

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
НАЦИОНАЛЬНОЕ ЕДИНЕНИЕ

Հանուն ազգային միաբանության

Արտաշես ԳԵՂԱՄՅԱՆ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ
ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՒՍԱԼԻՈՐԵՆ
ՊԱՇՏՊԱՆՎԱԾ ԵՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿՈՂՔԻՆ**

ԵՐԵՎԱՆ – 2020

Տիգրան Մեծ

Во имя национального единения

Арташес ГЕГАМЯН

***АРМЕНИЯ И
АРМЯНЕ НАДЕЖНО
ЗАЩИЩЕНЫ РЯДОМ
С РОССИЕЙ***

ЕРЕВАН – 2020

Тигран Мец

ՀՏԴ 32.001
ԳՄԴ 66.0
Գ 422

Գեղամյան Արտաշես
Գ 422 Հայաստանը և հայերը հուսալիորեն պաշտպանված են Ռուսաստանի կողքին / Ա.Գեղամյան. – Եր. : Հեղինակային հրատարակություն, 2020. – 892 էջ + 96 էջ լուսանկար:

Ժողովածուում զետեղված են հասարակական – քաղաքական հայտնի գործիչ, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես Գեղամյանի հոդվածները, հարցազրույցներն ու ելույթները, որոնք ընդգրկում են 2019 թ. հունվարից 2020 թ. հունվար ընկած ժամանակահատվածը:

Գիրքը նախատեսված է ընթերցող լայն հանրության համար:

ՀՏԴ 32.001
ԳՄԴ 66.0

УДК 32.001
ББК 66.0
Г 277

Гегамян Арташес
Г 277 Армения и армяне надежно защищены рядом с Россией / А. Гегамян. – Ер.: Авторское издание, 2020. – 892 с. + 96 с. фото.

В сборнике помещены статьи, интервью и выступления известного общественного и политического деятеля, председателя партии «Национальное Единение» Арташеса Гегамяна, охватывающие период с января 2019 года по январь 2020 .

Книга рассчитана на широкий круг читателей.

УДК 32.001
ББК 66.0

ISBN 978-99941-0-950-0

© Ա.Գեղամյան, 2020 թ.

© А. Гегамян, 2020 г.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ СОДЕРЖАНИЕ

ԼԵՎՈՆ ԳԱՍՏՅԱՆ – ՆԱԽԱԲԱՆ	9
ЛЕВОН ГАЛСТЯН – ПРЕДИСЛОВИЕ	12
ГЕГАМЯНЫ	
О КОРНЯХ РОДА АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА	15
ԳԵՂԱՄՅԱՆՆԵՐ	
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ՏՈՀՄԻ ԱՐՄԱՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ	18
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: АРМЕНИЯ 2019 – ГОД ТРЕВОГ И НАДЕЖД	21
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ 2019 – ՏԱԳՆԱԴՆԵՐԻ ԵՎ ՀՈՒՅՍԵՐԻ ՏԱՐԻ	32
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: АРМЕНИИ СУЖДЕНО ПЕРВОЙ ВЗЯТЬ ОГОНЬ НА СЕБЯ	44
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՎԻՃԱԿԱԾ Է ԿՐԱԿՆ ԱՌԱՋԻՆԸ ՎԵՐՑՆԵԼ ԻՐ ՎՐԱ	54
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: НИКОЛ ПАШИНЯН СДЕЛАЛ СВОЁ ДЕЛО	65
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆՆ ԱՐԵՅ ԻՐ ԳՈՐԾԸ	77
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: АЗЕРБАЙДЖАН ПОЛНОСТЬЮ СОЗРЕЛ ДЛЯ НОВОГО СОКРУШИТЕЛЬНОГО ПОРАЖЕНИЯ	90
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ԱԳՐԲԵՋԱՆԸ ԼԻՈՎԻՆ ՀԱՍՈՒՆԱՅԵԼ Է ՆՈՐ ԶԱՆՋԱՆԻՉ ՊԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ	98
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: НИКОЛ ПАШИНЯН НЕИСТОВО БУЙСТВУЕТ	106
ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆԸ ԽԵԼԱՀԵՂ ՄՈԼԵԳՆՈՒՄ Է	118
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: САНКЦИОННАЯ ВОЙНА ЗАПАДА ПРОТИВ РОССИИ – ВОЙНА ПРОТИВ КАЖДОГО ЧЛЕНА ЕАЭС	131
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ԱՐԵՎՄՈՒՏՔԻ ՊԱՏՃԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՈՌԻԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ Է ԵԱՏՄ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԱՆԴԱՄ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ	139
ВТОРОЕ ЗАСЕДАНИЕ «ЛАЗАРЕВСКОГО КЛУБА» 5 МАРТА 2019 Г. В МОСКВЕ	148
«ԼԱԶԱՐԵՎՍԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻ» ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԻՍՏԸ 2019 Թ. ՄԱՐՏԻ 5-ԻՆ ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ	151
АРМЯНЕ, БУДЬТЕ БДИТЕЛЬНЫМИ	154

ՀԱՅԵՐ, ԶԳՈՆ ԵՂԵՔ	164
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: ПРЕДОТВРАТИТЬ УГРОЗУ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ И АРЦАХУ!	175
ԿԱՆԽԵ՛Ն ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՍՊԱՌՆԱԽԷՐ	186
ПОДРЫВ ОСНОВ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ – ВСТУПИЛ В ЗАВЕРШАЮЩУЮ СТАДИЮ!	198
ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔԵՐԻ ԽԱՓԱՆՈՒՄԸ ՄՏԵԼ Է ԵԶՐԱՓԱԿԻԶ ՓՈՒԼ	209
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ	221
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ԼԻՆԵԼ, ԹԵ՞ ԶԼԻՆԵԼ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆԸ	229
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: СТРАТЕГИЧЕСКИЙ СОЮЗ АРМЕНИИ И РОССИИ – ГАРАНТ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ	237
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ՈՒՍՍԱՍՏԱՆԻ ՈԱԶՄԱԿԱՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԵՐԱՇԽԱԿՈՐՆ Է	248
«ԱՎՎԱՆԱՐԱԿԱՆ ԻՐԱԿՈՒՆՔ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՅԿ ԲՈՐԻՍԻ ՔԱԲՈՒՄԱՆՅԱՆԻՆ	260
ПРЕДСЕДАТЕЛЮ ПАРТИИ «СОЮЗ КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО» АЙКУ БОРИСОВИЧУ БАБУХАНЫ	262
АРЦАХ: КОГДА ИНТЕРЕСЫ ГОСУДАРСТВА ПОДМЕНЯЮТСЯ НЕНАВИСТЬЮ, БЫТЬ БЕДЕ	264
ԱՐՑԱԽ. ԵՐԲ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՀԵՐԸ ՆԵՆԳԱՓՈԽՎՈՒՄ ԵՆ ԿՈՒՅՐ ԱՏԵԼՈՒԹՅԱՄԲ, ԱՂԵՏՆ ԱՆՆՈՒՄԱՓԵԼԻ Է	275
НЕАДЕКВАТНОСТЬ ВЛАСТЕЙ АРМЕНИИ – ПОДСТРЕКАТЕЛЬСТВО К ВОЙНЕ	288
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՀԱՄԱՐԺՔՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍԱՐԴԱՆՔ Է	290
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: ПАШИНЯН НЕ ДОБИЛСЯ УСТОЙЧИВЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ И СКАТИЛСЯ К ПОПУЛИЗМУ	292
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՓԱՀԻՆՅԱՆԸ, Ի ԶՈՐՈՒ ԶԼԻՆԵԼՈՎ ՀԱՄՆԵԼ ԿԱՅՈՒՆ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ, ԳԼՈՐՎԵԼՈՒ Է ԴԵՊԻ ՊՈՊՈՒԼԻԶՄ	307
У НАС ОДНА РОДИНА – ОБЪЕДИНЁННАЯ АРМЕНИЯ	323
ՄԵՆՔ ՈՒՆԵՆՔ ՄԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ՝ ՄԻԱՑՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ	335
ЧТО-ТО С ПАМЯТЬЮ ЕГО ... СТАЛО	348
ՄԻ ԲԱՆ ՊԱՏԱՀԵԼ Է ՆՐԱ ... ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆԸ	355
НЕАДЕКВАТНОСТЬ ВЛАСТЕЙ – УГРОЗА НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ АРМЕНИИ	362
ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՀԱՄԱՐԺՔՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՊԱՌՆԱԽԷ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆԸ	367
РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ В ОПАСНОСТИ	372
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ ՄԵԶ Է	382

ԱՐՏԱՏԵՍ ԳԵԳԱՄՅԱՆ. ԱՐՑԱԽՍԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ - ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄԸ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԳՐԱՎԱԿԱՆՆ Է	392
ԱՐՄԵՆԻԱ Ի ԱՐՄՅԱՆԵ ՆԱԴԵՋՈՅՆ ԶԱՇԻՇԵՆ ԲՅԱԴՈՄ Ս ՐՈՍՏԻԵՅ	417
ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՒՍԱԽՈՐԵՆ ՊԱՇՏՊԱՆՎԱԾ ԵՆ ՈՒՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿՈՂՔԻՆ	427
ԱՐՄԵՆԻԱ. ՈՆ ԲՈՒՄԻՏԵ ՆԱ ՏՎՈՅԵ ԲՐԱՎԻՏԵԼՅՈՒՏՎՈՒՄ – ՍՐՈՏՈ ՅԱՄԵՆԻՏԵ ԵԴՈ	437
ՀԱՅԱՍՏԱՆ: ՄԻ ՏՐՏՆԶԱՑԵՔ ԶԵՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ՊԱՐԶԱՊԵՍ ՓՈԽԵՔ ԱՅՆ	448
ՍՐՈՄԵԴԼԵՆԻԵ Ս ՕՏՏՐԱՆԵՆԻԵՄ ԴԻԿՏԱՏՐՅՈՒՄ – ՍԴՐՈՅԱ ԲԵՅՈՒՍՈՒՍՏՈՒՏԻ ԱՐՄԵՆԻԻ	460
ՀԱՊԱՂՈՒՄԸ ԲՈՆԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԵՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՐՑՈՒՄ ՍՊԱՌՆԱԽԷ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆԸ	472
ՍՐՈՎՈԿԱԿԻԱ ՍԱՊԻՆՅԱՆ Բ ՏԵՍԱՆԱԿԵՐՏԵ ՍԴՐՈՅԱՆ ՍՐՈՒՅ ԱՐՄԵՆԻԻ Ի ԱՐԿԱԽԱ	486
ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ ՍԱՐԴԱՆՔԸ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏՈՒՄ ՍՊԱՌՆՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ԴԵՍ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՎ	502
ՈՆ ԴԱՏԻ ՍԱՊԻՆՅԱՆՍՈՒ ՎՅԱՆՈՒՄ ԱՐՄԵՆԻԱՆ Ի ԱՐԿԱԽ Բ ՎՈՅՆԱՄ	519
ԹՈՒՅԼ ԶՏԱԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ԱՐՑԱԽԸ ՆԵՐՔԱՇԵԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԵԶ	532
ՕՏՏՐԱՆԵՆԻԵ ՍԱՊԻՆՅԱՆ – ԴԼԱՎՆՈՒՅ ՍԼՈՒՅ ՍՐԵԴՈՒՎՐԱՇԵՆԻԱ ԱԴՐԵՍՍԻԱ ԱՅԵՐԱՅԻԺՅԱՆԱ	546
ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՀԵՐԱՑՆԵԼԸ ԱՐԴԵԶԱՆԻ ՈՒԶՍԱԿԱՆ ԱԳՐԵՍԻԱՅԻ ԿԱՆԽՄԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՊԱՅՄԱՆՆ Է	561
«ԻՐԱՎՈՒՆՔ» ԹԵՐԹԻ ԳԼԽԱԿՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ ՊԱՐՈՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱԼԱԶՅԱՆԻՆԸ	577
ԴԼԱՎՆՈՒՅ ՐԵԴԱԿՏՈՒՄ ԴԱՅԵՏՅԻ «ԻՐԱՎՈՒՆՔ» ԴՈՍՓՈԴԻՆՈՒ ՕՎԱՆՆԵՍ ԴԱԼԱԺՅԱՆՈՒՄ	578
ՕՏՏՐԱՆԻՏԻ ՍԱՊԻՆՅԱՆ ՕՏ ՎԼԱՏԻ – ՍՐԱՏԻ ԱՐՄԵՆԻԱՆ ՕՏ ՏԱՄՐԱԶՐՈՒՍԵՆԻԱ	579
ՀԵՐԱՑՆԵԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ՝ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ Է ՓՐԿԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԻՆՔՆԱՔԱՅՔԱՅՈՒՄԻՑ	591
ՕՏՏԱՎԱԿԱ ՍՐԱՎԻՏԵԼՅՈՒՏՎԱ Ի ՆՈՒՅ ՎԵՅՈՒՅ ՍԼՈՒՅ ԴԻՅՆԻ ԱՐՄԵՆԻԱՆ Ի ԱՐԿԱԽԱ	605
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ ԵՎ ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒ ԱՐՑԱԽԻ ԿԵՆՍԱՊԱՅՄԱՆ	616
ԱՅԵՐԱՅԻԺՅԱՆ Ի ԱՐԿԱԽ Բ ԵԱՅՏ Ի ՕԴԿԵ – ԴԱՐԱՆԻԱ ՈՒ ԲԵՅՈՒՍՈՒՍՏՈՒՏԻ. ԱԼՏԵՐՆԱԿԻՅԱ ՎՈՅՆԵ	627
ԱՐԴԵԶԱՆԻ ՈՒ ԱՐՑԱԽԻ ԱՆԴԱՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՏՄ-ԻՆ ԵՎ ՀԱՊԿ-ԻՆ՝ ՆՐԱՆՑ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԱԿՈՐՆ Է: ԱԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է	642

АРМЕНИЯ: В ОТСТРАНЕНИИ ПАШИНЯНА ОТ ВЛАСТИ ВРЕМЯ НЕ ЖДЁТ	659
ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՀԵՌԱՑՆԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԶԻ ՍՊԱՍՈՒՄ	672
КОНСОЛИДАЦИЯ ЗДОРОВЫХ СИЛ АРМЕНИИ И АРЦАХА – УСЛОВИЕ СОХРАНЕНИЯ ГОСУДАРСТВА	686
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ԱՌՈՂՋ ՌԺԵՐԻ ՀԱՄԱԽԱՐԽՄԸ՝ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՊԻԱՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆ	704
НИКОЛ ВОБАЕВИЧ, НЕ ПРОИЗНОСИ ИМЯ ГОСПОДА ВСУЕ	723
ԶՈՒՐ ՄԻ՝ ՏՈՒՐ ՏԻՐՈՋ ԱՆՈՒՆԸ, ՆԻԿՈՒ ՎՈՎԱԵՎԻՉ	737
КОНЕЧНАЯ ЦЕЛЬ – ВЫДАВИТЬ РОССИЮ ИЗ АРМЕНИИ И РЕГИОНА ЮЖНОГО КАВКАЗА	752
ՎԵՐՋՆԱՆՊԱՍԱԿԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ ԵՎ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՎՈՎԱԿԱՍԻ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻՑ ՈՒՄԱՍՏԱՆԸ ԴՈՒՐՍ ՄԴԵԼՆ Է	762
АРМЯНЕ ОТЕЧЕСТВОМ НЕ ТОРГУЮТ	773
ՀԱՅԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ԶԵՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄ	781
ТЕКСТ ВЫСТУПЛЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА НА ТРЕТЬЕМ ЗАСЕДАНИИ РОССИЙСКО – АРМЯНСКОГО «ЛАЗАРЕВСКОГО КЛУБА»	790
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԻ ՏԵՔՍՏԸ ՈՒՄՍ–ՀԱՅՎԱԿԱՆ «ԼԱԶԱՐՅԱՆ ԱՎՈՒՄԲԻ» ԵՐՐՈՐԴ ՆԻՍՏՈՒՄ	793
«ՀԱՅԵԼՈՒ ԱՌԱՋ» ԾՐԱԳՐԻ ՀՅՈՒՐԸ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆՆ Է	796
ГОСТЬ ПРОГРАММЫ «ПЕРЕД ЗЕРКАЛОМ» – АРТАШЕС ГЕГАМЯН	811
СКОЛАЧИВАЕМЫЙ АНТИРОССИЙСКИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛ В АРМЕНИИ НЕ ПРОЙДЁТ	825
ԻՐԱՐ ԳԼԽԻ ՀԱՎԱՔՎՈՂ ՀԱՎԱՌՈՒՄԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԶԻ՝ ԱՆՑՆԻ	838
ЛУЧШЕ, ЧЕМ ПАШИНЯН, НИКТО НЕ СФОРМУЛИРОВАЛ ВНУТРИПОЛИТИЧЕСКИЕ ИТОГИ ГОДА	852
ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՑ ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ ՈՉ ՈՔ ԶԻ ԶԵՎԱԿԵՐՊԵԼ ՏԱՐՎԱ ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	855
АРМЕНИЯ ГОТОВА СТАТЬ «РОССИЙСКИМ ИЗРАИЛЕМ»	859
ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ԴԱՌՆԱԼ «ՈՒՄԱՍՏԱՆՅԱՆ ԻՍՐԱՅԵԼ»	864
ПОСЛАНИЕ ПУТИНА В РАВНОЙ МЕРЕ АДРЕСОВАНО И РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ	869
ՊՈՒՏԻՆԻ ՈՒՂԵՐՋԸ ՀԱՎԱՍԱՐԱՊԵՍ ՀԱՅԵԱԳՐՎԱԾ Է ՆԱԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ	880

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետությունը, մեր երկիր Հայրենին վտանգի մեջ է: Այս պահին վերահաս մարտահրավերները դիմագրավելու, ազգովի համախմբման կոչ հնչեցնողներից է «Ազգային Միաբանություն կուսակցությունը» ու նրա նախագահ Արտաշես Մամիկոնի Գեղամյանը: Եվ ահա ընթերցողի սեղանին դրված է Հայաստան աշխարհում ու նրա շուրջ ընթացող տագնապահարույց զարգացումների խորաթափանց, սկզբունքային գնահատականներով և վերլուծություններով հագեցված Ա. Գեղամյանի նոր ժողովածուն: Գիրք, որում լուսաբանվում են Հայաստանի Հանրապետությունում 2018 թ. ապրիլ – մայիսին իրականացված պետական հեղաշրջումից ցայսօր ընկած ժամանակաշրջանում տեղի ունեցած զարգացումները: Օտար ուժերի ուղեվարների անմիջական մասնակցությամբ կատարված հեղաշրջումից հետո Ա. Գեղամյանը չէր կարող անտարբեր մնալ. բազմակողմանի վերլուծելով բազում փաստերը, անկողմնակալ դիտարկելով «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի հրապարակային ելույթները և յուր գինակիցների, ինչպես նաև մնացյալ «կույրերի» կույր ուղեվարների առաջնորդությամբ ծավալված գործունեությունը, ժողովածուի հեղինակը գալիս է ճշմարիտ եզրահանգման, այն է՝ իշխանությունը զավթած «հեղափոխականների» նշանակետը եղել է խարխլել Հայաստանի և արցախահայության միասնականությունը, հայ ժողովրդի հավաքական կամքը՝ սեպ խրելով Հայաստանի ու Արցախի ռազմաքաղաքական ընտրանու միջև:

Գրքում առանձնակի հիմնավորվում է հայ-ռուսական ռազմաքաղաքական հարաբերությունների ամրապնդման արդիականությունը՝ դա դիտարկելով որպես անհրաժեշտ երաշխիք Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության ապահովման համար ու մեր երկրի զարգացման պարտադիր պայման:

Ժողովածուում առանձնահատուկ տեղ է հատկացված մեր ժողովրդի «կույրերի» խաբված հատվածի կույր ուղեվարների վտանգավոր գործողություններին՝ կապված Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման հետ: Ա. Գեղամյանը միջազգային ճանաչում ունեցող հայ գիտնական-երկրա-

I. ԳԱԼՍՏՅԱՆ

բանների ֆունդամենտալ աշխատությունների վերլուծության հիման վրա փաստում է, որ Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործումը խիստ վտանգավոր է մարդկանց առողջության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունն ապահովելու տեսակետից: Հաշվի առնելով այդ իրողությունը՝ դեռևս ԽՍՀՄ իշխանության տարիներին, փաստում է հեղինակը, Ամուլսարի հանքի շահագործումը, ըստ էության, ՀԽՍՀ-ի կողմից արգելվել էր:

Ընթերցելով Ա. Գեղամյանի հոդվածները՝ վերստին համոզվում ես գործող իշխանության ներկայացուցիչների բացարձակ անհամարժեքությունը զբաղեցրած պաշտոններին: Հանգամանք, որը սպառնում է Հայաստանի տնտեսական, ինչու ոչ, նաև ազգային անվտանգությանը: Մանրակրկիտ ծանոթանալով գրքում զետեղված նյութերին, գալիս ես այն եզրակացության, որ ներկայիս իրողությունը անչափ մտահոգիչ է, քանզի Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարության կազմում քիչ չեն բանակում ծառայելուց խուսափած պաշտոնյաները, իսկ Ազգային ժողով՝ խնամի, բարեկամ, ծանոթ սկզբունքով մտած պատգամավորները:

Ժողովածուում առավել ուշագրավ են այն հոդվածները, որոնցում փաստարկված հիմնավորվում է պետական հեղաշրջումից հետո երկրում ընթացող զարգացումների հնարավոր հետևանքների վտանգավորությունը Հայոց պետականության լինել-չլինելու հարցում:

Ա. Գեղամյանը հատուկ անդրադարձ է կատարել նաև տազնապալի այն փաստերին, ըստ որի՝ կառավարության և հատկապես «ժողվարչապետի» գործողություններն ուղղակիորեն խարխլում են հայկական ավանդական ընտանեկան քրիստոնեական արժեքները, դարերից եկող ազգապահպան ավանդույթները: Դիցուք՝ պատկառանքն ու հարգանքը ընտանիքի մեծերի նկատմամբ, գիտակցված խորը մվիրվածությունը Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցուն: Ահա նման իրողություններն են, որ չեն կարող անտարբեր թողնել Հայաստանի Հանրապետության, ազգի ճակատագրով մտահոգ ցանկացած քաղաքացու՝ լինի Հայաստանում, Արցախում, թե Սփյուռքում:

Գրքում առանձնահատուկ տեղ է հատկացված արտաքին քաղաքականությանը վերաբերող հարցերին: Հարցեր, որոնք ընթերցողի դատին են հանձնվում համաշխարհային քաղաքականության ուժային կենտրոնների կողմից Մեծ Մերձավոր Արևելքում և, հատկապես, Հարավային Կովկասում ծավալվող աշխարհաքաղաքական բարդ ու տազնապալի գործընթացների համապատկերում: Հարցերի այս համալիրը շարադրված է մեր երկրում վարվող արտաքին քաղաքականության լույսի ներքո՝ ցցուն դարձնելով Հայաստանի առաջ ծառացած մարտահրավերների դիմագրավման խիստ անհրաժեշտությունը: Ակամայից գալիս ես համոզվելու այն

բացառիկ ճշմարտության մեջ, որ հայ ժողովրդի փորձություններով լի դարերի ընթացքում բյուրեղացած՝ «Ով հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկությունը քո հավաքական ուժի մեջ է» չարենցյան պատգամը մեր օրերում էլ չի կորցրել իր արդիական հնչեղությունը:

Առանձնահատուկ է գրքի արժեքն իր հավաքական բովանդակության առումով, քանի որ այն կարող է ուղեցույց դառնալ ազգիս ճակատագրով մտահոգ քաղաքական ու հասարակական գործիչների, տարեց ու երիտասարդ քաղաքացիների համար: Ժողովածուն ունի կուռ տրամաբանություն՝ հոդվածների հերթականությունը, դրանց բովանդակությունը, շարադրանքի պարզությունն ու անմիջականությունը, կարծում ենք, մեծ բավարարվածություն և գոհունակություն կառաջացնեն ընթերցողի մոտ:

Ի մի բերելով խոհերս ժողովածուում գետեղված հոդվածների ընթերցումից հետո, հանգեցի մի հստակ եզրակացության. եկել է ազգովի խորհելու պահը՝ յո երթաս, հայ ժողովուրդ: Եվ ընթերցողի սեղանին դրված Արտաշես Գեղամյանի սույն գիրքը ասես կդառնա մի յուրօրինակ փարոս այդ ճանապարհի խութերը հաղթահարելու գործում:

Պատիվ ունենմ:

ԼԵՎՈՆ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՀԽՍՀ ՆԳ վերջին նախարար, միլիցիայի գնդապետ,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության փոխնախագահ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Республика Армения, наша Родина, в опасности. И среди тех, кто призывает консолидироваться всей нацией и предотвратить надвигающиеся вызовы – партия «Национальное Единение» и ее лидер Арташес Мамиконевич Гегамян. Вниманию читателя предложен новый сборник Арташеса Гегамяна, насыщенный пронизательными, принципиальными оценками и аналитикой зловещих процессов, происходящих в Армении и вокруг нее. В книге освещаются события, имевшие место уже после государственного переворота в апреле – мае 2018 года.

После этого переворота, осуществленного при непосредственном участии иностранных поводырей, А. Гегамян не мог позволить себе оставаться безучастным наблюдателем. Всесторонне проанализировав многочисленные факты, беспристрастно рассмотрев публичные выступления «народного премьера» Никола Пашиняна и его соратников, а также деятельность «слепых последователей» под предводительством их слепых поводырей, автор сборника приходит к совершенно верному выводу: целью «революционеров», захвативших власть, было расшатать единство народа Армении и Арцаха, вбив клин между военно-политическими элитами двух армянских государств.

В книге настоятельно утверждается актуальность укрепления армяно-российских военно-политических отношений – как необходимая гарантия обеспечения безопасности Республики Армения и обязательное условие развития нашей страны.

В сборнике исключительное место уделено опасным действиям слепых поводырей обманутой части «слепых» представителей нашего народа в связи с эксплуатацией золотоносного рудника Амулсар. На основе анализа фундаментальных трудов армянских ученых-геологов с мировым именем Арташес Гегамян констатирует, что разработка Амулсарского рудника чрезвычайно вредна для здоровья людей и угрожает безопасности окружающей среды. С учетом этой реальности еще в годы советской власти, утверждает автор, эксплуатация рудника Амулсар была запрещена.

Читая статьи А.Гегамяна, вновь убеждаешься в абсолютном несоответствии представителей действующей власти занимаемым ими должностям. Это роковое обстоятельство представляет опасность для экономической и, почему нет, национальной безопасности Армении. Тщательно ознакомившись с материалами сборника, приходишь к выводу, что сложившаяся в стране ситуация чрезвычайно тревожащая, поскольку в составе руководства Республики Армения немало чиновников, в свое время «удачно» избежавших службы в армии, а в парламенте – просочившихся туда по принципу «кум – сват – брат – блат» разномастных депутатов.

Особое внимание привлекают те статьи, в которых с исчерпывающей аргументацией обосновывается опасность возможных последствий происходящих в стране процессов – с точки зрения «быть или не быть государственности Армении».

Настоятельно подчеркивает Арташес Гегамян и те тревожащие факты, которые свидетельствуют о том, что действия правительства и «нарпремьера» очевидным образом расшатывают традиционные устои и христианские ценности армянской семьи – традиции, идущие из глубины веков. Это почитание и уважение старших, осознанная, пропущенная через душу народа приверженность Святой Армянской Апостольской церкви. Именно эти факты не позволяют быть безразличным к судьбе Республики Армения любому гражданину – будь то в Армении, в Арцахе или Диаспоре.

В сборнике исключительное место уделено и вопросам внешней политики – вопросам, которые представлены на суд читателя в контексте сложных и вызывающих беспокойство геополитических событий, спровоцированных силовыми центрами мировой политики на Большом Ближнем Востоке и особенно на Южном Кавказе. Комплекс этих вопросов излагается в свете внешней политики, проводимой нашей страной – подчеркивая при этом жизненную необходимость противостояния и предотвращения вызовов, возникших перед Арменией. Невольно приходишь к уверенности в абсолютной истине, заключенной в известном завете великого Чаренца: «О армянский народ, единственное твое спасение – в твоей собирательной силе». Эта истина выкристаллизовалась в испытаниях армянского народа в течение веков, нисколько не утратив актуальности и сегодня.

Бесспорную ценность представляет собирательное содержание книги, и в этом плане она может представлять интерес для озабоченных судьбой нации политических и общественных деятелей, для пожилых и молодых граждан. Материалы сборника скреплены цельной логикой, проявляющейся в порядке расположения статей, их содержании, в ясности

Л. ГАЛСТЯН

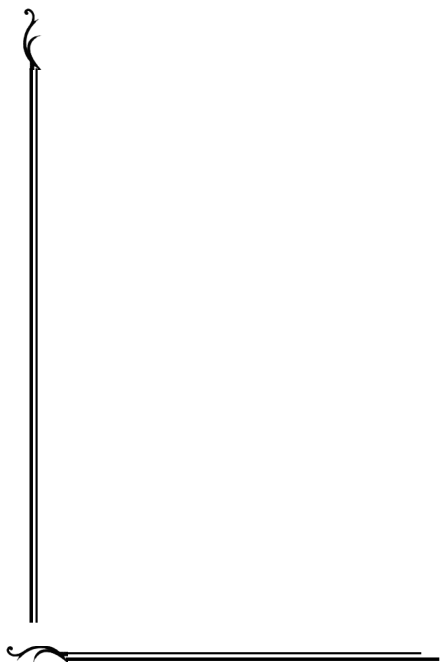
изложения. Думаю, этот факт с удовольствием и удовлетворением будет отмечен читателем.

Обобщая размышления сопровождавшие меня в процессе чтения книги, я пришел к четкому выводу: пришло время задуматься нам всем и всем народом задаться вопросом: камо грядеши? И предложенная читателю книга Арташеса Гегамяна станет своеобразным маяком на пути преодоления всех преград.

Честь имею.

ЛЕВОН ГАЛСТЯН

Последний министр ВД Армянской ССР, полковник милиции,
вице-председатель партии «Национальное Единение»

ГЕГАМЯНЫ

О КОРНЯХ РОДА АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА

Дворянский род в Ереванском ханстве XVIII–XIX вв. Под их правлением находился ряд деревень Котайкской и Гегамской губерний. Имели должность тысячника армянского пехотного полка Ереванского ханства. Гегамяны – участники национально-освободительного движения. В 1780 г. они от имени жителей Араратской долины обратились к русскому правительству с просьбой освободить их от ханского ига. После неудачного похода русских войск 1804 г. (имеется в виду снятие русскими войсками осады с Эриванской крепости 4 сентября 1804 г. в ходе Русско-персидской войны 1804–1813 гг.) Габриел (прапрадед Арташеса Гегамяна), Ованнес и Барсег Гегамяны вместе со своими подданными – жителями деревень – переселились в Грузию, получили звание русских дворян. Через несколько лет, очутившись в бедственном положении, в основном все вернулись в Армению и заняли прежнее положение. Некоторые же из них остались в Грузии, обосновались в Ахалцихе*.

ГЕГАМЯН ЕГИШЕ (ОВАКИМ)

Родной дядя деда Арташеса Гегамяна
(1840 – 1920 гг.)

Историк, публицист, священник

Детство прошло в деревне Корх (Ахалкалак) и Ахалцихе. Окончил школу Халибян в Феодосии, стал священником. Работал в ахалкалакской приходской школе Месропян и ахалцихской школе Карапетян. Служил инспектором приходских школ Грузино-имеретинской армянской епархии**. Сотрудничал с периодикой: «Айккан Ашхар», «Арарат», «Меу

* Энциклопедия Республики Армения, т. 1. Ереван, стр. 627 – 628 (на арм. яз.).

** Л. В. Матевосян. Эти удивительные армяне из Ахалциха. Межрегиональный библиотечный коллектор. Москва, 2010, стр. 262 – 264.

А. ГЕГАМЯН

Айастани», «Мшак», «Ардзаганк» и др. Круг его научных исследований охватывает народно-освободительное движение армянского народа в конце XIX – начале XX вв., Армянский вопрос.

Изданные труды: «Политические цитаты», вып. 1 – 10 (Баку, 1909 – 1915), «Уроки истории» (Баку, 1915), «Русская бюрократия и армяне». 2-е изд. (1917). В 1876 г. написал биографический очерк «Карапет Багратуни», переизданный в 1879 г. в журнале «Пордз». Отдельной книгой изданной в 1999 г. Институтом истории НАН РА (предисловие и примечания академика А. Мелконяна. Организовал издание Амаяк Анисонян).

Очерк Е. Гегамяна «От Ахалциха до Ани» был напечатан в журнале «Пордз» в 1880 г. В 1879 г. он был в Ани, когда там работал Ов. Кюркчян, чьи фотографии Ани стали первыми в армянской действительности*.

Егише Гегамян скончался в Тифлисе.

ГЕГАМЯН МАМИКОН АРТАШЕСОВИЧ

Отец Арташеса Гегамяна

(1918 – 2002 гг.)

Государственный, партийный деятель

Родился в Ахалцихе. Учился в армянской школе. Был председателем учкома, первым секретарем комсомольской организации школы. С отличием окончив школу, в 1937 г. поступил в Ленинградский университет им. Н. К. Крупской. Был избран первым секретарем комсомольской организации. На последнем курсе университета его послали учиться в Высшую партийную школу в Москву. После окончания университета направили в Армению. Работал заведующим отделом агитации и пропаганды Кафанского райкома Компартии Армении, секретарем по кадрам Сталинского райкома Компартии Армении г. Еревана. Затем работал первым секретарем районных комитетов Компартии Армении Апаранского, Артикского районов, председателем исполнительного комитета Совета народных депутатов Мясникянского района г. Еревана, ответственным организатором ЦК Компартии Армении. В 1979 г. М. Гегамян был назначен заместителем председателя правления Айкоопа (Армпотребсоюза) и на этой должности проработал 23 года.

М. Гегамян был избран депутатом Верховного Совета Армянской ССР, награжден Почетными грамотами Верховного Совета Армянской ССР, орденом «Знак почета».

* Лео. Собрание сочинений. Т. VIII. Ереван, 1985, стр. 202 – 203 (на арм. яз.).

Супруга М. Гегамяна, Соня (Сандухт) Чаманян-Гегамян – его одноклассница – в 1937 году также с отличием окончила Ахалцихскую среднюю школу. Это был первый выпуск армянской средней школы г. Ахалцихе. С. Чаманян окончила математическое отделение физико-математического факультета Ереванского государственного университета. Работала в школах городов Капан, Маралик, Ленинакан. С 1942 по 1976 г. работала в Ереванской средней школе № 1 им. Степана Шаумяна. Была секретарем парторганизации школы, заместителем председателя профсоюзной организации, директором школы. В 1966 г. решением Верховного Совета Армянской ССР С. Чаманян-Гегамян было присвоено звание Заслуженного учителя Армянской ССР (свидетельство № 1319). Награждена Почетными грамотами Верховного Совета и Министерства просвещения Армянской ССР. Соня Гегамян – персональный пенсионер республиканского значения.

Их сын, Арташес Мамиконович Гегамян, 1949 года рождения, – видная политическая фигура в Армении*.

* См.: Л. В. Матевосян. Эти удивительные армяне из Ахалциха. Москва, 2010, стр. 262 – 264.

ԳԵՂԱՄՅԱՆՆԵՐ

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ՏՈՀՄԻ ԱՐՄԱՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ազնվականական տոհմ Երևանի խանությունում XVIII–XIX դդ.: Նրանց տնօրինման ներքո են գտնվել մի քանի գյուղեր Կոտայքի և Գեղամա նահանգներում: Ունեցել են Երևանի խանության հայկական հետևակ գնդի հազարապետի պաշտոն: Գեղամյանները եղել են ազգային-ազատագրական շարժման մասնակիցներ: 1780 թ. նրանք Արարատյան դաշտավայրի բնակիչների անունից դիմել են ռուսական կառավարությանը՝ խանական լծից իրենց ազատելու խնդրանքով: 1804 թ. ռուսական զորքերի անհաջող արշավանքից հետո (խոսքը 1804 – 1913 թթ. Ռուս-պարսկական պատերազմի ընթացքում 1804 թ. սեպտեմբերի 4-ին ռուսական զորքերի կողմից Էրիվանի ամրոցի պաշարումը հանելու մասին է) Գաբրիել (Արտաշես Գեղամյանի ապուլապը), Հովհաննես և Բարսեղ Գեղամյաններն իրենց հպատակների՝ գյուղերի բնակիչների հետ վերաբնակվել են Վրաստանում, ստացել ռուս ազնվականների կոչում: Մի քանի տարի անց, հայտնվելով ադետալի վիճակում, հիմնականում բոլորը վերադարձել են Հայաստան և զբաղեցրել երբեմնի դիրքը: Նրանց մի մասը մնացել է Վրաստանում, հիմնավորվել Ախալցխայում*:

ԳԵՂԱՄՅԱՆ ԵՂԻՇԵ (ՀՈՎԱԿԻՄ)

Արտաշես Գեղամյանի պապի հարազատ եղբայրը

(1840 – 1920 թթ.)

Պատմաբան, հրապարակագիր, քահանա

Մանկությունն անցել է Կորխ (Ախալքալաք) գյուղում և Ախալցխայում: Ավարտել է Թեոդոսիայի իսալիքյան վարժարանը, դարձել քահանա: Աշխատել է Ախալքալաքի Մեսրոպյան և Ախալցխայի Կարապետյան ծխական դպրոցներում: Եղել է Վրաց-իմերեթական հայոց թեմի ծխական դպրոցների տեսուչ**։ Աշխատակցել է «Հայկական Աշխարհ», «Արարատ», «Մեղու Հա-

* Հայաստանի Հանրապետության հանրագիտարան, հ. 1, Երևան, էջ 627–628:

** Լ. Վ. Մաթևոսյան. Այդ զարմանալի ախալցխահայերը, Մոսկվա, 2010, էջ 262–264 (ռուսերեն):

յաստանի», «Մշակ», «Արծազանք» և այլ պարբերականների: Նրա գիտական հետազոտությունների շրջանակն ընդգրկում է հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական շարժումները XIX դարավերջին և XX դարասկզբին, Հայկական հարցը:

Հեղինակել է «Քաղաքական քաղվածներ», պր. 1 – 10» (Բաքու, 1909-1915), «Պատմության դասեր» (Բաքու, 1915) «Ռուս բյուրոկրատիան և հայերը», 2-րդ հրատ. (1917) աշխատությունները: 1876թ. հրատարակել է «Կարապետ Բագրատունի» կենսագրական ակնարկը, որը վերահրատարակվել է «Փորձ» ամսագրում: Առանձին գրքով տպագրվել է 1999թ.՝ ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի կողմից (նախաբանը և ծանոթագրությունները՝ ակադեմիկոս Ա. Մելքոնյան: Հրատարակությունը կազմակերպել է Հմայակ Անիսոնյանը):

Ե. Գեղամյանի «Ախալցխայից մինչև Անի» ակնարկը 1880թ. տպագրվել է «Փորձ» ամսագրում: 1879թ. եղել է Անիում, երբ այնտեղ աշխատում էր Հովհ. Քյուրքչյանը, որի Անիի լուսանկարներն առաջինն էին հայ իրականության մեջ*:

Եղիշե Գեղամյանը վախճանվել է Թիֆլիսում:

ՄԱՄԻԿՈՆ ԱՐՏԱՇԵՍԻ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Արտաշես Գեղամյանի հայրը

(1918 – 2002 թթ.)

Պետական, կուսակցական գործիչ

Ծնվել է Ախալցխայում: Սովորել է հայկական դպրոցում: Եղել է աշկոմի նախագահ, դպրոցի կոմերիտական կազմակերպության առաջին քարտուղար: Գերազանցությամբ ավարտելով դպրոցը՝ 1937թ. ընդունվել է Լենինգրադի Ն. Կ. Կրուպսկայայի անվան համալսարան: Ընտրվել է կոմերիտական կազմակերպության առաջին քարտուղար: Համալսարանի վերջին կուրսում նրան գործուղել են սովորելու Մոսկվայի Բարձրագույն կուսակցական դպրոցում: Համալսարանն ավարտելուց հետո գործուղվել է Հայաստան: Աշխատել է Կապանի կուսակցության քաղկոմի ագիտացիայի և պրոպագանդայի բաժնի վարիչ, Հայաստանի Կոմկուսի Երևան քաղաքի Ստալինյան շրջկոմի կադրերի գծով քարտուղար, Ապարանի, Արթիկի շրջկոմների առաջին քարտուղար, Երևանի Մյասնիկյան շրջանի ժողովրդական դեպուտատների խորհրդի գործադիր կոմիտեի նախագահ, Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պատասխանատու կազմակերպիչ: 1979թ. նշանակվել է Հայկոպի վարչության (Հայսպառմիություն) փոխնախագահ և այդ պաշտոնում աշխատել 23 տարի:

* Լեո. Երկերի ժողովածու, հ. VIII, Երևան, 1985, էջ 202 – 203:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Մ. Գեղամյանն ընտրվել է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, պարգևատրվել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի պատվոգրերով, «Պատվո նշան» շքանշանով:

Մ. Գեղամյանի կինը՝ Սոնյա (Սանդուխտ) Չամանյան-Գեղամյանը, նրա համադասարանցին, 1937թ. նույնպես գերազանցությամբ ավարտել է Ախալցխայի միջնակարգ դպրոցը: Նրանք Ախալցխա քաղաքի հայկական միջնակարգ դպրոցի առաջին շրջանավարտներն էին: Մ. Չամանյանն ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետի մաթեմատիկայի բաժինը: Աշխատել է Կապան, Մարալիկ, Լենինական քաղաքների դպրոցներում: 1942–1976թթ. աշխատել է Երևանի Ստեփան Շահումյանի անվան թիվ 1 դպրոցում: Եղել է դպրոցի կուսկազմակերպության քարտուղարը, արհմիութենական կազմակերպության նախագահի տեղակալը, դպրոցի տնօրենը: 1966թ. Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի որոշմամբ Մ. Չամանյան-Գեղամյանին շնորհվել է Հայկական ԽՍՀ Վաստակավոր ուսուցչի կոչում (վկայական № 1319): Պարգևատրվել է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի և Լուսավորության նախարարության պատվոգրերով: Սոնյա Գեղամյանը եղել է հանրապետական նշանակության անհատական թոշակառու:

Նրանց որդին՝ Արտաշես Մամիկոնի Գեղամյանը, ծնվ. 1949թ., Հայաստանում նշանավոր քաղաքական գործիչ է*:

* Տե՛ս Լ. Վ. Մաթևոսյան. Այդ զարմանալի ախալցխահայերը, Մոսկվա, 2010, էջ 262–264 (ռուսերեն):

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: АРМЕНИЯ 2019 – ГОД ТРЕВОГ И НАДЕЖД

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОМУ СОЮЗУ АРМЕНИИ И РОССИИ ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА

После новогодних и рождественских праздников невольно настраиваешься на оптимистический лад. Однако с первых минут 2019 года, не скрою, меня не покидало чувство недоумения и тревоги. И вот почему. Накануне нового, 2019 года редакция азербайджанского информационно-аналитического портала Minval.az опубликовала лучшие, на их взгляд, статьи уходящего года. Так вот среди отобранных «лучших» материалов четвертую строчку занимает статья завкафедрой журналистики Бакинского славянского университета, заслуженного журналиста Шелале Гасановой под заглавием «Мы должны вернуться в Иреван».

Вы ошиблись, уважаемый читатель, если подумали, что после широко освещенных телевидением праздничных осенних мероприятий, посвященных 2800-летию со дня основания Еревана, заслуженную журналистку потянуло «в город юности её мужа», который «вырос в центре Еревана на улице Чаренца, учился в престижной по тем временам школе имени Дзержинского», чтобы самой увидеть красивую столицу Армении. Увы, побудительные мотивы Шелале Гасановой совершенно другие. Что же такое интересное поведала читателям автор одной из «лучших» статей 2018 года?

«Иреван – наша историческая земля, и мы, азербайджанцы, должны вернуться на эти земли. Это наша политическая и стратегическая цель, и мы должны приближаться к ней, – этот призыв президента Азербайджана Ильхама Алиева, недавно прозвучавший с трибуны VI съезда партии «Ени Азербайджан», приобрел стратегическое измерение для каждого азербайджанца, ибо возвел Иреван в символ Храма (странно, почему не Мечети. – А. Г.) Исторической Памяти».

Согласитесь, лихо сказано. Дальше – больше. Шелале Гасанова продолжает: «...президент Азербайджана глобализирует этот политический тренд (имеет в виду возвращение в Иреван. – А. Г.), чтобы НЕ ПОЗ-

ВОЛИТЬ ОТНЯТЬ У АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО НАРОДА ИСТОРИЮ переселения престола армянской церкви из Киликии в государство Кара-Коюнлу... Да, мы вернемся в Иреван, чтобы почтить память предков, всколыхнуть в сердце историю средневекового азербайджанского города!».

Этот воинственный маразм, с точки зрения истории, не выдерживает никакой критики. Достаточно привести выдержку из американской универсальной энциклопедии, чтобы убедиться в полной абсурдности мыслей Шелале Гасановой: «Britanica. Ереван. «Несмотря на то что Ереван впервые исторически записан в 607 году до н. э., датируется археологическими свидетельствами как поселение 6–3 тысячелетия до н. э., а затем и как крепость Эребун с 783 года до н. э., с VI века до нашей эры стал частью Армянского царства» (Britannica. Yerevan. »Though first historically recorded in 607 ce, Yerevan dates by archaeological evidence to a settlement on the site in the 6th – 3rd millennia bce and subsequently to the fortress of Yerbuni in 783 bce. From the 6th century bce it formed part of the Armenian kingdom»).

Но нелепость ситуации в том, что, если начать всерьез оспаривать историческую принадлежность Еревана (основанного в 782 году до н. э. царем государства Урарту Аргишти I) против утверждений племенной конфедерации кара-коюнлу (тюрк. «чернобаранные») огузских тюркских кочевых племен, это будет то же самое, как если добровольно взять на себя роль комического персонажа из прикольной фразы – не пытайтесь понять женщину, а то, не дай бог, еще поймете!

Тиражирование циничной исторической лжи, откровенные призывы к войне, для пущей убедительности подкрепляемые Шелале Гасановой цитатами от Ильхама Алиева, – таковы главные достоинства одной из «лучших» статей, опубликованных интернет-порталом Minval. az в 2018 году. Уверен, что Шелале Гасанова найдет новый неиссякаемый источник вдохновения из строк новогоднего (2019 г.) поздравления президента Азербайджана И. Алиева. Вот к чему призвал в своем поздравлении азербайджанский народ апшеронский султан: «Армяно-азербайджанский Нагорно-карабахский конфликт должен быть урегулирован только в рамках территориальной целостности страны. Резолюции Совета Безопасности ООН должны быть полностью выполнены, оккупационные силы должны быть безоговорочно выведены с наших земель. Могу сказать, что в 2018 году Азербайджан добился серьезных позиций в деле урегулирования конфликта... режим криминальной, коррумпированной хунты, узурпировавшей власть в Армении на протяжении 20 лет, пал, и это является полным фиаско захватнической политики, проводимой Арменией против Азербайджана... Считаю, что сегодня складывается новая ситуация для урегулирования конфликта. Надеюсь, что в 2019 году в этой области могут быть подвижки».

После этих слов так и хочется сказать муаллиму Ильхаму спасибо за откровения. Произошедший в апреле-мае в Армении государственный переворот президентом Азербайджана оценивается, по его словам, как «полное фиаско захватнической политики, проводимой Арменией против Азербайджана». Что же касается оценок типа «режим криминальной, коррумпированной хунты, узурпировавшей власть в Армении», то складывается впечатление, что действующие власти Армении в подкрепление этих оценок Алиева проводят громкие, широко рекламируемые в СМИ «разоблачения» высокопоставленных должностных лиц и их родственников, причем с грубейшим нарушением одного из основополагающих принципов уголовного судопроизводства – принципа презумпции невиновности, приклеиванием разного рода ярлыков и эпитетов, обозначенных в Уголовном кодексе Республики Армения. А судилище над первым президентом Нагорно-Карабахской Республики, вторым президентом Республики Армения Робертом Седраковичем Кочаряном – так это в подтверждение новыми властями Армении объективности другого определения из новогоднего поздравления И. Алиева касательно «узурпировавших власть в Армении». Особо удивляться не приходится, так как если государственные перевороты, подобные тому, что произошел в Армении в апреле-мае минувшего года, вместо осуждения их антиконституционности восторженно принимаются разного рода поборниками прав человека, свободы личности, особенно из ЛГБТ-сообщества, свободы вероисповедания, естественно, включая приверженность тоталитарным религиозным сектам типа «Слово жизни», то и эти факты говорят о рукотворности имевшего место в Армении государственного переворота. Об этом нам косвенно поведал и сам И. Алиев все в том же новогоднем поздравлении. Как и следовало ожидать, мысли муаллима Ильхама 4 января 2019 года развил министр обороны Азербайджана Закир Гасанов в статье на интернет-портале <https://ara.az> под заглавием «Гасанов: мир увидел военный потенциал Азербайджана», в которой он, в частности, заявил: «Азербайджанская армия встретила свое 100-летие на высоком уровне. Наша армия провела успешные операции против врага (имеется в виду против Армении и Республики Арцах. – А. Г.) в апреле 2016 года и июне 2018 года».

Примечательно, что 26 июня 2018 года, выступая на военном параде в Баку в связи со 100-летним юбилеем создания вооруженных сил Азербайджана, Ильхам Алиев заявил, что «в результате успешной операции, проведенной в прошлом месяце (то есть в мае 2018 г. – А. Г.) отдельной общевойсковой армией в Нахчыване, были освобождены 11 тысяч гектаров земли». Думается, что читатель обратил внимание на нестыковку дат «освобождения» 11 тысяч гектаров, а именно: по Алиеву это произошло в мае, а согласно Гасанову – в июне 2018 года. А вот нынешнее

руководство РА четко придерживается другой версии – 11 тысяч гектаров были «освобождены» в апреле прошлого года, о чем, согласно версии, выдвинутой Н. Пашиняном, ни верховный главнокомандующий, ни министр обороны Азербайджана и знать не знают. Я специально обращаю внимание читателей на эту нестыковку с тем, чтобы констатировать непреложный факт: политическая вакханалия, царившая в Армении после государственного переворота в апреле - мае 2018 г., создала благодатную почву для чувствительного и опасного продвижения азербайджанских вооруженных сил в нахичеванском направлении армяно-азербайджанской границы. И этот факт настолько вдохновил апшеронского султана, что он в этом же вышеупомянутом своём выступлении от 26 июня 2018 г. заявил: «Мы освободили стратегические высоты. Сегодня мы контролируем стратегические коммуникации, дороги... Мы в состоянии уничтожить любой стратегический объект врага. Все его стратегические позиции могут быть поражены силами азербайджанской армии» («Верховный главнокомандующий Ильхам Алиев: Нахчыванская операция была проведена с большим профессионализмом», 26 июня 2018 г., www.cdc.az/ru/news153000-6903).

На первый взгляд читатель подумает, что нет ничего нового в воинственной риторике И. Алиева. Но это лишь на первый взгляд. Ведь продвижение вооруженных сил Азербайджана в нахичеванском направлении делает уязвимыми стратегические объекты, дороги и другие коммуникации на территории Республики Армения. То есть И. Алиев уже напрямую угрожает Армении. Неужто ему неведомо, что еще 14 ноября 2016 года президент Российской Федерации Владимир Владимирович Путин подписал распоряжение, которым одобрил «Соглашение об Объединенной группировке войск (сил) Вооруженных сил (ОГВС) РА и РФ» (далее – Соглашение). Отметим, что в июле 2017 года Совет Федерации Российской Федерации ратифицировал это Соглашение, а в октябре 2017 г. Соглашение было ратифицировано Национальным Собранием Республики Армения (далее – НС РА). При этом отметим, что из 94 участвовавших в голосовании депутатов НС РА 87 проголосовали «за», а 7 депутатов из фракции «Выход», руководимой Николом Пашиняном, в том числе и он сам, проголосовали «против» ратификации Соглашения, двое из членов фракции «Выход» в день голосования отсутствовали, иначе голосующих «против» было бы на два депутата больше. Так вот основная цель Соглашения – предупреждение вооруженного нападения на Россию или Армению, прикрытие государственной границы и другие виды военной защиты. Ильхам Алиев не мог не знать, что Соглашение предусматривает формирование общего (для России и Армении) пространства обороны и безопасности. Так какую цель преследуют его воинственные угрозы? Породить у граждан, проживающих в приграничных с Азербайджаном ре-

гионах Армении (в данном случае с Нахичеваном), чувство незащищенности или же разыграть уже единожды испробованный изначально ложный тезис о том, что в ходе апрельской (2016 г.) четырехдневной войны в Нагорном Карабахе Москва якобы недостаточно поддержала своего единственного военно-политического союзника на Южном Кавказе? При этом самые разношерстные ангажированные русофобские СМИ, смею предположить, согласно имеющимся у них инструкциям, будут умалчивать, что еще 2 апреля 2016 г. президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган в телефонном разговоре с И. Алиевым выразил поддержку и солидарность Баку в связи с конфликтом с Арменией. «Турецкий народ всегда находится рядом с азербайджанским народом», – заявил тогда Эрдоган. Не станут эти масс-медиа упоминать и о том, что в воскресенье, 3 апреля 2016 года, когда Армия обороны Нагорного Карабаха организовала контрнаступление и выбила азербайджанцев из части ранее захваченных ими населенных пунктов, Баку предлагал перемирие на условиях статус-кво, однако уже 4 апреля 2016 г., когда Эрдоган заявил: «Турция с самого начала карабахского кризиса была рядом с Азербайджаном и будет продолжать это. Однажды Карабах непременно вернется к своему настоящему хозяину, снова станет азербайджанским», – планы апшеронских ястребов поменялись. Будут эти писаки также умалчивать и тот факт, что договоренность о прекращении огня на линии соприкосновения карабахско-азербайджанских сил была достигнута 5 апреля 2016 г. после организованной Министерством обороны России встречи начальников генштабов вооруженных сил Армении и Азербайджана. Поддержать И. Алиева в реализации тщательно скрываемой им цели – посеять чувство незащищенности не только у населения Республики Арцах, но и приграничных районов Армении, в том числе и путем дискредитации армяно-российского военного сотрудничества, взялся и небезызвестный эксперт по вопросам государств бывшего СССР, профессор Вашингтонского института мировой политики Пол Гобл. Так вот сей американский аналитик вслед за Ильхамом Алиевым и Закиром Гасановым 4 января 2019 года в интервью проамериканскому, однако почему-то называемому армянским, информационному portalу 1in.am дал интервью, которое было опубликовано под заголовком «Пол Гобл: «Москва продаст Армению, если будет убеждена в том, что взамен на это получит Азербайджан», которое не без радости перепечатали и азербайджанские интернет-порталы, например, Minval.az. Согласитесь, что после новогодних празднеств и до светлого праздника Рождества Христова кажется весьма и весьма подозрительной публикация этого откровенно русофобского интервью. О чем же вещает сей американский аналитик? «Тогда как в Баку Алиев стремится к умеренному сближению отношений с Москвой, Москва может существенно расширить свое влияние в Азербайджане, если заставит Ереван отступить от

своих позиций, пойти на уступки в вопросе Нагорного Карабаха. Я всегда был убежден в том, что Москва продаст Армении, предаст ее, если будет убеждена в том, что взамен на это получит Азербайджан... Я предполагаю, что в 2019 году тоже не будет серьезных подвижек в процессе урегулирования, хотя Москва и спровоцирует новые столкновения, насилие – чтобы напомнить обеим сторонам, что никто кроме нее не может решать, что там должно происходить». Если вдуматься в суть сказанного Полом Гоблом, то невольно станешь восторгаться всемогущей Москвой, которая, оказывается, добилась от бывшего посла США в Республике Армения Ричарда Миллса озвучивания откровенных признаний, отражающих американский подход в вопросе урегулирования Нагорно-карабахского конфликта по печально известной формуле «территории (земли) – в обмен на мир». Реализация же этого подхода на практике означает развязывание новой войны между Азербайджаном и Республикой Арцах (по логике Гобла виноватой за развязывание войны будет Москва). Далее оказывается, что это Москва сумела оказать давление и на советника президента США по национальной безопасности Джона Болтона, который по итогам своего визита в Армению 25 октября 2018 г. на пресс-конференции сказал: «Если прогнозы общественного мнения в Армении подтвердятся, то после выборов у премьер-министра будет очень сильный мандат для реализации решительных и решающих шагов и реализации усилий по урегулированию карабахского вопроса». Таким образом, цена мандата Н. Пашиняна, в понимании американской стороны, – это решительные шаги по сдаче «территорий (земли) – в обмен на мир», то есть опять-таки создание условий, которые неизбежно приведут к развязыванию новой нагорно-карабахско-азербайджанской войны. С чем мы имеем дело в случае с интервью Пола Гобла? Видимо, уже всем заокеанским стратегам стало понятно, что американская формула урегулирования Карабахского конфликта неизбежно приведет к войне. Поэтому они в срочном порядке предприняли действия по отвлечению внимания, хотя бы граждан Армении, от их опасных действий назначением России виновной за будущую войну, согласись Армения на те условия урегулирования, повторюсь, которые предлагают США. Вместе с тем, видимо, чувство профессионализма у американского аналитика еще напрочь не искоренено, и в конце своего интервью Пол Гобл явно не слукавил, когда сказал: «Если вопрос Карабаха будет решен в пользу Азербайджана, это даст США еще больше возможностей для того, чтобы изолировать Иран, поскольку решение Карабахского конфликта означает, что Тегеран потеряет возможность влиять на политические вопросы на Кавказе. Но Москва это понимает и сделает так, чтобы этого не допустить».

Думается, что в связи с вышеизложенным будет весьма уместно привести выдержку из пресс-конференции президента Беларуси Алек-

сандра Григорьевича Лукашенко от 14 декабря 2018 года, в ходе которой он рассказал об озвученных ранее предложениях по участию России и Беларуси в разрешении Нагорно-карабахского конфликта. А. Г. Лукашенко отметил, что этот вопрос ранее обсуждался в Ереване на одном из саммитов ОДКБ, когда президентом Армении был Серж Саргсян. При этом он отметил, что Беларусь и Россия заняли консолидированную позицию: «Потом уже откровенно сказал (А. Лукашенко. – А. Г.): слушай, как они говорят, оккупировали 7 районов. И мы с Путиным заняли консолидированную позицию: Серж (имеет в виду Сержа Азатовича Саргсяна. – А. Г.), отдай эти 5 районов (имеется в виду Зангеланский, Кубатлинский, Джебраилский, Агдамский и Физулинский районы. – А. Г.). Какая причина не вернуть их, они же пустуют. Он говорит: если я возвращаю, они там дорогу перережут, оккупируют Карабах и прочее. И мы с Путиным четко пообещали, что мы введем свои войска и это не позволим (при азербайджанцах это говорили). Он сказал: нет, мы на это не пойдем, мы этого не хотим».

Герой Арцаха Серж Азатович Саргсян не мог ответить иначе, так как прекрасно понимал, что реализация подхода «территории (земли) – в обмен на мир» неминуемо привела бы к новой войне. Здесь заметим, что в случае развязывания Азербайджаном войны (по подсказке из-за океана или через их известных доверенных посредников) не приходится сомневаться, что свои миротворческие войска в зону военных действий введут не только наши союзники по ОДКБ, но и НАТО, ведь сопредседателями Минской группы ОБСЕ кроме России являются США и Франция. Ведь американская сторона никогда и не скрывала особую стратегическую важность 100-километровой прифронтовой линии, границы с Ираном, ныне контролируемой вооруженными силами Республики Арцах.

Возвращаясь к поспешно данному Полем Гоблом интервью, отметим также, что по какому-то загадочному стечению обстоятельств в тот же день, 4 января 2019 года, накануне Рождества Христова радио «Азатутюн» (армянская служба радио «Свобода») поместило на своем сайте статью Сатеник Кахзванцян под заглавием «С 1999 года в Гюмри по вине военнослужащих российской военной базы погибли 12 человек». Цель публикации – в предпраздничные дни, накануне святого Рождества Христова, как и в случае с интервью Пола Гобла, демонизировать Россию, расквартированных в Гюмри военнослужащих 102-й российской военной базы, уж во всяком случае постараться, чтобы во время традиционных в Армении новогодних и рождественских семейных встреч эта тема не только присутствовала, но и порождала у обремененных заботой и обезволенных нуждой наших сограждан чувство необъяснимой тревоги из-за кажущейся (а скорее умело насаждаемой специалистами информацион-

ных войн) своей собственной незащищенности. Не скрою, что, размышляя об этом в семейном кругу, я услышал, казалось бы, неожиданное объяснение совершенно другому феномену – значительной эмиграции из Армении в Россию. Один из одаренных молодых кинорежиссеров Армении Артур Варданян рассказал о своем весьма интересном наблюдении. При работе над сценарием фильма, рассказывающего о жизни эмигрантов из Армении в России, ему довелось переговорить со многими десятками из них. В итоге у него сложилось впечатление, что многие наши соотечественники выезжают именно в Россию, потому что там себя чувствуют более защищенными. Судя по всему, об этом феномене – о причинах эмиграции из Армении хорошо осведомлены если и не в руководстве Азербайджана, то уж точно в том из центров силы мировой политики, на который возложено политическое кураторство Азербайджаном, не исключая, что опосредованное, к примеру, через страну, которая больше, чем США, заинтересована в изолировании Ирана ...

Статья уже была готова к публикации, как все тот же интернет-портал haqqin. az опубликовал статью под заглавием «Тигран Хзмалян: Армения не является независимым и суверенным государством». Кинорежиссер Тигран Хзмалян поведал о том, что 12 января 2019 г. – в день 4-й годовщины убийства семьи Аветисян российским военнослужащим Валерием Пермяковым и на 40-й день со дня убийства Джульеты Гукасян, в смерти которой также подозревается военнослужащий 102-й российской военной базы (при этом заметим, что решения суда по данному делу нет), запланирована демонстрация траура и протеста в Гюмри, напротив 102-й военной базы Российской Федерации. «Подобные акции протеста будут продолжительными. Мы поставили цель не только вывести российскую военную базу из Армении, но и решить вопрос деколонизации нашей страны, а это будет возможно только посредством отмены Московского договора от 16 марта 1921 года», – объяснил он в своем интервью A1plus.am, которое с удовольствием опубликовал и haqqin.az. Чтобы не забыть: оказывается, Хзмалян одновременно является главой Европейской партии Армении. Только патологическая антироссийскость и русофобия в сочетании с абсолютным незнанием истории, не говоря уже о полном отсутствии представлений и элементарных знаний о современных геополитических реалиях, могли породить такие бредовые мысли. Что имеется в виду?

Да, Московский договор, подписанный 16 марта 1921 года в Москве представителями правительства Великого национального собрания Турции и правительства РСФСР, даже по прошествии 98 лет не может не вызывать чувства гнева и осуждения у каждого армянина, проживающего в Армении, Республике Арцах или в восьмимиллионной армянской

Диаспоре. Ведь в соответствии со Статьей I Договор устанавливал новую северо-восточную границу Турции, в частности, бывшая Карсская область и бывший Сурмалинский уезд Эриванской губернии (которые входили в состав Российской империи с 1828 года) отходили к Турции. Статья III Договора гласила, что стороны согласны на образование на территории бывшего Нахичеванского уезда Эриванской губернии автономии «под протекторатом Азербайджана при условии, что Азербайджан не уступит этот протекторат третьему государству» (имелась в виду Армения). Так, расторгнув Московский договор, выдворив из Армении 102-ю российскую военную базу, сняв с границы российских пограничников Пограничного управления ФСБ России в Армении, передислоцировав из Армении летную военную базу «Эребуни», на кого рассчитывает кинорежиссер Тигран Хзмалян? Кто поможет торжеству справедливости в этом вопросе, а именно: возвращению исконно армянских земель, с которыми связаны многие славные страницы истории армянского народа? Не думаю, что Тигран Хзмалян уверовал в никому неведомую доселе цивилизованность турецкого и азербайджанского лидеров и их жажду в утверждение исторической справедливости. А может, он думает, что нам помогут европейцы, извлекшие горькие уроки из аннексии турками в 1974 году более 40% территории Республики Кипр? Быть может, он как человек искусства надеется, что восстанут потомки доблестных фидаинов, которые до последнего солдата плечом к плечу с русскими братьями по оружию сражались с турками-османами за Баязет, о чем столь прекрасно было описано Валентином Пикулем в романе «Баязет». Нет, уважаемый читатель, перед неискушенными в политике людьми искусства кукловодами из-за бугра поставлена куда более банальная задача: любыми средствами – манипулированием, распространением откровенной лжи дискредитировать Россию, российско-армянское стратегическое партнерство. А там, может, и грант сумеют подцепить, к примеру, для съемок философско-размышленческого фильма, естественно, с антироссийским духом. Одновременно с публикацией интервью Тиграна Хзмаляна haqqin.az, впрочем, как и 1news.az, опубликовал интервью под заглавием «Глеб Павловский: Скоро в Карабахе начнется война» известного российского публициста, бывшего советника главы администрации президента России Глеба Павловского, данное им радиостанции «Эхо Москвы». В нем известный российский политолог размышляет: «Столько уже войн в одном маленьком месте было за последние 20–30 лет. Больше нигде же не было на постсоветском пространстве. Только в Югославии сравнимое что-то было. Поэтому нельзя. Надо просто на союзников не дышать, я бы сказал. А революции... в Армении их уже было немало. Они уже были. Армения переживает революции... в конце 80-х – начале 90-х – боже мой!

– там было больше людей на улицах, чем было в дни вот этой революции (имеется в виду в дни, предшествовавшие государственному перевороту. – А. Г.). Все люди жили на улицах, съезжались в Ереван, стояли там сотнями тысяч на улицах. Потом революция – война, война – революция. Вот сейчас революция была – видимо, дальше – война... Теперь я думаю, что люди захотят результатов. Откуда он (Никол Пашинян. – А. Г.) достанет результаты, какие можно достать особенные результаты? Саакашвили и тот не смог. Ну, значит, война!».

Уважаемый читатель, в данной статье я не ставил перед собой задачу дать обзор публикаций в азербайджанских СМИ, а ставил перед собой другую цель: показать всю опасность ситуации, складывающейся в регионе армяно-азербайджанской и арцахско-азербайджанской границы в условиях абсолютно неадекватных действий со стороны сегодняшних властей предрежающих Армении во главе с и.о. премьер-министра Николом Пашиняном, которые, создается впечатление, находятся в блаженном неведении происходящего. Вызывает сомнения лишь одно обстоятельство – бездействие правительства Армении является результатом абсолютной некомпетентности Н. Пашиняна и К^О, или же мы имеем дело с тщательно продуманным и реализуемым из-за океана сценарием, результатом которого будет претворение в жизнь формулы экс-посла США в Армении Ричарда Миллса – «территории (земли) – в обмен на мир». В заключение статьи я невольно призадумался и, не скрою, надеюсь, что и в этот раз ИА REGNUM мне, убежденному стороннику жизненной востребованности подписания Соглашения о российско-армянском военно-политическом союзе, даст возможность поделиться с читательской аудиторией вышеизложенными глубокими тревогами. Вместе с тем я прекрасно понимаю, что публикация данной статьи не может быть равноценным ответом на системно проводимую и щедро финансируемую подрывную работу, преследующую реализацию губительных для существования самого армянского государства задач, конечная цель которых – как можно больнее ударить по России, великой стране – архитекторе становления нового, справедливого мирового порядка. Словом, для Республики Армения 2019-й – год тревог и надежд. Надежд, что у армянского руководства, наконец, будет понимание непреложной истины – альтернативой военно-политическому союзу Армении и России является война.

P.S. Не хотелось завершать статью на грустной ноте и, к моему удовлетворению, на память пришел чудесный концерт Государственной академической капеллы Армении, состоявшийся 23 декабря 2018 года в день 90-летия со дня рождения выдающегося армянского маэстро, Народного артиста СССР, депутата Верховного Совета СССР (1982–1987 гг.), лау-

реата Государственной премии СССР, Национального героя Республики Армения Ованеса Чекиджяна. Маэстро Чекиджян в день своего юбилея в очередной раз поразил зрителей, которые переполнили зал Национального театра оперы и балета им. А. Спендиарова, своим высочайшим дирижерским мастерством. Поклонники таланта маэстро Чекиджяна бурными и продолжительными аплодисментами встретили не только бессмертную песню Великой Победы – «Журавли» (слова Расула Гамзатова, музыка Яна Френкеля), но и официальное, глубокое и сердечное поздравление министра культуры Российской Федерации Владимира Ростиславовича Мединского, текст которого зачитал Чрезвычайный и Полномочный Посол Российской Федерации в Республике Армения Сергей Павлович Копыркин. Примечательно, что около двух третей поздравительных посланий, приветственных адресов и телеграмм, которые поступили в адрес юбиляра, были из России. В их числе и сердечное поздравление от председателя комитета Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации по делам Содружества независимых государств, евразийской интеграции и связям с соотечественниками Леонида Ивановича Калашникова. Уже по прошествии двух недель, в день светлого праздника Рождества Христова маэстро Ованес Арутюнович у себя дома попросил меня найти возможность и выразить особую благодарность руководству Государственной Думы и Совета Федерации Федерального Собрания Российской Федерации (видимо, предполагая, что, все еще будучи сопредседателем Межпарламентской комиссии по сотрудничеству Федерального Собрания РФ и Национального Собрания РА, я смогу исполнить его поручение-просьбу) за проявленное ими внимание к его личности и творчеству. Умудренный большим жизненным опытом, маэстро далее поправил самого себя, специально сказав: «Передайте особую благодарность президенту России Владимиру Владимировичу Путину, ведь без его поручения не стал бы Чрезвычайный и Полномочный Посол России лично зачитывать послание министра культуры РФ. Словом, я счастлив, – продолжил маэстро, – что в моем лице Россия видит друга и при этом поддерживает и не забывает своего друга». Пользуясь случаем, хочу сказать, что я как зритель юбилейного концерта испытал чувство гордости, когда под бурные аплодисменты зрителей оглашалось приветствие Владимира Мединского, кстати, единственное приветствие от зарубежного должностного лица, при этом вновь убедился в том, что Россия никогда не забывает своих подлинных друзей!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ 2019 – ՏԱԳՆԱՊՆԵՐԻ ԵՎ ՀՈՒՅՍԵՐԻ ՏԱՐԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՌԱԶՄԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է

Ամանորյա և սուրբօննդյան տոներից հետո ականա լավատեսությունն ես տրամադրվում: Սակայն չեմ թաքցնի, որ 2019թ. առաջին րոպեներից ինձ չլքեց տարակուսանքի և տագնապի զգացողությունը: Նոր՝ 2019 թվականի նախօրեին ադրբեջանական Minval.az տեղեկատվավերլուծական պորտալի խմբագրությունը հրապարակեց, ըստ իրենց, անցնող տարվա լավագույն հոդվածները (<https://minval.az/news/12385159>): Եվ ահա, ընտրված «լավագույն» նյութերի շարքում չորրորդ տողը զբաղեցնում է Բաքվի Սլավոնական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ամբիոնի վարիչ, վաստակավոր լրագրող Շելալե Հասանովայի հոդվածը՝ «Մենք պետք է վերադառնանք Իրևան» վերնագրով: Սխալվում եք, հարգելի ընթերցող, եթե կարծում եք, թե Երևանի հիմնադրման 2800-ամյակին նվիրված՝ հեռուստատեսությամբ լայնորեն լուսաբանված աշնանային միջոցառումներից հետո վաստակավոր լրագրողին ձգել է «Երևանի կենտրոնում, Չարենցի փողոցում մեծացած, այն ժամանակ հեղինակավոր Ձերժինսկու անվան դպրոցում սովորած իր ամուսնու պատանեկության քաղաքը», որպեսզի անձամբ տեսնի Հայաստանի գեղեցիկ մայրաքաղաքը: Ավաղ, Շելալե Հասանովային դրդող պատճառները բոլորովին այլ էին: Այդ ի՞նչ հետաքրքիր բան է պատմում հեղինակն ընթերցողներին 2018թ. «լավագույն» հոդվածներից մեկում: «Իրևանը մեր պատմական հողն է, և մենք՝ ադրբեջանցիներս, պետք է վերադառնանք այդ հողերը: Դա մեր քաղաքական և ռազմավարական նպատակն է, և մենք պետք է մոտենանք դրան. Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի այս կոչը, որը վերջերս հնչեց «Ենի Ազերբայջան» կուսակցության VI համագումարի ամբիոնից, ռազմավարական չափում է ստացել յուրաքանչյուր ադրբեջանցու համար, քանզի Իրևանը բարձրացրել է Պատմական Հիշողության Տաճարի (տարօրինակ է՝ ինչո՞ւ ո՛չ մզկիթի – Ա.Գ.) խորհրդանիշը լինելու մակարդակի»: Համաձայնեք, զիլ է ասված: Հետո ավելի հետաքրքիր է: Շելալե Հասանովան շարունակում է. «... Ադրբեջանի նախագահը գլոբալացնում է այս քաղաքական տրեմդը (նկատի ունի Իրևան վերադառ-

նալը – Ա. Գ.), որպեսզի թՈՒՅԼ ՉՏԱ ԱՐՐԲԵԶԱՆՑԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻՑ ԽԼԵԼ ԿԻԼԻԿԻԱ-
յից Կարա-Կոյունլու պետություն... հայկական եկեղեցու աթոռանիստը տե-
ղափոխելու ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ: Այո, մենք կվերադառնանք Իրևան, որպեսզի
հարգենք նախնիների հիշատակը, սրտերում բորբոքելու միջնադարյան
աղբբեջանական քաղաքի պատմությունը»: Այս ռազմատենչ մարագը՝
պատմության տեսակետից, ոչ մի քննադատության չի դիմանում: Բավական
է մեջբերում կատարել ամերիկյան ունիվերսալ հանրագիտարանից՝
համոզվելու համար, որ Շելալե Հասանովայի մտքերը բացարձակ անհեթեթ
են. «Britanica. Երևան. «Չնայած Երևանն առաջին անգամ պատմականորեն
հիշատակվում է մ. թ. ա. 607թ., հնագիտական վկայություններով այն թվա-
գրվում է որպես մ. թ. ա. 6 – 3 հազարամյակների բնակավայր, իսկ հետո նաև
որպես Էրեբունի ամրոց մ. թ. ա. 783 թվականին, մ. թ. ա VI դարից դարձել է
Հայկական թագավորության մի մասը» (Britannica. Yerevan. »Though first
historically recorded in 607 ce, Yerevan dates by archaeological evidence to a
settlement on the site in the 6th – 3rd millennia bce and subsequently to the
fortress of Yerbuni in 783 bce. From the 6th century bce it formed part of the
Armenian kingdom»): Բայց իրավիճակի անհեթեթությունն այն է, որ եթե
սկսենք լրջորեն վիճարկել Երևանի (հիմնադրված մ. թ. ա. 782թ. Ուրարտու
պետության արքա Արգիշտի I-ի կողմից) պատմական պատկանելությունը
օղուզական թյուրքական քոչվոր կարա-կոյունլու (թյուրք. «սև ոչխար արա-
ծեցնողներ») ցեղախմբին, դա նույնը կլինի, ինչ եթե կամովին ստանձնենք
հայտնի արտահայտության երգծական պերսոնաժի դերը. մի՛ փորձեք
հասկանալ կնոջը, թե չէ, Աստված մի արասցե, մեկ էլ տեսար հասկացաք:

Ստոր պատմական կեղծիքի տարածում, պատերազմի բացահայտ
կոչեր, որոնց էլ ավելի մեծ համոզություն տալու համար Շելալե Հասա-
նովան վկայակոչում է Իլհամ Ալիևին. ահա 2018թ. Minval.az ինտերնետ-
պորտալի հրապարակած «լավագույն» հոդվածներից մեկի գլխավոր ար-
ժանիքները: Համոզված եմ, որ Շելալե Հասանովան Աղբբեջանի նախագահ
Ի. Ալիևի ամանորյա (2019թ.) շնորհավորանքի տողերում ևս ոգեշնչվելու
նոր, անսպառ աղբյուր կգտնի: Ուրեմն, աղբբեջանական ժողովրդին ինչի՞
էր կոչում իր ամանորյա շնորհավորանքում ավիշերոնյան սուլթանը. «Հայ-
աղբբեջանական դարաբաղյան հակամարտությունը պետք է կարգավորվի
միայն երկրի տարածքային ամբողջականության շրջանակներում: ՄԱԿ
Անվտանգության խորհրդի բանաձևերը պետք է լրիվ կատարվեն, օկուպա-
ցիոն ուժերը պետք է անվերապահորեն դուրս բերվեն մեր հողերից: Կարող
եմ ասել, որ 2018թ. Աղբբեջանը լուրջ դիրքեր է նվաճել հակամարտության
կարգավորման գործում ... Հայաստանում 20 տարի շարունակ իշխանու-
թյունը բռնատիրած քրեական, կոռումպացված խոնտայի ռեժիմը տապալ-
վեց, և սա Աղբբեջանի դեմ Հայաստանի վարած զավթողական քաղաքակա-
նության լիակատար տապալումն է ... Կարծում եմ, որ այսօր հակամար-
տության կարգավորման համար նոր իրավիճակ է ստեղծվում: Հույս ունեմ,

Ա. գեղաստ

որ 2019 թ. այս ոլորտում կարող են տեղաշարժեր լինել»: Այս խոսքերից հետո քիչ է մնում շնորհակալություն հայտնես մուալիմ Իլհամին հայտնությունների համար: Հայաստանում ապրիլ-մայիսին տեղի ունեցած պետական հեղաշրջումը Ադրբեջանի նախագահը գնահատում է ոչ այլ կերպ, քան «Ադրբեջանի դեմ Հայաստանի վարած զավթողական քաղաքականության լիակատար տապալում»: Իսկ ինչ վերաբերում է «Հայաստանում 20 տարի շարունակ իշխանությունը բռնատիրած քրեական, կոռումպացված խոնտայի ռեժիմի» տիպի գնահատականներին, ապա տպավորություն է ստեղծվում, թե Հայաստանի գործող իշխանությունները, ի հաստատումն Ալիևի այս գնահատականների, կատարում են բարձրաստիճան պաշտոնյաների և նրանց հարազատների աղմկալի, ՋԼՄ-ներում լայնորեն գովազդվող «մերկացումներ», ընդ որում՝ քրեական դատավարության հիմնարար սկզբունքներից մեկի՝ անմեղության կանխավարկածի կոպտագույն խախտմամբ, Հայաստանի Հանրապետության Քրեական օրենսգրքում նշված տարատեսակ պիտակավորումներով: Իսկ դատաստանը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի հանդեպ հաստատումն է Հայաստանի նոր իշխանությունների կողմից Ի. Ալիևի ամանորյա շնորհավորանքի մեկ այլ՝ «Հայաստանում իշխանությունը բռնատիրածների մասին» բնորոշման օբյեկտիվության: Խիստ զարմանալ չարժե, քանի որ եթե պետական հեղաշրջումները, ինչպիսին անցած տարվա ապրիլ-մայիսին Հայաստանում տեղի ունեցածն էր, դրանց հակասահմանադրականության դատապարտման փոխարեն հիացմունքով են ընդունվում զանազան ջատագովների (դիցուք՝ մարդու իրավունքների, անձի, հատկապես ԼԳԲՏ հանրության ներկայացուցչի ազատության, դավանանքի ազատության, ներառյալ՝ «Կյանքի խոսքը» աղանդի տիպի տոտալիտար կրոնական աղանդներին պատկանելը) կողմից, ապա այս փաստերը նույնպես վկայում են Հայաստանում կատարված պետական հեղաշրջման սարքավիության մասին: Այս մասին անուղղակիորեն մեզ տեղեկացնում է նաև Ի. Ալիևն այդ նույն ամանորյա շնորհավորանքում: Ինչպես և պետք էր սպասել, մուալիմ Իլհամի մտքերը 2019թ. հունվարի 4-ին զարգացրեց Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Ջաբիր Հասանովը <https://apa.az> ինտերնետ-պորտալում հրապարակված «Հասանով. աշխարհը տեսավ Ադրբեջանի ռազմական պոտենցիալը» հոդվածում, որում նա, մասնավորապես, ասել է. «Ադրբեջանական բանակն իր 100-ամյակը դիմավորեց բարձր մակարդակով: Մեր բանակը հաջող գործողություններ անցկացրեց թշնամու դեմ (նկատի ունի Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության դեմ – Ա. Գ.) 2016թ. ապրիլին և 2018թ. հունիսին»: Հատկանշական է, որ 2018թ. հունիսի 26-ին, ելույթ ունենալով Բաքվում Ադրբեջանի զինված ուժերի կազմավորման 100-ամյա հոբելյանին նվիրված զինվորական շքերթի ժամանակ՝ Իլհամ Ալիևը հայտարարել էր, որ «անցած ամիս (այսինքն՝ 2018թ. մայիսին – Ա. Գ.) Նախ-

իջևանում առանձին համագորային բանակի կողմից իրականացված հաջող գործողության արդյունքում ազատագրվել է 11 հազար հեկտար հող»։ Կարծում ենք՝ ընթերցողն ուշադրություն դարձրեց հակասությանը 11 հազար հեկտար հողի «ազատագրման» ամիսը նշելու հարցում. ըստ Ալիևի՝ դա տեղի է ունեցել 2018թ. մայիսին, իսկ ըստ Զաքիրովի՝ հունիսին։ Իսկ ահա ՀՀ ներկայիս ղեկավարությունը հստակ որդեգրել է մեկ այլ վարկած. 11 հազար հեկտար հող «ազատագրվել» է անցած տարվա ապրիլին, ինչի մասին, համաձայն Ն.Փաշինյանի առաջադրած վարկածի, ոչ Ադրբեջանի գերագույն գլխավոր հրամանատարը, ոչ պաշտպանության նախարարը չեն էլ իմացել։ Ես հատուկ եմ ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրում այս հակասության վրա, որպեսզի արձանագրեմ անվիճարկելի փաստը. 2018թ. ապրիլ–մայիսին պետական հեղաշրջումից հետո Հայաստանում տիրող քաղաքական վաթխանալիան պարարտ հող էր ստեղծել հայ-ադրբեջանական սահմանի նախիջևանյան ուղղությամբ ադրբեջանական զինված ուժերի զգալի ու վտանգավոր առաջխաղացման համար։ Եվ այս փաստն այնքան էր ոգևորել ափշերոնյան սուլթանին, որ իր 2018թ. հունիսի 26-ի վերոնշյալ ելույթում ասել էր. «Մենք ազատագրել ենք ռազմավարական բարձունքներ։ Այսօր մենք վերահսկում ենք ռազմավարական հաղորդակցություններ, ճանապարհներ ... Մենք ի վիճակի ենք ոչնչացնել թշնամու ցանկացած ռազմավարական օբյեկտ։ Նրա բոլոր ռազմավարական դիրքերը կարող են խոցվել ադրբեջանական բանակի ուժերի կողմից («Գերագույն գլխավոր հրամանատար Իլհամ Ալիև. Նախիջևանյան գործողությունն անցկացվեց մեծ պրոֆեսիոնալիզմով», 26 հունիսի 2018թ., www.cdc.az/ru/news153000-6903):

Առաջին հայացքից ընթերցողը կարող է մտածել, թե ոչ մի նոր բան չկա Ի. Ալիևի ռազմաշունչ հռետորաբանության մեջ։ Բայց լուր առաջին հայացքից։ Չէ՞ որ Ադրբեջանի զինված ուժերի առաջխաղացումը նախիջևանյան ուղղությամբ խոցելի է դարձնում ռազմավարական օբյեկտները, ճանապարհները և մյուս հաղորդակցությունները Հայաստանի Հանրապետության տարածքում։ Այսինքն՝ Ի. Ալիևն արդեն ուղղակիորեն սպառնում է Հայաստանին։ Մի՞թե նա տեղյակ չէ, որ դեռևս 2016թ. նոյեմբերի 14-ին Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը կարգադրություն է ստորագրել, որով հավանություն է տվել «ՀՀ և ՌԴ Զինված ուժերի միացյալ զորախմբի (ԶՈՍԶ) մասին համաձայնագրին» (այսուհետ՝ Համաձայնագիր)։ Նշենք, որ 2017թ. հուլիսին Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Դաշնության խորհուրդը վավերացրել է այս Համաձայնագիրը, իսկ 2017թ. հոկտեմբերին այն վավերացրել է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովը (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ)։ Ընդ որում՝ նշենք, որ քվեարկությանը մասնակցած ՀՀ ԱԺ 94 պատգամավորից 87-ը «կողմ» է քվեարկել, Նիկոլ Փաշինյանի ղեկավարած «Ելք» խմբակցության 7 պատգամավոր, այդ թվում և ինքը, «դեմ» է քվեարկել Համաձայնագրի վավերացմանը, «Ելք» խմբակցության երկու անդամ քվեարկության օրը բացակայել է, այլ-

ապես «դեմ» քվեարկողները երկուսով ավելին կլինեին: Եվ ահա, Համաձայնագրի հիմնական նպատակը Ռուսաստանի կամ Հայաստանի վրա զինված հարձակումը կանխելն է, պետական սահմանի ապահովումը և ռազմական պաշտպանության այլ տեսակները: Իլիամ Ալիևը չէր կարող չիմանալ, որ Համաձայնագիրը նախատեսում է պաշտպանության և անվտանգության ընդհանուր (Ռուսաստանի և Հայաստանի) տարածքի ձևավորում: Այդ դեպքում ի՞նչ նպատակ են հետապնդում նրա ռազմաշունչ սպառնալիքները: Ադրբեջանին (սույն պարագայում՝ Նախիջևանին) սահմանակից շրջաններում ապրող հայաստանցի քաղաքացիների մեջ չպաշտպանվածության զգացում առաջացնելով, թե՞ խաղարկելու արդեն մեկ անգամ փորձարկված՝ ի սկզբանե սուտ թեզն առ այն, թե Լեռնային Ղարաբաղում ապրիլյան (2016թ.) քառօրյա պատերազմի ընթացքում Մոսկվան, իբր, բավարար չափով չսատարեց Հարավային Կովկասում իր միակ ռազմաքաղաքական դաշնակցին: Ընդ որում՝ ռուսատյաց ամենատարաշերտ կողմնակալ ԶԼՄ-ները, համարձակվում են ենթադրել, համաձայն իրենց ունեցած հրահանգների, լռություն են պահպանելու այն հարցում, որ դեռևս 2016թ. ապրիլի 2-ին Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը Ի. Ալիևի հետ հեռախոսազրույցում աջակցություն և համերաշխություն էր հայտնել Բաքվին՝ Հայաստանի հետ հակամարտության առնչությամբ: «Թուրք ժողովուրդը միշտ ադրբեջանցի ժողովրդի կողքին է», – այն ժամանակ ասել էր Էրդողանը: Այդ լրատվամիջոցները չեն հիշատակի նաև այն մասին, որ 2016թ. ապրիլի 3-ի կիրակի օրը, երբ Լեռնային Ղարաբաղի Պաշտպանության բանակը հակահարձակում կազմակերպեց և ադրբեջանցիներին հետ շարտեց մինչ այդ նրանց գրաված բնակավայրերից, Բաքուն հրադադար առաջարկեց ստատուս-քվոյի պայմաններով, սակայն արդեն 2016թ. ապրիլի 4-ին, երբ Էրդողանն ասաց, թե՝ «Թուրքիան ղարաբաղյան ձգնաժամի սկզբից նեթ եղել է Ադրբեջանի կողքին և շարունակելու է լինել նրա կողքին: Օրերից մի օր Ղարաբաղն անպայման կվերադառնա իր իսկական տիրոջը, նորից ադրբեջանական կդառնա», ավիշերոնյան բազենների պլանները փոխվեցին: Այդ գրչակները լռության կմատնեն նաև այն փաստը, որ ղարաբաղա-ադրբեջանական ուժերի շփման գծում հրադադարի մասին պայմանավորվածությունը ձեռք է բերվել 2016թ. ապրիլի 5-ին, Հայաստանի ու Ադրբեջանի Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբների պետերի՝ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության կազմակերպած հանդիպումից հետո:

Ի. Ալիևի մանրակրկտորեն թաքցվող նպատակին (չպաշտպանվածության զգացում սերմանել ոչ միայն Արցախի Հանրապետության, այլև Հայաստանի սահմանակից շրջանների բնակչության մեջ՝ այդ թվում նաև հայ-ռուսական ռազմական համագործակցության վարկաբեկման ճանապարհով) աջակցելուն է լծվել նաև նախկին ԽՍՀՄ պետությունների հարցերով ոչ անհայտ փորձագետ, պրոֆեսոր Փոլ Գոբլը: Եվ ահա, սույն ամերիկացի վերլուծաբանը Իլիամ Ալիևի և Զաքիր Հասանովի հետևից 2019թ. հունվարի

4-ին ամերիկամետ, բայց, չգիտես ինչու, հայկական անվանված 1in. am տեղեկատվական պորտալին հարցազրույց է տվել, որը հրապարակվել է «Փոլ Գոբլ. Մոսկվան կծախի Հայաստանին, եթե վստահ լինի, որ դրա փոխարեն կստանա Ադրբեջանը» վերնագրով, և որն ուրախությամբ վերահրապարակել են նաև ադրբեջանական ինտերնետ-պորտալները, օրինակ՝ Minval.az-ը: Համաձայնեք, որ ամանորյա տոնակատարություններից հետո և Քրիստոսի Սուրբ ծննդի լուսավոր տոնից առաջ միանգամայն կասկածելի է թվում այս բացահայտ ռուսատյաց հարցազրույցի հրապարակումը: Ինչի՞ մասին է տեղեկացնում ամերիկացի այս վերլուծաբանը: «Այն ժամանակ, երբ Բաքվում Ալիևը ձգտում է Մոսկվայի հետ չափավոր մերձեցման, Մոսկվան կարող է էապես ընդլայնել ազդեցությունն Ադրբեջանում, եթե ստիպի Երևանին նահանջել իր դիրքերից, զիջումների գնալ Լեռնային Ղարաբաղի հարցում: Ես միշտ համոզված եմ եղել, որ Մոսկվան կծախի Հայաստանին, կծախի նրան, եթե համոզված լինի, որ դրա փոխարեն կստանա Ադրբեջանը ... Ես ենթադրում եմ, որ 2019թ. նույնպես լուրջ տեղաշարժեր չեն լինի կարգավորման գործընթացում, թեև Մոսկվան էլ կիրառի նոր բախումներ, բռնություն, որպեսզի երկու կողմերին հիշեցնի, որ իրենից բացի ոչ ոք չի կարող որոշել, թե ինչ պետք է տեղի ունենա այնտեղ»: Եթե խորանանք Փոլ Գոբլի ասածի մեջ, ապա ականա կսկսենք հիանալ ամենագոր Մոսկվայով, որը, պարզվում է, հասել է այն բանին, որ Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ նախկին դեսպան Ռիչարդ Միլսը հնչեցնի անկեղծ խոստովանություններ, որոնք արտացոլում են ամերիկյան մոտեցումը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում՝ տխրահռչակ «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևով: Իսկ այս մոտեցման իրագործումը գործնականում նշանակում է նոր պատերազմի սանձազերծում Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության միջև (Գոբլի տրամաբանությամբ՝ պատերազմի սանձազերծման մեղավորը կլինի Մոսկվան): Հետո պարզվում է, որ Մոսկվան կարողացել է ճնշում գործադրել նաև ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Ջոն Բոլթոնի վրա, որը 2018թ. հոկտեմբերի 25-ին Հայաստան կատարած այցի արյունքների վերաբերյալ մամուլի ասուլիսում ասաց, որ «Եթե հանրային կարծիքի կանխատեսումները Հայաստանում հաստատվեն, ապա ընտրություններից հետո վարչապետը շատ ուժեղ մանդատ կունենա Ղարաբաղյան հարցի կարգավորմանն ուղղված վճռական և վճռորոշ քայլերի ու ջանքերի իրագործման համար»: Այսպիսով, Ն. Փաշինյանի մանդատի գինը, ամերիկյան կողմի ընկալմամբ, «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» հանձնման վճռական քայլերն են, այսինքն՝ կրկին այնպիսի պայմանների ստեղծումը, որոնք անխուսափելիորեն կհանգեցնեն Ղարաբաղ-ադրբեջանական նոր պատերազմի սանձազերծմանը: Ինչի՞ հետ գործ ունենք Փոլ Գոբլի հարցազրույցի առնչությամբ: Ըստ երևույթին, անդրօվկիանոսյան բոլոր ստրատեգներին արդեն հասկանալի է դարձել, որ Ղարաբաղյան հա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կամարտության կարգավորման ամերիկյան բանաձևն անխուսափելիորեն պատերազմի է հանգեցնելու: Ուստի նրանք շուտափույթ կարգով գոնե Հայաստանի քաղաքացիների ուշադրությունն իրենց վտանգավոր գործողություններից շեղելու քայլեր են ձեռնարկել՝ ապագա պատերազմի մեղավոր նշանակելով Ռուսաստանին, եթե հանկարծ Հայաստանը համաձայնի կարգավորման այն պայմաններին, կրկնում են, որոնք առաջարկում է ԱՄՆ-ը: Միևնույն ժամանակ, ամերիկյան վերլուծաբանի պրոֆեսիոնալիզմի զգացողությունը դեռևս իսպառ չի վերացել, և հարցազրույցի վերջում Փոլ Գոբլն ակնհայտորեն չի խորամանկում, երբ ասում է. «Եթե Ղարաբաղի հարցը լուծվի հոգուտ Ադրբեյջանի, դա ԱՄՆ-ին էլ ավելի մեծ հնարավորություններ կտա Իրանը մեկուսացնելու համար, քանի որ Ղարաբաղյան հակամարտության լուծումը նշանակում է, որ Թեհրանը կկորցնի Կովկասում քաղաքական հարցերի վրա ազդելու հնարավորությունը: Բայց Մոսկվան դա հասկանում է և այնպես կանի, որպեսզի դա թույլ չտա»:

Կարծում են, որ վերը ներկայացվածի առնչությամբ միանգամայն տեղին կլինի մեջբերում կատարել Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Գրիգորևիչ Լուկաշենկոյի 2018թ. դեկտեմբերի 14-ի մամուլի ասուլիսից, որի ընթացքում նա պատմեց Ղարաբաղյան հակամարտության լուծմանը Ռուսաստանի և Բելառուսի մասնակցության մինչ այդ հնչեցված առաջարկությունների մասին: Ա. Գ. Լուկաշենկոն նշեց, որ այդ հարցն ավելի վաղ քննարկվել է Երևանում, ՀԱՊԿ գագաթաժողովներից մեկում, երբ Հայաստանի Նախագահը Սերժ Սարգսյանն էր: Ընդ որում՝ նա նշել է, որ Բելառուսը և Ռուսաստանը կոնսուլիդացված դիրքորոշում են որդեգրել. «Հետո արդեն անկեղծորեն ասացի (Ա. Լուկաշենկոն – Ա. Գ.). լսի՛ր, ինչպես իրենք են ասում՝ օկուպացրել եք 7 շրջան: Եվ մենք Պուտինի հետ կոնսուլիդացված դիրքորոշում որդեգրեցինք. Սերժ (նկատի ունի Սերժ Ազատի Սարգսյանին – Ա. Գ.), տո՛ւր այդ 5 շրջանները (խոսքը Զանգելանի, Կուբաթլիի, Զեբրախլի, Աղդամի և Ֆիզուլիի շրջանների մասին է – Ա. Գ.): Դրանք պահելու ի՞նչ պատճառ կա, դրանք ախր դատարկ են: Նա ասում է. եթե ես վերադարձնեմ, նրանք այնտեղ ճանապարհը կփակեն, կօկուպացնեն Ղարաբաղը և այլն: Եվ մենք Պուտինի հետ հստակ խոստացանք, որ մեր զորքերը կմտցնենք և դա թույլ չենք տա (ադրբեյջանցիների ներկայությամբ ենք սա ասել): Նա ասաց. ոչ, մենք դրան չենք զնա, մենք դա չենք ուզում»:

Արցախի հերոս Սերժ Ազատի Սարգսյանը այլ կերպ չէր կարող պատասխանել, քանզի հիմնալի հասկանում էր, որ «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» մոտեցման իրագործումն անխուսափելիորեն կհանգեցնեք նոր պատերազմի: Այստեղ նկատենք, որ Ադրբեյջանի կողմից (օվկիանոսից այն կողմի հուշմամբ կամ նրանց վստահված հայտնի միջնորդների միջոցով) պատերազմ սանձազերծելու դեպքում կասկածից վեր է, որ ռազմական գործողությունների գոտի իրենց խաղաղարար զորքերը կմտցնեն ոչ միայն ՀԱՊԿ մեր դաշնակիցները, այլև ՆԱՏՕ-ն, չէ՞ որ Ռու-

սաստանից բացի ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներ են հանդիսանում ԱՄՆ-ը և Ֆրանսիան: Չէ՞ որ ամերիկյան կողմը երբեք էլ չի թաքցրել Իրանի հետ սահմանի 100 կիլոմետրանոց ճակատամերձ գծի հատուկ ռազմավարական կարևորությունը, հատված, որն այժմ վերահսկում են Արցախի Հանրապետության զինված ուժերը:

Վերադառնալով Փոլ Գոբլի արագորեն տված հարցազրույցին՝ նշենք նաև, որ հանգամանքների ինչ-որ առեղծվածային բերումով այդ նույն օրը՝ 2019թ. հունվարի 4-ին, Քրիստոսի սուրբծննդյան նախօրեին, «Ազատություն» ռադիոն («Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայությունը) իր կայքում տեղադրել է Սաթենիկ Կաղզվանցյանի հոդվածը՝ «1999-ից ի վեր Գյումրիում ռուսական ռազմաբազայի զինծառայողների մեղքով 12 մարդ է զոհվել» վերնագրով: Հրապարակման նպատակը նախատոնական օրերին, Քրիստոսի հրաշափառ ծննդյան նախօրեին, ինչպես և Փոլ Գոբլի հարցազրույցի պարագայում, Ռուսաստանը դեմոնացնելն է, Գյումրիում տեղակայված 102-րդ ռազմակայանի զինծառայողներին դեմոնացնելը, համենայն դեպս՝ փորձել, որպեսզի Հայաստանում ավանդական ամանորյա և սուրբծննդյան ընտանեկան հանդիպումների ժամանակ թեման ոչ միայն քննարկվի, այլև հոգսի տակ կքած և կարիքից կամազրկված մեր քաղաքացիների մեջ առաջացնի անբացատրելի տագնապի զգացողություն իրենց թվացյալ (ավելի շուտ՝ տեղեկատվական պատերազմների մասնագետների կողմից հմտորեն սերմանվող) չպաշտպանվածության պատճառով: Չեմ թաքցնի, որ, ընտանեկան միջավայրում խորհելով այս մասին, ես լսեցի թվում է, թե անսպասելի բացատրություն միանգամայն այլ երևույթի՝ Հայաստանից Ռուսաստան զգալի արտագաղթի հետ կապված: Հայաստանի տաղանդավոր երիտասարդ կինոռեժիսորներից մեկը՝ Արթուր Վարդանյանը, պատմեց իր բավական հետաքրքիր դիտարկման մասին: Աշխատելով Հայաստանից Ռուսաստան արտագաղթողների կյանքի մասին պատմող ֆիլմի սցենարի վրա՝ նա գործի բերումով խոսել է նրանցից շատերի հետ: Արդյունքում՝ տպավորություն է ստացել, թե մեր հայրենակիցներից շատերը մեկնում են հենց Ռուսաստան, որովհետև այնտեղ իրենց ավելի պաշտպանված են զգում: Դատելով ըստ ամենայնի՝ Հայաստանից արտագաղթի պատճառների մասին լավ տեղեկացված են, եթե Ադրբեջանի ղեկավարությունում էլ չէ, ապա հաստատ համաշխարհային քաղաքականության ուժի այն կենտրոնում, որի վրա դրված է Ադրբեջանի քաղաքական ուղղորդումը, չեն բացառում, որ, օրինակ, միջնորդավորված ձևով այն երկրի միջոցով, որն ավելի, քան ԱՄՆ-ը, շահագրգռված է Իրանի մեկուսացմամբ ...

Հոդվածը պատրաստ էր հրապարակման, երբ այդ նույն հազգին. az ինտերնետ-պորտալը հոդված հրապարակեց «Տիգրան Խզմալյան. Հայաստանը անկախ և ինքնիշխան պետություն չէ» վերնագրով: Կինոռեժիսոր Տիգրան Խզմալյանը պատմել է այն մասին, որ 2019թ. հունվարի 12-ին՝ ռուս զինծառայող Վալերի Պերմյակովի կողմից Ավետիսյան ընտանիքի սպա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նության 4-րդ տարելիցի և Զուլիետա Ղուկասյանի սպանության 40-րդ օրը, որի մահվան մեջ նույնպես կասկածվում է 102-րդ ռուսական ռազմակայանի զինծառայողը (ընդ որում՝ նկատենք, որ սույն գործով դատարանի որոշում չկա) նախատեսված է սգո և բողոքի ցույց Գյումրիում, Ռուսաստանի Ղաշ-նության 102-րդ ռազմակայանի առջև: «Բողոքի նման ակցիաները կլինեն շարունակական: Մենք նպատակադրվել ենք ոչ միայն դուրս բերել ռուսական ռազմակայանը Հայաստանից, այլև լուծել մեր երկրի ապագադության հարցը, իսկ դա հնարավոր կլինի միայն 1921թ. մարտի 16-ի Մոսկվայի պայմանագրի չեղարկմամբ», – բացատրել է նա a1plus.am-ի իր հարցազրույցում, որն էլ հաճույքով հրապարակել է haqqin.az-ը: Որպեսզի չմոռանանք. պարզվում է՝ Խզմալյանը միաժամանակ նաև Հայաստանի Եվրոպական կուսակցության նախագահն է: Միայն հիվանդագին հակառուսականությունը և ռուսատյացությունը՝ միակցված պատմության բացարձակ չիմացության հետ, էլ չեն ասում արդի աշխարհաքաղաքական իրողությունների մասին պատկերացումների և տարրական իմացության լիակատար բացակայության մասին, կարող էին ծնունդ տալ նման անհեթեթ մտքերի: Ի՞նչ նկատի ունենք: Այո, 1921թ. մարտի 16-ի Մոսկվայի պայմանագիրը՝ ստորագրված Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի և ՌԽՖՍՀ կառավարության ներկայացուցիչների կողմից, անգամ 98 տարի անց չի կարող զայրույթի և դատապարտման զգացում չառաջացնել Հայաստանում, Արցախի Հանրապետությունում և ուր միլիոնանոց Սփյուռքում ապրող յուրաքանչյուր հայի մեջ: Չէ՞ որ Հոդված 1-ով Պայմանագիրը սահմանում էր Թուրքիայի նոր հյուսիսարևելյան սահմանը, մասնավորապես՝ նախկին Կարսի մարզը և Երիվանի նահանգի նախկին Սուրմալու գավառը (որոնք 1828 թվականից մտնում էին Ռուսական կայսրության կազմի մեջ) անցնում էին Թուրքիային: Ըստ Պայմանագրի III Հոդվածի՝ կողմերը համաձայն են Երիվանի նահանգի նախկին Նախիջևանի գավառի տարածքում կազմավորել ինքնավարություն «Ադրբեջանի հովանու ներքո, պայմանով, որ Ադրբեջանն այդ պրոտեկտորատը չի զիջի երրորդ պետության» (նկատի էր առնվում Հայաստանը): Ուրեմն, Մոսկվայի պայմանագիրը խզելով, Հայաստանից 102-րդ ռուսական ռազմակայանը դուրս բերելով, սահմանից հանելով Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության ռուս սահմանապահներին, «Էրեբունի» ավիացիոն ռազմակայանը Հայաստանից դուրս բերելով հույսն ու՞ն վրա է դնում կինոռեժիսոր Տիգրան Խզմալյանը: Ո՞վ կօգնի արդարության հաղթանակին այս հարցում, դիցուք՝ բուն հայկական հողերը վերադարձնելուն, որոնց հետ հայ ժողովրդի պատմության բազմաթիվ փառապանծ էջեր են կապված: Չեն կարծում, թե Տիգրան Խզմալյանը հավատ է ընծայել ցայժմ որևէ մեկին անհայտ թուրք և ադրբեջանցի առաջնորդների քաղաքակրթվածությանը և պատմական արդարության հաստատման նրանց տենչին: Իսկ գուցե նա մտածում է, թե մեզ կօգնեն եվրոպացիները, որոնք դառն դաս են քաղել 1974-ին թուրքերի կողմից Կիպրոսի Հանրապետության

տարածքի ավելի քան 40%-ի անեքսիայից: Գուցե նա, որպես արվեստի մարդ, հույս ունի, թե ուտքի կելնեն քաջ ֆիդայիների ժառանգները, որոնց ապուլապալերը մինչև վերջ, ռուս զինակից եղբայրների հետ ուս ուսի պայքարեցին թուրք-օսմանների դեմ Բայազետի համար, ինչը հիմնալի նկարագրել է Վալենտին Պիկուլն իր «Բայազետ» վեպում: Ոչ, հարգելի ընթերցող, մեր անփորձ արվեստի մարդու առջև արտասահմանյան տիկնիկավարները շատ ավելի պարզունակ խնդիր են դրել. ցանկացած միջոցով՝ մանիպուլյացիայով, բացահայտ ստի տարածմամբ վարկաբեկել Ռուսաստանը, ռուս-հայկական ռազմավարական գործընկերությունը: Մեկ էլ տեսար գրանտ կկացնեն, օրինակ՝ խոհափիլիսոփայական ֆիլմ նկարահանելու համար, բնականաբար, հակառուսական ուղղվածությամբ: Տիգրան Խզմալյանի հարցազրույցի հրապարակման հետ միաժամանակ հազգիւ. az-ը, ի դեպ՝ նաև 1news. az-ը, հրապարակեց Ռուսաստանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի նախկին խորհրդական, ռուս հայտնի հրապարակախոս Գլեբ Պավլովսկու հարցազրույցը՝ «Գլեբ Պավլովսկի. Շուտով Ղարաբաղում պատերազմ կսկսվի» վերնագրով: Հարցազրույցը տրվել էր «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանին: Դրանում ռուս հայտնի քաղաքագետը խորհրդածում է. «Արդեն քանի պատերազմ է եղել մի փոքրիկ վայրում վերջին 20 – 30 տարում: Հետխորհրդային տարածքում ուրիշ էլ ոչ մի տեղ այդքան պատերազմ չի եղել: Միայն Հարավսլավիայում է համեմատելի մեծ մի բան եղել: Ուստի չի կարելի: Հարկ է պարզապես դաշնակիցների վրա, ես կասեի՝ չիոխորտալ: Իսկ հեղափոխություններ ... Հայաստանում դրանք արդեն քիչ չեն եղել: Դրանք արդեն եղել են: Հայաստանը հեղափոխություններ է ապրել ... 80-ականների վերջին, 90-ականների սկզբին, տեր Աստված, այնտեղ փողոցներում ավելի շատ մարդ է եղել, քան եղել է ահա այս հեղափոխության օրերին (նկատի ունի պետական հեղաշրջմանը նախորդած օրերը – Ա. Գ.): Բոլոր մարդիկ ապրում էին փողոցներում, գալիս էին Երևան, հարյուր հազարներով կանգնում փողոցներում: Հետո հեղափոխություն-պատերազմ, պատերազմ-հեղափոխություն: Ահա հիմա հեղափոխություն եղավ, հավանաբար, հետո պատերազմ է լինելու ... Հիմա ես կարծում եմ, որ մարդիկ արդյունքներ կցանկանան: Որտեղի՞ց նա (Նիկոլ Փաշինյանը – Ա. Գ.) արդյունքներ վերցնի, ի՞նչ հատուկ արդյունքներ կարելի է գտնել: Անգամ Սաակաշվիլին չկարողացավ: Դե, ուրեմն, պատերա՛զմ»:

Հարգելի ընթերցող, այս հոդվածում իմ առջև խնդիր չէի դրել վերլուծելու ադրբեջանական ԶԼՄ-ների հրապարակումները, նպատակս այլ էր. ցույց տալ հայ-ադրբեջանական և արցախա-ադրբեջանական սահմանում ստեղծված իրավիճակի ողջ վտանգավորությունը՝ Հայաստանում այսօր վարչապետի պաշտոնակատար Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորությամբ իշխանության եկածների բացարձակ անհամարժեք գործողությունների պայմաններում, իշխանավորներ, որոնք, այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, թե գտնվում են կատարվող իրադարձությունների երանելի անգիտութ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յան մեջ: Կասկածի տեղիք է տալիս լոկ մի հանգամանք. Հայաստանի կառավարության անգործությունն արդյունք է Ն. Փաշինյան և Ընկ-ի բացարձակ անձեռնհասության, թե՞ գործ ունենք օվկիանոսի այն կողմում մանրակրկտորեն մտածված ու իրագործվող սցենարի հետ, որի արդյունքը կլինի Հայաստանում ԱՄՆ նախկին դեսպան Ռիչարդ Միլսի բանաձևի կենսագործումը՝ «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց»: Հոդվածն ամփոփելիս ականա մտորեցի և, չեմ թաքցնում, հույս ունեմ, որ այս անգամ ևս REGNUM լրատվական գործակալությունը ինձ՝ «Ռուս-հայկական ռազմաքաղաքական դաշինքի մասին» համաձայնագրի ստորագրման կենսական անհրաժեշտության համոզված կողմնակցիս, հնարավորություն կտա ընթերցող լսարանին ներկայացնել վերը շարադրված խոր տազնապներս: Միևնույն ժամանակ, ես հիանալի հասկանում եմ, որ սույն հոդվածի հրապարակումը չի կարող համակարգված իրականացվող և շռայլորեն ֆինանսավորվող խափանարար աշխատանքի հավասարաթեք պատասխանը լինել, աշխատանք, որը հետապնդում է հայոց պետականության գոյության համար կործանարար խնդիրների իրականացում, որոնց վերջնապատակը Ռուսաստանին՝ այդ մեծ երկրին, նոր, արդարացի աշխարհակարգի կայացման ճարտարապետին որքան հնարավոր է ցավոտ հարված հասցնելն է: Մի խոսքով՝ Հայաստանի Հանրապետության համար 2019-ը տազնապների և հույսերի տարի է: Հույսերի, որ Հայաստանի ղեկավարությունը, վերջապես, կհասկանա անվիճարկելի ճշմարտությունը՝ Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական դաշինքի այլընտրանքը պատերազմն է:

Հ.Գ. Զեի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով, և հուրախություն ինձ՝ մտաբերեցի Հայաստանի Պետական ակադեմիական երգչախմբի հրաշալի համերգը 2018թ. դեկտեմբերի 23-ին՝ հայ ականավոր մանետրո, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր (1982 – 1987թթ.), ԽՍՀՄ Պետական մրցանակի դափնեկիր, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային հերոս Հովհաննես Զեքիջյանի ծննդյան 90-ամյակի օրը: Մանետրո Զեքիջյանն իր հոբբեյանի օրը հերթական անգամ վեհաշուք դիրիժորական վարպետությամբ ցնցեց հանդիսատեսներին, ովքեր լցրել էին Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի Ազգային թատրոնի դահլիճը: Մանետրո Զեքիջյանի տաղանդի երկրպագուները բուռն և երկարատև ծափահարություններով դիմավորեցին ոչ միայն Մեծ հաղթանակի անմահ երգը՝ «Կռունկները» (խոսք՝ Ռասուլ Համզատովի, երաժշտություն՝ Յան Ֆրենկելի), այլև Ռուսաստանի Դաշնության մշակույթի նախարար Վլադիմիր Ռոստիսլավովիչ Մեդինսկու պաշտոնական, խոր և սրտառու շնորհավորանքը, որի տեքստը կարդաց Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության Արտակարգ և լիազոր դեսպան Սերգեյ Պավլովիչ Կոպիրկինը: Հատկանշական է, որ հոբբեյարին ուղղված ուղերձների, ողջույնի և շնորհավորական հեռագրերի մոտ երկու

Երրորդը Ռուսաստանից էր: Դրանց թվում էր նաև Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային Ժողովի Պետական դումայի Անկախ պետությունների համագործակցության, Եվրասիական ինտեգրման ու հայրենակիցների հետ կապերի գործերով կոմիտեի նախագահ Լեոնիդ Իվանովիչ Կալաշնիկովի սրտառուչ շնորհավորանքը: Երկու շաբաթ անց՝ Քրիստոսի սուրբծննդյան օրը, մաեստրո Հովհաննես Հարությունովիչն իր տանը խնդրեց ինձ հնարավորություն գտնել և հատուկ շնորհակալություն հայտնել Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային Ժողովի Պետական դումայի և Դաշնության խորհրդի ղեկավարությանը (հավանաբար, ենթադրելով, որ դեռևս լինելով ՌԴ Դաշնային Ժողովի և ՀՀ Ազգային Ժողովի միջև համագործակցության Միջխորհրդարանական հանձնաժողովի համանախագահը՝ ես կկարողանամ կատարել իր հանձնարարություն-խնդրանքը) իր անձի և ստեղծագործության հանդեպ նրանց ցուցաբերած ուշադրության համար: Մեծ կենսափորձով իմաստնացած մաեստրոն, այնուհետև շտկեց ինքն իրեն՝ հատուկ ասելով. «Առանձնահատուկ երախտագիտություն հայտնեք Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին, չէ՞ որ առանց նրա հանձնարարության Ռուսաստանի Արտակարգ և լիազոր դեսպանն անձամբ չէր կարողա ՌԴ մշակույթի նախարարի ուղերձը: Մի խոսքով՝ ես երջանիկ եմ, – շարունակեց մաեստրոն, – որ հանձին ինձ Ռուսաստանը տեսնում է բարեկամի և միևնույն ժամանակ աջակցում ու չի մոռանում իր բարեկամին»: Օգտվելով առիթից՝ ցանկանում եմ ասել, որ ես՝ որպես հոբբեյանական համերգի հանդիսատես, հպարտության զգացում ապրեցի, երբ ունկնդիրների բուռն ծափահարությունների ներքո հնչեցվեց Վլադիմիր Մեդինսկու ողջույնի խոսքը, ի դեպ՝ միակ ողջույնը արտասահմանյան պաշտոնյայից, միևնույն ժամանակ՝ կրկին համոզվեցի, որ Ռուսաստանը երբեք չի մոռանում իր իսկական բարեկամներին:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: АРМЕНИИ СУЖДЕНО ПЕРВОЙ ВЗЯТЬ ОГОНЬ НА СЕБЯ

И В ЭТОМ ИСТОРИЧЕСКАЯ МИССИЯ ДРЕВНЕЙ АРМЯНСКОЙ ХРИСТИАНСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ

17 января 2019 г. завершилось первое заседание Национального Собрания Республики Армения VII созыва (далее – НС РА). По итогам этого заседания делать какие-то выводы об уровне компетентности, не говоря уже о профессионализме новоизбранных депутатов, думается, было бы преждевременным, а стало быть и нецелесообразным. В памяти запечатлелись лишь отдельные проявления: большое желание депутатов к плодотворной работе, обстановка непосредственности и демократичности. Взять, к примеру, проявление первозданной демократичности и умилительной изобретательности нового спикера НС РА Арарата Мирзояна. Он, убедившись, что народные избранники даже с третьей попытки не смогли освоить пресловутые три кнопки для голосования (за, против, воздержался), расположенные на индивидуальном экране голосования, оперативно справился с нежданно-негаданно случившимся форс-мажором, выкрутил ситуацию – и парламент проголосовал вручную. При этом всю черновую работу по подсчету голосов взял на себя лично спикер, тем самым показав, что разного рода электронные подвохи – не помеха для нормального функционирования НС РА. Словом, знай наших, их голыми руками не возьмёшь. Знай, уважаемый читатель и ... крепись.

После столь оптимистического восприятия итогов первого заседания НС РА меня тем не менее не покидало чувство тревоги за будущее Армении, тем паче в условиях весьма обострившегося международного положения в мире, не говоря уже о Ближнем Востоке и регионе Южного Кавказа. В силу этого считаю своим долгом перед гражданами Армении (в первую очередь), перед друзьями нашей страны и армянского народа поделиться моими опасениями о возможных угрозах и вызовах национальной безопасности Республики Армения. Независимо от моего отношения, восприятия (а скорее невосприятия) действующих властей РА цель одна – не допустить сползания Армении на путь, который приведет

к началу необратимых процессов, ведущих к потере армянской государственности.

Естественно, уважаемый читатель может задаться вопросом: а собственно чем вызваны такие алармистские настроения? Неужели за истекшие 8 месяцев нахождения у власти Н. Пашиняна правительство РА своими действиями, равно как и бездействием, сумело наломать столько дров, совершить критическое число ошибок, которые в своей совокупности породили у меня столь неутешительные прогнозы? Так вот цель настоящей статьи заключается в непредвзятом осмыслении положения, в котором пребывает Республика Армения после государственного переворота апреля-мая 2018 года.

Так, еще 24 декабря 2018 года правительство РА ввело в обращение законопроект о внесении изменений и дополнений в Закон Республики Армения «О деятельности и структуре правительства», в соответствии с которым предполагается сокращение числа министерств с 17 до 12. Вот здорово, подумает читатель. Нечего в небольшой Армении сохранять «не востребуемые» министерства, к примеру, культуры или диаспоры. Ведь иные нынче времена – «бархатно революционные». Нет, я вовсе не собираюсь начать полемику о целесообразности наличия того или иного министерства в новом кабинете. Однако при этом считаю уместным задаться некоторыми вопросами, ответы на которые могут внести ясность в обоснованность выбора той или иной структуры кабинета Н. Пашиняна. Вызывает недоумение, что за истекшие 8 месяцев работы правительства РА ни в одном из программных документов правительства, будь то Программа правительства РА (N 581-A) (далее – Программа) от 1 июня 2018 года, будь то выступления членов правительства, нет анализа социально-экономического положения РА, что ничего, кроме разочарования и тревоги, не может вызвать. Единственное, что несколько утешает, так это в принципе приемлемый перечень вопросов, нашедших место в оглавлении Программы, да, я не оговорился, не в самой Программе, а в оглавлении. Благо что составители Программы имеют хотя бы некоторое представление о вопросах, решение которых входит в компетенцию правительства Армении. Что же касается видения исполнительной властью путей решения задач, нашедших место в оглавлении, то, выражаясь на доступном для составителей Программы лексиконе, с каждой новой страницей Программы все более и более убеждаешься – маразм крепчает. Дав подобную, скажем так, снисходительную оценку этому документу, я невольно вспомнил сетования одного из популярных партийных функционеров Ереванского политехнического института им. К. Маркса 70–80-х годов прошлого века. Во время вступительных экзаменов в политехнический институт он попросил своего коллегу-математика, члена приемной

экзаменационной комиссии во время письменного экзамена помочь своему племяннику. Экзаменатор весьма своеобразно воспринял просьбу своего партийного вожака: задержавшись у письменного стола абитуриента, он аккуратно указывал на ошибки, нашедшие место в решениях каждой из задач или примеров, содержащихся в экзаменационном билете. Однако при этом он забыл подсказать о возможных вариантах решений, видимо предполагая, что мало-мальски знающий предмет абитуриент после указания на допущенные ошибки сразу же сообразит, как ему поступить. Но не тут-то было. В итоге – объективно заслуженные абитуриентом два балла по итогам экзамена по математике и глубокая обида партийного вожака на своего коллегу-экзаменатора, который, повторюсь, ограничился только указанием ошибок, при этом умолчав о главном – как решить задачи и примеры, отмеченные в экзаменационном билете. Чтобы у читателей не сложилось мнение, что и его покорный слуга ограничивается лишь критикой правительственных документов, при этом ничего не предлагая, спешу исправить право на существование подобного вопроса.

Так вот думается, что правительство РА, прежде чем представить свое видение структуры кабинета министров, должно было задаться вопросами: каковы главные цели деятельности правительства (краткосрочные, среднесрочные и долгосрочные); каковы возможные альтернативы их реализации; решение каких задач в данный период времени является первостепенным; в чем главные приоритеты правительства в области экономической и социальной политики; каковы, на взгляд правительства, главные вызовы и угрозы национальной безопасности и пути эффективного противодействия им и многие другие вопросы. При этом, думается, ни у кого не должно вызывать сомнений, что реализация подобным образом составленной правительственной программы должна быть возможна лишь в условиях перевода экономики Армении на рельсы инклюзивного развития. А это в свою очередь требует, чтобы в новой Программе правительства РА, которая в ближайшие две недели должна быть вынесена на обсуждение НС РА, были четко указаны конкретные параметры – например, ожидаемые показатели роста валового внутреннего продукта (ВВП), занятости населения, производительности труда, ожидаемой продолжительности жизни населения. Безусловно важно, чтобы в новой Программе были записаны целевые показатели снижения уровня бедности и неравенства, пути обеспечения конкретного уровня роста показателя медианного дохода населения (медианный доход характеризует, на каком уровне половина населения имеет доход ниже медианного, а другая половина – выше медианного). И, конечно, в новой Программе должны быть определены меры по обеспечению межпоколен-

ческой справедливости и устойчивости с тем, чтобы, к примеру, была определена цель и обозначены пути ее достижения, имея в виду оптимальный уровень демографической нагрузки. То есть отношение совокупного числа детей и пожилых к числу лиц производительного возраста должно быть прогнозируемым и возможно регулируемым, при этом оптимальным в условиях Армении. Не вызывает сомнений, что в новой Программе должны найти свое отражение и вопросы регулирования государственного долга, снижения уровня загрязнения окружающей среды и прочее. Право на актуальность каждого из вышеперечисленных вопросов, которые должны быть отражены в Программе, можно было бы обосновать соответствующей статистикой, однако хотя бы проведение этой необходимой работы оставим на составителей новой Программы. Такой подход, бесспорно, поможет сделать соответствующие разделы Программы и убедительными, и эффективными в случае их реализации.

Я вовсе не ради красного словца отметил, что постановка и достижение целей развития РА возможны лишь в условиях перевода экономики Армении на рельсы инклюзивного развития. Именно такой подход объективно востребован, чтобы найти идеальный баланс между обществом, государством и бизнесом. Собственно именно в этом и главное направление деятельности любого социально ориентированного государства. Наши правительственные чиновники должны осознать, что достижение наилучших результатов в социально-экономическом развитии Армении возможно лишь в условиях перевода экономики на рельсы инклюзивного развития. Вместе с тем, чтобы как-то обозначить, какая работа должна предшествовать определению той или иной программной установки, сошлюсь на конкретный пример. Так, согласно сборнику Статистического комитета Республики Армения «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-ноябре 2018 г.» (стр. 85), в январе-ноябре 2018 г. торговый баланс был отрицательным и дефицит торгового баланса составил \$ 2 млрд 319 млн 16,8 тыс. Для сравнения заметим, что за этот же период 2017 г. дефицит торгового баланса РА составил \$ 1 млрд 635 млн 308,3 тыс. То есть в минувшем году в сравнении с 2017 годом имел место рост дефицита торгового баланса на \$ 683,7 млн. Далее, в соответствии с данными сборника Центрального банка РА N10 за 2018 г. (стр. 12), чистый приток денежных переводов физическим лицам через банковскую систему РА в январе-октябре 2018 г. составил \$ 505 млн 192 тыс., в то время как за аналогичный период 2017 г., соответственно, \$ 618 млн 525 тыс. При этом за указанный период чистый приток денежных переводов из Российской Федерации в РА составил в 2017 г. \$ 543 млн 291 тыс., а за январь-октябрь 2018 г., соответственно, \$ 505 млн 192 тыс. Таким образом, в январе-октябре 2018 г. в сравнении с тем же периодом

2017 г. имело место сокращение чистого притока денежных переводов в РА на \$ 113 млн 333 тыс. Такое положение отрицательно сказалось как на счете текущих операций, так и на финансовом счете платежного баланса РА. Так, если в январе-сентябре 2017 г. счет текущих операций составил \$ 21 млн 72 тыс., то за этот же период прошлого года, соответственно, минус \$ 730 млн 580 тыс. («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-ноябре 2018 г.», стр. 94), финансовый счет за вышеотмеченный период прошлого года минус \$ 343 млн 890 тыс. (там же, стр. 97). Не вызывает сомнений, что такая тенденция (роста дефицита торгового баланса и финансового счета) была продолжена и в IV квартале 2018 года, так как никаких существенных перемен в этих сферах в этом отрезке времени не произошло. То есть мы вправе утверждать, что в 2018 году имело место существенное сокращение запасов иностранной валюты в стране. Статистические данные в подтверждение указанного вывода в разрезе 2018 г. в целом Статистическим комитетом РА будут опубликованы в феврале 2019 года. Думаю, что одно лишь ознакомление с приведенной динамикой показателей платежного баланса РА составителей Программы правительства РА должно привести, как минимум, к двум выводам. Первый: в Программе следует наметить конкретные меры по существенному росту показателей экспорта из РА в том числе и в основном за счет импортозамещения, о чем убедительно свидетельствует динамика показателей внешней торговли. Так, темп роста экспорта в январе-ноябре 2018 г. в сравнении с тем же периодом 2017 г. составил 109,8%, в то время как темп роста импорта за этот же промежуток времени составил 124,2% («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-ноябре 2018 г.», стр. 87). В Программе необходимо предусмотреть также принятие мер для создания всех условий для улучшения международной инвестиционной позиции РА, а стало быть, и инвестиционной привлекательности нашей страны. Планирование и принятие эффективных мер в указанных направлениях позволит снизить напряженность в платежном балансе РА и избежать крайне нежелательных, но, увы, неизбежных последствий (в случае бездействия правительства РА) – обвального падения обменного курса армянской национальной денежной единицы (драма), или же существенного наращивания государственного внешнего долга, не приходится говорить и о том, что, скорее всего, возможно существенное падение обменного курса драма одновременно с ростом государственного внешнего долга.

Второй вывод: неперенным и обязательным условием составления Программы правительства должен стать всесторонний анализ социально-экономического положения РА, охватывающий сферы производства, торговли и прочих услуг, рынок труда, социально-демографический

сектор, ну и, конечно, финансовый сектор РА. Лишь после подобного анализа можно будет приступить к следующей фазе – составлению балансовой взаимоувязки поставленных правительством целей и задач, потребностей с наличием имеющихся ресурсов: материальных и трудовых ресурсов, производственных мощностей, естественно, с одновременным составлением финансового баланса. Третьей фазой, предшествующей составлению Программы, должны стать разработка и внедрение программно-целевого метода, основанного на отборе основных целей социального, экономического развития, предполагающего составление скоординированных мероприятий по их достижению в намеченные сроки при сбалансированном обеспечении ресурсами. Я специально столь подробно описал отнюдь не самую сложную технологию составления правительственных программ, чтобы далее с сожалением констатировать, что вся эта необходимая подготовительная работа со стороны членов правительства – как прежнего, так и ныне формируемого, их политической команды в плане доступности и их последующего применения, увы, из жанра фантастики. Нет ни одного правительственного документа, аналитического доклада, в котором хотя бы поверхностно рассматривались вышеотмеченные вопросы, без рассмотрения которых сколько-нибудь серьезно определять структуру нового кабинета министров – полнейший абсурд. Знать обо всем этом и при этом отстраняться и терпеливо ждать полного провала работы нового состава правительства Н. Пашиняна – это не по мне. Не считите за патетику, уважаемые читатели, но Родина – Республика Армения – она одна и для меня, и для моих детей и внуков. Родина одна и для потомков более 300 тысяч армян, погибших в годы Великой Отечественной войны, Родина одна для родных и близких более 25 тысяч погибших и раненых в ходе Карабахской (1992–1994 гг.) национально-освободительной войны, Родина одна для родных и близких, погибших в Апрельской (2016 г.) четырехдневной войне, навязанной Азербайджаном Республике Арцах. И, наконец, Армения – это Родина для восьмимиллионной армянской Диаспоры, и беречь ее – священный долг каждого гражданина Республики Армения. А в ответе за ее безопасность в первую очередь те, кому наш народ в разные периоды времени доверял представлять его интересы и армянского государства как в Национальном Собрании РА, так и в международных парламентских организациях. Пишу эти строки и одновременно не могу избавиться от внутренних сомнений, переходящих в уверенность: при менталитете разрушителя, деструктивности, который присущ лидерам государственного переворота (апрельская 2018 года) в Армении, все вышеизложенное для властей придерживающих изначально глубоко чуждо. За прошедшие 8 месяцев вся деятельность правительства Н. Пашиняна, предвыборная кампания в ноябре

декабре 2018 г. накануне внеочередных выборов в НС РА не оставили никаких сомнений в их полной деструктивности (разрушительности), в основе которой страх перед другими людьми. Ведь именно страх заставил псевдореволюционеров видеть потенциального врага в каждом встречном, заставил разделить армянское общество на «черных» и «белых». Уже приходилось писать (REGNUM, 20 августа 2018 г., «Сто дней правительства Никола Пашиняна»), что люди подобной категории преподносят свое незнание как силу. Теперь же могу к этому добавить, что борьба с противниками (как правило, воображаемыми) в настоящее время стала главной составляющей существования действующей власти, которая искренне считает себя борцом за справедливость, при этом это понятие отождествляется с представлением о себе любимом. Одержимые идеей угрозы со стороны окружающих, Н. Пашинян и К^О испытывают особенно сильный страх перед сильными личностями. Доказательством тому – искусственно навязанное судебным органам уголовное преследование первого президента Республики Арцах, второго президента РА Роберта Седраковича Кочаряна, не говоря уже о безудержной информационной травле родных и близких третьего президента РА Сержа Азатовича Саргсяна, конечная цель которой – опорочить его самого. Все это наряду с неспособностью Н. Пашиняна и К^О признавать собственные ошибки, недостатки и упущения в работе наводит на тревожные размышления о будущем Республики Армения. Более того, при всем старании ни один политик, да и обычный гражданин не встретит ни одной публикации, интервью, статьи или публичного выступления членов правительства Пашиняна в ответ на критические статьи международных экспертов, в том числе и в основном российских. А между тем было немало непредвзятых аналитических статей, в которых указывались провалы правительства РА, особенно в области внешней политики.

Вновь особо подчеркнем, что без составления всеобъемлющей программы социально-экономического развития Армении рекомендовать ту или иную модель правительства Армении, мягко выражаясь, было бы несерьезно. Оптимальная структура правительства призвана способствовать наиболее эффективной реализации программы.

Чтобы не сложилось впечатления, что я лишь в начале статьи вскользь упомянул о невостребованности в новом кабинете министров министерств культуры и диаспоры, выскажу некоторые соображения на сей счет. Так, не будет преувеличением утверждение о том, что этим своим действием (упразднением министерств культуры и диаспоры) Н. Пашинян готовит благодатную почву для сокрушительного удара по армянской национальной идентичности. Достаточно вдуматься в суть кощунственных комментариев Н. Пашиняна в связи с прошедшими в

декабре 2018 г. акциями протеста представителей министерств культуры и диаспоры. «Меня встревожили высказывания представителей Минкультуры, которые говорят, что культура всегда была визитной карточкой нашего народа. Это очень плохой сигнал. То есть Минкульт отождествляет себя с армянской культурой? Давайте организуем эксперимент: 3 месяца будем бастовать, посмотрим, что-нибудь произойдет в жизни культуры?» – задался вопросом Пашинян, при этом извращая суть требований бастующих работников культуры. Пожалуй, в одном он прав: если руководство столь судьбоносным участком нашей жизни было доверено его ставленнице Л. Макунц, то бездействие Минкультуры за последние месяцы стало обыденным явлением, что не уменьшает опасности того, что это может привести к необратимым процессам. Чтобы не подумали о моем предвзятом отношении к этой особе, замечу, что в первый же день своего назначения на должность министра культуры она заявила: «Всем тем, кто желает узнать, какое я имею отношение к культуре, отвечаю с любовью. Культура – это я, она во мне, как и я в каждом из нас... Мы должны сломать стереотипы. Это нелегко, однако нет ничего невозможного». Надо сказать, что в ломке стереотипов команда Пашиняна преуспела. Далеко за примерами ходить не надо, ведь мы изо дня в день, наблюдая за происходящими в Армении процессами, убеждаемся в том, что разрушителями стереотипов поставлена куда более серьезная задача – ломка цивилизационного кода армянского народа. Даже в самом страшном сне, этак лет 5–10 назад, никто себе представить не мог, что сегодняшние власти Армении не видят ничего необычного, когда, к примеру, руководитель одного из административных округов Еревана (Арабкир) является героем видеоролика, в котором он весьма убедительно предстает перед зрителем – нет-нет, не в роли разрезающего ленту у входа в только-только отремонтированную школу или детский сад, или же, упаси боже, открывает вход нового многоквартирного жилого массива или хотя бы дома. Не будьте наивными, он занимается половым извращением со своим столь же гнусным спарринг-партнером, тоже извращенцем. Или же когда почтенные профессора вузов дожидаются своей очереди на прием у профильного министра, который заставляет их ждать в силу своей чрезвычайной занятости, предпочитая обсуждение каких-то архиважных вопросов с представителем ЛГБТ-сообщества. Сей демократизм министра науки и образования РА, вежливо принимавшего пришедшего к нему на приём проститутствующего гея, известного своими многочисленными соответствующими публикациями в интернете, не мог не вызвать восторженных откликов в азербайджанских интернет-порталах (<https://axar.az/news/vmire/321919.html>). Столь благосклонное отношение к подобной категории безнравственных субъектов, вне всякого сомнения, создает благо-

датную почву для распространения этой аморальной чумы (в случае непринятия действенных мер противодействия) и может иметь непоправимые последствия, в частности, для вооруженных сил нашей страны и Республики Арцах.

Чтобы борьба с этим злом была эффективной, следует задаться вопросом: откуда растут уши этого чуждого армянской цивилизации явления? Цивилизации, которая в течение многих столетий отсутствия государственности благодаря сохранению армянской национальной идентичности сквозь тернии истории 28 мая 1918 года сформировала Первую Республику, а в ноябре 1920 года обрела свою вторую государственность – Армянскую Советскую Социалистическую Республику, а 21 сентября 1991 года в день референдума провозгласила и образование независимой Третьей Республики Армения. Так вот армянская цивилизация на протяжении всей своей истории сумела сохранить свое истинное духовное богатство – религию, культуру и многовековые национальные традиции, такие как прочность брака, почитание старших, крепость и широта родственных связей, обычай родственной и соседской взаимопомощи, гостеприимство. Все это то ли при попустительстве властей, а нередко с их молчаливого согласия в наши дни подвергается серьезному испытанию, тем самым подвергается опасному испытанию сама армянская идентичность. Взять хотя бы четко направляемые действия тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», преследующие цель подорвать глубокое уважение граждан Армении и Диаспоры к Армянской Апостольской Святой Церкви, и это происходит изо дня в день на наших глазах. И это происходит в независимом армянском государстве на глазах у армянского народа, который из истории прекрасно знает, что его сыны не единожды были свидетелями, когда за свою веру лучшие его представители не раз расплачивались своими жизнями. Можно и дальше привести примеры, красноречиво свидетельствующие о целенаправленной работе по расшатыванию устоев армянской государственности путем разрыхления основ армянской идентичности. И в этой гнусной подрывной работе используется знакомая технология – так называемое «Окно Овертона», о котором уже приходилось писать. Я специально несколько подробнее описал происходящие в Армении процессы, которым не в состоянии противодействовать ни отдельно взятое министерство культуры, ни министерство диаспоры. Речь об исключительной актуальности разработки и реализации государственной политики, имеющей цель предотвратить разрушение культурного кода армянской нации, выработанного в условиях многовековой жесточайшей борьбы за свое выживание. Именно в этом вопросе трудно переоценить роль министерств культуры и диаспоры. Однако это тема отдельного, на мой взгляд, очень и очень актуального анализа.

В завершение статьи я невольно задаюсь вопросом: а почему именно Армения стала полигоном испытания новейших технологий разрушения государственности посредством уничтожения цивилизационного кода нации, уничтожения армянской идентичности? Внимательно отслеживая процессы, происходящие в России, я не оговорился, в России, невольно приходишь к выводу – действенность технологий по разрушению армянской государственности западными стратегами, несомненно, будет тщательно проанализирована, подкорректирована для последующего применения в регионах России. И в этом, увы, не приходится сомневаться. В доказательство сказанного можно привести десятки «случайных» совпадений по дестабилизации ситуации – будь то в Армении или в отдельных территориальных образованиях России. Не будет преувеличением констатировать непреложную истину: в условиях тотальной гибридной войны, объявленной коллективным Западом России и ее союзникам, Армении суждено первой взять огонь на себя, и в этом историческая миссия нашей древней христианской цивилизации.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՎԻՃԱԿՎԱԾ Է ԿՐԱԿՆ ԱՌԱՋԻՆԸ ՎԵՐՑՆԵԼ ԻՐ ՎՐԱ

ԵՎ ՍԱ Է ՀԱՅ ՀՆԱԳՈՒՅՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

2019թ. հունվարի 17-ին ավարտվեց Հայաստանի Հանրապետության VII գումարման Ազգային ժողովի (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ) առաջին նիստը: Այդ նիստի արդյունքներով նորընտիր պատգամավորների բանիմացության մակարդակի, էլ չեմ ասում պրոֆեսիոնալիզմի մասին ինչ-որ եզրահանգումներ անելը, կարծում եմ, վաղաժամ կլիներ, ուստի և՛ աննպատակահարմար: Հիշողությանս մեջ տպավորվել են միայն առանձին դրսևորումներ, դիցուք՝ պատգամավորների բեղուն աշխատանքի մեծ ձգտումը, անմիջականության և ժողովրդավարականության մթնոլորտը: Վերցնենք, օրինակ, ՀՀ ԱԺ նոր խոսնակ Արարատ Միրզոյանի անապակ դեմոկրատականության և խանդավառության գյուտարարության դրսևորումը: Համոզվելով, որ ժողովրդի ընտրյալները նույնիսկ երրորդ փորձից հետո չեն կարողանում սանձել անհատական էկրանների վրա տեղադրված քվեարկության երեք կոճակները (կողմ, դեմ, ձեռնպահ), նա շատ օպերատիվ կողմնորոշվեց չլսված-չտեսնված «ֆորս-մաժորի» հարցում, իրավիճակը ձեռքը վերցրեց, ու խորհրդարանը քվեարկեց ձեռքով: Ընդ որում՝ ծայները հաշվելու ողջ սև աշխատանքն անձամբ ստանձնեց խոսնակը՝ դրանով իսկ ցույց տալով, որ տարատեսակ էլեկտրոնային խարդավանքները արգելք չեն կարող հանդիսանալ ՀՀ ԱԺ բնականոն գործունեության համար: Մի խոսքով՝ տե՛ս, թե ով ենք մենք, մեզ մերկ ձեռքերով չես վերցնի: Իմացի՛ր, հարգելի ընթերցող ու ... գոտեպնդվի՛ր:

ՀՀ ԱԺ առաջին նիստի արդյունքների այսքան լավատեսական ընկալումից հետո ինձ, այնուամենայնիվ, հանգիստ չէր թողնում Հայաստանի ապագայի համար տազնապի զգացումը, մանավանդ աշխարհում, էլ չեմ ասում Մերձավոր Արևելքում ու Հարավկովկասյան տարածաշրջանում բավական սրացած միջազգային իրադրության պայմաններում: Սրանից ելնելով՝ իմ պարտքն եմ համարում Հայաստանի քաղաքացիների (առաջին հերթին), մեր երկրի ու հայ ժողովրդի բարեկամների առջև՝ կիսել իմ երկյուղները Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության հնարավոր

սպառնալիքների և մարտահրավերների մասին: Անկախ ՀՀ գործող իշխանությունների հանդեպ իմ վերաբերմունքից ու ընկալումից (ավելի շուտ՝ չընկալումից)՝ նպատակս մեկն է. թույլ չտալ, որպեսզի Հայաստանը գլոբալի դեպի այն ճանապարհը, որը կհանգեցնի հայկական պետականության կորստի տանող անդամալի գործընթացների:

Բնականաբար, հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ. իսկ ինչո՞վ են պայմանավորված նման տագնապալի տրամադրությունները: Մի՞թե Ն. Փաշինյանի՝ իշխանության ղեկին գտնվելու անցած 8 ամիսներին ՀՀ կառավարությունն իր գործողություններով, ավելի ճիշտ՝ անգործությամբ, կարողացել է համն այնպես հանել, թույլ տալ սխալների այնպիսի կրիտիկական քննալություն, որոնց ամբողջությունն իմ մեջ այսքան անմխիթարական կանխատեսումներ է առաջացրել: Եվ ահա, սույն հոդվածի նպատակն այն իրադրության անաչառ իմաստավորումն է, որի մեջ հայտնվել է Հայաստանի Հանրապետությունը 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո:

Այսպես, դեռևս 2018թ. դեկտեմբերի 24-ին ՀՀ կառավարությունը շրջանառության մեջ մտցրեց «Կառավարության գործունեության և կառուցվածքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ մտցնելու օրինագիծը, որի համաձայն նախատեսվում է նախարարությունների թվի կրճատում 17-ից 12-ի: Դե, շատ լավ՝ կմտածի ընթերցողը: Ի՞նչ կարիք կա ոչ մեծ Հայաստանում պահել «չպահանջարկված» նախարարություններ, ինչպիսին են, օրինակ, Մշակույթի կամ Սփյուռքի նախարարությունները: Ախր, հիմա լրիվ ուրիշ ժամանակներ են՝ «թավշյա հեղափոխական»: Ոչ, բնավ չեն պատրաստվում բանավեճ սկսել նոր կառավարությունում այս կամ այն նախարարության առկայության նպատակահարմարության մասին: Բայց և միևնույն ժամանակ տեղին են համարում որոշ հարցեր տալ, որոնց պատասխանները կարող են պարզություն մտցնել Ն. Փաշինյանի կառավարության այս կամ այն կառույցի ընտրության հիմնավորվածության մեջ: Տարակուսանքի առիթ է տալիս այն, որ ՀՀ կառավարության աշխատանքի 8 ամիսների ընթացքում կառավարության ծրագրային և ոչ մի փաստաթղթում, դիցուք՝ ՀՀ կառավարության 2018թ. հունիսի 1-ի ծրագրում (N 581-A, այսուհետ՝ Ծրագիր), կառավարության անդամների ելույթներում իսպառ բացակայում է ՀՀ սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի վերլուծությունը, ինչը հիասթափությունից և տագնապից զատ ուրիշ որևէ բան առաջացնել չի կարող: Միակ բանը, որը փոքր-ինչ մխիթարում է, սկզբունքորեն ընդունելի հարցերի թվարկումն է, որոնք տեղ են գտել Ծրագրի գլխացանկում, այո՛, ես չեմ սխալվում՝ ոչ թե Ծրագրում, այլ գլխացանկում: Լավ է, որ Ծրագիրը կազմողները գոնե որոշ պատկերացում ունեն այն հարցերի մասին, որոնց լուծումը մտնում է Հայաստանի կառավարության իրավասության մեջ: Իսկ ինչ վերաբերում է գլխացանկում տեղ գտած

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

խնդիրների լուծման ուղիների մասին գործադիր իշխանության տեսլականին, ապա, Ծրագրի կազմողներին հասանելի բառապաշարով արտահայտված՝ Ծրագրի յուրաքանչյուր էջի հետ միասին ավելի ու ավելի ես համոզվում՝ մարագմը խորանում է: Նման, այսպես ասենք՝ ներողամիտ գնահատական տալով այս փաստաթղթին՝ ականա հիշեցի, թե ինչպես անցած դարի 70 – 80-ական թթ. մի անգամ տրտնջաց Երևանի Կ.Մարքսի անվան պոլիտեխնիկական ինստիտուտի կուսակցական հայտնի ֆունկցիոներներից մեկը: Պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ընդունելության քննությունների ժամանակ նա խնդրել էր ընդունող հանձնաժողովի անդամ մաթեմատիկոս գործընկերոջից գրավոր քննության ժամանակ օգնել իր զարմիկին: Քննություն վերցնողը բավական ինքնատիպ էր ընկալել կուսակցական ղեկավարի խնդրանքը. դիմորդի սեղանի առջև ոտքը կախ գցելով՝ նա անկատ մատնանշել էր քննատոմսի խնդիրների կամ վարժությունների յուրաքանչյուր լուծման մեջ տեղ գտած սխալները: Բայց նա մոռացել էր հետն էլ հուշել լուծումների հնարավոր տարբերակները, հավանաբար, ենթադրելով, թե առարկան քիչ թե շատ իմացող դիմորդը թույլ տված սխալների նշումից արդեն անմիջապես գլխի կընկնի ինչ անել: Բայց չէ՛, այդ տարբերակը չէր: Արդյունքում՝ դիմորդն արդարացիորեն վաստակեց երկու միավոր մաթեմատիկայի քննությունից, իսկ կուսակցական ղեկավարը խորապես վիրավորվեց գործընկերոջից, որը, կրկնում եմ, սահմանափակվել էր լոկ սխալները նշելով ու ցույց չտալով գլխավորը՝ ինչպես լուծել քննատոմսի խնդիրներն ու վարժությունները: Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, թե իրենց խոնարհ ծառան էլ է սահմանափակվում լոկ կառավարության փաստաթղթերը քննադատելով՝ փոխարենը ոչինչ չառաջարկելով, շտապեմ շտկել նման հարցի գոյության իրավունքը:

Եվ ահա, կարծում եմ, որ ՀՀ կառավարությունը, նախքան նախարարների կաբինետի կառուցվածքի մասին իր տեսլականը ներկայացնելը, պետք է պարզեր. իսկ որո՞նք են կառավարության գործունեության (կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ) գլխավոր նպատակները, որո՞նք են դրանց իրականացման հնարավոր այլընտրանքները, ո՞ր խնդիրների լուծումն է ներկա պահին առաջնահերթ, որո՞նք են կառավարության գլխավոր գերակայությունները տնտեսական ու սոցիալական քաղաքականությունում, որո՞նք են, կառավարության կարծիքով, ազգային անվտանգության գլխավոր մարտահրավերներն ու սպառնալիքները և դրանց արդյունավետ դիմակայելու ուղիները, և նման շատ այլ հարցեր: Ընդ որում՝ կարծում եմ, որ որևէ մեկը չպետք է կասկածի, որ այս կերպ կազմված կառավարական ծրագրի իրագործումը պետք է հնարավոր լինի միայն Հայաստանի տնտեսությունը ներառական զարգացման հուն տեղափոխելու պայմաններում: Իսկ դա, իր հերթին, պահանջում է, որպեսզի ՀՀ կառավարության նոր Ծրագրում, որն առաջիկա երկու չաբաթների ընթացքում

ներկայացվելու է ՀՀ ԱԺ քննարկմանը, պետք է հստակ նշված լինեն կոնկրետ բնութագրիչները, օրինակ՝ համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ), բնակչության զբաղվածության, աշխատանքի արտադրողականության, բնակչության կյանքի տևողության աճի սպասվող ցուցանիշները: Անշուշտ, կարևոր է, որպեսզի նոր Ծրագրում գրված լինեն աղքատության և անհավասարության մակարդակի իջեցման թիրախային ցուցանիշները, բնակչության միջին եկամտի ցուցանիշի աճի կոնկրետ մակարդակի (միջին եկամուտը բնութագրում է, թե ինչ մակարդակում բնակչության կեսն ունի միջինից ցածր, իսկ մյուս կեսը՝ միջինից բարձր եկամուտ) ապահովման ուղիները: Եվ իհարկե, նոր Ծրագրում պետք է սահմանվեն միջսերնդային արդարության և կայունության ապահովման միջոցները, որպեսզի, օրինակ, նշվեն դրան հասնելու նպատակը և ուղիները՝ նկատի ունենալով ժողովրդագրական բեռնվածության օպտիմալ մակարդակը: Այսինքն, երբ երեխաների ու տարեցների ընդհանուր թվի հարաբերությունը արտադրական տարիքի անձանց հետ լինի կանխատեսելի և հնարավորինս կարգավորելի, միևնույն ժամանակ օպտիմալ՝ Հայաստանի պայմաններում: Կասկած չի հարուցում, որ նոր Ծրագրում իրենց արտացոլումը պետք է գտնեն նաև պետական պարտքի կարգավորման, շրջակա միջավայրի աղտոտվածության մակարդակի իջեցման և այլ հարցեր: Վերը նշված հարցերից (որոնք պետք է արտացոլված լինեն Ծրագրում) յուրաքանչյուրի հրատապ լինելու իրավունքը կարելի կլիներ հիմնավորել համապատասխան վիճակագրությամբ, բայց գոնե այդ անհրաժեշտ աշխատանքի իրականացումը թողնենք նոր Ծրագիրը կազմողներին: Նման մոտեցումը, անկասկած, կօգնի Ծրագրի համապատասխան բաժինները դարձնել և՛ համոզիչ, և՛ արդյունավետ դրանք իրագործելիս:

Հանուն պերճախոսության չէ, որ նշեցի, թե ՀՀ զարգացման նպատակների առաջադրումն ու իրագործումը հնարավոր են լոկ Հայաստանի տնտեսությունը ներառական զարգացման հուն դուրս բերելու պայմաններում: Հենց այս մոտեցումն է օբյեկտիվորեն պահանջված՝ գտնելու համար կատարյալ հավասարակշռություն հասարակության, պետության ու բիզնեսի միջև: Ըստ էության, հենց սա է սոցիալական կողմնորոշում ունեցող ցանկացած պետության գործունեության գլխավոր ուղղությունը: Մեր կառավարության պաշտոնյաները պետք է գիտակցեն, որ Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման լավագույն արդյունքների հասնելը հնարավոր է միայն տնտեսությունը ներառական զարգացման հուն դուրս բերելու պայմաններում: Միևնույն ժամանակ, ինչ-որ կերպ նշելու համար, թե ինչ աշխատանք պետք է նախորդի այս կամ այն ծրագրային դրույթի սահմանմանը, կոնկրետ օրինակ բերեմ: Հայաստանի Հանրապետության Վիճակագրական կոմիտեի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2018թ. հունվար-նոյեմբերին» տեղեկագրի (էջ 85) համաձայն՝

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

2018թ. հունվար-նոյեմբերին առևտրային հաշվեկշիռը եղել է բացասական, և առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը կազմել է \$2 մլրդ 319 մլն 16,8 հազ.: Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. այդ նույն ժամանակամիջոցում ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը կազմել է \$1 մլրդ 635 մլն 308,3 հազ.: Այսինքն՝ անցած տարի, 2017-ի համեմատ, տեղի է ունեցել առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտի աճ \$683,7 մլն-ով: Այնուհետև, ՀՀ Կենտրոնական բանկի 2018թ. N10 ժողովածուի տվյալներով (էջ 12)՝ ՀՀ բանկային համակարգի միջոցով 2018թ. հունվար-հոկտեմբերին ֆիզիկական անձանց դրամական փոխանցումների զուտ ներհոսքը կազմել է \$505 մլն 192 հազ., այն դեպքում, երբ 2017-ի նույն ժամանակամիջոցում՝ համապատասխանաբար \$618 մլն 525 հազ.: Ընդ որում՝ նշված ժամանակամիջոցում դեպի ՀՀ Ռուսաստանի Դաշնությունից կատարված դրամական փոխանցումների զուտ ներհոսքը 2017թ. կազմել է \$543 մլն 291 հազ., իսկ 2018թ. հունվար-հոկտեմբերին՝ համապատասխանաբար \$505 մլն 192 հազ.: Այսպիսով, 2018թ. հունվար-հոկտեմբերին, 2017թ. նույն ժամանակամիջոցի համեմատ, տեղի է ունեցել դեպի ՀՀ դրամական փոխանցումների զուտ ներհոսքի կրճատում \$113 մլն 333 հազարով: Այս իրավիճակը բացասաբար է անդրադարձել ինչպես ընթացիկ գործառնությունների հաշվի, այնպես էլ ՀՀ վճարային հաշվեկշռի ֆինանսական հաշվի վրա: Եթե 2017թ. հունվար-սեպտեմբերին ընթացիկ գործառնությունների հաշիվը կազմել է \$21 մլն 72 հազ., ապա անցած տարվա այդ նույն ժամանակամիջոցում, համապատասխանաբար՝ մինուս \$730 մլն 580 հազ. («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2018թ. հունվար-նոյեմբերին», էջ 94), իսկ ֆինանսական հաշիվը անցած տարվա նշված ժամանակամիջոցում՝ մինուս \$343 մլն 890 հազ. (նույն տեղում, էջ 97): Կասկած չի հարուցում, որ նման միտումը (առևտրային հաշվեկշռի և ֆինանսական հաշվի դեֆիցիտի աճ) շարունակվել է նաև 2018թ. IV եռամսյակում, քանի որ որևէ էական փոփոխություն այդ ոլորտներում ժամանակի այդ հատվածում տեղի չի ունեցել: Այսինքն՝ մենք իրավունք ունենք պնդելու, որ 2018թ. երկրում տեղի է ունեցել արտարժույթի պաշարների էական կրճատում: Այս եզրահանգումը հաստատող վիճակագրական տվյալներն ամբողջ 2018 թվականի համար կիրառարակվեն 2019թ. փետրվարին: Կարծում են, որ ՀՀ վճարային հաշվեկշռի ցուցանիշների նշված դինամիկային ծանոթանալն իսկ ՀՀ կառավարության Ծրագիրը կազմողներին կբերի առնվազն երկու եզրահանգման: Առաջին. Ծրագրում հարկ է ՀՀ-ից արտահանման ցուցանիշների էական աճի կոնկրետ միջոցներ նշել, այդ թվում և հիմնականում ի հաշիվ ներմուծումը տեղական արտադրանքով փոխարինելու, ինչի մասին համոզիչ վկայում է արտաքին առևտրի դինամիկան: Այսպես, արտահանման աճի տեմպը 2018թ. հունվար-նոյեմբերին, 2017-ի նույն ժամանակամիջոցի համեմատ, կազմել է 109,8%, այն դեպքում, երբ ներմուծման աճի տեմպն այդ նույն ժա-

մանակահատվածում կազմել է 124,2% («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2018թ. հունվար-նոյեմբերին», էջ 87): Այնուհետև, Ծրագրում անհրաժեշտ է նախատեսել միջոցներ ՀՀ միջազգային ներդրումային դիրքի բարելավման, ասել է թե՛ մեր երկրի ներդրումային գրավչության բարձրացման բոլոր պայմանների ստեղծման համար: Նշված ուղղություններում արդյունավետ միջոցների պլանավորումն ու ընդունումը թույլ կտան մեղմել ՀՀ վճարային հաշվեկշռի լարվածությունը և զերծ մնալ խիստ անցանկալի, բայց, ավաղ, անխուսափելի հետևանքներից (ՀՀ կառավարության անգործության դեպքում)՝ հայկական դրամական միավորի՝ դրամի փոխարժեքի մեծ անկումից կամ էլ պետական արտաքին պարտքի էական ավելացումից, էլ չեմ ասում այն մասին, որ, ամենայն հավանականությամբ, հնարավոր են դրամի փոխարժեքի էական անկում և պետական արտաքին պարտքի ավելացում միաժամանակ:

Երկրորդ եզրահանգում. կառավարության Ծրագրի կազմման պարտադիր և անխուսափելի պայման պետք է դառնա ՀՀ սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի համակողմանի վերլուծությունը՝ արտադրության, առևտրի և այլ ծառայությունների ոլորտների, աշխատաշուկայի, սոցիալ-ժողովրդագրական հատվածի և, իհարկե, ֆինանսական սեկտորի ընդգրկմամբ: Միայն նման վերլուծությունից հետո կարելի կլինի ձեռնարկել հաջորդ փուլը՝ կառավարության առաջադրած նպատակների, խնդիրների, պահանջմունքների և առկա ռեսուրսների բալանսային փոխշաղկապվածության կազմումը, ինչպիսիք են՝ նյութական և աշխատանքային ռեսուրսները, արտադրահզորությունները, բնականաբար՝ ֆինանսական հաշվեկշռի միաժամանակյա կազմմամբ: Երրորդ փուլը, որը կնախորդի Ծրագրի կազմմանը, պետք է դառնա ծրագրային-նպատակային մեթոդի մշակումն ու ներդրումը՝ հիմնված սոցիալական, տնտեսական զարգացման հիմնական նպատակների ընտրման վրա, ինչը ենթադրում է նշված ժամկետներում դրանց հասնելու կոորդինացված միջոցառումների կազմում՝ ռեսուրսներով հավասարակշռված ապահովման պարագայում: Ես հատուկ այսքան մանրամասն նկարագրեցի կառավարական ծրագրերի կազմման բնավ ոչ ամենաբարդ տեխնոլոգիան, որպեսզի հետո ափսոսանքով փաստեմ, որ այս ողջ անհրաժեշտ նախապատրաստական աշխատանքը կառավարության (ինչպես նախկին, այնպես էլ այժմ ձևավորվող) անդամների, նրանց քաղաքական թիմի կողմից, հասանելիության և դրանց հետագա կիրառման առումով, ավաղ, ֆանտաստիկայի ժանրից է: Չկա ոչ մի կառավարական փաստաթուղթ, վերլուծական զեկուցում, որում գոնե մակերեսորեն դիտարկվեն վերոնշյալ հարցերը, առանց որոնց քննարկման նախարարների նոր կաբինետի կառուցվածքի փոքրիշատե լուրջ սահմանումը լիակատար անհեթեթություն է: Իմանալ այս ամենի մասին և դրա հետ մեկտեղ մի կողմ քաշվել ու համբերատար սպասել Ն. Փաշինյանի կառավարության նոր կազ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մի աշխատանքի լիակատար ծախողմանը՝ վայել չէ ինձ: Վերամբարձ չհամարեք, հարգելի ընթերցող, բայց Հայրենիքը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը, մեկն է թե՛ ինձ, թե՛ զավակներին ու թոռներին համար: Հայրենիքը մեկն է նաև 300 հազար այն հայերի սերունդների համար, ովքեր զոհվեցին Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին, Հայրենիքը մեկն է Ղարաբաղյան ազգային-ազատագրական պատերազմի ընթացքում (1992-1994թթ.) ավելի քան 25 հազար զոհվածների ու վիրավորների հարազատների և մերձավորների համար, Հայրենիքը մեկն է Արցախի Հանրապետությանն Ադրբեջանի կողմից պարտադրված Ապրիլյան (2016թ.) քառօրյա պատերազմում զոհվածների հարազատների ու մերձավորների համար: Եվ վերջապես, Հայաստանը Հայրենիքն է ութ միլիոնանոց հայկական Սփյուռքի, և նրա պահպանությունը Հայաստանի Հանրապետության յուրաքանչյուր քաղաքացու սրբազան պարտքն է: Իսկ նրա անվտանգության համար պատասխանատու են, առաջին հերթին, նրանք, ում մեր ժողովուրդը ժամանակի տարբեր փուլերում վստահել է ներկայացնել իր ու հայոց պետության շահերն ինչպես ՀՀ Ազգային ժողովում, այնպես էլ միջազգային խորհրդարանական կազմակերպություններում: Գրում եմ այս տողերն ու միաժամանակ չեմ կարողանում ազատվել համոզվածության վերածվող ներքին կասկածներից. Հայաստանում պետական հեղաշրջման (2018թ. ապրիլ-մայիս) առաջնորդներին բնորոշ կործանարարի, ապակառուցողականության մենթալիտետի պարագայում վերը նշվածը իշխանության ղեկին գտնվողներին սկզբից ևեթ խորապես խորթ է: Անցած 8 ամիսներին Ն. Փաշինյանի կառավարության ամբողջ գործունեությունը, նրանց քարոզարշավը 2018թ. նոյեմբեր-դեկտեմբերին՝ ՀՀ ԱԺ արտահերթ ընտրությունների նախօրեին, որևէ կասկած չեն թողել նրանց ապակառուցողականության հարցում, որի հիմքում վախն է այլ մարդկանց հանդեպ: Զե՞ որ հենց վախն է ստիպել վայ-հեղափոխականներին պոտենցիալ թշնամի տեսնել ամեն մի հանդիպած մարդու մեջ, ստիպել է հայ հասարակությունը բաժանել «սևերի» ու «սպիտակների»: Արդեն գրել եմ (REGNUM, 20 օգոստոսի 2018թ., «Նիկոլ Փաշինյանի կառավարության հարյուր օրը»), որ նման կարգի մարդիկ իրենց չիմացությունը որպես ուժ են մատուցում: Իսկ հիմա կարող եմ դրան ավելացնել, որ հակառակորդների (որպես կանոն՝ երևակայական) դեմ պայքարը ներկայում դարձել է գործող իշխանության գոյության գլխավոր բաղադրիչը, որն անկեղծորեն իրեն համարում է արդարության մարտիկ, ընդ որում՝ այդ հասկացությունը նույնացվում է իր իսկ սեփական՝ սիրելի անձն այդպիսին պատկերացնելու հետ: Շրջապատող մարդկանց կողմից սպառնալիքի գաղափարով համակված Ն. Փաշինյան և Ընկ.-ը առանձնապես մեծ վախ են զգում ուժեղ անձնավորությունների հանդեպ: Ապացույցը դատական մարմնի կողմից Արցախի Հանրապետության առաջին նախագահ, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի դեմ արհեստա-

կանոթեն հարուցված քրեական հետապնդումն է, էլ չեն ասում ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի հարազատների և մերձավորների դեմ անսանձ տեղեկատվական հալածանքի մասին, որի վերջնապատակը հենց նրան վարկաբեկելն է: Այս ամենը, Ն. Փաշինյան և Ընկ.-ի կողմից սեփական սխալները, թերություններն ու աշխատանքի բացթողումներն ընդունելու անկարողության հետ միասին, տազնապալի մտորումների են մղում Հայաստանի Հանրապետության ապագայի մասին: Ավելին, ոչ մի քաղաքական գործիչ, ոչ էլ սովորական որևէ քաղաքացի, որքան էլ փնտրի, չի գտնի ոչ մի հրապարակում, հարցազրույց, հոդված կամ հանրային ելույթ Փաշինյանի կառավարության անդամների կողմից՝ ի պատասխան միջազգային փորձագետների (այդ թվում և հիմնականում ռուսաստանյան) քննադատական հոդվածների: Այնինչ, քիչ չեն եղել անաչառ վերլուծական հոդվածները, որոնցում նշվել են ՀՀ կառավարության ձախողումները, մանավանդ արտաքին քաղաքականության ոլորտում:

Վերստին հատուկ ընդգծենք, որ մինչև վերը նշված մոտեցումների հիման վրա Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման համապարփակ ծրագիր չկազմվի, երաշխավորել ՀՀ Կառավարության այս կամ այն մոդելը, մեղմ ասած, անլուրջ է: Կառավարության օպտիմալ կառուցվածքը պետք է կոչված լինի ապահովել Ծրագրի առավել արդյունավետ իրագործումը:

Որպեսզի այնպիսի տպավորություն չստեղծվի, թե միայն հոդվածի սկզբում իմիջիայլոց հիշատակեցի նոր կառավարությունում Մշակույթի և Սփյուռքի նախարարությունների չպահանջվածության մասին, որոշ նկատառումներ հայտնեմ այս առնչությամբ: Չափազանցություն չի լինի ասել, որ սույն արարքով (Մշակույթի և Սփյուռքի նախարարությունների չեղարկմամբ) Ն. Փաշինյանը պարարտ հող է նախապատրաստում հայ ազգային ինքնությանը խորտակիչ հարված հասցնելու համար: Տեսեք, թե ինչ սրբապիղծ մեկնաբանություններ է արել Ն. Փաշինյանը 2018թ. դեկտեմբերին Մշակույթի և Սփյուռքի նախարարությունների ներկայացուցիչների բողոքի ցույցերի վերաբերյալ: «Ինձ անհանգստացրին Մշակույթի նախարարության ներկայացուցիչների արտահայտությունները, երբ նրանք ահազանգում էին՝ ասում են, որ մշակույթը միշտ եղել է հայ ժողովրդի այցեքարտը: Դա շատ վատ ազդակ է: Այսինքն Մշակույթի նախարարությունն իրեն հայ մշակույթի հետ նույնացնում է: Ուզում եք՝ էքսպերիմենտ անենք, 3 ամիս գործադուլ անենք, տեսնենք մշակույթի կյանքում ինչ-որ բան տեղի կունենա՞», – հարց է տվել Փաշինյանը՝ խեղաթուրելով մշակույթի աշխատողների պահանջների էությունը: Թերևս, մի բանում նա իրավացի է. եթե մեր կյանքի այդքան կարևոր հատվածը վստահվել էր նրա դրածո Լ. Մակունցին, ապա Մշակույթի նախարարության անգործությունը վերջին ամիսներին սովորական երևույթ էր դարձել, ինչը, սակայն, չի նվազեցնում վտանգն այն բանի, որ դա

Ա. ՊԵՐՍՈՆԱԼ

Կարող է հանգեցնել անշրջելի գործընթացների: Որպեսզի չմտածեն այդ անձի հանդեպ իմ կողմնակալ վերաբերմունքի մասին, նշեմ, որ մշակույթի նախարարի պաշտոնին իր նշանակման առաջին օրն իսկ նա հայտարարեց. «Բոլոր նրանց, ովքեր ցանկանում են իմանալ, թե ինչ կապ ունեն ես մշակույթի հետ, սիրով պատասխանում եմ՝ մշակույթը ես եմ, այն իմ մեջ է, ինչպես և մեզանից յուրաքանչյուրի ... Պիտի կոտրենք կարծրատիպեր, հեշտ չի, բայց անհնար էլ չի»: Պետք է ասել, որ ստերեոտիպեր կոտրելու հարցում Փաշինյանի թիմն առաջադիմել է: Օրինակները շատ են, չէ՞ որ օրեցօր հետևելով Հայաստանում տեղի ունեցող գործընթացներին, համոզվում ենք, որ ստերեոտիպեր կոտրողները շատ ավելի լուրջ խնդիր են դրել՝ կոտրել հայ ժողովրդի քաղաքակրթական կոդը: Ամենամոռացական ջայիմ երազում անգամ, մի 5 – 10 տարի առաջ, ոչ ոք չէր կարող պատկերացնել, որ Հայաստանի այսօրվա իշխանությունները ոչ մի արտասովոր բան չեն տեսնի այն բանում, որ, ասենք, Երևանի վարչական շրջաններից մեկի (Արաբկիր) ղեկավարը մի տեսահոլովակի հերոս է, որում նա դիտողին ներկայանում է ոչ թե հենց նոր նորոգված դպրոցի կամ մանկապարտեզի մուտքի ժապավենը կտրելիս, կամ էլ, ողորմեա՛, Տեր, բացում է բնակելի զանգվածի նոր բազմաբնակարանի կամ գոնե տան մուտքը: Միամիտ չլինեք, նա զբաղվում է սեռական այլասերվածությամբ իր նույնքան նողկալի, նույնպես այլասերված սփարինգ-գուգընկերոջ հետ: Կամ էլ, երբ բուհերի պատվարժան պրոֆեսորներն ընդունելության իրենց հերթին են սպասում պրոֆիլային նախարարի մոտ, որը նրանց ստիպում է սպասել, քանզի անասելի զբաղված է՝ գերադասելով ինչ-որ գերկարևոր հարցեր քննարկել LQPS հանրության ներկայացուցչի հետ: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի սույն դեմոկրատիզմը (նա քաղաքավարի ընդունել էր իր մոտ ընդունելության եկած, մարմնավաճառությամբ զբաղվող գեյին, որը հայտնի է ինտերնետում բազմաթիվ համապատասխան հրապարակումներով) չէր կարող հիացական արձագանքի չարժանանալ ադրբեջանական ինտերնետ-պորտալներում, օրինակ՝ <https://ru.axar.az/news/vmire/321919.html>-ում: Նմանատիպ անբարո սուբյեկտների հանդեպ այսօրինակ բարեհաճ վերաբերմունքը, անկասկած, պարարտ հող կնախապատրաստի այդ անբարո ժանտախտի տարածման համար (եթե գործուն հակամիջոցներ չձեռնարկվեն), ինչը կարող է անուղղելի հետևանքներ ունենալ, մասնավորապես՝ մեր երկրի ու Արցախի Հանրապետության գինված ուժերի համար:

Որպեսզի պայքարն այս չարիքի դեմ արդյունավետ լինի, հարկ է պարզել, թե որտեղից են աճում հայ քաղաքակրթությանը խորթ այս երևույթի ականջները: Քաղաքակրթություն, որը բազում հարյուրամյակներ, պետականության բացակայության պայմաններում, շնորհիվ հայ ազգային ինքնության պահպանման, պատմության տատասկոտ ճանապարհը հաղթահարելով՝ 1918թ. մայիսի 28-ին կազմավորեց Առաջին Հանրապետությունը,

1920թ. նոյեմբերին ձեռք բերեց իր երկրորդ պետականությունը՝ որպես Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն, իսկ 1991թ. սեպտեմբերի 21-ի հանրաքվեի օրը հռչակեց նաև երրորդ՝ անկախ Հայաստանի Հանրապետության կազմավորումը: Եվ ահա, հայկական քաղաքակրթությունն իր ամբողջ պատմության ընթացքում կարողացել է պահպանել իսկական հոգևոր հարստությունը՝ կրոնը, մշակույթն ու ազգային բազմադարյա ավանդույթները, ինչպիսիք են ամուսնության ամրությունը, ավագներին հարգելը, հոգեհարազատ կապերի ամրությունն ու լայն ընդգրկումը, հարազատ ու դրացիական փոխօգնության սովորույթը, հյուրընկալությունը: Այս ամենը՝ իշխանությունների թողտվությամբ, թե հաճախ նաև նրանց լռելյայն համաձայնությամբ, մեր օրերում ենթարկվում է լուրջ փորձության, դրանով իսկ վտանգավոր փորձության է ենթարկվում հայ ինքնությունն ինքը: Վերցնենք թեկուզ «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի հստակ ուղղորդվող գործողությունները, որոնք նպատակ են հետապնդում խափանել Հայաստանի և Սփյուռքի քաղաքացիների խոր հարգանքը Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու հանդեպ, և սա տեղի է ունենում ամեն օր, մեր աչքերի առջև: Եվ սա տեղի է ունենում անկախ հայկական պետությունում, հայ ժողովրդի աչքի առջև, որին պատմությունից քաջ հայտնի է, թե ինչպես են իր լավագույն զավակները քանիցս հանուն հավատի զոհել իրենց կյանքը: Կարելի է էլի օրինակներ բերել, որոնք պերճախոս վկայում են հայ ինքնության խարխլման ճանապարհով հայոց պետականության հիմքերի սասանմանն ուղղված աշխատանքի մասին: Եվ այս զագրելի խափանարար աշխատանքում օգտագործվում է ծանոթ տեխնոլոգիան, այսպես կոչված, «Օվերթոնի պատուհանը», որի մասին ավելի վաղ արդեն գրել են: Ես հատուկ փոքր-ինչ մանրամասն նկարագրեցի Հայաստանում տեղի ունեցող գործընթացները, որոնց դիմակայելը վեր է թե՛ առանձին վերցրած Մշակույթի նախարարության, թե՛ Սփյուռքի նախարարության ուժերից: Խոսքը պետական քաղաքականության մշակման և իրագործման բացառիկ ակտուալության մասին է, որի նպատակը պետք է լինի հայ ազգի մշակութային կոդի կործանման կանխումը, այն կոդի, որը մշակվել է հանուն գոյատևման մեր ազգի բազմադարյա դաժան պայքարի պայմաններում: Հենց այս հարցում է դժվար գերազնահատել Մշակույթի և Սփյուռքի նախարարությունների դերը: Սակայն սա առանձին, ըստ իս՝ շատ հրատապ վերլուծության թեմա է:

Հոգվածն ամփոփելով՝ ակամա հարց է ծագում. իսկ ինչո՞ւ հենց Հայաստանը դարձավ ազգի քաղաքակրթական կոդի, հայկական ինքնության վերացման միջոցով պետականության քանդման նորագույն տեխնոլոգիաների փորձադաշտ: Ուշադիր հետևելով Ռուսաստանում, ես չսխալվեցի՝ Ռուսաստանում տեղի ունեցող գործընթացներին, ակամա գալիս ես հետևյալ եզրահանգման. արևմտյան ստրատեգների կողմից հայոց պետա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կանության քանդման տեխնոլոգիաների գործունեությունը, անկասկած, մանրակրկիտ կվերլուծվի, կձգգրտվի հետագայում Ռուսաստանի առանձին տարածաշրջաններում կիրառելու համար: Եվ սրանում, ավաղ, կասկածել չարժե: Որպես ասվածի ապացույց կարելի է Հայաստանում կամ Ռուսաստանի տարածքային առանձին կազմավորումներում իրավիճակի ապակայունացման տասնյակ «պատահական» համընկումներ նշել: Չափազանցություն չի լինի փաստել անվիճարկելի ճշմարտությունը. հավաքական Արևմուտքի կողմից Ռուսաստանին և նրա դաշնակիցներին հայտարարված տոտալ հիբրիդային պատերազմի պայմաններում Հայաստանին վիճակված է կրակն առաջինը վերցնել իր վրա, և սա է մեր հնագույն քրիստոնեական քաղաքակրթության պատմական առաքելությունը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: НИКОЛ ПАШИНЯН СДЕЛАЛ СВОЁ ДЕЛО

НИКОЛ ПАШИНЯН МОЖЕТ УХОДИТЬ

Внимательно анализируя события последних девяти месяцев в Армении после государственного переворота апреля – мая 2018 года, а также публикации и аналитические материалы, нашедшие место в масс-медиа стран Запада, Турции, Азербайджана и, конечно, союзнической России и Армении, приходишь к определенным, при этом весьма неутешительным выводам. Что имеется в виду? Для начала немного истории. Во время выборов в Национальное Собрание Армении 2 апреля 2017 года в числе 9 блоков и партий, участвовавших в выборах, был и альянс Армянского национального конгресса (далее – АНК) и Народной партии Армении (далее – НПА). Напомним читателям, что в ходе предвыборного интервью на Общественном телевидении Армении лидер АНК, первый президент РА Левон Тер-Петросян (ЛТП) заявил, что и Армения, и Азербайджан готовы к взаимным уступкам (не правда ли, удивительная осведомленность о планах Азербайджана. – А.Г.), и что сторонам осталось договориться лишь о нескольких пока не решенных пунктах. Далее он подчеркнул, что никто, кроме АНК, не может предложить новую миротворческую стратегию, предполагающую реализацию разработанных в рамках Минской группы ОБСЕ Мадридских принципов, из которых ЛТП процитировал лишь «возвращение территорий», «гарантированное неприменение силы» и «определение права на самоопределение Нагорного Карабаха». Примечательно, что еще 17 декабря 2016 года на съезде АНК он утверждал: «Невидимая политическая философия, с 1998 года (со времени отстранения ЛТП от власти в Армении из-за его пораженческих подходов в разрешении Нагорно-карабахского конфликта. – А.Г.) положенная в основу функционирования армянского государства, это, другими словами, стратегия сохранения карабахского статус-кво и развития в условиях блокады еще сто лет». При этом ЛТП почему-то не упомянул, что 8 декабря 2016 г. министры иностранных дел стран-сопредседателей Минской группы ОБСЕ в Гамбурге приняли совместное

заявление по Нагорно-карабахскому конфликту. В нём, в частности, говорилось: «Напоминаем сторонам, что урегулирование должно основываться на основных принципах Хельсинкского Заключительного акта, а именно: неприменения силы, территориальной целостности и самоопределения народов, а также дополнительных элементов, как это было предложено президентами стран-сопредседателей, в том числе возвращение территорий вокруг Нагорного Карабаха под контроль Азербайджана; промежуточный статус для Нагорного Карабаха для обеспечения гарантий безопасности и самоуправления; обеспечение коридора, связывающего Армению с Нагорным Карабахом; определение окончательного правового статуса Нагорного Карабаха путем имеющего обязательную юридическую силу волеизъявления; право всех внутренне перемещенных лиц и беженцев на возвращение в места их прежнего проживания; международные гарантии безопасности, которые будут включать в себя миротворческую операцию. Наши страны будут продолжать работать в тесном контакте со сторонами, и мы призываем их в полной мере пользоваться содействием Минской группы сопредседателей в качестве посредников». При этом отметим, что армянская сторона одобрила это заявление в качестве основы для возобновления переговоров, в то время как официальный Баку преднамеренно исказил содержательную суть этого документа, так и не высказав своей ясной позиции по этому вопросу. И это принципиально важно, так как согласие властей Армении на продолжение переговоров в рамках заявления министров иностранных дел стран-сопредседателей Минской группы ОБСЕ свидетельствует о полной договороспособности армянской стороны. И было вполне ожидаемо, что по итогам парламентских выборов 2017 года в силу своей изначально деструктивной, притом категоричной позиции по Нагорно-карабахскому урегулированию альянс АНК – НПА набрал всего лишь 1,66% голосов избирателей и не прошел в Национальное Собрание РА VI созыва. Граждане Республики Армения сказали свое решительное «нет» подходу ЛТП по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, суть которого в конечном счете заключалась в реализации формулы «территории (земли) – в обмен на мир». По итогам выборов в НС РА внешним силам, поддерживающим в Армении сторонников урегулирования Нагорно-карабахского конфликта в соответствии с этой формулой, не удалось обеспечить в НС РА достаточное количество голосов для принятия этой формулы в законодательном собрании. Однако по итогам выборов 2017 г. в НС РА вошла фракция «Елк», лидер которой Никол Пашинян имел не менее «радикальный» подход урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, чем его духовный наставник и политический поводырь ЛТП. Об этом уже приходилось

писать, однако вновь напомним читателям о перлах сего политика. Итак, 1 мая 2018 г. в ходе специального заседания НС РА по вопросу избрания премьер-министра республики депутат фракции Республиканской партии Арман Сагателян зачитал выдержку из публикации в газете «Айкакан жаманак» от 22 мая 2001 года, принадлежащей Николу Пашиняну, в которой последний заявлял: «Меня удивляет, что в стране есть люди, которые питают иллюзии касательно взятых, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий. Я не принимаю точки зрения, что хорошая дипломатия может добиться того, чтобы эти территории не были сданы Азербайджану. Оставив свое, хотим быть хозяевами чужого». Заметим, что в свое оправдание Н. Пашинян заявил, что это «всем известная дезинформация», широко распространенная в соцсетях, которую он, Никол Пашинян, не раз опровергал. Почему это он не сделал в судебном порядке – тема отдельного анализа. Зная, что я непременно выражу свое отношение в связи с данным предательским подходом, который ЛТП, Никол Пашинян и иже с ними взяли на своё вооружение, подходом, свидетельствующим об их, мягко выражаясь, капитулянтском, причем по их мнению, единственно возможном пути урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, я в тот день предусмотрительно взял один экземпляр этой газеты в качестве, скажем так, вещественного доказательства, уличающего Н. Пашиняна в бессовестной лжи, озвученной им с трибуны Национального Собрания РА. Теперь уже, по прошествии одного года и девяти месяцев после выборов 2 апреля 2017 года в НС РА, совершенно по-новому представляются их результаты, в частности, 7,78% голосов избирателей, давших свои голоса блоку «Елк», возглавляемому Н. Пашиняном. Бесспорно, свой стабильный электорат имел уважаемый Арам Саркисян, брат трагически погибшего Национального героя Армении Вазгена Саркисяна, председатель партии «Республика», входящей в блок «Елк». То же самое можно сказать и об электоральных возможностях партии «Светлая Армения», лидером которой являлся Эдмон Марукян, который в 2012 году в весьма спорной предвыборной борьбе с кандидатом в депутаты, достойным представителем оппозиционных сил Виктором Даллакяном сумел стать депутатом НС РА V созыва. Сам же Н. Пашинян в 2012 г. избрался депутатом НС РА V созыва по пропорциональному списку АНК. Словом, объединение этих трех политических сил возымело синергетический эффект, и стало очевидно, что уже в НС РА VI созыва непременно будет представлен блок этих партий «Елк», являющийся приверженцем урегулирования Нагорно-карабахского конфликта по формуле «территории (земли) – в обмен на мир», при этом блок, позиционирующий себя как сторонник углубления стратегического партнерства Армении с

Евросоюзом и НАТО, рьяно ратующий за выход РА из ОДКБ и ЕАЭС. И выбор известного центра силы мировой политики, автора этой пресловутой формулы, вполне закономерно изначально пал на блок «Елк». Властям Армении не уважить доброе отношение к этому выбору Запада означало бы в последующем стать объектом политического шантажа, свидетелем обнародования разного рода компрометирующих выборы материалов со стороны международных и общественных организаций в самой Армении, радетелей соблюдения прав человека, углубления демократии и повышения роли гражданского общества. Словом, был бы неопишуемый вселенский шум о якобы грубой фальсификации выборов, подкупе избирателей, злоупотреблениях административным ресурсом и т. п.

Со временем, убедившись, что реализация на практике формулы «территории (земли) – в обмен на мир» при третьем президенте РА Серже Азатовиче Саргсяне обречена на провал, авторы этой формулы задействовали план «Б», предполагающий срочное выведение на арену политика, убежденного сторонника разрешения Нагорно-карабахского конфликта в полном соответствии с этой формулой. Им оказался Никол Воваевич Пашинян, кому помогли организовать рукотворный государственный переворот в Армении, авторство которого – тема весьма занимательного анализа, но об этом как-нибудь потом. Далее все происходило на наших глазах: неофициальные встречи уже премьер-министра Армении, проведенные в рамках саммитов стран СНГ в Душанбе и Санкт-Петербурге, затем полуторачасовая встреча Пашинян – Алиев, состоявшаяся 22 января 2019 года на полях Всемирного экономического форума в Давосе. Причем отметим, что после каждой из этих встреч в откликах азербайджанской стороны наблюдался оптимизм относительно перспектив урегулирования Нагорно-карабахского конфликта. Это, естественно, не могло не вызвать настороженность у армянской политической элиты как в самой Армении, так и в Республике Арцах. «Развеять» опасения на сей счет поспешил сам Н. Пашинян. Так, в ходе беседы с журналистами 25 января с. г. уже в Москве по случаю председательствования Армении в Евразийском экономическом союзе в 2019 году он заявил: «Я неоднократно говорил, что в этих переговорах могу представлять Республику Армения. Я не могу представлять Республику Арцах по той простой причине, что граждане Карабаха не участвовали в выборах в Армении, то есть они меня не избрали премьер-министром. У них есть свой президент, парламент и правительство. По этой причине я не могу вести переговоры от имени Нагорного Карабаха, и все так и происходит. Это всем понятно». Не менее любопытным выглядел ответ Н. Пашиняна о его встрече с И. Алиевым в Давосе. Любопытным с той точки зрения,

что по сути Н. Пашинян выставил своего визави в роли такого неосведомленного в вопросах урегулирования Нагорно-карабахского конфликта лидера, которого вынужденно взялся поучать сам Н. Пашинян. Так, говоря о встрече с И. Алиевым в Давосе, Н. Пашинян отметил, что «о каких-то итогах говорить не приходится, так как это было неофициальное общение, а не переговоры. Ни Алиев, ни я не ожидали результатов (удивительная информированность о возможных ожиданиях Алиева. – А. Г.). Было общение. Мы говорили о карабахской проблеме. О том, как наши народы воспринимают эту проблему. Фактически это не переговоры, а неофициальное общение (выражаясь проще, это были президентские посиделки. – А. Г.). Наши министры иностранных дел встречаются, работают над этим, пока ничего конкретно не могу сказать». После этого опуса премьер-министра РА приходится восхищаться смелостью министра иностранных дел РА, который в отличие от своего босса, не будучи министром иностранных дел Республики Арцах, не утвержденный парламентом Арцаха, тем не менее работает со своим азербайджанским коллегой «над этим» – урегулированием Карабахского конфликта. Но эти слова армянского премьер-министра были весьма ожидаемы в Армении по той простой причине, что урегулирование Нагорно-карабахского конфликта согласно формуле «территории (земли) – в обмен на мир» было отвергнуто еще в 1998 году и стоило их автору – ЛТП отречения от должности президента Армении. Его же ученик вначале все делал, чтобы показать заокеанским наставникам свою приверженность урегулированию конфликта в соответствии с этим постулатом. Вспомним также, что при этом он развязал оголтелую кампанию по очернению, демонизации и дискредитации лидеров Арцахской национально-освободительной войны 1992–1994 гг., и в первую очередь первого президента Нагорно-Карабахской Республики и второго президента Республики Армения, Героя Арцаха Роберта Кочаряна. Не без усилий Пашиняна лишились высоких должностей в оборонных ведомствах Армении и Арцаха хорошо зарекомендовавшие себя в годы Арцахской войны (1992–1994 гг.) генералы. Он также допустил «наезды» на ныне действующих Героев Арцаха и... понял, что раболепие его окружения и поощрение с их стороны всех его, Пашиняна, действий – отнюдь недостаточное условие для взятия на испуг арцахских генералов. Мужественных людей, которые в годы национально-освободительной войны ежечасно видели перед глазами смерть, пережили гибель сотен и тысяч друзей, родных и близких и при этом не дрогнули, более того, своей негибаемой волей и убеждением в справедливость своей борьбы, которая, в отличие от азербайджанцев, ведется не за территории, а за свое Отечество, побороли смерть и победили. Никол Пашинян прекрасно осо-

знает, что он отнюдь не умнее и не информированнее своих предшественников в лице Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна, и он не столь наивен, чтобы с целью оправдания надежд грантодателей и стоящих за ними сил рисковать своей личной безопасностью ради дарованной ему должности премьер-министра Армении. Повторюсь, не будем сейчас обсуждать тему об архитекторах рукотворного государственного переворота, а скажем лишь о том, что в апреле – мае 2018 года известным центром силы мировой политики «дары данайцев» были преподнесены не отдельно взятому человеку – Николу Пашиняну, а армянской государственности. Может, сие действо стало возможно и благодаря бездействию прежних властей Армении, преследующих другую цель: показать центрам силы мировой политики ту непреложную истину, что в Армении не найдется ни одного вменяемого политика, который, ослепленный жадой власти или согнувшийся от груза многомиллионных долларовых подаяний, именуемых грантами от Джорджа Сороса, по своему невежеству перепутал бы понятие Отечество с понятием территории. Даже тогда, когда такой подход вполне созвучен с его, Никола Пашиняна, внутренними убеждениями (имеется в виду статья Никола Пашиняна в газете «Айкакан жаманак» от 22 мая 2001 года «Землю сохраняют любовью, знайте»), в современной Армении он равносителен реализации на практике философии политического камикадзе. В завершение данной темы придется лишь удивляться горестным причитаниям азербайджанской стороны, которые не заставили себя долго ждать после последних откровений Н. Пашиняна относительно своего видения Карабахского урегулирования. Так, небезызвестный электронный портал Minval. az, обслуживающий правительство Азербайджана, 2 февраля т. г. опубликовал статью «Пашинян выбирает войну. По подсказке Москвы?» (Нурани). Автор статьи отмечает: «Еще недавно и участники переговоров – министры иностранных дел Азербайджана и Армении Эльмар Мамедьяров и Зограб Мнацаканян, и наблюдатели, и эксперты выражали по поводу переговоров довольно-таки уверенный оптимизм. Но теперь премьер-министр Армении Никол Пашинян выступает с такими заявлениями, которые не то что обнуляют этот оптимизм, а вообще грозят разрушить переговорный процесс». Помимо упомянутых мной цитат Никола Воваевича азербайджанского обозревателя, госпожу Нурани, встревожили заявления премьер-министра РА: «Мы не можем обсуждать формулу «территории (земли) в обмен на мир». Потом его новый спич: «Я несколько раз выступал с трибуны Национального Собрания и говорил, почему все мы спрашиваем, готовы ли мы к компромиссам. И кто сказал, что мы являемся основным субъектом вопроса? Почему никто не спрашивает Азербайджан, готовы

ли они к компромиссам? И поэтому я неоднократно публично заявлял, что мы не ответим на этот вопрос, пока Азербайджан не ответит на него».

В отличие от обозревателя Minval. az отрадно констатировать, что за 9 месяцев «руководства» страной Н. Пашинян пришел к тем азбучным истинам, которые доселе были недостижимы ни для него, ни для его политического наставника в лице ЛТП, ни для определенного центра силы мировой политики, который вот уже не одно десятилетие тратит сотни миллионов долларов на разрыхление армянской государственности для обеспечения прихода к руководству страны разрушителей армянских национальных традиций, самой армянской национальной идентичности, отречение от традиционных христианских ценностей путем, к примеру, всемерного поощрения тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», окружения заботой и вниманием представителей ЛГБТ-сообществ и прочих гнусных проявлений. При этом наиболее опасно, что свои эти мерзкие деяния действующие власти пытаются распространить и на общеобразовательную школу, по-хамски относясь к рядовому служителю Армянской Апостольской Святой Церкви, который волею случая оказался в школе. Речь о том, что министр образования, науки, культуры и спорта РА Араик Арутюнян на днях в школе села Айгестан Араратского марза, увидев там местного священнослужителя отца Давида, неуважительно обратился к нему со словами: «Что ты здесь делаешь?».

Очень вразумительный ответ министру дал настоятель церкви Святого Григория Просветителя села Бюраван Араратского марза отец Лазарь Петросян:

«Послушай, юноша, из многочисленных прочитанных тобою книг ты так и не смог выучить простую истину, что написавший армянские буквы Св. Месроп Маштоц был священником Армянской Апостольской Церкви и основная цель написания букв состояла в том, чтобы Бог говорил на армянском языке, то есть перевод Библии на армянский. Итак:

1. Основатель армянской школы и обучения – армянский священник.
2. В армянских школах и учителя, а во многих случаях и организаторы были священниками, мы до сих пор видим это в диаспоре.
3. Самый примечательный и самый талантливый поэт Армении Св. Григор Нарекаци был священником.
4. Основоположник армянской истории Мовсес Хоренаци был священником.
5. Армянский старейший и самый выдающийся астроном Анания Ширакаци был священником.
6. Венценосец армянской юриспруденции Мхитар Гош был священником.

7. Автор первой печатной армянской книги Акоп Мегапарт был священником.

8. Представлявшие армянское обучение всему миру отцы-мхитаристы были священниками».

После столь вразумительного ответа казалось, что инцидент исчерпан. Ан нет. В роли адвоката министра выступил с пространным интервью бывший заместитель министра, ныне депутат НС РА от блока Н. Пашиняна. Не буду вдаваться в подробности его ответа. Цель одна: под любым предлогом, любой ценой добиться снятия из учебных программ общеобразовательных школ предмета «История армянской церкви».

Возвращаясь к скорбной реакции азербайджанской стороны в отношении последних заявлений Н. Пашиняна все из той же публикации, приведем другую цитату: «Теперь – новая серия заявлений, уже в ходе визита Пашиняна в Берлин. На совместной пресс-конференции с канцлером Германии Ангелой Меркель Пашинян заявил: «Что касается урегулирования, думаю, что страны-сопредседатели и международное сообщество четко заявили, что решение проблемы – это вопрос трех сторон, вовлеченных в конфликт, и международное сообщество не может разрешить конфликт вместо трех сторон, а может только создать платформу для диалога и переговоров. Я думаю, что сопредседателям Минской группы ОБСЕ удалось создать эту платформу». После этого азербайджанский обозреватель не сдержавшись говорит о фиаско азербайджанской стороны, которая, уже очевидно, очень много надежд возлагала на решение конфликта с приходом к власти Н. Пашиняна. Госпожа Нуруни из Minval. az сокрушается: «Будем реалистами: нынешний этап диалога, который еще несколько дней назад выглядел столь многообещающим, проходил под модерацией США в лице Джона Болтона (вот она разгадка побудительных мотивов привода к власти в Армении Никола Пашиняна – для решения Карабахского конфликта по американо-азербайджанским представлениям согласно формуле «территории (земли) – в обмен на мир». – А. Г.), и Москва еще по горячим следам визита советника президента в регион и его заявлений по Карабаху продемонстрировала свое недовольство вторжением Вашингтона в свою, как считали в Кремле и на Смоленской площади, «сферу влияния». Да и полноценное урегулирование конфликта вряд ли входило в планы Москвы – ей нужен конфликт в «рабочем состоянии» и для давления на Баку и Ереван, и для дестабилизации ситуации вблизи столь невыгодных России нефте- и газопроводов из Азербайджана. Особенно теперь, когда «газовая война» в Европе идет по куда более жесткому сценарию».

Такие вот дела. Что ж, придется отдать должное Н. Пашиняну, который своими шараханьями во внешней политике в вопросах по урегулиро-

ванию Карабахского конфликта, своими посиделками с И. Алиевым, сам того не ведая, побудил азербайджанскую сторону обнажить подлинное отношение апшеронского султана к России. Ведь ни для кого не секрет, что определенные интернет-порталы Азербайджана, в том числе, безусловно, и Minval.az, являются рупором властей апшеронского султаната.

Разочарование азербайджанских властей не на шутку встревожило и главного международного мутиловщика, скажем так, политического авантюриста Джорджа Сороса. Видимо, часть вины за внешнеполитический провал И. Алиева возлагается и на этого американского филантропа, который за последние годы, повторюсь, влил не одну сотню долларов США для вытравливания из сознания граждан Армении, особенно молодежи, призванной защищать Армению и Республику Арцах, чувства патриотизма, приверженности многовековым армянским христианским традициям. Но, судя по последним заявлениям Н. Пашиняна, армянское общество еще не полностью деградировало и не «созрело» для принятия формулы «территории (земли) – в обмен на мир» при урегулировании Карабахского конфликта. С чего это автор вдруг вспомнил Сороса, подумает читатель. Так, на днях американский миллиардер и основатель фонда «Открытое общество» Джордж Сорос, видимо почуяв недоброе, призвал поддержать гражданское общество в Армении. «Мощная поддержка гражданского общества в Армении жизненно важна для демократического настоящего и будущего страны», – написал Сорос в Twitter. Примечательно, что к этой записи он прикрепил статью молодой журналистки Т. Х. с заглавием «Как США могут поддержать молодую демократию в Армении». Не скрою, мне было интересно понять, с чего это матерый разрушитель государств Сорос ссылается в общем на обычную статью с набором стандартных рекомендаций, реализация которых разве что к добру. Вопрос в другом. Заявляя о том, что в его представлении «поддержка молодой демократии в Армении» сводится лишь к набору рекомендаций по борьбе с коррупцией, совершенствованию институтов юриспруденции, Сорос отвлекает внимание читателей от разрушительной деятельности подпитываемых его фондом разного рода фондов и общественных организаций. Речь о финансировании тоталитарных религиозных сект, ЛГБТ-сообществ и других деструктивных сил, деятельность которых четко уместается в 198 методах ненасильственных действий по смене власти, подробно описанных в известном труде Джина Шарпа.

Думаю, что после недавних заявлений премьер-министра РА Никола Пашиняна архитекторы рукотворного государственного переворота апреля–мая 2018 года убедились в существовании некоей «красной линии», переходить которую не станет ни один даже самый беспринципный политик, хотя бы исходя из собственных шкурных интересов. Впрочем, в

этом убедились и определенные внешние силы, которые, может, и впрямь полагались на безальтернативность формулы «территории (земли) – в обмен на мир». Заметим, без четкого оговаривания будущего статуса Республики Арцах. Признаем, что этот эксперимент с Н. Пашиняном отбросил экономическое развитие Республики Армения на многие годы назад. Но самое опасное в том, что поколебал веру в коллективную мудрость армянского народа у наших испытанных друзей и союзников. Уверен, что со временем сей эксперимент вызовет глубокое разочарование у сотен тысяч наших граждан, которые то ли в силу какой-то усталости от прежних властей, то ли вследствие медленного решения насущных социальных и экономических проблем искренне хотели перемен. Не говоря уже о неискушенной, но честной в своих порывах молодежи Армении, которая стала жертвой тщательно продуманной гибридной войны, вот уже десятилетия развязанной против Республики Армения. Думается, что к месту упомянуть о засилье тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», отдельные отщепенцы которой вот уже несколько месяцев стремятся подорвать веру миллионов армян в Армении, Арцахе и Диаспоре в Армянскую Апостольскую Святую Церковь, в Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян Гарегина II. Хочется верить и надеяться, что Никол Воваевич выполнил свою миссию, показавшую нереальность урегулирования Карабахского конфликта согласно формуле «территории (земли) – в обмен на мир» без четкого определения статуса Республики Арцах, и теперь он, подобно мавру, может уходить. Как в пьесе великого немецкого поэта Иоганна Фридриха Шиллера «Заговор Фиеско в Генуе», мавр (в нашем случае Пашинян), который помог графу Фиеско организовать восстание против дожа Дориа, тирана Генуи, вскоре обнаружил, что уже не нужен заговорщикам (в нашем случае известному центру силы мировой политики, отказавшись от исполнения данных ему обещаний). Мавр осознал, что они (заговорщики) видели в нем только инструмент для достижения своих целей. Осовременив сей сюжет, заметим, что в нашем случае в числе главных целей «заговорщиков» было создание посредством отказа от зоны безопасности Республики Арцах условий, которые неизбежно привели бы к развязыванию войны со стороны Азербайджана против Республики Арцах. А дальше, используя апробированные не раз технологии информационной войны, взвалили бы вину за начало военной агрессии Азербайджана на стратегического союзника Армении – Россию. Это по замыслу заокеанских стратегов создало бы благоприятную почву для разрыва стратегического союза России и Армении, дискредитации ОДКБ и ЕАЭС и выхода Армении из этих организаций. Этому последовали бы закрытие 102-й российской военной

базы в Гюмри, вывод российских пограничников Управления пограничных войск ФСБ в Армении с армяно-турецкой и армяно-иранской государственной границы, закрытие военно-воздушной базы ВВС России в «Эребуни». Всему этому не бывать, так что политическим и финансовым спонсорам Н. Пашиняна пора осознать, что Никол Пашинян сделал свое дело, правда, не до конца, но он, Никол Пашинян, может уходить.

P.S. Не хотелось на грустной ноте завершать статью. И так, 27 января 2019 года исполнилось 80-лет со дня рождения бывшего министра внутренних дел Армянской ССР, депутата Верховного Совета Республики Армения (1990–1995 гг.), члена правления партии «Национальное Единение», полковника запаса Левона Акоповича Галстяна. Замечу, что 27 мая 1990 года мне как мэру г. Еревана удалось предотвратить гнусную провокацию известных лиц (чьи последователи сейчас властвуют в Армении), чреватую большим кровопролитием, благодаря самоотверженным действиям командира отряда «Сасна црер» Рубена Геворкяна, Мацика из Киликии, Вардана Акопяна, Манвела Кочаряна и, конечно же, благодаря профессионализму начальника Ереванского городского управления внутренних дел доброй памяти Сергея Гургеновича Атарбеяна. Не хотелось бы подробнее останавливаться на этих событиях. Важен был результат: если в ходе аналогичных провокаций, контролируемых и насаждаемых из одного и того же центра по координации разрушения Советского Союза, число жертв в Баку и Тбилиси исчислялось несколькими сотнями, то в Армении мы потеряли 17 наших граждан, что, конечно, очень и очень большая трагедия для нашего народа. Естественно, такой «малокровный» исход событий мая 1990 года не мог удовлетворить идеологов подобных провокаций, которые в то тревожное время вспыхивали в тех или иных районах Советской Армении и немедленно «затухали» благодаря высокопрофессиональным оперативным действиям министра внутренних дел Армянской ССР полковника Левона Акоповича Галстяна. Так вот собравшиеся в офисе партии «Национальное Единение» сподвижники и коллеги Левона Акоповича, несмотря на свой уже немолодой возраст, все же питали иллюзии и надеялись, что полковника Галстяна Левона Акоповича хотя бы кто-нибудь из руководства Республики Армения поздравит с его славным 80-летием. Ну в крайнем случае это поручат сделать начальнику Полиции Республики Армения Валерию Осипяну, полковнику с не поддающейся пониманию выдержкой и хладнокровием, который, будучи заместителем начальника полиции г. Еревана, ответственным за соблюдение правопорядка во время митингов, 14 апреля 2018 года так и не воспрепятствовал штурму здания Общественного радио Армении. Ему хватило выдержки сохранить «стойкость» и «нейтра-

А. ГЕГАМЯН

литет» также и 17 апреля 2018 года при захвате митингующими, подстрекаемыми Николом Пашиняном, территории, прилегающей к зданию Национального Собрания, а в дальнейшем беспрепятственно по сути захватившими и само здание НС. Поздравив своего коллегу, В. Осипян, думаю, этим шагом многое бы сделал для самого себя. Увы, ничего этого не последовало. Однако кому-кому, а нам, знающим технологию разрушения государства, коей вооружены сподвижники Н. Пашиняна, должно быть хорошо известно, что поздравление с юбилеем достойного руководителя советской милиции было бы своеобразным проявлением преемственности поколений, между тем пропаганда преемственности поколений, упоминание всего того, что облагораживало облик советского милиционера, прямо противоречат установкам, изложенным в 198 рекомендациях по ненасильственной смене власти.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՆԻԿՈՒ ՓԱՇԻՆՅԱՆՆ ԱՐԵՑ ԻՐ ԳՈՐԾԸ

ՆԻԿՈՒ ՓԱՇԻՆՅԱՆԸ ԿԱՐՈՂ Է ՀԵՌԱՆԱԼ

Ուշադիր վերլուծելով վերջին ինն ամիսների իրադարձությունները Հայաստանում 2018թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո, ինչպես նաև Արևմուտքի երկրների, Թուրքիայի, Ադրբեջանի և, իհարկե, դաշնակից Ռուսաստանի ու Հայաստանի լրատվամիջոցներում տեղ գտած իրապարակումներն ու վերլուծական նյութերը, գալիս ես որոշակի, բայց և բավական անմխիթարական եզրահանգումների: Ի՞նչ նկատի ունեն: Սկզբում՝ մի փոքր անդրադարձ պատմությանը: 2017թ. ապրիլի 2-ին Հայաստանի Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ ընտրություններին մասնակցող 9 դաշինքների և կուսակցությունների թվում էր նաև Հայ ազգային կոնգրեսի (այսուհետ՝ ՀԱԿ) և Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության (ՀԺԿ) դաշինքը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսությամբ նախընտրական հարցազրույցի ընթացքում ՀԱԿ կուսակցության առաջնորդ, ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանն (ԼՏՊ) ասաց, որ թե՛ Հայաստանը, թե՛ Ադրբեջանը պատրաստ են փոխադարձ զիջումների (ասացեք, որ զարմանալի իրազեկություն է Ադրբեջանի պլանների մասին – Ս. Գ.), և որ կողմերին մնացել է պայմանավորվել լոկ ցայժմ չլուծված կետերի շուրջ: Այնուհետև նա ընդգծեց, որ ՀԱԿ-ից բացի ուրիշ ոչ ոք չի կարող առաջարկել խաղաղարար նոր ռազմավարություն, որը կնախատեսի ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում մշակված Մադրիդյան սկզբունքների իրագործումը, որոնցից ԼՏՊ-ն մեջբերեց լոկ «տարածքների վերադարձը», «ուժի երաշխավորված չկիրառումը» և «Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորոշման իրավունքի սահմանումը»: Հատկանշական է, որ դեռևս 2016թ. դեկտեմբերի 17-ին ՀԱԿ համագումարում նա պնդում էր. «Անտեսանելի քաղաքական փիլիսոփայությունը, որը 1998-ից (Հայաստանում ԼՏՊ-ի պաշտոնանկությունից հետո՝ Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման հարցում պարտվողական մոտեցումների պատճառով – Ս. Գ.) դրված էր հայոց պետականության գործունեության հիմքում, դա, այլ խոսքով՝ Ղարաբաղյան ստատուս-քվոյի պահպանման և ևս 100 տարի շրջափակման պայմաններում զարգանալու ռազմավարություն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

է»: Ընդ որում՝ ԼՏՊ-ն, չգիտես ինչու, չհիշատակեց, որ 2016թ. դեկտեմբերի 8-ին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող երկրների արտաքին գործերի նախարարները Համբուրգում համատեղ հայտարարություն էին ընդունել Ղարաբաղյան հակամարտության վերաբերյալ: Դրանում, մասնավորապես, ասվում էր. «Կողմերին հիշեցնում ենք, որ կարգավորումը պետք է հիմնվի Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի հիմնական սկզբունքների վրա. դիցուք՝ ուժի չկիրառում, տարածքների ամբողջականություն և ժողովուրդների ինքնորոշում, ինչպես նաև լրացուցիչ տարրեր, ինչպես դա առաջարկվել էր համանախագահող երկրների նախագահների կողմից, այդ թվում՝ Լեռնային Ղարաբաղի հարակից տարածքների վերադարձ Ադրբեյջանի վերահսկողության ներքո, Լեռնային Ղարաբաղի միջանկյալ կարգավիճակ անվտանգության երաշխիքների և ինքնորոշման ապահովման համար, Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղի հետ կապող միջանցքի ապահովում, Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական իրավավիճակի սահմանում պարտադիր իրավաբանական ուժ ունեցող կամարտահայտման միջոցով, բոլոր ներքին տեղահանված անձանց և փախստականների՝ նախկին բնակավայրեր վերադառնալու իրավունք, անվտանգության միջազգային երաշխիքներ, որոնք կներառեն խաղաղարար գործողությունը: Մեր երկրները կշարունակեն աշխատել կողմերի հետ սերտ շփման մեջ, և մենք կոչ ենք անում նրանց լիովին օգտվել համանախագահների Մինսկի խմբի աջակցությունից՝ որպես միջնորդների»: Ընդ որում՝ նշենք, որ հայկական կողմը հավանություն է տվել այս հայտարարությանը՝ որպես բանակցությունների վերսկսման հիմք, այն դեպքում, երբ պաշտոնական Բաքուն միտումնավոր խեղաթյուրեց այս փաստաթղթի բովանդակային էությունը՝ այդպես էլ իր հստակ դիրքորոշումը չարտահայտելով այս հարցի վերաբերյալ: Եվ սա սկզբունքորեն կարևոր է, քանի որ Հայաստանի իշխանությունների համաձայնությունը՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող երկրների արտագործնախարարների հայտարարության շրջանակներում բանակցությունները շարունակելու համար, վկայում է, որ հայկական կողմը լիովին ունակ է պայմանագրեր կնքելու: Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ 2017թ. խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքներով, սկզբից ևեթ ապակառուցողական լինելու, ընդ որում՝ Ղարաբաղյան կարգավորման վերաբերյալ կտրուկ դիրքորոշման պատճառով ՀԱԿ – ՀԺԿ դաշինքը ընդամենը 1,66% ընտրաձայն հավաքեց և չանցավ ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողով: Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներն իրենց վճռական «ոչն» ասացին Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ԼՏՊ մոտեցմանը, որի էությունը վերջին հաշվով նշանակում էր՝ «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց»: ՀՀ ԱԺ ընտրությունների արդյունքներով արտաքին ուժերին, որոնք Հայաստանում աջակցում էին Ղարաբաղյան հակամարտության՝ այս բանաձևով կարգավորմանը, չհաջողվեց այդ բանաձևն ընդունելու համար բավականաչափ ձայներ ապահովել օրենսդիր ժողովում: Բայց 2017թ. ընտրությունների

արդյունքներով ՀՀ ԱԺ մտավ «Ելք» խմբակցությունը, որի առաջնորդ Նիկոլ Փաշինյանը պակաս «արմատական» մոտեցում չունեի Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման հարցում, քան իր հոգևոր հայր ու քաղաքական ուղեվար ԼՏՊ-ն: Այս մասին արդեն առիթ ունեցել են գրելու, բայց նորից հիշեցնեն ընթերցողներին սույն քաղաքական գործչի մտքի գոհարների մասին: Եվ այսպես, 2018թ. մարտի 1-ին հանրապետության վարչապետի ընտրությանը նվիրված ՀՀ ԱԺ հատուկ նիստի ժամանակ Հանրապետական կուսակցության խմբակցության պատգամավոր Արման Սաղաթելյանը հատված կարդաց «Հայկական ժամանակ» թերթի 2001թ. մայիսի 22-ի հրապարակումից, որը պատկանում էր Նիկոլ Փաշինյանի գրչին, որում վերջինն ասում է. «Ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում կան մարդիկ, ովքեր պատրանքներ ունեն գրավյալ, եթե կուզեք ազատագրված, եթե կուզեք օկուպացված տարածքների վերաբերյալ: Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ այդ տարածքները չվերադարձվեն Ադրբեյջանին: Մերը թողած ուզում ենք տերը լինել ուրիշին»: Նշենք, որ Ն. Փաշինյանն իրեն արդարացնելու համար ասաց, որ սա սոցցանցերում լայնորեն տարածվող «բոլորին հայտնի ապատեղեկատվություն» է, որն ինքը՝ Նիկոլ Փաշինյանը, քանիցս հերքել է: Թե ինչու սա նա չարեց դատական կարգով՝ առանձին վերլուծության թեմա է: Իմանալով, որ ես անպայման վերաբերմունքս կարտահայտեմ այս դավաճանական մոտեցման հանդեպ, որը որդեգրել են ԼՏՊ-ն, Նիկոլ Փաշինյանն ու նրանց նմանները, որը վկայում է նրանց, մեղմ ասած, պարտվողական, ընդ որում՝ ըստ իրենց, Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման միակ հնարավոր մոտեցման մասին, ես նույն օրը շրջահայացորեն վերցրի այդ թերթի մի օրինակ որպես, այսպես ասենք՝ իրեղեն ապացույց, որը կմերկացնեի Ն. Փաշինյանին ՀՀ Ազգային ժողովի ամբիոնից հնչեցրած անխիղճ ստի մեջ: Հիմա արդեն, մեկ տարի ինն ամիս անց ՀՀ ԱԺ 2017թ. ապրիլի 2-ի ընտրություններից հետո, միանգամայն նորովի են երևում դրանց արդյունքները, մասնավորապես՝ ընտրողների 7,78% ձայները, ընտրողներ, որոնք իրենց ձայնը տվել էին Ն. Փաշինյանի գլխավորած «Ելք» դաշինքին: Անվիճելի է, որ իր կայուն ընտրազանգվածն ուներ «Ելք» դաշինքի մեջ մտնող «Հանրապետություն» կուսակցության նախագահ, հարգարժան Արամ Սարգսյանը՝ ողբերգականորեն զոհված, Հայաստանի Ազգային հերոս Վազգեն Սարգսյանի եղբայրը: Նույնը կարելի է ասել նաև «Լուսավոր Հայաստան» կուսակցության ընտրազանգվածի հնարավորությունների մասին, որի առաջնորդն է Էդմոն Մարուքյանը և որը 2012թ. բավական վիճելի ընտրարշավում, պատգամավորի թեկնածու, ընդդիմադիր ուժերի արժանավոր ներկայացուցիչ Վիկտոր Դալլաքյանի հետ պայքարում կարողացավ դառնալ ՀՀ ԱԺ V գումարման պատգամավոր: Ինքը՝ Նիկոլ Փաշինյանը, ՀՀ ԱԺ V գումարման պատգամավոր ընտրվեց ՀԱԿ համամասնական ցուցակով: Մի խոսքով՝ այս երեք քաղաքական ուժերի միավորումը

Ա. գեղաստ

սիներգետիկ էֆեկտ ունեցավ, և ակնհայտ դարձավ, որ արդեն VI գումարման ՀՀ ԱԺ-ը անպայման ներկայացվելու է «Ելք» կուսակցությունների դաշինքով, որը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման կողմնակիցն է «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևով, ընդ որում՝ ինքնին հասկանալի է, որ այն ներկայանում է որպես Եվրամիության ու ՆԱՏՕ-ի հետ Հայաստանի ռազմավարական գործընկերության խորացման կողմնակից, որը ՀԱՊԿ-ից ու ԵԱՏՄ-ից Հայաստանի դուրս գալու մոլի ջատագովն է: Եվ համաշխարհային քաղաքականության հայտնի կենտրոնի՝ այս չարաբաստիկ բանաձևի հեղինակի ընտրությունը կանգ առավ «Ելք» դաշինքի վրա: Հայաստանի իշխանությունների կողմից սույն ընտրության հանդեպ Արևմուտքի բարի վերաբերմունքը քամահրելը կնշանակեր հետագայում դառնալ քաղաքական շանտաժի առարկա, բուն Հայաստանում միջազգային և հասարակական կազմակերպությունների, մարդու իրավունքների պաշտպանման, դեմոկրատիայի խորացման և քաղաքացիական հասարակության դերի բարձրացման ջատագովների կողմից ընտրությունները վարկաբեկող տարատեսակ նյութերի հրապարակման վկա և թիրախ: Մի խոսքով՝ աննկարագրելի տիեզերական աղմուկ կբարձրանար ընտրությունների իբր կոպիտ կեղծումների, ընտրողներին կաշառելու, վարչական ռեսուրսի չարաշահման և այլնի մասին:

Ժամանակի ընթացքում, համոզվելով, որ գործնականում «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևի իրագործումը ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի օրոք դատապարտված էր ձախողման, գործի դրվեց պլան «Բ»-ն, որով ենթադրվում էր ասպարեզ դուրս բերել քաղաքական գործչի, որը Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման համոզված կողմնակիցն էր՝ այդ բանաձևին լիովին համապատասխան: Այդ քաղաքական գործիչը Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանն էր, որին օգնեցին կազմակերպել սարքավի պետական հեղաշրջում Հայաստանում, որի ճարտարապետների բացահայտումը միանգամայն նշանակալի վերլուծության թեմա է, բայց այդ մասին՝ մեկ ուրիշ անգամ: Այնուհետև ամեն բան տեղի ունեցավ մեր աչքերի առջև. արդեն Հայաստանի վարչապետի ոչ պաշտոնական հանդիպումները ԱՊՀ երկրների գագաթաժողովների շրջանակներում՝ Դուշանբեում և Սանկտ Պետերբուրգում, հետո՝ Փաշինյան – Ալիև մեկուկես-ժամյա հանդիպումը, որը կայացավ 2019թ. հունվարի 22-ին Դավոսի Համաշխարհային տնտեսական ֆորումի շրջանակներում: Ընդ որում՝ նշենք, որ այդ հանդիպումներից յուրաքանչյուրից հետո աղբբեջանական կողմի արձագանքներում նկատվել է լավատեսություն Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հեռանկարների առումով: Դա, բնական է, չէր կարող չմտահոգել հայ քաղաքական էլիտային ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Արցախի Հանրապետությունում: Այս հաշվով առկա երկյուղները «ցրել» շտապեց ինքը՝ Ն. Փաշինյանը: Ս. թ. հունվարի 25-ին արդեն Մոսկվայում 2019թ. Եվրասիական տնտեսական միությունում Հայաստանի նախագա-

հույժան հետ կապված՝ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ նա ասաց. «Բազմիցս եմ ասել, որ այդ բանակցություններում ներկայացնում եմ, կարող եմ ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետությունը, այդ բանակցություններում չեմ կարող ներկայացնել Արցախի Հանրապետությունը՝ այն պարզ պատճառով, որ Ղարաբաղի քաղաքացիները չեն մասնակցում Հայաստանի ընտրություններին, այսինքն՝ նրանք ինձ չեն ընտրել որպես վարչապետ: Նրանք ունեն իրենց նախագահին, խորհրդարանը և իրենց կառավարությունը: Այդ պատճառով ես չեմ կարող բանակցություններ վարել Լեռնային Ղարաբաղի անունից, կարող եմ բանակցություններ վարել Հայաստանի Հանրապետության անունից: Ամեն ինչ այդպես էլ տեղի է ունենում: Դա բոլորին հասկանալի է»: Պակաս հետաքրքրական չէ Ն. Փաշինյանի պատասխանը Դավոսում Ի. Ալիևի հետ հանդիպման մասին: Հետաքրքրական՝ այն տեսակետից, որ, ըստ էության, Փաշինյանն իր գրուցակցին ներկայացրել է Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցերում մի ինչ-որ անտեղյակ առաջնորդի դերում, որին ինքը հարկադրված է բան հասկացնել: Այսպես, խոսելով Դավոսում Ի. Ալիևի հետ հանդիպման մասին՝ Ն. Փաշինյանը նշել է, որ «ոչ մի արդյունք չկա, քանի որ դա պարզապես ոչ պաշտոնական շփում է եղել, ոչ թե բանակցություններ: Ոչ Ալիևը, ոչ ես, ոչ էլ որևէ մեկը ինչ-որ արդյունքներ այդ հանդիպումից չի ակնկալել (գարմանալի իրազեկություն Ալիևի հնարավոր ակնկալիքների մասին – Ա. Գ.): Դա պարզապես շփում էր: Մենք խոսել ենք Ղարաբաղյան հակամարտության խնդրից: Այն մասին, թե ինչպես են մեր ժողովուրդներն ընկալում այս խնդիրը: Փաստորեն, սրանք բանակցություններ չեն, այլ ոչ պաշտոնական շփումներ (ավելի պարզ ասած՝ նախագահների խոսքուզրույց – Ա. Գ.): Մեր արտաքին գործերի նախարարները հանդիպում են, աշխատում են դրա վրա, առայժմ ոչ մի կոնկրետ բան ասել չեմ կարող»: ՀՀ վարչապետի այս օպուսից հետո պետք է հիանալ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի համարձակությամբ, որն ի տարբերություն իր բոսի, չլինելով Արցախի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար, հաստատված չլինելով Արցախի խորհրդարանի կողմից, այնուամենայնիվ, աշխատում է իր ադրբեջանցի պաշտոնակցի հետ «դրա»՝ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վրա: Բայց Հայաստանի վարչապետի այս խոսքերը միանգամայն սպասելի էին Հայաստանում այն պարզ պատճառով, որ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևով մերժվել է դեռևս 1998թ. և դրանց հեղինակի՝ ԼՏՊ-ի համար Հայաստանի նախագահի պաշտոնից հրաժարվելու գին է արժեցել: Նրա իսկ աշակերտը սկզբում ամեն ինչ անում էր, որպեսզի ցույց տա իր անդրօվկիանոսյան խրատատուներին, որ հավատարիմ է այդ կանխադրույթների համաձայն հակամարտության կարգավորմանը: Հիշենք նաև, որ միևնույն ժամանակ նա 1992 – 1994թթ. Արցախի ազգային-ազատագրական պատերազմի առաջնորդների և, առաջին հերթին, Լեռնային Ղա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ և Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ, Արցախի հերոս Ռոբերտ Քոչարյանի անարգման, դեմոնացման և վարկաբեկման կատաղի քարոզարշավ սկսեց: Ոչ առանց Փաշինյանի ջանքերի Հայաստանի և Արցախի պաշտպանական գերատեսչություններում բարձր պաշտոններից զրկվեցին Արցախյան պատերազմի տարիներին (1992 – 1994թթ.) իրենց լավ դրսևորած գեներալները: Նա նաև «ասպատակում» կատարեց ներկայում գործող Արցախի հերոսների հանդեպ և ... հասկացավ, որ իր շրջապատի ստրկամտությունը և նրա կողմից իր բոլոր գործողությունների քաջալերումը բնավ բավարար պայման չեն արցախցի գեներալներին վախեցնելու համար: Քաջարի մարդիկ, ովքեր ազգային-ազատագրական պատերազմի տարիներին ամեն ժամ իրենց աչքերի առջև մահ են տեսել, հարյուր ու հազարավոր ընկերների, հարազատ-բարեկամների մահն ապրել և դրանով հանդերձ չեն երկնչել, ավելին՝ իրենց աննկուն կամքով ու պայքարի արդարացիության համոզմունքով, պայքար, որը, ի տարբերություն ադրբեջանցիների, վարվում է ոչ թե տարածքների, այլ Հայրենիքի համար, հաղթահարել են մահն ու հաղթանակել: Եվ ահա, ինքը՝ Ն. Փաշինյանը, խորապես հասկացել է, որ բնավ ավելի խելացի ու տեղեկացված չէ իր նախորդներից՝ հանձինս Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի, էլ չեն ասում այն մասին, որ այնքան էլ միամիտ չէ, որպեսզի գրանտատուների ու նրանց թիկունքին կանգնած ուժերի հույսերն արդարացնելու նպատակով վտանգի իր անձնական անվտանգությունը հանուն իրեն նվիրաբերված Հայաստանի վարչապետի պաշտոնի: Կրկնում եմ, այժմ չենք քննարկի սարքովի պետական հեղաշրջման ճարտարապետների թեման, այլ լուկ կնշենք այն մասին, որ 2018թ. ապրիլ–մայիսին համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի կողմից «դանայացիների նվերները» մատուցվեցին ոչ թե առանձին վերցրած մարդուն՝ Նիկոլ Փաշինյանին, այլ հայոց պետականությանը: Գուցե սույն գործողությունը հնարավոր դարձավ նաև շնորհիվ Հայաստանի նախկին իշխանությունների անգործության, որոնք այլ նպատակ էին հետապնդում. համաշխարհային քաղաքականության ուժի կենտրոններին ցույց տալ այն անխախտ ճշմարտությունը, որ Հայաստանում չի գտնվի մեղսունակ որևէ քաղաքական գործիչ, ով, իշխանության տենչից կուրացած կամ բազմամիլիոնանոց դոլարների ողորմությունից (որոնց անունը Ջորջ Սորոսի գրանտներ է) կուչ եկած՝ իր տգիտության պատճառով շփոթեր Հայրենիք հասկացությունը տարածք հասկացության հետ: Անգամ այն դեպքում, երբ նման մոտեցումը համահունչ է տվյալ դեպքում նրա՝ Նիկոլ Փաշինյանի ներքին համոզմունքներին (նկատի ունեն Նիկոլ Փաշինյանի 2001թ. մայիսի 22-ի հոդվածը «Հայկական ժամանակ» թերթում՝ «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» վերնագրով), արդի Հայաստանում նման քաղաքականություն վարելը հավասարագոր է գործնականում քաղաքական կամիկաձեի փիլիսոփայության իրականացմանը: Այս թեման ամփոփե-

լով՝ ստիպված ենք միայն զարմանալ ադրբեջանական կողմի տրտմագին լացուկոծից, որն իրեն երկար սպասել չտվեց Ղարաբաղյան կարգավորման իր տեսլականի վերաբերյալ Ն. Փաշինյանի վերջին հայտնություններից հետո: Այսպես, ոչ անհայտ Minval.az էլեկտրոնային պորտալը, որը սպասարկում է Ադրբեջանի կառավարությանը, ս. թ. փետրվարի 2-ին հրապարակել է հոդված՝ «Փաշինյանն ընտրում է պատերազմը: Մոսկվայի թելադրանքով» վերնագրով (<https://minval.az/news/123860479>, Նուրանի): Հոդվածի հեղինակը նշում է. «Դեռ վերջերս թե՛ բանակցությունների մասնակիցները՝ Ադրբեջանի ու Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարներ Էլմար Մամեդյարովը և Ջոհրաբ Մնացականյանը, թե՛ դիտորդները, թե՛ փորձագետները բանակցությունների առիթով բավական վստահ լավատեսություն էին արտահայտում: Բայց հիմա Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը հանդես է գալիս այնպիսի հայտարարություններով, որոնք ոչ միայն զրոյացնում են այդ լավատեսությունը, այլև առհասարակ սպառնում են կործանել բանակցային գործընթացը»: Նիկոլ Վոլակիչի՝ իմ նշած մեջբերումներից բացի, ադրբեջանցի մեկնաբան տիկին Նուրանիին տազնապետել են ՀՀ վարչապետի հայտարարություններն այն մասին, թե՝ «Մենք չենք կարող քննարկել «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևը»: Հետո հետևյալ միտքը. «Ես մի քանի անգամ հանդես եմ եկել Ազգային ժողովի ամբիոնից և ասել, թե ինչու ենք մենք բոլորս հարցնում՝ պատրա՞ստ ենք արդյոք փոխզիջումների, թե՞ ոչ: Եվ ո՞վ է ասել, որ մենք ենք հարցի հիմնական սուբյեկտը: Ինչո՞ւ ոչ ոք Ադրբեջանին չի հարցնում՝ պատրա՞ստ են արդյոք նրանք փոխզիջումների: Եվ դրա համար ես բազմիցս հրապարակավ հայտարարել եմ, որ մենք չենք պատասխանի այդ հարցին, քանի դեռ Ադրբեջանը չի պատասխանի դրան»:

Ի տարբերություն Minval.az-ի մեկնաբանի, ուրախալի է փաստել, որ երկրի «ղեկավարման» անցած 9 ամիսներին Ն. Փաշինյանը եկել է այբբենական ճշմարտությունների, որոնք ցայժմ հասու չէին թե՛ իրեն, թե՛ իր քաղաքական խրատատուներին՝ հանձին LSՊ-ի, թե՛ համաշխարհային քաղաքականության որոշակի կենտրոնին, որն ահա արդեն ոչ մեկ տասնամյակ հարյուր միլիոնավոր դոլարներ է ծախսում հայոց պետականության խարխլման վրա՝ ապահովելու համար այն, որ երկրում իշխանության գան հայ ազգային ավանդույթը, բուն հայկական ազգային ինքնությունը կործանողները, որ հրաժարվեն ավանդական քրիստոնեական արժեքներից, օրինակ՝ «Կյանքի խոսք» տոտալիտար աղանդի համակողմանի խրախուսման, ԼԳԲՏ հանրույթի ներկայացուցիչներին հոգատարությամբ և ուշադրությամբ շրջապատելու և այլ նսեմ դրսևորումների միջոցով: Ընդ որում՝ ամենավտանգավորն այն է, որ այս զգվելի արարքները գործող իշխանությունները փորձում են տարածել նաև հանրակրթական դպրոցի վրա՝ անկիրթ վերաբերմունք ցուցաբերելով Հայ Առաքելական եկեղեցու շարքային սպասավորի հանդեպ, որը դեպքի բերումով հանկարծ հայտնվել

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

էր դպրոցում: Խոսքն այն մասին է, որ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարն օրերս Արարատի մարզի Այգեստան գյուղի դպրոցում, տեսնելով տեղի քահանա հայր Ղազարին, անհարգալից վերաբերմունք է ցուցաբերել նրա հանդեպ՝ ասելով. «Պո՛ւ այստեղ ինչ ես անում»:

Կրթության և գիտության նախարարին շատ ընթերցելի պատասխան է տվել Արարատի մարզի Բյուրավան գյուղի Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու հոգևոր հովիվ հայր Ղազար Պետրոսյանը.

«Լսի՛ր երիտասարդ, բազմաթիվ կարդացածդ գրքերից չկարողացար սովորել այն պարզունակ ճշմարտությունը, որ Հայոց տառերը գրողը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցը Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցու քահանա է եղել և տառերը գրելու գլխավոր նպատակը եղել է՝ որպեսզի Աստված խոսի հայերեն, այսինքն՝ Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանելը: Ուրեմն՝

1. Հայոց դպրոցի և դպրության հիմնադիրը Հայոց Քահանան է:

2. Հայոց դպրոցների և՛ ուսուցիչներ, և՛ շատ դեպքերում կազմակերպիչները եղել են քահանաները՝ ցայժմ սփյուռքում տեսնում ենք:

3. Հայոց ամենանշանավոր և ամենատաղանդավոր բանաստեղծը՝ Ս.Գրիգոր Նարեկացին քահանա էր:

4. Հայոց պատմահայրը՝ Ս. Մովսես Խորենացին քահանա էր:

5. Հայոց հին և ամենանշանավոր ասղագետը՝ Անանիա Շիրակացին քահանա էր:

6. Հայոց իրավաբանության թագակիրը՝ Մխիթար Գոշը քահանա էր:

7. Հայոց առաջին տպագիր գրքի հեղինակը՝ Հակոբ Մեղապարտը քահանա էր:

8. Հայոց դպրությունը աշխարհին ներկայացնող Մխիթարյան հայրերը՝ բոլորը քահանաներ էին»:

Այսքան ընթերցելի պատասխանից հետո, թվում է, թե միջադեպն ավարտված է: Բայց չէ: Նախարարի դատապաշտպանի դերում ընդարձակ հարցազրույցով հանդես եկավ նախարարի նախկին տեղակալը, այժմ՝ ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Ն. Փաշինյանի դաշինքից: Չեն խորանա նրա պատասխանի մանրամասների մեջ: Նպատակը մեկն է. ցանկացած պատրվակով, ցանկացած գնով հանել հանրակրթական դպրոցների ուսումնական ծրագրերից «Հայ եկեղեցու պատմություն» առարկան:

Վերադառնալով աղբբեջանական կողմի լալագին արծագանքին Ն. Փաշինյանի վերջին հայտարարություններին՝ այդ նույն հրապարակումից մեջբերենք մեկ այլ հատված. «Հիմա՝ հայտարարությունների նոր շարք, արդեն Փաշինյանի Բեռլին կատարած այցելության ընթացքում: Գերմանիայի կանցլեր Անգելա Մերկելի հետ համատեղ մամուլի ասուլիսում Փաշինյանն ասաց. «Ինչ վերաբերում է կարգավորմանը, կարծում եմ, որ համանախագահ երկրները և միջազգային հանրությունը հստակ հայտարարել են, որ խնդրի լուծումը հակամարտության մեջ ներքաշված երեք կողմերի հարցն է, և միջազգային հանրությունը չի կարող հակամարտությունը լուծել երեք

կողմերի փոխարեն, այլ կարող է միայն ստեղծել պլատֆորմ երկխոսության և բանակցությունների համար: Ես կարծում եմ, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներին հաջողվել է ստեղծել այդ պլատֆորմը»: Սրանից հետո ադրբեջանցի մեկնաբանը, չկարողանալով զսպել իրեն, խոսում է ադրբեջանական կողմի ֆիասկոյի մասին, որը, արդեն ակնհայտ է, շատ մեծ հույսեր էր կապել Ն. Փաշինյանի իշխանության գալու հետ: Տիկին Նուրանին Minval.az-ից տրտնջում է. «Իրատես լինենք, երկխոսության ներկա փուլը, որը դեռ մի քանի օր առաջ այդքան բազմախոստում էր թվում, անցնում էր ԱՄՆ մոդերացիայի ներքո՝ հանձին Ջոն Բոլթոնի (այ թե որտեղ է Հայաստանում Նիկոլ Փաշինյանի իշխանության գալու դրդապատճառների բանալին՝ ըստ ամերիկա-ադրբեջանական պատկերացումների Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման համար, համաձայն «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևի – Ա. Գ.), և Մոսկվան նախագահի խորհրդականի տարածաշրջան կատարած այցի ու Ղարաբաղի վերաբերյալ նրա հայտարարությունների դեռևս տաք հետքերով ի ցույց դրեց իր դժգոհությունը Վաշինգտոնի կողմից իր, ինչպես համարում են Կրեմլում ու Սմոլենսկյան հրապարակում, «ազդեցության գոտի» ներխուժման առիթով: Եվ հակամարտության լիարժեք լուծումն էլ հազիվ թե մտնում էր Մոսկվայի պլանների մեջ. նրան հարկավոր է հակամարտությունն «աշխատանքային վիճակով» և Բաքվի ու Երևանի վրա ճնշման համար, և իրավիճակի ապակայունացման համար Ռուսաստանին ոչ շահավետ Ադրբեջանի նավթա- և գազատարների հարևանությամբ: Մանավանդ հիմա, երբ «գազային պատերազմը» Եվրոպայում ընթանում է շատ ավելի կոշտ սցենարով»:

Ահա այսպիսի բաներ: Դե, ինչ, պետք է արժանին մատուցել Ն. Փաշինյանին, որն արտաքին քաղաքականությունում իր վայրիվերումներով Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցերում, Ի. Ալիևի հետ իր խոսքուզույցներում, ինքն էլ գլխի չընկնելով, ադրբեջանական կողմին մղել է բացահայտելու Ռուսաստանի հանդեպ ամփոփող սուլթանի իսկական վերաբերմունքը: 2 է՞ որ ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ Ադրբեջանի որոշակի ինտերնետ պորտալները, այդ թվում, իհարկե, Minval.az-ը, ամփոփող սուլթանի խոսափողներն են:

Ադրբեջանական իշխանությունների հիասթափությունը լրջորեն մտահոգել է նաև գլխավոր միջազգային խառնակչին, այսպես ասենք՝ քաղաքական արկածախնդիր Ջորջ Սորոսին: Ըստ երևույթին, Ի. Ալիևի արտաքին քաղաքական ծախողման մեղքի մի մասը դրվում է նաև ամերիկյան այս ֆիլանտրոպի վրա, որը վերջին տարիներին, կրկնում եմ, ԱՄՆ հարյուրավոր դոլարներ է ներդրել Հայաստանի քաղաքացիների, հատկապես երիտասարդության (որը կոչված է պաշտպանելու Հայաստանն ու Արցախի Հանրապետությունը) գիտակցությունից հայրենասիրության զգացումը, հայկական բազմադարյա քրիստոնեական ավանդույթներին հավատարմությունն արմատախիլ անելու համար: Բայց, դատելով Ն. Փաշինյանի

վերջին հայտարարություններից, հայ հանրությունը դեռևս լրիվ չի դեգրադացվել ու չի «հասունացել» Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևն ընդունելու համար: Այդ ինչն¹ հանկարծ հեղինակը հիշեց Սորոսին, կմտածի ընթերցողը: Այսպես, օրերս ամերիկացի միլիարդատեր և «Բաց հասարակություն» ֆոնդի հիմնադիր Ջորջ Սորոսը, ըստ երևույթին, վատ բան նախագալով, կոչ է արել աջակցել Հայաստանի քաղաքացիական հասարակությանը: «Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության հզոր աջակցությունը կենսականորեն կարևոր է երկրի դեմոկրատական ներկայի և ապագայի համար», – գրել է Սորոսը Twitter-ում: Հատկանշական է, որ այս գրառմանը նա կցել է երիտասարդ լրագրողուհի Տ. Խ-ի հոդվածը՝ «Ինչպես ԱՄՆ-ը կարող է աջակցել Հայաստանում երիտասարդ դեմոկրատիային» վերնագրով: Չեմ թաքցնի, ինձ համար հետաքրքիր էր հասկանալ, թե այդ ինչու է պետություններ քանդող Սորոսը հղում կատարում սովորական մի հոդվածի՝ ստանդարտ հանձնարարականներով, որոնց կատարումը, ինչ խոսք, բարիք կարող է բերել: Հարցն այլ բան է: Հայտարարելով այն մասին, որ իր պատկերացմամբ՝ «Հայաստանում երիտասարդ դեմոկրատիային աջակցությունը» հանգեցվում է լոկ կոռուպցիայի դեմ պայքարի, արդարադատության և իրավագիտության ինստիտուտների կատարելագործման հանձնարարականներին, Սորոսը շեղում է ընթերցողների ուշադրությունը իր ֆոնդի կողմից սնվող տարատեսակ հիմնադրամների ու հասարակական կազմակերպությունների կործանարար գործունեությունից: Խոսքը տոտալիտար կրոնական աղանդների, ԼԳԲՏ հանրույթի և ապակառուցողական այլ ուժերի ֆինանսավորման մասին է, որոնց գործունեությունը հստակ տեղավորվում է իշխանափոխության ոչ բռնի գործողությունների 198 մեթոդներում, որոնք հանգամանալիորեն նկարագրված են Ջին Շարփի հայտնի աշխատությունում:

Կարծում եմ, որ ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի վերջին հայտարարություններից հետո 2018թ. ապրիլ–մայիսի ձեռակերտ պետական հեղաշրջման ճարտարապետները համոզվեցին մի ինչ-որ «կարմիր գծի» գոյության մեջ, որը չի հատի անգամ ամենաանսկզբունքային քաղաքական գործիչը, թեկուզև ելնելով սեփական մորթապաշտ շահերից: Ի դեպ, սրանում համոզվեցին նաև որոշակի արտաքին ուժերը, որոնք գուցե և իրոք կարծում էին, թե «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևն այլընտրանք չունի: Նշենք՝ առանց Արցախի Հանրապետության ապագա կարգավիճակի հստակ արձանագրման: Ն. Փաշինյանի հետ կապված փորձարկումը շատ տարիներ հետ գցեց Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական զարգացումը: Իսկ ամենավտանգավորն այն է, որ սասանեց հայ ժողովրդի հավաքական իմաստնության հանդեպ մեր փորձով հաստատված բարեկամների ու դաշնակիցների հավատը: Համոզված եմ, որ ժամանակի ընթացքում այս փորձարկումը խոր հիասթափություն կառաջացնի մեր

հարյուր հազարավոր քաղաքացիների մեջ, որոնք, նախկին իշխանություններից ինչ-որ հոգնածության պատճառով ասեմ, թե հանապազօր սոցիալական ու տնտեսական խնդիրների դանդաղ լուծման հետևանքով, անկեղծորեն փոփոխություններ էին ուզում: Էլ չեմ ասում Հայաստանի անփորձ, բայց իր մղումներում ազնիվ երիտասարդության մասին, որը դարձավ մանրակրկիտ մտածված հիբրիդային պատերազմի զոհը, որն ահա արդեն մեկ տասնամյակ վարվում է Հայաստանի Հանրապետության դեմ: Կարծում եմ, որ տեղին է հիշատակել «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի ճնշիչ ազդեցության մասին, որի առանձին թափափուկներ ահա արդեն մի քանի ամիս փորձում են խափանել Հայաստանի, Արցախի Հանրապետության և Սփյուռքի միլիոնավոր հայերի հավատը Հայ Առաքելական սուրբ եկեղեցու հանդեպ, նրա գլխավոր հայրապետ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին II-ի հանդեպ: Կուզենայի հավատալ և հուսալ, որ Նիկոլ Վոլակիչը կատարել է իր առաքելությունը՝ ցույց տալով Ղարաբաղյան հակամարտության՝ «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևով կարգավորման անիրատեսականությունը՝ առանց Արցախի Հանրապետության կարգավիճակի սահմանման, և հիմա նա, մավրի նման, կարող է հեռանալ: Ինչպես գերմանացի մեծ պոետ Յոհան Ֆրիդրիխ Շիլլերի «Ֆիեսկոյի դավադրությունը Ջենովայում» պիեսում մավրը (մեր պարագայում՝ Փաշինյանը), որն օգնել էր կոմս Ֆիեսկոյին ապստամբություն կազմակերպել դոժ Ղորիայի՝ Ջենովայի բռնակալի դեմ, շուտով հայտնաբերում է, որ արդեն հարկավոր չէ դավադիրներին (մեր պարագայում՝ համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնին, որովհետև հրաժարվեց կատարել նրան տված խոստումները): Մավրը հասկացավ, որ նրանք (դավադիրները) իր մեջ միայն իրենց նպատակներին հասնելու գործիք են տեսել: Մեր օրերին հարմարեցնելով այս սյուժեն՝ նշենք, որ մեր պարագայում «դավադիրների» գլխավոր նպատակների մեջ եղել է, Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտուց հրաժարվելու միջոցով, այնպիսի պայմանների ստեղծումը, որոնք անխուսափելիորեն կհանգեցնեին Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ պատերազմի սանձազերծմանը: Իսկ հետո, օգտագործելով քանիցս փորձարկված տեղեկատվական պատերազմի տեխնոլոգիաները՝ Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի սկսման մեղքը կբարդեին Հայաստանի ռազմավարական դաշնակցի՝ Ռուսաստանի վրա: Սա, անդրօվկիանոսյան ստրատեգիների մտահղացմամբ, կստեղծեր պարարտ հող Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքի խզման, ՀԱՊԿ-ի և ԵԱՀԿ-ի վարկաբեկման ու այդ կազմակերպություններից Հայաստանի դուրս գալու համար: Դրան կհաջորդեին Գյումրիում ռուսական 102-րդ ռազմակայանի փակումը, Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության ԱԴԾ Սահմանապահ զորքերի վարչության ռուս սահմանապահների դուրսբերումը հայ-թուրքական և հայ-իրանական պետական սահմանից, Ռուսաստանի ՌՕՌ ռազմաօդային բազայի փակումը «Երեբունիում»: Այս ամենը չի կա-

Ա. գեղաստ

տարվելու, այնպես որ ժամանակն է, որպեսզի Ն.Փաշինյանի քաղաքական և ֆինանսական հովանավորները հասկանան, որ Նիկոլ Փաշինյանն արեց իր գործը, իհարկե՝ ոչ մինչև վերջ, բայց նա՝ Նիկոլ Փաշինյանը, կարող է հեռանալ:

Հ.Գ. Չէի ցանկանա հողվածս տխուր նոտայով ավարտել: Եվ այսպես, 2019թ. հունվարի 27-ին լրացավ Հայկական ԽՍՀ ներքին գործերի նախկին նախարար, Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի (1990-1995թթ.) պատգամավոր, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահության անդամ, պահեստի գնդապետ Լևոն Հակոբի Գալստյանի ծննդյան 80-ամյակը: Նշեմ, որ 1990թ. մայիսի 27-ին ինձ՝ որպես Երևանի քաղաքապետ, հաջողվեց կանխել հայտնի անձանց ստոր սադրանքը (որոնց հետևորդները հիմա իշխում են Հայաստանում), որը կարող էր հանգեցնել մեծ արյունահեղության, շնորհիվ «Սասնա ծռեր» ջոկատի հրամանատար Ռուբեն Գևորգյանի, Կիլիկիայից Մացիկի, Վարդան Հակոբյանի, Մանվել Քոչարյանի և, իհարկե, Երևանի ներքին գործերի քաղաքային վարչության պետ, երջանկահիշատակ Սերգեյ Գուրգենի Աթարբեկյանի պրոֆեսիոնալիզմի: Չէի ցանկանա ավելի մանրամասն կանգ առնել այդ իրադարձությունների վրա: Կարևորն արդյունքն էր. եթե համանման սադրանքների ընթացքում, որոնք վերահսկվում ու սերմանվում էին Խորհրդային Միության փլուզման կոորդինացման նույն կենտրոնից, Բաքվում և Թբիլիսիում զոհերի թիվը հաշվվում էր մի քանի հարյուրներով, ապա Հայաստանում մենք կոցրինք մեր 17 համերկացու, ինչը, իհարկե, շատ մեծ ողբերգություն է մեր ժողովրդի համար: Բնականաբար, 1990թ. մայիսի իրադարձությունների նման «սակավարյուն» ելքը չէր կարող բավարարել նման սադրանքների գաղափարախոսներին, որոնք այն տազնապալի ժամանակներում բռնկվում էին Խորհրդային Հայաստանի այս կամ այն շրջանում ու անհապաղ «մարում»՝ շնորհիվ Հայկական ԽՍՀ ներքին գործերի նախարար, գնդապետ Լևոն Հակոբի Գալստյանի բարձր պրոֆեսիոնալ, օպերատիվ գործողությունների: Եվ ահա, Լևոն Հակոբովիչի՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության գրասենյակում հավաքված զինակիցներն ու գործընկերները, չնայած իրենց արդեն ոչ երիտասարդ տարիքին, այնուամենայնիվ, պատրանքներ և հույսեր էին տածում, թե գնդապետ Լևոն Հակոբի Գալստյանին Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարությունից գոնե մեկը կշնորհավորի փառապանծ 80-ամյակի առիթով: Դե, գոնե դա կհանձնարարվի անել Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության պետ, անըմբռնելիորեն ինքնագապություն ու սառնարյունություն դրսևորած գնդապետ Վալերի Օսիպյանին, որը, լինելով Երևան քաղաքի ոստիկանապետի տեղակալը և պատասխանատվություն կրելով իրավակարգի պահպանման համար հանրահավաքների ժամանակ, այդպես էլ չխոչընդոտեց 2018թ. ապրիլի 14-ին Հայաստանի Հանրային ռադիոյի շենքի գրոհին: Նրա տոկունությամբ

յունը բավականացրեց «անսասանություն» և «չեզոքություն» պահպանել նաև 2018թ. ապրիլի 17-ին ցուցարարների կողմից, որոնց հրահրում էր Նիկոլ Փաշինյանը, Ազգային ժողովի շենքի տարածքը, իսկ հետագայում հենց ԱԺ շենքը անխոչընդոտ զավթելիս: Շնորհավորելով գործընկերոջը՝ Վ. Օսիպյանը, կարծում եմ, իր այդ քայլով շատ բան արած կլիներ ինքն իր համար: Ավաղ, նման բան տեղի չունեցավ: Սակայն ում՝ ում, բայց մեզ, որ գիտենք պետության քայքայման տեխնոլոգիան, ինչով գինված են Ն. Փաշինյանի զինակիցները, պետք է լավ հայտնի լիներ, որ շնորհավորանքը խորհրդային միլիցիայի արժանավոր ղեկավարի հոբբեյանի առիթով սերունդների հաջորդականության ինքնատիպ դրսևորում կլիներ, մինչդեռ սերունդների հաջորդականության գովազդումը, հիշատակումը այն ամենի, ինչը կազմվածներ խորհրդային միլիցիոների կերպարը, լիովին հակասում են այն դրույթներին, որոնք ներկայացված են ոչ բռնի իշխանափոխության 198 հանձնարարականներում:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: АЗЕРБАЙДЖАН ПОЛНОСТЬЮ СОЗРЕЛ ДЛЯ НОВОГО СОКРУШИТЕЛЬНОГО ПОРАЖЕНИЯ

ОТ ВООРУЖЁННЫХ СИЛ АРМЕНИИ И АРЦАХА,
РУКОВОДСТВО КОТОРЫМИ БУДЕТ ВОЗЛОЖЕНО
НА ОБЪЕДИНЁННЫЙ КОМИТЕТ ОБОРОНЫ

Помнится, полгода назад – 20 августа 2018 года российское ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Сто дней правительства Никола Пашиняна». Тогда при написании статьи я старался предельно доступно на конкретных примерах показать, что некомпетентность исполнительной власти рано или поздно породит серьезные угрозы экономической, да и национальной безопасности Республики Армения (далее – РА). На днях, 8 февраля т. г. правительство РА направило в Национальное Собрание РА документ «Программа Правительства Республики Армения» (далее – Программа). Нет, уважаемый читатель, в данной статье я не стану анализировать Программу, которая является ничем иным, как привязкой разного рода общих теоретических постулатов, касающихся различных отраслей экономики РА, которые ничего общего не имеют с конкретными актуальными задачами, стоящими перед нашей страной, решение которых поможет преодолеть вызовы и угрозы существованию самой армянской государственности. Мои столь тревожные оценки и выводы окончательно подтвердились 12 февраля т. г. на заседании НС РА, во время которого обсуждалась Программа. Отметим, что на этом заседании с пространным докладом выступил премьер-министр Армении Н. Пашинян.

Не скрою, мне стоило больших усилий слушать его популистское с точки зрения экономической теории, безграмотное с точки зрения прагматичности выступление. Не говоря уже о таких, мягко выражаясь, бредовых мыслях, как-то: «Числовые параметры экономической революции на самом деле зависят от того, сколько граждан республики Армения откликнутся на мой призыв стать активистом экономической революции и сколько человек решат воспользоваться возможностями, предоставленными трибуной той же революции». Жаль, что Никол Воваевич при этом не

уточнил, как более чем 200 тысячам безработных (по прогнозам МВФ в 2018 году уровень безработицы в РА составит 18,9%) откликнуться на этот призыв Н. Пашиняна и «стать активистами экономической революции». Не хотелось бы тратить время на смакование множества взаимоисключающих с точки зрения здравого смысла бредовых постулатов Н. Пашиняна. Все они умещаются в эффект Даннига-Крюгера, который, как известно, заключается в том, что люди, имеющие низкий уровень квалификации, делают ошибочные выводы, принимают неудачные решения и при этом не способны осознавать свои ошибки в силу низкого уровня своей квалификации. В случае с Н. Пашиняном мы имеем классический пример проявления эффекта Даннига-Крюгера. Более того, в нашем случае у Н. Пашиняна завышенное представление о собственных способностях. И это при том, что действительно высококвалифицированные люди, которых, увы, слишком мало в его окружении, наоборот, склонны занижать оценку своих способностей, считая других более компетентными. Однако моя цель не в выявлении изначально абсурдных идей премьера, она несколько иная: показать своё видение всей опасности положения, в котором оказалась Армения после государственного переворота апрельская 2018 года и поделиться с читателями своими предложениями по минимизации угроз национальной безопасности нашей страны в современном взрывоопасном мире.

Итак, переговорный марафон Никола Пашиняна и Ильхама Алиева, начавшийся с их знакомства 14 июня 2018 года на открытии чемпионата мира по футболу в Москве, продолженный в рамках саммитов стран СНГ в Душанбе и Санкт-Петербурге, по сути, завершился 22 января 2019 г. встречей премьер-министра Армении с президентом Азербайджана в Давосе. А если быть точнее, то 25 января т. г. после пресс-конференции Никола Пашиняна в штаб-квартире Евразийской экономической комиссии в Москве. Напомним читателям, что на этой пресс-конференции Никол Пашинян заявил: «Я неоднократно говорил, что в этих переговорах могу представлять Республику Армения. Я не могу представлять Республику Арцах по той простой причине, что граждане Карабаха не участвовали в выборах в Армении, то есть они меня не избирали премьер-министром. У них есть свой президент, парламент и правительство. По этой причине я не могу вести переговоры от имени Нагорного Карабаха, и все так и происходит. Это всем понятно». И последний гвоздь в крышку гроба переговорного процесса по Карабахскому урегулированию, по мнению азербайджанских должностных лиц и аналитиков, был забит 30 января т.г. заявлением Н. Пашиняна: «Мы не можем обсуждать формулу «территории (земли) – в обмен на мир». Наше правительство ведет такую политику по Карабаху, которую ни одно из предыдущих правительств не вело, и

проводить параллели – полное заблуждение». Вот так Никол Воваевич отмежевался от обвинений в свой адрес о том, что действующее правительство продолжает внешнеполитический курс первого президента РА Левона Тер-Петросяна. Ну и прекрасно, подумает читатель. Да, на первый взгляд так оно и воспринимается, но есть определенные нюансы, на которые хотелось бы обратить внимание читателей. Так, 1 февраля 2019 года Министерство иностранных дел Азербайджана выступило с комментариями в ответ на заявление премьер-министра РА о том, что «армянская сторона не может даже обсуждать формулу «территории (земли) – в обмен на мир». В заявлении МИД Азербайджана говорится: «Логика господина Пашиняна сложно понять. Как известно, в основе переговоров по разрешению Нагорно-карабахского конфликта, проводимых под эгидой Минской группы ОБСЕ, лежит именно вывод армянских войск с оккупированных территорий Азербайджана. Это требование отражено в четырех резолюциях Совета Безопасности ООН [здесь азербайджанская сторона умышленно искажает подлинную цель четырех резолюций Совбеза ООН, принятых в 1993 году. Цель принятых резолюций сводилась к немедленному прекращению военных действий и враждебных актов и выводу сил самообороны Нагорного Карабаха с приграничных территорий Нагорно-Карабахской Республики (далее – НКР), территорий, с которых и была развязана широкомасштабная военная агрессия Азербайджана против НКР в 1992 году. – А. Г.], а также практически во всех документах, принятых международными организациями в рамках урегулирования конфликта. В этом случае встает вопрос: не означает ли данная позиция господина Пашиняна отказ от переговоров?» Заметим, что 25 января т. г. в <https://minval.az/news/1238585> (в то же самое время, когда Н. Пашинян отвечал на вопросы журналистов в Москве) была опубликована статья под заглавием «Война утечек: Россия приступила к срыву переговоров по Карабаху». В ней сердобольный обозреватель этого интернет-портала сочувственно сетует: «Позиции Пашиняна «подтачивают» планомерно и «широким фронтом», и обвинения не то в намерении «сдать Карабах», не то в неумении его отстоять – инструмент насколько циничный, настолько же надежный. Особенно в руках Москвы. А в этой ситуации уже не исключено, что в Ереване дело может дойти до нового «дымб – дымб – ху», но уже направленного против Пашиняна (если сие откровение воспринимать лишь на слух, то может сложиться вполне определенное мнение – мы имеем дело с прочтением вслух отрывка из текста выступления какого-либо депутата из фракции Пашиняна «Мой шаг» в НС РА. – А. Г.) ... и тем более не исключены очередные провокации на линии фронта, которые тоже являются надежным инструментом и срыва пере-

говоров, и внутривластной «рихтовки» излишне самостоятельных, по мнению Москвы, стран (удивительная осведомленность о возможных в будущем планах Москвы в отношении «излишне самостоятельных стран». – А. Г.). Другой вопрос, что такого рода сценарии могут пройти в Ереване, но не в Баку (призыв Н. Пашиняну поучиться у Баку и Азербайджана. Страна, которая, согласно логике автора статьи, не излишне, а суперсамостоятельная. Иначе и быть не могло. Шутка ли – быть одной нацией и иметь два государства. – А. Г.). И да, теперь срыв политического урегулирования будет означать уже не «заморозку» ситуации, а приближение ее военного решения. Другой вопрос, учитывают ли это и в Армении, и в высоких кабинетах хозяев этого «форпоста». И после этих растроганных чувств госпожа Тофикаханум Фазил Кызы (она же Нурани) вдруг сменила свою милость в отношении Н. Пашиняна и К⁰ на гнев. Так, 2 февраля т. г. все в том же электронном портале Minval. az была опубликована статья госпожи Нурани «Пашинян выбирает войну. По подсказке Москвы?». Эту статью уже приходилось подробно анализировать, поэтому приведу лишь небольшую выдержку из нее: «Еще недавно и участники переговоров – министры иностранных дел Азербайджана и Армении Эльмар Мамедьяров и Зограб Мнацаканян, и наблюдатели, и эксперты выражали по поводу переговоров довольно-таки уверенный оптимизм. Но теперь премьер-министр Армении Никол Пашинян выступает с такими заявлениями, которые не то что обнуляют этот оптимизм, а вообще грозят разрушить переговорный процесс». Такие вот дела: от любви до ненависти воистину один шаг. Ранее, 5 февраля т. г. Российское информационное агентство РЕГНУМ опубликовало статью «Никол Пашинян сделал свое дело», в которой мне уже приходилось писать о моем видении миссии Н. Пашиняна. Повторю главную мысль этой статьи, несколько раскрывая скобки ввиду того, что она искусственно искажается, причем и со стороны отдельных интернет-порталов, призванных информировать наших российских соотечественников о новостях Армении. Чтобы быть до конца объективным, замечу – интернет-портала, почему-то зарегистрированного в офшорах (видимо, есть что скрывать от налоговых органов РФ или РА). Что бы хотелось выделить из упомянутой выше статьи: «Думаю, что после недавних заявлений премьер-министра РА Никола Пашиняна архитекторы рукотворного государственного переворота апреля–мая 2018 года (напомним читателям, что главной движущей силой государственного переворота были активисты разного рода общественных организаций, которые щедро финансируются Джорджем Соросом, активисты ЛГБТ-сообщества Армении, члены тоталитарной религиозной секты «Слово жизни». – А. Г.) убедились в существовании некоей «красной ли-

нии», переходить через которую не станет ни один даже самый беспринципный политик, хотя бы исходя из шкурных интересов. Впрочем, в этом убедились и определенные внешние силы (прежде всего сопредседатели Минской группы ОБСЕ, достаточно вспомнить озвученное бывшим послом США в РА Ричардом Миллсом его же политическое завещание, а также другие заявления), которые может и впрямь полагались на безальтернативность формулы «территории (земли) – в обмен на мир». Не скрою, что статья получила широкий отклик в РА. Достаточно сказать, что лишь на одном из весьма неординарных электронных порталов Армении статью прочитали 44893 человека. Заметим, что при этом на вопрос редакции портала «как вы оцениваете статью?» из проголосовавших читателей 75,7% высказались достаточно определенно: оценку «отлично» дали 72,73% и «хорошо» 3,03%, Справедливости ради отметим, что статью оценили как «очень плохую» 12,12% и как плохую 4,55%. Этот результат, хочется верить, свидетельствует о спаде эйфории у тех из граждан РА, которые, по сути, стали жертвами последовательно проводимой против Армении в течение ряда лет информационной войны по рекомендациям полковника BBC США Ричарда Шафрански, изложенным в его статье «Теория информационного оружия» («Theory of information Warfare»). Я несколько подробно остановился на конкретных публикациях в Minval. az исходя из того, что при внимательном анализе статей, интервью политиков, аналитиков и журналистов, опубликованных в более или менее популярных азербайджанских интернет-порталах, убеждаешься в том, что они, по сути, озвучивают одни и те же мысли, которые публикуются в Minval.az. Так вот после столь консолидированной оценки в азербайджанских масс-медиа относительно причин срыва переговорного процесса по вине армянской стороны и «приближения военного решения» Нагорно-карабахского конфликта, о чем неоднократно говорил и президент Азербайджана Ильхам Алиев, вдруг буквально на днях на азербайджанских интернет-порталах появляются, совершенно не присущие агрессивной риторике руководства апшеронского султаната пацифистские статьи. Так, 12 февраля т. г. в интервью АзерТадж заведующий отделом по вопросам внешней политики администрации президента Азербайджана Хикмет Гаджиев заявил: «Руководству Армении следует подготовить свой народ к миру и добрососедству, вместо того чтобы выступать против мира и срывать переговорный процесс агрессивной риторикой». Видимо, говоря о подготовке армянского «народа к миру и добрососедству», муаллим Хикмет имел в виду миролюбивый характер выступления И. Алиева 17 декабря 2018 года на церемонии предоставления квартир военнослужащим в Сабунчинском районе г. Баку. Вот некоторые перлы из миролю-

бивого послания апшеронского султана: «...Конечно же, наш сильный военный потенциал – основной фактор для решения армяно-азербайджанского Нагорно-карабахского конфликта. Повышается боеспособность нашей армии. Сегодня наша армия готова выполнить любую задачу, способна на это. События последних лет наглядно демонстрируют это. Могу сказать, что и в этом году в результате успешной операции (в мае-июне 2018 года) нашей армии на участке армяно-азербайджанской границы в нахчыванском направлении под наш контроль полностью перешли 11 тысяч гектаров земли. Мы взяли стратегические высоты. Взятие этих высот позволяет нам полностью контролировать стратегические дороги, коммуникации на территории Армении. И апрельские бои, и успешная нахчыванская операция еще раз свидетельствуют о том, что профессионализм, боеспособность нашей армии находятся на высоком уровне. В нашей армии господствует высокий дух, и она может выполнить любую задачу». Далее в представлении Х. Гаджиева армянской стороне, население «которой будет подготовлено к миру и добрососедству», следует знать, что: «В этой связи важным шагом является исполнение четырех резолюций Совбеза ООН и вывод вооруженных сил Армении с азербайджанских территорий... Мы все еще надеемся, что новое руководство Армении не повторит ошибки криминальной хунты Кочарян – Саргсян, продемонстрирует политический и экономический прагматизм и предпримет серьезные шаги в урегулировании конфликта» (то есть вернется к реализации пресловутой формулы Ричарда Миллса, читай Джона Болтона, «территории (земли) – в обмен на мир»). Заметим, что 11 февраля 2019 г. министр иностранных дел Азербайджана Э. Мамедъяров в интервью The Korea Times заявил: «Мы надеемся, что в этом году будет достигнут определенный прогресс в плане вывода армянских вооруженных сил с оккупированных территорий Азербайджана и нормализации отношений между двумя странами. Прогресс в урегулировании конфликта, создание условий для мира, безопасности и стабильности во всем регионе открывает возможности прежде всего для экономического роста в самой Армении». Не правда ли, очень трогательная забота о благополучии и процветании Армении. А самое главное, эта забота о будущем нашей страны «полностью перекликается» с сокровенными мыслями апшеронского султана, в частности, с заявлением Ильхама Алиева, прозвучавшим 8 февраля 2018 года на VI съезде правящей партии «Ени Азербайджан». «Должен отметить, что мы не должны забывать и не забываем наши исторические земли. И это должно быть направлением нашей дальнейшей деятельности, как мы и сегодня проводим работу в этом направлении. Наши исторические земли – Иреванское ханство, Занге-

зурский и Гёйчинский махалы. Это должно знать молодое поколение... Иреван – наша историческая земля, и мы, азербайджанцы, должны вернуться на эти исторические земли. Это – наша политическая и стратегическая цель, и мы постепенно должны приближаться к этой цели».

Анализируя и сопоставляя главные послы, содержащиеся в выступлениях президента Азербайджана, с теми призывами «к миру и добрососедству», с которыми выступают его подчиненные, приходишь к вполне очевидному выводу. Апшеронский султан откровенно готовит население своей страны к войне против Армении и Республики Арцах, а его политическая прислуга готовит мировое общественное мнение к такому восприятию сложившейся ситуации, когда якобы на конструктивные миролюбивые предложения азербайджанской стороны армянская сторона отвечает деструктивностью, действиями, которые сводят на нет переговорный процесс по мирному урегулированию Нагорно-карабахского конфликта. Оценки Алиева и К^О совпадают лишь в одном – в патологической ненависти к первому президенту Нагорно-Карабахской Республики, второму президенту Республики Армения Роберту Кочаряну и председателю Комитета обороны НКР, третьему президенту Республики Армения, Герою Арцаха Сержу Саргсяну.

Думается, что политика азербайджанских властей требует адекватной, а самое главное, консолидированной реакции со стороны не только Национального Собрания и правительства РА, государственных структур Республики Арцах, но и всего армянства – граждан Республики Армения, Республики Арцах и всей Диаспоры. В этой связи я считаю необходимым формирование общенационального объединенного Комитета обороны Республики Армения и Республики Арцах. Не вызывает сомнений, что главными действующими лицами объединенного Комитета обороны (кроме соответствующих должностных лиц Армении и Арцаха) должны стать первый президент НКР Роберт Кочарян, Герой Арцаха Серж Саргсян, герои Арцаха Виталий Баласанян, Самвел Бабалян, Аркадий Тер-Тадевосян (Командос), генерал-полковник Сейран Оганян, бывший министр обороны РА генерал-лейтенант Вагаршак Арутюнян, государственные и военные деятели, благодаря негибимой воле и профессионализму которых была одержана победа в навязанной Азербайджаном Нагорно-Карабахской Республике войне 1992–1994 гг. Хочу подчеркнуть принципиально важное значение членства в объединенном Комитете обороны второго и третьего президентов Республики Армения Роберта Седраковича Кочаряна и Сержа Азатовича Саргсяна. Что касается придания объединенному Комитету обороны соответствующих широких законодательных полномочий в соответствии с конституциями Республики Армения и Республики Арцах, то, думаю, это вполне разрешимая задача,

и надеюсь, что в самые короткие сроки мы станем свидетелями заинтересованной и конструктивной работы парламентариев Армении и Арцаха, которые, уверен, блестяще справятся с этой задачей. И не приходится сомневаться, что создание и законодательное закрепление функций объединенного Комитета обороны со временем будет расценено как единственно правильное решение Никола Пашиняна и Национального Собрания Республики Армения VII созыва.

Вместо послесловия. Очень хотелось быть свидетелем сцены вручения копии Закона Республики Армения и Республики Арцах «О создании объединенного Комитета обороны» министру обороны Азербайджанской Республики генерал-полковнику Закиру Гасанову, который 20 июня 2018 года, как передает «Интерфакс», прямым текстом заявил: «Нашей целью является подготовить армию к войне. Политические переговоры – не наша работа. Сегодня азербайджанская армия готова к освобождению оккупированных территорий, в том числе психологически». Что ж, единственный вывод, который можно сделать уже сегодня, так это – Азербайджан полностью созрел для нового сокрушительного поражения от вооруженных сил Республики Армения и Республики Арцах, руководство которыми будет возложено на объединенный Комитет обороны двух армянских государств.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ԱԴՐԲԵՋԱՆԸ ԼԻՈՎԻՆ ՀԱՍՈՒՆԱՑԵԼ Է ՆՈՐ ԶԱՆՉԱՆԻՉ ՊԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱՆԻ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԻՑ,
ՈՐՈՆՑ ԴԵՎԱԿԱՐՈՒՄԸ ԿԴՐՎԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
ՄԻԱՑՅԱԼ ԿՈՄԻՏԵԻ ՎՐԱ

Մտաբերում եմ, մեկ տարի առաջ՝ 2018թ. օգոստոսի 20-ին ռուսաստանյան REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Նիկոլ Փաշինյանի կառավարության հարյուր օրը» վերնագրով: Այն ժամանակ, հոդվածը գրելիս, փորձում էի հնարավորինս մատչելի, կոնկրետ օրինակներով ցույց տալ, որ գործադիր իշխանության անձեռնհասությունը վաղ թե ուշ կծնի լուրջ սպառնալիքներ Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) տնտեսական և ազգային անվտանգության համար: Օրերս՝ ս. թ. փետրվարի 8-ին, ՀՀ կառավարությունը ՀՀ Ազգային ժողով է ուղարկել փաստաթուղթ՝ «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ծրագիրը» (այսուհետ՝ Ծրագիր):

Հարգելի ընթերցող, այս հոդվածում չեմ վերլուծելու Ծրագիրը, որը ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ՝ տարատեսակ ընդհանուր տեսական կանխադրույթների կապակցում, որոնք վերաբերում են ՀՀ տնտեսության տարբեր ճյուղերին և որոնք ոչ մի ընդհանուր բան չունեն մեր երկրի առջև ծառացած կոնկրետ, հրատապ խնդիրների հետ, որոնց լուծումը կօգնի հաղթահարել հայոց պետականության գոյության մարտահրավերներն ու սպառնալիքները: Իմ այսքան տագնապալի գնահատականները և եզրահանգումները վերջնականապես հաստատվեցին ս. թ. փետրվարի 12-ին ՀՀ ԱԺ նիստում, որի ժամանակ քննարկվում էր Ծրագիրը: Նշենք, որ այդ նիստում ընդարձակ զեկույցով հանդես եկավ Հայաստանի վարչապետ Ն. Փաշինյանը: Չեմ թաքցնի, մեծ ջանքեր պահանջվեցին ինձնից՝ լսելու նրա տնտեսական տեսության տեսակետից ամբոխահաձ, պրագմատիկ տեսակետից՝ ոչ գրագետ ելույթը: Էլ չեմ ասում այնպիսի, մեղմ ասած, զառանցական մտքերի մասին, ինչպիսին է. «Տնտեսական հեղափոխության թվային պարամետրերը իրականում կախված են նրանից, թե ՀՀ քանի քաղաքացի կարծազանքի տնտեսական հեղափոխության ակտիվիստ դառնալու մեր կոչին, և քանի հոգի կորոշի օգտվել այդ նույն հեղափոխության հարթակի ընձեռած հնարավորություններից»: Ափսոս, որ Նիկոլ Վովակիչը չի ձգարտել, թե ինչ-

պես ավելի քան 200 հազար գործազուրկները (ԱՄՀ կանխատեսումներով՝ 2018թ. գործազրկության մակարդակը ՀՀ-ում կազմելու է 18,9%) կարծազանքեն Ն. Փաշինյանի այդ կոչին և «կդառնան տնտեսական հեղափոխության ակտիվիստներ»։ Զէի ցանկանա ժամանակ վատնել Ն. Փաշինյանի բազմաթիվ՝ առողջ բանականության տեսակետից փոխբացառող զառանցական կանխադրույթները «ըմբռնելու» վրա։ Դրանք բոլորն էլ տեղավորվում են Դանինգ-Կոյուգերի էֆեկտում, որը, ինչպես հայտնի է, կայանում է նրանում, որ որակավորման ցածր մակարդակ ունեցող մարդիկ սխալ եզրահանգումներ են անում, ընդունում անհաջող որոշումներ և հետոն էլ ի վիճակի չեն հասկանալ իրենց սխալները՝ որակավորման ցածր մակարդակի պատճառով։ Ն. Փաշինյանի պարագայում մենք ունենք Դանինգ-Կոյուգերի դրսևորման դասական օրինակ։ Ավելին, մեր դեպքում Ն. Փաշինյանն ունի շատ մեծ պատկերացում սեփական կարողությունների մասին։ Եվ սա այն դեպքում, երբ իսկապես բարձր որակավորում ունեցող մարդիկ, որոնք, ավաղ, չափազանց սակավաթիվ են նրա շրջապատում, հակառակը, հակված են իջեցնելու իրենց կարողությունների գնահատականը՝ մյուսներին համարելով ավելի բանիմաց։ Սակայն իմ նպատակը վարչապետի սկզբից ևեթ անհերքելի գաղափարները բացահայտելը չէ, այն մի փոքր այլ է. ցույց տալ այն դրության ողջ վտանգավորության իմ տեսլականը, որի մեջ հայտնվել է Հայաստանը 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո և կիսել ընթերցողների հետ իմ առաջարկությունները արդի պայթյունավտանգ աշխարհում մեր երկրի ազգային անվտանգության սպառնալիքները նվազագույնի հասցնելու վերաբերյալ։ Եվ այսպես, Նիկոլ Փաշինյանի և Իլհամ Ալիևի բանակցային մարաթոնը, որն սկսվել էր 2018թ. հունիսի 14-ին նրանց ծանոթությունից Մոսկվայում, ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության բացման ժամանակ, և շարունակվել ԱՊՀ երկրների՝ Դուշանբեի ու Սանկտ Պետերբուրգի գագաթաժողովների շրջանակներում, ըստ էության, ավարտվեց 2019թ. հունվարի 22-ին Դավիտում Ադրբեջանի նախագահի հետ Հայաստանի վարչապետի հանդիպմամբ։ Իսկ եթե ավելի ճիշտ, ապա ս. թ. հունվարի 25-ին Մոսկվայում, Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կենտրոնատեղիում Նիկոլ Փաշինյանի մամուլի ասուլիսից հետո։ Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այդ ասուլիսում Նիկոլ Փաշինյանն ասաց. «Ես բազմիցս ասել եմ, որ բանակցային գործընթացում ներկայացնում եմ Հայաստանի Հանրապետությունը։ Մի պարզ պատճառով չեմ կարող ներկայացնել Արցախը, քանի որ այնտեղի քաղաքացիները չեն մասնակցել Հայաստանի ընտրություններին և ինձ վարչապետ չեն ընտրել, նրանք ունեն իրենց նախագահը, խորհրդարանն ու կառավարությունը։ Այդ պատճառով ես չեմ կարող Լեռնային Ղարաբաղի անունից բանակցել, և դա այդպես էլ տեղի է ունենում։ Դա բոլորին է հասկանալի»։ Եվ վերջին մեխը Ղարաբաղյան կարգավորման բանակցային գործընթացի դադարի կափարիչին, ադրբեջանցի պաշտոնյաների և վերլուծաբանների կարծիքով, խփվեց ս. թ. հունվարի 30-ին Ն. Փաշինյանի հայտարարությամբ. «Մենք չենք կարող քննարկել «տա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևը: Մեր կառավարությունը Ղարաբաղի հարցում վարում է մի քաղաքականություն, որը ոչ մեկը չի վարել: Որևէ զուգահեռ ու ընդհանրություն գտնելու փորձերը նախկինում վարած որևէ քաղաքական ուղեգծի հետ կատարյալ մոլորություն է»: Ահա այսպես Նիկոլ Վոլակիչը սահմանազատվեց իր հասցեին այն մեղադրանքներից, թե գործող կառավարությունը շարունակում է ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի արտաքին քաղաքական գիծը: Դե, ուրեմն ավելի լավ, կմտածի ընթերցողը: Այո, առաջին հայացքից այդպես էլ ընկալվում է, բայց կան որոշակի նրբություններ, որոնց վրա կցանկանայի հրավիրել ընթերցողների ուշադրությունը: Այսպես, 2019թ. փետրվարի 1-ին Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարությունը հանդես եկավ մեկնաբանություններով՝ ի պատասխան ՀՀ վարչապետի հայտարարության, թե «հայկական կողմը չի կարող նույնիսկ քննարկել «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևը: Ադրբեջանի ԱԳՆ հայտարարությունում ասվում է. «Դժվար է հասկանալ պարոն Փաշինյանի տրամաբանությունը: Ինչպես հայտնի է, Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման բանակցությունների հիմքում, որոնք անցկացվում են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի հովանու ներքո, ընկած է հենց հայկական գործերի դուրսբերումն Ադրբեջանի օկուպացված տարածքներից: Այս պահանջն արտացոլված է ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի չորս բանաձևերում [այստեղ ադրբեջանական կողմը միտումնավոր խեղաթուրում է ՄԱԿ ԱԽ 1993թ. ընդունված չորս բանաձևերի իսկական նպատակը: Ընդունված բանաձևերի նպատակը հանգեցվում էր ռազմական գործողությունների և թշնամական ակտերի անհապաղ դադարեցման ու Լեռնային Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության ուժերի դուրսբերման Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության (այսուհետ՝ ԼՂՀ) սահմաններձ տարածքներից, տարածքներ, որտեղից էլ սկսվել էր Ադրբեջանի լայնածավալ ռազմական ագրեսիան ԼՂՀ-ի դեմ 1992թ. – Ա.Գ.], ինչպես նաև գրեթե բոլոր փաստաթղթերում, որոնք ընդունվել են միջազգային կազմակերպությունների կողմից հակամարտության կարգավորման շրջանակներում: Այս դեպքում հարց է առաջանում. արդյո՞ք պարոն Փաշինյանի այս դիրքորոշումը չի նշանակում հրաժարում բանակցություններից»: Նշենք, որ ս. թ. հունվարի 25-ին <https://minval.az/news/1238585>-ում (այն նույն ժամանակ, երբ Ն. Փաշինյանը Մոսկվայում պատասխանում էր լրագրողների հարցերին) հրապարակվեց հոդված՝ «Արտահոսքերի պատերազմ. Ռուսաստանը ձեռնամուխ է եղել Ղարաբաղի վերաբերյալ բանակցությունների խափանմանը» վերնագրով: Դրանում այդ ինտերնետ պորտալի սրտացավ մեկնաբանը կարեկցանքով ասում է. «Փաշինյանի դիրքորոշումները «խափանում» են պլանաչափ և «լայն ձակատով», և «Ղարաբաղը հանձնելու» մտադրությամբ, թե՞ այն պահել չկարողանալու մեղադրանքները որքան ցինիկ, նույնքան էլ հուսալի գործիք են: Հատկապես Մոսկվայի ձեռքում: Իսկ այս իրավիճակում արդեն չի բացառվում, որ Երևանում բանը կարող է հասնել նոր «դըմփ-դըմփ-հու»-ի, բայց արդեն ուղղված ընդդեմ Փաշինյանի

(Եթե սույն հայտնությունն ընկալենք զուտ լսողությամբ, ապա կարող է միանգամայն որոշակի կարծիք ստեղծվել. մենք գործ ունենք ՀՀ ԱԺ-ում Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցության որևէ պատգամավորի ելույթի տեքստի մի հատված բարձրաձայն կարդալու հետ) ... և առավել ևս չեն բացառվում հերթական սադրանքները սահմանագծում, որոնք նույնպես Մոսկվայի կարծիքով չափից ավելի ինքնուրույն երկրների բանակցությունների թե՛ խափանման, թե՛ ներքաղաքական «հավասարեցման» հուսալի գործիք են (զարմանալի իրադեպություն ապագայում Մոսկվայի հնարավոր պլանների մասին «չափից ավելի ինքնուրույն երկրների» հանդեպ – Ա. Գ.): Այլ հարց է, որ նման սցենարներ կարող են լինել Երևանում, բայց ոչ Բաքվում (Փաշինյանի կոչը՝ սովորել Բաքվից ու Ադրբեյջանից: Երկիր, որը, համաձայն հողվածագրի, ոչ թե չափից ավելի, այլ սուպերինքնուրույն է: Այլ կերպ չէր էլ կարող լինել: Հանաք բան չէ՝ լինել մեկ ազգ և ունենալ երկու պետություն – Ա. Գ.): Եվ այո, հիմա քաղաքական կարգավորման խափանումը կնշանակի արդեն ոչ թե իրավիճակի «սառեցում», այլ դրա մոտեցում ռազմական լուծման: Այլ հարց է, թե հաշվի առնո՞ւմ են արդյոք սա և՛ Հայաստանում, և՛ այդ «ֆորպոստի» տերերի բարձր կաբինետներում»: Եվ այս հուզական զգացումներից հետո տիկին Թոֆիկախանում Ֆազիլ Կըզին (նույն ինքը՝ Նուրանին) հանկարծ փոխարինում է գթասիրությունը Ն. Փաշինյան և ԸՆԿ.-ի հանդեպ ցասումով: Այսպես, ս. թ. փետրվարի 2-ին այդ նույն Minval.az էլեկտրոնային պորտալում հրապարակվեց տիկին Նուրանիի հողվածը՝ «Փաշինյանն ընտրում է պատերազմը: Մոսկվայի հուշմամբ» վերնագրով: Այդ հողվածը մանրամասն վերլուծել են, ուստի լոկ մի ոչ մեծ մեջբերում անեն դրանից. «Դեռևս վերջերս և՛ բանակցությունների մասնակիցները՝ Ադրբեյջանի ու Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարներ Էլմար Մամեդյարովն ու Զոհրաբ Մնացականյանը, և՛ դիտորդները, և՛ փորձագետները բանակցությունների վերաբերյալ բավական վստահ լավատեսություն էին հայտնում: Բայց հիմա Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը հանդես է գալիս այնպիսի հայտարարություններով, որոնք ոչ միայն զրոյացնում են այդ լավատեսությունը, այլև առհասարակ սպառնում են խափանել բանակցային գործընթացը»: Ահա այսպիսի բաներ. սիրուց ատելություն, հիրավի, մեկ քայլ է: Ավելի վաղ՝ ս. թ. փետրվարի 4-ին ռուսաստանյան REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակել էր հողված «Նիկոլ Փաշինյանը կատարեց իր գործը» վերնագրով, որում ես արդեն գրել եմ Ն. Փաշինյանի առաքելության իմ տեսլականի մասին: Կրկնեն այդ հողվածի գլխավոր միտքը, ընդ որում՝ փոքր-ինչ բացելով փակագծերը, ելնելով նրանից, որ այն արհեստականորեն խեղաթյուրվում է, նաև՝ որոշ ինտերնետ պորտալների կողմից, որոնք կոչված են տեղեկացնելու մեր ռուսաստանցի հայրենակիցներին Հայաստանի նորությունների մասին: Մինչև վերջ օբյեկտիվ լինելու համար նշեմ. ինտերնետ պորտալ, որը, չգիտես ինչու, գրանցված է օֆշորներում (հավանաբար, թաքցնելու բան կա ՌԴ կամ ՀՀ հարկային մարմիններից): Ինչ կուզենայի առանձ-

Ա. գեղաստ

նացնել վերը նշված հոդվածից. «Կարծում եմ, որ ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի վերջին հայտարարություններից հետո 2018թ. ապրիլ-մայիսի սարքովի պետական հեղաշրջման ճարտարապետները (հիշեցնենք ընթերցողներին, որ պետական հեղաշրջման գլխավոր շարժիչ ուժը տարատեսակ հասարակական կազմակերպությունների ակտիվիստներն էին, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են Զորք Սորոսի կողմից, Հայաստանի ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստները, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի անդամները – Ա. Գ.) համոզվեցին մի ինչ-որ «կարմիր գծի» գոյության մեջ, որը չի հատի անգամ ամենաանսկզբունքային քաղաքական գործիչը, թեկուզև ելնելով սեփական մորթապաշտ շահերից: Ի դեպ, սրանում համոզվեցին նաև որոշակի արտաքին ուժերը (նախևառաջ՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները, բավական է հիշել ՀՀ-ում ԱՄՆ նախկին դեսպան Ռիչարդ Միլսի հնչեցրած իր իսկ քաղաքական կտակը, ինչպես նաև այլ հայտարարություններ), որոնք գուցե և իրոք կարծում էին, թե «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևն այլընտրանք չունի»:

Զեմ թաքցնի, որ հոդվածը ՀՀ-ում լայն արձագանք է ունեցել: Բավական է ասել, որ Հայաստանի միանգամայն ինքնատիպ էլեկտրոնային պորտալներից ընդամենը մեկում հոդվածը կարդացել է 44.893 մարդ: Նշենք, որ միևնույն ժամանակ պորտալի «Ինչպե՞ս եք գնահատում հոդվածը» հարցին քվեարկած ընթերցողների 75,7%-ը բավական որոշակի պատասխան է տվել. «գերազանց» պատասխան է տվել 72,73%-ը, «լավ»՝ 3,03%-ը: Հանուն արդարության նշենք, որ հոդվածը «շատ վատ» է գնահատել 12,12%-ը, և «վատ»՝ 4,55%-ը: Այս արդյունքը, ուզում եմ հավատալ, վկայում է ՀՀ այն քաղաքացիների էյֆորիայի մարելու մասին, որոնք, ըստ էության, դարձել են մի քանի տարի Հայաստանի դեմ հետևողականորեն վարվող տեղեկատվական պատերազմի [ԱՄՆ ՌՕՈւ գնդապետ Ռիչարդ Շաֆրանսկու հանձնարարականներով, որոնք ներկայացված են նրա «Տեղեկատվական զենքի տեսություն» («Theory of information Warfare») հոդվածում] զոհերը: Ես փոքր-ինչ մանրամասն կանգ առա Minval.Az-ի կոնկրետ հրապարակումների վրա, ելնելով նրանից, որ ադրբեջանական քիչ թե շատ հայտնի ինտերնետ պորտալներում հրապարակված հոդվածները, քաղաքական գործիչների, վերլուծաբանների և լրագրողների հարցազրույցներն ուշադիր վերլուծելիս համոզվում ես, որ դրանք, ըստ էության, հնչեցնում են միևնույն մտքերը, որոնք հրապարակվում են Minval.az-ում: Եվ ահա, ադրբեջանական լրատվամիջոցներում հայկական կողմի մեղքով բանակցային գործընթացի խափանման և «Ղարաբաղյան հակամարտության ռազմական լուծման մոտենալու» պատճառների այսքան համախմբված գնահատականից հետո, ինչի մասին բազմիցս խոսել է նաև Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևը, հանկարծ, տառացիորեն օրերս, ադրբեջանական ինտերնետ պորտալներում հայտնվում են ավշերոնյան սուլթանի ագրեսիվ հռետորաբանության անհարիր, պացիֆիստական հոդվածներ: Այսպես, ս.թ. փետրվարի 12-ին Ագերթաջին տված հարցազրույցում Ադրբեջանի

նախագահի աշխատակազմի արտաքին քաղաքականության հարցերի բաժնի պետ Հիքմեթ Հաջիևը ասել է. «Հայաստանի ղեկավարությունը պետք է պատրաստի իր ժողովրդին խաղաղության և բարիդրացիության, խաղաղության դեմ հանդես գալու և ագրեսիվ հռետորաբանությամբ բանակցային գործընթացը խափանելու փոխարեն»: Ըստ երևույթին, հայ ժողովրդին «խաղաղության և բարիդրացիության» պատրաստելու մասին խոսելով մուալիմ Հիքմեթը նկատի է ունեցել 2018թ. դեկտեմբերի 17-ին Բաքվի Սաբունջիի շրջանում գինձառայողներին բնակարաններ հատկացնելու արարողության ժամանակ Ի. Ալիևի ելույթի «խաղաղասեր» բնույթը: Ահա որոշ մարգարիտներ ափշերոնյան սուլթանի «խաղաղասեր» ուղերձից. «...Իհարկե, մեր ուժեղ ռազմական պոտենցիալը հայ-ադրբեջանական Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման հիմնական գործոնն է: Բարձրանում է մեր բանակի մարտունակությունը: Այսօր մեր բանակը պատրաստ է կատարել ցանկացած առաջադրանք, ի վիճակի է անել դա: Վերջին տարիների իրադարձությունները ցայտուն ցույց են տալիս դա: Կարող եմ ասել, որ այս տարի ևս մեր բանակի հաջող գործողության արդյունքում (2018թ. մայիս-հունիսին) հայ-ադրբեջանական սահմանի նախիջևանյան ուղղությամբ՝ ամբողջովին մեր վերահսկողության տակ անցավ 11 հազար հեկտար հող: Մենք վերցրինք ռազմավարական բարձունքներ: Այդ բարձունքները վերցնելը թույլ է տալիս մեզ լիովին վերահսկել ռազմավարական ճանապարհները, հաղորդակցությունները Հայաստանի տարածքում: Ե՛վ ապրիլյան մարտերը, և՛ հաջող նախիջևանյան գործողությունը մեկ անգամ ևս վկայում են, որ մեր բանակի պրոֆեսիոնալիզմը, մարտունակությունը բարձր մակարդակի վրա են: Մեր բանակում գերիշխում է բարձր ոգին, և այն կարող է կատարել ցանկացած առաջադրանք»: Այնուհետև, Հ. Հաջիևի պատկերացմամբ, հայկական կողմը, որի բնակչությունը «պատրաստվելու է խաղաղության և բարիդրացիության», պետք է իմանա, որ «Այդ առնչությամբ կարևոր քայլ է ՄԱԿ Ան չորս բանաձևերի կատարումը և Հայաստանի գինված ուժերի դուրսբերումն ադրբեջանական տարածքներից ... Մենք դեռևս հույս ունենք, որ Հայաստանի նոր ղեկավարությունը չի կրկնի Քոչարյան-Սարգսյան քրեական խուճապի սխալները, կցուցաբերի քաղաքական և տնտեսական պրագմատիզմ ու հակամարտության կարգավորման լուրջ քայլեր կնախաձեռնի» [այսինքն՝ կվերադառնա Ռիչարդ Միլսի, իմա՝ Ջոն Բոլթոնի չարաբաստիկ «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևի իրականացմանը]: Նշենք, որ 2019թ. փետրվարի 11-ին Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարար Է. Մամեդյարովը The Korea Times-ի հարցազրույցում ասել է. «Մենք հույս ունենք, որ այս տարի կարձանագրվի որոշակի առաջընթաց Ադրբեջանի օկուպացված տարածքներից հայկական գինված ուժերի դուրսբերման և երկու երկրների միջև հարաբերությունների կարգավորման առումով: Առաջընթացը հակամարտության կարգավորման մեջ, ողջ տարածաշրջանում խաղաղության, անվտանգության և կայունության պայմանների ստեղծումը հնարավորություններ են բացում նախևառաջ հենց Հայաստանի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տնտեսական աճի համար»: Տեսեք ի՛նչ հուզիչ հոգատարություն Հայաստանի բարեկեցության և բարգավաճման մասին: Եվ որ գլխավորն է՝ մեր երկրի ապագայի մասին այդ հոգատարությունը «լրիվ համահունչ» է ափշերոնյան սուլթանի նվիրական մտքերին, մասնավորապես՝ Իլիամ Ալիևի այն հայտարարությանը, որը հնչել է 2018թ. փետրվարի 8-ին կառավարող «Ենի Ազերբայջան» կուսակցության VI համագումարում. «Պետք է նշեն, որ մենք չպետք է մոռանանք, և չենք մոռանում մեր պատմական հողերը: Եվ դա պետք է լինի մեր հետագա գործունեության ուղղությունը, ինչպես և այսօր մենք աշխատանք ենք տանում այդ ուղղությամբ: Մեր պատմական հողերը՝ Իրևանի խանությունը, Ջանգեզուրի և Գյոյչայի մահալները: Սա պետք է իմանա երիտասարդ սերունդը ... Իրևանը մեր պատմական հողն է, և մենք՝ աղրբեջանցիներս, պետք է վերադառնանք մեր պատմական հողեր: Սա է մեր քաղաքական և ռազմավարական նպատակը, և մենք աստիճանաբար պետք է մոտենանք այդ նպատակին»:

Վերլուծելով և համադրելով Աղրբեջանի նախագահի ելույթներում պարունակվող գլխավոր ուղերձները «խաղաղության և բարիդրացիության» այն կոչերի հետ, որոնցով հանդես են գալիս նրա ենթակաները, գալիս ես միանգամայն ակնհայտ եզրահանգման: Ափշերոնյան սուլթանը բացահայտ իր երկրի բնակչությանը պատրաստում է նոր պատերազմի Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության դեմ, իսկ նրա քաղաքական սպասավորները համաշխարհային հանրային կարծիքը պատրաստում են ստեղծված իրավիճակի այնպիսի ընկալման, երբ, իբր, աղրբեջանական խաղաղարար կառուցողական առաջարկներին հայկական կողմը պատասխանում է ապակառուցողականությամբ, գործողություններով, որոնք չեղարկում են Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման բանակցային գործընթացը: Ալիև և Ընկ.-ի գնահատականները համընկնում են միայն մի բանում՝ պաթոլոգիական ատելությամբ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի և ԼՂՀ Պաշտպանության կոմիտեի նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երրորդ նախագահ, Արցախի հերոս Սերժ Սարգսյանի հանդեպ:

Կարծում ենք, որ աղրբեջանական իշխանությունների քաղաքականությունը պահանջում է համարժեք, և որ ամենագլխավորն է՝ համախմբված արձագանք ոչ միայն ՀՀ Ազգային ժողովի և կառավարության, Արցախի Հանրապետության պետական կառույցների, այլ նաև ողջ հայության՝ Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի Հանրապետության և հայ Սփյուռքի կողմից: Այս առնչությամբ ես անհրաժեշտ եմ համարում ձևավորել Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության Պաշտպանության համագգային միացյալ կոմիտե: Կասկած չի հարուցում, որ միացյալ կոմիտեի գլխավոր գործող անձինք (բացի Հայաստանի և Արցախի համապատասխան պաշտոնատար անձանցից) պետք է լինեն ԼՂՀ առաջին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, Արցախի հերոս Սերժ Սարգսյանը, Արցախի հերոսներ Վիտալի Բալասանյանը, Սամվել Բաբայանը, Արկադի Տեր-Թա-

դեռսյանը (Կոմանդոս), գեներալ-գնդապետ Սեյրան Օհանյանը, ՀՀ պաշտպանության նախկին նախարար Վաղարշակ Հարությունյանը, պետական և զինվորական գործիչներ, որոնց աննկուն կամքի և պրոֆեսիոնալիզմի շնորհիվ ձեռք բերվեց հաղթանակը 1992–1994թթ. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությանն Ադրբեջանի կողմից պարտադրված պատերազմում: Ցանկանում եմ ընդգծել Պաշտպանության համազգային միացյալ կոմիտեում Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի և Սերժ Ազատի Սարգսյանի անդամության կարևոր նշանակությունը: Ինչ վերաբերում է Պաշտպանության համազգային միացյալ կոմիտեին համապատասխան օրենսդրական լիազորություններ տալուն՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության սահմանադրություններին համապատասխան, ապա, կարծում եմ, որ դա լիովին լուծելի խնդիր է, և հույս ունեմ, որ ամենակարճ ժամկետում մենք կդառնանք Հայաստանի և Արցախի խորհրդարանականների շահագրգիռ ու կառուցողական աշխատանքի վկաները, ովքեր, համոզված եմ, փայլուն կկատարեն այս խնդիրը: Եվ չարժե կասկածել, որ Պաշտպանության համազգային միացյալ կոմիտեի գործառնությունների ստեղծումն ու օրենսդրական ամրագրումը ժամանակի ընթացքում կգնահատվեն որպես Նիկոլ Փաշինյանի և Հայաստանի Հանրապետության VII գումարման Ազգային ժողովի եզակի ճիշտ որոշումը:

Հետգրության փոխարեն: Շատ կուզենայի լինել Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության «Պաշտպանության միացյալ կոմիտեի ստեղծման մասին» օրենքի պատճենը Ադրբեջանի Հանրապետության պաշտպանության նախարար, գեներալ-գնդապետ Զաքիր Հասանովին հանձնելու տեսարանի վկան, որը 2018թ. հունիսի 20-ին, ինչպես տեղեկացնում է «Ինտերֆաքսը», ուղիղ տեքստով հայտարարել էր. «Մեր նպատակն է բանակը պատրաստել պատերազմի: Քաղաքական բանակցությունները մեր աշխատանքը չեն: Այսօր ադրբեջանական բանակը պատրաստ է ագատագրել օկուպացված տարածքները, այդ թվում՝ հոգեբանորեն»: Դե ինչ, միակ եզրահանգումը, որը կարելի է անել արդեն այսօր, այն է, որ Ադրբեջանը լիովին հասունացել է նոր ջախջախիչ պարտության համար Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերից, որոնց ղեկավարումը կղրվի հայկական երկու պետությունների Պաշտպանության միացյալ կոմիտեի վրա:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: НИКОЛ ПАШИНЯН НЕИСТОВО БУЙСТВУЕТ

ОН НАКОНЕЦ-ТО ОСОЗНАЛ, ЧТО УГОТОВАННАЯ ЕМУ МИССИЯ НЕИСПОЛНИМА

Итак, 17 февраля 2019 года в баварской столице были подведены итоги 55-й ежегодной Мюнхенской конференции по безопасности (далее – Конференция). Отметим, что в качестве девиза Конференции организаторы выбрали слоган «Большой пазл: кто будет собирать осколки».

Весьма символично, что у организаторов Конференции современное международное положение ассоциируется с симбиозом мозаики и головоломки. Тем самым, по сути дела, лидеры государств, высококлассные политологи и эксперты изначально признают факт разобщенности мира, чреватой опасными последствиями. А главное, на мой взгляд, по итогам Конференции можно констатировать, что ими признается актуальность формирования нового гармоничного мирового порядка. Как показали итоги Конференции, новый мировой порядок в представлении вице-президента США Майка Пенса видится в совершенно ином свете, чем для канцлера ФРГ Ангелы Меркель. Накануне Конференции достаточно образную и объективную оценку положению дел в мире дал генеральный секретарь Христианско-социального союза Баварии Маркус Блюме в статье, опубликованной в немецкой газете »Frankfurter Allgemeine Zeitung», в которой он, в частности, заявил: «Мы переживаем драматические изменения беспрецедентного масштаба, скорости и радикальности». По его мнению, наш мировой порядок «не был подготовлен к этим фундаментальным изменениям». Благо, что канцлер ФРГ Ангела Меркель в своем докладе на Конференции дала ответ на вопрос – кому собирать осколки и заново складывать части мозаики разрушающегося миропорядка? И этот ответ был ясен: «Мы все должны участвовать в этом, мы все должны внести свой вклад».

Нет, уважаемый читатель, в данной статье я вовсе не собираюсь поделиться своими суждениями о Конференции. Об этом уже успели на достаточно высоком профессиональном уровне высказаться как в ходе

самой Конференции, так и при подведении ее итогов. Здесь хотелось бы обратить внимание на некоторые обстоятельства. Так, 14 февраля т. г. в Сочи состоялся трехсторонний саммит лидеров России, Ирана и Турции по Сирии. При этом заметим, что президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган первоочередностью трехстороннего саммита в Сочи мотивировал свой невыезд в Мюнхен для участия в работе Конференции, а президент Индии и вовсе не счел нужным дать разъяснения на этот счёт. Несмотря на персональное приглашение организатора Конференции Вольфганга Ишингера, специально приехавшего с этой миссией в Москву, президент России Владимир Владимирович Путин не поехал в Мюнхен и в эти же дни в Сочи принимал своих коллег из Турции, Ирана, Беларуси. Словом, саммит в Сочи обозначил приоритетность вопросов международной повестки для президентов Владимира Путина, Эрдогана и Рухани. Еще более интересно выглядит отказ от поездки на Конференцию президента Беларуси Александра Лукашенко, тем более с учетом того, что на полях Конференции предполагалось его участие в дискуссии «Отношения Восток-Запад» в компании с президентами Украины, Грузии и Азербайджана. Согласитесь, что весьма и весьма символична подобранная группа участников дискуссии. Думается, что сам факт демонстративного неучастия в Конференции лидеров Турции, Ирана, Беларуси, не говоря уже России, свидетельствует о многом, более того, косвенно подтверждает актуальность девиза Конференции, так как налицо новое подтверждение распадающегося миропорядка, то есть однополярного мира по-американски.

И вот на фоне этой политической мозаики происходят события, которые, на первый взгляд, касаются лишь Республики Армения.

Так, 8 февраля т. г. Министерство обороны Республики Армения командировало в Сирию (г. Алеппо) военно-гуманитарную миссию в количестве 83 человек, состоявшую из армянских специалистов по гуманитарному разминированию, медицинского персонала и сотрудников, обеспечивающих их непосредственную безопасность. Здесь очень важно отметить, что военное ведомство Армении устами своего пресс-секретаря Арцруна Ованнисяна отметило: «Решение об оказании Республикой Армения гуманитарной специализированной помощи сирийскому народу принято, исходя из сложившейся в результате боевых действий тяжелой гуманитарной ситуации в Сирии, особенно в Алеппо, в соответствии с резолюциями Совета Безопасности ООН № 2393 от 2017 года и № 2401 от 2018 года, с учетом письменных обращений сирийской стороны, а также наличия в Алеппо многочисленной армянской диаспоры». Отметим, что гуманитарная миссия в Сирии будет осуществляться под флагом Республики Армения. Заметим также, что в резолюции № 2401 Совета Безопасности ООН от 24 февраля 2018 года однозначно сказано,

что резолюция призывает в неотложном порядке ускорить на всей территории Сирии гуманитарную деятельность, связанную с разминированием. Подтверждается требование о демилитаризации медицинских учреждений, школ и других гражданских объектов, в которых, как мы знаем, группировки боевиков зачастую размещают свои военные позиции. Представляется весьма существенным также подчеркнуть, что с начала конфликта в Сирии Армения предоставила убежище более 22 тысячам беженцев только из Сирии, тем самым став третьим в Европе государством по количеству принявших сирийских беженцев относительно численности населения страны. Заметим также, что армянская община в Сирии считалась одной из самых организованных и сплоченных в армянской Диаспоре вокруг Армянской Апостольской Святой Церкви. До начала конфликта в стране насчитывалось около 110 тысяч армян, которые в основном жили в Алеппо (60 тысяч человек), Дамаске (7 тысяч), Латакии, Кесабе и Эль-Камышлы. В этой связи особо хотелось остановиться на одной публикации на турецком информационном портале «Ileri haber», в которой корреспондент Серхан Кайер в своей статье под заглавием «Армения: страна, с распростертыми объятиями принявшая сирийцев, не сумевших найти свое место в мире». В ней автор, в частности, пишет: «Сирийские беженцы, напоминающие армянскому народу о его трагическом прошлом (сирийские беженцы – это потомки людей, чудом уцелевших от Геноцида армян в Османской империи в 1915 г. и нашедшие свой приют и спасение в Сирии. – А. Г.), удостаиваются в Армении самого искреннего приема... На свои ограниченные материальные средства правительство Армении оказывает широкомасштабную помощь сирийским беженцам. Помимо бесплатной медицинской помощи дети сирийских беженцев имеют возможность продолжать образование в школах Армении. В рамках программы «Усынови одну семью» каждая сирийская семья при содействии одной армянской семьи пытается интегрироваться в социально-культурную жизнь Армении. В Армении беженцам для интеграции и начала новой жизни предоставляются микрокредиты».

Думается, что даже вышеприведенные строки турецкого корреспондента вполне обосновывают правильность решения правительства РА об отправке военно-гуманитарной миссии Армении в Сирийскую Арабскую Республику. При этом замечу, что, на мой взгляд, это единственно правильное решение за все время деятельности властей Армении после государственного переворота апреля – мая 2018 года. И вдруг в этой ситуации, как гром среди ясного неба, прозвучала отповедь Госдепартамента США от 13 февраля т. г. в связи с отправкой в Сирию военно-гуманитарной миссии из Армении. Так, в ответ на запрос интернет-портала Aysor. am Посольство США в Армении представило позицию

Госдепартамента США по этому вопросу: «Нам понятно желание других стран отреагировать на гуманитарную ситуацию в Сирии, и мы разделяем озабоченность вокруг вопроса о защите религиозных меньшинств на Ближнем Востоке. Тем не менее мы не поддерживаем какого-либо взаимодействия с вооруженными силами Сирии (судя по тональности, даже если это касается спасения жизни сотен и сотен гражданских лиц, женщин и детей, которые, увы, нередко подрываются на минах. – А. Г.), независимо от того, идет ли речь о предоставлении помощи гражданским лицам или носит военный характер. Мы также не поддерживаем сотрудничество между Арменией и Россией в этой миссии (им вовсе не важно, что Россия и Армения являются стратегическими союзниками, что помимо оговоренных в соответствующих договорах государственных обязательств, бесспорно, они накладывают и моральные обязательства. – А. Г.). Россия сотрудничала с режимом Башара Асада, убивавшим мирных жителей, став причиной гуманитарной катастрофы, Россия на глобальной арене продолжает выступать в защиту режима Асада и его злодеяний».

Не скрою, уважаемый читатель, что, прочитав столь недвусмысленно осуждающее назидательное послание Госдепартамента США, я испытал самые противоречивые чувства. С одной стороны, чувство гнева, что нынешнее руководство Республики Армения позиционирует себя на международной арене таким образом, что другое государство вправе поучать нас «что такое хорошо, а что такое плохо». Я никак не смог припомнить, чтобы за более чем 27 лет независимости Республики Армения какая бы то ни была страна позволила себе подобным образом «воспитывать» власти предрежащие Армении. Будь то при президентстве Левона Тер-Петросяна, Роберта Кочаряна или Сержа Саргсяна.

Более того, напомним читателям, что 3 сентября 2013 г. Серж Азатович Саргсян выступил с заявлением о намерении Армении вступить в Таможенный и Евразийский экономический союз (далее – ЕАЭС) (при этом отложив на время в сторону к тому времени полностью согласованные и готовые к парафированию 28–29 ноября 2013 г. в Вильнюсе на саммите «Восточного партнерства» Соглашения об ассоциации и глубокой и всеобъемлющей зоне свободной торговли с ЕС), которое не вызвало столь бурной реакции и осуждения у наших партнеров как в ЕС, так и в США. В этой связи хотелось бы напомнить, что 21 мая 2015 года в Риге на саммите «Восточного партнерства» канцлер ФРГ Ангела Меркель заявила: «Европейский Союз уважает решение Армении, которая, помимо интенсивных переговоров с ЕС, ищет более тесного экономического сотрудничества с Россией и Евразийским экономическим союзом». Здесь хотелось бы упомянуть также и взвешенную реакцию Ангелы Меркель на открытии V саммита «Восточного партнерства» 24 ноября 2017 года в

Брюсселе. «Восточное партнерство» имеет большое значение для нас. С одной стороны, речь идет об улучшении качества жизни людей, развитии демократии. С другой стороны, это касается и нашей безопасности. По этой причине я очень рада тому, что мы подписали Соглашение об ассоциации с Грузией, Молдовой и Украиной. Теперь мы подпишем Соглашение о партнерстве с Арменией и Азербайджаном. Оно, конечно, будет не таким интенсивным, как Соглашение об ассоциации, мы будем сотрудничать с ними. В случае с этими государствами для нас ясно, что их отношения с Россией играют центральную роль». Более того, отметим, что в ходе совместной пресс-конференции 25 августа 2018 г. с премьер-министром Армении Н. Пашиняном, отвечая на вопрос, возможны ли в будущем более результативные шаги по установлению сотрудничества между ЕАЭС и ЕС и какой может быть роль Армении в этом вопросе, госпожа канцлер заявила: «Армения может служить примером того, как можно одновременно сотрудничать с Россией и Евросоюзом. Возможностей, конечно, немного, ЕАЭС на деле это зона свободной торговли. Есть экономические возможности, которые нужно использовать. В самом ближайшем будущем переговоры между ЕАЭС и ЕС вряд ли состоятся, но думаю, Армения может показать хороший пример в том плане, что когда-нибудь такое возможно».

Чтобы у читателей не сложилось впечатление, что я на решение президента Армении Сержа Саргсяна о вхождении в ЕАЭС упоминаю лишь реакцию ЕС, приведу два типичных отклика с берегов Потомака. Так, американское аналитическое издание по военно-политической тематике *The National Interest* («Национальный интерес») 3 января 2015 г., то есть на следующий день после официального вступления Армении в ЕАЭС опубликовало сообщение, в котором говорилось: «Страны-члены ЕАЭС уже начали волноваться по поводу своего суверенитета и независимости, глядя на то, «как Россия ведет себя». Наблюдая за событиями на Украине, они проявляют беспокойство по поводу своей собственной территориальной целостности».

Говоря о беспокойстве, авторы публикации, видимо, имели в виду пикетирование 4 сентября аж 2013 года здания резиденции главы государства на проспекте Баграмяна, 26 в Ереване. Так, после переговоров в Москве президента Сержа Саргсяна с его российским коллегой Владимиром Путиным, когда президент РА заявил о решении вступить в Таможенный союз и участвовать в последующем в формировании Евразийского Союза, имели место отдельные протестные мероприятия. Помнится, что при этом наиболее «жесткую» позицию занял бывший вице-спикер армянского парламента Карапет Рубинян (отец депутата НС РА VII созыва, члена фракции Н. Пашиняна «Мой шаг», председателя

постоянной комиссии НС РА по внешним связям Рубена Рубиняна. – А. Г.), который в интервью DW назвал заявление президента Армении о вступлении страны в Таможенный союз «позорным» («Решение о вступлении в Таможенный союз вызвало в Армении недоумение и протесты»). Других бурных протестных проявлений в РА в тот период не наблюдалось.

В связи с вступлением Армении в ЕАЭС не остался в стороне от критики действий армянских властей и один из ведущих мировых новостных порталов »Business Insider» (букв. «Деловой осведомитель»), который имеет весьма особенный стиль агрегации и обработки информации. Так вот тогда этот портал многозначительно поведал читателям о том, что в «Евразийском союзе никто не знает, так как Россия занята другими делами. У издания нет никаких причин полагать, что этот союз станет успешным».

Столь подробное описание событий, предшествовавших и последующих за судьбоносным и, убежден, правильным решением лично президента Сержа Азатовича Саргсяна о вхождении Армении в ЕАЭС, преследовало лишь одну цель. Я перед собой ставил задачу показать, что ни одно из государств не оставляло за собой право читать нравоучения властям Армении за принятие того или иного решения, даже в условиях, когда принимаемое ими решение разваливало далеко идущие стратегические цели Запада.

Так чем же обусловлена столь бурная реакция Госдепартамента США? Размышляя над этим вопросом, невольно вспомнил известное судилище Синедриона во главе с первосвященником Каиафой над Иисусом Христом, весьма образно описанное в книге «Воскрешение Святого Лазаря» талантливого российского писателя, арменоведа и кинодраматурга Кима Бакши: «Итак, великое чудо Христа – Воскрешение Лазаря, победа над небытием, разрушением, рассеянием, над смертью ради возрождения жизни. Но это же чудо решит и судьбу Христа – его постановили убить. Рассуждения были такие: если все уверуют в него, то это будет подрыв власти Рима. И придут карающие легиона, железные когорты. Как сказал лукавый первосвященник Каиафа: «Что лучше нам, чтобы один человек умер, нежели весь народ погиб?» ... Христос не просто принес в мир новое учение. Он совершил великое открытие... Это открытие в том, что величайшей ценностью является человек, личность, индивидуальность» (Ким Бакши, Воскрешение Святого Лазаря, 1996 г., стр. 22).

Не хочу проводить какие-то аналогии, но, пользуясь случаем, от всей души желаю военно-гуманитарной миссии Армении суметь предотвратить гибель невинных людей: простого сирийского юноши или

девушки, мужчины или женщины, стариков и детей. Эта миссия – своеобразный зов наших благородных предков, которые после страшных скитаний в сирийской пустыне Дейр-эз-Зор нашли свое спасение в Алеппо, Дамаске...

Я специально остановился на совершенно разных подходах со стороны США и ЕС (в лице ФРГ) при оценке действий властей независимой Республики Армения во время принятия ими суверенных решений по принципиальным вопросам внешней политики. Ясно одно: столь категоричная оценка Госдепартамента США – прямое вмешательство во внутренние дела Республики Армения, и оно, как мне кажется, не в последнюю очередь стало одним из побудительных мотивов вброса 12–14 февраля т. г. в информационное поле России и Армении подробностей расследования медиахолдинга Russia Today о семинаре CampCamp 2018, организованном в ноябре 2018 года в армянской столице организацией Пражский гражданский центр (Prague Civil Society Centre). Речь о семинаре, который был профинансирован Конгрессом США в рамках закона от 2 августа 2017 года H.R. 3364 «О противодействии противникам Америки посредством санкций» (CAATSA). В 254-й статье этого документа прописано финансирование «противодействия российскому влиянию» в размере 250 тысяч долларов на 2018 и 2019 годы. Напомним читателям, что журналисты RT внедрились туда в качестве участников семинара, чтобы послушать, как в представлении Пражского гражданского центра «организуют революцию». По сути это был чистейшей воды антироссийский семинар, о котором жестко, но справедливо высказался телеведущий Сергей Михеев 14 февраля в эфире передачи «Кто против?» на телеканале «Россия 1». «Что касается того, что проведено в Армении (имеется в виду семинар CampCamp 2018. – А. Г.) – это, если честно, откровенный вызов, плевков нам в лицо. Я не знаю, понимают это в Ереване или не понимают?» – задался вопросом телеведущий. Если С. Михеев имеет в виду нынешние власти Армении, то ответ на этот вопрос следует искать в ответе на другой вопрос, а именно: кто же финансировал государственный переворот апреля – мая 2018 г. в Армении? Достаточно сказать, что в 2017–2018 гг. финансируемые неправительственным «Открытым обществом», в простонародье именуемым фондом Сороса, 47 организаций получили гранты на общую сумму около трех миллионов долларов. Фаворитами финансирования явились так называемый Антикоррупционный центр Transparency International (получивший 231,4 тысячи долларов), онлайн телевидение Factor TV (сумма – 186 тысяч долларов), призванное противодействовать дезинформации и популизму (что-то в передачах Factor TV мы не замечаем предметной критики в адрес правительства РА, которое является образчиком распространения дезинформации

и популизма). Так, организация-грантоед «Объединение информированных граждан» также получила щедрое вознаграждение – отстеганный фондом Сороса гонорар этой организации составил 228 тысяч долларов. Примечательно, что задача этого союза – сократить распространение дезинформации и ее влияние на процесс формирования общественного мнения. Однако и в этом случае вряд ли кто припомнит хотя бы одну мало-мальски содержательную передачу с участием оппонентов действующего режима. Можно было и далее продолжить перечень щедро оплачиваемых фондом Сороса организаций-грантоедов, но, думаю, в этом нет необходимости. Достаточно всмотреться в лица депутатов НС РА VII созыва, представляющих фракцию Н. Пашиняна «Мой шаг» или членов правительства, руководящих работников министерств и других государственных учреждений и сопоставить их с получателями соросовских грантов, чтобы обнаружить их полную идентичность. А если всмотреться чуть-чуть внимательнее, то легко узнать и гегемонов государственного переворота. Такие вот дела.

Случилось так, что мне из статьи в статью приходится повторяться, что гибридная война, навязанная Армении известным центром силы мировой политики, и после антигосударственного переворота апреля–мая 2018 года не только не затихла, но, наоборот, получила свое второе дыхание. Убедительным доказательством сказанному – проведение в Ереване откровенно антироссийского семинара CampCamp 2018, который уж никак не мог пройти без ведома властей Армении. Другое дело, что те из руководства РА, которые отдавали себе отчет в опасности этой антироссийской затеи, надо полагать, были бессильны приостановить процесс, так как на практике все происходило согласно старой поговорке – кто платит, тот и заказывает музыку. И в этом случае вовсе не случайной была запоздалая реакция руководителя парламентской фракции «Мой шаг» Лилит Макунц, которой (имеется в виду реакция) уж лучше бы не было. Так, 20 февраля т. г. интернет-портал NewsARM.com поместил информацию под заглавием «Макунц. «Комментарии Маргариты Симонян не представляют позицию Кремля по Армении», в которой приводятся слова руководителя пашиняновской фракции «Мой шаг»: «Я уверена, что если бы источник информации у них не был бы односторонним, а был бы многосторонним, то у них возникла бы совершенно иная позиция, иное мнение и иной комментарий (своим подобным ответом она по сути расписалась в следующем: первое: либо в своей полной неосведомленности о семинаре, одним из активных участников которого был весьма образованный политолог из руководимого ею блока «Мой шаг», при этом что-то не припомнится, чтобы он отрицал антироссийскую направленность семинара; второе: либо она приписывает своему коллеге лавры сотруд-

ников »Russia Today», чем и обосновывает односторонность информации; третье: Л. Макунц вынужденно лукавит, чтобы не выставить на показ всё двуличие премьер-министра и К^О, что касается вопросов внешней политики и стремления усидеть на двух стульях одновременно. – А. Г.). Я в этом практически уверена, – продолжила Л. Макунц – и надеюсь, что, тем не менее, благодаря совместным усилиям (видимо, по ее мнению, коллективный просмотр видеоматериала RT может изменить восприятие антироссийской направленности материала. – А. Г.), нам удастся сделать публичными эту многостороннюю информацию и источник». Вся беда в том, что при подаче материала про сей злополучный семинар не было никакой «многосторонности в подаче информации», а телеканалами RT и «Россия-1» была высказана однозначная оценка. Четкая и недвусмысленная информация антироссийской направленности семинара в Ереване также была дана и в информационно-аналитических программах 16 и 17 февраля т. г. Всероссийской государственной телерадиокомпанией «Россия-1». Речь о передачах «Вести в субботу с Сергеем Брилевым» и «Вести недели с Дмитрием Киселевым». Следует отметить, что филигранно выверенные определения этих высокочлассных политических обозревателей относительно прошедшего в Ереване антироссийского действия, организованного на средства Конгресса США, являли собой образец весьма уважительного отношения к Армении и армянскому народу (вся информация была преподнесена телезрителям в тоне сожаления, откровенного недоумения и непонимания того, как это могло случиться в дружественной России стране – Армении). Однако они не могли породить какие-либо сомнения в отношении абсолютной созвучности прозвучавших оценок относительно антироссийской нацеленности семинара, которые буквально двумя-тремя днями позже были высказаны и министром иностранных дел РФ Сергеем Викторовичем Лавровым своему армянскому коллеге на полях Мюнхенской конференции по безопасности. Во всей этой истории тревожит и другое: полное дилетантство руководителей разных уровней нынешней Армении в вопросах внешней политики, которые, к примеру, прекрасно знают, староста какой из деревень и на какую сумму присвоил себе органические удобрения (в просторечии – навоз), но остались в полном неведении относительно того, как около 150 «гостей» из стран СНГ приехали в Ереван для участия в антироссийском семинаре. Однако подробное описание событий последней недели преследует вполне определенную цель. Ведущейся против Армении на системной основе и не прекращающейся гибридной войне мы ничего хотя бы маломальски адекватное не противопоставляем. Если надежда наших испытанных стратегических союзников на то, что политические реалии сегоднешнего дня образумят Никола Воваевича и он будет вынужден строить

внешнюю политику РА в соответствии с взятыми Арменией обязательствами в рамках ОДКБ и ЕАЭС, то такой подход видится глубоко ошибочным. Да, такая видимость будет конструироваться идеологами гибридной войны. Но опасность в ином, а именно: все движущие силы государственного переворота – соросовские прихлебатели, члены тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», активисты ЛГБТ-сообщества Армении (заметим, что их наиболее запоминающиеся представители, типа Карабина, продолжают свое победное хождение по кабинетам министров правительства Н. Пашиняна) с приходом к власти стали вести себя еще более нагло и цинично. Что, естественно, стало возможно лишь при молчаливом согласии тех, кто по долгу службы были обязаны пресекать их незаконные действия. В конечном итоге в случае непринятия действенных мер по пресечению разрушительных действий вышеуказанной «пятой колонны» это может самым отрицательным образом сказаться на молодом поколении, особенно на школьниках старшей школы и студентах высших учебных заведений. Причем им под знаком свободомыслия самым изощренным образом будет прививаться нигилизм, в современном понимании индивидуализм, а на самом деле псевдо-индивидуализм, носителям которого присуще отрицание традиционных армянских семейных ценностей, неуважение к Армянской Апостольской Святой церкви, к памяти сотен тысяч дедов их отцов, которые в годы Великой Отечественной войны спасли Советскую Армению от неизбежного завоевания Турцией. Словом, внимательно анализируя процессы, происходящие в наши дни в Армении, с тревогой приходишь к выводу: в Республике Армения полным ходом реализуется установка на превращение армянской молодежи в некое подобие манкурта: в нашем случае молодого человека, взятого в плен вражеской антиармянской и антироссийской пропагандой, которого хотят превратить в рабское создание, безропотно подчиняющееся приказам архитекторов гибридной войны. Уверен, что, будь жив великий Чингиз Айтматов, он бы написал продолжение, второй том своего гениального романа «И дольше века длится день» («Буранный полустанок»). Увы, к сожалению, число персонажей в самой Армении, которые могли бы претендовать стать героями второго тома романа, будет исчисляться сотнями. И это не есть преувеличение, а сама правда. Да, в сегодняшней Армении есть немало людей, не обремененных сознанием собственного «я», которые привязаны к соросовским и другим грантам и готовы слепо следовать установкам своих хозяев-грантодателей.

Вместо послесловия. В последнее время действия премьер-министра Н. Пашиняна производят впечатление, что он по второму кругу хочет инициировать «бархатную революцию». При этом, скажем так, Никол

Воваевич забывает мудрые слова немецкого философа Георга Вильгельма Фридриха Гегеля, которые перефразировал Карл Маркс, написав – история повторяется дважды: первый раз как трагедия и второй раз как фарс (эта фраза открывает памфлет К. Маркса «18 брюмера Луи Бонапарта»). Чтобы убедиться в объективности данной мною оценки, достаточно вчитаться хотя бы в заголовки разного рода интервью последнего времени Н. Пашиняна. Чего только стоит заявление премьер-министра Армении Никола Пашиняна, прозвучавшее 21 февраля 2019 г. в прямом эфире на его же странице Facebook, который 1 марта 2019 года решил отметить «могучим гражданским шествием», которое будет посвящено «победе гражданина Республики Армения». Дальше – больше: «Это шествие будет направлено против насилия, против фальсификаций на выборах, против коррупции, против беззакония и ознаменует то, что победа гражданина и власть гражданина в Республике Армения стали необратимыми ...». Оказывается, что при абсолютной полноте власти «завоевания» этой же власти должны быть окончательно закреплены шествием граждан. Здесь «народный» премьер-министр, конечно же, лукавит. Не объявленная цель намечаемого на первое марта шествия – заручиться «народной поддержкой» в вендетте над политическим заключенным, первым президентом Нагорно-Карабахской Республики, вторым президентом Республики Армения, кавалером ордена Почетного легиона, кавалером Большого Креста (высшие французские национальные награды) Робертом Кочаряном. Думается, что посольство свободолюбивой Франции внимательно отслеживает разворачивающийся на наших глазах этот фарс. Или же другой перл Н. Пашиняна о том, что правительство обсуждает применение механизма конфискации имущества без обвинительного судебного заключения. Так, 13 февраля т. г. Н. Пашинян в ходе представления программы правительства в Национальном Собрании РА заявил: «Понимаю, что эта формула может показаться странной, но хочу сказать, что у нас есть обоснования: с позиции Европейского суда по правам человека, это считается нормальной практикой в борьбе с коррупцией, то есть не считается ограничением прав человека, – и далее Н. Пашинян продолжил: – Бывают случаи, когда гражданин должен объяснить источник получения своего имущества, и в данном случае действует не презумпция невиновности, а презумпция вины. Если человек не может доказать, что приобрел имущество законным путем, то приобретение данного имущества считается незаконным». Эти «долгожданные», в первом восприятии, заявления могут вызвать восторг у несведущих граждан Армении, однако это всего лишь прикрытие для реализации его, Пашиняна, главной задачи: любыми путями дестабилизировать ситуацию в Армении. Ведь экспроприация без решения суда имущества граждан –

прямой путь для дестабилизации ситуации внутри страны. Доказать подобное утверждение не составит труда, но это тема отдельного, более подробного анализа. А дестабилизация положения в Армении, видимо, для Никола Пашиняна является неким спасательным кругом для ухода от своей персональной ответственности за неизбежные провалы как внутри страны, так и в азербайджано-нагорно-карабахском противостоянии. События, наступления которых долго ждать не придется.

Словом, Никол Пашинян неистово буйствует, потому что наконец-то он понял, что уготованная ему миссия – разрыв стратегического партнерства с Россией, дискредитация ОДКБ, выход из ЕАЭС, реализация формулы «территории (земли) – в обмен на мир» без определения международно-правового статуса Республики Арцах – неисполнима. Пашинян полностью исчерпал себя, его дальнейшее нахождение во власти – прямая угроза существованию армянской государственности.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇՏՆՅԱՆԸ ԽԵԼԱՀԵՂ ՄՈԼԵԳՆՈՒՄ Է

ՆԱ ՎԵՐՋԱՊԵՍ ՀԱՍԿԱՑԱԿ, ՈՐ ԻՐ ՀԱՄԱՐ ՆՅՈՒԹՎԱԾ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՆԻՐԱԿԱՆԱՆԱԼԻ Է

Եվ այսպես, 2019թ. փետրվարի 17-ին Բավարիայի մայրաքաղաքում ամփոփվեցին Անվտանգության մյունխենյան ամենամյա 55-րդ կոնֆերանսի (այսուհետ՝ Կոնֆերանս) արդյունքները: Նշենք, որ Կոնֆերանսի կազմակերպիչներն ընտրել էին «Մեծ փազլ. ո՞վ կհավաքի փշուրները» նշանաբանը:

Միանգամայն խորհրդանշական է, որ Կոնֆերանսի կազմակերպիչների համար արդի միջազգային դրությունն ասոցացվում է խճանկարի՝ մոզաիկայի և գլոխկոտրուկի համադրության հետ: Դրանով իսկ, ըստ էության, պետությունների ղեկավարները, բարձրակարգ քաղաքագետներն ու փորձագետները սկզբից ևեթ ընդունում են աշխարհի տարանջատվածությունը, ինչը լի է վտանգավոր հետևանքներով: Իսկ գլխավորը, ըստ իս, այն է, որ Կոնֆերանսի արդյունքներով կարելի է փաստել, որ նրանք ընդունում են նոր ներդաշնակ աշխարհակարգի ձևավորման հրատապությունը: Ինչպես ցույց տվեցին Կոնֆերանսի արդյունքները, նոր աշխարհակարգը ԱՄՆ փոխնախագահ Մայք Փենսի պատկերացմամբ միանգամայն այլ լույսով է ներկայանում, քան Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կանցլեր Անգելա Մերկելի: Կոնֆերանսի նախօրեին աշխարհում իրավիճակի բավական պատկերավոր և օբյեկտիվ գնահատականը տվեց Բավարիայի Քրիստոնեա-սոցիալական միության գլխավոր քարտուղար Մարկուս Բյուլմեն գերմանական “Frankfurter Allgemeine Zeitung” թերթում հրապարակված հոդվածում, որում նա, մասնավորապես, ասել է. «Մենք աննախադեպ մասշտաբի արագության և արմատական դրամատիկ փոփոխություններ ենք ապրում»: Նրա կարծիքով՝ մեր աշխարհակարգը «պատրաստված չէր այս հիմնարար փոփոխություններին»: Դեռ լավ է, որ Գերմանիայի կանցլեր Անգելա Մերկելը Կոնֆերանսում իր գեկուցման մեջ տվեց այն հարցի պատասխանը, թե՛ ո՞վ պետք է հավաքի քանդվող աշխարհակարգի փշուրները և նորից դասավորի խճանկարի մասերը: Եվ այդ պատասխանը հստակ էր. «Մենք բոլորս պետք է մասնակցենք դրան, մենք բոլորս պետք է ներդնենք մեր ավանդը»:

Ոչ, հարգելի ընթերցող, այս հոդվածում բնավ չեմ պատրաստվում դատողություններս ներկայացնել Կոնֆերանսի մասին: Այդ մասին արդեն հասցրել են արտահայտվել բավական բարձր պրոֆեսիոնալ մակարդակով ինչպես հենց Կոնֆերանսի ընթացքում, այնպես էլ նրա արդյունքներն ամփոփելիս: Այստեղ կցանկանայի ուշադրություն հրավիրել որոշ հանգամանքների վրա: Այսպես, ս. թ. փետրվարի 14-ին Սոչիում տեղի ունեցավ Ռուսաստանի, Իրանի և Թուրքիայի նախագահների եռակողմ գագաթաժողովը Սիրիայի հարցի վերաբերյալ: Ընդ որում՝ նշենք, որ Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը Սոչիի եռակողմ գագաթաժողովի առաջնահերթությամբ բացատրեց իր չմեկնելը Մյունխեն՝ մասնակցելու Կոնֆերանսի աշխատանքին, իսկ Հնդկաստանի նախագահն առհասարակ հարկ չհամարեց պարզաբանումներ տալ այս հաշվով: Չնայած Կոնֆերանսի կազմակերպիչ Վոլֆգանգ Իշինգերի անհատական հրավերին, որը հատուկ այդ առաքելությամբ եկել էր Մոսկվա, Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը չմեկնեց Մյունխեն և այդ օրերին Սոչիում ընդունում էր Թուրքիայի, Իրանի և Բելառուսի իր պաշտոնակիցներին: Մի խոսքով՝ Սոչիի գագաթաժողովը նշանավորում էր միջազգային օրակարգի հարցերի առաջնահերթությունը նախագահներ Վլադիմիր Պուտինի, Էրդողանի և Ռոհանիի համար: Էլ ավելի հետաքրքիր է թվում Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի՝ Կոնֆերանսի մեկնելուց հրաժարվելը, մանավանդ նկատի ունենալով, որ Կոնֆերանսի շրջանակներում ենթադրվում էր նրա մասնակցությունը «Արևելք – Արևմուտք» հարաբերություններ» բանավեճին՝ Ուկրաինայի, Վրաստանի և Ադրբեյջանի նախագահների ընկերակցությամբ: Համաձայնեք, որ բավական խորհրդանշական հավաքված բանավեճի մասնակիցների խումբ է: Կարծում եմ, որ Թուրքիայի, Իրանի, Բելառուսի նախագահների՝ Կոնֆերանսին ցուցադրական չմասնակցելու փաստն ինքնին, էլ չեմ ասում Ռուսաստանի նախագահի մասին, շատ բանի մասին է վկայում, ավելին՝ անուղղակիորեն հաստատում է Կոնֆերանսի նշանաբանի հրատապությունը, քանի որ ակնհայտ է աշխարհակարգի, այսինքն՝ ամերիկյան ձևով՝ միաբևեռ աշխարհի քայքայման նոր հաստատումը:

Եվ ահա քաղաքական այս խճանկարի համատեքստում տեղի են ունենում իրադարձություններ, որոնք, առաջին հայացքից, վերաբերում են միայն Հայաստանի Հանրապետությանը:

Այսպես, ս. թ. փետրվարի 8-ին Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությունը Սիրիա (Հալեպ քաղաք) գործուղեց ռազմամարդասիրական առաքելություն՝ 83 մարդուց, որի կազմում են մարդասիրական ականագերծման հայ մասնագետներ, բուժանձնակազմ և նրանց անմիջական անվտանգությունն ապահովող աշխատակիցներ: Այստեղ շատ կարևոր է նշել, որ Հայաստանի ռազմական գերատեսչությունն իր մամուլի խոսնակ Արծրուն Հովհաննիսյանի միջոցով հայտնել է. «Հայաս-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տանի Հանրապետության կողմից սիրիացի ժողովրդին մասնագիտացված օգնություն ցուցաբերելու որոշումն ընդունվել է՝ ելնելով մարտական գործողությունների արդյունքում Սիրիայում, հատկապես Հալեպում ստեղծված ծանր հումանիտար իրավիճակից՝ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 2017թ. № 2393 և 2018թ. № 2401 բանաձևերին համապատասխան, հաշվի առնելով սիրիական կողմի գրավոր դիմումները, ինչպես նաև Հալեպում մեծաթիվ հայ համայնքի առկայությունը»։ Նշենք, որ մարդասիրական առաքելությունը Սիրիայում կիրականացվի Հայաստանի Հանրապետության դրոշի ներքո։ Հավելենք, որ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 2018թ. փետրվարի 24-ի № 2401 բանաձևում միանշանակ ասված է, որ բանաձևը կոչ է անում անհապաղ արագացնել Սիրիայի ողջ տարածքում մարդասիրական գործունեությունը՝ կապված ականագերծման հետ։ Հաստատվում է բուժհաստատությունների, դպրոցների և քաղաքացիական այլ օբյեկտների ապառազմականացման պահանջը, որոնցում, ինչպես մենք գիտենք, գրոհայինների խմբավորումները հաճախ տեղակայում են իրենց ռազմական դիրքերը։ Բավական էական է թվում նաև ընդգծել, որ Սիրիայում հակամարտության սկսվելու պահից Հայաստանը ապաստան է տրամադրել ավելի քան 22 հազար փախստականների միայն Սիրիայից՝ դրանով իսկ դառնալով Եվրոպայում երկրի բնակչության թվաքանակի համեմատ երրորդ պետությունը սիրիացի փախստականներ ընդունելու թվով։ Նշենք նաև, որ Սիրիայի հայ համայնքը ամենակազմակերպվածներից և Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու շուրջ համախմբվածներից էր Սփյուռքում։ Մինչև հակամարտության սկսվելը երկրում մոտ 110 հազար հայ կար, որոնք հիմնականում ապրում էին Հալեպում (60 հազար մարդ), Դամասկոսում (7 հազար), Լաթաքիայում, Քեսապում և էլ Ղամիշլիում։ Այս առնչությամբ կցանկանաինք անդրադառնալ թուրքական տեղեկատվական »İleri haber» պորտալի մի հրապարակման վրա, որում թղթակից Սերհան Քայերն իր «Հայաստան. երկիր, որը գրկաբաց ընդունեց աշխարհում իրենց տեղը գտնել չկարողացող սիրիացիներին» հոդվածում, մասնավորապես, գրում է. «Սիրիացի փախստականները, որոնք հայ ժողովրդին հիշեցնում են իր ողբերգական անցյալի մասին (սիրիացի փախստականներն այն մարդկանց սերունդներն են, ովքեր հրաշքով փրկվել են 1915թ. Օսմանյան կայսրությունում իրականացված Հայոց ցեղասպանությունից և ապաստան ու փրկություն են գտել Սիրիայում – Ա. Գ.), Հայաստանում արժանանում են ամենաանկեղծ ընդունելության ... Իր սահմանափակ նյութական միջոցներով Հայաստանի կառավարությունը լայնածավալ օգնություն է ցուցաբերում սիրիացի փախստականներին։ Բացի անվճար բուժօգնությունից, սիրիացի երեխաները հնարավորություն ունեն կրթությունը շարունակել Հայաստանի դպրոցներում։ «Որդեգրի մեկ ընտանիք» ծրագրի շրջանակում յուրաքանչյուր սիրիական ընտանիք մեկ հայկական ընտանիքի աջակցությամբ փորձում է ինտեգրվել Հայաստանի սոցիալ-մշակութային

կյանքին: Հայաստանում փախստականներին ինտեգրման և նոր կյանք սկսելու համար տրամադրվում են միկրովարկեր»:

Կարծում եմ, որ անգամ թուրք թղթակցի վերոնշյալ տողերն են լիովին հիմնավորում ՀՀ կառավարության որոշման ճշմարտացիությունը Սիրիայի Արաբական Հանրապետություն Հայաստանից ռազմամարդասիրական առաքելություն ուղարկելու մասին: Ընդ որում՝ նշեմ, որ, ըստ իս, դա միակ ճիշտ որոշումն էր Հայաստանի իշխանությունների գործունեության ողջ ընթացքում՝ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո: Եվ հանկարծ այս իրավիճակում, անամպ երկնքում ճայթած ամպրոպի նման, հնչում է ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի ս. թ. փետրվարի 13-ի շշպռանքը Հայաստանից Սիրիա ռազմամարդասիրական առաքելություն ուղարկելու առնչությամբ: Այսպես, ի պատասխան Aysor. am ինտերնետ պորտալի հարցման՝ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանությունը ներկայացրել է ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի դիրքորոշումն այս հարցում. «Մեզ հասկանալի է այլ երկրների ցանկությունը՝ արծազանքելու Սիրիայում հումանիտար իրավիճակին, և մենք կիսում ենք Մերձավոր Արևելքում կրոնական փոքրամասնությունների պաշտպանության հարցի շուրջ մտահոգությունը: Այնուամենայնիվ, մենք չենք սատարում որևէ փոխգործակցություն Սիրիայի զինված ուժերի հետ (տոնայնությունից դատելով՝ անգամ եթե դա վերաբերում է հարյուրավոր քաղաքացիական անձանց, կանանց և երեխաների կյանքի փրկությանը, որոնք, ավաղ, հաճախ պայթում են ականների վրա – Ա. Գ.)՝ անկախ այն բանից՝ արդյո՞ք խոսքը վերաբերում է քաղաքացիական անձանց օգնություն ցուցաբերելուն, թե՞ կրում է ռազմական բնույթ: Մենք նաև չենք աջակցում համագործակցությանը Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև այս առաքելությունում (նրանց համար բնավ կարևոր չէ, որ Ռուսաստանը և Հայաստանը ռազմավարական գործընկերներ են, որ բացի համապատասխան պայմանագրերում նշված պետական պարտավորություններից, դրանք, անվիճելիորեն, նաև բարոյական պարտավորություններ են դնում – Ա. Գ.): Ռուսաստանը համագործակցել է Բաշար Ասադի ռեժիմի հետ, որը սպանել է խաղաղ բնակիչների՝ դառնալով մարդասիրական աղետի պատճառ, Ռուսաստանը գլոբալ ասպարեզում շարունակում է հանդես գալ ի պաշտպանություն Ասադի ռեժիմի և նրա չարագործությունների»:

Չեմ թաքցնում, հարգելի ընթերցող, որ, կարդալով ԱՄՆ պետդեպարտամենտի այսքան ոչ երկիմաստ, դատապարտող, խրատական ուղերձը՝ ամենահակասական զգացողություններ ունեցա: Մի կողմից՝ զայրույթի զգացողություն, որ Հայաստանի Հանրապետության ներկայիս ղեկավարությունն իրեն այնպես է պահում միջազգային ասպարեզում, որ մեկ այլ պետություն իրավունք ունի մեզ սովորեցնել «ինչն է լավ, ինչը՝ վատ»: Ես ոչ մի կերպ չկարողացա մտաբերել, որ Հայաստանի Հանրապետության անկախության ավելի քան 27 տարիների ընթացքում որևէ երկիր իրեն թույլ տված լինել նման կերպ «դաստիարակել» Հայաստանում իշխանությունում գտնվողներ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րին: Լինի Լևոն Տեր-Պետրոսյանի, Ռոբերտ Քոչարյանի կամ Սերժ Սարգսյանի օրոք:

Ավելին, ընթերցողին հիշեցնենք, որ 2013թ. սեպտեմբերի 3-ին Սերժ Ազատի Սարգսյանը հանդես եկավ հայտարարությամբ՝ Մաքսային և Եվրասիական տնտեսական միություն (այսուհետ՝ ԵԱՏՄ) մտնելու Հայաստանի մտադրության մասին (ընդ որում՝ ժամանակավորապես մի կողմ դնելով այն ժամանակ լրիվ համաձայնեցված և 2013թ. նոյեմբերի 28-29-ին Վիլնյուսում, «Արևելյան գործընկերության» գագաթաժողովում ԵՄ-ի հետ վավերացման պատրաստ Ասոցացման և խոր ու համապարփակ ազատ առևտրի գոտու մասին համաձայնագիրը), որն այդքան բուռն արձագանք ու քննարկումներ չառաջացրեց մեր գործընկերների շրջանում, ինչպես ԵՄ-ում, այնպես էլ ԱՄՆ-ում: Այս առնչությամբ կցանկանայի հիշեցնել, որ 2015թ. մայիսի 21-ին Ռիգայում, «Արևելյան գործընկերության» գագաթաժողովում, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կանցլեր Անգելա Մերկելն ասաց. «Եվրոպական միությունը հարգում է Հայաստանի որոշումը, որը, բացի ԵՄ-ի հետ ինտենսիվ բանակցություններից, փնտրում է ավելի սերտ տնտեսական համագործակցություն Ռուսաստանի և Եվրասիական տնտեսական միության հետ»: Վերհիշենք նաև Անգելա Մերկելի հավասարակշռված արձագանքը 2017թ. նոյեմբերի 24-ին Բրյուսելում «Արևելյան գործընկերության» V գագաթաժողովի բացմանը: «Արևելյան գործընկերությունը» մեծ նշանակություն ունի մեզ համար: Մի կողմից՝ խոսքը մարդկանց կյանքի որակի բարելավման, դեմոկրատիայի զարգացման մասին է: Մյուս կողմից՝ դա վերաբերում է և մեր անվտանգությանը: Այդ պատճառով ես շատ ուրախ եմ, որ մենք ստորագրեցինք Համաձայնագիր Վրաստանի, Մոլդովայի և Ուկրաինայի հետ ասոցացման մասին: Այժմ մենք կստորագրենք Համաձայնագիր Հայաստանի և Ադրբեյջանի հետ գործընկերության մասին: Այն, իհարկե, այնքան էլ ինտենսիվ չի լինի, ինչպես Ասոցացման մասին համաձայնագիրը, մենք կհամագործակցենք նրանց հետ: Այդ պետությունների պարագայում մեզ համար պարզ է, որ նրանց հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ կենտրոնական դեր են խաղում»: Ավելին, նշենք, որ Հայաստանի վարչապետ Ն. Փաշինյանի հետ 2018թ. օգոստոսի 25-ի համատեղ ասուլիսում, պատասխանելով հարցին, թե հնարավոր են արդյոք ապագայում ԵԱՏՄ-ի և ԵՄ-ի միջև համագործակցության հաստատման ավելի արդյունավետ քայլեր և ինչպիսին կարող է լինել Հայաստանի դերն այդ հարցում, տիկին կանցլերն ասաց. «Հայաստանը կարող է օրինակ ծառայել, թե ինչպես կարելի է միաժամանակ համագործակցել Ռուսաստանի և Եվրամիության հետ: Հնարավորությունները, իհարկե, շատ չեն, ԵԱՏՄ-ն իրականում ազատ առևտրի գոտի է: Կան տնտեսական հնարավորություններ, որոնք հարկավոր է օգտագործել: Ամենամոտ ապագայում բանակցություններ ԵԱՏՄ-ի և ԵՄ-ի միջև դժվար թե կայանան, բայց կարծում եմ, որ Հայաստանը կարող է լավ օրինակ ցույց տալ այն առումով, որ երբևէ նման բան հնարավոր է»:

Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, թե ես Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանի որոշումը ԵԱՏՄ մտնելու մասին հիշատակում եմ լոկ ԵՄ ռեակցիան նշելու համար, երկու բնորոշ արձագանք նշեմ Պոտոմակի ափերից: Այսպես, ռազմաքաղաքական թեմատիկայով ամերիկյան The National Interest («Ազգային շահ») վերլուծական պարբերականը 2015թ. հունվարի 3-ին, այսինքն՝ ԵԱՏՄ-ին Հայաստանի պաշտոնական անդամակցության հաջորդ օրը, հրապարակել է տեղեկություն, որում ասվում է. «ԵԱՏՄ անդամ երկրներն արդեն սկսել են հուզվել իրենց ինքնիշխանության և անկախության առիթով, տեսնելով, թե «ինչպես է Ռուսաստանը պահում իրեն»: Հետևելով Ուկրաինայի իրադարձություններին՝ նրանք անհանգստություն են ցուցաբերում իրենց սեփական տարածքային ամբողջականության առիթով»: Խոսելով անհանգստության մասին՝ հրապարակման հեղինակները, ըստ երևույթին, նկատի ունենին 2013թ. սեպտեմբերի 4-ի նստացույցը Երևանում, Բաղրամյան 26-ում, պետության ղեկավարի նստավայրի մոտ: Այսպես, Մոսկվայում Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ Սերժ Սարգսյանի բանակցություններից հետո, երբ ՀՀ նախագահը հայտարարեց Մաքսային միություն մտնելու և հետագայում Եվրասիական միության ձևավորմանը մասնակցելու որոշման մասին, տեղի ունեցան բողոքի որոշ միջոցառումներ: Մտաբերում եմ, որ «ամենակոշտ» դիրքորոշումը որդեգրեց Հայաստանի խորհրդարանի նախկին փոխնախագահ Կարապետ Ռուբինյանը (ՀՀ VII գումարման ԱԺ պատգամավոր, Ն. Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցության անդամ, ՀՀ ԱԺ Արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Ռուբեն Ռուբինյանի հայրը – Ա. Գ.), որը DW-ի հարցազրույցում Հայաստանի նախագահի հայտարարությունը երկրի Մաքսային միություն մտնելու մասին անվանել էր «խայտառակ» («Մաքսային միություն մտնելու որոշումը Հայաստանում առաջ է բերել տարակուսանք և բողոքներ»): ՀՀ-ում բուռն բողոքի այլ դրսևորումներ այդ ժամանակ չեն եղել:

Հայաստանի՝ ԵԱՏՄ մտնելու առնչությամբ հայկական իշխանություններին քննադատելուց զերծ չմնաց նաև համաշխարհային լրատվական առաջատար պորտալներից մեկը՝ “Business Insider”-ը («Բառացի՝ «Գործնական իրազեկիչ»), որը տեղեկատվության ագրեգացման և մշակման բավական ինքնատիպ ոճ ունի: Եվ ահա, այն ժամանակ այդ պորտալը բազմանշանակ տեղեկացրեց ընթերցողներին, որ «Եվրասիական միության մասին ոչ ոք չգիտի, քանի որ Ռուսաստանը զբաղված է այլ գործերով: Պարբերականը որևէ պատճառ չունի կարծելու, որ այդ միությունը հաջողություն կունենա»:

Հայաստանի՝ ԵԱՏՄ մտնելու մասին անձամբ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի վճռորոշ, և համոզված եմ՝ ճիշտ որոշմանը նախորդած ու հաջորդած իրադարձությունների այսքան մանրամասն նկարագրությունը միայն մի նպատակ էր հետապնդում: Ես իմ առջև խնդիր եմ դրել ցույց տալ,

որ ոչ մի պետություն իրեն իրավունք չի վերապահել խրատ կարդալ Հայաստանի իշխանություններին այս կամ այն որոշումն ընդունելու համար, անգամ այն պայմաններում, երբ նրանց ընդունած որոշումը խափանել է Արևմուտքի հեռուն գնացող ռազմավարական նպատակները:

Ինչո՞վ էր, ուրեմն, պայմանավորված ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի այսքան բուռն արծագանքը: Մտորելով այս հարցի շուրջ՝ ակամա մտաբերեցի Սինդերիոնի հայտնի դատը՝ քահանայապետ Կայիափայի գլխավորությամբ, երբ դատում էին Հիսուս Քրիստոսին, որը շատ պատկերավոր նկարագրել է ռուսաստանցի տաղանդավոր գրող, հայագետ, կինոդրամատուրգ Կիմ Բակշին իր «Սուրբ Ղազարի հարությունը» գրքում. «Եվ այսպես, Քրիստոսի մեծ հրաշագործությունը՝ Ղազարի հարությունը, հաղթանակն անգոյի, ավերածության, ցրվելու, մահվան հանդեպ՝ հանուն կյանքի վերածննդի: Բայց այդ հրաշքը կվճռի նաև Քրիստոսի ճակատագիրը. որոշեցին սպանել նրան: Դատողություններն այսպիսին էին. եթե բոլորը հավատում են նրան, դա կնշանակի Հռոմի իշխանության տապալում: Եվ կգան պատժիչ լեգեոնները, երկաթյա կոհորտաները: Ինչպես ասաց սատանայական քահանայապետ Կայիափան. «Ավելի լավ է, որ մեկ մարդ մեռնի ժողովրդի համար, քան թե ամբողջ ազգը կորչի»: ... Քրիստոսը պարզապես նոր ուսմունք չէ, որ բերեց մարդկանց: Նա մեծ հայտնություն կատարեց ... Այդ հայտնությունն այն է, որ մեծագույն արժեքը մարդն է, անձը, անհատականությունը» (Կիմ Բակշի, Սուրբ Ղազարի հարությունը, 1996, էջ 22):

Չեմ ցանկանում համեմատություններ անել, բայց, օգտվելով առիթից, ամբողջ սրտով ցանկանում եմ Հայաստանի ռազմամարդասիրական առաքելությանը, որ կարողանա կանխել անմեղ մարդկանց՝ սիրիացի հասարակ պատանու կամ աղջկա, տղամարդու կամ կնոջ, ծերերի կամ երեխաների զոհվելը: Այդ առաքելությունը մեր երախտապարտ նախնիների ինքնատիպ կանչն է, նրանց, ովքեր սիրիական Դեր էլ Ջոր անապատում ահավոր դեգերումներից հետո իրենց փրկությունը գտան Հալեպում, Դամասկոսում ...

Ես հատուկ կանգ առա ԱՄՆ-ի և ԵՄ-ի (ի դեմս՝ Գերմանիայի Ղաշնային Հանրապետության) միանգամայն տարբեր մոտեցումների վրա՝ անկախ Հայաստանի Հանրապետության իշխանությունների՝ արտաքին քաղաքականության սկզբունքային հարցերի շուրջ ինքնիշխան որոշումներ կայացնելու գործողություններին նրանց տված գնահատականի վերաբերյալ: Մի բան պարզ է, որ ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի այսքան կտրուկ գնահատականն ուղղակի միջամտություն է Հայաստանի Հանրապետության ներքին գործերին, և այն, ինձ թվում է, ոչ վերջին հերթին, դարձել է ս. թ. փետրվարի 12–14-ին Ռուսաստանի ու Հայաստանի տեղեկատվական դաշտում Russia Today մեդիա հոլդինգի՝ CampCamp 2018 սեմինարի մասին հետաքննության մանրամասների հայտնվելու դրդապատճառներից մեկը. սեմինարը կազմակերպվել էր 2018թ. նոյեմբերին Հայաստանի մայրաքաղաքում, Պրահայի քաղաքացիական կենտրոն (Prague Civil Society Centre) կազմակերպության կողմից:

Խոսքն այն սեմինարի մասին է, որը ֆինանսավորվել էր ԱՄՆ Կոնգրեսի կողմից 2017թ. օգոստոսի 2-ի H.R. 3364 (Ամերիկայի հակառակորդներին պատժամիջոցներով դիմակայելու մասին – CAATSA) օրենքի շրջանակում: Այդ փաստաթղթի 254-րդ հոդվածում նախատեսված է ֆինանսավորում «ռուսական ազդեցության դիմակայության» համար՝ 250 հազար դոլարի չափով, 2018 և 2019 թվականներին: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ RT-ի լրագրողներն այնտեղ ներդրվել էին որպես սեմինարի մասնակիցներ, որպեսզի լսեն, թե ինչպես են Պրահայի քաղաքացիական կենտրոնի պատկերացմամբ «կազմակերպում հեղափոխությունը»: Ըստ էության, դա պարզապես հակառուսական սեմինար էր, որի մասին կոշտ, բայց արդարացի փետրվարի 14-ին «Россия 1» հեռուստաալիքի «Ո՞վ է դեմ» հաղորդման եթերում արտահայտվեց հաղորդավար Սերգեյ Միխեևը: «Ինչ վերաբերում է նրան, որ անցկացվել է (նկատի ունի CampCamp 2018 սեմինարը – Ա.Գ.) Հայաստանում, դա, եթե անկեղծ ասեմ, բացահայտ մարտահրավեր է, թուք մեր երեսին: Ես չգիտեմ՝ հասկանո՞ւմ են դա Երևանում, թե՞ չեն հասկանում», – հարցրել է հաղորդավարը: Եթե Ս. Միխեևը նկատի ունի Հայաստանի ներկա իշխանություններին, ապա այդ հարցի պատասխանը պետք է փնտրել մեկ այլ հարցի պատասխանում, դիցուք՝ իսկ ո՞վ է ֆինանսավորել 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը Հայաստանում: Բավական է ասել, որ 2017–2018թթ. ոչկառավարական «Բաց հասարակություն» (ժողովուրդն ասում է՝ Սորոսի ֆոնդ) հիմնադրամի կողմից ֆինանսավորվող 47 կազմակերպություն մոտ երեք միլիոն դոլարի դրամաշնորհ է ստացել: Ֆինանսավորման ֆավորիտներն էին Transparency International, այսպես կոչված, Հակակոռուպցիոն կենտրոնը (ստացել է 231,4 հազար դոլար), Factor TV առցանց հեռուստատեսությունը (186 հազար դոլար), որը կոչված է դիմակայելու ապատեղեկատվության տարածմանն ու ամբոխավարությանը (Factor TV-ի հաղորդումներում ինչ-որ չենք նկատում առարկայական քննադատություն ՀՀ կառավարության հասցեին, որը ապատեղեկատվության տարածմանն ու ամբոխավարությանն մոռցն է – Ա.Գ.): Իրեն «Իրազեկ քաղաքացիների միություն» անվանող կազմակերպությունը նույնպես շռայլ վարձավճար է ստացել. այդ կազմակերպության՝ Սորոսի հիմնադրամից պոկած հոնորարը կազմել է 228 հազար դոլար: Հատկանշական է, որ այդ միության խնդիրը ապատեղեկատվության տարածումը և հանրային կարծիքի ձևավորման գործընթացի վրա նրա ազդեցությունը կրճատելն է: Սակայն այս պարազայում ևս հազիվ թե որևէ մեկը հիշի գոնե մեկ փոքրիշատե բովանդակալից հաղորդում՝ գործող ռեժիմի ընդդիմախոսների մասնակցությամբ: Կարելի է էլի շարունակել Սորոսի հիմնադրամից շռայլորեն ֆինանսավորվող գրանտակեր կազմակերպությունների ցանկը, բայց, կարծում եմ, դրա անհրաժեշտությունը չկա: Բավական է նայել ՀՀ VII գումարման ԱԺ պատգամավորների դեմքերին, որոնք ներկայացնում են Ն. Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցությունը կամ կառավարության ան-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դամներին, նախարարությունների և պետական այլ հաստատությունների աշխատակիցներին ու նրանց համեմատել սորոսյան դրամաշնորհներ ստացողների հետ՝ հայտնաբերելու համար, որ նրանք լրիվ նույն մարդիկ են: Իսկ եթե մի փոքր ավելի ուշադիր նայենք, հեշտությամբ կձանաչենք նաև պետական հեղաշրջման հեգեմոններին: Ահա այսպիսի բաներ:

Այնպես պատահեց, որ հոդվածից հոդված ստիպված եմ կրկնել, որ հիբրիդային պատերազմը, որը պարտադրվեց Հայաստանին համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի կողմից, 2018 թվականի ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո էլ չի մարել, այլ, հակառակը, երկրորդ շնչառություն է ստացել: Ասվածի համոզիչ ապացույցն է Երևանում բացահայտ հակառուսական CampCamp 2018 սեմինարի անցկացումը, որը ոչ մի կերպ չէր կարող տեղի ունենալ առանց Հայաստանի իշխանությունների գիտության: Այլ բան է, որ ՀՀ ղեկավարությունից նրանք, ովքեր հաշիվ էին տալիս իրենց հակառուսական այդ մտահղացման վտանգավորության մասին, պետք է կարծել, անգոր են գտնվել կանգնեցելու գործընթացը, քանի որ իրականում ամեն բան տեղի էր ունենում հին ասացվածքի համաձայն՝ ով վճարում է, նա էլ պատվիրում է երաժշտությունը: Եվ այս պարագայում բնավ պատահական չէր «Իմ քայլը» խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Լիլիթ Մակունցի ուշացած արձագանքը, որը (նկատի ունեմ արձագանքը) ավելի լավ կլիներ չլիներ: Ս. թ. փետրվարի 20-ին NewsARM.com ինտերնետ պորտալը տեղադրեց տեղեկատվություն՝ «Մակունց. Մարգարիտա Սիմոնյանի մեկնաբանությունները չեն ներկայացնում Հայաստանի վերաբերյալ Կրեմլի դիրքորոշումը» վերնագրով, որում բերվում են «Իմ քայլը» փաշինյանական խմբակցության ղեկավարի խոսքերը. «Ես վստահ եմ, որ եթե տեղեկատվության աղբյուրը նրանց մոտ միակողմանի չլիներ, այլ բազմակողմանի լիներ, ապա նրանց մոտ միանգամայն այլ դիրքորոշում կստեղծվեր, այլ կարծիք և այլ մեկնաբանություն (իր այս պատասխանով նա, ըստ էության, խոստովանել է հետևյալը. առաջին՝ կամ սեմինարի մասին իր լիակատար անտեղյակությունը, որի ակտիվ մասնակիցներից մեկն է եղել նրա ղեկավարած «Իմ քայլը» խմբակցության բավական ուսյալ քաղաքագետը, ինչ-որ չեն հիշում, որ նա ժխտեր սեմինարի հակառուսական ուղղվածությունը, երկրորդ՝ կամ իր գործընկերոջ համար վերապահում է »Russia Today«-ի աշխատակիցների դափնիները, ինչով էլ հիմնավորում է տեղեկատվության միակողմանիությունը, երրորդ՝ Լ. Մակունցը ստիպված է խորամանկում, որպեսզի ի ցույց չդնի վարչապետի և KՕ-ի ամբողջ երկերեսանիությունը և այն, ինչ վերաբերում է արտաքին քաղաքականության հարցերին ու երկու աթոռին միաժամանակ նստելու ձգտմանը – Ա. Գ.): – Ես դրանում գրեթե համոզված եմ, – շարունակել է Լ. Մակունցը, – և հույս ունեմ, որ, այնուամենայնիվ, շնորհիվ համատեղ ջանքերի (հավանաբար, ըստ նրա, RT-ի տեսանյութի կոլեկտիվ դիտումը կարող է փոխել նյութի հակառուսական ուղղվածության ընկալումը – Ա. Գ.), մեզ կհաջողվի հանրայնաց-

նել այս բազմակողմանի տեղեկատվությունը և աղբյուրը»: Բանն այն է, որ այս չարաբաստիկ սեմինարի մասին նյութի մատուցման ժամանակ ոչ մի «բազմակողմանիություն տեղեկատվության մատուցման մեջ» չի եղել, իսկ RT և «Россия-1» հեռուստաալիքներն արտահայտել են միանշանակ գնահատական: Երևանյան սեմինարի հակառուսական ուղղվածության մասին հստակ և ոչ երկիմաստ տեղեկատվություն է տվել նաև «Россия-1» համառուսական պետական հեռուստաընկերությունը ս. թ. փետրվարի 16-ի և 17-ի տեղեկատվավերլուծական ծրագրերում: Խոսքը «Շաբաթ օրվա լուրեր Սերգեյ Բրիլյովի հետ» և «Շաբաթվա լուրեր Դմիտրի Կիսելյովի հետ» հաղորդումների մասին է: Հարկ է նշել, որ այս բարձրակարգ քաղաքական մեկնաբանների՝ ոսկերչական նրբությամբ ճշգրտված սահմանումները Երևանում տեղի ունեցած հակառուսական արարի մասին, որը կազմակերպվել էր ԱՄՆ Կոնգրեսի միջոցներով, Հայաստանի և հայ ժողովրդի հանդեպ միանգամայն հարգալից վերաբերմունքի նմուշ էին (ամբողջ ինֆորմացիան հեռուստադիտողներին մատուցվեց ափսոսանքի, անթաքույց տարակուսանքի և թերըմբռնման տոնայնությամբ, թե ինչպես կարող էր դա տեղի ունենալ Ռուսաստանի բարեկամ երկրում՝ Հայաստանում): Սակայն դրանք չէին կարող որևէ կասկած առաջացնել առ այն, որ սեմինարի հակառուսական ուղղվածության վերաբերյալ հնչած գնահատականները լիովին համահունչ էին տառացիորեն երկու-երեք օր հետո ՌԴ արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Կիկտորովից Լավրովի արտահայտած մտքերին իր հայ գործընկերոջը՝ անվտանգության մյունխենյան կոնֆերանսի շրջանակներում: Այս ամբողջ պատմության մեջ տագնապեցնում է նաև մեկ այլ բան. նոր Հայաստանի տարբեր մակարդակի ղեկավարների լիակատար դիլետանտությունը արտաքին քաղաքականության հարցերում, որոնք, օրինակ, հիանալի գիտեն, թե որ գյուղի գյուղապետն ինչքան օրգանական պարարտանյութ (ժողովրդի լեզվով՝ աթար) է յուրացրել, բայց լիովին անտեղյակ են, թե ինչպես են ԱՊՀ երկրներից 150 «հյուրեր» եկել Երևան՝ մասնակցելու հակառուսական սեմինարին: Սակայն վերջին շաբաթվա իրադարձությունների մանրամասն նկարագրությունը միանգամայն որոշակի նպատակ է հետապնդում: Հայաստանի դեմ համակարգային հիմքով վարվող և չդադարող հիբրիդային պատերազմին մենք զոնե փոքրիշատե համարժեք ոչինչ չենք հակադրում: Եթե մեր փորձառու ռազմավարական դաշնակիցների հույսն այն է, որ այսօրվա քաղաքական իրողությունները խելքի կբերեն Նիկոլ Վոլակիչին և նա ստիպված կլինի ՀՀ արտաքին քաղաքականությունը կառուցել ՀԱՊԿ և ԵԱՏՄ շրջանակներում Հայաստանի ստանձնած պարտավորություններին համապատասխան, ապա նման մոտեցումը խորապես սխալ է թվում: Այո, նման բան կկառուցվի հիբրիդային պատերազմի գաղափարախոսների կողմից: Բայց վտանգն այլ բանում է, դիցուք՝ պետական հեղաշրջման բոլոր շարժիչ ուժերը՝ սորոսյան լափակերները, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի անդամները,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստները (նշենք, որ նրանց ամենահիշարժան ներկայացուցիչները, Կարաբինի տիպի, շարունակում են իրենց հաղթարշավը Ն. Փաշինյանի կառավարության նախարարների կաբինետներում), իշխանության գալով, սկսեցին իրենց պահել էլ ավելի լկտի ու ցինիկ: Ինչը, բնականաբար, հնարավոր դարձավ միայն այն մարդկանց լռելայն համաձայնությամբ, ովքեր ծառայության բերումով պարտական էին կասեցնել նրանց ապօրինի գործողությունները: Վերջնարդյունքում՝ վերոնշյալ «հինգերորդ շարասյան» կործանարար գործողությունների կասեցման գործուն միջոցներ չձեռնարկելու պարագայում դա կարող է ամենաբացասական ձևով անդրադառնալ երիտասարդ սերնդի, հատկապես ավագ դպրոցի աշակերտների և բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ուսանողների վրա: Ընդ որում՝ ազատամտության նշանի ներքո ամենաճարտար ձևերով կներարկվեն նիհիլիզմ, արդի ըմբռնմամբ՝ անհատականություն, իսկ իրականում՝ կեղծ անհատականություն, որի կրողներին բնորոշ է ավանդական հայկական ընտանեկան արժեքների մերժումը, Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցու, նրանց հարյուր հազարավոր պապերի հիշատակի հանդեպ հարգանքի բացակայությունը, ովքեր Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին Խորհրդային Հայաստանը փրկեցին Թուրքիայի անխուսափելի նվաճումից: Մի խոսքով՝ ուշադիր վերլուծելով մեր օրերում Հայաստանում տեղի ունեցող գործընթացները, տագնապով գալիս ես հետևյալ եզրահանգման. Հայաստանի Հանրապետությունում լրիվ թափով իրագործվում է հայ երիտասարդությանը մի ինչ-որ մանկուրտի վերածելու դրույթ, մեր պարագայում՝ երիտասարդին, որը գերի է վերցվել հակահայկական և հակառուսական քարոզչության կողմից, որին ուզում են վերածել ստրուկի, ով անտրտունջ ենթարկվում է հիբրիդային պատերազմի ճարտարապետների հրամաններին: Համոզված եմ, որ եթե ողջ լինեն մեծն Զինգիգ Այթմատովը, նա կգրեր իր հանձարեղ «Եվ դարից երկար ձգվում է օրը» վեպի շարունակությունը՝ երկրորդ հատորը: Ավաղ և ցավոք, Հայաստանում գործող անձանց թիվը, որոնք կարող էին հավակնել դառնալու վեպի երկրորդ հատորի հերոսներ, հարյուրներով կհաշվվի: Եվ սա չափազանցություն չէ, այլ ճշմարտություն: Այո, այսօրվա Հայաստանում քիչ չեն մարդիկ, ովքեր կաշկանդված չեն սեփական «ես»-ի գիտակցմամբ, ովքեր կապված են սորոսյան և այլ գրանտների հետ ու պատրաստ են կուրորեն հետևել իրենց գրանտատու տերերի սահմանած կանոններին:

Հետգրության փոխարեն: Վերջին ժամանակներս, հետևելով վարչապետ Ն. Փաշինյանի գործողություններին՝ տպավորություն է ստեղծվում, թե նա երկրորդ շրջանով ցանկանում է նախաձեռնել «թավշյա հեղափոխություն»: Ընդ որում՝ այսպես ասենք, Նիկոլ Վոլակիչը մոռանում է գերմանացի փիլիսոփա Գեորգ Վիլհելմ Ֆրիդրիխ Հեգելի իմաստուն խոսքերը, որոնք վերաձևակերպել է Կառլ Մարքսը՝ գրելով. պատմությունը կրկնվում է երկու

անգամ. առաջին անգամ որպես ողբերգություն և երկրորդ անգամ՝ որպես ֆարս (այս նախադասությամբ է սկսվում Կ. Մարքսի «Լուի Բոնապարտի բրյուների 18-ը» պամֆլետը): Համոզվելու համար իմ գնահատականի օբյեկտիվության մեջ՝ բավական է կարդալ գոնե Ն. Փաշինյանի վերջին ժամանակներս տված տարատեսակ հարցազրույցների վերնագրերը: Ինչ ասես արժե Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հայտարարությունը, որը հնչել է 2019թ. փետրվարի 21-ին իր իսկ ֆեյսբուքյան էջի ուղիղ եթերում, որը որոշել է 2019թ. մարտի 1-ը նշել «հզոր քաղաքացիական երթով», որը կնվիրվի «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու հաղթանակին»: Հետո ավելի հետաքրքիր է. «Այդ երթը ուղղված կլինի բռնության դեմ, ընտրությունների կեղծիքների դեմ, կոռուպցիայի դեմ, անօրինության դեմ և կնշանավորի այն, որ քաղաքացու հաղթանակը և քաղաքացու իշխանությունը Հայաստանի Հանրապետությունում դառնան անշրջելի ...»: Պարզվում է, որ, տիրապետելով իշխանության բացարձակ ամբողջությանը, այդ նույն իշխանության «ծեռքերումները» պետք է վերջնականապես ամրապնդվեն քաղաքացիների երթով: Այստեղ «ժողովրդի» վարչապետը, իհարկե, խորամանկում է: Մարտի 1-ին նախանշված երթի չհայտարարված նպատակն է՝ ստանալ «ժողովրդի սատարումը» քաղբանտարկյալի՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ, Պատվո լեգեոնի ասպետ, Մեծ Խաչի ասպետ (Ֆրանսիայի ազգային բարձրագույն շքանշաններ) Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ վենդետայի հարցում: Կարծում եմ, որ ազատասեր Ֆրանսիայի դեսպանությունն ուշադիր հետևում է մեր աչքերի առջև ծավալվող այս ֆարսին: Կամ էլ՝ Ն. Փաշինյանի մեկ այլ մտքի մարգարիտ այն մասին, որ կառավարությունը քննարկում է ունեցվածքի առգրավման մեխանիզմի կիրառումը՝ առանց մեղադրական դատական եզրակացության: Այսպես, ս. թ. փետրվարի 13-ին Ն. Փաշինյանը, կառավարության ծրագիրը ՀՀ Ազգային ժողովին ներկայացնելու ընթացքում ասաց. «Հասկանում եմ, որ այս ձևակերպումը կարող է տարօրինակ թվալ, բայց ուզում եմ ասել, որ մենք հիմքեր ունենք. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի դիրքորոշմամբ՝ դա համարվում է նորմալ պրակտիկա կոռուպցիայի դեմ պայքարում, այսինքն՝ չի համարվում մարդու իրավունքի սահմանափակում, – հետո Ն. Փաշինյանը շարունակել է. – Լինում են դեպքեր, երբ քաղաքացին պետք է բացատրի իր ունեցվածքի ստացման աղբյուրը, և այս դեպքում գործում է ոչ թե անմեղության կանխավարկածը, այլ մեղքի կանխավարկածը: Եթե մարդը չի կարող ապացուցել, որ ունեցվածքը ծեռք է բերել օրինական ձանապարհով, ուրեմն այդ ունեցվածքի ծեռքերումը համարվում է անօրինական»: Այս՝ առաջին ընկալմամբ «երկար սպասված» հայտարարությունները կարող են հիացմունք առաջացնել Հայաստանի՝ գործից անտեղյակ մարդկանց մեջ, բայց դա լոկ քողածածկույթ է նրա՝ Փաշինյանի գլխավոր խնդրի իրականացման համար. ցանկացած ձանա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պարհով ապակայունացնել իրավիճակը Հայաստանում: Չէ՞ որ եթե սկսի առանց դատարանի որոշման սեփականագրվել քաղաքացիներին, դա էլ հենց կլինի երկրի ներսում իրավիճակի ապակայունացման ուղիղ ճանապարհը: Նման անդունդն ապացուցելը դժվար չէ, բայց դա առանձին, ավելի մանրամասն վերլուծության թեմա է: Իսկ Հայաստանում իրավիճակի ապակայունացումը, ըստ երևույթին, Նիկոլ Փաշինյանի համար մի ինչ-որ փրկարար օղակ է ինչպես երկրի ներսում, այնպես էլ ադրբեջանա-դարաբադյան դիմակայությունում անխուսափելի ձախողումների անձնական պատասխանատվությունից խուսափելու համար: Իրադարձություններ, որոնց երկար սպասելու հարկ չի լինի:

Մի խոսքով՝ Նիկոլ Փաշինյանը խելահեղ մոլեգնում է, որովհետև վերջապես հասկացել է, որ իր համար նյութված առաքելությունը, դիցուք՝ Ռուսաստանի հետ գործընկերության խզումը, ՀԱՊԿ վարկաբեկումը, ԵԱՏՄ-ից դուրս գալը, «տարածքներ (հողեր) – խաղաղության դիմաց» բանաձևի իրականացումը՝ առանց Արցախի Հանրապետության միջազգային-իրավական կարգավիճակի սահմանման, անիրականանալի է: Փաշինյանը լիովին սպառել է իրեն, նրա հետագա գտնվելն իշխանությունում ուղղակի սպառնալիք է հայոց պետականության գոյությանը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: САНКЦИОННАЯ ВОЙНА ЗАПАДА ПРОТИВ РОССИИ – ВОЙНА ПРОТИВ КАЖДОГО ЧЛЕНА ЕАЭС

И НАША ПОБЕДА В ЭТОЙ ВОЙНЕ НЕИЗБЕЖНА, ЕСЛИ МЫ БУДЕМ
ДЕЙСТВОВАТЬ ЕДИНЫМ ФРОНТОМ

Итак, 5–6 марта т. г. в Москве состоится второе заседание «Лазаревского клуба». Тема заседания: «Экономика, инвестиции, интеграция. Перспективы развития экономических связей России и Армении». Убежден, что актуальность и востребованность темы заседания не вызывает сомнений, тем более в условиях ужесточающейся санкционной войны против России со стороны США и коллективного Запада. Это обстоятельство накладывает большую ответственность на участников предстоящей дискуссии, по итогам которой, думается, будет принят документ, отражающий принципиальную оценку участников второго заседания «Лазаревского клуба» действиям Запада в отношении России.

Не вызывает сомнений, что главная цель наложенных на Россию санкций – это подрыв экономической безопасности России, а стало быть и ее союзников, в частности, Армении, а также партнеров по Евразийскому экономическому союзу (далее – ЕАЭС). Логика действий США вполне понятна, так как именно экономика является той основой, на которой базируется вся совокупность социальных, правовых, морально-нравственных отношений и связей. В этих условиях на первый план выдвигаются задачи обеспечения инвестиционной безопасности, то есть способности органов государственной власти, будь то России или Армении, в рамках существующего правового поля оказывать непосредственное влияние на процессы инвестирования, происходящие в наших странах. Ведь именно от грамотной инвестиционной политики во многом зависят конкурентоспособность и устойчивый рост национальной экономической системы. Заметим, что эти вопросы приобретают особую значимость в свете обновленного проекта Закона о защите безопасности США от агрессии Кремля (Defending American Security from Kremlin Aggression Act – DASKAA), который еще 13 февраля т. г. был внесен в Сенат США. Примечательно, что

авторами этого документа выступили Линдси Грэм и Кори Гарднер от Республиканской партии США, а также Боб Менендес, Бен Кардин и Джин Шахин от Демократической партии США. То есть, судя по инициативе принятия антироссийских санкций, проглядывается некий межпартийный консенсус в политической элите США, что не может не беспокоить.

Заметим также, что 13 декабря 2018 г. глава Европейского Совета Дональд Туск в своем аккаунте в Twitter сообщил: «Решение. ЕС единогласно продлил экономические санкции против РФ с учетом нулевого прогресса в реализации минских соглашений (речь о документе, согласованном на саммите в Минске руководителями Германии, Франции, Украины, России и подписанный контактной группой, состоящей из представителей Украины, России и непризнанных Донецкой и Луганской Народных Республик. – А. Г.)». То есть экономические санкции ЕС против России сохранятся до 31 июля 2019 года (срок действовавших санкций истекал в конце января 2019 г.). При этом в ЕС дело дошло до абсурда, вызывающего сожаление в связи с тем, что принятие документа, так или иначе затрагивающего судьбы сотен тысяч россиян (речь о новых санкциях ЕС против России), будет проводиться на конкурсной основе среди граждан 28 государств-членов ЕС. Эта идея, зародившаяся у председателя Европейского Совета Дональда Туска, получила одобрение многих европейских чиновников. Так что же такое оригинальное пустил в оборот Д. Туск? «Мы ввели ряд санкций против России и её высшего руководства. Были санкции персональные, санкции против компаний и отраслей экономики, финансовые санкции. Все это пока не действует так, как нам бы хотелось. Видимо, всех этих мер недостаточно. У нас в Брюсселе возникла острая дискуссия относительно применения новых видов санкций против Москвы. Был вариант запрета посещения Европы для россиян, но ряд стран заявили, что не желают нести финансовые убытки. В итоге я предложил демократическую процедуру в условиях творческого кризиса (у господина Туска проводимая против России санкционная война почему-то ассоциируется с творческой работой европолитиков. – А. Г.) европейских политиков – сделать конкурс, где граждане государств ЕС предложат нам свои варианты антироссийских санкций и мы из них выберем лучший», – такие вот перлы выдал Дональд Туск.

В этих условиях не приходится сомневаться, что объявленная Западом нашему стратегическому союзнику, России, санкционная война является серьезным вызовом экономической безопасности не только России, но и Республики Армения. Ведь не секрет, что экономическая безопасность является краеугольным камнем стабильного развития любой страны, так же как инвестиционная безопасность является важнейшим слагаемым её (безопасности) обеспечения. Развивая эту тему,

можно, в частности, отметить, что обязательное условие инвестиционной безопасности – обеспечение защищенности отечественных производителей от негативных проявлений деятельности иностранного капитала, инвестируемого в отечественную экономику. Речь об инвестициях, наносящих ущерб интересам отечественных организаций, регионов и государству. Уважаемый читатель, можно детализировать возможные отрицательные последствия на экономику России, Армении и их союзников по ЕАЭС, собственно на что нацелена и санкционная война, однако это тема другого анализа. Заметим, что на эти вполне естественно возникающие опасения буквально на днях дал разъяснения пресс-секретарь президента России Дмитрий Песков, заявивший, что принятие США законопроекта о новых санкциях против России станет ударом по двусторонним отношениям, но не по российской банковской системе, которая приспособилась и к существующим санкциям, и к возможному их усилению. «Наше правительство заведомо примет все меры для хеджирования рисков от непредсказуемых, недружественных действий со стороны Соединенных Штатов. Все превентивные меры уже реализованы, в этой связи каких-то опасений относительно устойчивости банковской системы возникать не должно», – заявил Дмитрий Песков.

Думаю, уважаемый читатель согласится, что в сложившихся условиях чрезвычайно важно, чтобы санкционной войне, объявленной коллективным Западом России и, не приходится сомневаться, государствам-членам ЕАЭС, были бы противопоставлены совместно выработанные адекватные коллективные действия. Действия, нацеленные на максимально эффективное использование странами-членами ЕАЭС всех своих ресурсов для сохранения, во-первых, контроля над ними и предотвращения потенциальных угроз стабильному функционированию наших государств как в настоящем, так и в будущем. В этой связи исключительно важно осознание того факта, повторяюсь, что санкционная война Запада против России – это война против каждого из государств-членов Евразийского экономического союза. И наша победа в этой войне неизбежна, если мы будем действовать единым фронтом.

Не приходится сомневаться в том, что западные стратеги, авторы санкционной войны не могли не просчитать все возможные варианты по противодействию реализации их планов. И поэтому вовсе не случайно взяли на свое вооружение старую, как мир, пресловутую формулу «Разделяй и властвуй» (*divide et impera* – лат.), авторство которой некоторые источники приписывают македонскому царю Филиппу, отцу Александра Македонского.

Я отнюдь не являюсь приверженцем теории заговора, известной также под названием «конспирологическая теория». Но когда сопоставля-

ешь отдельные события последних месяцев, то волей-неволей приходишь к заключению, что действия отдельных политологов, может и в силу их недопонимания, нацелены на манипулирование сознанием наших граждан, причем как в России, так и в Армении. Уже приходилось писать о том, что в начале ноября в Ереване прошел семинар CampCamp 2018, организованный на средства Конгресса США, в ходе которого молодых людей из России и других стран СНГ готовили к проведению революций в своих странах. В российском обществе еще не стих резонанс в связи с этой антироссийской акцией, как дилетантские действия спикера Национального Собрания РА Арарата Мирзояна дали повод для серьезных раздумий. Речь о выступлении 27 февраля т. г. спикера парламента Армении в Совете Федерации Федерального Собрания Российской Федерации. Не скрою, что выступление спикера НС РА, не вдаваясь в степень искренности и убежденности мыслей, озвученных им, в целом могло вызвать удовлетворение, в особенности слова о том, что «отношения с Россией являются особенными для Армении, Армения считала и считает Россию своим стратегическим партнером, дальнейшее укрепление наших отношений и преодоление возможных барьеров на этом пути является одним из приоритетов нашей внешней политики». И на этом фоне, на мой взгляд, непрофессиональный, абсолютно не к месту и не по адресу был пассаж спикера НС РА, а именно: «Дорогие друзья, вынужден с сожалением констатировать, что, несмотря на высокий уровень и союзническое взаимодействие между нашими странами, а также последовательные усилия российской стороны, направленные на мирное разрешение Нагорно-карабахского конфликта, некоторые наши российские коллеги буквально вчера стали участниками ярко выраженной антиармянской акции, прошедшей в Баку (речь о шествии 26 февраля т. г. в Баку, посвященном 27 годовщине трагических событий в Ходжалу. – А. Г.) и направленной на подрыв устойчивого мира и стабильности в регионе. Более того, вызывает справедливое недоумение участие в данном мероприятии членов российско-армянской межпарламентской комиссии (имеется в виду Межпарламентская комиссия по сотрудничеству Национального Собрания Республики Армения и Федерального Собрания Российской Федерации. – А. Г.)». Спикеру НС РА очень деликатно ответила официальный представитель МИД России Мария Захарова 28 февраля т. г. на брифинге: «Мне кажется, было бы справедливо относительно того, как они самоорганизовались («самоорганизовались», то есть это не было на основе решения палат Федерального Собрания РФ. – А. Г.) задать вопрос именно им, направить этот вопрос непосредственно тем, кто принимал участие в этом мероприятии (иными словами, спикеру НС РА нечего было этот вопрос поднимать на пленарном заседании Совета Федерации. – А.

Г.). Мы уже говорили относительно того, что МИД не являлся соучредителем и соучастником данного мероприятия». Ведь власти РА не могли не знать, что руководство Азербайджана 26 февраля т. г., как и в минувшие 26 лет, обязательно будет использовать день ходжалинской трагедии с целью сокрытия преступления, совершенного в 1992 году тогдашним Народным фронтом Азербайджана с целью захвата власти в Азербайджане, и непременно разыграет антиармянское шоу. Так почему тот же спикер НС РА и К^О заранее не подумали об этом и, к примеру, не нашли способ информирования членов Совета Федерации и Государственной Думы Федерального Собрания РФ выдержками из интервью бывшего президента Азербайджана Аяза Муталибова чешской журналистке Дане Мазаловой («Независимая газета», 2 апреля 1992 года), данном по свежим следам ходжалинской трагедии. Приведем выдержку из этого интервью:

«Вопрос. – Что вы думаете о событиях в Ходжалу, после которых вы ушли в отставку? Трупы ходжалинцев были найдены недалеко от Агдама. Кто-то сначала стрелял в ноги, чтобы они не могли уйти дальше. Потом добивал топором. 29 февраля мои коллеги снимали их. Во время новых съемок 2 марта эти же трупы были скальпированы. Какая-то странная игра...

А. М. – Как говорят те ходжалинцы, которые спаслись, это все было организовано для того, чтобы был повод для моей отставки. Какая-то сила действовала для дискредитации президента. Я не думаю, чтобы армяне, очень четко и со знанием дела относящиеся к подобным ситуациям, могли позволить азербайджанцам получить изобличающие их в фашистских действиях документы. Можно предположить, что кто-то был заинтересован в том, чтобы потом показать эти кадры на сессии Верховного Совета и все сфокусировать на моей персоне.

Если я заявляю, что это вина азербайджанской оппозиции, могут сказать, что я на них наговариваю. Но общий фон рассуждений таков, что коридор, по которому люди могли уйти, армянами был оставлен. Зачем же им тогда стрелять? Тем более на территории, близкой к Агдаму, где к тому времени было достаточно сил, чтобы выйти и помочь людям. Или просто договориться, что мирные жители уходят. Такая практика была все время».

Вместо того чтобы заблаговременно распространять эту информацию, делать упор на этих фактах, спикер парламента Армении решил заняться публичным регламентированием прав и обязанностей депутатов, нет, уважаемый читатель, не НС РА, а Государственной Думы Федерального Собрания РФ. Что это? Очередное проявление на практике эффекта Даннинга – Крюгера или дешевый пропагандистский трюк, рассчитанный на полное одобрение этих перлов со стороны своих русофобски настроенных сподвижников в Армении, не говоря уже о соросов-

ских прихлебателях. Видимо, расчет был прост: сей перл одновременно был призван нейтрализовать трезвые оценки о безальтернативности российско-армянского стратегического партнерства, которые минутой ранее прозвучали в его же, Арарата Мирзояна, выступлении.

Столь подробное изложение событий последнего времени и осмысление их содержания все более убеждают в том, что именно сейчас Республика Армения в лице премьер-министра и спикера Национального Собрания РА должны публично выразить официальную позицию Республики Армения к санкционной войне, объявленной США и коллективным Западом России, стратегическому союзнику Армении. Иначе все высокопарные хвалебные слова в адрес России будут восприниматься не иначе, как пропагандистская пустышка. Думается, что на предстоящем втором заседании «Лазаревского клуба» его члены также должны публично выразить свое отношение к организаторам санкционной войны против России, и это будет вполне созвучно повестке заседания. Ведь вопросы обеспечения экономической и инвестиционной безопасности, которые, несомненно, являются обязательным условием дальнейшего развития экономических связей России и Армении, делают исключительно актуальной задачу объединения усилий наших стран по противодействию вызовам национальной безопасности. Бесспорно, что выработка и принятие единой позиции будут иметь синергетический эффект. Не приходится сомневаться, что публичное осуждение санкционной войны будет адекватным ответом на консолидированные действия США, Великобритании и ЕС против России.

Вместо послесловия. Уже приходилось писать о необходимости системного противодействия гибридной войне, вот уже не первый год развязанной против России и ее союзников. Мы являемся свидетелями усилий Запада подорвать экономику России посредством введения санкций, наложения эмбарго, лавирования на мировых ценах стратегического сырья и валюты. Мы являемся также свидетелями усилий Запада через своих сателлитов во власти снизить дух населения и вооруженных сил Республики Армения. Достаточно сказать, что предъявлены обвинения всем трем генерал-полковникам Вооруженных сил Республики Армения (бывшие министры обороны РА Микаел Арутюнян, Сейран Оганян и начальник Главного штаба Вооружённых сил Армении Юрий Хачатуров). Не говоря уже о политической вендетте против первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента Республики Армения Роберте Кочаряне. Политическом лидере, которого многие в Армении и Арцахе вместе с его испытанным и надежным сподвижником Сержем Саргсяном, а также Самвелом Бабабяном, Виталием Баласаняном и дру-

гими народными героями Арцаха воспринимают как символов победы в Арцахской освободительной войне 1992–1994 гг. В последние годы в Армении была налицо последовательно проводимая работа по дискредитации прежнего руководства страны, подрыву доверия к действующей до государственного переворота апреля – мая 2018 года власти. Уже сейчас, по прошествии десяти месяцев, даже предвзято относящиеся к бывшим властям многие сознательные граждане РА вынуждены признать, что за годы президентства Сержа Азатовича Саргсяна Армения добилась впечатляющих успехов на международной арене (будучи членом ЕАЭС и ОДКБ, подписала Соглашение о всеобъемлющем и расширенном партнерстве с Евросоюзом). Наметились положительные тенденции по снижению уровня бедности в стране. Так, по данным Национального статистического комитета РА, («Бедность и социальная панорама Армении»), уровень бедности в Армении в 2017 году в сравнении с 2016 г. снизился на 3,7 процентных пункта, до 25,7%. Были созданы все предпосылки для перехода экономики РА на инклюзивные рельсы развития. Мы вправе утверждать, что государственному перевороту апреля – мая 2018 г. в Армении во многом способствовало широкое применение технологий по манипуляции общественным мнением. Можно и дальше продолжить примеры, конкретно свидетельствующие о разных формах гибридной войны, нацеленных на разрыхление и подрыв российской и армянской государственности.

В случае с Арменией уже очевидно, что в нужное время Запад будет разыгрывать азербайджанскую карту, связанную с несбыточными претензиями Азербайджана. Причем это будет делаться с одной - единственной целью – создать очаг напряженности, чреватый развязыванием широкомасштабной войны в южном подбрюшье России. И развязывание войны азербайджанским руководством будет преподноситься как вынужденная мера, отнюдь не враждебная по отношению к России – стратегическому союзнику Армении. Думается, что в настоящее крайне напряженное время противостояния России с коллективным Западом ни в коем случае не следует допустить начала азербайджано-нагорно-карабахской войны. Несмотря на то что Азербайджан полностью созрел для нового сокрушительного поражения, развязывание Азербайджаном войны будет чревато перерастанием этого в широкомасштабную войну в регионе Южного Кавказа.

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: а в чем выход из создавшегося взрывоопасного положения, а самое главное – есть ли он? Да, выход есть. Если апшеронский султан на самом деле хочет мирного разрешения Нагорно-карабахского конфликта, он должен вместе с Республикой Арцах (в качестве субъекта Международного

А. ГЕГАМЯН

права) вступить в Евразийский экономический союз и Организацию договора о коллективной безопасности. Это и есть единственный путь мирного урегулирования Нагорно-карабахского конфликта. Что же касается дальнейших действий по определению международно-правового статуса Республики Арцах, то и здесь не следует изобретать велосипед. Дорожная карта прописана в не единожды принятых заявлениях президентов стран-сопредседателей Минской группы ОБСЕ.

В завершение статьи не считаю лишним вновь повторить: санкционная война Запада против России – это война против каждого из государств-членов Евразийского экономического союза, и наша победа в этой войне неизбежна, если мы будем действовать единым фронтом.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ԱՐԵՎՄՈՒՏՔԻ ՊԱՏԺԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ Է ԵԱՏՄ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԱՆԴԱՄ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

ԵՎ ՄԵՐ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆ ԱՅԴ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ ԱՆԽՈՒՍԱԾԵԼԻ ԿԼԻՆԻ,
ԵԹԵ ԳՈՐԾԵՆՔ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏՈՎ

Եվ այսպես, ս. թ. մարտի 5 – 6-ին Մոսկվայում տեղի կունենա «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստը: Նիստի թեման է. «Տնտեսություն, ներդրումներ, ինտեգրացիա: Ռուսաստանի և Հայաստանի տնտեսական կապերի զարգացման հեռանկարները»: Համոզված եմ, որ նիստի թեմայի հրատապությունը և պահանջվածությունը կասկածներ չեն հարուցում, մանավանդ ԱՄՆ-ի և հավաքական Արևմուտքի կողմից Ռուսաստանի դեմ սաստկացող պատժամիջոցների պատերազմի պայմաններում: Այս հանգամանքը մեծ պատասխանատվություն է դնում կայանալիք բանավեճի մասնակիցների վրա, որի արդյունքներով, կարծում եմ, կընդունվի փաստաթուղթ, որը կարտացոլի «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստի մասնակիցների սկզբունքային գնահատականը Ռուսաստանի հանդեպ Արևմուտքի գործողություններին:

Կասկած չի հարուցում, որ Ռուսաստանի դեմ կիրառվող պատժամիջոցների գլխավոր նպատակը Ռուսաստանի, ասել է թե՛ նրա դաշնակիցների, մասնավորապես՝ Հայաստանի, ինչպես նաև Եվրասիական տնտեսական միության (այսուհետ՝ ԵԱՏՄ) գործընկերների տնտեսական անվտանգության խափանումն է: ԱՄՆ գործողությունների տրամաբանությունը միանգամայն հասկանալի է, քանի որ հենց տնտեսությունն է այն հիմքը, որի վրա հենվում է սոցիալական, իրավական, բարոյական հարաբերությունների և կապերի ամբողջությունը: Այս պայմաններում առաջին պլան են մղվում ներդրումային անվտանգության ապահովման խնդիրները, այսինքն՝ պետական իշխանության մարմինների (դիցուք՝ Ռուսաստանի կամ Հայաստանի) կարողությունները՝ առկա իրավական դաշտի շրջանակում անմիջական ազդեցություն գործել մեր երկրներում տեղի ունեցող ներդրումների գործընթացների վրա: Զե՞ որ հենց բանիմաց ներդրումային քաղաքականությունից են հիմնականում կախված ազգային տնտեսական համակարգի մրցունակությունն ու կայունությունը: Նշենք, որ այս հարցերը

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հատուկ նշանակություն են ձեռք բերում «Կրեմլի ագրեսիայից ԱՄՆ անվտանգության պաշտպանության մասին» (Defending American Security from Kremlin Aggression Act - DASKA) օրենքի թարմացված նախագծի համատեքստում, որը ս. թ. փետրվարի 13-ին մտցվեց ԱՄՆ Սենատ: Հատկանշական է, որ այս փաստաթղթի հեղինակներն են Լինդսի Գրեմը և Քորի Գարդները ԱՄՆ Հանրապետական կուսակցությունից և Բոբ Մենենդեսը, Բեն Քարդինոն ու Ջին Շահինը՝ ԱՄՆ Դեմոկրատական կուսակցությունից: Այսինքն, դատելով հակառուսական պատժամիջոցների ընդունման նախաձեռնությունից՝ նկատվում է մի ինչ-որ միջկուսակցական կոնսենսուս ԱՄՆ քաղաքական էլիտայում, ինչը չի կարող չանհանգստացնել:

Նշենք նաև, որ 2018թ. դեկտեմբերի 13-ին Եվրախորհրդի ղեկավար Դոնալդ Տուսկն իր Թվիթերի աքաունթում գրել էր. «Որոշում. ԵՄ-ը միաձայն երկարաձգեց տնտեսական պատժամիջոցները Ռուսաստանի դեմ՝ մինսկյան համաձայնագրերի իրականացման հարցում զրոյական առաջընթացի հաշվառմամբ (խոսքն այն փաստաթղթի մասին է, որը համաձայնեցվել էր Մինսկի գազաթափողովում Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, Ուկրաինայի, Ռուսաստանի նախագահների կողմից և ստորագրվել Ուկրաինայի, Ռուսաստանի ու չճանաչված Դոնեցկի և Լուգանսկի ժողովրդական Հանրապետությունների ներկայացուցիչներից կազմված կոնտակտային խմբի կողմից – Ա. Գ.)»։ Այսինքն՝ Ռուսաստանի դեմ ԵՄ տնտեսական պատժամիջոցները կպահպանվեն մինչև 2019թ. հուլիսի 31-ը (գործող պատժամիջոցների ժամկետը լրացել է 2019թ. հունվարի վերջին)։ Ընդ որում՝ ԵՄ-ում բանն անհեթեթության է հասել, որն ավստոսանք է առաջացնում այն իմաստով, որ այս կամ այն կերպ հարյուր հազարավոր ռուսաստանցիների ձակատագրին առնչվող փաստաթղթի ընդունումը (խոսքը Ռուսաստանի դեմ ԵՄ նոր պատժամիջոցների մասին է) տեղի կունենա մրցութային կարգով՝ ԵՄ 28 անդամ պետությունների քաղաքացիների շրջանում։ Այս գաղափարը, որը Եվրոպայի խորհրդի նախագահ Դոնալդ Տուսկինն է, արժանացել է Եվրոպացի շատ պաշտոնյաների հավանությանը։ Ուրեմն, ի՞նչ ինքնատիպ բան է շրջանառության մեջ դրել Դ. Տուսկը։ «Մենք մի շարք պատժամիջոցներ ենք մտցրել Ռուսաստանի և նրա բարձրագույն ղեկավարության դեմ։ Եղել են անհատական պատժամիջոցներ, պատժամիջոցներ ընկերությունների և տնտեսության ճյուղերի դեմ, ֆինանսական պատժամիջոցներ։ Այս ամենն առայժմ այնպես չի գործում, ինչպես մենք կուզենայինք։ Ըստ երևույթին, այս բոլոր միջոցները բավարար չեն։ Մեզ մոտ՝ Բրյուսելում, սուր բանավեճ է ծագել Մոսկվայի դեմ պատժամիջոցների նոր տեսակների կիրառման վերաբերյալ։ Եղավ ռուսաստանցիների այցելությունը Եվրոպա արգելելու տարբերակ, բայց մի շարք երկրներ հայտարարեցին, որ չեն ցանկանում ֆինանսական վնասներ կրել։ Արդյունքում, ես առաջարկեցի դեմոկրատական միջոց՝ Եվրոպական քաղաքական գործիչների ստեղծագործական ձգնաժամի պայմաններում (պարոն Տուսկի համար Ռուսաստանի դեմ ԵՄ տնտեսական պատժամիջոցների ընդունումը)։

տանի դեմ իրականացվող պատժամիջոցային պատերազմը, չգիտես ինչու, ասոցիացվում է եվրոպական քաղաքական գործիչների ստեղծագործական աշխատանքի հետ – Ա. Գ.)՝ անցկացնել մրցույթ, որտեղ ԵՄ պետությունների քաղաքացիները մեզ կառաջարկեն հակառուսական պատժամիջոցների իրենց տարբերակները և մենք դրանցից կընտրենք լավագույնը», – ահա այսպիսի մտքի գոհարներ է արտաբերել Դոնալդ Տրուսկը:

Այս պայմաններում չարժե կասկածել, որ մեր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանին Արևմուտքի հայտարարած պատժամիջոցների պատերազմը լուրջ մարտահրավեր է ոչ միայն Ռուսաստանի, այլ նաև Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական անվտանգությանը: Չէ՞ որ գաղտնիք չէ, որ տնտեսական անվտանգությունը ցանկացած երկրի կայուն զարգացման անկյունաքարն է, և ներդրումային անվտանգությունն էլ նրա (անվտանգության) ապահովման կարևորագույն բաղադրիչն է: Զարգացնելով այս թեման՝ կարելի է, մասնավորապես, նշել, որ ներդրումային անվտանգության պարտադիր պայմանը՝ հայրենական արտադրողներին օտարերկրյա կապիտալի գործունեության բացասական դրսևորումներից պաշտպանվածության ապահովման գործում, հայրենական տնտեսությունում ներդրումներ կատարելն է: Խոսքն այն ներդրումների մասին է, որոնք վնաս են հասցնում հայրենական կազմակերպությունների, տարածաշրջանների և պետությունների շահերին: Հարգելի ընթերցող, կարելի է մանրամասնել Ռուսաստանի, Հայաստանի և ԵԱՀԿ նրանց դաշնակիցների տնտեսությունների վրա հնարավոր բացասական հետևանքները, ինչին էլ հենց ուղղված է պատժամիջոցների պատերազմը, բայց դա այլ վերլուծության թեմա է: Նշենք, որ միանգամայն բնականորեն առաջ եկող այս երկյուղներին տառացիորեն օրերս պարզաբանումներ է տվել Ռուսաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Դմիտրի Պեսկովը, որը հայտարարել է, որ Ռուսաստանի դեմ նոր պատժամիջոցների մասին ԱՄՆ օրինագծի ընդունումը կհարվածի երկկողմանի հարաբերություններին, բայց ոչ ռուսաստանյան բանկային համակարգին, որը հարմարվել է և՛ առկա պատժամիջոցներին, և՛ դրանց հնարավոր սաստկացմանը: «Մեր կառավարությունը նախապես կծեռնարկի բոլոր միջոցները Միացյալ Նահանգների կողմից անկանխատեսելի, ոչբարեկամական գործողություններից ռիսկերը հեջավորելու համար: Բոլոր կանխիչ միջոցներն արդեն ձեռնարկվել են, այս առնչությամբ որևէ երկյուղ բանկային համակարգի կայունության հետ կապված՝ չպետք է առաջանա», – ասել է Դմիտրի Պեսկովը:

Կարծում եմ, հարգելի ընթերցող, որ ստեղծված պայմաններում չափազանց կարևոր է, որպեսզի պատժամիջոցների պատերազմին, որը Ռուսաստանին և, չարժե կասկածել՝ ԵԱՀԿ անդամ պետություններին հայտարարվել է հավաքական Արևմուտքի կողմից, հակադրվեն համատեղ մշակված համարժեք հավաքական գործողություններ: Գործողություններ, որոնք ուղղված կլինեն ԵԱՀԿ անդամ երկրների կողմից իրենց բոլոր ռեսուրսների

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

առավելագույնս արդյունավետ օգտագործմանը՝ պահպանելու համար, առաջին հերթին, վերահսկողությունը դրանց հանդեպ և կանխելու մեր պետությունների կայուն գործառնության պոտենցիալ սպառնալիքները ինչպես ներկայում, այնպես էլ ապագայում: Այս առնչությամբ բացառիկ կարևոր է այն փաստի գիտակցումը, կրկնում եմ, որ Արևմուտքի պատժամիջոցների պատերազմը Ռուսաստանի դեմ պատերազմ է Եվրասիական տնտեսական միության յուրաքանչյուր անդամ պետության դեմ: Եվ մեր հաղթանակն այդ պատերազմում անխուսափելի կլինի, եթե մենք գործենք միասնական ճակատով:

Չարժե կասկածել նաև այն հարցում, որ արևմտյան ստրատեգները, պատժամիջոցների պատերազմի հեղինակները չէին կարող հաշվի չառնել իրենց պլանների իրականացմանը հակադրվելու բոլոր հնարավոր տարբերակները: Եվ դրա համար բնավ պատահական չէ, որ որդեգրել են աշխարհի պես հին, հանրահայտ բանաձևը՝ «Բաժանիր և տիրիր» (divide et impera-լատ.), որի հեղինակությունը որոշ աղբյուրներ վերագրում են Մակեդոնիայի արքա Փիլիպոսին՝ Ալեքսանդր Մակեդոնացու հորը:

Բնավ դավադրության տեսության կողմնակից չեմ, որը հայտնի է նաև «կոնսպիրոլոգիական տեսություն» անվամբ: Բայց երբ համեմատում ես վերջին ամիսների որոշ իրադարձություններ, կամա-ակամա գալիս ես եզրահանգման, որ որոշ քաղաքագետների գործողությունները, գուցե և նրանց թերըմբռնման պատճառով, ուղղված են մեր քաղաքացիների գիտակցության մանիպուլացմանը, ընդ որում՝ ինչպես Ռուսաստանում, այնպես էլ Հայաստանում: Արդեն գրել եմ այն մասին, որ նոյեմբերի սկզբին Երևանում տեղի ունեցավ CampCamp 2018 սեմինարը՝ կազմակերպված ԱՄՆ Կոնգրեսի միջոցներով, որի ընթացքում Ռուսաստանի և ԱՊՀ մյուս երկրների երիտասարդներին պատրաստում էին իրենց երկրներում հեղափոխություններ իրականացնելուն: Ռուսաստանյան հասարակությունում դեռ չէր մարել հակառուսական այս գործողության հետ կապված ռեզոնանսը, երբ ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Արարատ Միրզոյանի դիլետանտական գործողությունները լուրջ մտորումների առիթ տվեցին: Խոսքը ս. թ. փետրվարի 27-ին Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Դաշնության խորհրդում Հայաստանի խորհրդարանի նախագահի ելույթի մասին է: Չեմ թաքցնի, որ ՀՀ ԱԺ նախագահի ելույթը, չխորանալով նրա հնչեցրած մտքերի անկեղծության և համոզչության մեջ, ընդհանուր առմամբ կարող էր գոհունակություն առաջացնել, մանավանդ խոսքերն այն մասին, որ «Ռուսաստանի հետ հարաբերություններն առանձնահատուկ են Հայաստանի համար, Հայաստանը Ռուսաստանը համարել և համարում է իր ռազմավարական գործընկերը, մեր հարաբերությունների հետագա ամրապնդումը և հնարավոր պատնեշների հաղթահարումն այս ճանապարհին մեր արտաքին քաղաքականության առաջնահերթություններից են»: Եվ այս համատեքստում, ըստ իս, պրոֆեսիոնալ չէր, և բնավ տեղին ու ճիշտ հասցեով չէր ՀՀ ԱԺ

նախագահի հետևյալ «անցումը». «Թանկագին բարեկամներ, ստիպված են ցավով փաստել, որ չնայած մեր երկրների միջև դաշնակցային փոխգործակցության բարձր մակարդակին, ինչպես նաև ռուսական կողմի հետևողական ջանքերին՝ ուղղված Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը, մեր որոշ ռուսաստանցի գործընկերներ տառացիորեն երեկ մասնակցել են վառ արտահայտված հակահայկական ակցիային Բաքվում (խոսքը ս. թ. փետրվարի 26-ին Բաքվում խոջալուի ողբերգական իրադարձությունների 27-րդ տարելիցին նվիրված երթի մասին է – Ա. Գ.), որն ուղղված էր տարածաշրջանում կայուն խաղաղության և կայունության խափանմանը: Ավելին, արդարացի տարակուսանք է առաջացնում այդ միջոցառմանը ռուս-հայկական միջխորհրդարանական հանձնաժողովի (նկատի ունի Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի և Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի միջև համագործակցության միջխորհրդարանական հանձնաժողովը – Ա. Գ.) անդամների մասնակցությունը»: ՀՀ ԱԺ նախագահին շատ նրբանկատորեն պատասխանեց Ռուսաստանի ԱԳՆ պաշտոնական ներկայացուցիչ Մարիա Զախարովան ս. թ. փետրվարի 28-ի ձեպագրույցում. «Ինձ թվում է, որ արդարացի կլիներ այն առումով, թե ինչպես են նրանք ինքնակազմակերպվել («ինքնակազմակերպվել», այսինքն՝ դա չի եղել ՌԴ Դաշնային խորհրդի պալատների որոշման հիման վրա – Ա. Գ.), հարցն ուղղել հենց նրանց, այդ հարցն ուղղել անմիջապես նրանց, ովքեր մասնակցել են այդ միջոցառմանը (այլ խոսքով՝ ՀՀ ԱԺ նախագահը հարկ չկար, որ այդ հարցը բարձրացներ Դաշնության խորհրդի լիազումար նիստում – Ա. Գ.): Մենք արդեն խոսել ենք այն մասին, որ ԱԳՆ-ն այդ միջոցառման համահիմնադիրն ու համամասնակիցը չի եղել»: Չէ՞ որ ՀՀ իշխանությունները չէին կարող չիմանալ, որ Ադրբեջանի ղեկավարությունը ս. թ. փետրվարի 26-ին, ինչպես և անցած 26 տարիներին, անպայման օգտագործելու է խոջալուի ողբերգությունը 1992թ. Ադրբեջանի այն ժամանակվա ժողովրդական ձակաոտի կատարած հանցագործությունը կոծկելու համար (որի նպատակը Ադրբեջանում իշխանությունը զավթելն էր) և անպայման հակահայկական շուռ է սարքելու: Ուրեմն, ինչո՞ւ ՀՀ ԱԺ այդ նույն նախագահը և ԿՕ-ն նախապես չէին մտածել այդ մասին և, օրինակ, միջոց չէին գտել՝ ՌԴ Դաշնային ժողովի Դաշնության խորհրդի և Պետական դումայի անդամներին ծանոթացնելու Ադրբեջանի այն ժամանակվա նախագահ Այազ Մութալիբովի՝ չեխ լրագրողուհի Դանա Մազալովային տված հարցազրույցի («Նեզավիսիմայա գազետա», 2 ապրիլի 1992թ.) հատվածներին, հարցազրույց, որը տրվել էր խոջալուի ողբերգության թարմ հետքերով: Մեջբերում կատարենք հարցազրույցից.

«Հարց. – Ի՞նչ եք մտածում խոջալուի իրադարձությունների մասին, որոնցից հետո դուք հրաժարական տվեցիք: Խոջալուցիների դիակները գտնվել են Ադդամից ոչ հեռու: Ինչ-որ մեկը սկզբում կրակել է նրանց ոտքերին, որպեսզի նրանք չկարողանան հեռու գնալ: Հետո սպանել

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կացնով: Փետրվարի 29-ին գործընկերներս նկարել են նրանց: Մարտի 2-ին, նոր նկարահանումների ժամանակ, այդ նույն դիակները գանգամաշկ էին արվել: Ինչ-որ տարօրինակ խաղ է ...

Ա. Մ. – Ինչպես ասում են այդ նույն խոջալուցիները, որոնք փրկվել են, այդ ամենը կազմակերպվել էր այն բանի համար, որպեսզի ինձ հեռացնելու առիթ լինի: Ինչ-որ ուժ գործում էր նախագահին վարկաբեկելու համար: Ես չեմ կարծում, թե հայերը, որոնք շատ հստակ ու բանիմացությամբ էին վերաբերվում նման իրավիճակներին, կարող էին թույլ տալ աղբբեջան-ցիներին ստանալ իրենց ֆաշիստական գործողությունների մեջ մերկացնող փաստաթղթեր: Կարելի է ենթադրել, որ ինչ-որ մեկը շահագրգռված էր, որպեսզի հետո այդ կադրերը ցույց տա Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում և ամեն բան թիրախավորի իմ անձի դեմ:

Եթե ես հայտարարեմ, որ դա աղբբեջանական ընդդիմության մեղքն է, կարող են ասել, թե ես նրանց զրպարտում եմ: Բայց դատողությունների ընդհանուր ֆոնն այնպիսին է, որ միջանցքը, որով մարդիկ կարող էին հեռանալ, հայերը թողել էին: Ինչո՞ւ ուրեմն նրանք պետք է կրակեին: Մանավանդ Աղդամին մոտ տարածքում, որտեղ այն ժամանակ բավականաչափ ուժեր կային՝ դուրս գալու և մարդկանց օգնելու համար: Կամ պարզապես պայմանավորվել, որ խաղաղ բնակիչներն ուղղակի հեռանան: Այսպիսի գործելակերպ միշտ է եղել»:

Այս տեղեկությունը նախապես տարածելու, փաստերի վրա շեշտադրելու փոխարեն Հայաստանի խորհրդարանի նախագահը որոշեց զբաղվել պատգամավորների (չէ, հարգելի ընթերցող, ՀՀ ԱԺ պատգամավորների չէ, այլ ՌԴ Դաշնային խորհրդի Պետական դումայի) իրավունքների ու պարտականությունների հանրային կանոնակարգմամբ: Ի՞նչ է սա: Գործնականում Դանինգ-Կրյուգերի էֆեկտի հերթական դրսևորո՞ւմ, թե՞ էժան քարոզ-չահնարք՝ հաշվարկված նրան, որ այդ գոհարները կարժանանան Հայաստանում իրենց ռուսատյաց գինակիցների լիակատար հավանությանը, էլ չեմ ասում սորոսյան լափակերների մասին: Հավանաբար, հաշվարկը պարզ էր. մտքի այս գոհարը կոչված էր չեզոքացնելու սթափ գնահատականները ռուս-հայկական ռազմավարական գործընկերության անայլընտրանքայնության մասին, որոնք վայրկյան առաջ հնչեցրել էր նույն ինքը՝ Արարատ Միրզոյանն իր ելույթում:

Վերջին ժամանակվա իրադարձությունների այսքան մանրամասն ներկայացումը և դրանց բովանդակության իմաստավորումն էլ ավելի են համոզում, որ հենց Հայաստանի Հանրապետությունն այժմ՝ հանձնիս վարչապետի և ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահի, պետք է հրապարակավ արտահայտի Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական դիրքորոշումը պատժամիջոցների պատերազմի հանդեպ, որը ԱՄՆ-ը և հավաքական Արևմուտքը հայտարարել են Հայաստանի ռազմավարական գործընկեր Ռուսաստանի դեմ: Այլապես, Ռուսաստանի հասցեին բոլոր բարձրա-

գոչ գովաբանական խոսքերը կընկալվեն ոչ այլ կերպ, քան քարոզչական դատարկ փուլիկ: Կարծում եմ, որ «Լազարյան ակումբի» առաջիկա երկրորդ նիստում նրա անդամները պետք է նաև հրապարակավ իրենց վերաբերմունքն արտահայտեն Ռուսաստանի դեմ պատժամիջոցների պատերազմի կազմակերպիչների հանդեպ, և դա միանգամայն համահունչ կլինի նիստի օրակարգին: Չէ՞ որ տնտեսական և ներդրումային անվտանգության ապահովման հարցերը, որոնք, անկասկած, Ռուսաստանի և Հայաստանի տնտեսական կապերի հետագա զարգացման պարտադիր պայմանն են, բացառիկ հրատապ են դարձնում մեր երկրների ջանքերի համատեղումը ազգային անվտանգության մարտահրավերներին դիմակայելիս: Անշուշտ, միասնական դիրքորոշման մշակումը կունենա սիներգետիկ էֆեկտ: Չարժե կասկածել, որ պատժամիջոցների պատերազմի հրապարակային դատապարտումը համարժեք պատասխան կլինի Ռուսաստանի դեմ ԱՄՆ, Մեծ Բրիտանիայի և ԵՄ կոնսուլիդացված գործողություններին:

Հետգրության փոխարեն: Արդեն գրել եմ Ռուսաստանի և նրա դաշնակիցների դեմ հիբրիդային պատերազմին համակարգային դիմակայության անհրաժեշտության մասին: Մենք վկաներն ենք Ռուսաստանի տնտեսությունը խափանելու Արևմուտքի ջանքերի՝ պատժամիջոցներ մտցնելու, էմբարգո դնելու, ռազմավարական հումքի համաշխարհային գների և արժույթի հարցերում խուսավարելու միջոցով: Մենք նաև վկաներն ենք Արևմուտքի՝ իշխանությունում իր արբանյակների միջոցով Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ու զինված ուժերի ոգին կոտրելու ջանքերի: Բավական է ասել, որ մեղադրանքներ են ներկայացվել Հայաստանի Հանրապետության բոլոր երեք գեներալ-գնդապետներին (ՀՀ պաշտպանության նախկին նախարարներ Միքայել Հարությունյանին, Սեյրան Օհանյանին և Հայաստանի Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբի պետ Յուրի Խաչատուրովին): Էլ չեմ ասում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ քաղաքական վեներետայի մասին: Քաղաքական առաջնորդ, որին շատ-շատերը Հայաստանում ու Արցախում, նրա փորձառու և հուսալի զինակից Սերժ Սարգսյանի, ինչպես նաև Սամվել Բաբայանի, Վիտալի Բալասանյանի և Արցախի շատ այլ ազգային հերոսների հետ միասին ընկալում են որպես հաղթանակի խորհրդանիշ 1992 – 1994թթ. Արցախի ազատագրական պատերազմում: Վերջին տարիներին Հայաստանում ակնհայտ էր երկրի՝ մինչև 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը գործող նախկին ղեկավարության վարկաբեկմանը, նրա հանդեպ վստահության խափանմանն ուղղված հետևողական աշխատանքը: Հիմա արդեն, տասն ամիս անց, անգամ նախկին իշխանությունների հանդեպ կողմնակալ վերաբերմունքի պարագայում, ՀՀ քաղաքացիների գիտակից մեծամասնությունը ստիպված է ընդունել, որ Սերժ Ազատի Սարգսյանի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նախագահության տարիներին Հայաստանը հասել էր տպավորիչ հաջողությունների միջազգային ասպարեզում (լինելով ԵԱՏՄ և ՀԱՊԿ անդամ՝ ստորագրել է «Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիր» ԵՄ-ի հետ): Նկատվում էին երկրում աղքատության մակարդակի նվազման դրական միտումներ: Այսպես, ՀՀ Ազգային վիճակագրական կոմիտեի տվյալներով («Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը»)՝ աղքատության մակարդակը Հայաստանում 2017թ., 2016-ի համեմատ, նվազել է 3,7 տոկոսով՝ կազմելով 25,7 տոկոս: Ստեղծվել էին Հայաստանի տնտեսության ներառական զարգացման անցնելու բոլոր նախադրյալները: Մենք իրավունք ունենք պնդելու, որ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջմանը բավականաչափ նպաստել է հանրային կարծիքի մանիպուլացման տեխնոլոգիաների լայն կիրառումը: Կարելի է էլի շարունակել օրինակներ բերել, որոնք կոնկրետ վկայում են հիբրիդային պատերազմի տարբեր ձևերի մասին՝ ուղղված Ռուսաստանի և Հայաստանի պետականության սասանման ու խափանմանը:

Հայաստանի պարագայում արդեն ակնհայտ է, որ հարկ եղած ժամանակ Արևմուտքը կխաղարկի ադրբեջանական խաղաթուղթը՝ կապված Ադրբեջանի անիրականանալի հավակնությունների հետ: Ընդ որում՝ դա կարվի միայն մեկ նպատակով՝ ստեղծել լարվածության օջախ, որը կարող է վերածվել լայնամասշտաբ պատերազմի Ռուսաստանի հարավային մատույցներում: Եվ պատերազմի սանձազերծումը ադրբեջանական ղեկավարության կողմից կմատուցվի որպես հարկադիր՝ բնավ ոչ թշնամական միջոց Ռուսաստանի՝ Հայաստանի ռազմավարական գործընկերոջ հանդեպ: Կարծում են, որ հավաքական Արևմուտքի կողմից Ռուսաստանին դիմակայելու ներկա ծայրահեղ լարված ժամանակներում ոչ մի դեպքում չպետք է թույլ տալ, որ ադրբեջանա-դարաբաղյան պատերազմ սկսվի: Այո, չնայած Ադրբեջանը լիովին հասունացել է նոր ջախջախիչ պարտության համար, Ադրբեջանի կողմից պատերազմ սանձազերծել թույլ տալը կպարունակի դրա՝ Հարավային Կովկասում լայնածավալ պատերազմի վերածվելու վտանգ:

Հարգելի ընթերցողը կարող է միանգամայն արդարացիորեն հարցնել. իսկ ո՞րն է ելքը ստեղծված պայթյունավտանգ իրադրությունից, և որ գլխավորն է՝ այն կա՞րոյոք: Այո, ելք կա: Եթե ափշերոնյան սուլթանն իրականում ցանկանա Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ լուծում, նա պետք է Արցախի Հանրապետության հետ միասին (որպես միջազգային իրավունքի սուբյեկտի) մտնի Եվրասիական տնտեսական միություն և Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպություն: Սա է Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման միակ ճանապարհը: Իսկ ինչ վերաբերում է Արցախի Հանրապետության միջազգային-իրավական կարգավիճակի սահմանման հետագա գործողություններին, ապա այստեղ ևս հեծանիվ հայտնագործելու կարիք չկա: Ծանապարհային

քարտեզը գծվել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող երկրների նախագահների քանիցս ընդունած հայտարարություններում:

Հոդվածի վերջում ավելորդ չեմ համարում նորից կրկնել. Ռուսաստանի դեմ Արևմուտքի պատժամիջոցների պատերազմը պատերազմ է Եվրասիական տնտեսական միության յուրաքանչյուր անդամ պետության դեմ, և մեր հաղթանակն այդ պատերազմում անխուսափելի կլինի, եթե գործենք միասնական ճակատով:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ВТОРОЕ ЗАСЕДАНИЕ «ЛАЗАРЕВСКОГО КЛУБА» 5 МАРТА 2019 Г. В МОСКВЕ

ВЫСТУПЛЕНИЕ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА

Уважаемые коллеги, Вазген Микаэлович Манукян правильно заметил, заседание секции идет под девизом «Армения и Россия: экономическое взаимодействие в новых политико-экономических реалиях». К сожалению, о новых политико-экономических реалиях было сказано, на мой взгляд, очень мало. Между тем это имеет решающее значение для всего того созидательного, о чем здесь пошел разговор. Ведь не секрет, что против России объявлена гибридная война, и острие этой гибридной войны реализуется посредством санкционной войны, которую коллективный Запад объявил России. Достаточно сказать, что совершенно недавно, 13 февраля в сенат США поступил законопроект за подписью пяти сенаторов, в том числе двух из Республиканской партии, Линдси Грэм, Кори Гарднер, и сенаторов из Демократической партии. То есть в вопросе объявления и реализации санкционной войны есть межпартийный консенсус в Конгрессе США. Причем поступивший 13 февраля документ уже сточает принятый ранее документ. Это представляет серьезную угрозу экономической безопасности России, хотя пресс-секретарь президента России Дмитрий Песков сказал, что все заблаговременно было учтено и эти санкции разве что еще более усугубят межгосударственные отношения Соединенных Штатов Америки и Российской Федерации, банковская система не даст, как говорится, течи. Но здесь один из выступающих очень правильно сказал о тех драконовских санкционных мерах, которые были наложены на «РУСАЛ». В частности, «РУСАЛ» имеет свое подразделение в Армении, «АРМЕНАЛ». То есть это настолько взаимосвязано, что нам надо заострять наше внимание, во-первых, на последствиях санкционной войны против России, и самое главное, чтоб в нашем сознании четко утвердилось осознание того факта, что это война не только против России, это война против Армении, против Белоруссии, Казахстана, словом, всех государств-членов Евразийского экономического союза. Дело не ограничивается только Соединенными Штатами Америки. Евросоюз в

свою очередь 13 декабря 2018 года принял решение о продлении санкций против России, потому что срок действия ранее принятых санкций истек 31 января 2019 года. Так вот цинизм дошел до того, что Дональд Туск заявил, что на конкурсной основе против России будут приниматься коллективные санкции 28 государств – членов Евросоюза. Зададимся вопросом: а что под этим он имел в виду? Оказывается, они обратились к гражданам 28 государств – членов Евросоюза с тем, чтобы каждое из государств в лице своих граждан направило бы в Европейскую комиссию свои предложения по санкциям. И в этих условиях наше олимпийское спокойствие о наших планах, о наших возможных действиях, честно говоря, немножко смущает. На мой взгляд, надо, чтобы обязательно хотя бы Совет «Лазаревского клуба» высказал свое отношение. Чтоб не получилось против нашего главного стратегического партнера-союзника, Российской Федерации, огульно принимаются санкции, как со стороны США, так и со стороны Евросоюза, а мы абсолютно не реагируем хотя бы на этом уровне, на уровне дискуссионного «Лазаревского клуба». Не выражаем своей солидарности, не обращаемся к общественности государств-членов Евросоюза или к той же Америке, не обращаемся к их парламентам. Да, мы правильно возмущаемся, что отдельные депутаты Государственной Думы Российской Федерации приняли участие 26 февраля в митинге, посвященном трагедии в Ходжалу. Вместо того чтобы обижаться, смущаться, элементарно надо было довести до общественности Азербайджана интервью бывшего лидера Азербайджана Аяза Муталибова, данное чешской корреспондентке буквально по горячим следам Ходжалу, когда он один к одному объясняет, что это все было устроено Народным фронтом Азербайджана. Вот с трибуны Совета Федерации надо было бы привести выдержку из интервью Аяза Муталибова. Или же, в крайнем случае, выдержку из совершенно недавно опубликованного интервью Эйнуллы Фатуллаева, который решением страсбургского суда по правам человека был освобожден от наказания, которое ему дали азербайджанские судебные инстанции за клевету о ходжалинских событиях. Он говорит: буквально в 15 километрах от места, где был открыт коридор, располагались вооруженные силы Азербайджана: 20 танков, 40 установок «Град», 2600 солдат. И это в том случае, когда с армянской стороны было 447 вооруженных человек. То есть в этой сложной обстановке нам главное выверить нашу общую политическую линию. Общая политическая линия будет в первую очередь нацелена на обеспечение экономической безопасности, а стало быть и инвестиционной безопасности, которая будет движущей силой российско-армянского экономического развития в рамках Евразийского экономического союза. Мне кажется, надо будет это очень нужное, востребованное, актуальное мероприятие

А. ГЕГАМЯН

нацелить именно на выработку конкретных политических оценок, которые в конечном итоге и будут олицетворять собой тот путь, который отмечен и озаглавил наше второе заседание.

Чтоб не получилось, что это одни слова, до начала заседания я свои раздумья на эту тему послал в редакцию российского информационного агентства РЕГНУМ. Жаль, что Модест Алексеевич (главный редактор ИА РЕГНУМ) уже ушел. Я обязательно хочу это интервью передать нашему президиуму. Пользуясь случаем, выразить огромную благодарность информагентству РЕГНУМ за постоянное внимание к тематике армяно-российского стратегического партнерства.

Спасибо.

«ԼԱԶԱՐՅԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻ» ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԻՍՏԸ
2019 Թ. ՄԱՐՏԻ 5-ԻՆ ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԸ

Հարգելի գործընկերներ, Վազգեն Միքայելի Մանուկյանը ճիշտ նկատեց, որ սեկցիայի նիստն ընթանում է «Հայաստան և Ռուսաստան. տնտեսական փոխգործակցությունը նոր քաղաքատնտեսական իրողություններում» կարգախոսով: Ցավոք, նոր քաղաքատնտեսական իրողությունների մասին, ըստ իս, շատ քիչ բան է ասվել: Այնինչ, դա վճռական նշանակություն ունի ստեղծարար այն ամբողջ գործունեության համար, ինչի մասին այստեղ խոսվեց: Չէ՞ որ գաղտնիք չէ, որ Ռուսաստանի դեմ հայտարարված է հիբրիդային պատերազմ, և այդ հիբրիդային պատերազմի սուր սայրը գործադրվում է պատժամիջոցների պատերազմի միջոցով, որը հավաքական Արևմուտքը հայտարարել է Ռուսաստանին: Բավական է ասել, որ բոլորովին վերջերս՝ փետրվարի 13-ին, ԱՄՆ Սենատ մտավ մի օրինագիծ՝ հինգ սենատորների ստորագրությամբ, այդ թվում Հանրապետական կուսակցության երկու սենատորների՝ Լինդսի Գրեմի, Քորի Գարդների և Դեմոկրատական կուսակցության սենատորների ստորագրությամբ: Այսինքն՝ պատժամիջոցների պատերազմի հայտարարման և իրականացման հարցում կա միջկուսակցական կոնսենսուս ԱՄՆ Կոնգրեսում: Ընդ որում՝ փետրվարի 13-ին ստացված փաստաթուղթը խստացնում է մինչ այդ ընդունված փաստաթուղթը: Սա լուրջ սպառնալիք է դնում Ռուսաստանի տնտեսական անվտանգության վրա, թեև Ռուսաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Դմիտրի Պեսկովն ասել է, որ ամեն բան նախապես հաշվի էր առնվել, և այդ պատժամիջոցներն էլ ավելի կսաստկացնեն Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների և Ռուսաստանի Դաշնության միջպետական հարաբերությունները, սակայն բանկային համակարգը, ինչպես ասում են, ձեղքվածք չի տա: Բայց այստեղ ելույթ ունեցողներից մեկը շատ ճիշտ ասաց իրեշային այն պատժիչ միջոցների մասին, որոնք դրվել են «ՌՈՒՍԱԼ»-ի վրա: Մասնավորապես, «ՌՈՒՍԱԼ»-ը իր մասնաձյուղն ունի Հայաստանում՝ «ԱՐՄԵՆԱԼ»-ը: Այսինքն՝ դա այնքան փոխկապակցված է, որ մենք պետք է սրենք մեր ուշադրությունը, նախ՝ Ռուսաստանի դեմ պատժամիջոցային պատերազմի հետևանքների վրա, որպեսզի մեր գիտակցության մեջ հստակ ամրապնդվի այն

Ա. գեղաստ

փաստի գիտակցումը, որ դա պատերազմ է ոչ միայն Ռուսաստանի դեմ, դա պատերազմ է Հայաստանի դեմ, Բելառուսի դեմ, Ղազախստանի դեմ, մի խոսքով՝ Եվրասիական տնտեսական միության բոլոր պետությունների դեմ: Բանը միայն Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներով չի սահմանափակվում: Եվրամիությունն իր հերթին 2018թ. դեկտեմբերի 13-ին որոշում ընդունեց երկարացնել պատժամիջոցները Ռուսաստանի դեմ, որովհետև մինչ այդ ընդունված պատժամիջոցների ժամկետը լրանում էր 2019թ. հունվարի 31-ին: Եվ ահա, ցինիզմն այնտեղ հասավ, որ Դոնալդ Տրամպը հայտարարեց, թե մրցութային հիմքի վրա Ռուսաստանի դեմ կընդունվեն Եվրամիության 28 անդամ պետությունների հավաքական պատժամիջոցներ: Հարց տանք. իսկ ի՞նչ նկատի ունենա՝ դա ասելով: Պարզվում է, նրանք դիմել են Եվրամիության 28 անդամ պետությունների քաղաքացիներին, որպեսզի պետություններից յուրաքանչյուրը՝ հանձնա իր քաղաքացիների, Եվրոպական հանձնաժողով ուղարկի պատժամիջոցների վերաբերյալ իր առաջարկությունները: Եվ այս պայմաններում մեր օլիմպիական հանգստությունը մեր պլանների մասին, մեր հնարավոր գործողությունների մասին, անկեղծ ասած, մի փոքր շփոթեցնում է: Իմ կարծիքով՝ պետք է, որպեսզի անպայման գոնե «Լազարյան ակումբի» Խորհուրդը արտահայտի իր վերաբերմունքը: Որպեսզի չստացվի, թե մեր գլխավոր ռազմավարական գործընկեր-դաշնակցի՝ Ռուսաստանի Դաշնության դեմ հախուռն պատժամիջոցներ են ընդունվում ինչպես ԱՄՆ-ի, այնպես էլ Եվրամիության կողմից, իսկ մենք բնավ չենք արձագանքում գոնե այս մակարդակով, բանավիճային «Լազարյան ակումբի» մակարդակով: Չենք հայտնում մեր համերաշխությունը, չենք դիմում Եվրամիության անդամ պետությունների կամ այդ նույն Ամերիկայի հասարակությանը, չենք դիմում նրանց խորհրդարաններին: Այո, մենք տեղին ենք զայրանում, որ Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դումայի որոշ պատգամավորներ փետրվարի 26-ին մասնակցել են Խոջալուի ողբերգությանը նվիրված հանրահավաքին: Նեղանալու, վրդովվելու փոխարեն անհրաժեշտ էր տարրական ձևով Ադրբեջանի հասարակությանը հասցնել Ադրբեջանի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովի հարցազրույցը, որը նա տվել է չեխ թղթակցուհուն Խոջալուի թեժ հետքերով, երբ նա պարզից պարզ բացատրում է, որ դա կազմակերպվել էր Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի կողմից: Ահա Դաշնության խորհրդի ամբիոնից պետք էր մեջբերում անել Այազ Մութալիբովի հարցազրույցից: Կամ էլ, գոնե, մեջբերում անել բոլորովին վերջերս հրապարակված՝ Էյնուլա Ֆաթուլաևի հարցազրույցից, որը Ստրասբուրգի մարդու իրավունքների դատարանի որոշմամբ պատժի չէր ենթարկվել, որին նրան դատապարտել էին ադրբեջանական դատական ատյանները Խոջալուի իրադարձությունների մասին զրպարտության համար: Նա ասում է. բացված միջանցքից տառացիորեն 15 կիլոմետր հեռու գտնվում էին Ադրբեջանի զինված ուժերը՝ 20 տանկ, 40 «Գրադ», 2600 զինվոր: Եվ սա այն դեպքում, երբ հայկական կողմից եղել է 447 զինված

մարդ: Այսինքն՝ այդ բարդ իրադրությունում մեզ համար գլխավորը մեր ընդհանուր քաղաքական գիծը ճշտելն է: Ընդհանուր քաղաքական գիծը առաջին հերթին ուղղված կլինի տնտեսական անվտանգության, ասել է թե՛ նաև ներդրումային անվտանգության ապահովմանը, որը կլինի ռուս-հայկական տնտեսական զարգացման շարժիչ ուժը Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակում: Ինձ թվում է, պետք կլինի այդ անհրաժեշտ, պահանջված, ակտուալ միջոցառումն ուղղել հենց կոնկրետ քաղաքական գնահատականների մշակմանը, որոնք վերջնապես կմարմնավորեն այն ճանապարհը, որը նախանշված է և վերնագրել է մեր երկրորդ նիստը:

Որպեսզի այնպես չստացվի, որ սրանք լոկ խոսքեր են, մինչև նիստն սկսվելը մտորումներս այս թեմայով ուղարկել եմ ռուսաստանյան ՌԵԳՆՈՒՄ տեղեկատվական գործակալության խմբագրություն: Ակսոս, որ Մոդեստ Ալեքսեևիչը (ՌԵԳՆՈՒՄ-ի գլխավոր խմբագիրը) արդեն գնաց: Ես անպայման ցանկանում եմ այդ հարցազրույցը հանձնել մեր նախագահությանը: Օգտվելով առիթից՝ խորին երախտագիտություն եմ հայտնում ՌԵԳՆՈՒՄ տեղեկատվական գործակալությանը հայ-ռուսական ռազմավարական գործընկերության թեմատիկայի հանդեպ մշտական ուշադրության համար:

Շնորհակալություն:

АРМЯНЕ, БУДЬТЕ БДИТЕЛЬНЫ

АЗЕРБАЙДЖАН СОЗДАЕТ ИНФОРМАЦИОННЫЙ ФОН ДЛЯ РАЗВЯЗЫВАНИЯ ВОЙНЫ ПРОТИВ РЕСПУБЛИКИ АРЦАХ

Прошла неделя после завершения работы второго заседания российско-армянского «Лазаревского клуба». Осмысливая итоги заседания, все более и более убеждаешься в востребованности подобной площадки для открытого диалога и дискуссий политических и общественных деятелей, экспертов, предпринимателей и журналистов России и Армении.

Уже можно с уверенностью констатировать, что состоявшееся обсуждение дало возможность оценить уровень и перспективы экономического сотрудничества Армении и России с учетом новых политико-экономических реалий, а также геополитических аспектов сотрудничества наших стран. Думается, что не будет преувеличением утверждение о том, что Программа второго заседания «Лазаревского клуба» и имевший место обмен мнениями явились своеобразным подтверждением объективности и актуальности курса России и Армении, нацеленного на дальнейшее углубление российско-армянского стратегического партнерства в рамках Евразийского экономического союза и ОДКБ. И это нашло свое отражение в девизе заседания: «Экономика, инвестиции, интеграция. Перспективы развития экономических связей России и Армении». Не приходится сомневаться также и в том, что в самое ближайшее время члены «Лазаревского клуба» и приглашенные на второе заседание участники дискуссий обобщат итоги состоявшегося обмена мнениями и выработают совместные рекомендации для исполнительных властей наших стран. Рекомендаций, нацеленных на дальнейшее повышение уровня сотрудничества с учетом современных геополитических вызовов, которые приобретают угрожающий для безопасности наших государств характер.

Так вот на фоне созидательной работы «Лазаревского клуба» вызывает настороженность и недоумение реакция руководства Азербайджана не только на работу «Лазаревского клуба», но и на сам факт его существования.

Прежде чем привести отдельные, но весьма характерные и повторяющиеся отклики азербайджанских СМИ, заметим, что их объединяет

нескрываемое замешательство, полная растерянность и абсолютное непонимание процессов, обусловленных функционированием «Лазаревского клуба». Так, накануне начала второго заседания небезызвестный проправительственный интернет-портал Азербайджана [aze.az](http://aze.az/lazarevskiy-klub-obrechen-na-proval.html) весьма своеобразно «благословил» его работу публикацией статьи под заглавием «Лазаревский клуб обречен на провал» (<http://aze.az/lazarevskiy-klub-obrechen-na-proval.html>). Уважаемый читатель вполне уместно может задаться вопросом: а почему из множества статей азербайджанских масс-медиа, посвященных работе «Лазаревского клуба», я упомянул именно эту публикацию? И он будет прав, однако ответ на сей вопрос проще простого. Оказывается, в апшеронском султанате (именуемом также Азербайджаном) есть интернет-порталы, которые уж больно беспокоятся за Армению. В подтверждение сказанного достаточно привести отдельные сердобольные стенания, например, aze.az о том, что: «Следует отметить, что до второго заседания клуба российские государственные медиа осуществили антиармянскую кампанию (надо же, какой позор, а вместе с тем, какая сердобольность, а главное, с чьей стороны она выражается. – А. Г.). А целый ряд депутатов Госдумы приняли участие в Баку в антиармянском шествии (согласитесь, весьма примечательно, что авторы сей публикации сами определяют подлинную суть состоявшегося 26 февраля т. г. шествия, проведенного, якобы, в память о жертвах ходжалинской трагедии 26 февраля 1992 года. – А. Г.). Один из них – член данного клуба. Между тем в эфире государственных российских медиа не звучит ни одного антиазербайджанского слова (видимо, велико было разочарование азербайджанских политологов, когда российские СМИ к трагедии 1992 года в Ходжалы, вина за которую полностью на совести Народного фронта Азербайджана, отнеслись, как и подобает солидным изданиям, придерживающимся общепринятых моральных принципов. – А. Г.). Отметим, что армяне сами признают, что «Лазаревский клуб», как и всякая российская инициатива, обречен на провал». Заключительное предложение сего безоговорочного вердикта пробуждает двоякие чувства. С одной стороны, вызывает удовлетворение то, что в противники «Лазаревского клуба» записались особи с подчеркнуто выраженным антироссийским душком и убожеством выражаемых ими мыслей. С другой стороны, они не скрывают своих связей с теми отбросами непонятно какого общества, которые позиционируют себя как «армяне, которые сами признают, что «Лазаревский клуб», как и всякая российская инициатива, обречен на провал». Можно было ограничиться вышеприведенной ссылкой, опубликованной в этом азербайджанском интернет-портале, так как сия публикация наиболее полно характеризует дичайший уровень непонимания целей и задач «Лазаревского клуба». Авторы статьи не задаются вопросом о побудительных мотивах первых уверенных шагов членов

клуба на пути к реализации поставленных задач, что изо дня в день повышает авторитет этой организации. Однако вызывает сожаление, что на подобный уровень невосприятия реалий помимо азербайджанских СМИ скатились и официальные лица апшеронского султаната, подтверждением чему стало заявление Министерства иностранных дел Азербайджана, в котором, в частности, отмечается: «Согласно распространенной в СМИ информации, 5–6 марта текущего года в Москве состоялось второе заседание российско-армянского «Лазаревского клуба». В нем приняли участие официальные представители исполнительной и законодательной властей Российской Федерации в лице советника президента РФ С. Глазьева, который передал участникам заседания приветствие президента России В. Путина, а также первого заместителя председателя Комитета Государственной Думы Российской Федерации по делам СНГ, евразийской интеграции и связям с соотечественниками К. Затулина. Хотели бы напомнить, что в связи с приглашением на первое заседание вышеупомянутого клуба представителей сепаратистского режима, созданного на оккупированных Арменией территориях Азербайджана, равно как и прозвучавшими в рамках первого заседания высказываниями, открыто ущемляющими суверенитет и территориальную целостность Азербайджана, МИД Азербайджанской Республики выразил свое недовольство и возмущение МИД РФ» («МИД Азербайджана выразил недовольство в связи с приглашением представителей сепаратистского режима на заседание «Лазаревского клуба», 7 марта 2019 г., 16:38).

Первое восприятие данного заявления – это чувство удивления на столь «молниеносное» реагирование МИД апшеронского султаната на итоги первого заседания «Лазаревского клуба», да-да, уважаемый читатель, я не оговорился, первого заседания, которое состоялось 30 ноября–1 декабря 2018 года в Ереване. В официальном документе МИД Азербайджана дается оценка именно этому мероприятию. Что же касается оценки второго заседания, то апшеронским дипломатам по сути нечего сказать, так как они на сей счет еще не придумали какую-либо брехню. А может, их подвели ими же ангажированные наемники с армянскими фамилиями, которые запоздали с возможными клеветническими «разоблачениями» членов «Лазаревского клуба». Впрочем, мне ясно, почему официально Баку понадобилось 3 месяца, чтобы понять и оценить итоги «первого заседания вышеупомянутого клуба», а дальше – «выразить свое недовольство и возмущение МИД РФ». Можно было привести и другие выдержки из заявления апшеронского внешнеполитического ведомства, однако в этом нет необходимости и вот почему. Еще за двенадцать дней до начала второго заседания «Лазаревского клуба», 22 февраля т. г. на брифинге в МИД РФ журналист из Азербайджана спросил у официального представителя Марии Захаровой относительно проведения в

Москве 5–6 марта т. г. второго заседания «Лазаревского клуба». По его же словам на этом мероприятии предполагается участие руководителей Республики Арцах. При этом азербайджанский журналист хотел увязать этот вопрос с сопредседательством России в Минской группе ОБСЕ по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта. Не дослушав вопрос до конца, официальный представитель МИД России прервала его: «Подождите. При чем здесь сопредседательство России, эта функция и данный форум? Каким образом вы соотносите это в вашем вопросе? Вы соотносите это в том контексте, что Москва – столица России? Вот видите, как вы сами в вашем вопросе соединяете вещи, которые соединять не надо. При этом в Москве, как вы правильно отметили, проходят ежедневно сотни форумов на различные темы, которые проводит гражданское общество (откуда журналисту из султаната знать, что такое гражданское общество, вольное проводить подобные мероприятия, или же что такое неправительственные организации. – А. Г.). Я думаю, что речь наверняка идет об одном из них. Если у вас есть информация, что в нем каким-то образом участвуют официальные лица, дайте мне, пожалуйста, эту информацию, я уточню. У меня такой информации нет». Приятно констатировать, что МИД Азербайджана добросовестно и весьма оперативно выполнил поручение Марии Захаровой и 7 марта т. г. отапортовал: «... доводим до сведения российской стороны, что наличие конкретных данных по участию высокопоставленных официальных лиц государственных органов РФ на вышеуказанном заседании 5 марта, где они присутствовали наряду с представителями незаконного режима, созданного на оккупированных территориях Азербайджана, грубейшим образом противоречит обязательствам страны-сопредседателя МГ ОБСЕ ...». Оказывается, второе заседание «Лазаревского клуба», проходившее в открытом режиме с участием чуть ли не полусотни журналистов из ведущих масс-медиа России и Армении, со стороны азербайджанского МИД было воспринято как некое закрытое таинственное мероприятие, потребовавшее невероятных конспирологических усилий с целью выявления «конкретных данных по участию высокопоставленных официальных лиц государственных органов РФ». Как бы помягче охарактеризовать сей абсурд. Словом, в условиях неурегулированности Нагорно-карабахского конфликта нервы азербайджанских властей явно сдают, а маразм крепчает. А посему – армяне, будьте бдительны, потому что это происходит вовсе не случайно, а является неременным атрибутом подготовки информационного фона для развязывания Азербайджаном новой войны против Республики Арцах. Думается, что сомнения относительно, на первый взгляд, столь неожиданного с моей стороны вывода полностью развеются при дальнейшем ознакомлении с фактами, которые будут приведены ниже. При этом

заметим, что можно было бы привести с десятков других выдержек из масс-медиа Азербайджана, в которых гневно осуждается сам факт проведения в Москве заседания «Лазаревского клуба». Для полноты картины отметим, что заключительным аккордом выражения гнева азербайджанской стороны явилась информация о встрече 7 марта т. г. министра иностранных дел апшеронского султаната Э. Мамедъярова с послом РФ в Баку Михаилом Бочарниковым. Что же такого интересного написали азербайджанские СМИ об этой встрече: «Министр Э. Мамедъяров сказал, что отношения между Азербайджаном и Россией носят стратегический характер и, подчеркнув роль России как одного из сопредседателей Минской группы ОБСЕ в процессе урегулирования армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта, выразил протест азербайджанской стороны в связи с участием 5–6 марта официальных государственных лиц РФ на очередном заседании российско-армянского «Лазаревского клуба», на котором присутствовали представители сепаратистского режима, созданного на оккупированных территориях Азербайджана».

Думается, здесь следует остановиться, так как за лавинообразным потоком информации о московском заседании «Лазаревского клуба» как-то в стороне остаются не менее актуальные события, прямо затрагивающие не только интересы Армении, но и нашего стратегического союзника, России. Прежде чем изложить наиболее значимые события последних месяцев в регионе Южного Кавказа, не могу устоять перед соблазном привести еще один пример в обоснование моей оценки относительно крепчающего день ото дня маразма апшеронских властей. Так, 4 марта т. г. проправительственный интернет-портал Minval. az опубликовал статью под заглавием: «Иран: мужество азербайджанцев и предательская политика Тегерана», сопроводив это заглавие подзаголовком «Азербайджанцы протестуют против предательской политики властей ИРИ». В сей скандальной публикации читаем: «Власти ИРИ (Иранской Республики Иран. – А. Г.), которые ограничились легким «а-я-яй» в адрес армянских националистов, развернувших на встрече с Пашиняном (в рамках официального визита Н. Пашиняна 27–28 февраля т. г. в Исламскую Республику Иран. – А. Г.) плакат «Карабах – это Армения и все!», и даже не подумали привлечь их к ответственности, а в случае с упоминанием о принадлежности Карабаха Азербайджану тут же ответили репрессиями. Уже на выходе со стадиона в Тебризе полиция задержала 28 наших соотечественников (1 марта т. г. на стадионе в Тебризе в ходе футбольного матча болельщики одной из команд скандировали лозунг «Карабах наш и будет нашим», подняли флаг Азербайджана и сожгли флаг Армении. – А. Г.), в том числе известного азербайджанского национально-культурного активиста Юсифа Салахшура (примечательно, что автор статьи специально подчерки-

вает «культурного», ибо Тофигаханум Фазил кызы, будучи весьма информированным журналистом, отдает себе отчет, что в апшеронском султанате «национальное», как правило, далеко от «культурного». – А. Г.). Некоторые из задержанных избиты в тюрьме». Так вот азербайджанские собраты «национально-культурного» активиста 10 марта т. г. у Посольства Ирана в Баку скандировали лозунги о том, что Карабах нужно возвращать любым путем и что необходимо расширять границы Азербайджана вплоть до Тебриза. При этом заметим, что большинство плакатов были написаны на английском языке (видимо, организаторы сего действия следовали азербайджанскому гостеприимству и с учетом того, что митинг был рассчитан вовсе не для дипломатов Посольства ИРИ, а для их американских коллег, облегчили последним хлопоты по переводу своих лозунгов с фарси на английский. – А. Г.). Заметим, что содержание лозунгов сводилось к »South Azerbaijan Is NOT IRAN», то есть «Южный Азербайджан – это не Иран». Таким образом, воспитательная работа иранских правоохранительных органов в тюрьме Тебриза, судя по всему – наиболее действенное средство от пресечения махрового сепаратизма в азербайджанонаселенных районах Ирана. Заметим, что для «национально-культурных» активистов так называемый ими Южный Азербайджан – это древнейшая Атропатена, названная так по имени Атропата, которого Александр Македонский в 328 году до н. э. назначил сатрапом Мидии. Разглагольствуя о своих притязаниях на территорию Северного Ирана, азербайджанская сторона вновь обосновывает правильность поставленного им диагноза – маразм крепчает. Ведь надо же, азербайджанское государство, которое было образовано лишь в 1918 году, претендует на свои «исторические земли», тысячелетиями принадлежащие Ирану, Персидской империи.

Однако подлость поведения азербайджанских сепаратистов в другом: они спекулируют на крайне обострившихся отношениях между США и Ираном в надежде, что в случае крайне неблагоприятной развязки этого конфликта для Ирана смогут вероломно захватить северные территории Ирана. Справедливости ради отметим, населенные в основном этническими азербайджанцами.

К вышеизложенному следует добавить и распространенное 9 марта т. г. заявление сопредседателей Минской группы ОБСЕ (далее – Заявление), которое, несмотря на то что по сути повторяет ранее изложенные ими же принципы урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, в условиях новых внешнеполитических реалий, о которых было сказано выше, а также нового внутривосточного положения в Армении после государственного переворота апреля-мая 2018 года, требует глубокого осмысления. Обострившиеся отношения между США и Ираном, агрессивная риторика азер-

байджанской стороны в отношении Ирана (пока лишь в СМИ), недвусмысленно выраженный подход США к урегулированию Нагорно-карабахского конфликта по формуле, предложенной Миллсом– Болтоном «территории (земли) – в обмен на мир», а также непримиримое упорство Н. Пашиняна, достойное лучшего применения, о неприменном участии арцахской стороны в переговорном процессе, создают совершенно новую ситуацию в нашем регионе. Во-первых, для Ирана становится архиважной задачей обеспечение безопасности стокилометровой границы между ИРИ и зоной безопасности Республики Арцах, контролируемой со стороны ее вооруженных сил. Уже одно из положений Заявления – «и международные гарантии безопасности, которые будут включать миротворческую операцию» – заставляет серьезно призадуматься. А какие страны будут осуществлять миротворческую операцию? Страны-сопредседатели Минской группы ОБСЕ – Россия, США и Франция? То есть США и Франция могут дать «международные гарантии безопасности» при задействовании сил НАТО? Тогда как будет осуществляться взаимодействие сил НАТО с российскими миротворцами? Неужто столь же опасно (вследствие непредсказуемости действий коалиционных сил под руководством США), как это имеет место быть в Сирии? Не говоря уже о возможной реакции иранского руководства в случае подобного развития событий. Увы, логика событий, происходящих в последние дни, свидетельствует о возможности подобного сценария развития ситуации в нашем регионе. Что имеется в виду? Заметим, что в ходе переговоров от 5 марта т. г. между Н. Пашиняном и Верховным представителем ЕС по иностранным делам и политике безопасности Федерикой Могерини она выступила за то, чтобы премьер-министр Армении участвовал в переговорах, проводимых под эгидой сопредседателей МГ ОБСЕ, без предусловий (в ответ на то, что Н. Пашинян тогда же 5 марта в Брюсселе в беседе с журналистами заявил о необходимости нового формата переговоров по Нагорному Карабаху). Более того, в ответ на это предложение комиссар по вопросам расширения и политики соседства ЕС Йоханнес Хан на совместной с Н. Пашиняном пресс-конференции прямо заявил о необходимости сохранения действующего формата переговоров по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта. «Иногда речь идет о нашей поддержке, я думаю, что лучше сохранить нынешний формат. Не нужно стремиться создать что-либо новое только ради новизны. И в более общем плане речь идет о мерах доверия», – сказал Й. Хан. Следует отметить, что о необходимости сохранения формата переговоров сложился консенсус между сопредседателями МГ ОБСЕ.

В этих условиях до начала обсуждения вопросов повестки дня совместного заседания Советов безопасности Армении и Республики Арцах 12 марта т. г. Н. Пашинян в который уже раз заявил: «Главный

вопрос заключается в следующем: кто представляет арцахцев или, как говорят в некоторых случаях, армян Карабаха в переговорном процессе? Проблема в том, что сегодня за переговорным столом нет полномочного легитимного представителя народа Арцаха или, как предпочитают говорить некоторые из наших коллег, нет субъекта, который имеет вотум доверия, полномочия представлять армян Карабаха». Уверен, что «народный премьер-министр РА» уж больно архаично и провинциально лукавит, выражаясь проще – пудрит мозги. Неужели Н. Пашинян не задастся вопросом, а в какой степени он является легитимным, когда более половины граждан Армении, обладающих правом голоса, вовсе не пошли на выборы в НС РА, а посему он, будучи выдвиженцем парламентского большинства, отнюдь не является всенародно избранным премьер-министром РА. Н. Пашинян попросту уходит от ответственности. Ведь в эти судьбоносные дни истинный патриот Армении и Арцаха сам бы инициировал совместное заседание Совбезов, на повестке которого были бы два вопроса: о наделении Н. Пашиняна полномочиями на переговорном процессе по Нагорно-карабахскому урегулированию представлять Республику Арцах. Естественно, это решение должно быть оформлено в полном соответствии с положениями Международного права. И второй вопрос – «О создании объединенного комитета обороны Республики Армения и Республики Арцах». Ан нет, к принятию такой ответственности на себя он отнюдь не готов – ни морально, ни психологически. Ведь это не то же самое, что митинговать в Ереване, разжигать страсти людей, доводить дело до кровопролития, а потом отсиживаться «в подполье», когда спецслужбы РА прекрасно знали о месте его пребывания. Да, да, уважаемый читатель, прекрасно знали и не брали, чтобы поподробнее узнать о его связях на свободе. Но это тема другого анализа. Не сомневаюсь, что Н. Пашинян в настоящее время не раз задумывается о подлинных причинах его беспрепятственного восшествия на вершину власти в Армении. О беспрекословной поддержке его персоны со стороны тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», множества соросовских прихлебателей, ну и, конечно, представителей ЛГБТ-сообщества. А сейчас он тянет время. Чего только стоят его откровения на совместном заседании Совбезов. «Считаю нужным подчеркнуть, что подготовка народов к миру не может быть отдельной задачей одного из вовлеченных в переговорный процесс правительств, это – совместная работа. Я имею в виду, к примеру, что подготовка азербайджанского общества к миру должна происходить с участием властей не только Азербайджана, но и Армении», – цитирует премьера пресс-служба правительства Армении. Дальше – больше: «... я готов продолжить диалог не только с президентом, но и с народом Азербайджана, поскольку убежден в том, что азербайджанский народ настолько же миролюбив, как и народы Армении и Арцаха». Эти

бредовые мысли Н. Пашиняна говорят о его подлинной оторванности от знания азербайджанских реалий или же о проявлении куда более опасного синдрома, синдрома о своей исключительности. Что это – примитивное политическое трюкачество или же болезненная самоуверенность в своем мессианстве? Ведь сумел же он своими популистскими речами оболванить тысячи и тысячи обезволенных нуждой граждан Армении. А может, из известного центра силы мировой политики его заверили в поддержке соросовских грантоедов, которые если в Азербайджане и имеются, то они бессильны что-либо сделать против апшеронского султана. Н. Пашинян не может не понимать, что его время на посту премьер-министра уже вышло, а его тщетные потуги в третий раз (второй раз – это выборы в Национальное Собрание РА VII созыва) ввести в заблуждение граждан Армении, в том числе и обманутых его «чарами», уже не удастся. Уже для любого мало-мальски мыслящего человека становится очевидным – все действия Н. Пашиняна по сути направлены на торпедирование переговорного процесса по Карабахскому урегулированию, тем самым на создание благоприятного информационного фона для азербайджанской стороны по развязыванию новой войны против Республики Арцах. А может быть именно в этом и заключалась его изначальная миссия по реализации политического завещания экс-посла США в РА Ричарда Миллса, затем лоббируемая советником президента США по безопасности Джоном Болтоном в ходе пребывания 25–26 октября 2018 г. в Ереване. Повторюсь, речь об урегулировании конфликта согласно формуле «территории (земли) – в обмен на мир» без определения будущего статуса Республики Арцах.

Подытоживая вышеприведенное, можно констатировать, что Н. Пашинян в должности премьер-министра становится реальной угрозой, вызовом национальной безопасности Республики Армения. Его незамедлительная добровольная отставка от должности премьер-министра Армении, незамедлительное формирование объединенного комитета вооруженных сил Армении и Арцаха – первый шаг на пути предотвращения войны.

Уважаемый читатель, не хотелось бы выглядеть в ваших глазах необъективным, замечаящим «бревно» лишь в чужом глазу. Увы, с сожалением вынужден признать, что маразм крепчает и в головах нынешних властей Армении. Так что призыв – армяне, будьте бдительны! – становится вдвойне актуальным.

Вместо послесловия. Завершая статью, испытал какое-то ощущение недосказанности. Речь об итогах второго заседания «Лазаревского клуба». С сожалением приходится констатировать, что официальные СМИ Армении так и умолчали это столь полезное мероприятие, чего не

скажешь о азербайджанских масс-медиа. Думая об этом, я невольно вспомнил интервью председателя оргкомитета по созданию «Лазаревского клуба», испытанного друга Армении и Арцаха, известного и уважаемого политика и общественного деятеля России и Армении, да-да Армении, Константина Федоровича Затулина. Открывая второе заседание «Лазаревского клуба», Константин Федорович сказал: «Для нас Армения важна не только как государство-союзник, для нас важно подтвердить основы своих отношений с армянским народом, который, конечно, первичен по отношению к своему государству и важен для нас в России как исторический друг и соотечественник на протяжении столетий. К нам приехала представительная делегация участников из Армении. Но я, не скрою, сожалею, что официальные структуры правительства Армении воздержались от того, чтобы кого-либо сюда прислать. Мы собрали в этом зале ведущих российских экономистов и представителей тех российских корпораций, которые работают в Армении. Мне кажется, что новым властям Армении было бы не лишним здесь с ними еще раз встретиться и еще раз обсудить экономические проблемы. Тем более что проблемы, как мы знаем, периодически возникают».

Уважаемый Константин Федорович, непосредственно обращаюсь к Вам со встречным вопросом: а кого могли прислать официальные структуры правительства Армении в Москву? Высокопоставленных русофобов или откровенных соросовских прихлебателей? Так других там и вовсе нет. Замечу, что, выразив свое откровенное сожаление из-за отсутствия на втором заседании «Лазаревского клуба» представителей правительства РА, К. Затулин опосредованно в очередной раз уличил последних в двуличии, а именно: сейчас они на словах за армяно-российское сотрудничество, а на самом деле с точностью до наоборот. Не зря же столько денег и средств было потрачено для государственного переворота и приведения к власти сих граждан. Скажу больше: чтобы как-то оправдать свое отсутствие на этом мероприятии, они начнут исподволь клеветническую кампанию против каждого из нас, а в первую очередь против организаторов «Лазаревского клуба». А дальше сами будут «судить» – где правда, а где ложь. Словом, и нам, членам «Лазаревского клуба», следует быть бдительными.

Маразм крепчает, а враг не дремлет.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԵՐ, ԶԳՈՆ ԵՂԵՔ

ԱՐՐԲԵԶԱՆԸ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՖՈՆ Է ՍՏԵՂԾՈՒՄ ԱՐՑԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՍԱՆՁԱԶԵՐԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մեկ շաբաթ է անցել հայ-ռուսական «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստի աշխատանքի ավարտից հետո: Իմաստավորելով նիստի արդյունքները՝ ավելի ու ավելի ես համոզվում Ռուսաստանի և Հայաստանի քաղաքական ու հասարակական գործիչների, փորձագետների, գործարարների և լրագրողների բաց երկխոսության ու բանավեճերի նման հարթակի պահանջվածության մեջ:

Արդեն կարելի է համոզված փաստել, որ կայացած քննարկումը հնարավորություն ընձեռեց գնահատել Հայաստանի և Ռուսաստանի տնտեսական համագործակցության մակարդակն ու հեռանկարները՝ հաշվի առնելով քաղաքատնտեսական նոր իրողությունները, ինչպես նաև մեր երկրների համագործակցության աշխարհաքաղաքական կողմերը: Կարծում եմ, չափազանցություն չի լինի ասել, որ «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստի ծրագիրը և տեղի ունեցած կարծիքների փոխանակումը ինքնատիպ հաստատումն էին Ռուսաստանի ու Հայաստանի գծի օբյեկտիվության և հրատապության՝ ուղղված ռուս-հայկական ռազմավարական գործընկերության հետագա խորացմանը՝ Եվրասիական տնտեսական միության ու ՀԱՊԿ շրջանակներում: Եվ դա իր արտացոլումն է գտել նիստի կարգախոսում. «Տնտեսություն, ներդրումներ, ինտեգրացիա. Ռուսաստանի և Հայաստանի տնտեսական կապերի զարգացման հեռանկարներ»: Չարժե կասկածել նաև, որ ամենամոտ առաջիկայում «Լազարյան ակումբի» անդամները և երկրորդ նիստին հրավիրված բանավեճերի մասնակիցները կընդհանրացնեն կարծիքների փոխանակման արդյունքները ու կմշակեն համատեղ երաշխավորություններ մեր երկրների գործադիր իշխանությունների համար: Երաշխավորություններ, որոնք ուղղված կլինեն համագործակցության մակարդակի հետագա բարձրացմանը՝ հաշվի առնելով արդի աշխարհաքաղաքական մարտահրավերները, որոնք ստանում են մեր պետությունների անվտանգությանն սպառնացող բնույթ:

Եվ ահա, «Լազարյան ակումբի» ստեղծարար աշխատանքի ֆոնին մտահոգություն և տարակուսանք է առաջացնում Ադրբեջանի ղեկավար

րության արձագանքը ոչ միայն «Լազարյան ակումբի» աշխատանքին, այլև հենց նրա գոյության փաստին:

Մինչ ադրբեջանական լրատվամիջոցների առանձին, բայց միանգամայն բնութագրական ու կրկնվող արձագանքները մեջբերելը՝ նշենք, որ դրանք միավորում են անթաքույց շփոթությունը, լիակատար մոլորվածությունը և բացարձակ անհասկացողությունը՝ պայմանավորված «Լազարյան ակումբի» գործունեությամբ: Այսպես, երկրորդ նիստի սկսվելու նախօրեին Ադրբեջանի ոչ անհայտ, կառավարամետ *aze.az* ինտերնետ պորտալը բավական ինքնատիպ կերպով «օրհնեց» նրա աշխատանքը «Լազարյան ակումբը» դատապարտված է ձախողման» վերնագրով հոդվածով (<http://aze.az/lazarevskiy-klub-obrechen-na-proval.html>): Հարգելի ընթերցողը միանգամայն տեղին կարող է հարց տալ. իսկ ինչո՞ւ «Լազարյան ակումբի» աշխատանքի վերաբերյալ ադրբեջանական լրատվամիջոցներում տեղ գտած բազմաթիվ հոդվածներից հիշատակեցի հենց այս հրապարակումը: Եվ նա իրավացի կլինի, բայց այս հարցի պատասխանը պարզից էլ պարզ է: Պարզվում է՝ ափշերոնյան սուլթանությունում (որը նաև Ադրբեջան է կոչվում) կան ինտերնետ պորտալներ, որոնք չափից ավելի են անհանգստանում Հայաստանի համար: Որպես ասվածի հաստատում բավական է մեջբերել, օրինակ, *aze.az*-ի որոշ սրտացավ տվայտանքներ այն մասին, թե՝ «Հարկ է նշել, որ մինչև ակումբի երկրորդ նիստը ռուսական պետական լրատվամիջոցներն իրականացնում էին հակահայկական քարոզչություն (տե՛ս, է, ինչ խայտառակություն, հետոն էլ՝ ինչ սրտացավություն, և որ գլխավորն է՝ ում կողմից է այն արտահայտվում – Ա. Գ.): Իսկ պետդումայի մի ամբողջ շարք պատգամավորներ Բաքվում մասնակցել են հակահայկական երթին (համաձայնեք, բավական հատկանշական է, որ այս հրապարակման հեղինակներն իրենք են որոշում ս. թ. փետրվարի 26-ին տեղի ունեցած երթի իսկական էությունը, որը, իբր, անցկացվել էր ի հիշատակ 1992թ. փետրվարի 26-ին Խոջալուի ողբերգության զոհերի – Ա. Գ.): Նրանցից մեկն այդ ակումբի անդամ է: Այնինչ, ռուսաստանյան պետական լրատվամիջոցների եթերում ոչ մի հակաադրբեջանական խոսք չի հնչում (հավանաբար, մեծ է եղել ադրբեջանցի քաղաքագետների հիասթափությունը, երբ ռուսական ԶԼՄ-ներում 1992թ. Խոջալուի ողբերգությանը, որի մեղքը լիովին ընկնում է Ադրբեջանի Ժողովրդական Ճակատի խղճին, վերաբերվեցին պատկառելի պարբերականներին հարիր ձևով՝ հավատարիմ մնացին բոլորի կողմից ընդունված բարոյական սկզբունքներին – Ա. Գ.): Նշենք, որ հայերն իրենք են խոստովանում, որ Լազարյան ակումբը, ինչպես և ցանկացած ռուսական նախաձեռնություն, դատապարտված է ձախողման»: Այս անվերապահ դատավճռի եզրափակիչ նախադասությունը երկակի զգացումներ է առաջացնում: Մի կողմից՝ գոհացնում է այն, որ «Լազարյան ակումբի» հակառակորդ են գրվել ընդգծված հակառուսական հովերով ու իրենց արտահայտած մտքերի ողորմելիությամբ աչքի ընկնող առանձնյակներ: Մյուս կողմից՝ նրանք չեն թաքցնում իրենց կապերն անհասկանալի է, թե որ հա-

Ա. զԵՆԱՄՅԱՆ

սարակության թափափուկների հետ, որոնք իրենց ներկայացնում են որպես «հայեր, որոնք իրենք են խոստովանում, որ «Լազարյան ակումբը», ինչպես և ռուսական ցանկացած նախաձեռնություն, դատապարտված է ծախողման»։ Կարելի էր սահմանափակվել ադրբեջանական այդ ինտերնետ պորտալում հրապարակված վերը նշված հղումով, քանի որ այդ հրապարակումն առավել ամբողջական է բնութագրում «Լազարյան ակումբի» նպատակները և խնդիրները չհասկանալու վայրի մակարդակը։ Հոգվածի հեղինակները չեն հարցնում ակումբի անդամների առաջին վստահ քայլերի դրդիչ մոտիվների մասին՝ առաջադրված խնդիրների կատարման ճանապարհին, ինչն օրեցօր բարձրացնում է այդ կազմակերպության հեղինակությունը։ Սակայն վիատեցնող է այն, որ իրողությունների չընկալման նման մակարդակի, ադրբեջանական լրատվամիջոցներից բացի, իջել են նաև ափշերոնյան սուլթանության պաշտոնական դեմքերը, ինչի հաստատումն է դարձել Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարության հայտարարությունը, որում, մասնավորապես, ասվում է. «ԶԼՄ-ներում տարածված տեղեկատվության համաձայն՝ ընթացիկ տարվա մարտի 5–6-ին Մոսկվայում տեղի է ունեցել ռուս-հայկական «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստը։ Մասնակցել են Ռուսաստանի Դաշնության գործադիր և օրենսդիր իշխանությունների պաշտոնական ներկայացուցիչները՝ հանձինս ՌԴ նախագահի խորհրդական Ս.Գլազևի, որը նիստի մասնակիցներին է փոխանցել Ռուսաստանի նախագահ Վ.Պուտինի ողջույնը, ինչպես նաև Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դումայի ԱՊՀ գործերի, եվրասիական ինտեգրման և համերկրացիների հետ կապերի կոմիտեի առաջին փոխնախագահ Կ. Զատուլինի։ Կցանկանայինք հիշեցնել, որ վերոնշյալ ակումբի առաջին նիստին Հայաստանի կողմից Ադրբեջանի օկուպացված տարածքներում ստեղծված անջատողական ռեժիմի ներկայացուցիչների հրավերի, ինչպես նաև առաջին նիստի շրջանակում հնչեցված արտահայտությունների հետ կապված, որոնք բացահայտ ոտնահարում են Ադրբեջանի ինքնիշխանությունն ու տարածքային ամբողջականությունը, Ադրբեջանական Հանրապետության ԱԳՆ-ն իր դժգոհությունը և գայրույթն է հայտնել» (<http://www.trend.az/azerbaijan/Karabakh/3029952.html>, «Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն դժգոհություն է հայտնել «Լազարյան ակումբի» նիստին անջատողական ռեժիմի ներկայացուցիչներին հրավիրելու հետ կապված», 7 մարտի 2019թ., 16:38):

Այս հայտարարության առաջին ընկալումը զարմանքի զգացողություն է ափշերոնյան սուլթանության ԱԳՆ-ի՝ «Լազարյան ակումբի» առաջին նիստի արդյունքներին այսքան «կայծակնային» արձագանքից, այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, առաջին նիստի, որը տեղի է ունեցել 2018 թվականի նոյեմբերի 30 – դեկտեմբերի 1-ին Երևանում։ Ադրբեջանի ԱԳՆ պաշտոնական փաստաթղթում տրվում է հենց այս միջոցառման գնահատականը։ Իսկ ինչ վերաբերում է երկրորդ նիստի գնահատականին, ապա ափշերոնյան դիվանագետները, ըստ էության, ասելու բան չունեն, քանի որ այս հաշվով դեռ որևէ հերյուրանք չեն մտածել։ Իսկ գուցե նրանց

դավաճանել են իրենց իսկ կանխակալ վարձկանները հայկական ազգանուններով, որոնք ուշացել են գրապարտող «մերկացումներ» անել «Լազարյան ակումբի» անդամների հասցեին: Ի դեպ, ինձ համար պարզ է, թե ինչու պաշտոնական Բաքվին 3 ամիս պետք եղավ, որպեսզի հասկանա և գնահատի «վերոնշյալ ակումբի առաջին նիստի» արդյունքները, իսկ հետո ավելի հետաքրքիր է՝ «արտահայտի իր դժգոհությունն ու զայրույթը ՌԴ ԱԳՆ-ին»: Կարելի էր այլ մեջբերումներ էլ կատարել ավիչերոնյան քաղաքական գերատեսչության հայտարարությունից, բայց դրա կարիքը չկա, և ահա թե ինչու: «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստի սկսվելուց տասներկու օր առաջ՝ ս.թ. փետրվարի 22-ին, ՌԴ ԱԳՆ ձեպագրույցում ադրբեջանցի լրագրողը հարցրեց պաշտոնական ներկայացուցիչ Մարիա Զախարովային Մոսկվայում ս.թ. մարտի 5–6-ին «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստի անցկացման մասին: Նրա խոսքով՝ այդ միջոցառմանը ենթադրվում է Արցախի Հանրապետության ղեկավարների մասնակցությունը: Ընդ որում՝ ադրբեջանցի լրագրողն ուզում էր այդ հարցը կապել Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում Ռուսաստանի համանախագահության հետ: Մինչև վերջ հարցը չլսելով՝ Ռուսաստանի ԱԳՆ պաշտոնական ներկայացուցիչն ընդհատեց նրան. «Սպասեք: Ի՞նչ կապ ունի այստեղ Ռուսաստանի համանախագահությունը, այդ ֆունկցիան ու այդ ֆորումը: Ինչպե՞ս եք հարաբերակցում դա ձեր հարցում: Դուք դա հարաբերակցում եք այն համատեքստում, որ Մոսկվան Ռուսաստանի մայրաքաղաքն է: Այ, տեսնո՞ւմ եք, թե ինչպես եք ինքներդ ձեր հարցում միավորում բաներ, որոնք չպետք է միացնել: Ընդ որում, Մոսկվայում, ինչպես ճիշտ նկատեցիք, ամեն օր հարյուրավոր ֆորումներ են անցկացվում տարբեր թեմաներով, որոնք իրականացնում է քաղաքացիական հասարակությունը (որտեղի՞ց պետք է սուլթանության լրագրողն իմանար, թե ինչ է քաղաքացիական հասարակությունը, որն ազատ է անցկացնել նման միջոցառումներ, կամ թե ինչ են ոչկառավարական կազմակերպությունները – Ա. Գ.): Ես կարծում եմ, որ խոսքը, հավանաբար, դրանցից մեկի մասին է: Եթե դուք տեղեկություն ունեք, որ դրանում ինչ-որ կերպ մասնակցում են պաշտոնական անձինք, տվեք ինձ, խնդրեմ, այդ տեղեկությունը, ես կճշտեմ: Ես նման տեղեկություն չունեմ»: Հաճելի է փաստել, որ Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն բարեխղճորեն և բավական օպերատիվորեն կատարեց Մարիա Զախարովայի հանձնարարությունը և ս. թ. մարտի 7-ին գեկուցեց. «... տեղեկացնում ենք ռուսական կողմին, որ մարտի 5-ի վերոնշյալ նիստում ՌԴ պետական մարմինների բարձրաստիճան պաշտոնյաների մասնակցության կոնկրետ տվյալների առկայությունը, որտեղ նրանք ներկա էին Ադրբեջանի օկուպացված տարածքներում ստեղծված անօրինական ռեժիմի ներկայացուցիչների կողքին, կոպտաբար հակասում է ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահ երկրի պարտավորություններին ...»: Պարզվում է, որ «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստը, որը բաց ռեժիմով անցկացվում էր Ռուսաստանի ու Հայաստանի առաջատար լրատվամիջոցների մոտ հիսուն լրագրողի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մասնակցությամբ, ադրբեջանական ԱԳՆ-ի կողմից ընկալվեց որպես մի ինչ-որ փակ, խորհրդավոր միջոցառում, որն անասելի կոնսպիրոլոգիական ջանքեր պահանջեց՝ «ՌԴ պետական մարմինների բարձրաստիճան պաշտոնյաների մասնակցության մասին կոնկրետ տվյալների» բացահայտման նպատակով: Ինչպես անենք, որ որքան հնարավոր է մեղմ բնութագրենք այս անհեթեթությունը: Մի խոսքով՝ Ղարաբաղյան հակամարտության չկարգավորվածության պայմաններում ադրբեջանական իշխանությունների նյարդերն ակնհայտորեն տեղի են տալիս, իսկ մարագմը խորանում է: Ուստի, հայե՛ր, զգո՛ն եղեք, որովհետև դա տեղի է ունենում բնավ ոչ պատահաբար, այլ հանդիսանում է Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ նոր պատերազմի սանձազերծման տեղեկատվական ֆոնի պատրաստման պարտադիր ատրիբուտ: Կարծում եմ, որ կասկածներն իմ կողմից, առաջին հայացքից, այսքան անսպասելի եզրահանգման վերաբերյալ լիովին կցրվեն այն փաստերի հետ ծանոթանալով, որոնք կներկայացնեն ստորև: Ընդ որում՝ նկատենք, որ կարելի էր տասնյակ այլ մեջբերումներ կատարել ադրբեջանական լրատվամիջոցներից, որոնցում ցասումով դատապարտվում է Մոսկվայում «Լազարյան ակումբի» նիստի անցկացման փաստը: Պատկերն ամբողջացնելու համար նշենք, որ ադրբեջանական կողմի ցասման եզրափակիչ ակորդը ս. թ. մարտի 7-ին Բաքվում ՌԴ դեսպան Միխայիլ Բոչարնիկովի հետ ափշերոնյան սուլթանության արտաքին գործերի նախարար Է. Մամեդյարովի հանդիպման մասին տեղեկությունն էր: Ի՞նչ հետաքրքիր բան գրեցին ադրբեջանական լրատվամիջոցներն այդ հանդիպման մասին. «Նախարար Է. Մամեդյարովն ասաց, որ Ադրբեջանի և Ռուսաստանի հարաբերությունները կրում են ռազմավարական բնույթ և, ընդգծելով Ռուսաստանի դերը՝ որպես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ երկրի՝ հայ-ադրբեջանական ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացում, հայտնեց ադրբեջանական կողմի բողոքը մարտի 5 – 6-ին ռուս-հայկական «Լազարյան ակումբի» հերթական նիստին ՌԴ պետական պաշտոնական անձանց մասնակցության առիթով, որին ներկա էին Ադրբեջանի օկուպացված տարածքներում ստեղծված անջատողական ռեժիմի ներկայացուցիչներ»:

Կարծում եմ, որ այստեղ հարկ է կանգ առնել, քանի որ «Լազարյան ակումբի» մոսկովյան նիստի մասին տեղեկատվության հեղեղատիպ հոսքի հետևում են մնում ոչ պակաս կարևոր իրադարձություններ, որոնք ուղղակիորեն առնչվում են ոչ միայն Հայաստանի, այլև մեր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանի շահերին: Մինչ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում վերջին ամիսների առավել նշանակալի իրադարձությունները ներկայացնելը՝ չեմ կարող զսպել գայթակղությունս և չներկայացնել ևս մեկ օրինակ՝ հիմնավորելու համար ափշերոնյան իշխանությունների խորացող մարագմի մասին իմ գնահատականը: Այսպես, ս. թ. մարտի 4-ին կառավարամետ Minval.az ինտերնետ պորտալը հրապարակեց հոդված «Իրան. ադրբեջանցիների քաջությունը և Թեհրանի դավաճանական քաղաքակա-

նությունը» վերնագրով, ընդ որում՝ վերնագիրն ուղեկցելով «Ադրբեջանցիները բողոքում են ԻԻՀ իշխանությունների դավաճանական քաղաքականության դեմ» ենթավերնագրով (<https://minval.az/news/123868068>): Այս սկանդալային հրապարակման մեջ կարդում ենք. «ԻԻՀ (Իրանի Իսլամական Հանրապետություն – Ա. Գ.) իշխանությունները, որոնք սահմանափակվեցին թեթև «այ-այ-այ»-ով հայ ազգայնականների հասցեին, որոնք Փաշինյանի հետ հանդիպման ժամանակ (ս. թ. փետրվարի 27 – 28-ին Իրանի Իսլամական Հանրապետություն Ն. Փաշինյանի պաշտոնական այցի շրջանակում – Ա. Գ.) «Ղարաբաղը Հայաստան է, և վե՛րջ» պաստառ ծածանեցին, անգամ չմտածեցին էլ նրանց պատասխանատվության կանչել, այլ Ադրբեջանին Ղարաբաղի պատկանելության մասին հիշատակման ժամանակ անմիջապես պատասխանեցին բռնություններով: Թավրիզում մարզադաշտից դուրս գալիս ոստիկանությունը կալանեց մեր 28 հայրենակցի (ս. թ. մարտի 1-ին Թավրիզի մարզադաշտում ֆուտբոլի խաղի ժամանակ թիմերից մեկի երկրպագուները վանկարկում էին «Ղարաբաղը մերն է և մերն է լինելու», բարձրացրին Ադրբեջանի դրոշը և այրեցին Հայաստանինը – Ա. Գ.), այդ թվում հայտնի ադրբեջանցի ազգային-մշակութային ակտիվիստ Յուսիֆ Սալահշուրին (հատկանշական է, որ հոդվածի հեղինակը հատուկ ընդգծում է՝ «մշակութային», քանի որ Թոֆիգխանում Ֆազիլ կըզըն, բավական տեղեկացված լրագրող լինելով, իրեն հաշիվ տալիս է, որ ափշերոնյան սուլթանությունում «ազգայինը», որպես կանոն, հեռու է «մշակութայինից» – Ա. Գ.): Կալանվածներից ոմանք ծեծի են ենթարկվել բանտում»: Եվ ահա, «ազգային-մշակութային» ակտիվիստի ադրբեջանցի եղբայրակիցները ս. թ. մարտի 10-ին Բաքվում Իրանի դեսպանության առջև վանկարկում էին կարգախոսներ, որ Ղարաբաղը պետք է վերադարձնել ցանկացած ճանապարհով և որ անհրաժեշտ է ընդլայնել Ադրբեջանի սահմաններն ընդհուպ մինչև Թավրիզ: Ընդ որում՝ նկատենք, որ պաստառների մեծ մասը գրված էր անգլերեն (հավանաբար, այս արարի կազմակերպիչները հետևում էին ադրբեջանական հյուրընկալությանը և հաշվի առնելով այն, որ հանրահավաքը հաշվարկված էր բնավ ոչ ԻԻՀ դեսպանության դիվանագետների, այլ նրանց ամերիկացի գործընկերների համար, վերջիններիս համար հեշտացրել էին ֆարսիից իրենց կարգախոսների անգլերեն թարգմանության հոգսը – Ա. Գ.): Նշենք, որ կարգախոսների բովանդակությունը հանգեցվում էր »South Azerbaijan Is NOT IRAN«-ին, այսինքն՝ «Հարավային Ադրբեջանը Իրան չէ»: Այսպիսով, իրանցի իրավապահ մարմինների դաստիարակչական աշխատանքը Թավրիզի բանտում, դատելով ըստ ամենայնի՝ Իրանի ադրբեջանաբնակ շրջաններում թունդ անջատողականության կասեցման առավել գործուն միջոցն է: Նշենք, որ «ազգային-մշակութային» ակտիվիստների համար իրենց անվանած Հարավային Ադրբեջանը հնագույն Ատրպատականն է, որն այդպես է կոչվել Ատրոպատեսի անունով, որին Ալեքսանդր Մակեդոնացին մ. թ. ա. 328թ. նշանակեց Մարաստանի սատրապ: Բարբաջելով Հյուսիսային Իրանի տարածքների հանդեպ իրենց հավակնությունների մասին՝

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ադրբեջանական կողմը նորից հիմնավորում է իրեն տրված ախտորոշման ճշմարտացիությունը՝ մարագմը խորանում է: Բա լինելու բա՞ն է՝ ադրբեջանական պետությունը, որը կազմավորվել է լոկ 1918թ., հավակնում է իր «պատմական հողերին», որոնք հազարամյակներ պատկանել են Իրանին, Պարսկական կայսրությանը:

Սակայն ադրբեջանական անջատողականների լկտիությունն այլ բանում է. նրանք շահարկում են ԱՄՆ-ի և Իրանի խիստ լարված հարաբերությունները՝ այն հույսով, որ Իրանի համար այդ հակամարտության ծայրահեղ անբարենպաստ հանգուցալուծման պարագայում կկարողանան ուխտադրժորեն զավթել Իրանի հյուսիսային տարածքները: Հանուն արդարության նշենք՝ հիմնականում էթնիկ ադրբեջանցիներով բնակեցված:

Վերոնշյալին պետք է հավելել նաև ս. թ. մարտի 9-ին տարածված ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հայտարարությունը (այսուհետ՝ Հայտարարություն), որը, չնայած, ըստ էության, կրկնում է ավելի վաղ նրանց ներկայացրած սկզբունքները Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ, արտաքին քաղաքական նոր իրողությունների պայմաններում, որոնց մասին վերն ասվեց, ինչպես նաև Հայաստանում 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո ներքաղաքական նոր իրավիճակի բերումով, պահանջում է խոր իմաստավորում: ԱՄՆ և Իրանի սրված հարաբերությունները, ադրբեջանական կողմի ագրեսիվ հռետորաբանությունը Իրանի հասցեին (առայժմ միայն ԶԼՄ-ներում), ԱՄՆ ոչ երկիմաստ մոտեցումը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանը՝ Միլս – Բոլթոնի առաջարկած «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևով, ինչպես նաև Ն. Փաշինյանի անհաշտ համառությունը, որն ավելի լավ կիրառության է արժանի, բանակցային գործընթացին արցախյան կողմի պարտադիր մասնակցության մասին, միանգամայն նոր իրավիճակ են ստեղծում մեր տարածաշրջանում: Նախ՝ Իրանի համար գերկարևոր խնդիր է դառնում անվտանգության ապահովումը ԻԻՀ-ի և Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտու միջև հարյուր կիլոմետրանոց սահմանին, որը վերահսկվում է նրա զինված ուժերի կողմից: Հայտարարության դրույթներից մեկն արդեն՝ «և անվտանգության միջազգային երաշխիքները, որոնք կներառեն խաղաղարար գործողություն», ստիպում է լրջորեն մտածել: Իսկ ո՞ր երկրներն են իրականացնելու խաղաղարար գործողությունը: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ երկրները՝ Ռուսաստանը, ԱՄՆ-ը և Ֆրանսիան: Այսինքն՝ ԱՄՆ-ն ու Ֆրանսիան կարող են «անվտանգության միջազգային երաշխիքներ տալ» ՆԱՏՕ-ի ուժերի գործադրմամբ: Այդ դեպքում ինչպե՞ս է իրականացվելու ՆԱՏՕ-ի ուժերի փոխգործակցությունը ռուս խաղաղարարների հետ: Մի՞թե նույնքան վտանգավոր (ԱՄՆ ղեկավարությամբ կռավիցիոն ուժերի գործողությունների անկանխատեսելիության հետևանքով), որքան տեղի է ունենում Սիրիայում: Էլ չեն ասում Իրանի ղեկավարության հնարավոր արձագանքի մասին՝ իրադարձությունների զարգացման նման ընթացքի դեպքում: Ավաղ, իրադարձությունների տրամաբանությ-

յունը, որոնք տեղի են ունենում վերջին օրերին, վկայում են մեր տարածաշրջանում իրավիճակի զարգացման նման սցենարի հնարավորության մասին: Ի՞նչ նկատի ունեն: Նշենք, որ Ն. Փաշինյանի և ԵՄ արտաքին գործերի ու անվտանգության քաղաքականության Գերագույն ներկայացուցիչ Ֆեդերիկա Մոգերինիի՝ ս. թ. մարտի 5-ի բանակցությունների ընթացքում վերջինը հանդես է եկել այն բանի օգտին, որ Հայաստանի վարչապետը մասնակցի ԵԱՀԿ ՄԽ հովանու ներքո անցկացվող բանակցություններին՝ առանց նախապայմանների (ի պատասխան այն բանի, որ Ն. Փաշինյանն այդ ժամանակ՝ մարտի 5-ին, Բրյուսելում, լրագրողների հետ զրույցում նշել էր Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ բանակցությունների նոր ձևաչափի անհրաժեշտության մասին): Ավելին, ի պատասխան այդ առաջարկության՝ ԵՄ ընդլայնման և հարևանության քաղաքականության հանձնակատար Յոհաննես Հանը Ն. Փաշինյանի հետ համատեղ մամուլի ասուլիսում ուղղակի հայտարարել էր Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ բանակցությունների գործող ձևաչափի պահպանման անհրաժեշտության մասին: «Երբեմն խոսքը մեր աջակցության մասին է, ես կարծում եմ, որ ավելի լավ է պահպանել ներկայիս ձևաչափը: Պետք չէ փորձել ստեղծել ինչ-որ նոր բան՝ հանուն նոր լինելու: Եվ առավել ընդհանուր առումով խոսքը վստահության միջոցների մասին է», – ասել է Յ. Հանը: Հարկ է նշել, որ բանակցությունների ձևաչափի պահպանման անհրաժեշտության մասին կոնսենսուս է ստեղծվել ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահների միջև:

Այս պայմաններում, ս. թ. մարտի 12-ին Հայաստանի և Արցախի Հանրապետությունների Անվտանգության խորհուրդների համատեղ նիստի օրակարգի քննարկումն սկսելուց առաջ Ն. Փաշինյանը որերորդ անգամ հայտարարեց. «Գլխավոր հարցը հետևյալն է. ո՞վ է ներկայացնելու արցախցիներին կամ, ինչպես ասում են որոշ դեպքերում՝ Ղարաբաղի հայերին բանակցային գործընթացում: Խնդիրն այն է, որ այսօր բանակցային սեղանին չկա Արցախի ժողովրդի լիազոր լեգիտիմ ներկայացուցիչ կամ, ինչպես նախընտրում են ասել մեր գործընկերներից ոմանք՝ չկա սուբյեկտ, որն ունի վստահության քվե, լիազորություններ՝ ներկայացնելու Ղարաբաղի հայերին»: Համոզված եմ, որ «ՀՀ ժողվարչապետը» խիստ արխայիկ և գեղջկավարի խորամանկում է, պարզ ասած՝ թոզ է փչում: Մի՞թե Ն. Փաշինյանը հարց չի տալիս, թե որքանով է ինքը լեգիտիմ, երբ Հայաստանի՝ ծայնի իրավունք ունեցող քաղաքացիների ավելի քան կեսը չի մասնակցել ՀՀ ԱԺ ընտրություններին, ուստի նա, լինելով խորհրդարանական մեծամասնության առաջադրած թեկնածուն, բնավ չի հանդիսանում ՀՀ համաժողովրդական ընտրված վարչապետ: Ն. Փաշինյանը պարզապես խուսափում է պատասխանատվությունից: Չէ՞ որ այս ճակատագրական օրերին Հայաստանի ու Արցախի իսկական հայրենասերն ինքը կնախաձեռներ Անվտանգության խորհուրդների համատեղ նիստ, որի օրակարգում կլինե՞ր երկու հարց. Ն. Փաշինյանին օժտել լիազորություններով՝ ղարաբաղյան կարգավորման

բանակցությունների գործընթացում ներկայացնելու Արցախի Հանրապետությունը: Բնականաբար, այս որոշումը պետք է ձևակերպվեր միջազգային իրավունքի դրույթներին համապատասխան: Եվ երկրորդ հարցը՝ «Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության պաշտպանության միացյալ կոմիտեի ստեղծման մասին»: Բայց չէ՛, նման պատասխանատվություն նա պատրաստ չէ ստանձնել ոչ բարոյապես, ոչ հոգեբանորեն: Չէ՞ որ դա Երևանում հանրահավաքներ անելը չէ, մարդկանց կրքերը բորբոքելը չէ, բանը արյունահեղության հասցնելը չէ, իսկ հետո էլ «ընդհատակում» նստելը չէ, երբ ՀՀ հատուկ ծառայությունները հիանալի գիտեին նրա գտնվելու վայրի մասին: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, հիանալի գիտեին ու չէին կալանում, որպեսզի ավելի մանրամասն իմանային նրա կապերի մասին ազատության մեջ: Բայց սա այլ վերլուծության թեմա է: Չեմ կասկածում, որ Ն. Փաշինյանը ներկայում շատ է մտածում Հայաստանում իշխանության բարձունքում անխոչընդոտ հայտնվելու իսկական պատճառների մասին: «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի, սորոսյան լափակերների բազմության և, իհարկե, ԼԳԲՏ հանրույթի ներկայացուցիչների կողմից իր անձի անշեղ աջակցության մասին: Իսկ հիմա նա ժամանակ է ձգում: Ի՞նչ ասես արժեն նրա հայտնությունները Անվտանգության խորհուրդների համատեղ նիստում. «Անհրաժեշտ եմ համարում ընդգծել, որ ժողովուրդների պատրաստումը խաղաղությանը չի կարող բանակցային գործընթացում ներգրավված կառավարություններից մեկի առանձին խնդիրը լինել, դա համատեղ աշխատանք է: Ես նկատի ունեմ, օրինակ, որ ադրբեջանական հասարակությանը խաղաղության պատրաստելը պետք է տեղի ունենա ոչ միայն Ադրբեջանի, այլև Հայաստանի իշխանությունների մասնակցությամբ», – վարչապետին մեջբերում է Հայաստանի կառավարության մամուլի ծառայությունը: Հետո ավելի հետաքրքիր է. «... ես պատրաստ եմ շարունակել երկխոսությունը ոչ միայն նախագահի, այլև Ադրբեջանի ժողովրդի հետ, քանի որ համոզված եմ նրանում, որ ադրբեջանցի ժողովուրդը նույնքան խաղաղասեր է, որքան և Հայաստանի ու Արցախի ժողովուրդները»: Ն. Փաշինյանի այս զառանցական մտքերը վկայում են ադրբեջանական իրողությունների իմացությունից նրա կտրվածության կամ էլ շատ ավելի վտանգավոր ախտանշանի դրսևորման մասին՝ իր բացառիկության մասին ախտանշանի: Ի՞նչ է սա՝ պարզունակ քաղաքական հնա՞րք, թե՞ իր մեսիականության հիվանդագին ինքնավստահություն: Չէ՞ որ նա կարողացավ ամբոխահաճո խոսքերով հիմարեցնել Հայաստանի՝ կարիքից կամազուրկ դարձած հազարավոր քաղաքացիների: Իսկ գուցե համաշխարհային քաղաքականության հայտնի կենտրոնից նրան հավաստիացրել են սորոսյան գրանտակերների աջակցության մասին, որոնք եթե Ադրբեջանում կան էլ, ապա անգոր են որևէ բան անել ափշերոնյան սուլթանի դեմ: Ն. Փաշինյանը չի կարող չհասկանալ, որ վարչապետի պաշտոնին գտնվելու իր ժամանակն արդեն սպառվել է, իսկ նրա ապարդյուն ջանքերը՝ երրորդ անգամ

(երկրորդ անգամ՝ ՀՀ VII գումարման Ազգային ժողովի ընտրություններն էին) մոլորության մեջ գցել Հայաստանի քաղաքացիներին, այդ թվում և նրա «ոյութանքներից» խաբված, արդեն չեն հաջողվի: Արդեն քիչ թե շատ մտածող մարդու համար էլ է ակնհայտ դառնում՝ Ն. Փաշինյանի բոլոր գործողությունները, ըստ էության, ուղղված են Ղարաբաղյան կարգավորման բանակցային գործընթացի արգելակմանը, դրանով իսկ՝ ադրբեջանական կողմի համար բարենպաստ տեղեկատվական ֆոնի ստեղծմանը՝ Արցախի Հանրապետության դեմ նոր պատերազմ սանձազերծելու համար: Իսկ գուցե հենց սա է նրա սկզբնական առաքելությունը՝ իրականացնել ՀՀ-ում ԱՄՆ նախկին դեսպան Ռիչարդ Միլսի, հետո՝ ԱՄՆ նախագահի անվտանգության գծով խորհրդական Ջոն Բոլթոնի (որը Երևանում էր 2018թ. հոկտեմբերի 25 – 26-ին) կողմից քաջալերվող քաղաքական պատգամը: Կրկնում են, խոսքը հակամարտության կարգավորման մասին է՝ «տարածքներ (հողեր) խաղաղության դիմաց» բանաձևով՝ առանց Արցախի Հանրապետության ապագա կարգավիճակի սահմանման:

Ամփոփելով վերն ասվածը՝ կարելի է փաստել, որ Ն. Փաշինյանը վարչապետի պաշտոնում դառնում է իրական սպառնալիք, մարտահրավեր Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգությանը: Նրա անհապաղ ինքնակամ հրաժարականը Հայաստանի վարչապետի պաշտոնից, Հայաստանի և Արցախի Հանրապետությունների զինված ուժերի միացյալ կոմիտեի անհապաղ կազմավորումը պատերազմի կանխման առաջին քայլերն են:

Հարգելի ընթերցող, չէի ցանկանա ձեր աչքում ոչ օբյեկտիվ թվալ, որը «տեսնում է միայն ուրիշի աչքի գերանը»: Ավաղ, ցավով ստիպված են խոստովանել, որ մարազը խորանում է նաև Հայաստանի ներկա իշխանությունների գլուխներում: Այնպես որ, կոչը՝ հայե՛ր, զգո՛ն եղեք, կրկնակի հրատապ է դառնում:

Հետգրության փոխարեն: Հոգվածն ավարտելով՝ թերի ասվածի ինչ-որ զգացողություն ունեցա: Խոսքը «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստի արդյունքների մասին է: Ցավով պետք է փաստեմ, որ Հայաստանի պաշտոնական լրատվամիջոցներն այդպես էլ չանդրադարձան այդքան օգտակար միջոցառմանը, ինչը չես ասի՝ ադրբեջանական մաս-մեդիաների մասին: Մտածելով այս մասին՝ ականա հիշեցի «Լազարյան ակումբի» ստեղծման կազմկոմիտեի նախագահ, Հայաստանի ու Արցախի Հանրապետության փորձված և վստահելի բարեկամ, Ռուսաստանի և Հայաստանի, այո, այո՝ Հայաստանի, հայտնի և հարգարժան քաղաքական-հասարակական գործիչ Կոնստանտին Ֆյոդորովիչ Ջատուլինի հարցազրույցը: Բացելով «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստը՝ Կոնստանտին Ֆյոդորովիչն ասաց. «Մեզ համար Հայաստանը կարևոր է ոչ միայն որպես դաշնակից պետություն, մեզ համար կարևոր է հաստատել մեր հարաբերությունների հիմքերը հայ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ժողովրդի հետ, որը, իհարկե, առաջինն է իր պետության հանդեպ և կարևոր մեզ համար Ռուսաստանում՝ որպես պատմական բարեկամ և համերկրացի հարյուրամյակներ շարունակ: Մեզ մոտ է եկել Հայաստանից մասնակիցների ներկայացուցչական պատվիրակություն: Բայց ես, չեն թաքցնում, ցավում եմ, որ Հայաստանի կառավարության պաշտոնական կառույցները ձեռնպահ են մնացել, որպեսզի որևէ մեկին ուղարկեն այստեղ: Մենք այս դահլիճում հավաքել ենք ռուսաստանցի առաջատար տնտեսագետներին և ռուսական այն կորպորացիաների ներկայացուցիչներին, ովքեր աշխատում են Հայաստանում: Ինձ թվում է, որ Հայաստանի նոր իշխանությունների համար ավելորդ չէր լինի նրանց հետ այստեղ մեկ անգամ ևս հանդիպել ու մեկ անգամ ևս քննարկել տնտեսական խնդիրները: Մանավանդ որ խնդիրները, ինչպես գիտենք, պարբերաբար ծագում են»:

Հարգելի Կոնստանտին Ֆյոդորովիչ, անմիջականորեն դիմում եմ Ձեզ հանդիպակաց հարցով. իսկ ո՞ւմ կարող էին Մոսկվա ուղարկել Հայաստանի կառավարության պաշտոնական կառույցները: Բարձրաստիճան ռուսատյացների՞ն, թե՞ բացահայտ սորոսյան լափակերներին: Բայց ուրիշներն այնտեղ չկան էլ: Նշեն, որ, արտահայտելով անկեղծ ափսոսանք «Լազարյան ակումբի» երկրորդ նիստին ՀՀ կառավարության ներկայացուցիչների բացակայության փաստի պատճառով, Կ. Ջատուլինը միջնորդավորված, հերթական անգամ մերկացրեց վերջիններին երկերեսանիության մեջ: Դիցուք՝ հիմա նրանք խոսքով հայ-ռուսական համագործակցության կողմնակից են, բայց իրականում ուղիղ հակառակն է: Իզուր չեն այդքան փող ու միջոցներ ծախսել պետական հեղաշրջման ու սույն քաղաքացիներին իշխանության բերելու վրա: Ասեմ ավելին. որպեսզի արդարացնեն իրենց բացակայությունն այս միջոցառմանը, նրանք աստիճանաբար կսկսեն զրպարտչական քարոզարշավ մեզանից յուրաքանչյուրի, և առաջին հերթին՝ «Լազարյան ակումբի» կազմակերպիչների դեմ: Իսկ հետո իրենք էլ «կդատեն»՝ ո՞րն է ճիշտ ու ո՞րը՝ սխալ: Մի խոսքով՝ մենք՝ «Լազարյան ակումբի» անդամները ևս, պետք է զգոն լինենք:

Մարազմը խորանում է, իսկ թշնամին քնած չէ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: ПРЕДОТВРАТИТЬ УГРОЗУ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ И АРЦАХУ!

НА ОСНОВЕ КОНСОЛИДАЦИИ ВСЕГО АРМЯНСТВА И
ЭТО ИСТОРИЧЕСКОЕ ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НАШЕГО И
ГРЯДУЩЕГО ПОКОЛЕНИЙ

Прошло чуть более 10 месяцев после государственного переворота в Армении, имевшего место в апреле–мае 2018 года. Пожалуй, этого времени было достаточно, чтобы десятки и десятки тысяч обманутых граждан Армении прозрели. Граждан, обманутых популистскими лозунгами и действиями Н. Пашиняна и его сподвижников, совершаемыми в точном соответствии с рекомендациями Джина Шарпа, изложенными в небезызвестном пособии для организаторов разного рода цветных революций, «От диктатуры к демократии», а точнее – в приложении к нему «198 методов ненасильственных действий». Об этом уже приходилось писать с указанием конкретных примеров применения «революционерами» около полусотни из 198 рекомендаций Джина Шарпа («Арташес Гегамян: Глобальный беспорядок на Востоке, дестабилизация Кавказа и Азии – первая фаза расчленения России», ИА REGNUM, 18 апреля 2011 года). Однако утверждать, что рейтинг гегемона государственного переворота (апреля–мая 2018 г.) в Армении стал критически низким, было бы преждевременно. Сошлюсь на совершенно свежие данные закрытых социологических исследований, проведенных в течение февраля–марта 2019 года. Я специально написал «социологических исследований», подчеркнув тем самым, что было не одно исследование, причем итоги первого социологического опроса, судя по дальнейшей реакции властей, были для них отнюдь не утешительными.

Они вызвали нешуточную тревогу также у закулисных вдохновителей и спонсоров государственного переворота. Чтобы не томить читателей неопределенностью, приведем лишь одну ссылку из социологического опроса, опубликованного на интернет-портале News.am 20 марта т. г. под заглавием «Паст: Рейтинг Пашиняна значительно понизился». В статье, в частности, говорится: «Согласно нашим сведениям, на днях

Пашиняну были представлены итоги подобного соцопроса, которые показали, что рейтинг главы кабмина значительно понизился и колеблется в пределах 52–53%. Конечно, такой показатель для любой страны достаточно высокий ... Не надо забывать о том, что лишь 10 месяцев назад Пашиняна поддерживало свыше 90% населения, а во время прошедших парламентских выборов 9 декабря он получил свыше 70% голосов, то есть только за последние три месяца армия сторонников главы кабмина сократилась на 20%, а в течение 10 месяцев – на 35–40%». Что же последовало за этим. Так, еще 3 февраля т. г. известный американский миллиардер и возмутитель спокойствия, филантроп, одновременно и основатель фондов «Открытое общество» (Open Society Foundations) Джордж Сорос написал в своем микроблоге в Twitter сообщение, в котором выразил свое видение развития демократии в Армении, а именно: «Мощная поддержка гражданского общества в Армении жизненно необходима для демократического настоящего и будущего страны». При этом для своих почитателей, то есть несведущих в политике граждан Армении, а скорее для отвода их внимания Сорос оставил в той же записи в Twitter ссылку на статью под заглавием «Как США могут поддерживать молодую демократию в Армении», опубликованную 16 января т. г. на сайте Open Society Foundation журналистом Т. Хачатрян. Здесь считаем уместным заметить, что Австрия, Венгрия, Россия и Израиль запретили деятельность Фонда Сороса, считая, что он вмешивается во внутренние дела их страны. Отметим также, что в ноябре 2017 года канцлер Австрии Себастьян Курц сообщил Джорджу Соросу, что его фонду «Открытое общество» дается 28 дней на закрытие. Иначе, как было доведено до сведения филантропа, фонд ждут судебные пени за «попытку подорвать демократию нации ...». Далее президентом Австрии было сказано: «Призрак Сороса – величайшая задача, с которой человечество сталкивается в мире в 2017 году. Он отличный кальмар-вампир, обернувшийся вокруг лица человечества, неустанно загоняющий в воронку крови все, что пахнет деньгами, используя эти деньги для коррумпированных политиков, журналистов, общественный сектор, и пытается создать мир по своему образу» (новости-сша.ru-an.info/новости/австрия-выгоняет-фонд-сороса-из-страны-с-позором, «Австрия выгоняет Фонд Сороса из страны с позором»). Примечательно, что известный в Армении политический холуй, ныне подрабатывающий у одного из героев Арцахской национально-освободительной войны, на днях дал интервью одному из электронных порталов, щедро финансируемому США (ведь просто так сей интернет-портал не поставил бы национальный флаг США перед своей канцелярией), в котором призвал «всенародно избранные» власти Армении начать уголовное преследование моей скромной персоны за то, что 13 марта т. г. в своей статье в

ИА REGNUM «Армяне, будьте бдительны» я прямо заявил о финансировании Фондом Сороса государственного (2018 г.) переворота в Армении, что, по мнению доносчика, не могло не оскорбить «всенародно избранного премьера», а уж тем более не бросить тень на «бархатную революцию». Странно, почему сей писака сослался лишь на мою последнюю статью, так как на эту тему я написал с десятков статей, которые были опубликованы в разных масс-медиа. Судя по всему, этому пасквилянту, с одной стороны, уж больно захотелось понравиться «народному премьеру», с другой – косвенно дать понять ему, что его наниматель (кем он является, в Армении – известно многим) также на стороне Н. Пашиняна. Однако это тема другого анализа. Возвращаясь к ссылке Сороса, отметим, что поддержать «молодую демократию в Армении» США вовсе не собираются рекомендациями, изложенными в статье Т. Хачатрян. На кону куда более серьезная задача, чем «поддержка молодой демократии в Армении». Так, 14 февраля 2019 г. на сайте Фонда Карнеги была помещена статья под заглавием «Модернизация поддержки США послереволюционных реформ в Армении» («Upgrading A.S. Support for Armenias Postrevolution Reforms»). Автор статьи Рэй Сальваторе Дженнингс – независимый ученый и специалист по развитию, который более 25 лет работал в обществах, переживающих демократические преобразования, словом, его статья вовсе не плагиат публикации Т. Хачатрян. Примечательно, что в резюме своей статьи мистер Дженнингс записал: «Успешный переход в Армении послужит моделью (примером) для других стран, стремящихся к демократии, наметивших многополярный курс. Нет лучшего времени, чтобы использовать дипломатию и иностранную помощь для ее поддержки» (Summary: A successful transition in Armenia will offer a model for other aspiring democracies to chart a multipolar course. There is no letter time to use diplomacy and foreign aid to support it). Следует отметить, что в этой статье автор весьма откровенно заявляет: «До сих пор Вашингтон не спешил демонстрировать, что он на стороне Пашиняна (то есть то, что он на стороне Пашиняна, не ставится под сомнение. – А. Г.). Соединенные Штаты не внесли существенных изменений в свою политику дипломатической и экономической поддержки Армении, за исключением своевременной поддержки выборов (к примеру, круглосуточный прямой эфир армянской службы радио «Свобода» в апреле – мае 2018 года, сопровождаемый заранее заготовленными и надуманными антигосударственными сюжетами, нацеленными против президента РА Сержа Азатовича Саргсяна и членов его команды, по меркам США, отнюдь не свидетельство существенной экономической и информационной поддержки организаторов государственного переворота. – А. Г.). Более того, в международном сообществе доноров очень мало гибких механизмов,

делающих возможность краткосрочных инвестиций, которые потребуются новому правительству в течение следующих двенадцати месяцев. Целевая техническая помощь и относительно скромные инициативы по оказанию иностранной помощи будут иметь огромное значение для Армении. Это также послужит углублению отношений со стратегическим партнером (обратите внимание на «со стратегическим партнером», имеются в виду США. – А. Г.) и восстановлению веры в приверженность США поддержке тех, кто достаточно смел, чтобы стремиться к демократии». То есть следует полагать, что в годы президентства Роберта Седраковича Кочаряна и Сержа Азатовича Саргсяна в Армении была подорвана «вера в приверженность США поддержке стремящихся к демократии». Оказывается, многомиллионные финансовые вливания в такие организации, как, например, »Transparency International», »Factor TV», »Union of informed Citizens», »Asparez Journalists' club», »Institute of Public Policy» и многие другие, вовсе не преследовали реализацию именно этой цели. Между тем напрашивается вывод, что главным инструментом «поддержки стремящихся к демократии», судя по всему, стал государственный переворот в Армении. Далее Рэй Сальваторе пишет: «Во время апрельских митингов и в преддверии парламентских выборов в декабре Пашинян подтвердил свое обязательство по устранению дефицита демократии в стране путем реализации верховенства закона, правосудия переходного периода, усиления борьбы с коррупцией и повышения подотчетности и прозрачности». Успокоим г-на Дженнингса тем, что 19 марта т. г. во время пресс-конференции Н. Пашинян подтвердил свою приверженность выполнению его установок, заявив о том, что внедрение механизма конфискации имущества без обвинительного приговора – «международное обязательство Армении, о чем я утром получил справку» (хочется надеяться, что справку он получил не от Рэя Сальваторе – А. Г.). В подтверждение своих слов далее он сказал: «Европейский суд по правам человека (ЕСПЧ) имеет приговоры, в которых четко зафиксировал свое мнение относительно механизма конфискации имущества без обвинительного приговора. Там отмечено, что это полностью соответствует европейской конвенции по правам человека. Так что здесь не может быть вопроса по части соответствия этому механизму. Это принятая в мире практика (сказал же человек, что ему дали справку на сей счет, где мировая практика обобщена, видимо, на основе одного-двух прецедентных решений ЕСПЧ. – А.Г.), инструмент, признанный на уровне ЕСПЧ, который может быть применен». Читатель вполне резонно может задаться вопросом: а что в этом предосудительного, если незаконно нажитое имущество будет возвращено государству? Здесь, уважаемый читатель, попрошу вооружиться терпением, обо всем этом будет сказано в после-

дующем изложении. Далее Рэй Сальваторе продолжает: «На сегодняшний день внешняя помощь США Армении не была полностью дифференцирована для удовлетворения многочисленных требований работы с властями в период после революции». Сказано честно. Совершить государственный переворот помогли, а дальше создалось впечатление, что отошли в сторону. Так что следует активнее поддерживать «армянских революционеров». Ведь иначе через пару-тройку месяцев их рейтинг скатится до уровня плинтуса, со всеми вытекающими из этого последствиями: сотни миллионов долларов, потраченных Фондом Сороса, Европейским фондом демократии (EED), Национальным фондом по поддержке демократии (NED), Национальным институтом демократии (NDI) и другими радетелями поддержки гражданского общества и демократии в Армении, пойдут коту под хвост. Естественно, что в счет не берутся суммы, которые успешно осядут в карманах проводников демократии в Армении, и их связей. Пишу эти строки и невольно думаю о том, что этого мне не простят особенно представители ЛГБТ-сообщества, которым перепадает, судя по их революционной прыти, немалые финансовые средства.

В своей второй рекомендации армянским властям Рэй Сальваторе пишет: «Во-вторых, правительство Армении выиграет от ощутимых быстрых побед, которые сигнализируют о небольшом прогрессе. Речь идет, в частности, об улучшении уборки мусора, развитии рынка, расширении зеленых территорий, журналистских расследованиях ... Успешная реализация всего вышеперечисленного поможет правительству выиграть время для проведения более масштабных и сложных реформ». Следуя этим рекомендациям и устроили шоу с разгромом кафе вокруг здания Национального театра оперы и балета имени Ал. Спендиарова в Ереване. Я не обсуждаю правомерность сего действия со стороны городских властей, а хочу заметить, что демонтаж кафе уж больно смахивал на театрализованное представление. Ведь можно же было ломать эти сооружения не ковшами экскаваторов, а соответствующими инструментами, чтобы бывшие в употреблении эти строительные материалы были повторно использованы для нужд, к примеру, сельского населения при постройке навесов для хранения удобрений, кормовых культур, почему бы и нет, овчарен и т. д., и т. п. Думаю, что владельцы этих сносимых сооружений согласились бы на это. Нет, надо было устроить зрелище, ведь обещанного властями хлеба насущного нет.

Третья рекомендация от мистера Рэя относится «к внедрению механизмов правосудия переходного периода», – справедливости ради еще раз отметим, что Н. Пашинян и в этом вопросе прилежно следует соответствующим рекомендациям. Они часто играют решающую роль в удовле-

творении потребностей граждан в справедливости и устранении протекций к неподотчетным элитам (хочется надеяться, что Н. Пашинян непременно воспользуется этой рекомендацией и своими смелыми, «духов», действиями поспособствует оперативному судебному разрешению коррупционного скандала, связанного с руководством Государственной контрольной службы РА).

Можно было бы продолжить повествование о четвертой, пятой и шестой рекомендациях автора из Фонда Карнеги, нацеленных на: расширение доказательной базы для осуществления правосудия и налоговых реформ, а также борьбы с коррупцией, пресечение эскалации потоков дезинформации в ближайшие месяцы, направленных на дискредитацию ключевых государственных деятелей, подрыв социально-политической стабильности и процесса реформ (заметим, что за редким исключением подавляющее большинство масс-медиа Армении финансируется и контролируется вышеотмеченными фондами из-за бугра, а что имеет в виду мистер Рэй, как в известном мульте, большой, большой секрет).

После столь подробного описания публикации, появившейся на сайте Фонда Карнеги, и анализа действий правительства РА невольно на память приходит, в частности, статья Авраама Ноама Хомского «10 способов управления массами». Заметим, что этот известный американский политолог и общественный деятель, «наш Сократ», как его называют американцы, правда, не записывался, как Рэй Сальваторе, в учителя властям Армении, однако это не мешает властям Армении строго придерживаться его рекомендаций по управлению массами. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретные примеры. Итак, способ № 1 управления массами, согласно Н. Хомскому, это отвлечение внимания. При этом ученый ясно указывает: «... постоянно отвлекать внимание граждан от настоящих социальных проблем, переключая его на темы, не имеющие реального значения. Добиваться того, чтобы граждане постоянно были чем-то заняты и у них не оставалось времени на размышления, с поля – в загон, как и все прочие животные» (Н. Хомский, цитата из его книги «Тихое оружие для спокойных войн»). Для подтверждения неуклонного следования рекомендациям способа № 1 достаточно вспомнить всю информационную муру, регулярно вбрасываемую масс-медиа Армении, в частности, о выявленных хищениях того или иного сельского старосты аж на сумму в 200–300 долларов, злоупотреблениях отдельных чиновников, как правило, областного масштаба и множество других информационных пустышек властей. Способ № 2 называется «проблема-реакция-решение» и предполагает создание проблемы, некоей «ситуации», рассчитанной на то, чтобы вызвать определенную реакцию среди населения с тем, чтобы оно само потребовало принятия мер, которые необходимы правя-

щим кругам (хотя бы для отвода внимания от никак не решаемых актуальных социальных проблем). Достаточно вспомнить инициированные правительством меры по резкому повышению госпошлины ломбардов и пунктов обмена валюты или же введение акцизных налогов на газированные напитки. Речь о том, что Национальное Собрание РА, в котором фракция Н. Пашиняна «Мой шаг» имеет подавляющее большинство, через Центробанк РА инициировало обсуждение в НС РА законопроекта «О внесении изменений и дополнений в Закон РА о государственной пошлине». Поправки предполагают повышение госпошлины для кредитных организаций в годовом исчислении в 6 раз, для платежно-расчетных систем – в 4 раза, для кредитных бюро – в 2 раза, для ломбардов госпошлина возрастет в 60 раз (с 100 тысяч драмов до 6 миллионов), для обменных пунктов – также в 60 раз (с 50 тысяч драмов, что составляет около \$100, до 3 млн драмов). По мнению специалистов в случае, если пошлина вырастет в 60 раз, то 80% обменных пунктов, скорее всего, закроются, в случае ломбардов закроются от 20 до 30%. Как видим, провозглашенная «народным премьером» экономическая революция уверенно стартовала, а заодно в ходе ее реализации принят к исполнению способ № 2, описанный Н. Хомским.

Можно и далее поочередно подробно обратиться к оставшимся 8 способам управления массами. Однако, думаю, достаточно упомянуть определения некоторых из них, чтобы любой из здравомыслящих граждан Армении волей-неволей испытал дежавю, то есть оказался бы в психическом состоянии, при котором каждый житель Армении имел бы ощущение, что он уже когда-то бывал в подобной ситуации как в преддверии государственного переворота, так и вплоть до настоящего времени. К примеру, способ № 5 рекомендует обращаться к народу как к малым детям (тому пример – неоднократные обращения Н. Пашиняна в ходе митингов к старшеклассникам с озвучиванием заранее заготовленных наивных рассуждений и прописных истин, заложенных в его пламенных выступлениях, рассчитанных на восприятие широкой аудитории, которые описаны в последующих методах манипулирования сознанием граждан). Способ № 6 гласит: делать упор на эмоции в гораздо большей степени, чем на размышления. Четырех с половиной часовая пресс-конференция Н. Пашиняна от 19 марта т. г. является классическим образцом применения способа № 6 на практике. Замысел пресс-конференции Н. Пашиняна четко проглядывался и был нацелен на то, чтобы заблокировать способность телезрителей или интернет-аудитории к рациональному анализу, к способности критического осмысления происходящего. Не менее востребованы для властей предрежащих Армении также и способы № 7 и № 8 – держать людей в невежестве, культивируя посредственность, и побуж-

дать граждан восторгаться посредственностью. Чтобы убедиться в сказанном, достаточно ознакомиться с содержанием (за редким исключением) публичных выступлений и высказываний депутатов фракции Н. Пашиняна «Мой шаг» или разного уровня правительственных чиновников. Сделать такой вывод дает хотя бы программа развития страны на 2019–2023 годы, утвержденная Национальным Собранием РА. Вышеотмеченные коллизии, а именно: проведение продуманной работы по подчинению проводимой властями Армении политики, которая в полном соответствии с рекомендациям Рэя Сальваторе Дженнингса и Авраама Хомского, получили свое обоснование в конце статьи мистера Дженнингса. «Глобальная борьба за демократию так же сложна, как и последние десятилетия. Демократические прорывы, хотя и редкие в последние годы, являются напоминанием о том, что хорошо организованные и вдохновленные граждане (было бы весьма убедительно и честно, если бы в дополнение к написанным словам добавили проплаченные граждане. – А. Г.) могут восстановить контроль над своим правительством и веру в лучшее будущее. Происходящий в Армении политический переход предоставляет Соединенным Штатам возможность оказать помощь важному союзнику (надо же, за 10 месяцев после государственного переворота 2018 г. Армения стала для США «важным союзником». – А. Г.) и восстановить поддержку демократических партнеров за рубежом (благо, что финансирование госпереворота не отнесено в разряд «поддержки демократических партнеров». – А. Г.), вдохновленных теми же ценностями, которые воодушевляют граждан США по сохранению своих институтов дома». На этом, уважаемый читатель, можно было бы поставить точку. Однако впоследствии меня бы мучили угрызения совести от сознания того, что я не сказал всей правды. Речь о том, что реализация рекомендаций американских аналитиков с неизбежностью ввергнет Армению в состояние хаоса, естественно, управляемого ими же хаоса. И это в лучшем случае. При этом если в самые короткие сроки нам в Армении не принять действенных мер по пресечению этого, без преувеличения, антигосударственного заговора, то следует ожидать самых катастрофических последствий для судеб армянской государственности. Увы, это не преувеличение. Чтобы убедиться в этом, достаточно непредвзято проанализировать возможные последствия в случае реализации главных установок Н. Пашиняна. Взять хотя бы его утверждение на заседании парламента РА 13 февраля т. г.: «Бывают случаи, когда гражданин должен объяснить источник получения своего имущества, и в данном случае действует не презумпция невиновности, а презумпция вины. Если человек не может доказать, что приобрел имущество законным путем, то приобретение данного имущества считается незаконным». К примеру,

чистый приток денежных средств физическим лицам по банковской системе РА только из России за январь-декабрь 2018 года составил \$ 578 млн 258 тысяч (Вестник ЦБ РА, январь 2019 г.). Если часть из этих средств пойдет на строительство, к примеру комфортабельного дома (что очень присуще армянам) или на приобретение роскошной машины, что тогда остановит ретивых чиновников псевдореволюционеров от соблазна без суда и следствия конфисковать «добытое незаконным путем» это имущество. Ведь в большинстве случаев наши соотечественники, работающие в той же самой братской России, выплачивая там полагающиеся налоги, вовсе не обременяют себя (из-за абсурдности сего действия) запастись документами, обосновывающими законность заработанных средств. Это тем более понятно, так как деньги ими высылаются через банковскую систему, то есть в случае подозрения разбирательство должно происходить в стране, откуда высылаются эти средства.

Уже очевидно, что внедрение этих незаконных механизмов экспроприации частного имущества без обвинительного судебного заключения преследует двоякую цель: во-первых, пополнить из месяца в месяц увеличивающуюся брешь в пополнении госбюджета страны, во-вторых, создав видимость борьбы с коррупцией, «выявить» новых контрреволюционеров, якобы препятствующих, торпедирующих претворение в жизнь очередного абсурда – затеянной Н. Пашиняном экономической революции.

Не скрою, что, слушая выступление Н. Пашиняна 12 февраля т.г. на заседании НС РА при обсуждении пятилетней программы деятельности правительства, я был несколько обескуражен, и вот почему. Помнится, что «народный премьер» тогда заявил: «Я сегодня с высокой трибуны парламента объявляю об общенациональной экономической революции в Армении. Армянский народ победил коррупцию (это особенно наглядно прослеживается в оттягивании судебного разбирательства коррупционного скандала, связанного с руководством Государственной контрольной службы. – А. Г.), вседозволенность, клановость (обилие родственников Н. Пашиняна в НС РА тому доказательство, не говоря уже о новых назначениях на руководящие должности родственников и друзей нынешних властей. – А. Г.) и будет бороться против бедности, безработицы (сокращая чуть ли не на 10 тысяч число государственных служащих. – А. Г.) и бездеятельности (если он имеет в виду новых назначенцев на государственные должности, то в этом он прав и, думаю, получит общественную поддержку. – А. Г.)». Я себя поймал на мысли, что не совсем представляю, что есть экономическая революция в Армении. Может, мое непонимание исходило из того, что последнюю книгу, которую я читал про революцию, это был труд президента Всемирного экономического форума в Давосе Клауса Шваба, изданный в 2016 году под заглавием «Четвертая промыш-

ленная революция». В предисловии своей книги Клаус Шваб честно признается: «Мы являемся свидетелями кардинальных изменений по всем отраслям, которые отмечены рождением бизнес-моделей, а также коренным преобразованием систем производства, потребления, транспортировки и поставки... Развитие и внедрение новейших технологий связаны с неопределенностью и означают, что мы пока не имеем представления, как в дальнейшем будут развиваться преобразования, обусловленные промышленной революцией». Читая эти строки, невольно поражаешься скромности Клауса Шваба. Так и хочется пригласить его на прием в правительство Армении, там бы ему по-простому объяснили не только, что означает четвертая промышленная революция, а бери шире – экономическая революция вообще. Читая муру про экономическую революцию, на память приходило ставшее крылатым выражение армянского писателя-сатирика второй половины XIX века Акопа Пароняна: не знаешь – смеяться или плакать. Можно было и далее продолжить перечисление нелепостей, содержащихся в выступлениях и действиях «народного премьера», но, думается, вышеизложенное позволяет вновь сделать вывод: в условиях крайне сложного положения, сложившегося в азербайджано-нагорно-карабахско-армянских отношениях, пребывание у власти в Армении некомпетентного руководителя чревато серьезными угрозами национальной безопасности. В своей статье в ИА REGNUM «Азербайджан полностью созрел для нового сокрушительного поражения» от 13 февраля т. г. я надеюсь, что убедительно обосновал актуальность принятия Закона Республики Армения и Республики Арцах «О создании объединенного комитета обороны» в полном соответствии с конституциями Республики Армения и Республики Арцах и с положениями Международного права. Убежден в востребованности реализации этой идеи, потому что на одном из популярных интернет-порталов РА с идеей создания «Объединенного комитета обороны» Армении и Республики Арцах ознакомились 27 915 читателей, что для Армении довольно-таки значительная читательская аудитория, а читатели, оценившие статью на «отлично», составили 78,33%, «хорошо» – 3,33%.

Вместо послесловия. Не хотелось завершать статью на грустной ноте. Есть и светлые страницы в деятельности «народного премьера». Так, по итогам поездки в Араратскую область 16 марта т. г. Н. Пашинян признался: «Из села Ранчпар Араратской области вернулся с тяжкими впечатлениями. Знал, что по итогам должен сделать какие-то выводы и сказать что-нибудь. Подумал сделать пост, но понял, что запись не сможет передать все, что хочется сказать. Решил выступить в прямом эфире, но осознал, что моя речь будет хромать». В результате Н. Пашинян напи-

сал стихотворение, которое назвал «Ранчпар» (что переводится как пахарь). Прочитав это стихотворение Н. Пашиняна, я мысленно погрузился в 66 год н. э., вспомнив Гая Петрония, прозванного Арбитром изящества, римского консула в Вифинии, а точнее его письмо императору Нерону. Ниже приведен текст этого шедевра: «Императору и Повелителю Рима, Божественному Понтифу, Родиться во время Твоего правления – это большой просчёт, Но умереть во время Твоего правления – это великая радость. Я могу простить Тебе то, что Ты сжёг наш любимый Рим.

И то, что Ты наполнил наш благоуханный край зловонием Своих преступлений. Но я не могу простить Тебе одного – скуки, в которую Ты поверг меня, заставляя слушать Твои стихи, Твои жалкие песенки, смотреть Твои пошлые представления. Что касается Твоих особых талантов, Нерон, то они – поджог, предательства и террор. Мучай Своих подданных, если так хочется, но умоляю Тебя – не уродуй и не калечь Искусства. Прошу Тебя: не сочиняй больше музыки. Если хочешь – калечь людей, но не заставляй их умирать от скуки». Хотя я не могу уподобиться Гаю Петронию, а Никол Пашинян – Нерону, но посоветовать «народному премьеру» считаю своим долгом. Никол Воваевич, все-таки лучше пишите стихи, они не столь опасны для безопасности армянского государства, сколь Ваше правление. Неужели Вы, Никол Воваевич, не осознаете, что Ваше пребывание в должности премьер-министра – это угроза безопасности Республики Армения и Республики Арцах.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԿԱՆԽԵ՛Ն ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

ՈՂՋ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲՄԱՆ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ, ԵՎ ՍԱ Է ՄԵՐ
ՈՒ ԳԱԼԻՔ ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

Անցել է 10 ամսից մի փոքր ավելի Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո, որը տեղի ունեցավ 2018թ. ապրիլ – մայիսին: Թերևս, այդ ժամանակը բավական էր, որպեսզի Հայաստանի տասնյակ հազարավոր խաբված քաղաքացիներ հասունանան: Քաղաքացիներ, ովքեր խաբվեցին Ն. Փաշինյանի ու նրա զինակիցների ամբոխահաճ կարգախոսներից ու գործողություններից, որոնք կատարվում էին Ջին Շարփի հրահանգներին համապատասխան, և որոնք ներկայացվել են տարատեսակ գունավոր հեղափոխությունների կազմակերպիչների համար նախատեսված ոչ անհայտ՝ «Բռնապետությունից մինչև ժողովրդավարություն» ձեռնարկում, ավելի ճիշտ՝ դրա «Ոչ բռնի գործողությունների 198 մեթոդ» հավելվածում: Այս մասին արդեն գրել եմ՝ նշելով «հեղափոխականների» կողմից Ջին Շարփի 198 հրահանգներից մոտ 50-ի կիրառման կոնկրետ օրինակներ («Արտաշես Գեղամյան. Արևելքում գլոբալ խառնակությունը, Կովկասի և Ասիայի ապակայունացումը Ռուսաստանի մասնատման առաջին փուլն են», REGNUM լրատվական գործակալություն, 2011թ. ապրիլի 18): Սակայն պնդել, որ պետական հեղաշրջման (2018թ. ապրիլ – մայիս) հեգեմոնի վարկանիշը Հայաստանում կրիտիկականորեն ցածր է, վաղաժամ կլիներ: Փակ սոցիոլոգիական հետազոտությունների միանգամայն թարմ տվյալներ վկայակոչեմ, որոնք անցկացվել են 2018թ. փետրվար – մարտին: Ես հատուկ գրեցի «սոցիոլոգիական հետազոտություններ»՝ դրանով իսկ ընդգծելով, որ մի հետազոտություն չի եղել, ընդ որում՝ առաջին սոցիոլոգիական հարցման արդյունքները, դատելով իշխանությունների հետագա արձագանքից, նրանց համար բնավ մխիթարական չէին: Դրանք նաև լուրջ տագնապ են առաջացրել պետական հեղաշրջման անդրկուլիսյան ոգեշնչողների ու հովանավորների շրջանում: Ընթերցողներին անորոշությամբ չհոգնեցնելու համար միայն մեկ վկայություն բերեմ սոցիոլոգիական հարցումից, որը հրապարակվել է News.am ինտերնետ պորտալում ս. թ. մարտի 20-ին՝ «Փաստ. Փաշինյանի ռեյթինգը զգալիորեն նվազել է» վերնագրով: Հոդ-

վածում, մասնավորապես, ասվում է. «Մեր տեղեկությունների համաձայն՝ օրերս Փաշինյանին են ներկայացվել նման սոցիարացման արդյունքները, որոնք ցույց են տվել, որ կառավարության ղեկավարի ռեյթինգը զգալիորեն նվազել է և տատանվում է 52–53%-ի սահմաններում: Իհարկե, նման ցուցանիշը ցանկացած երկրի համար բավական բարձր է ... Չպետք է մոռանալ այն մասին, որ ընդամենը 10 ամիս առաջ Փաշինյանին աջակցում էր բնակչության ավելի քան 90%-ը, իսկ դեկտեմբերի 9-ին կայացած խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ նա ստացավ ձայների ավելի քան 70%-ը, այսինքն՝ միայն վերջին երեք ամիսներին կառավարության ղեկավարի կողմնակիցների բանակը կրճատվել է 20%-ով, իսկ 10 ամսվա ընթացքում՝ 35–40%-ով»: Ինչ հետևեց սրան: Այսպես, դեռևս ս. թ. փետրվարի 3-ին ամերիկացի հայտնի միլիարդատեր և խառնակիչ, կեղծ մարդասեր, միաժամանակ՝ Բաց հասարակության ֆոնդերի (Open Society Foundations) հիմնադիր Ջորջ Սորոսը Twitter-ի իր միկրոբլոգում կատարել էր գրառում, որում արտահայտել էր Հայաստանում դեմոկրատիայի զարգացման իր տեսլականը, դիցուք. «Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության հզոր աջակցությունն անհրաժեշտ է երկրի դեմոկրատական ներկայի և ապագայի համար»: Ընդ որում՝ իր երկրպագուների, այսինքն՝ քաղաքականությունից չհասկացող Հայաստանի քաղաքացիների համար, ավելի ճիշտ՝ նրանց ուշադրությունը շեղելու նպատակով, Սորոսը Twitter-ի նույն գրառման մեջ հղում է թողել «Ինչպես ԱՄՆ-ը կարող է աջակցել Հայաստանում երիտասարդ դեմոկրատիային» վերնագրով հոդվածին, որը հրապարակվել է ս.թ. հունվարի 16-ին Open Society Foundation կայքում լրագրող Տ. Խաչատրյանի կողմից: Այստեղ տեղին ենք համարում նկատել, որ Ավստրիան, Հունգարիան, Ռուսաստանը և Իսրայելը արգելել են Սորոսի հիմնադրամի գործունեությունն իրենց երկրներում՝ համարելով, որ այն միջամտում է իրենց երկրների ներքին գործերին: Նշենք նաև, որ 2017թ. նոյեմբերին Ավստրիայի կանցլեր Սեբաստիան Կուրցը տեղեկացրեց Ջորջ Սորոսին, որ նրա «Բաց հասարակություն» հիմնադրամին փակվելու համար 28 օր է տրվում: Այլապես, ինչպես տեղեկացվեց կեղծ մարդասերին, հիմնադրամին սպասվում են դատական տույժեր «ազգի դեմոկրատիան խափանելու փորձի համար...», – այնուհետև Ավստրիայի կանցլերն ասել է. – Սորոսի ուրվականը մեծագույն խնդիր է, որի հետ մարդկությունը բախվում է աշխարհում 2017 թվականին: Նա հիանալի կաղամար-վամպիր է, որ փաթաթվել է մարդկության դեմքին, անդադար արյան շրջապտույտի մեջ վերցնելով այն ամենը, ինչից փողի հոտ է գալիս, այդ փողերն օգտագործելով կոռումպացված քաղաքական գործիչների, լրագրողների, հասարակական սեկտորի համար, և փորձում է ստեղծել աշխարհի իր կերպարով» (новости-сша.ru-an.info/новости/австрия-выгоняет-фонд-сороса-из-страны-с-позором, «Ավստրիան խայտառակությամբ քշում է Սորոսի հիմնադրամը երկրից»): Հատկանշական է, որ Հայաստանում հայտնի քաղաքական ստորաքարշը, որն այժմ Արցախի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսներից մեկի դամբաշն է, օրերս հարցազրույց էր տվել էլեկտրոնային պորտալներից մեկին, որը առատաձեռն ֆինանսավորվում է ԱՄՆ-ից (չէ՞ որ հենց այնպես այս ինտերնետ պորտալը ԱՄՆ ազգային դրոշը չէր ցցի իր գրասենյակի առջև), կոչ է արել Հայաստանի «համաժողովրդական ճանապարհով ընտրված» իշխանություններին սկսել համեստ անձիս քրեական հետապնդումն այն բանի համար, որ ս. թ. մարտի 13-ին REGNUM լրատվական գործակալության իմ հոդվածում՝ «Հայե՛ր, զգո՛ն եղե՛ք», ես ուղղակի հայտարարել եմ Սորոսի հիմնադրամի կողմից Հայաստանում պետական հեղաշրջման (2018թ.) ֆինանսավորման մասին, ինչը, գործ տվողի կարծիքով, չէր կարող չվիրավորել «համաժողովրդական ճանապարհով ընտրված վարչապետին», առավել ևս՝ ստվեր չնետել «թավշյա հեղափոխության» վրա: Տարօրինակ է, թե ինչու սույն գրչակը հղում էր կատարել միայն վերջին հոդվածիս, քանի որ այդ թեմայով ես տասնյակ հոդվածներ եմ գրել, որոնք հրապարակվել են տարբեր լրատվամիջոցներում: Դատելով ըստ ամենայնի՝ այդ զրպարտիչը, մի կողմից, շատ է ցանկացել դուր գալ «ժողվարչապետին», մյուս կողմից՝ անուղղակիորեն ցանկացել է հասկացնել, որ իրեն վարձողը (թե ով է նա՝ Հայաստանում շատերին է հայտնի) նույնպես Ն. Փաշինյանի կողմնակիցն է: Սակայն սա այլ վերլուծության թեմա է: Վերադառնալով Սորոսի գրառմանը՝ նշենք, որ «Հայաստանում երիտասարդ դեմոկրատիային աջակցել» ԱՄՆ-ը բնավ չի պատրաստվում Տ. Խաչատրյանի հոդվածում ներկայացված երաշխավորություններով: Շատ ավելի լուրջ խնդիր է դրված, քան «Հայաստանում երիտասարդ դեմոկրատիային աջակցելը»: Այսպես, 2018թ. փետրվարի 14-ին Քարնեգի հիմնադրամի կայքում տեղադրվել էր հոդված՝ «Հայաստանում հետհեղափոխական բարեփոխումների ԱՄՆ աջակցության արդիականացումը» («Upgrading A.S. Support for Armenias Postrevolution Reforms») վերնագրով: Հոդվածի հեղինակը՝ Ռեյ Սալվատորե Ջենինգսը, անկախ գիտնական է և զարգացման գծով մասնագետ, որն ավելի քան 25 տարի աշխատել է դեմոկրատական վերափոխումների ենթարկվող հասարակություններում, մի խոսքով՝ նրա հոդվածը բնավ Տ. Խաչատրյանի հոդվածից բանագողություն չէ: Հատկանշական է, որ իր հոդվածի ամփոփագրում միստր Ջենինգսը գրել է. «Հայաստանում հաջող անցումը մոդել (օրինակ) կծառայի բազմաթիվ գիծ նշած ուրիշ երկրների համար, որոնք ձգտում են դեմոկրատիայի: Չկա ավելի լավ ժամանակ, որպեսզի դիվանագիտությունը և օտարերկրյա օգնությունն օգտագործվեն նրա աջակցության համար» (Summary: A successful transition in Armenia will offer a model for other aspiring democracies to chart a multipolar course. There is no letter time to use diplomacy and foreign aid to support it): Հարկ է նշել, որ այդ հոդվածում հեղինակը բացահայտ հայտարարում է. «Ցայժմ Վաշինգտոնը չի շտապել ցուցադրել, որ Փաշինյանի կողմից է (այսինքն՝ այն, որ Փաշինյանի կողմից է՝ կասկածի տակ չի դրվում – Ա.Գ.): Միացյալ Նահանգները

էական փոփոխություններ չի մտցրել Հայաստանին դիվանագիտական և տնտեսական աջակցության իր քաղաքականության մեջ, բացի ընտրություններին ժամանակին աջակցելուց (օրինակ, «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայության շուրջօրյա ուղիղ եթերը 2018թ. ապրիլ – մայիսին, որն ուղեկցվում էր նախապես պատրաստված և հորինված հակապետական սյուժեներով՝ ուղղված ՀՀ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի ու նրա թիմի անդամների դեմ, ԱՄՆ չափանիշներով բնավ պետական հեղաշրջման կազմակերպիչներին էական տնտեսական ու տեղեկատվական աջակցության վկայություն չէ – Ա.Գ.): Ավելին, դոնորների միջազգային հանրություն շատ քիչ են ձկուն մեխանիզմները, որոնք հնարավոր են դարձնում հաջորդ տասներկու ամիսների համար նոր կառավարությանը պահանջվող կարճաժամկետ ներդրումները: Նպատակային տեխնիկական օգնությունը և օտարերկրյա օգնության տրամադրման համեմատաբար համեստ նախաձեռնությունները հսկայական նշանակություն կունենան Հայաստանի համար: Դա նաև կնպաստի ռազմավարական գործընկերոջ հետ (ուշադրություն դարձրեք՝ «ռազմավարական գործընկերոջ» հետ, նկատի ունեն ԱՄՆ-ը – Ա.Գ.) հարաբերությունների խորացմանը և հավատի վերականգնմանը նրանց աջակցելու հավատարմության մեջ, ովքեր բավականաչափ համարձակ են, որպեսզի ձգտեն դեմոկրատիայի»: Այսինքն՝ պետք է կարծել, որ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի և Սերժ Ազատի Սարգսյանի նախագահության տարիներին Հայաստանում խափանվել էր «հավատը դեմոկրատիայի ձգտողներին աջակցության ԱՄՆ հավատարմության հարցում»: Պարզվում է՝ բազմամիլիոնանոց ֆինանսական ներարկումները հարյուր հազարավոր դոլարներով այնպիսի կազմակերպություններում, ինչպիսին են, օրինակ, «Transparency International»-ը, «Factor TV»-ն, «Union of informed Citizens»-ը, «Asparez Journalists' club»-ը, «Institute of Public Policy»-ն և այլն, բնավ հենց այդ նպատակի իրականացմանը չեն ձգտել: Այնինչ, եզրակացությունն ինքնին է արվում, որ «դեմոկրատիայի ձգտողներին աջակցության» գլխավոր գործիքը, դատելով ըստ ամենայնի, պետական հեղաշրջումն էր Հայաստանում: Այնուհետև Ռեյ Սալվատորեն գրում է. «Ապրիլյան հանրահավաքների ժամանակ և դեկտեմբերի խորհրդարանական ընտրություններին ընդառաջ Փաշինյանը հաստատեց իր պարտավորությունը՝ վերացնել դեմոկրատիայի դեֆիցիտը երկրում՝ շնորհիվ օրենքի գերակայության, անցումային շրջանի արդարադատության, կոռուպցիայի դեմ պայքարի ուժեղացման և հաշվետվողականության ու թափանցիկության բարձրացման»: Հանգստացնենք պրն Զենինգսին նրանով, որ ս.թ. մարտի 19-ին մամուլի ասուլիսի ժամանակ Ն.Փաշինյանը հաստատեց իր հավատարմությունը նրա դրույթների կատարմանը՝ ասելով, որ ունեցվածքի առգրավման մեխանիզմի ներդրումը՝ առանց դատարանի մեղադրական դատավճռի, Հայաստանի միջազգային պարտավորությունն է, ինչի մասին ես առավոտյան տեղեկանք եմ ստացել (ուզում ենք հուսալ, որ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տեղեկանքը նա ստացել է ոչ Ռեյ Սալվատորեից – Ա. Գ.)»։ Ի հավաստումն իր խոսքերի՝ նա հետո ասաց. «ՄԻԵԴ-ը ունի դատավճիռներ, որոնցում հստակ ամրագրել է իր կարծիքը ունեցվածքի առգրավման մեխանիզմի վերաբերյալ՝ առանց մեղադրական դատավճռի։ Այնտեղ նշված է, որ դա լիովին համապատասխանում է մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիային։ Այնպես որ, այստեղ հարց չի կարող լինել այդ մեխանիզմին համապատասխանության մասով։ Դա աշխարհում ընդունված պրակտիկա է (մարդն ասաց, չէ՞, որ իրեն տեղեկանք են տվել այս հաշվով, որտեղ համաշխարհային պրակտիկան ընդհանրացված է, հավանաբար, ՄԻԵԴ մեկերկու նախադեպային դատավճիռների հիման վրա – Ա. Գ.), գործիք, որն ընդունված է ՄԻԵԴ մակարդակով, որը կարող է կիրառվել»։ Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ ի՞նչ դատապարտելի բան կա այստեղ, եթե ապօրինի կուտակած ունեցվածքը վերադարձվի պետությանը։ Այստեղ, հարգելի ընթերցող, խնդրում եմ զինվեք համբերությամբ, այս ամենի մասին կասվի հետագա շարադրանքում։ Այնուհետև Ռեյ Սալվատորեն շարունակում է. «Այսօրվա դրությամբ ԱՄՆ արտաքին օգնությունը Հայաստանին լրիվ չի դիֆերենցվել իշխանությունների հետ աշխատանքի բազմաթիվ պահանջների բավարարման համար՝ հեղափոխությունից հետո ընկած շրջանում»։ Անկեղծ է ասված։ Պետական հեղաշրջում իրականացնել օգնեցին, իսկ հետո տպավորություն ստեղծվեց, որ մի կողմ քաշվեցին։ Այնպես որ, հարկ է ավելի ակտիվ աջակցել «հայ հեղափոխականներին»։ Չէ՞ որ այլ դեպքում մեկ-երկու ամիս հետո նրանց վարկանիշը կիջնի շրիշակի աստիճանի՝ այդտեղից բխող բոլոր հետևանքներով. դիցուք՝ հարյուր միլիոնավոր դոլարներ՝ ծախսված Սորոսի հիմնադրամի, Դեմոկրատիայի եվրոպական հիմնադրամի (EED), Դեմոկրատիայի աջակցման ազգային հիմնադրամի (NED), Դեմոկրատիայի ազգային ինստիտուտի (NDI) և Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության ու դեմոկրատիայի այլ ջատագույների կողմից, իզուր կկորչեն։ Բնականաբար, հաշվի չեն առնվում այն գումարները, որոնք հաջողությամբ նստում են Հայաստանում դեմոկրատիայի շարժիչ ուժերի ու նրանց կապավորների գրպաններում։ Այս տողերը գրում եմ և ականա մտածում, որ սա ինձ չեն ների հատկապես LQPS հանրույթի ներկայացուցիչները, որոնց մատուցում են, դատելով նրանց հեղափոխական ժաջանությունից, ոչ քիչ ֆինանսական միջոցներ։

Հայկական իշխանություններին իր երկրորդ հանձնարարականում Ռեյ Սալվատորեն գրում է. «Երկրորդ՝ Հայաստանի կառավարությունը կշահի շոշափելի արագ հաղթանակներից, որոնք կազդարարեն ոչ մեծ առաջընթացի մասին։ Խոսքը, մասնավորապես, աղբահավաքման, շուկայի զարգացման, կանաչ տարածքների ընդլայնման, լրագրողական հետաքննությունների ... բարելավման մասին է։ Վերը թվարկվածի հաջող իրականացումը կօգնի կառավարությանը ժամանակ չափել ավելի մասշտաբային և

բարդ բարեփոխումների համար»: Այս հանձնարարականներին հետևելով էլ հենց կազմակերպվեց Ալ. Սպենդիարյանի անվան Օպերայի ազգային թատրոնի շենքի շուրջ սրճարանների քանդման շուրջ Երևանում: Ես չեմ քննարկում այս գործողության իրավաչափությունը քաղաքային իշխանությունների կողմից, այլ ցանկանում եմ նշել, որ սրճարանների ապամոնտաժումը թատերականացված ներկայացմանը չէր զիջում: Չէ՞ որ կարելի էր այդ կառույցները քանդել ոչ թե էքսկավատորների շերտփնեքով, այլ համապատասխան գործիքներով, որպեսզի օգտագործման ենթակա այդ շինանյութերը նորից օգտագործվեին անհրաժեշտության դեպքում, օրինակ՝ գյուղի բնակիչների կողմից պարարտանյութերը, կերը ծածկի տակ պահելու, ինչու չէ՞ նաև փարախներ կառուցելու համար, և այլն, և այլն: Կարծում եմ, որ այդ քանդվող շինությունների տերերը կհամաձայնեին դրան: Չէ, պետք էր տեսարան սարքել, չէ՞ որ իշխանությունների խոստացած համապագոր հացը չկա:

Միստր Ռեյի երրորդ հանձնարարականը վերաբերում է «անցումային շրջանի արդարադատության մեխանիզմների ներդրմանը». հանուն արդարության մեկ անգամ ևս նշենք, որ Ն.Փաշինյանն այս հարցում էլ կարգապահորեն հետևում է համապատասխան հանձնարարականներին: «Դրանք հաճախ վճռական դեր են խաղում քաղաքացիների պահանջների բավարարման գործում՝ անհաշվետու էլիտաների հանդեպ արդարության բավարարման և հովանավորչության վերացման առումով (ցանկանում եմք հուսալ, որ Ն.Փաշինյանն անպայման կօգտվի այդ հանձնարարականից և իր համարձակ, «դուխով» գործողություններով կնպաստի կոռուպցիոն սկանդալի օպերատիվ դատական լուծմանը՝ կապված Պետական վերահսկողական ծառայության ղեկավարության հետ – Ա.Գ.)»:

Կարելի է շարունակել Քարնեգիի հիմնադրամի հեղինակի չորրորդ, հինգերորդ և վեցերորդ հանձնարարականների մասին պատմությունը հետևյալի վերաբերյալ. ապացուցողական բազայի ընդլայնում արդարադատության և հարկային բարեփոխումների իրականացման, ինչպես նաև կոռուպցիայի դեմ պայքարի համար, ապատեղեկատվության հոսքերի սրացման կասեցում առաջիկա ամիսներին՝ ուղղված առանցքային պետական գործիչների վարկաբեկմանը, սոցիալ-քաղաքական կայունության և բարեփոխումների գործընթացի խափանմանը (նշենք, որ հազվագյուտ բացառությամբ Հայաստանի լրատվամիջոցների մեծ մասը ֆինանսավորվում և վերահսկվում է վերը նշված արտասահմանյան հիմնադրամների կողմից, իսկ թե ինչ նկատի ունի միստր Ռեյը, ինչպես հանրահայտ մուլտում է՝ մեծ, մեծ գաղտնիք է):

Քարնեգիի հիմնադրամի կայքում հայտնված հոդվածի այսքան մանրամասն նկարագրությունից և ՀՀ կառավարության գործունեության վերլուծությունից հետո ակամա մտաբերում եմ, մասնավորապես, Աբրահամ Նոամ Խոմսկու «Ջանգվածների կառավարման 10 միջոց» հոդվածը: Նշենք,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

որ ամերիկացի հայտնի քաղաքագետը և հասարակական գործիչը, «մեր Սոկրատը», ինչպես նրան անվանում են ամերիկացիները, ուսուցիչ չի գրվել, ինչպես Ռեյ Սալվատորեն, Հայաստանի իշխանություններին, բայց դա չի խանգարում Հայաստանի իշխանություններին խստորեն հետևել զանգվածների կառավարման նրա երաշխավորություններին: Որպեսզի մերկապարանոց չհնչի ասածս, հղում կատարեմ կոնկրետ օրինակների: Եվ այսպես, զանգվածների կառավարման միջոց թիվ 1-ը, համաձայն Ն. Խոմսկու, ուշադրության շեղումն է: Ընդ որում՝ գիտնականը հստակ մատնանշում է. «... մշտապես շեղել քաղաքացիների ուշադրությունը ներկա սոցիալական խնդիրներից՝ նրան շեղելով դեպի այն թեմաները, որոնք իրական նշանակություն չունեն: Հասնել այն բանին, որպեսզի քաղաքացիները մշտապես ինչ-որ բանով զբաղված լինեն և ժամանակ չունենան մտածելու, դաշտից՝ փարախ, ինչպես և մնացած բոլոր կենդանիները» (Ն. Խոմսկի, մեջբերում նրա «Խաղաղ զենք հանգիստ պատերազմի համար» գրքից): Ի հաստատումն այն բանի, որ անշեղորեն հետևել են միջոց թիվ 1-ի հանձնարարականին, բավական է հիշել տեղեկատվական ամբողջ դատարկաբանությունը, որը կանոնավորապես նետվում էր Հայաստանի մասմեդիաներ, մասնավորապես՝ այս կամ այն գյուղապետի՝ մինչև անգամ 200-300 դոլարի հասած թալանի մասին, առանձին պաշտոնյաների չարաշահումների մասին, որպես կանոն, մարզային մասշտաբի, և իշխանությունների բազմաթիվ այլ տեղեկատվական դատարկաբանություններ: Միջոց թիվ 2-ն կոչվում է «խնդիր-ռեակցիա-լուծում» և նախատեսում է խնդրի ստեղծում, մի ինչ-որ «իրավիճակ», որը հաշվարկված է, որպեսզի առաջ բերի որոշակի արձագանք բնակչության շրջանում, որպեսզի հենց ինքն էլ պահանջի միջոցներ ձեռնարկել, որոնք անհրաժեշտ են կառավարող շրջանակներին (գոնե ուշադրությունը շեղելու համար ոչ մի կերպ չլուծվող հրատապ սոցիալական խնդիրներից): Բավական է հիշել գրավատների և փոխանակման կետերի պետտուրքերի կտրուկ բարձրացման՝ կառավարության նախաձեռնած միջոցները կամ գազավորված ըմպելիքի ակցիզային հարկ մտցնելը: Խոսքն այն մասին է, որ ՀՀ Ազգային ժողովը, որտեղ Ն. Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցությունը ճնշող մեծամասնություն ունի, ՀՀ Կենտրոնական բանկի միջոցով նախաձեռնել է ՀՀ ԱԺ-ում «Պետական տուրքի մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ մտցնելու մասին» օրինագծի քննարկում: Փոփոխությունները նախատեսում են պետտուրքերի բարձրացում վարկային կազմակերպությունների համար՝ տարեկան կտրվածքով 6 անգամ, վարկահաշվարկային համակարգերի համար՝ 4 անգամ, վարկային գրասենյակների համար՝ 2 անգամ, գրավատների համար պետտուրքն ավելանում է 60 անգամ (100 հազար դրամից՝ 6 միլիոն), փոխանակման կետերի համար՝ նույնպես 60 անգամ (50 հազար դրամից, որը կազմում է մոտ \$100, մինչև 3 մլն դրամ): Մասնագետների կարծիքով, եթե տուրքը բարձրանա 60 անգամ, ապա փոխանակման

կետերի 80%-ը, ամենայն հավանականությամբ, կփակվի, գրավատների պարագայում՝ կփակվի 20 – 30%-ը: Ինչպես տեսնում ենք, «Ժողվարչապետի» հռչակած տնտեսական հեղափոխությունը համոզիչ կերպով մեկնարկել է, հետոն էլ՝ դրա իրագործման ընթացքում իկատարումն ընդունվել է Ն. Խոմսկու նկարագրած միջոց թիվ 2-ը:

Կարելի է հերթով մանրամասն դիմել զանգվածների կառավարման մնացած 8 միջոցներին: Բայց, կարծում եմ, բավական է հիշատակել դրանց մի մասի բնորոշումները, որպեսզի Հայաստանի ցանկացած առողջ դատող քաղաքացի կամա-ակամա դեժավյու ունենա, այսինքն՝ հայտնվի հոգեկան այնպիսի վիճակում, երբ զգացողություն ունենա, ասես արդեն երբևէ եղել է նման իրավիճակում, ինչպես պետական հեղաշրջման նախօրեին, այնպես էլ ընդհուպ մինչև ներկա ժամանակը: Օրինակ, միջոց թիվ 5-ը, որը վերնագրված է՝ «Ժողովրդին դիմել ինչպես փոքր երեխաներին» (դրա օրինակն են Ն. Փաշինյանի բազմակի դիմումները հանրահավաքների ժամանակ բարձրդասարանցիներին՝ նախապես պատրաստված միամիտ դատողությունների ու այբբենական ճշմարտությունների հնչեցմամբ, որոնք դրվում էին նրա բոցավառ ելույթների հիմքում և որոնք նախատեսված էին լայն լսարանի ընկալման համար, որոնք նկարագրված են քաղաքացիների գիտակցության մանիպուլացման հետագա մեթոդներում): Միջոց թիվ 6-ն ասում է. շեշտն ավելի շատ դնել հույզերի վրա, քան մտորումների: Ն. Փաշինյանի չորսուկես ժամանոց մամուլի ասուլիսը ս. թ. մարտի 19-ին միջոց թիվ 6-ի կիրառման դասական օրինակ է գործնականում: Ն. Փաշինյանի մամուլի ասուլիսի մտադրությունը հստակ երևում էր և ուղղված էր այն բանին, որպեսզի արգելակվի հեռուստադիտողների կամ ինտերնետ լսարանի ռացիոնալ վերլուծության, տեղի ունեցողի քննադատական իմաստավորման կարողությունը: Հայաստանի իշխանավորների համար պակաս պահանջված չեն նաև 7 և 8 միջոցները՝ «Մարդկանց պահել տգիտության մեջ՝ սերմանելով միջակություն» և «Քաղաքացիներին դրդել հիանալ միջակությամբ»: Ասվածի մեջ համոզվելու համար բավական է ծանոթանալ Ն. Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցության պատգամավորների կամ տարբեր մակարդակի կառավարական պաշտոնյաների հանրային ելույթների և արտահայտությունների բովանդակությանը (հազվադեպ բացառություններով): Նման եզրահանգում անելու համար հիմք է տալիս թեկուզև երկրի 2019 – 2023թթ. զարգացման ծրագիրը, որը հաստատվել է ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից: Վերոնշյալ կոլիզիաները, դիցուք՝ Հայաստանի իշխանությունների իրականացրած քաղաքականության ենթարկեցման ուղղությամբ մտածված աշխատանքի իրականացումը, որը Ռեյ Սալվատորե Ջենինգսի և Աբրահամ Նոամ Խոմսկու հանձնարարականներին համապատասխան, իրենց հիմնավորումն են ստացել միստր Ջենինգսի հոդվածի վերջում: «Դեմոկրատիայի համար գլոբալ պայքարը նույնքան բարդ է, որքան և վերջին տասնամյակները: Դեմոկրատական պոռթկումները, թեև հազվադեպ վերջին տարի-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ներին, հիշատակում են այն մասին, որ լավ կազմակերպված և ոգևորված քաղաքացիները (բավական համոզիչ և անկեղծ կլինեմ, եթե ի հավելումն գրված բառերի՝ ավելացվեին վճարված քաղաքացիները – Ա. Գ.) կարող են վերականգնել վերահսկողությունն իրենց կառավարության հանդեպ և ավելի լավ ապագայի հավատը: Հայաստանում տեղի ունեցող քաղաքական անցումը Միացյալ Նահանգներին հնարավորություն է ընձեռում օգնություն ցուցաբերել կարևոր դաշնակցին (տես, է՝, 2018թ. պետական հեղաշրջումից հետո անցած 10 ամսում Հայաստանը դարձել է ԱՄՆ-ի համար «կարևոր դաշնակից» – Ա. Գ.) և վերականգնել դեմոկրատական գործընկերների աջակցությունն արտասահմանում (դեռ լավ է, որ պետհեղաշրջման ֆինանսավորումը չի վերագրվել «դեմոկրատական գործընկերների աջակցության» շարքին – Ա. Գ.), ոգևորված նույն արժեքներով, որոնք ոգևորում են ԱՄՆ քաղաքացիներին տանն իրենց ինստիտուտները պահպանելու ուղղությամբ»: Այստեղ, հարգելի ընթերցող, կարելի էր վերջակետ դնել: Բայց հետագայում ինձ կտանջեր խղճի խայթն այն գիտակցությունից, որ ամբողջ ճշմարտությունը չեմ ասել: Խոսքն այն մասին է, որ ամերիկյան վերլուծաբանների հանձնարարականների իրականացումն անխուսափելիորեն Հայաստանը կներքաշի քաոսի վիճակի մեջ, բնականաբար՝ իրենց իսկ կողմից կառավարվող քաոսի: Եվ դա՝ լավագույն պարագայում: Ընդ որում, եթե ամենակարճ ժամկետում Հայաստանում այդ, առանց չափազանցության, հակապետական դավադրության կասեցման գործուն միջոցներ չձեռնարկվեն, ապա պետք է սպասել ամենաաղետալի հետևանքների հայոց պետականության ճակատագրի համար: Ավաղ, սա չափազանցություն չէ: Սրանում համոզվելու համար բավական է անկողմնակալ վերլուծել հնարավոր հետևանքները, եթե իրականանան Ն. Փաշինյանի գլխավոր մտահղացումները: Վերցնենք թեկուզ նրա պնդումը ս. թ. փետրվարի 12-ին խորհրդարանի նիստում. «Լինում են դեպքեր, երբ քաղաքացին պետք է բացատրի իր ունեցվածքի ստացման աղբյուրը և այդ դեպքում գործում է ոչ թե անմեղության կանխավարկածը, այլ մեղքի կանխավարկածը: Եթե մարդը չի կարող ապացուցել, որ ունեցվածքը ձեռք է բերել օրինական ճանապարհով, ապա այդ ունեցվածքի ձեռքբերումը համարվում է ապօրինի»: Օրինակ, ֆիզիկական անձանց դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը ՀՀ բանկային համակարգով միայն Ռուսաստանից 2018թ. հունվար-դեկտեմբերին կազմել է \$ 578 մլն 258 հազար (ՀՀ ԿԲ Տեղեկատու, 2019թ. հունվար): Եթե այդ միջոցների մի մասը գնա շինարարությանը, օրինակ՝ հարմարավետ տան կառուցմանը (ինչը շատ բնորոշ է հայերին) կամ շքեղ ավտոմեքենայի ձեռքբերմանը, ինչն այդ ժամանակ կկանգնեցնի կեղծ-հեղափոխականների ջանասեր պաշտոնյաներին առանց դատողատաստանի գայթակղության առգրավել «անօրինական ճանապարհով ստեղծված» ունեցվածքը: Զէ՞ որ դեպքերի մեծամասնությունում մեր հայրենակիցները, որոնք աշխատում են այդ նույն եղբայրական Ռուսաստանում, այնտեղ վճարելով

նախատեսված հարկերը, բնավ իրենց նեղություն չեն տալիս (դրա անհեթեթության պատճառով) ձեռք բերել փաստաթղթեր, որոնք հիմնավորում են վաստակած միջոցների օրինականությունը: Սա առավել ևս հասկանալի է, քանի որ փողերը նրանք ուղարկում են բանկային համակարգի միջոցով, այսինքն՝ կասկածի դեպքում քննությունը պետք է կատարվի այն երկրում, որտեղից ուղարկվում են այդ միջոցները:

Արդեն ակնհայտ է, որ մասնավոր ունեցվածքի շահագործման այս ապօրինի մեխանիզմների ներդրումը՝ առանց մեղադրական դատական եզրակացության, երկակի նպատակ է հետապնդում. նախ՝ լրացնել երկրի պետքյուջեի համալրման հարցում ամսեամիս մեծացող ճեղքվածքը, երկրորդ՝ կոռուպցիայի դեմ պայքարի երևութականություն ստեղծելով՝ «վերհանել» նոր հակահեղափոխականների, որոնք իբր խանգարում, արգելակում են Ն. Փաշինյանի հերթական անհեթեթ մտահղացման՝ տնտեսական հեղափոխության կենսագործումը:

Զեմ թաքցնի, որ լսելով ս. թ. փետրվարի 12-ին ՀՀ ԱԺ նիստում Ն. Փաշինյանի ելույթը կառավարության գործունեության հնգամյա ծրագրի քննարկման ժամանակ, փոքր-ինչ վիատվել էի, և ահա թե ինչու: Հիշում եմ, «Ժողվարչապետն» այն ժամանակ ասաց. «Ես այսօր խորհրդարանի բարձր ամբիոնից հայտարարում եմ համազգային տնտեսական հեղափոխության մասին Հայաստանում: Հայ ժողովուրդը հաղթել է կոռուպցիան (դա հատկապես վառ երևում է կոռուպցիոն սկանդալի դատավարության ձգձգմամբ՝ կապված Պետական վերահսկողական ծառայության ղեկավարության հետ – Ա. Գ.), ամենաթողությունը, կլանայնությունը (Ն. Փաշինյանի հարազատների առատությունը ՀՀ ԱԺ-ում դրա ապացույցն է, էլ չեմ ասում ղեկավար պաշտոններին ներկայիս իշխանավորների բարեկամների ու ընկերների նշանակումների մասին – Ա. Գ.) և պայքարելու է աղքատության, գործազրկության (կրճատելով գրեթե 10 հազար պետծառայողների – Ա. Գ.) դեմ (եթե նկատի ունի պետական պաշտոններում նոր նշանակվածներին, ապա դրանում նա իրավացի է և, կարծում եմ, որ հանրային սատարում կստանա – Ա. Գ.): Ես ինձ բռնեցի այն մտքի վրա, որ այնքան էլ չեմ պատկերացնում, թե ինչ է տնտեսական հեղափոխությունը Հայաստանում: Գուցե իմ անհասկացողությունը բխում էր այն բանից, որ վերջին գիրքը, որ կարդացել էի հեղափոխության մասին, Ղավոսում Համաշխարհային տնտեսական համաժողովի նախագահ Կլաուս Շվաբի գիրքն էր, որը հրատարակվել էր 2016-ին՝ «Զորորդ արդյունաբերական հեղափոխություն» վերնագրով: Իր գրքի նախաբանում Կլաուս Շվաբը անկեղծորեն խոստովանում է. «Սենք վկաներն ենք բոլոր ճյուղերում արմատական փոփոխությունների, որոնք նշված են բիզնես մոդելների ստեղծմամբ, ինչպես նաև արտադրության համակարգերի, սպառման, փոխադրման և մատակարարման արմատական վերափոխումների ... Նորագույն տեխնոլոգիաների զարգացումը և ներդրումը կապված են անորոշության հետ և նշանակում են, որ մենք առայժմ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պատկերացում չունենք, թե ինչպես հետագայում կգարգանան արդյունաբերական հեղափոխությամբ պայմանավորված վերափոխումները»: Կարդալով այս տողերը՝ ակամա զարմանում ես Կլաուս Շվաբի համեստությամբ: Ուզում ես նրան ընդունելության հրավիրել Հայաստանի կառավարությունում, այնտեղ նրան պարզապես ոչ միայն կբացատրեին, թե ինչ է նշանակում չորրորդ արդյունաբերական հեղափոխություն, այլև, ավելի լայն վերցրած՝ կբացատրեին, թե ինչ է տնտեսական հեղափոխությունն առհասարակ: Կարդալով տնտեսական հեղափոխության մասին այս դատարկաբանությունը՝ մտաբերում եմ XIX դարի երկրորդ կեսի հայ երգիծաբան Հակոբ Պարոնյանի թևավոր դարձած արտահայտությունը՝ չես գիտեր՝ լա՞ս, թե՞ խնդաս: Կարելի էր էլի շարունակել «ժողվարչապետի» ելույթներում ու գործողություններում պարունակվող անհեթեթությունների թվարկումը, բայց, կարծում եմ, վերն ասվածը թույլ է տալիս նորից ու նորից անել հետևյալ եզրակացությունը. ադրբեջանա-դարաբաղյան-հայկական հարաբերություններում ստեղծված ծայրահեղ բարդ իրադրությունում Հայաստանի իշխանության ղեկին անձեռնհաս ղեկավարի գտնվելը հոյ է ազգային անվտանգության լուրջ սպառնալիքներով: REGNUM լրատվական գործակալությունում ս. թ. փետրվարի 13-ին հրապարակված իմ «Ադրբեջանը լիովին հասունացել է նոր ջախջախիչ պարտության համար» հոդվածում, հույս ունեմ, որ համոզիչ հիմնավորել եմ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության «Պաշտպանության միացյալ կոմիտեի ստեղծման մասին» օրենքի ընդունման հրատապությունը՝ Հայաստանի Հանրապետության ու Արցախի Հանրապետության սահմանադրություններին և Միջազգային իրավունքի դրույթներին լիովին համապատասխան: Համոզված եմ այդ գաղափարի իրականացման պահանջվածությանը, որովհետև ՀՀ հանրահայտ ինտերնետ պորտալներից մեկում Հայաստանի և Արցախի Հանրապետությունների «Պաշտպանության միացյալ կոմիտեի» ստեղծման գաղափարին ծանոթացել է 27915 ընթերցող, ինչը Հայաստանի համար բավական շոշափելի ընթերցողական լսարան է, իսկ ընթերցողները, որոնք հոդվածը գնահատել են «գերազանց», կազմել են 78,33%, «լավ»՝ 3,33%:

Հետգրության փոխարեն: Զէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով: Կան նաև լուսավոր էջեր «ժողվարչապետի» գործունեության մեջ: Այսպես, ս. թ. մարտի 16-ին Արարատի մարզ կատարած ուղևորության արդյունքներով Ն. Փաշինյանը խոստովանել է. «Արարատի մարզի Ռանգ-պար գյուղից վերադարձա ծանր տպավորություններով: Գիտեի, որ արդյունքների հիման վրա պետք է ինչ-որ եզրակացություններ անեի և ինչ-որ բան ասեի: Մտածեցի գրառում անեմ, բայց հասկացա, որ գրառումը չի կարողանա փոխանցել այն ամենը, ինչ ուզում եմ ասել: Որոշեցի հանդես գալ ուղիղ եթերով, բայց հասկացա, որ խոսքս կկաղա»: Արդյունքում՝ Ն. Փաշինյանը գրեց բանաստեղծություն, որն անվանեց «Ռանգպար»: Կարդա-

լով Ն.Փաշինյանի այդ բանաստեղծությունը՝ մտովի տեղափոխվեցի մ.թ. 66 թվական՝ հիշելով Հռոմի կոնսուլ Գայոս Պետրոնիոսին, որին Նրբաճաշակության արքիտր էին անվանում, ավելի ճիշտ՝ նրա նամակը կայսր Ներոնին: Ստորև ներկայացվում է այդ գլուխգործոցի տեքստը. «Կայսր և Հռոմի տիրակալ, աստվածային պոնտիֆիկ, ծնվել քո կառավարման ժամանակ՝ մեծ վրիպում է, բայց մեռնել քո կառավարման ժամանակ՝ մեծ ուրախություն: Ես կարող եմ ներել քեզ այն, որ հրդեհեցիր մեր սիրելի Հռոմը:

Եվ այն, որ դու մեր անուշաբույր երկիրը լցրիր քո հանցագործությունների զագրահոտությամբ: Բայց ես չեմ կարող ներել քեզ մի բան՝ թախիծը, որին դու մատնեցիր ինձ՝ ստիպելով լսել քո բանաստեղծությունները, քո խղճուկ երգերը, դիտել քո ողորմելի ներկայացումները: Ինչ վերաբերում է քո առանձնակի տաղանդներին, ապա դրանք հրդեհումներն են, դավաճանություններն ու տեռորը: Տանջի՜ր հպատակներիդ, եթե այդպես ես ուզում, բայց աղաչում եմ քեզ՝ մի՛ այլանդակիր և մի՛ հաշմիր Արվեստները: Թախանձագին խնդրում եմ քեզ. ողջ եղի՜ր, բայց մի՛ երգիր, սպանի՜ր, բայց ոտանավորներ մի՛ գրիր»: Թեև ես չեմ կարող Գայոս Պետրոնիոսին նմանվել, Նիկոլ Փաշինյանն էլ՝ Ներոնին, բայց «ժողվարչապետին» խորհուրդ տալը պարտքս եմ համարում: Նիկոլ Վովակիչ, այնուամենայնիվ, ավելի լավ է ոտանավորներ գրեք, նրանք այնքան վտանգավոր չեն հայոց պետականության անվտանգության համար, որքան Ձեր կառավարումը: Մի՞թե Դուք, Նիկոլ Վովակիչ, չեք հասկանում, որ Ձեր վարչապետ լինելը սպառնալիք է Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անվտանգությանը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПОДРЫВ ОСНОВ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ – ВСТУПИЛ В ЗАВЕРШАЮЩУЮ СТАДИЮ!

В случае непринятия действенных мер по оперативному и жесткому пресечению в Армении деятельности подрывных организаций, эти технологии разрушения государственности наши «западные доброжелатели» постараются реализовать в республиках Северного Кавказа Российской Федерации. Увы, в этом не приходится сомневаться.

В статье «Предотвратить угрозу безопасности Республики Армения и Арцаха!» (<https://regnum.ru/news/polit/2595742.html>, 21 марта 2019 г.) мне уже пришлось подробно изложить суть программы «Модернизация поддержки США послереволюционных реформ в Армении», опубликованной 14 февраля 2019 г. на сайте Фонда Карнеги в одноименной статье Рэя Сальваторе Дженнинга, известного ученого и специалиста по развитию. В ней на конкретных примерах была раскрыта органическая связь процесса реализации этой программы в условиях широкого применения рекомендаций, содержащихся в статье известного американского политолога и общественного деятеля Авраама Ноама Хомского «10 способов управления массами». По итогам анализа этой публикации был сделан вывод о том, что программа мистера Дженнинга в случае ее реализации является серьезной угрозой безопасности Республики Армения и Республики Арцах. Когда в Армении увенчалась успехом последовательно реализованная технология социального изменения согласно рекомендациям Джина Шарпа по «мирному и ненасильственному» свержению «диктаторского режима», то при параллельном применении технологии «внедрения разрушительных норм» – в своей совокупности это могло быть чревато подрывом основ армянской государственности. Речь о применении технологии американского политолога Джозефа Овертона, согласно которой можно внедрить в общество заведомо разрушительные социальные нормы. Эта технология, известная как «Окно Овертона», работает на разрушение общественных институтов, духовных ценностей и традиционных культурных норм общества. Чтобы не утомлять читателей теоретическими выкладками, раскрывающими суть технологии «Окно Овертона», приведем конкретные примеры ее применения из нашей жизни.

Так, воскресным утром 17 июля 2016 года группа вооруженных лиц проникла на территорию полка патрульно-постовой службы полиции г. Еревана (далее – ППС). Захват был совершен членами группы «Сасна црер» («Сасунские удальцы»), сторонниками лидера радикального оппозиционного движения «Учредительный парламент» Жирайра Сефиляна, который в рамках уголовного дела по факту незаконного хранения группой лиц оружия 23 июня 2016 г. был арестован сроком на 2 месяца. Отметим, что в ходе нападения погибли прапорщик полиции Гагик Мкртчян, заместитель командира полка полковник Артур Ваноян, а спустя неделю после захвата здания ППС был застрелен служащий войск полиции прапорщик Юрий Тепаносян. Запомним также, что в заложниках у вооруженной группы в день захвата здания находились шестеро полицейских, среди них был также заместитель начальника полиции г. Еревана Валерий Осипян. Особо отметим, что после государственного переворота апреля–мая 2018 года Указом Президента РА от 10 мая 2018 г. Валерий Осипян был назначен на должность начальника Полиции РА. Для полноты картины событий тех тревожных дней заметим, что на девятый день захвата здания ППС г. Еревана в результате перестрелки с полицией огнестрельные ранения получили четыре члена вооруженной группы, которая в тот же день взяла в заложники четырех сотрудников «скорой медицинской помощи», в том числе женщину. Отметим, что они прибыли на захваченную территорию ППС для оказания медицинской помощи раненым. После столь подробного описания событий тех трагических дней случилось, казалось бы, невероятное: захват членами вооруженной группы «Сасна црер» здания ППС стал причиной многотысячных акций и митингов протеста в Ереване, участники которых – нет, нет, уважаемый читатель – требовали не справедливого сурового наказания убийц невинных полицейских, исполняющих в дни захвата ППС свой служебный долг, а выступали в поддержку вооруженной группы «Сасна црер». И это при том, что в течение 14 дней захвата здания ППС по личному указанию президента Республики Армения Сержа Азатовича Саргсяна были предприняты все возможные меры, чтобы избежать человеческих жертв. Естественно, что любой здравомыслящий человек задастся вопросом: как могло случиться, что в христианской Армении открыто проводят митинги не с требованием справедливого возмездия убийцам полицейских, а в их защиту. И здесь следует четко осознать, что мы стали свидетелями последствий факта разрушения одного из главных общественных институтов государства – полиции, подрыва веры в нее. То есть это первый этап, первый шаг в рамках «окна возможностей» («Окно Овертона»).

Итак, произошедший 17 июля 2016 г. вооруженный захват здания ППС полиции г. Еревана, ныне не определяется даже как радикальный,

то есть, проще говоря, для многих граждан Армении стало очевидным, что действия, ранее определяемые как немыслимые, теперь воспринимаются как «возможные в принципе». Второй шаг в «Окне Овертона» сводится к тому, чтобы утвердить в общественном сознании, в нашем случае населения Армении, идею о том, что захват здания ППС вовсе не был единичным явлением, так как подобные случаи были и ранее, то есть имеем дело с вполне массовым явлением. Ведь не секрет, что в дни захвата здания ППС в отдельных масс-медиа, которые являются «поборниками углубления демократии и становления гражданского общества» в Армении, появились публикации о событиях, имевших место в 1989 – 1990-х гг. Напомню читателям, что в те годы безоружные, повторюсь, безоружные граждане г. Еревана «захватывали» здания районных отделений внутренних дел с последующей «экспроприацией» имеющегося там военного снаряжения и оружия. В дальнейшем эти «военные трофеи» немедленно направлялись в Нагорный Карабах, где наши соотечественники вели ожесточенную борьбу против вооруженных до зубов озверелых сторонников Народного фронта Азербайджана, которые так и остались безнаказанными после погромов и расправ, учиненных над армянами 13 – 20 января 1990 года в Баку. О кровавых событиях тех дней есть сотни статей и документальных видеоклипов [<https://www.yaplakal.com/forum28/topic1526712.html>, «Как убивали армян и русских в Баку в январе 1990 года (видео)»], однако это тема отдельного анализа. Объективности ради отметим, что 27 мая 1990 года поводырями Армянского общенационального движения (АОД) была организована жуткая провокация – вооруженное нападение «отрядов самообороны» (они себя также именовали членами «гражданской милиции») на караул Ереванского оперативного полка внутренних войск. Позднее, в этот же день, продолжились столкновения между боевиками АОД и подразделением внутренних войск СССР, расквартированным в Армении, на Советашенском шоссе. В результате 27 мая 1990 г. погибли двое офицеров и двое военнослужащих внутренних войск и 16 гражданских лиц и членов «отрядов самообороны». Это трагическое кровопролитие в Ереване было тщательно разработанной провокацией, преследующей цель – всю ответственность за случившееся, все обвинения адресовать Москве и тем самым создать антисоветский информационный фон. Достаточно сказать, что 28 мая 1990 г. на многотысячном траурном митинге члены правления АОД заявили, что происшедшая трагедия является провокацией Москвы и республиканских властей, пытающихся любой ценой сорвать второй тур выборов в Верховный Совет Армянской ССР. Так вот, уважаемый читатель, с ноября 1989 по 1990-й годы ваш покорный слуга, будучи мэром г. Еревана, был в эпицентре тех трагических событий. В очередной раз хочу

подчеркнуть, что 27 мая 1990 г., не будь со мной мужественного командира одного из отрядов доблестных ополченцев Рубена Геворкяна (брат легендарного героя Арцахской национально-освободительной войны Самвела Геворкяна), известного общественного деятеля Вардана Акопяна, мужественного ополченца Мацика из Киликии и Манвела Кочаряна, который сквозь перекрестный огонь довез нас до штаба 7-й армии, расположенного в Советашене, не было бы и переговоров с начальником политотдела общевойсковой 7-й армии генерал-майором Михаилом Сурковым. Можно с уверенностью утверждать, что тогда в тот день число жертв исчислялось бы сотнями (видеокадры о событиях 27 мая 1990 года см. www.amiab.am/ru/video/92-elelctions/715-amiab2003.html, начиная с минуты 37 до 42). Думается, и сейчас эти некорректные сравнения захвата здания ППС с теми событиями, которые имели место в 1989–1990 годах, абсолютно неуместны. Однако во всей этой заранее ангажированной информационной атаке просматривается общая направленность – разжигание в Армении антироссийских, русофобских настроений. И это вполне ожидаемо, так как лидер «Сасна црер» Жирайр Сефилян в открытую заявлял и заявляет сейчас о необходимости полного пересмотра российско-армянских отношений в сторону снижения их уровня с нынешнего стратегического до характера обычных связей с «одной из региональных держав» путем выхода Республики Армения из ОДКБ, ЕАЭС и даже СНГ. Свою эту крайне опасную внешнеполитическую авантюру он обосновывает необходимостью «освобождения Армении от российского империализма». Можно и дальше продолжить изложение «революционности» внешнеполитических «пристрастий» руководимой Сефиляном партии «Сасна црер»: выведение из Армении российских пограничных войск, признание недействительным соглашение между Российской Федерацией и Республикой Армения о создании Объединенной региональной системы противовоздушной обороны в Кавказском регионе коллективной безопасности, разрыв соглашения об Объединенной группировке войск (сил) ВС Армении и ВС России. Так вот подобное открытое выражение антигосударственных, подрывающих основу безопасности Армении инициатив происходит в полном соответствии со вторым шагом технологии «Окно Овертона», то есть когда имеет место сдвиг «окна» от радикального (внешнеполитические авантюрные предложения Ж. Сефиляна) к возможному. Ведь на этом этапе произошли события, которые не могли не вдохновить Сефиляна и иже с ним на подобный «подвиг». Достаточно сказать, что 3 ноября 2018 г. вступил в силу закон о крупнейшей в истории независимой Армении уголовной амнистии. Амнистия, в частности, распространилась на членов «Учредительного парламента». Обратимся к так называемой линейке Овертона, которая наг-

лядно демонстрирует последовательность действий, исполнение которых неизменно приводит к желаемому результату: от немислимого – к радикальному, далее к приемлемому – разумному – популярному – политике. Сам факт попадания под амнистию «Сасна црер» явился не только приемлемым, но и «разумным» решением. Дальнейшее преобразование военизированной группировки «Сасна црер» в политическую партию и широкое освещение ее деятельности в столь новом для них амплуа являют собой классический пример использования на практике технологии социальных изменений от немислимого к популярному и в конечном итоге к политике. Все это в своей совокупности разрушает доверие в армянском обществе. Хочется надеяться, что уже единожды жестоко обманутые граждане Армении не имеют права слепо верить тому, что говорят на митингах или многочасовых пресс-конференциях, что чуть ли не ежечасно рекламируют по телевидению и другими масс-медиа, к чему их призывают интернет-порталы. Прежде чем протестовать на митинге, гражданам Армении надо призадуматься над тем – а не будет ли использован их протест в разного рода стратегических технологиях и схемах, вовсе не исходящих из интересов общества, государства. Более того, не послужит ли он вовсе не решению социальных, экономических и других актуальных задач, ради чего граждане и вышли на митинг, а поможет реализации чуждых нашему обществу, армянским традициям установок, расшатывающих государственность. Отметим, что это объективное недоверие, продиктованное событиями последних 10–11 месяцев, еще больше понижает уровень доверия в нашем обществе, что, в конечном итоге, является серьезным вызовом обществу в целом, угрозой разрушения социальных и государственных институтов Армении.

Чтобы у читателей не сложилось впечатление, что лишь на одном примере «Сасна црер» я делаю подобные далеко идущие выводы, сошлюсь и на другой пример. Так, в ночь на утро 15 августа 2018 г. представители ЛГБТ-сообщества г. Еревана (одна из наиболее активных движущих сил государственного переворота апреля–мая 2018 г. в Армении) ворвались в центральное отделение полиции г. Еревана и избили двоих полицейских, в чем признались в пресс-службе этого ведомства. Причиной этого стало нападение одного гражданина Армении на переходящих в женские одежды мужчин. Подозреваемого задержали. Далее в сообщении пресс-службы говорилось: «Так называемая пострадавшая сторона (почему-то боятся вещи называть своими именами, то есть педерасты, сейчас политкорректно именуемые геями. – А. Г.) выяснила, что подозреваемого доставят в центральное отделение полиции, собралась у здания полиции и в момент привода возникла потасовка. Обстановка обострилась, когда на улицы вышли возмущенные громкими ругатель-

ствами (со стороны чувствующих себя особенно вольготно в «новой Армении» геев. – А. Г.) жители ближайших окрестных домов». Само описание событий, последовавших за этой гнусной акцией ЛГБТ-сообщества, уже вызывает отвращение. Заметим, что сей факт является неопровержимым доказательством «успешного» применения технологии «Окно Овертона», то есть мы являемся свидетелями развития событий, когда от немыслимого (само существование ЛГБТ-сообщества в современной Армении, являющейся продолжателем в веках традиций древней армянской христианской цивилизации) совершается переход до популяризации этих особей посредством их приема со стороны министров правительства Никола Пашиняна, что является образчиком реализации вышеописанной технологии разрушения. Можно привести и другие примеры реального применения в Армении технологии разрушения доверия в армянском обществе, называемой, как уже отмечалось выше, «Окном Овертона», что расшатывает основы армянской государственности, но, думается, в этом нет необходимости. Важно отметить, что если сейчас самым оперативным образом ничего не предпринимать, то в ближайшем будущем мы явемся свидетелями разрушения социальных и государственных институтов, а это, в свою очередь, нанесёт серьёзный удар основам армянской государственности.

Таким образом, обобщая материалы, изложенные в статье в REGNUM от 21 марта т. г. «Предотвратить угрозу безопасности Республики Армения и Арцаха!» и вышеизложенное, можно сделать вывод: Армения стала своеобразным полигоном реализации технологий разного рода цветных революций, изложенных в работах Джина Шарпа «От диктатуры к демократии. Концептуальные основы освобождения», Эдварда Н. Люттвака «Государственный переворот. Практическое пособие», а также в сборнике статей Авраама Ноама Хомского «Оптимизм вопреки отчаянию», «Создавая будущее: Оккупации, вторжения, имперское мышление и стабильность» и работах других авторов. Осознание этой истины подводит нас к выводу о том, что угроза существованию армянской государственности становится самой актуальной задачей для всех слоев нашего общества: политиков, государственных служащих, ученых, бизнесменов, работников сферы образования, фермеров, военнослужащих, обычных граждан страны. Важно понимание персональной ответственности каждого члена нашего общества за судьбу Республики Армения, за 8-миллионную армянскую диаспору. Следует понять, что проблема сохранения армянской государственности зашла далеко, стала уж очень актуальной и поэтому невозможно дать адекватный технологический ответ на том уровне, на котором она поставлена, – нужен системный ответ более высокого уровня. Вызов существованию армянской государственности

требует массового повышения духовного и интеллектуального уровня наших сограждан, восстановления присущих армянской семье, нашей национальной ментальности ценностей, причем не на уровне сплошь и рядом попираемых социальных норм, а на уровне личных христианских ценностей, глубоко присущих простым гражданам Армении и Республики Арцах. И это нельзя сделать «директивно», артикулируя на несуществующие достижения и положительные перемены, якобы имевшие место в Армении после государственного переворота. Важно понять, что повышение духовного и интеллектуального уровня людей на данном этапе в Армении возможно лишь путем передачи только личностных ценностей, через пример людей, которые своей жизнью утверждают верность этим ценностям, день за днем отдавая всего себя для чего-то большего – для успеха семьи, родного села или города, для страны в целом. Чего-то большего, чем «шкурные интересы».

Увы, неосмысление этих перемен, которые в случае их непресечения могут привести к необратимым разрушительным последствиям в армянском обществе, довлеет в деятельности нынешних властей Армении. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на свежий пример. Так, 21 марта т. г. почти все масс-медиа Армении опубликовали открытое письмо бывшего заместителя министра обороны РА Ваана Ширханяна второму президенту Республики Армения Роберту Кочаряну. Наиболее подробно к этой теме, как и следовало ожидать, обратились СМИ, прилежно финансируемые Фондом Сороса и К^О. Не будем их поименно перечислять, а лишь повторим восклицание героя комедии А. С. Грибоедова «Горе от ума» Фамусова (действие 4, явл.14). «Ба! Знакомые все лица!» Можно было бы и продолжить цитировать сего литературного героя. Ведь его дальнейшие слова весьма точно и показательно можно отнести к уже не первый год развращающим сознание граждан Армении известным грантоедом-СМИ, о которых столь образно сказал все тот же Фамусов: «Дочь, Софья Павловна, срамница! Бесстыдница! Где! С кем! ... Бывало я с дражайшей половиной чуть врозь – уж где-нибудь с мужчиной!».

Уважаемый читатель, я не хочу цитировать пресловутые 23 пункта из открытого письма, которые не делают чести офицеру вооруженных сил Армении (хочу надеяться, что В. Ширханян, будучи заместителем министра обороны, имеет воинское звание). Тем более не приходится говорить о том, что они были адресованы первому президенту Нагорно-Карабахской Республики, второму президенту Республики Армения Роберту Седраковичу Кочаряну, чье имя с именами светлой памяти Вазгена Завеновича Саркисяна, Сержа Азатовича Саргсяна, Самвела Андраниковича Бабаяна, Виталия Микаеловича Баласаняна, Аркадия Ивановича Тер-Тадевосяна (Командоса) воистину символизируют победу

армянского народа в Арцахской освободительной войне 1992–1994 годов. Задумаемся над тем, зачем и кому это было нужно сейчас выступить с подобным открытым письмом, в котором опошляется, низводится до уровня склок и наживы, пожалуй, одна из наиболее ярких страниц новейшей армянской истории, страница героического освобождения Арцаха. Если кто-то по своему недомыслию сегодня старается умалить, принизить роль нашей всенародной победы в Арцахской освободительной войне, будь то из числа сегодняшних властей РА или их политических холоуев, ставя государственный переворот в Армении апреля–мая 2018 г. на порядок выше, то это говорит о серьезной болезни армянского общества. В этих условиях вполне резонно возникает вопрос: кому была выгодна публикация письма именно сейчас, когда второй президент РА подвергается политической вендетте со стороны властей предрежащих Армении. Может, ответ на этот вопрос был дан в интервью В. Ширханяна небезызвестному интернет-порталу 1in.am. Интервью, которое тиражировали многие СМИ, а именно: 11 декабря 2018 года интернет-портал «Наша Армения» опубликовал статью под заглавием «Да, Роберт Кочарян арестован, но неправильно то, что Серж Саркисян не арестован. Ваан Ширханян ...» (<https://nashaarmenia.info/2018/12/11/да-роберт-кочарян-арестован-но-неправ/>). В этой публикации читаем: «Собеседник Первого информационного – экс-заместитель министра обороны, бывший обвиняемый по делу о вооруженной преступной группе Норк-Мараша Ваан Ширханян.

Вопрос. – Министр иностранных дел России Сергей Лавров выступил с заявлением об аресте Кочаряна, в котором говорится: «События, происходящие в Армении, противоречат сделанным ранее заявлениям новых лидеров страны, что они откажутся от политического преследования их предшественников. В Москве с большим удовлетворением отмечали, что разрешение нынешнего кризиса нашлось в результате компромисса, в то время как события последних дней портят позитивный настрой и противоречат более ранним заявлениям новых властей».

В. Ш. – То, что происходит в Армении, – это не преследование. Существование 20-летнего антинародного, репрессивного, грабительского режима в Армении в значительной степени обусловлено поддержкой российского руководства. Именно по этой причине пророссийское большинство сократилось вдвое».

Как говорится, «слово не воробей, вылетит не поймаешь». Согласно логике В. Ширханяна, в сокращении пророссийского большинства вовсе «не виноваты» откровенно антироссийские, русофобские по своей сути СМИ и интернет-порталы, неправительственные организации, число которых составляет чуть менее полусотни. Речь о прихлебателях, кото-

рые уже более 10 лет щедро финансируются неправительственным «Открытым обществом» (Фондом Сороса), Европейским фондом демократии (EED), Национальным фондом по поддержке демократии, Национальным институтом демократии (NDI) и другими западными фондами. Их объединяет одно – подорвать объективно сформировавшийся стратегический союз России и Армении, гарант безопасности нашего народа, поколебать узы дружбы и братства между народами наших стран путем последовательного, циничного насаждения антироссийских настроений в Армении. При этом на вооружении этих откровенных недругов Армении, если не сказать врагов армянского народа, самые современные технологии разрушения армянской государственности, о чем частично было изложено выше. Вышеотмеченное интервью В. Ширханяна, а далее его скандальное открытое письмо, не приходится сомневаться, и далее будут широко тиражироваться в Армении. И это вовсе не случайно, так как подлинные хозяева основных масс-медиа сегодняшней Армении из уст отставного замминистра обороны РА получили ответ на главный для их подрывной работы вопрос: «Существование 20-летнего антинародного, репрессивного, грабительского режима в Армении в значительной степени обусловлено поддержкой российского руководства».

Хотелось бы самокритично признать и собственные недоработки в разъяснении в армянском обществе той огромной работы, которая проводится Россией, работы, которая далеко выходит за рамки обязательств, оговоренных в российско-армянских договорах и соглашениях. Будь это в области военно-технического сотрудничества между нашими странами или сотрудничество в энергетической, гуманитарной сферах.

Не хотелось бы завершить статью на грустной ноте, а посему приведу, на мой взгляд, очень показательный, характерный для России пример. Так, 28 мая т. г. в Москве в концертном зале «Филармония–2» состоится сольный концерт талантливого скрипача-самородка 11-летнего Александра Артемовича Хачатуряна с Государственным симфоническим оркестром «Новая Россия» (художественный руководитель – главный дирижер, Народный артист СССР Юрий Абрамович Башмет). Этому знаменательному для музыкальной общественности событию можно посвятить множество самых разных статей, у которых будет один общий лейтмотив – надо быть бесспорным талантом, чтобы пробивать дорогу уж слишком юному коллеге, надо быть великим маэстро, надо любить Армению и армянский народ, чтобы столь бережно относиться к молодым дарованиям из Армении. И этот талант тем более присущ выдающемуся музыканту, маэстро, ростовчанину Юрию Башмету. Почему я особо подчеркнул ростовчанину? Вспомним из истории, что еще 16 июля 1778 года архимандрит Петр Маркосов из Бахчисарая обратился от имени и по

поручению крымских армян к императрице Екатерине Второй с прошением. Выполняя дипломатическое поручение Екатерины Великой, выдающийся полководец А. Суворов, в жилах которого, как известно, текла и армянская кровь, в августе – сентябре 1778 года организовал «великое переселение» армян на пустынные, еще не обжитые берега южного Дона. Заметим, что в те годы эти земли совершенно недавно перешли к России. 14 ноября 1779 г. высочайшей грамотой российской императрицы близ крепости Св. Дмитрия Ростовского был основан город Нахичевань-на-Дону. Прошло всего-то 240 лет, однако дружба и любовь ростовчан к армянам и Армении продолжают и по сей день. Хочется верить, что концерт Алика Артемовича с оркестром маэстро Юрия Башмета придаст совершенно новые оттенки культурному сотрудничеству России и Армении, став ярким проявлением наших глубоких духовных связей.

Вместо послесловия. Не скрою, уважаемый читатель, что, размышляя над скандальным открытым письмом В. Ширханяна, я все думал, как поступить, чтобы не впасть в какие-то крайности и своими действиями ненароком полностью не обнулить весь пройденный В. Ширханяном трудовой и жизненный путь. Ведь Ширханян, написав подобное письмо, поступил именно так: он, не моргнув глазом, опорочил всю трудовую биографию, не лишенную и героических страниц, второго президента Армении, ныне политзаключенного Роберта Седраковича Кочаряна. Не скрою, что я за советом обратился к члену Правления партии «Национальное Единение», экс-министру внутренних дел Армянской ССР, полковнику запаса Левону Акоповичу Галстяну. Обратился к высокопрофессиональному экс-руководителю МВД, который в самый сложный период новейшей истории Армении, в 1990 году, благодаря своему профессионализму и хладнокровности сумел предотвратить не одну провокацию АОД, тем самым не допустив большого кровопролития в Ереване, как это имело место в Тбилиси и Баку в 1990 году. Не скрою, что в годы президентства Левона Тер-Петросяна и Роберта Кочаряна Левон Акопович Галстян за свою политическую деятельность дважды привлекался к судебной ответственности. Более того, ему в 1996 году (при президентстве Левона Тер-Петросяна) пришлось чуть более 20 дней отсидеться на нарах. Так вот на мой вопрос Левону Акоповичу, а почему в ответ на несправедливые преследования он сам когда-то не обратился с письмом к президенту РА Левону Тер-Петросяну, Левон Акопович с недоумением посмотрел на меня. Не скрою, что под его взглядом я испытал некоторую неловкость. Далее Левон Акопович ответил так: о всех моих претензиях к президенту Левону Тер-Петросяну (далее – ЛТП) я не раз и не два говорил на митингах и встречах с избирателями, когда ЛТП был у власти, равно как не еди-

А. ГЕГАМЯН

ножды выступал с критикой в адрес Роберта Кочаряна, когда он был президентом РА, а за глаза критиковать – это недостойно офицера, тем более когда тот, кого ты критикуешь находится в неволе.

И наконец, хотелось бы обратиться к читателям с вопросом: что бы это значило, что с того дня, когда было опубликовано скандальное открытое письмо В. Ширханяна, ни один из ведущих азербайджанских интернет-порталов не сделал сей факт предметом своего обсуждения? У меня, уважаемый читатель, есть свой ответ на этот вопрос: видимо, апшеронские политики очень удовлетворены этим позорным пасквилем В. Ширханяна в адрес Роберта Кочаряна. Ведь, по сути, это письмо содержит в себе суть антиармянских статей и прочих публикаций, которые вот уже 25 лет в самой изощренной форме вбрасываются в медиапространство апшеронскими «мыслителями». Невольно в сознание прокрадывается крамольная мысль: а может, эти же «мыслители» небезучастны в этой плохо пахнущей информационной диверсии?!

Подытоживая вышеизложенное, считаю своим долгом заявить: подрыв основ армянской государственности вступил в завершающую стадию. В случае непринятия действенных мер по оперативному и жесткому пресечению в Армении деятельности подрывных организаций эти технологии разрушения государственности наши «западные доброжелатели» постараются реализовать в республиках Северного Кавказа Российской Федерации. Увы, в этом не приходится сомневаться.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔԵՐԻ ԽԱՓԱՆՈՒՄԸ ՄՏԵԼ Է ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՓՈՒԼ

Եթե Հայաստանում խափանարար կազմակերպությունների գործունեության օպերատիվ և կոշտ կասեցման միջոցներ չծեռնարկվեն, մեր «արևմտյան բարին կամեցողները» կփորձեն պետականության քանդման այդ տեխնոլոգիաներն իրականացնել Ռուսաստանի Դաշնության Հյուսիսային Կովկասի հանրապետություններում: Ավաղ, դրանում կասկածել չարժե:

«Կանխել Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի անվտանգության սպառնալիքը» հոդվածում ես արդեն մանրամասն նկարագրել եմ «Հայաստանում հետհեղափոխական բարեփոխումների ԱՄՆ աջակցության արդիականացումը» ծրագրի էությունը, որը հրապարակվել է 2019թ. փետրվարի 14-ին Քարնեգի ֆոնդի կայքում, Ռեյ Սալվատորե Ջենինգսի՝ հայտնի գիտնականի ու զարգացման գծով մասնագետի համանուն հոդվածում: Դրանում կոնկրետ օրինակներով բացահայտվել է այդ ծրագրի իրագործման գործընթացի օրգանական կապը լայնորեն կիրառվող երաշխավորությունների պայմաններում, որոնք պարունակվում են ամերիկացի հայտնի քաղաքագետ և հասարակական գործիչ Աբրահամ Նոամ Խոմսկու «Ձանգվածների կառավարման 10 միջոց» հոդվածում: Այդ հրապարակման վերլուծության արդյունքներով եզրակացություն է արվել, որ միստր Ջենինգսի ծրագիրն իրագործման պարագայում լուրջ սպառնալիք է Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության համար: Երբ Հայաստանում հաջողությամբ պսակվեց սոցիալական փոփոխության հետևողականորեն իրականացված տեխնոլոգիան՝ համաձայն «բռնապետական ռեժիմի» «խաղաղ և ոչ բռնի» տապալման Ջին Շարփի երաշխավորությունների, ապա «խափանարար նորմերի ներդրման» տեխնոլոգիայի զուգահեռ կիրառման դեպքում դա իր ամբողջության մեջ կարող էր սպառնալ հայոց պետականության հիմքերի խափանմամբ: Խոսքն ամերիկացի քաղաքագետ Ջոզեֆ Օվերթոնի տեխնոլոգիայի կիրառման մասին է, որի համաձայն՝ կարելի է հասարակությունում ներդնել նախապես քայքայիչ սոցիալական նորմեր: Այդ տեխնոլոգիան, որը հայտնի է որպես «Օվերթոնի պատուհան», աշխատում է հասարակական ինստիտուտների, հասարակության հոգևոր արժեքների և ավանդական մշակութային նորմերի քանդ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ման ուղղությամբ: Ընթերցողներին տեսական մտահանգումներով չհոգնեցնելու համար, որոնք բացահայտում են «Օվերթոնի պատուհանի» տեխնոլոգիայի էությունը, մեր կյանքում դրա կիրառման կոնկրետ օրինակներ ներկայացնենք:

Այսպես, 2016թ. հուլիսի 17-ի կիրակի առավոտյան գինված մարդկանց մի խումբ ներխուժեց Երևան քաղաքի պարեկապահակետային ծառայության (այսուհետ՝ ՊՊԾ) գնդի տարածք: Գրավումը կատարվեց «Սասնա ծռեր» խմբի անդամների՝ Ժիրայր Սեֆիլյանի «Հիմնադիր խորհրդարան» արմատական ընդդիմադիր շարժման կողմնակիցների կողմից, որը քրեական գործի շրջանակում (մի խումբ անձանց կողմից գենքի ապօրինի պահման փաստով) 2016թ. հունիսի 23-ին ձերբակալվել էր 2 ամսով: Նշենք, որ հարձակման ժամանակ զոհվեցին ոստիկանության ենթասպա Գագիկ Մկրտչյանը, գնդի փոխիրամանատար, գնդապետ Արթուր Վանոյանը, իսկ ՊՊԾ շենքի գրավումից մեկ շաբաթ անց սպանվեց ոստիկանության զորքերի ծառայող, ենթասպա Յուրի Տեփանոսյանը: Հիշենք նաև, որ գինված խմբի մոտ շենքի գրավման օրը պատանդ էր վերցվել վեց ոստիկան, նրանց մեջ էր նաև Երևան քաղաքի փոխօստիկանապետ Վալերի Օսիպյանը: Հատկապես նշենք, որ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո ՀՀ նախագահի 2018թ. մայիսի 10-ի հրամանագրով Վալերի Օսիպյանը նշանակվեց ՀՀ ոստիկանության պետի պաշտոնում: Այն տազնապալի օրերի իրադարձությունների պատկերն ամբողջականացնելու համար նշենք, որ Երևանի ՊՊԾ գնդի շենքի գրավման իններորդ օրը, ոստիկանության հետ փոխհրաձգության հետևանքով, հրագենային վիրավորում ստացան գինված խմբի չորս անդամներ, որը նույն օրը պատանդ վերցրեց շտաբանության չորս աշխատակիցների, այդ թվում՝ կնոջ: Նշենք, որ նրանք ՊՊԾ տարածք էին եկել վիրավորներին բուժօգնություն ցուցաբերելու համար: Այդ ողբերգական օրերի այսքան մանրամասն նկարագրությունից հետո տեղի ունեցավ, թվում է, թե անհավանականը. «Սասնա ծռեր» գինված խմբի անդամների կողմից ՊՊԾ շենքի գրավումը դարձավ Երևանում բազմահազարանոց ցույցերի և հանրահավաքների պատճառ, որոնց մասնակիցները, չէ՛, չէ՛, հարգելի ընթերցող, չէին պահանջում արդար պատիժ անմեղ ոստիկաններին սպանողների համար, որոնք ՊՊԾ գրավման օրը կատարում էին իրենց պարտքը, այլ հանդես էին գալիս ի պաշտպանություն «Սասնա ծռեր» գինված խմբի: Եվ սա՝ այն դեպքում, երբ ՊՊԾ շենքի գրավման 14 օրվա ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի անձնական ցուցումով նախաձեռնվել էին բոլոր հնարավոր միջոցները, որպեսզի խուսափեն մարդկային զոհերից: Բնականաբար, ցանկացած առողջ դատող մարդ հարց կտա. ինչպե՞ս կարող էր պատահել, որ քրիստոնեական Հայաստանում բացահայտ իրականացվում են հանրահավաքներ ոչ թե ոստիկաններին սպանողների արդար հատուցման պահանջով, այլ ի պաշտպանություն նրանց սպանողների: Եվ այստեղ

հարկ է հստակ գիտակցել, որ մենք դարձել ենք պետության գլխավոր հասարակական ինստիտուտներից մեկի՝ ոստիկանության քայքայման փաստի հետևանքների, նրա հանդեպ հավատի խորտակման վկան: Այսինքն՝ սա առաջին փուլն է, առաջին քայլը «հնարավորությունների պատուհանի» («Օվերտոնի պատուհանի») շրջանակում: 2016թ. հուլիսի 17-ին Երևանում տեղի ունեցավ մինչ այդ որպես աներևակայելի բնութագրվող՝ Երևանի ՊՊԾ շենքի գրավումը, որն այժմ նույնիսկ արմատական չի որակվում, այսինքն՝ պարզ ասած, Հայաստանի շատ ու շատ քաղաքացիների համար ակնհայտ դարձավ, որ գործողությունները, որոնք մինչ այդ որակվում էին որպես աներևակայելի, հիմա ընկալվում են որպես «ըստ էության հնարավոր»: «Օվերթոնի պատուհանում» երկրորդ քայլը հանգում է նրան, որպեսզի հանրային գիտակցությունում, մեր պարագայում՝ Հայաստանի բնակչության գիտակցությունում հաստատվի գաղափարը, որ ՊՊԾ գնդի շենքի գրավումը բնավ եզակի երևույթ չէր, քանի որ նման դեպքեր եղել են և նախկինում, այսինքն՝ գործ ունենք միանգամայն զանգվածային երևույթի հետ: Զե՞ որ գաղտնիք չէ, որ ՊՊԾ շենքի գրավման օրերին առանձին լրատվամիջոցներում, որոնք Հայաստանում «դեմոկրատիայի խորացման և քաղաքացիական հասարակության կայացման կողմնակիցներ են», հայտնվեցին հրապարակումներ իրադարձությունների մասին, որոնք տեղի էին ունեցել 1989–1990-ական թթ.: Ընթերցողներին հիշեցնեմ, որ այն տարիներին Երևանի անգեն, կրկնում եմ՝ անգեն քաղաքացիները «գրավում» էին ներքին գործերի շրջանային բաժինները՝ այնտեղ առկա զինվորական հանդերձանքի և զենքի «զավթմամբ»: Հետագայում այդ «ռազմական ավարներն» անհապաղ ուղարկվում էին Լեռնային Ղարաբաղ, որտեղ մեր հայրենակիցները դաժան մարտեր էին մղում Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի մինչև ատամները զինված, զազազած կողմնակիցների դեմ, որոնք այդպես էլ մնացին անպատիժ Բաքվում 1990թ. հունվարի 13–20-ին հայերի դեմ կազմակերպված ջարդերից ու հաշվեհարդարներից հետո: Այդ օրերի արյունալի իրադարձությունների մասին հարյուրավոր հոդվածներ և փաստագրական տեսակադրեր կան (<https://www.xaplakalcat/forum28/topic1526712.html>, «Ինչպես էին սպանում հայերին և ռուսներին Բաքվում 1990թ. հունվարին», տեսանյութ), բայց դա առանձին վերլուծության թեմա է: Հանուն օբյեկտիվության նշենք, որ 1990թ. մայիսի 27-ին Հայոց համազգային շարժման (ՀՀՇ) ուղեվարների կողմից կազմակերպվեց ահավոր սադրանք՝ «ինքնապաշտպանության ջոկատների» (նրանք իրենց անվանում էին նաև «քաղաքացիական միլիցիայի» անդամներ) զինված հարձակում Երևանի ներքին գործերի օպերատիվ գնդի պահակախմբի վրա: Ավելի ուշ, այդ նույն օրը, շարունակվեցին բախումները ՀՀՇ գրոհայինների և ԽՍՀՄ Ներքին գործերի՝ Հայաստանում, Սովետաշենի խճուղում տեղակայված ստորաբաժանումների միջև: Արդյունքում՝ 1990թ. մայիսի 27-ին գոհվեցին Ներքին գործերի երկու սպա և երկու զինծառայող, 16 քաղաքացիական անձինք և

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«ինքնապաշտպանության ջոկատների» անդամներ: Այս ողբերգական արյունահեղությունը Երևանում մանրագնին մշակված սադրանք էր, որի նպատակն էր՝ պատահածի ողջ պատասխանատվությունը, բոլոր մեղադրանքները հասցեագրել Մոսկվային և դրանով իսկ ստեղծել հակախորհրդային տեղեկատվական ֆոն: Բավական է ասել, որ 1990թ. մայիսի 28-ին բազմահազարանոց սգո հանրահավաքում ՀՀ վարչության անդամները հայտարարեցին, որ տեղի ունեցած ողբերգությունը Մոսկվայի և հանրապետության իշխանությունների սադրանքն է, որոնք փորձում են ամեն գնով խափանել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի ընտրությունների երկրորդ փուլը: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, 1989թ. նոյեմբերից մինչև 1990 թ. ձեր խոնարհ ծառան այդ ողբերգական իրադարձությունների էպիկենտրոնում էր: Հերթական անգամ ցանկանում եմ ընդգծել, որ 1990թ. մայիսի 27-ին, եթե ինձ հետ չլինեին խիզախ ազատամարտիկների ջոկատներից մեկի հրամանատար Ռուբեն Գևորգյանը (Արցախի ազգային-ազատագրական պատերազմի լեգենդար հերոս Սամվել Գևորգյանի եղբայրը), հայտնի հասարակական գործիչ Վարդան Հակոբյանը, քաջ ազատամարտիկ Կիլիկիացի Մացիկը և Մանվել Քոչարյանը, որը խաչածև կրակի տակ մեզ հասցրեց մինչև Սովետաշենում գտնվող 7-րդ բանակի շտաբ, չէին լինի նաև բանակցությունները համաբանակային 7-րդ բանակի քաղաքաժնի պետ, գեներալ-մայոր Միխայիլ Սուրկովի հետ: Կարելի է վստահաբար ասել, որ այն ժամանակ այդ օրը զոհերի թիվը հարյուրների կհասներ (տեսակադրերը 1990թ. մայիսի 27-ի իրադարձությունների մասին տե՛ս www.amiab.am/ru/video/92-elections/715-amiab2003.html, սկսած 37-րդ րոպեից մինչև 42-րդ րոպեն): Կարծում եմ, այժմ էլ ՊՊԾ շենքի գրավման այդ միանգամայն ոչ կոռեկտ համեմատություններն այն իրադարձությունների հետ, որոնք տեղի են ունեցել 1989–1990-ական թթ., բնավ տեղին չեն: Սակայն այս ողջ՝ նախապես կողմնակալ տեղեկատվական գրոհում նկատվում է ընդհանուր ուղղվածություն՝ Հայաստանում հակառուսական, ռուսատյաց տրամադրությունների հրահրում: Եվ դա միանգամայն սպասելի է, քանի որ «Սասնա ծռերի» առաջնորդ Ժիրայր Սեֆիլյանը բացահայտ հայտարարում էր և հայտարարում է հիմա էլ ռուս-հայկական հարաբերությունների լիակատար վերանայման անհրաժեշտության մասին դեպի դրանց մակարդակի իջեցում ռազմավարականից սովորական կապերի մակարդակի «տարածաշրջանային տերություններից մեկի հետ»՝ ՀԱԿԿ-ից, ԵԱՏՄ-ից և անգամ ԱՊՀ-ից Հայաստանի Հանրապետության դուրս գալու ճանապարհով: Իր այս ծայրահեղ վտանգավոր արտաքին քաղաքական արկածախնդրությունը նա հիմնավորում է «ռուսական իմպերիալիզմից Հայաստանի ազատագրման» անհրաժեշտությամբ: Կարելի է էլի շարունակել Սեֆիլյանի գլխավորած «Սասնա ծռեր» կուսակցության «հեղափոխական» արտաքին քաղաքական «հակումները». դիցուք՝ Հայաստանից ռուսական սահմանապահ զորքերի դուրսբերում, Ռուսաստանի Դաշ-

նության և Հայաստանի Հանրապետության միջև Միավորված տարածաշրջանային հակաօդային պաշտպանության համակարգի ստեղծման անվավեր ճանաչում, հավաքական անվտանգության Կովկասյան տարածաշրջանում Հայաստանի ԶՈւ և Ռուսաստանի ԶՈւ զորքերի (ուժերի) միավորված խմբավորման մասին համաձայնագրի խզում: Եվ ահա, նման բացահայտ արտահայտված հակապետական, Հայաստանի անվտանգության հիմքը խափանող նախաձեռնությունները տեղի են ունենում «Օվերթոնի պատուհանի» տեխնոլոգիայի երկրորդ քայլին լիովին համապատասխան, այսինքն, երբ տեղի է ունենում «պատուհանի» շարժ արմատականից (Ժ. Սեֆիլյանի արտաքին քաղաքական արկածախնդրական առաջարկությունից) դեպի հնարավորը: Զէ՞ որ այդ փուլում տեղի ունեցան իրադարձություններ, որոնք չէին կարող չքաջալերել Սեֆիլյանին և նրա նմաններին այդօրինակ «սխրանքի»: Բավական է ասել, որ 2018թ. նոյեմբերի 3-ին ուժի մեջ մտավ անկախ Հայաստանի պատմության մեջ ամենամեծ քրեական համաներման մասին օրենքը: Համաներումը, մասնավորապես, տարածվեց «Հիմնադիր խորհրդարանի» անդամների վրա: Դիմենք, այսպես կոչված, Օվերթոնի քանոնին, որը վառ ցուցադրում է գործողությունների հաջորդականությունը, որոնց կատարումն անպայման հանգեցնում է ցանկալի արդյունքի. աներևակայելիից արմատականի, հետո ընդունելիի – խելամիտի – պոպուլյարի – քաղաքականության: «Սասնա ծռերի»՝ համաներման տակ ընկնելու փաստն իսկ ոչ միայն ընդունելի, այլև խելամիտ որոշում ճանաչվեց: Ռազմականացված «Սասնա ծռեր» խմբավորման հետագա վերափոխումը քաղաքական կուսակցության և նրա գործունեության լայն լուսաբանումը նրանց համար այդքան նոր ամպլուայում՝ գործնականում սոցիալական փոփոխությունների տեխնոլոգիաների օգտագործման դասական օրինակ են՝ աներևակայելից պոպուլյարի և վերջնարդյունքում՝ քաղաքականության: Այս ամենն իր ամբողջության մեջ քայքայում է վստահությունը հայ հասարակությունում: Ցանկանում ենք հուսալ, որ արդեն մեկ անգամ դաժանաբար խաբված Հայաստանի քաղաքացիներն իրավունք չունեն կուրորեն հավատալու, թե ինչ են ասում հանրահավաքներում կամ բազում ժամեր տևող մամուլի ասուլիսներում, թե ինչ են համարյա ամեն ժամ զովագդում հեռուստատեսությամբ ու այլ լրատվամիջոցներով, ինչի են կոչում ինտերնետ պորտալները: Մինչ հանրահավաքում բողոքելը Հայաստանի քաղաքացիները պետք է մտածեն՝ արդյո՞ք իրենց բողոքը չի օգտագործվի տարատեսակ ռազմավարական տեխնոլոգիաներում ու սխեմաներում, որոնք բնավ չեն բխում հասարակության, պետության շահերից: Ավելին, արդյո՞ք այն չի ծառայի ոչ թե սոցիալական, տնտեսական և այլ հրատապ խնդիրների լուծմանը՝ հանուն ինչի քաղաքացիները դուրս էին եկել հանրահավաքի, այլ կօգնի իրականացնել մեր հասարակությանը, հայկական ավանդույթներին խորթ դիրքորոշումներ, որոնք սասանում են պետականության հիմքերը: Նշենք, որ այս օբյեկտիվ անվստահությունը,

Ա. գԵՂԱՄՅԱՆ

որը թելադրված է վերջին 10–11 ամիսների իրադարձություններով, էլ ավելի է իջեցնում վստահության մակարդակը մեր հասարակությունում, ինչը, ի վերջո, լուրջ մարտահրավեր է հասարակությանն առհասարակ, Հայաստանի սոցիալական և պետական խնտիտուտների քայքայման սպառնալիք:

Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, թե միայն «Սասնա ծռերի» օրինակով եմ նման հեռուն գնացող եզրահանգումներ անում, այլ օրինակ էլ բերեմ: Այսպես, 2018թ. օգոստոսի 14-ի լույս 15-ի գիշերը ԼԳԲՏ հանրույթի (Հայաստանում 2018թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման առավել ակտիվ շարժիչ ուժերից մեկը) ներկայացուցիչները Երևանում ներխուժեցին Երևան քաղաքի ոստիկանության կենտրոնական բաժին և ծեծեցին երկու ոստիկանի, ինչը խոստովանեցին այդ գերատեսչության մամուլի ծառայությունում: Պատճառը Հայաստանի մի քաղաքացու հարձակումն էր կանաչի շորեր հագած տղամարդկանց վրա: Կասկածյալին կալանեցին: Հետո մամուլի ծառայության հաղորդման մեջ ասվում էր. «Այսպես կոչված տուժող կողմը (չգիտես ինչու, վախենում են իրերը կոչել իրենց անունով, այսինքն՝ պեղառաստներին փաղաքշորեն անվանել գեյեր – Ա. Գ.) պարզել էր, որ կասկածյալին կհասցնեն ոստիկանության կենտրոնական բաժին, հավաքվել է ոստիկանության շենքի առջև, և բերման պահին ծագել է ծեծկռտուք: Իրավիճակը սրվել է, երբ փողոց են դուրս եկել բարձր հայհոյանքներից զայրացած («նոր Հայաստանում» իրենց առանձնապես արտոնյալ զգացող գեյերի կողմից – Ա. Գ.) մերձակա տների բնակիչները»: Իրադարձությունների նկարագրությունն իսկ, որոնք հետևել են ԼԳԲՏ հանրույթի այս զագրելի ակցիային, արդեն զգվանք է առաջացնում: Նշենք, որ սույն փաստը անհերքելի ապացույց է «Օվերթոնի պատուհանի» տեխնոլոգիայի «հաջող» կիրառման, այսինքն՝ մենք վկաներն ենք իրադարձությունների զարգացման, երբ աներևակայելիից (ԼԳԲՏ հանրույթի գոյությունն իսկ արդի Հայաստանում, որը հանդիսանում է Հայկական Քրիստոնեական քաղաքակրթության դարավոր ավանդույթների շարունակողը) անցում է կատարվում դեպի այդ իրադարձությունների պոպուլյարացում Նիկոլ Փաշինյանի կառավարության նախարարների կողմից դրանց ընդունելու միջոցով, ինչը վերոնկարագրյալ խափանարար տեխնոլոգիայի իրականացման նմուշ է: Կարելի է Հայաստանում հայկական հանրության ներսում վստահության քայքայման տեխնոլոգիայի, որը, ինչպես վերը նշեցինք, կոչվում է «Օվերտոնի պատուհան», իրական կիրառման այլ օրինակներ էլ բերել, ինչը խափանում է հայոց պետականության հիմքերը, բայց, կարծում եմ, դրա անհրաժեշտությունը չկա: Կարևոր է նշել, որ եթե հիմա ամենաօպերատիվ կերպով ոչինչ չձեռնարկվի, ապա մոտ ապագայում մենք կդառնանք սոցիալական և պետական ինստիտուտների քայքայման վկաները, իսկ դա, իր հերթին, լուրջ հարված կհասցնի հայոց պետականության հիմքերին:

Այսպիսով, ընդհանրացնելով ս. թ. մարտի 21-ին REGNUM լրատվական գործակալությունում հրապարակված «Կանխել՝ Հայաստանի Հանրա-

պետության և Արցախի անվտանգության սպառնալիքը» հողվածում ներկայացված նյութը և վերն ասվածը՝ կարելի է անել հետևյալ եզրակացությունը. Հայաստանը դարձել է տարատեսակ գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգիաների (որոնք ներկայացված են Զին Շարփի «Բռնապետությունից դեպի ժողովրդավարություն. ազատագրման հայեցակարգային հիմքերը», Էդվարդ Ն. Լյուբվաքի «Պետական հեղաշրջում. գործնական ձեռնարկ», ինչպես նաև Աբրահամ Նոամ Խոմսկու «Լավատեսություն ի հեճուկս հուսահատության», «Ստեղծելով ապագան. օկուպացիաներ, ներխուժումներ, կայսերական մտածողություն և կայունություն» և այլ հեղինակների աշխատություններում) իրականացման ինքնատիպ փորձադաշտ: Այս ճշմարտության գիտակցումը մեզ բերում է այն եզրահանգման, որ հայոց պետականության գոյության սպառնալիքը դառնում է ամենահրատապ խնդիրը մեր հասարակության բոլոր շերտերի համար՝ քաղաքական գործիչների, պետական ծառայողների, գիտնականների, գործարարների, կրթության ոլորտի աշխատողների, ֆերմերների, զինվորականների, երկրի սովորական քաղաքացիների: Կարևոր է մեր հասարակության յուրաքանչյուր անդամի անհատական պատասխանատվության գիտակցումը Հայաստանի Հանրապետության, 8 միլիոնանոց հայկական Սփյուռքի ճակատագրի համար: Հարկ է հասկանալ, որ հայոց պետականության պահպանման խնդիրը հեռուն է գնացել և խիստ հրատապ դարձել, ուստի և անհնար է համարժեք տեխնոլոգիական պատասխան տալ այն մակարդակով, որում այն դրված է. հարկավոր է ավելի բարձր մակարդակի համակարգային պատասխան: Հայոց պետականության գոյության մարտահրավերը պահանջում է զանգվածաբար բարձրացնել մեր քաղաքացիների հոգևոր և մտավոր մակարդակը, վերականգնել հայկական ընտանիքին, մեր ազգային հոգեկերտվածքին բնորոշ արժեքները, ընդ որում՝ ոչ թե ամենուրեք ոտնահարվող սոցիալական նորմերի, այլ անձնական քրիստոնեական արժեքների մակարդակով, որոնք խորապես բնորոշ են Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության սովորական քաղաքացիներին: Եվ դա չի կարելի անել «դիրեկտիվներով», ինչեցնելով գոյություն չունեցող ձեռքբերումներն ու դրական փոփոխությունները, որոնք, իբր, տեղի են ունենում Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո: Կարևոր է հասկանալ, որ մարդկանց հոգևոր և մտավոր մակարդակի բարձրացումն այս փուլում Հայաստանում հնարավոր է միայն անձնային արժեքների փոխանցման ճանապարհով, մարդկանց օրինակով, որոնք իրենց կյանքով են հաստատում այդ արժեքներին հավատարմությունը՝ օրեցօր իրենց նվիրելով շատ ավելի մեծ բանի՝ հանուն ընտանիքի, հարազատ գյուղի կամ քաղաքի, երկրի հաջողության: Ինչ-որ շատ ավելի մեծ բանի, քան «մորթապաշտ շահերը»:

Ավաղ, այս փոփոխությունների (որոնց չկասեցման դեպքում կարող ենք հանգել անշրջելի կործանարար հետևանքների հայ հասարակությունում) գիտակցումը չէ, որ տիրապետում է Հայաստանի ներկա իշխանու-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յունների գործունեության մեջ: Որպեսզի ասածներս մերկապարանոց չինչեն, բերեմ թարմ օրինակ: Այսպես, ս. թ. մարտի 21-ին Հայաստանի գրեթե բոլոր լրատվամիջոցները հրապարակեցին ՀՀ պաշտպանության նախկին փոխնախարար Վահան Շիրխանյանի բաց նամակը Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին: Թեմային առավել մանրամասն, ինչպես և պետք էր սպասել, դիմել են այն լրատվամիջոցները, որոնք կարգապահորեն ֆինանսավորվում են Սորոսի ֆոնդի և K^O-ի կողմից: Անուն առ անուն չենք թվարկի դրանց, միայն կկրկնենք Ա. Ս. Գրիբոյեդովի «Խելքից պատուհաս» կատակերգության հերոսի՝ Ֆամուսովի բացականչությունը (գործողություն 4, տեսարան 14). «Բա՛: Ծանոթ դեմքեր են»: Կարելի է էլի շարունակել մեջբերել այս գրական հերոսին: Զէ՞ որ նրա հետագա խոսքերը բավական ճիշտ ու հատկանշականորեն կարելի է վերագրել Հայաստանի քաղաքացիների գիտակցությունն արդեն որերորդ տարին այլասերող հայտնի գրանտակեր-ՁԼՄ-ներին, որոնց մասին այդքան պատկերավոր ասել է նույն Ֆամուսովը. «Աղջիկս, Սոֆյա Պավլովնա, խայտառակ, անամո՞թ: Որտե՞ղ: Ո՞ւմ հետ ... Պատահել է՝ թանկագին կեսիցս հեռու, և ինչ-որ տեղ տղամարդու հե՛տ»:

Հարգելի ընթերցող, չեմ ցանկանում մեջբերել բաց նամակի, այսպես կոչված, 23 կետերը, որոնք պատիվ չեն բերում Հայաստանի զինված ուժերի սպային (ցանկանում եմ հուսալ, որ Վ.Շիրխանյանը, լինելով պաշտպանության փոխնախարար, զինվորական կոչում ունի): Մանավանդ որ էլ չեմ ասում այն մասին, որ դրանք հասցեագրվել են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանին, որի անունը լուսահոգի Վազգեն Զավենի Սարգսյանի, Սերժ Ազատի Սարգսյանի, Սամվել Անդրանիկի Բաբայանի, Վիտալի Միքայելի Բալասանյանի, Արկադի Իվանի Տեր-Թադևոսյանի (Կոմանդոս) անունների հետ հիրավի խորհրդանշում է հայ ժողովրդի հաղթանակը Արցախի 1992 – 1994թթ. ազատագրական պատերազմում: Խորհենք այն մասին, թե ինչու և ում էր պետք հիմա հանդես գալ նման բաց նամակով, որում նսեմացվում, թայֆայականության աստիճանի ստորացվում է, թերևս, հայ արդի պատմության ամենավառ էջերից մեկը՝ Արցախի ազատագրման հերոսական էջը: Եթե որևէ մեկն իր տկարամտության պատճառով այսօր փորձում է նվազեցնել, նսեմացնել մեր համաժողովրդական հաղթանակի դերը Արցախյան ազատագրական պատերազմում, լինի ՀՀ այսօրվա իշխանություններից, թե քաղաքական կամակատարներից, ավելի բարձր գնահատելով Հայաստանում 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջումը, ապա դա խոսում է հայ հասարակության լուրջ հիվանդության մասին: Այս պայմաններում միանգամայն տեղին հարց է ծագում. ո՞ւմ էր շահավետ նամակի հրապարակումը հենց հիմա, երբ ՀՀ երկրորդ նախագահը քաղաքական վեցնդետայի է ենթարկվում Հայաստանում իշխանության ղեկին գտնվողների կողմից: Գուցե այս հարցի պատաս-

խանը տրվել է Վ.Շիրխանյանի հարցազրույցում ոչ անհայտ 1in.am ինտերնետ պորտալին: Հարցազրույց, որը տարածվեց շատ ու շատ ՋԼՄ-ների կողմից, այն է՝ 2018թ. դեկտեմբերի 11-ին «Մեր Հայաստան» ինտերնետ պորտալը հրապարակեց հոդված «Այո, Ռոբերտ Քոչարյանը ձերբակալված է, բայց ճիշտ չէ, որ Սերժ Սարգսյանը ձերբակալված չէ. Վահան Շիրխանյան...» վերնագրով (<https://nashaarmenia.info/2018/12/11/da-robert-kocharyan-arrestovan-no-neprav/>): Այդ հրապարակման մեջ կարդում ենք. «Առաջին տեղեկատվականի գրուցակից. պաշտպանության նախկին փոխնախարար, Նորք-Մարաշ զինված հանցավոր խմբի գործով նախկին մեղադրյալ Վահան Շիրխանյան:

Հարց. – Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Լավրովը հանդես է եկել Քոչարյանի ձերբակալության մասին հայտարարությամբ, որում ասվում է. «Հայաստանում տեղի ունեցող իրադարձությունները հակասում են երկրի նոր առաջնորդների ավելի վաղ արված հայտարարություններին, որ նրանք կիրառարկեն իրենց նախորդների քաղաքական հետապնդումից: Մոսկվայում մեծ գոհունակությամբ նշել են, որ ներկայիս ձգնաժամի լուծումը գտնվել է փոխզիջման արդյունքում, այն դեպքում, երբ վերջին օրերի իրադարձությունները փչացնում են դրական տրամադրվածությունը և հակասում նոր իշխանությունների ավելի վաղ արած հայտարարություններին»:

Վ. Շ. – Այն, ինչ տեղի է ունենում Հայաստանում, դա հետապնդում չէ: Հայաստանում 20-ամյա հակաժողովրդական, բռնաճնշիչ, թալանչիական ռեժիմի գոյությունը զգալի չափով պայմանավորված է ռուսաստանյան ղեկավարության աջակցությամբ: Հենց այդ պատճառով է ռուսամետ մեծամասնությունը կրկնակի կրճատվել»:

Ինչպես ասում են՝ «խոսքը ծիտիկ չէ, կթռնի ու էլ չես բռնի»: Համաձայն Վ. Շիրխանյանի տրամաբանության, ռուսամետ մեծամասնության կրճատման մեջ բնավ մեղավոր չեն բացահայտ հակառուսական, ըստ էության, ռուսատյաց ՋԼՄ-ները և ինտերնետ պորտալները, ոչկառավարական կազմակերպությունները, որոնց թվաքանակը գրեթե հիսունի է հասնում: Խոսքն այն լափակերների մասին է, որոնք արդեն ավելի քան 10 տարի շռայլորեն ֆինանսավորվում են ոչկառավարական «Բաց հասարակության» (Սորոսի ֆոնդ), Դեմոկրատիայի եվրոպական ֆոնդի (EED), Դեմոկրատիայի աջակցության ազգային ֆոնդի, Դեմոկրատիայի ազգային ինստիտուտի (NDI) և արևմտյան այլ ֆոնդերի կողմից: Դրանց միավորում է մի բան՝ խափանել Ռուսաստանի և Հայաստանի օբյեկտիվորեն ձևավորված ռազմավարական միությունը՝ մեր ժողովրդի անվտանգության երաշխավորին, սասանել մեր երկրների ժողովուրդների միջև բարեկամության և եղբայրության կապերը Հայաստանում հակառուսական տրամադրությունների հետևողական, լափիշ սերմանման միջոցով: Ընդ որում՝ Հայաստանի այդ անթաքույց անբարյացականների, եթե չասենք՝ թշնամիների զինանոցում հայոց

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պետականության քայքայման ամենաարդիական տեխնոլոգիաներն են, ինչի մասին մասամբ ներկայացվեց վերը: Վ. Շիրխանյանի վերոնշյալ հարցազրույցը, իսկ հետո նաև սկանդալային բաց նամակը, կասկածելու հարկ չկա, այսուհետև ևս լայնորեն տարածվելու են Հայաստանում: Եվ դա բնավ պատահական չէ, քանի որ այսօրվա Հայաստանի հիմնական լրատվամիջոցների իսկական տերերը ՀՀ պաշտպանության նախկին փոխնախարարից ստացել են իրենց խափանարար աշխատանքի համար գլխավոր հարցի պատասխանը, այն է. «Հայաստանում 20-ամյա հակաժողովրդական, բռնաճնշիչ, թալանչիական ռեժիմի գոյությունը զգալի չափով պայմանավորված է ռուսաստանյան ղեկավարության աջակցությամբ»:

Կցանկանալի ինքնաքննադատաբար խոստովանել նաև սեփական թերացումներս հայ հասարակությանն այն հսկայական աշխատանքը պարզաբանելու հարցում, որը կատարվում է Ռուսաստանի կողմից, աշխատանք, որը շատ ավելի հեռուն է գնում այն պարտավորությունների շրջանակից, որոնք պարունակվում են ռուս-հայկական պայմանագրերում և համաձայնագրերում: Լինի դա մեր երկրների միջև ռազմարդյունաբերական համագործակցությունը, թե համագործակցությունն էներգետիկ, հումանիտար ոլորտներում:

Չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով, ուստի բերեմ, ըստ իս, շատ հատկանշական, Ռուսաստանին բնորոշ օրինակ: Այսպես, ս.թ. մայիսի 28-ին Մոսկվայում, «Ֆիլիարմոնիա 2» համերգասրահում տեղի կունենա տաղանդավոր ջութակահար, 11-ամյա Ալեքսանդր Արտյոմի Խաչատրյանի մենահամերգը «Նովայա Ռոսիա» պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ միասին (գեղարվեստական ղեկավար և գլխավոր դիրիժոր՝ ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Յուրի Աբրամովիչ Բաշմետ): Երաժշտական հասարակայնության համար նշանակալի այս իրադարձությանը կարելի է նվիրել բազմաթիվ հոդվածներ, որոնք մեկ ընդհանուր լեյթմոտիվ կունենան՝ պետք է անվիճելի տաղանդ լինես, որպեսզի ճանապարհի հարթես չափազանց պատանի գործընկերոջդ համար, մեծ վարպետ է պետք լինել, սիրել Հայաստանն ու հայ ժողովրդին, որպեսզի այդքան խնամքով վերաբերվես հայաստանցի երիտասարդ շնորհալիներին: Եվ այդ տաղանդը մանավանդ ներհատուկ է ականավոր երաժշտին, մանեստրոյին, ռոստովցի Յուրի Բաշմետին: Ինչու հատկապես ընդգծեցի նրա ռոստովցի լինելը: Մտաբերենք պատմությունից, որ դեռևս 1778թ. հուլիսի 16-ին Բախչիսարայի վարդապետ Պյոտր Մարկոսովը Ղրիմի հայերի անունից և հանձնարարությամբ՝ խնդրանքով դիմել էր կայսրուհի Եկատերինա Երկրորդին: Կատարելով Եկատերինա Մեծի դիվանագիտական առաջադրանքը՝ ականավոր զորավար Ա.Սուվորովը, որի երակներում, ինչպես հայտնի է, նաև հայկական արյուն է հոսել, 1778թ. օգոստոս-սեպտեմբերին կազմակերպել է հայերի «մեծ վերաբնակեցումը» հարավային Ղրիմի անապատային, դեռևս անբնակ ափերին: Նշենք, որ այն տարիներին այդ հողերը դեռ նոր էին անցել Ռուսաստանին:

1779թ. նոյեմբերի 14-ին Ռուսաստանի կայսրուհու գերագույն հրովարտակով Սուրբ Դմիտրի Ռոստովցու ամրոցի մոտ հիմնվեց Դոնի Նախիջևանը: Անցել է ընդամենը 240 տարի, բայց ռոստովցիների բարեկամությունն ու սերը հայերի ու Հայաստանի հանդեպ շարունակվում են առ այսօր: Ուզում եմ հավատալ, որ Ալիկ Արտյոմովիչի համերգը մատուր Յուրի Բաշմետի ղեկավարած սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ միանգամայն նոր երանգներ կհաղորդի Ռուսաստանի և Հայաստանի մշակութային համագործակցությանը՝ դառնալով մեր խոր հոգևոր կապերի վառ դրսևորումը:

Հետգրության փոխարեն: Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ մտածելով Վ.Շիրխանյանի սկանդալային բաց նամակի մասին՝ անընդհատ խորհում էի, թե ինչ անեմ, որպեսզի ծայրահեղության մեջ չընկնեմ ու իմ գործողություններով ակամա լրիվ չգրոյացնեմ նրա անցած կյանքի ու ողջ աշխատանքային ճանապարհը: Զէ՞ որ Շիրխանյանը նման նամակ գրելով, հենց այդպես է վարվել. նա, աչքն անգամ չթարթելով, անվանարկել է Հայաստանի երկրորդ նախագահի՝ ներկայում քաղբանտարկյալ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի ողջ աշխատանքային կենսագրությունը, որը զուրկ չէ նաև հերոսական էջերից: Չեմ թաքցնի, որ ես խորհրդի համար դիմել եմ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության վարչության անդամ, Հայկական ԽՍՀ ներքին գործերի նախկին նախարար, պահեստի գնդապետ Լևոն Հակոբի Գալստյանին: Դիմել եմ ՆԳՆ բարձր պրոֆեսիոնալ ղեկավարին, որը Հայաստանի նորագույն պատմության ամենաբարդ շրջանում՝ 1990թ., շնորհիվ իր պրոֆեսիոնալիզմի և սառնարյունության, կարողացավ կանխել ՀՀՇ ո'չ մեկ սադրանք՝ դրանով իսկ թույլ չտալով մեծ արյունահեղություն երևանում, ինչպես դա տեղի ունեցավ Թբիլիսիում և Բաքվում 1990թ.: Չեմ թաքցնի, որ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի և Ռոբերտ Քոչարյանի նախագահության տարիներին Լևոն Հակոբի Գալստյանն իր քաղաքական գոծունեության համար երկու անգամ դատական պատասխանատվության է ենթարկվել: Ավելին, նա 1996թ. (Լևոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահության ժամանակ) ստիպված է եղել ավելի քան 20 օր նստել ձաղերի հետևում: Եվ ահա, Լևոն Հակոբովիչին ուղղված իմ հարցին, թե ինչու ի պատասխան անարդարացի հետապնդումների նա ինքը երբևէ նամակով չի դիմել ՀՀ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանին, նա տարակուսած նայեց ինձ: Չեմ թաքցնի, որ նրա հայացքի ներքո ես ինձ անհարմար զգացի: Այնուհետև Լևոն Հակոբովիչն այսպես պատասխանեց. Լևոն Տեր-Պետրոսյանից (այսուհետ՝ ԼՏՊ) իմ բոլոր դժգոհությունների մասին ես մեկ կամ երկու անգամ չէ, որ ասել եմ հանրահավաքներում ու ընտրողների հետ հանդիպումներում, երբ ԼՏՊ-ն իշխանության ղեկին էր, ինչպես և քանիցս հանդես եմ եկել Ռոբերտ Քոչարյանի հասցեին քննադատությամբ, երբ նա ՀՀ նախագահն էր, իսկ հետևից քննադատելը վայել չէ սպային, մանավանդ երբ նա, ում քննադատում ես, ազատության մեջ չէ:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Եվ վերջապես, կցանկանայի դիմել ընթերցողին հետևյալ հարցով. ի՞նչ կնշանակի, որ այն օրից, երբ հրապարակվեց Վ.Շիրխանյանի սկանդալային բաց նամակը, ադրբեջանական հեղինակավոր ինտերնետ պորտալներից և ոչ մեկը այս փաստը չդարձրեց իր քննարկման առարկա: Ես, հարգելի ընթերցող, ունեմ այս հարցի պատասխանը. հավանաբար, ափշերոնյան քաղաքական «մտածողները» չափազանց գոհ են Ռոբերտ Քոչարյանի հասցեին Վ.Շիրխանյանի այս խայտառակ գրպարտագրից: Չէ՞ որ, ըստ էության, այդ նամակն արտացոլում է հակահայկական հողվածների և այլ հրապարակումների բովանդակությունը, որոնք ահա արդեն 25 տարի ամենահմուտ կերպով նետվում են մեդիա-հարթություն ափշերոնյան «մտածողների» կողմից: Ակամա գիտակցությանդ մեջ է սողոսկում խռովարար միտքը. գուցե հենց այդ «մտածողներն» անմա՞սն չեն այս գարշահոտ տեղեկատվական դիվերսիային:

Ամփոփելով վերոշարադրյալը՝ պարտքս եմ համարում հայտարարել. հայոց պետականության հիմքերի խափանումը մտել է եզրափակիչ փուլ: Եթե Հայաստանում խափանարար կազմակերպությունների գործունեության օպերատիվ և կոշտ կասեցման միջոցներ չձեռնարկվեն, մեր «արևմտյան բարին կամեցողները» կփորձեն պետականության քանդման այդ տեխնոլոգիաներն իրականացնել Ռուսաստանի Դաշնության Հյուսիսային Կովկասի հանրապետություններում: Ավաղ, դրանում կասկածել չարժե:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

ВОТ В ЧЕМ ВОПРОС

В своих предыдущих статьях, опубликованных ИА REGNUM (см.: «Предотвратить угрозу безопасности Республики Армения и Арцаха!», 21.03.2019 и «Подрыв основ армянской государственности – вступил в завершающую стадию!», 29.03.2019) мне уже приходилось писать о беспрепятственном применении в Республике Армения (РА) современных технологий разрушения государственности. При этом замечу, что из 178 тысяч читателей статьи «Подрыв основ армянской государственности – вступил в завершающую стадию!» те, которые проголосовали (<http://www.shame.am/ru/news/view/67166.html>), весьма высоко оценили статью. Так, в своем подавляющем большинстве, а именно 66,4% оценили статью на «отлично», 13,21% – на «хорошо», тем самым фактически выразили свое полное согласие с основным выводом, содержащимся в ней. Напомним читателям, главный вывод этой публикации заключался в том, что: «В случае непринятия действенных мер по оперативному и жесткому пресечению в Армении деятельности подрывных организаций эти технологии разрушения государственности наши «западные доброжелатели» постараются реализовать в республиках Северного Кавказа Российской Федерации». При этом, естественно, возникал вопрос: насколько социально-экономическое положение РА будет «способствовать» реализации этих технологий или же, наоборот, тормозить их ход? Думаю, что этот вопрос имеет не только право на существование, но и предполагает исчерпывающий ответ на него.

Итак, уважаемый читатель, немного статистики. Надеюсь, еще свежи в памяти высокопарные обещания «народного премьер-министра» РА, что страну после государственного переворота апреля-мая 2018 года, именуемого его исполнителями «бархатной революцией», ожидает инвестиционный бум. Так ли это? Обратимся к статистике. Итак, согласно сборнику «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-феврале 2019 года» (стр. 93), если чистые финансовые обяза-

тельствa (термин «чистые» означает добавление вновь принятых обязательств минус погашения по данному финансовому инструменту) в январе-декабре 2017 г., или всего инвестиции составили 400,3 млн (без финансовых производных), то в январе-декабре 2018 г., соответственно, \$811,2 млн. Таким образом, в 2018 году имел место двукратный рост чистых финансовых обязательств РА. При этом заметим, что если в 2017 году прямые инвестиции составили \$249,8 млн, то в 2018 году произошел воистину «революционный рост» прямых инвестиций аж на целых \$ 4,5 млн. Ведь была же подготовлена почва Н. Пашиняну для объявления начала экономической революции.

Косвенным подтверждением недоверия к экономической политике «поборников экономической революции» служит существенный отток денежных средств (трансфертов) через банковскую систему, который имел место в 2018 году. Так, если в январе-декабре 2017 года чистый отток денежных средств (физических лиц) из РА за рубеж составил \$ 1 млрд 25 млн, то в январе-декабре 2018 г., соответственно, \$1 млрд 188,4 млн. Это самый высокий показатель чистого оттока финансовых средств за последние 10 лет (см. Вестник ЦБ РА за 2018 г., январь, стр. 84, Вестник ЦБ РА, январь 2019 г., стр. 15). В этих условиях говорить об инвестиционной привлекательности РА – курам на смех. Ведь факт того, что в 2018 г. из РА было выведено \$ 1 млрд 188,4 млн говорит сам за себя. Не приходится сомневаться, что любой мало-мальски вменяемый инвестор, зная эту статистику, не будет нуждаться в каких-либо разъяснениях относительно инвестиционной привлекательности РА. И вот на этом фоне вызывает удивление вперемешку с отчаянием, когда власти предрекающие РА гордиться двузначными показателями темпа роста внешнеторгового оборота в 2018 году, который составил 114,7% (см. «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-декабре 2018 г.», стр. 123, «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-декабре 2017 года», стр.121), при этом темп роста экспорта составил 107,5%, импорта – 18,66%.

Приходишь к выводу, что они вовсе не осознают, какими крайне отрицательными последствиями это чревато для платежного баланса РА.

Так, если по итогам 2017 года дефицит торгового баланса РА составил (минус) – \$ 1 млрд 939,8 млн, то по итогам 2018 года соответственно (минус) – \$ 2 млрд 551,3 млн, то есть за год имел место рост дефицита торгового баланса РА на \$ 611,5 млн. Такое положение дел при одновременном сокращении объема трансфертных поступлений от наших соотечественников и фактическом отсутствии роста инвестиций пагубно отразилось на счете текущих операций платежного баланса РА. Так, если за январь-декабрь 2017 года текущий счет платежного баланса составил

(минус) – \$ 279,67 млн, то за соответствующий период 2018 г. – соответственно (минус) – \$ 1 млрд 130,58 млн. Чтобы не утомлять читателей дальнейшими экономическими выкладками, заметим, что финансирование дефицита счета текущих операций возможно посредством: 1) иностранных кредитов и инвестиций в долговые бумаги; 2) иностранных инвестиций в акции; 3) распродажи Центробанком РА запасов валюты; 4) распродажи внутренними инвесторами зарубежных активов. Заметим, что внешний долг Армении в 2019 году увеличится на \$ 490 млн и к концу года достигнет 49,8% ВВП (в национальной валюте), при этом крупнейший кредит в размере \$ 343 млн планируется получить из России (согласно заявлению представителя департамента по управлению госдолгом Минфина РА Артура Амбарцумяна, см. «Государственный долг Армении вырастет на полмиллиарда долларов», 21.12.2018 г., arm-portal.ru/news/economy/gosudarstvennyiy-dolg...). В этих условиях очевидно, что рассчитывать на новые существенные иностранные кредиты не приходится, равно как и на иностранные инвестиции в акции, а говорить о распродаже внутренними инвесторами зарубежных активов вовсе несерьезно. Чего ради делать это? То есть для покрытия огромного дефицита счета текущих операций остается один путь – распродажа Центробанком РА запасов валюты. Так, согласно Вестнику ЦБ РА за февраль 2019 г., стр. 64 на конец декабря 2018 г. чистые международные резервы ЦБ РА составили 761 млрд 879 млн драмов, или \$ 1 млрд 577,4 млн на конец января – 641 млрд 240 млн драмов или \$1 млрд 316,4 млн. То есть в январе 2019 г. чистые международные резервы ЦБ РА (далее – ЧМР) в сравнении с декабрем 2018 г. сократились на \$ 261 млн. Справедливости ради отметим, что в феврале т.г. ЧМР в сравнении с январем пополнились на \$89,4 млн. Нет, уважаемый читатель, увеличение ЧМР вовсе не является следствием первых ростков «экономической революции». Попросту в январе-феврале 2019 г. имел место рост чистого притока международных трансфертов физическим лицам в сравнении с тем же периодом 2018 г. И это происходило при одновременном существенном сокращении объемов импорта в январе-феврале т.г. Так, в январе 2019 г. к январю 2018 г. имел место спад объемов импорта на 9,3 процентных пункта, в феврале, соответственно, на 2,5 процентных пункта. В случае непринятия действенных мер по пресечению негативных тенденций в экономике РА в ближайшие полгода-год неизбежно будет иметь место обвальное обесценивание национальной валюты, драма, что, в свою очередь, приведет к многократному росту цен, задержкам зарплат, пенсий, социальных пособий. Снизится собираемость налогов, сократится валовой внутренний продукт. Увы, вместо серьезного осмысления столь крайне опасного положения дел в экономике, принятия адекватных мер по предотвращению угрозы эконо-

мического коллапса мы являемся свидетелями все новых и новых шоу и других неприглядных зрелищ, которые неизбежно приведут к невосполнимым потерям, к подрыву экономических основ армянской государственности. Осознают это или нет в правительстве РА?

Становится очевидно, что технологии разрушения армянской государственности, о которых говорилось в предыдущих статьях, получают свое «подкрепление» в результате бездействия «народного премьер-министра» по предотвращению окончательного подрыва экономических основ РА.

Таким образом, суммируя к вышеизложенному и выводы, содержащиеся в ранее опубликованных статьях, мы можем сделать обобщение о том, что в настоящее время являемся свидетелями потери управляемости экономикой, деидеологизации, отказа от каких-либо присущих армянской христианской цивилизации ценностей. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на выступление 5 апреля т. г. с трибуны Национального Собрания РА трансгендера, поучающего (щей), как нам жить и чего стыдиться. Складывается впечатление, что мы имеем дело с поощряемым властями беспределом «демократических», якобы спонтанных движений. Заметим, что все это кукловодами нынешних властей Армении осуществляется сознательно, на четко и подробно разработанной научной основе. Уважаемый читатель наверняка догадался, что речь о внедрении в нашу повседневную жизнь составляющих «управляемого хаоса». Главная же цель все та же – демонтаж ныне существующего армянского национального государства, нашей традиционной культуры, то есть перестройка массового сознания и мировоззрения посредством жесткого воздействия современных средств манипуляций всей духовной сферой человека с применением информационных социально-культурных технологий, о чем уже приходилось писать.

В связи с этим хотелось бы обратить внимание на следующее. В условиях, когда президент Азербайджана И. Алиев вовсе не скрывает своих намерений, в подходящее для апшеронского султаната время начать широкомасштабную войну против Республики Арцах и Республики Армения, особенно зловеще звучит последовательно внедряемая в сознание граждан Армении и Арцаха гнусная клеветническая информация о том, что Апрельская (2016 г.) война якобы была «договорной». Достаточно ознакомиться с основным источником этой информации, и будет не трудно увидеть, откуда растут уши столь циничной информации, которая мало того, что изначально носит клеветнический характер, она еще и преследует коварные цели. Поставлена задача всеми правдами и неправдами, откровенной ложью подорвать веру в верховное военное руководство РА и Республики Арцах. В соответствии с замыслом их авто-

ров, этих моральных выроdkов, распространение подобной информации самым пагубным образом воздействует на морально-психологическое состояние Вооруженных сил Армении и Арцаха. Их задача ясна – заронить червь сомнения в благородство помыслов героев Арцахской (1992–1994 гг.) освободительной войны, Апрельской (2016 г.) войны, сегодняшних защитников нашего Отечества.

А как на все эти подрывные действия среагировал «народный премьер-министр» РА, судите сами. Так, в ходе брифинга с журналистами 18 декабря 2018 г. тогда еще исполняющий обязанности премьер-министра Н. Пашинян подчеркнул, что вопросы, связанные с Апрельской войной, еще раз показывают, что у общественности есть много вопросов касательно этой войны. На вопрос журналистов, была ли Апрельская война договорной, как утверждали некоторые, Пашинян ответил, что все это время поступает устная и письменная информация, которая еще нуждается в проверке: «Я знаю, что есть такая версия, она широко обсуждалась. Но в одном не сомневайтесь: все наши действия будут направлены на то, чтобы раскрыть важную для нас правду, даже если она на первый взгляд может оставлять противоположное впечатление». Сей призыв «народного премьер-министра», конечно, был ожидаем и услышан. Так, 3 апреля т. г. небезызвестный интернет-портал 1in.am, щедро финансируемый из-за океана, взял интервью у лидера «Конструктивной партии Армении» Андриаса Гукасяна под заголовком «В апреле 2016 г. имело место предательство, и прежнее руководство РА обслуживало конкретные интересы» (<https://www.1in.am/2535056.html>), в котором он, в частности, заявил: «В итоге Апрельской войны произошло явное нарушение линии прекращения огня, что не имело каких-либо международных последствий. Все это подытоживая, мы пришли к выводу, что имела место измена и руководство Армении обслуживало интересы, которые искусственно привели к такому положению, при котором могло сложиться впечатление, что Ильхам Алиев может по собственной воле провоцировать войну, убивать людей и оставаться безнаказанным, как это было во время апрельских событий. Сегодня Республика Армения какими-либо официальными действиями это положение не изменила... Опубликованный нами видеоматериал подвергал опасности весь заговор Апрельской договорной войны и выявил, что армянская сторона имеет доказательства, что Азербайджан осуществил нападение».

Голословные обвинения А. Гукасяна, несомненно, требуют правовой оценки. Ведь в них по сути заявление об измене. Авторам этой затеи как раз нужна пропагандистская шумиха. Их цель – дискредитация военно-политического руководства Армении. Параллельно с вышеотмеченной публикацией на том же интернет-портале 1in.am была опубликована и другая статья под заглавием «Договорная война агентов. Апрельская

война была международным заговором или государственной изменой?». В качестве квинтэссенции этой статьи читаем: «Был проект: сдать территорию с большими потерями и остановить войну в тот момент, когда (территории) сданы, и объявить, что не возьмем, потому что будем иметь еще большие потери. Этот механизм был приведен в действие» (<https://www.1in.am/2535053.html>).

Автором этого пасквиля является руководитель центра стратегических и национальных исследований «Аналитикон» Манвел Саргсян. Естественно, что авторы двух вышеотмеченных статей финансируются из-за рубежа. Примечательно, что разговоры «о государственной измене» подогреваются исключительно со стороны разного рода политологов и аналитиков, у которых есть одно незыблемое общее – русофобия. Вызывает досаду другое: вся эта информационная гниль в конечном итоге ложится на благодатную почву, денно и ночно подготавливаемую для, повторюсь, дискредитации руководства Вооруженных сил РА и Республики Арцах.

Раздумывая над событиями, происходящими в Армении за последние две-три недели, я почему-то вспомнил известного персонажа философского романа Вольтера «Кандид». Да, уважаемый читатель, вы правы, речь о носителе философии оптимизма Панглоссе, учителе Кандида в период его жизни в замке Тундер-Тен-Тронк в Вестфалии (Германия). Панглосс в романе проповедует, что все к лучшему в нашем лучшем из миров, что зло – всего лишь тень на прекрасной картине, а мир совершенен и целенаправлен и нет цели без причины: все в мире совершается ради установленной цели. Вот так и нашему «народному премьер-министру» за 11 месяцев его правления кажется, что все, что происходит в «новой Армении», все к лучшему. Взять хотя бы заявление Н. Пашиняна от 6 марта т.г., сделанное во время правительственного часа в Национальном Собрании РА. Касаясь вопроса об исполнении гражданами РА своих обязанностей, в частности, по требованию чеков контрольно-кассовых аппаратов по завершении покупок, Н. Пашинян заявил: «Мы имеем беспрецедентное развитие. В январе-феврале т.г. в РА было напечатано на 12,5 млн чеков контрольно-кассовых аппаратов больше в сравнении с тем же периодом предыдущего года. В результате этого в январе-феврале т.г. торговый оборот вырос на 35 млрд драмов. И в итоге мы сейчас более уверенно смотрим на сбор государственных доходов в 2019 году». Так и хочется воскликнуть – возрадуйся, армянский народ, экономическая революция уверенной поступью стартовала. Уважаемый читатель, я вовсе не против постоянного совершенствования налогового администрирования, вывода торговли из тени, вовсе нет. Весь вопрос в уровне восприятия Н. Пашиняном самой сути совершенствования налоговой системы РА. Он отнюдь не углубляется в осознание той простой исти-

ны, что налоговая система должна стать для РА одним из важнейших способов мобилизации наших весьма ограниченных финансовых ресурсов на решение экономических, политических и социальных задач государства. У «народного премьера» отсутствует видение необходимости с помощью налоговой системы обеспечить финансирование существенной части предпринимательской, производственной и непроизводственной деятельности. Главное для него – «беспрецедентный рост чеков контрольно-кассовых аппаратов». Однако это тема отдельного анализа.

Возвращаясь к аналогии с Панглоссом, заметим, что «народный премьер», единожды уверовав, что все случившееся в «новой Армении», в этом лучшем из миров, к лучшему, вопреки всякой очевидности остается верным своему заблуждению – что государственный переворот апреля-мая 2018 г., именуемый им и его соратниками «бархатной революцией», – это благо для армянского народа. Хочется верить, что он искренен в этом своем заблуждении, косвенным подтверждением чего – его нескрываемая радость и гордость, что в век четвертой промышленной революции он и К^О затеяли в Армении экономическую революцию, первые ростки которой налицо – беспрецедентный рост в январе-феврале 2019 г. чеков контрольно-кассовых аппаратов.

Вместо послесловия. В завершение статьи я невольно призадумался: может, в своих статьях несколько сгущаю краски? Потом эта мысль сразу же отпала, как только вспомнил о многих вызовах и угрозах безопасности Армении и Арцаха, о которых вынужденно умалчивал, чтобы не сделать подарок апшеронскому султану. В ходе этих раздумий невольно пришли на память отдельные следствия из принципа Питера, положения, выдвинутого и обоснованного в одноименной книге Лоуренсом Питером. Вот некоторые следствия из принципа Лоуренса Дж. Питера:

* Сливки поднимаются вверх, пока не прокиснут.

* Для каждой существующей в мире должности где-то есть человек, не способный ей соответствовать. При достаточном числе продвижений по службе эту должность займет именно он.

* Вся полезная работа совершается теми, кто еще не достиг своего уровня некомпетентности.

* В иерархии индивидуальные свершения обратно пропорциональны высоте занимаемого поста. Иными словами, чем больше вертикальный рост, тем меньше горизонтальный.

* Равные возможности означают, что каждому в одинаковой мере предоставляется шанс стать некомпетентным. Даже домохозяйка сможет управлять государством.

* Получить должность труднее, чем удержаться в ней.

А. ГЕГАМЯН

Так вот, уважаемый читатель, если внимательно проанализировать деятельность «народного премьера» РА, невольно приходишь к неизбежному выводу: Никол Пашиян – живое воплощение действия в нашей жизни принципа Лоуренса Дж. Питера. Однако от этого нам не легче. Думается, читатель согласится с утверждением – беда, когда государством руководит лицо, достигшее уровня некомпетентности.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ԼԻՆԵԼ, ԹԵ՞ ՉԼԻՆԵԼ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆԸ

ԱՅՍ Է ՀԱՐՑԸ

Ռուսաստանի REGNUM Դաշնային տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված իմ նախորդ հոդվածներում (տե՛ս REGNUM, «Կանխե՛լ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի անվտանգության սպառնալիքը», 21.03.2019 և «Հայոց պետականության հիմքերի խափանումը մտել է եզրափակիչ փուլ», 29.03.2019) արդեն գրել եմ Հայաստանի Հանրապետությունում (ՀՀ) պետականության խափանման արդի տեխնոլոգիաների անխոչընդոտ կիրառման մասին: Ընդ որում՝ նշեմ, որ «Հայոց պետականության հիմքերի խափանումը մտել է եզրափակիչ փուլ» հոդվածի (<http://www.shame.am/ru/news/view/67166.html>) 178 հազար ընթերցողներից հոդվածին գնահատական տվողները բավական բարձր են գնահատել այն: Այսպես, նրանց ճնշող մեծամասնությունը (66,4%) հոդվածը գնահատել է «գերազանց», 13,21%-ը գնահատել է «լավ»՝ դրանով իսկ փաստացի արտահայտել իր լիակատար համաձայնությունը դրանում պարունակվող հիմնական եզրահանգմանը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այդ հրապարակման գլխավոր եզրահանգումը հետևյալն է. «Եթե Հայաստանում խափանարար կազմակերպությունների գործունեության օպերատիվ և կոշտ կասեցման միջոցներ չծեռնարկվեն, մեր «արևմտյան բարին կամեցողները» կփորձեն պետականության քանդման այդ տեխնոլոգիաներն իրականացնել Ռուսաստանի Դաշնության Հյուսիսային Կովկասի հանրապետություններում»: Ընդ որում՝ բնականաբար, հարց է ծագում. որքանո՞վ է ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը «նպաստելու» այդ տեխնոլոգիաների իրականացմանը կամ, հակառակը, արգելակելու դրանց ընթացքը: Կարծում եմ, որ այս հարցն ունի ոչ միայն գոյության իրավունք, այլև ակնկալում է սպառիչ պատասխան:

Եվ այսպես, հարգելի ընթերցող, մի փոքր վիճակագրություն: Հույս ունեմ հիշողության մեջ դեռ թարմ են ՀՀ «Ժողովարչապետի» վերամբարձ խոստումները, որ երկրում 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո, որը նրա կատարողներն անվանում են «թավշյա հեղափոխություն», սպասվում է ներդրումային բում: Այդպե՞ս է արդյոք: Դիմենք վիճակագրությանը: Եվ այսպես, համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության 2019թ.

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հունվար-փետրվարի սոցիալ-տնտեսական վիճակը» տեղեկագրի (էջ 93), եթե զուտ ֆինանսական պարտավորությունները («զուտ» տերմինը նշանակում է ավելացումներից հանած տվյալ ֆինանսական գործիքի գծով մարումները) 2017թ. հունվար-դեկտեմբերին կամ ամբողջ ներդրումները կազմել են \$400,3 մլն (առանց ֆինանսական ածանցյալների), ապա 2018թ. հունվար-դեկտեմբերին, ֆինանսական պարտավորությունների զուտ ստանձնումը, համապատասխանաբար, \$811,2 մլն: Այսպիսով, 2018թ. տեղի է ունեցել ՀՀ զուտ ֆինանսական պարտավորությունների կրկնակի աճ: Ընդ որում՝ նկատենք, որ եթե 2017թ. ուղղակի ներդրումները կազմել են \$249,8 մլն, ապա 2018թ. տեղի է ունեցել ուղղակի ներդրումների հիրավի «հեղափոխական աճ»՝ մինչև \$4,5 մլն: Չէ՞ որ հող էր նախապատրաստվել Ն. Փաշինյանի համար, որպեսզի հայտարարեր տնտեսական նոր հեղափոխության սկիզբը:

«Տնտեսական հեղափոխության ջատագովների» տնտեսական քաղաքականության հանդեպ անվստահության անուղղակի հաստատումն է դրամական միջոցների (տրանսֆերտների) գոյություն ունեցող արտահոսքը բանկային համակարգի միջոցով, որը տեղի ունեցավ 2018թ.: Այսպես, եթե 2017թ. հունվար-դեկտեմբերին դրամական միջոցների (ֆիզիկական անձանց) զուտ արտահոսքը ՀՀ-ից արտասահման կազմել է \$1 մլրդ 25 մլն, ապա 2018թ. հունվար-դեկտեմբերին, համապատասխանաբար, \$1 մլրդ 188,4 մլն: Սա ֆինանսական միջոցների զուտ արտահոսքի ամենաբարձր ցուցանիշն է վերջին 10 տարիներին (տե՛ս ՀՀ ԿԲ 2018թ. Տեղեկատու, էջ 84, ՀՀ ԿԲ Տեղեկատու, 2019թ. հունվար, էջ 15): Այս պայմաններում ՀՀ ներդրումային գրավչության մասին խոսելն անգամ հավի ծիծաղը կշարժի: Չէ՞ որ փաստը, որ 2018թ. ՀՀ-ից դուրս է բերվել \$1 մլրդ 188,4 մլն, ինքնին խոսուն է: Չարժե կասկածել, որ ցանկացած փոքրիշատե մեղսունակ ներդրող, իմանալով այս վիճակագրության մասին, որևէ պարզաբանման կարիք չի ունենա ՀՀ ներդրումային գրավչության մասին: Եվ ահա այս ֆոնին հուսահատախառն զմայլանք է առաջացնում այն, երբ ՀՀ-ում իշխանության ղեկին գտնվողները հպարտանում են 2018թ. արտաքին առևտրաշրջանառության աճի տեմպի երկնիշ ցուցանիշներով, որը կազմել է 114,7% (տե՛ս «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2018թ. հունվար-դեկտեմբերին», էջ 123, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2017թ. հունվար-դեկտեմբերին», էջ 121), ընդ որում՝ արտահանման աճի տեմպը կազմել է 107,5%, ներմուծմանը՝ 18,66%: Գալիս ես այն եզրահանգման, որ նրանք բնավ չեն գիտակցում, թե ինչ բացասական հետևանքներով է դա հղի ՀՀ վճարային հաշվեկշռի համար: Այսպես, եթե 2017թ. արդյունքներով ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը կազմել է (միևնույն) -\$1 մլրդ 939,8 մլն, ապա 2018թ. արդյունքներով՝ համապատասխանաբար (միևնույն) -\$2 մլրդ 551,3 մլն, այսինքն՝ մեկ տարում տեղի է ունեցել ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի

դեֆիցիտի աճ \$611,5 մլն-ով: Նման իրավիճակը, մեր հայրենակիցներից ստացվող տրանսֆերտների ծավալի միաժամանակյա կրճատման և ներդրումների աճի փաստացի բացակայության հետ միասին, կործանարար ազդեցություն ունեցավ ՀՀ վճարային հաշվեկշռի ընթացիկ հաշվի վրա: Այսպես, եթե 2018թ. հունվար-դեկտեմբերին վճարային հաշվեկշռի ընթացիկ հաշիվը կազմել է (միևնույն) -\$279,67 մլն, ապա 2018թ. նույն ժամանակամիջոցում՝ համապատասխանաբար (միևնույն) -\$1 մլրդ 130,58 մլն: Ընթերցողներին հետագա տնտեսական հաշվարկներով չհոգնեցնելու համար նշեն, որ ՀՀ վճարային հաշվեկշռի ընթացիկ հաշվի դեֆիցիտի ֆինանսավորումը հնարավոր է՝ 1. օտարերկրյա ներդրումների և պարտատոմսերում ներդրումների, 2. բաժնետոմսերում օտարերկրյա ներդրումների, 3. ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից արտարժույթի պաշարների վաճառքի, 4. ներքին ներդրողների կողմից արտասահմանյան ակտիվների վաճառքի միջոցով: Նշենք, որ Հայաստանի արտաքին պարտքը 2019թ. կավելանա \$490 մլն-ով և տարեվերջին կհասնի ՀՆԱ 49,8%-ին (ազգային արժույթով), ընդ որում, խոշոր վարկ՝ \$343 մլն-ի չափով, նախատեսվում է ստանալ Ռուսաստանից (համաձայն ՀՀ ֆինանսների նախարարության պետպարտքի կառավարման վարչության ներկայացուցիչ Արթուր Համբարձումյանի հայտարարության (տե՛ս «Հայաստանի պետական պարտքը կավելանա կես միլիարդ դոլարով», 21.12.2018թ., arm-portal.ru/news/economy/gosudarstvennyiy-dolg...): Այս պայմաններում ակնհայտ է, որ զգալի օտարերկրյա վարկեր, ինչպես և բաժնետոմսերում օտարերկրյա ներդրումներ ստանալու հույս չարժե ունենալ, իսկ ներքին ներդրողների կողմից արտասահմանյան ակտիվների վաճառքի մասին խոսելը բնավ լուրջ չէ: Հանուն ինչի՞ անեն դա: Այսինքն՝ ընթացիկ հաշվի հսկայական դեֆիցիտի ծածկման միայն մի ճանապարհ է մնում՝ ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից արտարժույթի պաշարների վաճառքը: Այսպես, համաձայն ՀՀ ԿԲ Տեղեկագրի՝ 2019թ. փետրվար (էջ 64) – 2018թ. դեկտեմբերի վերջի համար ՀՀ ԿԲ զուտ միջազգային պահուստները կազմել են 765 մլրդ 792 մլն դրամ կամ \$1 մլրդ 585,5 մլն, հունվարի վերջին՝ 641 մլրդ 240 մլն դրամ կամ \$1 մլրդ 316,4 մլն: Այսինքն՝ 2019թ. հունվարին ՀՀ ԿԲ զուտ միջազգային պահուստները (այսուհետ՝ ԶՄՊ) 2018թ. դեկտեմբերի համեմատ կճատվել են \$269,1 մլն-ով: Հանուն արդարության նշենք, որ ս.թ. փետրվարին ԶՄՊ-ը հունվարի համեմատ համալրվել են \$89,4 մլն-ով: Ոչ, հարգելի ընթերցող, ԶՄՊ ավելացումը բնավ «տնտեսական հեղափոխության» առաջին ծիլերի հետևանքը չէ: Պարզապես 2019թ. հունվար-փետրվարին տեղի է ունեցել ֆիզիկական անձանց կողմից բանկային համակարգի միջոցով տրանսֆերտների զուտ ներհոսքի աճ 2018-ի նույն ժամանակամիջոցի համեմատ: Եվ դա տեղի է ունեցել ս.թ. հունվար-փետրվարին ներմուծման ծավալների էական կրճատման հետ մեկտեղ: Այսպես, 2019թ. հունվարին, 2018թ. հունվարի համեմատ, տեղի է ունեցել ներմուծման ծավալների անկում 9,3

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տոկոսային կետով, փետրվարին, համապատասխանաբար, 2,5 տոկոսային կետով: ՀՀ տնտեսությունում բացասական միտումների կասեցման գործուն միջոցներ չձեռնարկելու դեպքում առաջիկա 6 ամսից – մեկ տարում անխուսափելիորեն տեղի կունենա ազգային արժույթի՝ դրամի մեծ արժեզրկում, ինչը, իր հերթին, կհանգեցնի գների բազմակի բարձրացման, աշխատավարձերի, թոշակների, սոցիալական նպաստների վճարումների ուշացման: Կնվազի հարկերի հավաքելիությունը, կկրճատվի համախառն ներքին արտադրանքը: Ավաղ, տնտեսությունում այսքան վտանգավոր դրությունը գիտակցելու, տնտեսական կոլապսի կանխմանն ուղղված համարժեք միջոցների ընդունման փոխարեն մենք դառնում ենք վկաները նորանոր շոուների և այլ անհրապույր տեսարանների, որոնք անխուսափելիորեն կհանգեցնեն անդամալի կորուստների, հայոց պետականության տնտեսական հիմքերի խափանման: Գիտակցո՞ւմ են արդյոք սա, թե՞ ոչ ՀՀ կառավարությունում:

Այսպիսով, ակնհայտ է դառնում, որ հայոց պետականության քայքայման տեխնոլոգիաները, որոնց մասին խոսվել է նախորդ հոդվածներում, իրենց «ամրագրումն» են ստանում ՀՀ տնտեսական հիմքերի վերջնական քայքայումը կանխելու ուղղությամբ «ժողվարչապետի» անգործության արդյունքում:

Ի մի բերելով ավելի վաղ հրապարակված հոդվածներում պարունակվող եզրահանգումները՝ մենք կարող ենք եզրակացնել, որ ներկայում վկաներն ենք տնտեսության կառավարելիության կորստի, ապագաղափարայնացման, հայ քրիստոնեական քաղաքակրթությանը բնորոշ արժեքներից հրաժարման: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, հղում կատարեմ ս.թ. ապրիլի 5-ին ՀՀ Ազգային ժողովի ամբիոնից տրանսպենդերի ունեցած ելույթին, որը մեզ սովորեցնում էր ինչպես ապրել և ինչից ամաչել: Տպավորություն է ստեղծվում, թե գործ ունենք իշխանությունների կողմից քաջալերվող «դեմոկրատական», իբր ինքնաբուխ շարժումների ամենաթողության հետ: Նշենք, որ այս ամենը Հայաստանի ներկա իշխանությունների տիկնիկավարներն իրականացնում են գիտակցաբար, հստակ ու մանրամասն մշակված գիտական հիմքով: Հարգելի ընթերցողը, հավանաբար, գլխի ընկավ, որ խոսքը մեր առօրյա կյանքում «կառավարվող քաոսի» բաղադրիչներ մտցնելու մասին է: Իսկ գլխավոր նպատակը նույնն է՝ գոյություն ունեցող հայ ազգային պետության, մեր ավանդական մշակույթի ապամոնտաժում, այսինքն՝ զանգվածային գիտակցության և աշխարհայացքի վերակառուցում մարդու հոգևորի վրա մանիպուլյացիաների արդի միջոցների կոշտ ազդեցության միջոցով, տեղեկատվական, սոցիալ-մշակութային տեխնոլոգիաների կիրառմամբ, ինչի մասին արդեն գրել են:

Այս առնչությամբ կցանկանայի ուշադրություն հրավիրել հետևյալի վրա: Այն պայմաններում, երբ Ադրբեջանի նախագահ Ի.Ալիևը բոլորովին չի թաքցնում իր մտադրությունները՝ ափշերոնյան սուլթանության համար

հարմար ժամանակ լայնածավալ պատերազմ սկսել Արցախի Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության դեմ, հատկապես չարագուշակ է հնչում Հայաստանի ու Արցախի քաղաքացիների գիտակցությունում հետևողականորեն ներդրվող նսեմ գրպարտչական տեղեկատվությունն այն մասին, որ Ապրիլյան (2016թ.) պատերազմն իբր «պայմանավորված» էր: Բավական է ծանոթանալ այս տեղեկատվության հիմնական աղբյուրի հետ՝ և դժվար չի լինի տեսնել, թե որտեղից են աճում այսքան ցինիկ տեղեկատվության ականջները, որը, քիչ է, թե սկզբից մինչև վերջ կրում է գրպարտչական բնույթ, դեռ մի բան էլ հետապնդում է նենգ նպատակներ: Դրված է բոլոր միջոցներով, բացահայտ ստի օգնությամբ ՀՀ և Արցախի Հանրապետության գլխավոր ռազմական ղեկավարության հանդեպ հավատը խարխլելու խնդիրը: Այս բարոյական վիժվածքների մտահոլացման համապատասխան՝ նման տեղեկատվության տարածումը ամենակործանարար ձևով կներգործի Հայաստանի ու Արցախի զինված ուժերի ծառայողների գիտակցության վրա: Նրանց խնդիրը պարզ է՝ կասկածի որդը գցել Արցախյան 1992 – 1994թթ. ազատագրական պատերազմի, Ապրիլյան (2016թ.) պատերազմի հերոսների, մեր հայրենիքի այսօրվա պաշտպանների գործողությունների ազնվության հարցում:

Իսկ թե ինչպես է այս բոլոր խափանարար գործողություններին արձագանքել ՀՀ «Ժողվարչապետը»՝ դատեք ինքներդ: Այսպես, 2018թ. դեկտեմբերի 18-ին լրագրողների հետ ձեպագրույցում այն ժամանակ դեռ վարչապետի պաշտոնակատար Ն. Փաշինյանն ընդգծեց, որ Ապրիլյան պատերազմի հետ կապված հարցերը մեկ անգամ ևս ցույց են տալիս, որ հասարակությունը շատ հարցեր ունի այդ պատերազմի վերաբերյալ: Լրագրողների հարցին, թե եղել է արդյոք Ապրիլյան պատերազմը պայմանավորված պատերազմ, ինչպես պնդում էին ոմանք, Փաշինյանը պատասխանել է, որ այդ ամբողջ ընթացքում բանավոր և գրավոր ինֆորմացիա է գալիս, որը դեռ ստուգման կարիք ունի. «Ես գիտեմ, որ կա նման վարկած, այն լայնորեն քննարկվել է: Բայց մի բանում մի կասկածեք. մեր բոլոր գործողություններն ուղղվելու են այն բանին, որպեսզի բացահայտվի մեզ համար կարևոր ճշմարտությունը, անգամ եթե այն առաջին հայացքից հակադիր տպավորություն թողնի»: «Ժողվարչապետի» այս կոչը, իհարկե, սպասելի էր և լսվեց: Այսպես, ս.թ. ապրիլի 3-ին ոչ անհայտ 1in.am ինտերնետ պորտալը, որը շրայլորեն ֆինանսավորվում է օվկիանոսի այն կողմից, հարցազրույց է վերցրել «Հայ կառուցողական կուսակցության» առաջնորդ Անդրիաս Դուկասյանից, որում նա, մասնավորապես, ասել է. «Ապրիլյան պատերազմի արդյունքում տեղի ունեցավ հրադադարի գծի ակնհայտ խախտում, որը չունեցավ որևէ միջազգային հետևանք: Այս ամենն ամփոփելով՝ մենք եկանք եզրահանգման, որ տեղի էր ունեցել դավաճանություն, և Հայաստանի ղեկավարությունը սպասարկել է շահեր, որոնք որ բերել են արհեստականորեն այն վիճակի, որից տպավորություն էր ստեղծվում, որ

Իլիհան Ալիևը կարող է ինքնակամ պատերազմներ հրահրել, մարդ սպանել և մնալ անպատիժ, ինչպես եղավ ապրիլյան դեպքերի ժամանակ, ու առ այսօր Հայաստանի Հանրապետությունը իր որևէ պաշտոնական գործողությունով այս իրավիճակը չի փոխել... Մեր կողմից հրապարակված տեսանյութը վտանգում էր ապրիլյան պայմանագրային պատերազմի ամբողջ դավադրությունը և բացահայտում էր, որ հայկական կողմն ունի ապացույցներ, որ Ադրբեջանն է կատարել հարձակումը» (<https://www.1in.am/2535056.html>, «2016-ի ապրիլին տեղի է ունեցել դավաճանություն, և ՀՀ նախկին ղեկավարությունը սպասարկել է կոնկրետ շահեր»): Ա.Ղուկասյանի մերկապարանոց մեղադրանքները, անկասկած, իրավական գնահատական են պահանջում: Դրանց նպատակն է վարկաբեկել Հայաստանի ռազմաքաղաքական ղեկավարությանը: Վերը նշված հոդվածին զուգահեռ՝ նույն 1in.am ինտերնետ պորտալում հրապարակվել է նաև մեկ այլ հոդված՝ «Ազենտների պայմանավորված պատերազմը». Ապրիլյան քառօրյան միջազգային դավադրություն էր, թե՞ պետական դավաճանություն» վերնագրով (<https://www.1in.am/2535053.html>): Որպես այդ հոդվածի ամփոփում կարդում ենք. «Եղել է նախագիծ՝ հանձնել տարածք մեծ զոհերով և կանգնեցնել պատերազմը այն պահին, երբ (տարածքներն) արդեն հանձնված են, ու հայտարարել, որ չենք վերցնի, որովհետև ավելի մեծ զոհեր կտանք: Այս մեխանիզմը աշխատեցվեց»: Այս զրպարտագրի հեղինակը «Անալիտիկոն» ռազմավարական և ազգային հետազոտությունների կենտրոնի ղեկավար Մանվել Սարգսյանն է: Բնականաբար, վերը նշված երկու հոդվածների հեղինակները ֆինանսավորվում են արտասահմանից: Հատկանշական է, որ «պետական դավաճանության» մասին խոսակցությունները հրահրվում են բացառապես տարատեսակ քաղաքագետների ու վելուծաբանների կողմից, որոնք մի անսասան ընդհանրություն ունեն՝ ռուսատյաց են: Ափսոսանք է առաջացնում այլ բան. այն, որ այս ամբողջ տեղեկատվական նեխվածքը, վերջնարդյունքում, ընկնում է ՀՀ և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի ղեկավարությանը, կրկնում են, վարկաբեկելու համար զօրուգիշեր նախապատրաստվող պարարտ հողի վրա:

Խորհելով Հայաստանում վերջին երկու-երեք շաբաթներին տեղի ունեցած իրադարձությունների մասին, չգիտես ինչու, հիշեցի Վոլտերի «Կանդիդ» փիլիսոփայական վեպի հայտնի կերպարին: Այո, հարգելի ընթերցող, դուք իրավացի եք, խոսքը լավատեսության կրող Պանգլոսի մասին է՝ Կանդիդի ուսուցչի, Վեստֆալիայի (Գերմանիա) Տունդեր Տեն Տրոնկ ամրոցում նրա ապրած ժամանակ: Պանգլոսը վեպում քարոզում է, որ ամեն բան դեպի լավն է տանում աշխարհներից մեր լավագույն աշխարհում, որ չարը լոկ ստվերն է հիասքանչ նկարում, իսկ առասպելը կատարյալ է և նպատակաուղղված, ու չկա նպատակ առանց պատճառի. ամեն բան աշխարհում կատարվում է հանուն սահմանված նպատակի: Դե, ահա, մեր «ժողվարչապետին» էլ իր կառավարման 11 ամիսներին թվում է, թե այն

ամենը, ինչ կատարվում է «Նոր Հայաստանում», դեպի լավն է տանում: Վերցնենք թեկուզ Ն.Փաշինյանի ս.թ. մարտի 6-ի հայտարարությունը ՀՀ Ազգային ժողովում կառավարության հարցուպատասխանի ժամանակ: Անդրադառնալով ՀՀ քաղաքացիների կողմից իրենց պարտականությունների կատարմանը, մասնավորապես՝ գնումներից հետո հսկիչ-դրամարկղային կտրոններ պահանջելու մասով, Ն.Փաշինյանն ասաց. «Մենք աննախադեպ զարգացում ունենք: Այս տարվա հունվար-փետրվարին ՀՀ-ում տպագրվել են 12,5 մլն-ով ավելի հսկիչ-դրամարկղային կտրոններ՝ անցած տարվա նույն ժամանակամիջոցի համեմատ: Դրա արդյունքում այս տարվա հունվար-փետրվարին առևտրային շրջանառությունն ավելացել է 35 մլրդ դրամով: Եվ արդյունքում մենք հիմա ավելի քան վստահ ենք նայում պետական եկամուտների հավաքմանը 2019 թվականին»: Ուզում ես բացականչել՝ ցնծա՜, հայ ժողովուրդ, տնտեսական հեղափոխությունը վստահ քայլերով մեկնարկել է: Հարգելի ընթերցող, ես բնավ դեմ չեմ հարկային վարչարարության մշտական կատարելագործմանը, առևտուրը ստվերից հանելուն, ամենևին ոչ: Ամբողջ հարցը Ն.Փաշինյանի կողմից ՀՀ հարկային համակարգի կատարելագործման էության ընկալման մեջ է: Նա բոլորովին չի խորանում այն պարզ ճշմարտությունն ընկալելու մեջ, որ հարկային համակարգը պետք է ՀՀ-ի համար դառնա մեր միանգամայն սահմանափակ ֆինանսական ռեսուրսների հավաքման կարևորագույն մեխանիզմներից մեկը պետության տնտեսական, քաղաքական և սոցիալական խնդիրների լուծման համար: «Ժողվարչապետը» չունի հարկային համակարգի օգնությամբ ծեռնարկատիրական, արտադրական և ոչ արտադրական գործունեության էական մասի ֆինանսավորումն ապահովելու անհրաժեշտության տեսլական: Նրա համար գլխավորը «հսկիչ-դրամարկղային սարքերի կտրոնների աննախադեպ աճն է»: Բայց սա առանձին վերլուծության թեմա է:

Վերադառնալով Պանգլոսի համանմանությանը՝ նշենք, որ «Ժողվարչապետը» մի անգամ հավատալով, որ «նոր Հայաստանում» ամեն բան տանում է դեպի լավը աշխարհներից այս լավագույն աշխարհում, ի հեճուկս ամենայն ակնհայտության՝ հավատարիմ է մնում իր մոլորությանը, որ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը, որն ինքն ու իր զինակիցներն անվանում են «թավշյա հեղափոխություն», բարիք է հայ ժողովրդի համար: Ուզում եմ հավատալ, որ նա անկեղծ է իր այս մոլորության մեջ, դրա անուղղակի հաստատումն են նրա անթաքույց ուրախությունն ու հպարտությունը, որ չորրորդ արդյունաբերական հեղափոխության դարաշրջանում ինքը և K⁰-ը Հայաստանում մոգոնել են տնտեսական հեղափոխություն, որի առաջին ծիլերն ակնհայտ են՝ 2019թ. հսկիչ-դրամարկղային սարքերի կտրոնների աննախադեպ աճը 2019թ. հունվար-փետրվարին:

Հետզորության փոխարեն: Հոգվածն ավարտելով՝ ականա մտածեցի. գուցե փոքր-ինչ խտացնում եմ գույները: Հետո այդ միտքն անմիջապես

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ցնդեց, հենց որ հիշեցի Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի բազմաթիվ մարտահրավերների ու սպառնալիքների մասին, որոնց վերաբերյալ ստիպված լուծում ես, որպեսզի նվեր չանես ամիշերոնյան սուլթանին: Այս մտորումների ընթացքում ականա մտաբերեցի Լոուրենս Պիտերի սկզբունքի առանձին հետևություններ, որոնք առաջադրվել և հիմնավորվել են նրա համանուն գրքում: Ահա մի քանի հետևություն Լոուրենս Զ.Պիտերի «Պիտերի սկզբունքը» գրքից.

- Սերուցքը վեր է բարձրանում, քանի դեռ չի թթվել:

- Աշխարհում գոյություն ունեցող ցանկացած պաշտոնի համար ինչ-որ տեղ մարդ կա, որն ի գործու չէ համապատասխանել դրան: Ըստ ծառայության առաջ ընթանալու բավականաչափ թվի պարագայում այդ պաշտոնը կգբաղեցնի հենց նա:

- Ամբողջ օգտակար աշխատանքը կատարվում է նրանց կողմից, ովքեր դեռ չեն հասել իրենց անձեռնհասության մակարդակին:

- Հիերարխիայում անհատական մեծագործությունները հակառակ համեմատական են զբաղեցրած պաշտոնի բարձրությանը: Այլ խոսքով՝ որքան մեծ է ուղղահայաց աճը, այնքան փոքր է հորիզոնականը:

- Հավասար հնարավորությունները նշանակում են, որ յուրաքանչյուրին նույն չափով տրամադրվում է անձեռնհաս դառնալու հնարավորություն: Անգամ տնային տնտեսուհին կարող է կառավարել պետությունը:

- Պաշտոն ստանալն ավելի դժվար է, քան պաշտոնին մնալը:

Եվ ուրեմն, հարգելի ընթերցող, եթե ուշադիր վերլուծենք ՀՀ «Ժողվարչապետի» գործունեությունը, ականա կգանք անխուսափելի եզրահանգման. Նիկոլ Փաշինյանը «Պիտերի սկզբունքը» գրքի կենդանի մարմնավորումն է մեր կյանքում: Բայց դրանից մեզ համար ավելի հեշտ չէ, ավելի շուտ՝ հակառակը: Ի դեպ, կարծում եմ, որ ընթերցողը կհամաձայնի այն պնդմանը, թե՛ փորձանք է, երբ պետությունը ղեկավարում է մեկը, ով հասել է անիրագրելիության մակարդակին:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: СТРАТЕГИЧЕСКИЙ СОЮЗ АРМЕНИИ И РОССИИ – ГАРАНТ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

«ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ ИЗ МЕРТВЫХ, СМЕРТИЮ СМЕРТЬ ПОПРАВ
И СУЩИМ ВО ГРОБЕХ ЖИВОТ ДАРОВАВ»

Прошел год после государственного переворота апреля-мая 2018 года в Армении (далее – государственный переворот), и думается, что настало время объективного осмысления произошедшего. Не скрою, что за этот период я постоянно делился своими размышлениями о так называемой «бархатной революции» с гражданами Республики Армения (далее – РА) и союзнической России, написав около четырех десятков статей на эту тему. В них было изложено мое видение процессов, имевших место в РА и вокруг нее, более того, считал своим долгом критически осмыслить действия новых властей Армении, которые, на мой взгляд, чреватые опасными последствиями.

При этом указывал на конкретные вызовы и угрозы армянской государственности, раскрывал свои подходы по их преодолению и нейтрализации. Я не случайно вспомнил о российском читателе и, пользуясь случаем, хочу выразить свою особую признательность главному редактору ИА REGNUM Модесту Колерову, главным редакторам армянских патриотических газет «Иравунк» (Ованесу Галаджяну) и «Айоц Ашхар» (Гагику Мкртчяну), интернет-портала Shame.am (Артему Хачатуряну), которые систематически публиковали мои статьи. И эта благодарность отнюдь не формальное соблюдение знаков приличия, так как с первых же дней государственного переворота новые власти РА любую критику в свой адрес воспринимали (или делали вид) не иначе, как происки «контрреволюции», квалифицировали их как опасные диверсионные действия «черных». Напомним читателям, что к тому времени те, кто осуждал действия «революционеров», были отнесены к «черным», в отличие от «белых», то есть новых властей. И в подобной ситуации публикация статей, в которых раскрывалась вся поднаготная совершенного в РА государственного переворота с подробным разъяснением технологий, применяемых их гла-

варями, была весьма опасным делом. При этом в статьях на суд читателей выносились подробные ссылки на труды современных авторов «цветных революций», нацеленные на разрушение государственности. В частности, приводились ссылки на использование главарями «бархатной революции», а скорее их поводьями, рекомендаций, содержащихся в небезызвестной статье одного из теоретиков «цветных революций» Стивена Манна «Теория хаоса и стратегическая мысль». Заметим, что эта статья была напечатана еще в 1992 году в главном профессиональном журнале армии США (US Army War College Quarterly). Так вот если поставить цель подобрать эпиграф к первой годовщине государственного переворота в Армении, то лучше, чем следующие мысли Стивена Манна из его вышеупомянутой статьи, подобрать будет трудно: «Мир обречен быть хаотичным, потому что многообразные акторы человеческой политики в динамической системе... имеют разные цели и ценности (в случае с Н. Пашиняном и К^О это не вызывает сомнений. – А. Г.) ... Каждый актор в политически критических системах производит энергию конфликта... которая провоцирует смену статус-кво, участвуя, таким образом, в создании критического состояния... и любой курс приводит состояние дел к неизбежному катаклизменному переустройству». Следует также отметить «широкий кругозор» поводирей государственного переворота, которые прилежно придерживались рекомендаций и другого теоретика «цветных революций», Джина Шарпа, автора книг по методам ненасильственной борьбы против государственной власти. Так, в ходе осуществления государственного переворота в РА было использовано более 40 рекомендаций из «198 методов ненасильственных действий» («198 Methods of Nonviolent Action»), описанных в одноименном приложении к книге этого автора «От диктатуры к демократии». Об этом ранее уже приходилось писать.

Следует особо отметить, что до реализации практических шагов по осуществлению государственного переворота поводьры наших псевдореволюционеров подготовили благодатную почву для возможно безболезненной смены власти: они весьма нагло, по-хамски на протяжении ряда лет реализовывали в РА концепцию «Окно Овертона», названную так в память о ее авторе – американском общественном деятеле Джозефе Овертоне. Я далеко не случайно использовал эпитеты «нагло» и «по-хамски». Посудите сами, уважаемые читатели, ведь всего лишь десятилетием ранее даже в самом кошмарном сне никто в РА не мог вообразить, что представители ЛГБТ-сообщества могут в Ереване захватить отделение полиции и по сути остаться безнаказанными, или же захватить здание полка патрульно-постовой службы (далее – ППС), при этом убив троих полицейских, а в дальнейшем стать очевидцем перманентных акций про-

теста. Нет, уважаемый читатель, не с осуждением убийц полицейских, а против властей в защиту вооруженных лиц, захвативших здание ППС. Не говоря уже о предоставленной трансгендеру возможности выступать с трибуны Национального Собрания Республики Армения и при этом читать нравоучения о правилах хорошего поведения в отношении сексуальных меньшинств. Здесь следует особо указать на опасность, исходящую от заранее тщательно продуманных и срежиссированных кощунственных действий последователей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни». Главное направление их удара – Армянская Апостольская Святая церковь и ее достойнейший предводитель Верховный Патриарх и Католикос Всех армян Гарегин II.

По прошествии года после государственного переворота в Армении уже не приходится сомневаться, что по замыслу их архитекторов к власти должны были быть приведены люди, которые полностью соответствовали бы главному из критериев, изложенных Лоуренсом Дж. Питером в одноименной книге «Принцип Питера». Вот о чем речь: «В иерархической системе каждый индивидуум имеет тенденцию подняться до уровня своей некомпетентности». Убедительным подтверждением этого неопровержимого факта является действующее правительство РА во главе с «народным премьером» Николом Пашиняном. Об этом будет изложено несколько позже. После столь подробного вводного изложения заметим, что, как и следовало ожидать, весьма уязвлено на мои публикации в ИА REGNUM среагировал небезызвестный интернет-портал 1in.am, щедро финансируемый из-за океана, причем не только с этих дальних берегов. При этом бросалась в глаза несколько запоздалая реакция этого интернет-портала, которая, скорее всего, была обусловлена тем, что мои статьи, опубликованные в ИА REGNUM, из раза в раз собирали весьма внушительную читательскую аудиторию в Армении. Чтобы не быть голословным, приведу лишь некоторые факты. Так, известный в РА интернет-портал Shame.am, который буквально через день помещал на своем сайте мои статьи, ранее опубликованные ИА REGNUM, свидетельствует о быстро растущем читательском интересе к ним. Например, число просмотров статьи «Подрыв основ армянской государственности – вступил в завершающую стадию!» составило 369 200, при этом 70,27% читателей, которые оценили статью, поставили ей «отлично», 10,81% – оценили на «хорошо», 17,57% – «очень плохо». Живой интерес у читателей вызвала также и статья «Санкционная война Запада против России – война против каждого члена ЕАЭС» от 2 марта т. г. Так, число просмотров этой статьи составило 128 565, причем из тех, кто ее оценил, 84,62% дали оценку «отлично», лишь 4,62% оценили на «очень плохо». Не оставила читателей равнодушной также и статья «Альтернативой военно-полити-

ческому союзу Армении и России является война», которую просмотрели 217 292 читателя, при этом из оценивших ее 88,89% признали статью «отличной» и лишь 7,41% оценили ее на «очень плохо». Эти данные я привожу вовсе не из желания подчеркнуть свою особую значимость, а с тем, чтобы показать, что в настоящее время налицо запрос сотен тысяч граждан Армении на осмысление подлинных целей государственного переворота, а также налицо нарастающее проявление врожденного для армян чувства опасности, нависшей над нашей Родиной, над каждой армянской семьей. Ведь для маленькой Армении подобная внушительная цифра читательской аудитории дорогого стоит. Замечу, что остальные статьи, опубликованные ИА REGNUM, а в дальнейшем помещенные на сайте Shame.am, просматривали в среднем от 30 до 50 тысяч читателей. Да, запрос армянского общества ознакомиться с иными оценками, отличными от оценок властей, о происходящих в РА событиях не может не вдохновлять. При этом наводит на оптимизм то обстоятельство, что эйфория от совершенного государственного переворота, именуемого их организаторами «бархатной революцией», имеет устойчивую тенденцию к угасанию и сводится на нет. В этой связи не приходится сомневаться в том, что столь внушительная читательская аудитория и ее отношение к публикациям автора не на шутку встревожили спонсоров государственного переворота, которые за последние годы потратили десятки и сотни миллионов долларов на создание благодатной почвы для организации этого государственного переворота в Армении. И вдруг лидер откровенно пророссийской партии (именно так, к нашей чести, воспринимают партию «Национальное Единение» разного рода грантоеды), ваш скромный слуга, осмеливается раскрыть всю подноготную так называемой «бархатной революции», ее подлинные цели: подорвать изнутри армянскую государственность (а это не единственная их цель), создав тем самым зону нестабильности на южных рубежах России, а там и условия для вывода из Армении 102-й российской военной базы, перебазирования из РА российской авиационной базы «Эребуни», а также вывода российских пограничников, охраняющих армяно-турецкую и армяно-иранскую государственную границы. Не скрою, что как у меня, так и у многих моих коллег вызвало усмешку то обстоятельство, когда в интернет-портале 1in.am появились клеветнические статьи и личные оскорбления в мой адрес. Более того, было также заснято оперативное видеоинтервью, изначально извращающее и при этом гневно осуждающее меня как автора якобы антигосударственных публикаций, к тому же в российском ИА REGNUM. Став свидетелем этого, невольно призадумался над тем, что рупор заокеанской пропагандистской машины, коим, бесспорно, является интернет-портал 1in.am, с упорством, присущим «не понятому людьми четвероногому меч-

тателю» (слова принадлежат великому Виктору Гюго, такими оценками обесмертившему обычного осла), систематически призывает директора Службы национальной безопасности РА, нет, требует от него привлечь к уголовной ответственности за антигосударственную деятельность Арташеса Гегамяна. Ярким проявлением моей «преступной» деятельности, согласно политическим воззрениям 1in.am, явилась предметная критика в адрес «народного премьера» РА, а также периодическое упоминание в моих статьях той непреложной истины, что имела место внушительная финансовая поддержка государственного переворота со стороны Фонда Сороса и иже с ним. Аргументация моих «очернителей» помимо прочей ерунды основывалась на приписывании мне мыслей и утверждений, которые были диаметрально противоположны оценкам событий последнего времени, содержащимся в моих статьях. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретный факт. Так, в статье «Никол Пашинян неистово буйствует» от 22 февраля т. г. я писал: «Думается, что даже вышеприведенные строки турецкого корреспондента вполне обосновывают правильность решения правительства РА об отправке военно-гуманитарной миссии Армении в Сирийскую Арабскую Республику. При этом замечу, что, на мой взгляд, это единственно правильное решение за все время деятельности властей Армении после государственного переворота апреля-мая 2018 года. И вдруг в этой ситуации, как гром среди ясного неба, прозвучала отповедь Госдепартамента США от 13 февраля т. г. в связи с отправкой в Сирию военно-гуманитарной миссии из Армении».

В то же время в видеоэфире 1in.am тиражировалась приписываемая мне мысль с точностью до наоборот. Нет-нет, уважаемый читатель, не из уст очередного стипендиата Фонда Сороса, а от прихлебателя, некогда присосавшегося к одному из видных военных деятелей Арцахской войны 1992–1994 гг., параллельно, думается, и к личным сбережениям одного из весьма респектабельных армянских банкиров. При этом я вовсе не исключаю, что клеветнические измышления в мой адрес преследовали и другую цель. Ведь это хорошая заявка получить грант из Фонда Сороса и других рассадников демократии и укрепления гражданского общества в Армении, тем более если автор этих лживых опусов является представителем сексуальных меньшинств. Да, обвиняя меня в антигосударственной деятельности, извращая суть моих статей, несомненно, отрабатывают заказ и тех сил, которые то ли из ревности, то ли с целью опустошения политического поля уж больно не хотят мириться с фактом выхода в свет публикаций в ИА REGNUM, а тем более их дальнейшим распространением. Ведь в них, к неудовольствию «политических конкурентов», последовательно раскрывалась безальтернативность стратегического союза Армении и России в деле обеспечения безопасно-

сти РА, более того, обосновывалась необходимость его дальнейшего углубления, повышения уровня армяно-российских отношений до военно-политического союза. Заметим, что подобная политика замалчивания была на руку известному центру силы мировой политики. Не сомневаюсь в том, что соответствующие разъяснения на сей счет были доложены указанному адресату. Нежелательность моих публикаций и в то же время их опасность для поводырей государственного переворота, повторюсь, во многом была обусловлена тем, что они были помещены на сайте российского ИА REGNUM.

Я специально пишу о реакции определенных сил, курирующих интернет-порталы, не подконтрольные разного рода западным спонсорам, сводящей либо к извращению сути моих статей и их охаиванию, либо к полному умалчиванию актуальных вопросов безопасности РА. Думается, что внесение полной ясности в этом вопросе имеет принципиальное значение. Ведь кто «хозяева» этих интернет-порталов в маленькой Армении – ни для кого не секрет. Мое недоумение вызвано тем, что в условиях, когда любому здравомыслящему человеку в РА доподлинно понятно, что Родина в опасности, что Армения в беде, а стало быть все, кому дорога судьба нашего Отечества, должны объединиться, создав единый фронт противодействия угрозам национальной безопасности, мягко выражаясь, почему-то поступают иначе. При этом ради справедливости и для полноты картины отметим и то, что угрозы безопасности армянской государственности, на мой взгляд, исходят вовсе не от какого-то злого умысла «народного премьера», а, как правило, являются закономерным следствием его полной некомпетентности в вопросах государственного управления. Это обстоятельство во многом усугубляется тем, что в «команде» Н. Пашиняна в большинстве своем персонажи, не год и не два питавшиеся из разного рода инородных, чуждых Армении, а порой и откровенно враждебных иностранных фондов.

Уважаемый читатель, я столь подробно изложил мое видение того сложного положения, в котором пребывает Армения после государственного переворота, когда на наших глазах на практике беспрепятственно оттачиваются современные технологии «цветных революций», чтобы задаться вопросом: а что мы этому противопоставляем? С сожалением отмечу, что мы являемся свидетелями того, когда системной работе, проводимой известным центром силы мировой политики, по разрушению армянской государственности и созданию нового очага нестабильности и напряженности в Армении, ближайшем стратегическом союзнике России, по существу противопоставляются единичные информационные контратаки. Благо что эти ответные действия в последнее время становятся все более востребованными со стороны населения РА. Убежден, что в случае

непринятия адекватных мер по нейтрализации угроз национальной безопасности Армении мы станем свидетелями неизбежного жесткого гражданского противостояния в армянском обществе. Увы, сделать такой вывод подсказывает вся логика последних событий в Армении. Подобное развитие ситуации в РА у апшеронских политиков может породить соблазн начать новую военную агрессию против Республики Арцах, что не оставит в стороне как Турцию, так и Иран, не говоря уже о России.

И вот в столь взрывоопасной ситуации объявляется о том, что 19 апреля т.г. премьер-министр РА Никол Пашинян в прямом эфире будет отвечать на вопросы пользователей Facebook. В ходе состоявшегося двухчасового эфира, увы, оправдались самые худшие ожидания – «народный премьер» в блаженном неведении того крайне опасного положения, в котором в настоящее время оказались Республика Армения. Не могло не вызвать тревоги и то обстоятельство, что содержание вопросов, адресованных «народному премьеру», по сути, показало полную отстраненность образованной части армянского общества от действующей власти. Ведь подавляющее большинство поднятых пользователями Facebook вопросов имело бытовую направленность. Это никоим образом не умаляет их значимость, особенно с точки зрения исполнения Н. Пашиняном тех или иных обещаний, которые в течение года, как из рога изобилия, сыпались во время его многочисленных выступлений. Нет, уважаемый читатель, я тревожусь о другом: в ходе прямого эфира в Facebook так и не были затронуты фундаментальные вопросы обеспечения национальной безопасности РА, от решения которых во многом зависит и успешная реализация поднятых социальных задач. В ответах на вопросы пользователей Facebook так и не услышали о том, как армянские власти намерены защищать такие фундаментальные ценности национальной безопасности, какими являются: сохранение армянской государственности в условиях системной подрывной работы, проводимой разного рода грантоедцами; информационная защищенность государства и народа в условиях непрекращающейся информационной войны, развязанной против Армении и Республики Арцах; сохранение христианской национальной идентичности армянства на основе всестороннего развития национальной культуры в условиях упрочения основ ее самобытности; обеспечение высокого уровня благосостояния граждан Армении с указанием конкретных целенаправленных действий правительства по снижению уровня бедности населения РА, сокращению безработицы, поэтапному повышению пенсий. Не говоря уже о том, что так и осталось загадкой, какой видится «народному премьеру» перспектива урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, какие конкретные уроки были извлечены из Апрельской войны 2016 года. Словом, внимательное ознакомление

с содержанием вопросов пользователей Facebook, направленных премьер-министру РА, а также его ответы на них приводят к весьма плачевным выводам, а именно: свидетельствуют о полной оторванности части армянского общества от суровых реалий современности. Они все еще находятся в плену иллюзий от чар гегемона «бархатной революции и, повторюсь, полностью оторваны от суровых реалий, в котором оказалась Армения после государственного переворота. С другой стороны, весь этот двухчасовой эфир, бесспорно, отвлек внимание хотя бы части пользователей Facebook от куда более серьезных проблем РА, требующих безотлагательного решения.

Чтобы у читателей не вызвать подозрений в моей предвзятой жесткой оценке состоявшегося прямого эфира в Facebook, сошлюсь на некоторые наиболее часто упоминаемые вопросы и ответы на них, впрочем, публиковать ответы не имеет смысла, так как, со слов Н. Пашиняна, все, что было обещано, им было выполнено. Итак, наиболее злободневные обещания, по мнению «народного премьера», которые были озвучены пользователями Facebook таковы: никакой чиновник не станет устраивать своих «кумов и сватов» в госаппарат; государственный бюджет пообещали увеличить на 10%; правительство полностью списало 12 миллиардов драмов (более \$ 25 млн) штрафов за превышение скорости на трассах; отменить так называемые штрафы по регистраторам, которые компании, специализирующиеся на установке камер слежения скорости и радаров скорости, установили по всей Армении; устранить и монополии на рынках целого ряда товаров (хотя от этого цены на многие из этих товаров показывают тенденцию роста). Можно было и далее продолжить упоминание о якобы выполненных Н. Пашиняном обещаний, однако это изначально напрасный труд, так как еще в июне 2018 г. мной был дан подробный анализ программы деятельности правительства РА, изложенный в статье «Программа правительства – вызов безопасности Армении» от 5 июня 2018 г., где обосновывалась объективность заглавия статьи. Повторюсь, вызывает серьезную тревогу полная неадекватность правительства РА, руководимого Н. Пашиняном, по противодействию угрозам национальной безопасности Армении.

Естественно, в этих условиях напрашивается вопрос: что же помешало Н. Пашиняну, к примеру, внимательно ознакомиться с уже наработанными программными документами по социально-экономическому развитию наших же союзников России или Казахстана. Взять хотя бы указ президента России от 7 мая 2018 года № 204 «О национальных целях и стратегических задачах развития Российской Федерации на период до 2024 года». Ведь те же самые направления, отраженные в национальных проектах России, имеют куда более актуальное звучание и для Армении.

Будь то здравоохранение, образование, демография, культура, экология, малое и среднее предпринимательство, поддержка индивидуальной предпринимательской инициативы, поддержка занятости и др. Увы, мы в очередной раз стали свидетелями того, что люди, достигшие в должностной иерархии уровня своей некомпетентности, в полном соответствии с принципом некомпетентности Лоуренса Дж. Питера, даже осознавая, что не справляются с этой должностью (а в случае с Н. Пашиняном мы имеем классический пример этого явления, о чем свидетельствует его поведение, когда он оказывается в непонятной для него ситуации), как правило, не могут от нее отказаться. В нашем случае при попытке отказа Н. Пашиняна от должности не приходится сомневаться, что он подвергнется жесткому давлению поводырей так называемой «бархатной революции», опасного для судеб государства действия, на которое были потрачены миллионы долларов из самых разных фондов под благими лозунгами о поддержке демократии, упрочении гражданского общества и прочей изначально лживой ахинеи. Ведь уже сейчас ни один думающий гражданин РА не станет сомневаться в том, что их конечная цель – еще раз подчеркнуть – разрушение армянской государственности. Н. Пашинян, решившись на столь мужественный патриотический шаг, будет подвергнут давлению также и со стороны новоиспеченных депутатов Национального Собрания РА, сослуживцев, занявших высокие государственные должности, единственная заслуга которых заключалась в перекрытии улиц Еревана во время несанкционированных митингов или забрасывании яйцами здания Посольства Российской Федерации, сопровождаемые постоянными требованиями вывода 102-й российской военной базы из Армении, озвучиваемыми не единожды руководителем Государственной контрольной службы Давидом Санасаряном. Заметим, что в настоящее время Н. Пашинян одобрил решение следователя о временном прекращении полномочий главы Государственной контрольной службы все того же печально известного Давида Санасаряна. Так, согласно сообщению пресс-секретаря премьер-министра РА Владимира Карапетяна: «Премьер-министр Армении поручил начальнику второго отдела следственного департамента Службы национальной безопасности Республики Армения майору С. Восканяну обеспечить исполнение решения от 18 апреля 2019 года «О временном прекращении исполнения полномочий» начальника Государственной контрольной службы Армении Давида Санасаряна согласно ч. 2 ст. 151 Уголовно-исполнительного кодекса Республики Армения». Заметим, что в отношении последнего в качестве меры пресечения была применена подписка о невыезде. Примечательна на этот счет запись Никола Пашиняна на своей странице Facebook: «Давид – мой друг, но знайте: в Армении неприкасаемых нет. Будь это оппозиционер или пред-

ставитель власти, революционер или контрреволюционер. Кто этого не понял, пусть пребывает в грезах сержантской ностальгии». Здесь позволим себе задать вопрос бравому на слова «народному премьеру»: а на какой почве зародилась дружба с не скрывающим свою русофобию Д.Санасаряном? Неужто на идентичном восприятии будущего Армении в условиях полного разрыва стратегического союза с Россией, вывода 102-й российской военной базы и далее в этом же духе, к чему не единожды призывал Д.Санасарян? Что же столь сердечно объединяет Никола Воваевича с Давидом дядя Сэмовичем? Уважаемый читатель, это вовсе не риторический вопрос, так как политическая опора нынешних властей сплошь и рядом состоит из Давидов и им подобных.

Бесспорно одно: неоднократные заявления Н. Пашиняна о невозможности резких поворотов во внешней политике, о приверженности армяно-российскому стратегическому союзу – это не что иное, как банальное лукавство с его стороны. Вспомним, что, излагая свои истины в Нагорной проповеди, Иисус Христос предупреждал: «Никто не может служить двум господам: ибо или одного будет ненавидеть, а другого любить; или одному станет усердствовать, а о другом нерадеть. Не можете служить Богу и маммоне» (От Матфея святое благовествование, 6:24). Да простит меня Всевышний, что его бессмертные, пронизанные глубоким смыслом священные слова перекладываю на нашу бренную Землю. Никол Воваевич, скажу вам следующее: нельзя дружить с отъявленным русофобом, который всю свою сознательную жизнь посвятил антироссийской деятельности, именно этим и запомнится Давид Санасарян, и при этом, не испытывая никаких угрызений совести, к месту и не к месту клянясь в приверженности армяно-российскому стратегическому союзу. Как бы сказали в этом случае ереванские друзья моей молодости – милоч, твои замшелые провинциальные уловки в наших суровых реалиях не пройдут, а уж тем более в большой политике. Так что уgomонитесь и давайте вместе подумаем о цивилизованной передаче вами власти патриотическим силам Армении, которые за год вашего разрушительного правления силой провидения, к счастью, еще не перевелись. И чтобы сделать этот процесс безопасным для Республики Армения и Республики Арцах, сделайте первый шаг: посодействуйте, чтобы президент РА Армен Варданович Саркисян вместе с президентом Арцах Бако Сааковичем Саакяном подписали совместный указ двух армянских государств «О создании объединенного Комитета обороны вооруженных сил Республики Армения и Республики Арцах». И это ваш единственный шанс, Никол Воваевич, войти в новейшую историю Республики Армения не как разрушитель, а как государственный муж, который на пике кажущейся славы узрел всю опасность своего дальнейшего пребывания на посту премьер-

министра Республики Армения и добровольно обеспечил бескровную передачу власти.

Причем вновь подчеркну, что главными действующими лицами объединенного Комитета обороны кроме соответствующих должностных лиц Армении и Арцаха (за исключением тех, кто ранее был на стипендии Фонда Сороса и других подрывных международных организаций) должны стать первый президент НКР Роберт Кочарян, Герой Арцаха Серж Саргсян, Герои Арцаха Виталий Баласанян, Самвел Бабаян, Аркадий Тер-Тадевосян (Командос), экс-министр обороны РА генерал-полковник Сейран Оганян, бывший министр обороны Республики Арцах генерал-лейтенант Левон Карапетян, то есть государственные и военные деятели, благодаря профессионализму и несгибаемой воле которых была одержана победа в навязанной Азербайджаном Нагорно-Карабахской Республике войне 1992–1994 гг.

Вместо послесловия. Не хотелось завершать статью на грустной ноте, тем более, что граждане Армении, последователи Армянской Апостольской Святой церкви 21 апреля 2019 года отметили праздник Пасхи – Светлое Христово Воскресение. А для наших русских православных братьев во Христе день Святой Пасхи будет отмечаться 28 апреля 2019 года. Думается, что в нынешнее суровое время испытаний для наших народов на верность своим христианским и общечеловеческим ценностям, отраженным в Библии и святыях писаниях других мировых религий, мы должны вновь и вновь постараться осмыслить глубинный смысл слов из Пасхальной молитвы: «Христос воскрес из мертвых, смертью смерть поправ и сущим во гробех живот даровав».

Со светлым праздником Святой Пасхи, уважаемые читатели.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՆ Է

«ՔՐԻՍՏՈՍ ՀԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ,
ՕՐՀՆԵԱԼ Է ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՍԻ»

Հայաստանում 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջումից (այսուհետ՝ պետական հեղաշրջում) հետո անցել է մեկ տարի, և կարծում եմ, որ եկել է տեղի ունեցածի օբյեկտիվ իմաստավորման ժամանակը: Չեմ թաքցնի, որ այդ ընթացքում ես մշտապես, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» մասին մտորումներս կիսել եմ Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) և դաշնակցային Ռուսաստանի քաղաքացիների հետ՝ գրելով մոտ չորս տասնյակ հոդվածներ այդ թեմայով: Դրանցում ներկայացվել է ՀՀ-ում և նրա շուրջ տեղի ունեցած գործընթացների իմ տեսլականը, ավելին՝ պարտքս եմ համարել քննադատաբար իմաստավորել Հայաստանի նոր իշխանությունների գործողությունները, որոնք, ըստ իս, հղի էին վտանգավոր հետևանքներով: Ընդ որում՝ մատնանշել եմ կոնկրետ մարտահրավերներն ու սպառնալիքները հայոց պետականության համար, ներկայացրել դրանց հաղթահարման և չեզոքացման վերաբերյալ իմ մոտեցումները:

Պատահաբար չէ, որ հիշեցի ռուս ընթերցողի մասին և, օգտվելով առիթից, ուզում եմ հատուկ երախտագիտությունս հայտնել REGNUM տեղեկատվական գործակալության գլխավոր խմբագրին (Մոդեստ Կոլերովին), հայկական «Իրավունք» (Հովհաննես Գալաջյան) և «Հայոց Աշխարհ» (Գագիկ Մկրտչյան) հայրենասեր թերթերի, Shame.am (Արտյոմ Խաչատրյան) ինտերնետ պորտալի գլխավոր խմբագիրներին, որոնք պարբերաբար հրապարակել են իմ հոդվածները: Եվ այս երախտագիտությունը բնավ ձևական պատշաճության տուրք չէ, քանի որ պետական հեղաշրջման առաջին իսկ օրերից ՀՀ նոր իշխանություններն իրենց հասցեին ցանկացած քննադատություն ընկալել են (կամ ձևացրել են) ոչ այլ կերպ, քան «հակահեղափոխության» փնտրտուք, դրանք որակել են որպես «սևերի» վտանգավոր դիվերսիոն գործողություններ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այդ ընթացքում նրանք, ովքեր դատապարտել են «հեղափոխականների» գործողություն-

ները, վերագրվել են «սներին», ի տարբերություն «սպիտակների», այսինքն՝ նոր իշխանությունների: Եվ նման իրավիճակում հողվածների հրապարակումը, որոնցում վեր են հանվել ՀՀ-ում կատարված պետական հեղաշրջման ողջ խորագաղտնիքները՝ դրանց պարագլուխների կիրառած տեխնոլոգիաների մանրամասն պարզաբանումներով, միանգամայն վտանգավոր բան էր: Ընդ որում՝ հողվածներում ընթերցողների դատին էին ներկայացվում մանրամասն հղումներ «գունավոր հեղափոխությունների» ժամանակակից հեղինակների աշխատություններին՝ ուղղված պետականության քայքայմանը: Մասնավորապես, հղումներ էին կատարվում «թավշյա հեղափոխության» պարագլուխների, իսկ ավելի ձիշտ՝ նրանց ուղեվարների կողմից այն երաշխավորությունների օգտագործմանը, որոնք պարունակվում են «գունավոր հեղափոխությունների» տեսաբաններից մեկի՝ Սթիվեն Մանի «Քաոսի տեսությունը և ռազմավարական միտքը» ոչ անհայտ հողվածում: Նկատենք, որ այդ հողվածը տպագրվել է 1992թ. ԱՄՆ բանակի գլխավոր պրոֆեսիոնալ ամսագրում (US Army War College Quarterly): Եվ ահա, եթե նպատակ դնենք Հայաստանում պետական հեղաշրջման առաջին տարելիցի բնաբան ընտրել, ապա ավելի լավ, քան Սթիվեն Մանի հետևյալ մտքերը նրա վերոնշյալ հողվածից, դժվար թե գտնենք. «Աշխարհը դատապարտված է լինել քաոսային, որովհետև մարդկային քաղաքականության բազմակերպ ակտորները դինամիկ համակարգում... ունեն տարբեր նպատակներ և արժեքներ (Ն.Փաշինյան և K⁰-ի պարագայում դա կասկած չի հարուցում – Ա.Գ.): ...Յուրաքանչյուր ակտոր քաղաքականապես կրիտիկական համակարգերում արտադրում է կոնֆլիկտի էներգիա..., որը սադրում է ստատուս-քվոյի փոփոխություն՝ այդ կերպ մասնակցելով կրիտիկական վիճակի ստեղծմանը... և ցանկացած ուղեգիծ իրավիճակը հանգեցնում է անխուսափելի աղետալի վերակառուցման»: Հարկ է նաև նշել պետական հեղաշրջման ուղեվարների «լայն մտահորիզոնը», որոնք եռանդուն հետևել են «գունավոր հեղափոխությունների» մեկ այլ տեսաբան Զին Շարփի՝ պետական իշխանության դեմ ոչ բռնի պայքարի մեթոդների վերաբերյալ գրքի հեղինակի երաշխավորություններին: Այսպես, ՀՀ-ում պետական հեղաշրջման իրականացման ընթացքում օգտագործվել են ավելի քան 40 երաշխավորություններ «Ոչ բռնի գործողությունների 198 մեթոդներից» («198 Methods of Nonviolent Action»), որոնք նկարագրված են այդ հեղինակի «Բռնապետությունից դեպի դեմոկրատիա» գրքի համանուն հավելվածում: Այդ մասին ավելի վաղ արդեն գրել են:

Հարկ է առանձնապես նշել, որ մինչև պետական հեղաշրջման իրականացման գործնական քայլերի կատարումը՝ մեր պսևդոհեղափոխականների ուղեվարները պարարտ հող էին նախապատրաստել հնարավորինս անցնցում իշխանափոխության համար, դիցուք՝ նրանք միանգամայն լկտի, անտաշ ձևով մի քանի տարի ՀՀ-ում իրականացնում էին «Օվերթոնի պատուհանի» հայեցակարգը, որն այդպես է կոչվել նրա հեղինակի՝ ամե-

րիկացի հասարակական գործիչ Ջոզեֆ Օվերթոնի հիշատակին: Ես բնավ պատահական չէ, որ օգտագործեցի «լկտի» և «անտաշ» մակդիրները: Ինքներդ դատեք, հարգելի ընթերցողներ, չէ՞ որ ընդամենը մեկ տասնամյակ առաջ անգամ ամենամոլորական շաբաթը ՀՀ-ում ոչ ոք երևակայել չէր կարող, որ LQPS հանրային ներկայացուցիչները կարող են Երևան քաղաքում զավթել ոստիկանության բաժանմունքը և, ըստ էության, մնալ անպատիժ կամ էլ զավթել պարեկապահակային ծառայության (այսուհետ՝ ՊՊԾ) գնդի շենքը՝ սպանելով երեք ոստիկանի, իսկ հետագայում դառնալ բողոքի շարունակական ակցիաների ականատեսը, չէ, հարգելի ընթերցող, ոչ թե ոստիկաններին սպանողների դատապարտմամբ, այլ իշխանությունների դեմ՝ ի պաշտպանություն զինված անձանց, որոնք զավթել էին ՊՊԾ շենքը: Էլ չեմ ասում տրանսգենդերին ընծեռված հնարավորության մասին՝ ելույթ ունենալ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի ամբիոնից և հետոն էլ խրատ կարդալ սեռական փոքրամասնությունների հանդեպ լավ վարքի կանոնների մասին: Այստեղ հարկ է հատկապես նշել այն վտանգը, որը բխում է «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդների նախապես մանրակրկիտ մտածված և բեմականացված սրբապիղծ գործողություններից: Նրանց հարվածի գլխավոր ուղղությունը Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին է և նրա արժանապատիվ հայրապետ, Ծայրագույն պատրիարք, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին II-ը:

Հայաստանում պետական հեղաշրջումից մեկ տարի հետո արդեն չարժե կասկածել, որ նրա ճարտարապետների մտահղացմամբ իշխանության պետք է գային մարդիկ, որոնք լիովին կհամապատասխանեին չափանիշներից գլխավորին, որը ներկայացված է Լոուրենս Ջ. Պիտերի համանուն՝ «Պիտերի սկզբունքը» գրքում: Ահա թե ինչի մասին է խոսքը. «Հիերարխիկ համակարգում յուրաքանչյուր անհատ միտում ունի բարձրանալու մինչև իր անհրազեկության մակարդակը»: Այս անհերքելի փաստի համոզիչ հաստատումն է ՀՀ գործող կառավարությունը՝ «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորությամբ: Այս մասին կներկայացվի մի փոքր ավելի ուշ: Այսքան մանրամասն ներածությունից հետո նշենք, որ, ինչպես և պետք էր սպասել, Ռուսաստանի Դաշնության REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված իմ հոդվածներին բավական խոցված արձագանքել է ոչ անհայտ 1in.am ինտերնետ պորտալը, որը շալյուրեն ֆինանսավորվում է օվկիանոսի այն կողմից, ընդ որում՝ ֆինանսավորվում է ոչ միայն այդ հեռավոր ափերից: Աչքի է զարնում ինտերնետ պորտալի մի փոքր ուշացած արձագանքը, որն ավելի շուտ պայմանավորված էր նրանով, որ իմ հոդվածները՝ հրապարակված ՌԴ REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, ամեն անգամ բավական պատկառելի ընթերցողական լսարան էին հավաքում Հայաստանում: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, բերեմ ընդամենը որոշ փաստեր: Այսպես, ՀՀ-ում հայտնի Shame.am ինտերնետ պորտալը, որը տառացիորեն մեկ օր անց իր

կայքում տեղադրում էր իմ հոդվածները՝ մինչ այդ հրապարակված ՌԴ REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, վկայում է դրանց հանդեպ ընթերցողական արագ աճող հետաքրքրության մասին: Օրինակ, «Հայոց պետականության հիմքերի խափանումը մտել է եզրափակիչ փուլ» հոդվածի դիտարկումների քանակը կազմել է 369200, ընդ որում՝ ընթերցողների 70,27%-ը, որոնք գնահատել են հոդվածը, այն գնահատել է «գերազանց», 10,81%-ը՝ «լավ», 17,57%-ը՝ «շատ վատ» (տե՛ս www.shame.am/ru/news/view/67166.html): Ընթերցողների մեծ հետաքրքրությունն է առաջացրել նաև ս.թ. մարտի 2-ի «Արևմուտքի պատժամիջոցների պատերազմն ընդդեմ Ռուսաստանի պատերազմ է ԵԱՏՄ յուրաքանչյուր անդամ պետության դեմ» հոդվածը: Այդ հոդվածի դիտարկումների թիվը կազմել է 128565, ընդ որում՝ հոդվածը գնահատողների 84,62%-ը տվել է «գերազանց» գնահատական, միայն 4,62%-ն է տվել «շատ վատ» գնահատականը (տե՛ս www.shame.am/ru/news/view/67081.html): Ընթերցողներին անտարբեր չի թողել նաև «Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական դաշինքի այլընտրանքը պատերազմն է» հոդվածը (տե՛ս www.shame.am/ru/news/view/66907.html), որը կարդացել է 217292 ընթերցող, ընդ որում՝ այն գնահատածների 88,89%-ը հոդվածը համարել է «գերազանց», և միայն 7,41%-ն է այն գնահատել «շատ վատ»: Այս տվյալները ես ներկայացնում եմ ոչ թե իմ առանձնակի նշանակությունն ընդգծելու ցանկությունից, այլ որպեսզի ցույց տամ, որ ներկայում ակնհայտ է Հայաստանի հարյուր հազարավոր քաղաքացիների պահանջը՝ իմաստավորել պետական հեղաշրջման իսկական նպատակները, ինչպես նաև ակնհայտ է մեր Հայրենիքի վրա, յուրաքանչյուր հայ ընտանիքի վրա կախված աճող վտանգի՝ հայերի համար բնածին երկյուղը: Չէ՞ որ փոքր Հայաստանի համար ընթերցողական լսարանի նման պատկառելի թիվը թանկ արժե: Նշեմ, որ մյուս հոդվածներս՝ հրապարակված REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, իսկ հետո տեղադրված Shame.am կայքում, կարդացել են միջինը 30-50 հազար ընթերցողներ: Այո, հայ հասարակության պահանջարկը՝ ծանոթանալ իշխանությունների գնահատականից տարբեր այլ գնահատականների ՀՀ-ում ընթացող իրադարձությունների մասին, չի կարող չոգևորել: Ընդ որում՝ լավատեսության է մղում այն հանգամանքը, որ կազմակերպիչների կողմից «թավշյա հեղափոխություն» անվանված պետական հեղաշրջման էյֆորիան մարելու և գրոյի հանգեցնելու կայուն միտում է դրսևորում: Այս առնչությամբ չարժե կասկածել, որ այսքան պատկառելի ընթերցողական լսարանը և նրա վերաբերմունքը հեղինակի հրապարակումների հանդեպ լրջորեն մտախոգել են պետական հեղաշրջման հովանավորներին, որոնք վերջին տարիներին տասնյակ ու հարյուր միլիոնավոր դոլարներ են ծախսել Հայաստանում այդ պետական հեղաշրջման կազմակերպման համար պարարտ հող նախապատրաստելու նպատակով: Եվ հանկարծ բացահայտ ռուսամետ կուսակցության (հենց այդպես են, ի պատիվ մեզ, ընկալում «Ազգային Միաբա-

նություն» կուսակցությունը տարատեսակ գրանտակերները) նախագահը՝ ծեր խոնարհ ծառան, համարձակվում է բացել, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» ողջ գաղտնարանները, նրա իսկական նպատակները, դիցուք՝ ներսից խափանել պետականությունը (իսկ դա նրանց միակ նպատակը չէ)՝ դրանով իսկ ստեղծելով անկայունության գոտի Ռուսաստանի հարավային մատույցներում, իսկ այնտեղ էլ՝ պայմաններ Հայաստանից 102-րդ ռուսական ռազմակայանի, «Էրեբունի» օդանավակայանից ռուսական ավիաբազայի, ինչպես նաև ռուս սահմանապահների դուրսբերման համար, սահմանապահներ, որոնք պաշտպանում են հայ-թուրքական և հայ-իրանական պետական սահմանները: Չեմ թաքցնում, որ ինչպես իմ, այնպես էլ բազմաթիվ գործընկերներիս քնծիծաղն ու զմայլանքն է առաջ բերում այն հանգամանքը, երբ 1in.am ինտերնետ պորտալում ի հայտ են գալիս գրպարտչական հոդվածներ և անձնական վիրավորանքներ իմ հասցեին: Փաստ, որը վկայում է գրածներիս ճշմարտացիության, իսկ ընդդիմախոսներիս թուլության մասին: Ավելին, նաև նկարահանվեց օպերատիվ տեսահարցագրույց, որն ի սկզբանե խեղաթյուրում էր և միաժամանակ ցատումնալից դատապարտում ինձ՝ որպես իբր հակապետական հրապարակումների հեղինակի, այն էլ՝ ռուսական REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում: Դրա վկան դառնալով՝ ականա մտածեցի, որ անդրօվկիանոսյան քարոզչամեքենայի խոսափողը, ինչպիսին, անվիճելիորեն, 1in.am ինտերնետ պորտալն է, համառությամբ, որը հատուկ է «մարդկանց կողմից չհասկացված չորքոտանի երագողին» (միտքը մեծն Վիկտոր Հյուգոյին է, որն այդպիսի գնահատականով անմահացրել է սովորական ավանակին), պարբերաբար կոչ է անում ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայությանը, չէ՛ նրանից պահանջում է հակապետական գործունեության համար քրեական պատասխանատվության ենթարկել Արտաշես Գեղամյանին: Իմ «հանցավոր» գործունեության վառ դրսևորումը, համաձայն 1in.am-ի քաղաքական հայացքների, առարկայական քննադատությունն էր ՀՀ «Ժողվարչապետի» հասցեին, ինչպես նաև իմ հոդվածներում այն անքակտելի ճշմարտության հաճախակի հիշատակումը, որ տեղի է ունեցել պետական հեղաշրջման պատկառելի ֆինանսական աջակցություն Սորոսի ֆոնդի ու նրա նմանների կողմից: Ինձ «սևացնողների» փաստարկները, ամեն տեսակ հիմարություններից զատ, հիմնվում էին նաև ինձ այնպիսի մտքեր ու պնդումներ վերագրելու վրա, որոնք տրամագծորեն հակադիր են իմ հոդվածներում պարունակվող՝ վերջին ժամանակների իրադարձությունների գնահատականներին: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, վկայակոչեմ կոնկրետ փաստ: Այսպես, ս.թ. փետրվարի 22-ի «Նիկոլ Փաշինյանը խելահեղ մոլեգնում է» հոդվածում (տե՛ս <https://regnum.ru/news/polit/2578778.html>) ես գրել եմ. «Կարծում եմ, որ անգամ թուրք թղթակցի վերոնշյալ տողերն են լիովին հիմնավորում ՀՀ կառավարության որոշման ճշմարտացիությունը Սիրիայի Արաբական Հանրապետություն Հայաստանից

ռազմամարդասիրական առաքելություն ուղարկելու մասին: Ընդ որում՝ նշեմ, որ, ըստ իս, դա միակ ճիշտ որոշումն էր Հայաստանի իշխանությունների գործունեության ողջ ընթացքում՝ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո: Եվ հանկարծ այս իրավիճակում, անամպ երկնքում ճայթած ամպրոպի նման, հնչում է ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի ս.թ. փետրվարի 13-ի շշպռանքը Սիրիա Հայաստանից ռազմամարդասիրական առաքելություն ուղարկելու առնչությամբ»: Միևնույն ժամանակ, 1in.am-ի տեսաթերից տարածվում էր ինձ վերագրվող միտքը, միայն թե ուղիղ հակառակ իմաստով: Չէ, չէ, հարգելի ընթերցող, ոչ թե Սորոսի ֆոնդի հերթական նպաստառուի բերանով, այլ լավիակերի, որը մի ժամանակ տգրուկի պես կպել էր 1992–1994թթ. Արցախյան պատերազմի ականավոր ռազմական գործիչներից մեկին ու, զուգահեռաբար, կարծում եմ, նաև բավական պատկառելի հայ բանկիրներից մեկի անձնական խնայողություններին: Ընդ որում՝ ես բոլորովին չեմ բացառում, որ իմ հասցեին զրպարտչական մտավարժանքները նաև այլ նպատակ են հետապնդել: Չէ՞ որ դա լավ հայտ է՝ Սորոսի ֆոնդից և Հայաստանում դեմոկրատիայի ու քաղաքացիական հասարակության ամրապնդման մյուս սերմանողներից գրանտ ստանալու համար, մանավանդ եթե այդ սուտ օպուսների հեղինակը սեռական փոքրամասնության ներկայացուցիչ է: Այո, ինձ մեղադրելով հակապետական գործունեության մեջ, խեղաթուրելով իմ հոդվածների բովանդակությունը, անշուշտ, կատարվել է նաև այն ուժերի պատվերը, որոնք գուցե խանդից, գուցե քաղաքական դաշտի ամայացման նպատակով բնավ չէին ցանկանում հաշտվել REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում իմ հրապարակումների հայտնվելու և առավել ևս՝ դրանց հետագա տարածման հետ: Չէ՞ որ դրանցում, ի դժգոհություն «քաղաքական մրցակիցների», հետևողականորեն վեր էր հանվում Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմավարական դաշինքի անայլընտրանքայնությունը ՀՀ անվտանգության ապահովման գործում, հիմնավորվում էր դրա հետագա խորացման, հայ-ռուսական հարաբերությունները մինչև ռազմաքաղաքական դաշինքի բարձրացնելու անհրաժեշտությունը: Նշենք, որ լռության մատնելու նման քաղաքականությունը ծեռնաու էր համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնին: Չեմ կասկածում, որ այս հաշվով համապատասխան պարզաբանումները զեկուցվել են նշյալ հասցեատիրոջ հայաստանյան ներկայացուցչությանը: Իմ հրապարակումների անցանկալի լինելը և միևնույն ժամանակ դրանց վտանգավորությունը պետական հեղաշրջման ուղեվարների համար, կրկնում եմ, հիմնականում պայմանավորված էր նրանով, որ դրանք տեղակայվել են Ռուսաստանի Դաշնության REGNUM տեղեկատվական գործակալության կայքում:

Ես հատուկ եմ գրում որոշակի ուժերի արձագանքի մասին, որոնք ուղղորդում են արևմտյան տարատեսակ հովանավորներին ենթակա ինտերնետ պորտալները, արձագանք, որը կամ խեղաթուրում է հոդվածներիս

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

բովանդակությունը կամ վատաբանում դրանք, կամ էլ լիովին լռության է մատնում ՀՀ անվտանգության հրատապ հարցերը: Կարծում եմ, որ այս հարցում պարզություն մտցնելը սկզբունքային նշանակություն ունի: Չէ՞ որ փոքր Հայաստանում ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, թե ովքեր են այդ ինտերնետ պորտալների «տերերը»: Տարակուսանքս պայմանավորված է նրանով, որ այն պայմաններում, երբ ՀՀ-ում ցանկացած առողջ դատող մարդու միանգամայն հասկանալի է, որ Հայրենիքը վտանգի մեջ է, որ Հայաստանը փորձանքի մեջ է, ուրեմն և նրանք, ում համար թանկ է մեր Հայրենիքի ճակատագիրը, պետք է միավորվեն՝ ստեղծելով դիմակայության միասնական ճակատ ազգային անվտանգության սպառնալիքներին, մեղմ ասած, չգիտես ինչու, նրանք այլ կերպ են վարվում: Ընդ որում՝ հանուն արդարության և լիարժեք պատկերացում ունենալու համար նշենք և այն, որ հայոց պետականության սպառնալիքները, ըստ իս, բխում են բնավ ոչ «ժողվարչապետի» մի ինչ-որ չար մտահղացումից, այլ, որպես կանոն, պետական կառավարման հարցերում նրա լիակատար անիրազեկության օրինաչափ հետևանքն են: Այս հանգամանքը շատ բանով խորանում է նաև նրանով, որ Ն.Փաշինյանի «թիմում» հիմնականում անծինք են, որոնք ոչ մեկ կամ երկու տարի սնվել են տարատեսակ այլածին, Հայաստանին խորթ, երբեմն էլ բացահայտ թշնամական օտարերկրյա ֆոնդերից:

Հարգելի ընթերցող, ես այսքան մանրամասն ներկայացրի այն բարդ իրադրության մասին իմ տեսլականը, որի մեջ է գտնվում Հայաստանը պետական հեղաշրջումից հետո, երբ մեր աչքերի առջև գործնականում անարգել իրականացվում են «գունավոր հեղափոխությունների» արդի տեխնոլոգիաները, որպեսզի հարց տամ՝ իսկ ի՞նչ ենք հակադրում մենք դրան: Ցավով նշեն, որ մենք վկաներն ենք այն բանի, երբ համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի՝ հայոց պետականության քայքայման և Հայաստանում՝ Ռուսաստանի մերձավորագույն ռազմավարական դաշնակից երկրում անկայունության ու լարվածության նոր օջախի ստեղծման համակարգային աշխատանքին, ըստ էության, հակադրվում են եզակի տեղեկատվական հակազորոհներ: Դեռ լավ է, որ այդ պատասխան գործողությունները վերջին ժամանակներս դառնում են ավելի ու ավելի պահանջված ՀՀ բնակչության կողմից: Համոզված եմ, որ Հայաստանի ազգային անվտանգության սպառնալիքների չեզոքացման համարժեք միջոցներ չկիրառելու դեպքում մենք կդառնանք հայ հասարակությունում անխուսափելի կոշտ քաղաքացիական դիմակայության վկաները: Ավաղ, նման եզրահանգում անել ինձ դրդում է Հայաստանում վերջին իրադարձությունների ամբողջ տրամաբանությունը: ՀՀ-ում իրավիճակի նման զարգացումը ափշերոնյան քաղաքական գործիչներին կարող է հանգեցնել Արցախի Հանրապետության դեմ նոր ռազմական ագրեսիա սկսելու գայթակղությանը, ինչը անտարբեր չի թողնի ինչպես Թուրքիային, այնպես էլ Իրանին, էլ չեն ասում Ռուսաստանի մասին:

Եվ ահա այսքան պայթյունավտանգ իրավիճակում հայտարարվում է այն մասին, որ ս.թ. ապրիլի 19-ին ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը ուղիղ եթերով պատասխանելու է Facebook օգտատերերի հարցերին: Երկժամյա եթերի ընթացքում, ավաղ, արդարացան վատթարագույն սպասելիքները. «Ժողվարչապետը» Հայաստանի Հանրապետությունում տիրող չափազանց վտանգավոր դրության մասին երանելի անտեղյակության մեջ է: Չէր կարող չտազնապեցնել նաև այն հանգամանքը, որ հարցերի բովանդակությունը՝ հասցեագրված «Ժողվարչապետին», ըստ էության, ցույց տվեց հայ հասարակության կրթյալ հատվածի լիակատար օտարվածությունը գործող իշխանությունից: Չէ՞ որ Facebook օգտատերերի բարձրացրած հարցերի ճնշող մեծամասնությունը կենցաղային ուղղվածություն ուներ: Դա ոչ մի կերպ չի նվազեցնում դրանց նշանակալիությունը, մանավանդ Ն.Փաշինյանի այս կամ այն խոստման տեսանկյունից, խոստումներ, որոնք մեկ տարվա ընթացքում ասես առատության եղջյուրից հորդել են նրա բազմաթիվ ելույթներում: Չէ, հարգելի ընթերցող, ես տազնապում եմ այլ բանից, որ Facebook-ի ուղիղ եթերում այդպես էլ չշոշափվեցին ՀՀ ազգային անվտանգության ապահովման հիմնարար հարցերը, որոնց լուծումից է շատ բանով կախված նաև բարձրացված սոցիալական հարցերի հաջող իրականացումը: Facebook օգտատերերի հարցերին տված պատասխաններում այդպես էլ բախտ չվիճակվեց լսել այն մասին, թե ինչպես են հայկական իշխանությունները մտադիր պաշտպանել ազգային անվտանգության այնպիսի հիմնարար արժեքներ, ինչպիսին են՝ հայոց պետականության պահպանումը համակարգային խափանարար աշխատանքի պայմաններում, որն իրականացնում են տարատեսակ գրանտակերները, պետության ու ժողովրդի տեղեկատվական պաշտպանվածությունը չդադարող տեղեկատվական պատերազմի պայմաններում, որը սանձազերծվել է Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության դեմ, հայության քրիստոնեական ազգային ինքնության պահպանումը ազգային մշակույթի համակողմանի զարգացման հիման վրա՝ նրա յուրատիպության ամրապնդման պայմաններում, Հայաստանի քաղաքացիների բարեկեցության բարձր մակարդակի ապահովումը՝ ՀՀ բնակչության աղքատության մակարդակի նվազեցմանը, գործազրկության կրճատմանը, թոշակների փուլային բարձրացմանն ուղղված կառավարության կոնկրետ գործողությունների նշմամբ: Էլ չեմ ասում այն մասին, որ այդպես էլ հանելուկ մնաց, թե ինչպես է տեսնում «Ժողվարչապետը» Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հեռանկարը, ինչ կոնկրետ դասեր են քաղվել 2016թ. Ապրիլյան պատերազմից: Մի խոսքով, Facebook օգտատերերի՝ ՀՀ վաչապետին ուղղված հարցերի բովանդակությանն ուշադիր ծանոթանալը, ինչպես նաև նրա պատասխանները հանգեցնում են բավական տխուր եզրակացությունների, այն է. վկայում են հայ հասարակության մի մասի լիակատար կտրվածությունը արդիականության դաժան իրողություններից: Նրանք բոլորը գտնվում են «թավշյա հեղա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

փոխության» հեգեմոնի հմայքի պատրանքների գերության մեջ, կրկնում են, լրիվ կտրված են դաժան իրողություններից, որում հայտնվել է Հայաստանը պետական հեղաշրջումից հետո: Մյուս կողմից՝ այդ ամբողջ երկժամյա եթերը, անշուշտ, չեղեց Facebook օգտատերերի գոնե մի մասի ուշադրությունը շատ ավելի լուրջ խնդիրներից, որոնք պահանջում են անհապաղ լուծում:

Որպեսզի ընթերցողները կասկածներ չունենան Facebook-ի ուղիղ եթերի իմ կանխակալ կոշտ գնահատականի հետ կապված, վկայակոչեմ որոշ՝ առավել հաճախ հիշատակված հարցերն ու դրանց պատասխանները, ի դեպ՝ պատասխանները հրապարակելն իմաստ չունի, քանի որ ըստ Ն.Փաշինյանի՝ այն ամենը, ինչ խոստացել է, նա կատարել է: Եվ այսպես, առավել հրատապ խոստումները, «ժողվարչապետի» կարծիքով, որոնք հնչեցվել են Facebook օգտատերերի կողմից, հետևյալն են. ոչ մի պաշտոնյա իր «քավոր-սանիկներին» պետապարատում չի տեղավորի, պետական բյուջեն խոստացել են ավելացնել 10%-ով, կառավարությունը լիովին չեղարկել է 12 մլրդ դրամ (ավելի քան 25 մլն դոլար) տուգանքներ մայրուղիներին արագության գերազանցման համար, չեղարկել է, այսպես կոչված, ռեգիստրատորների տուգանքները (ընկերություններ, որոնք մասնագիտանում են արագաչափ տեսախցիկների և արագության ռադարների տեղադրմամբ ողջ Հայաստանում), վերացրել է ամբողջ շարք ապրանքների շուկաներում մենաշնորհը (թեև դրանից այդ ապրանքներից շատերի գները աճի միտում են ցուցաբերում): Կարելի է էլի շարունակել Ն.Փաշինյանի իբր կատարած խոստումները, բայց դա ապարոդյուն աշխատանք է, քանի որ դեռևս 2018թ. հունիսին ես մանրամասն վերլուծել եմ ՀՀ կառավարության գործունեության ծրագիրը 2018թ. հունիսի 5-ի «Կառավարության ծրագիրը՝ Հայաստանի անվտանգության մարտահրավեր» հոդվածում (տե՛ս <https://regnum.ru/news/polit/2426350.html>), որտեղ հիմնավորվել է հոդվածի վերնագրի օբյեկտիվությունը: Կրկնում են, լուրջ տագնապ է հարուցում Ն. Փաշինյանի ղեկավարած ՀՀ կառավարության լիակատար անհամարժեքությունը Հայաստանի ազգային անվտանգության մարտահրավերներին դիմակայելու հարցում:

Բնականաբար, այս պայմաններում հարց է ծագում. ի՞նչը խանգարեց Ն.Փաշինյանին, օրինակ, ուշադիր ծանոթանալ մեր իսկ դաշնակիցներ Ռուսաստանի կամ Ղազախստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդեն մշակված ծրագրային փաստաթղթերին: Վերցնենք թեկուզ Ռուսաստանի նախագահի 2018թ. մայիսի 7-ի № 204 հրամանը՝ «Ռուսաստանի Ղաշնության ազգային նպատակների և զարգացման ռազմավարական խնդիրների մասին մինչև 2024 թվականը»: Չէ՞ որ այդ նույն ուղղությունները, որոնք արտացոլված են Ռուսաստանի ազգային նախագծերում, շատ ավելի հրատապ նշանակություն ունեն նաև Հայաստանի համար: Լինի դա առողջապահությունը, կրթությունը, ժողովրդագրությունը, մշակույթը,

էկոլոգիան, փոքր ու միջին ձեռներեցությունը, աջակցությունն անհատական ձեռնարկատիրական նախաձեռնությանը, զբաղվածությանն աջակցելը, թե մեկ այլ բան: Ավաղ, մենք հերթական անգամ վկան դարձանք այն բանի, որ մարդիկ, որոնք պաշտոնական հիերարխիայում հասել են իրենց անիրազեկության մակարդակին՝ Լոուրենս Ջ.Պիտերի անիրազեկության սկզբունքին համապատասխան, անգամ գիտակցելով, որ գլուխ չեն հանում այդ պաշտոնից (իսկ Ն.Փաշինյանի պարագայում մենք ունենք այդ երևույթի դասական օրինակ, ինչի մասին վկայում է նրա վարքագիծը, երբ հայտնվում է իր համար անհասկանալի իրավիճակում), որպես կանոն, չեն կարողանում հրաժարվել դրանից: Մեր պարագայում, եթե Ն. Փաշինյանը փորձի հրաժարվել պաշտոնից, կասկածից վեր է, որ նա կենթարկվի կոշտ ճնշման, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» ուղեվարների կողմից (պետության ճակատագրի համար վտանգավոր գործողություն), որի վրա ծախսվել են ամենատարբեր ֆոնդերի միլիոնավոր դոլարներ՝ դեմոկրատիայի, քաղաքացիական հասարակության ամրապնդման և ամեն տեսակ ի սկզբանե կեղծ անհեթեթության բարեհունչ կարգախոսների ներքո: Չէ՞ որ արդեն հիմա ՀՀ ոչ մի մտածող քաղաքացի չի կասկածի, որ նրանց վերջնականատակը, նորից ու նորից ընդգծում են, հայոց պետականության քայքայումն է: Եթե Ն.Փաշինյանը համարձակվի այդքան քաջարի հայրենասիրական քայլ կատարել, կենթարկվի ճնշման նաև ՀՀ Ազգային ժողովի նորաթուխ պատգամավորների, ինչպես նաև զինակիցների կողմից, որոնք բարձր պետական պաշտոններ են զբաղեցրել, որոնց միակ արժանիքը Երևանի փողոցները փակելն էր չարտոնված հանրահավաքների ժամանակ կամ Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանատան վրա ձվեր նետելը, որն ուղեկցվում էր 102-րդ ռուսական ռազմակայանը Հայաստանից դուրս բերելու մշտական պահանջներով, ինչը, օրինակ, ոչ մեկ անգամ տեղի է ունեցել Պետական վերահսկողական ծառայության ղեկավար Դավիթ Սանասարյանի կողմից: Նշենք, որ ներկայում Ն.Փաշինյանը հավանություն է տվել քննիչի որոշմանը՝ ժամանակավորապես դադարեցնել Պետական վերահսկողական ծառայության ղեկավարի, այդ նույն տխրահռչակ Դավիթ Սանասարյանի լիազորությունները: Այսպես, համաձայն ՀՀ վարչապետի մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Կարապետյանի հաղորդման՝ «Հայաստանի վարչապետը հանձնարարել է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային անվտանգության ծառայության քննչական վարչության երկրորդ բաժնի պետ, մայոր Ս. Ռսկանյանին ապահովել 2019թ. ապրիլի 18-ի որոշման կատարումը «Հայաստանի Պետական վերահսկողական ծառայության պետ Դավիթ Սանասարյանի լիազորությունների կատարման ժամանակավոր դադարեցման մասին», համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Քրեակատարողական օրենսգրքի 151 հոդվածի 2-րդ մասի»: Նշենք, որ վերջինիս նկատմամբ որպես խափանման միջոց ընտրվել է չբացակայելու ստորագրությունը: Այս հաշվով հատկանշական է Նիկոլ Փաշինյանի գրառումը Facebook-ի իր էջում.

«Դավիթը նաև իմ ընկերն է, բայց իմացեք. Հայաստանում անծեռնմխելիներ չկան: Լինի ընդդիմադիր, թե իշխանության ներկայացուցիչ, հեղափոխական, թե հակահեղափոխական: Ով սա չի հասկացել, թող մնա սերժանտական նոստալգիայի անուրջներում»: Այստեղ մեզ թույլ տանք հարց տալ խոսքի մեջ քաջարի «Ժողվարչապետին». իսկ ի՞նչ հողի վրա է ծնվել ընկերությունը ռուսաստանցիությունը չթաքցնող Դ.Սանասարյանի հետ: Մի՞թե Հայաստանի ապագայի նույնական ընկալման հիման վրա՝ Ռուսաստանի հետ ռազմավարական դաշինքի լիակատար խզման, 102-րդ ռուսական ռազմական ղուրսբերման (և այսպես շարունակ՝ նույն ոգով) պայմաններում, ինչին քանիցս կոչել է Դ.Սանասարյանը: Ի՞նչն է այդքան սրտագին միավորում Նիկոլ Վոլակիչին ու Դավիթ քեռի Սէմովիչին: Հարգելի ընթերցող, սա բնավ հռետորական հարց չէ, քանի որ ներկա իշխանությունների քաղաքական հենարանը ծայրից ծայր կազմված է Դավիթներից ու նրա նմաններից:

Անվիճելի է մի բան. Ն.Փաշինյանի բազմակի հայտարարությունները արտաքին քաղաքականությունում կտրուկ շրջադարձերի անհնարինության, հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքին հավատարմության մասին ոչ այլ ինչ են, եթե ոչ պարզ խորամանկություն նրա կողմից: Հիշենք, որ Մատթեոսի Ավետարանում ներկայացված Հիսուս Քրիստոսի պատգամներում Բարձրյալը նախազգուշացնում է. «Ոչ ոք չի կարող երկու տիրոջ ծառայել. կա՛մ մէկին կատի և միւսին կը սիրի, կա՛մ մէկին կը մեծարի և միւսին կարհամարհի. չէք կարող ծառայել Աստծուն և՛ մամոնային» (Մատթ. 6:24): Թող ների ինձ Բարձրյալը, որ նրա անմահ, խորիմաստ, սրբասուրբ բառերը փոխադրում են մեր մեղսավոր Երկրի վրա: Նիկոլ Վոլակիչ, ասեմ ձեզ հետևյալը. չի կարելի ընկերություն անել երդվյալ ռուսաստանցի հետ, որն իր ողջ գիտակից կյանքը նվիրել է հակառուսական գործունեությանը, դրանով էլ հենց կիշվի Դավիթ Սանասարյանը, և միևնույն ժամանակ, խղճի որևէ խայթ չզգալով՝ տեղի-անտեղի երդվել հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքին հավատարմությամբ: Ինչպես այս պարագայում կասեին իմ երիտասարդ տարիների երևանցի ընկերները՝ հոգյակս, քո զավառական բորբոսնած ֆինտերը մեր դաժան իրողություններում չեն անցնի, մանավանդ մեծ քաղաքականությունում: Այնպես որ, հանդարտվեք ու եկեք միասին մտածենք ձեր կողմից իշխանությունը Հայաստանի հայրենասեր ուժերին քաղաքակիրթ ձևով փոխանցելու մասին, ուժերին, որոնք ձեր կործանարար կառավարման մեկ տարվա ընթացքում նախախնամության ուժով, բարեբախտաբար, դեռ չեն վերացել: Եվ որպեսզի այդ գործընթացն անվտանգ լինի Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության համար, արեք առաջին քայլը. օժանդակեք, որպեսզի ՀՀ նախագահ Արմեն Վարդանի Սարգսյանը Արցախի նախագահ Բակո Սահակի Սահակյանի հետ ստորագրի երկու հայկական պետությունների համատեղ հրամանագիր «Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի միավորված պաշտպանության կոմիտեի ստեղծման մասին»: Եվ սա

ծեր միակ շանսն է, Նիկոլ Վովակիչ, մտնելու Հայաստանի Հանրապետության նորագույն պատմության մեջ ոչ թե որպես կործանարար, այլ որպես պետական այր, որը թվացյալ փառքի գագաթնակետին հասկացավ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի պաշտոնում իր հետագա գտնվելու ողջ վտանգն ու ինքնակամ ապահովեց իշխանության անարյուն փոխանցումը:

Ընդ որում՝ նորից ընդգծեմ, որ միավորված պաշտպանության կոմիտեի գլխավոր գործող անձինք, բացի Հայաստանի և Արցախի համապատասխան պաշտոնատար անձանցից (բացառությամբ նրանցից, ովքեր մինչ այդ Սորոսի և խափանարար միջազգային այլ կազմակերպությունների թոշակաորներ են եղել), պետք է դառնան ԼՂՀ առաջին նախագահ Ռոբերտ Զոհարյանը, Արցախի հերոս Սերժ Սարգսյանը, Արցախի հերոսներ Վիտալի Բալասանյանը, Սամվել Բաբայանը, Արկադի Տեր-Թադևոսյանը (Կոմանդոս), ՀՀ պաշտպանության նախկին նախարար, գեներալ-գնդապետ Սեյրան Օհանյանը, Արցախի Հանրապետության պաշտպանության նախկին նախարար, գեներալ-լեյտենանտ Լևոն Մնացականյանը, այսինքն՝ պետական և զինվորական գործիչներ, որոնց պրոֆեսիոնալիզմի ու աննկուն կամքի շնորհիվ ձեռք բերվեց հաղթանակը Ադրբեյջանի կողմից Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությանը պարտադրված պատերազմում 1992–1994թթ.:

Հետգրության փոխարեն: Չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով, մանավանդ որ Հայաստանի քաղաքացիները, Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու հետևորդները 2019թ. ապրիլի 21-ին նշեցին Սուրբ Զատիկի՝ Քրիստոսի Հարության տոնը: Իսկ մեր ռուս ուղղափառ եղբայրների համար Սուրբ Զատիկի օրը կնշվի 2019թ. ապրիլի 28-ին: Կարծում եմ, որ մեր ժողովուրդների համար իրենց քրիստոնեական և համամարդկային արժեքներին հավատարմության (որոնք արտացոլվել են Աստվածաշնչում և համաշխարհային մյուս կրոնների սուրբ գրքերում) փորձությունների այս դաժան ժամանակներում մենք պետք է նորից ու նորից ջանանք իմաստավորել Զատիկի օրվա մաղթանքի խոր իմաստը. «Քրիստոս հարեալ ի մեռելոց, օրհնեալ է յարութիւնը Քրիստոսի»:

Շնորհավոր Սուրբ Զատիկ, հարգելի ընթերցողներ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

**«ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀԱՅԿ ԲՈՐԻՍԻ ԲԱԲՈՒՆԱՆՅԱՆԻՆ**

**«ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԵՐՁԸ
«ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
30-ԱՄՅԱԿԻ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ**

Հարգարժան Հայկ Բորիսի

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահության անունից ջերմորեն շնորհավորում եմ «Սահմանադրական Իրավունք Միություն» (ՍԻՄ) կուսակցության հիմնադրման 30-ամյակի կապակցությամբ:

Ձեր գլխավորած կուսակցությունն անկախ Հայաստանի նորագույն պատմության ընթացքում մշտապես իր ուրույն դերակատարությունն է ունեցել Հայաստանի Հանրապետությունում ժողովրդավարության հաստատման, մարդու իրավունքների պաշտպանության, քաղաքացիական հասարակության կայուն զարգացման գործում:

Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի տարիներին թե՛ ՍԻՄ կուսակցությունը, թե՛ նրա մարտական դաշնակից «Իրավունք» թերթը լրջագույն աշխատանքներ են կատարել մեր ժողովրդի ներուժը համախմբելու, մոբիլիզացնելու և ազատամարտիկների մարտական ոգին բարձրացնելու վեհ գործում:

Մեր երկրի համար դրամատիկ և ողբերգական 1999 թ. հոկտեմբերի 27-ին ու հետագա օրերին «Սահմանադրական Իրավունք Միություն» կուսակցությունը, «Իրավունք» թերթի խմբագրակազմը սկզբունքային դիրքերից խստիվ դատապարտել են Հայոց անկախ պետականության դեմ իրականացված դավաճանական գործողությունները կատարողներին, անսասան կանգնած են եղել Հայոց պետականության պաշտպանության համար պայքարողների առաջնագծում:

2016 թ. Ապրիլյան պատերազմի օրերին ՍԻՄ կուսակցությունն ու «Իրավունք» թերթն իրենց ամենօրյա գործունեությամբ ոգեշնչում էին պատերազմում Արցախի զինված ուժերին ու Հայաստանից ռազմաճակատ մեկնած կամավորներին սխրանքներ գործելու:

Հատկանշական է նաև այն, որ ՍԻՄ կուսակցությունն ընդդիմադիր

քաղաքական դիրքերից հանդես գալու տարիներին, ապա հետագայում համագործակցելով իշխող Հանրապետական կուսակցության հետ հավատարիմ մնաց իր քաղաքական սկզբունքներին: Հավատարիմ մնալով Հայոց պետականության պահպանման վեհ առաքելությանը՝ Դուք 2018 թ. ապրիլ-մայիսին Հայաստանում իրականացված պետական հեղաշրջման օրերին մնացիք անսասան:

Առանձնահատուկ նշենք ՍԻՄ կուսակցության և Ձեր համարձակ գործողությունները միջազգային տարբեր կազմակերպություններում Արցախի Հանրապետության անկախության այլընտրանքայնությունը հիմնավորապես բացառելիս, մեր երկրի առջև կանգնած մարտահրավերները բարձրաձայնելիս:

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցությունը իր գործունեության 22 տարիների ընթացքում սերտորեն համագործակցել է ՍԻՄ կուսակցության հետ թե՛ խորհրդարանական, թե՛ արտախորհրդարանական գործունեության շրջանակներում մեր պետության առջև ծառացած մարտահրավերները դիմակայելու համար մղվող պայքարում և, ի հեճուկս այլևայլ գրանտակեր կազմակերպությունների, այդ համագործակցությունը զարգանում ու խորանում է:

ՍԻՄ կուսակցության հարգարժան գործընկերներ՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցությունը նորանոր հաջողություններ և ձեռքբերումներ է մաղթում Ձեզ՝ հանուն Հայոց պետականության կայուն զարգացման, հանուն մեր երկրի առաջընթացի:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության
նախագահ

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ ПАРТИИ «СОЮЗ КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО» АЙКУ БОРИСОВИЧУ БАБУХАНЯНУ

ПОСЛАНИЕ ПАРТИИ «НАЦИОНАЛЬНОЕ ЕДИНЕНИЕ» В СВЯЗИ С 30-ЛЕТИЕМ ПАРТИИ «СОЮЗ КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО»

Уважаемый Айк Борисович!

От имени президиума партии «Национальное Единение» поздравляю «Союз Конституционное право» (СКП) в связи с 30-й годовщиной со дня основания.

Возглавляемая вами партия всегда играла особую роль в новейшей истории независимой Армении в деле становления демократии, защиты прав человека, устойчивого развития гражданского общества в Республике Армения.

В годы Арцахской национально-освободительной войны и СКП, и ее соратник газета «Иравунк» осуществили серьезнейшую работу в благородном деле укрепления и мобилизации потенциала нашей страны и повышения боевого духа воинов-освободителей.

В драматичный и трагический для нашей страны день – 27 октября 1999 года и в последующие дни партия «Союз Конституционное право» и редакция «Иравунк» с позиций своих принципов резко осудили предателей армянской независимой государственности, непоколебимо стояли на переднем крае борьбы в защиту армянской государственности.

В дни Апрельской войны 2016 года СКП и газета «Иравунк» своей повседневной деятельностью вдохновляли на подвиг Вооруженные силы Арцаха и добровольцев, отправившихся на фронт из Армении.

Примечательно, что партия СКП и в годы, когда выступала в качестве политической оппозиции, и затем сотрудничая с правящей Республиканской партией, оставалась верной своим политическим принципам. Оставаясь верным великой миссии сохранения армянской государственности, вы оставались непоколебимы в дни государственного переворота в Армении в апреле – мае 2018 года.

Особо отметим смелые действия партии СКП и лично ваши в международных организациях в вопросах обоснованного исключения альтернативы независимости Республики Арцах и озвучивания задач, стоящих перед нашей страной.

На протяжении 22 лет партия «Национальное Единение» тесно сотрудничала с партией СКП в рамках парламентской и внепарламентской деятельности в борьбе за противостояние вызовам, стоящим перед нашим государством, против организаций-грантополучателей, и это сотрудничество развивается и углубляется.

Уважаемые коллеги, члены партии СКП, партия «Национальное Единение» желает вам новых успехов и достижений во имя устойчивого развития армянской государственности, во имя прогресса нашей страны.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

АРЦАХ: КОГДА ИНТЕРЕСЫ ГОСУДАРСТВА ПОДМЕНЯЮТСЯ НЕНАВИСТЬЮ, БЫТЬ БЕДЕ

«Ненависть – удел побежденных».
Конфуций

Не скрою, что после празднования 9 мая 74-й годовщины Победы советского народа в Великой Отечественной войне, 29-летия освобождения Шуши и создания Армии обороны Нагорно-Карабахской Республики трудно было настроиться на написание статьи, в которой вынужден обратить внимание уважаемых читателей на очередное проявление неадекватности действий «народного премьера», наполненных слепой ненавистью к политическим оппонентам. Причем даже в эти дорогие всему армянскому народу светлые праздничные дни. И так, 7 мая т. г. действующий президент Республики Арцах Бако Саакян и второй президент Нагорно-Карабахской Республики Аркадий Гукасян направили письмо в адрес генпрокурора Армении Артура Давтяна. В письме, в частности, было отмечено: «Как известно, каждый год 9 мая в Арцахе торжественно отмечается праздник Победы (имеется в виду в Великой Отечественной войне. – А. Г.), день АО НКР (Армии освобождения Нагорно-Карабахской Республики. – А. Г.) и освобождения Шуши. Согласно традиции, в числе гостей празднеств, проводимых в Степанакерте и Шуши, бывают также все бывшие руководители Арцаха, люди, внесшие свой вклад в Карабахскую войну, стоящие у истоков создания нашего государства и армии, участники освобождения Шуши, те, кто способствовал этой победе. С учетом того, что первый президент Арцаха Роберт Кочарян арестован, просим накануне 9 мая принять соответствующее решение по изменению меры пресечения в его отношении. Мы готовы выступить с любой необходимой публичной гарантией по части его освобождения из изолятора и пребывания на свободе в течение всего периода предстоящего судебного процесса. Надеемся, что вашим решением будет предоставлена возможность для того, чтобы все три руководителя Карабаха участвовали в торжествах по случаю празднования 9 мая в Степанакерте и Шуши, что, несомненно, послужит сигналом солидарности и единства не только для нашего общества, но и всего мира и противника».

В ответ на это обращение президентов Арцаха Генпрокуратура Армении выступила с разъяснением, в котором было отмечено: «...Согласно 151-й статье Уголовного кодекса Армении, мера пресечения может быть изменена органом, осуществляющим уголовное производство. Поскольку это уголовное дело находится в суде общей юрисдикции, Генпрокуратура не является органом, осуществляющим уголовное производство, следовательно, обсуждение заявления, направленного со стороны президентов генпрокурору, не входит в компетенцию Генпрокуратуры».

Более чем уверен, что Бако Саакян и Аркадий Гукасян поступили весьма дальновидно, обратившись не к премьер-министру РА, а в Генеральную прокуратуру. Ведь в случае отказа со стороны Н. Пашиняна решить положительно вопрос, поднятый ими в ходатайстве, мы стали бы свидетелями крайне нежелательного развития событий, а именно: с фактом, когда официальный Ереван своими действиями фактически не желает подавать «сигнал солидарности и единства не только нашему обществу, но и всему миру и противнику». Не говоря уже о том, что для властей предрежащих Армении, то бишь «народного премьер-министра», не имеет никакой цены принимаемое президентами Арцаха обязательство: «Мы готовы выступить с любой необходимой публичной гарантией по части его освобождения из изолятора и пребывания на свободе в течение всего периода предстоящего судебного процесса». Обратите внимание, уважаемый читатель, что здесь даже намек нет на какое-либо вмешательство в предстоящий судебный процесс и принятие по итогам соответствующего решения суда по данному делу.

Казалось, что на этом можно было бы остановиться, особенно с учетом того, что власти Арцаха сохранили достойное сынов этого гордого края молчание. Ан нет, не тут-то было. Уже на следующий день, 8 мая т. г. Н. Пашинян возвратился к этой теме в ходе пресс-конференции и, в частности, заявил: «Я считаю, что юрисконсульты президента Арцаха должны давать ему правильные советы. Дело было направлено в суд, оно вне компетенции Генпрокуратуры. Даже при большом желании генпрокурора он не сможет решить этот вопрос, – далее он продолжил: – Герой Арцаха Манвел Григорян также находится в тюрьме. Почему в своем обращении они не упомянули его? Они присвоили звание Героя Арцаха Манвелу Григоряну. Почему же они не обратились относительно него? Если кому-то кажется, что вменяемое Григоряну в вину преступление более тяжкое, чем предъявленные Кочаряну обвинения, то он ошибается».

Когда слышишь такое из уст «народного премьер-министра», невольно на память приходят видеоматериалы, по несколько раз тиражируемые почти по всем телеканалам Армении, в которых грубо нарушался основополагающий принцип гражданского права – презумпция невинов-

ности в отношении Героя Арцаха Манвела Григоряна, когда, по сути, через эфир предопределялся и направлялся ход следствия. Надо полагать, что уже в ходе следствия многие из инкриминируемых обвинений в адрес М. Григоряна были переквалифицированы, и в итоге вменяемые ему преступления стали «менее тяжкими», чем те, которые предъявлены Р. Кочаряну. То, что первый президент Нагорно-Карабахской Республики, второй президент Республики Армения Роберт Седракович Кочарян в конечном итоге будет признан политическим заключенным и полностью оправдан, думается, сомневаться не приходится, в том числе и самому «народному премьеру». Однако это тема другого анализа. Сейчас же хотелось привести выдержку из моей статьи «Арташес Гегамян: Кочарян мне не друг, но истина дороже», опубликованной 2 августа 2018 года российским ИА REGNUM : «Завершая статью, хотелось бы вкратце обобщить ее суть... Роберт Кочарян мне не друг, повторюсь, не друг, но истина дороже. А истина в том, что намерение устроить судилище над Кочаряном, при этом искусственно, за уши притягивая и вовлекая в этот процесс Россию, – это очередной шаг к разрыву стратегических союзнических отношений между Республикой Армения и Российской Федерацией. Иными словами – это первый шаг на пути к потере армянской государственности. И это не преувеличение. Это – правда».

Чтобы уважаемый читатель не подумал, что я занимаюсь популярностью ранее написанных мной статей, приведу выдержку из другой статьи, вышедшей под заглавием «За «ползучим мятежом» в Карабахе вырисовывается Кремль», опубликованной 10 мая 2019 г. неизвестным автором Minval. az госпожой Нурани, она же Касимова Тофигаханум Фазил кызы. В ней Тофигаханум, в частности, проявляет исключительную сердобольность и беспокойство в отношении «народного премьер-министра» Армении, приводя в своей статье выдержку из его записи в Facebook: «В прессе часто пишут о том, что некоторые пытаются превратить Карабах в очаг контрреволюции, народ «Арцаха» превратит его в очаг революции». Далее Тофигаханум с сожалением отмечает: «Только вряд ли угрозы возымеют ожидаемый эффект: «неповиновение» карабахцы демонстрировали прямо во время его визита (имеется в виду визит Н. Пашиняна. – А. Г.) в оккупированный Карабах. Не говоря о том, что «силовой сценарий» в Карабахе со стороны Еревана – это для Азербайджана еще одно основание для вмешательства и для военной «зачистки» собственных оккупированных земель... А ситуация в Армении изрядно напоминает осень 1997 – весну 1998 года, «ползучий переворот», закончившийся отставкой второго президента Армении Левона Тер-Петросяна. Левон Акопович, напомним, открыто призвал к компромиссу с Азербайджаном, за что и поплатился. И самое главное, по меньшей мере не исключено,

что «Карабахский мятеж» не только и не столько некоторые фигуры в Ереване – за ним явно вырисовывается Кремль (как говорится, приехали. – А. Г.). В самой короткой перспективе угроза такого мятежа свяжет руки Пашиняну на переговорах, которые идут под американской модерацией. Но и отставка «народного премьера» вполне укладывается в планы Москвы. Да, сегодня Никол Пашинян вполне управляем, он не пытается перечить московскому начальству, но доверяет ему все же не до конца (поразительная осведомленность сердобольной Тофигаханум об отношении «московского начальства» к Н. Пашиняну. – А. Г.). Словом, «клубок» продолжает запутываться. Сегодня по понятным причинам остается только гадать, чем закончится этот «ползучий мятеж» в Карабахе с явным иностранным, точнее, российским участием, устоит ли Пашинян...»

Я специально столь подробно изложил позицию азербайджанских властей, да-да, я не оговорился, азербайджанских властей, которым полностью подконтролен и рупором которых является интернет-портал Minval.az, чтобы уважаемый читатель поразмыслил над тем, почему Никол Пашинян и К^О искусственно нагнетают отношения с руководством Республики Арцах к вящему удовольствию апшеронских масс-медиа. Или взять другой пример. Речь, на мой взгляд, о крайне некорректных высказываниях пресс-секретаря премьер-министра Армении, который прокомментировал заявление секретаря Совета национальной безопасности Республики Арцах, Героя Арцаха Виталия Баласаняна. Напомним читателям, что Герой Арцаха Виталий Баласанян с присущей боевому генералу прямоотой на днях заявил о том, что власти Армении должны были проявить уважение к призыву действующего и бывшего президентов Арцаха Бако Саакяна и Аркадия Гукасяна и изменить меру пресечения в отношении Роберта Кочаряна. В «назидание» Виталию Баласаняну пресс-секретарь «народного премьера» заявил: «Странно слышать из уст высокопоставленного арцахского чиновника подобный комментарий. Чиновник его ранга, думаю, должен сохранять соответствующую сдержанность». Вызывает беспокойство, что эти благоглупости относительно высказываний «высокопоставленного арцахского чиновника» отражают отношение самого Н. Пашиняна к действующим руководителям Республики Арцах. Он не делает разницы между Героем Арцаха Виталием Баласаняном (не говоря уже об отношении ко второму и третьему президентам Армении Роберту Кочаряну и Сержу Саргсяну, которых Н. Пашинян обхамил 8 мая т.г. во время своей пресс-конференции) и чиновниками из своего окружения. Взять хотя бы того же самого Давида Санасаряна, начальника Государственной контрольной службы, отстраненного от должности по подозрению в коррупции. Чтобы мое сравнение не показалось грубым, напомним читателям, что главной заслугой Давида Санасаряна было перекрытие улиц Еревана во время несанкционированных митингов нака-

нуне государственного переворота в Армении (апрель–май 2018 года), а также забрасывание яйцами здания Посольства Российской Федерации в Республике Армения, сопровождаемое постоянным выкрикиванием лозунгов с требованием вывода из Армении 102-й российской военной базы. Именно о Д. Санасаряне «народный премьер» в ходе все той же пресс-конференции изрек: «В случае с Давидом Санасаряном я говорю, что сожалею, что люди воспринимают проблему в «братской» логике. Он мой друг, но мой друг не может быть выше закона, то и друг кого-либо еще не может быть выше закона». Почему-то никто из журналистской братии не задался на пресс-конференции вопросом: а с какой это стати русофоб и мастер по забрасыванию яйцами премьер-министром армянского государства воспринимается выше, чем Герои Арцаха, символы победы в Арцахской национально-освободительной войне 1992–1994 годов, коими, бесспорно, являются Роберт Кочарян, Серж Саргсян, Виталий Баласанян, Манвел Григорян, которые в суровые годы войны более двух лет ежечасно смотрели смерти в лицо, более того, не вывозили свои семьи из обстреливаемого с шушинской высоты Степанакерта, вселяя тем самым уверенность в жителей Степанакерта в близкой победе, и которые в настоящее время стали мишенью критики, стали ровней Давиду Санасаряну. Что же касается генерал-лейтенанта Манвела Григоряна, то он также ковал победу со своей самоотверженной супругой Назик Амирян на поле боя в Арцахе. Не хотелось, чтобы у читателей сложилось неверное впечатление о том, что героизмом, проявленным ими в годы Арцахской национально-освободительной войны, я пытаюсь нивелировать якобы совершенные ими же нарушения закона. Нет, уважаемый читатель, на то есть суд, который еще не вынес какого-либо обвинительного приговора, а стало быть, высокопарные «обличительные» речи «народного премьера» могут квалифицироваться в лучшем случае как прямое указание следственным органам о том, в каком направлении проводить следствие, а заодно в качестве подсказки Генпрокуратуре и судебным органам, какой судебный приговор будет принят властями как действие в нужном направлении. Другая оценка подобных комментариев Н. Пашиняна может квалифицироваться не иначе как клевета. Но это также тема другого анализа.

Чтобы не сложилось мнение, что я без особой надобности столь подробно излагаю недавние высказывания «народного премьера», замечу, что причина вполне конкретна: они таят в себе угрозу национальной безопасности Армении и Арцаха. Увы, это не преувеличение. Судите сами: 11 мая т. г. в 23:58 (обратите внимание на час опубликования, уж было невтерпех и надо было часом ранее опубликовать этот материал) электронный портал МОСКВА-БАКУ.RU поместил на своем сайте статью под заглавием «Российский эксперт: Пашинян пока боится делать новые

антироссийские шаги», в которой, в частности, отмечается: «Армянская печать сделала вывод о том, что Пашиняну так и не удалось полностью подчинить себе Степанакерт. Для Пашиняна Карабах остается чем-то вроде Вандеи, «плацдарма контрреволюции». О том, может ли Ереван подавить наконец сопротивление карабахского клана, в интервью portalу «Москва-Баку» рассуждает директор Института политических исследований России Сергей Марков (удивительная заинтересованность апшеронского интернет-портала в «подавлении наконец сопротивления карабахского клана». – А. Г.). Вопрос: «Сергей Александрович, на этой неделе исполнился год с момента прихода Пашиняна к власти. Почему за год ему так и не удалось ослабить, раздробить карабахский клан (может сложиться впечатление, что Н. Пашиняна именно с этой миссией и привели к власти, беда-то какая, пока не получается. – А. Г.)? Лидеры сепаратистского режима не боятся открыто роптать по поводу того, что их лидера Кочаряна не отпустили на праздник хотя бы на одни сутки». – Ответ Сергея Маркова: «Очевидно, что карабахский клан сохранил единство, сохранил влияние в Армении, он остается политическим сердцем Республиканской партии. Для представителей клана очень важно держаться вместе, ведь поодиночке Никол Пашинян их раздавит (опять-таки поражает уверенность политолога в предопределенности и однозначности действий «народного премьера» в отношении действующих и бывших руководителей Республики Арцах.– А. Г.)».

Вопрос: «Ереванская пресса уже написала, что Карабах (Арцах) остался «очагом контрреволюции». В ответ Пашинян написал в своем Facebook: «Если кто-то попытается превратить Арцах в очаг контрреволюции, то народ Арцаха превратит его в очаг революции». Можно ли сказать, что Пашинян угрожает повторить в Степанакерте прошлогодний сценарий?» – С. Марков: «Да, причем более жесткий сценарий. Год назад в Армении революция произошла хотя и при поддержке США и Евросоюза, но все же произошла во многом самостоятельно (судя по тональности С. Маркова, он рад революции, а на самом деле государственному перевороту, разве что его несколько разочаровывает, что инициировали переворот США и Евросоюз.– А. Г.)».

Видимо, С. Марков находится в переписке с Николом Воваевичем, ибо уверовал в байку о том, что «революция во многом произошла самостоятельно», либо он под впечатлением статьи, опубликованной 13 мая т. г. в Minval. az под заглавием «Пашинян: «Мы потратили на революцию в Армении \$200 тысяч» (заметим, что в статье нашли место отрывки из интервью Н. Пашиняна РБК). А сотни миллионов долларов, которые вот уже целое десятилетие на регулярной основе направлялись на поддержание «движителей революции» в виде соросовских и прочих грантов, так это не в счет. Далее с Марков, отработывая, скажем так, моральное, по

азербайджанским критериям, вознаграждение, продолжает: «Если революционные события и произойдут в Степанакерте (Ханкенди), то они будут инспирированы из Еревана. Ереван по-прежнему считает Карабах частью Армении в широком смысле, он продолжает полностью контролировать и бюджет, и вооруженные силы Карабаха. Как известно, это вооруженные силы Армении захватили Карабах, а вовсе не сами карабахцы (насколько надо быть ангажированным со стороны апшеронских взяточдателей, чтобы тиражировать подобную гнусную ложь, оскорбляющую сокровенные чувства, память родных и близких более двадцати пяти тысяч погибших и раненых карабахских добровольцев, которые за освобождение своей Родины от азербайджанских карателей стояли насмерть. – А. Г.). Но после того как будут революционные события, они, думаю, будут поддержаны и самими карабахцами, ведь Пашинян популярен в армянской общине Карабаха».

Не хочется приводить другие высказывания сего политолога, однако в одном он, безусловно, прав, когда утверждает: «Если быть точным, то это личная месть бывшего президента Армении Левона Тер-Петросяна и его давнего соратника Никола Пашиняна (имеет в виду судилище над Робертом Кочаряном. – А. Г.)». В интервью С. Маркова поражает его нескрываемая опека, оправдательные рассуждения относительно печально известного Давида Санасаряна. Так, отвечая на вопрос, почему Пашинян не смог защитить человека из собственного окружения, Марков заявляет: «Идет борьба различных группировок. И карабахский клан сохраняет свое влияние в силовых структурах (поразительное сострадание и желание оправдать откровенного русофоба, соросовского грантоеда Давида Санасаряна. – А. Г.). Пашиняну пока не удалось полностью поставить силовиков под свой контроль (видать, С. Маркову это доставляет особую боль. – А. Г.). Эта борьба продолжается. Вероятно, арест – это видимая часть такой борьбы ... Но точно можно сказать – силовики пытаются защитить свою автономию, они остаются интегрированной частью группировки Кочаряна – Саргсяна и Республиканской партии в целом».

Подобные высказывания откровенного армянофоба с солидным стажем, его стремление этак ненавязчиво поддержать и сопереживать «трудностям», с которыми сталкивается Никол Воваевич, вызывают несколько экстравагантные воспоминания (да простит меня читатель за откровенность), когда одному из парящихся в парилке предлагают либо надеть плавки, либо снять крестик с шеи, чтобы вызвать доверие от сказанных им мыслей. Словом, рассуждения этого «российского» политолога уж очень сильно пахнут азербайджанской нефтью.

Вызывает тревогу другое, что в защитники режима Н. Пашиняна наряду с отдельными российскими политологами записались и вовсе

экзотические организации, к примеру, американский аналитический центр (англ. Atlantic Council) при Организации Североатлантического договора, НАТО. Я вовсе не случайно упомянул об Atlantic Council.

Так, 3 мая т. г. радио «Азатутюн» (армянское отделение радио Свободная Европа / Свобода) опубликовало статью под заглавием «Мошеннические группы под видом «проверки фактов» ведут кампанию против Армении – Atlantic Council», в которой, в частности, написано: «Против премьер-министра и правительства Армении в социальных сетях проводится систематическая кампания, следы которой ведут в Россию, утверждает авторитетный американский аналитический центр Atlantic Council». Радетели демократии из Atlantic Council ссылаются на «расследование экспертами Лаборатории цифровых криминалистических исследований (Digital Forensic Research Lab)», согласно которому: «Как показывает расследование, в прошедшие месяцы некоторые оппоненты (Н. Пашиняна. – А. Г.) объединились под хештегом #SutNikol («Лживый Никол») и начали сложную кампанию, направленную на дискредитацию Никола Пашиняна и его сторонников путем распространения дезинформации и предвзятой информации». Естественно возникает вопрос: а собственно по какому праву аналитический центр при НАТО оставляет за собой право прямого вмешательства во внутренние дела суверенного государства, взяв на себя роль эдакого цензора. Причем вмешивается во внутренние дела государства, являющегося к тому же членом ОДКБ.

С какого это перепуга они так засуетились, отмечая в докладе, что «эти действия не являются искренними (ну да, им ведь очень далеко от искренних, проплаченных Соросом действий разного рода грантоедов. – А. Г.), и они становятся все более и более опасными». Далее лабораторией приводится упоминание организаций, объединившихся в хештег «Лживый Никол». Упомянем и мы название и основателей этих патриотических общественных организаций, которые жизнь в Армении видят такой, какая она есть на самом деле, а самое главное, свое видение они открыто, честно доводят до обманутой соросовской пропагандой граждан РА. Это интернет-порталы AntiFake. am (основатель Нарек Самсонян), Blog News (основатель Константин Тер-Накалян), партия «Адекват» (основатели Артур Даниелян и Нарек Малян). «Вопреки заявлениям о независимости и нейтральности, содержание AntiFake. am в основном сфокусировано на дискредитации Пашиняна, – отмечают эксперты Atlantic Council. – Наиболее обсуждаемые статьи на странице содержат разделяющее общество политические комментарии (можно подумать, что разного рода грантоеды, получая сотни миллионов долларов, в поте лица объединяли армянское общество, не делили его на «черных» и «белых», «революционеров» и «контрреволюционеров». – А. Г.), необоснованные сообщения, которые утверждают, что Пашинян посетил завод,

который не существует, или что Пашинян приписывает себе успехи предыдущего правительства».

Я специально привожу столь подробные выдержки с тем, чтобы показать, «как дорог» Никол Воваевич для натовского аналитического центра Atlantic Council. А вот один из главных их выводов: «Эксперты Atlantic Council утверждают, что они нашли четкие доказательства того, что, по крайней мере, AntiFake.am не полностью контролируется из Армении. Изучение домена показывает, что веб-адрес страницы зарегистрирован в России – в Санкт-Петербурге. Более того, эксперты отмечают, что данные о регистрации этого домена и ответственного за него лица на Whois.am закрыты «из соображений конфиденциальности личных данных». «Это предполагает, что ответственные сайта AntiFake.am предприняли шаги, чтобы скрыть свою идентичность, – отмечают эксперты, подчеркивая, что они нашли доказательства того, что – AntiFake.am может быть связан с лицами или организациями, зарегистрированными в России». Вчитываясь в выдержки из этого доклада, невольно приходишь к шальной мысли, что все интернет-порталы, действующие в Армении, «под колпаком» аналитического центра НАТО. И вдруг неожиданно-негладанно заявляет о себе хештег «Лживый Никол» и 4 аффилированных с ним лица, которые не прошли через сито Atlantic Council. Думается, что проводимая на протяжении последних лет скрупулезная работа Atlantic Council в Армении не могла не увенчаться для них успехом, а именно: свершением государственного переворота в стране, являющейся стратегическим союзником России, и приводом к власти человека, которому чужды подлинные национальные интересы Республики Армения и Республики Арцах. Чтобы моя столь строгая оценка не была воспринята в эмоциональной плоскости, приведу лишь два примера из политической биографии «народного премьер-министра» Армении.

Так, 22 октября 2018 г. ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Армении по пути с Манделой или Мугабе», в которой черным по белому было написано: «Вспомним, что на специальном заседании НС РА от 1 мая 2018 г., в повестке которого был вопрос о выборах премьер-министра РА, депутаты парламента от Республиканской партии Армении Арман Сагателян и Мигран Акопян в своих выступлениях озвучили и представили коллегам номер газеты «Айкакан жаманак» за 22 мая 2001 года, в которой была напечатана статья за подписью в тот период главного редактора этой газеты Никола Пашиняна. Статья вышла под патетическим заглавием «Землю сохраняют любовью, знайте». В ней Н. Пашинян, в частности, пишет: «И стало быть, меня удивляет, что в нашей стране еще есть люди, которые имеют иллюзии относительно захваченных, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий. Давайте деликатно обойдем данную болезненную сторону вопроса и

рассмотрим вопрос с точки зрения правил игры. Я не принимаю такую точку зрения, что хорошая дипломатия может сделать так, чтобы эти территории не были бы возвращены Азербайджану ... Ведь эта страна (имеется в виду Армения. – А. Г.) не имеет хозяина, и мы, кто должны быть хозяевами этой страны, оставив наше, *хотим стать хозяевами чужого*» (подчеркнуто мною. – А. Г.).

Следуя своим же советам, Никол Воваевич «землю сохраняет любовью, знайте», только проявление любви у него совершенно оригинальное: людей, героически прошедших через горнило Арцахской национально-освободительной войны, Н. Пашинян страшит, пугая их превращением Арцаха в очаг революции.

А теперь другой факт из недавней истории, весьма убедительно свидетельствующий, мягко выражаясь, о беспринципности «народного премьера». Так, 3 октября 2017 года в парламенте Армении во внеочередном порядке был рассмотрен проект заявления парламента о выходе Армении из Евразийского экономического союза (далее – ЕАЭС). В тот же день прошло голосование по вопросу проекта заявления о выходе Армении из ЕАЭС. «За» принятие этого заявления проголосовала лишь фракция «Елк» («Выход»), руководимая Николом Пашиняном. Заметим также, что проект был представлен оппозиционным блоком «Елк». Примечательно другое: спустя всего лишь полтора года, уже 30 апреля 2018 г., кандидат в премьер-министры в Национальном Собрании в ответ на вопрос вице-спикера НС РА Эдуарда Шармазанова о том, какое из заявлений нужно принимать за основу – оппозиционного депутата Никола Пашиняна о необходимости выхода Армении из ЕАЭС или кандидата в премьеры, заявившего: «Не секрет, что я лично голосовал против вступления Армении в Евразийский экономический союз, что означает, что я не поддерживал членство РА в ЕАЭС. Но тем не менее Армения – член ЕАЭС, и мы, будучи политическими и государственными деятелями, должны считаться с реалиями и фактами». По сути, Пашинян признается, что он вынужден считаться с фактами, а его сердце, подобно сердцу старика из повести Уильяма Сарояна «В горах мое сердце», «осталось в горах, в Шотландии», а в нашем случае – на Западе, который не одно десятилетие через разные гранты щедро финансировал сподвижников Никола Воваевича, совершивших в апреле – мае 2018 года государственный переворот, столь трепетно оберегаемый со стороны Atlantic Council и К^О.

Вместо послесловия. Не хотелось в майские постпраздничные дни завершать статью на минорной ноте. Совершенно произвольно на память пришло признание главнокомандующего русской армией на Кавказе генерала Павла Цицианова. Так, в 1805 году в рапорте императору Александру I он писал: «Шуша с одной стороны окружена высокой каменной

стенной, а с другой укреплена естественным расположением высоких вертикальных скал, против которых во время осады бессильна любая военная стратегия». А царский генерал, историограф Василий Потто в 1826 году писал: «Взять эту крепость открытою силою почти не представляется возможным». Итак, спустя 187 лет – 8 мая 1992 года операция под названием «Свадьба в горах» началась и завершилась победой воинов-добровольцев из Нагорного Карабаха, Армении и Диаспоры. Сегодня, на фоне примитивных попыток очернения отдельных руководителей блестяще проведенной операции «Свадьба в горах», хочется выразить слова искренней благодарности в адрес всех добровольцев Арцахской национально-освободительной войны. Не скрою, что в эти дни, когда один из ярких символов Победы Роберт Седракович Кочарян подвергается политической вендетте со стороны идеологов, обесславивших себя статьями – Левон Тер-Петросян: «Война или мир? Пора стать серьезными» или Никол Пашиян: «Землю сохраняют любовью, знайте», невольно придумался над мыслями, прозвучавшими в интервью третьего президента РА Сержа Азатовича Саргсяна, которое он 9 мая т.г. дал Общественной телекомпании Арцаха: «Должен прямо сказать, чтобы как-то пресечь различные недобросовестные заявления, недобросовестное отношение в течение очень долгих лет, что руководил операцией (освобождения Шуши) Аркадий Тер-Тадевосян – Командос. В операции участвовали только добровольцы, но важно также, что участвовали все тогдашние руководители Нагорного Карабаха. Роберт Кочарян – со стороны Лачина, просто как солдат, с автоматом в руках, Бако Саакян – в только что сформированной роте Степанакерта...». Вдумайтесь пожалуйста, уважаемые читатели: фактический лидер Нагорного Карабаха, как простой воин, с автоматом в руках ковал Победу.

P.S. 12 мая 2019 года в конференц-зале гостиницы «Конгресс» состоялась презентация книги Роберта Кочаряна «Жизнь и свобода». Супруга экс-президента Арцаха и Армении, выступившая на презентации, отметила, что эта книга учит любить Родину. Что ж, сказано верно, однако добавлю от себя: любить Родину так, когда ты готов отдать за нее свою жизнь. Живыми воплощениями такой любви являются Герои Арцаха ...

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՑԱԽ. ԵՐԲ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՇԱՀԵՐԸ ՆԵՆԳԱՓՈԽՎՈՒՄ ԵՆ ԿՈՒՅՐ ԱՏԵԼՈՒԹՅԱՄԲ, ԱՂԵՏՆ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ Է

«Ատելությունը պարտվածների բաժինն է»:
Կոնֆուցիոս

Չեմ թաքցնի, որ մայիսի 9-ին Հայրենական մեծ պատերազմում խոր-
հրդային ժողովրդի տարած Հաղթանակի 74-ամյակի, Շուշիի ազատագրման
29-ամյակի և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Պաշտպանության
բանակի ստեղծման տոնակատարությունից հետո դժվար էր տրամադրվել
գրելու մի հոդված, որում ստիպված եմ հարգելի ընթերցողների ուշադրու-
թյունը հրավիրել «ժողվարչապետի» գործողությունների անհամարժեքու-
թյան հերթական դրսևորման վրա, գործողություններ, որոնք լի են կույր
ատելությամբ քաղաքական ընդդիմախոսների հանդեպ: Ընդ որում՝ անգամ
ամբողջ հայ ժողովրդի համար թանկ այդ լուսավոր տոնական օրերին: Եվ
այսպես, ս.թ. մայիսի 7-ին Արցախի Հանրապետության գործող նախագահ
Բակո Սահակյանը և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության երկրորդ նա-
խագահ Արկարի Ղուկասյանը նամակ էին ուղարկել Հայաստանի գլխավոր
դատախազ Արթուր Դավթյանի հասցեով: Նամակում, մասնավորապես,
նշված էր. «Ինչպես գիտեք, ամեն տարի մայիսի 9-ին Արցախում հանդիսա-
վորությամբ նշվում է Հաղթանակի տոնը (նկատի է առնվում Հայրենական
մեծ պատերազմում – Ա. Գ.), ԼՂՀ ՊԲ (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապե-
տության Պաշտպանության բանակի – Ա. Գ.) և Շուշիի ազատագրման օրը:
Ավանդույթի համաձայն՝ Ստեփանակերտում և Շուշիում անցկացվող տո-
նակատարությունների հյուր են դառնում, ի թիվս այլ հարգարժան հյուրերի,
Արցախի Հանրապետության բոլոր նախկին ղեկավարները, մարդիկ, ովքեր
իրենց հսկայական ավանդն են ներդրել Արցախյան պատերազմում, կանգ-
նած են եղել մեր պետության և բանակի ստեղծման ակունքներում, մաս-
նակցել են Շուշիի ազատագրմանը, կերտել են մեր Հաղթանակը: Հաշվի առ-
նելով, որ Արցախի Հանրապետության առաջին նախագահ Ռոբերտ Քոչար-
յանը կալանավորված է, խնդրում ենք Ձեզ մայիսի 9-ին ընդառաջ կայացնել
համապատասխան որոշում նրա խափանման միջոցը փոխելու մասին:

Մենք պատրաստ ենք հանդես գալ ցանկացած հրապարակային
երաշխիքով, որն անհրաժեշտ կլինի նրա՝ մեկուսարանից ազատ արձակ-

վելու և կայանալիք դատավարության ողջ ընթացքում ազատության մեջ լինելու համար: Հուսով ենք, որ Ձեր որոշմամբ հնարավորություն կընձեռեք, որպեսզի Արցախի Հանրապետության երեք ղեկավարներն էլ ներկա գտնվեն մայիսի 9-ի տոնակատարություններին Ստեփանակերտում և Շուշիում, ինչը, վստահաբար, համերաշխության և միասնականության ազդակ կդառնա ոչ միայն մեր հասարակության, այլև ամբողջ աշխարհի ու նաև հակառակորդի համար»: Արցախի նախագահների դիմումին ի պատասխան՝ Հայաստանի Գլխավոր դատախազությունը հանդես եկավ պարզաբանմամբ, որում նշված էր. «...ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 151-րդ հոդվածի համաձայն՝ խափանման միջոցը կարող է փոփոխվել միայն քրեական վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից: Քանի որ տվյալ քրեական գործը ներկայումս գտնվում է Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանում, ՀՀ դատախազությունը տվյալ քրեական գործով վարույթն իրականացնող մարմինը չէ, հետևաբար՝ նախագահների կողմից ՀՀ գլխավոր դատախազին հասցեագրված դիմումի քննարկումը ներկա փուլում դուրս է ՀՀ դատախազության լիազորությունների տիրույթից»: Ավելի քան համոզված եմ, որ Բակո Սահակյանը և Արկադի Դուկասյանը բավական հեռատեսորեն են վարվել՝ դիմելով ոչ թե ՀՀ վարչապետին, այլ գլխավոր դատախազին: Չէ՞ որ Ն.Փաշինյանի կողմից նրանց բարձրացրած միջնորդության հարցի դրական լուծումը մերժելու դեպքում մենք կդառնայինք իրադարձությունների չափազանց անցանկալի զարգացման վկաները, այն է. այն փաստի վկաները, երբ պաշտոնական Երևանն իր գործողություններով, փաստորեն, չի ցանկանում «համերաշխության և միասնականության ազդակ դառնալ ոչ միայն մեր հասարակության, այլև ամբողջ աշխարհի ու նաև հակառակորդի համար»: Էլ չեմ ասում այն մասին, որ Հայաստանում իշխանության ղեկին գտնվողների, ասել է թե՛ «ժողվարչապետի» համար ոչ մի արժեք չունի Արցախի նախագահների ընդունած պարտավորությունը. «Մենք պատրաստ ենք հանդես գալ ցանկացած հրապարակային երաշխիքով, որն անհրաժեշտ կլինի նրա՝ մեկուսարանից ազատ արձակվելու և կայանալիք դատավարության ողջ ընթացքում ազատության մեջ լինելու համար»: Ուշադրություն դարձրեք, հարգելի ընթերցող, որ այստեղ անգամ ակնարկ չի արվում գալիք դատավարությանը որևէ միջամտությանը և այս գործով դատարանի համապատասխան որոշման կայացմանը:

Դե ինչ, թվում էր, թե այստեղ կարելի էր կանգ առնել, մանավանդ հաշվի առնելով այն, որ Արցախի իշխանությունները պահպանել են այդ հպարտ մարզի զավակներին վայել լռություն: Բայց ոչ, այդ էր պակաս: Արդեն հաջորդ օրն իսկ՝ ս.թ. մայիսի 8-ին, Ն.Փաշինյանը վերադարձավ այս թեմային մամուլի ասուլիսի ընթացքում և, մասնավորապես, ասաց. «Ես կարծում եմ, որ Արցախի նախագահի իրավախորհրդատուները պետք է ձիշտ խորհուրդներ տան, որովհետև այդ հարցն այլևս գլխավոր դատախազի տիրույթում չէ, գործն ուղարկվել է դատարան: Եթե գլխավոր դատա-

խազը շատ էլ ուզենա, չի կարող այդ հարցը լուծել, – այնուհետև նա շարունակել է. – Արցախի հերոս Մանվել Գրիգորյանը նույնպես բանտում է: Ինչո՞ւ իրենց դիմումում նրան էլ չեն հիշատակել: Նրանք Արցախի հերոսի կոչում են շնորհել Մանվել Գրիգորյանին: Ինչո՞ւ նրա մասին էլ չեն դիմել: Եթե ինչոր մեկին թվում է, թե Գրիգորյանին վերագրվող հանցագործությունն ավելի ծանր է, քան Քոչարյանին ներկայացված մեղադրանքները, ապա նա սխալվում է»: Նման բան լսելով «Ժողվարչապետից»՝ ականա մտաբերում եմ Հայաստանի բոլոր հեռուստաալիքներով քանիցս արծարծվող տեսանյութերը, որոնցում կոպտորեն խախտվում էր քաղաքացիական իրավունքի հիմնարար սկզբունքը՝ անմեղության կանխավարկածը Արցախի հերոս Մանվել Գրիգորյանի նկատմամբ, երբ, ըստ էության, եթերով կանխորոշվում և ուղղորդվում էր քննության ընթացքը: Պետք է կարծել, որ արդեն քննության ընթացքում Մ.Գրիգորյանին վերագրվող մեղադրանքներից շատերը վերաորակավորվեցին, և արդյունքում՝ նրան վերագրվող հանցագործությունները «պակաս ծանր» դարձան, քան նրանք, որոնք ներկայացվեցին Ռ.Քոչարյանին: Որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը վերջնարդյունքում քաղբանտարկյալ կճանաչվի և լիովին կարդարացվի՝ կարծում եմ, ոչ ոք չի կասկածում, այդ թվում և «Ժողվարչապետը»: Բայց դա այլ վերլուծության թեմա է: Իսկ այժմ կցանկանայի մեջբերում կատարել իմ «Արտաշես Գեղամյան. Քոչարյանն իմ ընկերը չէ, բայց ճշմարտությունն ավելի թանկ է» հոդվածից, որը հրապարակվել է 2018թ. օգոստոսի 2-ին ռուսաստանյան REGNUM լրատվական գործակալությունում. «Հոդվածն ավարտելով՝ կցանկանայի համառոտ ընդհանրացնել նրա բովանդակությունը... Ռոբերտ Քոչարյանն իմ ընկերը չէ, կրկնում եմ՝ ընկերս չէ, բայց ճշմարտությունն ավելի թանկ է: Իսկ ճշմարտությունն այն է, որ Քոչարյանի հանդեպ դատ ու դատաստան սարքելու մտադրությունը, ընդ որում՝ արհեստականորեն, «ականջից ձգելով» և այդ գործընթացում Ռուսաստանին ներքաշելով, հերթական քայլն է Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև ռազմավարական հարաբերությունների խզման տանող ճանապարհին: Այլ խոսքերով՝ սա առաջին քայլն է դեպի հայոց պետականության կորուստ տանող ճանապարհին: Եվ սա չափազանցություն չէ: Սա ճշմարտություն է»: Որպեսզի հարգելի ընթերցողը չմտածի, թե զբաղվում եմ ավելի վաղ գրած հոդվածս հանրահռչակելով, մեջբերում կատարեմ արդեն մեկ այլ հոդվածից, որը հրապարակվել է 2019թ. մայիսի 10-ին, ժամը 22.23-ին, «Ղարաբաղում «սողացող խռովության» հետևից երևում է Կրեմլը» վերնագրով, Minval.az-ի ոչ անհայտ հեղինակ, տիկին Նուրանիի, նույն ինքը Կասիմովա Թոֆիգախանում ֆազիլ կրզիի կողմից (<https://minval.az/news/123885199>): Դրանում Թոֆիգախանումը մասնավորապես բացառիկ սրտացավություն և մտահոգություն է ցուցաբերում Հայաստանի «Ժողվարչապետի» հանդեպ՝ իր հոդվածում

մեջբերելով նրա գրառումը Facebook-ից. «Մամուլում հաճախ են գրում այն մասին, որ ոմանք փորձում են Ղարաբաղը վերածել հակահեղափոխության օջախի, «Արցախի» ժողովուրդը այն կվերածի հեղափոխության օջախի»: Այնուհետև Թոֆիգախանումը ափսոսանքով նշում է. «Միայն հազիվ թե սպառնալիքներն ունենան ակնկալվող արդյունքը. «ղարաբաղցիներն անհնազանդություն» ցուցաբերել են հենց նրա այցելության ժամանակ (նկատի ունի Ն.Փաշինյանի այցը – Ա. Գ.) օկուպացված Ղարաբաղ: Էլ չեմ ասում այն մասին, որ «ուժային սցենարը» Ղարաբաղում Երևանի կողմից՝ դա Ադրբեջանի համար միջամտության և սեփական օկուպացված հողերի ռազմական «մաքրման» ևս մեկ հիմք է... Իսկ իրավիճակը Հայաստանում բավական լավ հիշեցնում է 1997-ի աշունը – 1998-ի գարունը, «սողացող հեղաշրջումը», որն ավարտվեց Հայաստանի երկրորդ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականով: Լևոն Հակոբովիչը, հիշեցնենք, բացահայտ կոչ էր անում փոխգիշման գնալ Ադրբեջանի հետ, ինչի համար էլ վճարեց: Եվ որ ամենագլխավորն է՝ առնվազն չի բացառվում, որ «Ղարաբաղյան խռովությունը» ոչ միայն և ոչ այնքան Երևանում որոշ ֆիզուրներն են, դրանց հետևից երևում է Կրեմլը (ինչպես ասում են՝ տեղ հասանք – Ա. Գ.): Ամենակարճ հեռանկարում նման խռովության սպառնալիքը կկապի Փաշինյանի ձեռքերը բանակցություններում, որոնք ընթանում են ամերիկյան մոդերացիայով: Բայց և «ժողվարչապետի» հրաժարականն էլ է միանգամայն տեղավորվում Մոսկվայի ծրագրերում: Այո, այսօր Նիկոլ Փաշինյանը միանգամայն կառավարելի է, նա չի փորձում հակաձառել մոսկովյան պետերին, բայց և այնպես մինչև վերջ չի վստահում նրան (սրտացավ Թոֆիգախանումի ցնցող իրադեպությունը Ն.Փաշինյանի հանդեպ «մոսկովյան պետերի» վերաբերմունքի մասին – Ա. Գ.): Մի խոսքով՝ «թնջուկն» ավելի է խճճվում: Այսօր հասկանալի պատճառներով մնում է միայն կռահել, թե ինչով կավարտվի այս «սողացող խռովությունը» Ղարաբաղում՝ ակնհայտ օտարերկրյա, ավելի ճիշտ՝ ռուսական մասնակցությամբ, կոլիմանա՞ր արդյոք Փաշինյանը ...»:

Ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի ադրբեջանական իշխանությունների դիրքորոշումը, այո, այո, չսխալվեցի, ադրբեջանական իշխանությունների, որոնց լիովին ենթարկվում է և որոնց խոսափողն է Minval.az ինտերնետ պորտալը, որպեսզի հարգելի ընթերցողը մտորի, թե ինչու են Նիկոլ Փաշինյանն ու ԿՕ-ն արհեստականորեն լարում հարաբերությունները Արցախի Հանրապետության ղեկավարության հետ՝ ի առավելագույն գոհունակություն ավիշերոնյան մաս-մեդիաների: Կամ վերցնենք մեկ այլ օրինակ: Խոսքը, ըստ իս, Հայաստանի վարչապետի մամուլի քարտուղարի չափազանց անկոռեկտ արտահայտությունների մասին է, որը մեկնաբանել է Արցախի Հանրապետության Ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղար, Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանի հայտարարությունը: Հիշեցնենք ընթերցողներին, որ Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանը, մարտական գեներալին բնորոշ ուղղամտությամբ օրերս հայտա-

րարեց, որ Հայաստանի իշխանությունները պետք է հարգանք ցուցաբերեն Արցախի գործող և նախկին նախագահներ Բակո Սահակյանի ու Արկադի Ղուկասյանի կոչի հանդեպ և փոխեն Ռոբերտ Քոչարյանի խափանման միջոցը: Ի «խրատ» Վիտալի Բալասանյանի՝ «Ժողվարչապետի» մամուլի քարտուղարն ասաց. «Տարօրինակ է լսել բարձրաստիճան արցախյան պաշտոնյայից նման մեկնաբանություն: Նրա կարգի պաշտոնյան, կարծում եմ, պետք է պահպանի համապատասխան զսպվածություն»: Անհանգստություն է առաջացնում այն, որ այս հիմարությունները «արցախյան բարձրաստիճան պաշտոնյայի» արտահայտությունների վերաբերյալ արտացոլում են նաև հենց Ն.Փաշինյանի վերաբերմունքը Արցախի Հանրապետության գործող ղեկավարության հանդեպ: Նա տարբերություն չի դնում Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանի (էլ չեմ ասում Հայաստանի երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի հանդեպ վերաբերմունքի մասին, որոնց հասցեին Ն.Փաշինյանը ս.թ. մայիսի 8-ին անտաշ արտահայտություններ արեց իր մամուլի ասուլիսի ժամանակ) և իր շրջապատի պաշտոնյաների միջև: Վերցնենք թեկուզ այդ նույն Դավիթ Սանասարյանին՝ Պետական վերահսկողական ծառայության պետին, որի պաշտոնավարությունը դադարեցրել են կոռուպցիայի մեջ կասկածվելու մեղադրանքով: Որպեսզի համեմատությունս կոպիտ չթվա, ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Դավիթ Սանասարյանի գլխավոր արժանիքը Երևանի փողոցները փակելն էր չարտոնված հանրահավաքների ժամանակ, Հայաստանում պետական հեղաշրջման նախօրեին (2018թ. ապրիլ-մայիս), ինչպես նաև ձվեր նետելը Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանության շենքի ուղղությամբ, ինչն ուղեկցվում էր Հայաստանից 102-րդ ռուսական ռազմակայանը դուրս բերելու կարգախոսներով: Հենց Դ.Սանասարյանի մասին է «Ժողվարչապետը» այդ նույն մամուլի ասուլիսի ընթացքում բարբառել. «Դավիթ Սանասարյանի պարագայում ես ասում եմ, որ ափսոսում եմ, որ մարդիկ խնդիրն ընկալում են «եղբայրական» տրամաբանության մեջ: Նա իմ ընկերն է, բայց իմ ընկերը չի կարող օրենքից վեր լինել, և որևէ մեկի ընկերը նույնպես չի կարող օրենքից վեր լինել»: Զգիտես ինչու, լրագրողական համքարությունից որևէ մեկը մամուլի ասուլիսում չհարցրեց. իսկ այդ ինչու՞ ռուսատյացն ու ձվերի նետման վարպետը հայոց պետության վարչապետի համար ընկալվում է ավելի բարձր, քան Արցախի հերոսները, հաղթանակի խորհրդանիշները 1992 – 1994թթ. Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմում, ինչպիսին են, անշուշտ, Ռոբերտ Քոչարյանը, Սերժ Սարգսյանը, Վիտալի Բալասանյանը, Մանվել Գրիգորյանը, որոնք պատերազմի դաժան տարիներին ավելի քան երկու տարի ամեն ժամ նայել են մահվան աչքերին, ավելին՝ իրենց ընտանիքները չեն հեռացրել Շուշիի բարձունքից գնդակոծվող Ստեփանակերտից՝ դրանով իսկ մոտակա հաղթանակի վստահություն ներշնչելով Ստեփանակերտի բնակիչներին, և որոնք ներկայում դարձել են քննադատության թիրախ,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հավասարեցվել դավիթսանասարյանին: Իսկ ինչ վերաբերում է գեներալ-լեյտենանտ Մանվել Գրիգորյանին, ապա նա նույնպես հաղթանակը կերտել է իր անձնուրաց տիկնոջ՝ Նազիկ Ամիրյանի հետ միասին Արցախի մարտահաշտում: Չէի ցանկանա, որպեսզի ընթերցողների մոտ ոչ ճիշտ տպավորություն ստեղծվի այն մասին, որ Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի տարիներին նրանց ցուցաբերած հերոսությամբ ես փորձում եմ համահարթեցնել իբր նրանց կատարած օրինախախտումները: Ոչ, հարգելի ընթերցող, դրա համար դատարան կա, որը դեռ չի կայացրել որևէ մեղադրական դատավճիռ, ուրեմն՝ «ժողվարչապետի» բարձրագույն «մերկացնող» ճառերը կարող են որակվել լավագույն դեպքում որպես ուղղակի ցուցում քննչական մարմիններին այն մասին, թե ինչ ուղղությամբ վարեն քննությունը, հետո էլ որպես հուշում Գլխավոր դատախազությանը և դատական մարմիններին, թե ինչպիսի դատավճիռը կընկալվի իշխանությունների կողմից որպես ճիշտ ուղղությամբ արված գործողություն: Ն.Փաշինյանի նման մեկնաբանությունների այլ գնահատականը կարող է որակվել ոչ այլ կերպ, քան զրպարտություն: Բայց դա նույնպես այլ վերլուծության թեմա է:

Որպեսզի կարծիք չստեղծվի, թե առանց անհրաժեշտության այսքան մանրամասն եմ ներկայացնում «ժողվարչապետի» վերջերս հնչեցրած արտահայտությունները, նշեմ, որ պատճառը միանգամայն կոնկրետ է. դրանք Հայաստանի և Արցախի ազգային անվտանգության սպառնալիք են պարունակում: Ավաղ, սա չափազանցություն չէ: Ինքներդ դատեք. ս.թ. մայիսի 11-ին, ժամը 23:58-ին (ուշադրություն դարձրեք հրապարակման ժամին, չէին համբերում ու պետք էր ժամ առաջ հրապարակել այդ նյութը) МОСКВА-БАКУ.RU էլեկտրոնային պորտալը իր կայքում տեղադրեց հոդված՝ «Ռուսաստանցի փորձագետ. Փաշինյանն առայժմ վախենում է նոր հակառուսական քայլեր անել» վերնագրով, որում, մասնավորապես, նշվում է. «Հայկական մամուլը եզրակացություն է արել այն մասին, որ Փաշինյանին այդպես էլ չի հաջողվել լիովին իրեն ենթարկեցնել Ստեփանակերտը: Փաշինյանի համար Ղարաբաղը մնում է Վանդեայի նման մի ինչ-որ բան, «հակահեղափոխության պլացդարմ»: Այն մասին, թե կարող է արդյոք Երևանը վերջապես ճնշել Ղարաբաղյան կլանի դիմադրությունը, «Մոսկվա-Բաքու» պորտալի հարցազրույցում մտորում է Ռուսաստանի քաղաքական հետազոտությունների ինստիտուտի տնօրեն Սերգեյ Մարկովը (ափշերոնյան ինտերնետ պորտալի զարմանալի հետաքրքրվածությունը «վերջապես Ղարաբաղյան կլանի դիմադրության ճնշմամբ» – Ա. Գ.): Հարց. «Սերգեյ Ալեքսանդրովիչ, այս շաբաթ լրացավ Փաշինյանի իշխանության գալու մեկ տարին: Ինչո՞ւ մեկ տարվա ընթացքում նրան այդպես էլ չհաջողվեց թուլացնել, մասնատել Ղարաբաղյան կլանը (գուցե տպավորություն ստեղծվի, որ Ն.Փաշինյանին հենց այդ առաքելությամբ էլ իշխանության են բերել, այքե՞զ փորձանք, առայժմ չի ստացվում – Ա. Գ.): Անշատողական ռեժիմի

առաջնորդները չեն վախենում բացահայտ քրթմնջալ այն առիթով, որ իրենց առաջնորդ Քոչարյանին չեն թողել գոնե մեկ օրով մասնակցելու տոնին»։ Սերգեյ Մարկովի պատասխանը. «Ակնհայտ է, որ ղարաբաղյան կլանը պահպանել է միասնականությունը, պահպանել է ազդեցությունը Հայաստանում, այն մնում է Հանրապետական կուսակցության քաղաքական սիրտը։ Կլանի ներկայացուցիչների համար շատ կարևոր է միասին մնալ, չէ՞ որ միայնակ լինելու պարագայում Նիկոլ Փաշինյանը նրանց կխեղդի» (նորից զարմացնում է քաղաքագետի վստահությունը «Ժողովարչապետի» գործողությունների կանխորոշվածության և միանշանակության հարցում Արցախի Հանրապետության գործող և նախկին ղեկավարների հանդեպ – Ա. Գ.): Հարց. «Երևանյան մամուլն արդեն գրել է, որ Ղարաբաղը (Արցախը) մնացել է «հակահեղափոխության օջախ»։ Ի պատասխան Փաշինյանը գրել է իր Facebook-ում. «Եթե որևէ մեկը փորձի Արցախը վերածել հակահեղափոխության օջախի, ապա Արցախի ժողովուրդը այն կվերածի հեղափոխության օջախի»։ Կարելի՞ է արդյոք ասել, որ Փաշինյանը սպառնում է կրկնել Ստեփանակերտում անցած տարվա սցենարը»։ Ս.Մարկով. «Այո, ընդ որում՝ ավելի կոշտ սցենարով։ Մեկ տարի առաջ հեղափոխություն տեղի ունեցավ, թեև ԱՄՆ-ի և Եվրամիության աջակցությամբ, բայց և այնպես, տեղի ունեցավ հիմնականում ինքնուրույն (դատելով Ս.Մարկովի տոնայնությունից՝ նա ուրախ է հեղափոխության, բայց իրականում պետական հեղաշրջման համար, գուցե նրան մի փոքր հուսահատեցնում է այն, որ հեղաշրջումը նախաձեռնել են ԱՄՆ-ը և Եվրամիությունը – Ա. Գ.):»:

Ըստ երևույթին, Ս.Մարկովը գտնվում է գրագրության մեջ Նիկոլ Վովակիչի հետ, քանզի հավատացել է հեքիաթին, թե «հեղափոխությունը հիմնականում տեղի է ունեցել ինքնուրույն» կամ նա ս.թ. մայիսի 13-ին Minval.Az-ում հրապարակված հոդվածի տպավորության տակ է՝ «Փաշինյան. Մենք Հայաստանում հեղափոխության վրա \$200 հազար ենք ծախսել» վերնագրով (նշենք, որ հոդվածում տեղ են գտել կտորներ ՌԲԿ-ին Ն.Փաշինյանի տված հարցազրույցից)։ Իսկ հարյուր միլիոնավոր դոլարները, որոնք ահա արդեն մի ամբողջ տասնամյակ կանոնավոր հիմունքներով ուղղվել են «հեղափոխության թիավարներին» աջակցելու համար՝ որպես սորոսյան և այլ գրանտներ, դա հաշիվ չէ։ Այնուհետև Ս.Մարկովը, «փոխհատուցելով», այսպես ասենք, ադրբեջանական չափանիշներով բարոյական պարզևատրումը, շարունակում է. «Եթե հեղափոխական իրադարձություններ տեղի ունենան էլ Ստեփանակերտում (Խանքենդի), ապա դրանք կիրառվեն Երևանից։ Երևանը նախկինի պես Ղարաբաղը համարում է Հայաստանի մաս լայն իմաստով, նա շարունակում է լիովին վերահսկել Ղարաբաղի և՛ բյուջեն, և՛ զինված ուժերը։ Ինչպես հայտնի է, այդ Հայաստանի ջինված ուժերն են զավթել Ղարաբաղը, այլ ոչ թե իրենք՝ ղարաբաղցիները (որքան վարձու պետք է լինել ափշերոնյան կաշառատուների կողմից նման ստոր սուտ տարածելու համար, որը վիրավորում է ավելի քան քսանհինգ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հազար զոհված և վիրավորված ղարաբաղցի ազատամարտիկների, նրանց հարազատների ու մերձավորների սրբազան զգացումները, որոնք ադրբեջանցի պատմիչներից իրենց Հայրենիքի ազատագրման համար մահու և կենաց կռիվ տվեցին – Ա. Գ.): Բայց այն բանից հետո, երբ հեղափոխական իրադարձություններ կլինեն, նրանք, կարծում եմ, կաջակցվեն նաև իրենց՝ ղարաբաղցիների կողմից, չէ՞ որ Փաշինյանը պոպուլյար է Ղարաբաղի հայ համայնքում»:

Չէի ցանկանա սույն քաղաքագետի այլ մտքերն էլ ներկայացնել, բայց մի բանում նա, անշուշտ, ճիշտ է, երբ պնդում է. «Եթե ճիշտ լինենք, ապա դա Հայաստանի նախկին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի և նրա վաղեմի զինակից Նիկոլ Փաշինյանի անձնական վրեժն է (նկատի ունի Ռոբերտ Քոչարյանի դատը – Ա. Գ.): Ս.Մարկովի հարցազրույցում ցնցում են նրա անթաքույց հոգացողությունը, արդարացնող խորհրդածությունները տխրահռչակ Դավիթ Սանասարյանի վերաբերյալ: Այսպես, պատասխանելով հարցին, թե ինչո՞ւ Փաշինյանը չկարողացավ պաշտպանել սեփական շրջապատի մարդուն, Մարկովն ասում է. «Պայքար է ընթանում տարբեր խմբավորումների միջև: Եվ ղարաբաղյան կլանն էլ պահպանում է իր ազդեցությունն ուժային կառույցներում (զարմանալի սրտակցություն և բացահայտ ռուսատյացին, սորոսյան գրանտակեր Դավիթ Սանասարյանին արդարացնելու ցանկություն – Ա. Գ.): Փաշինյանին առայժմ չի հաջողվել լիովին իրենց վերահսկողության տակ դնել ուժայիններին (ըստ երևույթին, Ս.Մարկովին դա առանձնապես ցավեցնում է – Ա. Գ.): Այդ պայքարը շարունակվում է: Հավանաբար, ձերբակալությունը նման պայքարի տեսանելի մասն է... Բայց ճշգրիտ կարելի է ասել՝ ուժայինները փորձում են պաշտպանել իրենց ինքնավարությունը, նրանք մնում են Քոչարյան-Սարգսյան և ընդհանրապես Հանրապետական կուսակցության խմբավորման ինտեգրված մասը»:

Պատկառելի ստաժ ունեցող բացահայտ հայատյացի նման արտահայտությունները, նրա ձգտումը՝ ի միջի այլոց, հենց այնպես աջակցել և սրտակցել «դժվարություններին», որոնց բախվում է Նիկոլ Վոլակիչը, փոքր-ինչ էկզոտիկ հիշողություններ են առաջ բերում, թող ների ինձ ընթերցողը անկեղծությանս համար, երբ շոգեբաղնիսում լոգանք ընդունողներից մեկին առաջարկում են լողազգեստ հագնել կամ հանել պարանոցի խաչը, որպեսզի վստահություն առաջացնեն իրենց արտահայտած մտքերի հանդեպ: Մի խոսքով՝ այս «ռուսաստանցի» քաղաքագետի դատողություններից շատ ուժեղ ադրբեջանական նավթի հոտ է գալիս:

Տազնապ է առաջացնում այլ բան, որ առանձին ռուսաստանցի քաղաքագետների կողքին Ն.Փաշինյանի ռեժիմի պաշտպաններ են գրվել նաև միանգամայն տարաշխարհիկ կազմակերպություններ, օրինակ՝ Հյուսիսատլանտյան դաշինքին՝ ՆԱՏՕ-ին առընթեր ամերիկյան վերլուծական կենտրոնը (Atlantic Council): Բնավ պատահաբար չէ, որ հիշատակեցի Atlantic Council-ի մասին:

Այսպես, ս.թ. մայիսի 3-ին «Ազատություն» ռադիոն (Ազատ Եվրոպա/Ազատություն ռադիոյի հայկական բաժանմունքը) հրապարակել է հոդված՝ «Խարդախ խմբերը «փաստերի ստուգման» անվան տակ արշավ են վարում Հայաստանի դեմ - Atlantic Council» վերնագրով, որում, մասնավորապես, գրված է. «Հայաստանի վարչապետի և կառավարության դեմ սոցիալական ցանցերում իրականացվում է համակարգային արշավ, որի հետքերը տանում են դեպի Ռուսաստան, պնդում է ամերիկյան հեղինակավոր Atlantic Council վերլուծական կենտրոնը»: Atlantic Council-ի դեմոկրատիայի ջատագովները վկայակոչում են Թվային քրեական հետազոտությունների լաբորատորիայի (Digital Forensic Research Lab) փորձագետների հետաքննությունը, որի համաձայն. «Ինչպես ցույց է տալիս հետաքննությունը, անցած ամիսներին որոշ ընդդիմախոսներ (Ն.Փաշինյանի – Ա. Գ.) միավորվել են #SutNikol հեշթեգի ներքո և սկսել բարդ արշավ՝ ուղղված Նիկոլ Փաշինյանի և նրա կողմնակիցների վարկաբեկմանը ապատեղեկատվության և կանխակալ տեղեկատվության տարածման ճանապարհով»: Բնականաբար, հարց է ծագում. իսկ, ըստ էության, ի՞նչ իրավունքով է ՆԱՏՕ-ին առընթեր վերլուծական կենտրոնն իրեն իրավունք վերապահում ուղղակի միջամտել ինքնիշխան պետության ներքին գործերին՝ ստանձնելով գրաքննիչի դերը: Ընդ որում՝ միջամտում է մի պետության ներքին գործերին, որը նաև ՀԱԿԿ անդամ է:

Այդ ի՞նչ սաստիկ վախից են նրանք իրար խառնվել՝ զեկույցում նշելով, որ «այդ գործողություններն անկեղծ չեն (դե հա, նրանց համար հո շատ հեռու են անկեղծ, Սորոսի կողմից վճարվող տարբեր գրանտակերների գործողությունները – Ա. Գ.), և նրանք դառնում են ավելի ու ավելի վտանգավոր»: Այնուհետև լաբորատորիան նշում է կազմակերպություններ, որոնք միավորվել են «Սուտ Նիկոլ» հեշթեգում: Հիշատակենք նաև մենք այդ հայրենասիրական հասարակական կազմակերպությունների անվանումներն ու հիմնադիրներին, որոնք կյանքը Հայաստանում տեսնում են այնպիսին, ինչպիսին կա իրականում, և որ գլխավորն է՝ նրանք իրենց տեսլականը բաց, անկեղծ հասցնում են ՀՀ սորոսյան քարոզչությամբ խաբված քաղաքացիներին: Դրանք են AntiFake.am (հիմնադիր՝ Նարեկ Սամսոյան), Blog News (հիմնադիր՝ Կոնստանտին Տեր-Նակալյան) ինտերնետ պորտալները և «Աղեկվադ» կուսակցությունը (հիմնադիրներ՝ Արթուր Դանիելյան և Նարեկ Մալյան): «Ի հեճուկս անկախության և չեզոքության մասին հայտարարությունների՝ AntiFake.am-ի բովանդակությունը հիմնականում կենտրոնացած է Փաշինյանի վարկաբեկման վրա, – նշում են Atlantic Council-ի փորձագետները՝ շարունակելով. – Առավել քննարկվող հոդվածները պարունակում են հասարակությունը բաժանող քաղաքական մեկնաբանություններ (կարելի է մտածել, որ տարատեսակ գրանտակերները, հարյուր միլիոնավոր դոլարներ ստանալով, քրտնաջան միավորել են հայ հասարակությունը, այն չեն բաժանել «սևերի» ու «սպիտակների», «հեղա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

փոխականների» ու «հակահեղափոխականների» – Ա. Գ.), չհիմնավորված տեղեկություններ, որոնք պնդում են, որ Փաշինյանն այցելել է գործարան, որը գոյություն չունի կամ որ Փաշինյանն իրեն վերագրում է նախորդ կառավարության հաջողությունները»:

Ես հատուկ եմ այսքան մանրամասն մեջբերումներ կատարում, որպեսզի ցույց տամ, թե «որքան թանկ է» Նիկոլ Վոլակիչը ՆԱՏՕ-ական Atlantic Council վերլուծական կենտրոնի համար: Իսկ նրանց գլխավոր եզրահանգումներից մեկն այն է, որ «Atlantic Council-ի փորձագետները պնդում են, որ իրենք գտել են հստակ ապացույցներն այն բանի, որ, գոնե, AntiFake.am-ը լիովին չի վերահսկվում Հայաստանից: Դոմենի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ էջի վեբ-հասցեն գրանցված է Ռուսաստանում, Սանկտ Պետերբուրգում: Ավելին, փորձագետները նշում են, որ այդ դոմենի և դրա պատասխանատու անձի գրանցման տվյալները Whois.am-ում փակ են «անձնական տվյալների գաղտնիության նկատառումներով»: «Դա ենթադրում է, որ AntiFake.am կայքի պատասխանատուները քայլեր են ձեռնարկել, որպեսզի թաքցնեն իրենց ինքնությունը, – նշում են փորձագետները՝ ընդգծելով, որ իրենք գտել են ապացույցներ, որ – AntiFake.am-ը կարող է կապված լինել Ռուսաստանում գրանցված անձանց կամ կազմակերպությունների հետ»: Ընթերցելով այս զեկույցից քաղվածքներ՝ ակամա գալիս ես մի խև մտքի, որ Հայաստանում գործող բոլոր ինտերնետ պորտալները ՆԱՏՕ վերլուծական կենտրոնի «կափարիչի տակ» են: Եվ հանկարծ որտեղից որտեղ իր մասին հայտարարում է «Սուտ Նիկոլ» հեշթեգը և նրա վրա ազդեցություն ունեցող 4 անձինք, որոնք չեն անցել Atlantic Council-ի մաղով: Կարծում եմ, որ վերջին տարիներին Հայաստանում Atlantic Council-ի կողմից իրականացվող մանրագին աշխատանքը չէր կարող չպսակվել հաջողությամբ, այն է՝ պետական հեղաշրջման իրականացմամբ մի երկրում, որը Ռուսաստանի ռազմավարական գործընկերն է, և մի մարդու իշխանության բերելով, որին խորթ են Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության իսկական ազգային շահերը: Որպեսզի իմ այսքան խիստ գնահատականը չընկալվի հուզական հարթությունում, երկու օրինակ բերեմ Հայաստանի «Ժողվարչապետի» քաղաքական կենսագրությունից:

Այսպես, 2018թ. հոկտեմբերի 22-ին ռուսաստանյան REGNUM լրատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Հայաստանը գնալու է Մանդելայի կամ Մուգաբեի ճանապարհով» վերնագրով, որում սևով սպիտակի վրա գրված է. «Հիշենք, որ ՀՀ ԱԺ 2018թ. մայիսի 1-ի հատուկ նիստում, որի օրակարգում էր ՀՀ վարչապետի ընտրության հարցը, խորհրդարանի Հանրապետական կուսակցության պատգամավորներ Արման Սաղաթեյանը և Միհրան Հակոբյանն իրենց ելույթներում հնչեցրին և գործընկերներին ներկայացրին «Հայկական ժամանակ» թերթի 2001թ. մայիսի 22-ի համարը, որում տպագրված էր հոդված այն ժամանակ թերթի

գլխավոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինյանի ստորագրությամբ: Հոդվածը լույս է տեսել պաթետիկ «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» վերնագրով: Հոդվածում Ն.Փաշինյանը, մասնավորապես, գրում է. «Եվ ուրեմն, ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իյուզիաներ ունեն գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ: Եկեք նրբանկատորեն շրջանցենք հարցի ամենացավոտ կողմը և հարցը դիտարկենք խաղի կանոնների տեսակետից: Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ այդ տարածքները չվերադարձնեն Ադրբեջանին... Ախր էս երկիրը (նկատի ունի Հայաստանը – Ա.Գ.) տեր չունի, և մենք, որ պետք է լինենք այս երկրի տերը, մերը թողած *ուզում ենք տեր լինել ուրիշին*» (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.):

Հետևելով իր իսկ խորհուրդներին՝ Նիկոլ Վովակիչը «հողը պահում է սիրով, իմացե՛ք», միայն թե նրա սիրո դրսևորումը միանգամայն ինքնատիպ է, այն է. մարդկանց, որոնք հերոսաբար անցել են Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի քուրայով, Ն.Փաշինյանը ահաբեկում է՝ վախեցնելով նրանց Արցախը հեղափոխության օջախի վերածելով:

Իսկ հիմա մեկ այլ փաստ մոտ ժամանակների պատմությունից, որը բավական համոզիչ վկայում է, մեղմ ասած, «ժողվարչապետի» անսկզբունքայնության մասին: Այսպես, 2017թ. հոկտեմբերի 3-ին Հայաստանի խորհրդարանում արտահերթ կարգով դիտարկվեց Եվրասիական տնտեսական միությունից (այսուհետ՝ ԵԱՏՄ) Հայաստանի դուրս գալու մասին խորհրդարանի հայտարարության նախագիծը: Նույն օրը տեղի ունեցավ ԵԱՏՄ-ից Հայաստանի դուրս գալու մասին հայտարարության նախագծի քվեարկությունը: Հայտարարության ընդունմանը «կողմ» քվեարկեց միայն «Ելք» խմբակցությունը, որը ղեկավարում էր Նիկոլ Փաշինյանը: Նշենք նաև, որ նախագիծը ներկայացվել էր «Ելք» ընդդիմադիր դաշինքի կողմից: Հատկանշական է այլ բան. ընդամենը մեկուկես տարի հետո, արդեն 2018թ. ապրիլի 30-ին վարչապետի թեկնածուն Ազգային ժողովում, ի պատասխան ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ Էդուարդ Շարմազանովի հարցի, թե որ հայտարարությունը պետք է հիմք ընդունել՝ ԵԱՏՄ-ից Հայաստանի դուրս գալու անհրաժեշտության մասին ընդդիմադիր պատգամավոր Նիկոլ Փաշինյանի՞, թե՞ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանի խոսքը, ով հիմա հայտարարում է՝ «Գաղտնիք չէ, որ ես անձամբ քվեարկել եմ Եվրասիական տնտեսական միությանը Հայաստանի անդամակցության դեմ, ինչը նշանակում է, որ ես չեմ աջակցել ԵԱՏՄ-ին ՀՀ անդամակցությանը: Բայց և այնպես, Հայաստանը ԵԱՏՄ անդամ է, և մենք, լինելով քաղաքական և պետական գործիչներ, պետք է հաշվի առնենք իրողություններն ու փաստերը», ըստ էության, Փաշինյանը խոստովանում է, որ ստիպված է հաշվի նստել փաստերի հետ, իսկ նրա սիրտը, Ուիլյամ Սարդյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի ծերունու սրտի պես, «մնացել է լեռներում»:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Շոտլանդիայում, իսկ մեր պարագայում՝ Արևմուտքում, որը ոչ մեկ տասնամյակ տարբեր գրանտների միջոցով ֆինանսավորել է Նիկոլ Կովալեֆի համախոհներին, որոնք 2018-ի ապրիլ – մայիսին իրականացրին պետական հեղաշրջում, որն այնքան հուզաթրթիռ պաշտպանվում է Atlantic Council և K⁰-ի կողմից:

Հետգրության փոխարեն: Չէի ցանկանա մայիսյան տոնական օրերին հոդվածս ավարտել մինորային նոտայով: Միանգամայն ակամա մտաբերեցի Կովկասում ռուսական բանակի գեներալ Պավել Ցիցիանովի խոստովանությունը: 1805թ. կայսր Ալեքսանդր 1-ին նա գրել է. «Շուշան մի կողմից շրջապատված է բարձր քարե պատնեշով, իսկ մյուս կողմից ամրացված է բնական բարձր ուղղահայաց ժայռերով, որոնց դեմ պաշարման ժամանակ անգոր է ցանկացած ռազմական ստրատեգիա»: Իսկ ցարական գեներալ, պատմագիր Վասիլի Պոտտոն 1826-ին գրել է. «Այս ամրոցը գրավել բաց ուժով գրեթե հնարավոր չի թվում»: Եվ այսպես, 187 տարի հետո, 1992թ. մայիսի 8-ին «Հարսանիք լեռներում» ռազմական գործողությունը սկսվեց և ավարտվեց Լեռնային Ղարաբաղի, Հայաստանի և Սփյուռքի կամավորների հաղթանակով: Այսօր, «Հարսանիք լեռներում» փայլուն իրականացված գործողության որոշ ղեկավարներին սևացնելու պարզունակ փորձերի ֆոնին, ցանկանում եմ անկեղծ երախտագիտության խոսք ասել Արցախի ազգային-ազատագրական պատերազմի բոլոր ազատամարտիկների հասցեին: Չեմ թաքցնում, որ այս օրերին, երբ Հաղթանակի վառ խորհրդանիշներից մեկը՝ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը, ենթարկվում է քաղաքական վեցարկային այն գաղափարախոսների կողմից, որոնք իրենց փառագրկել են՝ «Լևոն Տեր-Պետրոսյան. Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն: Ժամանակն է լրջանալու» կամ «Նիկոլ Փաշինյան. Հողը սիրելով եմ պահում, իմացե՛ք» հոդվածներով, ականա խորհեցի այն մտքերի շուրջ, որոնք հնչել են ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի հարցազրույցում, որը նա ս.թ. մայիսի 9-ին տվեց Արցախի Հանրային հեռուստաընկերությանը. «Պետք է ուղղակի ասեմ, որպեսզի ինչ-որ կերպ կանխեմ տարբեր անբարեխիղճ հայտարարությունները, անբարեխիղճ վերաբերմունքը շատ երկար տարիների ընթացքում, որ գործողությունը (Շուշիի ազատագրումը) ղեկավարել է Արկադի Տեր-Թադևոսյանը՝ Կոմանդոսը: Գործողությանը մասնակցել են միայն կամավորները, բայց նաև կարևոր է, որ մասնակցել են Լեռնային Ղարաբաղի այն ժամանակվա ղեկավարները: Ռոբերտ Քոչարյանը՝ Լաչինի կողմից, պարզապես որպես զինվոր, ավտոմատը ձեռքին, Բակո Սահակյանը՝ հենց նոր ձևավորված Ստեփանակերտի վաշտում...»: Խորամուխ եղեք, խնդրեմ, հարգելի ընթերցող, որ Լեռնային Ղարաբաղի փաստացի ղեկավարը, որպես հասարակ զինվոր, ավտոմատը ձեռքին իր զինակիցների հետ կերտել է Հաղթանակը:

Հ.Գ. 2019թ. մայիսի 12-ին «Կոնգրես» հյուրանոցի կոնֆերանս-դահլիճում տեղի ունեցավ Ռոբերտ Քոչարյանի «Կյանք և ազատություն» գրքի շնորհանդեսը: Արցախի և Հայաստանի նախկին նախագահի տիկինը, ելույթ ունենալով շնորհանդեսին, նշեց, որ գիրքը սովորեցնում է սիրել Հայրենիքը: Դե ինչ, ճիշտ է ասված, բայց իմ կողմից ավելացնեմ. սիրել Հայրենիքն այնպես, երբ պատրաստ ես կյանքդ տալ հանուն նրա: Նման սիրո կենդանի մարմնացումներն են Արցախի հերոսները ...

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НЕАДЕКВАТНОСТЬ ВЛАСТЕЙ АРМЕНИИ – ПОДСТРЕКАТЕЛЬСТВО К ВОЙНЕ

АРМЕНИЯ ПОСЛЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕРЕВОРОТА

Итак, 20 мая стартовали совместные азербайджано-турецкие тактические учения «Мустафа Кемаль Ататюрк – 2019» с боевой стрельбой. Как было заявлено организаторами учений, они нацелены на достижение координации взаимодействия военных подразделений Азербайджана и Турции путем разработки совместных планов штабов по повышению уровня боеготовности личного состава и развитию их навыков ведения совместных боевых операций, а также имели целью поддержание на высоком уровне взаимоотношения и взаимопонимания военнослужащих двух стран, проведение обмена опытом. Заметим также, что в совместные учения привлечены: личный состав – до 10 тысяч военнослужащих, 150 единиц танков и другой бронетехники, до 200 ракетно-артиллерийских установок разного калибра, реактивных систем залпового огня и минометов, а также 35 боевых самолетов и вертолетов. Казалось бы, что такие беспрецедентно масштабные военные учения Азербайджана и Турции должны были возыметь отрезвляющее воздействие на «народного премьера» Армении и К^О.

Ан нет, не тут-то было. Сначала власти Армении затеяли шоу в ходе судебного процесса в отношении первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента Республики Армения Роберта Седраковича Кочаряна, которое сопровождалось грубым нарушением основополагающего принципа гражданского права – презумпции невиновности. Взять хотя бы тот факт, что властями Армении всячески создавался информационный фон с целью обоснования вменяемого Роберту Кочаряну надуманного обвинения в свержении конституционного строя Армении в 2008 году. Естественно, что в авангарде информационных киллеров была радиостанция «Азатутюн» (армянское отделение радио «Свободная Европа / Свобода»). Отметим, что, несмотря на прямой информационный шантаж, физическое присутствие ангажированной толпы из числа разного рода грантоедов, а также отдельных обманутых

лжепропагандой родственников трагически погибших 1 марта 2008 года наших сограждан, суд общей юрисдикции Еревана 18 мая т. г. освободил Роберта Седраковича Кочаряна из-под стражи. Это стало возможным благодаря поручительству двух других президентов Республики Арцах: бывшего – Аркадия Гукасяна и действующего – Бако Саакяна. Как и следовало ожидать, отправление независимого правосудия сильно расстроило и рассердило поводырей государственного переворота (апреля–мая 2018 года) в Армении. Сердобольное отношение поводырей к очевидному срыву их финансовых и информационных потуг по приведению юриспруденции Армении в соответствие с «высокими моральными критериями», присущими нравам, насаждаемым в Армении после государственного переворота, не могло пройти бесследно. Сей провал нашел свое отражение в «игривом» прямом эфире в Facebook «народного премьер» вчера поздно ночью.

Так, Никол Пашинян выступил с опасным заявлением о перекрытии 20 мая т. г. с 8.30 утра входов и выходов всех судов на территории Республики Армения без исключения. Эта провокация далеко не случайно затеяна именно в эти дни – после завершения чемпионата мира по художественной гимнастике в Баку и продолжающегося военного учения азербайджанских вооруженных сил и их турецких наставников. Не вызывает сомнений, что Азербайджан готовится к войне, в которой симпатии известных центров силы международной политики (с учетом событий вокруг Ирана) будут на стороне подстрекателей войны, причем с обеих сторон. Видимо, складывающиеся деловые отношения Россия – Турция стоят поперек горла «большому другу Ирана», известному продавцу Азербайджану военных технологий и дронов и, бесспорно, их заокеанскому стратегическому партнеру.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՀԱՄԱՐԺԵՓՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍԱՂԱՆՔ Է

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԵՂԱՇՐՋՈՒՄԻՑ ՀԵՏՈ

Եվ այսպես, մայիսի 20-ին մեկնարկեցին «Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթյուրք – 2019» ադրբեջանա-թուրքական համատեղ մարտավարական զորավարությունները՝ մարտական հրաձգությամբ: Ինչպես հայտարարել էին զորավարությունների կազմակերպիչները, դրանք ուղղված էին Ադրբեջանի և Թուրքիայի զինվորական ստորաբաժանումների փոխգործակցության համակարգմանը՝ զորակազմի մարտական պատրաստության մակարդակի բարձրացման և մարտական գործողություններ վարելու ուղղությամբ շտաբների համատեղ պլանների մշակման ճանապարհով, ինչպես նաև նպատակ ունեին բարձր մակարդակի վրա պահել երկու երկրների զինծառայողների փոխհարաբերություններն ու փոխըմբռնումը, փորձի փոխանակումը: Նշենք նաև, որ համատեղ զորավարություններում ներգրավված էին մինչև 10 հազար զինծառայողից բաղկացած զորակազմը, 150 միավոր տանկեր և այլ զրահատեխնիկա, տարբեր տրամաչափի մինչև 200 հրթիռահրետանային համալիրներ, համազարկային կրակի ռեակտիվ համակարգեր ու ականանետեր, ինչպես նաև 35 մարտական իքնաթիռ և ուղղաթիռ: Թվում էր, թե Ադրբեջանի և Թուրքիայի այս աննախադեպ մասշտաբային զորավարությունները պետք է սթափեցնող ազդեցություն ունենային Հայաստանի «Ժողվարչապետի» և K^O-ի վրա:

Բայց չէ, այդպես չեղավ: Սկզբում Հայաստանի իշխանությունները շուրջ կազմակերպեցին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի հանդեպ, որն ուղեկցվում էր քաղաքացիական իրավունքի հիմնարար սկզբունքի՝ անմեղության կանխավարկածի կոպիտ խախտմամբ: Վերցնենք թեկուզ այն փաստը, որ Հայաստանի իշխանություններն ամեն կերպ ստեղծում էին տեղեկատվական ֆոն՝ Ռոբերտ Քոչարյանին 2008թ. Հայաստանում սահմանադրական կարգի տապալման մտացածին մեղադրանքի վերագրումը հիմնավորելու նպատակով: Բնական է, որ տեղեկատվական քիլերների ավանգարդում «Ազատություն» ռադիոկայանն էր («Ազատ Եվրոպա / Ազատություն» ռադիոյի հայկական բա-

ժաննունք): Նշենք, որ, չնայած ուղղակի տեղեկատվական շանտաժին, տարատեսակ գրանտակերների թվից կողմնակալ ամբոխի, ինչպես նաև կեղծ քարոզչությամբ խաբված՝ 2008թ. մարտի 1-ին ողբերգականորեն զոհված մեր քաղաքացիների որոշ հարազատների ֆիզիկական ներկայությանը, Երևանի ընդհանուր իրավասության դատարանը ս.թ. մայիսի 18-ին ազատ արձակեց Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանին կալանքից: Դա հնարավոր դարձավ շնորհիվ Արցախի Հանրապետության երկու այլ նախագահների՝ նախկին նախագահ Արկադի Ղուկասյանի և գործող նախագահ Բակո Սահակյանի երաշխավորության: Ինչպես և պետք էր սպասել, անկախ արդարադատության իրականացումը խիստ վշտացրեց և զայրացրեց պետական հեղաշրջման (2018թ. ապրիլ– մայիսի) ուղեվարներին Հայաստանում: Ուղեվարների սրտացավ վերաբերմունքն իրենց ֆինանսական և տեղեկատվական նկրտումների ակնհայտ խափանման նկատմամբ՝ արդարադատությունը «Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո սերմանվող «բարձր բարոյական չափանիշներին» համապատասխանեցնելու ուղղությամբ, անհետ կորչել չէր կարող: Այս ծախսողումն իր արտացոլումը գտավ «Ժողվարչապետի» Facebook-ի «չարաճճի» ուղիղ եթերում երեկ ուշ գիշեր:

Այսպես, Նիկոլ Փաշինյանը հանդես եկավ վտանգավոր հայտարարությամբ՝ ս. թ. մայիսի 20-ին, առավոտյան ժամը 8.30-ին Հայաստանի Հանրապետության տարածքում անխտիր բոլոր դատարանների մուտքերն ու ելքերը փակելու մասին: Այս սադրանքը բնավ պատահաբար չի նախաձեռնվել հենց այս օրերին՝ Բաքվում գեղարվեստական մարմնամարզության աշխարհի առաջնության ավարտից հետո և ադրբեջանական զինված ուժերի ու նրանց թուրք խրատատուների շարունակվող զորավարժությունների պարագայում: Կասկած չի հարուցում, որ Ադրբեջանը պատրաստվում է պատերազմի, որում միջազգային քաղաքականության հայտնի ուժի կենտրոնների համակրանքը (հաշվի առնելով Իրանի շուրջ իրադարձությունները) լինելու է պատերազմ սադրողների կողմը, ընդ որում՝ երկու կողմից: Հավանաբար, Ռուսաստան – Թուրքիա ստեղծվող գործնական հարաբերությունները կանգնել են «Իրանի մեծ բարեկամի»՝ Ադրբեջանին ռազմական տեխնոլոգիաների ու դրոնների հայտնի վաճառողի և, անշուշտ, նրա անդրօվկիանոսյան ռազմավարական գործընկերոջ կոկորդին:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության
նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: ПАШИНЯН НЕ ДОБИЛСЯ УСТОЙЧИВЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ И СКАТИЛСЯ К ПОПУЛИЗМУ

ПОПУЛИЗМ ЧРЕВАТ ПОТЕРЕЙ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ И РАЗВЯЗЫВАНИЕМ АЗЕРБАЙДЖАНОМ ВОЙНЫ С РЕСПУБЛИКОЙ АРЦАХ

Итак, 18 мая 2018 г. суд общей юрисдикции общины Аван и Нор Норк г. Еревана освободил из-под ареста первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента Республики Армения (далее – РА) Роберта Седраковича Кочаряна под поручительство действующего и бывшего президентов Республики Арцах (ранее называвшейся Нагорно-Карабахской Республикой) Бако Саакяна и Аркадия Гукасяна. Сие «дерзкое» неповиновение народного судьи Давида Григоряна воле вождя «бархатной революции» (имеется в виду государственный переворот апреля–мая 2018 г. в Армении) у Никола Пашиняна вызвало «праведный» гнев. Уже на следующий день Н. Пашинян призвал граждан страны 20 мая т. г. с раннего утра блокировать все входы и выходы судов Армении. «Утром в 08:30 блокируем все входы и выходы зданий судов республики так, чтобы никто не смог войти внутрь. В 12:00 я выступлю с речью в режиме реального времени», – обратился к своим сторонникам «народный премьер» через Facebook. При этом он, комментируя решение суда об освобождении из-под ареста Роберта Кочаряна, заявил, что «в стране созревает второй и самый главный этап революции, который направлен на изменение судебной системы и установление в этой сфере народной власти».

Примечательно, что в обоснование неотложности принятия подобного решения он сослался на следующее: «Могу привести лишь один пример: насколько можно быть уверенным в том, что сегодняшняя судебная система способна провести объективное следствие по тому же делу 1 марта (имеет в виду столкновение 1 марта 2008 года митингующих, не согласных с итогами выборов президента РА в феврале 2008 г., с силами правопорядка, в результате которых погибли 10 человек, свыше 200 были

ранены. – А. Г.), при том что десятки противоправных действий исполнительной власти были реализованы с дозволения действующей судебной системы». Таким образом, мы стали свидетелями разворачивающегося в Армении крайне опасного явления. Так, уже целый год Н. Пашинян и К^О мобилизовывали все свои информационные ресурсы (в том числе щедро финансируемые соросовскими общественными организациями) и через десятки интернет-порталов создавали информационный фон о якобы насильственном свержении вторым президентом РА Робертом Кочаряном «конституционного строя Армении не предусмотренным Конституцией РА способом». И вдруг, уважаемый читатель, надо же такому случиться: решением судьи первой инстанции Давида Григоряна было приостановлено производство по уголовному делу Роберта Кочаряна, бывшего вице-премьера РА Армена Геворкяна, бывших начальника Главного штаба МО РА Сейрана Оганяна и заместителя министра обороны РА Юрия Хачатурова и направлено в Конституционный суд Армении. Такого поворота событий, когда судья принимает самостоятельное решение, руководствуясь при этом законом, и не становится тупым инструментом в осуществлении политической вендетты, личной мести со стороны самого «народного премьера» – это событие в диковинку даже в условиях «новой Армении», то есть Армении после государственного переворота апрель-мая 2018 г. Как в этом Николу Воваевичу не усмотреть проявление невиданной дерзости, кощунства, прямой вызов устоям его демократического единовластия. О мой бедный армянский народ, до чего же мы дожили?! Решительности нашему «народному премьеру» не занимать (естественно, не на поле боя), и его реакция не заставила себя долго ждать. Он незамедлительно выступил по прямому эфиру с разъяснениями своего призыва по блокированию всех судов Армении и гневно заявил (с выражением лица, отражающим то ли страх, то ли решительность, а скорее сочетающим оба этих компонента): «Армянский народ воспринимает судебную власть как пережиток старой коррумпированной системы, где постоянно плетутся и осуществляются заговоры против общества». Отметим, уважаемый читатель, что на досрочных выборах в Национальное Собрание РА, которые состоялись 9 декабря 2018 г., из зарегистрированных 2 млн 573 тыс 579 избирателей в голосовании приняли участие 48,99% избирателей. При этом за альянс «Мой шаг», руководимый Николом Пашиняном, свои голоса отдали 884 тыс. 456 избирателей, или 34,37% от их общего числа. В этих условиях выступать от имени армянского народа, при этом безапелляционно, к места и не к месту, думаю, не позволено и «народному премьеру».

Уважаемый читатель, не скрою, что в течение минувшей недели я потратил очень много времени с целью ознакомления, по возможности, с

максимально большим потоком информации, аналитических статей, интервью относительно беспрецедентных действий Никола Пашиняна, о которых было изложено выше. Напомню, что он уже год является главой исполнительной власти РА, более того, имеет 70,43% голосов в Национальном Собрании Армении. Это напоминание к тому, что Никол Воваевич, обладая столь внушительными рычагами власти, в случае отказа от присущего ему популизма и при мало-мальской адекватности к занимаемой им должности мог реализовать любую законодательную инициативу, принять любой закон по реформе судебной системы. Я вовсе не оговорился, отметив, что за год, так как прежний состав парламента Армении, в котором у Н. Пашиняна не было большинства, после государственного переворота никогда не торпедировал ни один из законопроектов, представленных на рассмотрение НС РА фракцией псевдореволюционеров «Елк» («Выход»), лидером которой был Н.Пашинян. Вне всяких сомнений, властям придерживающим «новой Армении» ничто не мешало взвешенно подойти к вопросам реформирования судебной системы, совершенствование которой вполне закономерный процесс для любого государства, а уж тем более для стран с молодой демократией. Так что же побудило «народного премьера» пойти на столь отчаянный, уголовно наказуемый шаг, который, вне всякого сомнения, в государстве с более или менее состоявшейся судебной системой стал бы началом открытого судебного процесса над руководителем исполнительной власти страны, который, призвав сограждан к блокированию судов, по сути парализовал их работу, препятствовал отправлению правосудия, что является уголовно наказуемым преступлением. Но это тема другого анализа.

А сейчас вспомним историю из недавнего прошлого. Так, 10 июля 2018 года президент Азербайджана Ильхам Алиев, выступая на заседании азербайджанского правительства, при обсуждении деятельности правительства за первое полугодие 2018 г. заявил, что армянский народ повторяет его слова: «Я заявил с трибуны ООН, что в Армении был режим коррупционной хунты. Сейчас это повторяет армянский народ (как и Пашинян, Алиев отождествляет Никола Воваевича с армянским народом, и впрямь единомышленники. – А. Г.)... Армянская государственность уже потерпела крах. В то же время справедливость восторжествовала, хунта кровопийц оставила власть. *Здесь была и наша роль* (подчеркнуто мной. – А. Г.). Не хочу сейчас это раздувать (не поспоришь, благородно не подставлять единомышленника. – А. Г.)».

Думается, что Алиев вовремя остановился, так как при достаточно внимательном анализе отдельных выдержек из выступлений «народного премьера» Армении временами складывается впечатление, что они написаны в кабинетах апшеронских политиков. Иначе мы не стали бы

свидетелями того, как они смакуют перлы, к примеру, из обращения Н. Пашиняна к народу 20 мая т.г. Невольно напрашивается вопрос – а что же такого, близкого сердцу апшеронских политиков, поведал «народный премьер» в этом своем выступлении. «Изучив все факты, я вижу за всем этим заговор с целью развязать новую войну и, возможно, даже сдать некоторые территории, переложив ответственность на правительство страны. Усматриваю в этой деятельности признаки государственной измены. Как премьер-министр Армении, Верховный главнокомандующий вооруженными силами в военное время, прибегну к самым жестким мерам для предотвращения подобных заговоров» (то есть в конце предложения Никол Пашинян подтверждает, что он и не сомневается в наличии «подобного заговора». – А. Г.), – заявил «народный премьер». Надо предположить, что он усмотрел заговор в видеоролике Министерства обороны Азербайджана, выпущенном в медиапространство по десяткам телеканалов и интернет-порталов апшеронского султаната накануне широкомасштабных военных учений, стартовавших 20 мая т.г. (видимо, соросовские грантоеды подсказали Николу Воваевичу, что там проглядывается армянский след). Так вот на видеоролике есть кадры с изображением азербайджанских солдат, которые выстроились в надпись: «Наша цель – Шуша, ждите нас». Согласитесь, что здесь армянский след «налицо», только на все это следует посмотреть глазами соросовских грантоедов. А может, «народный премьер» усмотрел заговор «конкретных сил» в самой Республике Арцах «с целью развязать новую войну» в презентации новой книги азербайджанского актера и режиссера Бахрама Багирзаде, на днях изданной для детей под «миролюбивым» заглавием «Иреван для детей». В этой книге муаллим Бахрам весьма своеобразно откликается на призыв Никола Пашиняна, прозвучавший 11 апреля т.г. не где-нибудь, а с трибуны ПАСЕ (знай наших): «Чрезвычайно важно, что нам с президентом Азербайджана Ильхамом Алиевым удалось начать конструктивный диалог (надо полагать, именно по результатам этого диалога и раскрылся «заговор» неких, только ему и Ильхаму Алиеву известных «конкретных сил». – А. Г.), но я уверен, что он должен проходить не только между лидерами, но и между обществами. Важно, чтобы мы готовили наши общества к миру, а не к войне». Бахрам Багирзаде не мог не внять призыву Никола Воваевича и 23 мая т.г. презентовал свой опус, выдержку из которого представим на суд уважаемых читателей: «Пришло время воздать должное нашим предкам и с уважением к их великим деяниям рассказать правдивую историю об их родине – древнем городе Иреван, созданном их трудами и талантами!» Напомним читателям, что годом основания Еревана – Эребуны считается 782 год до н. э. и основан был Эребуни царем Урарту Аргишти I. Каким образом он мог быть пред-

ком Бахрама Арифоглыевича, выражаясь близким его сердцу языком, большой, большой секрет. Но непреложным фактом остается то, что с самого раннего возраста азербайджанским детям прививается чувство вражды к армянам и Армении, формируется в их сознании восприятие армянина как оккупанта и врага. Собственно ничего нового в этом нет, это не первый год реализуемая азербайджанскими властями государственная политика. Достаточно вспомнить, что в феврале 2018 года Ильхам Алиев, выступая на VI съезде правящей партии «Ени Азербайджан», заявил: «Эриван является нашей исторической землей, и мы, азербайджанцы, должны вернуться на эти земли, это наша политическая и стратегическая цель, и мы должны к ней постепенно приближаться». Видать стратег Н. Пашинян, изучив эти факты из речи своего азербайджанского коллеги, прозорливо раскрыл «за всем этим заговор с целью развязать новую войну (но почему-то не Азербайджаном, а «заговорщиками» с армянской стороны. – А. Г.) и усмотрел в этой деятельности признаки государственной измены», повторюсь, не со стороны апшеронских ястребов, а со стороны «конкретных сил» в Республике Арцах. Что же все это означает? Абсолютная неадекватность в восприятии угроз национальной безопасности, нависших над Арменией и Арцахом со стороны воинственно настроенных высоких политиков апшеронского султаната. А может, это тщательно запланированная стратегия Запада политика, реализуемая Николом Воваевичем и К^О, в основном состоящей из разного рода соросовских выкормышей и агентов влияния, конечная цель которой – разрыхление основ армянской государственности подтачиванием незыблемых основ единения и братства армянского народа, проживающего в двух армянских государствах – Республике Армения и Республике Арцах. Увы, сказанное мной не преувеличение, более того, подобные оценки не лишены основания. Так, 17 мая 2019 г. интернет-портал News.day.az опубликовал статью Зульфугара Ибрагимова под весьма красноречивым заглавием «От карабахского клана Пашиняна может спасти только Азербайджан». Согласитесь, уважаемый читатель, что само заглавие убедительно свидетельствует об особо сердобольном отношении азербайджанских властей к особе Никола Воваевича. Ведь общеизвестно, что News.day.az является одним из многочисленных рупоров алиевской пропаганды. С чего бы это проявление такой заботы о судьбе «народного премьера» Армении, которого берется спасти Азербайджан. Вот что нам ведает в своей статье муаллим Зульфугар: «Карабахский клан на самом деле гораздо сильнее, чем думали добравшиеся наконец до власти в собственной стране ереванцы».

Откуда автору статьи известно, о чем думали добравшиеся до власти ереванцы, думается, не праздный вопрос. Заметим, что милый серд-

цу азербайджанской элиты первый президент РА Левон Тер-Петросян является уроженцем Алеппо, а Никол Пашинян родился несколько ближе к Еревану, в Иджеване. Слова азербайджанского автора вовсе не безобидный пассаж, так как они преследуют вполне конкретную цель – вбить в подсознание читателей понятие «два армянских народа», опасное определение, которое тиражировал и сам Н. Пашинян в своем обращении от 20 мая т.г., заявив: «Есть конкретные силы, которые пытаются внести раскол между двумя армянскими народами». Обратим внимание на подобное определение, которое фактически ставит разницу, разъединяет единый армянский народ. Причем это не осечка устной речи, так как его выступление заранее было положено на бумагу. Вызывает огорчение, что вышеотмеченная статья в News.day.az, не без основания, начинается с издевки на сей счет: «Известна притянутая за уши концепция «двух армянских государств». Но сегодня пришлось впервые услышать такую несусазицу, как «два армянских народа». Что называется, дожили до того, что даже азербайджанским журналистам формулировка «два армянских народа» воспринимается как несусазица. Для полноты картины о реакции азербайджанских властей на последние действия Н. Пашиняна приведем выдержку из интервью востоковеда Дмитрия Верхотурова интернет-порталу «Москва-Баку» от 22 мая 2019 года, которое, на мой взгляд, является непредвзятым анализом героических потуг «народного премьера» на пути к реализации «второго, главного этапа бархатной революции». А главное, это интервью отражает не ангажированную позицию эксперта-востоковеда. Итак, вопрос корреспондента «Москва-Баку»: «Ведь Пашинян уже год у власти. Почему же он был вынужден пойти на такие меры? Собирает толпы и не пускать судей к своим рабочим местам. Глава государства ведет себя так, как будто он все еще в оппозиции». Ответ: «Похоже, у него пошатнулся авторитет. Не забывайте, что Пашинян – популист. Он пришел к власти именно на волне популизма (не исключено, что его привели к власти с миссией расколоть армянский народ на «два армянских народа», а популизм им был использован как инструмент для захвата власти. – А. Г.). И ему до сих пор нужны как раз именно такие вот конфликты, в ходе которых он может мобилизовать поддержку масс, выступить в роли вождя. Он подкрепляет таким образом свои позиции».

Вызывает озабоченность и другое обстоятельство – полное совпадение оценок «народного премьера» и властей Азербайджана. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретный пример. Так, 20 мая т.г. небезызвестный интернет-портал Minval, az, который является рупором И. Алиева, опубликовал статью политического обозревателя Тофигаханум Фазил кызы, печатающей статьи под псевдонимом Нурани, под заглави-

ем «Пашинян в панике: Азербайджану следует быть готовым к любому сценарию». Вот что она, в частности, пишет в своей статье: «Но имеет право на жизнь и версия, что «карабахцы» действительно могут спровоцировать на линии фронта «горячий сценарий» (Н. Пашинян называет это «заговор с целью развязать новую войну». — А. Г.), а так как расклад сил (и это еще мягко сказано) не в пользу Армении, то закончится он очередными потерями для Еревана (согласно Н. Пашиняну, «возможно даже сдать некоторые территории, переложив ответственность на правительство страны». — А. Г.)... Но, так или иначе, очевидно, что сегодня на линии фронта высок риск провокаций. А на политическом поле Армении просто нет внятных и влиятельных политиков, с которыми можно не просто встречаться и жать руки, но и есть шанс действительно продвинуть переговоры» [ай, ай, как жестоко и несправедливо сказано и какая черная неблагодарность. Неужели Тофигаханум не знает, что 30 сентября 2018 г. в беседе с журналистами Н. Пашинян хвалил ее патрона: «Он (Ильхам Алиев. — А. Г.) оставил впечатление образованного человека». — А. Г.]».

Никол Воваевич не мог не знать, что сей «образованный человек» героизировал Рамиля Сафарова, который зарубил топором спящего офицера армянина Гургена Маргаряна, или отметил военными наградами азербайджанских садистов, военнослужащих, которые распространили в социальных сетях кадры, как в дни четырехдневной Апрельской войны 2016 года они с радостью на лицах глумились над трупом армянского солдата (езидского происхождения) Кярама Слаяна, которому отрезали голову и устроили впоследствии фотосессию. Видимо, критерии образованности человека у Никола Воваевича в корне отличаются от общепринятых. Возвращаясь к статье Тофигаханум, поведаем, что же она сказала далее: «И это значит, что Азербайджану надо просто быть готовым к любому повороту событий. В том числе и к необходимости «молниеносной операции» по освобождению Карабаха, и нагорного, и равнинного. Потому как тотальная политическая неадекватность Еревана просто не оставляет другого выхода».

Да, тяжело осознавать, что в столь взрывоопасной ситуации, которая сложилась в армяно-азербайджанских отношениях, на арцахско-азербайджанской границе, руководство «новой Армении» вместо консолидации нации ищет заговорщиков в Республике Арцах. Чем это не тотальная политическая неадекватность, конечно, отнюдь не в понимании Тофигаханум. Неадекватность, которая может подтолкнуть азербайджанских ястребов «к необходимости молниеносной операции по освобождению Карабаха».

У читателей, естественно, может возникнуть вопрос: а как же среагировали на призыв Н. Пашиняна наши партнеры из ЕС и США? Прямо

скажем, весьма своеобразно. Причем настолько своеобразно, что их оценкам удивились даже нейтральные к Азербайджану и Армении масс-медиа. Оценивая реакцию Запада на действия «народного премьера», многие СМИ отмечают, что реакция Запада на действия Н. Пашиняна (речь о его призыве к блокированию зданий всех судов) оказалась противоречивой. Так, по их интегральной оценке Вашингтон и Брюссель выступили по сути с одобрением – они не стали прямо хвалить Н. Пашиняна за блокирование судов, но выразили ему полную поддержку в проведении так называемой судебной реформы. Отмечается также, что легкому порицанию Пашиняна подвергли только докладчики из ПАСЕ и представитель Европейской народной партии из Европарламента. Со своей стороны считаю важным обратить особое внимание на поразительную оперативность в озвучивании заявлений о своем содействии реформированию судебной системы, с которыми спустя буквально считанные часы после объявления Н. Пашиняном своих намерений на этот счет выступили отдельные деятели. Так, 21 мая т.г. посол ЕС в РА Петр Свитальский заявил: «Я сегодня могу подтвердить, что Евросоюз официально готов поддержать глубокие и всеобъемлющие реформы судебной системы, предоставив техническую и финансовую помощь. Я раскрою скобки: речь идет о предметной финансовой поддержке. Мы воспринимаем вчерашнее заявление премьер-министра как очень сильное обязательство, мы ничего не навязываем (кто бы в этом сомневался. – А. Г.), но правительство Армении должно знать, что оно может рассчитывать на нашу помощь» (сайт армянской службы радио «Свободная Европа / Свобода»).

Примечательно также и другое «совпадение»: в тот же день был опубликован ежегодный доклад Еврокомиссии о происходящих в Армении процессах и отношениях ЕС – Армения в период с июня 2018 года по май 2019 года, в котором, в частности, отмечается: «Армения активизировала свои усилия по укреплению и расширению партнерства с Евросоюзом, последовательно признавая ту важную роль, которую ЕС может сыграть в плавной реализации повестки реформ страны». Надо полагать, что в числе главных инструментов по «плавной реализации реформ» были блокирование и захват здания Национального Собрания РА 2 октября 2018 года, в день, когда НС РА приняло поправки в закон «О регламенте Национального Собрания», поправки, которые исключали бы возможность роспуска парламента в случае торпедирования его работы. Заметим, что в соответствии с принятыми поправками в этот закон, если заседание парламента не может состояться из-за отсутствия кворума или в случае, когда создаются препятствия для участия в нем депутатов, то предлагалось приостановить заседание и продолжить его после того, как

эти препятствия будут устранены. То есть законопроект обеспечивал парламенту продолжение работы при отставке премьер-министра, тем самым блокировав планы Никола Воваевича провести внеочередные выборы Национального Собрания РА. Не приходится сомневаться, что в арсенале «плавной реализации реформ» свое достойное место имело сатанистское хамство или, мягко выражаясь, своеобразное прочтение демократии и соблюдения прав человека сторонниками «народного премьера», которые на фасадах зданий и улиц по месту проживания депутатов Национального Собрания из правящей Республиканской партии Армении вывешивали траурные плакаты, оповещающие о кончине того или иного депутата. И это кощунство происходило на глазах у детей и родителей, соседей по дому депутатов Национального Собрания. Вот оно – духовное и политическое убожество главарей государственного переворота в Армении, которых так трепетно оберегают наши западные партнеры.

Продолжая тему предстоящей реформы судебной системы, заметим, что сию долгожданную затею «народного премьера», судя по незамедлительной реакции, с нетерпением ждали в Международном центре переходного правосудия, действующем в США. Как передает армянская служба радио «Голос Америки», уже 22 мая т.г. директор этой службы Анна Мириам Рокателло развернула бурную просветительскую работу по популяризации правосудия переходного периода. Так, в своем интервью она напомнила о том, что, правосудие переходного периода помогает обществу после установления законной власти в стране (стало быть, прежние власти Армении были незаконными, то есть незаконными были парламентские выборы 2 апреля 2017 года, и вовсе не беда, что их законность была подтверждена авторитетными международными организациями, в частности, ПАСЕ и ОБСЕ, не говоря уже самим Николом Воваевичем, который с руководимой им фракцией «Выход» вроде бы никаких нареканий насчет законности НС РА не высказывал) или по окончании войны обратиться к прошлым преступлениям. В контексте Армении мы имеем дело с ситуацией, когда страна хочет укрепить основы демократии (в частности, посредством блокирования здания судов, захвата здания НС РА, перекрытия улиц в ходе несанкционированных митингов) и реформировать государственную систему. Воистину вызывает умиление заботливое, трепетное отношение госпожи Рокателло к нашему Николу Воваевичу. Судите сами: «Я не думаю (госпожа Рокателло. – А. Г.), что Армения опоздала в этом отношении (речь о внедрении правосудия переходного периода. – А. Г.). Наоборот, я думаю, что было бы преждевременно ожидать этого от премьер-министра сразу после смены власти. Ему нужно было сначала объединить правительство и заручиться поддержкой

в парламенте (не может не радовать и одновременно не озадачивать факт появления заокеанского адвоката гегемонов государственного переворота апреля-мая 2018 г. в Армении. – А. Г.). Даже сегодня для реализации этой задачи требуются серьезные усилия – работа, годы работы».

Поддержать свою шефию поспешил старший эксперт Международного центра правосудия переходного периода Рубен Каррансан, который в спешном порядке уже прибыл в Армению (или на подлете) с благородной миссией помочь в разработке программы переходного правосудия. Свою помощь он предваряет разделением армянского общества на «черных» и «белых». Да. Все еще живуче подлое правило человеческих отношений – принцип «разделяй и властвуй» (лат. Divide et impera), который по некоторым источникам был принят на вооружение еще македонским царем Филиппом аж в IV веке до н. э., отцом Александра Македонского (если верить в достоверность письма великого немецкого поэта Генриха Гейне, который об этом утверждал в своем письме из Парижа 12 января 1842 года). Далее Каррансан продолжает: «Первое, что нужно сделать – это избавиться от судей и прокуроров, которые связаны с коррупцией. Для этого необходимо создать процесс, справедливость и прозрачность которого не вызывает сомнений».

Я специально столь подробно излагал эти отнюдь не оригинальные азбучные истины, с которыми не может не согласиться любой здравомыслящий гражданин Армении, чтобы в очередной раз подтвердить следующее. Вся технология оболванивания обремененных повседневной заботой обычных граждан Армении построена на простых механизмах, а именно: населению все время говорят о неоспоримых истинах, созвучных их чаяниям и потребностям, простым естественным желаниям. Одновременно с этим впрыскивают в их подсознание главную мысль, укореняют в сознании граждан постулат о том, что виной всех невзгод и трудностей, бедственного положения являются заранее назначенные продажные и коррумпированные чиновники, пережитки прежних властей. При этом, как правило, обходят стороной главную беду сегодняшней Армении – полную неадекватность «народного премьера» и его команды занимаемым государственным должностям, абсолютное незнание ими элементарных основ государственного управления. И данный факт создает благодатные условия для разного рода коррумпированных чиновников, которым обмануть своих некомпетентных руководителей – раз плюнуть. Следуя по этой наезженной колее, Каррансан предупреждает население Армении о коварстве чиновников, проявляя при этом свою «глубокую озабоченность»: «Я понимаю дилемму премьер-министра Пашиняна: невозможно осуществить правосудие переходного периода (то есть старт начала осуществления правосудия переходного периода – это заранее огово-

ренный и уже свершившийся факт. – А. Г.), избежав сопротивление тех, кто виновен в совершении преступлений (то есть господином Каррансаном виновные уже назначены, а на основополагающее положение гражданского права, презумпцию невиновности ему наплевать. – А. Г.). Они будут отчаянно сопротивляться, использовать имеющиеся у них деньги, они будут использовать учреждения, которые находятся под их влиянием – для борьбы с обвинителями и следователями (вот откуда черпает Никол Воваевич постулаты своих, правда, из раза в раз повторяющихся, пламенных речей. – А. Г.). В случае Армении может иметь место и факт «захвата государства», то есть факт оккупации государства бывшими властями (это посыл в подтверждение «опасений» Н. Пашиняна «о заговоре вокруг Карабаха и госизмене. – А. Г.). Это не уникальный случай, такие случаи имели место и в других странах, с новыми властями которых мы также сотрудничаем».

Хочу, чтобы уважаемый читатель правильно меня понял. Я всецело поддерживаю последовательную и непримиримую борьбу с коррупцией и любыми нарушениями закона, но я не принимаю тактику, когда Республику Армения представляют в качестве такой крайне коррумпированной страны, создают злобный имидж страны изгоя, заранее назначают виновных. При этом и близко не подходят к внедрению в Армении современных, оправдавших себя на практике технологий, которые объективно сводят к минимуму коррупционные риски в системе государственного управления. Взять хотя бы »Smart«-технологии, о которых ранее уже приходилось писать. Нет, Николу Воваевичу такой подход не нужен, ведь его главная цель – создание «законных» оснований для осуществления политической вендетты, для установления своей незыблемой авторитарной власти. Однако и это тема отдельного анализа.

Думается, что незамедлительная реакция П. Свительского, Анны Мириам Рокателло и других представителей стран-партнеров из ЕС и США красноречиво свидетельствуют о том, что наши партнеры еще задолго до Н. Пашиняна были проинформированы о будущем развитии событий в Армении. Событий, которые кукловоды Запада осуществляют с помощью Никола Воваевича. И именно обладая этой информацией заранее проработали формы своей поддержки – «технической», «финансовой», «экспертной» и другими благозвучными действиями. Нам же следует констатировать непреложную истину: «цветные революции» на Украине, в Кыргызстане и Грузии, которые являются слагаемыми американской государственной стратегии построения «глобальных Балкан от Косово до Синьцзяна», ныне небезуспешно получают свое развитие в Армении. При этом отметим, что поводыри главарей государственного переворота в Армении тщательно учли все недоработки, имевшие место

при осуществлении «революции роз» в Грузии в 2003 году, «оранжевой революции» на Украине в 2004 году и евромайдана (с ноября 2013 г. – по февраль 2014 г.), «революции тюльпанов» в 2005 году в Кыргызстане. Достаточно вспомнить душещипательные откровения экс-президента Грузии, экс-главы Одесской области Михаила Саакашвили в эфире радиостанции «Эхо Москвы», которые он озвучил 8 августа 2018 года. «Я считаю, что Никол Пашинян находится на правильном пути. Единственное, что необходимо ему сделать – это изменить систему. Сегодня его приказы выполняются старыми главами правоохранительных органов, но кто дает гарантии, что они не поднимут против него бунт?» Далее, по словам Саакашвили, Пашиняну необходимо было сразу распустить действующий парламент (да простит батоно Михаил своему революционному собрату, что он несколько запоздал с этим делом). Саакашвили инструктирует дальше: «Еще ничего не потеряно. Все остается в силе. Пашинян должен сменить правоохранительную систему, так как успех новоизбранного премьера Армении очень важен для нас (примечательно, что Саакашвили говорит о себе любимом во множественном числе, что вполне закономерно для человека, лишённого гражданства Грузии и 28 июня 2018 года заочно приговоренного к шести годам лишения свободы по делу избиения в 2005 году депутата грузинского парламента Гегашвили, не говоря уже о нем, как о гражданине вселенной, которому запрещен въезд на Украину до 2011 года. – А. Г.). Мой личный совет Пашиняну учиться на наших ошибках (надо отдать должное закулисным кукловодам государственного переворота в Армении, которые, несомненно, извлекли надлежащие уроки из «ошибок» Саакашвили. – А. Г.), а не на своих, потому что потом будет плохо (следует полагать, что Саакашвили наконец-то осознает свою персональную ответственность за создание условий, при которых провозглашение Абхазией и Южной Осетией независимости стало объективной необходимостью. – А. Г.). От успеха Пашиняна сегодня зависит наш успех (видимо, имеет в виду дальнейшее финансирование диверсионных групп фондами Сороса в странах по периметру границ Российской Федерации. – А. Г.)».

Конечно, в этом интервью не обошлось и без выпада в адрес президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина. «Я абсолютно уверен в том, что президент России готов сдвинуть Пашиняна с поста премьер-министра в ближайшее время», – заявил дельфийский оракул наших дней, он же экс-президент Грузии Михаил Саакашвили. Заметим, что с выводами относительно возможных действий президента России батоно Михаил в очередной раз сплеховал, выражаясь проще, – опростоволохился. И это от незнания политики, проводимой президентом В. В. Путиным в отношении стратегических союзников России. Благо что

высшее политическое руководство России неоднократно заявляло о своей искренней любви и доброжелательном отношении и к Армении, и к армянскому народу. Оно также четко обозначило критерии своего отношения к сменяющим друг друга властям Армении, их руководителям. Оно достаточно честно, а самое главное, исходит из интересов Республики Армения, армянского государства, а также 2,5-миллионной армянской диаспоры в России. Суть ее, на мой взгляд, достаточно прозрачна и объективна: Россия воспринимает армянское руководство в той мере, в какой ее политика отражает чаяния всего армянства и, вполне понятно, не противоречит интересам национальной безопасности Российской Федерации, то есть когда действия руководства Армении не в противоречии с обязательствами РА, принятыми в рамках договоров о членстве в ОДКБ и ЕАЭС.

В заключение позволю себе поделиться с читателями своими тревожными выводами относительно событий, на мой взгляд, ожидаемых в ближайшем будущем. Так, по моему убеждению, отсутствие какой-либо вразумительной программы социально-экономического развития Армении хотя бы на ближайшие пять лет, проводимая властями республики губительная для существования двух армянских государств политика разделения армянского народа на «два армянских народа», провокационные попытки поиска властями РА «заговора вокруг Карабаха и госизмены», которые Николом Воваевичем объясняются тем, что некоторые представители «этой коррумпированной системы используют свои личные связи для пропаганды против правительства и премьер-министра», приведут к разрушению основ армянской государственности, неизбежно подтолкнут Азербайджан к развязыванию «молниеносной операции по освобождению Карабаха, и Нагорного, и Равнинного».

Не хотелось бы, чтобы у нашего уважаемого читателя сложилось впечатление, что все западные партнеры в лице политических деятелей, экспертов в рамках »Real politics» или же в силу своих наблюдений и анализов очарованы Николом Воваевичем и находятся в заблуждении или блаженном неведении о происходящем в Армении. Да, следует признать, что властитель душ обезволенных нуждой граждан Армении, одержимых революционным порывом старшекласников и студентов вузов, а также простых честных граждан Армении, с помощью кураторов и технологий, тщательно продуманных стратегами Запада, широко применяя постулаты теории цветных революций, сумел обмануть многих граждан РА. Поэтому приведу весьма интересное высказывание в Twitter-е директора по специальным исследованиям международной организации Freedom Hause Нейта Шенккана, прокомментировавшего призыв Никола Пашиняна о блокировке входов в здания судов на территории Армении: «Опасность в

постреволюционной Армении всегда заключалась в том, что Пашинян, не имея возможности быстро или устойчиво преобразовать страну, скатится к популизму, который привел его к власти. Так и случилось». Признаемся, что, к счастью, и в экспертной среде западных аналитиков еще не перевелись честные люди.

От себя добавлю, что Пашинян уже скатился к опасному популизму, чреватому угрозой потери армянской государственности, а также большим кровопролитием в неизбежной войне, которую развяжет Азербайджан против Республики Арцах. Увы, ослепленные ненавистью к прежнему руководству Армении, нынешние власти РА во главе с ново-явленным «узурпатором» Николом Пашиняном так и не поняли смысла предостережения третьего президента Армении Сержа Азатовича Саргсяна, которое он озвучил в интервью арцахскому телевидению 9 мая 2019 года. Задумаемся о том, что, в частности, сказал в своем интервью третий президент Армении С. А. Саргсян, говоря о слагаемых победы в боях за освобождение Шуши 9 мая 1992 года: «Хотя во время этого (имеются в виду бои за освобождение Шуши. – А. Г.) многие из наших парней погибли, более десятка, но полностью был разгромлен боеспособный батальон (речь об азербайджанском батальоне. – А. Г.). Второе обстоятельство – это то, что в Азербайджане в это время просто шла внутривнутриполитическая грызня, неразбериха, и это тоже нам очень помогло (подчеркнуто мною. – А. Г.)».

Невольно задаешься вопросом: происходящая в наши дни в Армении внутривнутриполитическая грызня, инициируемая Николом Пашиняном, неразбериха, что это – следствие недомыслия и неадекватности или прямая политическая диверсия?

Вместо послесловия. Не хотелось завершать статью на грустной ноте, и к моей радости под рукой оказалась красочно изданная брошюра под заглавием «10 лет ЗАО «Южно-Кавказская железная дорога». Вчитываясь в статистику, характеризующую деятельность ЗАО ЮКЖД, которая является 100% «дочкой» ОАО РЖД, невольно воодушевляешься достижениями этого славного коллектива железнодорожников за последние 10 лет. Быть может, такое восприятие успехов ЮКЖД обусловлено моими деловыми, добрыми взаимоотношениями с начальником «Армянской железной дороги» (1972 – 1991 гг.) Амбарцумом Агасиевичем Кандилянном, большим патриотом СССР, или же близость с прославленным азатамартиком Араратом Хримяном, который с 2000 по 2008 годы был генеральным директором ЗАО «Армянская железная дорога». К сожалению, лично не был знаком с А. Б. Кузнецовым и Ш. Н. Шайдулиным, но знаю об их добром вкладе в развитие ЮКЖД. И наконец, моя радость

А. ГЕГАМЯН

во многом обусловлена рабочими, дружескими отношениями, которые сложились с генеральными директорами ЗАО ЮКЖД Виктором Ивановичем Ребцом и Сергеем Геннадиевичем Валько – высококлассными специалистами железнодорожного транспорта. Именно благодаря их профессионализму и заинтересованной работе последние 10 лет динамика нежелательных транспортных событий снизилась в 6 раз, в инфраструктуру и подвижной состав инвестировано 110 млрд драм, погрузка увеличена на 30%, средний вес поезда – на 490 тонн, установленная скорость возросла в 2,3 раза, производительность труда возросла на 41%. Словом, работа ЗАО ЮКЖД – ярчайший пример эффективного российско-армянского сотрудничества. Увы, власти предрежащие Армении не сочли возможным на государственном уровне отметить праздник наших славных железнодорожников ЗАО ЮКЖД. Им разве что хватило ума в революционном порыве направить в полночь сотрудников Комитета госдоходов Армении в сопровождении силовой поддержки спецназа в офис ЗАО ЮКЖД и устроить там «маски-шоу». С болью и горечью приходится воскликнуть «О времена! О нравы!» (O tempora! O mores!) и выразить надежду, нет, уверенность, что эти порочные нравы в скором времени останутся в прошлом.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՓԱՇԽՆՅԱՆԸ, Ի ԶՈՐՈՒ ՉԼԻՆԵԼՈՎ
ՀԱՍՆԵԼ ԿԱՅՈՒՆ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ,
ԳԼՈՐՎԵԼ Է ԴԵՊԻ ՊՈՊՈՒԼԻԶՄ

ՊՈՊՈՒԼԻԶՄԸ ՀՂԻ Է ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐՍՏՈՎ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ԱԴՐԲԵԶԱՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ
ՍԱՆՁԱԶԵՐԾՄԱՄԲ

Եվ այսպես, 2018թ. մայիսի 18-ին Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքի ընդհանուր իրավասության դատարանը կալանքից ազատեց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանին Արցախի Հանրապետության (նախկին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության) գործող ու նախկին նախագահներ Բակո Սահակյանի և Արկադի Դուկասյանի երաշխավորությամբ: Ժողդատավոր Դավիթ Գրիգորյանի այս «հանդուգն» անհնազանդությունը «թավշյա հեղափոխության» (նկատի է առնվում 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը) առաջնորդի՝ Նիկոլ Փաշինյանի կամքին առաջ բերեց նրա «արդարացի» ցատունը: Հաջորդ օրն իսկ Ն.Փաշինյանը կոչ արեց երկրի քաղաքացիներին ս.թ. մայիսի 20-ին վաղ առավոտյան փակել Հայաստանի դատարանների բոլոր մուտքերն ու ելքերը: «Առավոտյան ժամը 08:30-ին փակում ենք հանրապետության դատարանների շենքերի բոլոր մուտքերն ու ելքերը, որպեսզի ոչ ոք չկարողանա ներս մտնել: 12:00-ին ես ելույթ կունենամ իրական ժամանակի ռեժիմով», – իր կողմնակիցներին դիմեց «Ժողվարչապետը» Facebook-ի միջոցով: Ընդ որում՝ նա, մեկնաբանելով դատարանի որոշումը կալանքից Ռոբերտ Քոչարյանին ազատ արձակելու մասին, ասաց, որ «Երկրում հասունանում է հեղափոխության երկրորդ և ամենագլխավոր փուլը, որն ուղղված է դատական համակարգը փոխելուն և այդ ոլորտում ժողովրդական իշխանության հաստատմանը»:

Հատկանշական է, որ նման որոշման անհապաղ ընդունման հիմնավորման համար նա հղում է կատարել հետկյալին. «Կարող եմ բերել միայն մեկ օրինակ. որքանով կարելի է վստահ լինել այն բանում, որ այսօրվա դատական համակարգն ի վիճակի է օբյեկտիվ քննություն վարել մարտի 1-ի այդ նույն գործով (նկատի ունի 2008թ. մարտի 1-ի ցուցարարների, որոնք

համաձայն չէին 2008թ. փետրվարի նախագահական ընտրությունների արդյունքներին, բախումն իրավակարգի ուժերի հետ, որի հետևանքով զոհվեց 10 մարդ, ավելի քան 200-ը վիրավորվեց – Ա. Գ.), այն դեպքում, երբ գործադիր իշխանության տասնյակ հակաիրավական գործողությունները իրականացվեցին գործող դատական համակարգի թուլություններով: Այսպիսով, մենք դարձանք Հայաստանում ծավալվող չափազանց վտանգավոր երևույթի վկաները: Այսպես, արդեն մի ամբողջ տարի Ն.Փաշինյան և ԿՕ-ն մոբիլիզացրել է իր ամբողջ տեղեկատվական ռեսուրսը (այդ թվում և սորոսյան հասարակական կազմակերպությունների կողմից շռայլորեն ֆինանսավորվող) և տասնյակ ինտերնետ պորտալների միջոցով տեղեկատվական ֆոն է ստեղծել ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի կողմից Հայաստանի սահմանադրական կարգը ՀՀ Սահմանադրությամբ չնախատեսված եղանակով իբր բռնի տապալելու մասին: Եվ հանկարծ, հարգելի ընթերցող, պատկերացնո՞ւմ եք, այնպես է պատահում, որ առաջին ատյանի դատավոր Դավիթ Գրիգորյանի որոշմամբ դադարեցվում է Ռոբերտ Քոչարյանի, ՀՀ նախկին փոխվարչապետ Արմեն Գևորգյանի և 2008թ. ՀՀ ՊՆ Գլխավոր շտաբի պետ Սեյրան Օհանյանի ու ՀՀ պաշտպանության փոխնախարար Յուրի Խաչատուրովի քրեական գործը և ուղարկվում Հայաստանի Սահմանադրական դատարան: Իրադարձությունների նման շրջադարձը, երբ դատավորն ինքնուրույն վճիռ է կայացնում՝ ղեկավարվելով օրենքով, և չի դառնում քաղաքական վեցերորդի, «ժողվարչապետի» անձնական վրեժի իրականացման բութ գործիք, սա զարմանք բան է անգամ «նոր Հայաստանի», այսինքն՝ 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո ստեղծված Հայաստանի պայմաններում: Ինչպե՞ս կարող էր Նիկոլ Վովակիչը սրանում չտեսնել անասելի հանդգնության, սրբապղծության դրսևորում, ուղղակի մարտահրավեր իր դեմոկրատական միանձնյա իշխանության հիմքերին: Օ՛հ, խեղճ հայ ժողովուրդ, տես ո՞ւր հասանք: «ժողվարչապետի» վճռականությունը սահման չունի (բնականաբար, ոչ մարտադատում), և նրա արձագանքը սպասել չտվեց: Նա անհապաղ հանդես եկավ ուղիղ եթերով՝ Հայաստանի բոլոր դատարանների մուտքերը փակելու իր կոչի պարզաբանումներով և ցատումնալից ասաց (դեմքի այնպիսի արտահայտությամբ, որը վա՞խ, թե՞ վճռականություն, իսկ ավելի ձիշտ՝ այս երկուսի համադրություն էր մատնանշում). «Հայ ժողովուրդը դատական իշխանությունն ընկալում է որպես հին կոռումպացված համակարգի մնացուկ, որտեղ մշտապես հյուսվում և իրականացվում են դավադրություններ հասարակության դեմ»: Նշենք, հարգելի ընթերցող, որ ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրություններում, որոնք տեղի ունեցան 2018թ. դեկտեմբերի 9-ին, գրանցված 2 մլն 573 հազար 579 ընտրողներից քվեարկությանը մասնակցեց ընտրողների 48,99%-ը: Ընդ որում՝ «Իմ քայլը» դաշինքին, որը ղեկավարում է Նիկոլ Փաշինյանը, իրենց ձայնն են տվել 884 հազար 456 ընտրողներ կամ ընտրողների ընդհանուր թվի 34,37%-ը: Այս պայմաններում

հանդես գալ ժողովրդի անունից, ընդ որում՝ անվերապահորեն, տեղի-անտեղի, կարծում եմ, թույլատրելի չէ անգամ «ժողվարչապետին»:

Հարգելի ընթերցող, չեմ թաքցնի, որ անցած շաբաթվա ընթացքում շատ ժամանակ եմ ծախսել՝ ծանոթանալու համար, հնարավորության սահմաններում, տեղեկատվության առավելագույն հնարավոր հոսքին, վերլուծական հոդվածների, հարցազրույցների Նիկոլ Փաշինյանի աննախադեպ գործողությունների վերաբերյալ, որոնց մասին ներկայացվեց վերը: Հիշեցնեմ, որ նա արդեն մեկ տարի ՀՀ գործադիր իշխանության ղեկավարն է, ավելին՝ ձայների 70,43% ունի Ազգային ժողովում: Այս հիշեցումը նրա համար է, որ Նիկոլ Վոլակիչը, իշխանական այսքան պատկառելի լծակներ ունենալով, եթե հանկարծ հրաժարվեր իրեն բնորոշ պոպուլիզմից և զբաղեցրած պաշտոնի հանդեպ փոքրիշատե համարժեքություն ունենար, կարող էր իրականացնել ցանկացած օրենսդրական նախաձեռնություն, ընդունել ցանկացած օրենք դատական համակարգի բարեփոխման մասին: Բնավ չսխալվեցի՝ նշելով, որ մեկ տարվա ընթացքում, քանի որ Հայաստանի խորհրդարանի նախկին կազմը, որտեղ Ն.Փաշինյանը մեծամասնություն չուներ, պետական հեղաշրջումից հետո երբեք չի վիժեցրել որևէ օրինագիծ, որը ՀՀ ԱԺ քննարկմանն է ներկայացրել կեղծ հեղափոխականների «Ելք» խմբակցությունը, որի առաջնորդն էր Ն.Փաշինյանը: Անկասկած, «նոր Հայաստանի» իշխանավորներին ոչինչ չէր խանգարում կշռադատված մոտենալ դատական համակարգի բարեփոխմանը, որի կատարելագործումը միանգամայն օրինաչափ գործընթաց է ցանկացած պետության, առավել ևս՝ երիտասարդ դեմոկրատիայով երկրի համար: Ուրեմն, ի՞նչն է դրդել «ժողվարչապետին» դիմելու այսքան հուսահատ, քրեորեն պատժելի քայլի, որը, անկասկած, քիչ թե շատ կայացած դատական համակարգ ունեցող պետությունում իր աշխատանքի դեբյուտը կդարձնե բաց դատավարությունը երկրի գործադիր իշխանության ղեկավարի հանդեպ, որը, համաքաղաքացիներին կոչ անելով փակել դատարանները, ըստ էության, կաթվածահար արեց դրանց աշխատանքը, խոչընդոտեց արդարադատության իրականացմանը, ինչը քրեորեն պատժելի հանցագործություն է: Բայց սա այլ վերլուծության թեմա է:

Իսկ այժմ մտաբերենք ոչ վաղ անցյալի պատմությունը: Այսպես, 2018թ. հուլիսի 10-ին Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևը, Ելույթ ունենալով Ադրբեջանի կառավարության նիստում, 2018թ. առաջին կիսամյակի գործունեության քննարկման ժամանակ ասաց, որ հայ ժողովուրդը կրկնում է իր խոսքերը, դիցուք. «Ես ասել եմ ՄԱԿ ամբիոնից, որ Հայաստանում եղել է կոռուպցիոն խուճուղի ռեժիմ: Հիմա դա կրկնում է հայ ժողովուրդը (ինչպես և Փաշինյանը, Ալիևը Նիկոլ Վոլակիչին նույնացնում է հայ ժողովրդի հետ, իրո՞ք համախոհներ են – Ա. Գ.)... Հայոց պետականությունն արդեն կործանվել է: Միննույն ժամանակ, արդարությունը հաղթանակել է, իշխող խուճուղի թողել է իշխանությունը: Այստեղ եղել է նաև մեր դերը (ընդգծումը մերն է – Ա.

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Գ.): Չեմ ցանկանում հիմա դա ուռճացնել (չես վիճի՝ վեհանձն է համախոհին փուռը չտալը – Ա. Գ.):»։ Կարծում եմ, որ Ի.Ալիևը ժամանակին է կանգ առել, քանի որ բավական է ուշադիր վերլուծել Հայաստանի «ժողվարչապետի» ելույթից առանձին քաղվածքներ՝ հետևյալ եզրակացությանը հանգելու համար. կարդալով Ն.Փաշինյանի ելույթները՝ երբեմն տպավորություն է ստեղծվում, որ դրանք գրված են ափշերոնյան քաղաքական գործիչների կաբինետներում։ Այլապես չէինք դառնա վկաներն այն բանի, թե ինչպես են նրանք վայելում, օրինակ, ս.թ. մայիսի 20-ին Ն.Փաշինյանի՝ ժողովրդին դիմումի գոհարները։ Ակամա հարց է ծագում. ափշերոնյան քաղաքական գործիչների սրտին դուրեկան այդ ի՞նչ է ասել «ժողվարչապետն» իր այդ ելույթում։ «Ուսումնասիրելով բոլոր փաստերը՝ ես այս ամենի հետևում տեսնում եմ դավադրություն՝ նոր պատերազմ հրահրելու նպատակով և, հնարավոր է, անգամ հանձնել որոշ տարածքներ՝ պատասխանատվությունը դնելով երկրի կառավարության վրա։ Այս գործունեության մեջ տեսնում եմ պետական դավաճանության նշաններ։ Որպես Հայաստանի վարչապետ, պատերազմական իրավիճակներում զինված ուժերի Գերագույն գլխավոր հրամանատար կդիմեմ ամենակոշտ միջոցների նման դավադրությունները կանխելու համար (այսինքն՝ նախադասության վերջում Նիկոլ Փաշինյանը հաստատում է, որ ինքը չի էլ կասկածում «նման դավադրության» առկայությանը – Ա. Գ.):», – ասել է «ժողվարչապետը»։ Պետք է ենթադրել, որ նա դավադրություն տեսել է Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության տեսահոլովակում, որը ներկայացվել է ափշերոնյան սուլթանության մեդիա-տարածքում տասնյակ հեռուստաալիքներով և ինտերնետ պորտալներով լայնածավալ զորավարժությունների նախօրեին, որոնք մեկնարկել են ս.թ. մայիսի 20-ին (հավանաբար, սորոսյան գրանտակերները հուշել են Նիկոլ Վոլակիչին, որ այնտեղ երևում է հայկական հետք)։ Եվ ահա, տեսահոլովակում կադրեր են ադրբեջանցի զինվորներով, որոնք շարվել են՝ գրելով. «Մեր նպատակը Շուշին է, սպասեք մեզ»։ Համաձայնեք, որ այստեղ հայկական հետքն ակնհայտ է, միայն թե այս ամենին պետք է նայել սորոսյան գրանտակերների աչքերով։ Իսկ գուցե «ժողվարչապետը» «կոնկրետ ուժերի» դավադրություն է տեսել հենց Արցախի Հարապետությունում՝ «նոր պատերազմ հրահրելու նպատակով», ադրբեջանցի դերասան և ռեժիսոր Բահրամ Բադիրզադեի օրերս հրապարակված նոր գրքի շնորհանդեսում, «Իրևանը երեխաների համար» «խաղաղասեր» վերնագրով։ Այդ գրքում մուլախմ Բահրամը բավական ինքնատիպ ձևով է արձագանքում Նիկոլ Փաշինյանի կոչին, որը հնչեցրել է ս.թ. ապրիլի 11-ին ոչ թե մի ինչ-որ տեղում, այլ ԵՆԽՎ ամբիոնից (իմացի՜ր մերոնց)։ «Չափազանց կարևոր է, որ մեզ Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի հետ հաջողվեց սկսել կառուցողական երկխոսություն (պետք է ենթադրել՝ հենց այդ խոսակցության արդյունքներով է բացահայտվել որոշ, միայն իրեն ու Իլհամ Ալիևին հայտնի «կոնկրետ ուժերի» դավադրությունը – Ա. Գ.), բայց ես վստահ եմ, որ այն

պետք է անցնի ոչ միայն ղեկավարների, այլ նաև հասարակությունների միջև: Կարևոր է, որպեսզի մենք մեր հասարակությունները պատարստենք խաղաղության, այլ ոչ թե պատերազմի»: Բահրամ Բաղիրզադեն չէր կարող չանսալ Նիկոլ Վոլակիչի կոչին և ս.թ. մայիսի 23-ին ներկայացրել է իր երկը, որից մի կտոր ներկայացնենք հարգելի ընթերցողի դատին. «Եկել է ժամանակը պատշաճը մատուցելու մեր նախնիներին և նրանց մեծ գործերի հանդեպ հարգանքով պատմել ճշմարիտ պատմությունը նրանց հայրենիքի՝ հնագույն քաղաք Իրևանի մասին, որն ստեղծվել է նրանց աշխատանքով ու տաղանդով»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Երևան – Էրեբունու հիմնադրման տարեթիվը մ. թ. ա. 782 թվականն է, և Էրեբունին հիմնադրել է Ուրարտուի արքա Արգիշտի 1-ինը: Թե ինչպես կարող էր նա լինել Բահրամ Արիֆօղլիկիչի նախնին, նրա սրտին դուր եկած լեզվով ասած՝ շատ, շատ մեծ գաղտնիք է: Բայց անվիճելի փաստ է, որ ամենավաղ տարիքից ադրբեջանցի երեխաներին ներարկում են թշնամանքի զգացում հայերի և Հայաստանի հանդեպ, նրանց գիտակցության մեջ ձևավորվում է հայի՝ որպես օկուպանտի ու թշնամու կերպարը: Ըստ էության, սրանում ոչ մի նոր բան չկա, առաջին տարին չէ, որ սա ադրբեջանական իշխանությունների կողմից վարվում է որպես պետական քաղաքականություն: Բավական է հիշել, որ 2018թ. փետրվարին Իլիամ Ալիևը Ելույթ ունենալով կառավարող «Ենի Ազերբայջան» կուսակցության 6-րդ համագումարում՝ ասել է. «Իրևանը մեր պատմական հողն է, և մենք՝ ադրբեջանցիներս, պետք է վերադառնանք այդ հողեր, դա մեր քաղաքական և ռազմավարական նպատակն է, և մենք պետք է դրան աստիճանաբար մոտենանք»: Ըստ երևույթին, ստրատեգ Ն.Փաշինյանը, ուսումնասիրելով ադրբեջանցի իր գործընկերոջ խոսքի այս փաստերը, դրանցում խորաթափանցորեն բացահայտել է դավադրությունը՝ հրահրելու նոր պատերազմ (բայց, չգիտես ինչու, ոչ թե Ադրբեջանի, այլ հայկական «դավադիրների» կողմից), այդ գործունեության մեջ տեսել է «պետական դավաճանության» նշաններ Արցախի Հանրապետության «կոնկրետ ուժերի» կողմից: Ի՞նչ է նշանակում այս ամենը: Բացարձակ անհամարժեքություն ավիշերոյան սուլթանության ռազմատենչ բարձրաստիճան քաղաքական գործիչների կողմից Հայաստանի և Արցախի ազգային անվտանգության սպառնալիքի ընկալման հարցում: Իսկ գուցե սա Արևմուտքի ռազմավարների կողմից մանրակրկիտ ծրագրված քաղաքականություն է, որն իրականացնում է Նիկոլ Վոլակիչը և K^O-ն՝ բաղկացած հիմնականում տարատեսակ սորոսյան լափակերներից և ազդեցության գործակալներից, որոնց վերջնական նպատակը հայոց պետականության հիմքերի խարխուլումն է՝ հայկական երկու պետություններում՝ Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում ապրող հայ ժողովրդի միասնության ու եղբայրության անսասան հիմքերի սասանմամբ: Ավաղ, ասածս չափազանցություն չէ, ավելին՝ նման գնահատականները զուրկ չեն հիմքից: Այսպես, 2019թ. մայիսի 17-ին News. Day.az ինտերնետ

պորտալը հրապարակեց Ջուլֆուլար Իբրահիմովի հոդվածը բավական պերճախոս վերնագրով՝ «Ղարաբաղյան կլանից Փաշինյանին կարող է փրկել միայն Ադրբեջանը»: Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ վերնագիրն ինքը պերճախոս վկայում է ադրբեջանական իշխանությունների առանձնակի սրտացավ վերաբերմունքի մասին Նիկոլ Վոլակիչի անձի հանդեպ: Չէ՞ որ հանրահայտ է, որ News.day.az-ը ալիկյան քարոզչության բազմաթիվ խոսափողներից մեկն է: Այս ինչ հոգատարության դրսևորում է Հայաստանի «ժողվարչապետի» ճակատագրի հանդեպ, որին հանձն է առնում փրկել Ադրբեջանը: Ահա թե ինչ է պատմում մեզ իր հոդվածում մուալիմ Ջուլֆուլարը. «Ղարաբաղյան կլանն իրականում շատ ավելի ուժեղ է, քան մտածում էին վերջապես սեփական երկրում իշխանության հասած երևանցիները: Որտեղի՞ց է հոդվածագրին հայտնի՝ ի՞նչ էին մտածում իշխանության հասած երևանցիները, կարծում եմ՝ անտեղի հարց չէ: Երկրորդ՝ նշենք, որ ադրբեջանական էլիտայի սրտին հարազատ ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը Հալեպի ծնունդ է, իսկ Նիկոլ Փաշինյանը Երևանին մի փոքր մոտ է ծնվել՝ Իջևանում: Ադրբեջանցի հեղինակի խոսքերը պարզապես անվնաս պասաժ չեն, քանի որ դա հետապնդում է միանգամայն կոնկրետ նպատակ՝ ընթերցողների ենթագիտակցության մեջ մտցնել «երկու հայ ժողովուրդ» հասկացությունը՝ վտանգավոր սահմանում, որն արժարժել է նաև ինքը՝ Նիկոլ Փաշինյանը, ս.թ. մայիսի 20-ի իր դիմումում՝ հայտարարելով. «Կան կոնկրետ ուժեր, որոնք փորձում են պառակտում մտցնել երկու հայ ժողովրդի միջև»: Ուշադրություն դարձրեք նման սահմանմանը, որը, փաստորեն, տարբերություն է դնում, տարանջատում է միասնական հայ ժողովրդին: Ընդ որում՝ սա պարզապես բանավոր խոսքի վրիպում չէ, քանի որ նրա ելույթը գրված էր թղթին: Ընդ որում՝ դառնացնում է այն, որ վերոնշյալ հոդվածը News.day.az-ում, ոչ առանց հիմքի, սկսվում է սրա վերաբերյալ ծաղրով. «Հայտնի է ականջից ձգված «երկու հայկական պետությունների» հայեցակարգը: Բայց այսօր առաջին անգամ լսեցինք այնպիսի անհեթեթություն, ինչպիսին է «երկու հայ ժողովուրդը»: Ինչպես ասում են, հասանք այնտեղ, որ անգամ ադրբեջանցի լրագրողն է «երկու հայ ժողովուրդ» ձևակերպումն ընկալում որպես անհեթեթություն:

Որպեսզի Ն.Փաշինյանի վերջին գործողությունների մասին ադրբեջանական իշխանությունների արձագանքի պատկերն ամբողջական լինի, մեջբերում կատարենք արևելագետ Դմիտրի Վերխոտուրովի հարցազրույցից «Մոսկվա-Բաքու» ինտերնետ պորտալին 2019թ. մայիսի 22-ին, որը, ըստ իս, «ժողվարչապետի» հերոսական ջանքերի անկանխակալ ընկալումն է «թավշյա հեղափոխության» երկրորդ, գլխավոր փուլի իրականացման ճանապարհին: Իսկ գլխավորն այն է, որ հարցազրույցն արտացոլում է արևելագետ-փորձագետի անկողմնակալ դիրքորոշումը: Եվ այսպես, «Մոսկվա-Բաքու» պորտալի թղթակցի հարցին՝ «Չէ՞ որ Փաշինյանն արդեն մեկ տարի իշխանությունում է: Ինչո՞ւ էր նա ստիպված գնալ նման միջոց-

ների: Ամբոխ հավաքել և դատավորներին չթողնել իրենց աշխատատեղեր: Պետության ղեկավարն իրեն այնպես է պահում, ասես դեռ ընդդիմություն է», հետևել է այս պատասխանը. «Ըստ երևույթին, նրա հեղինակությունը սասանվել է: Մի մոռացեք, որ Փաշինյանը պոպուլիստ է: Նա իշխանության է եկել հենց պոպուլիզմի ալիքի վրա (չի բացառվում, որ նրան իշխանության են բերել հայ ժողովրդին «երկու հայ ժողովրդի» բաժանելու նպատակով, առաքելությամբ, իսկ պոպուլիզմն օգտագործվել է որպես իշխանության զավթման գործիք – Ա. Գ.): Եվ նրան մինչև հիմա պետք են հենց այդպիսի կոնֆլիկտներ, որոնց ընթացքում նա կարող է մոբիլիզացնել զանգվածների աջակցությունը, հանդես գալ առաջնորդի դերում: Նա այդ կերպ ամրացնում է իր դիրքերը»:

Մտահոգում է նաև մեկ այլ հանգամանք՝ «ժողվարչապետի» և Ադրբեջանի իշխանությունների գնահատականների լիակատար համընկնումը: Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չինչի, կոնկրետ օրինակ բերեմ: Այսպես, ս.թ. մայիսի 20-ին ոչ անհայտ Minval.az ինտերնետ պորտալը, որը Ի.Ալիևի խոսափողն է, հրապարակեց քաղաքական մեկնաբան Թոֆիգախանում Ֆազիլ կզիի, որը հոդվածները ստորագրում է Նուրանի կեղծանունով, հոդվածը՝ «Փաշինյանը խուճապի մեջ է. Ադրբեջանը պետք է պատրաստ լինի ցանկացած սցենարի» վերնագրով: Ահա թե ինչ է նա, մասնավորապես, գրում իր հոդվածում. «Բայց կյանքի իրավունք ունի նաև այն վարկածը, որ «ղարաբաղցիներն» իրոք կարող են սադրել ձակատի գծում «թեժ սցենար» (Ն.Փաշինյանը դա անվանում է «դավադրություն՝ նոր պատերազմ սադրելու նպատակով» – Ա. Գ.) , իսկ քանի որ ուժերի դասավորությունը (և սա դեռ մեղմ է ասված) հօգուտ Հայաստանի չէ, ապա այն կավարտվի հերթական կորուստներով Երևանի համար (համաձայն Ն.Փաշինյանի՝ «հնարավոր է, անգամ հանձնել որոշ տարածքներ՝ պատասխանատվությունը դնելով երկրի կառավարության վրա» – Ա. Գ.)... Բայց և այնպես, ակնհայտ է, որ այսօր ձակատի գծում բարձր է սադրանքների ռիսկը: Իսկ Հայաստանի քաղաքական դաշտում պարզապես չկան ընկալելի և ազդեցիկ քաղաքական գործիչներ, որոնց հետ կարելի է ոչ թե պարզապես հանդիպել և ձեռք սեղմել, այլև շանս լինի իսկապես առաջ մղելու բանակցությունները [վայ, վայ, ինչ դաժան ու անարդար է ասված, և ինչ սև երախտամոռություն: Մի՞թե Թոֆիգախանումը չգիտի, որ 2018թ. հոկտեմբերի 30-ին լրագրողների հետ զրույցում Ն.Փաշինյանը գովել է նրա պատրոնին՝ նշելով. «Նա (Իլհամ Ալիևը – Ա.Գ.) կիրթ մարդու տպավորություն թողեց – Ա. Գ.]: Նիկոլ Վոլակիչը չէր կարող չիմանալ, որ այդ «կիրթ մարդը» հերոսացրել էր Ռամիլ Սաֆարովին, որը կացնահարել էր քնած հայ սպա Գուրգեն Մարգարյանին կամ զինվորական պարզեներ է շնորհել ադրբեջանցի զինվորականներին, որոնք սոցիալական ցանցերում տարածել էին, թե ինչպես են 2016թ. Ապրիլյան քառօրյա պատերազմի օրերին ադրբեջանցի զինվորականները ծածկալը դեմքերին ծանակում հայ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

զինվորի՝ ազգությամբ եզդի Քարամ Սլոյանի անշունչ մարմինը, որի գլուխը կտրել էին և ֆոտոսեսիա էին կազմակերպել: Հավանաբար, Նիկոլ Վոլակիչի համար կիրթ մարդու չափանիշները արմատապես տարբերվում են բոլորի կողմից ընդունվածներից: Վերադառնալով Թոֆիգախանումի հողվածին՝ ներկայացնենք, թե ինչ է ասել նա այնուհետև. «Եվ դա նշանակում է, որ Ադրբեջանը պետք է պատրաստ լինի իրադարձությունների ցանկացած շրջադարձի: Այդ թվում և Ղարաբաղի ազատագրման «ակնթարթային գործողության»՝ թե՛ լեռնային, թե՛ դաշտավայրային: Քանի որ Երևանի համատարած քաղաքական անհամարժեքությունը պարզապես այլ ելք չի թողնում»:

Այո, դժվար է գիտակցել, որ հայ-ադրբեջանական սահմանին հայ-ադրբեջանական հարաբերությունների այսքան պայթյունավտանգ իրավիճակում, «նոր Հայաստանի» ղեկավարությունը ազգի համախմբման փոխարեն դավադիրներ է փնտրում Արցախի Հանրապետությունում: Ինչո՞ւ սա համատարած քաղաքական անհամարժեքություն չէ, իհարկե՝ բնավ ոչ Թոֆիգախանումի ընկալմամբ: Անհամարժեքություն, որը կարող է ադրբեջանցի բազեներին դրդել «Ղարաբաղի ազատագրման ակնթարթային գործողության անհրաժեշտության»:

Ընթերցողը, բնականաբար, կարող է հարցնել. իսկ ինչպե՞ս արձագանքեցին Ն.Փաշինյանի կոչին ԵՄ և ԱՄՆ մեր գործընկերները: Ուղղակի ասենք՝ բավական ինքնատիպ: Ընդ որում՝ այնքան ինքնատիպ, որ նրանց գնահատականներից զարմացել էին անգամ Ադրբեջանի ու Հայաստանի հանդեպ չեզոք մաս-մեղիաները:

Այսպես, գնահատելով «ժողվարչապետի» գործողություններին Արևմուտքի արձագանքը՝ շատ ԶԼՄ-ներ նշում են, որ Արևմուտքի արձագանքը Ն.Փաշինյանի գործողություններին (խոսքը բոլոր դատարանների շենքերը փակելու նրա կոչի մասին է) հակասական է: Նրանց հավաքական գնահատականով՝ Վաշինգտոնը և Բրյուսելը, ըստ էության, հանդես են եկել հավանությամբ. նրանք ուղղակի չեն գովել Ն.Փաշինյանին դատարանները փակելու համար, բայց լիակատար աջակցություն են հայտնել նրան «դատական բարեփոխում» իրականացնելու հարցում: Նշվում է նաև, որ Փաշինյանին թեթևակի կշտամբել են միայն ԵԽԽՎ զեկուցողները և Եվրախորհրդարանի Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության ներկայացուցիչը: Իմ կողմից կարևոր եմ համարում հատուկ ուշադրություն հրավիրել դատական համակարգի բարեփոխմանն իրենց աջակցությունը հայտնելու զարմանալի օպերատիվության վրա՝ Ն.Փաշինյանի կողմից այս հաշվով իր մտադրությունները հայտնելուց տառացիորեն ժամեր անց: Այսպես, ս.թ. մայիսի 21-ին ՀՀ-ում ԵՄ դեսպան Պյոտր Սվիտալսկին ասաց. «Ես այսօր կարող եմ հայտարարել, որ Եվրամիությունը պաշտոնապես պատրաստ է աջակցել դատական համակարգի խորքային և համապարփակ բարեփոխումներին՝ տեխնիկական ու ֆինանսական օգնություն տրամադրելով: Ես կբացեմ փակա-

գծերը. խոսքն առարկայական ֆինանսական աջակցության մասին է: Մենք վարչապետի երեկվա հայտարարությունն ընկալում ենք որպես շատ ուժեղ պարտավորություն, մենք ոչինչ չենք պարտադրում (ով էլ կասկածեր – Ա.Գ.), բայց Հայաստանի կառավարությունը պետք է իմանա, որ կարող է մեր օգնության հույսն ունենալ» (<https://azatutyun.am/a.2995224.html>, «Ազատ Եվրոպա/ Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայություն): Հատկանշական է նաև այն «համընկնումը», որ նույն օրը հրապարակվեց Եվրահանձնաժողովի ամենամյա զեկույցը Հայաստանում տեղի ունեցող գործընթացների և ԵՄ-Հայաստան հարաբերությունների մասին, 2018թ. հունիսից 2019թ. մայիս շրջանում, որում, մասնավորապես, նշվում է. «Հայաստանն ակտիվացրել է իր ջանքերը Եվրամիության հետ գործընկերության ամրապնդման և ընդլայնման ուղղությամբ՝ հետևողականորեն ընդունելով այն կարևոր դերը, որը ԵՄ-ը կարող է խաղալ երկրի բարեփոխումների օրակարգի սահուն իրագործման մեջ»: Պետք է ենթադրել, որ «բարեփոխումների սահուն իրականացման» գլխավոր գործիքների շարքում էին 2018թ. հոկտեմբերի 2-ին ՀՀ Ազգային ժողովի շենքի շրջափակումն ու զավթումը այն օրը, երբ ՀՀ ԱԺ-ն ընդունել էր լրացումներ «Ազգային ժողովի կանոնակարգի մասին» օրենքում, լրացումներ, որոնք կբացառեին խորհրդարանի ցրումը նրա աշխատանքը վիժեցնելու պարագայում: Նշենք, որ այդ օրենքում ընդունվելիք լրացումներին համապատասխան, եթե խորհրդարանի նիստը չի կարող տեղի ունենալ քվորումի բացակայության կամ այն դեպքում, երբ խոչընդոտներ են ստեղծվում դրան պատգամավորների մասնակցության համար, ապա առաջարկվում էր դադարեցնել նիստը և այն շարունակել այդ խոչընդոտների վերացումից հետո: Այսինքն՝ օրինագիծն ապահովում էր խորհրդարանի անխափան աշխատանքը վարչապետի հրաժարականի դեպքում՝ դրանով իսկ արգելակելով Նիկոլ Վոլակիչի ծրագրերը՝ անցկացնել ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրություններ: Չարժե կասկածել, որ «բարեփոխումների սահուն իրականացման» զինանոցում իր արժանի տեղն ուներ «ժողվարչապետի» կողմնակիցների սատանայական անտաշությունը, դեմոկրատիայի և մարդու իրավունքների պաշտպանության ինքնատիպ ընկալումները, որոնք Հայաստանի կառավարող Հանրապետական կուսակցության պատգամավորների ապրած շենքերի ձակատներին և փողոցներում մահապատահներ էին կախում, որոնցով տեղեկացնում էին այս կամ այն պատգամավորի մահվան մասին: Եվ այս սրբապղծությունը տեղի էր ունենում Ազգային ժողովի պատգամավորների երեխաների և ծնողների, դրկիցների աչքերի առջև: Ահա Հայաստանում պետական հեղաշրջման պարագլուխների հոգևոր ու քաղաքական տականքությունը, որոնց այդքան գորովալից պաշտպանում են մեր արևմտյան գործընկերները:

Այսպես, շարունակելով դատական համակարգի սպասվող բարեփոխման թեման՝ նշենք, որ «ժողվարչապետի» այս երկար սպասված մտափոխմանը անհամբերությամբ սպասում էին Անցումային արդարադատության

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

միջազգային կենտրոնում, որը գտնվում է ԱՄՆ-ում: Ինչպես տեղեկացնում է «Ամերիկայի ծայնի» հայկական ծառայությունը, արդեն ս.թ. մայիսի 22-ին այդ ծառայության տնօրեն Աննա Միրիամ Ռոկատելոն բուռն լուսավորչական աշխատանք սկսեց անցումային արդարադատության հանրահռչակման ուղղությամբ: Այսպես, իր հարցազրույցում նա հիշեցրեց այն մասին, որ անցումային արդարադատությունն օգնում է հասարակությանը երկրում օրինական իշխանության հաստատումից հետո (ասել է թե՛ Հայաստանի նախկին իշխանություններն անօրինական էին, այսինքն՝ անօրինական են եղել 2017թ. ապրիլի 2-ի խորհրդարանական ընտրությունները, և բնավ խնդիր չէ, որ դրանց օրինականությունը հաստատվել է հեղինակավոր միջազգային կազմակերպությունների կողմից, մասնավորապես՝ ԵԽՆԿ-ի և ԵԱՀԿ-ի, էլ չեն ասում հենց Նիկոլ Վոլակիչի մասին, որն իր ղեկավարած «Ելք» խմբակցության հետ միասին կարծես թե առարկություններ չէր հայտնել ՀՀ ԱԺ օրինականության հաշվով) կամ պատերազմի ավարտից հետո դիմել նախկին հանցագործություններին: Հայաստանի համատեքստում մենք գործ ունենք մի իրավիճակի հետ, երբ երկիրը ցանկանում է ամրապնդել դեմոկրատիայի հիմքերը (մասնավորապես, դատարանների շենքերը փակելու, ՀՀ ԱԺ շենքը զավթելու, չարտոնված հանրահավաքների ժամանակ փողոցները փակելու միջոցով) և բարեփոխել պետական համակարգը: Իրոք, զմայլանք է առաջացնում տիկին Ռոկատելոյի հոգատար, գորովալից վերաբերմունքը մեր Նիկոլ Վոլակիչի հանդեպ: Ինքներդ դատեք. «Ես (տիկին Ռոկատելոն – Ա. Գ.) չեմ կարծում, որ Հայաստանն ուշացել է այս առումով (խոսքը անցումային արդարադատության ներդրման մասին է – Ա. Գ.): Ընդհակառակը, ես կարծում եմ, որ ժամանակավրեպ կլիներ սպասել դա վարչապետից անմիջապես իշխանափոխությունից հետո: Նա պետք է սկզբում միավորեր կառավարությունը և հավաստիանար խորհրդարանի աջակցության հարցում (չի կարող չուրախացնել և չմտահոգել Հայաստանում 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման հեգեմոնների անդրօվկիանոսյան փաստաթանի հայտնվելու փաստը – Ա. Գ.): Անգամ այսօր այդ խնդրի իրականացման համար լուրջ ջանքեր են պահանջվում՝ աշխատանք, տարիների աշխատանք»:

Շեֆուհուն աջակցել շտապեց Անցումային արդարադատության միջազգային կենտրոնի ավագ փորձագետ Ռուբեն Կարանսան, որը շտապ կարգով արդեն ժամանել է Երևան (կամ ճանապարհին է) ազնիվ առաքելությամբ՝ օգնել մշակելու անցումային արդարադատության ծրագրեր: Իր օգնությունը նա ազդարարում է հայ հասարակությունը «սևերի» և «սպիտակների» բաժանելով: Այո, դեռևս կենսունակ է մարդկային հարաբերությունների ստոր կանոնը՝ «բաժանիր և տիրիր» սկզբունքը (լատ.՝ *Dived et impera*), որը, ըստ որոշ աղբյուրների, որդեգրել էր Ալեքսանդր Մակեդոնացու հայրը՝ Ֆիլիպ Մակեդոնացին, դեռևս մ. թ. ա. 4-րդ դարում (եթե հավատանք գերմանացի մեծ պոետ Հայնրիխ Հայնեի նամակի հավաս-

տիությանը, որն այդ մասին պնդել է 1842թ. հունվարի 12-ին Փարիզից գրած իր նամակում): Այնուհետև Կարանսան շարունակում է. «Առաջինը, որ պետք է անել, դատավորներից և դատախազներից ազատվելն է, որոնք կապված են կոռուպցիայի հետ: Դրա համար անհրաժեշտ է ստեղծել գործընթաց, որի արդարությունը և թափանցիկությունը կասկածներ չեն հարուցում»: Հատուկ այսքան մանրամասն են ներկայացնում այս բնավ ոչ ինքնատիպ այբբենական ճշմարտությունները, որոնց չի կարող չհամաձայնել Հայաստանի յուրաքանչյուր առողջ դատող քաղաքացի, որպեսզի հերթական անգամ հաստատեն հետևյալը. Հայաստանի՝ ամենօրյա հոգսի տակ կքած սովորական քաղաքացիների հիմարացման ամբողջ տեխնոլոգիան կառուցվում է պարզ մեխանիզմների հիման վրա, դիցուք. բնակչությանն անընդհատ ասում են անվիճելի ճշմարտություններ, որոնք համահունչ են նրանց ակնկալիքներին և պահանջմունքներին, պարզ ու բնական ցանկություններին: Դրա հետ միաժամանակ, նրանց ենթագիտակցության մեջ ներարկում են իրենց գլխավոր միտքը, արմատավորում քաղաքացիների գիտակցության մեջ այն կանխադրույթը, որ բոլոր դժվարությունների և աղետների, փորձանքների մեղավորը նախապես նշանակված ծախու և կոռումպացված պաշտոնյաներն են, նախկին իշխանությունների մնացուկները: Ընդ որում՝ որպես կանոն, շրջանցում են այսօրվա Հայաստանի գլխավոր փորձանքը՝ «ժողվարչապետի» ու նրա թիմի լիակատար անհամարժեքությունն իրենց զբաղեցրած պաշտոններին, պետական կառավարման տարրական հիմունքների չիմացությունը: Եվ այս փաստը պարարտ հող է ստեղծում տարատեսակ կոռումպացված չինովնիկների համար, որոնց համար իրենց ոչ բանիմաց ղեկավարներին խաբելը մեկից մեկ է: Ընթանալով այս տրորված արահետով՝ Կարանսանը Հայաստանի բնակչությանը նախազգուշացնում է պաշտոնյաների նենգության մասին՝ արտահայտելով իր խոր մտահոգությունը. «Ես հասկանում եմ վարչապետ Փաշինյանի դիլեման. անհնար է իրականացնել անցումային արդարադատություն (այսինքն՝ անցումային արդարադատության իրականացումն սկսելու մեկնարկը նախապես պայմանավորված և կատարված փաստ է – Ա. Գ.)՝ խուսափելով նրանց դիմադրությունից, ովքեր մեղավոր են հանցագործություններ կատարելու մեջ (այսինքն՝ պարոն Կարանսանի կողմից մեղավորներն արդեն նշանակված են, իսկ քաղաքացիական իրավունքի հիմնարար դրույթի՝ անմեղության կանխավարկածի վրա նա թքած ունի – Ա. Գ.): Նրանք հուսահատ կդիմադրեն, կօգտագործեն իրենց ունեցած փողը, նրանք կօգտագործեն այն հաստատությունները, որոնք գտնվում են նրանց ազդեցության տակ՝ պայքարելու համար մեղադրողների և քննիչների դեմ (ահա թե որտեղից է իր կանխադրույթները վերցնում Նիկոլ Վոլակիչը, իհարկե, ամեն անգամ կրկնվող բոցավառ ելույթների համար – Ա. Գ.): Հայաստանի պարագայում կարող է տեղի ունենալ նաև «պետության զավթման» փաստ, այսինքն՝ պետության օկուպացիայի փաստ նախկին իշխանությունների կողմից (այս

Ա. գեղաստ

ուղերծը՝ ի հաստատումն Ն.Փաշինյանի «երկյուղների» Ղարաբաղի շուրջ դավադրության և պետական դավաճանության մասին – Ա. Գ.): Սա եզակի դեպք է, նման դեպքեր տեղի են ունեցել նաև այլ երկրներում, որոնց նոր իշխանությունների հետ մենք նույնպես համագործակցում ենք»:

Ցանկանում եմ, որպեսզի հարգելի ընթերցողն ինձ ճիշտ հասկանա: Ես լիովին կողմնակից եմ կոռուպցիայի և օրենքի ցանկացած խախտման դեմ հետևողական ու անհաշտ պայքարին, բայց չեմ ընդունում այն մարտավարությունը, երբ Հայաստանի Հանրապետությունը ներկայացնում են որպես կոռումպացված մի ինչ-որ երկիր, ստեղծում են իզոպոլ երկրի չարաբաստիկ կերպար, նախապես նշանակում են մեղավորներ: Ընդ որում՝ անգամ չեն էլ մոտենում երկրում արդիական, իրենց արդարացրած տեխնոլոգիաները ներդնելուն, որոնք օբյեկտիվորեն նվազագույնի կհասցնեին կոռուպցիոն ռիսկերը պետական կառավարման համակարգում: Վերցնենք, թեկուզ «Smart» տեխնոլոգիաները, որոնց մասին ավելի վաղ գրել եմ: Չէ՛, Նիկոլ Վոլանիչին նման մոտեցումը պետք է, չէ՞ որ նրա գլխավոր նպատակը քաղաքական վենդետայի իրականացման համար «օրինական» հիմքեր ստեղծելն է՝ իր անսասան ավտորիտար իշխանության հաստատման նպատակով: Սակայն սա ևս առանձին վերլուծության թեմա է:

Կարծում եմ, որ Պ.Սվիտալսկու, Աննա Միրիամ Ռոկատելոյի և ԵՄ գործընկեր երկրների, ԱՄՆ-ի և մյուս ներկայացուցիչների անհապաղ արձագանքը պերճախոս վկայում է այն մասին, որ նրանք Ն.Փաշինյանից շատ ավելի առաջ տեղեկացված էին Հայաստանում իրադարձությունների ապագա զարգացման մասին, որոնք Արևմուտքի տիկնիկավարներն իրականացնում են Նիկոլ Վոլանիչի օգնությամբ: Ուստի, նախապես գործել են իրենց «տեխնիկական», «ֆինանսական», «փորձագիտական» և այլ բարեհունչ գործողությունների ձևերը: Իսկ մենք պետք է փաստենք անհերքելի ճշմարտությունը. «Գունավոր հեղափոխություններն» Ուկրաինայում, Ղրղզստանում և Վրաստանում, որոնք «Կոսովոյից մինչև Սինցզյան գլոբալ Բալկանների կառուցման» ամերիկյան պետական ռազմավարության գումարելիներն են, այժմ ոչ անհաջող իրենց զարգացումն են ստանում Հայաստանում: Ընդ որում՝ նշվում է, որ Հայաստանում պետական հեղաշրջման պարագլուխների ուղեվարները հանգամանալիորեն հաշվի են առել բոլոր թերությունները, որոնք եղել են «վարդերի հեղափոխության» ժամանակ Վրաստանում 2003-ին, «նարնջագույն հեղափոխության» ժամանակ Ուկրաինայում 2004-ին և եվրամայդանում (2013-ի նոյեմբեր – 2014-ի փետրվար), «կակաչների հեղափոխության» ժամանակ Ղրղզստանում 2005-ին: Բավական է հիշել Վրաստանի նախկին նախագահ, Օդեսայի նախկին նահանգապետ Միխայիլ Սաակաշվիլու հոգեցունց հայտնությունները «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանի եթերում, որոնք նա հնչեցրել է 2018թ. օգոստոսի 8-ին: «Ես կարծում եմ, որ Նիկոլ Փաշինյանը ճիշտ ճանապարհի վրա է: Միակ բանը, որ նա պետք է անի, համակարգը փոխելն է: Այսօր նրա

հրամանները կատարվում են իրավապահ մարմինների նախկին ղեկավարների կողմից, բայց ով երաշխիք կտա, որ նրանք նրա դեմ խռովություն չեն բարձրացնի»: Այնուհետև, ըստ Սաակաշվիլու, Փաշինյանը պետք է անմիջապես ցրեր գործող խորհրդարանը (թող ների բատոնո Միխեիլը, որ Նիկոլ Վոլակիչը փոքր-ինչ ուշացավ դա անել): Դեռ ոչինչ կորած չէ: Ամեն բան ուժի մեջ է: «Փաշինյանը պետք է փոխի իրավապահ համակարգը, քանի որ Հայաստանի նորընտիր վարչապետի հաջողությունը շատ կարևոր է մեզ համար (հատկանշական է, որ Սաակաշվիլին իր սեփական՝ սիրելի անձի մասին խոսում է հոգնակի թվով, ինչը միանգամայն օրինաչափ է Վրաստանի քաղաքացիությունից զրկված մարդու համար, որը 2018թ. հունիսի 28-ին հեռակա դատապարտվել է վեց տարվա ազատազրկման 2005թ. Վրաստանի պատգամավոր Գեգաշվիլուն ծեծելու համար, էլ չեն ասում նրա Տիեզերքի քաղաքացի լինելու մասին, որին արգելված է մուտքն Ուկրաինա մինչև 2021թ. – Ա. Գ.): Իմ անձնական խորհուրդն է Փաշինյանին՝ սովորել մեր սխալներից (պետք է պատշաճը մատուցել Հայաստանում պետական հեղաշրջման տիկնիկավարներին, որոնք, անկասկած, դասեր քաղել են Սաակաշվիլու «սխալներից» – Ա. Գ.), այլ ոչ թե սեփականներից, որովհետև հետո վատ կլինի (պետք է ենթադրել, որ Սաակաշվիլին վերջապես գիտակցում է իր անձնական պատասխանատվությունն այն պայմանների ստեղծման համար, որոնց արդյունքում Աբխազիայի և Հարավային Օսիայի անկախության հռչակումը դարձավ օբյեկտիվ անհրաժեշտություն – Ա. Գ.): Փաշինյանի հաջողությունից այսօր կախված է մեր հաջողությունը (կարող ենք ենթադրել, որ խոսքը Սորոսի ֆոնդերի կողմից դիվերսիոն խմբերի հետագա ֆինանսավորումը շարունակելու մասին է Ռուսաստանի Դաշնության սահմանների պարագծի երկրներում – Ա. Գ.):»:

Իհարկե, այս հարցազրույցը առանց Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հասցեին ուղղված հարձակման չի անցել. «Ես միանգամայն համզոված եմ, որ Ռուսաստանի նախագահը պատրաստ է առաջիկայում հանել Փաշինյանին վարչապետի պաշտոնից», – ասել է մեր օրերի դելփյան գուշակը, նույն ինքը՝ Վրաստանի նախկին նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլին: Նշենք, որ Ռուսաստանի նախագահի հնարավոր գործողությունների մասին զազրախոսելիս բատոնո Միխեիլը հերթական անգամ վրիպել է, ավելի պարզ ասած՝ սայթաքել է: Եվ դա՝ նրանից, որ չգիտի նախագահ Վ. Վ. Պուտինի վարած մարտավարությունը Ռուսաստանի ռազմավարական դաշնակիցների հանդեպ: Լավ է, որ Ռուսաստանի բարձրագույն քաղաքական ղեկավարությունը քանիցս հայտարարել է իր անկեղծ սիրո և բարյացակամության մասին Հայաստանի ու հայ ժողովրդի հանդեպ: Նա նաև ազնվորեն նշել է իր վերաբերմունքի չափորոշիչները Հայաստանի՝ միմյանց հաջորդող իշխանությունների, նրանց ղեկավարների հանդեպ: Այն բավական ազնիվ է, և որ գլխավորն է՝

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

բխում է Հայաստանի Հանրապետության, հայոց պետականության, ինչպես նաև Ռուսաստանի երկու և կես միլիոն հայկական Սփյուռքի շահերից: Դրա էությունը, ըստ իս, բավական ազնիվ է և օբյեկտիվ, այն է. Ռուսաստանը հայկական ղեկավարությանն ընկալում է այն չափով, որ չափով որ նրա քաղաքականությունն արտացոլում է ողջ հայության ակնկալիքները և, միանգամայն հասկանալի է, չի հակասում Ռուսաստանի Դաշնության ազգային անվտանգության շահերին, այսինքն՝ հակասության մեջ չէ Հայաստանի պարտավորությունների հետ, որոնք ընդունվել են ՀԱՊԿ-ին և ԵԱՀԿ-ին անդամակցության պայմանագրերի շրջանակում:

Ամփոփելով՝ կցանկանայի ընթերցողներին ներկայացնել տազնապալի եզրահանգումներս առաջիկայում սպասվող իրադարձությունների վերաբերյալ: Այսպես, իմ համոզմամբ՝ Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական փոքրիշատե խելամիտ ծրագրի բացակայությունը՝ զոնե առաջիկա հինգ տարիների համար, Հասաստանի իշխանությունների վարած կործանարար քաղաքականությունը հայկական երկու պետությունների գոյության համար, հայ ժողովրդին «երկու հայ ժողովրդի» բաժանելը, ՀՀ իշխանությունների կողմից «Ղարաբաղի շուրջ դավադրության և պետական դավաճանության» սադրիչ որոնումները, որոնք, ըստ «Ժողվարչապետի», հանգեցվում են այն բանին, որ «այդ կոռումպացված համակարգի որոշ ներկայացուցիչներ օգտագործում են իրենց անձնական կապերը կառավարության և վարչապետի դեմ քարոզչության համար», տանում են դեպի հայոց պետականության հիմքերի փլուզում, Ադրբեջանին անխուսափելիորեն մղում են «Ղարաբաղի ազատագրման ակնթարթային գործողության՝ թե՛ Լեռնային, թե՛ Ղաշտավայրային Ղարաբաղի»:

Չէի ցանկանա, որպեսզի մեր հարգելի ընթերցողը տպավորություն ստանա, որ մեր արևմտյան գործընկերները՝ հանձինս քաղաքական գործիչների, փորձագետների, որոնք “Real politics”-ի շրջանակում կամ իրենց դիտարկումներից ու վերլուծություններից ելնելով անխտիր հիացած են Նիկոլ Վոլակիչով: Կարիքից կամազրկված Հայաստանի քաղաքացիները կամ հեղափոխական ավյունով համակված բարձրդասարանցիները, բուհերի ուսանողները, ինչպես նաև պարզ ու ազնիվ հայաստանցիները, Արևմուտքի ստրատեգների մանրակրկիտ մտածված ու լայնորեն կիրառվող գունավոր հեղափոխությունների դրույթներով ու տեսություններով խաբվածներ են: Ուստի, բերեմ բավական հետաքրքիր մի արտահայտություն, որն արել է Freedom House ոչ անհայտ իրավապաշտպան կազմակերպության տնօրեն ամերիկացի Նեյթ Շենքկանը, որը մեկնաբանել է Նիկոլ Փաշինյանի կոչը՝ արգելափակել դատարանների շենքերի մուտքերը: Նա Twitter-ում գրել է. «Հետհեղափոխական Հայաստանում միշտ գոյություն է ունեցել վտանգ, որ Փաշինյանը, ի զորու չլինելով հասնել արագ և կայուն վերափոխման երկրում, կգլորվի դեպի պոպուլիզմ, որը նրան բերեց իշխանության: Այդպես էլ եղավ»: Խոստովանենք, որ, բարեբախտաբար,

արևմտյան փորձագիտական միջավայրում դեռևս մնացել են ազնիվ մարդիկ:

Իմ կողմից ավելացնեմ, որ Փաշինյանն արդեն գլորվել է դեպի վտանգավոր պոպուլիզմ, որը հղի է հայոց պետականության կորստի սպառնալիքով, ինչպես նաև մեծ արյունահեղությամբ անխուսափելի պատերազմում, որը կսանձագերծի Ադրբեջանը Արցախի Հանրապետության դեմ: Ավաղ, Հայաստանի նախկին իշխանությունների հանդեպ ատելությունից կուրացած՝ ՀՀ ներկա իշխանությունները՝ նորահայտ «իշխանազավթ» Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորությամբ, այդպես էլ չհասկացան Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի նախազգուշացման իմաստը, որը նա հնչեցրեց 2019թ. մայիսի 9-ին Արցախի հեռուստատեսության հարցազրույցում: Մտածենք այն մասին, թե մասնավորապես ինչ ասաց իր հարցազրույցում Հայաստանի երրորդ նախագահ Ս. Ա. Սարգսյանը՝ խոսելով 1992թ. մայիսի 9-ին Շուշիի ազատագրման մարտերում տարած հաղթանակի գումարելիների մասին. «Թեև դրա ժամանակ (նկատի ունի Շուշիի ազատագրման մարտերում – Ա. Գ.) մեր տղաներից շատերը զոհվեցին, ավելի քան տասնյակ, բայց լիովին ոչնչացվեց ամենամարտունակ գումարտակը (խոսքը ադրբեջանական գումարտակի մասին է – Ա. Գ.): Երկրորդ հանգամանքն այն էր, որ *Ադրբեջանում այդ ժամանակ պարզապես ընթանում էր ներքաղաքական զգվռտոց, խառնաշփոթություն, և դա նույնպես այնտեղ մեզ օգնեց* (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.)»:

Ակամա հարց եմ տալիս. մեր օրերում Հայաստանում տեղի ունեցող ներքաղաքական զգվռտոցը՝ նախաձեռնված Նիկոլ Փաշինյանի կողմից, խառնաշփոթությունը, անհամարժեքության հետևանք են, թե՞ ուղղակի քաղաքական դիվերսիա:

Հետզրույթյան փոխարեն: Չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով, և հուրախություն ինձ՝ ձեռքս անցավ պերճաշուք հրապարակված գրքույկ՝ «Հարավկովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ 10 տարին» վերնագրով: Ընթերցելով ՀԿԵՈՒ ՓԲԸ տասնամյա անվիճելի ձեռքբերումների մասին, որը ՌԵՈՒ ԲԲԸ 100 տոկոսանոց «դուստրն» է, ոգեշնչվեցի երկաթուղայինների փառապանծ կոլեկտիվի նվաճումներով վերջին 10 տարիներին: Գուցե դա պայմանավորված էր իմ բավական սերտ, գործնական փոխհարաբերություններով «Հայկական երկաթուղու» պետ (1972 – 1991թթ.), ԽՍՀՄ մեծ հայրենասեր Համբարձում Աղասիի Ղանդիլյանի հետ կամ էլ ընկերությունն անվանի ազատամարտիկ Արարատ Խրիմյանի հետ, որը 2000–2008թթ. «Հայկական երկաթուղի» ՓԲԸ գլխավոր տնօրենն էր: Ցավոք, անձամբ ծանոթ չեմ Ա. Բ. Կուզնեցովի և Շ. Ն. Շայդուլինի հետ, բայց գիտեմ նրանց բարի ավանդի մասին ՀԿԵՈՒ զարգացման գործում: Եվ վերջապես, ուրախությունս շատ բանով կապված է բարեկամական հարաբերությունների հետ, որոնք ստեղծվել են ՀԿԵՈՒ ՓԲԸ գլխավոր տնօրեն Վիկտոր

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Իվանովիչ Ռեբեցի և Սերգեյ Գենադևիչ Վալկոյի՝ երկաթուղային տրանսպորտի բարձրակարգ մասնագետների հետ: Հենց նրանց պրոֆեսիոնալիզմի շնորհիվ է վերջին 10 տարիներին տրանսպորտային պատահարների դինամիկան նվազել 6 անգամ, ենթակառուցվածքի զարգացման և շարժակազմի զարգացմանը ներդրվել է 110 մլրդ դրամ, գնացքների միջին քաշը ավելացել է 490 տոննայով, գնացքների բարձունքն ավելացել է 30%, սահմանված արագությունը՝ 2,3 անգամ, աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացել է 41%-ով: Մի խոսքով՝ ՀԿԵՈՒ ՓԲԸ աշխատանքը ռուս-հայկական համագործակցության ամենավառ օրինակն է: Ավաղ, Հայաստանի իշխանությունները հնարավոր չհամարեցին պետական մակարդակով նշելու ՀԿԵՈՒ ՓԲԸ մի քանի հազար երկաթուղայինների տոնը: Նրանց խելքը հազիվ բավականացրեց Հայաստանի պետեկամուտների կոմիտեի աշխատակիցներով, ուժային հատուկ ջոկատայինների ուղեկցությամբ, «դիմակ շոու» կազմակերպել «Հարավկովկասյան երկաթուղի» ընկերության գրասենյակում: Ցավով ու դառնությամբ ստիպված եմ բացականչել՝ «Օ, ժամանակներ, օ, բարքեր» (O tempora!, O mores!), և հույս, ո՛չ, վստահություն հայտնել, որ այդ արատավոր բարքերը շուտով կմնան անցյալում:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

У НАС ОДНА РОДИНА – ОБЪЕДИНЁННАЯ АРМЕНИЯ

И ЕЁ ПРОЦВЕТАНИЕ – В ЕДИНСТВЕ АРМЯНСКОГО НАРОДА

Мне уже приходилось писать о современных технологиях разрушения государств, некоторые из которых были реализованы при совершении государственного переворота в Армении в апреле–мае 2018 года. Прошел год с тех пагубных для армянской государственности дней, и казалось, что наконец-то наступит отрезвление у подавляющего большинства тех из наших граждан, которые были в эйфории от пламенных выступлений новоявленного трибуна так называемой «бархатной революции» (читайте – государственного переворота) Никола Пашиняна. Речь не о представителях ЛГБТ-сообщества или тоталитарных религиозных сект и вовсе не о внушительном сонме прихлебателей соросовских фондов и их клонов, которым уж очень вольготно жилось и при прежних властях. Меня куда больше волнует психологическое состояние обезволенных нуждой честных граждан Армении, представителей самых разных слоев населения нашей страны, и в первую очередь студентов и старшеклассников, которые искренне жаждали перемен к лучшему в своей жизни, реальные предпосылки которых уже были разработаны и озвучены третьим президентом Армении Сержем Азатовичем Саргсяном в его последних выступлениях и интервью, которые предшествовали его утверждению в должности премьер-министра РА. Именно эти наши сограждане, сами того не подозревая, выражая свой протест, постепенно превратились в объект манипулирования закордонными кукловодами, инструмент технологии разрушения армянского государства посредством обобщенно обозначаемой (называемой) «мягкой силы» (soft power).

Заметим, что применение «мягкой силы» в Армении преследовало вполне определенную цель и рассматривалось их авторами как действенное средство по реализации в Закавказье внешнеполитических интересов известного заокеанского центра силы мировой политики. Следует признать, что «народный премьер» Никол Пашинян для режиссеров-постановщиков разрыхления фундамента армянской государственности стал своеобразной находкой, проявив себя в качестве весьма смышлѐно-

го ученика. Достаточно сказать, что ему по большому счету удалось небезуспешно влиять на поведение широких масс людей и даже каждого отдельно взятого человека, манипулируя сознанием граждан по ранее опробованным технологиям, широко применённым во время «революции роз» в Грузии в 2003 году, «оранжевой революции» на Украине в 2004 году и евромайдана (ноябрь 2013 – февраль 2014), «революции тюльпанов» в Кыргызстане в 2005 году. Словом, власть Никола Воваевича и К^О можно назвать сугубо манипулятивной. Его уже набившие оскомину неоднократные обращения (будь то на митингах, по Facebook, выступления по TV каналам или интернет-порталам, причем по заранее уготованным его поводырями технологиям, преследующим цель на подсознательном уровне формировать у граждан Армении ложное восприятие того, что то или иное решение, озвученное Н. Пашиняном, но по сути подсказанное ему кукловодами, это есть их, граждан, собственный выбор) приобретают зловещий характер. При этом обманутые Н. Пашиняном наши сограждане продолжают пребывать в виртуальном мире, испытывая чувство внутренней удовлетворенности от ложного представления о своей значимости в жизни «новой Армении». Они не хотят, да и не в состоянии признать реальность своего положения в истинном свете, им неизвестно, что их «народный премьер» и сам тоже не в силах принять хоть какое-то самостоятельное решение. Да, это сущая правда, ему кукловоды просто не позволят действовать самостоятельно, зная его полную неадекватность занимаемой должности премьер-министра Республики Армения. Ведь его недавняя импровизация с призывом к гражданам Армении 20 мая 2019 г. с раннего утра блокировать все входы и выходы зданий судов республики так, чтобы никто не смог войти внутрь, стала убедительным подтверждением полного соответствия выкрика маленького ребенка из сказки Ганса Христиана Андерсена «Новое платье короля» к «народному премьеру» – «Посмотрите, король-то голый».

Заметим также, что реализуемые в Армении деструктивные технологии разрушения полностью игнорируют наши вековые христианские традиции, традиции армянской семьи и веками сложившиеся нормы поведения. Причем ломка цивилизационных устоев нашего общества сопровождается четко выраженной политикой по формированию этакого продвинутого армянина XXI века, а по сути, зомби-робота, полностью лишенного исторической памяти, не имеющего собственного суждения, с деформированной психикой. Более того, подконтрольная Н. Пашиняну народная масса подвергается такой обработке, при которой отдельно взятый человек фактически лишается права самостоятельно принимать решения, распоряжаться своим сознанием. При этом загоняются в дальний угол его воля и собственные идеи навязыванием им чужой воли и

чуждых идей. За примерами далеко ходить не надо. Так, на митинге 25 мая т.г. во имя поддержания объявленной реформы судебной системы и в защиту Н. Пашиняна прозвучали угрозы в адрес президента Республики Арцах Бако Саакяна. Один из сподвижников Никола Воваевича, организатор этого митинга, Дживан Абраамян заявил, что «камнем размозжит голову президента Арцах Бако Саакяна», если в Арцахе примут второго президента Армении Роберта Кочаряна. Весьма характерно и симптоматично, что сей «герой» за свои хамские, уголовно наказуемые высказывания, вызвавшие восторг и умиление в азербайджанских масс-медиа, отделался легким испугом – всего лишь приводом в отделение полиции одной из общин г. Еревана. Несколько иначе сложилась «одиссея» другого сподвижника Никола Воваевича, активиста партии, созданной Левонем Тер-Петросяном, Армянский национальный конгресс (АНК) Вардана Арутюняна. Так, 18 мая т. г. известный политический деятель, один из организаторов сил самообороны Нагорно-Карабахской Республики, член АРФ «Дашнакцутюн» Грант Маргарян гулял со своими малолетними внуками на площади Свободы г. Еревана, когда на него напали почитатели Никола Воваевича, участники акции протеста против освобождения Роберта Кочаряна, выкрикивая мерзкие слова типа «предатель» в его адрес. Справедливости ради отметим, что на сей раз сотрудники полиции предотвратили драку, а в дальнейшем 7 человек из числа зачинщиков драки дали объяснения в полиции и были выпущены на свободу. Однако этим инцидент не был исчерпан. Главный зачинщик этой потасовки на своей странице в Facebook разразился хамскими обвинениями и ругательствами в адрес Гранта Маргаряна и АРФ «Дашнакцутюн». В итоге 3 июня т. г. в центр оперативного управления Еревана ... позвонил этот же «герой» Вардан Арутюнян и сообщил, что на него было совершено нападение. Говоря попроще, его по-домашнему избили. Дальше – больше, 3 июня т. г. на своей странице в Facebook сей субъект сообщил о том, что несколько дней тому назад он вновь подвергся насилию, а посему «народный мститель» пригрозил: «Полиция в течение стольких дней не смогла раскрыть преступление (нападение на дедушку с внуками в его понимании – не преступление, а последовавшие этому воспитательные шлепки явное преступление. – А. Г.) и обеспечить мою безопасность. Поэтому я вынужден устраивать самосуд для обеспечения собственной безопасности. Полиция РА, вас больше не существует».

Я специально столь подробно остановился на этих двух весьма характерных для «новой Армении» случаях. С одной стороны, они раскрывают истинный, аморальный облик сподвижников Никола Воваевича, а с другой – красноречиво свидетельствуют о том, что столь важные компоненты государственного управления, обеспечивающие жизнеспособ-

ность государственной системы, какими являются судебная система и полиция РА, целенаправленно дискредитируются при самом непосредственном участии Никола Воваевича. Причем его участие в этом губительном процессе весьма своеобразное и сводится либо к абсолютному бездействию, либо к действиям, оправдывающим его же собственные шаги по девальвации как судебной системы, так и полиции РА.

И вот в этих условиях, читая и слушая последние интервью «народного премьера», все более утверждаешься во мнении, что тем не менее главное направление его удара, его главная цель – вбить клин в единство Республики Армения и Республики Арцах, при этом доказывая живучесть бытовой фразы: «Кто громче всех кричит «держи вора!» – сам вор». Так, 5 июня т.г. в беседе с журналистами Н. Пашинян, касаясь ранее озвученной им же темы о существовании каких-то заговорщических сил, пытающихся вбить клин между Арменией и Арцахом, сказал: «Я говорил в условиях конфиденциальности о том, как я это представляю, какими шагами (речь об урегулировании Нагорно-карабахского конфликта. – А. Г.), а этот человек говорит своему помощнику: пойди, напиши в Facebook-е, что он продает земли. Зачем он это делает, ему на 100 процентов известно, что происходит? И это при том, что когда у кормила власти в РА был его партнер по танцам, у него не было никаких сведений, ему не считали нужным говорить, что происходит, что они собираются делать... Это я передал властям Нагорного Карабаха документы о карабахском переговорном процессе, до этого им не было известно, о чем велись переговоры до меня, я пять раз спросил: вам известно? Им не было известно, они идут, даже лично пишут в соцсетях: Никол продает земли».

Ай да Никол Воваевич, ай да «народный премьер», ай да молодец. Он сам того не понимая, желая навести тень на плетень, признался в том, что направленность переговорного процесса вокруг урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, ведущегося Николом Пашиняном, в восприятии руководства Республики Арцах является не чем иным, как продажей земель, освобожденных ценой жизни тысяч и тысяч армян Республики Армения, Арцаха и Диаспоры, патриотов нашей единой Родины – объединенной Армении. Что же касается якобы неведения руководства Арцаха о подробностях переговорного процесса, то это полная чушь, весьма примитивная уловка задним числом оправдать свою пораженческую позицию в переговорном процессе. То есть Н. Пашинян, по сути, говорит о том, что в обсуждаемых подходах по нагорно-карабахскому урегулированию нет ничего нового, но и это «старое» было неведомо руководству Арцаха – вот истинная цель его последних информационных вбросов. А между тем Никол Воваевич не столь уж наивен, каким хочет себя выставить, говоря подобную ерунду. Кто-кто, но он-то прекрасно понима-

ет, что его «привели» к власти не из неудержимого желания углубления демократии, укрепления институтов гражданского общества в Армении. Нет и нет, уважаемый читатель. Главная цель радетелей «демократических перемен» в Армении – оказание содействия «народному премьеру» в реализации его же собственных представлений об урегулировании Нагорно-карабахского конфликта, конкретно выраженных им в «пророческих» словах о судьбе освобожденных территорий вокруг Нагорного Карабаха. Напомним читателю о статье Н. Пашиняна «Землю сохраняют любовью, знайте», опубликованной 22 мая 2001 года в газете «Айкакан жаманак», редактором которой тогда был сам «народный премьер». О чем же глаголил он в этой статье: «И стало быть, меня удивляет, что в нашей стране еще есть люди, которые имеют иллюзии относительно захваченных, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий. Давайте деликатно обойдем данную болезненную сторону вопроса и рассмотрим вопрос с точки зрения правил игры. Я не принимаю такую точку зрения, что хорошая дипломатия может сделать так, чтобы эти территории не были бы возвращены Азербайджану... Ведь эта страна (имеется в виду Армения. – А. Г.) не имеет хозяина, и мы, кто должны быть хозяевами этой страны, оставив наше, *хотим стать хозяевами чужого* (подчеркнуто мною. – А. Г.)». Возвращаясь к последним высказываниям Н. Пашиняна о якобы неосведомлённости руководства Республики Арцах заметим, что любая реакция со стороны арцахского руководства на эти вопросы, неизбежно стала бы предметом спекуляции и торга Н. Пашиняном со своими кукловодами на тему о том, что предлагаемый вариант урегулирования Нагорно-карабахского конфликта был давно отвергнут прежними властями Армении, более того, уже вовсе забыт властями Республики Арцах. Что же касается высказывания Н. Пашиняна, претендующего на оригинальность, относительно якобы несговорчивости «партнера по танцам», пусть над этой темой удосужатся поразмыслить его «интеллектуальные» советники (в промежутках между очередными провокациями), причем в свете ответа президента Республики Арцах Бако Саакяна ему самому, любимому Николу Воваевичу.

«Не так давно премьер-министр представил нам некоторые документы по переговорному процессу. Мы в свою очередь передали премьер-министру имеющийся у нас пакет документов, касающийся переговорного процесса (что свидетельствует о недостаточной информированности Н. Пашиняна, спасибо Бако Саакяну за заботу о «народном премьере». – А. Г.). Вообще и сейчас, и в прошлом, до и после переговоров с Азербайджаном власти Армении информировали руководство Арцаха об обсуждаемых вопросах и последних развитиях. В целом хочу подчеркнуть, что для исключения спекуляций (президент Арцаха, безусловно,

прав, оценивая слова «народного премьера» как спекуляцию. – А. Г.) лучшей и единственной возможностью является восстановление полноценного формата (переговорного процесса. – А. Г.) с непосредственным участием Арцах», – таким был ответ президента Республики Арцах Бако Саакяна, данный им в интервью «Арцахпресс» и «Азат Арцах» («Свободный Арцах») 5 июня 2019 г. Не скрою, что сильными были заключительные слова интервью президента Республики Арцах: «Одно из важнейших наших достижений – наше единство, и недопустимы шаги, расшатывающие его – будь то в Арцахе, Армении или Диаспоре (это честное и прямое обвинение, скажем так, в моем восприятии, в адрес Никола Пашиняна в его целенаправленном расшатывании единства мирового армянства. – А. Г.). В целом считаю недопустимым заговорщическое поведение (от себя добавлю, Никола Воваевича. – А. Г.) ... У нас одна Родина, и наш общий долг сделать все для сохранения единства». От себя добавлю: у нас одна Родина – объединенная Армения. Ее процветание – в единстве армянского народа.

Уважаемый читатель, столь подробно излагая события последних дней, я невольно поймал себя на мысли, что и сам попал в ловушку поводырей «народного премьера», то бишь лиц или организаций, осуществляющих «внешнее управление» Республики Армения, которым все доступнее становится устанавливать и осуществлять постоянный тотальный контроль над процессами жизнедеятельности Армении, включая даже политические дискуссии, в соответствии с собственными интересами и целями. Что я имею в виду. Так, 24 апреля т.г. разведывательно-аналитический центр США Rand Corporation опубликовал на своем сайте (www.rand.org/pubs/reasearch_briefs/RB10014.html) доклад «Перенапряжение России: конкуренция с выгодных позиций», подготовленный по заказу правительства США, в котором подробно излагается схема как разрушить Российскую Федерацию, ближайшего союзника Республики Армения, гаранта мира в Закавказье, снаружи и изнутри. Так вот в числе основных пунктов выполнения этой задачи – создание напряженности в бывших странах СССР и разрыв экономических связей с ними. Это и Украина, и Грузия, не говоря уже о Прибалтике. Заметим, что в докладе не обошли стороной Армению и Азербайджан. При этом авторы доклада отмечают, что экономическая конкуренция США с Россией на Южном Кавказе будет затруднена из-за географии и истории (Expanding ties in the South Caucasus – competing ecomomically with Rossia – would be difficult becouse of geography and history). Вместе с тем заметим, что советник министра обороны РФ Андрей Ильницкий 29 мая т.г. в эфире телеканала «Звезда», раскрывая, какие меры будут принимать Соединенные Штаты для дестабилизации России, отметил: «Для них приоритетной и дебютной

схемой является Украина, они активно начинают смотреть на Кавказ (скажем больше, вплотную занимаются расшатыванием армянской государственности. – А. Г.), они держат в фокусе Белоруссию, Сирию они будут продолжать ворошить». Он также отметил, что Вашингтон все больше внимания начинает уделять отношениям между Арменией и Азербайджаном и, по словам А. Ильницкого, могут «сыграть» на их противоречиях. На этом фоне совершенно в другой плоскости видится статья главы администрации президента Азербайджана Рамиза Мехтиева «Армяно-азербайджанский Нагорно-карабахский конфликт: источники проблемы и перспективы урегулирования», выдержки из которой были опубликованы многими ведущими интернет-порталами Азербайджана.

Чем же примечательна статья Рамиза Мехтиева и каковы побудительные мотивы ее написания именно сейчас? Чтобы ответить на эти вопросы, достаточно ознакомиться с тем, каким видится муаллиму Рамизу урегулирование Нагорно-карабахского конфликта. Надеюсь, уважаемые читатели снисходительно отнесутся к тому, что я вынужден несколько подробнее привести выдержки из этой статьи, чтобы ни у кого не осталось невыясненных вопросов. Итак, в этой статье отмечается, что азербайджанская сторона согласилась принять для рассмотрения соглашение «О прекращении Нагорно-карабахского вооруженного конфликта», представленное сопредседателями Минской группы ОБСЕ сторонам в сентябре 1997 года. В частности, в статье говорится: «За основу этого соглашения был взят т.н. «поэтапный» подход к урегулированию, направленный на последовательную ликвидацию последствий вооруженного конфликта и определение в процессе Минской конференции статуса Нагорного Карабаха. Согласно плану, на первом этапе освобождались шесть районов вокруг Нагорного Карабаха, в регионе разворачивалась операция ОБСЕ по поддержанию мира, перемещенное население возвращалось на освобожденные территории и восстанавливались основные коммуникации в зоне конфликта. На втором этапе определялся статус Нагорного Карабаха, а также предусматривалось урегулирование положения вокруг Лачинского и Шушинского районов». При этом автор статьи скромно умалчивает, что под «определяемым статусом Нагорного Карабаха» азербайджанская сторона категорично соглашалась лишь на «самую большую автономию Нагорного Карабаха в составе Азербайджанской Республики». Дальше–больше. Р. Мехтиев отмечает, что предварительное согласие с этим вариантом урегулирования выразил и тогдашний президент Армении Левон Тер-Петросян, более того, муаллим Рамиз даже ссылается на небезызвестную статью первого президента Армении: «Несмотря на резкую критику со стороны своих политических оппонентов в вопросе целесообразности принятия этого плана, он (Л.

Тер-Петросян. – А. Г.) опубликовал в газете «Республика Армения» статью программного характера под названием «Война или мир? Время призадуматься», где изложил основные тезисы своего видения проблемы. Тезисы этой статьи не утратили своей актуальности и сегодня (кто бы в этом сомневался, что статья и сегодня, как елей на душу азербайджанской стороне. – А. Г.)». Далее глава администрации президента Азербайджана детально анализирует статью Л. Тер-Петросяна, даже упоминает его заявление на заседании Совета национальной безопасности Армении от 8 января 1998 года. При этом автор статьи особо останавливается на экономических выгодах для Армении в случае принятия данного соглашения. А самое интересное это то, что, возвращаясь к сегодняшним реалиям, Рамиз Мехтиев недоуменно заявляет: «Создается впечатление, что Пашинян пытается свалить ответственность за урегулирование армяно-азербайджанского, нагорно-карабахского конфликта на чужие плечи. То он заявляет, что не обладает правом вести переговоры от имени Карабаха, то обращается к армянскому народу с заявлением, что именно народ должен решать эту проблему (его удивление позицией «народного премьера» таит в себе скрытое разочарование насчет того, не с этой ли целью Никола Пашиняна привели к власти прихлебатели старины Джорджа Сороса, друга президента Азербайджана Ильхама Алиева? – А. Г.). Это демонстрирует, что Пашинян, практически, не хочет решать конфликт и находит различные предлоги для этого. И если эти предлоги звучат красиво как призывы, то с практической точки зрения они безосновательны». Читая эти строки, я невольно улыбнулся от осознания того, что уже должностные лица Азербайджана понимают: затея с государственным переворотом в Армении не может им дать желаемые результаты. А в этом случае самодовольное заявление Ильхама Алиева: «Есть наша роль в изгнании с политической арены в Армении криминального режима Сержа Саргсяна. Я не хочу об этом говорить и раздувать нашу роль», – сделанное им в июне 2018 года на заседании правительства Азербайджана, не приносит азербайджанской стороне ожидаемых и желаемых результатов в вопросе навязывания Армении хваленного соглашения по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта. Неужели кукловоды Н. Пашиняна надеялись на то, что политический наследник Левона Тер-Петросяна, одновременно и приверженец подобных подходов урегулирования Никол Воваевич (свидетельством тому его вышеотмеченная статья от 22 мая 2001 г.), сможет навязать армянскому народу столь губительное соглашение, чреватое не только опустошением Республики Арцах, но и отсечением Зангезура, Сюникской области. Да, «народный пермьер» проявляет чудеса изворотливости, всячески старается расколоть единство армянского народа, проживающего в Армении и Арцахе. Напомним

читателям, что в ходе выборов в Национальное Собрание Армении 2 апреля 2017 года альянс Армянского национального конгресса и Народной партии Армении выступал за урегулирование Нагорно-карабахского конфликта именно с позиций, о которых восторженно повествует в своей статье Рамиз Мехтиев. В итоге они набрали 1,66% голосов избирателей. Этот большой знаток блота, в частности, значения термина «куанш» (как пояснил Никол Воваевич на внеочередном заседании Национального Собрания РА, когда обсуждался отчет Генеральной прокуратуры РА за 2016 год, «куанш» – это термин, употребляемый в карточной игре «блот», обозначающий сомнение в словах противника), сейчас сам же удостоился этого термина. Ему перестают доверять закордонные сценаристы государственного переворота в Армении. И это недоверие озвучивается в том числе и заказчиками «бархатной революции». Согласитесь, уважаемый читатель, когда ты осознаешь, что «народный премьер» разносторонне развитая персона – как-то легко становится на душе. А ведь «народный премьер» и впрямь старается угодить западным грантодателям, более того, время от времени принимает позу обиженного за недостаточную финансовую помощь, оказываемую властям «новой Армении», за фактическое отсутствие, видимо, обещанных инвестиций в экономику Армении. При этом то ли он заблуждается на этот счет, то ли притворяется, что заблуждается. Ведь государственный переворот был профинансирован с целью дестабилизации ситуации в южном подбрюшье России, расшатывания единства армянского народа, экспорта «бархатной революции» в Республику Арцах. Все это, по замыслу западных стратегов-поводырей властей предрежащих «новой Армении», создало бы благодную почву для развязывания Азербайджаном войны с Республикой Арцах и возвращения под свой контроль, а скорее под контроль своих стратегических партнеров – Турции и Израиля, 105-километровой границы на освобожденной территории вдоль границы Республики Арцах и дружественной Армении Исламской Республики Иран. Да, уважаемый читатель, в этом вопросе Турция и Израиль вовсе не противники, а конкуренты. И именно в этой плоскости надо нам подходить к участвовавшим военным учениям, проводимым в последнее время Азербайджаном и Турцией. Так, не успели 25 мая т.г. в Азербайджане завершиться широкомасштабные оперативно-тактические учения с привлечением до 10 тысяч военнослужащих, 150 единиц танков и другой бронетехники, до 200 ракетно-артиллерийских установок разного калибра, реактивных систем залпового огня (РСЗП) и минометов, до 35 самолетов и вертолетов, как Министерством обороны Азербайджана было объявлено, что с 7 по 11 июня т.г. в Нахичеване будет проведен последний этап совместных тактических учений «Нерушимое братство – 2019». Заметим, что в них примут участие до

5 тысяч военнослужащих Нахичеванской Автономной Республики и турецких вооруженных сил, более 200 единиц бронетехники, до 180 ракетно-артиллерийских установок и РСЗП и минометов, 21 самолета и вертолета, а также беспилотные летательные аппараты (израильского производства) и пр. Уже очевидно, что Азербайджан готовится к развязыванию войны с Республикой Арцах, при этом держа в напряжении границу Армении и Нахичеванской Автономной Республики.

Столь подробное изложение положения, складывающегося в нашем регионе, казалось, должно было, наконец-то, отрезвить Н. Пашиняна и К^О, да и политический класс Армении в целом. Ан нет, складывается впечатление, что никому до этого дела нет. Весь эфир, интернет-издания, все масс-медиа Армении заполнены либо развенчанием разного рода благоглупостей, льющихся, как из рога изобилия, с уст «народного премьера», либо армянскими версиями теории заговора, якобы готовящегося со стороны прежних властей и действующего руководства Республики Арцах. Ну прямо как какое-то наваждение, уж больно напоминающее известных персонажей из пьесы шотландского поэта Джона Вильсона «Чумной город», когда в городе царит эпидемия чумы (лондонская чума 1665 года), а тем временем несколько человек накрывают стол на улице и начинают пировать и петь унылые песни. Не хочется драматизировать ситуацию, но невольно на память пришли видеосюжеты из празднования новоявленного народу праздника Дня гражданина, который запомнится разве что тем, что «народный премьер» в центре Еревана помог гражданам приготовить шашлык и для снятия любых подозрений о несъедобности сего яства одним из первых отведал шашлык. Как сказал бы светлой памяти Иван Сергеевич Тургенев – наш «народный премьер», как и Базаров, – «демократ до конца ногтей». А что ежедневно с арцахско-азербайджанской границы поступают сводки об убитых молодых защитниках Родины, о скапливании внушительных вооруженных сил на арцахско-азербайджанской границе, так это, если судить по поведению Никола Пашиняна, оказывается, не столь и важно.

Не хотелось, чтобы у читателей создалось впечатление, что автор этих строк сам привержен разного рода теориям заговора, но не могу не обратить внимание на следующий факт. Так, известный израильский публицист и общественный деятель Авигдор Эскин совершенно неожиданно обратился к теме Никола Воваевича Пашиняна, а скорее к его защите, видимо, от арцахских «заговорщиков». Он 28 апреля т.г. выступил в ИА REGNUM со статьей под заглавием «Близится первая годовщина правления Пашиняна в Армении» с подзаголовком «Зачем российские СМИ отталкивают ближайшего союзника?». Пересказывая несуществующие успехи в работе Пашиняна в должности премьер-министра Армении,

которые были озвучены Николом Воваевичем в Страсбурге на сессии ПАСЕ (в частности, по созданию якобы 51 тысячи новых рабочих мест), Авигдор Эскин пишет: «Политический курс Никола Пашиняна направлен на развитие отношений с Европой, США и Израилем, но в первую очередь – на укрепление союза с Россией. Мы видим это по голосованию Армении в ООН. Так, Ереван последовательно голосовал в ООН с Россией по Крыму и прочим важным для Москвы».

Не хотелось бы пересказывать хвалебные слова известного журналиста в адрес Никола Воваевича. Увы, давать политическую оценку действиям премьер-министра другого государства, при этом абсолютно не вникая в перипетии его восхождения на эту высокую государственную должность, не анализируя политические досье его ближайшего окружения, которое в своей совокупности составит зловонный антироссийский, русофобский букет, думается, не совсем корректно. Не говоря уже о раздвоении личности этого восхваляемого А. Эскиным, политика при оценках о членстве Армении в ОДКБ и ЕАЭС, ранее высказанных им же с трибуны Национального Собрания РА. Примечательно, что статья А. Эскина завершается риторическим вопросом: «Однако в чем смысл нагнетания недружественной атмосферы с важнейшим союзником? Что это дает Москве?». Отмечу однозначно, что никакого нагнетания «атмосферы с важнейшим союзником» со стороны России не было и нет. Что, российской прессе не реагировать на действия высоких чинов, пашиняновских нуворишей во власти, которые закидывают Посольство России в Ереване яйцами или же сжигают российский флаг, открыто выступают по телевидению и в прессе с откровенно антироссийскими речами? Не хочу сомневаться в искренности побуждений Авигдора Валерьевича, столь ревностно защищающего Никола Воваевича, но, думается, эта защита была бы куда убедительнее, если бы он, уважаемый в Израиле публицист, посодествовал «народному премьеру» Армении в вопросе склонения израильского Кнессета к признанию и осуждению Геноцида армян в Османской империи 1915–1923 годов. Думается, что этот шаг перевесил бы несколько статей, публикуемых даже в столь авторитетном издании, каковыми является ИА REGNUM.

Вместо послесловия. По традиции отмечу, что не хотелось завершать статью на тревожной ноте, хотя для оптимизма, к сожалению, нет никаких оснований. Тем не менее замечу, что на днях президент Республики Армения Армен Саркисян в своем интервью одному из местных интернет-порталов сообщил: «Скорее всего, осенью в Армению приедут Генри Киссинджер и тот же Джозеф Най». С сожалением заметим, что нет в живых Збигнева Бжезинского, а то не приходится сомневаться,

А. ГЕГАМЯН

что и он не отказался бы на приглашение нашего, бесспорно, одаренного дипломата, работающего ныне президентом Республики Армения. Не скрою, было бы очень интересно, например, из уст профессора Гарвардского университета, руководителя школы государственного управления им. Дж. Ф. Кеннеди Джозефа Ная услышать его мнение о том, как он оценивает результаты «бархатной революции», совершенной в апреле-мае 2018 с широким применением рекомендаций, содержащихся в его, Джозефа Ная, концепции «мягкой силы» (soft power). Весьма интересными были бы также оценки этого маститого американского политолога относительно крайне нечистоплотных действий «народного премьера» в отношении президента Армении, в результате которых уважаемый Армен Варданович был вынужден повторно представить на утверждение Национального Собрания РА кандидатуру Ваге Григоряна, который, напомним читателям, ранее весьма бестактно отзывался о президенте РА А. В. Саркисяне, даже поставив под сомнение его легитимность. Узнать бы у самого Джозефа Ная, насколько действия Никола Воваевича созвучны духу концепции «мягкой силы».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՄԵՆՔ ՈՒՆԵՆՔ ՄԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ՝ ՄԻԱՑՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՎ ՆՐԱ ԲԱՐԳԱՎԱՃՈՒՄԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ Է

Արդեն գրել եմ պետությունների քանդման արդի տեխնոլոգիաների մասին, որոնցից որոշներն իրականացվեցին Հայաստանում 2018թ. ապրիլ-մայիսին, պետական հեղաշրջման ժամանակ: Անցել է մեկ տարի հայոց պետականության համար կործանարար այդ օրերից, և թվում էր, թե, վերջապես, վրա կհասնի մեր այն քաղաքացիների սթափվելու ժամանակը, որոնք էյֆորիայի մեջ էին, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» (իմա՝ պետական հեղաշրջման) նորահայտ տրիբունի՝ Նիկոլ Փաշինյանի բոցավառ ելույթներից: Խոսքը ԼԳԲՏ հանրության կամ տոտալիտար կրոնական աղանդների ներկայացուցիչների մասին չէ և ոչ էլ սորոսյան ֆոնդերի ու դրանց կլոնների լափակեր, բավական մեծաքանակ բազմության, որոնք լավ էլ ապրում էին նաև նախկին իշխանությունների օրոք: Ինձ շատ ավելի շատ հուզում է Հայաստանի՝ կարիքից կամազրկված քաղաքացիների, մեր երկրի բնակչության ամենատարբեր շերտերի և, առաջին հերթին, ուսանողների ու բարձր դասարանցիների հոգեբանական վիճակը, որոնք անկեղծորեն լավ փոփոխություններ էին տեսնում իրենց կյանքում, որոնց իրական նախադրյալներն արդեն մշակվել և հնչեցվել էին Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի կողմից նրա վերջին ելույթներում ու հարցազրույցներում՝ ՀՀ վարչապետի պաշտոնում հաստատվելուց առաջ: Մեր հենց այս քաղաքացիները, իրենք էլ այդ մասին չկասկածելով, արտահայտելով իրենց բողոքը, աստիճանաբար վերածվեցին սահմանից այն կողմ գտնվող տիկնիկավարների մանիպուլացման օբյեկտի, հայոց պետականության կործանման տեխնոլոգիայի գործիքի՝ ընդհանրացված ձևով «փափուկ ուժ» (soft power) նշանակված (անվանված) երևույթի միջոցով: Նշենք, որ «փափուկ ուժի» կիրառումը Հայաստանում միանգամայն որոշակի նպատակ էր հետապնդում և դրա հեղինակների կողմից դիտարկվում էր որպես գործուն միջոց Անդրկովկասում համաշխարհային քաղաքականության անդրօվկիանոսյան հայտնի կենտրոնի արտաքին քաղաքական շահերի իրականացման ուղղությամբ:

Հարկ է խոստովանել, որ «Ժողկարգապետ» Նիկոլ Փաշինյանը հայոց պետականության հիմքի խարխուլումը բեմադրող ռեժիսորների համար

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դարձավ ինքնատիպ գտածո՝ իրեն դրսևորելով որպես ուշին աշակերտ: Բավական է ասել, որ նրան, ըստ էության, հաջողվեց ոչ առանց հաջողության ազդել մարդկանց լայն զանգվածների և անգամ առանձին վերցրած մարդու պահվածքի վրա՝ մանիպուլացնելով քաղաքացիների գիտակցությունը նախապես փորձարկված տեխնոլոգիաներով, որոնք լայնորեն կիրառվել էին Վրաստանում 2003թ. «Վարդերի հեղափոխության», 2004թ. Ուկրաինայում «Նարնջագույն հեղափոխության» և «Եվրամայդանի» (2013թ. նոյեմբեր – 2014թ. փետրվար), Ղրղզստանում 2005թ. «Կակաչների հեղափոխության» ժամանակ: Մի խոսքով՝ Նիկոլ Վոլակիչ և K⁰-ի իշխանությունը կարելի է անվանել զուտ մանիպուլյատիվ: Նրա արդեն ծանծրացրած բազմակի դիմումները (հանրահավաքներում, թե Facebook-ով, ելույթները հեռուստաալիքներով կամ ինտերնետ-պորտալներով, ընդ որում՝ նախապես նրա ուղեվարների կողմից պատրաստված տեխնոլոգիաներով, որոնք հետապնդում են քաղաքացիների ենթագիտակցական մակարդակում այն բանի կեղծ ընկալումը ձևավորելու նպատակ, որ Ն.Փաշինյանի հնչեցրած, բայց, ըստ էության, նրա տիկնիկավարների հուշած այս կամ այն որոշումը հենց նրանց՝ քաղաքացիների սեփական ընտրությունն է) չարագուշակ բնույթ են ստանում:

Ընդ որում՝ Ն.Փաշինյանի կողմից խաբված մեր համաքաղաքացիները չարունակում են գտնվել վիրտուալ աշխարհում՝ ունենալով ներքին բավարարվածության զգացում «Նոր Հայաստանի» կյանքում իրենց նշանակալիության մասին կեղծ պատկերացումից: Նրանք չեն ցանկանում և ի վիճակի էլ չեն ընդունել իրենց դրության իսկությունն իրական լույսի ներքո, նրանք չգիտեն, որ իրենց «Ժողվարչապետն» ինքն էլ ի զորու չէ գոնե մի ինչ-որ ինքնուրույն որոշում կայացնել: Այո, սա է ճշմարտությունը, տիկնիկավարները նրան պարզապես թույլ չեն տա գործել ինքնուրույն՝ իմանալով նրա լիարժեք անհամարժեքությունը Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի պաշտոնին: Չէ՞ որ նրա վերջին իմպրովիզը՝ 2019թ. մայիսի 20-ին վաղ առավոտյան փակել հանրապետության բոլոր դատարանների ելքերն ու մուտքերն այնպես, որպեսզի ոչ ոք չկարողանա ներս մտնել, համոզիչ հաստատումն է Հանս Քրիստիան Անդերսենի՝ «Թագավորի նոր հագուստը» հեքիաթի փոքրիկի ճիշի (ինչը լիովին համապատասխանում է «Ժողվարչապետի» պարագայում), թե՝ «Տեսեք, ախր թագավորը մերկ է»:

Նշենք նաև, որ Հայաստանում իրագործվող քայքայման ապակառուցողական տեխնոլոգիաները լիովին անտեսում են մեր դարավոր քրիստոնեական ավանդույթները, հայկական ընտանիքի ավանդույթները և դարերի ընթացքում ստեղծված վարքագծի նորմերը: Ընդ որում՝ մեր հասարակության քաղաքակրթական հիմքերի կործանումն ուղեկցվում է XXI դարի իբր առաջադեմ հայի, իսկ, ըստ էության, պատմական հիշողությունից զուրկ, սեփական դատողություն չունեցող, ձևախեղված հոգեկանի տեր զոմբի-ռոբոտի ձևավորման հստակ արտահայտված քաղաքականությամբ:

Ավելին, Ն.Փաշինյանին ենթակա ժողգանգվածը ենթարկվում է այնպիսի մշակման, որի դեպքում առանձին վերցրած մարդը, փաստորեն, զրկվում է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու, իր գիտակցությունը տնօրինելու իրավունքից: Միևնույն ժամանակ, անկյուն են քշվում նրա կամքն ու սեփական գաղափարները, նրան պարտադրվում են ուրիշի կամքն ու խորթ գաղափարները: Օրինակներ՝ որքան ասես:

Այսպես, ս.թ. մայիսի 25-ի հանրահավաքում՝ հանուն դատական համակարգի հայտարարված բարեփոխման աջակցության և ի պաշտպանություն Ն.Փաշինյանի, հնչեցին սպառնալիքներ Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյանի հասցեին: Նիկոլ Վոլակիչի զինակիցներից մեկը՝ այդ հանրահավաքի կազմակերպիչ Ջիվան Աբրահամյանն ասաց, որ «քարով կցխի Արցախի նախագահ Բակո Սահակյանի գլուխը», եթե Արցախում ընդունեն Հայաստանի երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին: Բավական բնութագրական և հատկանշական է, որ սույն «հերոսն» իր անտաշ, քրեորեն պատժելի արտահայտությունների համար, որոնք հիացմունք և զմայլանք առաջացրին ադրբեջանական լրատվամիջոցներում, մի փոքր վախեցավ. ընդամենը բերվեց Երևանի համայնքներից մեկի ոստիկանական բաժանմունք: Այլ կերպ դասավորվեց Նիկոլ Վոլակիչի մեկ այլ զինակցի՝ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի ստեղծած Հայ ազգային կոնգրես (ՀԱԿ) կուսակցության ակտիվիստ Վարդան Հարությունյանի «ողիսականը»: Այսպես, ս.թ. մայիսի 18-ին հայտնի քաղաքական գործիչ, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ինքնապաշտպանության ուժերի կազմակերպիչներներից Հրանտ Մարգարյանը՝ Հայ հեղափոխական դաշնակցություն կուսակցության անդամ, զբոսնում էր մանկահասակ թռչնիկների հետ Երևանի Ազատության հրապարակում, երբ նրա վրա հարձակվեցին Նիկոլ Վոլակիչի երկրպագուները՝ Ռոբերտ Քոչարյանի ազատման դեմ բողոքի ցույցի մասնակիցները՝ Հ.Մարգարյանի հասցեին աղաղակելով «դավաճան» և նման բաներ: Հանուն արդարության նշենք, որ այս անգամ ոստիկանության աշխատակիցները կանխեցին կռիվը, իսկ հետագայում դրա նախաձեռնողներից 7 մարդ բացատրություն տվեց ոստիկանությունում և ազատ արձակվեց: Սակայն դրանով միջադեպը չավարտվեց: Այս քաշքշուկի գլխավոր մտահղացողը Facebook-ի իր էջում լկտի մեղադրանքներ և հայիոյախոսություններ գրեց Հրանտ Մարգարյանի ու ՀՅԴ-ի հասցեին: Արդյունքում՝ ս.թ. հունիսի 3-ին Երևանի օպերատիվ վարչության կենտրոն... զանգահարեց այդ նույն «հերոս» Վարդան Հարությունյանը և տեղեկացրեց, որ նրա վրա հարձակում է կատարվել: Ավելի պարզ ասած՝ նրան տնավարի ծեծել էին: Հետո ավելի հետաքրքիր է. ս.թ. հունիսի 3-ին Facebook-ի իր էջում սույն օբյեկտը տեղեկացրեց, որ մի քանի օր առաջ նա նորից ենթարկվել է բռնության, ուստի «ժողովրդական վրիժառուն» սպառնացել է. «Ոստիկանությունն այսքան օր չկարողացավ բացահայտել հանցագործությունը (թռնիկների հետ զբոսնող պապիկի վրա հարձակումը

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նրա ընկալմամբ հանցագործություն չէ, իսկ դրան հաջորդած դաստիարակչական քրթակներն ակնհայտ հանցագործություն են – Ա. Գ.) և ապահովել իմ անվտանգությունը: Ուստի ես ստիպված եմ ինքնադատատան կազմակերպել՝ սեփական անվտանգությունս ապահովելու համար: ՀՀ ոստիկանություն, դուք այլևս գոյություն չունեք»:

Ես հատուկ այսքան մանրամասն կանգ առա «Նոր Հայաստանի» համար բավական բնութագրական այս երկու դեպքերի վրա: Մի կողմից՝ դրանք բացահայտում են Նիկոլ Վոլակիչի զինակիցների իսկական անբարո կերպարը, մյուս կողմից՝ պերճախոս վկայում են այն մասին, որ պետական կառավարման այդքան կարևոր բաղադրիչները, որոնք ապահովում են պետական համակարգի կենսունակությունը, ինչպիսին են ՀՀ դատական համակարգն ու ոստիկանությունը, նպատակաուղղված կերպով վարկաբեկվում են Նիկոլ Վոլակիչի ամենաանմիջական մասնակցությամբ: Ընդ որում՝ նրա մասնակցությունն այդ կործանարար գործընթացին բավական ինքնատիպ է և հանգեցվում է կամ բացարձակ անգործության, կամ գործողությունների, որոնք արդարացնում են նրա իսկ սեփական քայլերն ինչպես ՀՀ դատական համակարգի, այնպես էլ ոստիկանության արժեզրկման ուղղությամբ:

Եվ այս պայմաններում, կարդալով և լսելով «Ժողվարչապետի» վերջին հարցազրույցները, էլ ավելի ես համոզվում, որ, այնուամենայնիվ, նրա հարվածի գլխավոր ուղղությունը, նրա գլխավոր նպատակը սեպ խրելն է Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության միասնության մեջ, ընդ որում՝ ապացուցելով հայտնի արտահայտության կենսունակությունը. «Ով ավելի ուժեղ է գոռում՝ «Բռնի՜ր գողին», ինքը գող է»: Այսպես, ս.թ. հունիսի 5-ին լրագրողների հետ զրույցում Ն.Փաշինյանը, անդրադառնալով ավելի վաղ իր իսկ հնչեցրած թեմային ինչ-որ դավադիր ուժերի գոյության մասին, որոնք փորձում են սեպ խրել Հայաստանի և Արցախի միջև, ասաց. «Ես գաղտնիության պայմաններում խոսել եմ այն մասին, թե ինչպես եմ դա պատկերացնում, ինչ քայլերով (խոսքը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման մասին է – Ա. Գ.), իսկ այդ մարդն ասում է իր օգնականին. գնա, գրիր Facebook-ում, որ նա հողեր է ծախում: Ինչո՞ւ է նա անում դա, նա 100 տոկոսով գիտի, թե ինչ է կատարվում: Եվ սա՝ այն դեպքում, երբ ՀՀ-ում իշխանության կառավարման ղեկին կանգնած անձը պարերի գծով նրա գործընկերն էր, նա ոչ մի տեղեկություն չունեիր, նրան հարկ չէին համարում ասել, թե ինչ է տեղի ունենում, ինչ են պատրաստվում իրենք անել... Այդ ես փոխանցեցի Լեռնային Ղարաբաղի իշխանություններին փաստաթղթերը Ղարաբաղյան բանակցային գործընթացի մասին, մինչ այդ նրանց հայտնի չէր, թե ինչի մասին էին վարվում բանակցություններն ինձնից առաջ, ես հինգ անգամ հարցրի՝ ձեզ հայտնի՞ է: Նրանց հայտնի չէր, նրանք գնում և անձամբ գրում են սոցցանցերում. Նիկոլը հողեր է ծախում»:

Կեցցե՛ս, Նիկոլ Վոլակիչ, համա թե «Ժողվարչապետ» ես: Նա ինքն էլ՝ չհասկանալով դա, միտումնավոր մոլորեցնել ցանկանալով, խոստովանել է,

որ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման շուրջ Նիկոլ Փաշինյանի վարած բանակցային գործընթացի ուղղվածությունը Արցախի Հանրապետության ղեկավարության ընկալմամբ ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ հողերի վաճառք, որոնք ազատագրվել են Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի և Սփյուռքի հազարավոր հայերի, մեր միասնական հայրենիքի՝ միացյալ Հայաստանի հայրենասերների կյանքի գնով: Իսկ ինչ վերաբերում է իբր նրան, թե Արցախի ղեկավարությունը տեղյակ չէ բանակցային գործընթացի մանրամասներին, ապա դա լիակատար անհեթեթություն է, պրիմիտիվ հնարք՝ հետին թվով արդարացնել իր պարտավորական դիրքորոշումը բանակցային գործընթացում: Այսինքն՝ Ն.Փաշինյանը, ըստ էության, խոսում է այն մասին, որ Ղարաբաղյան կարգավորման քննարկվող մոտեցումներում ոչ մի նոր բան չկա, բայց և այդ «հինն» էլ հայտնի չէր Արցախի ղեկավարությանը. ահա վերջին տեղեկատվական արտահոսքերի իսկական նպատակը: Այնինչ, Նիկոլ Վովակիչն այդքան էլ միամիտ չէ, ինչպես ցանկանում է ներկայանալ՝ նման անհեթեթություն ասելով: Ով՞ ով, բայց նա հիանալի հասկանում է, որ նրան իշխանության են «բերել» բնավ ոչ Հայաստանում դեմոկրատիայի խորացման, քաղաքացիական ինստիտուտների ամրապնդման անգուսպ ցանկությունից: Ոչ, մեկ անգամ ևս ոչ, հարգելի ընթերցող: Հայաստանում «դեմոկրատական փոփոխությունների» ջատագովների գլխավոր նպատակը «ժողվարչապետին» աջակցություն ցուցաբերելն է Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման մասին նրա իսկ պատկերացումների իրագործման մեջ, որոնք կոնկրետ արտահայտված են Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ ազատագրված տարածքների ճակատագրի մասին նրա «մարգարեական» խոսքերում: Ընթերցողին հիշեցնենք Ն.Փաշինյանի «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» հոդվածի մասին՝ հրապարակված «Հայկական ժամանակ» թերթում 2001թ. մայիսի 22-ին, որի խմբագիրն էր այդ ժամանակ ինքը՝ «ժողվարչապետը»: Ինչի մասին էր բարբառում նա այդ հոդվածում. «Եվ ուրեմն, ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իլյուզիաներ ունեն գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ: Եկեք նրբանկատորեն շրջանցենք հարցի ամենացավոտ կողմը և հարցը դիտարկենք խաղի կանոնների տեսակետից: Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ այդ տարածքները չվերադարձնեն Ադրբեյջանին... Ախր, էս երկիրը (նկատի ունի Հայաստանը – Ա. Գ.) տեր չունի, և մենք, որ պետք է լինենք այս երկրի տերը, մերը թողած ուզում ենք տեր լինել ուրիշին» (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.): Վերադառնալով Ն.Փաշինյանի վերջին արտահայտություններին իբր Արցախի Հանրապետության ղեկավարության անտեղյակության մասին՝ նշենք, որ այս հարցերին ցանկացած արձագանք արցախյան ղեկավարության կողմից անխուսափելիորեն կդառնար Ն.Փաշինյանի՝ իր տիկնիկավարների հետ միասին, շահարկումների և սակարկության առարկա առ այն, որ Ղարաբաղյան հակա-

մարտության կարգավորման առաջարկվող տարբերակը վաղուց մերժվել էր Հայաստանի նախկին իշխանությունների կողմից, ավելին՝ արդեն լիովին մոռացվել է Արցախի Հանրապետության իշխանությունների կողմից: Իսկ ինչ վերաբերում է Ն.Փաշինյանի՝ ինքնատիպության հավակնող մտքերին իբր «պարերի գծով» չխոսկան «գործընկերոջ» վերաբերյալ, թող այդ թեմայի շուրջ իրենց նեղություն տան խորհելու նրա «ինտելեկտուալ» խորհրդականները (հերթական սադրանքների արանքում), ընդ որում՝ Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյանի՝ իրեն իսկ՝ թանկագին Նիկոլ Վոլակիչին տված պատասխանի համատեքստում:

«Վերջերս Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը տրամադրել է մեզ որոշ փաստաթղթեր բանակցային գործընթացի մասին: Մենք էլ մեր հերթին Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին ենք փոխանցել բանակցային գործընթացին առնչվող մեզ մոտ առկա փաստաթղթերի փաթեթը (ինչը վկայում է Ն.Փաշինյանի անբավարար տեղեկացվածության մասին, շնորհակալություն Բակո Սահակյանին «ժողվարչապետի» մասին հոգալու համար – Ա. Գ.): Առհասարակ, և՛ հիմա, և՛ նախկինում Ադրբեյջանի հետ բանակցություններից առաջ ու դրանցից հետո Հայաստանի Հանրապետության իշխանությունները տեղյակ էին պահում Արցախի ղեկավարությանը քննարկվող հարցերի և վերջին զարգացումների մասին: Ընդհանրապես, ուզում եմ ընդգծել, որ շահարկումներ (Արցախի նախագահը, անշուշտ, իրավացի է՝ «ժողվարչապետի» խոսքերը շահարկում գնահատելով – Ա. Գ.) թույլ չտալու լավագույն և գուցե միակ հնարավորությունը լիարժեք ձևաչափի (բանակցային գործընթացի – Ա. Գ.) վերականգնումն է՝ Արցախի անմիջական մասնակցությամբ», – այսպիսին էր Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյանի պատասխանը, որը նա տվել է «Արցախպրեսի» և «Ազատ Արցախի» հարցազրույցում 2019թ. հունիսի 5-ին: Չեմ թաքցնում, որ ուժեղ էին Արցախի Հանրապետության նախագահի հարցազրույցի ամփոփիչ խոսքերը. «Մեր ամենակարևոր ձեռքբերումներից մեկը մեր միասնականությունն է, և անթույլատրելի եմ համարում այն խարխլելուն ուղղված ցանկացած քայլ՝ լինի դա Արցախում, Հայաստանում, թե Սփյուռքում (սա անկեղծ և անմիջական մեղադրանք է, այսպես ասենք, իմ ընկալմամբ՝ Նիկոլ Փաշինյանի հասցեին համաշխարհային հայության միասնականության նպատակաուղղված խարխլման վերաբերյալ – Ա. Գ.): Անընդունելի եմ համարում դավադրական պահելաձևն (իմ կողմից ավելացնեմ՝ Նիկոլ Վոլակիչի – Ա. Գ.) առհասարակ... Մենք ունենք մեկ Հայրենիք, և բոլորիս պարտքն է անել ամեն ինչ նրա միասնականությունը պահպանելու համար»: Իմ կողմից ավելացնեմ. մենք ունենք մեկ Հայրենիք՝ միացյալ Հայաստան: Նրա բարգավաճումը հայ ժողովրդի միասնականության մեջ է:

Հարգելի ընթերցող, այսքան մանրամասն ներկայացնելով վերջին օրերի իրադարձությունները՝ ակամա ինձ բռնեցի այն մտքի վրա, որ ինքս էլ հայտնվել եմ «ժողվարչապետի» ուղեվարների, այսինքն՝ անձանց կամ

կազմակերպությունների ծուղակում, որոնք իրականացնում են Հայաստանի Հանրապետության «արտաքին կառավարումը», որոնց ավելի ու ավելի հասանելի են դառնում Հայաստանի կենսագործունեության գործընթացների հանդեպ մշտական վերահսկողություն սահմանելն ու իրականացնելը, ներառյալ անգամ քաղաքական բանավեճերը՝ սեփական շահերին և նպատակներին համապատասխան: Ինչ նկատի ունեն: Այսպես, ս.թ. ապրիլի 24-ին ԱՄՆ Rand Corporation հետախուզական-վերլուծաբանական կենտրոնն իր կայքում (www.rand.org/pubs/reasearch_briefs/RB10014.html) հրապարակել է «Ռուսաստանի գերլարումը. մրցակցություն շահավետ դիրքերից» զեկույցը՝ պատրաստված ԱՄՆ կառավարության պատվերով, որում մանրամասն ներկայացված է, թե ինչպես քանդել Ռուսաստանի Դաշնությունը (որը Հայաստանի Հանրապետության մերձավոր դաշնակիցն է, խաղաղության երաշխավորն Անդրկովկասում) ներսից և դրսից: Եվ ահա, այդ խնդրի կատարման հիմնական կետերի թվում լարվածության ստեղծումն է ԽՍՀՄ նախկին երկրներում և նրանց հետ տնտեսական կապերի խզումը: Դա և՛ Ուկրաինան է, և՛ Վրաստանը, էլ չեն ասում Մերձբալթիկայի մասին: Նշենք, որ զեկույցում չեն շրջանցվել Հայաստանն ու Ադրբեջանը: Ընդ որում՝ զեկույցի հեղինակները նշում են, որ Ռուսաստանի հետ ԱՄՆ մրցակցությունը Հարավային Կովկասում կոժվարանա աշխարհագրության և պատմության պատճառով (*Expanding ties in the South Caucasus – competing ecomomically with Rossia – would be difficult becouse of geography and history*): Միևնույն ժամանակ, նշենք, որ ՌԴ պաշտպանության նախարարի խորհրդական Անդրեյ Իլնիցկին ս.թ. մայիսի 29-ին «Զվեզդա» հեռուստաալիքի եթերում, պարզաբանելով, թե ինչ միջոցներ է ձեռնարկելու Միացյալ Նահանգները Ռուսաստանի ապակայունացման համար, նշել է. «Նրա համար գերակա և դեբյուտային սխեմա է Ուկրաինան, Նահանգներն ակտիվորեն սկսում է դեպի Կովկաս նայել (ասենք ավելին՝ ընդհուպ զբաղվում է հայոց պետականության սասանմամբ – *Ա. Գ.*), թիրախում է պահում Բելառուսը, Սիրիան շարունակելու է խառնել»: Նա նաև նշել է, որ Վաշինգտոնն էլ ավելի շատ ուշադրություն է սկսում հատկացնել Հայաստանի ու Ադրբեջանի միջև հարաբերություններին, և, Ա.Իլնիցկու խոսքով, կարող է «խաղարկել» նրանց հակասությունները: Այս համատեքստում միանգամայն այլ հարթությունում է երևում Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ռամիզ Մեթիկի հոդվածը՝ «Հայ-ադրբեջանական Դարաբաղյան հակամարտություն. խնդրի աղբյուրները և կարգավորման հեռանկարները», որից մեջբերումներ են հրապարակել Ադրբեջանի առաջատար ինտերնետ պորտալները:

Ինչո՞վ է հատկանշական Ռամիզ Մեթիկի հոդվածը և որո՞նք են հենց հիմա այն գրելու դրդապատճառները: Այս հարցերին պատասխանելու համար բավական է ծանոթանալ այն բանին, թե ինչպիսին է մուլախիմ Ռամիզին պատկերանում Դարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հույս ունեն, որ հարգելի ընթերցողները ներողամտաբար կվերաբերվեն, որ ես ստիպված եմ փոքր-ինչ հանգամանալիորեն մեջբերումներ կատարել այդ հոդվածից, որպեսզի ոչ մեկի մոտ չպարզված հարցեր չմնան: Եվ այսպես, այդ հոդվածում նշվում է, որ ադրբեջանական կողմը համաձայնել է քննարկման ընդունել «Ղարաբաղյան զինված հակամարտության դադարեցման մասին» համաձայնագիրը, որը կողմերին ներկայացրել են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները 1997թ. սեպտեմբերին: Մասնավորապես, հոդվածում ասվում է. «Այդ համաձայնագրի հիմքում վերցվել է կարգավորման այսպես կոչված «փուլային» մոտեցումը՝ ուղղված զինված հակամարտության հետևանքների հետևողական վերացմանը, և Մինսկի կոնֆերանսի գործընթացում Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի սահմանումը: Ծրագրի համաձայն՝ առաջին փուլում ազատագրվում էին Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ վեց շրջանները, տարածաշրջանում սկսվում էր խաղաղության հաստատմանն ուղղված ԵԱՀԿ գործողությունը, տեղահանված ժողովուրդը վերադառնում էր ազատագրված տարածքներ և վերականգնվում էին հիմնական հաղորդակցությունները հակամարտության գոտում: Երկրորդ փուլում որոշվում է Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը, ինչպես նաև նախատեսվում էր Լաչինի և Շուշիի շրջանների շուրջ դրության կարգավորումը»: Ընդ որում՝ հոդվածագիրը համեստորեն լռում է, որ «Լեռնային Ղարաբաղի սահմանվող կարգավիճակ» ասելով ադրբեջանական կողմը համաձայն էր միայն «Լեռնային Ղարաբաղի ամենամեծ ինքնավարությանն Ադրբեջանի Հանրապետության կազմում»: Հետո ավելի հետաքրքիր է. Ռ.Մեխիկը նշում է, որ կարգավորման այս տարբերակին նախնական համաձայնություն հայտնել է նաև Հայաստանի այն ժամանակվա նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը, ավելին՝ մուսլիմ Ռամիզը հղում է կատարում Հայաստանի առաջին նախագահի ոչ անհայտ հոդվածին. «Զնայած իր քաղաքական ընդդիմախոսների խիստ քննադատությանն այս ծրագրի ընդունման նպատակահարմարության հարցում՝ նա (Լ.Տեր-Պետրոսյանը – Ա. Գ.) «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում հրապարակեց ծրագրային բնույթի հոդված՝ «Պատերա՞զմ, թե՞ խաղաղություն. լրջանալու պահը» վերնագրով, որտեղ ներկայացրել է խնդրի իր տեսլականի հիմնական թեզիսները: Այդ հոդվածի թեզիսները չեն կորցրել իրենց արդիականությունը նաև այսօր (ոչ ոք չի էլ կասկածում, որ հոդվածն այսօր էլ ադրբեջանական կողմի սրտով է – Ա. Գ.)»: Այնուհետև Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավարը մանրամասն վերլուծում է Լ.Տեր-Պետրոսյանի հոդվածը, անգամ հիշատակում է նրա հայտարարությունը 1998թ. հունվարի 8-ին Հայաստանի Ազգային անվտանգության խորհրդի նիստում: Ընդ որում՝ հոդվածագիրը հատկապես կանգ է առնում Հայաստանի համար տնտեսական շահերի վրա, եթե համաձայնագիրն ընդունվի: Իսկ ամենահետաքրքիրն այն է, որ, վերադառնալով այսօրվա իրողություններին, Ռամիզ Մեխիկը տարակուսած հայտարարում է. «Տպավորություն է

ստեղծվում, որ Փաշինյանը փորձում է հայ-ադրբեջանական, դարաբաղյան հակամարտության պատասխանատվությունը զցել ուրիշի ուսերին: Նա մեկ հայտարարում է, որ իրավունք չունի բանակցություններ վարել Ղարաբաղի անունից, մեկ դիմում է հայ ժողովրդին հայտարարությամբ, որ հենց ժողովուրդը պետք է որոշի այս խնդիրը (նրա զարմանքը «ժողվարչապետի» դիրքորոշումից ծածուկ հուսախաբություն է պարունակում առ այն, թե արդյոք այս նպատակով չեն Նիկոլ Փաշինյանին բերել իշխանության Ջորջ Սորոսի՝ Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի բարեկամի երկրի լափակերները – Ա. Գ.): Դա ցուցադրում է, որ Փաշինյանը, գործնականում, չի ցանկանում լուծել հակամարտությունը և տարբեր պատրվակներ է գտնում դրա համար: Եվ եթե այդ պատրվակները գեղեցիկ են հնչում որպես կոչեր, ապա գործնական տեսակետից դրանք անհիմն են»: Կարդալով այս տողերը՝ ականա դեմքիս ժպիտ է առաջանում այն գիտակցությունից, որ արդեն Ադրբեջանի պաշտոնատար անձինք են հասկանում, որ Հայաստանում պետական հեղաշրջման մտահղացումը չի կարող նրանց տալ ցանկալի արդյունքներ: Իսկ այս դեպքում Իլհամ Ալիևի ինքնագոհ հայտարարությունն այն մասին, որ «Կա մեր դերը Հայաստանի քաղաքական ասպարեզից Սերժ Սարգսյանի քրեական ռեժիմի արտաքսման հարցում: Ես չեմ ցանկանում այդ մասին խոսել և ուռձացնել մեր դերը», որն արել է 2018թ. հուլիսին Ադրբեջանի կառավարության նիստում, ադրբեջանական կողմին չի բերում ակնկալվող և ցանկալի արդյունքները Հայաստանին Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գովերգվող համաձայնագրի պարտադրման հարցում: Մի՞թե Ն.Փաշինյանի տիկնիկավարները հույս ունեին, թե Լևոն Տեր-Պետրոսյանի քաղաքական ժառանգորդ, միաժամանակ նաև կարգավորման նման մոտեցումների ջատագով Նիկոլ Վոլակիչը (դրա վկայությունն է նրա վերոնշյալ՝ 2001թ. մայիսի 22-ի հոդվածը) կկարողանա հայ ժողովրդին պարտադրել այդքան կործանարար համաձայնագիր, որը հղի է ոչ միայն Արցախի Հանրապետության ամայացմամբ, այլ նաև Զանգեզուրի, Սյունիքի մարզի կորստյամբ: Այո, «ժողվարչապետը» հնարամտության հրաշքներ է ցուցադրում, ամեն կերպ ջանում է պառակտել Հայաստանում և Արցախի Հանրապետությունում ապրող հայ ժողովրդի միասնությունը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2017թ. ապրիլի 2-ին Հայաստանի Ազգային ժողովի ընտրություններում Հայ ազգային կոնգրեսի և Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության դաշինքը հանդես էր գալիս Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման այս դիրքերից, որոնց մասին իր հոդվածում հիացական պատմում է Ռամիզ Մեխիկը: Արդյունքում՝ նրանք հավաքեցին ընտրողների ձայների 1,66%-ը: Բլոտի, մասնավորապես, «քուանշ» տերմինի այս լավ գիտակը (ինչպես պարզաբանեց ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ նիստում Նիկոլ Վոլակիչը, երբ քննարկվում էր ՀՀ զլխավոր դատախազության 2016թ. հաշվետվությունը, «քուանշը» տերմին է, որն օգտագործվում է «բլոտ» թղթախաղում և նշանակում է կասկածել

հակառակորդի խոսքերին) հիմա ինքն էլ արժանացել է այդ տերմինին: Նրան դադարում են վստահել Հայաստանում պետական հեղաշրջման անդրսահմանային սցենարիստները: Եվ այդ անվստահությունը հնչեցվում է նաև «թավշյա հեղափոխության» պատվիրատուների կողմից: Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, երբ գիտակցում ես, որ «ժողվարչապետը» համակողմանի զարգացած անձ է, մի տեսակ շնչելը հեշտանում է: Բայց ախր «ժողվարչապետը» իրոք ջանում է դուր գալ արևմտյան գրանտատուներին, ավելին՝ ժամանակ առ ժամանակ նեղացածի կեցվածք է ընդունում «Նոր Հայաստանի» իշխանություններին ցուցաբերվող անբավարար ֆինանսական օգնության համար, հավանաբար, Հայաստանի տնտեսությունում խոստացված ներդրումների փաստացի բացակայության պատճառով: Ընդ որում՝ նա կամ մոլորված է այս հարցում, կամ ձևացնում է, թե մոլորված է: Չէ՞ որ պետական հեղաշրջումը ֆինանսավորված էր Ռուսաստանի հարավային մատույցներում իրավիճակի ապակայունացման, հայ ժողովրդի միասնության խարխլման, «թավշյա հեղափոխություն» Արցախի Հանրապետություն արտահանելու նպատակով: Այս ամենը «Նոր Հայաստանի» իշխանավորների արևմտյան ուղեվար-ստրատեգների մտահղացմամբ՝ պարարտ հող կստեղծեր Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ պատերազմ սանձազերծելու և իր, ավելի ձիշտ՝ իր ռազմավարական գործընկերների՝ Թուրքիայի ու Իսրայելի վերահսկողության տակ վերադարձնելու համար 105 կիլոմետրանոց սահմանը Արցախի Հանրապետության ազատագրված տարածքի և Հայաստանի բարեկամ Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջև: Այո, հարգելի ընթերցող, այս հարցում Թուրքիան և Իսրայելը բնավ հակառակորդներ չեն, այլ մրցակիցներ: Եվ հենց այս հարթությունում պետք է մոտենանք հաճախակի դարձած զորավարժություններին, որոնք վերջին ժամանակներս անցկացնում են Ադրբեջանն ու Թուրքիան: Այսպես, ս.թ. մայիսի 25-ին չէր հասցրել Ադրբեջանն ավարտել լայնածավալ օպերատիվ-մարտավարական զորավարժությունները 10 հազար զորակազմի, 150 միավոր տանկերի և այլ զրահատեխնիկայի, տարբեր տրամաչափի մինչև 200 հրթիռա-հրետանային սարքերի, համազարկային կրակի ռեակտիվ համակարգերի (ՀԿՌՀ) և ականանետների, 35 ինքնաթիռների և ուղղաթիռների մասնակցությամբ, երբ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը հայտարարեց, որ ս.թ. հունիսի 7 – 11-ը Նախիջևանում իրականացվելու է «Անսասան եղբայրություն – 2019» համատեղ մարտավարական զորավարժությունների վերջին փուլը: Նկատենք, որ դրանց մասնակցելու են մինչև 5 հազար զորակազմ Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետությունից և թուրքական զինված ուժերից, ավելի քան 200 միավոր զրահատեխնիկա, մինչև 180 հրթիռա-հրետանային սարքեր և ՀԿՌՀ ու ականանետներ, 21 ինքնաթիռ և ուղղաթիռ, ինչպես նաև անօդաչու թռչող սարքեր (իսրայելական արտադրության) և այլն: Արդեն ակնհայտ է, որ Ադրբեջանը պատրաստվում է պատերազմ

սանձագերծել Արցախի Հանրապետության դեմ, ընդ որում՝ լարվածության մեջ պահելով Հայաստանի ու Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետության սահմանը:

Մեր տարածաշրջանում ստեղծված իրավիճակի այսքան հանգամանալի վերլուծությունը, թվում է, պետք է վերջապես սթափեցնեի Ն.Փաշինյան և ԿՕ-ին ու Հայաստանի քաղաքական դասին առհասարակ: Բայց ոչ, տպավորություն է ստեղծվում, որ դա ոչ մեկի գործը չէ: Հայաստանի եթերը, ինտերնետ պարբերականները, բոլոր լրատվամիջոցները լցված են կամ ասես առատության եղջյուրից, ժողվարչապետի կողմից հորդող տարատեսակ անհեթեթությունների պսակագերծմամբ, կամ դավադրության տեսության հայկական վարկածներով, որն իբր պատրաստվում է նախկին իշխանությունների և Արցախի Հանրապետության գործող ղեկավարության կողմից: Իրոք, ասես մի ինչ-որ խաբկանք լինի, որը շատ է հիշեցնում շոտլանդացի պոետ Ջոն Վիլսոնի «Ժանտախտավոր քաղաքի» հայտնի կերպարներին, երբ քաղաքում տիրում է ժանտախտի համաճարակը (1665թ. Լոնդոնի ժանտախտը), իսկ այդ ժամանակ մի քանի մարդիկ սեղան են բացում փողոցում և խրախճանք կազմակերպում ու երգում թախծոտ երգեր: Չեմ ցանկանում դրամատիկացնել իրավիճակը, բայց ականա մտաբերում եմ նորահայտ տոնի՝ «Քաղաքացու օրվա» տոնակատարության սյուժեների տեսանյութերը, որը հիշվեց երևի թե միայն նրանով, որ «ժողվարչապետը» Երևանի կենտրոնում քաղաքացիներին օգնեց խորոված պատրաստել և, որպեսզի ցրի կասկածները սույնի ուտելի չլինելու վերաբերյալ, առաջիններից մեկը համտեսեց խորովածը: Ինչպես կասեր լուսահոգի Իվան Սերգենիչ Տուրգենևը, մեր «ժողվարչապետը», ինչպես և Բազարովը, «մինչև եղունգի ծայրը դեմոկրատ է»: Իսկ որ ամեն օր արցախա-ադրբեջանական սահմանից ստացվում են ամփոփագրեր Հայրենիքի զոհված երիտասարդների մասին, արցախա-ադրբեջանական սահմանին պատկառելի զինված ուժերի կուտակման մասին, դա, եթե դատելու լինենք Նիկոլ Փաշինյանի վարքագծով, պարզվում է՝ այնքան էլ կարևոր չէ:

Չէի ցանկանա, որ ընթերցողները տպավորություն ստանան, թե տողերիս հեղինակն ինքն է ենթարկվել դավադրության տարատեսակ տեսություններին, բայց չեմ կարող ուշադրություն չդարձնել հետևյալ փաստին: Այսպես, Ավիգդոր Էսքինը՝ իսրայելցի հայտնի հրապարակախոսը և հասարակական գործիչը, միանգամայն անսպասելի դիմել է Նիկոլ Վոլակիչ Փաշինյանի թեմային, ավելի ճիշտ՝ նրա պաշտպանությանը, հավանաբար, արցախյան «դավադիրներից»: Նա ս.թ. ապրիլի 28-ին հանդես է եկել ռուսաստանյան REGNUM լրատվական գործակալությունում՝ «Մոտենում է Հայաստանում Փաշինյանի կառավարման մեկամյակը» հոդվածով՝ «Ինչո՞ւ են ռուսական ՋԼՄ-ները վանում մերձավոր դաշնակցին» ենթավերնագրով: Ներկայացնելով Հայաստանի վարչապետի պաշտոնում Փաշինյանի աշխատանքի գոյություն չունեցող հաջողությունները, որոնք հնչեցվել են

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Նիկոլ Վովակիչի կողմից Ստրասբուրգում, ԵՆԽՎ խորհրդաժողովում (մասնավորապես, 51 հազար նոր աշխատատեղերի ստեղծման մասին), Ավիգոր Էսքինը գրում է. «Նիկոլ Փաշինյանի քաղաքական գիծն ուղղված է Եվրոպայի, ԱՄՆ-ի և Իսրայելի հետ հարաբերությունների զարգացմանը, բայց, առաջին հերթին՝ Ռուսաստանի հետ դաշինքի ամրապնդմանը: Մենք դա տեսնում ենք ՄԱԿ-ում Հայաստանի քվեարկությամբ: Այսպես, Երևանը հետևողականորեն Ռուսաստանի հետ ՄԱԿ-ում քվեարկել է Ղրիմի և Մոսկվայի համար կարևոր այլ հարցերի վերաբերյալ»:

Չէի ցանկանա նորից ներկայացնել հայտնի լրագրողի գովաբանական խոսքերը Նիկոլ Վովակիչի հասցեին: Ավաղ, այլ պետության վարչապետի գործողություններին քաղաքական գնահատական տալը, այն էլ՝ բնավ չխորանալով այդ բարձր պաշտոնին նրա հայտնվելու վայրիվերումների մեջ, չվերլուծելով նրա մերձավոր շրջապատի քաղաքական դույնն, որն իր ամբողջության մեջ զարշափոտ հակառուսական, ռուսատյաց փունջ է կազմում, կարծում եմ, այնքան էլ կոռեկտ չէ: Էլ չեմ ասում Ա. Էսքինի գովերգած այդ քաղաքական գործչի անձի երկվության մասին ՀԱՊԿ-ին և ԵԱՏՄ-ին անդամությունը գնահատելիս, գնահատականներ, որոնք նա մինչ այդ հնչեցրել էր ՀՀ Ազգային ժողովի ամբիոնից: Հատկանշական է, որ Ա. Էսքինի հոդվածն ավարտվում է հռետորական հարցով. «Բայց ո՞րն է կարևորագույն դաշնակցի հետ ոչ բարեկամական մթնոլորտի սրման իմաստը: Ի՞նչ է դա տալիս Մոսկվային»: Միանշանակ ասեմ, որ «կարևորագույն դաշնակցի հետ» ոչ բարեկամական մթնոլորտի ոչ մի սրում Ռուսաստանի կողմից չի եղել և չկա: Ինչ է, ռուսական մամուլը չարձագանքի բարձրաստիճան պաշտոնյաների, փաշինյանական իշխանական դուրսաթուլկների գործողություններին, որոնք Երևանում Ռուսաստանի դեսպանության ուղղությամբ ձվեր են նետում կամ այրում ռուսական դրոշը, անթաքույց հանդես են գալիս հեռուստատեսությամբ և մամուլում բացահայտ հակառուսական ելույթներով: Չեմ ուզում կասկածել Ավիգոր Վալերիչի մղումների անկեղծությանը, որն այդքան եռանդուն պաշտպանում է Նիկոլ Վովակիչին, բայց, կարծում եմ, որ այդ պաշտպանությունը շատ ավելի համոզիչ կլիներ, եթե նա, Իսրայելում հարգված հրապարակախոսը, աջակցեր Հայաստանի «ժողվարչապետին», որպեսզի նա մղեր Իսրայելի Քնեսեթին ճանաչել ու դատապարտեր 1915 – 1923 թթ. Օսմանյան կայսրությունում իրականացված Հայոց ցեղասպանությունը: Կարծում եմ, որ այդ քայլը կգերազանցեր մի քանի հոդվածներին, որոնք հրապարակվում են անգամ այնքան հեղինակավոր պարբերականում, ինչպիսին է ռուսաստանյան REGNUM լրատվական գործակալությունը:

Հետգրության փոխարեն: Ավանդույթի համաձայն՝ նշեմ, որ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տազնապալի նոտայով, թեև լավատեսության համար, ցավոք, որևէ հիմք չկա: Այնուամենայնիվ, նշեմ, որ օրերս Հայաս-

տանի Հանրապետության նախագահ Արմեն Սարգսյանը տեղական ինտեր-
նետ պորտալներից մեկին տված հարցազրույցում ասել էր. «Ամենայն հա-
վանականությամբ, աշնանը Հայաստան կգան Հենրի Քիսինջերը և այդ նույն
Ջոզեֆ Նայը»: Ցավով նշենք, որ ողջ չէ Ջեֆրեյս Բեթզինսկին, թե չէ չարժե
կասկածել, որ նա էլ չէր հրաժարվի մեր, անկասկած, շնորհաշատ դիվա-
նագետի հրավերից, որը հիմա Հայաստանի Հանրապետության նախագահ
է աշխատում: Չեմ թաքցնի, շատ հետաքրքիր կլինեն, օրինակ, Հարվարդի
համալսարանի պրոֆեսոր, Ջ. Ֆ. Քենեդու անվան պետական կառավարման
դպրոցի ղեկավար Ջոզեֆ Նայից լսել նրա կարծիքն այն մասին, թե ինչպես
է գնահատում 2018թ. ապրիլ-մայիսին նրա՝ Ջոզեֆ Նայի «փափուկ ուժի»
(soft power) «թավշյա հեղափոխության» հայեցակարգում պարունակվող
երաշխավորությունների կիրառման արդյունքները: Հույս ունեմ, որ բավա-
կան հետաքրքիր կլինեն նաև ամերիկացի այդ նշանավոր քաղաքագետի
գնահատականները «ժողվարչապետի» չափազանց անմաքուր գործողու-
թյունների մասին Հայաստանի նախագահի նկատմամբ, որոնց արդյունքում
հարգելի Արմեն Վարդանովիչը ստիպված էր երկրորդ անգամ ՀՀ Ազգային
ժողովի հաստատմանը ներկայացնել Վահե Գրիգորյանի թեկնածությունը, և
որը, հիշեցնենք ընթերցողներին, ավելի վաղ անտակտ էր արտահայտվել
ՀՀ նախագահ Ա. Վ. Սարգսյանի մասին, անգամ կասկածի տակ առնելով
նրա լեգիտիմությունը: Ջոզեֆ Նայից գոնե կիմանանք, թե որքանով են
Նիկոլ Վոլանսիչի գործողությունները համահունչ «փափուկ ուժի» հայե-
ցակարգի ոգուն:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ЧТО-ТО С ПАМЯТЬЮ ЕГО ... СТАЛО

РЕЧЬ ПОЙДЕТ О ПАМЯТИ РУСЛАНА ИМРАНОВИЧА

«Не судите, да не судимы будете,
ибо каким судом судите, таким будете судимы;
и какою мерою мерите, такую и вам будут мерить».
(Евангелие от Матфея, глава 7.1,2)

Итак, 12 июня небезызвестный азербайджанский информационный интернет-портал Naqqin.az опубликовал статью Руслана Хасбулатова под заглавием «Подлинный удар нанесла Армения, начав войну против Азербайджана» с подзаголовком «Справедливое признание».

Статья начинается с предложения «У нас не хотят понять одну вещь: подлинно смертельный удар по Советскому Союзу нанесла Армения, начав войну с Азербайджаном». Прочитав такое, можно было со спокойной совестью отбросить в сторону эту галиматью, если бы авторство этих строк не принадлежало одному из главных действующих лиц развала СССР, который президент России Владимир Владимирович Путин в послании Федеральному Собранию Российской Федерации (апрель 2005 года) назвал «крупнейшей геополитической катастрофой века».

Напомним читателям, каковы заслуги Руслана Имрановича Хасбулатова в этом злодеянии против советского народа.

Немного истории. 12 декабря 1991 года на сессии Верховного Совета РСФСР, на которой председательствовал муаллим Руслан, он призывал ратифицировать Беловежские соглашения, подписанные в декабре 1991 года Республикой Беларусь, Российской Федерацией (РСФСР) и Украиной как государствами-учредителями СССР. Здесь, уважаемый читатель, заметим, что соглашение было принято в нарушение Закона СССР от 03. 04. 1990 г. № 1409-1 «О порядке решения вопросов, связанных с выходом союзной республики из СССР». Отметим, что соглашение подписали высшие должностные лица и главы правительств трех республик: Борис Ельцин и Геннадий Бурбулис от Российской Федерации (РСФСР), Станислав Шушкевич и Вячеслав Кебич от Республики

Беларусь, Леонид Кравчук и Витольд Фокин от Украины. Как уже отмечалось, Хасбулатов председательствовал на этом заседании и рьяно призывал ратифицировать Беловежское соглашение, что и было сделано. И это несмотря на то, что, согласно действовавшей на тот момент Конституции РСФСР, для ратификации соглашения необходимо было создать высший орган государственной власти – Съезд народных депутатов РСФСР, поскольку соглашение затрагивало государственное устройство Российской Федерации как части Союза ССР и тем самым влекло за собой необходимость проведения изменений в Конституцию.

Для полноты картины приведем отдельные цитаты из интервью Р. Хасбулатова по данной тематике. 10 апреля 2014 года, в интервью ИА REGNUM под заглавием «Развал СССР – дело рук Ельцина, Кравчука и Шушкевича, а не Горбачёва: интервью с Русланом Хасбулатовым» на вопрос корреспондента ИА REGNUM: «Распад СССР во многом был следствием действий, которые осуществляло руководство РСФСР во главе с Ельциным. Не было бы более корректно возлагать ответственность за распад СССР на Бориса Ельцина и его тогдашнюю команду?». Ответ муаллима Руслана: «Я в 90-х об этом и писал. Ельцин уже умер, но живы другие непосредственные участники и соучастники распада Союза ССР (то есть Хасбулатов полностью согласен с подобной формулировкой – обвинением, но надо и других не забывать. – А. Г.)».

Разумеется, надо дать объективную оценку всем силам, которые в 1991 году влияли и могли влиять на ход событий в СССР. Давно пора назвать Беловежские соглашения преступным заговором (почему-то ратификацию соглашения на заседании Верховного Совета от 12 декабря 1991 года, где Р. Хасбулатов самолично дирижировал над узакониванием этого преступного заговора, в данной ситуации попросту забыл). Чтобы у читателей не возникло вопросов, отметим, что по итогам голосования законопроекта о ратификации Беловежских соглашений голоса распределились следующим образом: «за» – 188 (76,1 %), «против» – 6 (2,4 %), «воздержалось» – 7 (2,8 %). Против постановления о ратификации Беловежских соглашений проголосовали С. Бабурин, Н. Павлов, В. Исаков, И. Константинов, С. Полозков, В. Балала, П. Лысов. Естественно, фамилия Р. Хасбулатова значилась в проголосовавших «за» ратификацию «преступного заговора».

Заметим, что в апреле 1992 года Съезд народных депутатов России, несмотря на усилия Ельцина и Хасбулатова, трижды отказался ратифицировать Беловежское соглашение и исключить из текста Конституции РСФСР упоминание о Конституции и законах СССР. Справедливости ради отметим, что впоследствии это стало одной из при-

чин противостояния Съезда с президентом Ельциным и в дальнейшем привело к трагическим событиям октября 1993 года.

Уважаемый читатель может задаться вопросом, а к чему обращаться к очередному развенчанию двуликих людей, совершенно случайно на волне перестройки оказавшихся у руля государственного управления братской Российской Федерации. Вопрос в том, что и сегодня, чтобы сбросить с себя косвенное соучастие в распаде СССР, муаллим Руслан с чисто юношеской энергией раздает интервью «Деловой газете» Татарстана или же интернет-порталу www.business-gazeta.ru/article/427760, где с упорством, достойным лучшего применения, повторяет ту же несуслазницу. Так, на вопрос корреспондента интернет-портала business-gazeta.ru: «На тот момент от СССР уже отошла вся Прибалтика (1988–1989 гг.). Но получается, что настоящий, смертельный удар по Советскому Союзу еще не был нанесен ...», – Хасбулатов отвечает: «Нет, Прибалтика еще не отошла. По-настоящему она отделилась после армянских событий. К сожалению, у нас не хотят понять одну вещь: подлинно смертельный удар по Советскому Союзу нанесла Армения, начав войну с Азербайджаном из-за Нагорного Карабаха, на который она не могла претендовать (по крайней мере, в такой форме вооруженных действий). Закавказский фронт распался: большинство встало на сторону Армении, другие поддерживали Азербайджан. В этой ситуации союзный центр проявил абсолютную, невозможную терпимость к конфликтующим сторонам – там, где нужно было просто жестко навести порядок. Очень жестко и с применением огнестрельного оружия».

Подобное заявление иначе как мракобесием не назовешь. Детально рассматривать события 1988–1991 годов, которые свидетельствуют об абсолютно законном решении, принятом населением Нагорного Карабаха 10 декабря 1991 года об объявлении независимости Нагорно-Карабахской Республики, думаю, нет необходимости. Повторюсь лишь, что это решение в полной мере соответствовало как нормам Международного права, так и букве и духу действующих в то время законов СССР. Напомним забывчивым искажителям истории, что Нагорно-карабахская проблема обострилась в 1988 году, когда в ответ на требование населения Карабаха о самоопределении, азербайджанские власти организовали резню и этнические чистки армян на всей территории Азербайджана, особенно жестокие и кровавые в Сумгаите, Баку и Кировабаде (видимо, Хасбулатов именно подобную расправу имел в виду, но уже не на уровне азербайджанских властей, а на уровне СССР). Упомянутая муаллимом Русланом война с Азербайджаном была развязана самим Азербайджаном разбойным нападением 1 января 1992 года азербайджанского агдам-

ского батальона под командованием Якуба Рзаева в сопровождении шести танков и четырех БТР на армянское село Храморт (на востоке Нагорного Карабаха), этому последовали вооруженные нападения азербайджанских вооруженных сил с применением танков, БТР и реактивных установок залпового огня «Град». Уже с 31 января 1992 года азербайджанцы развернули массированное нападение с применением тяжелых вооружений по всему периметру границы Нагорно-Карабахской Республики с Азербайджаном (напомним, что Декларация о независимости Нагорно-Карабахской Республики была принята 6 января 1992 года). Теперь краткая констатация фактов о событиях тех лет в Прибалтийских республиках.

Так, 3 июня 1988 года в Литовской ССР было основано движение «В поддержку перестройки» «Саюдис», сначала негласно, затем открыто ставящее своей целью выход из состава СССР и восстановление независимого литовского государства. А уже в ночь на 11 марта 1990 года Верховный Совет Литовской ССР во главе с Витаутасом Ландсбергисом провозгласил независимость Литвы. На территории республики было прекращено действие Конституции СССР и возобновлено действие литовской конституции 1938 года.

В Эстонской ССР в апреле 1988 года был образован Народный фронт Эстонии в поддержку независимости, формально не ставивший своей целью выход Эстонии из СССР, но ставший базой для ее достижения. Уже 16 ноября 1988 года Верховный Совет Эстонской ССР большинством голосов принял Декларацию о суверенитете Эстонии.

В Латвийской ССР в период 1988–1990 годы происходит существенное усиление Народного фронта Латвии, выступавшего за независимость, усиливается борьба с интерфронтом, выступающим за сохранение членства Латвии в СССР. 4 мая 1990 года Верховный Совет Латвийской ССР принял Декларацию о независимости Литовской Республики.

Неужели Р. Хасбулатов не знал об этих исторических фактах? Или же если знал о них, в чем его неумное желание сколь лживо, столь и цинично обвинить Армению в нанесении «подлинно смертельного удара по Советскому Союзу»? И весь абсурд в том, что свои интервью-поклепы он приурочил к празднику Дня России, который и в Армении 12 июня т.г. сотни наших граждан отпраздновали в добром, торжественном мероприятии, устроенном Посольством Российской Федерации в Республике Армения. Если же муаллим Руслан не знал о датах провозглашения независимости Прибалтийских республик и о том, что война между Азербайджаном и Нагорно-Карабахской Республикой была завязана Азербайджаном спустя полтора-два года после провозглашения незави-

симости Прибалтийскими республиками, то, естественно, возникает вопрос: какую цель преследовал профессор Р. Хасбулатов? Видимо, в наши дни, когда в Закавказье и вокруг него сложилась крайне напряженная обстановка, у недругов России велик соблазн создать информационный фон для развязывания Азербайджаном новой военной агрессии против Республики Арцах. Скажем, что, к сожалению, муаллим Руслан, сознавая свою эту роль или нет, играет с огнем и во вред России, поэтому в своем стремлении он не оригинален. Просто он подхватил тему, недавно вброшенную в медиапространство главой администрации президента Азербайджана Рамизом Мехтиевым, который днями ранее выступил со статьей «Армяно-азербайджанский Нагорно-Карабахский конфликт: источник проблемы и перспективы урегулирования». Видимо, муаллим Руслан попытался увязать «источники проблемы» с им же выдуманным лживым посылом о якобы «подлинно смертельном ударе Армении по Советскому Союзу». Согласитесь, уважаемый читатель, что профессору Хасбулатову негоже своими провокационными статьями беречь все еще не заживающие раны всего армянства – от сумгаитской, бакинской и кировабадской резни армян в 1988–1990 гг., совершенных азербайджанскими боевиками из Народного фронта Азербайджана. И без Хасбулатова охочих на это грязное дело хватает. Заметим также, что то ли случайно, то ли совершенно случайно в рамках проходящей в Баку учредительной конференции Бакинской парламентской платформы по диалогу и сотрудничеству, которая начала свою работу 12 июня т.г., вице-спикер Великого народного собрания Турции Сурея Садея Билгич в своем выступлении счел обязательным заявить, что Нагорно-карабахский конфликт должен быть урегулирован в рамках территориальной целостности Азербайджана. Надо полагать, что этот турецкий политик под диалогом и сотрудничеством понимает действия, полностью игнорирующие призывы президентов стран-сопредседателей Минской группы ОБСЕ, которые четко определили концептуальные основы Нагорно-карабахского урегулирования. И еще одно, прямо скажем, тревожное совпадение: в учредительной конференции приняли участие депутаты Милли меджлиса Азербайджана, вице-президент Бундестага Германии Томас Оперман, вице-спикер турецкого парламента Сурея Садея Билгич, а также руководство ПА ОБСЕ (состав стран-участниц учредительной конференции невольно вызывает воспоминания о трагических событиях Геноцида армян 1915–1923 гг. в Османской империи).

Вместо послесловия. Еще в конце 2016 года были обнародованы секретные документы ЦРУ – план тайной спецоперации против СССР.

Этот план состоял из 10 пунктов. Американцам понадобилось 10 шагов, чтобы разрушить великую империю – Советский Союз. Не скрою, уважаемый читатель, что, прочитав псевдоисторические изыски муаллима Руслана, я невольно проникся состраданием к их автору. Ведь до какой же степени надо быть в блаженном неведении о том, что происходило в мире в 80–90-х годах XX века, чтобы пороть, подобно Руслану Имрановичу, чушь об авторстве «смертельного удара по Советскому Союзу» со стороны Армении. Я счел своим долгом еще и еще раз прочитать подробности тайной операции ЦРУ по уничтожению Советского Союза.

Не хочу подробно останавливаться на всех десяти шагах, которые являются ярчайшим свидетельством продуманной, системной работы спецслужб США по разрушению государства-противника, СССР. Приведу лишь выдержки, характеризующие шаг № 10, Спусковой крючок: «В СССР это произошло в конце 1980-х (то есть время, когда нажали на спусковой крючок по развалу СССР. – А. Г.). Экономические проблемы приводят к продуктовому дефициту. Страна встает в длинные очереди за предметами первой необходимости. «Агенты влияния» обещают людям достойную жизнь и демократические свободы (думается, что эти строки вызовут особые ассоциации и воспоминания о событиях начала 90-х XX века в России. – А. Г.). Народ покупают за джинсы, колу и жвачку и выводят на улицу. В некоторых регионах начинаются табачные бунты. Среди элит царит предательство (подчеркнуто мною. – А. Г.). Возникает паника, и страна становится неуправляемой». После августовского путча 1991 года деятельность Совета Министров РСФСР была парализована, в такой обстановке Руслан Имранович вынужден был превратить Президиум Верховного Совета РСФСР в реальное правительство. И он вместе с аппаратом парламента России управлял всеми делами страны до формирования «правительства реформаторов». К сведению Р. Хасбулатова: 17 января 1983 года на стол президенту США Рональду Рейгану был положен документ (так называемая директива «Национальные секретные руководящие инструкции» – National Security Decision Directives), который по сути являлся планом по расшатыванию СССР и предполагал тайные наступательные операции против Советского Союза.

Уважаемый читатель, не хотелось завершать статью на столь тревожной ноте, обусловленной тем, что из уст ученого, а муаллим Руслан ученый, не слышали правдивого слова о судьбоносных 90-х годах нашей общей Родины – СССР, но, видимо, говоря нелепицы относительно причин распада Советского Союза, Хасбулатов, отбросив в сторону всякую мораль, придерживался изречения французского писателя и философа Альбера Камю, который заслуженно получил нарицательное имя при

А. ГЕГАМЯН

жизни «Совесьть Запада». Речь об известном изречении Альбера Камю: «Ответственность перед историей освобождает от ответственности перед людьми. В этом ее удобство». Вспомним, что Альбер Камю в 1957 году стал лауреатом Нобелевской премии по литературе. Что ж, муаллим Руслан уж никак не дотягивает до Нобелевской премии по истории, но вполне может быть награжден азербайджанской государственной наградой, скажем, орденом «За службу отечеству».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՄԻ ԲԱՆ ՊԱՏԱՀԵԼ Է ՆՐԱ ... ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆԸ

ԽՈՍՔԸ ԳՆԱԼՈՒ Է ՌՈՒՍԼԱՆ ԻՄՐԱՆՈՎԻԶԻ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Մի՛ դատեք, որ չդատվեք: Որովհետև ինչ
դատաստանով որ դատեք,
նրանով եք դատվելու, և ինչ չափով որ չափեք,
դրանով պիտի չափվի ձեզ»:
(Ավետարան ըստ Մատթեոսի, գլուխ 7. 1, 2)

Եվ այսպես, հունիսի 12-ին ոչ անհայտ ադրբեջանական Haqqin.az տեղեկատվական ինտերնետ պորտալը հրապարակեց Ռուսլան Խասբուլատովի հոդվածը՝ «Իսկական հարվածը հասցրեց Հայաստանը՝ պատերազմ սկսելով Ադրբեջանի դեմ» վերնագրով, «Արդարացի խոստովանություն» ենթավերնագրի ներքո:

Հոդվածն սկսվում է «Մեզ մոտ չեն ցանկանում հասկանալ այդ բանը. իսկական մահացու հարվածը խորհրդային Միությանը հասցրեց Հայաստանը՝ պատերազմ սկսելով Ադրբեջանի դեմ» նախադասությամբ: Նման բան կարդալով՝ կարելի էր հանգիստ խղճով մի կողմ նետել այդ ցնդաբանությունը, եթե տողերը չպատկանեին ԽՍՀՄ փլուզման գլխավոր գործող անձանցից մեկին, փլուզում, որին Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովին հղած ուղերձում (2005թ. ապրիլ) անվանել էր «դարի խոշորագույն աշխարհաքաղաքական աղետ»:

Ընթերցողներին հիշեցնենք, թե որոնք են Ռուսլան Իմրանովիչ Խասբուլատովի արժանիքները խորհրդային ժողովրդի դեմ այս չարագործության մեջ:

Մի քիչ պատմություն: 1991թ. դեկտեմբերի 12-ին ՌԽՖՍՀ Գերագույն խորհրդի նիստում, որը նախագահում էր մուլախմ Ռուսլանը, նա կոչ արեց վավերացնել Բելովեժյան համաձայնագիրը՝ ստորագրված 1991թ. դեկտեմբերին Բելառուսի Հանրապետության, Ռուսաստանի Դաշնության (ՌԽՖՍՀ) և Ուկրաինայի կողմից որպես ԽՍՀՄ հիմնադիր պետություններ: Այստեղ, հարգելի ընթերցող, նշենք, որ համաձայնագիրն ընդունվել էր ի խախտումն ԽՍՀՄ 03. 04. 1990թ. թիվ 1409-1 օրենքի («ԽՍՀՄ-ից միութենական հան-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րապետության դուրս գալու հետ կապված հարցերի լուծման կարգի մասին»): Նշենք, որ համաձայնագիրը ստորագրել էին երեք հանրապետությունների բարձրագույն պաշտոնատար անձինք և կառավարությունների ղեկավարները. Բորիս Ելցինը և Գենադի Բուրբուլիսը Ռուսաստանի Դաշնությունից (ՌԽՖՍՀ), Ստանիսլավ Շուշկևիչը և Վյաչեսլավ Կեբիչը Բելառուսի Հանրապետությունից, Լեոնիդ Կրավչուկը և Վիտոլդ Ֆոկինն Ուկրաինայից: Ինչպես արդեն նշվեց, Խասբուլատովը նախագահում էր այդ նիստում և եռանդուն կոչ էր անում վավերացնել Բելովեժյան համաձայնագիրը, ինչն էլ արվեց: Եվ դա՝ չնայած այն բանին, որ համաձայն այդ պահին գործող ՌԽՖՍՀ Սահմանադրության, համաձայնագրի վավերացման համար անհրաժեշտ էր գումարել ՌԽՖՍՀ ժողովրդական պատգամավորների համագումար (պետական իշխանության բարձրագույն մարմինը), քանի որ համաձայնագիրը վերաբերում էր Ռուսաստանի Դաշնության պետական կարգին՝ որպես ԽՍՀՄ մի մասի, և դրանով իսկ Սահմանադրությունում փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտություն էր առաջացնում:

Պատկերի ամբողջականության համար որոշ մեջբերումներ կատարենք այս թեմայի վերաբերյալ Ռ.Խասբուլատովի հարցազրույցից: Այսպես, 2014թ. ապրիլի 10-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալության հարցազրույցում՝ «ԽՍՀՄ փլուզումը Ելցինի, Կրավչուկի և Շուշկևիչի ձեռքի գործն է, ոչ թե Գորբաչովի. հարցազրույց Ռուսլան Խասբուլատովի հետ» վերնագրով, REGNUM տեղեկատվական գործակալության թղթակցի հարցին՝ «ԽՍՀՄ փլուզումը շատ բանով հետևանքն էր այն գործողությունների, որոնք իրականացնում էր ՌԽՖՍՀ ղեկավարությունը Ելցինի գլխավորությամբ: Ավելի կոռեկտ չէ՞ր լինի ԽՍՀՄ փլուզման պատասխանատվությունը դնել Բորիս Ելցինի և նրա այն ժամանակվա թիմի վրա», – հետևում է մուսլիմ Ռուսլանի պատասխանը. «Ես 90-ականներին այդ մասին էլ գրում էի: Ելցինն արդեն մահացել է, բայց ողջ են ԽՍՀՄ փլուզման մյուս անմիջական մասնակիցներն ու համամասնակիցները (այսինքն՝ Խասբուլատովը լիովին համաձայն է նման մեղադրանք-ձևակերպմանը, բայց պետք է նաև մյուսներին չմոռանալ – Ա. Գ.)... Հասկանալի է, պետք է օբյեկտիվ գնահատական տալ բոլոր ուժերին, որոնք 1991թ. ազդեցին և կարող էին ազդել իրադարձությունների ընթացքի վրա ԽՍՀՄ-ում: Վաղուց ժամանակն է Բելովեժյան համաձայնագիրն անվանել հանցավոր դավադրություն (չգիտես ինչու, 1991թ. դեկտեմբերի 12-ի Գերագույն խորհրդի նիստում, որտեղ նա անձամբ ուղղորդում էր այդ հանցավոր դավադրության օրինականացումը, համաձայնագրի վավերացումն այս իրավիճակում նա պարզապես մոռացել է – Ա. Գ.):»): Որպեսզի ընթերցողների մոտ հարցեր չառաջանան, նշենք, որ Բելովեժյան համաձայնագրի վավերացման մասին օրինագծի քվեարկության արդյունքներով ձայները բաշխվեցին հետևյալ կերպ. «կողմ»՝ 188 (76,1%), «դեմ»՝ 6 (2,4%), «ձեռնպահ»՝ 7 (2,8%): Բելովեժյան համաձայնագրի վավերացման որոշման դեմ էին քվեարկել Ս.Բա-

բուրինը, Ն.Պավլովը, Վ.Իսակովը, Ի.Կոնստանտինովը, Ս.Պոլոզկովը, Վ.Բալալան, Պ.Լիսովը: Բնականաբար, Ռ.Խասբուլատովի ազգանունը հանցավոր դավադրության վավերացմանը «կողմ» քվեարկողների մեջ էր:

Նշենք, որ 1992թ. ապրիլին Ռուսաստանի ժողովրդական պատգամավորների համագումարը, չնայած Ելցինի և Խասբուլատովի ջանքերին, երեք անգամ հրաժարվեց վավերացնել Բելովեժյան համաձայնագիրը և ՌԽՖՍՀ Սահմանադրությունից հանել ԽՍՀՄ Սահմանադրության և օրենքների մասին հիշատակումը: Հանուն արդարության նշենք, որ հետագայում դա դարձավ նախագահ Ելցինի հետ համագումարի դիմակայության պատճառներից մեկը և այնուհետև հանգեցրեց 1993թ. հոկտեմբերի ողբերգական իրադարձություններին:

Հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ՝ իսկ ինչո՞ւ անդրադառնալ երկերեսանի մարդկանց հերթական պսակագերծմանը, որոնք միանգամայն պատահականորեն վերակառուցման ալիքի վրա հայտնվեցին եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնության պետական կառավարման դեկին: Հարցն այն է, որ այսօր էլ, որպեսզի իր վրայից հանի ԽՍՀՄ փլուզման անուղղակի մասնակցությունը, մուսլիմ Ռուսլանը ուղղակի պատանեկան էներգիայով հարցազրույց է տալիս Թաթարստանի «Դելովայա գազետա»-ին կամ www.business-gazeta.ru/article/427760 ինտերնետ պորտալին, որտեղ ավելի լավ կիրառման արժանի համառությամբ կրկնում է այդ նույն բարբաջանքը: Այսպես, business-gazeta.ru ինտերնետ պորտալի թղթակցի՝ «Այն ժամանակ ԽՍՀՄ-ից արդեն առանձնացել էր Մերձբալթիկան (1988-1989թթ.): Բայց ստացվում է, որ իսկական, մահացու հարվածը Խորհրդային Միությանը դեռևս հասցված չէր...» հարցին Խասբուլատովը պատասխանում է. «Ոչ, Մերձբալթիկան դեռ չէր առանձնացել: Այն իրականում առանձնացավ հայկական իրադարձություններից հետո: Ցավոք, մեզ մոտ չեն ցանկանում հասկանալ մի բան. իսկական մահացու հարվածը Խորհրդային Միությանը հասցրեց Հայաստանը՝ պատերազմ սկսելով Ադրբեյջանի դեմ Լեռնային Ղարաբաղի պատճառով, որին հավակնել չէր կարող (համենայնդեպս՝ զինված գործողությունների նման ձևով): Անդրկովկասյան ճակատը փլուզման ենթարկվեց. մեծամասնությունը կանգնեց Հայաստանի կողմը, մյուսներն աջակցում էին Ադրբեյջանին: Այս իրավիճակում միութենական կենտրոնը բացարձակ, անհնարին հանդուրժողություն ցուցաբերեց հակամարտող կողմերի հանդեպ, այնտեղ, որտեղ պետք էր պարզապես խիստ կարգուկանոն մտցնել: Շատ խիստ և հրազենի օգտագործմամբ»: Նման հայտարարությունն այլ կերպ, քան սատանայություն չես անվանի: 1988 – 1991թթ. իրադարձությունները, որոնք հիրավի վկայում են 1991թ. դեկտեմբերի 10-ին Լեռնային Ղարաբաղի բնակչության՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախության հռչակման վերաբերյալ բացառապես օրինական հիմքերով ընդունած որոշումների մասին, կարծում են, մանրամասն դիտարկելու անհրաժեշտություն չկա, դրանք խիստ ակներև

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

են: Միայն կրկնեմ, որ այդ որոշումը լիովին համապատասխանում էր ինչպես Միջազգային իրավունքի նորմերին, այնպես էլ այն ժամանակ գործող ԽՍՀՄ օրենքների տառին և ոգուն: Պատմության մոռացկոտ խեղաթյուրողներին հիշեցնենք, որ Ղարաբաղյան հիմնախնդիրը սրվեց 1988թ., երբ ի պատասխան Ղարաբաղի բնակչության ինքնորոշման պահանջի ադրբեջանական իշխանությունները կազմակերպեցին ջարդեր և էթնիկ զտումներ հայերի դեմ Ադրբեջանի ամբողջ տարածքում, որոնք հատկապես դաժան ու արյունահեղ էին Սումգաիթում, Բաքվում և Կիրովաբադում (հավանաբար, Խասբուլատովը հենց նման հաշվեհարդարը նկատի ուներ, բայց արդեն ոչ ադրբեջանական իշխանությունների, այլ ԽՍՀՄ մակարդակով): Մուալիմ Ռուսլանի կողմից հիշատակվող պատերազմն Ադրբեջանի դեմ սանձազերծվեց հենց Ադրբեջանի կողմից՝ Յակուբ Ռզակի հրամանատարությամբ, հայկական Խրամորթ գյուղի (Լեռնային Ղարաբաղի արևելքում) դեմ վեց տանկերի և չորս զրահամեքենաների ուղեկցությամբ, դրան հաջորդեցին ադրբեջանական զինված ուժերի հարձակումները՝ տանկերի, զրահամեքենաների և «Գրադ» համազարկային կրակի հրթիռային համակարգերի կիրառմամբ: Արդեն 1992թ. հունվարի 31-ից ադրբեջանցիներն ուժեղացված հարձակում սկսեցին ծանր սպառազինությունների կիրառմամբ Ադրբեջանի հետ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության սահմանի ողջ պարագծով (հիշեցնենք, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Անկախության հռչակագիրն ընդունվել է 1992թ. հունվարի 6-ին):

Այժմ ներկայացնենք մերձբալթյան հանրապետություններում այն տարիների իրադարձությունների փաստերը:

Այսպես, 1988թ. հունիսի 3-ին Լիտվական ԽՍՀ-ում հիմնադրվեց «վերականգնման աջակցության» «Սայուդիս» շարժումը, որը սկզբում ծածուկ, հետո՝ բացահայտ նպատակ դրեց դուրս գալ ԽՍՀՄ կազմից և վերականգնել անկախ լիտվական պետությունը: Իսկ արդեն 1990թ. մարտի 11-ի գիշերը Լիտվական ԽՍՀ Գերագույն խորհուրդը՝ Վիտաուտաս Լանդսբերգիսի գլխավորությամբ, հռչակեց Լիտվայի անկախությունը: Հանրապետության տարածքում դադարեցվեց ԽՍՀՄ Սահմանադրության և վերականգնվեց 1938թ. լիտվական Սահմանադրության գործողությունը:

Էստոնական ԽՍՀ-ում 1988թ. ապրիլին կազմավորվեց Էստոնիայի ժողովրդական ձակատը՝ հաջակցություն անկախության, որը ձևականորեն նպատակ չդրեց Էստոնիայի դուրս գալը ԽՍՀՄ-ից, բայց որը դարձավ հիմք դրան հասնելու համար: Արդեն 1988թ. նոյեմբերի 16-ին Էստոնական ԽՍՀ Գերագույն խորհուրդը ձայների մեծամասնությամբ ընդունեց Էստոնիայի ինքնիշխանության մասին Հռչակագիրը:

Լատվիական ԽՍՀ-ում, 1988 – 1990թթ., էապես ուժեղանում է Լատվիայի ժողովրդական ձակատը, որը հանդես էր գալիս հանուն անկախության, ուժեղանում է պայքարն «Ինտերֆրոնտի» դեմ, որը հանդես էր գալիս ԽՍՀՄ-ին Լատվիայի անդամակցությունը պաշտպանելու օգտին:

1990թ. մայիսի 4-ին Լատվիական ԽՍՀ Պերագոյն խորհուրդն ընդունեց «Լատվիայի Հանրապետության անկախության մասին հռչակագիրը»:

Մի՞թե Ռ.Խասբուլատովը չգիտեր այս պատմական փաստերի մասին: Կամ էլ իմանալով դրանց մասին՝ ո՞րն է նրա անզուսպ ցանկությունը՝ որքան կեղծ, այնքան էլ անպատկառ մեղադրել Հայաստանը «խորհրդային Միությանն իսկապես մահացու հարված հասցնելու» մեջ: Եվ ամբողջ անհեթեթությունն այն է, որ իր կեղծ մեղադրական հարցազրույցները նա հարմարեցրել է Ռուսաստանի օրվա տոնին, որը նաև Հայաստանում ս.թ. հունիսի 12-ին մեր հայրյուրավոր քաղաքացիներ տոնեցին բարի, հանդիսավոր միջոցառմամբ, որը կազմակերպել էր Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանությունը: Իսկ եթե մուալիմ Ռուսլանը չգիտեր մերձբալթյան հանրապետությունների անկախության հռչակման ամսաթվերի և այն մասին, որ պատերազմը Ադրբեջանի ու Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության միջև սանձազերծվել էր Ադրբեջանի կողմից մերձբալթյան հանրապետությունների անկախության հռչակումից մեկուկես-երկու տարի հետո, ապա, բնականաբար, հարց է ծագում. այդ ժամանակ ի՞նչ նպատակ էր հետապնդում պրոֆեսոր Ռ.Խասբուլատովը: Հավանաբար, մեր օրերում, երբ Անդրկովկասում և նրա շուրջ ստեղծվել է չափազանց լարված իրադրություն, Ռուսաստանի չարականների մեջ մեծ է գայթակղությունը՝ Արցախի Հանրապետության դեմ Ադրբեջանի կողմից նոր ռազմական ագրեսիա հրահրելու տեղեկատվական ֆոն ստեղծելու համար: Ասենք, որ, ցավոք, մուալիմ Ռուսլանը, գիտակցելով, թե ոչ իր այդ դերը, կրակի հետ է խաղում և ի վնաս Ռուսաստանի, ուստի իր այդ ծգտման մեջ նա ինքնատիպ չէ: Պարզապես նա որսացել է թեման, որը վերջերս նետվել է մեդիա-տարածք Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ռամիզ Մեթիևի կողմից, որն օրեր առաջ հանդես էր եկել «Հայ-ադրբեջանական դարաբաղյան հակամարտություն. հիմնախնդրի աղբյուրը և կարգավորման հեռանկարները» հոդվածով: Հավանաբար, մուալիմ Ռուսլանը փորձել է «հիմնախնդրի աղբյուրները» շաղկապել իր իսկ հորինած սուտ ուղերձի հետ՝ իբր «խորհրդային Միությանը Հայաստանի իսկապես մահացու հարվածի» մասին: Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ պրոֆեսոր Խասբուլատովին վայել չէ իր սադրիչ հոդվածներով փորփրել ողջ հայության դեմևս չսպիացած վերքերը 1988 – 1990թթ. Սումգաիթի, Բաքվի և Կիրովաբադի ջարդերից, որոնք իրականացրին Ադրբեջանի ժողովրդական ձակատի հրոսակախմբերը: Առանց Խասբուլատովի էլ այս կեղտոտ գործի սիրահարները քիչ չեն: Նշենք նաև, որ պատահաբար, թե միանգամայն պատահաբար Երկխոսության և համագործակցության Բաքվի խորհրդարանական պլատֆորմի՝ Բաքվում ընթացող հիմնադիր համաժողովի շրջանակում, որն աշխատանքն սկսեց ս.թ. հունիսի 12-ին, Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի փոխնախագահ Սուրեա Սադեա Բիլգիչն իր ելույթում պարտադիր համարեց հայտարարել, որ Ղարաբաղյան հակամարտությունը

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պետք է կարգավորվի Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության շրջանակում: Պետք է կարծել, որ այդ թուրք քաղաքական գործիչը երկխոսության և համագործակցության տակ հասկանում է գործողություններ, որոնք լիովին անտեսում են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համառոտագրված երկրների նախագահների կոչերը, որոնք հստակ սահմանել են Ղարաբաղյան կարգավորման հայեցակարգային հիմքերը: Եվս մեկ, անկեղծ ասենք, տագնապալի համընկնում. հիմնադիր համաժողովին մասնակցում էին Ադրբեջանի Միլի մեջլիսի պատգամավորներ, Գերմանիայի Բունդեսբադի փոխնախագահ Թոմաս Օպերմանը, Թուրքիայի խորհրդարանի փոխնախագահ Սուրեա Սադեա Բիլգիչը, ինչպես նաև ԵԱՀԿ ԽՎ ղեկավարությունը (հիմնադիր համաժողովի անդամ-երկրների կազմը ակամա հուշեր է ծնում Օսմանյան կայսրությունում 1915 – 1923թթ. Հայոց ցեղասպանության ողբերգական իրադարձությունների մասին):

Հետգրության փոխարեն: Դեռևս 2016թ. վերջին հրապարակվեցին ԱՄՆ ԿՀԿ գաղտնի փաստաթղթերը՝ ԽՍՀՄ-ի դեմ գաղտնի հատուկ գործողության պլանը: Այդ պլանը բաղկացած էր 10 կետից: Ամերիկացիներին 10 քայլ էր պետք մեծ կայսրությունը՝ Խորհրդային Միությունը, քանդելու համար: Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ, կարդալով մուսլիմ Ռուսլանի կեղծ-պատմական մտավարժանքները, ակամա կարեկցանքով լցվեցի դրանց հեղինակի հանդեպ: Այդ ի՞նչ աստիճանի երանավետ անգիտության մեջ պետք է գտնվել առ այն, ինչ տեղի էր ունենում աշխարհում 20-րդ դարի 80 – 90-ական թվականներին, որպեսզի, ինչպես Ռուսլան Իմրանովիչը անհեթեթություն բարբաջեց Հայաստանի կողմից «Խորհրդային Միությանը մահացու հարված հասցնելու» մասին: Ես պարտքս համարեցի նորից ու նորից կարդալ ԿՀԿ գաղտնի գործողության մանրամասները Խորհրդային Միության վերացման ուղղությամբ:

Չեմ ցանկանում հանգամանալիորեն կանգ առնել բոլոր տասը քայլերի վրա, որոնք հակառակորդ պետության՝ ԽՍՀՄ-ի փլուզման ուղղված ԱՄՆ հատուկ ծառայությունների մտածված, համակարգված աշխատանքի վառ վկայությունն են: Միայն մեջբերումներ կատարեմ, որոնք բնութագրում են 10-րդ քայլը՝ Իջեցվող կեռիկը. «ԽՍՀՄ-ում դա տեղի ունեցավ 1980-ականների վերջին (այսինքն, երբ սեղմեցին ԽՍՀՄ փլուզման Իջեցվող կեռիկը – Ա. Գ.): Տնտեսական խնդիրները հանգեցնում են մթերային դեֆիցիտի: Երկիրը երկար հերթերի է կանգնում առաջին անհրաժեշտության ապրանքների համար: «Ազդեցության գործակալները» մարդկանց խոստանում են արժանապատիվ կյանք և դեմոկրատական ազատություններ (կարծում եմ, որ այս տողերը հատուկ զգացողություններ և հիշողություններ կառաջացնեն Ռուսաստանում 20-րդ դարի 90-ականների սկզբի իրադարձությունների մասին - Ա. Գ.): Ժողովրդին առնում են ջինսով, կոլայով ու ծամոնով և դուրս բերում փողոց: Որոշ շրջաններում սկսվում են ծխախոտի

խռովություններ: Էլիտաների մեջ տիրում է դավաճանությունը (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.): Խուճապ է առաջանում, և երկիրը դառնում է անկառավարելի»: Գոհունակությամբ նշենք, որ 1991թ. օգոստոսյան պուլտչից հետո ՌԽՖՍՀ Նախարարների խորհրդի գործունեությունը կաթվածահար եղավ, նման իրադրությունում Ռուսլան Իմրանովիչը ստիպված էր ՌԽՖՍՀ զերագույն խորհրդի նախագահությունը վերածել իրական կառավարության: Եվ նա Ռուսաստանի խորհրդարանի աշխատակազմի հետ միասին վարում էր երկրի բոլոր գործերը մինչև «բարեփոխիչների կառավարության» ձևավորումը: Ի գիտություն Ռ.Խասբուլատովի՝ նշենք նաև, որ 1983թ. հունվարի 17-ին ԱՄՆ նախագահ Ռոնալդ Ռեյգանի սեղանին դրվեց փաստաթուղթ, այսպես կոչված, «Ազգային գաղտնի ղեկավարող հրահանգներ» դիրեկտիվը (National Security Decision Directives), որը, ըստ էության, ԽՍՀՄ խարխուման պլան էր և նախատեսում էր գաղտնի հարձակողական գործողություններ Խորհրդային Միության դեմ:

Հարգելի ընթերցող, չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել այսքան տազնապալի նոտայով՝ պայմանավորված նրանով, որ գիտնականից, իսկ մուլիմ Ռուսլանը գիտնական է, կցանկանայինք լսել ճշմարտացի խոսք մեր ընդհանուր հայրենիքի՝ ԽՍՀՄ-ի բախտորոշ 1990-ական թվականների մասին, բայց, ըստ երևույթին, անհեթեթություններ փչելով Խորհրդային Միության փլուզման պատճառների մասին՝ Խասբուլատովը, մի կողմ նետելով ամեն տեսակ բարոյականության նորմերը, հետևել է ֆրանսիացի գրող և փիլիսոփա Ալբեր Բամյուի ասույթին, մի անհատականության, որն իրավամբ կյանքի օրոք արժանացել է «Արևմուտքի խիղճը» անվանը: Խոսքը Ալբեր Բամյուի հայտնի ասույթի մասին է. «Պատասխանատվությունը պատմության առջև ազատում է մարդկանց առջև պատասխանատվությունից: Դրանում է նրա հարմարավետությունը»: Հիշենք, որ Ալբեր Բամյուն 1957թ. դարձավ Նոբելյան դափնեկիր գրականության գծով: Դե ինչ, մուլիմ Ռուսլանը ոչ մի կերպ պատմության գծով Նոբելյան մրցանակի չի ձգում, բայց հաստատ կարող է պարզևատրվել ադրբեջանական պետական պարզևոլ, ասենք՝ «Հայրենիքին ծառայության համար» շքանշանով:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НЕАДЕКВАТНОСТЬ ВЛАСТЕЙ – УГРОЗА НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ АРМЕНИИ

Начинать рабочую неделю с отклика на высказывания председателя Национального Собрания Республики Армения VII созыва (далее – НС РА) Арарата Мирзояна в связи с последними событиями в Армении – по ряду причин занятие не из приятных. Но сделать это обязательно следует, так как его высказывания были опубликованы на большом и уважаемом интернет-портале ИА REGNUM.

Так, отметим, что легитимность НС РА VII созыва вызывает серьезные сомнения, и вовсе не потому, что более половины избирателей (51,37%) не участвовали в досрочных парламентских выборах, состоявшихся 9 декабря 2018 года, а вследствие того, что само существование парламента РА нынешнего созыва порождает множество вопросов. Они основываются на том, что легитимность НС РА VI созыва после выборов НС РА была подтверждена компетентными международными организациями. Заметим, что легитимность парламента была признана в том числе и партией, руководимой «народным премьером» Н.Пашиняном, выдвиженцем которого является спикер НС РА VII созыва.

Отметим также, что парламент предыдущего созыва был распущен вследствие антиконституционных действий бодрствующей в то время псевдооппозиции в лице соросовских прихлебателей, активистов ЛГБТ-сообщества, приверженцев тоталитарных религиозных сект, которые 2 октября 2018 года блокировали здание парламента, а наиболее «убежденные» и «решительные» из них (похоже, отрабатывая отстегнутые им разного рода диверсионными фондами миллионы долларов), изощренно подстрекаемые своими новоиспеченными вожаками, проникли в здание парламента РА. Дальше – больше. Закон о внесении поправок в действующий тогда закон «О регламенте Национального Собрания Республики Армения» тем не менее был принят. Напомним читателям, что принятые поправки в этот закон гарантировали работу парламента, несмотря на разного рода искусственно нагнетаемые форс-мажорные обстоятельства, которые были хорошо усвоены местными воспитанниками Джорджа Сороса. Речь, в частности, о блокировании здания законода-

тельного органа, искусственном срыве внесения на рассмотрение парламента кандидатуры на замещение вакантной должности премьер-министра, что повлекло за собой роспуск НС РА VI созыва. Чтобы завершить перечень противоправных действий и прямого давления персон, выставляющих себя поборниками углубления демократии и упрочения основ гражданского общества в Армении, заметим, что принятые 2 октября 2018 года поправки в закон «О регламенте Национального Собрания Республики Армения», лишь в последний день, отведенный для его утверждения, был перенаправлен из канцелярии президента РА в Конституционный суд Армении с целью выдачи заключения о соответствии этого закона Конституции РА, что в дальнейшем Конституционным судом и было подтверждено. Однако, как говорится, поезд уже ушел, Национальное Собрание РА VI созыва было распущено. Эти подробности я излагаю отнюдь не с целью в очередной раз подтвердить слаженную работу авторов государственного переворота в Армении, а с тем, чтобы читателю стало понятно, кто такой спикер досрочно избранного НС РА VII созыва Арарат Мирзоян.

Так, будучи все еще в эйфории от преподнесенных на блюде «революционерам» властных рычагов Армении, Арарат Самвелович взялся за старое – поучать и читать наставления теперь уже не депутатам и сенаторам Федерального Собрания Российской Федерации, как это имело место во время его выступления на пленарном заседании 27 февраля т.г. Совета федерации, а послу Российской Федерации в Республике Армения Сергею Павловичу Копыркину. Чтобы уважаемым читателям было понятно, о чем речь, заметим, что в рамках регулярных встреч с представителями общественно-политических и деловых кругов посол России в Армении Сергей Копыркин встретился со вторым президентом РА Робертом Кочаряном. Эта встреча уж больно не понравилась спикеру НС РА, на что он заявил: «Я не приветствую эту встречу посла Российской Федерации (я представляю, какие «муки» пережил уважаемый Сергей Павлович, услышав такое из уст самого спикера. – А. Г.). В конце концов посол какой-либо страны (здесь хамство спикера зашкаливает, так как Россия не «какая-либо» страна, а наш ближайший стратегический союзник – А.Г.) может встретиться с представителями всего спектра политического поля (Арарат Самвелович разъясняет высококлассному дипломату о своем видении Венской конвенции о дипломатических отношениях. Ничего не скажешь, как говорится, знай наших. – А. Г.), здесь есть что-то другое – те обвинения, которые предъявлены этому лицу, немного вытесняют этого человека из чистого политического поля». Тут А.Мирзоян явно сплосховал. Уж кто-кто, но он, являясь в 2005–2007 годах главным архивариусом отдела общественно-политических документов

Национального архива Армении, должен был знать, что Роберт Седракович Кочарян, упоминаемый им как «это лицо, вытесненное из политического поля», к тому времени уже был награжден высокими орденами Польши, Литвы, Грузии, Греции, был кавалером Большого Креста ордена Почетного легиона Франции, ордена «Золотой Орел» Героя Арцаха. Да, к сожалению, Роберту Кочаряну, в отличие от Арарата Мирзояна, не приходилось работать в качестве специалиста в «HSBC Банк Армения» (70 % акций банка принадлежат британской группе HSBC), не довелось также пройти школу становления современных политиков в Международном фонде избирательных систем (IFES), работающем при содействии USAID США (нет слов, Роберту Седраковичу уж слишком далеко от понимания Араратом Самвеловичем критериев осмысления того, что означает политическое лицо). Что ж, биография каждого из нас – это наша биография и, как говорится, что написано пером, того не вырубишь топором. Арарат Мирзоян далеко не случайно во всеуслышание заявил о своем отношении к встрече российского посла и второго президента РА. Ему очень важно было именно в этой связи дать очередной сигнал судебной инстанции о непоколебимости высших властей в отношении предстоящего заседания Кассационного суда Армении, на котором будет рассмотрена апелляция Генпрокуратуры Республики Армения, обжаловавшей решение суда первой инстанции по делу Роберта Кочаряна. При этом вызывает тревогу то обстоятельство, что высшее должностное лицо, руководитель законодательного органа Армении грубейшим образом нарушает один из главных основополагающих принципов уголовного судопроизводства – принцип презумпции невиновности. Далее Арарат Самвелович, как бы вдохновляя самого себя, при этом неуклюже скрывая свой нервный срыв, а иначе его оценку относительно действий уважаемого Сергея Павловича не назовешь, в ответ на вопрос корреспондента (на брифинге 16 июня т.г.) – может ли возможная встреча Роберта Кочаряна в качестве политического деятеля с президентом России Владимиром Путиным повлиять на ход судебного процесса, бравое заявляет: «Никогда. Отношения с президентом какой-либо страны, руководителями нашей страны с кем-либо не могут повлиять на обвинение (обратите внимание, что Мирзояна вовсе не интересует решение суда, не соответствующее духу предъявленного прокуратурой обвинения, не говоря уже о том, что А. Мирзоян для себя решил: судилище над Р. Кочаряном растянется до осени, когда возможна встреча Н. Пашиняна и В. Путина. – А. Г.) или, надеюсь, справедливое судебное разбирательство, приговор».

Неадекватность занимаемым должностям нынешних властей Армении, как уже не раз приходилось обосновывать эту данность, является прямой угрозой национальной безопасности страны. Сей факт к большой

беде, если «народный премьер» Никол Пашинян не найдет в себе силы воли подать в отставку. Он не может не осознавать, почему его привели к власти, почему именно ему уступили власть, объяснение чему простое. Кому как не ему, убежденному приверженцу небезызвестных пораженческих подходов в урегулировании Нагорно-карабахского конфликта, «доверить» решение этого судьбоносного для Армении вопроса. Напомним читателям о чем речь, приведя выдержку из статьи Н.Пашиняна «Землю сохраняют любовью, знайте», опубликованную 22 мая 2001 года в газете «Айкакан жаманак», редактором которой тогда был сам «народный премьер»: «И стало быть, меня удивляет, что в нашей стране еще есть люди, которые имеют иллюзии относительно захваченных, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий. Давайте деликатно обойдем данную болезненную сторону вопроса и рассмотрим вопрос с точки зрения правил игры. Я не принимаю такую точку зрения, что хорошая дипломатия может сделать так, чтобы эти территории не были бы возвращены Азербайджану... Ведь эта страна (имеется в виду Армения. – А. Г.) не имеет хозяина, и мы, кто должны быть хозяевами этой страны, оставив наше, *хотим стать хозяевами чужого* (подчеркнуто мною. – А. Г.)».

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте. Признаюсь, прочитав в прессе информацию о встрече Чрезвычайного и Полномочного посла Российской Федерации в Армении Сергея Копыркина с Робертом Кочаряном, я усмотрел в этой встрече доброе знамение. Фактически Сергей Павлович, встретившись с Р. Кочаряном, косвенно засвидетельствовал о своей вере в торжество правосудия в Республике Армения, которое в случае его торжества не будет подвержено какому бы то ни было политическому давлению, с чьей бы стороны оно ни исходило. Впрочем, уверенность в оправдании Роберта Кочаряна не вызывает сомнений не только у уважаемого российского посла, но и у любого здравомыслящего человека, хотя бы мало-мальски разбирающегося в юриспруденции и способного отличить истинное понятие о том, что такое правосудие, от банального политического заказа, по существу сводящегося к ничтожной политической вендетте. Заметим также, что встреча посла С. Копыркина с Р. Кочаряном – это одновременно и своеобразная поддержка самого «народного премьера», который неоднократно заявлял о своей полной отстраненности от данного судебного процесса. Так вот думаю, что, встречаясь с Робертом Кочаряном, посол России Сергей Копыркин хотел днем ранее обсудить с независимым директором весьма авторитетной российской инвестиционной компании АФК «Система» Робертом Кочаряном возможность буду-

А. ГЕГАМЯН

щих инвестиций в экономику Армении. Это совершенно очевидно, так как с приходом к власти в Армении псевдореволюционеров объем иностранных инвестиций резко сократился. Увы, желание российской стороны помочь в этом вопросе вызвало «праведный гнев» Арарата Мирзояна. Конечно, не приходится говорить о том, что российскому послу было бы весьма интересно услышать из уст первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента РА мнение о возможных путях мирного урегулирования Нагорно-карабахского конфликта.

Словом, неадекватность властей – угроза национальной безопасности Армении.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՀԱՄԱՐԺԵՔՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆԸ

Խմբագրության կողմից

Այն օրը, երբ աբաջյան գոհարի մարդը չկախվեց Շվեդիայի թագավոր Կառլոս XVI Գուստավի հետ հանդիպումից հետո, մենք հասկացանք, որ այդ մարդուն և, բնականաբար, իրեն՝ աբաջյան գոհարին, մեծ ապագա է սպասվում: Մենք չսխալվեցինք մեր կանխատեսումներում. աբաջյան գոհարի մարդն արդեն դեղին քարտ է ցույց տալիս Մոսկվային, ինչին անգամ ի գորու չէ Դոնալդ Թրամփը, ավելին, նա դառնում է ռուսական ԶԼՄ-ների աստղը:

Ընթերցողի ուշադրությանն ենք ներկայացնում REGNUM տեղեկատվական գործակալության նյութը, որը սիրահոժար տրամադրել է հեղինակը: Հաճելի ընթերցում:

ՀԱՎԱԻՐԱԿԱԿԱՆ «ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ». ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԱՐԱՆԻ
ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՄԵՐԺՈՒՄ Է ԱՆՄԵՂՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱԿԱՐԿԱԾԸ

Աշխատանքային շաբաթը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահ Արարատ Միրզոյանի՝ Հայաստանի վերջին իրադարձությունների մասին արտահայտություններին արձագանքելուց սկսելը՝ մի շարք պատճառներով, այնքան էլ հաճելի զբաղմունք չէ: Բայց դա անպայման պետք է անել:

Այսպես, նշենք, որ ՀՀ VII գումարման Աժ լեգիտիմությունը լուրջ կասկածներ է առաջացնում, և բնավ ոչ այն պատճառով, որ ընտրողների ավելի քան կեսը (51,37%) չի մասնակցել արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններին, որոնք տեղի ունեցան 2018թ. դեկտեմբերի 9-ին, այլ որովհետև Հայաստանի ներկա գումարման խորհրդարանի գոյությունը լուրջ կասկածներ է առաջացնում: Դրանք հենվում են այն բանի վրա, որ ՀՀ VI գումարման Աժ լեգիտիմությունը հաստատվել էր իրավասու միջազգային կազմակերպությունների կողմից: Նշենք, որ խորհրդարանի լեգիտիմությունը ճանաչվել էր այդ թվում նաև «Ժողվարչապետ» Ն.Փաշինյանի կուսակցության կողմից, որի առաջադրածն է ՀՀ VII գումարման Աժ նախագահը: Նշենք, որ նախորդ գումարման խորհրդարանը ցրվեց այն ժամանակ գործող կեղծ ընդդիմության (հանձինս սորոսյան լափակերների, ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստների, տոտալիտար կրոնական աղանդների հետևորդ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ների) հակասահմանադրական գործողությունների հետևանքով, որոնք 2018թ. հոկտեմբերի 2-ին շրջափակեցին խորհրդարանի շենքը, իսկ նրանցից առավել «երդվյալներն» ու «վճռականները» (ըստ երևույթին, «արդարացնում» էին տարատեսակ դիվերսիոն ֆոնդերից իրենց տրված միլիոնավոր դոլարները), հմտորեն հրահրվելով իրենց նորաթուխ առաջնորդների կողմից, ներխուժեցին ՀՀ խորհրդարանի շենք: Հետո ավելի հետաքրքիր է: «Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կանոնակարգի մասին» օրենքում լրացումներ մտցնելու մասին օրենքը, այնուամենայնիվ, ընդունվեց: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ընդունված օրենքը երաշխավորում էր խորհրդարանի աշխատանքը՝ չնայած արհեստականորեն արժարծվող ֆորսմաժորային տարատեսակ հանգամանքներին, որոնք լավ յուրացվել էին Զորջ Սորոսի տեղի սաների կողմից: Խոսքը, մասնավորապես, օրենսդիր մարմնի շենքի շրջափակման մասին է, վարչապետի թափուր պաշտոնի թեկնածության առաջադրման արհեստական խափանման մասին, ինչը հանգեցրեց ՀՀ VI գումարման ԱԺ ցրմանը: Որպեսզի ավարտենք այն անձանց հակաիրավական գործողությունների և ուղղակի ճնշման ցուցակը, որոնք ներկայանում էին որպես Հայաստանում դեմոկրատիայի խորացման և քաղաքացիական հասարակության հիմքերի ամրապնդման ջատագովներ, նշենք, որ 2018թ. հոկտեմբերի 2-ին ընդունված լրացումները «Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կանոնակարգի մասին» օրենքում միայն դրա հաստատման համար հատկացված վերջին օրը ՀՀ նախագահի գրասենյակից վերահասցեագրվեց Հայաստանի Սահմանադրական դատարան՝ ՀՀ Սահմանադրությանն այդ օրենքի համապատասխանությունը հաստատելու նպատակով, ինչն էլ հետագայում արվեց: Սակայն, ինչպես ասում են, գնացքն արդեն մեկնել էր, ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովը ցրվեց: Այս մանրամասները ներկայացնում են բնավ ոչ հերթական անգամ հաստատելու համար Հայաստանում պետական հեղաշրջումն իրականացնողների համակարգված աշխատանքի մասին, այլ որպեսզի ընթերցողին հասկանալի դառնա, թե ով է ՀՀ արտահերթ ընտրված VII գումարման ԱԺ նախագահ Արարատ Միրզոյանը:

Այսպես, դեռևս էյֆորիայի մեջ գտնվելով «հեղափոխականներին» սկուտեղի վրա մատուցված իշխանական լծակներից՝ Արարատ Սամվելովիչը անցավ հին գործին՝ խրատել և քարոզներ կարդալ հիմա արդեն ոչ թե Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի պատգամավորներին ու սենատորներին, ինչպես դա տեղի էր ունեցել ս.թ. փետրվարի 27-ին Դաշնության խորհրդի լիազումար նիստում իր ելույթի ժամանակ, այլ Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպան Սերգեյ Պավլովիչ Կոպիրկինին: Որպեսզի հարգելի ընթերցողներին հասկանալի լինի, թե ինչի մասին է խոսքը, նշենք, որ հասարակական-քաղաքական և գործարար շրջանակների ներկայացուցիչների հետ կանոնավոր հանդիպումների շրջանակում Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպան Սերգեյ Կոպիրկինը հանդիպել է ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Այդ հան-

դիպումը բնավ դուր չի եկել ՀՀ Աժ նախագահին, ինչի վերաբերյալ նա հայտարարել է. «Ես չեմ ողջունում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանի այդ հանդիպումը (պատկերացնում եմ, թե ինչ «տառապանքներ» է կրել հարգարժան Սերգեյ Պավլովիչը՝ նման բան լսելով հենց Աժ նախագահից – Ա. Գ.): Ի վերջո, որևէ երկրի դեսպան (այստեղ Աժ նախագահի անպատկառությունը չափն անցնում է, քանի որ Ռուսաստանը «որևէ երկիր» չէ, այլ մեր մերձավոր ռազմավարական դաշնակիցը – Ա. Գ.) կարող է հանդիպել քաղաքական դաշտի ողջ սպեկտրի ներկայացուցիչների հետ (Արարատ Սամվելովիչը բացատրում է բարձրակարգ դիվանագետին դիվանագիտական հարաբերությունների մասին Վիեննայի կոնվենցիայի իր տեսլականը: Բան չկա ասելու, ինչպես ասում են՝ իմացիր մերոնց – Ա. Գ.), այստեղ ինչ-որ այլ բան կա. այն մեղադրանքները, որոնք ներկայացվել են այդ անձին, մի փոքր դուրս են մղում այդ մարդուն զուտ քաղաքական դաշտից»:

Այստեղ Ա.Միրզոյանն ակնհայտորեն վրիպել է: Ով՞ ով, բայց նա, հանդիսանալով 2005–2007թթ. Հայաստանի ազգային արխիվի հասարակական-քաղաքական փաստաթղթերի բաժնի գլխավոր արխիվարիուսը, պետք է իմանար, որ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը, որը նրա կողմից հիշատակվում է որպես «այդ անձը», այդ ժամանակ արդեն պարզևատրվել էր Լեհաստանի, Լիտվայի, Վրաստանի, Հունաստանի բարձր շքանշաններով, Ֆրանսիայի Պատվո լեգեոնի Մեծ խաչի ասպետ էր, Արցախի հերոսի «Ոսկե արծիվ» շքանշանակիր: Այո, ցավոք, Ռոբերտ Քոչարյանը, ի տարբերություն Արարատ Միրզոյանի, չի աշխատել որպես «HSBC Բանկ Արմենիա»-ի մասնագետ (բանկի բաժնետոմսերի 70%-ը պատկանում է բրիտանական HSBC խմբին), նաև չի անցել ժամանակակից քաղաքական գործիչների կայացման դպրոցը Ընտրական համակարգերի միջազգային ֆոնդում (IFES), որն աշխատում է ԱՄՆ USAID-ի աջակցությամբ (խոսք չկա, Ռոբերտ Սեդրակովիչի համար չափազանց հեռու է քաղաքական դեմք հասկացության չափորոշիչների՝ Արարատ Սամվելովիչի ընկալումը): Դե ինչ, մեզանից յուրաքանչյուրի կենսագրությունը մեր կենսագրությունն է և, ինչպես ասում են, ինչ գրված է գրչով, կացնով չես ջնջի: Արարատ Միրզոյանը բնավ պատահաբար չի ի լուր ամենքի հայտարարել ռուս դեսպանի և ՀՀ երկրորդ նախագահի հանդիպման մասին իր վերաբերմունքը: Նրա համար շատ կարևոր էր հենց այդ առնչությամբ տալ հերթական ազդանշանը դատական ատյանին բարձրագույն իշխանությունների անսասանության մասին Հայաստանի Վերաքննիչ դատարանի գալիք նիստի վերաբերյալ, որը դիտարկելու է Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազության բողոքարկումը, որը վիճարկել էր Ռոբերտ Քոչարյանի գործով առաջին ատյանի դատարանի որոշումը: Ընդ որում՝ տազնապ է առաջացնում այն հանգամանքը, որ բարձրագույն պաշտոնատար անձը՝ Հայաստանի օրենսդիր մարմնի ղեկավարը, կոպտագույն ձևով խախտում է քրեական դատավարության հիմնարար սկզբունքներից մեկը՝ անմեղության կանխավարկածի սկզբունքը: Այնուհետև, Արարատ Սամվելովիչը, ասես ինքն իրեն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ոգեշնչելով, անվարժ ձևով թաքցնելով իր նյարդային խանգարումը, այլ կերպ չես անվանի նրա գնահատականը հարգարժան Սերգեյ Պավլովիչի գործողություններին, ի պատասխան թղթակցի հարցին (ս.թ. հունիսի 16-ի ձեպագրույցում), թե կարող է արդյոք Ռոբերտ Քոչարյանի հնարավոր հանդիպումը՝ որպես քաղաքական գործչի, Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ ազդել դատավարության ընթացքի վրա, խրոխտ հայտարարում է. «Երբեք: Որևէ երկրի նախագահի, մեր երկրի վարչապետի կամ որևէ այլ մարդու հետ հարաբերությունները չեն կարող ազդել մեղադրանքի վրա (ուշադրություն դարձրեք, որ Միրզոյանին բնավ չի հետաքրքրում դատարանի որոշումը, որը չի համապատասխանի մեղադրանքի ոգուն, էլ չեմ ասում այն մասին, որ Ա.Միրզոյանն իր համար վճռել է. Ռ.Քոչարյանի դատաստանը կծգվի մինչև աշուն, երբ հնարավոր է Ն.Փաշինյանի և Վ. Պուտինի հանդիպումը – Ա. Գ.) կամ, հույս ունեմ, արդար դատավարությանը, դատավճռին»:

Հայաստանի ներկա իշխանությունների զբաղեցրած պաշտոններին անհամարժեքությունը, ինչպես արդեն քանիցս հիմնավորել եմ, ուղղակի սպառնալիք է երկրի ազգային անվտանգությանը: Սույն փաստը կհանգեցնի մեծ փորձանքի, եթե «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանն իր մեջ հրաժարական տալու ուժ չգտնի: Նա չի կարող չգիտակցել, թե ինչու են իրեն բերել իշխանության, ինչու հենց նրան են զիջել իշխանությունը, ինչի բացատրությունը պարզ է: Ում, եթե ոչ նրան՝ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում ոչ անհայտ պարտվողական մոտեցումների համոզված կողմնակցին պետք է «վստահվեր» Հայաստանի համար բախտորոշ այդ հարցի լուծումը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, թե ինչի մասին է խոսքը՝ մեջբերում կատարելով Ն.Փաշինյանի «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» հոդվածի մասին՝ հրապարակված «Հայկական ժամանակ» թերթում 2001թ. մայիսի 22-ին, որի խմբագիրն էր այդ ժամանակ ինքը՝ «Ժողվարչապետը»: «Եվ ուրեմն, ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իլյուզիաներ ունեն, գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ: Եկեք նրբանկատորեն շրջանցենք հարցի ամենացավոտ կողմը և հարցը դիտարկենք խաղի կանոնների տեսակետից: Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ այդ տարածքները չվերադարձնեն Ադրբեյջանին... Ախր, էս երկիրը (նկատի ունի Հայաստանը – Ա.Գ.) տեր չունի, և մենք, որ պետք է լինենք այս երկրի տերը, մերը թողած ուզում ենք տեր լինել ուրիշին»:

Հետգրության փոխարեն: Ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով: Խոստովանում եմ, մամուլում կարդալով Ռոբերտ Քոչարյանի հետ Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության Արտակարգ և լիազոր դեսպան Սերգեյ Կոպիրկինի հանդիպման մասին տեղեկությունը՝ այդ հանդիպման մեջ բարի նշան տեսա: Փաստորեն, Սերգեյ

Պավլովիչը, հանդիպելով Ռ.Քոչարյանի հետ, անուղղակիորեն վկայել է իր հավատը Հայաստանի Հանրապետությունում արդարադատության հաղթանակի հանդեպ, որը որևէ քաղաքական ճնշման չի ենթարկվի, ում կողմից էլ որ այն գործադրվի: Ի դեպ, Ռոբերտ Քոչարյանի արդարացման համոզվածությունը ոչ միայն հարգարժան ռուս դեսպանի, այլ նաև ցանկացած առողջ դատող մարդու կասկածը չի հարուցում, որը քիչ թե շատ հասկանում է արդարադատությունից և կարող է տարբերել արդարադատություն իսկական հասկացությունը բանալ քաղաքական պատվերից, ճղճիմ քաղաքական վենդետայից: Նշենք նաև, որ դեսպան Ս.Կոպիրկինի հանդիպումը Ռ.Քոչարյանի հետ միաժամանակ ինքնատիպ աջակցություն է հենց «ժողվարչապետին», որը քանիցս հայտարարել է, որ բնավ կապ չունի այդ դատավարության հետ: Եվ ահա, կարծում եմ, որ հանդիպելով Ռոբերտ Քոչարյանի հետ՝ Ռուսաստանի դեսպան Սերգեյ Կոպիրկինը ցանկացել է օր առաջ քննարկել ռուսաստանյան բավական հեղինակավոր ներդրումային «Սիստեմա» ԱՖԿ-ի անկախ տնօրեն Ռոբերտ Քոչարյանի հետ Հայաստանի տնտեսությունում ապագա ներդրումների հնարավորությունը: Սա միանգամայն ակնհայտ է, քանի որ Հայաստանում վայ-հեղափոխականների իշխանության գալով օտարերկրյա ներդրումների ծավալը կտրուկ նվազել է: Ավաղ, ռուսական կողմի ցանկությունը՝ օգնել այս հարցում, առաջ է բերել Արարատ Միրզոյանի «արդար ցասումը»: Իհարկե, չարժե խոսել այն մասին, որ Ռուսաստանի դեսպանի համար բավական հետաքրքիր կլիներ կարծիք լսել հենց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահից, ՀՀ երկրորդ նախագահից Ղարաբաղյան խաղաղ կարգավորման հնարավոր ուղիների մասին:

Մի խոսքով՝ իշխանությունների անհամարժեքությունը սպառնալիք է Հայաստանի ազգային անվտանգությանը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ В ОПАСНОСТИ

Аннотация

Я не сторонник политических прогнозов, а посему, не сомневаясь в неотвратимости своих предвидений, могу заявить охочим до расколов в среде патриотов Армении и Арцаха: господа хорошие, ваш удел – плохо пахнувшая лужа, или, выражаясь литературным языком, вы в скором времени окажетесь в дерьме. И, как говорится, с наилучшими пожеланиями в достижении вами конечной цели – оказаться в дерьме.

Итак, 25 июня 2019 года Апелляционный уголовный суд г. Еревана постановил отменить решение суда первой инстанции об освобождении из-под ареста второго президента Республики Армения (далее – РА) Роберта Кочаряна, обвиняемого в свержении конституционного строя, и постановил вновь взять его под стражу. Судья А. Даниелян огласил приговор: «Решение суда первой инстанции 18. 05. 2019 года отменить. Личные гарантии в отношении обвиняемого Роберта Кочаряна в качестве меры пресечения отменить и применить в его отношении арест». Напомним читателям, что 18 мая т.г. суд общей юрисдикции г. Еревана под председательством Давида Григоряна изменил меру пресечения экс-президенту РА Роберту Кочаряну и выпустил его на свободу под поручительство президента Республики Арцах (прежнее название – Нагорно-Карабахская Республика) Бако Саакяна и его предшественника на этом посту Аркадия Гукасяна. Заметим, что с июля 2018 года Роберт Седракович уже в третий раз заключается под стражу. Не скрою, что в день оглашения приговора Апелляционного суда был велик соблазн мне самому на конкретных фактах обосновать всю абсурдность обвинений, вменяемых первому президенту Нагорно-Карабахской Республики, второму президенту РА Р. Кочаряну. Однако я воздержался от подобного действия по той простой причине, что с этой задачей на высоком профессиональном уровне уже на протяжении года безупречно справляются его адвокаты. Более того, мне самому уже не раз в ранее опубликованных статьях приходилось на конкретных примерах доказывать, что предъявленные обвинения и судилище над Р. Кочаряном – это сфабрикован-

ное политическое преследование, пример классической политической вендетты, а его невиновность, уверен, в самое ближайшее время при первом же беспристрастном судебном разбирательстве будет доказана. Заметим, что за прошедшие после оглашения приговора три дня все медиапространство РА было заполнено взаимоисключающими оценками произошедшего. При этом следует отметить, что мнение подавляющего большинства профессионалов в области юриспруденции склонялось к выводу о безосновательности вердикта Апелляционного суда, в то время как приверженцы «народного премьера» Никола Пашиняна не скрывали своего дикого восторга от случившегося и сие решение Апелляционного суда преподносили обществу как очередную победу «бархатной революции» (имея в виду государственный переворот апреля–мая 2018 года). Не скрою, что в режиме реального времени, внимательно наблюдая за судебным процессом, порой у меня возникало чувство омерзения. Одно только театрализованное представление, разыгранное властями РА, красноречиво свидетельствует об аморальности нынешних властей. Речь о том, что на заседание Апелляционного суда, рассматривавшего вопрос о личных гарантиях действующего и бывшего президентов Республики Арцах в отношении Роберта Кочаряна, были специально приглашены сломленные невосполнимой утратой и горем родные и близкие жертв трагических событий 1–2 марта 2008 года. Цель властей сколь низменная, столь же кощунственно и примитивно проста – отвлечь внимание общественности от сути дела. Напомним читателям, что после состоявшихся 19 февраля 2008 г. президентских выборов в РА сторонники одного из кандидатов в президенты, то бишь первого президента РА Левона Тер-Петросяна, отказались признать решение Центральной избирательной комиссии о победе Сержа Саргсяна и, подстрекаемые командой Л. Тер-Петросяна при активном участии Никола Пашиняна и К^О, вышли на массовые протестные акции, при этом допустили противоправные действия и беспорядки, в результате которых погибли 10 граждан, в том числе трое полицейских, около 200 человек получили ранения. Читатель может задаться вопросом: почему я так резко охарактеризовал сам факт приглашения на заседание Апелляционного суда родных и близких граждан Армении, трагически погибших в те дни. Ответ очевиден: действия «народного премьера» и К^О нацелены на всяческое углубление раскола в армянском обществе, при этом они не гнушались распространением откровенной лжи, умело манипулируя настроениями сломленных горем людей. Повторюсь, на этом заседании обсуждался вопрос об отмене ранее принятого решения об освобождении Роберта Кочаряна из-под ареста с учетом поручительства действующего и бывшего президентов Республики Арцах. Данное заседание Апелляционного суда, еще раз отметим, не рассматривало обстоятельства гибели 1–2 марта 2008 года наших граждан.

Не буду томить читателей дальнейшими подробностями на этот счет, отмечу лишь – события последних трех дней со всей убедительностью свидетельствуют о том, что кукловоды государственного переворота и на сей раз добились поставленной цели. А цель их заключалась в том, чтобы, используя сей судебный фарс, отвлечь внимание политического класса Армении, да и армянского общества в целом (инициированием дебатов, политических дискуссий, разного рода экзотических акций) от разоблачения многоходовой комбинации западных стратегов, главный замысел которых – в дестабилизации ситуации в южном подбрюшьи России. Признаемся, что первый шаг на этом пути был сделан осуществлением государственного переворота в апреле–мае 2018 года. В арсенале недругов России и Армении давно апробированные в ходе цветных революций в Киргизии, Грузии, на Украине технологии по расшатыванию устоев государственности, в нашем случае армянской государственности, нагнетанием атмосферы недоверия между двумя армянскими государствами – Республикой Армения и Республикой Арцах, насаждением в армянском обществе обстановки полного непонимания сути происходящего. А это неизбежно создаст благодатную почву для развязывания Азербайджаном военной агрессии против Арцаха с надеждой реализовать вожделенную цель их поводырей – возвращение Азербайджану контроля над 105-километровой границей с Исламской Республикой Иран. В настоящее время этот участок границы находится в поясе безопасности Арцаха и охраняется его вооруженными силами. И сегодня, не приходится сомневаться, этот участок границы, контролируемый вооруженными силами Арцаха, в свете событий, разворачивающихся вокруг Ирана, имеет исключительно важное значение как для США и Израиля, так и, бесспорно, для Турции. Стало быть, азербайджанская сторона уверена в абсолютной поддержке этими странами любых своих действий, которые в конечном итоге откроют возможность проведения военной операции с целью обеспечения контроля над 105-километровой арцахско-иранской границей. Именно с этих позиций следует рассматривать следующие строки из интервью министра иностранных дел Азербайджана Э. Мамедъярова интернет-порталу Media. az от 25 июня 2019 года под заголовком «Эльмар Мамедъяров: В целом встреча в Вашингтоне была полезной». Что имеется в виду? Так, в ответ на вопрос корреспондента: «В заявлениях и комментариях, распространяемых после встречи, отмечается, что сопредседатели представили вниманию обеих сторон некие предложения. Что вы можете более развернуто сказать по этому поводу?» – Мамедъяров сказал: «Здесь прежде всего следует отчетливо представлять, что освобождение оккупированных территорий Азербайджана и возвращение туда азербайджанских вынужденных переселенцев

является одним из ключевых элементов во всех обсуждавшихся до сих пор документах по урегулированию конфликта». Я специально не остановился на вопросе возможности размещения миротворческих сил в зоне конфликта, так как это сообщение было подробно освещено ИА REGNUM в статье Станислава Тарасова «В Нагорном Карабахе могут появиться международные миротворцы» от 24 июня т.г. Далее, напомним читателям, 30 мая т.г. интернет-портал 1NWES. AZ опубликовал статью руководителя администрации президента Азербайджанской Республики Рамиза Мехтиева, в которой муаллим Рамиз, в частности, пишет: «Итак, переселенческая политика, осуществляемая царской Россией и советской властью на протяжении двух веков, привела к существенному изменению демографического ландшафта региона. Завершающим аккордом этого процесса стало изгнание в 1988–1993 годах более 250 тысяч азербайджанцев из Армении и около 700 тысяч азербайджанцев из Нагорного Карабаха и семи оккупированных районов Азербайджана (посыл очевиден: около миллиона азербайджанцев заселить в зоне безопасности и самом Арцахе. – А. Г.)». Здесь воображение муаллима Рамиза, вне всякого сомнения, сильно зашкаливает. В Армении и в зоне безопасности Арцаха, да и в самом Нагорном Карабахе проживало не более 300 тысяч человек азербайджанской национальности, то есть на 70 тысяч человек меньше, чем вынужденные переселенцы армянской национальности, которые проживали в Нахичеванской АССР, в Баку, Кировабаде (ныне Гянджа), Шеки, Шемахинском, Закатальском, Ханларском и других армянонаселённых районах Азербайджанской ССР. Так, по данным Всесоюзной переписи населения 1979 года, в Азербайджанской ССР проживало 475 786 армян, а спустя 10 лет, по данным Всесоюзной переписи населения 1989 года, число армян, проживающих в Азербайджанской ССР, составляло 390 505 человек. В настоящее же время число армян, проживающих в Азербайджане, составляет порядка 170 человек, из которых 104 проживают в Баку, остальные – в сельских местностях.

При этом муаллим Рамиз, говоря об «изменении демографического ландшафта региона», почему-то скромно умалчивает эту официальную статистику, хранит молчание относительно ему-то хорошо известного письма от 26 апреля 1920 года председателя Великого национального собрания Турции Мустафы Кемаля российскому советскому правительству о совместных операциях против Армении. Приведем выдержку из этого письма: «Ангора, 26 апреля 1920 г. ... Второе. Если советские силы предполагают военные операции против Грузии или дипломатическим путем, посредством своего влияния заставят Грузию войти в союз и принять изгнание англичан с территории Кавказа, Турецкое правительство берет на себя военные операции против империалистической Ар-

мении (и эти кощунственные строки «об империалистической Армении» написаны спустя всего лишь 5 лет со дня начала Геноцида армян в Османской империи, который продолжался и при фактическом руководстве Турцией со стороны Мустафы Кемаля вплоть до 1923 года. – А. Г.) и обязывается заставить Азербайджанскую Республику войти в круг советских государств (vstroках.net/istoriya/predlozhenie-kemalya-k-rossii)). Спустя полгода предложение Мустафы Кемаля принял к исполнению лично Иосиф Сталин. Так, 9 ноября 1920 года Сталин, выступая на объединённом заседании ЦК АКП (б) (Азербайджанской коммунистической партии большевиков), Кавбюро ЦК РКП (б) (Российской коммунистической партии большевиков), Азревкома и Бакисполкома, сказал: «Если хотят узнать, кому принадлежат долина Зангезур и Нахичевань, то теперешнему правительству Армении их передавать нельзя, будет советская, тогда можно будет». 30 ноября 1920 года правительство Советского Азербайджана выступило с обращением «Всем, всем, всем!», в котором председатель ревкома Азербайджана Нариман Нариманов и народный комиссар по иностранным делам Мирза Гусейнов объявили для сведения всего мира о прекращении территориальных споров с Арменией и о признании Нагорного Карабаха, Зангезура и Нахичевана составной частью Советской Армении. В их обращении говорилось: «От имени Советской Социалистической Республики Азербайджан объявите армянскому народу решение ревкома Азербайджана от 30 ноября: рабоче-крестьянское правительство Азербайджана, получив от имени восставших крестьян радостную весть о провозглашении Армении Советской Социалистической Республикой, приветствует победу братского народа. С сегодняшнего дня объявляются ликвидированными споры о границах между Арменией и Азербайджаном. *Нагорный Карабах, Зангезур и Нахичеван считаются частью Армянской Социалистической Республики* (подчеркнуто мною. – А. Г.)». Далее путем шантажа и давления на членов пленума Кавказского бюро РКП (б) 4 июля 1921 года постановление о включении Нагорного Карабаха в состав Советской Армении становится предметом обсуждения пленума. Заметим также, что при обсуждении этого вопроса выявились две точки зрения, поэтому на голосование были поставлены три варианта решения: «а) Карабах оставить в пределах Азербайджана». За это решение голосуют: сам Нариман Нариманов, грузинский национал-уклонист Филипп Махарадзе и в те годы убежденный сталинист Амаяк Назаретян. Против: Георгий Орджоникидзе, Александр Мясников, Сергей Киров и Яков Фигатнер; «б) плебисцит провести во всем Карабахе с учетом всего населения, как армян, так и мусульман». За это предложение голосуют: Н. Нариманов и Ф. Махарадзе; «в) Нагорную часть Карабаха включить в состав Армении». За то, чтобы «плебисцит провести только в На-

горном Карабахе, то есть среди армян», голосуют: Г. Орджоникидзе, А. Мясников, Я. Фигатнер, С. Киров, А. Назаретян. Пленум ЦК РКП (б) выносит постановление: «Нагорный Карабах включить в состав ССР Армении, плебисцит провести только в Нагорном Карабахе». После принятия этого постановления руководство Азербайджана не сдается и требует «ввиду той важности, которую имеет карабахский вопрос для Азербайджана», перенести его окончательное решение в ЦК РКП (б), то есть решение этого вопроса по существу оставить на усмотрение Иосифа Сталина, руководившего в те годы ЦК РКП (б). Передавать вопрос на усмотрение ЦК РКП (б) не понадобилось. На следующий же день, 5 июля 1921 года, Сталин сам явился на новое заседание пленума Кавбюро РКП (б), которое под его же жестким давлением приняло прямо противоположное ранее принятому решение, ничего общего не имеющее с провозглашенными принципами и нормами международного права (имеется в виду тот факт, что партийный орган третьей страны, Советской России, принимает решение по территориальным вопросам двух других стран): «Нагорный Карабах оставить в пределах Азербайджанской ССР (<https://poisk-ru.ru>)». Я специально столь подробно изложил события тех лет, которые впоследствии стали первопричиной Нагорно-карабахского конфликта. Думаю, что предыстория убедительно подтверждает тот факт, что решение Верховного Совета Нагорно-Карабахской Республики от 6 января 1992 года об утверждении Декларации о государственной независимости Нагорно-Карабахской Республики, принятое в полном соответствии с законами СССР, по сути, было объективно востребовано и явилось актом восстановления исторической справедливости, попорченной волюнтаристскими действиями Иосифа Сталина. Так вот Рамиз Мехтиев, хотя и озаглавил свою статью «Армяно-азербайджанский, нагорно-карабахский конфликт: источники проблемы и перспективы урегулирования», к сожалению, по незнанию, а скорее всего, по реальному знанию настоящих источников проблемы, так и не упомянул в своей статье эти исторические факты. Для полноты картины отметим также, что фиктивная широкая автономия Нагорному Карабаху обернулась тем, что азербайджанская власть всеми средствами меняла демографию населения в угоду азербайджанским далеко идущим устремлениям, в частности, упомянутым в начале статьи и уже 25 лет, далеко не случайно, повторяемым утверждениям о том, что «освобождение оккупированных территорий Азербайджана и возвращение туда азербайджанских вынужденных переселенцев является одним из ключевых элементов во всех обсуждавшихся до сих пор документах по урегулированию конфликта». Естественно, напрашивается вопрос: почему столь сердобольные государственные мужи Азербайджана ни разу не упоминают о вынужденных армянских переселенцах, число которых, по

самым скромным подсчетом, доходит до 400 тысяч человек. Но это тема другого анализа. Сейчас же, возвращаясь к опасному с точки зрения национальной безопасности Армении решению Апелляционного суда от 25 июня т.г., заметим, что оно вызвало нескрываемый восторг азербайджанских масс-медиа. Не говоря уже о бурных потоках желчи, изрыгаемой теми же СМИ апшеронского султаната в связи с интервью Роберта Кочаряна одному из телеканалов Армении 24 июня т.г., то есть за день до его третьего за год ареста. Думается, что армянские, мягко выражаясь, оппоненты Роберта Седраковича так и не уловили один из главных месседжей первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента РА, прозвучавший в его интервью. Так, раскрывая собирательный образ граждан Республики Арцах, через все выступление Роберта Кочаряна красной нитью проходила мысль об арцахцах, как нации-армии, самоотверженно отстаивающей свою так и никогда не покоренную Родину. Годами ранее, еще в 2011 году эту мысль весьма емко и эмоционально выразил выдающийся национальный деятель Армении, Народный депутат СССР светлой памяти Сос Арташесович Саркисян в своем глубоко философском письме, адресованном азербайджанскому интеллигенту. Приведу лишь отдельные выдержки из этого письма, которые и сегодня звучат более чем актуально: «Вы что, всерьез готовитесь начать войну? Драгоценные мои соседи, не выйдет ничего, кроме невинных жертв. Почему? Вполне ясно: для вас Карабах – территория, а для нас – святая Родина. Мотивы для войны абсолютно разные, и психологический настрой солдат также разнится. Вообще-то мы, в конце концов, не против, так как, будьте уверены, всерьез думаем о возвращении наших Нахиджевана и Гандзака (речь о Кировабаде и прилегающей области, ныне называемой Гянджой. – А. Г.)». Думается, имеется прямой резон министру обороны Азербайджана внимательно прочитать это письмо полностью и постараться понять смысл слов Соса Саркисяна, а также посмотреть телеинтервью Роберта Кочаряна от 24 июня 2019 года. Конечно, не мешает над этим призадуматься и апшеронскому султану, который безудержно, складывается впечатление, что для самоутверждения, стал чаще хулить лидеров Нагорно-Карабахской Республики в лице Роберта Седраковича Кочаряна и Сержа Азатовича Саргсяна. Отмечая перлы министра обороны, заметим, что азербайджанский воевода накануне встречи министров иностранных дел Армении и Азербайджана заявил: «Международная обстановка не позволяет Азербайджану начать войну».

Уважаемый читатель может недоуменно упрекнуть меня в том, что я почему-то умалчиваю прямо-таки опасные действия властей Армении, которые в крайне сложной международной обстановке, складывающейся вокруг Ирана, в условиях беспрестанно звучащих тревожных заявлений

апшеронских ястребов у нас, в самой Армении, проводят политику по дискредитации героев Арцахской национально-освободительной войны. Последний пример в подтверждение сказанному – игнорирование поручительства президентов (действующего и бывшего) Республики Арцах со стороны Апелляционного суда РА. Здесь можно привести и множество других фактов, свидетельствующих в доказательности подобного утверждения. Однако, думаю, в этом нет необходимости. Ведь гегемоны государственного переворота апреля–мая 2018 года в Армении их заокеанскими поводырями были приведены к власти именно с целью – ниспровергнув и обесчестив живые символы Арцахской национально-освободительной войны, героев Арцаха в лице Роберта Кочаряна, Сержа Саргсяна, Виталия Баласаняна, Манвела Григоряна, Сейрана Оганяна и многих других героев, подорвать стойкость и убежденность в правоте своих действий по защите Арцаха как в его вооруженных силах, так и у нации-армии. Уважаемый читатель может удивиться, почему я об этом пишу столь спокойно, нейтрально? И он будет прав. Мой же ответ прост: Никол Пашинян и К^О, проводя подобную политику по расшатыванию основ армянской государственности, стараясь формировать обстановку недоверия в самом арцахском руководстве и обществе в целом, стремительно приближают свое политическое фиаско, а это, бесспорно, в интересах двух армянских государств. Не менее важен и другой фактор, обусловленный крахом нынешних армянских псевдореволюционеров. Речь о том, что подобное развитие событий со всей убедительностью покажет известному центру силы мировой политики очевидную данность: любой армянский политик, сколь бы изощренно, с использованием самых современных технологий разрушения государств не был бы приведен к власти в Армении, будет обречен на небытие, если посягнет на святая святых – независимость объединенной Армении – Республики Армения и Республики Арцах.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте, и мне на помощь пришла очередная публикация в главном рупоре антироссийской пропаганды Армении в газете «Жаманак», а также в интернет-издании 1in.am. Так, передовица газеты от 27 июня т.г. была озаглавлена «Республиканская партия Армении предала безразличию послание Роберта Кочаряна» (речь об интервью второго президента РА от 24 июня т.г.). Авторы передовицы взяли на вооружение изначально ими же придуманную якобы лишь одну главную мысль из часового интервью Роберта Кочаряна, сводящуюся к призыву объединения всех здоровых сил армянского общества как в Армении, так и в Республике Арцах, для противодействия разрушительной политике Никола Пашиняна и руководимой им партии «Гражданский договор». Уже

само заглавие говорит о том, что ими поставлена задача – тиражированием откровенной лжи отвлечь внимание читателей от весьма серьезных обвинений, изложенных в Заявлении Республиканской партии Армении. Это Заявление – приговор преступной деятельности «народного премьера» и его клики. Приведу лишь отдельные выдержки из этого серьезнейшего документа:

«– Апелляционный уголовный суд грубо нарушил принцип конкурентного судебного процесса и принял исключительно политическое решение.

– Упомянутый процесс не имеет ничего общего с демократией, верховенством закона и независимостью судебной власти.

– Третий арест Роберта Кочаряна – очередное проявление продолжающейся политической мести, что является попыткой отвлечь внимание армянского народа от многочисленных проблем, накапливаемых изо дня в день в стране.

– В стране постоянно поощряется процесс раскола общества, что становится все более опасным на фоне чрезвычайно тревожных региональных вызовов».

Анализируя главные послы интервью Роберта Кочаряна и Заявления Республиканской партии Армении, могу сказать, что они взаимно дополняют друг друга, а их главный месседж един: Республика Армения в опасности, предотвратить опасность – святой долг всех, кому дороги судьбы объединенной Армении – Республики Армения и Республики Арцах.

P.S. Когда писал эту статью, на память пришли события двадцатилетней давности, а скорее мое интервью известному писателю и публицисту, тележурналисту и общественному деятелю Меружану Тер-Гулян-яну в преддверии выборов в Национальное Собрание РА второго созыва (1999 г.). Блок «Право и Единение», руководить которым было доверено вашему покорному слуге, в то время тесно сотрудничал с командующим Армией обороны Нагорно-Карабахской Республики Самвелом Баба-яном. В народе ходила упорная молва о том, что между министром обороны РА Вазгеном Саркисяном и Самвелом Баба-яном есть скрытая вражда. Естественно, у интервьюера был велик соблазн затронуть эту тему, что он и сделал. Мой ответ был откровенен и прост. Люди, которые прошли через страшные испытания войной, ежедневно смотрели смерти в лицо, подвергали смертельной опасности своих родных и близких, – они совершенно другого качества. Их не сломить и не рассорить, так как они подот-четны героически павшим своим друзьям, их родным и близким. Хотелось бы, чтобы из этого извлекли уроки все те политические шулера, которые

в это судьбоносное для Армении и Арцаха время мечтают видеть героев Арцахской национально-освободительной войны Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна по разные стороны баррикады. Что ж, как говорится: «Артель напрасный труд», хотя времена НЭПа уже давно миновали, но сей артель все еще живуч. Я не сторонник политических прогнозов, а посему, не сомневаясь в неотвратимости своих предвидений, могу заявить охочим до расколов в среде патриотов Армении и Арцаха: господа хорошие, ваш удел – плохо пахнущая лужа, или, выражаясь литературным языком, вы в скором времени окажетесь в дерьме. И, как говорится, с наилучшими пожеланиями в достижении вами конечной цели – оказаться в дерьме.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ ՄԵՋ Է

Եվ այսպես, 2019թ. հունիսի 25-ին Երևան քաղաքի Վերաքննիչ դատարանը որոշեց չեղարկել առաջին ատյանի դատարանի վճիռը կալանքից Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին ազատելու մասին, որը մեղադրվում է սահմանադրական կարգի տապալման մեջ, և որոշեց նորից կալանքի տակ վերցնել նրան: Դատավոր Ա.Դանիելյանը հրապարակեց դատավճիռը. «Առաջին ատյանի դատարանի 18. 05. 2019թ. որոշումը չեղարկել: Անձնական երաշխիքները մեղադրյալ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ որպես խափանման միջոց չեղարկել և նրա հանդեպ կիրառել ձերբակալություն»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ս.թ. մայիսի 18-ին Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանը՝ Դավիթ Գրիգորյանի նախագահությամբ, փոխեց ՀՀ նախկին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի խափանման միջոցը և ազատ արձակեց նրան՝ Արցախի Հանրապետության (նախկին անվանումը՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն) նախագահ Բակո Սահակյանի և այդ պաշտոնում նրա նախորդի՝ Արկադի Դուկասյանի երաշխավորությամբ: Նշենք, որ 2018թ. հուլիսից Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանն արդեն երրորդ անգամ է կալանքի տակ վերցվում: Չեմ թաքցնի, որ Վերաքննիչ դատարանի դատավճռի հրապարակման օրը մեծ էր գայթակղությունը անձամբ կոնկրետ փաստերով հիմնավորելու մեղադրանքների ողջ անհերթելությունը, որոնք վերագրվում են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռ.Քոչարյանին: Սակայն ձեռնպահ մնացի նման բան անելուց այն պարզ պատճառով, որ այդ խնդրով պրոֆեսիոնալ բարձր մակարդակով արդեն մեկ տարի անթերի զբաղվում են նրա փաստաբանները: Ավելին, ես ինքս էլ արդեն քանի անգամ հրապարակածս հոդվածներում կոնկրետ օրինակներով ապացուցել եմ, որ Ռ.Քոչարյանին ներկայացված մեղադրանքները և դատաստանը սարքված քաղաքական հետապնդում են, դասական քաղաքական վենդետայի օրինակ, իսկ նրա անմեղությունը, համոզված եմ, ամենամոտ ապագայում առաջին իսկ անաչառ դատավարությամբ կապացուցվի: Նշենք, որ դատավճռի հրապարակումից հետո անցած երեք օրվա ընթացքում ՀՀ ամբողջ մեդիա-տարածքը լցված է տեղի ունեցողի փոխբացառող գնահատականներով: Ընդ որում՝ հարկ է նշել, որ իրավագիտության ոլորտի պրոֆեսիոնալների ճնշող մեծամասնության կարծիքը հակվում է Վերա-

քննիչ դատարանի դատավճռի ամփոփումն լինելուն, այն դեպքում, երբ «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի սխրակիցները չէին թաքցնում իրենց վայրի հիացմունքը պատահածից և Վերաքննիչ դատարանի այդ վճիռը մատուցում էին հասարակությանը որպես «թավշյա հեղափոխության» (նկատի ունենալով 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը) հերթական հաղթանակ: Չեմ թաքցնում, որ իրական ժամանակի ռեժիմում ուշադիր հետևելով դատավարությանը՝ երբեմն նողկանքի զգացողություն եմ ունեցել: Հենց միայն ՀՀ իշխանությունների բեմադրած թատերականացված ներկայացումը պերճախոս վկայում է ներկա իշխանությունների անբարոյության մասին: Խոսքն այն մասին է, որ Վերաքննիչ դատարանի նիստում, որը քննարկում էր Արցախի Հանրապետության գործող և նախկին նախագահների անձնական երաշխավորության հարցը Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ, հատուկ հրավիրվել էին 2008թ. մարտի 1 – 2-ի ողբերգական դեպքերի զոհերի անդառնալի կորստից ու վշտից կքած հարազատներն ու մերձավորները: Իշխանությունների նպատակը նույնքան նսեմ է, որքան և պարզունակորեն պարզ՝ շեղել հասարակության ուշադրությունը գործի էությունից: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2008թ. փետրվարի 19-ին կայացած ՀՀ նախագահական ընտրություններում նախագահի թեկնածուներից մեկի՝ ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի կողմնակիցները հրաժարվեցին ընդունել Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի որոշումը Սերժ Սարգսյանի հաղթանակի մասին, և Լ.Տեր-Պետրոսյանի թիմի կողմից հրահրվելով և Նիկոլ Փաշինյան ու K⁰-ի ակտիվ մասնակցությամբ դուրս եկան զանգվածային բողոքի ակցիաների, ընդ որում՝ կատարեցին հակաիրավական գործողություններ և անկարգություններ, որոնց հետևանքով զոհվեց 10 քաղաքացի, այդ թվում՝ երեք ոստիկան, մոտ 200 մարդ վնասվածքներ ստացավ: Ընթերցողը կարող է հարցնել. իսկ ինչո՞ւ եմ այդքան սուր բնութագրում Վերաքննիչ դատարանի նիստին այդ օրերին ողբերգականորեն զոհված ՀՀ քաղաքացիների հարազատներին ու մերձավորներին հրավիրելու փաստը: Պատասխանն ակնհայտ է. «Ժողվարչապետի» և K⁰-ի գործողություններն ամեն կերպ ուղղված էին հայ հասարակության պառակտման խորացմանը, ընդ որում՝ նրանք չէին զլանում տարածել բացահայտ սուտ, հմտորեն մանիպուլացնելով վշտից կոտրված մարդկանց տրամադրությունները: Կրկնում եմ, այդ նիստում քննարկվում էր Ռոբերտ Քոչարյանին կալանքից ազատելու մինչ այդ ընդունված որոշումը չեղարկելու հարցը՝ հաշվի առնելով Արցախի Հանրապետության գործող և նախկին նախագահների երաշխավորությունները: Վերաքննիչ դատարանի այդ նիստը, նորից ու նորից նշենք, չէր քննարկում 2008թ. մարտի 1 – 2-ին մեր քաղաքացիների զոհվելու հանգամանքները:

Չեմ հոգնեցնի ընթերցողներին սրա մասին հետագա մանրամասներով, միայն նշեմ, որ վերջին երեք օրերի իրադարձություններն ամենայն համոզությամբ վկայում են այն մասին, որ պետական հեղաշրջման տիկնիկավարները այս անգամ էլ հասան առաջադրված նպատակին: Իսկ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Նրանց նպատակն այն էր, որպեսզի, օգտագործելով այս դատական ֆարսը, շեղեն Հայաստանի քաղաքական դասի և առհասարակ հայ հասարակության ուշադրությունը (բանակերպների, քաղաքական բանավեճերի, տարատեսակ էկզոտիկ ակցիաների նախաձեռնմամբ) արևմտյան ստրատեգիաների բազմաքայլ կոմբինացիաների պսակագերծումից, որոնց գլխավոր մտադրությունը իրավիճակի ապակայունացումն է Ռուսաստանի հարավային մատույցներում: Խոստովանենք, որ առաջին քայլն այդ ճանապարհին արվեց 2018թ. ապրիլ – մայիսին պետական հեղաշրջման իրականացմամբ: Ռուսաստանի և Հայաստանի չարականների զինանոցում Ղրղզստանում, Վրաստանում, Ուկրաինայում գունավոր հեղափոխությունների ընթացքում պետականության, մեր դեպքում՝ հայոց պետականության հիմքերի սասանման վաղուց փորձարկված տեխնոլոգիաներն են հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության միջև անվստահության մթնոլորտի հրահրմամբ, հայ հանրությունում այնպիսի իրադրության սերմանմամբ, երբ բնավ չի ընկալվում այն, ինչ տեղի է ունենում: Իսկ դա անխուսափելիորեն պարարտ հող կստեղծի Ադրբեջանի կողմից Արցախի դեմ ռազմական ագրեսիա սկսելու համար՝ այն հույսով, որ իրականացնի նրանց ուղեվարների բաղձալի նպատակը՝ Ադրբեջանին վերադարձնել Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի վերահսկողությունը: Ներկայում սահմանի այդ հատվածը գտնվում է Արցախի անվտանգության գոտում և պահպանվում է նրա զինված ուժերի կողմից: Եվ այսօր չարժե կասկածել, որ սահմանի այդ հատվածը, որը վերահսկվում է Արցախի զինված ուժերի կողմից, Իրանի շուրջ ծավալվող իրադարձությունների համատեքստում բացառիկ կարևոր նշանակություն ունի ինչպես ԱՄՆ-ի և Իսրայելի, այնպես էլ, անշուշտ, Թուրքիայի համար: Ուրեմն, ադրբեջանական կողմը համոզված է այդ երկրների բացարձակ աջակցության հարցում իր ցանկացած գործողությունների պարագայում, որոնք վերջին հաշվով ռազմական գործողության հնարավորություն կբացեն՝ արցախա-իրանական 105 կիլոմետրանոց սահմանի վերահսկողությունն ապահովելու հարցում: Հենց այս դիրքերից է պետք դիտարկել Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարար Է.Մամեդյարովի Media.Az ինտերնետ պորտալին 2019թ. հունիսի 25-ին տված «Էլմար Մամեդյարով. Ընդհանուր առմամբ, հանդիպումը Վաշինգտոնում օգտակար էր» վերնագրով հարցազրույցի հետևյալ տողերը: Ի պատասխան թղթակցի՝ «Հանդիպումից հետո տարածված հայտարարություններում և մեկնաբանություններում նշվում է, որ համառոտագահները երկու կողմերի ուշադրությանն են ներկայացրել ինչ-որ առաջարկություններ: Ի՞նչ կարող եք ավելի ընդարձակ ասել այս առիթով» հարցի՝ Մամեդյարովն ասել է. «Այստեղ նախ և առաջ հարկ է հստակ պատկերացնել, որ Ադրբեջանի օկուպացված տարածքների ազատագրումը և այնտեղ ադրբեջանցի հարկադրյալ տեղահանվածների վերադարձը առանցքային տարրերից մեկն է հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ մինչև հիմա քննարկված բոլոր փաստա-

թղթերում»: Ես հատուկ կանգ չառա հակամարտության գոտում խաղաղարար ուժերի տեղակայման հնարավորության հարցի վրա, քանի որ այդ տեղեկությունը մանրամասն լուսաբանված է REGNUM լրատվական գործակալության կողմից՝ Ստանիսլավ Տարասովի ս.թ. հունիսի 24-ի «Լեռնային Ղարաբաղում կարող են հայտնվել միջազգային խաղաղարարներ» հոդվածում: Այնուհետև, ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ս.թ. մայիսի 30-ին 1NWES.AZ ինտերնետ պորտալը հրապարակել է Ադրբեջանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ռամիզ Մեհրիևի հոդվածը, որում մուլալիմ Ռամիզը, մասնավորապես, գրում է. «Եվ այսպես, վերաբնակեցման քաղաքականությունը, որն իրականացվում էր Ցարական Ռուսաստանի և խորհրդային իշխանության կողմից երկու դար շարունակ, հանգեցրեց տարածաշրջանի ժողովրդագրական լանդշաֆթի էական փոփոխության: Այդ գործընթացի եզրափակիչ ակորդը դարձավ 1988 – 1993թթ. ավելի քան 250 հազար ադրբեջանցիների արտաքսումը Հայաստանից և մոտ 700 հազար ադրբեջանցիների արտաքսումը Լեռնային Ղարաբաղից ու Ադրբեջանի յոթ օկուպացված շրջաններից (ուղերձն ակնհայտ է, մոտ մեկ միլիոն ադրբեջանցիներ կբնակեցվեն Արցախի անվտանգության գոտում – Ա.Գ.): Այստեղ մուլալիմ Ռամիզի երևակայությունը, անկասկած, չափից հեռուն է գնում: Հայաստանում ու Արցախի անվտանգության գոտում, և բուն Լեռնային Ղարաբաղում էլ ապրել է ոչ ավելի, քան ադրբեջանական ծագում ունեցող 300 հազար մարդ, այսինքն՝ 70 հազար մարդով քիչ, քան հայ ազգության հարկադրյալ վերաբնակները, որոնք ապրել են Նախիջևանի ԻԽՍՀ-ում, Բաքվում, Կիրովաբադում (այժմ՝ Գյանջա), Ադրբեջանական ԽՍՀ Շեքիի, Շենախիի, Ջաքաթալայի, Խանլարի և հայաբնակ այլ շրջաններում: Այսպես, 1979թ. Համամիութենական մարդահամարի տվյալներով՝ Ադրբեջանական ԽՍՀ-ում ապրում էր 475786 հայ, իսկ 10 տարի անց, 1989թ. Համամիութենական մարդահամարի տվյալներով՝ Ադրբեջանական ԽՍՀ-ում ապրող հայերի թիվը կազմում էր 390505 մարդ: Իսկ ներկայում Ադրբեջանում ապրող հայերի թիվը կազմում է մոտ 170 մարդ, որոնցից 104-ը՝ Բաքվում, մյուսները՝ գյուղական վայրերում:

Ընդ որում՝ մուլալիմ Ռամիզը, խոսելով «տարածաշրջանի ժողովրդագրական լանդշաֆթի էական փոփոխության» մասին, չգիտես ինչու, համեստորեն լռում է այդ պաշտոնական վիճակագրության մասին, լռություն է պահպանում իրեն լավ հայտնի՝ Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի նախագահ Մուսթաֆա Քեմալի՝ ռուսական խորհրդային կառավարությանը 1920թ. ապրիլի 26-ին գրած հայտնի նամակի մասին՝ Հայաստանի դեմ համատեղ գործողությունների վերաբերյալ: Մեջբերում կատարենք այդ նամակից. «Անգորա, 26 ապրիլի 1920թ.: ... Երկրորդ. եթե խորհրդային ուժերը նախատեսում են ռազմական գործողություններ Վրաստանի դեմ կամ դիվանագիտական ճանապարհով, իրենց ազդեցության միջոցով կստիպեն Վրաստանին դաշինքի մեջ մտնել և քշել անգլիացիներին Կովկասի տարածքից, թուրքական կառավարությունը ստանձնում է իմպերիալիստական Հայաս-

տանի դեմ ռազմական գործողությունը (և այս սրբապիղծ տողերը «իմպերիալիստական Հայաստանի» մասին գրվել են Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության սկսվելուց ընդամենը 5 տարի հետո, որը շարունակվել է նաև Մուսթաֆա Քեմալի կողմից Թուրքիայի փաստացի ղեկավարման օրոք, ընդհուպ մինչև 1923թ. – Ա. Գ.) և պարտավորվում է ստիպել Ադրբեջանական հանրապետությանը մտնել խորհրդային պետությունների շրջանակ» (vstrokax.net/istoriya/predlozhenie-kemalya-k-rossii): Կես տարի անց Մուսթաֆա Քեմալի առաջարկն ընդունեց ի կատարում անձամբ Իոսիֆ Ստալինը: Այսպես, 1920թ. նոյեմբերի 9-ին Ստալինը, ելույթ ունենալով ԱԿ(Բ)Կ (Ադրբեջանի բոլշևիկյան կոմունիստական կուսակցության) Կենտկոմի, ՌԿ(Բ)Կ (Ռուսաստանի կոմունիստական բոլշևիկյան կուսակցության) Կենտկոմի Կավբյուրոյի, Ագրիեդկոմի և Բաքվի գործադիր կոմիտեի միավորված նիստում, ասաց. «Եթե ցանկանան իմանալ, թե ում են պատկանում Ջանգեզուրի հովիտն ու Նախիջևանը, ապա Հայաստանի ներկայիս կառավարությանը դրանք հանձնել չի կարելի, կլինի խորհրդային, այդ ժամանակ կարելի է»: Հետագայում՝ 1920թ. նոյեմբերի 30-ին, խորհրդային Ադրբեջանի կառավարությունը հանդես եկավ դիմումով՝ «Բոլորին, բոլորին, բոլորին», որում Ադրբեջանի հեղկոմի նախագահ Նարիման Նարիմանովը և արտաքին գործերի ժողովրդական կոմիսար Միրզա Հուսեյնովը հայտարարեցին ողջ աշխարհին ի գիտություն Հայաստանի հետ տարածքային վեճերի դադարեցման և Լեռնային Ղարաբաղը, Ջանգեզուրն ու Նախիջևանը խորհրդային Հայաստանի բաղկացուցիչ մաս ճանաչելու մասին: Նրանց դիմումում ասվում էր. «Ադրբեջանի խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության անունից հայ ժողովրդին հայտարարեք Ադրբեջանի հեղկոմի նոյեմբերի 30-ի որոշումը. Ադրբեջանի բանվորագյուղացիական կառավարությունը, ապստամբած գյուղացիներից ստանալով ուրախալի լուրը Հայաստանի խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության հռչակման մասին, ողջունում է եղբայրական ժողովրդի հաղթանակը: Այսօրվանից վերացված են հայտարարվում սահմանների մասին վեճերը Հայաստանի ու Ադրբեջանի միջև: Լեռնային Ղարաբաղը, Ջանգեզուրը և Նախիջևանը համարվում են Հայկական Սոցիալիստական Հանրապետության մաս (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.)»: Այնուհետև, չնայած շանտաժին և ՌԿ(Բ)Կ Կովկասյան բյուրոյի պլենումի անդամների վրա ճնշմանը, 1921թ. հուլիսի 4-ին Լեռնային Ղարաբաղը խորհրդային Հայաստանի կազմում ընդգրկվելու մասին որոշումը դառնում է պլենումի քննարկման առարկա: Նշենք նաև, որ այդ հարցի քննարկման ժամանակ առաջ եկան երկու տեսակետներ, ուստի քվեարկության դրվեց որոշման երեք տարբերակ. «ա) Ղարաբաղը թողնել Ադրբեջանի սահմաններում»: Այս որոշման օգտին քվեարկում են. ինքը՝ Նարիման Նարիմանովը, վրաց նացիոնալ-ուկլոնիստ Ֆիլիպ Մախարաձեն և այն տարիներին համոզված ստալինական Հմայակ Նազարեթյանը: Դեմ՝ Գեորգի Օրջոնիկիձեն, Ալեքսանդր Մյասնիկովը, Սերգեյ Կիրովը և Յակով

Ֆիզատները, «բ) հանրաքվեն անցկացնել ամբողջ Ղարաբաղում՝ հաշվի առնելով ողջ բնակչությունը, ինչպես հայերին, այնպես էլ մուսուլմաններին»։ Այս առաջարկության օգտին քվեարկում են՝ Ն.Նարինանովը և Ֆ.Մախարաձեն, «գ) Ղարաբաղի լեռնային մասը ներառել Հայաստանի կազմում»։ Որպեսզի «պլեբիսցիտը անցկացվի միայն Լեռնային Ղարաբաղում, այսինքն՝ հայերի մեջ», սրա օգտին քվեարկում են Գ.Օրջոնիկիձեն, Ա.Մյասնիկովը, Յա.Ֆիզատները, Ս.Կիրովը, Հ.Նազարեթյանը։ ՌԿ(բ)Կ Կենտկոմի պլենումը որոշում է կայացնում. «Լեռնային Ղարաբաղը ներառել Հայաստանի ԽՍՀ կազմում, հանրաքվեն անցկացնել միայն Լեռնային Ղարաբաղում»։ Այս որոշումն ընդունելուց հետո Ադրբեջանի ղեկավարությունը չի հանձնվում և պահանջում է «այն կարևորությունից ելնելով, որն ունի Ղարաբաղյան հարցը Ադրբեջանի համար», դրա վերջնական որոշումը տեղափոխել ՌԿ(բ)Կ Կենտկոմ, այսինքն՝ հարցի լուծումը, ըստ էության, թողնել Իոսիֆ Ստալինի հայեցողությանը, որն այն տարիներին ղեկավարում էր ՌԿ(բ)Կ Կենտկոմը։ Հարցը ՌԿ(բ)Կ Կենտկոմի հայեցողությանը հանձնելու հարկ չեղավ։ Հաջորդ օրն իսկ՝ 1921թ. հուլիսի 5-ին, Ստալինն ինքը եկավ ՌԿ(բ)Կ Կավբյուրոյի նոր նիստին, որը նրա իսկ կոշտ ճնշման ներքո ընդունեց մինչ այդ ընդունված որոշմանն ուղիղ հակառակ որոշում, որը ոչ մի ընդհանուր բան չունեւ Միջազգային իրավունքի հռչակված սկզբունքների և նորմերի հետ (նկատի է առնվում այն փաստը, որ երրորդ երկրի՝ Խորհրդային Ռուսաստանի կուսակցական մարմինը որոշում է կայացնում երկու այլ երկրների տարածքային հարցերի շուրջ)՝ «Լեռնային Ղարաբաղը թողնել Ադրբեջանական ԽՍՀ սահմաններում» (<https://poisk-ru.ru>)։ Ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի այն տարիների իրադարձությունները, որոնք հետագայում դարձան Ղարաբաղյան հակամարտության աղբյուրը։ Կարծում եմ, որ այս նախապատմությունը համոզիչ կերպով հաստատում է այն փաստը, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի 1992թ. հունվարի 6-ի որոշումը «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական անկախության մասին» հռչակագրի ընդունման մասին, որն ընդունվել է ԽՍՀՄ օրենքներին լիովին համապատասխանությամբ, ըստ էության, օբյեկտիվորեն պահանջված էր և Իոսիֆ Ստալինի կամայական գործողություններով ոտնահարված պատմական արդարության վերականգնման ակտ էր։ Եվ ահա, Ռամիզ Մեթիևը, թեև հողվածը վերնագրել է «Հայ-ադրբեջանական ղարաբաղյան հակամարտություն. խնդրի աղբյուրները և կարգավորման հեռանկարները», ցավոք, չիմացության, ավելի շուտ՝ խնդրի իսկական աղբյուրների ճշգրիտ իմացության պատճառով իր հողվածում այդպես էլ չի հիշատակում այս պատմական փաստերի մասին։ Դե ինչ, պատահում է։ Ամբողջական պատկերի համար նշենք նաև, որ Լեռնային Ղարաբաղի կեղծ լայն ինքնավարությունը վերածվեց նրան, որ ադրբեջանական իշխանությունը բոլոր միջոցներով փոխեց բնակչության ժողովրդագրությունը հոգուտ ադրբեջանական հեռուն գնացող նկրտում-

ների, մասնավորապես՝ հողվածի սկզբում հիշատակված և արդեն 25 տարի, բնավ ոչ պատահականորեն, կրկնվող պնդումների առ այն, որ «Ադրբեջանի օկուպացված տարածքների ազատագրումը և այնտեղ ադրբեջանցի հարկադրյալ տեղահանվածների վերադարձը մինչև հիմա հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ քննարկվող փաստաթղթերի առանցքային տարրերից մեկն է»: Բնականաբար, հարց է ծագում. իսկ ինչո՞ւ Ադրբեջանի այդքան սրտացավ պետական այրերը ոչ մի անգամ չեն հիշատակում հայ հարկադրյալ տեղահանվածների մասին, որոնց թիվը, ամենահամեստ հաշվարկներով, հասնում է 400 հազար մարդու: Բայց դա այլ վերլուծության թեմա է: Իսկ այժմ, վերադառնալով Վերաքննիչ դատարանի ս.թ. հունիսի 25-ի՝ Հայաստանի ազգային անվտանգության տեսակետից վտանգավոր որոշմանը, նշենք, որ այն առաջ է բերել անթաքույց հիացմունք ադրբեջանական լրատվամիջոցներում: Էլ չեմ ասում մաղձի բուռն պոռթկման մասին, որը ժայթքում են փշերոնյան սուլթանության այդ նույն ԶԼՄ-ները Ռոբերտ Քոչարյանի հարցազրույցի հետ կապված, որը նա տվել է ս.թ. հունիսի 24-ին Հայաստանի հեռուստաալիքներից մեկին, այսինքն՝ երրորդ ձեռքակալությունից մեկ օր առաջ: Կարծում ենք, որ Ռոբերտ Սեդրակովիչի հայ, մեղմ ասած, ընդդիմախոսները այդպես էլ չորսացին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահի, ՀՀ երկրորդ նախագահի գլխավոր մեսիջներից մեկը, որը հնչեց նրա հարցազրույցում: Այսպես, բացահայտելով Արցախի Հանրապետության քաղաքացիների հավաքական կերպարը՝ Ռոբերտ Քոչարյանի ամբողջ ելույթով կարմիր թելի պես անցնում էր միտքը արցախցիների մասին՝ որպես բանակ-ազգի, որն անձնուրաց պաշտպանել է իր այդպես էլ ծնկի չեկած Հայրենիքը: Տարիներ առաջ՝ դեռևս 2011-ին, այդ միտքը բավական տարողունակ և հուզական արտահայտեց Հայաստանի ականավոր ազգային գործիչ, ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավոր, լուսահոգի Սոս Արտաշեսի Սարգսյանն իր խոր փիլիսոփայական նամակում՝ հասցեագրված ադրբեջանական մտավորականությանը: Մեջբերեմ միայն առանձին հատվածներ այդ նամակից, որոնք այսօր էլ հնչում են ավելի քան արդիական. «Դուք ինչ է, լրջորեն պատրաստվում եք պատերա՞զմ սկսել: Թանկագին իմ հարևաններ, ոչինչ չի՝ ստացվի, բացի անմեղ զոհերից: Ինչո՞ւ: Շատ պարզ. ձեզ համար Ղարաբաղը տարածք է, իսկ մեզ համար՝ սուրբ Հայրենիք: Պատերազմի դրդապատճառները բացարձակ տարբեր են, և զինվորների հոգեբանական տրամադրվածությունը նույնպես տարբեր է: Ընդհանրապես, մենք ի վերջո դեմ չենք, քանզի, իմացած լինեք, լրջորեն մտածում ենք մեր Նախիջևանն ու Գանձակը վերադարձնելու մասին (խոսքը Կիրովաբադի և հարակից շրջանի մասին է, որը ներկայում Գյանջա է կոչվում – Ա. Գ.): Կարծում եմ, որ ուղղակի իմաստ կա, որպեսզի Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարը ուշադիր կարդա այս նամակը լրիվ ու ջանա հասկանալ Սոս Սարգսյանի խոսքերի իմաստը, ինչպես նաև դիտի Ռոբերտ Քոչարյանի 2019թ. հունիսի 24-ի հեռուստահարցազրույցը: Իհար-

կե, չի խանգարի, որ այս մասին մտածի նաև Ափշերունի սուլթանը, որն անգուսպ (տպավորություն է ստեղծվում՝ ինքնահաստատման համար) սկսել է ավելի հաճախ վատաբանել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ղեկավարներին՝ հանձինս Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի և Սերժ Ազատի Սարգսյանի: Հիշենք պաշտպանության նախարարի մտքի գոհարները՝ նշենք, որ ադրբեջանցի վոեվոդան Հայաստանի և Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարների հանդիպման նախօրեին ասել էր. «Միջազգային իրավիճակը թույլ չի տալիս Ադրբեջանին պատերազմ սկսել»:

Հարգելի ընթերցողը կարող է տարակուսած կշտամբել ինձ այն բանում, թե ինչու եմ ես, չգիտես ինչու, լռության մատնում Հայաստանի իշխանությունների ուղղակի վտանգավոր գործողությունները, որոնք Իրանի շուրջ ձևավորվող ծայրահեղ բարդ միջազգային իրադրությունում, ավշերոնյան բազենների կողմից անընդմեջ հնչող տագնապալի հայտարարությունների պայմաններում մեզ մոտ՝ Հայաստանում, իրականացնում են Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսների վարկաբեկման քաղաքականություն: Ասվածի հաստատման վերջին օրինակը Արցախի Հանրապետության նախագահների (գործող և նախկին) երաշխավորության արհամարհումն է ՀՀ Վերաքննիչ դատարանի կողմից: Այստեղ կարելի է բերել բազմաթիվ այլ փաստեր ևս, որոնք վկայում են նման պնդման ապացուցելիությունը: Սակայն, կարծում եմ, որ դրա անհրաժեշտությունը չկա: Զէ՞ որ Հայաստանում 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջման հեղեմներն իրենց անդրովկիանոսյան ուղեվարների կողմից իշխանության բերվեցին հենց այդ նպատակով՝ նսեմացնելով և պատվազրկելով Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի կենդանի խորհրդանիշներին, Արցախի հերոսներին՝ հանձինս Ռոբերտ Քոչարյանի, Սերժ Սարգսյանի, Վիտալի Բալասանյանի, Մանվել Գրիգորյանի, Սեյրան Օհանյանի և շատ ու շատ այլ հերոսների, խափանել նրանց տոկոնությունն ու Արցախի պաշտպանության գործողություններում իրենց ճշմարտացիության համոզվածությունն ինչպես զինված ուժերում, այնպես էլ ազգ-բանակում: Հարգելի ընթերցողը կարող է զարմանալ՝ մտածելով, թե ինչու եմ այդ մասին այսքան հանգիստ, չեզոք գրում: Եվ իրավացի կլինի: Իմ պատասխանը պարզ է. Նիկոլ Փաշինյան և K^O-ն, հայոց պետականության հիմքերի սասանման նման քաղաքականություն վարելով, ջանալով ձևավորել անվստահության մթնոլորտ արցախյան ղեկավարությունում և ընդհանրապես հասարակությունում, սրընթացորեն մոտեցնում է իր քաղաքական ֆիասկոն, իսկ դա, անշուշտ, բխում է հայկական երկու պետությունների շահերից: Պակաս կարևոր չէ նաև մեկ այլ գործոն՝ պայմանավորված ներկայիս հայ կեղծ հեղափոխականների կործանմամբ: Խոսքն այն մասին է, որ իրադարձությունների այսպիսի զարգացումն ամենայն համոզությամբ համաշխարհային քաղաքականության հայտնի կենտրոնին ցույց կտա ակնհայտ իրողությունը. ցանկացած հայ քաղաքական գործիչ, որքան էլ հմտորեն, պետությունների

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

քայքայման ամենաարդիական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ Հայաստանում բերվի իշխանության, դատապարտված է անգոյության, եթե ոտնձգի սրբություն սրբոցի՝ միավորված Հայաստանի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անկախության դեմ:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոգվածս ավարտել տխուր նոտայով, և ինձ օգնության եկավ հերթական հրապարակումը Հայաստանում հակառուսական քարոզչության գլխավոր լրատվամիջոցում՝ «Ժամանակ» թերթում, ինչպես նաև 1in.am ինտերնետ պարբերականում: Այսպես, թերթի ս.թ. հունիսի 27-ի առաջնորդողը վերնագրված է՝ «ՀՀ-ն անտարբերության մատնեց Ռոբերտ Քոչարյանի ուղերձը» (խոսքը ՀՀ երկրորդ նախագահի ս.թ. հունիսի 24-ի հարցազրույցի մասին է): Առաջնորդողի հեղինակները որդեգրել են ի սկզբանե մտացածին իբր գլխավոր միտքը Ռոբերտ Քոչարյանի մեկժամյա հարցազրույցից, որը հանգեցվում է հայ հասարակության բոլոր առողջ ուժերի միավորման կոչին ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Արցախի Հանրապետությունում, դիմակայելու համար Նիկոլ Փաշինյանի ու նրա ղեկավարած «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության ավերիչ քաղաքականությանը: Վերնագիրն արդեն վկայում է այն մասին, որ նրանք խնդիր են դրել՝ բացահայտ ստի արծարծմամբ շեղել ընթերցողների ուշադրությունը բավական լուրջ մեղադրանքներից, որոնք ներկայացված են Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության հայտարարությունում: Այդ հայտարարությունը դատավճիռ է «Ժողովրդավետի» և նրա խառնամբոխի հանցավոր գործունեությանը: Մեջբերեմ միայն որոշ հատվածներ այդ լրջագույն փաստաթղթից.

«— Վերաքննիչ քրեական դատարանը կոպտորեն ոտնահարել է մրցակցային դատավարության սկզբունքը և կայացրել է բացառապես քաղաքական որոշում:

— Նշված գործընթացը որևէ աղերս չունի ժողովրդավարության, իրավունքի գերակայության և դատական իշխանության անկախության հետ:

— Ռոբերտ Քոչարյանի՝ թվով երրորդ կալանավորումը շարունակվող քաղաքական վրեժխնդրության հերթական դրսևորումն է, որով փորձ է արվում նաև շեղել հայ ժողովրդի ուշադրությունը երկրում օրեցօր կուտակվող բազում խնդիրներից:

— Երկրում շարունակաբար խրախուսվում է հասարակության պառակտման գործընթացը, որն առավել վտանգավոր է դառնում տարածաշրջանային խիստ մտահոգիչ մարտահրավերների ֆոնին»:

Վերլուծելով Ռոբերտ Քոչարյանի հարցազրույցի և Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության հայտարարության գլխավոր ուղերձները՝ կարող եմ ասել, որ դրանք փոխլրացնում են միմյանց, իսկ դրանց գլխավոր մեսիջը մեկն է՝ Հայաստանի Հանրապետությունը վտանգի մեջ է, վտանգը կանխելը բոլորի սուրբ պարտքն է, ում համար թանկ է միավորված Հայաս-

տանի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ճակատագիրը:

Հ.Գ. Երբ գրում էի այս հոդվածը, մտաբերեցի քսանամյա վաղեմության դեպքեր, ավելի շուտ՝ իմ հարցազրույցը հայտնի գրող և հրապարակախոս, հեռուստալրագրող և հասարակական գործիչ Մերուժան Տեր-Գուլանյանին՝ ՀՀ երկրորդ գումարման Ազգային ժողովի (1999թ.) ընտրություններին ընդամաք: «Իրավունք և միաբանություն» դաշինքը, որի ղեկավարումը վստահված էր ձեր խոնարհ ծառային, այն ժամանակ սերտորեն համագործակցում էր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պաշտպանության բանակի հրամանատար Սամվել Բաբայանի հետ: Ժողովրդի մեջ համառորեն լուր էր պտտվում այն մասին, որ ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանի և Սամվել Բաբայանի միջև թաքուն թշնամանք կա: Բնականաբար, հարցազրուցավարը պիտի գայթակղվեր հարցնելու այս թեմայի մասին, ինչն էլ արեց: Իմ պատասխանը նույնքան անկեղծ էր, որքան և պարզ: Մարդիկ, ովքեր անցել են պատերազմի ահավոր փորձությունների միջով, ամեն օր նայել են մահվան աչքերին, ենթարկել մահացու վտանգի իրենց հարազատներին ու մտերիմներին, նրանք միանգամայն այլ որակի մարդիկ են: Նրանց չես կոտրի ու չես կռվեցնի, քանի որ նրանք հաշվետու են հերոսաբար ընկած իրենց ընկերների, հարազատների ու մերձավորների առջև: Եվ ահա, կցանկանայի, որպեսզի այս ամենից դասեր քաղեին քաղաքական այն բոլոր պատեհապաշտները, որոնք Հայաստանի և Արցախի համար վճռորոշ այս օրերին երազում են տեսնել Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսներ Ռոբերտ Քոչարյանին և Սերժ Սարգսյանին բարիկադների հակառակ կողմերում: Դե ինչ, ինչպես ասում են, «Զուր աշխատանքի արտել», թեև ՆԷՊ-ի ժամանակները վաղուց արդեն անցել են, բայց այս արտելը դեռ կենսունակ է: Ես քաղաքական նախագուշակումների կողմնակից չեմ, ուստի չկասկածելով կանխատեսումներիս անխափանելիությանը՝ Հայաստանի և Արցախի հայրենասերների միջավայրում պառակտման սիրահարներին կարող եմ հայտարարել. «մեծահարգ» պարոնայք, ձեր տեղը գարշահոտ ջրափոսն է կամ գրական լեզվով ասած՝ դուք շուտով կհայտնվեք կեղտի մեջ: Եվ, ինչպես ասվում է, լավագույն ցանկություններով՝ ձեր իսկ կանխագծած երթուղուն հասնելու ճանապարհին:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: КОНСОЛИДАЦИЯ ГЕРОЕВ АРЦАХСКОЙ НАЦИОНАЛЬНО-ОСВОБОДИТЕЛЬНОЙ ВОЙНЫ – ЗАЛОГ СОХРАНЕНИЯ МИРА В ЗАКАВКАЗЬЕ

Вместо предисловия. Приступив к чтению этой статьи, читатель вполне резонно может задаться вопросом: почему ее автор уже длительное время не имеет публичных выступлений по армянским телевизионным каналам, в чем причина «молчания». Признаюсь, что такой вопрос будет весьма уместен, но, увы, мое «молчание» отнюдь не является моим выбором. Сказать, что и до государственного переворота апрельская 2018 года я был частым гостем отечественных телеканалов, было бы сильным преувеличением, впрочем, возлагать ответственность за это на известное учреждение, расположенное на ул. Америкян, 1, также не соответствовало бы действительности. Справедливости ради заметим, что за три-четыре года до государственного переворота, в соответствии с новейшими технологиями разрушения армянского государства, стратегами Запада была поставлена задача – обезличить политическое поле Республики Армения с тем, чтобы в дальнейшем не потребовалось больших усилий по его фрагментации на «черных» и «белых». А то, что политики, наделенные властными полномочиями, а ныне отнесенные к разряду «черных», не разгадали этот коварный замысел недругов Армении, – тоже неоспоримый факт. К сожалению, политика информационной изоляции «инакомыслящих», к которым относятся убежденные сторонники безальтернативности стратегического союза России и Армении, все еще продолжается, что тоже является непреложной истиной.

Видимо, заокеанские поводыри «белых» отдают себе отчет в том, все еще не до конца решены поставленные ими задачи: дестабилизация положения в южном подбрюшье России и другие вопросы, о чем будет изложено в статье.

Слава богу, что все еще сохранилась возможность делиться с гражданами Армении и России своими тревогами и размышлениями на сайте Российского информационного агентства REGNUM, в печатных изданиях медиахолдинга «Иравунк» и интернет-портале Shame.am.

По сложившейся практике последних лет я порой, через не могу, стараюсь внимательно знакомиться с публикациями азербайджанской прессы. Не скрою, что это занятие не из приятных, причем отнюдь не только в силу полной ангажированности главных масс-медиа апшеронского султаната, которые временами показывают чудеса изворотливости, подтасовки фактов из нашей реальной жизни. Нет, не только в силу этого, а потому, что в них особое место отводится тиражированию откровенной лжи. Вместе с тем я осознаю, что было бы проявлением неоправданной самоуспокоенности пренебрежительное отношение, казалось бы, к отдельным, но при этом весьма опасным публикациям, которые, если рассматривать в их совокупности, делают тебя очевидцем тщательно продуманной информационной войны. В них вырисовывается весьма профессиональная технология ведения информационной войны против двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Сказать, что это своеобразное ноу-хау азербайджанских стратегов информационной войны – было бы преувеличением. Вся техника по манипулированию сознанием своих читателей, будь они в Азербайджане или за рубежом, сводится к четкому следованию постулатам небезызвестного злодея по оболваниванию широких народных масс Йозефа Геббельса: «Пропаганда утрачивает силу, как только становится явной ... Чем чудовищнее ложь, тем охотнее толпа верит в нее».

Чтобы не томить уважаемых читателей своими теоретическими выкладками, перейду непосредственно к сути вопроса. Итак, 3 июля т.г. азербайджанский интернет-портал Contact.Az со ссылкой на информационное агентство Туран опубликовал статью под интригующим заглавием «Сенсация или факт? О письме Пашияна Столтенбергу». Прочитав заголовок, первое, что пришло на память, – известный диалог из водевиля «Ханума» Авксентия Цагарели, написанного аж в 1882 году. Вспомним диалог между Акопом, приказчиком богатого купца Микича, и князем Ваном из блестяще поставленного в 1972 году в ленинградском Большом драматическом театре Георгием Товстоноговым спектакля «Ханума». Итак, Акоп рекламирует: «Хочешь купаться – вот Кура, вот твой дом, хочешь умыться – вот Кура, вот твой дом, хочешь напиться – вот Кура, вот твой дом, хочешь топить – вот Кура, вот твой дом!». Этому следует возражение: «Позволь, позволь, позволь! А если наводнение?» Следует ответ Акопа: «Э-э, слушай. Где Кура и где твой дом?» Этот диалог как нельзя красноречиво отражает подлинную суть современной пропаганды апшеронского султаната. Так о чем же поведал нам Contact.Az? (<http://www.contact.az/ext/news/2019/7/free/politics%20news/ru/82091.htm>). «Российское издание gosnews.ru опубликовало документ (с чего они взяли, что этот материал является документом, непонятно. – А. Г.), утверждая, что это письмо

премьер-министра Армении Никола Пашиняна генсеку НАТО Йенсу Столтенбергу. *«Пашинян замыслил неожиданный ход: сдать Арцах Азербайджану, о чем и сообщает в письме Столтенбергу (обратите внимание, что азербайджанский агитпроп вовсе и не ставит под сомнение существование письма. – А. Г.). Таким хитрым способом Пашинян планирует предотвратить заговор, устроив заговорщикам из Нагорного Карабаха такую жизнь, что им будет не до свержения руководства Армении»* (подчеркнуто мною. – А. Г.), – утверждает московское издание .

Обратите внимание, азербайджанское информагентство в подсолнечие читателей впрыскивает информацию о заговоре, как о не подлежащей сомнению данности, впрочем, представляя как неоспоримое утверждение и то, что «заговорщики из Нагорного Карабаха». Не правда ли, трогательная «забота» о «народном премьер» Армении Николе Пашиняне? Далее Contact.Az пишет: «Борьба с коррупцией напоминала сведение счетов с бывшим руководством страны. На этом фоне появились слухи о подготовке к свержению Пашиняна со стороны карабахских военных. По версии московского издания, чтобы избежать революции, Пашинян задумал сдать Карабах Азербайджану (авторы хотят выдать желаемое за действительное, так как именно сдача земель зоны безопасности чревата революцией. – А. Г.), о чем и сообщает в письме Столтенбергу... Данный материал, скорее всего, фейк. Но важно, что он исходит от России, где не скрывают своего недовольства Пашиняном и стремятся подорвать его поддержку со стороны населения».

Здесь азербайджанские стратеги, прямо скажем, могут создать «серьезную конкуренцию персонажу из «Ханумы» приказчику Акопу, то есть азербайджанский агитпроп в этом случае совсем запутался. С одной стороны, по утверждению азеров, московское издание этак ненавязчиво предупреждает Н. Пашиняна о якобы готовящемся заговоре со стороны Нагорного Карабаха и при этом для пущей убедительности замечает, что «он (фейк) исходит от России». Далее, чтобы совершенно отвести сомнения в подлинных намерениях Н. Пашиняна, азербайджанские агитпроповцы крайне великодушно подсказывают России, ссылаясь на эту же статью, что Пашинян выполнил основную задачу, поставленную перед ним еще год назад кураторами, приведшими его к руководству Армении. Речь идет «об устранении преград на пути вступления Армении в НАТО, что обеспечит его поддержку со стороны Запада». Согласитесь, уважаемый читатель, что сие утверждение сколь примитивно, столь и коварно. Уже не раз приходилось писать, что закордонные кураторы привели Н. Пашиняна к власти с целью дестабилизации ситуации в южном подбрюшье России посредством нагнетания атмосферы напряженности между Арменией и Арцахом, отстранения от руководства вооруженными

силами Республики Арцах закаленных в Карабахской национально-освободительной войне боевых генералов. Словом, с целью создания благоприятных условий для развязывания Азербайджаном новой военной агрессии против Республики Арцах. При этом в числе первоочередных целей, которые ставят перед собой азербайджанские ястребы, является овладение апшеронским султанатом зоны безопасности Арцаха, ныне контролируемой вооруженными силами Республики Арцах и имеющей 105-километровую границу с Исламской Республикой Иран. Думается, не имеет смысла вновь говорить о крайней заинтересованности США, Израиля и Турции в опосредованном, да и прямом контроле над этим участком карабахско-иранской границы.

Весьма примечательно, что в день публикации в московском издании gosnews.ru уж очень понравившейся азербайджанской стороне статьи (создается впечатление, что они воспринимают каждое предложение статьи, как свое родное дитя), в другом московском издании «Москва-Баку» 1 июля т.г. было опубликовано интервью «Сергей Марков: Армянский премьер боится идти на договоренности с Азербайджаном». Симптоматично, что интервью было дано С. Марковым, который сегодня, безусловно, удерживает пальму первенства в лоббировании азербайджанских интересов. Он, азербайджанский пропагандист, вдруг воспылал нежными чувствами, заботой к своему брательнику Николу Воваевичу. Так, на вопрос корреспондента «Москва-Баку»: «Сергей Александрович, обмен удерживаемыми лицами стал результатом переговоров глав МИД Азербайджана и Армении по реализации гуманитарных шагов между сторонами Нагорно-карабахского конфликта. Как оцениваете случившееся?», – последовал ответ: «Обмен удерживаемыми лицами между Азербайджаном и Арменией показал волю руководства двух государств к миру. Это особенно важно в тех условиях, в которых сегодня находятся переговоры, в условиях, когда премьер-министр Армении Никол Пашинян, с одной стороны, хотел бы мира, но внутривнутриполитическая ситуация в стране не позволяет ему пойти на конкретные мирные шаги. Армянский премьер боится идти на договоренности с Азербайджаном по карабахскому урегулированию, поскольку полагает, что компромисс с азербайджанской стороной может привести к заговору против него и его свержению». Читая эти строки, невольно вспомнил фрагмент из обращения «народного премьера» к народу от 20 мая т.г., когда он заявил: «Изучив все факты, я вижу за всем этим заговор с целью развязать новую войну и, возможно, даже сдать некоторые территории, переложив ответственность на правительство страны. Усматриваю в этой деятельности признаки государственной измены». Ну как после таких признаний Никола Пашиняна не сказать слов поддержки провидцу Сергею Маркову, который посредством

азербайджанского интернет-портала делится только ему и Николу Пашиняну известной информацией о заговоре и делает это с благими намерениями, чтобы подданные апшеронского султаната прониклись любовью и уважением к миротворцу Николу Воваевичу. Прониклись уважением, как это имело место быть в случае с его духовным наставником, первым президентом Республики Армения Левон Тер-Петросяном, которого и поныне цитируют не без восхваления благодарные азербайджанские масс-медиа. Причем к своей нескрываемой радости они сейчас констатируют их духовную близость. Так, 3 июля т.г. интернет-портал Aze.Az опубликовал статью под заглавием «Среди сепаратистов Карабаха идет борьба за власть». Анализируя эту статью, складывается впечатление, что наконец-то сбылась еще недавно казавшаяся утопической мечта армянской пятой колонны – иметь свой пропагандистский рупор не только в Армении, армянской Диаспоре, но и ... в Азербайджане. Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился, в Азербайджане. Вдумайтесь, что пишет этот азербайджанский интернет-портал: «То, что Никол Пашинян формировался как политик в АОД и был соратником Левона Тер-Петросяна, знают все, а то, что он выполняет все директивы Армянского национального конгресса (АНК), стало известно лишь сейчас. Их СМИ пишут (не без удовлетворения отмечает Aze.Az. – А. Г.), что расследование преступлений 1 марта подчинено письменным директивам, составленным на основе данных группы по сбору фактов во главе с Андраником Кочаряном и Седой Сафарян... Вторым шагом в этом направлении стало создание временной депутатской комиссии по расследованию четырёхдневной войны под председательством верного соратника Тер-Петросяна Андраника Кочаряна. При этом главной задачей комиссии является дискредитация и устранение генералитета, что, по мнению экспертов, приведет к ослаблению армии (читая эти строки в азербайджанском интернет-издании, приходишь к однозначному выводу, что основной потребитель этой информации – вооруженные силы Азербайджана, ибо подобная галиматья не может не поднять их боевой дух. – А. Г.). Весьма примечательно, что один из подзаголовков этой статьи таков: «Время стать серьезными» (заглавие известной статьи Левона Тер-Петросяна «Война или мир? Время стать серьезнее» от 1 ноября 1997 года, которая привела к его отставке). Вот что написано под этим подзаголовком: «Вместе с тем Тер-Петросян должен доказать, пусть даже руками Пашиняна, что в 1997 году прав был он, а не те самые «известные силы» – то есть «карабахский клан», – которые вынудили его подать в отставку по причине несогласия с его планами покончить с войной и начать строительство мирного и процветающего государства (видимо, авторам этих слов известно о том, что Тер-Петросян был обязан кому-то доказывать

свою правоту и приверженность своей пораженческой политике, при этом почему-то скромно умалчивается, что под строительством «мирного и процветающего государства» подразумевается Армения без Нагорно-Карабахской Республики. – А. Г.)». Думается, нет смысла приводить другие перлы, полеты мысли автора статьи, впрочем, как и приводить цитаты из других подобных публикаций. Важно здесь подчеркнуть, что в своей совокупности все эти публикации преследует вполне определенную цель: с одной стороны, дискредитировать благородную идею, положенную в основу Карабахской освободительной войны, а именно спасение армянского населения Арцаха от геноцида, с другой – представить героев этой борьбы одиозными, коррумпированными личностями. Читатель может недоуменно отметить, что в моем изложении не было подтверждений второго вывода. Да, я специально не привел их циничные выводы в адрес действующих и прежних лидеров Арцаха, чтобы не тиражировать их клевету и ложь.

Возвращаясь к статье «Новая революция неизбежна», опубликованной на сайте gosnews.ru, хотелось бы отметить, что меня настораживает, что статья опубликована на российском интернет-портале. Если это фейк, то первые публикации на этот счет со стороны апшеронского агитпропа дают основание предположить, что в ближайшие дни в Армении щедро финансируемые Соросом, десятки интернет-изданий начнут очередную антироссийскую истерию. Первые ласточки антироссийских публикаций не заставили себя ждать. Так, 3 июля т.г. один из рупоров антироссийской пропаганды в Армении газета «Жаманак» опубликовала статью под заглавием «Какой мандат реет над Арцахом. Необходимость люстрации», в которой, по сути, говорится об использовании Москвой фактора ареста Роберта Кочаряна для расчленения системы безопасности Армении. Как говорится, дожили до такого маразма, когда надежного, испытанного гаранта обеспечения безопасности Армении Россию обвиняют в расчленении системы безопасности Армении, то есть обвиняют в некоем самоуничтожении на региональном уровне. На этом газета не остановилась. Уже сегодня, 4 июля т.г., вышла публикация под заглавием «Революция есть угроза для режима Путина. Через Кочаряна Кремль подал сигнал Армении». Концентрированное содержание этой мути в заглавии статьи. Не приходится сомневаться в том, что центральное место в ожидаемой информационной вакханалии будут занимать конспирологические утверждения о якобы плетущемся заговоре против «народного премьера» с целью поколебать его волю в борьбе с коррупцией, с карабахским кланом, «продажными судьями». При этом, естественно, властные борзописцы за всем этим будут усматривать «козни Кремля». Более того, с новой энергией будет продолжена политика властей, пре-

следующих цель любой ценой дискредитировать руководство Республики Арцах, не говоря уже о новых гнусных попытках увязать все это с известным судилищем над первым президентом Нагорно-Карабахской Республики, вторым президентом Республики Армения Робертом Седраковичем Кочаряном.

Чтобы читатель долго не размышлял, к чему Азербайджану подобные едва прикрываемые, сердобольные сопереживания за судьбу «народного премьера» Армении, прямые намеки на только им известные подстрекательские действия с российской стороны в отношении Никола Воваевича, подскажем, где искать корни этого явления. Опосредованный ответ на эти вопросы прозвучал 3 июля т.г. в поздравительном письме президента Азербайджана Ильхама Алиева президенту США Дональду Трампу по случаю национального праздника Соединённых Штатов Америки – Дня независимости. Так, очевидно, что апшеронский султан свел свои поздравления к двум основным вопросам: первый – важность поддержки Соединёнными Штатами азербайджанских проектов, служащих диверсификации источников и транспортировки энергоресурсов; второй – урегулирование «армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта». Что касается первой части поздравления И. Алиева, то его подтекст однозначен – для Азербайджана важна поддержка энергетических проектов «от деструктивных посягательств» с российской стороны. А касательно урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, то для ясности процитируем апшеронского султана: «Вместе с тем неразрешённость армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта остаётся самой болезненной проблемой, с которой столкнулся наш народ. В результате военной агрессии Армении против нашей страны Нагорный Карабах и прилегающие к нему 7 районов, являющиеся исконными азербайджанскими землями, были оккупированы, более миллиона наших соотечественников изгнаны из родных очагов. Конфликт должен быть урегулирован мирным путем и справедливо в соответствии с нормами и принципами международного права, на основании требований соответствующих резолюций Совета Безопасности ООН, положений Хельсинкского Заключительного акта в рамках территориальной целостности нашей страны (что до остальных 9 принципов Хельсинкского Заключительного акта, так это не в счет. – А. Г.). Мы возлагаем в этом деле большие надежды на последовательную и решительную позицию США как сопредседателя Минской группы ОБСЕ и на лично ваши, господин президент, усилия». И Ильхам Алиев может смело добавить, что Азербайджан со своей стороны делает все для того, чтобы заслужить возлагаемые на США надежды, а именно: на ведущих азербайджанских интернет-порталах последовательно публикуются откровенно антироссийские статьи (можно

привести множество примеров, хотя бы из небезызвестного интернет-издания Minval.az), весьма изоощренно поддерживают «народного премьера» Армении, который окружил себя соросовскими прихлебателями-русофобами, более того, делает все для подрыва боевого духа нации-армии Республики Арцах, устраивая судилище над первым президентом НКР, вторым президентом РА Робертом Кочаряном, который воспринимается со стороны руководства России как убежденный приверженец российско-армянского стратегического союза.

Словом, азербайджанский агитпроп действует по заветам Джона Болтона. Все их подбострастные усилия понравиться дяде Сэму не перечсть.

Вместе с тем справедливости ради заметим, что столь же лестными словами, правда, апеллируя не поддержкой со стороны России альтернативных энергетических проектов, а другими «вескими» доводами, Ильхам Алев поздравил бы и президента России Владимира Путина. И вовсе не случайно, что, вчитываясь в строки поздравительного письма апшеронского султана Дональду Трампу, вспомнил его панегирики в адрес президента России, а заодно и исторические аналогии из жизни Шарля Мориса де Талейрана, князя Беневентского. Например, некоторые весьма характерные эпизоды из жизни князя Беневентского, которые присущи и нашему герою Апшерона. Так, Талейран был в Париже, когда король Франции Карл X издал фактически уничтожающие конституцию ордонансы 25 июля 1830 года. 27 июля 1830 г. вспыхнула революция и за три дня снесла прочь престол Карла X. Личный секретарь Талейрана Кольмаш был в эти дни при нем, при князе Беневентском. Ежеминутно поступали новые известия о битве между революцией и войсками. Слушая грохот выстрелов и звуки набата, несшиеся со всех колоколен, Талейран сказал Кольмашу: «Послушайте, бьют в набат. Мы побеждаем!» Кольмаш изумленно спросил: «Мы? Кто же, князь, побеждает?» «Тише, – последовал ответ Талейрана, – ни слова больше: я вам завтра это скажу». Этот характерный для Талейрана разговор происходил 28 июля 1830 г. На другой день революция победила. Так вот, уважаемый читатель, не сомневаюсь в том, что, развяжи Азербайджан новую агрессию против Республики Арцах и в самое короткое время убедившись, что проигрывает ее, Ильхам Алиев с целью спасения лица и предотвращения окончательного поражения, как это было ранее, все свои надежды по регулированию Нагорно-карабахского конфликта станет возлагать не на президента США, а уже на президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина.

Вместо послесловия. Не секрет, что в современных технологиях по разрушению государств особое место отводится информационной войне,

которая воздействует на сознание масс людей и является частью борьбы за сохранение или свержение действующей власти. В нашем случае имеем дело с тщательно продуманной технологией информационного нивелирования провалов действующих властей Армении и лично «народного премьера» Никола Пашиняна. При этом кукловоды последнего на профессиональном уровне реализуют на практике манипулирование информацией, используя правдивую информацию таким образом, чтобы из нее были сделаны неверные выводы. В арсенале информационной войны псевдореволюционеров Армении особое место занимает распространение дезинформации или же создание заведомо ложной информации. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретный пример.

Так, 12 апреля т.г. премьер-министр Армении Никол Пашинян на встрече с представителями армянской общины Страсбурга рассказал об успехах, якобы имевших место в республике за 10 месяцев после государственного переворота апреля–мая 2018 года. «Во всех странах мира после революции в экономике наблюдается рецессия. Однако после революции в Армении отмечен экономический рост. За эти десять месяцев открыта 51 тысяча рабочих мест, что составляет порядка 10% всего рынка труда» – как передала пресс-служба главы армянского правительства, сообщил «народный премьер». Спустя всего лишь пять дней после этого заявления в ходе правительственного часа в Национальном Собрании РА один из оппозиционных депутатов уличил его, Никола Воваевича, мягко выражаясь, в озвучивании дезинформации. При этом оппозиционным депутатом приводилась конкретная официальная статистика о выплатах в Фонд страхования военнослужащих, которые за указанный Пашиняном период выросли всего лишь на сумму 5 млн 26 тысяч драмов, что является подтверждением того, что были вновь созданы или вышли из «тени» в лучшем случае 5026 работников, то есть в 10 раз меньше озвученной Николом Воваевичем цифры. Уличенный во лжи «народный премьер» пошел, как говорят в народе, в сады, где на деревьях растет печенье. Немало сугубо манипулятивных и дезинформационных тезисов прозвучало и в ходе пресс-конференции Никола Пашиняна, созванной в связи с годовщиной его избрания на пост премьер-министра РА, 8 мая т.г., – будь то о кредитных договорах, о разгрузке пенитенциарных учреждений или об уничтожении документов в Службе национальной безопасности Армении. Конечно, можно было на конкретных примерах остановиться более подробно на этих вопросах, чтобы наглядно показать – манипуляции и распространение дезинформации составляют суть деятельности Никола Воваевича и руководимого им правительства. Но это тема другого анализа. Здесь же важно отметить, что манипуляции и дезинформация в области экономики и социальных отношений, безусловно,

не делают чести правительству, однако, когда манипуляции и дезинформация угрожают национальной безопасности государств, имеются в виду Республика Армения и Республика Арцах, тогда они носят преступный характер. Так, 5 июня т.г. Н. Пашинян в беседе с журналистами заявил: «Хочу обратить ваше внимание, что я представил военно-политическому руководству НКР и Армении мое видение решения Арцахского вопроса и поинтересовался, есть ли претензии относительно моего видения или предложения, согласны они с этим видением или нет. И оказалось, что все согласны с этим. И когда после этого выяснилось, что присутствовавшие там люди исподтишка провоцируют, говорят, что «это правительство сдает земли», у меня возникает вопрос, – я говорил с этим человеком в условиях конфиденциальности, как я все представляю, какие шаги нам следует предпринять, чтобы двигаться вперед, и этот человек выходит и говорит своему помощнику: «Зайди в Facebook и напиши, что Пашинян сдает землю. Для чего он это делает?» Ясно, кого имел в виду «народный премьер». Реакция последовала незамедлительно. В тот же день президент Республики Арцах Бако Саакян, касаясь этого заявления Пашиняна, с достоинством сказал: «Подобные вопросы мне уже задавали журналисты и депутаты правящей фракции НС РА «Мой шаг», и я однозначно заявил, что если есть заговорщики, они будут наказаны, и если кому-то известны конкретные лица, есть доказанные факты заговора, то пусть проинформируют об этом, и мы предпримем соответствующие шаги». Вдумайтесь, уважаемый читатель, сколь неадекватен «народный премьер» Армении занимаемой им должности, так и не сумевший освободиться от синдрома незадачливого корреспондента ангажированной газеты, специализирующейся на клевете и дезинформации. Если к этому добавить его нескрываемое желание любой ценой расправиться с политическими оппонентами, то в сложной обстановке, сложившейся в Закавказье, вокруг Исламской Республики Иран, я вынужден в очередной раз констатировать: Никол Пашинян становится все более опасной угрозой национальной безопасности Армении. Противостоять этой угрозе, нейтрализовать ее – значит спасти и Республику Армения, и Республику Арцах. Ключ к нашему спасению – в объединении всех здоровых сил армянского общества, в консолидации усилий второго и третьего президентов Республики Армения – Роберта Седраковича Кочаряна и Сержа Азатовича Саргсяна, героев Арцахской национально-освободительной войны, кадровых командиров Арцахских вооруженных сил, которые властями Армении подвергаются целенаправленной дискредитации. И, конечно, исключительно актуально объединение всех здоровых сил двух армянских государств, которые независимы от внешнего воздействия, не сидят на финансовых инъекциях от старины Джорджа Сороса, не являются члена-

ми тоталитарных религиозных сект наподобие «Слова жизни», не говоря уже о современных содомитах, активистах ЛГБТ - сообщества, будь они в правительстве, Национальном Собрании РА и где бы то ни было еще. Убежден, что такое объединение не только возможно, но и востребовано жизнью. Здесь очень важна консолидация усилий сторонников Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна, двух лидеров, смею быть уверен, смысл жизни которых в обеспечении безопасности Республики Арцах. И именно в силу этого они, кто с самого начала Карабахской национально-освободительной войны, в самом ее разгаре в 1992–1994 годах как были по одну сторону баррикады, так и в наши дни судьбой им предначертано быть вместе, иначе будут перечеркнуты годы их совместной героической борьбы за освобождение Арцаха, создание Нагорно-Карабахской Республики. При этом немаловажно, что их объединение и совместная борьба по предотвращению угроз национальной безопасности сведут на нет все недостатки и упущения в работе, которые, увы, имели место и в настоящее время вменяются им в вину.

P.S. Сказать, что после государственного переворота апреля–мая 2018 года в наших буднях вовсе отсутствовали светлые дни, было бы преувеличением. Нет, вовсе нет. Так, 28 мая т.г. в Москве состоялось, на мой взгляд, уникальное культурное событие: выступление одаренного одиннадцатилетнего скрипача из Еревана Александра Хачатряна с Государственным симфоническим оркестром «Новая Россия», основателем и главным дирижером которого является Юрий Башмет. В программе этого музыкального праздника был Концерт для скрипки с оркестром П. И. Чайковского. Специалисты и меломаны после концерта были единодушны во мнении, что до этого в таком возрасте это сложнейшее для исполнения произведение Петра Ильича Чайковского им не представлялось возможным, причем, как они отмечали, в мире музыки подобных прецедентов было крайне мало. Весьма характерно, что дебют молодого дарования из Армении стал возможен благодаря содействию третьего президента Республики Армения Сержа Азатовича Саргсяна. А в негативном плане следует отметить другое обстоятельство: новые псевдоревolutionные власти Армении так и не удосужили своим вниманием посещение этого яркого события в культурной жизни наших стран. Ведь это в их представлении был всего лишь обычный концерт, «увы», лишенный революционной патетики, призывов блокировать здания судов и прочей маразматической ерунды. Пользуясь предоставленной возможностью, а я хочу надеяться, что таковая будет, хотел бы поздравить Александра Хачатряна с блестящим концертом с именитым Государственным симфоническим оркестром «Новая Россия», повторюсь, художественным руко-

водителем которого является Юрий Башмет. Хотелось бы поблагодарить также и педагога Алика в лице профессора Ереванской государственной консерватории имени Комитаса Арташеса Мкртчяна, главного дирижера Армянского филармонического оркестра маэстро Эдуарда Топчяна, создавшего в преддверии московского концерта возможность для репетиции Алика с Армянским филармоническим оркестром. Глубоко символично, что Алика поддержал маэстро Эдуард Топчян, который сам, будучи, бесспорно, талантливым музыкантом, в пятнадцатилетнем возрасте с группой друзей создал камерный оркестр «Серенада» и стал его художественным руководителем и дирижером. Хотелось бы также поблагодарить известного актера и эстрадного певца Араика Арноевича Бабаджаняна, профессора Московской государственной консерватории имени П. И. Чайковского Сурена Ахназаряна, которые своим присутствием на концерте поддержали многообещающего юного талантливого скрипача Александра Хачатряна, достойного молодого представителя их исторической Родины – Республики Армения.

Завершая статью, хотел бы особо отметить, что консолидация героев Арцахской национально-освободительной войны – залог сохранения мира в Закавказье. И это не преувеличение.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

**ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ԱՐՑԱԽՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ –
ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՆՄԲՈՒՄԸ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ
ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԳՐԱՎԱԿԱՆՆ Է**

Նախաբանի փոխարեն: Սկսելով կարդալ այս հոդվածը՝ ընթերցողը միանգամայն արդարացիորեն կարող է հարց տալ. ինչո՞ւ դրա հեղինակն արդեն երկար ժամանակ հրապարակավ հանդես չի գալիս հայկական հեռուստատեսային ալիքներով, ո՞րն է լռության պատճառը: Խոստովանեմ, որ նման հարցը միանգամայն տեղին կլինի, բայց, ավաղ, իմ «լռությունն» իմ ընտրությունը չէ: Ասել, թե մինչև 2018թ. ապրիլ – մայիս պետական հեղաշրջումն էլ ես հայրենական հեռուստաալիքների հաճախակի հյուրն էի, խիստ չափազանցություն կլինի. ի դեպ, դրա պատասխանատվությունը հայտնի հաստատության վրա դնելը, որը գտնվում է Ամերիկյան 1 հասցեում, նույնպես չէր համապատասխանի իրականությանը: Հանուն արդարության նշենք, որ պետական հեղաշրջումից 3-4 տարի առաջ Արևմուտքի ստրատեգիների կողմից հայոց պետականության քանդման նորագույն տեխնոլոգիաներին համապատասխան դրվել էր խնդիր՝ դիմազրկել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքական դաշտը, որպեսզի հետագայում մեծ ջանքեր չպահանջվեն այն «սևերի» ու «սպիտակների» բաժանելիս: Իսկ այն, որ իշխանական լիազորություններով օժտված և հիմա «սևերի» կարգի մեջ մտցված քաղաքական գործիչները չեն կռահել Հայաստանի չարականների այս նենգ մտահղացումը, դա նույնպես անվիճելի փաստ է: Ցավոք, «այլախոհների», որոնց թվին են պատկանում Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքի համոզված կողմնակիցները, տեղեկատվական մեկուսացման քաղաքականությունը դեռևս շարունակվում է. սա նույնպես անվերապահ ճշմարտություն է:

Ըստ երևույթին, «սպիտակների» անդրօվկիանոսյան ուղեվարները իրենց հաշիվ տալիս են, որ դեռևս մինչև վերջ կատարված չեն նրանց առաջադրած խնդիրները, դիցուք՝ Ռուսաստանի հարավային մատույցներում իրավիճակի ապակայունացումը և այլ հարցեր, ինչի մասին կներկայացվի հոդվածում:

Փառք Աստծո, որ դեռ կա Հայաստանի և Ռուսաստանի քաղաքացիների հետ տագնապներով և մտորումներով կիսվելու հնարավորություն

ռուսաստանյան տեղեկատվական REGNUM գործակալության կայքում, «Իրավունք» մեդիահոլդինգի պարբերականներում և Shame.am ինտերնետ պորտալում:

Վերջին տարիներին ձևավորված ավանդույթով ես, երբեմն մեծ ջանքերի գնով, փորձում եմ ուշադիր ծանոթանալ ադրբեջանական մամուլի հրապարակումներին: Չեմ թաքցնում, որ այդ զբաղմունքը հաճելիներից չէ, ընդ որում՝ բնավ ոչ միայն ավիշերոնյան սուլթանության զանգվածային լրատվամիջոցների ամբողջովին կողմնակալ լինելու պատճառով, որոնք ժամանակ առ ժամանակ ցույց են տալիս հնարագիտության հրաշքներ, մեր իրական կյանքի փաստերի նենգափոխումներ: Ոչ, ոչ միայն այդ պատճառով, այլ նաև որովհետև դրանցում հատուկ տեղ է հատկացվում բացահայտ ստի արծարծմանը: Միևնույն ժամանակ, ես գիտակցում եմ, որ չարդարացված ինքնահանգստացման դրսևորում կլինեն քամահրական վերաբերմունքը թվում է, թե առանձին, բայց և բավական վտանգավոր հրապարակումներին, որոնք, եթե դիտարկենք իրենց միագումարության մեջ, քեզ դարձնում են մանրակրկիտ մտածված տեղեկատվական պատերազմի ականատեսը: Դրանցում երևում է տեղեկատվական պատերազմի վարման բավական պրոֆեսիոնալ տեխնոլոգիա հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ: Ասել, թե դա ադրբեջանցի ստրատեգների տեղեկատվական պատերազմի ինքնատիպ նոու-հաու է՝ չափազանցություն կլիներ: Իրենց ընթերցողների, լինեն նրանք Ադրբեջանում, թե արտասահմանում, գիտակցության մանիպուլացման ամբողջ տեխնիկան հանգեցվում է ժողովրդական լայն զանգվածներին հիմարացնելու ոչ անհայտ չարագործ Յոզեֆ Գեբելսի կանխադրույթներին, դիցուք. «Քարոզչությունը կորցնում է ուժը, հենց որ ակնհայտ է դառնում... Որքան հրեշավոր է սուտը, այնքան ավելի շատ է ամբոխը հավատում դրան»:

Որպեսզի չհոգնեցնեմ հարգելի ընթերցողներին իմ տեսական մտահանգումներով, անցնեմ հարցի բուն էությանը: Եվ այսպես, ս.թ. հուլիսի 3-ին ադրբեջանական Contact.Az ինտերնետ պորտալը, հղում կատարելով Թուրան տեղեկատվական գործակալությանը, հրապարակեց հոդված ինտրիգ պարունակող վերնագրով՝ «Սենսացիա», թե՞ փաստ: Սթոլթենբերգին Փաշինյանի նամակի մասին»: Վերնագիրը կարդալով՝ առաջինը, որ մտաբերեցի, Ավստրիայի Ֆալսիֆիկացիայի «Խանումա» վոդկաից հայտնի երկխոսությունն էր, որը գրվել է 1882թ.: Հիշենք «Խանումա» ներկայացումից երկխոսությունը Հակոբի՝ հարուստ վաճառական Միկիչի կատարածուի և իշխան Վանոյի միջև, որը փայլուն բեմադրվել է 1972թ. Պիտերի Դրամատիկական մեծ թատրոնում Գեորգի Տովստոնոգովի կողմից: Եվ այսպես, Հակոբը զովաբանում է. «Ուզում ես լողանալ՝ այ քեզ Քուռը, այ քեզ քո տունը, ուզում ես խմել՝ այ քեզ Քուռը, այ քեզ քո տունը, ուզում ես խեղդվել՝ այ քեզ Քուռը, այ քեզ քո տունը»: Սրան հետևում է առարկությունը. «Մի

րոպե, մի րոպե, մի րոպե: Բա որ ջրհեղեղ լինի՞»։ Հետևում է Հակոբի պատասխանը. «Է-է, լսիր: Քուռն ո՛ւր, քո տունն՝ ո՛ւր»։ Այս երկխոսությունն ավելի քան պերճախոս արտացոլում է ափշերոնյան սուլթանության արդի քարոզչության իսկական էությունը: Ուրեմն, ինչի՞ մասին է մեզ տեղեկացնում Contact.Az-ը (<http://www.contact.az/ext/news/2019/7/free/politics%20news/ru/82091.htm>). «Ռուսաստանյան gosnews.ru պարբերականը հրապարակել է փաստաթուղթ (ինչից են վերցրել, որ այս նյութը փաստաթուղթ է՝ անհասկանալի է – Ա. Գ.)՝ պնդելով, որ դա Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի նամակն է ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղար Ենս Սթոլթենբերգին: «Փաշինյանն անսպասելի քայլ է մտածել. հանձնել Արցախն Ադրբեջանին, ինչի մասին էլ տեղեկացնում է Սթոլթենբերգին նամակում (ուշադրություն դարձրեք, որ ադրբեջանական ազիտարոպը բնավ կասկածի տակ չի դնում նամակի գոյությունը – Ա. Գ.): Այսպիսի խորամանկ միջոցով Փաշինյանը ծրագրում է կանխել դավադրությունը՝ Լեռնային Ղարաբաղի դավադիրների համար այնպիսի կյանք սարքելով, որ նրանք Հայաստանի ղեկավարությունը տապալելու հավես չունենան», – պնդում է մոսկովյան պարբերականը: Ուշադրություն դարձրեք, որ ադրբեջանական տեղեկատվական գործակալությունը ընթերցողների ենթագիտակցության մեջ ներարկում է տեղեկատվություն դավադրության մասին՝ որպես կասկածի չենթարկվող իրողություն, ի դեպ՝ ներկայացնելով որպես անվիճելի պնդում նաև այն, որ «դավադիրները Լեռնային Ղարաբաղից» են: Ճիշտ, չէ՞, որ Հայաստանի «Ժողովարչապետի» հանդեպ «հոգատարության» դրսևորումը հոգեցունց է: Այնուհետև Contact.Az-ը, հղում կատարելով հայկական ԶԼՄ-ներին, գրում է. «Պայքարը կռուպցիայի դեմ հիշեցնում էր հաշիվների մաքրում երկրի նախկին ղեկավարության հետ: Այս ֆոնին ի հայտ եկան լուրեր Ղարաբաղի զինվորականների կողմից Փաշինյանին տապալելու պատրաստ լինելու մասին: Մոսկովյան պարբերականի վարկածով՝ հեղափոխությունից խուսափելու համար Փաշինյանը մտածել է հանձնել Ղարաբաղն Ադրբեջանին (հեղինակները ցանկանում են ցանկալին մատուցել իրականության տեղ, քանի որ հենց անվտանգության գոտու հողերի հանձնումն է հղի հեղափոխությամբ – Ա. Գ.), ինչի մասին էլ տեղեկացնում է Սթոլթենբերգի նամակում»: Հետո ավելի հետաքրքիր է. «Այս նյութը, ամենայն հավանականությամբ, ֆեյք է: Բայց կարևոր է, որ այն տարածվում է Ռուսաստանից, որտեղ չեն թաքցնում իրենց դժգոհությունը Փաշինյանից և ջանում են խափանել բնակչության կողմից նրան ցուցաբերվող աջակցությունը»: Այստեղ ադրբեջանցի ստրատեգները, ուղիղ ասենք, կարող են ստեղծել «լուրջ մրցակցություն «Խանումայի» գործող անձ՝ կատարածու Հակոբին, այսինքն՝ ադրբեջանական ազիտարոպը այս դեպքում լրիվ է խճճվել: Մի կողմից՝ ազերիների պնդմամբ, մոսկովյան պարբերականը մի տեսակ չպարտադրելով զգուշացնում է Ն.Փաշինյանին իբր պատրաստվող դավադրության մասին Լեռնային Ղարաբաղի կողմից և միաժամանակ ավելի մեծ համոզչության համար նշում է, որ «դա (ֆեյք) է, որը տարածվում է Ռուսաստանից»: Այնուհետև, որպեսզի

լիովին ցրի Ն.Փաշինյանի իսկական մտադրությունների մասին կասկածները, ադրբեջանական ազիտարոպը խիստ մեծահոգաբար հուշում է Ռուսաստանին՝ հղում կատարելով այդ նույն հոդվածին, որ Փաշինյանը կատարել է հիմնական խնդիրը, որը դրվել է նրա առջև դեռևս մեկ տարի առաջ կուրատորների կողմից, որոնք նրան բերեցին Հայաստանի ղեկավարություն: Խոսքը ՆԱՏՕ Հայաստանի մտնելու ճանապարհին պատնեշները վերացնելու մասին է, ինչը կապահովի նրան աջակցություն Արևմուտքի կողմից: Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ այս պնդումը նույնքան պարզունակ է, որքան և նենգ: Քանիցս գրել եմ, որ անդրսահմանային կուրատորները Ն.Փաշինյանին բերեցին իշխանության՝ Ռուսաստանի հարավային մատույցներում իրավիճակն ապակայունացնելու նպատակով, Հայաստանի ու Արցախի միջև լարվածության մթնոլորտի թեժացման, Արցախի Հանրապետության գինված ուժերի ղեկավարությունից Ղարաբաղյան ազգային-ազատագրական պատերազմում թրծված մարտական գեներալներին հեռացնելու միջոցով: Մի խոսքով՝ Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ նոր ռազմական ագրեսիայի սանձազերծման համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու նպատակով: Ընդ որում, առաջնահերթ նպատակների շարքում, որոնք իրենց առջև դնում են ադրբեջանական բազմերը, ափշերոնյան սուլթանության կողմից Արցախի անվտանգության գոտու յուրացումն է, որը ներկայում վերահսկվում է Արցախի Հանրապետության գինված ուժերի կողմից և 105 կիլոմետրանոց սահման ունի Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ: Կարծում եմ, որ իմաստ չունի նորից բացատրել ԱՄՆ-ի, Իսրայելի և Թուրքիայի ծայրահեղ հետաքրքրվածությունը միջնորդավորված և ուղղակի վերահսկողությամբ ղարաբաղա-իրանական սահմանի այս հատվածի հանդեպ:

Բավական հատկանշական է, որ մոսկովյան gosnews.ru պարբերականում ադրբեջանական կողմին շատ դուր եկած հոդվածի հրապարակման օրը (տպավորություն է ստեղծվում, որ նրանք հոդվածի յուրաքանչյուր տող ընկալում են որպես իրենց սեփական զավակ) մոսկովյան մեկ այլ՝ «Մոսկվա-Բաքու» պարբերականում ս.թ. հուլիսի 1-ին հրապարակվեց հարցազրույց՝ «Սերգեյ Մարկով. Հայաստանի վարչապետը վախենում է պայմանավորվածությունների գնալ Ադրբեջանի հետ» վերնագրով: Հատկանշական է, որ այս հարցազրույցը տվել է Ս.Մարկովը, որին այսօր, անշուշտ, պատկանում է առաջնության դափնին ադրբեջանական շահերը լոբբինգի ենթարկելու գործում: Նա, որ ադրբեջանական պրոպագանդիստ է, հանկարծ նուրբ զգացումներ, հոգատարություն է ցուցաբերում պստիկ եղբոր՝ Նիկոլ Վոլակիչի հանդեպ: «Մոսկվա-Բաքվի» թղթակցի հարցին, թե՝ «Սերգեյ Ալեքսանդրովիչ, կալանված անձանց փոխանակումը դարձավ հումանիտար քայլերի իրականացման վերաբերյալ Ադրբեջանի և Հայաստանի ԱԳՆ ղեկավարների բանակցությունների արդյո՞ւնքը ղարաբաղյան հակամարտության կողմերի միջև: Ինչպե՞ս եք գնահատում կատարվածը», հետևեց պատասխանը. «Կալանված անձանց փոխանակումը Ադրբեջանի և

Հայաստանի միջև ցույց տվեց խաղաղության հանդեպ երկու պետությունների ղեկավարության կամքը: Դա հատկապես կարևոր է այն պայմաններում, որոնցում այսօր գտնվում են բանակցությունները, այն պայմաններում, երբ Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը, մի կողմից, խաղաղություն է ուզում, բայց ներքաղաքական վիճակը երկրում թույլ չի տալիս նրան գնալ կոնկրետ խաղաղ քայլերի: Հայաստանի վարչապետը վախենում է գնալ պայմանավորվածությունների Ադրբեջանի հետ դարաբաղյան կարգավորման հարցում, քանի որ կարծում է, որ փոխգիշույնն ադրբեջանական կողմի հետ կարող է հանգեցնել նրա դեմ դավադրության և նրա տապալման»: Կարդալով այս տողերը՝ ականա հիշեցի հատված ս.թ. մայիսի 20-ին ժողովրդին ուղղված «Ժողովարչապետի» դիմումից, երբ նա ասաց. «Ուսումնասիրելով բոլոր փաստերը՝ ես այդ ամենի հետևում տեսնում եմ դավադրություն նոր պատերազմ սանձազերծելու և, հնարավոր է, անգամ որոշ տարածքներ հանձնելու՝ պատասխանատվությունը դնելով երկրի կառավարության վրա: Այդ գործունեության մեջ տեսնում եմ պետական դավաճանության նշաններ»: Դե, ինչպե՞ս Նիկոլ Փաշինյանի այսպիսի խոստովանություններից հետո չասի աջակցության խոսքեր մարգարե Սերգեյ Մարկովը, որն ադրբեջանական ինտերնետ պորտալի միջոցով կիսվում է միայն իրեն և Նիկոլ Փաշինյանին հայտնի տեղեկատվությամբ դավադրության մասին ու դա անում է բարի նպատակներով, որպեսզի ափշերոնյան սուլթանության հպատակները սիրով ու հարգանքով համակվեն խաղաղարար Նիկոլ Վոլակիչի հանդեպ: Համակվեն հարգանքով, ինչպես դա եղավ նրա հոգևոր հոր՝ Հայաստանի Հանրապետության առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի դեպքում, որին հիմա էլ ոչ առանց գովասանքի մեջքերում են երախտապարտ ադրբեջանական զանգվածային լրատվամիջոցները: Ընդ որում՝ նրանք անթաքույց ուրախությամբ փաստում են իրենց հոգևոր մերձությունը: Այսպես, ս.թ. հուլիսի 3-ին Aze.Az ինտերնետ պորտալը հրապարակեց հոդված՝ «Դարաբաղի անջատողականների միջև ընթանում է պայքար իշխանության համար» վերնագրով: Վերլուծելով այդ հոդվածը՝ տպավորություն է ստեղծվում, որ վերջապես իրականացել է դեռևս մինչև վերջերս հայկական հինգերորդ շարասյան թվում է թե ուտոպիական երազանքը՝ ունենալ իրենց քարոզչական խոսափողը ոչ միայն Հայաստանում, հայկական Սփյուռքում, այլև ... Ադրբեջանում: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, Ադրբեջանում: Տեսեք, թե ինչ է գրում այդ ադրբեջանական ինտերնետ պորտալը. «Այն, որ Նիկոլ Փաշինյանը որպես քաղաքական գործիչ ձևավորվել է ՀՀ-ում և եղել է Լևոն Տեր-Պետրոսյանի գինակիցը, գիտեն բոլորը, իսկ այն, որ նա կատարում է Հայ ազգային կոնգրեսի (ՀԱԿ) բոլոր դիրեկտիվները, հայտնի դարձավ միայն հիմա: Նրանց ԶԼՄ-ները գրում են (ոչ առանց գոհունակության նշում է Aze.Az-ը – Ա. Գ.), որ մարտի 1-ի հանցագործությունների հետաքննությունը ենթարկված է գրավոր դիրեկտիվների, որոնք կազմվել են փաստահավաք խմբի տվյալների հիման վրա՝ Անդրանիկ Քոչարյանի և Սեդա Սաֆարյանի գլխավորությամբ... Այս ու-

ողությամբ երկրորդ քայլը դարձավ քառօրյա պատերազմի հետաքննության պատգամավորական ժամանակավոր հանձնաժողովի ստեղծումը՝ Տեր-Պետրոսյանի հավատարիմ զինակից Անդրանիկ Քոչարյանի գլխավորությամբ: Ընդ որում՝ հանձնաժողովի գլխավոր խնդիրը գեներալիտետի վարկաբեկումն ու հեռացումն է, որը, փարձագետների կարծիքով, կհանգեցնի բանակի թուլացմանը (կարդալով այս տողերն աղբբեջանական ինտերնետ պարբերականում՝ գալիս ես միանշանակ եզրահանգման, որ այս տեղեկատվության հիմնական սպառողը Աղբբեջանի զինված ուժերն են, քանի որ նման բարբառացիները չի կարող չբարձրացնել նրանց մարտական ոգին – Ա. Գ.): Բավական հատկանշական է, որ այս հոդվածի ենթավերնագրերից մեկը՝ «Լրջանալու պահը» (Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հայտնի հոդվածի վերնագիրն է՝ «Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն. լրջանալու պահը», 1997թ. նոյեմբերի 1, որը հանգեցրեց նրա հրաժարականին): Ահա թե ինչ է գրված այդ ենթավերնագրի ներքո. «Միևնույն ժամանակ, Տեր-Պետրոսյանը պետք է ապացուցի, անգամ Փաշինյանի ձեռքով, որ 1997-ին իրավացին ինքն էր, ոչ թե այն նույն «հայտնի ուժերը», այսինքն՝ «ղարաբաղյան կլանը», որոնք ստիպեցին նրան հրաժարական տալ պատերազմին վերջ տալու և խաղաղ ու բարգավաճ պետության կառուցումն սկսելու ծրագրերին նրա համաձայն չլինելու պատճառով» (հավանաբար, այս խոսքերի հեղինակներին հայտնի է այն մասին, որ Տեր-Պետրոսյանը պարտավոր էր ինչ-որ մեկին ապացուցել իր ճշմարտացիությունը և հավատարմությունն իր պարտվողական քաղաքականությանը, ընդ որում, չգիտես ինչու, համեստորեն լռության է մատնվում այն, որ «խաղաղ ու բարգավաճ պետության» կառուցման տակ հասկացվում է Հայաստանն առանց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության – Ա. Գ.): Կարծում եմ, իմաստ չունի այլ գոհարներ էլ մեջբերել հոդվածի հեղինակի մտքի թռիչքներից, ի դեպ, ինչպես նաև մեջբերումներ կատարել նման այլ հրապարակումներից: Կարևորն այստեղ ընդգծելն է, որ այս հրապարակումներն իրենց ամբողջության մեջ հետապնդում են միանգամայն որոշակի նպատակ. մի կողմից՝ վարկաբեկել ազնիվ գաղափարը, որը դրված է Ղարաբաղյան ազատագրական պատերազմի հիմքում, այն է՝ Արցախի հայ բնակչության փրկությունը ցեղասպանությունից, մյուս կողմից՝ այդ պայքարի հերոսներին ներկայացնել օդիոգ, կոռումպացված անձինք: Ընթերցողը կարող է տարակուսած հարցնել այն մասին, որ իմ շարադրածում չկա երկրորդ եզրահանգման հաստատումը: Այո, ես միտումնավոր չներկայացրի նրանց ցինիկ եզրակացությունները Արցախի գործող և նախկին առաջնորդների հասցեին, որպեսզի չտիրաժավորեմ նրանց զրպարտությունն ու սուտը:

Վերադառնալով «Նոր հեղափոխությունն անխուսափելի է» հոդվածին, որը հրապարակվել է gosnews.ru կայքում, կցանկանայի նշել, որ տագնապահույզ է, որ հոդվածը հրապարակվել է ռուսական ինտերնետ պորտալում: Եթե դա ֆեյք է, ապա առաջին հրապարակումներն այս հաշվով ասիշերոնյան ագիտալոպի կողմից հիմք են տալիս ենթադրելու, որ

առաջիկա օրերին Հայաստանում Սորոսի կողմից շռայլորեն վարձատրվող տասնյակ ինտերնետ պարբերականներ կսկսեն հերթական հակառուսական հիստերիան: Հակառուսական հրապարակումների առաջին ծիծեռնակները երկար սպասել չտվեցին: Այսպես, ս.թ. հուլիսի 3-ին Հայաստանում հակառուսական քարոզչության խոսափողներից մեկը՝ «Ժամանակ» թերթը, հրապարակեց հոդված՝ «Ինչ մանդատ է ծածանվում Արցախի վրա: Լյուստրացիայի անհրաժեշտություն» վերնագրով, որում, ըստ էության, խոսվում է Մոսկվայի կողմից Ռոբերտ Քոչարյանի ձերբակալության գործոնը Հայաստանի անվտանգության համակարգը մասնատելու համար օգտագործելու մասին: Ինչպես ասում են, հասանք այնպիսի մարագմի, երբ Հայաստանի անվտանգության ապահովման հուսալի, փորձառու երաշխավոր Ռուսաստանին մեղադրում են Հայաստանի անվտանգության համակարգի մասնատման մեջ, այսինքն՝ մեղադրում են մի ինչ-որ ինքնադրժանացման մեջ տարածաշրջանային մակարդակով: Սրանով թերթը չի սահմանափակվել: Արդեն այսօր՝ հուլիսի 4-ին, հրապարակվել է հոդված՝ «Հեղափոխությունը սպառնալիք է Պուտինի ռեժիմի համար: Քոչարյանի միջոցով Կրեմլը ազդանշան է տվել Հայաստանին» վերնագրով: Այս հոդվածի բովանդակությունը խտացված է վերնագրում: Չարժե կասկածել, որ սպասվող տեղեկատվական վակխանալիայում կենտրոնական տեղ են զբաղեցնելու կոնսպիրոլոգիական պնդումներն իբր «Ժողվարչապետի» դեմ հյուսվող դավադրության մասին՝ նրա կամքը կոռուպցիայի դեմ, դարաբաղյան կլանի դեմ, «ծախու դատավորների» դեմ պայքարում սասանելու նպատակով: Ընդ որում՝ բնական է, որ իշխանական գրչակներն այս ամենի հետևում կտեսնեն «Կրեմլի դավերը»: Ավելին, նոր եռանդով կշարունակվի իշխանությունների քաղաքականությունը, որոնք հետապնդում են ամեն գնով Արցախի Հանրապետության ղեկավարությանը վարկաբեկելու նպատակ, էլ չեն ասում նոր նսեմ փորձերի մասին՝ այս ամենը շաղկապել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի հայտնի դատաստանի հետ:

Որպեսզի ընթերցողը երկար չմտորի, թե Ադրբեջանի ինչին են պետք նման՝ հազիվ թաքցվող, սրտացավ ապրումակցումները Հայաստանի «Ժողվարչապետի» ճակատագրի, ուղղակի ակնարկները միայն իրենց հայտնի սադրիչ գործողությունների (ռուսական կողմից) մասին Նիկոլ Վոլակիչի հանդեպ, հուշենք, թե որտեղ փնտրեն այս երևույթի արմատները: Այս հարցերի միջնորդավորված պատասխանը հնչել է ս.թ. հուլիսի 3-ին Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի շնորհավորական նամակում ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների ազգային տոնի՝ Անկախության օրվա առիթով: Այսպես, ակնհայտ է, որ ափշերոնյան սուլթանը իր շնորհավորանքները հանգեցրել է երկու հիմնական հարցի՝ առաջին. Միացյալ Նահանգների աջակցության կարևորությունը ադրբեջա-

նական նախագծերի համար, որոնք ծառայում են էներգառեսուրսների աղբյուրների դիվերսիֆիկացմանն ու փոխադրմանը, երկրորդ. «հայ-ադրբեջանական դարաբաղյան հակամարտության» կարգավորումը: Ինչ վերաբերում է Ի.Ալիևի շնորհավորման արձանագրությանը, ապա դրա ենթատեքստը միանշանակ է՝ Ադրբեջանի համար կարևոր է էներգետիկ նախագծերի պաշտպանությունը ռուսական կողմի «ապակառուցողական ոտնձգություններից»: Իսկ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման առումով՝ պարզության համար մեջբերում կատարենք ափշերոյան սուլթանից. «Միևնույն ժամանակ, հայ-ադրբեջանական դարաբաղյան հակամարտության չլուծվածությունը մնում է ամենացավոտ խնդիրը, որին բախվել է մեր ժողովուրդը: Մեր երկրի դեմ Հայաստանի ռազմական ագրեսիայի արդյունքում Լեռնային Ղարաբաղը և հարակից 7 շրջանները, որոնք բուն ադրբեջանական հողեր են, օկուպացվել են, ավելի քան միլիոն մեր հայրենակիցներ արտաքսվել են հայրենի օջախներից: Հակամարտությունը պետք է կարգավորվի խաղաղ ճանապարհով և արդարացիորեն՝ միջազգային իրավունքի նորմերին ու սկզբունքներին, ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի բանաձևերին, Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի դրույթներին համապատասխան՝ մեր երկրի տարածքային ամբողջականության շրջանակում (ինչ վերաբերում է Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի մյուս 9 սկզբունքներին, ապա դրանք հաշիվ չեն – Ա. Գ.): Մենք այս գործում մեծ հույսեր ենք կապում ԱՄՆ՝ որպես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահի, հետևողական և վճռական դիրքորոշման և անձամբ Ձեր, պարոն Նախագահ, ջանքերի հետ»: Որպեսզի ավելի օբյեկտիվ լինեն ԱՄՆ-ի հետ կապվող հույսերը, Իլհամ Ալիևը կարող էր համարձակորեն ավելացնել, որ Ադրբեջանն իր կողմից ամեն բան անում է՝ արդարացնելու համար իր վրա դրվող ԱՄՆ-ի հույսերը, այն է. առաջատար ադրբեջանական ինտերնետ պորտալներում հետևողականորեն հրապարակվում են բացահայտ հակառուսական հոդվածներ (կարելի է բերել բազմաթիվ օրինակներ, գոնե ոչ անհայտ Minval.az ինտերնետ-պարբերականից), բավական հմտորեն աջակցում են Հայաստանի «ժողվարչապետին», որն իրեն շրջապատել է սորոյան ռուսատյաց լափակերներով, ավելին՝ ամեն բան անում է խափանելու համար Արցախի Հանրապետության ազգբանակի մարտական ոգին՝ դատաստան սարքելով ԼՂՀ առաջին նախագահ, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ, որը Ռուսաստանի ղեկավարության կողմից ընկալվում է որպես ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի համոզված կողմնակից:

Մի խոսքով՝ ադրբեջանական ագիտապրոպա գործում է Ջոն Բոլթոնի պատգամներով: Դրա բոլոր կրքոտատիպ ջանքերը՝ դուր գալ քեռի Սեմին, չափից շատ են՝ չես վերահաշվի:

Միևնույն ժամանակ, հանուն արդարության նշենք, որ նույնքան գովասանական խոսքերով, իհարկե՝ չվկայակոչելով Ռուսաստանի կողմից այլընտրանքային էներգետիկ նախագծերի աջակցությունը, այլ ուրիշ «ծան-

րակշիռ» փաստարկներ նշելով, Իլիամ Ալիևը կշնորհավորեր նաև Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինին: Եվ բնավ պատահական չէ, որ, կարդալով ափշերոնյան սուլթանի շնորհավորական նամակի տողերը Դոնալդ Թրամփին՝ մտաբերում եմ նրա ներբողները Ռուսաստանի նախագահի հասցեին, հետո էլ՝ պատմական անալոգները Բենեվենտի իշխան Շառլ Մորիս դը Թալեյրանի կյանքից: Հիշենք որոշ բավական բնութագրական դրվագներ Բենեվենտի իշխանի կյանքից, որոնք բնորոշ են նաև Ափշերոնի մեր հերոսին: Այսպես, Թալեյրանը Փարիզում էր, երբ Ֆրանսիայի թագավոր Կառլոս X-ը հրապարակեց փաստորեն սահմանադրությունը ոչնչացնող կարգադրությունները 1830թ. հուլիսի 25-ին: 1830թ. հուլիսի 27-ին բռնկվեց հեղափոխությունը և երեք օրում իսպառ ոչնչացրեց Կառլոս X-ի գահը: Թալեյրանի անձնական քարտուղար Կոլմաշը այդ օրերին նրա՝ Բենեվենտի իշխանի մոտ էր: Ամեն րոպե նորանոր տեղեկություններ էին ստացվում հեղափոխության և զորքերի միջև պայքարից: Լսելով կրակոցների որոտն ու ահազանգերը, որոնք լսվում էին բոլոր զանգակատներից, Թալեյրանն ասաց Կոլմաշին. «Լսեք, ահազանգ են խփում: Մենք հաղթում ենք»: Կոլմաշը զարմացած հարցրեց. «Մե՞նք: Ո՞վ է հաղթում, իշխա՞ն»: «Կամաց, – հետևեց Թալեյրանի պատասխանը, – այլևս ոչ մի խոսք. ես ձեզ վաղը կասեմ դա»: Թալեյրանին բնորոշ այս խոսակցությունը տեղի է ունեցել 1830թ. հուլիսի 28-ին: Մյուս օրը հեղափոխությունը հաղթեց: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, չեմ կասկածում, որ եթե Ադրբեջանը նոր ագրեսիա սկսի Արցախի Հանրապետության դեմ և ամենակարճ ժամանակում համոզվի, որ տանուլ է տալիս, այդ ժամանակ Իլիամ Ալիևը իր դեմքը փրկելու և վերջնական պարտությունը կանխելու նպատակով, ինչպես եղել է նախկինում, բոլոր հույսերը Դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ կկապեր ոչ թե ԱՄՆ նախագահի, այլ արդեն Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հետ:

Հետգրության փոխարեն. Գաղտնիք չէ, որ պետությունների կործանման արդի տեխնոլոգիաներում հատուկ տեղ է հատկացվում տեղեկատվական պատերազմին, որը ներգործում է մարդկանց զանգվածների գիտակցության վրա և հանդիսանում է պայքարի մի մասը հանուն գործող իշխանության պահպանման կամ տապալման: Մեր դեպքում գործ ունենք Հայաստանի գործող իշխանությունների և անձամբ «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի ծախողումների մանրակրկիտ մտածված տեղեկատվական համահարթեցման տեխնոլոգիայի հետ: Ընդ որում՝ վերջինի տիկնիկավարները պրոֆեսիոնալ մակարդակով գործնականում իրականացնում են տեղեկատվությամբ մանիպուլացումը՝ օգտագործելով ճշմարիտ տեղեկատվությունն այնպես, որպեսզի դրանից արվեն ոչ ճիշտ եզրակացություններ: Հայաստանի կեղծ հեղափոխականների տեղեկատվական պատերազմի զինանոցում հատուկ տեղ է զբաղեցնում ապատեղեկատվության

տարածումը կամ էլ նախապես սուտ տեղեկատվության ստեղծումը: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, հղում կատարեմ կոնկրետ օրինակների:

Այսպես, ս.թ. ապրիլի 12-ին Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը Ստրասբուրգում հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ժամանակ պատմեց այն հաջողությունների մասին, որոնք, իբր, ձեռք են բերվել հանրապետությունում 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջումից 10 ամիս անց: «Աշխարհի բոլոր երկրներում հեղափոխությունից հետո տնտեսությունում նկատվում է ռեցեսիա: Սակայն Հայաստանում հեղափոխությունից հետո նկատվեց տնտեսական աճ: Այս տասն ամիսներին բացվել են 51 հազար աշխատատեղեր, ինչը կազմում է ամբողջ աշխատանքի շուկայի 10 տոկոսը», – ինչպես փոխանցել է Հայաստանի կառավարության մամուլի ծառայությունը՝ ասել է «Ժողվարչապետը»: Այս հայտարարությունից ընդամենը հինգ օր հետո, ՀՀ Ազգային ժողովում կառավարության հարցուպատասխանի ընթացքում ընդդիմադիր պատգամավորներից մեկը մեղադրեց նրան՝ Նիկոլ Վովակիչին, մեղմ ասած, ապատեղեկատվություն հնչեցնելու մեջ: Ընդ որում՝ ընդդիմադիր պատգամավորը բերեց կոնկրետ պաշտոնական վիճակագրություն Զինծառայողների ապահովագրման ֆոնդին կատարված վճարումների մասին, որոնք Փաշինյանի նշած ժամկետում աճել են ընդամենը 5 մլն 26 հազար դրամով, ինչը հաստատումն է այն բանի, որ նոր ստեղծվել կամ «ստվերից» դուրս են եկել լավագույն դեպքում 5026 աշխատողներ, այսինքն՝ 10 անգամ պակաս Նիկոլ Վովակիչի հնչեցրած թվից: Ստի մեջ մերկացված «Ժողվարչապետը», ինչպես ժողովուրդն է ասում, իրեն գցեց «պեչենու բաղերը»: Զուտ մանիպուլյատիվ և ապատեղեկատվական քիչ թեզեր չհնչեցին նաև Նիկոլ Փաշինյանի մամուլի ասուլիսում, որը հրավիրվել էր ՀՀ վարչապետի պաշտոնում նրա ընտրվելու մեկամյակի առիթով, ս.թ. մայիսի 8-ին՝ լինեն դրանք վարկային պայմանագրերի, քրեակատարողական հաստատությունների բեռնաթափման, թե Հայաստանի Ազգային անվտանգության ծառայությունում փաստաթղթերի ոչնչացման մասին: Իհարկե, կարելի էր կոնկրետ օրինակներով ավելի մանրամասն կանգ առնել այս հարցերի վրա, որպեսզի ցայտուն ցույց տանք, որ մանիպուլյացիաները և ապատեղեկատվության տարածումը կազմում են Նիկոլ Վովակիչի գործունեության բովանդակությունը: Բայց դա այլ վերլուծության թեմա է: Այստեղ կարևոր է նշել, որ մանիպուլյացիաները և ապատեղեկատվությունը տնտեսության և սոցիալական հարաբերությունների ոլորտում, անշուշտ, պատիվ չեն բերում կառավարությանը, սակայն երբ մանիպուլյացիաներն ու ապատեղեկատվությունը սպառնում են պետության ազգային անվտանգությանը, նկատի ունեն Հայաստանի Հանրապետությունը և Արցախի Հանրապետությունը, այդ ժամանակ դրանք կրում են հանցավոր բնույթ: Այսպես, ս.թ. հունիսի 5-ին Ն.Փաշինյանը լրագրողների հետ զրույցում ասաց. «Ուզում եմ ձեր

ուշադրությունը հրավիրել, որ ես Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ռազմաքաղաքական ղեկավարության և Հայաստանի Հանրապետության ռազմաքաղաքական ղեկավարության հետ մի քանի անգամ հանդիպումներ են ունեցել և ներկայացրել են Ղարաբաղի հարցի լուծման վերաբերյալ իմ տեսլականը և հետաքրքրվել են՝ իմ առաջադրած տեսլականի հետ համաձայն են, թե՞ համաձայն չեն: Պարզվել է, որ բոլորը համաձայն են դրա հետ, և երբ որ դրանից հետո էդ սեղանի շուրջ ներկա մարդիկ հրահրում են տակից և ասում են, որ այս կառավարությունը հողեր է ծախում, ինձ մոտ հարց է առաջանում՝ ես էս մարդու հետ նստել, խոսել եմ գաղտնիության պայմաններում, թե ոնց եմ պատկերացնում, ինչ քայլերով մենք պետք է գնանք առաջ, եթե էդ մարդը դուրս է գալիս և իր օգնականին ասում է՝ «Գնա «Ֆեյսբուք»-ում գրի, որ Փաշինյանը հողերը ծախում ա», ինչի՞ համար է ինքը դա անում»: Պարզ է, թե ում նկատի ունեն «ժողվարչապետը»: Արձագանքը հետևեց անհապաղ: Նույն օրը Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյանը, անդրադառնալով Փաշինյանի այս հայտարարությանը, արժանապատվորեն ասաց. «Նմանատիպ հարցեր ինձ արդեն ուղղել են, մասնավորապես՝ ս.թ. մայիսի 20-ին ՀՀ Ազգային ժողովի «Իմ քայլը» խմբակցության անդամների ու լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ: Ես ասել եմ, որ եթե կան դավադիրներ, նրանք պատժվելու են, և եթե որևէ մեկին հայտնի են կոնկրետ անձինք և նրանց դավադրության ապացուցված փաստեր, ապա թող մեզ տեղեկացնեն, և մենք համապատասխան քայլեր կձեռնարկենք»: Տեսեք, հարգելի ընթերցող, թե որքան անհամարժեք է Հայաստանի «ժողվարչապետն» իր զբաղեցրած պաշտոնին, որ այդպես էլ չկարողացավ ազատվել կանխակալ թերթի ծախողակ թղթակցի փստանշանից, որը մասնագիտացել է զրպարտության ու ապատեղեկատվության մեջ: Եթե դրան ավելացնենք նրա անթաքույց ցանկությունը՝ ամեն գնով լուծել քաղաքական ընդդիմախոսների հարցերը, ապա բարդ իրավիճակում, որն ստեղծվել է Անդրկովկասում, Իրանի Իսլամական Հանրապետության շուրջ, ես ստիպված եմ հերթական անգամ փաստել. Նիկոլ Փաշինյանն ավելի ու ավելի վտանգավոր սպառնալիք է դառնում Հայաստանի ազգային անվտանգությանը: Այդ սպառնալիքին դիմակայել, չեզոքացնել այն՝ նշանակում է փրկել և՛ Հայաստանի Հանրապետությունը, և՛ Արցախի Հանրապետությունը: Մեր փրկության բանալին հայ հասարակության բոլոր առողջ ուժերի միավորումն է, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի և Սերժ Ազատի Սարգսյանի, Արցախի ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսների, Արցախի զինված ուժերի կադրային հրամանատարների ջանքերի համախմբումը, որոնք Հայաստանի իշխանությունների կողմից ենթարկվում են նպատակաուղղված վարկաբեկման: Եվ իհարկե, բացառիկ հրատապ է հայկական երկու պետությունների բոլոր առողջ ուժերի միավորումը, որոնք անկախ են արտաքին ազդեցությունից,

նստած չեն հալկոր Ջորջ Սորոսի ֆինանսական ասեղի վրա, չեն հանդիսանում տոտալիտար կրոնական այնպիսի աղանդների անդամներ, ինչպիսին է «Կյանքի խոսքը», էլ չեն ասում այն մասին, որ չեն հանդիսանում ժամանակակից սողոմականներ, ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստներ, լինեն դրանք կառավարությունում, ՀՀ Ազգային ժողովում, թե մեկ այլ տեղ: Համոզված եմ, որ նման միավորումը ոչ միայն հնարավոր է, այլև կենսականորեն պահանջված: Այստեղ շատ կարևոր է Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի կողմնակիցների ջանքերի համախմբումը, երկու առաջնորդներ, որոնց կյանքի իմաստը, համարձակվում եմ վստահ լինել, նրանում է, որ ապահովեն Արցախի Հանրապետության անվտանգությունը: Եվ հենց այդ պատճառով նրանք, որ դարաբաղյան ազգային-ազատագրական պատերազմի առաջին իսկ օրերից, նրա ամենաթեժ պահին՝ 1992 – 94թթ., ինչպես եղել են բարիկադի մի կողմում, այնպես էլ մեր օրերում ճակատագրով նրանց համար նախատեսված է լինել միասին, այլապես կջնջվեն Արցախի ազատագրման, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ստեղծման նրանց համատեղ հերոսական պայքարի տարիները: Ընդ որում՝ պակաս կարևոր չէ, որ նրանց միավորումը և համատեղ պայքարը ազգային անվտանգության սպառնալիքների կանխման գործում կծածկեն, զրոյի կհանգեցնեն աշխատանքի բոլոր թերություններն ու բացթողումները, որոնք, ավաղ, եղել են և այժմ էլ մեղսագրվում են նրանց:

Հ.Գ. Ասել, թե 2018թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո մեր առօրյայում լուսավոր օրեր չեն եղել, չափազանցություն կլիներ: Ոչ, բնավ ոչ: Այսպես, ս.թ. մայիսի 28-ին Մոսկվայում տեղի ունեցավ, ըստ իս, եզակի մշակութային իրադարձություն. երևանցի տաղանդավոր տասնմեկամյա ջութակահար Ալեքսանդր Խաչատրյանի ելույթը «Նովայա Ռոսիա» պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ, որի հիմնադիրն ու գլխավոր դիրիժորն է Յուրի Բաշմետը: Երաժշտական այդ տոնակատարության ծրագրում էր Պ. Ի. Չայկովսկու Ջութակի կոնցերտը նվագախմբի հետ: Մասնագետներն ու երաժշտասերները համերգից հետո միահամուռ էին իրենց կարծիքի մեջ, որ մինչ այդ Պյոտր Իլյիչ Չայկովսկու՝ կատարման համար այս բարդագույն ստեղծագործությունն այդ տարիքում հնարավոր չէր թվացել, ընդ որում, ինչպես նրանք նշում էին, երաժշտության աշխարհում նման նախադեպեր չափազանց քիչ են եղել: Բավական բնութագրական է, որ հայաստանցի տաղանդաշատ պատանու բեմելը հնարավոր դարձավ շնորհիվ Հայաստանի Հանրապետության երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի աջակցության: Իսկ բացասական առումով հարկ է նշել մեկ այլ հանգամանք. Հայաստանի կեղծ հեղափոխական նոր իշխանություններն այդպես էլ հարկ չհամարեցին ուշադիր գտնվել և մասնակիցը լինել մեր երկրների մշակութային կյանքի համար այսքան վառ իրադարձությանը: Չէ՞ որ նրանց պատկերացմամբ՝ դա սոսկ սովորական համերգ էր, «ավաղ»,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գրկված հեղափոխական պաթետիկայից, դատարանների շենքերը փակելու կոչերից ու այլ մարագմատիկ ցնդաբանությունից: Օգտվելով ընծեռված հնարավորությունից, իսկ հույս ունեմ, որ այն կլինի, կցանկանայի շնորհավորել Ալեքսանդր Խաչատրյանին՝ հեղինակավոր «Նովայա Ռոսիա» պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ փայլուն համերգի առիթով, կրկնում եմ, որի գեղարվեստական ղեկավարը Յուրի Բաշմետն է: Կցանկանայի շնորհակալություն հայտնել նաև Ալիկի մանկավարժին՝ հանձին Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Արտաշես Մկրտչյանի, Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի գլխավոր դիրիժոր, մաեստրո Էդուարդ Թոփչյանի, որը Մոսկվայի համերգին ընդառաջ Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հետ Ալիկի ռեպետիցիայի համար հնարավորություն ստեղծեց: Խորապես խորհրդանշական է, որ Ալիկին աջակցել է մաեստրո Էդուարդ Թոփչյանը, որն ինքն էլ, լինելով, անշուշտ, տաղանդավոր երաժիշտ, տասնհինգ տարեկանում իր ընկերների հետ ստեղծեց «Սերենադա» կամերային նվագախումբը և դարձավ գեղարվեստական ղեկավար ու դիրիժոր: Կցանկանայի նաև շնորհակալություն հայտնել հայտնի դերասան և էստրադային երգիչ Արայիկ Առնոյի Բաբաջանյանին, Մոսկվայի Պ. Ի. Չայկովսկու անվան պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Սուրեն Հախնազարյանին, որոնք համերգին իրենց ներկայությամբ սատարեցին բազմախոստում պատանի ջութակահար Ալեքսանդր Խաչատրյանին, նրանց պատմական հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության արժանավոր երիտասարդ ներկայացուցչին:

Ավարտելով հոդվածը՝ կցանկանայի հատուկ նշել, որ Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսների համախմբումը Անդրկովկասում խաղաղության պահպանման գրավականն է: Եվ դա չափազանցություն չէ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРМЕНИЯ И АРМЯНЕ НАДЁЖНО ЗАЩИЩЕНЫ РЯДОМ С РОССИЕЙ

Аннотация

В наше крайне сложное время вновь убеждаешься в безальтернативности исторического выбора не то что моих далеких-далеких предков, но и всего армянского народа: Армения и армянский народ надёжно защищены, когда осознанно и с глубокой верой рядом с Россией. Этого, увы, не понять ни соросовским прихлебателям, ни активистам тоталитарных религиозных сект, ни представителям ЛГБТ-сообществ.

С 4 по 8 июля 2019 г. в Люксембурге проходила 28-я ежегодная сессия Парламентской Ассамблеи ОБСЕ (далее – ПА ОБСЕ). Как было заявлено, обсуждения должны были проходить в рамках темы «Содействие устойчивому развитию в интересах укрепления безопасности: роль парламентов». Однако, внимательно ознакомившись с итоговой Декларацией Люксембургской сессии ПА ОБСЕ, невольно получаешь впечатление, что отдельные пункты и резолюции, нашедшие место в Декларации, не только не содействуют налаживанию сотрудничества, но, по существу, порождают новые вызовы безопасности в регионе ОБСЕ. Чтобы не быть голословным, приведу несколько конкретных примеров. Так, в пункте 10 Главы I читаем: «... признавая усилия сопредседателей Минской группы ОБСЕ, направленные на достижение мирного и долгосрочного урегулирования нагорно-карабахского конфликта, и приветствуя установившийся в последнее время между лидерами Армении и Азербайджана конструктивный диалог в интересах создания благоприятных условий для обеспечения мира и принятия мер в гуманитарной сфере ...». Что ж, очень приемлемая формулировка, впрочем, как и положения пункта 21, где записано: «... призывает лидеров Армении и Азербайджана активизировать диалог в рамках посреднических усилий, возглавляемых сопредседателями Минской группы ОБСЕ, и принять конкретные и ощутимые меры в интересах мирного урегулирования нагорно-карабахского конфликта на основе базовых принципов Хельсинкского Заключительного акта, в том числе необходимости воздерживаться от применения силы или угрозы приме-

нения силы, уважения территориальной целостности, равноправия и права народов распоряжаться своей судьбой». Вот и прекрасно, подумает каждый сведущий в сути этого конфликта читатель.

Но не тут-то было. Уже в 22-м пункте полностью перечеркивается суть вышеотмеченных 10 и 21 пунктов. Так, в пункте 22 отмечается: «... Рекомендует (имеется в виду ПА ОБСЕ. – А. Г.) активизировать ориентированные на достижение конкретных результатов обсуждения в рамках согласованных форматов в области разрешения конфликтов и призывает стороны конфликтов вступить в переговоры добросовестно, без предварительных условий, с целью достижения всеобъемлющего и прочного мира при полном уважении суверенитета, территориальной целостности и нерушимости международно признанных границ Грузии, Украины, Азербайджана и Республики Молдова». Такая вот опасная формулировка, которая фактически сводит на нет, к примеру, по части формулировки «территориальной целостности и нерушимости международно признанных границ Азербайджана» аж пять совместных заявлений глав государств-сопредседателей Минской группы ОБСЕ – России, США, Франции по мирному урегулированию Нагорно-карабахского конфликта (совместные заявления от 10 июля 2009 г., принятые в Л'Аквиле (Италия), от 26 июня 2010 г. – в Мускоке (Канада), от 26 мая 2011 г. – в Довиле (Франция), от 18 июня 2012 г. – в Лос-Кабосе (Мексика), от 18 июня 2013 г. – в Эннискиллине (Северная Ирландия). При этом следует особо отметить, что через все пять совместных заявлений президентов России, США, Франции красной нитью четко обозначается принцип, определяющий будущее окончательного статуса Нагорного Карабаха «имеющее обязательную юридическую силу волеизъявление его населения; право всех внутренних и перемещенных лиц и беженцев на возвращение в места прежнего проживания; международные гарантии безопасности, включая миротворческую операцию». Следует отметить, что вышеотмеченный пункт 22 Декларации полностью сводит на нет и 5 основных положений (из общих 6) обновленных Мадридских принципов Нагорно-карабахского урегулирования, которые были обнародованы 10 июля 2009 года в заявлении глав государств-сопредседателей Минской группы ОБСЕ, сделанном в итальянском городе Л'Аквила, а именно: предоставление Нагорному Карабаху переходного статуса, обеспечение его безопасности и самоуправления; создание коридора, связывающего Армению с Нагорным Карабахом; определение в будущем окончательного правового статуса Нагорного Карабаха на основе юридически обязывающего волеизъявления; право всех внутренне перемещенных лиц и беженцев на возврат в места своего прежнего проживания; международные гарантии, включающие миротворческую операцию.

Естественно, напрашивается вопрос: неужели члены армянской делегации в ПА ОБСЕ – сподвижники «народного премьера» и иже с ними были в полном неведении о предыстории дипломатических подходов, имевших место при урегулировании конфликта? Складывается впечатление, что они даже не удосужились ознакомиться с декларациями ежегодных сессий Парламентской Ассамблеи ОБСЕ за 2012–2018 годы. Ваш покорный слуга имел честь в 2012–2017 годах возглавлять делегацию Национального Собрания Республики Армения (далее – НС РА) в ПА ОБСЕ, а в 2017–2018 годах главой армянской делегации в ПА ОБСЕ была Эрмине Микаеловна Нагдалян. Так вот за прошедшие 7 лет ни в одной из деклараций ПА ОБСЕ не было утверждено какой-либо формулировки, хотя бы на йоту не соответствовавшей духу совместно принятых заявлений президентов государств-сопредседателей Минской группы ОБСЕ. Пусть читатель не сочтет за нескромность, замечу также, что мне приходилось не раз и не два выступать с жесткой критикой проектов деклараций, в которых были откровенно антиармянские и антироссийские формулировки. Не ради красного словца, а в подтверждение сказанного приведу отдельные выдержки из моих выступлений.

Так, в одном из своих выступлений 30 июня 2013 года на ежегодной Стамбульской сессии ПА ОБСЕ я заявил: «Если мы озаглавили повестку дня нашей сессии «Хельсинки + 40», то должны в обязательном порядке придерживаться того правила, что, ссылаясь на один из 10 основополагающих принципов, легших в основу Хельсинкского Заключительного акта и в дальнейшем международного права, отмечать и другие принципы, в частности, принцип права на самоопределение, принцип воздержания от применения силы или угрозы применения силы ...».

Из моего выступления от 1 июля 2013 года, Стамбул: «Я категорически не согласен с мнением азербайджанского коллеги, который стал умалять роль Минской группы ОБСЕ. Пользуясь случаем, я выражаю свою благодарность президентам США, России, Франции, чьими усилиями вот уже 20 лет зона Нагорно-карабахского конфликта находится в состоянии относительного мира несмотря на то, что Азербайджан ежегодно тратит на вооружение около 3 млрд долларов. Принятие этой поправки преследует одну-единственную цель – подключить к переговорному процессу по Нагорному Карабаху Турцию, а мы знаем, что Турция и Азербайджан – это одна нация, два государства».

Из выступления 2 июля 2013 г., Стамбул: «Я вспомнил, как в 2008 году канцлер ФРГ Вилли Брандт, посетив памятник героям Варшавского восстания в гетто, упал на колени, скрестил руки на груди и склонил голову. С этого дня началось великое примирение между немцами и еврейским народом».

Из выступления 2 июля 2013 г., Стамбул: «И наконец, в 2012 году, в августе, после того как был экстрадирован азербайджанский убийца Рамиль Сафаров, на следующий же день власти Азербайджана выпустили его на свободу (речь об офицере азербайджанской армии, который убил спящего армянского офицера Гургена Маргаряна в дни учебы в рамках программы НАТО). Соединенные Штаты Америки в лице президента Барака Обамы, Европарламент, генеральный секретарь ОДКБ Николай Бордюжа, генеральный секретарь НАТО Андерс Фог Расмуссен осудили факт освобождения преступника. Между тем после его освобождения начался процесс героизации этого убийцы. И что самое интересное, один из самых активных участников героизации убийцы сегодня был избран заместителем председателя Первого комитета ПА ОБСЕ. И это произошло по той простой причине, что самым циничным образом меня лишили возможности просто проинформировать Ассамблею об этом».

Я подробно привел некоторые выдержки из некоторых моих выступлений, а их было 13, на 22-й ежегодной сессии Парламентской Ассамблеи ОБСЕ, проходившей с 29 июня по 3 июля в Стамбуле. Думаю, что мои выступления сыграли свою роль – в Стамбульской декларации нет ни одной антиармянской формулировки. Замечу, что с полными текстами выступлений читатель может ознакомиться в книге «Арташес Гегамян: Армения в таможенном союзе – начало необратимых перемен в Закавказье» (Ереван, Тигран Мец, 2014 г.). Для полноты картины приведу отдельные выдержки из моих выступлений на 23-й ежегодной сессии ПА ОБСЕ, проходившей с 28 июня по 2 июля 2014 г. в Баку. Так, 28 июня 2014 года в своем выступлении я заявил: «Здесь прозвучала очень опасная мысль о том, что США являются сверхдержавой и они-де должны решать Нагорно-карабахский конфликт. А кто отрицает, что США – великая держава? Но в чем опасность этого утверждения? Опасность в том, что исподволь игнорируется роль Минской группы ОБСЕ. Уж если Нагорно-карабахский конфликт разрешается всего лишь одним государством, зачем сохранять Минскую группу ОБСЕ? Да и зачем в принципе иметь ОБСЕ, если есть мировой судья и об этом говорит руководитель делегации (имеется в виду азербайджанского Милли меджлиса в ПА ОБСЕ), страны которая декларирует исключительное уважение к США, равно как и к Франции, и к Российской Федерации». А вот выдержка из выступления 29 июня 2014 г., Баку: «То, что произошло в Ходжалу, – это позор не только здесь сидящих, но и всего мира, поскольку стала возможной такая трагедия в XX веке. Но есть небезызвестная статья, датированная 1992 годом, интервью тогдашнего лидера Азербайджана Аяза Муталибова очень добросовестной чешской корреспондентке Дане Мазаловой, где Муталибов четко говорит, что армяне оставили коридор для мирного вывода от-

туда азербайджанских граждан (однако это говорит Муталибов, а не Арташес Гегамян), увы, «кому-то было выгодно в обязательном порядке убить мирных азербайджанских граждан, чтобы потом свалить все это на действующие власти Азербайджана», – заявил в интервью А. Муталибов.

Далее в своем выступлении я сказал: «Армянская делегация на Генеральной Ассамблее ООН не поддержала Резолюцию против России, в которой утверждалось, что, дескать, Россия аннексировала Крым. Ничего подобного не было. Крымский народ воспользовался правом на самоопределение и вернулся в свое историческое лоно, в Россию. Из-за Крыма было несколько войн, в том числе и российско-турецких, вот турецкие коллеги не дадут соврать, и всегда Крым входил в состав России. И сейчас эти кощунственные заявления о том, что в Крыму стали хуже жить, на соответствуют действительности, хотя бы по той простой причине, что в разы повысилась зарплата, увеличились пенсии. Армения защищает в этом вопросе позицию России, потому что она тоже столкнулась с аналогичной проблемой в связи с самоопределением Нагорного Карабаха». Можно было бы привести и другие выдержки из 11 моих выступлений, однако в этом нет смысла. Важен итог: в Бакинской декларации 23-й ежегодной сессии Парламентской Ассамблеи ОБСЕ нет ни единой формулировки, идущей в разрез с комплексом основополагающих принципов Нагорно-карабахского урегулирования.

Уважаемый читатель, надеюсь, обратил внимание, что я привел выдержки из моих выступлений в Стамбуле и Баку, где, мягко выражаясь, руководители их стран не самым дружелюбным образом были настроены к армянской делегации НС РА в ПА ОБСЕ.

Говоря об антироссийских резолюциях, принятых по итогам Люксембургской ежегодной сессии ПА ОБСЕ (а скорее ввиду отсутствия кворума не принятых), не могу не отметить всю геополитическую ангажированность отдельных резолюций: «Энергетическая безопасность в регионе ОБСЕ», а также откровенно безосновательная резолюция «Милитаризация Российской Федерацией временно оккупированных Автономной Республики Крым и города Севастополя, Украины, Черного и Азовского морей».

Возвращаясь к теме антиармянской формулировки, нашедшей место в Люксембургской декларации, замечу, что вину за сей провал армянская делегация возложила – на кого вы думаете? – на бывших руководителей делегаций НС РА в Парламентской Ассамблее ОБСЕ Арташеса Гегамяна и Эрмине Нагдалян (которые, повторюсь, руководили делегациями НС РА в 2012–2018 гг.) с лживым утверждением о том, что они от нас якобы получили плохое наследство. Словом, как говорят, маразм крепчает. Еще раз отмечу, что за эти годы не было принято ни

одной декларации или резолюции ПА ОБСЕ, имеющей антиармянские формулировки. Как и следовало ожидать, пальма первенства в хамском отношении к нашей деятельности за одиозным зоологическим русофобом Арманом Бабаджаняном, депутатом НС РА, главным редактором крайне русофобской газеты «Жаманак» («Время») и интернет-издания 1in.am. То, что Арман Бабаджанян в сегодняшней «новой Армении» должен был чувствовать себя вольготно и вести себя по-хамски, было вполне ожидаемо. Напомним читателям, что он является одним из вдохновителей ЛГБТ-сообщества Армении, то есть представителем одного из основных пособников государственного переворота апреля–мая 2018 года. Справедливости ради отметим, что в патологической ненависти к нам с ним почти на равных конкурирует тоталитарная религиозная секта «Слово жизни». Что в нем, в представителе сексуального меньшинства, ценю, так это его откровенность, ведь он и не отрицает факт своих романтических похождения, начиная с отсидки в тюрьме за дезертирство из армии и вплоть до наших дней. Видать, в ЛГБТ-сообществе весьма ценно, когда даже в суровую годину испытаний, то есть пребывания в не столь отдаленных местах, сей герой не потерял чувства духа, даря радость сокамерникам, скрашивая их дотоле весьма суровую аскетическую уединенность. А по существу сей персонаж 7 июля т.г. на своей страничке в Facebook написал: «Вчера (подразумевал 6 июля т.г. – А. Г.) наконец-то легко вздохнул, в ПА ОБСЕ Армении удалось нейтрализовать несколько турецко-азербайджанских опасных формулировок (он в абсолютном неведении о механизмах составления итоговых деклараций в ПА ОБСЕ, поэтому ему показалось, что изъятие каких-то формулировок из резолюций комитетов ПА ОБСЕ это уже победа. – А. Г.). Нет сомнений, что если бы Армении не удалось переформулировать отдельные положения, нашедшие место в резолюциях, то следующую попытку сделали бы в ПАСЕ, чему последовала бы новая апрельская война. Вот как прежняя власть своим бесчеловечным бездействием орошала диверсионную деятельность Азербайджана, нападения и создание международного фона, легитимирующего апрельскую войну. Кто в течение ряда лет в ПА ОБСЕ и ПАСЕ представлял Армению (задается вопросом Арман Бабаджанян. – А. Г.)? Арташес Гегамян и Эрмине Нагдалян долгие годы считались внутри властей Армении защитниками российских интересов, если не ошибаюсь, были осуждены в собственных партийных кругах (замечу, что в Программе партии «Национальное Единение», основателем и председателем которой имею честь быть, углубление стратегического союза России и Армении – программная установка партии. – А. Г.) ... Трудно сказать, Путин ввел Гегамяна и Нагдаляна в команду Саргсяна или они внедрены Саргсяном в «антиимпериалистической» борьбе (да простит меня читатель, что я

вынужден излагать эту ахинею, ведь принято же не обижать ЛГБТ-депутатов, о чем недвусмысленно недавно заявил даже Владимир Владимирович Путин в интервью FinancialTimes. – А. Г.), но депутаты, члены делегаций, руководимых ими рассказывают, что Гегамян и Нагдалян в иностранных столицах русские интересы защищали более страстно, чем российские депутаты». Видимо, сей субъект был наслышан о том, что при голосовании по принятию Хельсинкской декларации на 24-й ежегодной сессии ПА ОБСЕ (5–9 июля 2015 года, Хельсинки) после объявления президентом ПА ОБСЕ Илккой Канервой о единодушном принятии Хельсинкской декларации ваш покорный слуга, уважаемый читатель, громогласно возразил, указав на грубое нарушение Регламента ПА ОБСЕ, мотивировав свое утверждение тем, что этот вопрос не был поставлен на голосование. Ошибка была исправлена, президент ПА ОБСЕ поставил проект Декларации на голосование. Единственным депутатом, проголосовавшим «против» принятия Хельсинкской декларации, напичканной антироссийскими формулировками, был руководитель делегации НС РА в ПА ОБСЕ Арташес Гегамян. Напомню читателям, что делегация Федерального Собрания Российской Федерации бойкотировала 24-ю ежегодную сессию ПА ОБСЕ, так как принимающая финская сторона не выдала въездной визы члену российской делегации, представляющего Крым. Однако, чтобы сильно не разочаровывать ЛГБТ– депутата из Армении, замечу, что 13–15 октября 2013 года в Будве (Черногория) проходило ежегодное осеннее заседание ПА ОБСЕ. Программой заседания было предусмотрено рассмотрение весьма актуальных вопросов: о положении в Сирии и о противодействии терроризму и транснациональным угрозам в пространстве ОБСЕ и соблюдение прав человека. Так вот в одном из своих выступлении по повестке дня я счел необходимым сделать замечание в адрес своих коллег по ПА ОБСЕ, заметив, что в работе ПА ОБСЕ все еще продолжает иметь место применение двойных стандартов при оценке даже вполне конкретных событий. Свое утверждение я обосновал констатацией бесспорного факта об исключительной личной роли президента России Владимира Владимировича Путина в вопросе о запрещении разработки, производства, накопления и применения химического оружия и его уничтожения. Далее мной был озвучен призыв к справедливости и принятию той простой истины, что уж если по-честному, то Нобелевскую премию мира следовало бы присудить президенту России Владимиру Путину, инициатору уничтожения Сирией арсеналов химического оружия, а не «инструменту», осуществляющему мониторинг этого разоружения. С подробностью моего выступления читатель может ознакомиться, прочитав статью под заглавием «Арташес Гегамян: Политика менторских нравоучений европейцев в ПА ОБСЕ потерпела фиаско» (REGNUM, 22

октября 2013 г.). Можно было привести множество выдержек из других моих выступлений в ПА ОБСЕ, в которых главенствующей темой было озвучивание судьбоносной роли России в сохранении мира и безопасности в регионе ОБСЕ, безальтернативность для Армении стратегического союза с Россией. Естественно, при этом напрашивается вопрос, неужто моя принципиальная позиция была неведома президенту Армении Сержу Саргсяну, когда он лично рекомендовал меня, председателя партии «Национальное Единение», на ответственную работу руководителя делегации НС РА ПА ОБСЕ. И это в условиях, когда в самой Республиканской партии, руководимой Сержем Азатовичем, было немало достойнейших кандидатур на эту работу. Пишу об этом, чтобы народные избранники из ЛГБТ-сообщества, то есть депутаты НС РА нынешнего созыва, если им это под силу, поразмыслили над этим фактом. Что же касается моей подготовки к очередным сессиям ПА ОБСЕ, то, как правило, накануне этих форумов я на постоянной основе готовил небольшие книги по актуальным на то время, на мой взгляд, вопросам безопасности в регионе ОБСЕ. Отмечу, что материал, изложенный в книге, предоставлялся читателям на всех рабочих языках ОБСЕ, а также на турецком. Само собой разумеется, что оригинал книг был на армянском языке. И уже перед открытием сессии Секретариат ПА ОБСЕ раздавал мои книги руководителям делегаций 56 стран-участниц ПА ОБСЕ, а также президенту, генеральному секретарю, руководителям комитетов ПА ОБСЕ, что, как показала практика, во многом облегчало мою работу по разъяснению позиции армянской делегации при обсуждении актуальных вопросов повестки дня ПА ОБСЕ. Считаю своим долгом поблагодарить за столь внимательное отношение к моей скромной персоне Генерального секретаря ПА ОБСЕ Роберто Монтелла. Я допускаю, что Арман Бабаджанян мог быть не в курсе той, без преувеличения, последовательной и, смею сказать, кропотливой работы, которая проводилась в промежутках между сессиями ПА ОБСЕ, равно как он и иже с ним могли быть в неведении о моих выступлениях. В те годы не было принято пропагандировать проделанную в международных организациях работу, так как считалось, что мы исполняем свой долг народного избранника. Не то что сейчас, когда, не дожидаясь итогов Люксембургской сессии ПА ОБСЕ, представители нынешних властей, перекрасившиеся в оппозицию к прежним властям, трубят о своих мнимых успехах. Более того, чтобы особо выпятить свои несуществующие успехи, лгут, сваливая вину на «бездеятельность» прежних делегаций в международных организациях. Им, конечно, трудно понять, что мы работали не для рекламы, а ради безопасности Отечества.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте, а посему расскажу читателям незабываемую историю. По завершении 22-й ежегодной Стамбульской сессии ПА ОБСЕ принимающая турецкая сторона 3 июля 2013 года для членов делегаций ПА ОБСЕ организовала морскую прогулку по Босфорскому проливу. И вот, как только я ступил на теплоход, один из членов Секретариата ПА ОБСЕ с тревогой в голосе сообщил мне, что руководители делегации Федерального Собрания Российской Федерации по всему теплоходу объявили розыск руководителя армянской делегации, при этом он указал мне, что они расположились на палубе теплохода. Со смешанными чувствами неизвестности и тревоги я подошел к столу, за которым расположились члены делегации Федерального Собрания Российской Федерации. Заместитель руководителя российской делегации генерал-полковник в отставке, сенатор Владимир Федорович Кулаков командирским голосом обратился ко мне: «Арташес, давай присаживайся рядом со мной и Николаем Дмитриевичем (Николай Дмитриевич Ковалев, генерал армии в отставке, депутат Госдумы, руководитель делегации Федерального Собрания РФ в ПА ОБСЕ. – А. Г.)». Не скрою, я с удовольствием принял приглашение. Еще бы. По правую руку капитана запаса Арташеса Гегамяна расположился генерал армии Николай Ковалев, по левую – генерал-полковник Владимир Кулаков. Николай Дмитриевич присущим ему спокойным тоном вполголоса сказал мне, чтобы я по теплоходу особо неразгуливал и держался рядом с делегацией России. Владимир Федорович, видимо, уловив мой вопросительный взгляд, продолжил: «С басурманами ухо надо держать остро, чтобы вдруг на теплоходе не было несчастного случая, тем более после твоих гневных выступлений». Все собравшиеся за столом начали громко и дружно смеяться. Члены делегаций из других стран недоумевали, с чего это россияне и примкнувший к ним армянин так весело хохочут. Так ведь еще армянского коньяку не выпили. Этот случай врезался мне в память на всю жизнь, и вот почему. Тогда еще я поймал себя на мысли, что никогда не чувствовал себя столь защищенным, как в эти два незабываемых часа, проведенные на турецком теплоходе с портом приписки Стамбул. Город в самом сердце Османской империи, в котором в 1915 году начался Геноцид армян в Османской империи ...

Думая над этим, я все более склоняюсь к выводу, что во мне пробудился зов крови. «Гегамяны – участники национально-освободительного движения. В 1780 году они обратились (имели должность тысячника армянского пехотного полка Ереванского ханства) к русскому правительству с просьбой освободить их от ханского ига» – это выписка из книги Л. В. Матевосян «Эти удивительные армяне из Ахалциха» (Москва,

А. ГЕГАМЯН

Межрегиональный библиотечный коллектор, 2010 г.). С тех пор прошло 250 лет. В наше крайне сложное время вновь убеждаешься в безальтернативности исторического выбора не то что моих далеких-далеких предков, но и всего армянского народа: Армения и армянский народ надежно защищены, когда осознанно и с глубокой верой рядом с Россией. Этого, увы, не понять ни соросовским прихлебателям, ни активистам тоталитарных религиозных сект, ни представителям ЛГБТ-сообщества.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՒՍԱԼԻՈՐԵՆ ՊԱՇՏՊԱՆՎԱԾ ԵՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿՈՂՔԻՆ

Եվ այսպես, 2019թ. հուլիսի 4–8-ը կյուքսեմբուրգում տեղի ունեցավ ԵԱՀԿ խորհրդարանական վեհաժողովի (այսուհետ՝ ԵԱՀԿ ԽՎ) ամենամյա 28-րդ նստաշրջանը: Ինչպես հայտարարվել էր, քննարկումները պետք է տեղի ունենային «Աջակցություն կայուն զարգացմանը՝ ի շահ անվտանգության ամրապնդման. խորհրդարանների դերը» թեմայի շրջանակում: Սակայն, ուշադիր ծանոթանալով ԵԱՀԿ ԽՎ կյուքսեմբուրգյան նստաշրջանի ամփոփիչ Հռչակագրին, ակամա տպավորություն է ստեղծվում, որ առանձին կետեր ու բանաձևեր, որոնք տեղ են գտել Հռչակագրում, ոչ միայն չեն օժանդակում համագործակցության հաստատմանը, այլև, ըստ էության, առաջ են բերում անվտանգության նոր մարտահրավերներ ԵԱՀԿ տարածաշրջանում: Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չհնչի, բերեմ մի քանի կոնկրետ օրինակներ: Այսպես, Գլուխ I-ի 10-րդ կետում կարդում ենք. «Ընդունելով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների ջանքերը՝ ուղղված դարաբաղյան հակամարտության խաղաղ և երկարաժամկետ կարգավորմանը հասնելուն, և ողջունելով վերջին ժամանակներս Հայաստանի և Ադրբեջանի առաջնորդների միջև հաստատված կառուցողական երկխոսությունը՝ ի շահ խաղաղության ապահովման, հումանիտար ոլորտում միջոցների ձեռնարկման բարենպաստ պայմանների ստեղծման...»: Դե ինչ, շատ ընդունելի ձևակերպում է, ի դեպ, ինչպես և 21-րդ կետի դրույթը, որտեղ գրված է. «Կոչ է անում Հայաստանի և Ադրբեջանի առաջնորդներին ակտիվացնել երկխոսությունը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների գլխավորած միջնորդական ջանքերի ոլորտում, և ընդունել կոնկրետ ու շոշափելի միջոցներ՝ ի շահ դարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման՝ Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի հիմնարար սկզբունքների, այդ թվում ուժի կիրառումից կամ ուժի սպառնալիքից ձեռնպահ մնալու անհրաժեշտության, տարածքային ամբողջականության և իրավահավասարության ու ժողովուրդների՝ սեփական ճակատագիրը տնօրինելու սկզբունքի հարգման հիման վրա»: Դե, հիմալի է, կմտածի հակամարտության բովանդակությանը ծանոթ յուրաքանչյուր ընթերցող:

Բայց ոչ, բոլորովին այդպես չէ: Արդեն 22-րդ կետում լիովին ջնջվում է վերոնշյալ 10 և 21-րդ կետերի էությունը: Այսպես, 22-րդ կետում նշվում է.

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Երաշխավորում է (նկատի ունի ԵԱՀԿ ԽՎ-ն – Ա. Գ.) ակտիվացնել կոնկրետ արդյունքներին միտված քննարկումները համաձայնեցված ձևաչափերի շրջանակում, հակամարտությունների լուծման ոլորտում, և կոչ է անում հակամարտության կողմերին բանակցությունների մեջ մտնել բարեխղճորեն, առանց նախապայմանների, համապարփակ և ամուր խաղաղության հասնելու նպատակով՝ ինքնիշխանության, տարածքային ամբողջականության և Վրաստանի, Ուկրաինայի, Ադրբեջանի ու Մոլդովայի Հանրապետության միջազգայնորեն ճանաչված սահմանների անխախտելիության լիակատար հարգմամբ»։ Ահա այսպիսի վտանգավոր ձևակերպում, որը, փաստորեն, զրոյի է հանգեցնում, օրինակ, «տարածքային ամբողջականության և Ադրբեջանի միջազգայնորեն ճանաչված սահմանների անխախտելիության» ձևակերպման մասով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող երկրների՝ Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի նախագահների հինգ համատեղ հայտարարությունները Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման մասին [2009թ. հուլիսի 10-ին Լ'Աբվիլայում (Իտալիա), 2010թ. հունիսի 26-ին Մուսքոկում (Կանադա), 2011թ. մայիսի 26-ին Դովիլում (Ֆրանսիա), 2012թ. հունիսի 18-ին Լոս Կաբոսում (Մեքսիկա), 2013թ. հունիսի 18-ին Էնիսքիլենում (Հյուսիսային Իռլանդիա)] ընդունված համատեղ հայտարարությունները։ Ընդ որում՝ հարկ է հատկապես նշել, որ Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի և Ֆրանսիայի նախագահների բոլոր հինգ համատեղ հայտարարությունների միջով կարմիր գծի պես հստակ նշվում է. սկզբունք, որը սահմանում է Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական կարգավիճակի ապագան «նրա բնակչության պարտադիր իրավաբանական ուժ ունեցող կամարտահայտմամբ, բոլոր ներքին տեղահանվածների և տեղափոխված անձանց ու փախստականների իրավունքը՝ վերադառնալ նախկին բնակության վայրեր, անվտանգության միջազգային երաշխիքներ, ներառյալ խաղաղարար գործողությունը»։ Հարկ է նշել, որ Հռչակագրի վերոնշյալ 22-րդ կետը լիովին զրոյացնում է նաև Ղարաբաղյան կարգավորման թարմացված Մադրիդյան սկզբունքների 5 հիմնական դրույթները (ընդհանուր 6-ից), որոնք հրապարակվել են 2009թ. հուլիսի 10-ին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող պետությունների ղեկավարների հայտարարությունում, որն արվել է իտալական Լ'Աբվիլա քաղաքում, այն է. Լեռնային Ղարաբաղին անցումային կարգավիճակի տրամադրում, նրա անվտանգության և ինքնորոշման ապահովում, միջանցքի ստեղծում, որը Հայաստանը կկապի Լեռնային Ղարաբաղի հետ, ապագայում Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական կարգավիճակի սահմանում՝ իրավաբանորեն պարտավորեցնող կամարտահայտման հիման վրա, բոլոր ներքին տեղահանված անձանց և փախստականների վերադարձի իրավունք իրենց նախկին բնակության վայրեր, միջազգային երաշխիքներ, որոնք կներառեն խաղաղարար գործողություն։

Բնականաբար՝ հարց է ծագում. մի՞թե ԵԱՀԿ ԽՎ հայկական պատվիրակության անդամները՝ «Ժողվարչապետի» սխրակիցները և նրանց նմանները, լիովին անտեղյակ էին դիվանագիտական մոտեցումների նախա-

պատմությանը, որոնք եղել են հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ: Տպավորություն է ստեղծվում, որ նրանք անգամ զլացել են ծանոթանալ ԵԱՀԿ խորհրդարանական վեհաժողովի 2012–2018թթ. ամենամյա նստաշրջանների Հռչակագրերին: Ձեր խոնարհ ծառան պատիվ է ունեցել 2012–2017թթ. գլխավորելու Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ) պատվիրակությունը ԵԱՀԿ ԽՎ-ում, իսկ 2017–2018թթ. ԵԱՀԿ ԽՎ-ում հայկական պատվիրակության ղեկավարը Հերմինե Միքայելի Նաղդալյանն էր: Եվ ահա, անցած 7 տարիներին ԵԱՀԿ ԽՎ ոչ մի Հռչակագրում չի արվել որևէ ձևակերպում, որը գոնե աննշան համապատասխանած չլինի ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող անդամ պետությունների ղեկավարների համատեղ հայտարարությունների ոգուն: Թող ընթերցողն անհամեստություն չհամարի, բայց նաև նշեմ, որ ես քանիցս ելույթ եմ ունեցել Հռչակագրերի նախագծերի կոշտ քննադատությամբ, որոնցում եղել են ինչպես բացահայտ հակահայկական, այնպես էլ հակառուսական ձևակերպումներ: Ոչ թե հանուն պերճախոսության, այլ ի հաստատումն ասվածի՝ բերեմ որոշ մեջբերումներ իմ ելույթներից:

Այսպես, իմ ելույթներից մեկում՝ 2013թ. հունիսի 30-ին Ստամբուլում ԵԱՀԿ ԽՎ ամենամյա խորհրդաժողովում, ես ասացի. «Եթե մենք մեր խորհրդաժողովի օրակարգը վերնագրել ենք «Հելսինկի+40», ապա պետք է անպայման հետևենք այն կանոնին, որ, վկայակոչելով 10 հիմնարար սկզբունքներից մեկը, որոնք ընկել են Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի և հետագայում՝ Միջազգային իրավունքի հիմքում, նշենք նաև մյուս սկզբունքները, մասնավորապես՝ ինքնորոշման իրավունքի սկզբունքը, ուժի կիրառման սկզբունքից կամ ուժի կիրառման սպառնալիքից ձեռնպահ մնալու սկզբունքը...»:

Ստամբուլում իմ 2013թ. հուլիսի 1-ի ելույթից. «Ես կտրականապես համաձայն չեմ ադրբեջանցի գործընկերոջ կարծիքին, որն սկսեց նսեմացնել ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի դերը: Օգտվելով առիթից՝ ես երախտագիտությունս եմ հայտնում ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի նախագահներին, որոնց ջանքերով ահա արդեն 20 տարի դարաբաղյան հակամարտության գոտին գտնվում է համեմատական խաղաղության վիճակում՝ չնայած Ադրբեջանն ամեն տարի սպառնալիքների վրա ծախսում է մոտ 3 մլրդ դոլար: Այս լրացման ընդունումը միայն մեկ նպատակ է հետապնդում՝ դարաբաղյան բանակցային գործընթացում ներառել Թուրքիան, իսկ մենք գիտենք, որ Թուրքիան և Ադրբեջանը մեկ ազգ՝ երկու պետություն են»:

Ստամբուլում 2013թ. հուլիսի 2-ի ելույթից. «Ես մտաբերեցի, թե ինչպես 2008թ. ԳՖՀ կանցլեր Վիլի Բրանդտը, այցելելով Վարշավյան ապստամբության հուշարձան գետտոյում, ծնկի իջավ, ձեռքերը կրծքին խաչեց ու խոնարհեց գլուխը: Այդ օրվանից սկսվեց մեծ հաշտեցումը գերմանացի և հրեա ժողովուրդների միջև»:

Ստամբուլի խորհրդաժողովի 2013թ. հուլիսի 2-ի ելույթից. «Եվ վերջապես, 2012թ. օգոստոսին, այն բանից հետո, երբ արտահանձնվեց ադրբեջանցի մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովը, հաջորդ օրն իսկ Ադրբե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ջանի իշխանությունները նրան ազատ արձակեցին (խոսքն ադրբեջանական բանակի սպայի մասին է, որը կացնահարել էր հայ սպա Գուրգեն Մարգարյանին ՆԱՏՕ ծրագրի շրջանակում դասընթացների օրերին): Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները՝ հանձին նախագահ Բարաք Օբամայի, Եվրախորհրդարանը, ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղար Նիկոլայ Բորոյուժան, ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղար Անդերս Ֆոգ Ռասմուսենը դատապարտեցին հանցագործի ազատ արձակման փաստը: Այնինչ, նրա ազատ արձակումից հետո սկսվեց այդ մարդասպանի հերոսացման գործընթացը: Եվ որ ամենահետաքրքիրն է, մարդասպանի հերոսացման ամենաակտիվ մասնակիցներից մեկն այսօր ընտրվել է ԵԱՀԿ ԽՎ Առաջին կոմիտեի փոխնախագահ: Եվ դա տեղի է ունեցել այն պարզ պատճառով, որ ամենաանպատկառ ձևով ինձ զրկեցին Խորհրդաժողովին այդ մասին պարզապես տեղեկացնելու հնարավորությունից»:

Ես այսքան մանրամասն մեջբերեցի որոշ հատվածներ իմ ելույթներից, իսկ դրանք 13-ն են, ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի ամենամյա խորհրդաժողովից, որը տեղի է ունեցել Ստամբուլում հունիսի 29-ից հուլիսի 3-ը: Կարծում եմ, որ իմ ելույթները խաղացել են իրենց դերը. Ստամբուլի հռչակագրում չկա ոչ մի հակահայկական ձևակերպում: Նշեմ, որ ելույթների ամբողջական տեքստերին ընթերցողը կարող է ծանոթանալ «Արտաշես Գեղամյան. Հայաստանը մաքսային միությունում՝ անշրջելի փոփոխությունների սկիզբ Անդրկովկասում» (Երևան, Տիգրան Մեծ, 2014թ.) գրքում: Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, առանձին մեջբերումներ կատարեմ իմ ելույթներից ԵԱՀԿ ԽՎ 23-րդ ամենամյա խորհրդաժողովում, որը տեղի է ունեցել 2014թ. հունիսի 28-ից հուլիսի 2-ը Բաքվում: Այսպես, 2014թ. հունիսի 28-ին իմ ելույթում ես ասացի. «Այստեղ հնչեց շատ վտանգավոր միտք այն մասին, որ ԱՄՆ-ը գերտերություն է և հենց նա պետք է լուծի Ղարաբաղյան հակամարտությունը: Իսկ ով է ժխտում, որ ԱՄՆ-ը մեծ տերություն է: Բայց ո՞րն է այս պնդման վտանգավորությունը: Վտանգավորությունն այն է, որ աստիճանաբար անտեսվում է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի դերը: Իսկ եթե Ղարաբաղյան հակամարտությունը լուծվում է միայն մի պետության կողմից, ինչո՞ւ պահպանել ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը: Եվ ինչո՞ւ, ըստ էության, ունենալ ԵԱՀԿ, եթե կա միջազգային դատավոր և այդ մասին ասում է պատվիրակության ղեկավարը (նկատի է առնվում ադրբեջանական Միլի մեջլիսի պատվիրակության ղեկավարը ԵԱՀԿ ԽՎ-ում), երկիր, որը հռչակում է իր բացառիկ հարգանքը ԱՄՆ-ի հանդեպ, ճիշտ այնպես, ինչպես Ֆրանսիայի, ինչպես Ռուսաստանի Ղաշնության հանդեպ»: Իսկ ահա մեջբերում Բաքվում 2014թ. հունիսի 29-ի ելույթից. «Այն, ինչ տեղի ունեցավ Խոջալուում, դա խայտառակությունն է ոչ միայն այստեղ նստածների, այլև ողջ աշխարհի, քանի որ հնարավոր դարձավ նման ողբերգություն XX դարում: Բայց կա ոչ անհայտ հոդվածը՝ թվագրված 1992 թվականով, Ադրբեջանի այն ժամանակվա առաջնորդ Այազ Մութալիբովի հարցա-

գրույցը շատ բարեխիղճ չէիս թղթակցուիի Ղանա Մազալովային, որտեղ Մութալիբովը հստակ ասում է, որ հայերը խաղաղ միջանցք էին թողել այդտեղից ադրբեջանցի քաղաքացիներին հանելու համար: Սակայն, սա ասում է Այազ Մութալիբովը, ոչ թե Արտաշես Գեղամյանը, ավաղ, ինչ-որ մեկին շահավետ էր անպայման սպանել ադրբեջանցի խաղաղ բնակիչներին, որպեսզի հետո այդ ամենը դնի Ադրբեջանի գործող իշխանությունների վրա»... ՄԱԿ Գլխավոր վեհաժողովում հայկական պատվիրակությունը չպաշտպանեց Ռուսաստանի դեմ բանաձևը, որտեղ պնդվում էր, որ, իբր, Ռուսաստանն անեքսիայի է ենթարկել Ղրիմը: Նման բան չի եղել: Ղրիմի ժողովուրդն օգտվել է ինքնորոշման իրավունքից և վերադարձել իր հարազատ պատմական գիրկը, ներառվել Ռուսաստանի մեջ: Ղրիմի պատճառով մի քանի պատերազմ է եղել, այդ թվում և ռուս-թուրքական, ահա թուրք գործընկերները չեն թողնի, որ ստեմ, և միշտ Ղրիմը պատկանել է Ռուսաստանին: Եվ հիմա այդ սրբապիղծ հայտարարություններն այն մասին, որ Ղրիմում սկսել են ավելի վատ ապրել, չեն համապատասխանում իրականությանը, թեկուզև այն պարզ պատճառով, որ քանիցս բարձրացել է աշխատավարձը, ավելացել են թոշակները: Հայաստանը պաշտպանում է այս հարցում Ռուսաստանի դիրքորոշումը, որովհետև նույնպես բախվել է նման խնդրի Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորոշման հետ կապված»: Կարելի էր էլի մեջբերումներ կատարել իմ 11 ելույթներից, սակայն իմաստ չկա: Կարևորն արդյունքն է. Բաքվում ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի 23-րդ ամենամյա խորհրդաժողովի հռչակագրում չկա որևէ ձևակերպում, որը հակասում է Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հիմնարար սկզբունքների համալիրին:

Հարգելի ընթերցողը, հույս ունեմ, ուշադրություն դարձրեց, որ ես մեջբերումներ կատարեցի Ստամբուլում և Բաքվում իմ ելույթներից, մեղմ ասած՝ նրանց երկրների ղեկավարներն ամենաբարյաղացական ձևով չեն տրամադրված ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ՀՀ ԱԺ հայկական պատվիրակության հանդեպ:

Խոսելով հակառուսական բանաձևերի մասին, որոնք ընդունվել են ԵԱՀԿ ԽՎ Լյուքսեմբուրգի ամենամյա խորհրդաժողովում (ավելի ճիշտ՝ չեն ընդունվել քվորումի բացակայության պատճառով), չեն կարող չնշել առանձին բանաձևերի աշխարհաքաղաքական կողմնակալությունը, դիցուք. «Էներգետիկ անվտանգությունը ԵԱՀԿ տարածաշրջանում», ինչպես նաև «Ռուսաստանի Ղաշնության կողմից ժամանակավորապես օկուպացված Ղրիմի Ինքնավար Հանրապետության և Սևաստոպոլ քաղաքի, Ուկրաինայի, Սև ու Ազովի ծովերի ռազմականացումը» ակնհայտ անհիմն բանաձևեր:

Վերադառնալով հակահայկական ձևակերպման թեմային, որը տեղ է գտել Լյուքսեմբուրգյան հռչակագրում, նշեմ, որ այս ծախողման մեղքը հայկական պատվիրակությունը դրել է, պատկերացնո՞ւմ եք ում վրա՝ ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովում ՀՀ ԱԺ պատվիրակության նախկին ղեկավարների՝ Արտաշես Գեղամյանի և Հերմինե Նադդալյանի, որոնք,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կրկնում են, դեկավարել են ՀՀ Աժ պատվիրակությունները 2012–2018թթ., այն կեղծ պնդմամբ, թե իրենք, իբր, մեզանից վատ ժառանգություն են ստացել: Մի խոսքով, ինչպես ասում են, մարագմը խորանում է: Մեկ անգամ ևս նշեն, որ այդ տարիներին չի ընդունվել ԵԱՀԿ ԽՎ ոչ մի Հռչակագիր կամ բանաձև, որը հակահայկական ձևակերպումներ ունենար: Ինչպես և պետք էր սպասել, առաջնության դափնին մեր պատվիրակության հանդեպ անտաշ վերաբերմունքի հարցում անցանկալի, կենդանաբանական մակարդակի ռուսաստյաց, ՀՀ Աժ պատգամավոր, խիստ ռուսաստյաց «ժամանակ» թերթի և 1in.am ինտերնետ պարբերականի գլխավոր խմբագիր Արման Բաբաջանյանին է: Այն, որ Արման Բաբաջանյանն այօրվա «Նոր Հայաստանում» պետք է իրեն արծակ-համարծակ զգա ու իրեն անտաշ պահի՝ միանգամայն սպասելի էր: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ նա Հայաստանի ԼԳԲՏ հանրույթի ոգեշնչողներից է, այսինքն՝ 2018թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման հիմնական շարժիչներից մեկի ներկայացուցիչը: Հանուն արդարության նշենք, որ մեր հանդեպ պաթոլոգիական ատելության հարցում նրանց հետ գրեթե հավասար մրցակցում է տոտալիտար «Կյանքի խոսք» աղանդը: Ի՞նչն են նրա՝ սեռական փոքրամասնության ներկայացուցիչ մեջ, գնահատում, դա նրա անկեղծությունն է, չէ՞ որ նա չի էլ ժխտում իր ռոմանտիկ արկածների փաստը՝ սկսած բանտում բանակից դասալքության համար նստելուց ընդհուպ մինչև մեր օրերը: Ըստ երևույթին, ԼԳԲՏ հանրույթում բավական գնահատելի է, երբ անգամ փորձությունների դաժան, այսինքն՝ ոչ այնքան հեռավոր վայրերում գտնվելու պահերին սույն հերոսը չի կորցրել ոգու արիությունը՝ ուրախություն պարգևելով խցակիցներին՝ մինչև անգամ զարդարելով նրանց խիստ ասկետական միայնությունը: Իսկ, ըստ էության, սույն պերսոնաժը ս.թ. հուլիսի 7-ին Facebook-ի իր էջում գրել է. «Երեկ (նկատի ուներ ս.թ. հուլիսի 6-ը – Ա. Գ.) վերջապես թեթև շունչ քաշեցի, ԵԱՀԿ ԽՎ-ում Հայաստանին հաջողվեց չեզոքացնել մի քանի թուրք-ադրբեջանական վտանգավոր ձևակերպումներ (նա բացարձակ անտեղյակ է ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ամփոփիչ հռչակագրերի կազմման մեխանիզմների մասին, ուստի նրան թվացել է, թե ինչ-որ ձևակերպումներ հանելը ԵԱՀԿ ԽՎ կոմիտեների բանաձևերից դա արդեն հաղթանակ է – Ա. Գ.): Կասկած չկա, որ եթե Հայաստանին չհաջողվեր վերաձևակերպել առանձին դրույթներ, որոնք տեղ են գտել բանաձևերում, ապա հաջորդ փորձն անելու էին ԵԽԽՎ-ում, ինչին կհետևեր նոր ապրիլյան պատերազմ: Ահա թե ինչպես է նախկին իշխանությունն իր անմարդկային անգործությամբ ողողել Ադրբեջանի դիվերսիոն գործունեությունը, հարձակումներն ու ապրիլյան պատերազմը լեգիտիմացնող միջազգային ֆոնի ստեղծումը: Ո՞վ է տարիներ շարունակ ԵԱՀԿ ԽՎ-ում և ԵԽԽՎ-ում ներկայացրել Հայաստանը (հարց է տալիս Արման Բաբաջանյանը – Ա. Գ.): Արտաշես Գեղամյանը և Հերմինե Նաղդալյանը երկար տարիներ Հայաստանի իշխանությունների ներսում համարվել են ռուսական շահերի պաշտպանները, ընդհուպ, եթե

չեն սխալվում, դատապարտվել են սեփական կուսակցական շրջանակներում (նշեն, որ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության Ծրագրում, որի հիմնադիրն ու նախագահը պատիվ ունեն լինելու ես, Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքի խորացումը կուսակցության ծրագրային դրույթն է – Ա. Գ.)... Դժվար է ասել՝ Պուտին¹ն է Գեղամյանին և Նաղդալյանին մտցրել Սարգսյանի թիմ, թե՞ նրանք են ներդրվել Սարգսյանի կողմից «հակաիմպերիալիստական» պայքարում (թող ների ինձ ընթերցողը, որ ստիպված եմ ներկայացնել այս բարբաջանքը, չե՞ որ ընդունված է չնեղացնել ԼԳԲՏ պատգամավորներին, ինչի մասին ոչ երկիմաստորեն վերջերս ասաց անգամ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը Financial Times-ին տված հարցազրույցում – Ա. Գ.), բայց պատգամավորները, նրանց ղեկավարած պատվիրակությունների անդամները պատմում են, որ Գեղամյանն ու Նաղդալյանը օտարերկրյա մայրաքաղաքներում ռուսական շահերն ավելի կրքոտ են պաշտպանել, քան ռուսաստանցի պատգամավորները»։ Հավանաբար, սույն սուբյեկտը լսել է այն մասին, որ ԵԱՀԿ ԽՎ 24-րդ ամենամյա խորհրդաժողովի Հելսինկյան հռչակագրի ընդունման քվեարկության ժամանակ (2015թ. հուլիսի 5-9, Հելսինկի), ԵԱՀԿ ԽՎ նախագահ Իլկա Կաներվայի կողմից Հելսինկյան հռչակագրի միահամուռ ընդունման մասին հայտարարությունից հետո Ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, բարձրաձայն առարկեց՝ նշելով, որ կոպտորեն խախտվում է ԵԱՀԿ ԽՎ Կանոնակարգը՝ պնդումս պատճառաբանելով նրանով, որ այդ հարցը չի դրվել քվեարկության։ Սխալն ուղղվեց, ԵԱՀԿ ԽՎ նախագահը Հռչակագրի նախագիծը դրեց քվեարկության։ Միակ պատգամավորը, որը «դեն» քվեարկեց Հելսինկյան հռչակագրի ընդունմանը, որը լի էր հակառուսական ձևակերպումներով, ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ՀՀ ԱԺ պատվիրակության ղեկավար Արտաշես Գեղամյանն էր։ Ընթերցողներին հիշեցնեն, որ Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի պատվիրակությունը բոլկոտեց ԵԱՀԿ ԽՎ 24-րդ ամենամյա խորհրդաժողովը, քանի որ ընդունող ֆիննական կողմը մուտքի վիզա չէր տվել Ղրիմը ներկայացնող ռուսական պատվիրակությանը։ Սակայն, որպեսզի խիստ չհիասթափեցնեն Հայաստանից ԼԳԲՏ պատգամավորին, նշեն, որ 2013թ. հոկտեմբերի 13–15-ին Բուդվայում (Չեռնոգորիա) տեղի էր ունենում ԵԱՀԿ ԽՎ ամենամյա աշնանային խորհրդաժողովը։ Նիստի ծրագրով նախատեսված էր բավական ակտուալ հարցերի քննարկում, դիցուք. Սիրիայի իրավիճակի և ահաբեկչությանն ու վերազգային սպառնալիքներին դիմակայելու մասին ԵԱՀԿ տարածքում, նաև՝ մարդու իրավունքների պաշտպանություն։ Եվ ահա, օրակարգի վերաբերյալ իմ ելույթներից մեկում ես անհրաժեշտ համարեցի նկատողություն անել ԵԱՀԿ ԽՎ գործընկերներիս՝ նշելով, որ ԵԱՀԿ ԽՎ աշխատանքում դեռևս չարունակում են կիրառվել երկակի ստանդարտներ անգամ միանգամայն կոնկրետ իրադարձությունները գնահատելիս։ Իմ պնդումը ես հիմնավորեցի Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի

բացառիկ անձնական դերի անվիճելի փաստի հավաստմամբ՝ քիմիական զենքի մշակման, արտադրության, կուտակման և կիրառման ու դրա ոչնչացման հարցում: Այնուհետև ես արդարության և այն պարզ ճշմարտության ընդունման կոչ արեցի, որ եթե անկեղծ, ապա խաղաղության Նոբելյան մրցանակը պետք էր տալ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինին՝ Սիրիայի քիմիական զենքի զինանոցների զինաթափման նախաձեռնողին, այլ ոչ թե «գործիքին», որն իրականացրել է այդ զինաթափման մշտադիտարկումը: Ելույթիս մանրամասներին ընթերցողը կարող է ծանոթանալ՝ կարդալով «Արտաշես Գեղամյան. Եվրոպացիների վարդապետական խրատների քաղաքականությունը ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ծախողվել է» հոդվածը (REGNUM, 22 հոկտեմբերի 2013թ.): Կարելի էր բազմաթիվ մեջբերումներ կատարել իմ մյուս ելույթներից ԵԱՀԿ ԽՎ-ում, որոնցում գերակա թեման ԵԱՀԿ տարածքում խաղաղության և անվտանգության պահպանման գործում Ռուսաստանի ճակատագրական դերի մատնանշումն էր, Ռուսաստանի հետ Հայաստանի ռազմավարական դաշինքի անայլընտրանքայնության թեման: Բնականաբար, հարց է ծագում. մի՞թե իմ սկզբունքային դիրքորոշումը հայտնի չէր Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանին, երբ նա անձամբ երաշխավորեց ինձ՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահիս, ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ՀՀ ԱԺ պատվիրակության ղեկավարի պատասխանատու աշխատանքին: Եվ սա՝ այնպիսի պայմաններում, երբ հենց Հանրապետական կուսակցությունում, որը ղեկավարում է Սերժ Ազատովիչը, քիչ չէին արժանի թեկնածուներն այդ աշխատանքի համար: Գրում եմ այս մասին, որպեսզի LQFS հանրույթի ժողընտրյալները, այսինքն՝ ՀՀ ԱԺ ներկա գումարման պատգամավորները, եթե ի գործու են, խորհեն այս փաստի շուրջ: Իսկ ինչ վերաբերում է ԵԱՀԿ ԽՎ հերթական խորհրդաժողովներին իմ պատրաստվելուն, ապա, որպես կանոն, այդ համաժողովների նախօրեին ես մշտապես պատրաստել եմ ոչ մեծ գրքեր ԵԱՀԿ տարածաշրջանում անվտանգության այն ժամանակվա հրատապ, ըստ իս, հարցերի վերաբերյալ: Նշեմ, որ գրքում ներկայացված նյութն ընթերցողներին էր մատուցվում ԵԱՀԿ աշխատանքային բոլոր լեզուներով, նաև թուրքերեն: Ինքնին հասկանալի է, որ գրքերի բնագիրը հայերեն էր: Եվ արդեն խորհրդաժողովի բացումից առաջ ԵԱՀԿ ԽՎ Քարտուղարությունը գրքերս բաժանում էր ԵԱՀԿ ԽՎ մասնակից 56 երկրների պատվիրակություններին, ինչպես նաև ԵԱՀԿ ԽՎ նախագահին, Գլխավոր քարտուղարին, կոմիտեների ղեկավարներին, ինչը, ինչպես ցույց տվեց պրակտիկան, շատ բանով թեթևացնում էր իմ աշխատանքը հայկական պատվիրակության դիրքորոշումը բացատրելիս ԵԱՀԿ ԽՎ օրակարգի հրատապ հարցերի քննարկումների ժամանակ: Պարտքս եմ համարում շնորհակալություն հայտնել ԵԱՀԿ ԽՎ Գլխավոր քարտուղար Ռոբերտո Մոնտելային համեստ անձիս հանդեպ այդքան ուշադիր վերաբերմունքի համար: Ես կարող եմ ենթադրել, որ Արման Բաբաջանյանը կարող էր տեղյակ չլինել, առանց չափազան-

ցության, այն հետևողական և, համարձակվում են ասել, քրտնաջան աշխատանքի մասին, որը վարվում էր ԵԱՀԿ ԽՎ խորհրդաժողովների միջև ընկած ժամանակաընթացքում, ինչպես և այն, որ ինքն ու իր նմանները կարող էին չիմանալ իմ շատ ելույթների մասին: Այն տարիներին ընդունված չէր քարոզել միջազգային կազմակերպություններում կատարած աշխատանքը, քանի որ համարվում էր, որ մենք կատարում ենք ժողովրդական ընտրյալի մեր պարտքը: Ոչ թե ինչպես այսօր է, երբ, չսպասելով ԵԱՀԿ ԽՎ կուրսեմբուրգյան նստաշրջանի արդյունքներին՝ ներկա իշխանությունների ներկայացուցիչները, վերահանդերձավորվելով որպես ընդդիմություն նախկին իշխանություններին, շեփորում են իրենց թվացյալ հաջողությունների մասին: Ավելին, որպեսզի հատկապես ավելի ցայտուն դարձնեն իրենց գոյություն չունեցող հաջողությունները, բարբաջում են՝ «անգործության» մեջ մեղադրելով միջազգային կազմակերպություններում աշխատած նախկին պատվիրակություններին: Նրանց համար, իհարկե, դժվար է հասկանալ, որ մենք աշխատել ենք ոչ թե գովազդի համար, այլ հանուն Հայրենիքի անվտանգության:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով, ուստի ընթերցողներին պատմեմ ինձ համար անմոռանալի մի պատմություն: Եվ այսպես, ԵԱՀԿ ԽՎ Ստամբուլի ամենամյա 22-րդ խորհրդաժողովի ավարտին ընդունող թուրքական կողմը 2013թ. հուլիսի 3-ին ԵԱՀԿ ԽՎ պատվիրակությունների անդամների համար կազմակերպել էր ծովային զբոսանք Բոսֆորի նեղուցով: Եվ ահա, հենց որ ես շոգենավ մտա, ԵԱՀԿ ԽՎ Քարտուղարության անդամներից մեկը ձայնի մեջ տազնապով ինձ տեղեկացրեց, որ Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի պատվիրակության ղեկավարները ողջ շոգենավով հայկական պատվիրակության ղեկավարի հետախուզում են հայտարարել, ընդ որում՝ նա ինձ ասաց, որ նրանք շոգենավի տախտակամածում են: Անորոշության և տազնապի խառը զգացումներով մոտեցա սեղանին, որի մոտ նստած էին Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի պատվիրակության անդամները: Ռուսական պատվիրակության փոխղեկավար, պաշտոնաթող գեներալ-գնդապետ, սենատոր Վլադիմիր Ֆյոդորովիչ Կուլակովը հրամանատարական ձայնով դիմեց ինձ. «Արտաշես, արի նստիր իմ և Նիկոլայ Դմիտրիևիչի (Նիկոլայ Դմիտրիևիչ Կովալյով, բանակի պաշտոնաթող գեներալ, Պետդումայի պատգամավոր, ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ՌԴ Դաշնային ժողովի պատվիրակության ղեկավար) կողքին»: Չեմ թաքցնում, ես գոհունակությամբ ընդունեցի հրավերը: Բա իհարկե: Պահեստի կապիտան Արտաշես Գեղամյանի աջ կողմում բանակի գեներալ Նիկոլայ Կովալյովն էր, ձախ կողմում՝ գեներալ-գնդապետ Վլադիմիր Կուլակովը: Նիկոլայ Դմիտրիևիչն իրեն հատուկ հանգիստ տոնով կիսաձայն ասաց, որպեսզի շոգենավով այդքան էլ ազատ չշրջեմ և մնամ Ռուսաստանի պատ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

վիրակության կողքին: Վլադիմիր Ֆյոդորովիչը, ըստ երևույթին, որսալով հարցական հայացքս, շարունակեց. «Բասուրմանների հետ ականջդ սուր պետք է պահես, որպեսզի հանկարծ ջերմանավի վրա դժբախտ պատահար չլինի, մանավանդ քո ցասումնալից ելույթներից հետո»: Սեղանի շուրջ հավաքվածները սկսեցին բարձրաձայն ու միահամուռ ծիծաղել: Մյուս երկրների պատվիրակությունների անդամները տարակուսում էին, թե այդ ինչու են ռուսաստանցիները և նրանց հարած հայը այդքան ուրախ ծիծաղում: Մանավանդ որ հայկական կոնյակն էլ դեռ չէին խմել: Այս դեպքը մեխվել է հիշողությանս մեջ ամբողջ կյանքիս համար, և ահա թե ինչու: Այն ժամանակ ես ինձ բռնեցի այն մտքի վրա, որ երբեք այդքան պաշտպանված չեմ զգացել, ինչպես այդ երկու անմոռանալի ժամերին, որոնք անցկացրի թուրքական շոգենավի վրա՝ Ստամբուլի նավահանգիստ կցագրով: Քաղաք, որն Օսմանյան կայսրության սիրտն է, որտեղ 1915-ին սկսվեց Հայոց ցեղասպանությունն Օսմանյան կայսրությունում...

Մտածելով այս մասին՝ ես ավելի ու ավելի եմ հակվում այն եզրակացության, որ իմ մեջ արթնացել է արյան կանչը: «Գեղամյանները ազգային-ազատագրական շարժման մասնակիցներ են: 1780թ. նրանք դիմել են (ունեցել են Երևանի խանության հայկական հետևակ գնդի հազարապետի պաշտոն) ռուսական կառավարությանը՝ խնդրելով ազատել իրենց խանական լծից», – սա մեջբերում է Լ. Վ. Մաթևոսյանի «Այդ զարմանալի ախալ-ցխահայերը» գրքից (Մոսկվա, Միջտարածաշրջանային գրադարանային կոլեկտոր, 2010թ.): Այդ ժամանակվանից անցել է 250 տարի: Մեր չափազանց բարդ ժամանակներում նորից ու նորից համոզվում եմ ոչ միայն հեռու-հեռավոր նախնիներին, այլև ողջ հայ ժողովրդի պատմական ընտրության անայլընտրանքայնության մեջ. Հայաստանը և հայ ժողովուրդը հուսալիորեն պաշտպանված են, երբ գիտակցված ու խոր հավատով Ռուսաստանի կողքին են: Դա, ավաղ, ի վիճակի չեն հասկանալ ո՛չ սորոսյան լափակերները, ո՛չ տոտալիտար կրոնական աղանդների ակտիվիստները, ո՛չ ԼԳԲՏ հանրույթի ներկայացուցիչները:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРМЕНИЯ. НЕ РОПЩИТЕ НА СВОЁ ПРАВИТЕЛЬСТВО – ПРОСТО ЗАМЕНИТЕ ЕГО

Аннотация

Любителям манипулировать демократией, объясняя свою диверсионную деятельность в Армении приверженностью самой демократии, считаю нелишним напомнить: демократическое общество – это не безликая масса людей и не стадо немых. Оно имеет глаза и уши и в первую очередь умеет мыслить. Сделав ошибку в выборе, наш народ сегодня расплачивается в лице недобросовестной власти... Не ропщите на свое правительство, а просто замените его, ибо армянский народ достоин лучшего правительства.

Минувшие 15 месяцев после государственного переворота, совершенного в Армении (в апреле–мае 2018 г.), показали всю тщетность попыток трезвомыслящих людей [к счастью, в Армении (РА) остались и такие] воздействовать на полностью утратившего чувство реальности «народного премьера» Никола Пашиняна. Пишу эти строки и сам себя корю. За что? Вполне резонно может задаться вопросом уважаемый читатель. И он будет в этом, бесспорно, прав. Ведь мне не единожды приходилось писать о том, что еще до государственного переворота и после него Никол Воваевич прилежно следовал рекомендациям своих заокеанских поводырей, которых, увы, в непрофессионализме провоцировать цветные революции трудно упрекнуть. Однако настораживает другое: вот уже не год и не два, а, пожалуй, все последнее десятилетие ваш покорный слуга, уважаемый читатель, опираясь на конкретные факты, во всеуслышание заявлял о том, что в Армении проводится последовательная, щедро финансируемая системная работа по разрыхлению основ армянской государственности, которой противопоставляются отдельные выступления как с трибуны Национального Собрания РА, так и в отдельных СМИ. При этом возможность использования телевидения и интернет-порталов весьма ограничена, а в сравнении с информационным ресурсом подопечных дяди Сэма вовсе смехотворна. Причем мною неоднократно отмечалось, что объявленная Армении заокеанскими стратегами инфор-

мационная война проводится с одной-единственной целью: разорвать стратегический союз России и Армении, вывести из Республики Армения 102-ю военную базу России, расквартированную в Гюмри, а также добиться вывода из республики подразделений Пограничного управления ФСБ России в Армении и авиабазы «Эребуни» военно-воздушных сил России. В очередной раз вдаваться в технологии по реализации этих откровенно враждебных для Армении, Республики Арцах и армянского народа замыслов, думаю, нет необходимости. Об этом, повторюсь, уже многократно писалось.

Так что же побудило меня вновь вернуться к этой теме? Ведь государственный переворот в Армении состоялся, нынешние власти придерживающиеся продолжают неуклонно следовать по пути, предначертанному заокеанскими стратегами и ведущему к гражданской, братоубийственной войне в Армении и Арцахе, при этом неуклюже прикрываются лживыми лозунгами о сохранении армяно-российского стратегического союза. Однако, судя по последним событиям в Армении, что-то не сработало в заранее заготовленной наставниками «народного премьера» дорожной карте по разрушению Армении и Республики Арцах. Никол Воваевич дал сбой, выражаясь же литературным языком, прокололся, а скорее – продырявился. Но обо всем этом по порядку. Так, 20 мая т.г. Н. Пашинян на совещании в правительстве РА огласил шаги по преобразованию судебной системы страны. «Пришло время хирургического вмешательства в судебную систему. Все судьи без исключения должны подвергнуться Vetting-у, то есть общество должно иметь полную информацию о политических связях судьи, его имуществе, деятельности в качестве судьи в прошлом, личных и профессиональных качествах ...», – сказал Пашинян. Не стану полностью приводить все подробности из заранее подготовленной для «народного премьера» шпаргалки. Об этом уже достаточно много было написано. Здесь важно другое: за два дня до этого плачевного выступления суд общей юрисдикции префектур Кентрон и Норк-Мараш Еревана освободил из-под ареста первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента РА Роберта Седраковича Кочаряна. «Суд решил изменить меру пресечения Р. Кочаряну, применив личное поручительство», – сказал, оглашая решение, судья Давид Григорян. Напомним читателям, что за Роберта Седраковича с поручительством выступили действующий и бывший президенты Республики Арцах Бако Саакян и Аркадий Гукасян. Этого с правовой точки зрения единственно верного решения было достаточно, чтобы вывести из себя Никола Воваевича, который оказался бессилён перед свершившимся правосудием, состоявшимся вопреки его воле. Многие в Армении и Арцахе склонны неоднократно проявленную патологическую ненависть «народного премьера» ко

второму президенту РА сводить к личной мести. Справедливости ради отметим, что политическая вендетта в данном случае также имеет место, но, на мой взгляд, куда более важен для наставников Н. Пашиняна другой фактор: Роберт Кочарян в сознании определенной части населения Армении все более ассоциируется в качестве одного из весьма весомых политиков, символизирующих армяно-российский стратегический союз. Заметим также, что эта политическая данность вызывает чувство тревоги и ненависти у десятков тысяч разного рода соросовских прихлебателей, активных членов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», не говоря уже о сотнях активистов ЛГБТ-сообщества. При этом в политическом поле РА не следует нивелировать и тех, отнюдь не сторонников Н. Пашиняна, которые испытывают чувство, скажем так, ревности к Р. Кочаряну в силу исключительно заостренного внимания наших российских друзей к судьбе Роберта Седраковича, что сопровождается невольным забвением роли, возможностей и решимости тех из армянских политиков, которые прекрасно осознают, что судилище над Р. Кочаряном, навешивание на него всяческих очень от действительности преступных деяний, инкриминируемых ему преступлений, по замыслу стратегов государственного переворота, служат одной цели – демонизировать в глазах населения Армении братскую Россию. Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился, демонизировать Россию, как денно и ночно вещает официальная пропаганда (а нынче в роли таковой выступают армянская служба радио «Свобода», финансируемый американцами интернет-портал 1in.am и газета «Жаманак», ну и семейная газета Никола Пашиняна «Ай-какан жаманак»), Россия взяла под свою опеку человека, обвиняемого в совершении тяжких преступлений. Не буду томить читателя, перейду непосредственно к побудительному мотиву написания данной статьи. Итак, 17 июля т.г. армянская служба радио «Свобода», которая как накануне государственного переворота, так и по настоящее время весьма трепетно относится к деяниям новоявленного героя ереванских улиц, который нынче именуется гегемоном «бархатной революции», видать, почуяв что-то неладное в стане псевдореволюционеров, взяла обширное интервью у «народного премьера» Армении, у самого Никола Воваевича Пашиняна.

Приведу лишь отдельные выдержки из этого политического стриптиза (а иначе это интервью трудно охарактеризовать) бравого «революционера» с большой дороги. Пусть мои эпитеты не смущают читателей, так как это вынужденная мера: с человеком надо изъясняться на том жаргоне, который ему понятен, при этом, естественно, постараться не уподобиться ему. Так о чем же поведал нам Никол Воваевич: «Эта судебная система раб своего хозяина. В течение года (имеется в виду время, истекшее после государственного переворота апреля–мая 2018 г. – А. Г.) вме-

сто того, чтобы эти судьи и судебная система занялись самоочищением, сказали – это что за освобождение мы получили, в конце концов, имеем возможность быть достойными судьями, достойными гражданами – эти люди ищут хозяев ... Ходят и по углам ищут своих старых хозяев. Скулят под дверьми – приходите, присмотрите за нами, как же нам жить за 400 тысяч драмов (около \$ 850. – А. Г.), разве было не хорошо в то время: нам деньги давали, нам хлеб давали, для нас хаш и кебаб посылали. Эта судебная система, начиная с Конституционного суда и до конца, несовместима с новой Арменией ... – сокрушался Никол Воваевич. – Но спустя год выясняется, что судебная система не то чтобы чувствует себя независимой, а чувствует себя беспризорной. И ищут, где найти хозяина, кто есть, кто может заступиться за судебную систему (не то чтобы как нынешние власти, суды были бы оберегаемы, к примеру, политическим проказником дедушкой Соросом или же финансируемой американскими налогоплательщиками армянской службой радио «Свобода». – А. Г.). Не исключено, что даже вне Армении ищут хозяина, говорят – приходите и станьте нашими хозяевами, мы беспризорны, потому что привыкли, что всегда должны иметь хозяина и в руках этого хозяина всегда должна быть палка, которой он всегда должен бить по нашей голове. И когда он не бьет по нашей голове, мы чувствуем себя беспризорными. Вот такова наша судебная система (это выдержки из в чем-то автобиографической исповеди-интервью Н. Пашиняна армянской службе радио «Свобода» 17 июля 2019 г. – А. Г.)».

Не скрою, уважаемый читатель, что, услышав это интервью «народного премьера», я испытал чувство тревоги, вернее, почувствовал пронзительную боль от осознания опасности, нависшей над нашей Родиной – Республикой Армения и Республикой Арцах. Уважаемый читатель может вполне резонно возразить мне: собственно говоря, что неожиданного, нового для меня я услышал в этом интервью Никола Воваевича? Я осознаю, что читатель будет вправе упрекнуть меня в моей же забывчивости, напомнив о десятках статей и интервью, с которыми я выступал в прессе, где не единожды обосновывал полную неадекватность Н. Пашиняна и К^О занимаемым ими государственным должностям, особо подчеркивал, что данный факт является серьезным вызовом безопасности армянской государственности, особенно в условиях весьма напряженного положения, складывающегося в Закавказье, а также вокруг Исламской Республики Иран и Сирийской Арабской Республики. Тем не менее считаю своим долгом в очередной раз выразить свою тревогу с учетом крайне напряженного положения, складывающегося в нашем регионе в свете неприкрытых угроз, регулярно доносящихся в последнее время со стороны Азербайджана, когда апшеронский султан Ильхам Алиев не упускает воз-

возможности еще раз озвучивать свою идею-фикс о том, что война с Арменией не завершена. Причем он не гнушается это делать даже в молодежной аудитории, преследуя при этом вполне определенную цель – у молодого поколения Азербайджана в лице армянина создать образ врага. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретный пример. Так, 27 июня т.г. в ходе встречи с курсантами и педагогическим составом военного лицея И. Алиев заявил: «Мы живем в условиях войны. Она еще не закончена, и мы каждый миг должны быть готовы к освобождению от оккупации родных земель. Уверен, что этот день наступит и Азербайджан восстановит свою территориальную целостность». Видимо, делая подобные бравурные заявления, апшеронский султан имел на то веские основания, причем, возьму на себя смелость заявить, услышанные им из первых уст. Ведь ни для кого не является секретом нежная привязанность Ильхама Алиева и Джорджа Сороса, не говоря уже о стратегическом партнерстве Азербайджана и Израиля, базирующемся на тесном военно-техническом сотрудничестве ценою в не один миллиард долларов США. В этой связи особо следует упомянуть и нашего «народного премьера». Ведь еще 20 мая т.г. в выступлении Н. Пашиняна в правительстве РА им было заявлено: «Очевидно, что есть конкретные силы, представляющие бывшую коррумпированную систему, которые пытаются вызвать к жизни использованную ими в прошлом формулу, а именно: спровоцировать разногласия, противоречия и даже вражду между народом Арцаха (имеется в виду Республики Арцах. – А. Г.) и Армении в логике «разделяй и властвуй», с целью сокрытия и оправдания допущенных ими в прошлом коррупционных преступлений ... Еще во время предвыборной кампании по парламентским выборам прошлого года я сказал, что, проанализировав все это, вижу под этим далеко идущую цель вплоть до провоцирования заговорщической войны, сдачи некоторых территорий и возложения ответственности за произошедшее на правительство Армении». Не приходится сомневаться, что эта ремарка – своеобразный отчет, подсказка закордонным поводырям о том, что новые власти Армении внутри страны делают все для разобщения незыблемого союза Армении и Арцаха, создавая при этом благодатную почву для разрешения Нагорно-карабахского конфликта по западным лекалам, в результате чего будет обеспечен контроль над 105-километровой границей между Исламской Республикой Иран и зоной безопасности Республики Арцах, то есть их вооруженными силами, контролирующими этот участок границы. Повторюсь, действия недругов Армении нацелены на разобщение незыблемого союза, скрепленного кровью сотен и тысяч героев из Арцаха, Армении и Диаспоры, отдавших свои жизни на поле боя в годы национально-освободительной войны 1992–1994 гг., отвоевавших независимость Нагорно-Карабахской

Республики (нынешнее название – Республика Арцах), тем самым спасших от геноцида армянское население Арцаха. Но на этом Никол Воваевич не остановился и начал стращать уже арцахцев, годами смотревших смерти в лицо и при этом не дрогнувших, откровенными угрозами: «В этом смысле я считаю это деятельностью, походящей на государственную измену, и как премьер-министр Республики Армения, являющийся гарантом Республики Арцах, как главнокомандующий вооруженными силами в условиях войны я приму самые жесткие меры для искоренения этих заговорщических намерений» (армянская служба радио «Свобода»). То есть человек, который сам является если и не автором (автор пребывает за океаном), то по факту прямым устроителем заговора в двух армянских государствах – Республике Армения и Республике Арцах – грозит расправиться с только ему одному известными заговорщиками. Согласитесь, уважаемый читатель, что мы на первый взгляд имеем дело с новой интерпретацией известной религиозной церемонии у шиитов, известной как шахсей-вахсей, имитирующей страдания и боль, сопровождаемой самоистязаниями ... Но наш герой Никол Воваевич человек практичный и ему не до самоистязаний, и от него приведшие его к власти силы вовсе не этого ждут, а ждут реализации им же самим озвученной цели по сдаче Нагорного Карабаха и прилежащей к нему зоны безопасности. Чтобы у читателей не возникло вопросов на сей счет, еще раз напомним им суть статьи Никола Пашиняна в газете «Айкакан жаманак» от 22 мая 2001 года, вышедшей под заглавием «Землю сохраняют любовью, знайте». В ней, в частности, читаем: «И стало быть, меня удивляет, что в нашей стране еще есть люди, которые имеют иллюзии относительно захваченных, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий (имеет в виду зону безопасности вокруг Республики Арцах – А. Г.). Давайте деликатно обойдем данную болезненную сторону вопроса и рассмотрим вопрос с точки зрения правил игры (еще тогда национально-освободительная война в Нагорном Карабахе, спасение жизней сотен тысяч наших соотечественников со стороны Никола Воваевича квалифицировалось как некая игра, имеющая свои, лишь ему одному известные правила. – А. Г.). Я не принимаю такую точку зрения, что хорошая дипломатия может сделать так, чтобы эти территории не были бы возвращены Азербайджану ... Ведь эта страна (имеется в виду Армения. – А. Г.) не имеет хозяина (оказывается, Н. Пашинян аж с 2001 года зациклился на поисках хозяина, в данном контексте для Армении, пока сам не нашел своих, мягко выражаясь, покровителей, а в простонародье – хозяев. – А. Г.), и мы, кто должны быть хозяевами этой страны (читай выразителями воли Сороса и иже с ним. – А. Г.), оставив наше, *хотим стать хозяевами чужого* (подчеркнуто мною. – А. Г.)».

Написав эти строки, я поймал себя на мысли, что оскорбительные слова в адрес Конституционного суда и всей судебной системы РА, по большому счету, являются гнусным выпадом в адрес всего армянского народа. Не хотелось бы в подобном же тоне ответить «народному премьеру» с подбором выражений, присущих лексикону уличной шпаны. Весьма достойно на интервью Н. Пашиняна радио «Свобода» откликнулся председатель Конституционного суда Армении Грайр Товмасян в интервью популярному армянскому интернет-изданию Tert.am. Это стало своего рода классическим моральным уничтожением зарвавшегося правителя-нувориша, когда недосказанные в его адрес слова и мысли еще более красноречиво убедили читателя в интеллектуальном убожестве «народного премьера» Армении Никола Пашиняна. Писать долго об этом скандальном интервью Никола Воваевича, думаю, бесполезно. По-моему, куда важнее определить ту мировоззренческую основу, на которой сложился феномен Никола Воваевича. И эти раздумья все больше склонили меня к мысли, что в его лице мы имеем современное воплощение известного образа «великого инквизитора», этакое изощренного, кощунствующего популиста, выдающего себя за радетеля справедливости на многострадальной армянской земле, а по существу банального политического авантюриста, тщательно натасканного западными постановщиками цветных революций. При этом характерно, что любая критика в адрес «народного избранника» от кого бы она ни исходила, воспринимается его фанатами (число которых, к счастью, на глазах редет) сколь примитивно, столь же вульгарно и агрессивно, что, конечно же, еще более укрепляет конкретно во мне решимость и далее бороться с этой политической напастью, нападению которой вот уже 15 месяцев подверглись Армения и Арцах.

Чтобы у читателей не сложилось впечатление, что я неоправданно демонизирую Никола Воваевича, а себя в некотором смысле героизирую, избличая его опасную сущность, его роль новоявленного армянского «великого инквизитора», приведу, думаю, весьма к месту, выдержку из черновых записок 1880–1881 годов Федора Михайловича Достоевского. Слова великого русского писателя, мыслителя очень метко характеризуют фанатичных, необразованных, ангажированных, корыстных почитателей Никола Пашиняна, которые оскорбляют и хулят любого политика за здоровое слово, обнажающее предательскую сущность деятельности современных правителей Армении. Вдумаемся, уважаемый читатель, в слова Ф.М. Достоевского: «Мерзавцы дразнили меня необразованною и ретроградною верою в Бога. Этим олухам и не снилось такой силы отрицание Бога, какое положено в «Инквизиторе» (имеется в виду притча «Легенда о Великом инквизиторе» из романа Федора Достоевского

«Братья Карамазовы». — А. Г.) и в предшествовавшей главе, которому ответом служит весь роман. Не как дурак же (фанатик), я верую в Бога. И эти хотели меня учить и смеялись над моим неразвитием! Да их глупой природе и не снилось такой силы отрицание, которое перешел я. Им ли меня учить! Совесть без Бога есть ужас, она может заблудиться до самого безнравственного ... Инквизитор уже тем одним безнравственен, что в сердце его, в совести его могла ужиться идея о необходимости сожигать людей».

Обратим внимание на строки — о необходимости сожигать людей. Пусть не сочтет читатель за кощунство такой переход, но приведу выдержку из этого же интервью радио «Свобода» любимца тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», покровителя ЛГБТ-сообщества, которому позволительно безнаказанно бесчинствовать в полицейском отделении в центре Еревана, Никола Пашиняна: «Все, кто говорит, что Роберт Кочарян является политическим заключенным, говорят, что я сегодня имею право вводить вооруженные силы, танки в Ереван и раздавить под гусеницами танка любую оппозиционную демонстрацию. Если я не имею права сделать это, то Роберт Кочарян не может быть политзаключенным».

Такие вот дела. Изначально «народный премьер» намеренно искажает суть трагических событий 1 марта 2008 года, когда в результате столкновений между полицейскими и демонстрантами в центре Еревана погибли 10 граждан, 8 из которых были участниками митингов, 2 — полицейскими, а около 300 человек были доставлены в больницы с различными телесными травмами. Об этом достаточно много было написано, и только люди с большим воображением могли увидеть в те дни танки на улицах Еревана, тем более сам Никол Пашинян, который впоследствии решением суда общей юрисдикции префектуры Нор Норка Еревана 19 января 2010 года был приговорен к семи годам лишения свободы за призыв к массовым беспорядкам. Не хотелось бы вдаваться во все подробности тех трагических дней и тех событий, которые последовали за этим. Упомяну лишь об ответах министра юстиции РА Грайра Товмасына (нынешний глава Конституционного суда РА в то время занимал должность министра юстиции) на вопросы журналистов после обсуждения в Национальном Собрании РА предложения об объявлении амнистии по случаю провозглашения независимости Армении, на котором он выступал в качестве представителя президента РА Сержа Азатовича Саргсяна. Так, отвечая на вопрос корреспондента телекомпании «Еркир Медиа» — почему он уклонился от ответа (имеется в виду ответ на вопрос о возможности распространения амнистии на Никола Пашиняна), министр сказал: «Акт об амнистии я хочу рассматривать в контексте его направленности на разрядку ситуации, на создание атмосферы терпимости, такой

атмосферы, в которой уничтожение друг друга не рассматривалось бы как основное правило игры, а наличие различных политических взглядов не воспринималось как вражда». Далее, учитывая то обстоятельство, что в отношении Никола Пашиняна амнистия один раз уже применялась и срок его наказания был сокращен, корреспондент «Еркир Медиа» поинтересовался – распространится ли амнистия и на него (Никола Воваевича, любимого). «Надо посмотреть статью и решить, попадает ли совершенное им преступление под это ограничение или нет, то есть под п. 7 ст. 9 Уголовного кодекса РА. Посмотрите и сопоставьте с совершенным им преступлением, и вы сможете сами ответить на этот вопрос. Если под это не попадает, значит надо смотреть в контексте п. 5 УК РА», – ответил министр юстиции РА Грайр Товмасын. Однако позже, выступая в эфире телеканала «Шант», министр юстиции, согласно Epress.am, сказал, что на Никола Пашиняна амнистия распространяется. Думается, что при непредвзятом сопоставлении оценок Н. Пашиняна, данных им в интервью армянской службе радио «Свобода» судебной системе РА и фактическим действиям все той же судебной системы, в результате которых он был амнистирован, читатель без особого труда сможет оценить не только нравы «народного премьера», но и всю значимость Никола Воваевича Пашиняна для прежних властей Республики Армения. Смею допустить шальную мысль, что Никол Воваевич вовсе не законченный «великий инквизитор», а для прежних властей РА был человеком «молчаливого подвига», имеющим и другие неприглядные синонимы. Что ж, как говорится, долг платежом красен.

Словом, уважаемый читатель, я не склонен абсолютизировать мысль о том, что аморальность поступков главы государства лежит на совести народа, его избравшего. Если народ допускает безраздельную власть невежества, то мои оппоненты могут вполне резонно заключить, значит его это устраивает. А если это не так, то почему тогда этот же народ его терпит. Если молчит, ничего не делает, то в таком случае, как отнестись к известному изречению, приписываемому древнегреческому мыслителю Сократу, а позднее повторенному в несколько иной форме французским мыслителем, посланником Сардинского королевства при российском дворе графом Жозефом де Местром, который 27 августа 1811 года, оценивая реакцию на новые законы российского императора Александра I, писал своему правительству: «Каждый народ имеет то правительство, которое он заслуживает». В этой связи будет упущением, если мы не упомянем также и другую известную цитату из Библии: «Не ропщите на своего правителя, ибо каждый народ достоин своего правителя».

Что ж, уважаемый читатель, по сложившейся традиции не хотелось на этой ноте неопределенности, а в отдельных случаях безысходности

завершать статью. Ведь Армения – демократическое общество, а согласно изречению классика современной политической мысли РА, спикера армянского парламента Арарата Мирзояна, озвученному им 16 июня т.г. на 5-м съезде партии «Гражданский договор», Армения есть особенное демократическое общество. Да, друзья, мы можем спокойно вздохнуть, так как Арарат Мирзоян провозгласил (цитаты классиков принято приводить дословно): «Уверен, не преувеличу, если скажу, что Армения сегодня – это бастион демократии в мире. Да, не США, да, не Европа, а Армения сегодня бастион свободы и демократии в мире».

Услышав такую ахиною и узнав, что спикер НС РА с одиннадцатью коллегами по парламенту за казенные деньги отправились в США, я испытал смешанные чувства. Это, во-первых, чувство глубокого удовлетворения (как в брежневские времена) от осознания умилительной готовности сподвижников Никола Воваевича делиться с коллегами из США своим бесценным опытом укоренения демократии в отдельно взятой стране, с благородной миссией поехали в далекую Америку поделить своим опытом бастиона демократии с конгрессменами США, конечно, в случае, если командированные армянские парламентарии помимо встреч с представителями армянской диаспоры США удостоятся приема в Конгрессе США. А, во-вторых, это благодарность фортуны за благосклонность к нам, армянским политикам, стать свидетелями такого загадочного, я бы сказал, неумемного стремления властей предержащих Армении, пребывающих в блаженном неведении о происходящих в мире весьма тревожных событиях, самоотверженно взвалить на себя бремя быть большим католиком, чем Папа Римский, облачившись в тогу учителей демократии. А если по существу, то наши парламентарии поездкой в США на деле смело заявили о своей готовности занять в мировой политике пустующую до недавнего времени нишу политических скоморохов. При этом я вовсе не сбрасываю со счетов, что в США армянские парламентарии-псевдореволюционеры пройдут своеобразный тренинг, получив новые ценные указания относительно своих будущих действий по развалу армянского государства.

При этом любителям манипулировать демократией, объясняя свою диверсионную деятельность в Армении приверженностью самой демократии, считаю нелишним напомнить: демократическое общество – это не безликая масса людей и не стадо немых. Оно имеет глаза и уши и в первую очередь умеет мыслить. Сделав ошибку в выборе, наш народ сегодня расплачивается в виде недобросовестной власти. Но история знает и другую интерпретацию этой проблемы. Например, знаменитый русский философ и публицист первой половины XX века Иван Александрович Ильин, рассуждая на эту тему, писал: «Каждый народ заслуживает свое-

го правительства» – нет, а наоборот: каждый народ заслуживает – и морально, и политически – лучшего правительства, чем то, которое он имеет, ибо именно лучшее правительство сделает и его самого лучшим. Каждое правительство призвано действовать, руководствуясь инстинктом самосохранения, присущим его народу; каждое правительство призвано видеть далее своего народа, быть мудрее и подсказывать ему верные пути жизни. Пора понять это и не повторять политическую пошлость, подслушанную за границей от врагов и презрителей русского народа».

Эти проникновенные слова знаменитого русского философа Ивана Ильина особенно актуальны для современной Армении. И хочется верить, что значительная часть армянского народа осознала всю пагубность для будущего армянской государственности дальнейшего нахождения у власти ангажированных из-за рубежа персон в лице «народного премьера» и К^О, которые, судя по их действиям, так и не поняли, что инстинкт их политического, да и персонального самосохранения обречен на небытие, если он подтачивает основы армянской государственности. И пусть эти слова послужат им предостережением от соблазна надеяться на гусеницы танков.

В завершение статьи не в назидание, а к сведению Никола Воваевича и его почитателей, а скорее тех, кто, надеюсь, в скором времени их заменит, приведу цитату из Библии: «1. Мудрый правитель научит народ свой, и правление разумного будет благоустроено. 2. Каков правитель народа, таковы и служащие при нем; и каков начальствующий над городом, таковы и все живущие в нем. 3. Царь ненаученный погубит народ свой, а при благоразумии сильных устроится город ...» (Ветхий Завет, Книга премудрости Иисуса, сына Сирахова).

А посему, мои дорогие соотечественники, не ропщите на свое правительство, а просто замените его, ибо армянский народ достоин лучшего правительства. Благо это объективно востребовано и возможно в современной Армении, бастионе демократии.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆ: ՄԻ ՏՐՏՆՋԱՑԵՔ ՁԵՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ՊԱՐԶԱՊԵՍ ՓՈԽԵՔ ԱՅՆ

Դեմոկրատիայով մանիպուլացնել սիրողներին, որոնք իրենց դիվերսիոն գործունեությունը Հայաստանում հենց դեմոկրատիային հավատարմությամբ են բացատրում, ավելորդ չեմ համարում հիշեցնել. դեմոկրատական հասարակությունը մարդկանց անդեմ զանգված կամ մունջ նախիր չէ: Այն աչքեր ու ականջներ ունի և առաջին հերթին մտածել է կարողանում: Ընտրության մեջ սխալվելով՝ մեր ժողովուրդն այսօր հատուցվում է անբարեխիղճ իշխանությամբ... Մի տրտնջացեք ձեր կառավարությունից, այլ պարզապես փոխեք այն, քանզի հայ ժողովուրդն արժանի է ավելի լավ կառավարության:

Հայաստանում տեղի ունեցած պետական հեղաշրջումից (2018թ. ապրիլ–մայիս) հետո անցած 15 ամիսները ցույց տվեցին սթափ մտածող մարդկանց փորձերի ողջ ապարդյունությունը (բարեբախտաբար, Հայաստանում մնացել են նաև այդպիսիները)՝ խելքի բերել իրականության զգացողությունը լիովին կորցրած «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանին: Գրում եմ այս տողերը և ինքս ինձ նախատում: Ինչի՞ համար: Միանգամայն իրավացիորեն հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ: Եվ նա, անշուշտ, իրավացի կլինի: Չէ՞ որ ես քանիցս գրել եմ այն մասին, որ դեռևս պետական հեղաշրջումից առաջ ու հետո Նիկոլ Վոլանիչը կարգապահորեն հետևում էր իր անդրօվկիանոսյան ուղեվարների հանձնարարականներին, որոնց, ավաղ, դժվար է մեղադրել գունավոր հեղափոխություններ սադրելու ոչ պրոֆեսիոնալիզմի մեջ: Բայց մտահոգում է այլ բան, այն, որ ահա արդեն քանի տարի, թերևս, վերջին ամբողջ տասնամյակում, Ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, հենվելով կոնկրետ փաստերի վրա, ի լուր ամենքի հայտարարում էր այն մասին, որ Հայաստանում իրականացվում է հայոց պետականության խարխլման հետևողական, շրայլորեն ֆինանսավորվող համակարգային աշխատանք, որին հակադարձվում են առանձին ելույթներ ինչպես ՀՀ Ազգային ժողովի ամբիոնից, այնպես էլ առանձին ՁԼՄ-ներում: Միևնույն ժամանակ, հեռուստատեսության և ինտերնետ պորտալների օգտագործման հնարավորությունը միանգամայն սահմանափակ է, իսկ քեռի Սեմի խնամակալների տեղեկատվական ռեսուրսի համեմատ նույնիսկ ծիծաղելի

է: Ընդ որում՝ ես քանիցս նշել եմ, որ Հայաստանին անդրօվկիանոսյան ստրատեգների հայտարարած տեղեկատվական պատերազմն իրականացվում է միայն մեկ նպատակով. խզել Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքը, դուրս բերել Հայաստանի Հանրապետությունից Գյումրիում տեղակայված Ռուսաստանի 102-րդ ռազմակայանը, ինչպես նաև հասնել այն բանին, որպեսզի հանրապետությունից դուրս բերվեն Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության ստորաբաժանումները, ինչպես նաև Ռուսաստանի ռազմաօդային ուժերի «Էրեբունի» ավիակայանը: Հերթական անգամ Հայաստանի, Արցախի Հանրապետության և հայ ժողովրդի համար բացահայտ թշնամական այս մտահղացումների իրագործման տեխնոլոգիաների մանրամասների մեջ խորանալու անհրաժեշտություն, կարծում եմ, չկա: Այս մասին, կրկնում եմ, արդեն քանիցս գրել եմ:

Ուրեմն, ի՞նչն է դրդել ինձ նորից վերադառնալ այս թեմային: Չէ՞ որ պետական հեղաշրջումը Հայաստանում տեղի է ունեցել, ներկայիս իշխանավորները շարունակում են անշեղորեն հետևել այն ճանապարհին, որը զօժել են անդրօվկիանոսյան ստրատեգներն ու որը տանում է դեպի քաղաքացիական, եղբայրասպան պատերազմ Հայաստանում և Արցախում, միևնույն ժամանակ, անշնորհք թաքնվում են հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի պահպանման մասին կեղծ կարգախոսների հետևում: Սակայն, դատելով Հայաստանի վերջին իրադարձություններից, ինչ-որ բան չի աշխատել Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության քայքայման ուղղված՝ «ժողվարչապետի» խրատատուների նախապես ծրագրած ճանապարհային քարտեզում: Բայց այդ ամենի մասին՝ հերթով: Այսպես, ս.թ. մայիսի 20-ին Ն.Փաշինյանը ՀՀ կառավարության խորհրդակցությունում հրապարակել է երկրի դատական համակարգի վերափոխման քայլերը: «Եկել է վիրաբուժական միջամտության ժամանակը դատական համակարգում: Բոլոր դատավորները առանց բացառության պետք է ենթարկվեն Vetting-ի, այսինքն՝ հասարակությունը պետք է ունենա լիակատար տեղեկատվություն դատավորի քաղաքական կապերի, նրա ունեցվածքի, գործունեության մասին՝ որպես դատավոր անցյալում, անձնական և պրոֆեսիոնալ որակների մասին...», – ասել է Փաշինյանը: Լրիվ չեմ մեջբերի «ժողվարչապետի» համար նախապես պատրաստված ծածկաթղթի բոլոր մանրամասները: Այդ մասին արդեն բավական շատ է գրվել: Այստեղ այլ բան է կարևոր, որ այս տխրալի ելույթից երկու օր առաջ Երևանի Նոր Նորքի համայնքի ընդհանուր իրավասության դատարանը կալանքից ազատել էր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանին: «Դատարանը որոշեց փոխել Ռ.Քոչարյանի խափանման միջոցը՝ կիրառելով անձնական երաշխավորությունը», – դատավճիռը հրապարակելով ասաց դատավոր Դավիթ Գրիգորյանը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Ռոբերտ Սեդրակովիչի համար երաշխավորությամբ հանդես էին եկել Արցախի Հանրապետության գործող և նախկին նախա-

գահներ Բակո Սահակյանն ու Արկադի Դուկասյանը: Այս՝ իրավական տեսակետից միակ ճիշտ որոշումը բավական էր, որպեսզի հունից հաներ Նիկոլ Վովակիչին, որն անգոր գտնվեց արդարադատության հանդեպ, որը կայացել էր նրա կամքին հակառակ: Շատերը Հայաստանում և Արցախում հակված են ՀՀ երկրորդ նախագահի հանդեպ «Ժողվարչապետի» քանիցս դրսևորած պաթոլոգիական ատելությունը համարել անձնական վրեժի արտահայտություն: Դե ինչ, հանուն արդարության նշենք, որ քաղաքական վեներետան այս պարագայում նույնպես առկա է, բայց, ըստ իս, շատ ավելի կարևոր է Ն.Փաշինյանի խրատատուների համար մեկ այլ գործոն, դիցուք. Ռոբերտ Քոչարյանը Հայաստանի բնակչության որոշակի մասի գիտակցության մեջ ավելի ու ավելի է զուգորդվում բավական ծանրակշիռ քաղաքական գործչի հետ, որը խորհրդանշում է հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքը: Նշենք նաև, որ այս քաղաքական իրողությունը առաջ է բերում տարատեսակ սորոսյան լափակերների, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի ակտիվ անդամների տագնապի ու ատելության զգացողությունը, էլ չեն ասում ԼԳԲՏ հանրույթի հարյուրավոր ակտիվիստների մասին: Միևնույն ժամանակ, ՀՀ քաղաքական դաշտում չարժե համահարթեցնել նաև նրանց, ովքեր բնավ Ն.Փաշինյանի կողմնակիցը չեն, որոնք, այսպես ասենք, խանդով են վերաբերվում Ռ.Քոչարյանին նրա ճակատագրի հանդեպ մեր ռուս ընկերների բացառապես սուր ուշադրության պատճառով, ինչն ուղեկցվում է հայ քաղաքական այն գործիչների դերի, հնարավորությունների ու վճռականության ակամա մոռացությամբ, որոնք հիանալի գիտակցում են, որ Ռ.Քոչարյանի հանդեպ դատաստանը, նրան իրականությունից շատ ու շատ հեռու հանցավոր արարքներ, հանցագործություններ վերագրելը, պետական հեղաշրջման ստրատեգիաների մտահղացմամբ, մեկ նպատակի են ծառայում՝ Հայաստանի բնակչության աչքում դեմոնացնել եղբայրական Ռուսաստանը: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, դեմոնացնել Ռուսաստանը, ինչպես զօրուգիշեր տեղեկացնում է պաշտոնական քարոզչությունը (իսկ այժմ այդ դերում հանդես են գալիս «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայությունը, ամերիկացիների կողմից ֆինանսավորվող 1-in.am ինտերնետ պորտալը և «Ժամանակ» թերթը, դե, ինչպես նաև Նիկոլ Փաշինյանի ընտանեկան «Հայկական Ժամանակ» թերթը), Ռուսաստանն իր խնամքի տակ է վերցրել մի մարդու, որը մեղադրվում է ծանր հանցագործություններ կատարելու մեջ: Չհոգնեցնեմ ընթերցողին, անմիջապես անցնեմ հոդվածս գրելու դրդիչ մոտիվին: Եվ այսպես, ս.թ. հուլիսի 17-ին «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայությունը, որն ինչպես պետական հեղաշրջման նախօրեին, այնպես էլ մինչ օրս բավական գորովանքով է վերաբերվում երևանյան փողոցների նորահայտ հերոսին, որն այժմ անվանվում է «թավշյա հեղափոխության» հեգեմոն, ըստ երևույթին, վատ հոտ առնելով կեղծ-հեղափոխականների ճամբարում, ընդարձակ հարցազրույց է վերցրել Հայաստանի «Ժողվարչապետից», նույն ինքը՝ Նիկոլ Վովակիչ Փաշինյանին:

Մեջբերեն միայն առանձին հատվածներ մեծ ճանապարհների քաջարի «հեղափոխականի» այդ քաղաքական սթրիպտիզից (այլ կերպ այդ հարցազրույցը դժվար է բնութագրել): Թող մակդիրներս չշփոթեցնեն ընթերցողներին, քանի որ դա հարկադրյալ միջոց է. դիցուք. մարդու հետ պետք է բացատրվել նույն ժարգոնով, որը նրան հասկանալի է, միևնույն ժամանակ, բնական է, ջանալով չնմանվել նրան: Այսպես, ինչի՞ մասին է մեզ պատմում Նիկոլ Վովակիչը. «Սա տիրոջ ստրուկ դատական համակարգ է: Մի տարվա ընթացքում (նկատի ունի Հայաստանում 2018թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո անցած ժամանակը – Ա. Գ.) փոխանակ այդ դատավորները և դատական համակարգը զբաղվեին ինքնամաքմամբ, ասեին՝ այս ինչ ազատագրում ենք մենք ստացել, ի վերջո, հնարավորություն ունենք արժանապատիվ դատավոր լինել, արժանապատիվ քաղաքացի լինել, այդ մարդիկ տերեր են փնտրում ... Գնացել են անկյուններում իրենց հին տերերին են փնտրում: Դռների տակ վնգստում են՝ եկեք մեզ տիրություն արեք, բա մենք 400 հազար դրամով (մոտ \$850 – Ա. Գ.) ո՞նց ապրենք, բա լավ չէ՞ր էն ժամանակ. մեզ փող էիք տալիս, մեզ հաց էիք տալիս, մեզ համար խաշ ու քյաբաբ էիք ուղարկում: Այդ դատական համակարգը՝ սկսած Սահմանադրական դատարանից մինչև վերջ, անհամատեղելի է նոր Հայաստանի հետ ..., – տրտնջացել է Նիկոլ Վովակիչը: – Բայց մեկ տարի անց պարզվում է, որ դատական համակարգն իրեն ոչ թե անկախ է զգում, այլ անտեր է զգում: Եվ ման է գալիս՝ որտեղ տեր փնտրի, ով կա, որ կարող է տեր կանգնել դատական համակարգին (այնպես, ինչպես ներկայիս իշխանություններին, դատարանները կպահպանվեին քաղաքական չարաձժի Սորոս պապիկի կողմից կամ էլ կֆինանսավորվեին ամերիկյան հարկատուներից, ինչպես «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայությունը – Ա. Գ.): Չեմ բացառում, որ նույնիսկ Հայաստանից դուրս են տեր փնտրում, ասում են՝ եկեք մեզ տեր կանգնեք, մենք անտեր ենք, որովհետև մենք սովորել ենք, որ միշտ պետք է տեր ունենանք և այդ տիրոջ ձեռքին պետք է փայտ լինի, որով մեր գլխին տա: Եվ երբ նա մեր գլխին չի տալիս, մենք մեզ անտեր ենք զգում: Սա է մեր դատական համակարգը (սա մեջբերում է «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայությանը Ն.Փաշինյանի տված ինչ-որ տեղ ինքնակենսագրական խոստովանություն-հարցազրույցից 2019թ. հուլիսի 17-ին – Ա. Գ.)»:

Չեմ թաքցնում, հարգելի ընթերցող, որ, լսելով «ժողվարչապետի» այս հարցազրույցը, իմ մեջ արթնացավ տագնապի զգացողություն, ավելի ճիշտ՝ ես զգացի ծակող ցավ վտանգի գիտակցումից, որը կախվել է մեր Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության վրա: Հարգելի ընթերցողը կարող է միանգամայն իրավացիորեն առարկել ինձ. անկեղծ ասած, ինչ անսպասելի, նոր բան ինձ համար ես լսեցի Նիկոլ Վովակիչի այս հարցազրույցում: Ես գիտակցում եմ, որ ընթերցողը իրավունք ունի նախատելու ինձ իմ իսկ մոռացկոտության համար՝ հիշեցնելով տասնյակ հոդվածներ և հարցազրույցներ, որոնցով ես հանդես

Եմ եկել մամուլում, որտեղ քանիցս հիմնավորել եմ Ն.Փաշինյան և ԿՕ-ի ու նրանց զբաղեցրած պետական պաշտոններին լիակատար անհամարժեքությունը, հատկապես ընդգծել եմ, որ այդ փաստը լուրջ մարտահրավեր է հայոց պետականության անվտանգությանը, հատկապես բավական լարված իրադրությունում, որն ստեղծվել է Անդրկովկասում, ինչպես նաև Իրանի Իսլամական Հանրապետության և Սիրիայի Արաբական Հանրապետության շուրջ: Այնուամենայնիվ, պարտքս եմ համարում հերթական անգամ արտահայտելու տագնապս՝ հաշվի առնելով մեր տարածաշրջանում ստեղծված լարված իրադրությունը, անթաքույց սպառնալիքների ֆոնին, որոնք վերջին ժամանակներս կանոնավորապես հնչում են Ադրբեջանի կողմից, երբ Ափշերոնի սուլթան Իլիամ Ալիևը հնարավորությունը բաց չի թողնում նորից ու նորից հնչեցնելու իր սևեռուն միտքն այն մասին, որ Հայաստանի հետ պատերազմն ավարտված չէ: Ընդ որում՝ նա չի զլանում դա անել անգամ երիտասարդական լսարանում՝ հետապնդելով միանգամայն որոշակի նպատակ՝ Ադրբեջանի երիտասարդ սերնդի մեջ հանձին հայի ստեղծել թշնամու կերպար: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չհնչի, հղում կատարեմ կոնկրետ օրինակի: Այսպես, ս.թ. մայիսի 27-ին ռազմական ուսումնարանի ուսանողների և մանկավարժական կազմի առջև ելույթ ունենալով՝ Ի.Ալիևն ասաց. «Մենք ապրում ենք պատերազմի պայմաններում: Այն դեռ չի ավարտվել, և մենք ամեն ակնթարթ պետք է պատրաստ լինենք հայրենի հողերի ազատագրմանը: Համոզված եմ, որ այդ օրը կգա, և Ադրբեջանը կվերականգնի իր տարածքային ամբողջականությունը»: Ըստ երևույթին, նման խրոխտ հայտարարություններ անելով՝ Ափշերոնի սուլթանը դրա համար ծանրակշիռ հիմքեր ունի, ընդ որում՝ կհամարձակվեմ ասել, որ նա դա լսել է առաջին իսկ դեմքից: Չէ՞ որ ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ Իլիամ Ալիևի և Ջորջ Սորոսի նրբին կապվածությունը, էլ չեմ ասում Ադրբեջանի ու Իսրայելի ռազմավարական գործընկերության մասին, որը հենվում է սերտ ռազմատեխնիկական համագործակցության վրա՝ ԱՄՆ բազմամիլիոն դոլարների գնով: Այս առնչությամբ հատկապես պետք է հիշատակել նաև մեր «ժողվարչապետին»: Չէ՞ որ, դեռևս ս.թ. մայիսի 20-ին ՀՀ կառավարությունում ունեցած ելույթում Ն.Փաշինյանն ասաց. «Ակնհայտ է, որ կան կոնկրետ ուժեր, որոնք ներկայացնում են նախկին կոռումպացված համակարգը, որոնք փորձում են կյանքի կոչել անցյալում օգտագործված բանաձևը, այն է. սադրել տարածայնություններ, հակասություններ և անգամ թշնամանք Արցախի (նկատի ունի Արցախի Հանրապետությունը – Ա.Գ.) և Հայաստանի ժողովրդի միջև «բաժանիր և տիրիր» տրամաբանությամբ, անցյալում նրանց թույլ տված կոռուպցիոն հանցագործությունները թաքցնելու և արդարացնելու նպատակով ... Դեռևս անցած տարվա խորհրդարանական ընտրությունների քարոզարշավի ժամանակ ես ասել եմ, որ, վերլուծելով այս ամենը, դրա տակ հեռուն գնացող նպատակ եմ տեսնում ընդհուպ մինչև դավադրական պատերազմի սադրումը, որոշ

տարածքների հանձնումը և տեղի ունեցածի պատասխանատվությունը Հայաստանի կառավարության վրա դնելը»: Չարժե կասկածել, որ այս ակնարկը ինքնատիպ հաշվետվություն է, հուշում սահմանից այն կողմի ուղեվարներին այն մասին, որ Հայաստանի նոր իշխանությունները երկրի ներսում ամեն բան անում են Հայաստանի և Արցախի անսասան միությունը պառակտելու համար՝ ստեղծելով պարարտ հող արևմտյան ձևաչափով Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման համար, որոնց արդյունքում կապահովվի վերահսկողություն Իրանի Իսլամական Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտու միջև 105 կիլոմետրանոց սահմանի հանդեպ, այսինքն՝ նրանց զինված ուժերի կողմից վերահսկվող սահմանի այդ հատվածի հանդեպ: Կրկնում են, Հայաստանի չարականների գործողություններն ուղղված են Արցախի, Հայաստանի ու Սփյուռքի հարյուր և հազարավոր հերոսների արյամբ ամրագրված անսասան միության պառակտմանը, հերոսներ, որոնք իրենց կյանքը տվեցին մարտադաշտում 1992–94թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմում՝ նվաճելով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության (ներկայում՝ Արցախի Հանրապետության) անկախությունը՝ դրանով իսկ ցեղասպանությունից փրկելով Արցախի հայ բնակչությանը: Բայց դրանով Նիկոլ Վոլակիչը կանգ չի առնում և սկսում է քննել արդեն արցախցիներին բացահայտ սպառնալիքներով, որոնք տարիներ շարունակ անվախ նայել են մահվան աչքերին. «Այս իմաստով դա համարում են պետական դավաճանությանը նմանվող գործունեություն, և որպես Արցախի անվտանգության երաշխավորը հանդիսացող Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ՝ պատերազմական իրավիճակներում Զինված ուժերի գերագույն հրամանատար, ձեռնարկելու են ամենակոշտ միջոցները այս դավադիր մտադրությունները արմատախիլ անելու համար» («Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայություն): Այսինքն՝ մարդը, որն ինքն է եթե ոչ հեղինակը (հեղինակն օվկիանոսի այն կողմում է), ապա փաստացի՝ դավադրության կազմակերպիչը հայկական երկու պետություններում՝ Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում, սպառնում է հաշվեհարդար տեսնել միայն իրեն հայտնի դավադիրների հետ: Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ մենք, առաջին հայացքից, գործ ունենք շիաների հայտնի կրոնական ծիսակարգի նոր մեկնաբանման հետ, որը հայտնի է որպես շահսեյ-վահսեյ, որը նմանակեղծում է տառապանքներ և ցավ՝ ինքնախարազանմամբ ուղեկցվող... Բայց մեր հերոսը՝ Նիկոլ Վոլակիչը, պրակտիկ մարդ է ու ինքնախարազանման ժամանակ չունի, և նրան իշխանության բերածները նրանից բնավ դա չեն սպասում, այլ սպասում են իր իսկ հնչեցրած Լեռնային Ղարաբաղը և անվտանգության հարակից գոտին հանձնելուն: Որպեսզի ընթերցողների մեջ հարցեր չառաջանան այս հաշվով, նորից ու նորից հիշեցնենք նրանց Նիկոլ Փաշինյանի՝ 2001թ. մայիսի 22-ին «Հայկական ժամանակ» թերթում հրապարակած հոդվածի էությունը, որը լույս է տեսել «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» վեր-

նագրով: Դրանում, մասնավորապես, կարդում ենք. «Եվ ուրեմն, ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իյուզիաներ ունեն, գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ (նկատի ունի անվտանգության գոտին Արցախի Հանրապետության շուրջ – Ա. Գ.): Եկեք նրբանկատորեն շրջանցենք հարցի ամենացավոտ կողմը և հարցը դիտարկենք խաղի կանոնների տեսակետից (դեռ այն ժամանակ ազգային-ազատագրական պատերազմը Լեռնային Ղարաբաղում, մեր հարյուր հազարավոր հայրենակիցների կյանքի փրկությունը Նիկոլ Վոլակիչի կողմից որակվում էր որպես մի ինչ-որ խաղ, որն ունի իր՝ միայն իրեն հայտնի կանոնները – Ա. Գ.): Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ այդ տարածքները չվերադարձնեն Ադրբեյջանին... Ախր, էս երկիրը (նկատի ունի Հայաստանը – Ա.Գ.) տեր չունի (պարզվում է՝ Ն.Փաշինյանը մինչև անգամ 2001 թվականից է սկեռվել տիրոջ որոնումների վրա, այս համատեքստում՝ Հայաստանի համար, մինչև որ ինքը գտավ իր, մեղմ ասած, հովանավորներին, իսկ ժողովրդի լեզվով ասած՝ տերերին – Ա. Գ.), և մենք, որ պետք է լինենք այս երկրի տերը (իմա՝ Սորոսի ու նրա նմանների կամքն արտահայտողները – Ա.Գ.), մերը թողած ուզում ենք տեր լինել ուրիշին» (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.):

Գրելով այս տողերը՝ ինձ բռնեցի այն մտքի վրա, որ վիրավորական խոսքերը Սահմանադրական դատարանի և ՀՀ ամբողջ դատական համակարգի մասին, ըստ էության, զազրելի հարձակում են ողջ հայ ժողովրդի հասցեին: Չէի ցանկանա նույն տոնով պատասխանել «ժողվարչապետին»՝ փողոցային թափափուկների բառապաշարին հարիր արտահայտություններով: Ն.Փաշինյանի վերը նշված հարցազրույցին բավական արժանավայել արձագանքել է Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասյանը՝ հայկական հանրաձանաչ Tert.am ինտերնետ պարբերականին տված հարցազրույցում: Դա դասական բարոյական ինքնատիպ ոչնչացում էր նորահայտ իշխանավորի հասցեին, երբ նրա մասին ամբողջությամբ չարտահայտված խոսքերը և մտքերը էլ ավելի պերճախոս կերպով են համոզում ընթերցողին Հայաստանի «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի ինտելեկտուալ արատավորության մեջ: Նիկոլ Վոլակիչի այդ սկանդալային հարցազրույցի մասին երկար գրելը, կարծում եմ, օգուտ չունի: Ըստ իս, շատ ավելի կարևոր է որոշել այն աշխարհայացքային հիմքը, որի վրա հենվում է Նիկոլ Վոլակիչի ֆենոմենը: Եվ այդ մտորումները ավելի ու ավելի են հակում ինձ այն մտքին, որ հանձին նրա մենք ունենք «Մեծն հավատաքննիչի» հայտնի կերպարի, մի տեսակ հմուտ, սրբապիղծ պոպուլիստի մարմնավորումը, որն իրեն ներկայացնում է որպես հայոց բազմաչարչար հողի վրա արդարություն հաստատողի ջատագով, իսկ իրականում բանալ քաղաքական արկածախնդիր է, որը լավ վարժեցվել է գունավոր հեղափոխությունների արևմտյան բեմադրիչների կողմից: Ընդ որում՝ բնութագրական է, որ ցանկացած քննադատություն «ժողովրդական ընտրյալի» հասցեին, ում կողմից էլ որ հնչի, նրա երկրպագուների (որոնց

թիվը, բարեբախտաբար, աչքներիս առջև նվազում է) կողմից ընկալվում է նույնքան պրիմիտիվ, որքան և գռեհիկ ու ագրեսիվ, ինչը, իհարկե, էլ ավելի է ամրապնդում կոնկրետ իմ մեջ վաճապանությունը՝ այսուհետև ևս պայքարել այդ քաղաքական փորձանքի դեմ, որի հարձակմանն ահա արդեն 15 ամիս ենթարկվում են Հայաստանն ու Արցախը:

Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, որ ես չարդարացված ձևով դեմոնացնում եմ Նիկոլ Վոլակիչին, իսկ ինձ ինչ-որ իմաստով հերոսացնում՝ մերկացնելով նրա վտանգավոր էությունը, նորահայտ հայ «մեծն հավատաքննիչի» դերը, մեջբերեմ, կարծում եմ, շատ տեղին, հատված Ֆյոդոր Միխայլովիչ Դոստոևսկու 1880–1881թթ. սևագրություններից: Ռուս մեծ գրողի, մտածողի խոսքերը խիստ համահունչ են Նիկոլ Փաշինյանի իսկական ֆանատների, անկիրթ, կողմնակալ, աչառու երկրպագուների մերկացման համար, որոնք վիրավորում ու վատաբանում են քաղաքական ցանկացած գործչի՝ առողջ մտքի համար, որը մերկացնում է Հայաստանի արդի կառավարողների դավաճանական էությունը: Եկեք խորհենք Ֆ. Դոստոևսկու ասածների մասին, հարգելի ընթերցող. «Սրիկաները ծաղրում էին ինձ Աստծո հանդեպ անկիրթ ու հետամնաց հավատով: Այդ հիմարները երազում անգամ չէին կարող տեսնել Աստծո մերժման նման ուժ, ինչը դրված է «Հավատաքննիչում» (նկատի ունի «Լեգենդ Մեծն հավատաքննիչի մասին» առակը Ֆյոդոր Դոստոևսկու «Կարամազով եղբայրներ» վեպից – Ա. Գ.) և նախորդ գլխում, որին պատասխան է ծառայում ամբողջ վեպը: Զէ՞ որ որպես հիմար չէ (ֆանատիկոս), որ հավատում եմ Աստծուն: Եվ դրանք ցանկանում էին ինձ սովորեցնել ու ծիծաղում էին իմ թերգարգացության վրա: Նրանք է, որ պիտի սովորեցնեին ինձ: Ախր նրանց նման հիմարները չէին էլ պատկերացնի նման ուժի ժխտում, որն անցել եմ ես: Նրանք է, որ պիտի սովորեցնեն ինձ: Խիղճն առանց Աստծո սարսափ է, այն կարող է մոլորվել մինչև ամենաանբարոյականը: ... Հավատաքննիչն արդեն միայն նրանով է անբարոյական, որ նրա սրտում, նրա խղճում կարող է ապրել մարդկանց այրելու անհրաժեշտության գաղափարը»:

Ուշադրություն դարձնենք տողին՝ մարդկանց այրելու անհրաժեշտություն: Թող ընթերցողը սրբապղծություն չհամարի նման անցումը, բայց մեջբերեմ «Ազատություն» ռադիոյի այդ նույն հարցազրույցից հատված «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի սիրելիից, ԼԳԲՏ հանրույթի (որին թույլատրելի է անպատիժ անկարգություններ անել Երևանի կենտրոնի ոստիկանական բաժանմունքում) հովանավորից՝ Նիկոլ Փաշինյանից. «Բոլոր նրանք, ովքեր ասում են, որ Ռոբերտ Քոչարյանը քաղաքանտարկյալ է, նրանք, նշանակում է, ասում են, որ ես այսօր իրավունք ունեմ Հայաստանի Հանրապետության Զինված ուժերը, տանկերը մտցնել Երևան քաղաք և ցանկացած ընդդիմադիր դրսևորում տանկերի թրթուրների տակ ձգմել: Որևէ մեկը իրավունք չունի այդպիսի բան անելու, ուրեմն Ռոբերտ Քոչարյանը չի կարող քաղբանտարկյալ լինել»:

Ահա այսպիսի բաներ: Սկզբից ևեթ «Ժողվարչապետը» միտումնավոր խեղաթյուրում է 2008թ. մարտի 1-ի ողբերգական իրադարձությունների էությունը, երբ ոստիկանների և ցուցարարների միջև բախումների հետևանքով Երևանի կենտրոնում զոհվեց 10 քաղաքացի, որոնցից 8-ը՝ հանրահավաքների մասնակիցներ, 2-ը՝ ոստիկաններ, իսկ մոտ 300 մարդ հասցվեց հիվանդանոցներ տարբեր մարմնական վնասվածքներով: Այս մասին բավական շատ է գրվել, և միայն հիվանդ երևակայություն ունեցող մարդիկ կարող էին այդ օրերին տանկեր տեսնել Երևանի փողոցներում, մանավանդ որ ինքը՝ Նիկոլ Փաշինյանը, հետագայում Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանի որոշմամբ 2010թ. հունվարի 19-ին դատապարտվեց յոթ տարվա ազատազրկման զանգվածային անկարգությունների կոչերի համար: Չէի ցանկանա խորանալ ողբերգական օրերի և այն իրադարձությունների բոլոր մանրամասների մեջ, որոնք հետևեցին դրանց: Հիշատակեմ միայն ՀՀ արդարադատության նախարար Հրայր Թովմասյանի (ՀՀ Սահմանադրական դատարանի ներկայիս նախագահն այն ժամանակ զբաղեցնում էր արդարադատության նախարարի պաշտոնը) պատասխանները լրագրողների հարցերին ՀՀ Ազգային ժողովում Հայաստանի անկախության օրվա առիթով համաներման հայտարարման մասին առաջարկի քննարկումից հետո, որտեղ նա հանդես էր եկել որպես ՀՀ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի ներկայացուցիչ: Այսպես, պատասխանելով «Երկիր Մեդիա» հեռուստաընկերության թղթակցի հարցին, թե ինչու է նա խուսափել պատասխանից (նկատի ունի Նիկոլ Փաշինյանի հանդեպ համաներման տարածման մասին հարցի պատասխանից), նախարարն ասել էր. «Համաներման ակտը ես ցանկանում եմ դիտարկել իրավիճակի լիցքաթափման, հանդուրժողության մթնոլորտի, այնպիսի մթնոլորտի ստեղծման համատեքստում, որտեղ մեկը մյուսին ոչնչացնելը չէր դիտարկվի որպես խաղի հիմնական կանոն, իսկ տարբեր քաղաքական հայացքների առկայությունը չէր ընկալվի որպես թշնամանք»: Այնուհետև, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Նիկոլ Փաշինյանի հանդեպ համաներման արդեն մեկ անգամ կիրառվել էր և նրա պատժի ժամկետը կրճատվել էր, «Երկիր Մեդիայի» թղթակիցը հետաքրքրվեց. կտարածվի՞ արդյոք համաներմանը նաև նրա (սիրելի Նիկոլ Վովանիչի) վրա: «Պետք է նայել հողվածը և որոշել՝ նրա կատարած հանցագործությունը ընկնո՞ւմ է այդ սահմանափակման տակ, թե՞ ոչ, այսինքն՝ ՀՀ Քրեական օրենսգրքի հոդված 9-ի 7-րդ կետի տակ: Նայեք և համեմատեք նրա կատարած հանցագործությունը, և դուք կկարողանաք ինքներդ պատասխանել այդ հարցին: Եթե չի ընկնում դրա տակ, ուրեմն պետք է նայել ՀՀ Քր.օր. 5-րդ կետի համատեքստում», – պատասխանել է ՀՀ արդարադատության նախարար Հրայր Թովմասյանը: Բայց ավելի ուշ, ելույթ ունենալով «Շանթ» հեռուստաընկերության եթերում, արդարադատության նախարարը, համաձայն Epress.am-ի, ասաց, որ Նիկոլ Փաշինյանի վրա համաներմանը տարածվում

է: Կարծում եմ, որ Ն.Փաշինյանի գնահատականների անաչառ համադրման դեպքում, որը նա տվել է «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայությանը, ՀՀ դատական համակարգի և այդ նույն դատական համակարգի փաստացի գործողությունների մասին, որոնց արդյունքում նա համաներման է արժանացել, ընթերցողն առանց մեծ ջանքերի կկարողանա գնահատել ոչ միայն «ժողվարչապետի» բարքերը, այլև Նիկոլ Վոլակիչ Փաշինյանի ողջ նշանակալիությունը Հայաստանի Հանրապետության նախկին իշխանությունների համար: Համարձակվում եմ մտածել, որ Նիկոլ Վոլակիչը բնավ երդվյալ «մեծն հավատաքննիչը» չէ, իսկ նախկին իշխանությունների համար նա «լուռ սխրանքի» մարդ էր, որն ունի անախորժ այլ հոմանիշներ էլ: Դե ինչ, ինչպես ասում են, պարտքը տալով, մեղքը՝ լալով:

Մի խոսքով, հարգելի ընթերցող, ես հակված չեմ բացարձակացնել միտքը, որ պետության ղեկավարի արարքների անբարոյությունն ընկած է նրան ընտրած ժողովրդի խղճի վրա: Եթե ժողովուրդը թույլ է տալիս տգիտության անվերապահ իշխանությունը, ապա իմ ընդդիմախոսները կարող են միանգամայն արդարացիորեն եզրակացնել, որ դա նրան բավարարում է: Իսկ եթե այդպես չէ, ուրեմն ինչու է այդ դեպքում այդ նույն ժողովուրդը հանդուրժում նրան: Եթե լռում է, ոչինչ չի անում, ապա այդ դեպքում ինչպե՞ս վերաբերվել հայտնի ասացվածքին, որը վերագրում են հին հույն մտածող Սոկրատեսին, իսկ ավելի ուշ՝ փոքր-ինչ այլ կերպ կրկնել է ֆրանսիացի մտածող, Սարդինայի թագավորության՝ Ռուսաստանի արքունիքին կից դեսպանորդ կոմս Ժոզեֆ դը Մեսթրին, որը 1811թ. օգոստոսի 27-ին, գնահատելով ռուսական կայսր Ալեքսանդր 1-ինի նոր օրենքները, գրել է իր կառավարությանը. «Ամեն ժողովուրդ ունի այնպիսի կառավարություն, որին արժանի է»: Այս առնչությամբ բացթողում կլիներ, եթե չհիշատակեինք նաև մեկ այլ հանրահայտ մեջբերում Աստվածաշնչից. «Մի տրտնջացեք ձեր իշխանավորի դեմ, քանզի ամեն ժողովուրդ արժանի է իր իշխանավորին»:

Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա անորոշության, իսկ որոշ դեպքերում՝ անելանելիության այս նոտայով ավարտել հոդվածս: Զե՞ որ Հայաստանը դեմոկրատական հասարակություն է, իսկ համաձայն ՀՀ արդի քաղաքական մտքի դասական, Հայաստանի խորհրդարանի խոսնակ Արարատ Միրզոյանի իմաստուն մտքի, որը հնչեցրել է ս.թ. հունիսի 16-ին «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության 5-րդ համագումարում, Հայաստանը հատուկ ժողովրդավարական հասարակություն է: Այո, բարեկամներ, մենք կարող ենք հանգիստ շունչ քաշել, քանի որ Արարատ Միրզոյանն ասել է (դասականների մեջբերումները կատարում ենք տառացիորեն). «Համոզված եմ, չեմ չափազանցնի, եթե ասեմ, որ Հայաստանն այսօր ժողովրդավարության բաստիոնն է աշխարհում: Այո, ո՛չ ԱՄՆ-ը, այո, ո՛չ Եվրոպան, այլ Հայաստանն է այսօր ազատության և ժողովրդավարության բաստիոնն աշխարհում»:

Նման բարբառանք լսելով և իմանալով, որ ՀՀ ԱԺ նախագահը խորհրդարանի տասնմեկ գործընկերների հետ պետական փողերով մեկնել է ԱՄՆ, ես համակվեցի խառը զգացողություններով: Դա, առաջին հերթին, խոր գոհունակության զգացումն էր (ինչպես բրեժնևյան ժամանակներում) Նիկոլ Վոլակիչի սխրակիցների խանդաղատալի պատրաստակամության գիտակցումից՝ կիսվել ԱՄՆ գործընկերների հետ առանձին վերցրած երկրում ժողովրդավարության հաստատման իրենց անգին փորձով, երախտապարտ առաքելությամբ մեկնել են հեռավոր Ամերիկա՝ կիսելու ժողովրդավարության բաստիոնի իրենց փորձը ԱՄՆ կնոգրեսականների հետ, իհարկե, այն դեպքում, եթե գործուղված հայ խորհրդարանականները ԱՄՆ հայկական սփյուռքի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումներից բացի ընդունելության արժանանալին ԱՄՆ Կոնգրեսում: Եվ երկրորդ՝ դա երախտագիտություն է ճակատագրին մեր՝ հայ քաղաքական գործիչներին հանդեպ բարեհաճության համար, դառնալ Հայաստանի իշխանավորների մի այդպիսի առեղծվածային, ես կասեի՝ անպարփակ ձգտման վկաները, որոնք երանելի անտեղյակության մեջ են աշխարհում տեղի ունեցող տագնապալի իրադաժությունների մասին, բայց անձնուրացաբար ստանձնել են Հռոմի պապից ավելի մեծ կաթոլիկ լինելու բեռը՝ հանդերձավորվելով ժողովրդավարության վարդապետի պատմուճանով: Իսկ եթե ըստ էության, ապա մեր խորհրդարանականներն ԱՄՆ այցելությամբ համարձակորեն հայտարարել են իրենց պատրաստակամության մասին՝ զբաղեցնել համաշխարհային քաղաքականությունում մինչև վերջերս թափուր քաղաքական խեղկատակների տեղը: Միևնույն ժամանակ, բնավ չեմ անտեսում այն հանգամանքը, որ ԱՄՆ-ում հայ խորհրդարանական կեղծ հեղափոխականները ինքնատիպ թրենինգ կանցնեն՝ նոր արժեքավոր ցուցումներ ստանալով հայոց պետության փլուզման իրենց գալիք գործողությունների վերաբերյալ:

Միևնույն ժամանակ, դեմոկրատիայով մանիպուլացնել սիրողներին, որոնք իրենց դիվերսիոն գործունեությունը Հայաստանում հենց դեմոկրատիային հավատարմությամբ են բացատրում, ավելորդ չեմ համարում հիշեցնել. դեմոկրատական հասարակությունը մարդկանց անդեն զանգված կամ մունջ նախիր չէ: Այն աչքեր ու ականջներ ունի և առաջին հերթին մտածել է կարողանում: Ընտրության մեջ սխալվելով՝ մեր ժողովուրդն այսօր հատուցվում է անբարեխիղճ իշխանությամբ: Բայց պատմությունը գիտի նաև այս խնդրի այլ մեկնության մասին: Օրինակ, XX դարի առաջին կեսի ռուս հայտնի փիլիսոփա և հրապարակախոս Իվան Ալեքսանդրովիչ Իլյինը, խորհելով այս թեմայի մասին, գրել է. «Ամեն ժողովուրդ արժանի է իր իշխանավորին». ոչ, հակառակը. ամեն ժողովուրդ արժանի է, թե՛ բարոյապես, թե՛ քաղաքականապես, ավելի լավ իշխանավորի, քան նա, որին ունի, քանզի հենց ավելի լավ կառավարությունն է նրան ավելի լավը դարձնելու: Յուրաքանչյուր կառավարություն կոչված է գործելու՝ ղեկավարվելով իր ժողովրդին բնորոշ ինքնապահպանման բնագոյով, յուրա-

քանջուր կառավարություն կոչված է տեսնելու իր ժողովրդից հեռուն, լինելու ավելի իմաստուն և հուշելու նրա կյանքի ճիշտ ուղիները: Ժամանակն է հասկանալ սա և չկրկնել քաղաքական ստորությունը, որ լսել են արտասահմանում ռուս ժողովրդի թշնամիներից ու արհամարհողներից»:

Ռուս հանրահայտ փիլիսոփա Իվան Իլյինի այս հուզիչ խոսքերը հատկապես արդիական են ժամանակակից Հայաստանի համար: Եվ ցանկանում են հավատալ, որ հայ ժողովրդի զգալի մասը գիտակցել է հայոց պետականության ապագայի համար իշխանության դեկին արտասահմանից վարձված անձանց հետագա գտնվելու կործանարարությունը՝ հանձինս «ժողվարչապետի» և K^0 -ի, որոնք, դատելով նրանց գործողություններով, այդպես էլ չեն հասկացել, որ իրենց քաղաքական և անհատական ինքնապաշտպանության բնագոյը դատապարտված է չգոյության, եթե այն խարխուլում է հայոց պետականության հիմքերը: Եվ թող այս խոսքերը նրանց զգուշացում ծառայեն տանկերի թրթուրների վրա հույս դնելու գայթակությունից:

Հոգվածի ավարտին ոչ թե որպես հորդոր, այլ որպես ի գիտություն Նիկոլ Վովակիչի ու նրա երկրպագուների, ավելի շուտ՝ նրանց, ովքեր, հույս ունեն, շուտով կփոխարինեն նրանց, մեջբերում կատարեմ Աստվածաշնչից. «1. Իմաստուն իշխանավորը սովորեցնում է իր ժողովրդին, և խելամիտի իշխանությունը բարեկեցիկ կլինի: 2. Ինչպիսին ժողովրդի իշխանավորն է, այդպիսին էլ նրա ծառայողներն են, և ինչպիսին քաղաքի ղեկավարն է, այդպես էլ այնտեղ ապրողներն են: 3. Անուս թագավորը կկործանի իր ժողովրդին, իսկ ուժեղների խելամտության դեպքում քաղաքը կկառուցվի ...» (Հին Կտակարան, Սիրաք):

Ուստի, թանկագին հայրենակիցներ, մի տրտնջացեք ձեր կառավարությունից, այլ պարզապես փոխեք այն, քանզի հայ ժողովուրդն արժանի է ավելի լավ կառավարության: Դեռ լավ է, որ դա օբյեկտիվորեն պահանջված է և հնարավոր արդի Հայաստանում՝ ժողովրդավարության բաստիոնում:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПРОМЕДЛЕНИЕ С ОТСТРАНЕНИЕМ ДИКТАТУРЫ – УГРОЗА БЕЗОПАСНОСТИ АРМЕНИИ

Аннотация

Необходимым условием на пути становления независимой судебной системы, становления правового государства в Республике Армения, убежден, является немедленное освобождение с занимаемых постов всего состава правительства Армении, и в первую очередь отстранение от занимаемой должности премьер-министра РА Никола Пашиняна, узурпировавшего власть в результате государственного переворота в Армении, совершенного в апреле–мае 2018 года, а также восстановление в правах Национального Собрания VI созыва, распущенного в результате антигосударственного заговора, осуществленного в Армении при самом активном вмешательстве внешних сил.

Прошло пятнадцать месяцев после государственного переворота в Армении, имевшего место в апреле–мае 2018 года. Мне уже приходилось писать о предыстории переворота, его главных действующих лицах, а также о технологиях, которые заокеанские стратеги реализовали при захвате власти в стране Николом Пашиняном и К^О. Чтобы не утомлять читателей очередным повествованием подробностей случившейся катастрофы, хочу проинформировать о том, что о моем видении и моих оценках комплекса вопросов, связанных с так называемой «бархатной революцией», любой желающий сможет ознакомиться на авторской странице Арташеса Гегамяна в ИА REGNUM, предоставившем мне возможность в наше смутное время довести до армянского читателя (особенно тех, кто был опьянен пирровой победой, то есть совершившимся госпереворотом, именуемым нынче «бархатной революцией», подлой диверсии, нацеленной на подрыв устоев армянской государственности) иную точку зрения, отличную от официальной. Не скрою, что мои публикации в российском ИА REGNUM явились своеобразной защитой от широко распространенного правового произвола, царящего в постреволюционной Армении.

Ведь в моих публикациях высказывалось мнение и давались оценки о событиях последних пятнадцати месяцев, которые были диаметрально противоположны оценкам, денно и ночью звучащим в десятках интернет-

порталах и излагаемых электронными СМИ, которые, подобно поющим сиренам, изоощренно искушали легковверных граждан Армении причитаниями о якобы созидании ими, псевдореволюционерами, величественной истории, называемой Николом Пашиняном «новой Арменией». Причём мои статьи публиковались в условиях полного затрета на мои выступления по телевидению, независимо от политических пристрастий их владельцев, в условиях беспрецедентной активности журналистской братии, ныне воспевающей Никола Воваевича и его сподвижников, или, выражаясь литературным языком, пашиняновскую камарилью. Эта информационная агрессия осуществлялась со стороны масс-медиа, которые уже не первый год щедро финансируются политическим авантюристом, закулисным постановщиком и экспортером цветных революций Джорджем Соросом и ему подобной заокеанской ололополитической братвой, то есть, повторяюсь, непосредственными постановщиками цветных революций, готовых по команде «фас» наброситься на любого, с их точки зрения, инакомыслящего. Эти информационные киллеры в оборот пускали разного рода эпитеты типа «контрреволюционер», «черный», «враг армянского народа» и прочую, далекую от истины, ерунду, препровождая свои опусы нравочениями, открытыми уроками о нравственности, словом, из известной оперы, когда политические проститутки затевают публичные лекции о морали. Цель сих антиармянских информационных киллеров изначально была вполне ясна, собственно они ее особо и не скрывали: подтачивая основы армянской государственности, добиться выхода Армении из ОДКБ и ЕАЭС, вывода 102-й российской военной базы, расквартированной в Гюмри, перебазирования авиабазы «Эребуни» российских военно-воздушных сил из г. Еревана, вывода контингента подразделений Пограничного управления ФСБ России в Армении с охраны государственной границы Республики Армения. А там, глядишь, бациллу этой псевдореволюционной заразы западные стратеги не преминут перебросить в регион Северного Кавказа Российской Федерации.

Так вот внимательно анализируя события, предшествующие государственному перевороту в Армении, а также события, имевшие место потом, приходишь к выводу, что именно в Армении шлифовалась технология цветных революций с учетом опыта подобных переворотов, имевших место в Грузии в ноябре 2003 года во время «революции роз», в марте–апреле 2005 года в Киргизии в ходе «революции тюльпанов», в ноябре 2014 г. – феврале 2015 г. в ходе евромайдана на Украине. Казалось, что после госпереворота в Армении западные поводыри Никола Воваевича несколько уgomонятся, поостынут, более того, подсобят «народному премьеру» для обеспечения существенного улучшения социально-экономического положения в РА. Но нет, как и следовало ожидать, западным кукловодам чужды насущные интересы простых граждан

Армении. Им важно другое – на первом этапе госпереворота обеспечить скорейшее достижение главной на данный момент цели: создание необходимых предпосылок и условий для «мирного урегулирования» Нагорно-карабахского конфликта, в результате которого 105-километровая граница между зоной безопасности Республики Арцах, контролируемой ее вооруженными силами, и Исламской Республикой Иран перешла бы под контроль США и Израиля, на худой конец и Турции. Эта задача в наше время приобретает исключительную злободневность на фоне намечаемых в ближайшее время учений российских и иранских военно-морских сил в северной акватории Индийского океана и в районе Ормузского пролива. Для решения этой задачи в арсенале западных стратегов давно апробированный инструментарий: втягивание Республики Армения в состояние управляемого хаоса с применением рекомендаций, изложенных Стивеном Манном в статье, напечатанной в 1992 году в главном профессиональном журнале армии США под заглавием «Теория хаоса и стратегическая мысль». Статья, которая не потеряла свою актуальность и в наши дни. Вместе с этим в инструментарий по подрыву основ армянской государственности заокеанские наставники властей Армении особое место отводят реализации политики, нацеленной на раскол единого армянского народа, проживающего в двух армянских государствах – Республике Армения и Республике Арцах (прежнее название Нагорно-Карабахская Республика), с одной стороны, и армянской Диаспоры – с другой. Анализируя события последних месяцев, можно убедиться и в том, что особое место постановщики государственного переворота в Армении отводили провоцированию нестабильности в Республике Арцах посредством попыток экспорта «бархатной революции» в Нагорный Карабах. Причем достижение этой цели кукловодам нынешних властей Армении нестерпимо. Вот и на днях «народный премьер», который, даже находясь в отпуске, в поте лица «работает», в ходе прямого эфира в Facebook 2 августа т.г. заявил о том, что 5 августа т.г. в 19:00 он выступит на площади Возрождения в Степанакерте, столице Республики Арцах. При этом Никол Воваевич пригласил карабахцев прийти на площадь, чтобы, по его словам, глядя им в глаза (ничего не скажешь, дальнотзорок «народный премьер»), представить свою политическую повестку и видение будущего страны. Согласитесь, уважаемый читатель, что «обсуждать вызовы, стоящие перед армянами, а также вопросы национального единства, правильного использования потенциала народа (со слов Н. Пашиняна. – А. Г.)» на степанакертской площади – изначально несерьезное занятие, если, конечно, инициатор этой затеи не поставил перед собой другую, более коварную цель – вызвать смятение и тревогу в сознании собравшейся аудитории. Более того, примитивизм суждений «народного премьера» здесь зашкаливает. «Наша цель – зафиксировать

национальное единство и сделать выводы из этого. Так что жду всех вас», – зазывал Никол Воваевич в прямом эфире в Facebook. Это, бесспорно, новое определение в политологии – «зафиксировать национальное единство». Анализировать подобную политическую ахинею – значит уподобиться её автору, поэтому оставим это занятие почитателям «народного премьера». Если короче, от предстоящего митинга в Степанакерте надо ждать новой беды, уважаемый читатель. Ясно одно: все действия Н. Пашиняна по Нагорно-карабахскому урегулированию идут в полном соответствии с подходами его политического наставника – первого президента РА Левона Тер-Петросяна, которые были изложены в его программной статье, опубликованной 1 ноября 1997 года во всех армянских газетах под заглавием «Война или мир? Пора стать серьезнее». В этом легко убедиться, ознакомившись со статьей самого Никола Воваевича, себя любимого, которая была напечатана в газете «Айканак жаманак» 22 мая 2001 года под заглавием «Землю сохраняют любовью, знайте». Напомню уважаемому читателю суть подходов Л. Тер-Петросяна и Н. Пашиняна, приводя выдержку из статьи последнего: «И стало быть, меня удивляет, что в нашей стране еще есть люди, которые еще имеют иллюзии относительно захваченных, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий (имеет в виду зону безопасности вокруг Республики Арцах. – А. Г.). Давайте деликатно обойдем данную болезненную сторону вопроса и рассмотрим вопрос с точки зрения правил игры (еще тогда национально-освободительная война в Нагорном Карабахе, спасение жизней сотен тысяч наших соотечественников от азербайджано-турецкого ятагана в восприятии Пашиняна квалифицировалось как некая игра, имеющая свои, лишь ему ведомые, правила. – А. Г.). Я не принимаю такую точку зрения, что хорошая дипломатия может сделать так, чтобы эти территории не были бы возвращены Азербайджану ... Ведь эта страна (имеется в виду Республика Армения. – А. Г.) не имеет хозяина (к примеру, все сподвижники Никола Воваевича имеют хозяев в лице самого разного рода фондов Сороса, демократических институтов, финансируемых той или иной заокеанской партией, известного центра силы мировой политики, центров тоталитарных религиозных сект. – А. Г.), и мы, кто должны быть хозяевами этой страны (в данном случае выразителями воли политического монстра Джорджа Сороса и иже с ним. – А. Г.), оставив наше, *хотим стать хозяевами чужого* (подчеркнуто мною. – А. Г.)».

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: почему Никол Воваевич не переводит на официальный должностной уровень свои отношения с Левоном Тер-Петросяном? И читатель будет прав, однако заметим, что не из того теста Никол Пашинян, чтобы забывать своих политических наставников. На мой взгляд, все низкопробные дей-

ствия, дирижируемые «народным премьером» в отношении президента РА Армена Вардановича Саркисяна, преследуют именно цель сделать вакантной должность президента Республики Армения с последующим утверждением в этой должности Левона Тер-Петросяна. Но обо всем этом по порядку.

Так, 1 марта 2018 года при обсуждении кандидатуры Армена Саркисяна для утверждения в должности президента РА глава фракции блока «Елк» («Выход») Никол Пашинян с трибуны Национального Собрания РА заявил: «Вот уже целый месяц обсуждается вопрос о том, являлись ли вы гражданином Армении в течении последних 6 лет, как того требует Конституция РА, для выдвижения в президенты, а вы пренебрегаете всем этим. И даже за целый месяц не удосужились представить ваше заявление об отказе от гражданства Великобритании, игнорируя общественную повестку ... Неужели армянский народ проклят и у него уже никогда не будет легитимного президента ... А имеет ли такой человек моральное право претендовать на пост президента?».

Далее 26 апреля 2018 года, до избрания премьер-министром, в то время депутат Национального Собрания РА Никол Пашинян в ереванской гостинице «Марриотт» встретился с президентом страны Арменом Саркисяном и по итогам этой встречи на своей странице в Facebook написал: «Господин Саркисян принес с собой также документ, согласно которому он отказался от гражданства Великобритании в декабре 2011 года». Примечательно то, что после этого Пашинян так и не удосужился признать ошибочность своих, деликатно выражаясь, хамских обвинений в нелегитимности президента РА Армена Саркисяна. Дальше–больше. Очередным проявлением циничного отношения «народного премьера» к личности, бесспорно, высокообразованного профессионального дипломата, четвертого президента РА Армена Саркисяна стала дешевая возня, устроенная «народным премьером» при выборах судьи Конституционного суда РА (далее – КС). Напомним читателям, что в октябре 2018 года на должность судьи КС была выдвинута кандидатура Ваге Григоряна из команды Никола Пашиняна. Однако тогда он Национальным Собранием РА VI созыва не был избран. Заметим также, что в дальнейшем две другие кандидатуры на должность судьи КС в лице Артура Вагаршяна и Гора Ованнисяна, предложенные президентом РА Арменом Саркисяном, НС РА уже VII созыва, в котором фракция Н. Пашиняна «Мой шаг» имеет подавляющее большинство, были отклонены. И в сложившейся обстановке фракция «Мой шаг» добилась очередного представления президентом РА кандидатуры Ваге Григоряна, который и избрался на эту должность 18 июня т.г. У читателя может возникнуть вопрос: что же в этом есть необычного? Чтобы далее не мусолить эту тему, приведу выдержку из диалога между В. Григоряном и депутатом НС РА от фракции «Прорывающая

Армения», профессиональным юристом Геворком Петросяном. Так, в ходе обсуждения кандидатуры В. Григоряна на утверждение его в должности судьи КС Геворк Петросян напомнил последнему его же заявление о том, что президент Республики Армения Армен Саркисян является нелегитимным, и задал вопрос: «Вы говорите президент нелегитимен, тогда почему вы (имеет в виду Ваге Григоряна. – А. Г.) здесь? Вам что, делать нечего, пришли и занимаетесь здесь самолюбованием? Если вы считаете какого-то субъекта нелегитимным, то, на мой взгляд, аморально выдвигаться со стороны этого субъекта и любой ценой претендовать занять штатную единицу судьи Конституционного суда».

Лучше не скажешь. Думаю, читатель согласится, что это тот редкий случай, который в разъяснениях и комментариях не нуждается. Упорство, с которым Никол Воваевич и К^О выдвигали на должность судьи КС Ваге Григоряна, следует рассматривать в одной плоскости с той нескрываемой настырностью, с которой власти предержащие хотят избавиться от действующего председателя КС РА – признанного ученого по конституционному праву Гайра Товмасяна. При этом «народный премьер» и его окружение для достижения своей этой грязной цели не гнушаются использовать самые противозаконные действия, вплоть до блокирования здания КС РА со стороны антисоциальных элементов из числа «революционных» сподвижников Н. Пашиняна, которые в дни «бархатной революции» блокировали улицы, захватывали помещения в государственных учреждениях, естественно, при молчаливом согласии полиции.

Что это – спонтанные действия властей, желающих любой ценой приручить КС РА? Нет, вопрос в другом: подготовить благодатную почву для отстранения от должности президента РА Армена Саркисяна с одобрения к тому времени уже ставшего подручным КС с целью последующего воцарения на сей «престол» Левона Тер-Петросяна. Да, да, уважаемый читатель, я не ошибся. Так, в статье 142 Конституции Республики Армения в главе 5 «Отставка Президента Республики» записано: «Президент Республики подает прошение о своей отставке в Национальное Собрание. Отставка считается принятой с момента ее обнаружения в порядке, установленном законом».

Напомним читателям также и статью 141, в которой записано: «1. Президент Республики может быть отрешен от должности за государственную измену, иное тяжкое преступление или грубое нарушение Конституции». В свете этого далеко не случайно, что вопрос об отказе от гражданства Великобритании все еще, судя по всему, Н. Пашиняном не снят с повестки, о чем свидетельствует вызывающий вопросы ответ пресс-секретаря премьер-министра РА Армана Егояна, который в июне 2018 г. по этому поводу заявил: «На вопрос г-на Пашиняна, почему справка (о лишении гражданства. – А. Г.) получена не в государственной струк-

туре (имеется в виду Великобритании. – А. Г.), а в частной компании, г-н Саркисян ответил, что в Великобритании это принятая практика: гражданин для получения касающейся его какой-либо информации может обратиться не в компетентный государственный орган, а в частную юридическую контору, и такая справка тоже считается достоверной» ... Хотелось бы также привести пункты 2 и 3 статьи 141 Конституции РА: «2. Для получения заключения о наличии оснований для отрешения от должности Президента Республики Национальное Собрание постановлением, принятым большинством голосов от общего числа депутатов, обращается в Конституционный Суд. 3. Национальное Собрание выносит постановление об отрешении от должности Президента Республики на основании заключения Конституционного Суда как минимум двумя третями голосов от общего числа депутатов». Как видим роль КС в юридическом оформлении отрешения президента РА от должности трудно переоценить. Естественно, напрашивается вопрос: чем же президент РА Армен Саркисян не угодил «народному премьеру?» Но об этом чуть позже.

Теперь напомним читателям некоторые факты из недавнего прошлого. Так, после трагических событий 1 марта 2008 года, в результате которых погибли десять граждан РА, в том числе двое полицейских, последующие два-три года в жизни Армении были отмечены весьма взвешенными действиями третьего президента РА Сержа Азатовича Саргсяна. В те годы главная направленность внутренней политики Сержа Саргсяна сводилась к смягчению все еще сохраняющейся внутривнутриполитической напряженности, к созданию условий для гражданского примирения противоборствующих сторон (сторонников Л. Тер-Петросана и Сержа Саргсяна). Думаю, это была оправданная политика с учетом того, что армянское общество крайне болезненно переживает гибель своих сограждан, тем более погибших в Армении и убитых со стороны своих же граждан. Именно в этом следует искать истоки либерального отношения властей Армении в отношении зачинщиков массовых беспорядков февраля – марта 2008 года, приведших к этой трагедии. В дальнейшем накануне выборов в Национальное Собрание РА VI созыва в 2017 году власти Армении создали надлежащие конкурентные условия для всех политических сил, в том числе и для сторонников первого президента РА Л. Тер-Петросяна. Напомним читателям, что руководимая им партия Армянский национальный конгресс вступила в предвыборную гонку в альянсе с Народной партией Армении, руководимой С. Демирчяном (далее – Альянс). Справедливости ради подчеркнем, что в ходе всего предвыборного марафона сторонники Л. Тер-Петросяна последовательно озвучивали его подходы по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта. При этом отметим, что по итогам парламентских выборов 2017 года Альянс набрал 1,66% голосов участвовавших в выборах избирателей и не про-

шел в Национальное Собрание РА. Заметим также, что альянс «Елк» («Выход»), руководимый Н. Пашиняном, набрал 7,78% голосов избирателей и получил 9 депутатских мандатов в НС РА VI созыва. Считаю важным подчеркнуть, что выборы в Национальное Собрание РА VI созыва международными организациями и самими участниками предвыборной кампании были признаны состоявшимися. Итоги голосования избирателей дали политическому руководству Армении полное право в международных организациях, в частности, в переговорах со странами-сопредседателями Минской группы ОБСЕ утверждать, что подходы Левона Тер-Петросяна по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта отвергаются подавляющим большинством населения Республики Армения. С другой стороны, был очевиден факт, что третий президент РА Серж Саргсян ни при каких обстоятельствах не подпишет соглашение по урегулированию конфликта, которое будет созвучно подходам первого президента Армении Левона Тер-Петросяна, иначе, случись такое, он перечеркнет бы главную мотивацию всей своей политической жизни – завоевание и сохранение независимости Нагорно-Карабахской Республики. Такое развитие событий, несомненно, шло вразрез с замыслами заокеанских стратегов, а события, разворачивающиеся вокруг Исламской Республики Иран, как было отмечено выше, еще более актуализировали вопрос обеспечения контроля со стороны США и Израиля 105-километровой границы с Ираном в зоне безопасности Республики Арцах. Надо полагать, что именно тогда была существенно активизирована работа по реализации сценария привода Никола Пашиняна к власти в Армении, что было возможно лишь совершением государственного переворота. Повторюсь, подходы Левона Акоповича и Никола Воваевича по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта полностью совпадают, поэтому ставка и была сделана на Н. Пашиняна. И именно тогда вся подконтрольная Джорджу Соросу и К^О псевдолиберальная пресса в один голос завопила о том, что справедливое урегулирование Нагорно-карабахского конфликта под силу лишь всенародно признанному лидеру, который будет пользоваться безусловной поддержкой парламента Армении. В этих условиях и был дан старт для создания условий по роспуску Национального Собрания РА VI созыва, повторюсь, согласно сценарию заокеанских политических поводырей Никола Воваевича. Далее при молчаливом «философском» бездействии полиции была парализована деятельность парламента республики. Правда, 2 октября 2018 года на внеочередном заседании НС РА приняло закон «О внесении изменений и дополнений в Конституционный Закон Республики Армения «Регламент Национального Собрания». Согласно этому закону, специальное заседание Национального Собрания, созданное в целях избрания премьер-министра, считалось прерванным в тех случаях, когда из-за чрезвычай-

ной ситуации или иных препятствий депутаты не могли бы участвовать в этом заседании. То есть это была своеобразная страховка от агрессивных действий сторонников премьер-министра Никола Пашиняна, преследующих цель срыва специальных заседаний по выборам премьер-министра, как это имело место в дальнейшем при его преднамеренной отставке, что, повторяю, в соответствии с действующим в то время законом и привело к роспуску НС РА. Заметим, что уже 3 октября 2018 года принятый накануне вышеотмеченный закон был направлен на утверждение президента РА Армена Саркисяна. То, что этот закон всецело исходил из требований Конституции РА, не вызывало сомнений как у именитых ученых-правоведов, так и у любого трезвомыслящего гражданина РА. В положенные для утверждения три недели (21 день) данный закон так и не был утвержден президентом, а в последний день установленного срока из канцелярии президента РА был отправлен в КС для принятия заключения о его соответствии Конституции РА. Не воспользоваться такой любезностью, исходившей от президента РА, Никол Воваевич никак не мог, а посему 16 октября 2018 г. он ушел в отставку. По его же признанию, это был формальный шаг, необходимый для роспуска парламента и назначения новых парламентских выборов. Вновь напомним читателям, что по законодательству страны в случае, если парламент дважды не избирает премьер-министра, президент Армении распускает НС РА и назначает новые выборы, которые должны состояться не раньше 30 и не позже 45 дней с момента роспуска. Таким образом, 24 октября и 1 ноября 2018 года НС РА «не смогло» избрать Пашиняна (ввиду отсутствия кворума) премьер-министром РА, и в этих условиях буквально через несколько часов президент РА подписал указ о роспуске Национального Собрания РА VI созыва, того самого Национального Собрания, которое в марте 2018 года избрало его же на должность президента РА. Новые выборы президентом РА были назначены на 9 декабря 2018 года. По их итогам альянс «Мой шаг», руководимый Н. Пашиняном, набрал 70,43% голосов избирателей и получил 88 депутатских мандатов, 26 мандатов получила партия «Пролетающая Армения» и 18 мандатов досталось партии «Светлая Армения». В порядке информации напомним читателям, что в дальнейшем КС признал полную конституционность вышеуказанного закона, направленного 3 октября 2018 года президентом РА на его рассмотрение, а в дальнейшем закон был подписан и самим Арменом Саркисяном.

Здесь приходится констатировать непреложный факт: нерасторопность, мягко выражаясь, президента РА в утверждении этого закона, блокирующего роспуск парламента Армении, была полностью созвучна сценарию заокеанских стратегов (и не только), которые месяцами ранее организовали государственный переворот в Армении. Отметим также, что

«народный премьер» с присущим ему благородством еще авансом сполна отблагодарил президента РА, выпустив на авансцену приснопамятного Ваге Григоряна, который после его повторного выдвижения на утверждение в НС РА на должность судьи КС на вопрос корреспондента одной из газет о том, что он повторно выдвинут на должность судьи КС объявленным им же самим нелегитимным президентом, показательно цинично ответил: «Да, это продолжает оставаться моей позицией. Я заявил свою позицию до выборов президента, он продолжает оставаться президентом Армении до тех пор, пока это решение парламента остается в силе». Здесь так и хочется воскликнуть – ай да Никол, ай да молодец, являющий собой олицетворение нового воплощения благородства и рыцарства в политике «новой Армении». Однако было бы ошибочным примитивные и дешевые действия сподручных Пашиняна отнести лишь к зависти дорвавшегося с помощью заокеанских (и не только) покровителей до власти его самого, средних способностей журналиста, к интеллектуалу, коим является Армен Саркисян. Думаю, что в задачу Никола Воваевича было вменено создание условий психологического дискомфорта для президента РА, в результате которого вся низкопробная возня вокруг его личности под конец надоела бы ему и он подал бы в отставку. Ведь нечто подобное сработало же в 1997 году ... Добиваться цивилизованного отчуждения Армена Саркисяна от должности Николу Воваевичу при всем его желании не по зубам, уж в слишком разных весовых категориях они находятся. Выражаясь спортивным языком, против боксера тяжеловеса имеем боксера мухача. Для меня было полной неожиданностью, что, анализируя отношения Никола Воваевича и Армена Вардановича, почему-то я вспомнил фрагменты из киносериала «Миссия невыполнима» с великолепным Томом Крузом в главной роли, когда герою фильма приходится браться за изначально невыполнимые миссии, которые впоследствии тем не менее реализуются им. Ну прямо как по теории известного австрийского психоаналитика Зигмунда Фрейда о подсознательном (или неосознаваемом). Видимо, подобные пробудившиеся во мне ассоциации не в последнюю очередь были обусловлены осознанием того, насколько ответственна и важна, казалось бы, невыполнимая и загадочная миссия президента РА Армена Саркисяна, который столь философски подходит к болезненным издержкам, обусловленным совместной работой с самовлюбленным Николом Воваевичем. Причем работой под недремлющим оком Левона Акоповича, мечтающего о политическом реванше, – нет, нет, уважаемый читатель, не над Арменом Саркисяном, а над первым президентом Нагорно-Карабахской Республики, вторым президентом Республики Армения Робертом Седраковичем Кочаряном. Ведь кому-кому, а заокеанским стратегам доподлинно известно, что главным препятствием на пути реализации их планов по обес-

печению контроля над 105-километровой границей зоны безопасности Республики Арцах и Исламской Республики Иран являются именно Герои Арцаха в лице Роберта Кочаряна, Сержа Саргсяна, Самвела Бабабяна, Виталия Баласаняна, Самвела Карапетяна (Огановского), Манвела Григоряна, Сейрана Оганяна, Бако Саакяна, Левона Мнацаканяна и многих других, которым в наше сложное время быть едиными – веление времени. Ибо альтернатива их единению создаст благодатную почву для недругов Армении развязать гражданскую войну в Республике Арцах, чего с нетерпением ждут в апшеронском султанате. Свидетельством тому – полное затишье в информационном поле Азербайджана. Видимо события, разворачивающиеся в Армении и Арцахе, вполне их устраивают.

Вместо послесловия. Как известно, 18 мая 2019 г. судья общей юрисдикции Еревана Давид Григорян принял решение о прекращении производства по уголовному делу в отношении второго президента Армении Роберта Кочаряна и других высокопоставленных чиновников и обращении в КС для предоставления ответов на спорные вопросы. Кроме того, он принял решение удовлетворить ходатайство действующего и бывшего президентов Республики Арцах Бако Саакяна и Аркадия Гукасяна об освобождении экс-президента Армении Роберта Кочаряна из-под ареста. Как и следовало ожидать, буквально на следующий же день, надо полагать не без ведома властей РА, против Давида Григоряна со стороны масс-медиа огромной армии соросовских прихлебателей была развязана оголтелая информационная травля, которая, не приходится сомневаться, была призвана создать информационный фон для ужесточения преследований непокорного властям Давида Григоряна. Так, 16 июля т.г. в кабинете Д. Григоряна был проведен обыск в его отсутствие (судья в то время находился в отпуске), далее офис судьи Давида Григоряна был незаконно опечатан. Документы и носители информации, которые хранились в кабинете секретаря судьи, были также незаконно конфискованы. Заметим, что Д. Григорян сейчас проходит в качестве подозреваемого в рамках уголовного дела, возбужденного по факту служебного подлога. Примечательно, что именно сейчас вспомнили, что 18 февраля т.г. некто Серго Паносян подал заявление против Д. Григоряна, однако орган предварительного следствия тогда отказался возбуждать уголовное дело на основе этого сообщения. Спустя несколько месяцев, 22 мая т.г., вопрос был пересмотрен: дело завели якобы на основе выявленных новых обстоятельств. То есть политическая вендетта в отношении Роберта Кочаряна обернулась политической вендеттой против судьи, который, исполнив свой профессиональный долг, проявил политическую волю и своим решением разорвал «гордиев узел» политического преследования второго президента РА. То, что не за горами торжество

справедливости, которое положит конец заказным судебным процессам в Армении, грубым попыткам дискредитации КС, не вызывает сомнений. Но в истории с Давидом Григоряном есть и светлая страница. Приведу выдержку из его заявления от 31 июля 2019 года: «Уважаемые соотечественники, как вы уже осведомлены, накануне мне было предъявлено обвинение, которое я считаю необоснованным и не принимаю. О предъявленном мне обвинении и моем преследовании, полагаю, еще будут поводы высказаться. Сегодня, однако, хочу выразить особую благодарность более 100 адвокатам, которые публично изъявили готовность осуществлять мою защиту в рамках уголовного дела. Уважаемые товарищи, многих из вас я знаю лично по долгу нашей общей службы, со многими не знаком, однако убежден, что все вы прекрасно осознаете, что в действительности происходит, и ваш шаг нацелен не столько на поддержку судьи Давида Григоряна, сколько на исключение давлений и преследований на пути становления на нашей Родине независимой судебной системы ...». Трудно не согласиться с доводами уважаемого судьи. Вместе с тем хотелось бы продолжить его мысль: необходимым условием на пути становления независимой судебной системы, становления правового государства в Республике Армения, убежден, является немедленное освобождение с занимаемых постов всего состава правительства Армении, и в первую очередь отстранение от занимаемой должности премьер-министра РА Никола Пашиняна, узурпировавшего власть в результате государственного переворота в Армении, совершенного в апреле–мае 2018 года, а также восстановление в правах Национального Собрания РА VI созыва, распущенного в результате антигосударственного заговора, осуществленного в Республике Армения при самом активном вмешательстве внешних сил. Изложение более подробного перечня действий по восстановлению конституционного строя в Республике Армения – тема другого анализа. На данном же этапе важно осознать, что промедление в вопросах отстранения от власти диктаторского режима Никола Пашиняна – прямая угроза национальной безопасности страны, чреватая подрывом основ армянской государственности.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՊԱՂՈՒՄԸ ԲՈՒՆԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԵՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՐՑՈՒՄ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆԸ

Հայաստանի Հանրապետությունում անկախ դատական համակարգի կայացման, իրավական պետության կայացման ճանապարհին, համոզված եմ, անհրաժեշտ պայման է զբաղեցրած պաշտոններից Հայաստանի կառավարության ամբողջ կազմի անհապաղ ազատումը, առաջին հերթին, զբաղեցրած պաշտոնից վարչապետ Փաշինյանի հեռացումը, որը բռնազավթեց իշխանությունը Հայաստանում 2018թ. ապրիլ-մայիսին տեղի ունեցած պետական հեղաշրջման հետևանքով, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի VI գումարման իրավունքների վերականգնումը, որը ցրվեց Հայաստանում արտաքին ուժերի ամենաակտիվ միջամտության միջանկյալ իրականացված հակապետական դավադրության արդյունքում:

Տասնհինգ ամիս է անցել Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո, որը տեղի ունեցավ 2018թ. ապրիլ-մայիսին: Ես արդեն գրել եմ հեղաշրջման նախապատմության, նրա գլխավոր գործող անձանց, ինչպես նաև այն տեխնոլոգիաների մասին, որոնք անդրօվկիանոսյան ռազմավարներն իրականացրին երկրում Նիկոլ Փաշինյանի և ԿՕ-ի կողմից իշխանությունը զավթելիս: Ընթերցողներին կատարված աղետի մանրամասների հերթական ներկայացմամբ չհոգնեցնելու համար՝ ցանկանում եմ տեղեկացնել, որ, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» հետ կապված հարցերի մասին իմ տեսլականին և գնահատականների համալիրին յուրաքանչյուր ցանկացող կարող է ծանոթանալ Արտաշես Գեղամյանի անձնական էջում՝ REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, որն ինձ հնարավորություն է ընձեռել մեր խառնակ ժամանակներում հայ ընթերցողին (հատկապես նրանց, ովքեր արբած էին այլուժության հաղթանակով, այսինքն՝ «թավշյա հեղափոխություն» անվանյալ պետհեղաշրջմամբ, ստոր դիվերսիայով, որն ուղղված էր հայոց պետականության հիմքերի խարխլմանը) հասցնել պաշտոնականից տարբեր այլ տեսակետ: Չեմ թաքցնի, որ հրապարակումները ռուսաստանյան REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում իմ ինքնատիպ պաշտպանությունն էին տիրող և լայնորեն տարածվող իրավական կամայականությունից, որ տիրում է պետհեղափոխական Հայաստանում: Չէ՞ որ իմ հրապարակումներում

արտահայտվել է կարծիք և տրվել են գնահատականներ վերջին տասնհինգ ամիսների իրադարձությունների մասին, որոնք տրամագծորեն հակադիր էին այն գնահատականներին, որոնք զօրուգիշեր հնչում էին տասնյակ ինտերնետ պորտալներում և ներկայացվում էլեկտրոնային ՋԼՄ-ներում, ասես երգող առասպելական ծովահարսերի նման հմտորեն, ողբասացությամբ գայթակղում էին Հայաստանի դյուրահավատ քաղաքացիներին իբր իրենց՝ կեղծ հեղափոխականների փառահեղ արարումների պատմության մասին, որը Նիկոլ Փաշինյանն անվանում է «Նոր Հայաստան»: Ընդ որում՝ հողվածներս հրապարակվում էին այն պայմաններում, երբ լիովին արգելված էին ելույթներս հեռուստատեսությամբ՝ անկախ դրանց տերերի քաղաքական նախասիրություններից, ներկայում Նիկոլ Վոլակիչին ու նրա սխրակիցներին փառաբանող լրագրողական համքարության կամ, գրական լեզվով ասած՝ պալատական կամարիլյայի աննախադեպ ակտիվության պայմաններում: Այդ տեղեկատվական ագրեսիան իրականացվում էր այն մաս-մեղիաների կողմից, որոնք ահա արդեն ոչ առաջին տարին շռայլորեն ֆինանսավորվում են քաղաքական բախտախնդիր, գունավոր հեղափոխությունների անդրկուլիսյան բեմադրիչ և արտահանող Ջորջ Սորոսի ու նրա նման անդրօվկիանոսյան քաղաքականամերձ համքարության կողմից, այսինքն՝ կրկնում են, գունավոր հեղափոխությունների անմիջական բեմադրիչների կողմից, որոնք պատրաստ են «ֆաս» հրամանով նետվել ըստ իրենց տեսակետի՝ այլ կերպ մտածող ցանկացած մարդու վրա: Այս տեղեկատվական քիլերները շրջանառության մեջ են մտցրել տարատեսակ մակդիրներ՝ «հակահեղափոխական», «սև», «հայ ժողովրդի թշնամի» և այլն, ճշմարտությունից հեռու հիմարություններ՝ իրենց խեղկատակության ժանրից գրառումները համալրելով խրատներով, բարոյականության մասին բաց դասերով, մի խոսքով՝ երբ հայտնի օպերայի նմանությամբ քաղաքական մարմնավաճառները հանրային դասախոսություններ են կարդում բարոյականության մասին: Սույն հակահայ տեղեկատվական քիլերների նպատակը սկզբից ևեթ միանգամայն պարզ էր, նրանք դա առանձնապես չէին էլ թաքցնում, այն է. հայոց պետականության հիմքերը խարխելով՝ հասնել ՀԱՊԿ-ից և ԵՏՄ-ից Հայաստանի դուրս գալուն, Գյումրիում տեղակայված Ռուսաստանի 102-րդ ռազմակայանը երկրից, ռուսաստանյան ռազմաօդային ուժերի «էրեբունի» ավիաբազան Երևանից հանելուն, Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության ստորաբաժանումների զորակազմը Հայաստանի Հանրապետության պետական սահմանների պահպանումից հեռացնելուն: Ու մեկ էլ տեսար հանկարծ այս կեղծ «հեղափոխական» վարակի բացիլը արևմտյան ռազմավարները չէին զլանա տեղափոխել Ռուսաստանի Դաշնության Հյուսիսային Կովկասի տարածաշրջան: Եվ ահա, ուշադիր վերլուծելով Հայաստանում պետական հեղաշրջմանը նախորդած և դրան հաջորդած իրադարձությունները՝ գալիս ենք այն եզրահանգման, որ հենց Հայաստանում էին հղկվել գունավոր

հեղափոխության տեխնոլոգիաները՝ հաշվի առնելով Վրաստանում 2003թ. նոյեմբերին տեղի ունեցած «վարդերի հեղափոխության», 2005թ. մարտ-ապրիլին Ղրղզստանում տեղի ունեցած «կակաչների հեղափոխության», 2014թ. նոյեմբեր–2015թ. փետրվարին Ուկրաինայում եվրամայդանի նման հեղաշրջումների փորձը: Թվում էր, թե Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո Նիկոլ Վոլակիչի արևմտյան ուղեվարները փոքր-ինչ կհանդարտվեն, կսառեն, ավելին՝ կօժանդակեն «ժողվարչապետին» ապահովել ՀՀ սոցիալ-տնտեսական դրության էական բարելավում: Բայց ոչ, ինչպես և պետք էր սպասել, արևմտյան տիկնիկավարներին խորթ են Հայաստանի հասարակ քաղաքացիների հանապազօրյա շահերը: Նրանց համար կարևոր է այլ բան. պետական հեղաշրջման առաջին փուլում ապահովել ներկա պահին իրենց գլխավոր նպատակի իրականացումը՝ ստեղծել անհրաժեշտ նախադրյալներ և պայմաններ Ղարաբաղյան հակամարտության «խաղաղ կարգավորման» համար, ինչի արդյունքում 105 կիլոմետրանոց Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտու Արցախի զինված ուժերի կողմից վերահսկվող և Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջև սահմանը կանցներ ԱՄՆ-ի ու Իսրայելի, ծայրահեղ դեպքում՝ Թուրքիայի հսկողության ներքո: Այս հարցը մեր ժամանակներում ձեռք է բերում բացառիկ հրատապություն առաջիկայում Հնդկական օվկիանոսի հյուսիսային ջրատարածությունում և Հորմուզի նեղուցի շրջանում սպասվող Ռուսաստանի ու Իրանի ռազմածովային ուժերի գորավարժությունների ֆոնին: Այս խնդրի լուծման համար արևմտյան ստրատեգների զինանոցում վաղուց փորձարկված գործիքակազմ կա, դիցուք՝ Հայաստանի Հանրապետության ներքաշումը կառավարելի քաոսի վիճակի մեջ՝ Սթիվեն Մանի հողվածում ներկայացված երաշխավորությունների կիրառմամբ, որը տպագրվել է 1992թ. ԱՄՆ բանակի գլխավոր մասնագիտական ամսագրում՝ «Քաոսի տեսությունը և ռազմավարական միտքը» վերնագրով: Հողված, որն արդիականությունը չի կորցրել նաև մեր օրերում: Դրա հետ մեկտեղ, անդրօվկիանոսյան «վարժապետների»՝ հայոց պետականության հիմքերի խարխուման գործիքակազմում հատուկ տեղ է հատկացվում այն քաղաքականության իրականացմանը, որն ուղղված է երկու հայկական պետություններում՝ Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում (նախկին անվանումը՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն) ապրող միասնական հայ ժողովրդի պառակտմանը՝ մի կողմից, և հայկական Սփյուռքի հետ նրանց պառակտմանը՝ մյուս կողմից:

Վերլուծելով վերջին ամիսների իրադարձությունները՝ կարելի է համոզվել նաև այն բանում, որ Հայաստանում պետական հեղաշրջման բեմադրիչների կողմից հատուկ տեղ է հատկացվել Արցախի Հանրապետությունում անկայունություն հրահրելուն՝ «թավշյա հեղափոխությունը» Լեռնային Ղարաբաղ արտահանելու միջոցով: Ընդ որում՝ այս նպատակին հասնելու հարցում Հայաստանի ներկայիս իշխանությունների տիկնիկա-

վարները խիստ անհամբեր են: Ղե ահա, օրերս «Ժողվարչապետը», որն անգամ արձակուրդում լինելով, քրտնաջան «աշխատում» է, Facebook-ի ուղիղ եթերում ս.թ. օգոստոսի 2-ին ասաց այն մասին, որ ս.թ. օգոստոսի 5-ին, ժամը 19.00-ին, նա հանդես կգա Արցախի Հանրապետության մայրաքաղաք Ստեփանակերտի Վերածննդի հրապարակում: Միննույն ժամանակ, Նիկոլ Վոլակիչը ղարաբաղցիներին հրավիրեց գալ հրապարակ, որպեսզի, նրա խոսքով, նրանց աչքերին նայելով (ոչինչ չես ասի՝ հեռատես է «Ժողվարչապետը»), ներկայացնի իր քաղաքական օրակարգն ու երկրի ապագայի տեսլականը: Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ «քննարկել հայերի առջև կանգնած մարտահրավերները, ինչպես նաև ազգային միասնության, ժողովրդի պոտենցիալի ճիշտ օգտագործման հարցերը (Ն. Փաշինյանի խոսքերից – Ա.Գ.)» Ստեփանակերտի հրապարակում հանրահավաքի ժամանակ սկզբից եթե անլուրջ բան է, եթե, իհարկե, այդ մտահղացման հեղինակն իր առջև այլ, ավելի նեղ նպատակ չի դրել՝ խուճապ և տագնապ առաջացնել հավաքված լսարանի գիտակցությունում: Ավելին՝ «Ժողվարչապետի» դատողությունների պարզունակությունն այստեղ չափն անցնում է, դրա վկայությունն են նրա խոսքերը. «Մեր նպատակը լինելու է համազգային միասնության մի կարևոր արձանագրում անելը և սրանից բխող հետևություններ անելը: Այնպես որ, սիրով հրավիրում եմ բոլորիդ...», - ասել է Նիկոլ Վոլակիչը Facebook-ի ուղիղ եթերում: Սա՝ «համազգային միասնության արձանագրումը», անշուշտ, նոր սահմանում է քաղաքագիտությունում: Նման բարբաջանքը վերլուծելը նշանակում է նմանվել նրա հեղինակին, դրա համար այդ գործը կթողնենք «Ժողվարչապետի» երկրպագուներին: Եթե հակիրճ, ապա Ստեփանակերտում կայանալիք հանրահավաքից պետք է սպասել նոր փորձանք, հարգելի ընթերցող: Մի բան պարզ է, որ Ն.Փաշինյանի բոլոր գործողությունները Ղարաբաղյան կարգավորման վերաբերյալ լիովին համապատասխանում են նրա քաղաքական ուսուցչի՝ ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի մոտեցումներին, որոնք ներկայացվել են 1997թ. նոյեմբերի 1-ին հայկական բոլոր թերթերում հրապարակված նրա ծրագրային հոդվածում, որի վերնագիրն է՝ «Պատերա՞զմ, թե՞ խաղաղություն. լրջանալու պահը»: Պրանում հեշտ է համոզվել՝ ծանոթանալով հենց իր՝ Նիկոլ Վոլակիչի հոդվածին, որը տպագրվել է 2001թ. մայիսի 22-ին «Հայկական ժամանակ» թերթում, «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» վերնագրով: Հարգելի ընթերցողին հիշեցնեն Լ.Տեր-Պետրոսյանի և Ն.Փաշինյանի մոտեցումների էությունը՝ մեջբերում կատարելով վերջինի հոդվածից. «Եվ ուրեմն, ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իլյուզիաներ ունեն գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ (նկատի ունի Արցախի Հանրապետության շուրջ անվտանգության գոտին – Ա. Գ.): Եկեք նրբանկատորեն շրջանցենք հարցի ամենացավոտ կողմը և հարցը դիտարկենք խաղի կանոնների տեսակետից (դեռևս այն ժամանակ ազգային-ազատա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գրական պատերազմը Լեռնային Ղարաբաղում, հարյուր հազարավոր մեր հայրենակիցների կյանքի փրկությունը ադրբեջանա-թուրքական յաթաղանից, Փաշինյանի ընկալմամբ, որակվում էր որպես մի ինչ-որ խաղ, որն ուներ իր՝ միայն իրեն հայտնի կանոնները – Ա. Գ.): Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ տարածքները չվերադարձնենք Ադրբեջանին... Ախր, էս երկիրը (նկատի ունի Հայաստանի Հանրապետությունը – Ա. Գ.) տեր չունի (օրինակ, Նիկոլ Վոլակիչի բոլոր սխրակիցները տերեր ունեն՝ հանձինս Սորոսի ամենատարբեր ֆոնդերի, դեմոկրատական ինստիտուտների, որոնք ֆինանսավորվում են համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի այս կամ այն անդրօվկիանոսյան կուսակցությունների կողմից, տոտալիտար կրոնական աղանդների կողմից – Ա. Գ.), և մենք, որ պետք է լինենք այս երկրի տերը (այս դեպքում՝ քաղաքական հրեշ Ջորջ Սորոսի և նրա նմանների կամքն արտահայտողները – Ա. Գ.), մերը թողած *ուզում ենք տեր լինել ուրիշին* (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.):»:

Հարգելի ընթերցողը կարող է միանգամայն արդարացիորեն հարց տալ. իսկ ինչո՞ւ Նիկոլ Վոլակիչը պաշտոնական մակարդակ չի տեղափոխում իր հարաբերությունները Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Եվ ընթերցողն իրավացի կլինի, բայց, նկատենք, որ Նիկոլ Փաշինյանն այն խնդրից չի հուսցված, որ մոռանա իր քաղաքական ուսուցիչներին: Իմ կարծիքով՝ «Ժողովարչապետի» բոլոր ցածրահարգ գործողությունները ՀՀ նախագահ Արմեն Վարդանի Սարգսյանի հանդեպ հենց այդ նպատակն են հետապնդում՝ թափուր դարձնել Հայաստանի հանրապետության նախագահի պաշտոնը՝ այդ աթոռին հետագայում Լևոն Տեր-Պետրոսյանին բազմեցնելով: Բայց այս ամենի մասին՝ հերթով: Այսպես, 2018թ. մարտի 1-ին ՀՀ նախագահի պաշտոնում Արմեն Սարգսյանի թեկնածությունը քննարկելիս «Ելք» խմբակցության ղեկավար Նիկոլ Փաշինյանը ՀՀ Ազգային ժողովի ամբիոնից հայտարարեց. «Ահա արդեն մի ամբողջ ամիս քննարկվում է հարցն այն մասին, թե արդյոք Դուք Հայաստանի քաղաքացի եղել եք վերջին 6 տարում, ինչպես պահանջում է ՀՀ Սահմանադրությունը, նախագահ առաջադրվելու համար, իսկ Դուք անտեսում եք այդ ամենը: Եվ անգամ ամբողջ ամսվա ընթացքում ժամանակ չգտաք ներկայացնելու Ձեր հայտարարությունը Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացիությունից հրաժարվելու մասին՝ արհամարհելով հանրային օրակարգը... Մի՞թե հայ ժողովուրդն անիծված է, և նա արդեն երբեք լեգիտիմ նախագահ չի ունենա... Իսկ ունի՞ արդյոք այդպիսի մարդը բարոյական իրավունք հավակնելու նախագահի պաշտոնին», – հռետորական հարց է տվել Ն. Փաշինյանը:

Այնուհետև, 2018թ. ապրիլի 26-ին, մինչև վարչապետ ընտրվելը, այն ժամանակ ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր Նիկոլ Փաշինյանը Երևանի «Մարիոթ» հյուրանոցում հանդիպել է երկրի նախագահ Արմեն Սարգսյանի հետ և այդ հանդիպման արդյունքներով Facebook-ի իր էջում գրել է. «Պարոն

Սարգսյանն իր հետ բերել էր նաև փաստաթուղթ, որի համաձայն՝ նա գրկվել է Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացիությունից 2011թ. դեկտեմբերին»։ Հատկանշական է, որ դրանից հետո Փաշինյանն այդպես էլ հարկ չհամարեց ընդունելու իր, մեղմ ասած, անտաշ մեղադրանքների սխալականությունը ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանի՝ որպես նախագահի ոչ լեգիտիմության մասին։ «Ժողվարչապետի» ցինիկ վերաբերմունքի հերթական դրսևորումը, անշուշտ, ուսյալ, բարձր պրոֆեսիոնալ դիվանագետի՝ ՀՀ չորրորդ նախագահ Արմեն Սարգսյանի հանդեպ այն էժան քաշքշուկն էր, որը սարքեց «Ժողվարչապետը» ՀՀ Սահմանադրական դատարանի (այսուհետ՝ ՍԴ) դատավորի ընտրությունների ժամանակ։ Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2018թ. հոկտեմբերին ՍԴ դատավորի պաշտոնում ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի կողմից առաջադրվել էր Նիկոլ Փաշինյանի թիմից Վահե Գրիգորյանի թեկնածությունը։ Սակայն այն ժամանակ նա ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի կողմից չընտրվեց։ Նշենք նաև, որ հետագայում ՍԴ դատավորի երկու այլ թեկնածուներ առաջադրվեցին՝ Արթուր Վաղարշյանը և Գուր Հովհաննիսյանը, որոնց նույնպես առաջադրել էր ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանը, արդեն ՀՀ VII գումարման ԱԺ-ը, որտեղ Ն.Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցությունը ճնշող մեծամասնություն ունի, մերժեց։ Եվ ստեղծված իրադրությունում «Իմ քայլը» խմբակցությունը հասավ նրան, որ ՀՀ նախագահը հերթական անգամ ներկայացրեց Վահե Գրիգորյանի թեկնածությունը, որն էլ ընտրվեց այդ պաշտոնում ս.թ. հունիսի 18-ին։ Ընթերցողը կարող է հարց տալ. իսկ ի՞նչ արտասովոր բան կա դրանում։ Որպեսզի թեման չերկարացնենք, մեջբերեն հատված Վ.Գրիգորյանի և ՀՀ ԱԺ «Բարգավաճ Հայաստան» խմբակցության պատգամավոր, պրոֆեսիոնալ իրավաբան Գևորգ Պետրոսյանի երկխոսությունից։ Այսպես, ՍԴ դատավորի պաշտոնում Վ.Գրիգորյանի թեկնածության հաստատման քննարկման ընթացքում Գևորգ Պետրոսյանը վերջինին հիշեցրեց իր իսկ հայտարարությունն այն մասին, որ Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Արմեն Սարգսյանը լեգիտիմ չէ և հարց տվեց. «Դուք ասում եք՝ Հանրապետության Նախագահը լեգիտիմ չի, բա որ լեգիտիմ չի, դուք ստեղծ ի՞նչ գործ ունենք, մենք ի՞նչ ենք անում ստեղծ, իսկ կարող է՝ հանկարծ մի օր Հանրապետության Նախագահը որոշի ղեկավարվել Հայաստանի Սահմանադրության 169-րդ հոդվածով և դիմի Սահմանադրական դատարան, դուք էլ էդ համոզմունքով ասեք՝ դուք ոչ լեգիտիմ Նախագահ եք, ես ձեր դիմումը չեմ ուսումնասիրում, չեմ քննում կամ, հետո, փոխանակ փորձեք խմբագրել ձեր ասածը հանուն ճշմարտության, լավ, մի հատ էլ շուռ եք գալիս ասում եք՝ չէ, դե որ տենց լիներ, ուրեմն, էս ԱԺ-ն էլ լեգիտիմ չի, բա մենք էստեղ ի՞նչ ենք անում, պրն Գրիգորյան, պարա՞պ ենք մնացել, եկել ենք ինքնահիացմամբ ենք զբաղված էստեղ»։

Ավելի լավ չես ասի։ Կարծում եմ, որ ընթերցողը կհամաձայնի, որ սա այն հազվադեպ դեպքն է, որը պարզաբանումների և մեկնաբանությունների

կարիք չունի: Համառությունը, որով Նիկոլ Վովակիչը և K^O-ն ՍԴ դատավորի պաշտոնում առաջադրում էին Վահե Գրիգորյանին, պետք է դիտարկել այն նույն հարթությունում, որով իշխանավորները անթաքույց պնդաձակատության մեջ ցանկանում են ազատվել ՀՀ Սահմանադրական դատարանի գործող նախագահ, սահմանադրական իրավունքի ճանաչված գիտնական Հրայր Թովմասյանից: Ընդ որում՝ «Ժողովարչապետը» և նրա շրջապատն իրենց այս կեղտոտ նպատակին հասնելու համար չեն զլանում օգտագործել ամենահակաօրինական գործողությունները, ընդհուպ մինչև ՀՀ Սահմանադրական դատարանի շենքը փակելը Ն.Փաշինյանի «հեղափոխական» զինակիցների՝ հակասոցիալական տարրերի կողմից, որոնք «թավշյա հեղափոխության» օրերին փակում էին փողոցները, զավթում պետական հաստատությունների շենքերը, բնականաբար՝ ոստիկանության լռելայն համաձայնության մեջ:

Ի՞նչ է սա՝ իշխանությունների ինքնաբուխ գործողություն, որ ցանկանում են ամեն գնով իրենց ենթարկեցնել ՀՀ Սահմանադրական դատարանը: Ոչ, հարցն այլ է, դիցուք. պարարտ հող նախապատրաստել ՀՀ նախագահի պաշտոնից Արմեն Սարգսյանին հանելու համար՝ այդ ընթացքում արդեն ենթարկեցված ՍԴ հավանությամբ՝ այդ «գահին» Լևոն Տեր-Պետրոսյանին բազմեցնելու նպատակով: Այո, հարգելի ընթերցող, ես չեմ սխալվում: Այսպես, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 142-րդ հոդվածում, 5-րդ գլխում՝ «Հանրապետության նախագահի հրաժարականը», գրված է. «Հանրապետության նախագահն իր հրաժարականը ներկայացնում է Ազգային ժողով: Հրաժարականը համարվում է ընդունված օրենքով սահմանված կարգով այն հրապարակելու պահից»:

Ընթերցողներին հիշեցնեմ նաև 141-րդ հոդվածը, որում գրված է. «1. Հանրապետության նախագահը կարող է պաշտոնանկ արվել պետական դավաճանության, այլ ծանր հանցագործության կամ Սահմանադրության կոպիտ խախտման համար»: Այս համատեքստում բնավ պատահական չէ, որ Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացիությունից հրաժարվելու հարցը դեռևս, դատելով ըստ ամենայնի, Ն.Փաշինյանի կողմից օրակարգից հանված չէ, ինչի մասին վկայում է ՀՀ վարչապետի մամուլի քարտուղար Արման Եղոյանի՝ հարցեր առաջացնող պատասխանը, որը 2018թ. հունիսին այս առիթով ասել է. «Պրն Փաշինյանի հարցին, թե ինչու տեղեկանքը (Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացիությունից զրկելու մասին – Ա. Գ.) ստացվել է ոչ թե պետական կառույցում (նկատի ունի Մեծ Բրիտանիայի – Ա. Գ.), այլ մասնավոր ընկերությունում, պրն Սարգսյանը պատասխանել է, որ Մեծ Բրիտանիայում դա ընդունված գործելակերպ է. քաղաքացին իրեն վերաբերող որևէ տեղեկություն ստանալու համար կարող է դիմել ոչ թե իրավասու պետական մարմին, այլ մասնավոր իրավաբանական գրասենյակ, և նման տեղեկանքը նույնպես համարվում է հավաստի»... Կցանկանայի մեջբերել նաև ՀՀ Սահմանադրության 141-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կետերը. «2. Հանրապետության

նախագահին պաշտոնանկ անելու հիմքերի առկայության մասին եզրակացություն ստանալու համար Ազգային ժողովը պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ դիմում է Սահմանադրական դատարան»: «3. Ազգային ժողովը Հանրապետության նախագահին պաշտոնանկ անելու մասին որոշում է կայացնում Սահմանադրական դատարանի եզրակացության հիման վրա պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով»: Ինչպես տեսնում ենք, ՍԴ դերը ՀՀ նախագահի պաշտոնանկության իրավաբանական ձևակերպման հարցում դժվար է գերազնահատել: Բնականաբար, հարց է առաջանում. ինչո՞վ ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանը «ժողվարչապետի» սրտով չէ: Բայց այս մասին՝ մի փոքր ավելի ուշ:

Այժմ՝ հիշեցնենք ընթերցողներին որոշ փաստեր ոչ հեռավոր անցյալից: Այսպես, 2008թ. մարտի 1-ի ողբերգական դեպքերից հետո, որոնց հետևանքով զոհվեց ՀՀ 10 քաղաքացի, այդ թվում երկու ոստիկան, Հայաստանի կյանքում հաջորդ երկու-երեք տարում նկատվեցին ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի բավական կշռադատված գործողությունները: Այդ տարիներին Սերժ Սարգսյանի ներքին քաղաքականության գլխավոր ուղղվածությունը հանգեցվում էր դեռևս պահպանվող ներքաղաքական լարվածության մեղմմանը, հակամարտող կողմերի (Լ.Տեր-Պետրոսյանի և Սերժ Սարգսյանի կողմնակիցների) քաղաքացիական հաշտության համար պայմանների ստեղծմանը: Կարծում եմ, որ դա արդարացված քաղաքականություն էր՝ հաշվի առնելով այն, որ հայկական հասարակությունը չափազանց ցավագին էր ընդունում իր քաղաքացիների մահը, մանավանդ Հայաստանում զոհվածների, որոնք սպանվել էին իրենց իսկ հայրենակիցների կողմից: Հենց սրանում պետք է փնտրել Հայաստանի իշխանությունների լիբերալ վերաբերմունքի ակունքները 2008թ. փետրվար-մարտի զանգվածային անկարգությունների հրահրողների հանդեպ, որոնք հանգեցրին այդ ողբերգությանը: Հետագայում, 2017թ. ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ընտրությունների նախօրեին Հայաստանի իշխանությունները ստեղծեցին պատշաճ մրցակցային պայմաններ բոլոր քաղաքական ուժերի, այդ թվում և ՀՀ առաջին նախագահ Լ.Տեր-Պետրոսյանի կողմնակիցների համար: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ նրա ղեկավարած Հայ ազգային կոնգրես կուսակցությունը ընտրարշավ մտավ ժողովրդական կուսակցության, որը ղեկավարում էր Ս.Դեմիրճյանը, հետ դաշինք կազմած (այսուհետ՝ Դաշինք): Հանուն արդարության ընդգծենք, որ ամբողջ նախընտրական մարաթոնի ընթացքում Լ.Տեր-Պետրոսյանի կողմնակիցները հետևողականորեն հնչեցնում էին նրա մոտեցումները Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ: Ընդ որում՝ նշենք, որ 2017թ. խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքներով՝ Դաշինքը հավաքեց ընտրողների 1,66 տոկոս ձայն և չանցավ ՀՀ Ազգային ժողով: Նշենք նաև, որ «Ելք» դաշինքը, որը ղեկավարում էր Ն.Փաշինյանը,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հավաքեց ընտրողների ձայների 7,78 տոկոս և ստացավ 9 պատգամավորական մանդատ ՀՀ VI գումարման ԱԺ-ում: Կարևոր են համարում ընդգծել, որ ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ընտրությունները միջազգային կազմակերպությունների և հենց ընտրարշավի մասնակիցների կողմից ճանաչվել են կայացած: Ընտրողների քվեարկության արդյունքները Հայաստանի քաղաքական դեկավարությանը լիակատար իրավունք տվեցին միջազգային կազմակերպություններում, մասնավորապես՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համառոտագահող երկրների հետ բանակցություններում պնդել, որ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի մոտեցումները Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում մերժվում են Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ճնշող մեծամասնության կողմից: Դրա հետ մեկտեղ՝ ակնհայտ էր այն փաստը, որ ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանը ոչ մի դեպքում չի ստորագրի հակամարտության կարգավորման համաձայնագիր, որը համահունչ կլինի Հայաստանի առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի մոտեցումներին, այլապես, եթե այդպես լիներ, նա կջնջեր իր ողջ քաղաքական կյանքի գլխավոր մոտիվացիան՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախության նվաճումն ու պահպանումը: Իրադարձությունների նման զարգացումը, անկասկած, հակասում էր անդրօվկիանոսյան ռազմավարների մտահղացումներին, իսկ Իրանի Իսլամական Հանրապետության շուրջ ծավալվող իրադարձությունները, ինչպես վերը նշվեց, էլ ավելի էին ակտուալացնում ԱՄՆ-ի և Իսրայելի կողմից Իրանի հետ Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտու 105 կիլոմետրանոց սահմանի վերահսկողության ապահովման հարցը: Պետք է ենթադրել, որ հենց այդ ժամանակ էլ էապես ակտիվացվեց Նիկոլ Փաշինյանին Հայաստանում իշխանության բերելու սցենարի իրականացման աշխատանքը, ինչը հնարավոր եղավ միայն պետական հեղաշրջմամբ: Կրկնում են, Լևոն Հակոբովիչի և Նիկոլ Վոլակիչի մոտեցումները Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում լիովին համընկնում են, դրա համար էլ հաշվարկը կատարվեց Ն.Փաշինյանի վրա: Եվ հենց այդ ժամանակ էլ Զորջ Սորոսին և K^O-ին ենթակա կեղծ լիբերալ մամուլը միաձայն վայնասուն բարձրացրեց, որ Ղարաբաղյան հակամարտության արդարացի կարգավորումը կարող է ապահովվել միայն համաժողովրդական ճանաչում ունեցող առաջնորդը, որը կունենա Հայաստանի խորհրդարանի անվերապահ աջակցությունը:

Այս պայմաններում էլ տրվեց ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովը ցրելու պայմանների ստեղծման մեկնարկը, կրկնում են, Նիկոլ Վոլակիչի անդրօվկիանոսյան քաղաքական ուղեվարների սցենարի համաձայն: Այնուհետև, ոստիկանության լուռ «փիլիսոփայական» անգործության պայմաններում կաթվածահար արվեց հանրապետության խորհրդարանի գործունեությունը: Իհարկե, 2018թ. հոկտեմբերի 2-ին ՀՀ ԱԺ-ը արտահերթ նիստում ընդունեց օրենք «Հայաստանի Հանրապետության «Ազգային

ժողովի Կանոնակարգ» Սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին»: Այս օրենքի համաձայն՝ Ազգային ժողովի հատուկ նիստը, որը գումարվում է վարչապետի ընտրության նպատակով, համարվում է ընդհատված այն դեպքերում, երբ արտակարգ իրավիճակի կամ այլ խոչընդոտների դեպքում պատգամավորները չեն կարողանա մասնակցել այդ նիստին: Այսինքն՝ դա ինքնատիպ ապահովագրություն էր վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կողմնակիցների ագրեսիվ գործողություններից, որոնք հետապնդում էին վարչապետի ընտրության հատուկ նիստերի խափանում, ինչպես տեղի ունեցավ հետագայում նրա վարչապետի պաշտոնից միտումնավոր հրաժարականի պարագայում, ինչը, կրկնում են, այն ժամանակ գործող օրենքի համապատասխան, հանգեցրեց ՀՀ ԱԺ ցրմանը: Նկատենք, որ արդեն 2018թ. հոկտեմբերի 3-ին նախօրեին ընդունված վերոնշյալ օրենքն ուղարկվեց ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանի հաստատմանը: Այն, որ այդ օրենքը լիովին բխում էր ՀՀ Սահմանադրության պահանջներից, ինչպես ոչ մի իրավագետ գիտնականի, այնպես էլ ՀՀ ցանկացած սթափ մտածող քաղաքացու մոտ կասկածներ չէր հարուցում: Հաստատման համար հատկացված երեք շաբաթում (21 օր) այդ օրենքը այդպես էլ չհաստատվեց նախագահի կողմից, իսկ սահմանված ժամկետի վերջին օրը ՀՀ նախագահի գրասենյակից ուղարկվեց Սահմանադրական դատարան՝ ՀՀ Սահմանադրությանը դրա համապատասխանության մասին եզրակացություն տալու համար: ՀՀ նախագահի նման սիրալիրությունից չօգտվել Նիկոլ Վոլակիչը ոչ մի կերպ չէր կարող, ուստի 2018թ. հոկտեմբերի 16-ին նա հրաժարական տվեց: Նրա իսկ խոստովանությամբ՝ դա ֆորմալ քայլ էր, որն անհրաժեշտ էր խորհրդարանը ցրելու և նոր խորհրդարանական ընտրություններ նշանակելու համար: Նորից հիշեցնենք ընթերցողներին, որ երկրի օրենսդրությամբ, եթե խորհրդարանը երկու անգամ վարչապետ չի ընտրում, Հայաստանի նախագահը ցրում է ՀՀ ԱԺ-ը և նշանակում նոր ընտրություններ խորհրդարանը ցրելու պահից 30 օրից ոչ շուտ և ոչ ուշ, քան 45 օրը: Այսպիսով, 2018թ. հոկտեմբերի 24-ին և նոյեմբերի 1-ին ՀՀ ԱԺ-ը «չկարողացավ» ընտրել Փաշինյանին (քվորումի բացակայության պատճառով) ՀՀ վարչապետ, և այդ պայմաններում տառա-ցիորեն մի քանի ժամ հետո ՀՀ նախագահը ստորագրեց հրամանագիր ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովը ցրելու մասին, այն Ազգային ժողովը, որը 2018-ի մարտին նրան ընտրել էր ՀՀ նախագահի պաշտոնում: Նոր ընտրությունները ՀՀ նախագահի կողմից նշանակվեցին 2018թ. դեկտեմբերի 9-ին: Դրանց արդյունքներով «Իմ քայլը» դաշինքը, որը ղեկավարում էր Ն.Փաշինյանը, հավաքեց ընտրողների ձայների 70,43%-ը և ստացավ 88 պատգամավորական մանդատ, 26 մանդատ ստացավ «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցությունը և 18 մանդատ՝ «Լուսավոր Հայաստան» կուսակցությունը: Որպես տեղեկություն ընթերցողներին հիշեցնենք, որ հետագայում ՍԴ-ն ընդունեց վերոնշյալ օրենքի լիակատար սահմանադրա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կանությունը, որը 2018թ. հոկտեմբերի 3-ին ՀՀ նախագահի կողմից ուղարկվել էր նրա դիտարկմանը, իսկ հետագայում օրենքը ստորագրվեց նաև Արմեն Սարգսյանի կողմից:

Այստեղ պետք է արձանագրենք անհերքելի փաստն այն մասին, որ, մեղմ ասած, ՀՀ նախագահի դանդաղկոտությունն այս օրենքը հաստատելու հարցում, որն արգելակում էր Հայաստանի խորհրդարանի ցրումը, լիովին համահունչ էր անդրօվկիանոսյան ռազմավարների (և ոչ միայն) սցենարին, որոնք ամիսներ առաջ կազմակերպել էին պետական հեղաշրջումը Հայաստանում: Նշենք նաև, որ «ժողվարչապետը», իրեն հատուկ վեհանձնությամբ, դեռ մի բան էլ ավելիով երախտապարտ եղավ ՀՀ նախագահին՝ առաջնաբեմ հանելով «անմոռանալի» Վահե Գրիգորյանին, որը երկրորդ անգամ ՀՀ ԱԺ հաստատմանը ներկայացվելով որպես ՍԴ դատավոր, թերթերից մեկի թղթակցի հարցին, թե նա երկրորդ անգամ է առաջադրվում ՍԴ դատավորի պաշտոնում իր իսկ կողմից ոչ լեգիտիմ համարվող նախագահի կողմից, ցուցադրական ցինիզմով պատասխանեց. «Այո, դա շարունակում է մնալ իմ դիրքորոշումը: Ես հայտարարել եմ իմ դիրքորոշումը մինչև նախագահի ընտրությունները, նա շարունակում է մնալ Հայաստանի նախագահ այնքան ժամանակ, քանի դեռ խորհրդարանի այդ որոշումը մնում է ուժի մեջ»: Այստեղ ուզում ես բացականչել. այ քեզ Նիկոլ, այ կեցցես, որ հանդիսանում ես «Նոր Հայաստանի» վեհանձնության ու ասպետականության նոր մարմնավորումը: Բայց սխալ կլիներ Փաշինյանի կատարածությունների պարզունակ ու էժան գործողությունները վերագրել միայն անդրօվկիանոսյան (և ոչ միայն) հովանավորների օգնությամբ հենց իր՝ իշխանության հասած միջակ կարողությունների տեր լրագրողի նախանձի ոլորտին այնպիսի ինտելեկտուալի հանդեպ, ինչպիսին է Արմեն Սարգսյանը: Կարծում եմ, որ Նիկոլ Վովակիչի խնդրի մեջ էր մտնում ՀՀ նախագահի համար հոգեբանական անհարմարության պայմանների ստեղծումը, ինչի արդյունքում նրա անձի շուրջ ամբողջ ցածրահարգ քաշքշուկը վերջում կծանձրացներ նրան, և նա հրաժարական կտար: Չէ՞ որ նման մի բան տեղի ունեցավ 1997-ին... Արմեն Սարգսյանին պաշտոնից քաղաքակիրթ ձևով հրաժարվել տալը, որքան էլ ցանկանա, Նիկոլ Վովակիչի ուժի բանը չէ, չափից ավելի տարբեր են քաշային կարգերը: Մարզական լեզվով արտահայտվելով՝ ծանրքաշային բռնցքամարտիկի դեմ ունենք մուխաջ՝ ամենաթեթև քաշային բռնցքամարտիկ: Ինձ համար լրիվ անսպասելի էր, որ, վերլուծելով Նիկոլ Վովակիչի և Արմեն Վարդանովիչի հարաբերությունները, չգիտես ինչու, մտաբերում եմ դրվագներ «Առաքելությունն անիրականանալի է» կինոսերիալից՝ հիանալի Թոմ Բրուզի գլխավոր դերակատարմամբ, երբ ֆիլմի հերոսը ստիպված է ստանձնել ի սկզբանե անիրականանալի թվացող առաքելություններ, որոնք հետագայում, այնուամենայնիվ, իրականացվում են նրա կողմից: Ճիշտ ինչպես ավստրիացի հայտնի հոգեվերլուծաբան Զիգմունդ Ֆրեյդի ենթագիտակցական (կամ չգիտակցվող) տեսության ոլորտից: Հավանաբար, իմ

մեջ առաջացած նման ասոցիացիաները ոչ վերջին հերթին պայմանավորված են այն գիտակցությամբ, թե որքան պատասխանատու և կարևոր է ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանի թվում է, թե անիրականա՞նալի և հանելուկային առաքելությունը, ինչը ստիպում է իրեն այդքան փիլիսոփայորեն մոտենալ Նիկոլ Վոլակիչի հետ համատեղ աշխատանքի ցավագին պահերին: Ընդ որում՝ Լևոն Հակոբովիչի՝ Տեր-Պետրոսյանի զգոն աչքի ներքո, որը երագում է քաղաքական ռևանշի մասին, չէ, չէ, հարգելի ընթերցող, ոչ Արմեն Սարգսյանի, այլ Լեռնային Ղարաբաղի առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի հանդեպ: Չէ՞ որ՝ ով-ով, բայց անդրովկիանության ռազմավարները հաստատ գիտեն, որ գլխավոր խոչընդոտը Արցախի Հանրապետության և Իրանի Իսլամական Հանրապետության անվտանգության գոտու 105 կիլոմետրանոց սահմանի սեփական վերահսկողությունը ապահովելու իրենց ծրագրերի իրականացման ճանապարհին արգելակողները հենց Արցախի հերոսներն են՝ հանձինս Ռոբերտ Քոչարյանի, Սերժ Սարգսյանի, Սամվել Բաբայանի, Վիտալի Բալասանյանի, Սամվել Կարապետյանի (Օգանովսկի), Մանվել Գրիգորյանի, Սեյրան Օհանյանի, Բակո Սահակյանի, Լևոն Մնացականյանի և շատ-շատերի, որոնց միասնական լինելը մեր բարդ ժամանակներում ժամանակի հրամայականն է: Քանզի նրանց միասնության այլընտրանքը պարարտ հող կստեղծի Հայաստանի թշնամիների համար՝ քաղաքացիական պատերազմ սանձազերծել Արցախի Հանրապետությունում, ինչին անհամբերությամբ սպասում են ափշերոնյան սուլթանությունում: Դրավկայությունն է ներկայիս կատարյալ լռությունն է Ադրբեջանի տեղեկատվական դաշտում: Ըստ երևույթին, Հայաստանում և Արցախում ծավալվող իրադարձությունները նրանց միանգամայն ձեռնադուր են:

Հետգրության փոխարեն: Ինչպես հայտնի է, 2019թ. մայիսի 18-ին Երևանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Դավիթ Գրիգորյանը որոշում ընդունեց դադարեցնել քրեական գործի վարումը Հայաստանի երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի և պաշտոնատար այլ անձանց հանդեպ ու դիմել Սահմանադրական դատարան՝ վիճելի հարցերի պատասխաններն ստանալու համար: Բացի այդ, նա որոշում ընդունեց բավարարել Արցախի Հանրապետության գործող ու նախկին նախագահներ Բակո Սահակյանի և Արկադի Ղուկասյանի միջնորդությունը Հայաստանի նախկին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ազատ արձակման մասին: Ինչպես և կարելի էր սպասել, տառացիորեն հաջորդ օրը, պետք է կարծել՝ ոչ առանց ՀՀ իշխանությունների գիտության, Դավիթ Գրիգորյանի դեմ սորոսյան լափակերների ձամբարի մաս-մեղիաների կողմից սանձազերծվեց կատաղի տեղեկատվական հետապնդում, որը, չարժե կասկածել, կոչված էր ստեղծելու տեղեկատվական ֆոն իշխանություններին անհնազանդ Դավիթ Գրիգորյանի հետապնդումների խստացման համար: Իսկ արդեն, ս.թ.

հուլիսի 16-ին Դ.Գրիգորյանի աշխատասենյակում իրականացվեց խուզարկություն նրա բացակայությամբ (դատավորն այդ ժամանակ արձակուրդում էր), այնուհետև դատավոր Դավիթ Գրիգորյանի աշխատասենյակն ապօրինաբար կնքվեց: Փաստաթղթերը և տեղեկատվության կրիչները, որոնք պահվում էին դատավորի քարտուղարի աշխատասենյակում, նույնպես ապօրինաբար առգրավվեցին: Նշենք, որ Դ.Գրիգորյանն այժմ որպես կասկածյալ անցնում է քրեական գործով, որը հարուցվել է ծառայողական կեղծիքի փաստով: Հատկանշական է, որ հենց հիմա հիշեցին, որ ս.թ. փետրվարի 18-ին ոմն Սերգո Փանոսյան հայտարարություն էր տվել Դ.Գրիգորյանի դեմ, բայց նախաքննության մարմինն այն ժամանակ հրաժարվել էր քրեական գործ հարուցել այդ հայտարարության հիման վրա: Մի քանի ամիս անց՝ ս.թ. մայիսի 22-ին, հարցը վերանայվեց. գործն իբր հարուցել էին հայտնաբերված նոր հանգամանքների հիման վրա: Այսինքն՝ քաղաքական վեներետան Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ վերածվեց քաղաքական վեներետայի դատավորի դեմ, որը, կատարելով իր մասնագիտական պարտքը, քաղաքական կամք էր դրսևորել և իր որոշմամբ կտրել էր ՀՀ երկրորդ նախագահի քաղաքական հետապնդման «գործյան հանգույցը»: Այն, որ Հայաստանում արդարության հաղթանակը սարերի հետևում չէ, որը վերջ կդնի պատվիրված դատավարություններին մեր երկրում, Սահմանադրական դատարանի վարկաբեկման կոպիտ փորձերին, կասկած չի հարուցում: Բայց Դավիթ Գրիգորյանի հետ կապված պատմությունում կանալ լուսավոր էջ: Միայն մի մեջբերում կատարեմ նրա 2019թ. հուլիսի 31-ի հայտարարությունից. «Հարգելի հայրենակիցներ, ինչպես արդեն տեղեկացել եք, երեկ ինձ մեղադրանք է առաջադրվել, որը ես անհիմն եմ համարում ու չեմ ընդունում: Ինձ առաջադրված մեղադրանքի ու հետապնդման մասին դեռ կարծում եմ առիթներ կլինեն արտահայտվել: Այսօր սակայն ցանկանում եմ հատուկ շնորհակալություն հայտնել շուրջ 100 փաստաբաններին, ովքեր հրապարակային իրենց պատրաստակամությունն են հայտնել պաշտպանելու ինձ քրեական գործի շրջանակներում: Հարգելի ընկերներ, ձեզնից շատերին ճանաչում եմ անձամբ մեր ընդհանուր աշխատանքի բերումով, շատերիդ չեմ ճանաչում, բայց համոզված եմ, որ բոլորդ շատ լավ գիտակցում եք, թե ինչ է իրականում կատարվում, ու ձեր քայլն ուղղված է ոչ այնքան դատավոր Դավիթ Գրիգորյանին սատարելուն, որքան մեր Հայրենիքում անկախ դատական համակարգի կայացման ճանապարհին ճշնշումների ու հետապնդումների բացառմանը...»: Դժվար է չհամաձայնել հարգարժան դատավորի փաստարկներին: Միևնույն ժամանակ, կցանկանայի շարունակել նրա միտքը. Հայաստանի Հանրապետությունում անկախ դատական համակարգի կայացման, իրավական պետության կայացման ճանապարհին, համոզված եմ, անհրաժեշտ պայման է զբաղեցրած պաշտոններից Հայաստանի կառավարության ամբողջ կազմի անհապաղ ազատումը և, առաջին հերթին, զբաղեցրած պաշտոնից ՀՀ

վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հեռացումը, որը բռնազավթեց իշխանությունը Հայաստանում 2018թ. ապրիլ-մայիսին տեղի ունեցած պետական հեղաշրջման հետևանքով, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի VI գումարման իրավունքների վերականգնումը, որը ցրվեց Հայաստանի Հանրապետությունում հակապետական դավադրության արդյունքում, արտաքին ուժերի ամենաակտիվ մասնակցությամբ: Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանադրական կարգի վերականգնմանն ուղղված գործողությունների առավել հանգամանալի ցանկի ներկայացումն այլ վերլուծության թեմա է: Այս փուլում կարևոր է գիտակցել, որ հապաղումը իշխանությունից Նիկոլ Փաշինյանի բռնապետական ռեժիմի հեռացման հարցում ուղղակի սպառնալիք է երկրի ազգային անվտանգությանը, հղի հայոց պետականության հիմքերի խարխլմամբ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПРОВОКАЦИЯ ПАШИНЯНА В СТЕПАНАКЕРТЕ УГРОЖАЕТ ВОЙНОЙ ПРОТИВ АРМЕНИИ И АРЦАХА

Вместо предисловия. 31 августа 2019 года исполнилось 80 лет со дня рождения выдающегося хирурга-онколога, члена-корреспондента Национальной академии наук Республики Армения (РА), доктора медицинских наук, профессора, Заслуженного деятеля науки РА Айро Михайловича Галстяна. Всматриваясь в радостные лица собравшихся на чествование юбиляра, я размышлял о триединстве чувств собравшихся, отражающихся в их глазах. Это чувство близости с Айро Михайловичем, чувство благодарности за спасение тысяч жизней незнакомых ему людей, а также чувство неисполненного долга перед Родиной, которое ощущаешь при общении с человеком, чья жизнь – живое воплощение молчаливого подвига созидания. Ограничусь лишь признанием профессором А. М. Галстяном о лейтмотиве его жизненной симфонии – справедливость, терпимость, благодарность и достоинство. Да, именно такова жизненная философия Айро Михайловича, которая, уверен, предопределит его судьбу и на грядущие десятилетия, о чем весьма образно высказался сам юбиляр: «Сегодня 31 августа, завтра начинается осень, начинается листопад, но деревья продолжают свою жизнь стоя. С годами мы взрослеем и, как листья опадают с деревьев, так и нас покидают близкие, но мы продолжаем жить стоя...». И не беда, что нынешнее руководство Республики Армения не отметило на государственном уровне ваш славный 80-летний юбилей, от них другого отношения и не следовало ожидать, так как им неведомо ни чувство справедливости, ни чувство благодарности достойным сынам армянского народа. Ведь вы, Айро Михайлович, гордо стоящее, негнибемое дерево, своим 60-летним созиданием возродившее жизнь в тысячах армянских очагов.

ДОЛГИЕ ЛЕТА ВАМ, АЙРО МИХАЙЛОВИЧ ГАЛСТЯН.

Прежде чем приступить к написанию статьи, мне было важно самому тщательно и непредвзято разобраться, что же в наши дни на самом деле происходит в Армении. Внимательно анализируя по возможности широкой охват публикаций в интернет-изданиях, прямые эфиры в

Facebook, отклики на них и наиболее популярные телепередачи на политическую тематику, я стал испытывать самые противоречивые чувства. Довлело над ними чувство пребывания в каком-то виртуальном мире, в котором вот уже 16 месяцев находится Армения. Этот мир вобрал в себя и сожаление, и гнев от осознания факта, что древнейшая армянская христианская цивилизация, армянский народ оказались столь незащищенными и податливыми воздействию примитивных и коварных технологий разращения нации, расшатывания ее христианских семейных традиций. В итоге многие из наших граждан оказались жертвами концепции, полностью стирающей наличие рамок допустимого спектра мнений в публичных высказываниях, игнорирующей нормы общественной морали, известной как «Окно Овертона». Когда, к примеру, с точки зрения традиций армянской семьи немыслимые вещи, по современной терминологии составляющие суть ЛГБТ-сообществ, уже перестают быть радикальными, а преподносятся армянскому обществу как весьма приемлемые. Более того, действующие власти Армении хотят через Национальное Собрание Республики Армения узаконить эти разлагающие государственность содомистские проявления, тем самым придавая им некую разумность с точки зрения норм их же собственной революционно-бархатной «морали», которых придерживаются главные исполнители государственного переворота в Армении, совершенного в апреле – мае 2018 года (далее – государственный переворот). Да, да, уважаемый читатель, мое это утверждение основано на желании властей Армении уже осенью т.г. на заседании Национального Собрания РА ратифицировать пресловутую Стамбульскую конвенцию, изощренно афишируемую как Конвенция о предотвращении и борьбе с насилием в отношении женщин и домашним насилием.

Причем весьма символично, что самыми «просвещенными» сторонниками этой конвенции оказались представители ЛГБТ-сообщества, то бишь одного из основных пособников государственного переворота, ныне чувствующие себя вполне вольготно во властных структурах РА. В том, что Стамбульская конвенция – это чемодан с двойным дном, не приходится сомневаться, где, как метко заметил болгарский психиатр и богослов Николай Михайлов, ассоциации с идеологией третьего пола и глобальной сексуальной революцией находятся в головах не читателей, а писателей. И было вполне ожидаемо, что Армянская Апостольская церковь выступила с убедительным осуждением фактической сути Стамбульской конвенции. «Насилие, а также предотвращение любого зла и борьба с ним должны осуществляться такими мерами, которые не провоцируют греховность и зло. В связи с этим некоторые идеи и концепции Конвенции крайне неприемлемые. ... Отмеченные определения (часть 3-я статьи 4-й

Конвенции. – А. Г.) по факту признают право человека на свободу выбора пола. Христианский подход к правам и свободам личности исключает искажение или изменение созданной богом идентичности человека. Принимая во внимание тот факт, что с точки зрения нашей национальной и духовной идентичности, интересов безопасности Конвенция содержит в себе вызывающие беспокойство пункты и положения, призываем компетентные органы отечественной власти воздержаться от ратификации этого документа» – говорится в заявлении епископата и глав епархий Армянской Апостольской церкви (далее – ААЦ) от 26 июля 2019 г. Столь принципиальная и мудрая оценка ААЦ в сегодняшней Армении очень дорогого стоит. Напомним читателям, что, пожалуй, самая активная сторонница ратификации Стамбульской конвенции печально известная в Армении Лара Агаронян является членом попечительского совета партии «Гражданский договор», руководимой Н. Пашиняном.

Не теряя бдительности, с удовлетворением хотелось бы отметить, что в период после государственного переворота все гнусные попытки расшатать авторитет ААЦ и лично Его Святейшества Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян Гарегина II, выражаясь попроще, пошли «коту под хвост». В данном случае под определение «кот» попадают представители нежно лелеемой Николом Воваевичем тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», ЛГБТ - сообщество и разного рода, мягко выражаясь, сатанинская шпана. Шпана, которая своим мерзким и вероломным нападением в июле 2018 года вторглась в здание канцелярии Первопрестольного Святого Эчмиадзина, предъявляя ультиматумы Верховному Патриарху и Католикосу Всех Армян Гарегину II, пользующемуся большим уважением истинных приверженцев ААЦ, армян всего мира. Новоявленные безбожники из команды Никола Пашиняна, а скорее и сам Пашинян, видимо, трезво взвесив всю опасность распространения раскола (который им удалось осуществить в армянском обществе) на Армянскую Апостольскую церковь, временно отступили от реализации своего сатанинского замысла. Что ж, признаем тем не менее, что награда нашла своего антигероя.

Так, один из руководителей инициативы «новая Армения, новый Патриарх» Карен Петросян спустя считанные дни после своих антицерковных походов 12 июля 2018 года был назначен временным исполняющим обязанности директора Гюмрийского филиала Армянского государственного экономического университета, который, отвечая на вопрос о своей дальнейшей общественной деятельности, с гордостью заявил: «Конечно, продолжу исполнение своих обязанностей (имеет в виду обязанности по хамскому осквернению ААЦ и ее пастыря. – А. Г.). У меня для этого достаточно времени (впрочем, в честности данного ответа трудно

упрекнуть нашего антигероя – сатаниста: уж если «народный премьер» имеет время в течение одного с четвертью часа с мэром Еревана переливать из пустого в порожнее, обсуждая вопросы наведения чистоты в утопающей в бытовом мусоре столице Армении, или же на общественных началах в рабочее время взять на себя ответственную роль гида для интуристов, разъезжающих на туравтобусе по Еревану, то, естественно, у и.о. директора филиала свободного от работы времени будет в избытке. Из Гюмри в Ереван дорога не очень длинная тем более если едешь туда на халяву, на госмашине. – А. Г.) и в свое свободное время я буду в Ереване продолжать работу в рамках инициативы «новая Армения, новый Патриарх».

Да простит меня уважаемый читатель за столь подробное разъяснение лишь одного из проявлений абсурда сегодняшних армянских реалий. Очередным проявлением абсолютной, притом опасной безответственности «народного премьера» стало его выступление на митинге 5 августа т.г. на площади Возрождения в столице Республики Арцах г. Степанакерте. Иначе как изощренной провокацией это выступление Н. Пашиняна не назовешь. Чтобы у читателей не сложилось мнение о предвзятости моей оценки, приведу отдельные «мысли» из его речи на этом митинге. Так, говоря о том, что Армения будет выступать в качестве гаранта проведения свободных выборов в Республике Арцах, Никол Воваевич грозно предостерег только ему одному известные все те группы, которые попытаются «привлечь внешние силы для решения внутриармянских проблем, они должны быть удостоены жесткого противодействия со стороны армянского народа и его легитимного правительства». Тем самым Н. Пашинян, по сути, прямым текстом заявляет о том, что все до того состоявшиеся в Республике Арцах (ранее Нагорно-Карабахская Республика) выборы были не свободными. Что ж, можно поздравить идеологов антикарабахской азербайджанской пропаганды, которая уже почти тридцать лет заявляет «о нелегитимности властей Республики Арцах», причем для международного сообщества не столь и существенны, кого и что имеют в виду под этой формулировкой. Второй подарок азербайджанской пропаганде – тезис о «привлечении внешних сил для решения внутриармянских проблем», который опять-таки ставит под сомнение теперь уже свободное волеизъявление самоопределившегося народа Арцаха. Так, в консенсусе, обозначенном в речи Пашиняна на митинге как второй, говорилось: «Все те силы, которые попытаются привлечь чуждые силы для решения внутренних вопросов, все те силы, которые попытаются выступить представителем иностранных интересов в нашей стране, должны удостоиться и удостоиться самого жесткого отпора со стороны армянского народа и его легитимного представителя, правительства Республики

Армения». Вчитываясь в эти строки речи Никола Воваевича на митинге в Степанакерте, не без восторга, но вынужденно констатируешь, что и демагогия демагогии рознь, что перлы популизма, органически присущие поборникам государственного переворота, в своем роде уникальны. Подумайте только, уважаемый читатель: о жестком отпоре иностранному вмешательству во внутренние дела глаголет человек, которого привели к власти в основном именно фигуранты иностранных интересов (разного рода общественные организации-прихлебатели Фонда Сороса и всевозможных демократических институтов, выражающих интересы ведущих партий заокеанской супердержавы – главных садников цветных революций: тоталитарная религиозная секта «Слово жизни», ЛГБТ-сообщество и прочее диверсионное отребье), щедро финансируемые из-за рубежа. Невольно на память приходят строки из эссе выдающегося армянского писателя Дереника Демирчяна «Армянин»: «Как узнаешь его, как измеришь? Его мера – чрезмерность, удивительное равновесие в крайностях». Применительно к нашему «фавориту» – нет, нет уважаемый читатель, речь не о Григории Потемкине, фаворите Екатерины II, а о нашем Николе Воваевиче Пашиняне – фаворите первого президента РА Левона Тер-Петросяна (и не только), активиста тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», ЛГБТ-сообществе и обезволенных нуждой и несбывшимися надеждами, разочаровавшихся в прежних властях гражданах Армении. Ведь надо же, уважаемый читатель, чтобы 22 мая 2001 г. быть автором статьи «Землю сохраняют любовью, знайте» и писать следующие строки: «И стало быть, меня удивляет, что в нашей стране еще есть люди, которые имеют иллюзии относительно захваченных, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий. Давайте деликатно обойдем данную болезненную сторону вопроса и рассмотрим вопрос с точки зрения правил игры. Я не принимаю такую точку зрения, что хорошая дипломатия может сделать так, чтобы эти территории не были бы возвращены Азербайджану ... Ведь эта страна (имеется в виду Армения. – А. Г.) не имеет хозяина, и мы, кто должны быть хозяевами этой страны, оставив наше, хотим стать хозяевами чужого», – а спустя 18 лет, выступая в Степанакерте 5 августа т.г. на митинге, заявить: «Многие спросят, а почему про Арцах ничего не сказано? Ответ прост – потому, что Арцах это Армения, и все».

Впрочем, в такие же крайности впал «народный премьер», рассуждая на тему о членстве Армении в Евразийском экономическом союзе (ЕАЭС). Так, еще в бытность депутатом НС РА в 2017 году фракция «Елк» («Выход») под руководством Н. Пашиняна инициировала в НС РА обсуждение вопроса о выходе Республики Армения из Евразийского экономического союза. Тогда Никол Воваевич заявил, что Армения вступила в

ЕАЭС «не добровольно, а вынужденно». Далее, «сохраняя равновесие в крайностях», Н. Пашинян спустя год с небольшим уже в должности премьер-министра РА на брифинге в штаб-квартире Евразийской экономической комиссии в Москве заявил: «Если мы считаем, что это неправильное решение, это не значит, что для исправления ошибки нужно делать прямо противоположные шаги». Такие вот дела, как говорится, знай «наших» (под нашими имеются в виду новоявленные двуликие Янусы нынешнего армянского политического «Олимпа»). Конечно, кульминацией политических инициатив «народного премьера» следует признать недавний призыв Н. Пашиняна, прозвучавший 12 августа т.г. во время прямого эфира с его страницы в Facebook: «Давно хотел встретиться с нашими соотечественниками, проживающими в Лос-Анджелесе, в самом армянском городе (Соединенных Штатов). Многие наши соотечественники ожидали и ожидают ее (более того, места не находят в ожидании политического лже-мессии. – А. Г.). В прошлом году устроить эту встречу, когда я был в Нью-Йорке, не получилось из-за (моего рабочего) графика и других обстоятельств, – сказал Никол Воваевич и продолжил: – Надеюсь, что мы обсудим также ту повестку, о которой говорили в Степанакерте. Думаю, устроим мощное и теплое армянское собрание в городе, который многие по праву называют «столицей» (армянской) диаспоры. Этот город стал одним из важнейших центров «бархатной революций» (читайте государственного переворота. – А. Г.)».

Из исключительно добрых побуждений оберегать власти США от возможных попыток экспорта «бархатной революции» в их страну со стороны Никола Воваевича не имеет смысла, хотя бы по той простой причине, что там нет ... американского посольства. Что ж, в одном Никол Воваевич прав, говоря о том, что «этот город стал одним из важнейших центров «бархатной революции». Достаточно вспомнить, как в режиме реального времени круглосуточно армянская служба радио «Свобода», существующее на деньги американских налогоплательщиков, организовывала прямые видеомосты между Ереваном и Лос-Анджелесом, в ходе которых «армянских революционеров» своими страстными выступлениями вдохновляли армяне Лос-Анджелеса, видимо, будучи уверенными в одобрении их действий властями США. В этой связи заметим, что буквально на следующий же день после призыва Никола Воваевича свое веское слово в поддержку его приглашения лос-анджелесских армян участвовать в митинге 22 сентября т.г. в Гранд парке Лос-Анджелеса выступил небезызвестный представитель «непримиримой» парламентской оппозиции, депутат фракции «Светлая Армения» Арман Бабаджанян, который в прямом эфире на своей странице в Facebook заявил: «Мои соотечественники из Лос-Анджелеса, призываю вас отбросить в сторону

все ваши разногласия с властями Армении (в чем А. Бабаджанян усмотрел эти разногласия, как у Винни Пуха, большой, большой секрет, видимо, имея информацию об итогах частых поездок за казенные деньги представителей законодательной и исполнительной властей РА. – А. Г.) и несогласие и как один человек принять участие во встрече с премьер-министром Николом Пашиняном, которая состоится 22 сентября 2019 г. в Grand Park-е Лос-Анджелеса».

Чтобы понять, в каких это таких «принципиальных» вопросах «Светлая Армения» является оппозицией фракции «Мой шаг» Никола Пашиняна, надо иметь больное воображение. Словом, хочется воскликнуть проникновенными словами из стихотворения Наиры Саркисян: «Маски сброшены, господа! Совесть чья-то, увы, не чиста. Лицемерие балом правит ...». Правда эти проникновенные строки были написаны в связи с куда более трагичной датой, когда в день 100-летия великой скорби армянского народа, Геноцида армян в Османской империи, в Турции праздновали 100-летие битвы при Чанаккале (известной и как Галлиполийское сражение).

Чтобы полнее представить положение, складывающееся во внутриполитической жизни в Армении, на мой взгляд, следует непременно обратить внимание на непрекращающуюся информационную войну, которую власти предержащие Армении, не без подсказки извне, с первого дня государственного переворота объявили собственному народу. Нет, уважаемый читатель, речь не об оболванивании населения Армении с постоянным назойливым упоминанием о «судьбоносном значении «бархатной революции» (государственном перевороте) для грядущих поколений, речь и не об озвученных Н. Пашиняном на митинге 5 августа в Степанакерте фантастических успехах, осуществить которые обречена Армения до 2050 года. Речь о другом. Знакомясь с публикациями на политические темы десятков интернет-изданий и анализируя телепередачи, приходишь к выводу, что для властей Армении существует всего лишь несколько проблем, главенствующее место среди которых, вне всякого сомнения, занимает системная работа по вбиванию в сознание наших граждан изначально неверной информации о том, что кровь 10 жертв трагедии 1 марта 2008 года (в тот день после президентских выборов в РА в результате столкновений между полицией и сторонниками первого президента Л. Тер-Петросяна, несогласными с итогами выборов, в центре Еревана погибли 10 наших сограждан, 8 из которых были участниками митингов, 2 – полицейскими, а около 300 человек с различными телесными травмами были доставлены в больницы) на совести первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента Республики Армения Роберта Кочаряна. При этом характерным трендом последних месяцев

является агрессивное насаждение в сознание наших граждан и другой опасной дезинформации о том, что пролившаяся кровь на совести Героя Арцаха генерал-майора Самвела Карапетяна (Огановского) и якобы около 200 офицеров вооруженных сил Республики Арцах были переброшены из Нагорного Карабаха в Ереван для расправы над митингующими. Заметим, что эта версия была настолько востребована со стороны Азербайджана, да и не только и не столько для него, сколько для известного центра силы мировой политики, что к ее тиражированию, спустя 11 лет после этих трагических событий, была подключена русская служба британской телерадиовещательной корпорации BBC, которая 7 августа 2019 года после эфира опубликовала свое эксклюзивное «расследование» под заглавием «Кто расстрелял демонстрантов в Ереване в 2008 году? Следствие указало на отряд из Карабаха». Читая эту опасную публикацию, первое, о чем думаешь, что недруги Армении, оказавшись в цейтноте, безудержно спешат. Так, отбросив в сторону, казалось бы, один из основополагающих принципов уголовного судопроизводства, каким является презумпция невиновности (напомним читателям, что суть этого принципа в том, что лицо считается невиновным, пока его вина в совершении преступления не будет доказана вступившим в законную силу приговором суда), BBC многозначительно и безапелляционно вещает (устами некоего Григора Атанесяна): «Из материалов мы узнали, что следователи считают: огонь по демонстрантам открыли карабахские силовики, которыми командовал генерал Карапетян (проходит в статусе свидетеля); его отряд был расквартирован в подвале администрации президента; отряд посещали два президента – Роберт Кочарян и Серж Саргсян».

А теперь сопоставим ранее приведенную выдержку из выступления Н. Пашиняна в Степанакерте от 5 августа т.г. с им же озвученными 21 мая т.г. мыслями в выступлении, якобы посвященном реформам судебной системы. Однако не будем приводить пространные цитаты из этого словоблудия и околосудебной трескотни Никола Воваевича, заметим лишь, что гвоздем его выступления было заявление о том, что в Армении есть конкретные силы, которые пытаются внести раскол между жителями Армении и Нагорного Карабаха. По его словам, некоторые представители «корруппированной системы используют свои личные связи в Арцахе для пропаганды против правительства и премьер-министра». Дальше – больше.

«Изучив все факты, я вижу за всем этим заговор с целью развязать новую войну и, возможно, даже сдать некоторые территории (и впрямь к месту будет сказано «у вора на голове шапка горит». – А. Г.), переложив ответственность на правительство страны. Усматриваю в этой деятельности признаки государственной измены. Как премьер-министр Армении,

верховный главнокомандующий вооруженными силами, прибегну к самым жестким мерам для предотвращения подобных заговоров», – грозно изрек Н.Пашинян.

Можно привести и другие выдержки из выступлений Никола Воваевича и его бархатно-революционных трубадуров, однако их интегральная суть одна и та же – расколоть незыблемое триединство армянского народа – Республики Армения, Республики Арцах и армянской Диаспоры. Вот в этом и суть заговора поводырей Никола Пашиняна и К^О, а их конечная цель – создание управляемого (естественно с их стороны) хаоса на южных рубежах России с далеко идущими целями, о которых не единожды уже приходилось писать (см. ИА REGNUM «Армения. Не ропщите на свое правительство – просто замените его», «Промедление с отстранением диктатуры – угроза безопасности Армении» и др.). Замечу, что с публикациями на эту тему читатель может ознакомиться на авторской странице Арташеса Гегамяна в ИА REGNUM.

Да простит меня уважаемый читатель за столь пространную информацию в подтверждение всего лишь одного направления информационной войны, развязанной западными стратегами-кукловодами нынешних властей Армении против армянской государственности и армянского народа.

Второе направление информационной войны – это последовательное вбивание в сознание наших сограждан лжеутверждения о том, что отсутствие каких-либо ощутимых положительных перемен в социально-экономической жизни Армении является следствием злонамеренных происков и козней прежних властей, а также «не пользующейся доверием народа» судебной системы. Причем вся нацеленность публикаций подобного рода служит одной-единственной цели: обоснованию сколь примитивной, столь же опасной формулировки «народного премьера», согласно которой армянское общество разделено на «белых», то есть революционеров в лице Никола Воваевича, себя любимого, его сторонников, с одной стороны, и «черных», жаждущих реванша прежних властей РА. Видимо, реально существующих голубых, которых немало во властных структурах, Никол Воваевич с их позволения отнес к разряду «белых». Признаемся, что сколь искусно, столь же целенаправленно пытаются подвести армянское общество к выбору между Пашиняном с его командой «Мой шаг» и Республиканской партией Армении во главе с Сержем Саргсяном вкупе с Робертом Кочаряном – с другой стороны. Так что формула «консенсус минус один», которую очень своевременно озвучил второй президент Армении за день до своего третьего ареста, является по существу адекватной формулой противодействия информационной войне, объявленной РА и Республике Арцах, ныне захватившей власть в

Армении пятой колонной. При этом наводит на грустные размышления и политика хозяев информационных ресурсов, поддерживающих Роберта Кочаряна и лояльных Сержу Саргсяну, которые, предоставляя свои интернет-издания и телеэфир одним и тем же политикам, к кому нет никаких претензий, льют воду на планы координаторов информационной войны по части разделения общества на «революционеров» и «реваншистов». Однако это тема другого анализа.

Думаю, вышеприведенные факты из внутривнутриполитических будней Республики Армения весьма убедительно показывают уязвимость Армении и Республики Арцах с точки зрения информационной, а стало быть, и национальной безопасности. При этом существенную помощь в развязывании антиармянской истерии оказывают и подконтрольные западным стратегам небезызвестные своей русофобской направленностью армянские масс-медиа. Так, интернет-издание 1in.am, главным редактором которого является вышеупомянутый приснопамятный (на днях проколовшийся союзник Никола Воваевича матерый русофоб) Арман Бабаджанян, который 11 августа т.г. на сайте интернет-издания 1in.am поместил статью под заглавием «Патрушев едет в Степанакерт по следам выступления», в которой, в частности, говорится: «Во всяком случае очевидно, что во время выступления 5 августа (речь о выступлении Пашиняна в Степанакерте. – А. Г.) прозвучали выражения, имеющие поворотное значение, которые, напрямую касаясь арцахской проблемы, армянской повестки, в глубинном смысле относились к системе региональной безопасности. А это уже вопрос международного охвата, и в этом смысле заинтересованность России примечательна в нескольких смыслах. Прежде всего в плане российско-турецких и российско-азербайджанских отношений и системы безопасности Кавказа в контексте российско-турецкого «союзничества». На деле акценты в выступлении Никола Пашиняна прямым образом касались будущего этого союза – Россия или в рамках защиты системы армянской безопасности или в российско-турецко-азербайджанских рамках против Армении».

Автор статьи для тугодумов разоткровенничался и раскрыл подлинную суть провокационного выступления Никола Воваевича. А в том, что главные акценты его речи в Степанакерте были подготовлены заокеанскими кукловодами, сомневаться не приходится, так как, несмотря на весь свой кустарный артистизм, чувствовалось, что Пашинян нервничает и озвучивает не свои мысли. Этими изначально абсурдными доводами, игнорирующими сам факт членства Армении в ОДКБ, а также наличие Договора между Российской Федерацией и Республикой Армения о развитии военно-технического сотрудничества от 25 июня 2013 г., не говоря уже о Соглашении между Российской Федерацией и Республикой

Армения о создании Объединенной региональной системы противовоздушной обороны в Кавказском регионе коллективной безопасности от 23 декабря 2015 года, раскрывается вся ангажированность этой статьи. Естественно, в редакции 1in. am прекрасно знали об этих межгосударственных документах, но им, видимо, было очень важно растиражировать очередную ложную информацию о возможных действиях России в отношении Армянии – своего стратегического союзника. Далее в статье говорится: «Ранее Никол Пашинян заявил, что ответственной за войну против Армении (имеется в виду четырехдневная война, развязанная Азербайджаном против Арцаха в апреле 2016 года – А. Г.) является Россия, которая могла предотвратить эту войну. Могла она или нет, это может быть спорным вопросом (какое великодушие со стороны русофобского интернет-издания, оставляющего России лазейку для «оправдания». – А. Г.), однако задача в том, какую планку ставит перед Москвой Армения. Одновременно 5 августа Армения поставила перед собой высокую планку, и в этом смысле Кремль, несомненно, должен ответить на серьезные вопросы (вовсе не удивительно, что политический авантюризм в представлении кураторов этого русофобского издания классифицируется как «высокая планка». – А. Г.). Наверное, визит Патрушева в этом контексте. Он приезжает, чтобы выразить недовольство выступлением в Степанакерте или чтобы провести дальнейшие обсуждения по поводу выступления, понять, оценить ситуацию, ощутить планку Армении, на основе которой Кремль будет рассматривать дальнейшие шаги Москвы».

Да простит меня уважаемый читатель, что я в подробностях привожу эту околополитическую ахинею. Поверьте, это вынужденная мера, чтобы понять подлинный замысел авторов статьи, а скорее их заокеанских поводырей-заказчиков. А замысел четко просматривается в заключительной части этого опуса, где говорится: «А здесь (в Армении и вокруг нее. – А. Г.) ситуация, конечно, отнюдь не однозначна, потому что, в конце концов, апрельская война показала, что с войной или без нее Россия в плоскости российско-турецко-азербайджанского партнерства находится в безвозвратной ловушке, а региональная возможность выхода из нее состоит в планке повышения безопасности Армении. Дело в том, что Турция и Азербайджан на деле давно поставили Москву перед выбором «или – или», а там, как бы странно ни звучало, дорогу к отступлению может обеспечить Армения, если поставит Москву перед выбором «или – или». В Москве, которая находится во все более разгорающейся внутри-системой борьбе, где разрешается дилемма второго срока Путина, некоторые круги нуждаются в «или – или» Армении».

Казалось, после этих строк авторы сей статьи в качестве P.S. могли написать одно-единственно востребованное предложение о том, что секретарь Совета безопасности Российской Федерации Николай Платонович

Патрушев приезжает в Армению с целью поблагодарить своего армянского коллегу Армена Григоряна, ранее отличившегося сжиганием государственного флага Российской Федерации у здания Посольства России в Армении, ну и, конечно, Никола Воваевича, который через откровенно русофобскую прессу «предупреждает» Россию о грядущих напастях. Мне уже не раз приходилось писать об абсолютной неадекватности Н. Пашиняна и К^О занимаемым ими должностям. Более того, 4 августа т.г. в ИА REGNUM была опубликована моя статья под заглавием «Промедление с отстранением диктатуры – угроза безопасности Армении», однако, увы, это не равноценный ответ, так как следует признать простую данность: чтобы добиться успеха в противодействии системной информационной диверсии в отношении РА, следует противопоставить этой системе еще более совершенную, развенчивающую всю опасность замыслов заокеанских поводырей, манипулирующих своими дорвавшимися до власти в РА марионетками. Тем более в условиях, когда мы имеем дело с тщательно продуманными действиями постановщиков цветных революций на пространстве СНГ. Чтобы убедиться в объективности этого вывода, достаточно ознакомиться с оценками, содержащимися в публикациях на сей счет в весьма серьезных интернет-изданиях. При этом примечательно, что отдельные публикации помогают чудом уцелевшим здравомыслящим политикам Армении, кому дороги судьбы двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, ознакомившись с ними, объективно проанализировать грубые провалы во внешней политике, осуществляемой Николом Воваевичем и его политическими «корешами». Так, 13 августа т.г. в ИА REGNUM под заглавием «Чем грозит Армении смена «геополитической ориентации» было опубликовано интервью Миры Гасановой с президентом общественного форума «Во имя Азербайджана», политологом Эльдаром Намазовым. Так, отвечая на вопрос корреспондента REGNUM о возможности начала двустороннего обсуждения между Москвой и Баку с потенциальным привлечением к диалогу и Нагорного Карабаха, азербайджанский политолог ответил: «Многие эксперты и ранее высказывали подобную идею – вопросы урегулирования карабахского конфликта правильнее решать в формате переговоров Баку – Москва. Мне кажется, самый серьезный импульс к продвижению этой идеи дал новый руководитель Армении Никол Пашинян. Речь идет о его известном заявлении, что в случае возобновления крупномасштабной войны в Карабахе ответственность за это будет нести Москва (обратите внимание, как этот вывод перекликается с ранее опубликованными оценками в статьях в 1in.am. – А. Г.), так как только она в состоянии сдержать Азербайджан от применения силы. Очень интересная логика послания, не правда ли? Территории оккупирует Армения, освободить их отказы-

вается Армения, но если Азербайджан будет освобождать эти земли с применением силы – виновата будет Россия?».

Прочитав эти строки, поводыри армянских псевдореволюционеров с чувством удовлетворения могут облегченно вздохнуть: сигнал, поданный в армянском интернет-издании 1in.am, очень своевременно подхвачен азербайджанским политологом. Далее азербайджанский политолог продолжает: «А что будет следующим шагом Пашиняна, если Азербайджан освободит оккупированные территории и виновником этого будет объявлена Россия? Армения продолжит союзнические отношения с Россией? Или, объявив виновником Россию, Пашинян сделает то, что он и его команда объявляли своим приоритетом, еще будучи оппозиционерами – разорвет союзнические отношения с Россией и сделает разворот в сторону интеграции в евро-атлантическое сообщество, к членству в НАТО и ЕС?».

Ознакомившись с этим, первое, что хочешь сделать – так это поблагодарить Миру Гасанову и Эльдара Намазова за их откровенность и заблаговременное предупреждение – нет, ни Никола Пашиняна и его сподвижников, а патриотов Армении об одном из возможных сценариев развития событий в Республике Арцах и вокруг нее. Сценарий, воплотить который в жизнь, – заветная мечта азербайджано-турецкого политического истеблишмента, не говоря уже о западных стратегах, которые непременно воспользуются возможностью взять под свой контроль 105-километровую границу безопасности Республики Арцах и Исламской Республики Иран, о чем уже не раз приходилось писать. Можно привести с десяток других публикаций в самых разных интернет-порталах (российских и не только), в которых дается объективная оценка откровенно неадекватным действиям «народного премьера» Армении, нацеленным на эскалацию напряженности в отношениях между Арменией и Арцахом, чреватой породить у апшеронского султаната соблазн начать широкомасштабную войну против Республики Арцах. Увы, благоприятный информационный фон для оправдания возможной военной агрессии со стороны Азербайджана создан откровенно провокационным выступлением Н. Пашиняна 5 августа т.г. в Степанакерте. И свою эту, вне всякого сомнения, провокационную благоглупость он намерен повторить 22 сентября т.г. в Grand Park-е Лос-Анджелеса. Подлинный замысел сего ожидаемого действия один – заручиться поддержкой якобы всего армянства в вопросе воссоединения Республики Армения и Республики Арцах. Можно подумать, что сей акт будет кому-то из одиннадцатимиллионного армянства не по душе. А возможные кровавые последствия этой политической авантюры и ответственность за нее Никол Воваевич постарается переложить с себя на весь армянский народ. Я знаю, сколь подло может быть в дальнейшем

интерпретировано то, о чем я пишу. Увы, такова правда, ибо своим этим лозунгом Н. Пашинян фактически свел на нет само существование Минской группы ОБСЕ, более того, проигнорировал призывы президентов стран-сопредседателей Минской группы ОБСЕ, которые в течение последних десяти лет пять раз выступали с совместными заявлениями по мирному урегулированию Нагорно-карабахского конфликта. Если 1 марта 2008 года Н. Пашинян и сотоварищи своими провокационными призывами привели к гибели 10 граждан Армении, а сейчас виноватых за это преступление ищут на стороне, то его нынешняя провокационная речь может иметь куда более кровавые последствия. Поэтому я склонен к мысли, что визит секретаря Совета безопасности РФ Николая Патрушева преследовал одну-единственную цель – предостеречь нынешнее политическое руководство Армении от дальнейших провокаций, которые могут вернуть регион Закавказья в крупномасштабную кровопролитную войну. И об этом Николу Воваевичу не следует забывать, так как, не приведи Господь, случись такое, он не отделается легкими посиделками в местах не столь отдаленных или же условно досрочным освобождением [видимо, за уже тогда запланированные его будущие «заслуги» перед известным центром силы мировой политики (и не только), который, собственно, и привел его к власти]...

Вместо послесловия. Не хотелось завершать статью на грустной ноте, к счастью, как раз на память пришел светлый праздничный концерт, посвященный 70-летию юбилею дивы армянского танца – Софи Девоян, лауреата музыкальной премии Armenian Europe Music Awards и признанной в Париже «богиней танца». Поздравить Софи Аркадьевну пришли родные, коллеги и поклонники ее таланта, многочисленные молодые зрители. В переполненном концертном зале им. К.С. Демирчяна кроме юпитеров лучезарно светились глаза сотен девочек и мальчиков, воспитанников «Театра танца и души» Софи Девоян. Следует отдать должное прозорливости властей Армении, никто из которых не удосужился явиться на юбилейный концерт. Почему я употребил слово прозорливости, причем без кавычек, да просто потому, что нынешним властям Армении глубоко чужды национальная культура, ее самоотверженные носители, которые остаются незамеченными с их стороны. Ведь юбилейный концерт был организован исключительно силами коллектива «Театра танца и души». Впрочем, так и остался забытым со стороны властей РА 90-летний юбилей выдающегося армянского композитора с глубоким национальным колоритом, именуемого «Армянским Бетховеном», Авета Тертеряна. Об этом недавно с сожалением и горечью отметила оперная дива Асмик Папян. Куда там Николу Воваевичу до юбилеев, когда есть дела поваж-

нее, к примеру, повторяюсь, «посиделки» с мэром Еревана, посвященные уборке мусора в городе Ереване. В этой связи не могу не вспомнить двумя годами ранее юбилейные торжества, посвященные 80-летию незаурядного кинодеятели современности Артавазда Пелешяна, 90-летию непревзойденного художественного руководителя и главного дирижера Государственного национального академического хора Армении, Национального Героя Армении Ованнеса Чекиджяна. Торжества по случаю этих дат были организованы под патронатом третьего президента Армении Сержа Азатовича Саргсяна, и эта традиция чествования выдающихся деятелей культуры была глубоко присуща лидерам «контрреволюционных», «реваншистских» сил, ибо они в годы Арцахской национально-освободительной войны, ежедневно смотрящие смерти в глаза, прекрасно осознавали, что, защищая Арцах, они оберегают самое святое – армянский дух, который сформирован многовековыми культурными традициями нашего народа, беззаветной приверженностью армян христианским духовным ценностям. Когда я писал эти строки, на память пришли запомнившиеся слова из интервью Софи Девоян: «Помню случай, мне было пять лет, я зашла в комнату, где папа сидел с друзьями, все мужчины встали, кроме одного, папа тогда сказал – дочка, вот с ним ты можешь не здороваться. Думаю, будет полезно, если над смыслом этих слов призадумаются трубадуры Никола Пашиняна, которые при каждой смене власти в Армении, подобно герою фильма «Свадьба в Малиновке» Попандопуло, меняют свою фуражку «белогвардейца» на фуражку «красноармейца», и так постоянно, ведь жил-то Попандопуло в весьма смутное время.

Чтобы у читателей не сложилось мнение, что лицо сегодняшней армянской интеллигенции представляют одни лишь приспособленцы, замечу, что это далеко не так. Приведу свежий пример. Так, 27 июля т.г. в здании культурного центра-музея «Грант Матевосян» собрались представители интеллигенции, в том числе всемирно известные композитор Тигран Мансурян и оперная певица Асмик Папян. Все они были обеспокоены одной проблемой, а именно тем, что сегодня культурный центр-музей имени знаменитого армянского писателя Гранта Матевосяна, как в тот день отметил директор фонда «Грант Матевосян», сын писателя Давид Матевосян, находится в бесхозном состоянии. Исполнительной власти Армении, в частности, Николу Пашиняну до этого нет дела, ибо есть дела куда более важные: к примеру, крутить по Еревану на туристическом автобусе и взвалить на свои «могучие» плечи (после месячного хождения по городам и весям Армении в сопровождении дворняжки по кличке Чало с рюкзаком на плечах, естественно, наберешься силы) обязанности гида, причем выполняя эту работу безвозмездно. Какое благородство, подумает читатель. Благо что президент РА Армен Варданович

Саркисян в ходе рабочего визита в Лорийскую область счел своим долгом посетить родное село выдающегося прозаика Гранта Матевосяна Агнидзор. Тем самым он в деликатной форме показал все интеллектуальное убожество исполнительной власти, которой нет дела до культурного центра-музея «Грант Матевосян».

Не приходится сомневаться, что любой уважающий себя гражданин Армении и Арцаха, который способен непредвзято оценивать происходящее сейчас в Армении, при встрече с Николом Пашиняном с чистой совестью может не поздороваться с ним. А если подумать глубже, то и перекреститься не помешало бы.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ ՍԱԴՐԱՆՔԸ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏՈՒՄ ՍՊԱՌՆՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱՆԻ ԴԵՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՎ

Նախաբանի փոխարեն: 2019թ. օգոստոսի 31-ին լրացավ նշանավոր վիրաբույժ-ուռուցքաբան, Հայաստանի Հանրապետության (<<) Գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ Հայրո Միխայիլի Գալստյանի ծննդյան 80-ամյակը: Նայելով հոբելյարի մեծարման երեկոյի հյուրերի ուրախ դեմքերին՝ ինձ չէր լքում հավաքվածների զգացումների եռամիասնության մասին միտքը, որն արտացոլվում էր նրանց աչքերում: Դա Հայրո Միխայիլովիչի հետ հոգեհարազատության զգացումն էր, երախտագիտության զգացումը նրան անժանոթ հազար-հազարավոր կյանքերի փրկության համար, ինչպես նաև Հայրենիքի հանդեպ անկատար մնացած պարտքի զգացումը, որն զգում ես մի մարդու հետ շփվելիս, որի կյանքը արարման լուռ սխրանքի կենդանի մարմնավորումն է: Կսահմանափակվեմ միայն պրոֆեսոր Հ.Մ. Գալստյանի՝ նրա կենսական սիմֆոնիայի լեյթմոտիվի մասին խոստովանությամբ՝ արդարություն, հանդուրժողություն, երախտագիտություն և արժանապատվություն: Այո, հենց այսպիսին է Հայրո Միխայիլովիչի կենսափոխակերպությունը, որը, համոզված եմ, կանխորոշում է նրա ճակատագիրը նաև գալիք տասնամյակների համար, ինչի մասին բավական պատկերավոր արտահայտվել է ինքը՝ հոբելյարը. «Այսօր օգոստոսի 31-ն է, վաղը սկսվում է աշունը, սկսվում է տերևաթափը, բայց ծառերը կանգնած են շարունակում իրենց կյանքը: Տարիների հետ մենք մեծանում ենք, և ինչպես տերևներն են ընկնում ծառերից, այնպես էլ մեզ լքում են մեր մերձավորները, բայց մենք շարունակում ենք ապրել կանգնած...»: Եվ ոչինչ, որ Հայաստանի Հանրապետության ներկայիս իշխանությունը պետական մակարդակով չնշեց Ձեր փառապանծ 80-ամյա հոբելյանը, նրանցից այլ վերաբերմունք չես էլ սպասի, քանի որ նրանք տեղյակ չեն ոչ արդարության զգացումին, ոչ հայ ժողովրդի արժանի զավակների հանդեպ երախտագիտության զգացմանը: Զէ՞ որ Դուք, Հայրո Միխայիլովիչ, հպարտ կանգնած, անսասան ծառ եք, որ Ձեր 60-ամյա արարմամբ վերածնել եք կյանքեր հազար-հազարավոր հայ օջախներում:

ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐԻ ԿՅԱՆՔ ՁԵՁ, ՀԱՅՐՈ ՄԻՒՆՅԻՆ ԳԱՄՏՅԱՆ:

Ստեփանակերտում Փաշինյանի բացահայտ սադրիչ ելույթը Ադրբեյջանի կողմից Արցախի դեմ հնարավոր ագրեսիայի համար նպաստավոր տեղեկատվական ֆոն է ստեղծել: Եվ իր այդ բարեհիմարությունը նա մտադիր է կրկնել Լոս Անջելեսում: Իսկական մտադրությունը մեկն է. ձեռք բերել իբր ողջ հայության աջակցությունը Հայաստանի և Արցախի վերամիավորման գործում: Իսկ արկածախնդրության արյունալի հետևանքները ու դրա պատասխանատվությունը նա կջանա դնել ողջ հայ ժողովրդի ուսերին: Ավաղ, Փաշինյանը սրանով գրոյի հավասարեցրեց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գոյությունը:

Մինչ հողվածը սկսելը՝ ինձ համար կարևոր էր, որ ինքս մանրագնին և անաչառ կերպով հասկանայի, թե ինչ է իրականում կատարվում մեր օրերում Հայաստանում: Ուշադիր վերլուծելով ինտերնետ պարբերականների հրապարակումների, Facebook-յան ուղիղ եթերների, դրանց արձագանքների և քաղաքական թեմատիկային անդրադարձող հանրաժանոթ հեռուստահաղորդումների որքան հնարավոր է լայն ընդգրկում, ես ամենահակասական զգացողություններ ունեցա: Գերակշռողը ինչ-որ վիրտուալ աշխարհի զգացողությունն էր, որում ահա արդեն 16 ամիս գտնվում է Հայաստանը: Այդ աշխարհը ներառում է թե՛ ափսոսանք, թե՛ ցասում այն փաստի գիտակցումից, որ հնագույն հայկական քրիստոնեական քաղաքակրթությունը, հայ ժողովուրդն այսքան անպաշտպան են և հայտնվել են ազգի այլասերման, նրա քրիստոնեական ընտանեկան ավանդույթների սասանման որքան պրիմիտիվ, նույնքան էլ նենգ տեխնոլոգիաների ազդեցության ներքո: Արդյունքում՝ մեր քաղաքացիներից շատերը դարձել են այն հայեցակարգի զոհերը, որն ամբողջովին ջնջում է հանրային ելույթներում կարծիքների թույլատրելի շրջանակի առկայությունը, արհամարհում հանրային բարոյականության նորմերը, հայեցակարգ, որը հայտնի է որպես «Օվերթոնի պատուհան»: Երբ, օրինակ, հայկական ընտանիքի ավանդույթների տեսակետից անընդունելի բաները, որոնք ժամանակակից տերմինաբանությամբ կազմում են ԼԳԲՏ հանրույթի էությունը, արդեն դադարում են արմատական լինել և մատուցվում են հայ հանրությանը որպես միանգամայն ընդունելի իրողություններ: Ավելին, Հայաստանի գործող իշխանությունները ցանկանում են Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի միջոցով օրինականացնել պետականությունը խափանող այդ սողոմական դրսևորումները՝ դրանով իսկ դրանց հաղորդելով մի ինչ-որ խելամտություն՝ իրենց իսկ սեփական «թավշյա հեղափոխական բարոյականության» տեսակետից, որոնց հետևում են Հայաստանում 2018-ի ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման (այսուհետ՝ պետական հեղաշրջում) գլխավոր իրականացնողները: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, իմ այս պնդումը հիմնված է արդեն ս.թ. աշնանը ՀՀ Ազգային ժողովի նիստում, այսպես կոչված, Ստամբուլյան կոնվենցիան վավերացնելու ցանկության վրա, որը հմտորեն ազդարարվում է որպես կանանց դեմ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխման ու

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դրա դեմ պայքարի կոնվենցիա: Ընդ որում՝ բավական խորհրդանշական է, որ այդ կոնվենցիայի «ամենալուսավորյալ» կողմնակիցները ԼԳԲՏ հանրության, ասել է թե՛ պետական հեղաշրջման հիմնական շարժիչ ուժերից մեկի ներկայացուցիչներն են, որոնք այժմ իրենց միանգամայն արտոնյալ են զգում ՀՀ իշխանական կառույցներում: Այն, որ Ստամբուլյան կոնվենցիան երկհատակ ճամպուրկ է, կասկածից վեր է, որտեղ, ինչպես դիպուկ նկատել է բուլղար հոգեբույժ և աստվածաբան Նիկոլայ Միխայլովը, երրորդ սեռի և գլոբալ սեռական հեղափոխության գաղափարաբանության հետ ասոցիացիաները գտնվում են ոչ թե ընթերցողների, այլ գրողների ուղեղներում: Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ Հայ Առաքելական եկեղեցին վճռականորեն դատապարտեց Ստամբուլյան կոնվենցիայի փաստացի էությունը: «Բռնության, ինչպես և ցանկացած չարիքի կանխարգելումը և դրա դեմ պայքարը պետք է իրագործվեն այնպիսի միջոցառումներով, որոնք պատճառ չեն հանդիսանա նոր մեղքի ու նոր չարիքի: Այս առումով խիստ մտահոգիչ ու անընդունելի են կոնվենցիայում առկա որոշ գաղափարներ ու հասկացություններ... Հիշյալ սահմանումները (կոնվենցիայի 4-րդ հոդված, 3-րդ բաժին – Ա. Գ.), փաստորեն, ճանաչում են անձի՝ անգամ սեփական «սեռը ընտրելու ազատության» իրավունքը: Մարդու իրավունքների և ազատությունների քրիստոնեական ուղղափառ ընկալումը բացառում է մարդու աստվածաստեղծ ինքնության աղճատումը կամ փոփոխությունը: Նկատի առնելով, որ ազգային-հոգևոր մեր ինքնության և անվտանգության շահերի տեսանկյունից կոնվենցիայում առկա են խիստ մտահոգիչ դրույթներ ու հասկացություններ՝ հորդորում ենք հայրենի իշխանության պատասխանատու մարմիններին գերծ մնալ փաստաթղթի վավերացումից», – ասվում է Հայ Առաքելական եկեղեցու (այսուհետ՝ ՀԱԵ) եպիսկոպոսների և թեմակալ առաջնորդների 2019թ. հուլիսի 26-ի հայտարարությունում: ՀԱԵ այսքան սկզբունքային և իմաստուն գնահատականն այսօրվա Հայաստանում շատ թանկ արժե: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ, թերևս, Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացման ամենաակտիվ ջատագովը Հայաստանում՝ տխրահռչակ Լարա Ահարոնյանը, Ն.Փաշինյանի գլխավորած «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության հոգաբարձուների խորհրդի անդամ է: Զգոնությունը չկորցնելով՝ գոհունակությամբ ցանկանում են նշել, որ պետական հեղաշրջումից հետո ՀԱԵ-ն և անձամբ Նորին Սուրբ Օծություն Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդին հեղինակագրվելու բոլոր ստոր փորձերը, ավելի պարզ ասած, «գրողի ծոցն» անցան: Այս պարագայում «գրող» ասելով նկատի ունեն Նիկոլ Վովակիչի կողմից քնքշորեն փայփայվող «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդը, ԼԳԲՏ հանրությոնը և, մեղմ ասած, սատանայական խառնամբոխի ներկայացուցիչներին: Խառնամբոխ, որն իր նսեն և ուխտադրուժ հարձակմամբ 2018-ի հուլիսին ներխուժեց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի վեհարան՝ վերջնագրեր ներկայացնելով Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդին, որը մեծ հարգանք է վայելում ՀԱԵ

խկական հետևորդների, աշխարհի ամբողջ հայության շրջանում: Նիկոլ Փաշինյանի թիմի նորահայտ անաստվածները, ավելի շուտ հենց ինքը՝ Փաշինյանը, հավանաբար, սթափ ծանրութթև անելով պառակտումը (որը նրանց հաջողվել էր մտցնել հայ հասարակությունում) Հայ Առաքելական եկեղեցու վրա տարածելու ողջ վտանգը, ժամանակավորապես հրաժարվեցին իրենց սատանայական մտահղացումն իրականացնելուց: Դե ինչ, այնուամենայնիվ, խոստովանենք, որ պարզևը գտավ իր հակահերոսին: Այսպես, «Նոր Հայաստան, նոր հայրապետ» նախաձեռնության ղեկավարներից մեկը՝ Կարեն Պետրոսյանը, իր հակաեկեղեցական նկրտումներից ընդամենը մի քանի օր հետո՝ 2018թ. հուլիսի 12-ին, նշանակվեց Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի Գյումրիի մասնաճյուղի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար, պատասխանելով իր հետագա հասարակական գործունեության վերաբերյալ հարցին, հպարտորեն ասաց. «Իհարկե, կշարունակեմ պարտականություններիս կատարումը (նկատի ունի ՀԱԵ և նրա հայրապետի հեղինակագրկման գծով անպատկառ պարտականությունները – Ա. Գ.): Ես դրա համար բավական ժամանակ ունեմ (ի դեպ, մեր հակահերոսին՝ սատանայապաշտին, այս պատասխանի անկեղծության մեջ դժվար է կշտամբել. եթե «Ժողվարչապետը» ժամանակ ունի մեկ ու քառորդ ժամկա ընթացքում Երևանի քաղաքապետի հետ ջուր ծեծել Հայաստանի՝ աղբի մեջ կորած մայրաքաղաքում մաքրություն մտցնելու հարցերի շուրջ, կամ էլ հասարակական հիմունքներով աշխատանքային ժամին զբոսաշրջիկների ուղեվարի դեր ստանձնել Երևանում ավտոբուսով շրջագայող զբոսաշրջիկների համար, ապա, բնականաբար, տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատարն աշխատանքից ազատ ժամանակ կունենա՝ ու կունենա՝): Գյումրիից Երևան ճանապարհն այնքան էլ երկար չէ (մանավանդ եթե ձրի ես երթեկում, պետական մեքենայով – Ա. Գ.), ազատ ժամանակ ես Երևանում կշարունակեմ աշխատանքս «Նոր Հայաստան, նոր հայրապետ» նախաձեռնության շրջանակում»:

Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը մերօրյա հայկական իրականության անհեթեթության դրսևորումներից մեկի այսքան մանրամասն պարզաբանման համար: «Ժողվարչապետի» բացարձակ, ընդ որում՝ վտանգավոր անպատասխանատվության հերթական դրսևորումը դարձավ նրա ելույթը ս.թ. օգոստոսի 5-ին Արցախի Հանրապետության մայրաքաղաք Ստեփանակերտի Վերածննդի հրապարակում տեղի ունեցած հանրահավաքում: Ն.Փաշինյանի այս ելույթն այլ կերպ, քան հմուտ սադրանք չես անվանի: Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, թե գնահատականս կանխակալ է, որոշ «մտքեր» մեջբերեմ հանրահավաքում նրա այդ ելույթից: Այսպես, խոսելով այն մասին, որ Հայաստանը հանդես է գալու որպես Արցախի Հանրապետությունում ազատ ընտրությունների անցկացման երաշխավոր, Նիկոլ Վովակիչը նախազգուշացրեց միայն իրեն հայտնի այն բոլոր խմբերին, որոնք կփորձեն «ներգրավել արտաքին ուժերին

ներհայկական խնդիրների լուծման համար, դրանք կարժանանան կոշտ դիմակայության հայ ժողովրդի և նրա լեզվատիմ կառավարության կողմից»։ Սրանով իսկ Ն.Փաշինյանն, ըստ էության, ուղիղ տեքստով հայտարարում է այն մասին, որ մինչ այժմ Արցախի Հանրապետությունում (նախկինում՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում) տեղի ունեցած բոլոր ընտրություններն ազատ չեն եղել։ Դե ինչ, կարելի է շնորհավորել հակադարաբաղյան ադրբեջանական քարոզչության գաղափարախոսներին, քարոզչություն, որն արդեն գրեթե երեսուն տարի հայտարարում է «Արցախի Հանրապետության իշխանությունների ոչ լեզվատիմ լինելու» մասին, ընդ որում՝ միջազգային հանրության համար այնքան էլ էական չէ, թե ում և ինչ նկատի ունեն այդ ձևակերպմամբ։ Երկրորդ նվերն ադրբեջանական քարոզչությանը թեզիսն է «արտաքին ուժերին ներհայկական խնդիրների լուծմանը ներգրավելու» մասին, որը նորից կասկածի տակ է դնում Արցախի ինքնորոշված ժողովրդի այժմ արդեն ազատ կամարտահայտումը։ Այսպես, հանրահավաքի ժամանակ Փաշինյանի խոսքում որպես երկրորդ նշված կոնսենսուսում ասվում է. «Բոլոր այն ուժերը, ովքեր կփորձեն օտար ուժերի ներգրավել ներհայկական, ներհայաստանյան հարցեր լուծելու համար, բոլոր այն ուժերը, ովքեր մեր երկրում հանդես կգան որպես օտարերկրյա շահերի ներկայացուցիչ, պիտի արժանանան և կարժանանան հայ ժողովրդի և նրա լեզվատիմ ներկայացուցիչ Հայաստանի կառավարության հակադեցությանը»։ Խորանալով Ստեփանակերտի հանրահավաքում Նիկոլ Վոլակիչի արտահայտած այս տողերի մեջ՝ ոչ առանց հիացմունքի, բայց հարկադրված փաստում են, որ դեմագոգիա էլ կա, դեմագոգիա էլ, որ պոպուլիզմի գոհարները, որոնք օրգանապես բնորոշ են պետական հեղաշրջման առաջնորդներին, իրենց տեսակի մեջ ունիկալ են։ Մտածեք միայն, հարգելի ընթերցող, որ ներքին գործերին օտարերկրյա միջամտության կոշտ հակադեցության մասին բարբառում է մեկը, որին իշխանության են բերել, հիմնականում, հենց այդ օտարերկրյա շահերի ֆիգուրանտները (Սորոսի ֆոնդի և ամեն տեսակ դեմոկրատական ինստիտուտների տարատեսակ լափակեր հասարակական կազմակերպությունները, որոնք արտահայտում են անդրօվկիանոսյան գերտերության առաջատար կուսակցությունների՝ գունավոր հեղափոխությունների գլխավոր սերմանողների շահերը, ինչպիսիք են «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդը, ԼԳԲՏ հանրույթը և դիվերսիոն այլ թափթիուկներ), որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են արտասահմանից։ Ակամա մտաբերում են հայ նշանավոր գրող Դերենիկ Դեմիրճյանի «Հայը» էսսեի տողերը. «Ինչպե՞ս ճանաչես նրան, ինչպե՞ս չափես։ Իր չափը չափազանցն է. զարմանալի՝ հավասարակշռություն, որ ծայրահեղության մեջ է»։ Ինչ վերաբերում է «Ֆավորիտին», չէ՞, հարգելի ընթերցող, Գրիգորի Պոստոմկինի՝ Եկատերինա II-ի ֆավորիտի մասին չէ խոսքը, այլ մեր Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանի՝ ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի (և ոչ միայն), «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրո-

նական աղանդի, ԼԳԲՏ հանրությանի և Հայաստանի նախկին իշխանություններից հուսահատվածների, կարիքից ու չիրականացած հույսերից կամագրկված քաղաքացիների ֆավորիտի: Հարգելի ընթերցող, տեսեք, թե 2001թ. մայիսի 22-ին իր «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» հոդվածում՝ «Եվ ուրեմն, ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իյուզգիաներ ունեն գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ: Եկեք նրբանկատորեն շրջանցենք հարցի ամենացավոտ կողմը և հարցը դիտարկենք խաղի կանոնների տեսակետից: Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ տարածքները չվերադարձնենք Ադրբեջանին... Ախր, էս երկիրը (նկատի ունի Հայաստանի Հանրապետությունը – Ա. Գ.) տեր չունի, և մենք, որ պետք է լինենք այս երկրի տերը, մերը թողած ուզում ենք տեր լինել ուրիշին», այսպիսի տողեր գրողը ինչ է ասում 18 տարի անց, ս.թ. օգոստոսի 5-ին Ելույթ ունենալով Ստեփանակերտի հանրահավաքում. «Շատերը հարցնում են՝ իսկ ինչո՞ւ Արցախի մասին ոչինչ ասված չէ: Պատասխանը շատ պարզ է, որովհետև Արցախը Հայաստան է, և վերջ»:

Ի դեպ, «Ժողվարչապետը» այսպիսի ծայրահեղությունների մեջ էր ընկնում նաև այն ժամանակ, երբ խոսում էր Եվրասիական տնտեսական միությանը (ԵԱՏՄ) Հայաստանի անդամակցության թեմայի մասին: Այսպես, դեռևս ՀՀ ԱԺ պատգամավոր եղած ժամանակ՝ 2017-ին, «Ելք» խմբակցությունը Ն.Փաշինյանի գլխավորությամբ ՀՀ ԱԺ-ում նախաձեռնեց Եվրասիական տնտեսական միությունից Հայաստանի Հանրապետության դուրս գալու հարցի քննարկումը: Այն ժամանակ Նիկոլ Վոլակիչն ասաց, որ Հայաստանը ԵԱՏՄ է մտել «ոչ թե կամովին, այլ հարկադրաբար»: Այնուհետև, «հավասարակշռություն պահպանելով ծայրահեղություններում», Ն.Փաշինյանը ՀՀ վարչապետ լինելուց արդեն մոտ մեկ տարի անց Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի մոսկովյան կենտրոնատեղիում ասաց. «Եթե մենք կարծում ենք, որ դա սխալ որոշում է, դա չի նշանակում, որ սխալի շտկման համար պետք է ուղիղ հակառակ քայլեր կատարենք»: Սիա այսպիսի բաներ, ինչպես ասում են՝ «իմացի՛ր մերոնց» (մերոնց ասելով՝ նկատի ունեն ներկայիս հայկական «Օլիմպոսի» երկդիմի նորահայտ Յանուսներին): Իհարկե, «Ժողվարչապետի» քաղաքական նախաձեռնությունների գազաթնակետը պետք է համարել ս.թ. օգոստոսի 12-ի կոչը, որը հնչել է նրա Facebook-յան էջի ուղիղ եթերից. «Վաղուց էի ուզում հանդիպել Լոս Անջելեսում ապրող մեր հայրենակիցների հետ ամենահայկական (Միացյալ Նահանգների) քաղաքում: Մեր շատ հայրենակիցներ սպասում էին և սպասում են դրան (ավելին, իրենց տեղը չեն գտնում քաղաքական կեղծ մեսիային սպասելիս – Ա. Գ.): Անցած տարի այդ հանդիպումը կազմակերպել, երբ ես Նյու Յորքում էի, չստացվեց իմ (աշխատանքային) գրաֆիկի և այլ հանգամանքների պատճառով, – ասել է Նիկոլ Վոլակիչը և շարունակել, – հույս ունեմ, որ մենք կքննարկենք նաև այն օրակարգը, որի մասին խոսեցինք

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ստեփանակերտում: Կարծում եմ, կկազմակերպենք հզոր և շատ ջերմ հայկական հավաք, մի քաղաքում, որը շատերն իրավացիորեն անվանում են սփյուռքի (հայկական) «մայրաքաղաք»: Այդ քաղաքը «թավշյա հեղափոխության (իմա՝ պետական հեղաշրջման – Ա. Գ.)» կարևորագույն կենտրոններից մեկն է դարձել»:

Բացառապես բարի մղումներով՝ ԱՄՆ իշխանություններին իրենց երկիր Նիկոլ Վոլակիչի կողմից «թավշյա հեղափոխության» արտահանման հնարավոր փորձերից զգուշացնելն իմաստ չունի, թեկուզև այն պարզ պատճառով, որ այնտեղ չկա... ամերիկյան դեսպանություն: Դե ինչ, մի բանում Նիկոլ Վոլակիչն իրավացի է, դիցուք՝ խոսելով այն մասին, որ «այդ քաղաքը դարձել է «թավշյա հեղափոխության» կարևորագույն կենտրոններից մեկը»: Բավական է հիշել, թե ինչպես իրական ժամանակի ռեժիմում, շուրջօրյա, «Ազատություն» ռադիոյի հայկական բաժինը, որը գոյությունը պահում է ամերիկյան հարկատուների փողերով, ուղիղ տեսականություններ կազմակերպեց Երևանի և Լոս Անջելեսի միջև, որոնց ընթացքում «հայ հեղափոխականներին» իրենց կրթոտ ելույթներով ոգևորում էին լոսանջելեսահայերը, որոնք, հավանաբար, վստահ էին, որ իրենց գործողություններն արժանանալու են ԱՄՆ իշխանությունների հավանությանը: Այս առնչությամբ նշենք, որ Նիկոլ Վոլակիչի կոչի հենց հաջորդ օրն իր ծանրակշիռ խոսքը՝ հաջակցություն լոսանջելեսահայերի հրավերի՝ ս.թ. սեպտեմբերի 22-ին ելույթ ունենալ Լոս Անջելեսի Գրանդ պարկում, ասաց «անհաշտ» խորհրդարանական ընդդիմության ոչ անհայտ ներկայացուցիչ, «Լուսավոր Հայաստան» խմբակցության պատգամավոր Արման Բաբաջանյանը, որը Facebook-ի իր էջում ուղիղ եթերով հայտարարեց. «Լոս Անջելեսի իմ հայրենակիցներ, կոչ եմ անում ձեզ մի կողմ դնել ձեր բոլոր տարածայնությունները Հայաստանի իշխանությունների հետ (թե ինչում է Ա.Բաբաջանյանը տեսել այդ տարածայնությունները, ինչպես Վինի Թուխի համար՝ մեծ, մեծ գաղտնիք է, հավանաբար, տեղեկություն ունենալով պետական փողերով ՀՀ օրենսդիր և գործադիր իշխանությունների ներկայացուցիչների հաճախակի ուղևորությունների արդյունքների մասին – Ա. Գ.) և անհամաձայնությունը, ու մեկ մարդու պես մասնակցել վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հետ հանդիպմանը, որը տեղի կունենա 2019թ. սեպտեմբերի 22-ին Լոս Անջելեսի Grand Park-ում»:

Հասկանալու համար, թե այդ որ «սկզբունքային» հարցերում է «Լուսավոր Հայաստանը» ընդդիմադիր Նիկոլ Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցությանը, հիվանդ երևակայություն պետք է ունենալ: Մի խոսքով՝ ուզում ես բացականչել Նաիրա Սարգսյանի անկեղծ խոսքերը. «Դիմակները պատռված են, պարոնայք: Ինչ-որ մեկի խիղճն, ավաղ, մաքուր չէ: Կեղծավորությունն է պարահանդեսի տերը...», իհարկե, այս սրտահույզ խոսքերը գրվել են շատ ավելի ողբերգական օրվա առթիվ՝ հայ ժողովրդի ցավի օրը, երբ Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի

օրը Թուրքիայում նշում էին Չանաքկալեի ճակատամարտի (որը հայտնի է որպես Գալիպոլիի ճակատամարտ) 100-ամյակը:

Հայաստանի ներքաղաքական կյանքում ստեղծված իրավիճակն ավելի ամբողջական պատկերացնելու համար, ըստ իս, հարկ է անպայման ուշադրություն դարձնել չդադարող տեղեկատվական պատերազմին, որը Հայաստանի իշխանությունները, ոչ առանց դրսից արվող հուշման, պետական հեղաշրջման առաջին օրվանից հայտարարեցին սեփական ժողովրդին: Ոչ, հարգելի ընթերցող, խոսքը Հայաստանի բնակչությանը գալիք սերունդների համար «թավշյա հեղափոխության» «բախտորոշ» նշանակության մշտական հիշեցմամբ հիմարացնելու մասին չէ, խոսքը նաև Ստեփանակերտում օգոստոսի 5-ին Ն.Փաշինյանի հնչեցրած ֆանտաստիկ հաջողությունների մասին չէ, որոնք Հայաստանը դատապարտված է իրականացնել մինչև 2050 թվականը: Խոսքն այլ բանի մասին է: Ծանոթանալով տասնյակ ինտերնետ պարբերականների քաղաքական թեմաներով հրապարակումներին և վերլուծելով հեռուստահաղորդումները, գալիս ենք այն եզրահանգման, որ Հայաստանի իշխանությունների համար գոյություն ունեն միայն մի քանի խնդիրներ, որոնց մեջ գերական, անկասկած, մեր քաղաքացիների գիտակցության մեջ ի սկզբանե ոչ ճիշտ ինֆորմացիա ներարկելն է այն մասին, որ 2008թ. մարտի 1-ի (այդ օրը ՀՀ-ում նախագահական ընտրություններից հետո, ոստիկանության և առաջին նախագահ Լ.Տեր-Պետրոսյանի կողմնակիցների միջև, որոնք համաձայն չէին ընտրությունների արդյունքների հետ, տեղի ունեցած բախումների հետևանքով Երևանի կենտրոնում զոհվեցին մեր 10 համաքաղաքացիներ, որոնցից 8-ը հանրահավաքի մասնակիցներ էին, 2-ը՝ ոստիկաններ, իսկ շուրջ 300 հոգի տարբեր մարմնական վնասվածքներով հասցվեց հիվանդանոցներ) ողբերգության 10 զոհերի արյունը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի խղճին է: Ընդ որում՝ վերջին ամիսների բնութագրական միտումը մեր քաղաքացիների գիտակցության մեջ մեկ այլ վտանգավոր ապատեղեկատվության սերմանումն է այն մասին, որ հեղված արյունը Արցախի հերոս, գեներալ-մայոր Սամվել Կարապետյանի (Օգանովսկու) և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի մոտ 200 սպաների խղճին է, որոնք Լեռնային Ղարաբաղից ուղարկվել էին Երևան՝ ցուցարարների հետ հաշվեհարդար տեսնելու համար: Նշենք, որ այս վարկածն այնքան ցանկալի էր Ադրբեջանի և ոչ միայն ու ոչ այնքան, համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի համար, որ դրա արծարծմանը, այդ ողբերգական իրադարձություններից 11 տարի հետո, միացավ նաև բրիտանական BBC հեռուստառադիոկորպորացիայի ռուսական ծառայությունը, որը 2019թ. օգոստոսի 7-ի եթերից հետո հրապարակեց իր բացառիկ «հետաքննությունը»՝ «Ո՞վ գնդակահարեց ցուցարարներին Երևանում 2008 թվականին. քննությունը մատնանշել է Ղարաբաղից եկած ջոկատը» վերնագրով: Այսպես, կարդալով այդ վտանգավոր հրապարակումը՝ առաջին բանը, ինչի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մասին մտածում ես, այն է, որ Հայաստանի թշնամիները, հայտնվելով ցեյտնոտում, անգուսպ շտապում են: Այսպես, մի կողմ նետելով թվում է, թե քրեական դատավարության հիմնարար սկզբունքներից մեկը, որն է անմեղության կանխավարկածը (ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այս սկզբունքի էությունն այն է, որ անձն անմեղ է համարվում, քանի դեռ հանցագործություն կատարելու նրա մեղքը չի ապացուցվել դատարանի օրենքի ուժ ստացած դատավճռով), BBC-ն բազմանշանակ և անվերապահորեն հայտարարում է (մի ոմն Գրիգոր Աթանեսյանի միջոցով). «Նյութերից մենք իմացանք, որ քննիչները կարծում են. ցուցարարների դեմ կրակ բացեցին ղարաբաղյան ուժայինները, որոնց հրամանատարն էր գեներալ Կարապետյանը (գործով անցնում է որպես վկա), նրա ջոկատը տեղակայվել էր նախագահի աշխատակազմի նկուղում, ջոկատ այցելում էին երկու նախագահները՝ Ռոբերտ Քոչարյանը և Սերժ Սարգսյանը»:

Իսկ հիմա համեմատենք Ն.Փաշինյանի ս.թ. օգոստոսի 5-ի Ստեփանակերտի ելույթի՝ մինչ այս բերված հատվածը ս.թ. մայիսի 21-ին իր իսկ հնչեցրած ելույթի մտքերի հետ, որն իբր նվիրված էր դատական համակարգի բարեփոխումներին: Սակայն ընդարձակ մեջբերումներ չենք կատարի Նիկոլ Վովակիչի խոսելացավի ու մերձդատական մտավարժանքից, նշենք միայն, որ նրա ելույթի մեխը հայտարարությունն էր այն մասին, որ Հայաստանում կան կոնկրետ ուժեր, որոնք փորձում են պառակտում մտցնել Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի բնակիչների միջև: Նրա խոսքով՝ «կոռումպացված համակարգի որոշ ներկայացուցիչներ օգտագործում են իրենց անձնական կապերն Արցախում կառավարության և վարչապետի դեմ քարոզչության համար»: Հետո ավելի հետաքրքիր է:

«Ուսումնասիրելով բոլոր փաստերը՝ ես այս ամենի հետևում տեսնում եմ դավադրություն նոր պատերազմ սանձազերծելու նպատակով և, գուցե, անգամ որոշ տարածքներ հանձնել (իսկապես, տեղին կլինի ասել՝ «գող, սիրտը դող» – Ա. Գ.)՝ պատասխանատվությունը դնելով երկրի կառավարության վրա: Այս գործունեության մեջ պետական դավաճանության նշաններ եմ տեսնում: Որպես Հայաստանի վարչապետ, զինված ուժերի գերագույն գլխավոր հրամանատար կղիմեմ ամենակոշտ միջոցների՝ նման դավադրությունները կանխելու համար», – ահեղ հայտարարել է Ն.Փաշինյանը:

Կարելի է այլ մեջբերումներ էլ կատարել Նիկոլ Վովակիչի ու նրա թավշեհեղափոխական տրուբադուրների ելույթներից, բայց դրանց ինտեգրալ էությունը նույնն է՝ մասնատել հայ ժողովրդի անսասան եռամիասնությունը՝ Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի Հանրապետության և հայկական Սփյուռքի: Այ սրանում է Նիկոլ Փաշինյան և K⁰-ի ուղեվարների դավադրության բովանդակությունը, իսկ նրանց վերջնանպատակը կառավարվող (բնականաբար՝ իրենց կողմից) քաոսի ստեղծումն է Ռուսաստանի հարավային մատույցներում հեռահար նպատակներով, որոնց մասին քանիցս արդեն գրել եմ (տե՛ս REGNUM, «Հայաստան. մի տրտնջացեք ձեր

կառավարությունից, պարզապես փոխեք այն», «Հապաղումը բռնապետությունը վերացնելու հարցում սպառնալիք է Հայաստանի անվտանգությանը» և այլն): Նշեն, որ այս թեմայի վերաբերյալ հրապարակումներին ընթերցողը կարող է ծանոթանալ REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում՝ Արտաշես Գեղամյանի հեղինակային էջում:

Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը այսքան ընդարձակ տեղեկության համար՝ ի հաստատումն տեղեկատվական պատերազմի միայն մեկ ուղղության, որը սանձազերծել են Հայաստանի ներկայիս իշխանությունների արևմտյան տիկնիկավար-ստրատեգները հայոց պետականության և հայ ժողովրդի դեմ:

Տեղեկատվական պատերազմի երկրորդ ուղղությունը մեր քաղաքացիների գիտակցության մեջ այն կեղծ պնդման հետևողական սերմանումն է, թե Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական կյանքում որևէ շոշափելի դրական փոփոխության բացակայությունը նախկին իշխանությունների չարամիտ նկրտումների ու դավերի, ինչպես նաև «Ժողովրդի վստահությունը չվայելող դատական համակարգի» հետևանքն է: Ընդ որում՝ նմանատիպ հրապարակումների ողջ ուղղվածությունը ծառայում է միայն մեկ նպատակի՝ հիմնավորել «Ժողվարչապետի» որքան պրիմիտիվ, նույնքան էլ վտանգավոր ձևակերպումը, որի համաձայն՝ հայ հասարակությունը բաժանված է «սպիտակների», այսինքն՝ հեղափոխականների, հանձինս Նիկոլ Վոլակիչի, նրա կողմնակիցների՝ մի կողմից, և «սևերի»՝ ռևանշ տենչացող ՀՀ նախկին իշխանությունների: Հավանաբար, իրականում գոյություն ունեցող երկնագույններին, որոնք քիչ չեն իշխանական կառույցներում, Նիկոլ Վոլակիչը՝ իրենց թույլտվությամբ, դասել է «սպիտակների» շարքում: Խոստովանենք, որ որքան հմտորեն, նույնքան էլ նպատակասլաց փորձում են հայ հասարակությանը ստիպել Փաշինյանի («Իմ քայլի» իր թիմով) և մյուս կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության միջև (Սերժ Սարգսյանի գլխավորությամբ, Ռոբերտ Քոչարյանի հետ միասին) ընտրություն կատարելուն: Այնպես որ, «կոնսենսուս մինուս մեկ» բանաձևը, որը ճիշտ ժամանակին հնչեցրեց Հայաստանի երկրորդ նախագահին իր երրորդ ձերբակալությունից մեկ օր առաջ, ըստ էության, ՀՀ-ին և Արցախի Հանրապետությանը ներկայում Հայաստանում իշխանությունը զավթած հինգերորդ շարայան կողմից հայտարարված տեղեկատվական պատերազմին դիմակայելու համարժեք բանաձևն է: Ընդ որում՝ տխուր մտորումների տեղիք է տալիս նաև Ռոբերտ Քոչարյանին աջակցող և Սերժ Սարգսյանին լոյալ տեղեկատվական ռեսուրսների տերերի քաղաքականությունը, որոնք, իրենց ինտերնետ պարբերականները և հեռուստաթերը տրամադրելով միևնույն քաղաքական գործիչներին, որոնց հանդեպ ոչ մի պահանջ չկա, ջուր են լցնում տեղեկատվական պատերազմի՝ հասարակությունը «հեղափոխականների» և «ռևանշիստների» բաժանման գծով համակարգողների ջրաղացը: Բայց սա այլ վերլուծության թեմա է:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Կարծում եմ, որ Հայաստանի Հանրապետության ներքաղաքական առօրյայի վերոնշյալ փաստերը բավական համոզիչ կերպով ի ցույց են դնում Հայաստանի ու Արցախի Հանրապետության խոցելիությունը տեղեկատվական, ուրեմն և ազգային անվտանգության տեսակետից: Ընդ որում՝ հակահայկական հիստերիայի սանձազերծման գործում էական օգնություն են ցուցաբերում նաև արևմտյան ստրատեգներին ենթակա, իրենց ռուսատյաց ուղղվածությամբ ոչ անհայտ հայկական մաս-մեղիաները: Այսպես, 1in. am ինտերնետ պարբերականը, որի գլխավոր խմբագիրն է վերոնշյալ տխրահռչակ (օրերս իրեն որպես Նիկոլ Վոլակիչի դաշնակից բացահայտած մոլի ռուսատյաց) Արման Բաբաջանյանը, որը ս.թ. օգոստոսի 11-ին 1in. am ինտերնետ պարբերականի կայքում տեղադրել է հոդված «Պատրուշևը գալիս է Ստեփանակերտի ելույթի հետքերով» վերնագրով, որում, մասնավորապես, ասվում է. «Համենայն դեպս, ակնառու է, որ օգոստոսի 5-ի ելույթում (խոսքը Ստեփանակերտում Փաշինյանի ելույթի մասին է – Ա. Գ.) հնչել են շրջադարձային արտահայտություններ, որոնք առերևույթ առնչվելով արցախյան հարցին, համահայկական օրակարգին, խորքային առումով վերաբերել են անվտանգության ռեգիոնալ համակարգին՝ դրա լայն իմաստով ու շրջանակով: Իսկ դա արդեն միջազգային ընդգրկման հարց է, և այդ իմաստով Ռուսաստանի հետաքրքրությունը հատկանշական է մի քանի առումով: Նախ՝ ռուս-թուրքական և ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների կառուցվածքի և Կովկասի անվտանգության համակարգի ռուս-թուրքական «դաշնակցության» առումով: Գործնականում, Նիկոլ Փաշինյանի ելույթում արվող շեշտադրումները ուղղակիորեն դնում են այդ դաշնակցության ապագայի հարցը՝ Ռուսաստանը կա՛մ Հայաստանի հետ է հայկական անվտանգության համակարգի պաշտպանության շրջանակում, կա՛մ ռուս-թուրք-ադրբեջանական շրջանակում է՝ Հայաստանի դեմ»:

Հոդվածի հեղինակը ծանրամիտների համար անկեղծացել է և բացել Նիկոլ Վոլակիչի սադրիչ ելույթի իսկական էությունը: Իսկ որ Ստեփանակերտում նրա ելույթի գլխավոր շեշտադրումները պատրաստվել էին անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների կողմից, սրանում կասկածելու հարկ չկա, քանի որ, չնայած իր ողջ տնայնագործ արտիստիզմով հանդերձ, զգացվում էր, որ Փաշինյանը նյարդայնանում է և հնչեցնում ոչ իր մտքերը: Այդ սկզբից ևեթ անհեթեթ եզրահանգումներով, որոնք անտեսում են ՀԱՊԿ-ին Հայաստանի անդամակցության փաստն իսկ, ինչպես նաև «Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության միջև ռազմատեխնիկական համագործակցության զարգացման մասին 2013թ. հունիսի 25-ի պայմանագրի» առկայությունը, էլ չեմ ասում Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության միջև 2015թ. դեկտեմբերի 23-ի «Հավաքական անվտանգության կովկասյան տարածաշրջանում հակաօդային պաշտպանության միավորված տարածաշրջանային համակարգի ստեղծման մասին» համաձայնագրի մասին, բացահայտվում է այդ հոդվածի ողջ

կողմնակալությունը: Բնական է, որ 1in. am-ի խմբագրությունում հիմնալի գիտեին այդ միջպետական փաստաթղթերի մասին, բայց, նրանց համար, ըստ երևույթին, շատ կարևոր էր արծարծել հերթական սուտ տեղեկատվությունը Հայաստանի՝ իր ռազմավարական դաշնակցի հանդեպ Ռուսաստանի հնարավոր գործողությունների մասին: Այնուհետև հոդվածում ասվում է. «Նիկոլ Փաշինյանը ավելի վաղ հայտարարել է, որ Հայաստանի դեմ պատերազմի (նկատի ունի Արցախի դեմ Ադրբեյջանի սանձազերծած քառօրյա պատերազմը 2016թ. ապրիլին – Ա. Գ.) պատասխանատուն Ռուսաստանն է, որն ի գործ էր կանխարգելել այդ պատերազմը: Ի գործ էր թե ոչ՝ սա կարող է անգամ վիճելի լինել (տեսեք, թե ինչ մեծահոգություն է ռուսաստյաց ինտերնետ պարբերականի կողմից, որը Ռուսաստանի համար «արդարանալու» սողանցք է թողնում – Ա. Գ.), սակայն հարցն այն է, թե Հայաստանը ինչ նշաձող է դնում Մոսկվայի առաջ: Միաժամանակ, օգոստոսի 5-ին էլ Հայաստանն իր առաջ է դնում բարձրագույն նշաձող, և այդ իմաստով Կրեմլը, անշուշտ, պետք է պատասխանի լուրջ հարցադրումների (բնավ զարմանալի չէ, որ այս ռուսաստյաց պարբերականի կուրատորների պատկերացմամբ՝ քաղաքական արկածախնդրությունը որակվում է որպես «բարձրագույն նշաձող» – Ա. Գ.): Պատրուշկի այցը թերևս այդ համատեքստում է: Նա գալիս է Երևանում Ստեփանակերտի ելույթից դժգոհություն հայտնելու՞, թե՞ գալիս է ելույթի վերաբերյալ հետագա քննարկումների, իրավիճակը հասկանալու, գնահատելու, Հայաստանի նշաձողերը շոշափելու համար, որի հիման վրա Կրեմլը կոփտարկի Մոսկվայի հետագա անելիքները»:

Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը, որ այսքան մանրամասն եմ մեջբերում այս քաղաքականամերձ բարբաջանքը: Հավատացեք, որ սա հարկադրյալ միջոց է՝ հասկանալու համար հոդվածի հեղինակների, ավելի շուտ՝ նրանց անդրօվկիանոսյան պատվիրատու-ուղեվարների իսկական մտադրությունը: Իսկ մտահղացումը հստակ երևում է այս հոդվածի ամփոփիչ մասում, որտեղ ասվում է. «Իսկ այստեղ (Հայաստանում և նրա շուրջ – Ա. Գ.) իրավիճակը, իհարկե, բոլորովին միարժեք չէ, որովհետև, ի վերջո, ապրիլյան պատերազմը ցույց տվեց, որ պատերազմով, թե առանց դրա, ռուս-թուրք-ադրբեյջանական գործակցության տիրույթում Ռուսաստանն այլևս անդառնալի ծուղակում է, և դրանից դուրս գալու ռեզիոնալ հնարավորությունը Հայաստանի անվտանգության նշաձողերի բարձրացումն է: Բանն այն է, որ Թուրքիան ու Ադրբեյջանը Մոսկվային գործնականում վաղուց են դրել «կամ-կամ»-ի առաջ, և այստեղ, որքան էլ տարօրինակ հնչի, նահանջի ճանապարհ կարող է ապահովել Հայաստանը, եթե Մոսկվային իր հերթին դնի «կամ-կամ»-ի առաջ: Մոսկվայում ավելի ու ավելի բորբոքվող ներհամակարգային պայքարում, որտեղ հանգուցալուծվելու է Պուտինի երկրորդ ժամկետի դիլեման, որոշակի շրջանակներն ունեն Հայաստանի այդ «կամ-կամ»-ի կարիքը»:

Թվում էր, թե այս տողերից հետո սույն հոդվածի հեղինակները որպես Հ.Գ. կարող էին գրել միակ պահանջվող նախադասությունն այն մասին, որ Ռուսաստանի Դաշնության Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Նիկոլայ Պլատոնովիչ Պատրուշևը գալիս է Հայաստան իր հայ գործընկեր Արմեն Գրիգորյանին շնորհակալություն հայտնելու նպատակով, որն ավելի վաղ աչքի էր ընկել Ռուսաստանի Դաշնության պետական դրոշմ Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանության շենքի առջև այրելով և, իհարկե, Նիկոլ Վովակիչին, որը բացահայտ ռուսատյաց մամուլի միջոցով «նախազգուշացնում» է Ռուսաստանին գալիք փորձանքների մասին: Ես արդեն քանիցս գրել եմ իրենց զբաղեցրած պաշտոններին Ն.Փաշինյան և ԿՕ-ի բացարձակ անհամապատասխանության մասին: Ավելին, ս.թ. օգոստոսի 4-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Հապաղումը բռնապետությունը վերացնելու հարցում սպառնալիք է Հայաստանի անվտանգությանը» վերնագրով, որը, ավաղ, համարժեք հակահարված չէ, քանի որ պետք է ընդունել որպես պարզ լինելություն. ՀՀ-ի հանդեպ համակարգային տեղեկատվական դիվերսիային դիմակայելու հարցում հաջողության հասնելու համար հարկ է այդ համակարգին հակադրել էլ ավելի կատարյալ, անդրօվկիանոսյան ուղեվարների մտահոլացումների ողջ վտանգավորությունը պսակազերծող համակարգ, ուղեվարներ, որոնք մանիպուլացում են ՀՀ-ում իշխանության հասած իրենց խամաճիկներին: Մանավանդ այնպիսի պայմաններում, երբ մենք գործ ունենք ԱՊՀ տարածքում գունավոր հեղափոխությունների բեմադրիչների մանրակրկիտ մտածված գործողությունների հետ: Այս եզրահանգման օբյեկտիվության մեջ համոզվելու համար բավական է ծանոթանալ այն գնահատականներին, որոնք այս հաշվով տրվել են բավական լուրջ ինտերնետ պարբերականներում: Ընդ որում՝ հատկանշական է, որ որոշ հրապարակումներ օգնում են Հայաստանում հրաշքով պահպանված՝ առողջ բանականությունը չկորցրած քաղաքական գործիչներին, որոնց համար թանկ է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ճակատագիրը, ծանոթանալով դրանց, օբյեկտիվ վերլուծել Նիկոլ Վովակիչի և նրա քաղաքական «մերձավորների» արտաքին քաղաքականության կոպիտ ձախողումները: Այսպես, ս.թ. օգոստոսի 13-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակել է Միրա Հասանովայի հարցազրույցը «Հանուն Ադրբեջանի» հասարակական ֆորումի նախագահ, քաղաքագետ Էլդար Նամազովի հետ՝ «Ինչո՞վ է սպառնում Հայաստանին «աշխարհաքաղաքական կողմնորոշման» փոփոխությունը» վերնագրով: Այսպես, պատասխանելով REGNUM-ի թղթակցի հարցին Մոսկվայի և Բաքվի միջև երկկողմ քննարկում սկսելու հնարավորության մասին՝ երկխոսությանը Լեռնային Ղարաբաղի հնարավոր ներգրավմամբ, ադրբեջանցի քաղաքագետն ասել է. «Շատ փորձագետներ նախկինում էլ նման գաղափար արտահայտել են. դարաքաղյան

հակամարտության կարգավորման հարցերն ավելի ճիշտ է լուծել Բաքու-Մոսկվա բանակցությունների ձևաչափով: Ինձ թվում է, որ այս գաղափարի առաջնդման ամենալուրջ ազդակը տվել է Հայաստանի նոր ղեկավար Նիկոլ Փաշինյանը: Խոսքը նրա հայտնի հայտարարության մասին է, որ Ղարաբաղում լայնամասշտաբ պատերազմի վերսկսվելու պարագայում դրա պատասխանատվությունը կկրի Մոսկվան (ուշադրություն դարձրեք, թե ինչպես է այդ եզրահանգումը առնչակցվում ավելի վաղ 1in. am-ի հոդվածներում հրապարակված գնահատականներին – Ա. Գ.), քանի որ միայն նա է ի գործու գտելու Ադրբեջանին ուժի կիրառումից, ուղերձի շատ հետաքրքիր տրամաբանություն է, այդպես չէ՞: Տարածքները զավթում է Հայաստանը, դրանք ազատելուց հրաժարվում է Հայաստանը, բայց եթե Ադրբեջանն ազատագրի այդ հողերը ուժի կիրառմամբ, մեղավոր լինելու է Ռուսաստանը»:

Կարդալով այս տողերը՝ հայ կեղծ-հեղափոխականների ուղեվարները գոհունակության զգացողությամբ կարող են թեթևացած շունչ քաշել. հայկական 1in. am ինտերնետ պարբերականում տրված ազդանշանը ճիշտ ժամանակին որսացել է ադրբեջանցի քաղաքագետը: Այնուհետև ադրբեջանցի քաղաքագետը շարունակում է. «Իսկ ո՞րը կլինի Փաշինյանի հաջորդ քայլը, եթե Ադրբեջանն ազատագրի օկուպացված տարածքները և դրա մեղավոր հայտարարվի Ռուսաստանը: Հայաստանը կշարունակի՞ դաշնակցային հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ: Թե՞, մեղավոր հայտարարելով Ռուսաստանին, Փաշինյանը կանի այն, ինչը նա և իր թիմը հայտարարել են իրենց առաջնահերթությունը դեռ ընդդիմադիր եղած ժամանակ՝ կխզի դաշնակցային հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ ու կշրջվի դեպի ինտեգրում եվրատլանտյան ընկերակցությանը, ՆԱՏՕ-ին և ԵՄ-ին անդամակցությանը»:

Ծանոթանալով սրան՝ առաջին բանը, որ ուզում ես անել, Միրա Հասանովային և Էլզար Նամազովին շնորհակալություն հայտնելն է իրենց անկեղծության և նախօրոք արված նախազգուշացման համար, չէ՞, ոչ թե Նիկոլ Փաշինյանին ու նրա սխրակիցներին, այլ Հայաստանի հայրենասերներին Արցախի Հանրապետությունում և նրա շուրջ իրադարձությունների զարգացման հնարավոր սցենարներից մեկի մասին: Սցենար, որի կենսագործումը ադրբեջանա-թուրքական քաղաքական իսթեբլիշմենթի բաղձալի երազանքն է, էլ չեմ ասում արևմտյան ստրատեգների մասին, որոնք անպայման կօգտվեն հնարավորությունից՝ իրենց վերահսկողության տակ վերցնելու Արցախի Հանրապետության անվտանգության և Իրանի Իսլամական Հանրապետության 105 կիլոմետրանոց սահմանը, ինչի մասին արդեն բազմիցս գրել եմ: Կարելի է տասնյակ այլ հրապարակումներ բերել ամենատարբեր ինտերնետ պորտալներից (ռուսական և ոչ միայն), որոնցում օբյեկտիվ գնահատական է տրվում Հայաստանի «ժողվարչապետի» բացահայտ անհամարժեք գործողություններին, որոնք ուղղված են Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության միջև հարաբերությունների

լարվածության թեժացմանը, ինչը հղի է նրանով, որ կարող է գայթակղել Ափշերոնի սուլթանությանը լայնամասշտաբ պատերազմ սկսելու Արցախի Հանրապետության դեմ: Ավաղ, Ադրբեջանի կողմից հնարավոր ռազմական ագրեսիայի արդարացման համար նպաստավոր տեղեկատվական ֆոն ստեղծվել է Ստեփանակերտում ս.թ. օգոստոսի 5-ին Ն.Փաշինյանի բացահայտ սադրիչ ելույթով: Եվ իր այդ իսկապես բարեհիմնարությունը նա մտադիր է կրկնել ս.թ. սեպտեմբերի 22-ին Լոս Անջելեսի Grand Park-ում: Սույն արարքի իսկական մտահղացումը հետևյալն է՝ ձեռք բերել իբր ողջ հայության աջակցությունը Հայաստանի և Արցախի վերամիավորման գործում: Կարելի է մտածել, որ այս ակտը տասնմեկ միլիոնանոց հայերից որևէ մեկի սրտով չի լինի: Իսկ այս քաղաքական արկածախնդրության արյունալի հետևանքները և դրա պատասխանատվությունը Նիկոլ Վոլակիչը կփորձի իր ուսերից նետել ողջ հայ ժողովրդի վրա: Ես գիտեմ, թե որքան ստոր կարող է հետագայում մեկնաբանվել այն, ինչի մասին գրում եմ: Ավաղ, սա է ճշմարտությունը, քանզի իր այդ կարգախոսով Ն.Փաշինյանը փաստորեն գրոյացրել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գոյությունը, ավելին՝ արհամարհել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող երկրների նախագահների կոչերը, որոնք վերջին տասը տարիների ընթացքում հինգ անգամ հանդես են եկել համատեղ հայտարարություններով Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման վերաբերյալ: Եթե 2008թ. մարտի 1-ին Ն.Փաշինյանը և նրա ընկերներն իրենց սադրիչ կոչերով պատճառ դարձան Հայաստանի 10 քաղաքացիների մահվան, իսկ հիմա այդ հանցագործության մեղավորներ փնտրում են իրենցից դուրս, ապա նրա ներկայիս սադրիչ ելույթը կարող է ունենալ շատ ավելի արյունալի հետևանքներ: Ուստի ես հակված եմ այն մտքին, որ ՌԴ Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Նիկոլայ Պատրուշևի այցը հետապնդել է միայն մեկ նպատակ՝ զգուշացնել Հայաստանի ներկայիս քաղաքական ղեկավարությանը գերծ մնալ հետագա սադրանքներից, որոնք կարող են Անդրկովկասի տարածաշրջանը ներքաշել լայնամասշտաբ արյունահեղ պատերազմի մեջ: Եվ այս մասին Նիկոլ Վոլակիչը չպետք է մոռանա, քանի որ, Աստված մի արասցե, եթե նման բան պատահի, նա ոչ այնքան հեռավոր վայրերում մի թեթև «նստելով» կամ էլ պայմանական ժամանակից շուտ ազատ արձակվելով գլուխը չի ազատի [հավանաբար, արդեն համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի (և ոչ միայն) առջև արդեն այն ժամանակ ծրագրված ապագա «արժանիքների» համար, որն էլ, ըստ էության, նրան բերեց իշխանության]...

Հետգրության փոխարեն: Զէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով, բարեբախտաբար, մտաբերեցի լուսավոր տոնական համերգը՝ նվիրված հայկական պարի ռաիվիրայի՝ Armenian Europe Music Awards երաժշտական մրցանակի դափնեկիր, Փարիզում «Պարի աստվածուհի» ճանաչված Սոֆի Դևոյանի 70-ամյա հոբելյանին: Սոֆի Արկադևնային շնորհավորելու էին եկել հարազատները, գործընկերները և նրա տաղանդի

երկրպագուները, բազմաթիվ երիտասարդ հանդիսատեսներ: Կ.Ս. Ղեմիրձյանի անվան համերգասրահում, որը լեփլեցուն էր հանդիսատեսներով, յուպիտերներից բացի շողարծակում էին նաև հարյուրավոր երիտասարդ աղջիկների ու պատանիների՝ Սոֆի Ղևոյանի «Պարի և հոգու թատրոնի» սաների աչքերը: Պետք է արժանին մատուցել Հայաստանի իշխանությունների խորաթափանցությանը, որոնցից ոչ մեկը ժամանակ չէր գտել ներկա գտնվելու հոբելյանական այս համերգին: Ինչո՞ւ օգտագործեցի խորաթափանցություն բառը, ընդ որում՝ առանց չափերտների, դե, պարզապես, որովհետև Հայաստանի ներկայիս իշխանություններին խորապես խորթ են ազգային մշակույթը, նրա անձնուրաց կրողները, ովքեր աննկատ են մնում նրանց կողմից: Չէ՞ որ հոբելյանական համերգը կազմակերպվել էր բացառապես «Պարի և հոգու թատրոնի» կոլեկտիվի ուժերով: Ի դեպ, ՀՀ իշխանությունների կողմից այդպես էլ մոռացված մնաց խորապես ազգային կոլորիտ ունեցող հայ ականավոր կոմպոզիտոր, «Հայ Բեթհովեն» անունն ստացած Ավետ Տերտերյանի 90-ամյա հոբելյանը: Այս մասին վերջերս ցավով ու ափսոսանքով նշեց օպերային աշխարհահռչակ երգչուհի Հասմիկ Պալյանը: Նիկոլ Վոլակիչը հոբելյաններից շատ ավելի կարևոր գործեր ունի, օրինակ, կրկնում եմ, Երևանի քաղաքապետի հետ Երևան քաղաքի աղբահանությանը նվիրված «խոսքուգրույցները»: Այս առնչությամբ չեմ կարող չհիշել երկու տարի առաջ տեղի ունեցած հոբելյանական հանդիսությունները, որոնք նվիրված էին արդիականության անգուգական կինոգործիչ Արտավազ Փելեշյանի 80-ամյակին, Հայաստանի Պետական ազգային ակադեմիական երգչախմբի անգերազանցելի գեղարվեստական ղեկավար և գլխավոր դիրիժոր, Հայաստանի ազգային հերոս Հովհաննես Չեքիջյանի 90-ամյակին: Այս հոբելյաններին նվիրված հանդիսությունները կազմակերպվել էին Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի հովանու ներքո, և մշակույթի նշանավոր գործիչների մեծարման այդ ավանդույթը խորապես բնորոշ էր «հակահեղափոխական», «ռևան-շիստական» ուժերի առաջնորդներին, քանզի նրանք Արցախի ազգային-ազատագրական պատերազմի տարիներին, ամեն օր ուղիղ նայելով մահվան աչքերին, հիանալի հասկանում էին, որ պաշտպանելով Արցախը՝ նրանք պահպանում են ամենասրբազանը՝ հայկական ոգին, որը ձևավորվել է մեր ժողովրդի բազմադարյա մշակութային ավանդույթներով, քրիստոնեական արժեքներին հայերի անմնացորդ նվիրվածությամբ: Երբ գրում էի այս տողերը, մտաբերեցի Սոֆի Ղևոյանի խոսքերը հարցազրույցից. «Հիշում եմ մի դեպք, ես հինգ տարեկան էի, մտա սենյակ, որտեղ հայրս նստած էր ընկերների հետ, բոլոր տղամարդիկ ոտքի կանգնեցին մեկից բացի, հայրս այն ժամանակ ասաց. աղջիկս, այ, նրան կարող ես չբարևել»: Կարծում եմ, որ օգտակար կլինի, եթե այս խոսքերի իմաստի շուրջ մտածեն Նիկոլ Փաշինյանի տրուբադուրները, որոնք Հայաստանում յուրաքանչյուր իշխանափոխության ժամանակ, «Հարսանիք Մալինովկայում» ֆիլմի հերոս

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Պոպանդոպուլոյի նման փոխում են իրենց «սպիտագվարդիականի» գլխարկը «կարմիրգվարդիականի» գլխարկով: Եվ այդպես էր անընդհատ, ախր, Պոպանդոպուլոն շատ անհանգիստ ժամանակներում էր ապրում:

Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, որ այսօրվա հայ մտավորականության դեմքը ներկայացնում են միայն հարմարվողականները, նշեն, որ բնավ այդպես չէ: Թարմ օրինակ բերեն: Այսպես, ս.թ. հուլիսի 27-ին «Հրանտ Մաթևոսյան» մշակութային կենտրոն-թանգարանի շենքում հավաքվել էին մտավորականության ներկայացուցիչներ, այդ թվում՝ աշխարհահռչակ կոմպոզիտոր Տիգրան Մանսուրյանը և օպերային երգչուհի Հասմիկ Պապյանը: Նրանք բոլորը մտահոգ էին մի խնդրով, այն է՝ այսօր հայ հանրահայտ գրող Հրանտ Մաթևոսյանի անվան մշակութային կենտրոն-թանգարանը, ինչպես այդ օրը նշեց գրողի որդին՝ «Հրանտ Մաթևոսյան» հիմնադրամի տնօրեն Դավիթ Մաթևոսյանը, անխնամ վիճակում է: Հայաստանի գործադիր իշխանությանը, մասնավորապես՝ Նիկոլ Փաշինյանին, դա չի հուզում, քանի որ շատ ավելի կարևոր գործեր կան, օրինակ՝ Երևանում շրջել զբոսաշրջային ավտոբուսով և իր «հզոր» ուսերին վերցնել (Հայաստանի քաղաքներով ու գյուղերով Չալո շան հետ մեկ ամիս, ուսապարկն ուսին, շրջելուց հետո, բնականաբար, լավ ուժ կհավաքեր) զբոսաշրջիկների ուղեվարի պարտականությունները, ընդ որում՝ այդ աշխատանքը կատարելով անվարձահատույց: Ի՞նչ վեհանձնություն՝ կմտածի ընթերցողը: Լավ է, որ ՀՀ նախագահ Արմեն Վարդանի Սարգսյանը Լոռու մարզ կատարած աշխատանքային այցելության ընթացքում իր պարտքը համարեց այցելել մեծահամբավ արձակագիր Հրանտ Մաթևոսյանի հայրենի գյուղ՝ Ահնիժոր: Դրանով իսկ նա նրբանկատորեն ցույց տվեց գործադիր իշխանության ողջ մտավոր ողորմելիությունը, որին հետաքրքիր չէ «Հրանտ Մաթևոսյան» մշակութային կենտրոն-թանգարանը:

Չարժե կասկածել, որ Հայաստանի և Արցախի՝ իրեն հարգող յուրաքանչյուր քաղաքացի, որն ի գորու է անաչառ գնահատել այժմ Հայաստանում տեղի ունեցողը, Նիկոլ Փաշինյանին հանդիպելիս մաքուր խղճով կարող է չբարևել նրան: Իսկ եթե ավելի խոր մտածենք, ապա խաչակնքելն էլ չէր խանգարի:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НЕ ДАТЬ ПАШИНЯНУ ВТЯНУТЬ АРМЕНИЮ И АРЦАХ В ВОЙНУ!

Россия никоим образом не вмешивалась в процесс прихода к власти Пашиняна, в противном случае нашла бы инструменты для воздействия. Если же армяне, очарованные Пашиняном, хотят полностью оторвать все шланги от России, включая и сырьевые, то сделать это никогда не поздно. О карабахской политике Н. Пашиняна говорить долго нет смысла, его действия говорят об одном: регион снова втягивают в войну. Очевидно, что Пашинян ведет Армению к катастрофе – геополитической, экономической.

4 сентября 2019 года Конституционный суд Республики Армения (далее – КС РА) частично удовлетворил иск первого президента Республики Арцах (прежнее название Нагорно-Карабахская Республика), второго президента РА, оспаривавшего конституционность положений, на основании которых он был арестован. Председатель КС РА Грайр Товмасян огласил решение, в котором, в частности, говорится: «Признать не соответствующей Конституции (РА) и недействительной статью уголовно-процессуального кодекса «Обстоятельства, исключаящие производство по уголовному делу и уголовное преследование» по части, не предусматривающей неприкосновенность должностных лиц, наделенных особой защищенностью». Словом, как пояснил журналистам решение КС РА адвокат второго президента РА Арам Вардеванян, арест Р. Кочаряна нарушает его право на личную свободу и «если не решена проблема неприкосновенности, то арест не может применяться». Решением КС РА политическая вендетта, развязанная премьер-министром РА и К^О в отношении Роберта Кочаряна, по части его ареста КС РА отменена. Чтобы полнее представить, какие возможные события последуют далее, вспомним некоторые факты из недавнего прошлого. Но прежде чем приступить к изложению этих событий, заметим, что буквально через несколько часов после оглашения постановительной части решения КС РА вся соросовская информационная карательная дружина обрушила шквал критики и угроз на членов КС РА. Беспочвенность обвинений поражала

воображение, причем их ангажированность, синхронность и разноплановость критики вновь убеждали в том, что против армянского государства ведется открытая информационная война. Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился, против армянского государства, потому что все действия сторонников «народного премьера» направлены на подрыв одной из основополагающих ветвей власти – судебной системы Армении в целом. Читая панегирики в адрес КС РА, его председателя – достойного уважения высокопрофессионального специалиста по конституционному праву Грайра Товмасына и его столь же высококвалифицированных коллег – членов КС РА, поражаешься цинизму их оппонентов. Абсурдность обвинений зашкаливает вплоть до того, что одного из соавторов новой редакции Конституции Республики Армения, а именно Грайра Товмасына обвиняют в незнании Конституции. Не правда ли, здесь уместны аналогии, да простит меня Всевышний за такое сравнение, с «великим инквизитором» Ф. М. Достоевского. Чтобы читателю, неискушенному в тонкостях юриспруденции, было понятно о чем речь, выскажусь образно. На минуту вспомним отклики десятков художественных критиков, которые с 1915 года вплоть до наших дней обсуждают одну из самых известных картин в русском искусстве «Черный квадрат» Казимира Малевича. Ведь рассматривая картину как новое слово в кубизме, футуризме или «заумном реализме», критики в конечном итоге сошлись на том, что картина К. Малевича создана в новой художественной системе, названной «супрематизмом». Однако при всем многообразии оценок и характеристик никто из художественных критиков не поставил под сомнение главное – картина написана в черном цвете, в котором художник исследовал базовые возможности цвета (в нашем случае статьи КС РА) и композиции (взаимосвязь конституционных статей), в составе которого также присутствуют «черный круг» и «черный крест», то есть наличествует черный цвет, в нашем случае Конституция РА. Но, как говорится в известной поговорке – «кто платит, тот и заказывает музыку». Словом, дешевая вакханалия по дискредитации решения КС РА, ничего общего не имеющая с Конституцией РА, буквально на глазах перевоплощается в прямые угрозы принятия послушным Николу Воваевичу и Дьёрдю Шорошу, сыну Тивадора Шварца, известному больше как Джордж Сорос, Национальным Собранием РА закона о роспуске КС РА. Подытоживая хамские выпады против КС РА, скажем, что государственный переворот апреля–мая 2018 г. вступает в свою завершающую стадию – в стадию окончательного разрушения армянской государственности. А сподвижники «народного премьера» все более подпадают под известное определение из письма французского адмирала де Пана к известному журналисту времен Великой французской революции Малле дю Пану (ошибочно приписываемое Морису

Талейрану) о том, что «они ничему не научились и ничего не забыли». Здесь имеется в виду, что сторонники свергнутой во Франции династии Бурбонов воспрями духом в период Директории (1794–1799 гг.), надеясь на скорую реставрацию монархии. Так и Н. Пашинян со своими сторонниками не забыли правовой беспредел, царившей в Армении в 1991–1997 годах, сопровождаемый разграблением и распродажей нуворишам во власти и их приближенным по бросовым ценам национального богатства Армении, заказными убийствами неугодных аодовскому режиму деятелей (имеются в виду годы правления Армянского общенационального движения во главе с первым президентом РА Левоном Тер-Петросяном), и ничему не научились, так как Никол Пашинян и К^О своими действиями делают все для реставрации преступного режима АОД в новом обличьи в виде захвата власти как исполнительной, так и законодательной, которая обеспечивается существенным большинством фракции «Мой шаг» в Национальном Собрании РА. Увы, это стало возможным вследствие недоработок президентов РА Р. Кочаряна и С. Саргсяна, в годы правления которых Тер-Петросяновский режим так и не получил адекватной политической и, что более важно, правовой оценки.

После столь подробных разъяснений вернемся к заявленной выше теме и отметим, что 17 сентября 2018 года ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Антигосударственный переворот Н. Пашиняна обречен на провал. И в этом – спасение армянской государственности». Помнится, в то не столь далекое время само определение «антигосударственный переворот» для определенных ушей, особенно произрастающих благодаря соросовским халявным похлебкам, звучало весьма «кошунственно», так как в армянском обществе в те дни еще преобладало некое состояние эйфории, особенно среди пособников государственного переворота, то бишь представителей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», ЛГБТ-сообщества, многочисленных соросовских прихлебателей и обезволенных нуждой граждан Армении, разочаровавшихся в прежних властях, правда, не без помощи системной пропаганды из-за кордона, а также информационных вбросов со стороны отнюдь не враждебных Армении и армянскому народу сил, то есть в силу внутриармянских конъюнктурных соображений. Агрессивный популизм «народного премьера» Н. Пашиняна ослепил более трети пользующихся правом голоса граждан Армении (свидетельством чему – явка на внеочередные выборы в Национальное Собрание РА 9 декабря 2018 г. и голоса, поданные в поддержку блока «Мой шаг» Н. Пашиняна). Да, уважаемый читатель, часть наших сограждан была упоена до потери чувства реальности фальшивым новоявленным политическим мессией Николом Воваевичем. Доказательством столь плачевного вывода является полное принятие частью наших сограждан крайне опасного разделения Николом

Воваевичем армянского общества на «белых» (читай николвоваевичей из тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», соросовских выкормышей плюс голубых из ЛГБТ-сообщества), которые были участниками так называемой «бархатной революции» (то есть государственного переворота), и всех остальных, именуемых «черными», или называемых нынешними властями Армении не иначе как реваншистами. Благо что со временем определение «бархатная революция» со стороны вменяемых политиков Армении все более заменялось выражением «смена власти». И вдруг в этой обстановке неопределенности и апатии, как гром среди ясного неба, прозвучали откровения Национального героя Арцаха, до недавнего времени секретаря Совета национальной безопасности Республики Арцах Виталия Баласаняна, который в интервью интернет-порталу, на мой взгляд, вполне объективно заявил о том, что «все действия Никола Пашиняна уголовно преследуемы». Более того, боевой генерал Арцаха считает политически опасным решение правительства РА от 22 августа т.г. о выделении из резервного фонда правительства РА 33 млн 680 тыс. драмов (\$71 тыс.) для мониторинга выборов в органы местного самоуправления в Арцахе, которые состоятся 8 сентября т.г. Отметим, что мониторинг за выборами будут осуществлять две неправительственные организации: степанакертское отделение «Союза информированных граждан» (им будет выделено 16 млн 200 тыс. драмов) и антикоррупционный центр Transparency International (им будет выделено 17 млн 480 тыс. драмов). Рассуждая о политическом аспекте вопроса и вышеуказанных организациях, В. Баласанян вполне справедливо заявил: «Эти две организации были в числе инструментария по захвату власти в Армении (имеется в виду государственный переворот апреля–мая 2018 г. – А. Г.). Эта внедренная извне программа – проект с иностранными инвестициями [заметим, что в 2017–2018 годы антикоррупционный центр Transparency International получил \$231,4 тыс., а отделение «Союза информированных граждан» (Union of Informal Citizens) – \$231,4 тыс. от армянского филиала Фонда Сороса), а в 2019 году финансирование этих организаций со стороны «Открытого общества», то есть армянского отделения Фонда Сороса, существенно возрастет. – А. Г.]. Армения в лице премьер-министра делает это через правительство, чтобы деньги не поступили в Арцах по другим каналам. Придет день, и вы увидите, как эти две организации внедряются в Арцах. Да, в свое время я не говорил из уважения к государственности Республики Армения, сейчас я говорю, что в Армении были узурпированы и парламент, и власть, и парламентские выборы 2018 года были незаконными (справедливости ради заметим, что этого в упор не хотят видеть радетели демократии из США и Евросоюза, а наши друзья предпочитают не вмешиваться во внутренние дела суверенной Армении, а чем это может аукнуться в ОДКБ и ЕАЭС, видимо, говорить об

этом вслух не самое удобное времяю.— А. Г.). Все действия, которые совершил Никол Пашинян, являются уголовно преследуемыми ... Государственность Армении сейчас поставлена под сомнение, и это пытаются экспортировать в Республику Арцах, но этого не допустят, поскольку каждый в Арцахе нес на себе бремя строительства государственности».

Не скрою, уважаемый читатель, что эти тревожные выводы Героя Арцаха Виталия Баласаняна дорогого стоят. Они особенно понятны мне, автору ряда публикаций в ИА REGNUM, как-то: «Предотвратить угрозу безопасности Республике Армения и Арцаху!» (21 марта 2019 г.), «Быть или не быть армянской государственности» (9 апреля 2019 г.), «Арцах: когда интересы государства подменяются ненавистью, быть беде» (14 мая 2019 г.), «Неадекватность властей – угроза национальной безопасности Армении» (17 июня 2019 г.), «Промедление с отстранением диктатуры – угроза безопасности Армении» (4 августа 2019 г.). До заявлений Виталия Баласаняна могло создаться впечатление, что оценки и выводы, изложенные в моих статьях, оставались гласом вопиющего в пустыне. Под определением «в пустыне» следует понимать крайне сдержанную реакцию называемых властями РА «черными» политических сил Армении, в отличие от значительной (по меркам Армении) читательской аудитории, исчисляемой не одним десятком тысяч, особенно в интернет-портале Shame. am, газетах «Иравунк» и «Комсомольская правда в Армении», где эти статьи были опубликованы.

Уважаемый читатель, естественно, может задаться вопросом: кто или что побуждает, а скорее заставляет власти предержащие Армении проводить подобную антигосударственную политику, объективно вызывающую столь серьезную тревогу? Чтобы лучше представить проблему, вспомним визит в Армению советника президента США по вопросам национальной безопасности Джона Болтона, состоявшийся 25 октября 2018 года. Заметим, что «народный премьер» Н. Пашинян, приветствуя визит делегации США в Армению, отметил: «Рад принять делегацию такого высокого уровня, что является историческим для Армении событием (согласитесь, весьма ущербное для армянского народа определение «исторического события». – А. Г.). Очень важно иметь контакты с США на высоком уровне, и наше правительство придает важное значение активному армяно-американскому диалогу и тесному сотрудничеству». Так вот в ходе этого «исторического для Армении» события Дж. Болтон по сути отметил, что политика Соединенных Штатов Америки в отношении Республики Армения определяется и диктуется восприятием Армении прежде всего как слагаемого армяно-российских отношений. И если оценивать визит Дж. Болтона с этих позиций, то, на мой взгляд, исчерпывающий комментарий его итогам был дан со стороны Министерства иностранных дел

Российской Федерации. Заявление Джона Болтона о фактически требовании к властям Армении отказаться от традиционной дружбы с Россией со стороны МИД РФ было квалифицировано так: «Казалось, большей бесцеремонности, неотличимой от прямого вмешательства во внутренние дела, уже не бывает. Оказалось, это не так ... Посетивший на днях Ереван помощник президента США Болтон публично потребовал, чтобы Армения отказалась от «исторических клише» в своих международных отношениях (особо не скрывалось, что речь идет о традиционной дружбе с Россией). Он также заявил, что ожидает (от и.о. премьера Армении Никола Пашиняна) после парламентских выборов в стране инициативных шагов по нагорно-карабахскому урегулированию. Естественно (Дж. Болтон – А. Г.), не забыл порекламировать американское оружие, которое Армении надлежит приобретать вместо российского».

Вот еще откровения Джона Болтона относительно российско-армянских отношений: «Это действительно фундаментальный вопрос для Армении, чтобы она полноценно использовала свой суверенитет и не зависела или не подвергалась внешнему влиянию (разумеется, за исключением влияния со стороны США. – А. Г.). Для народа более предпочтительно иметь широкие возможности на международной арене и не сковываться историческими шаблонами (клише)». А теперь рассмотрим, как Никол Воваевич выполняет заветы Джона Болтона. Так, в недавнем интервью журналу *Nouvelles d'Arménie* Никол Пашинян дал Дж. Болтону своеобразный отчет, в частности, заявив: «Об отношениях с Россией. Почему никто не думает, есть ли ответные сомнения в армяно-российских отношениях. Например, когда Россия продает оружие Азербайджану, это предмет сомнений или нет? Этим я хочу сказать, что мы должны освободиться от многовековых комплексов. Армения и Россия суверенные партнеры, и если в Москве имеют право на сомнения, то аналогичное право есть также у Еревана (действительно, с какой стати должна сомневаться в дружественности Армении Москва, если, к примеру, секретарь Совета национальной безопасности РА за два года до своего назначения на этот пост сжигал государственный флаг Российской Федерации и закидывал здание Посольства РФ в РА яйцами. – А. Г.). Уверен, сегодня наши отношения отмечены подобным достоинством».

Очередным проявлением «подобного достоинства» явилась хамская запись соросовского выкормыша, соратника Н. Пашиняна по «бархатной революции», координатора «Союза информированных граждан» Даниела Иоаннисяна, которому, повторюсь, доверено за деньги армянских налогоплательщиков мониторить муниципальные выборы в Арцахе, на своей странице в Facebook сделать, повторюсь, хамскую запись, последовавшую за поздравлением президента Российской Федерации

Владимира Владимировича Путина по случаю 65-летия со дня рождения Роберта Кочаряна: «Если Владимир Путин хочет встретиться с Робертом Кочаряном в тюрьме, пусть остерегается, чтобы за ним не закрыли дверь».

Далее Никол Воваевич, будучи геостратегом галактического масштаба, с нескрываемым желанием польстить России выдает абсолютно бессвязные, эклектичные рассуждения, оторванные от сегодняшних реалий. Во всем этом важно другое: Никол Воваевич в смятении, он одновременно хочет и рыбку съесть и в лужу не сесть, однако его интеллектуальные возможности работают против него самого. Особенно трудным для исполнения показалось другое задание, данное Дж. Болтоном Николу Воваевичу. Так, 25 октября 2018 г. на пресс-конференции в Ереване Дж. Болтон сказал: «Если прогнозы общественного мнения в Армении подтвердятся, то после выборов у премьер-министра (Н. Пашиняна) будет очень сильный мандат для реализации решительных и решающих шагов и реализации усилий по урегулированию карабахского вопроса. Если будет готовность, то и мы должны работать, чтобы с азербайджанской стороны была такая же реакция».

Зафиксируем: по итогам внеочередных выборов в Национальное Собрание РА, состоявшихся 9 декабря 2018 года, блок «Мой шаг», руководимый Н. Пашиняном, получил 70,42% голосов участвовавших в голосовании избирателей. Здесь мы не рассматриваем вопрос легитимности проведения самих выборов, так как это тема отдельного анализа. То есть, выражаясь словами Дж. Болтона, премьер-министр РА получил «очень сильный мандат», чему последовали «решительные и решающие шаги и реализация усилий по урегулированию карабахского вопроса». Напомним читателям, в какой последовательности они реализовывались. На внеочередном заседании Национального Собрания РА (7 июня 2018 г.) премьер-министр Н. Пашинян заявил: «Роберт Кочарян ранее был президентом Карабаха, а Серж Саргсян – одним из организаторов самообороны Карабаха. Следовательно, они могли иметь или приписывать себе мандат переговоров, независимо от того, как мы к этому относились. Я даже при огромном желании не мог присвоить самому себе мандат на ведение переговоров, потому что для этого нет ни правовых, ни политических, ни моральных оснований».

Уже 12 марта 2019 г., видимо, взяв на вооружение благословения Дж. Болтона, Никол Пашинян на совместном заседании советов безопасности Армении и Нагорного Карабаха, касаясь переговорного процесса по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, в частности, заявил: «Но главный вопрос заключается в следующем: кто представляет народ Арцаха в переговорном процессе или, как говорят в некоторых случаях,

армян Карабаха. Проблема в том, что сегодня в переговорном процессе нет ни одного представителя, обладающего полномочиями, легитимностью представлять народ Арцаха, поскольку за столом переговоров нет субъекта, получившего голос, полномочия народа Арцаха или, как предпочитают говорить некоторые наши коллеги, армянства Карабаха. Я неоднократно говорил, что премьер-министр Армении не может выполнять подобные полномочия по той простой причине, что народ Арцаха не участвует в выборах Армении, не голосует, и, значит, премьер-министр Армении не входит в круг лиц, имеющих полномочия представлять народ Арцаха. И это не вопрос прихоти, предусловия, а вопрос обычной легитимности, а легитимность является ключевым фактором современных отношений не только во внутривнутриполитических, но и межгосударственных и международных отношениях».

Естественно, что эти заранее невыполнимые, не скрою, весьма естественные и логичные предложения Н. Пашиняна были адресованы внутренней аудитории. Как и следовало ожидать, спустя три дня после этого заявления «народного премьера» РА, 15 марта 2019 г. на сайте Минской группы ОБСЕ на английском языке было опубликовано сообщение »Press Statement by the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group on the Upcoming Meeting of President Aliyev and Prime minister Pashinyan», в котором было записано: «...Сопредседатели настоятельно призывают стороны воздерживаться от заявлений и действий, предполагающих существенные изменения ситуации на местах, предвосхищающих исход или устанавливающих условия для будущих переговоров, требующих односторонних изменений с формате без согласия с другой стороны или указывающих на готовность возобновить активные боевые действия».

Таким образом, МГ ОБСЕ отвергла предложение Никола Воваевича о привлечении Республики Арцах в переговорный процесс. При этом важно отметить и месседж в адрес Азербайджана, периодически угрожающего приступить к силовому решению конфликта. Другими словами, Н. Пашиняну не уйти от ответственности за переговорный процесс вокруг Нагорно-карабахского урегулирования, и ему из-за океана предписано начать делать «решительные и решающие шаги и реализовать усилия по урегулированию карабахского вопроса» по заветам Дж. Болтона. Судя по дальнейшим действиям Н. Пашиняна, «народному премьеру» ясно, что данные ему Болтоном поручения обязательны и пересмотру не подлежат. Так, 5 августа т.г. на площади Возрождения в столице Республики Арцах Степанакерте Никол Воваевич выступил с речью, которую иначе, как провокацией, делающей бессмысленной деятельность Минской группы ОБСЕ, а также угрожающей развязыванием войны со стороны Азербайджана против Армении и Арцаха, трудно назвать (см.: ИА

REGNUM, 17 августа 2019 г., Арташес Гегамян: «Провокация Пашиняна в Степанакерте угрожает войной против Армении и Арцаха»). Не думаю, что какой-либо здравомыслящий армянин был бы против заявления Никола Воваевича на митинге о том, что «Арцах – это Армения, и точка». Уж если в этом вопросе, вне всякого сомнения, есть всеармянский консенсус, то тогда вполне закономерен вопрос: что же мешает Н. Пашиняну, который имеет подавляющее большинство в Национальном Собрании РА, совместно с руководством Республики Арцах в полном соответствии с нормами международного права начать необходимые законодательные процедуры для воссоединения двух армянских государств.

И впрямь, если Н. Пашинян искренен в своем этом устремлении, тогда как объяснить его последовательную работу по разрушению государственных устоев Республики Арцах, дискредитации боевых генералов, героев Арцаха, завоевавших его независимость. Как понимать нескрываемую диверсионную работу властей РА, которые своими заявлениями способствуют созданию атмосферы недоверия между двумя армянскими государствами, при этом прекрасно осознавая, что это неизбежно ведет к ослаблению духовно-нравственного единения армянского народа – Армении, Арцаха и Диаспоры, объединенного потенциала сопротивления возможной агрессии со стороны Азербайджана.

Можно привести и другие перлы из выступлений Н. Пашиняна, которые при тщательном рассмотрении обнажают их подлинное предназначение: во-первых, подорвать изнутри единство мужественного и монолитного арцахского народа, расшатать его веру в лидеров, сыгравших судьбоносную роль в завоевании независимости Нагорно-Карабахской Республики, внести раскол в отношения между двумя армянскими государствами – Республикой Армения и Республикой Арцах, поколебать триединство Армении, Арцаха и Диаспоры. Более того, сделать все возможное для отстранения от руководства Республики Арцах героев и активных участников национально-освободительной войны 1992–1994 годов, завоевавших независимость Нагорно-Карабахской Республики, тем самым создав благодатную почву для развязывания Азербайджаном новой войны против Республики Арцах. Не приходится сомневаться, что, проводя подобную политику, Н. Пашинян выполнял домашнее задание от Дж. Болтона. Что же касается отказа от «исторических клише», то есть разрыва союзнических отношений с Россией, то в достижении этой цели «успехи» Никола Воваевича имеют место быть. Так, недавно стало известно, что Миграционная служба Армении предоставила убежище и статус беженца гражданину России Виталию Шишкину, о чем сообщил сам Шишкин на своей странице в Facebook. Проинформируем читателей о том, что сей деятель известен своими крайне правыми националистиче-

скими взглядами, принимал участие в антиармянских народных сходках в Арзамасе, в результате которых несколько армянских семей были вынуждены переехать. Сам Шишкин за участие в антиармянских народных сходках по решению Арзамасского городского суда был арестован на 7 суток. Можно привести и другие факты, характеризующие мракобесие сего персонажа, которые не могли остаться без благодарности действующих властей РА, прикрывающихся народом, но по сути враждебной своему же народу. Так, рупор «свободомыслия» – армянская служба радио «Свобода» (радио «Азатутюн») 4 сентября т.г. сообщила: «Миграционная служба Армении признала российского оппозиционера, общественно-политического деятеля Виталия Шишкина беженцем и предоставила ему убежище». В официальном документе читаем: «Существует реальная и обоснованная опасность того, что он в случае возвращения в Российскую Федерацию по причине своих политических взглядов будет подвергнут такому отношению, которое противоречит требованию, установленному в 1-й части 9-й статьи закона «О беженцах и убежище», а именно: принцип невозвращения – это невозвращение беженца в пределы территорий, где может существовать угроза его жизни или свободе за принадлежность к определенной расовой, религиозной, национальной, социальной группе, политические убеждения или по ряду других оснований».

Надо полагать, что власти Армении, зная о том, что Vkontakte имеется группа Виталия Шишкина, содержащая множество националистических публикаций, в том числе касающиеся и армян, а также комментарии типа: «Возможно я повторюсь, но большинство преступлений совершается именно иммигрантами! Нельзя не отметить наблюдения аналитиков, которые говорят о том, что если бы не гости с горячей кровью, преступность в Москве была бы на минимальном уровне! То есть именно мигрантам мы обязаны своим высоким уровнем преступности!».

Я не удивлюсь, уважаемый читатель, если завтра-послезавтра власти Армении оправдают сей откровенно антироссийский демарш некими благими намерениями: дескать, предоставив Шишкину статус беженца и оставив его в Армении, они тем самым обеспечили безопасность наших соотечественников, сегодняшних иммигрантов России. Иначе как мерзким не назовешь гнусные антироссийские, а по-крупному – антиармянские публикации в щедро финансируемых из-за океана интернет-порталах Армении, особенно в связи с поздравлением президента РФ Владимира Владимировича Путина по случаю с 65-летия со дня рождения Р. Кочаряна. Один пример я уже привел, не буду приводить другие, чтобы не тиражировать эту антиармянскую и антироссийскую информационную заразу. Чтобы показать объективность моих выводов относительно гнусных выпадов в связи с поздравлением Р. Кочаряну, приведу выдержку из

текста телеграммы В. Путина: «Примите искренние поздравления по случаю 65-летия. Своей многолетней государственной деятельностью Вы снискали заслуженное уважение среди соотечественников и за рубежом, внесли значительный вклад в развитие современной Армении, в обеспечение безопасности и стабильности в Закавказье». Вдумайтесь, уважаемый читатель, в слова «обеспечение безопасности и стабильности в Закавказье». Столь высокая оценка, на мой взгляд, в деликатной форме подсказывает Николу Воваевичу и К^О в первую очередь о серьезной правосубъектности Республики Армения в годы президентства Р. Кочаряна, способной обеспечивать безопасность не только Армении, но и в Закавказье, естественно, благодаря устойчивым стратегическим отношениям с Россией. И этот факт ой как не по душе американским эмиссарам, призывающим нас, армян, освободиться от «исторических клише» и закупать «лучшее по качеству американское оружие вместо российского».

Было вполне ожидаемо, что подобная двуличная политика действующих властей Армении, которая, не приходится сомневаться, прорабатывается далеко-далеко за океаном, не могла остаться незамеченной со стороны как российских политических обозревателей, так и друзей Азербайджана. Так, 8 августа 2019 г. откровенное русофобское интернет-издание 1in.am поместило на своем сайте статью под заглавием: «Григорий Трофимчук: «Если Армения готова вновь идти по пути гибели, то это ее личное дело». Я не стану в подробностях расписывать это интервью, тем более что вопросы, задаваемые Г. Трофимчуку, были куда более пространные, чем лаконичные ответы на них. Это сколь известная, столь же примитивная редакторская уловка: от интервью в подсознании читателей остаются озвучиваемые корреспондентом вопросы, в данном случае откровенно антироссийского содержания, которые в дальнейшем ассоциируются с именем российского политического обозревателя. Однако в случае с Григорием Трофимчуком номер русофобов из 1in.am не прошел. Приведу лишь отдельные выдержки из его интервью: «Россия не защищает Роберта Кочаряна, просто она имеет свою точку зрения на эту проблему. А это для Армении теперь уже именно проблема, а не просто текущий вопрос. В противном случае Москва нашла бы практическую возможность отстоять Кочаряна. Но пока что Москва наблюдает за происходящим, делая свои выводы. Россия также никоим образом не вмешивалась в процесс прихода к власти Пашиняна, в противном случае нашла бы инструменты для воздействия и здесь, я думаю, в этом мало кто сомневается. Если же армяне, очарованные Пашиняном, хотят полностью оторвать все шланги от России, включая и сырьевые, то сделать это никогда не поздно. Я бы лично никого никогда ни в чем не убеждал. Но российское руководство действует предельно ответственно, не бро-

сая Армении на произвол судьбы даже с этой малопонятной, как я уже сказал, новой властью. О карабахской политике Никола Воваевича говорить долго нет смысла, так как он ничего не пришел «сдавать». Он явно пришел изменить весь ход переговорного процесса по урегулированию конфликта, и все изменения, заявления на этот счет говорят только об одном: регион снова втягивают в войну».

Сказано справедливо и честно, а посему долг всех патриотических сил консолидироваться, чтобы не допустить втягивания Армении и Арцаха в новую кровопролитную войну с Азербайджаном. Чтобы не томить уважаемых читателей похожими оценками, данными другими авторами, приведу еще одну выдержку, красноречиво свидетельствующую о восприятии известными политологами России положения, сложившегося в Армении после государственного переворота, которые озвучивают крайне нелицеприятную, но, увы, честную оценку сегодняшним армянским реалиям. Так, 3 сентября т.г. интернет-портал «Москва-Баку» опубликовал интервью под заглавием: «Военный эксперт: Если Пашинян будет шантажировать Москву, то получит жесткий ответ». Читатель вполне резонно может задаться вопросом: а с какой это стати я цитирую выдержки из интервью, опубликованного в этом откровенно враждебном по отношению к Армении и Арцаху интернет-издании. Ответ прост: важно знать о разных оценках, данных публичным выступлениям Никола Воваевича, звучащим отнюдь не от воздыхателей нашего горе-революционера. Так, в вышеупомянутом интервью небезызвестный военный эксперт Игорь Коротченко сказал: «Пашинян ничего не имеет за душой и ничего не может предложить своему народу, кроме лозунгов. Премьер-министр Армении опытный демагог, хитрый, ловкий, сумевший вскочить в вагон власти не путем выборов, а путем переворота. Народ Армении, очевидно, так же слеп, как слеп народ Украины, который привел к власти Порошенко, а теперь кричит, когда же этого Порошенко уже посадят. Если в Армении себе выбрали такого лидера, что тут сделаешь... Очевидно, что Пашинян ведет Армению к катастрофе – геополитической, экономической. Это трибун, который рассказывает о каких-то успехах, что-то обещает. А успехов с таким лидером нет и не будет. Не будет никакого роста экономики!».

Сколь ни обидно и больно читать подобное о Николе Воваевиче – да, да, уважаемый читатель, я не ошибся, говоря о боли и обиде, читая строки о нем, самовлюбленном, но каждый гражданин Армении обязан дать себе отчет в том, что это своеобразный приговор всему политическому классу Армении. Справедливый приговор... Важно всем нам осознать, что не допустить Пашиняну привести Армению к катастрофе – жизненная необходимость для сохранения армянской государственности.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте. Ведь временщики во власти бывают не только в Армении, но и в любой другой стране. А непреходящее, вечное для армянского народа – это наши христианские ценности, оберегаемые Армянской Апостольской Святой церковью, это наши древнейшие манускрипты, рукописи, это армянская национальная культура, излучающая свет добра, воспитывающая в людях сострадание и милосердие, это наше благоговейное отношение к семье и старшим. Поэтому нам следует особенно бережно относиться к делам и памяти наших талантливых соотечественников. В октябре т.г. исполняется 90 лет со дня рождения светлой памяти Народного художника Армении Славика Багдасаровича Пароняна. Помнится, наши российские гости-парламентарии Федерального Собрания РФ, ознакомившись с полотнами уважаемого маэстро (так величали Славика Багдасаровича многочисленные поклонники его творчества), не будучи знакомым с ним (тогда он был еще жив), в один голос утверждали, что, всматриваясь в его картины, воссоздающие небывалый колорит армянской природы, невозможно не влюбиться в Армению, в величие ее гор и монументальность церковных строений, искрящиеся в лучах солнца прозрачные-прозрачные высокогорные родники. По их признанию, даже снег, покрывающий вершины гор, в лучах зимнего солнца отдает сказочной теплотой. Можно долго писать об этом одаренном воспевателе в красках армянской земли, нашей прекрасной природы. Хотелось бы надеяться, что президент РА Армен Варданович Саркисян, премьер-министр РА Никол Воваевич Пашинян по достоинству на государственном уровне организуют чествование 90-летия нашего знаменитого живописца – Славы Багдасаровича Пароняна. И пусть это явится своеобразным наказанием мне, который в своих предыдущих статьях упрекал власти Армении в равнодушном отношении к нашим знаменитым соотечественникам, по праву ставшим национальными символами Республики Армения.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԹՈՒՅՆ ՉՏԱԼ ՓԱՇԽՆՅԱՆԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ԱՐՑԱԽԸ ՆԵՐՔԱՇԵԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԵՋ

2019թ. սեպտեմբերի 4-ին Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական (ՀՀ ՍԴ) դատարանը մասամբ բավարարեց Արցախի Հանրապետության առաջին նախագահի, ՀՀ երկրորդ նախագահի հայցը, որը վիճարկում է դրույթների սահմանադրականությունը, որոնց հիման վրա նա ձերբակալվել է: ՍԴ նախագահ Հրայր Թովմասյանը կարդացել է որոշումը, որում, մասնավորապես, ասվում է. «Սահմանադրական դատարանը որոշեց «Քրեական գործի վարույթը կամ քրեական հետապնդումը բացառող հանգամանքներ» քրեակատարողական օրենսգրքի հոդվածը՝ ՀՀ Սահմանադրության ուժով հատուկ պաշտպանությամբ օժտված պաշտոնատար անձանց գործառնությանն անձեռնմխելիությունը քրեական գործի վարույթը կամ քրեական հետապնդումը բացառող հանգամանքների թվում չնախատեսելու մասով, ճանաչել Սահմանադրությանը հակասող և անվավեր»: Մի խոսքով, ինչպես ՀՀ ՍԴ որոշումը լրագրողներին պարզաբանեց ՀՀ երկրորդ նախագահի փաստաբան Արամ Վարդևանյանը, Ռ.Քոչարյանի ձերբակալությունը խախտում է նրա անձնական իրավունքի ազատությունը, և «եթե անձեռնմխելիության խնդիրը լուծված չէ, ապա ձերբակալությունը չի կարող կիրառվել»: ՀՀ ՍԴ որոշմամբ քաղաքական վեցերորդական, որը ՀՀ վարչապետը և ԿՕ-ն սանձազերծել են Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ, ձերբակալության մասով, ՀՀ ՍԴ-ն չեղարկեց: Ավելի ամբողջական պատկերացնելու համար, թե ինչ հնարավոր իրադարձություններ կհետևեն այսուհետ, հիշատակենք որոշ փաստեր ոչ վաղ անցյալից: Բայց մինչ այդ իրադարձությունները ներկայացնելը՝ նշենք, որ ՀՀ ՍԴ որոշման մասի հրապարակումից տառացիորեն մի քանի ժամ հետո սորոսյան ամբողջ տեղեկատվական կարտելային դրուժինան քննադատության և սպառնալիքների տարափ տեղաց ՀՀ ՍԴ անդամների դեմ: Մեղադրանքների անհիմն լինելը ցնցում է երևակայությունը, ընդ որում՝ դրանց կանխակալությունը, քննադատության սինքրոնությունն ու պլանային բազմազանությունը նորից համոզում էին այն բանում, որ հայոց պետականության դեմ վարվում է բացահայտ տեղեկատվական պատերազմ: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, հայոց պետականության դեմ, որովհետև «ժողվարչապետի» կողմնակիցների բոլոր գործողություններն ուղղված են իշխանության հիմնարար ճյուղերից

մեկի՝ Հայաստանի դատական համակարգի խափանմանն ընդհանուր առմամբ: Կարդալով ՀՀ ՍԴ-ի, նրա նախագահի՝ բարձր պրոֆեսիոնալ սահմանադրագետ, հարգարժան Հրայր Թովմասյանի և նրա նույնքան բարձրակարգ գործընկերների՝ ՀՀ ՍԴ անդամների հասցեին ուղղված «ներքողները»՝ զարմանում ես նրանց ընդդիմախոսների ցինիզմից: Մեղադրանքների անհեթեթությունը հասնում է մինչև անգամ այնտեղ, որ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության նոր խմբագրության համահեղինակներից մեկին՝ Հրայր Թովմասյանին, մեղադրում են Սահմանադրությունը չիմանալու մեջ: Տեղին չէ՞ն, այստեղ, արդյոք, համեմատությունները, թող ների ինձ Բարձրյալը նման համեմատության համար, Ֆ.Ս. Դոստոևսկու Մեծ հավատաքննիչի հետ: Որպեսզի իրավագիտության նրբություններին անտեղյակ ընթերցողին հասկանալի լինի ինչի մասին է խոսքը, պատկերավոր արտահայտվեմ: Մի պահ հիշենք տասնյակ գեղարվեստական քննադատների արձագանքները, որոնք 1915 թվականից ընդհուպ մինչև մեր օրերը քննարկում են ռուսական արվեստում ամենահայտնի կտավներից մեկը՝ Կազիմիր Մալևիչի «Սև քառակուսին»: Զէ՞ որ նկարը դիտելով որպես նոր խոսք կուբիզմի, ֆուտուրիզմի կամ «դժվարիմաց ռեալիզմի» մեջ՝ քննադատները վերջին հաշվով համակարծիք էին այն հարցում, որ Կ.Մալևիչի նկարը ստեղծվել է նոր գեղարվեստական համակարգով, որը կոչվում է «սուպրեմատիզմ»: Սակայն գնահատականների և բնութագրերի ողջ բազմազանությամբ հանդերձ՝ ոչ ոք գեղարվեստական քննադատներից կասկածի տակ չդրեց գլխավորը՝ նկարն արված է սև գույնով, որտեղ նկարիչը հետազոտել է գույնի (մեր դեպքում՝ ՀՀ ՍԴ հոդվածները) և կոմպոզիցիայի (սահմանադրական հոդվածների փոխկապվածությունը) հիմնային հնարավորությունները, որի կազմում նույնպես առկա են «Սև շրջանակն» ու «Սև խաչը», այսինքն՝ կա սև գույնը, մեր պարագայում՝ ՀՀ Սահմանադրությունը: Բայց, ինչպես ասվում է հայտնի ասույթում, «ով վճարում է, նա էլ պատվիրում է երաժշտությունը»: Մի խոսքով՝ ՀՀ ՍԴ որոշումը վարկաբեկելու էժանագին վաթխանալիան, որն ընդհանուր ոչինչ չունի ՀՀ Սահմանադրության հետ, տառացիորեն մեր աչքերի առջև վերածվում է ուղղակի սպառնալիքների՝ Նիկոլ Վոլակիչին և Դյորդ Շորոշին՝ Թիվադոր Շվարցի որդուն, որը ժողովրդի մեջ հայտնի է որպես Ջորջ Սորոս, հնազանդ ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ՀՀ ՍԴ-ն ցրելու վերաբերյալ օրենք ընդունելու մասին: Ամփոփելով ՀՀ ՍԴ-ի դեմ անպատկառ հարձակումները՝ ասենք, որ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը մտնում է եզրափակիչ, այն է՝ հայոց պետականության քայքայման փուլ: Իսկ «ժողվարչապետի» սխրակիցներն ավելի ու ավելի շատ են սկսում համապատասխանել ֆրանսիացի ծովակալ դը Պանի՝ Ֆրանսիական մեծ հեղափոխության ժամանակների հայտնի լրագրող Մալե դյու Պանին գրած նամակի (սխալմամբ վերագրվել է Մորիս Թալեյրանին) հայտնի բնորոշմանն այն մասին, թե՝ «նրանք ոչինչ չսովորեցին և ոչինչ չեն մոռացել»: Այստեղ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նկատի է առնվում այն, որ Ֆրանսիայում տապալված Բուրբոնների դինաստիայի կողմնակիցները հառնել էին ոգով Դիրեկտորիայի շրջանում (1794–1799թթ.)՝ այն հույսով, որ միապետությունը շուտով կվերականգնվի: Այդպես էլ Ն.Փաշինյանն իր կողմնակիցների հետ չի մոռացել իրավական ամենաթողությունը, որը տիրում էր Հայաստանում 1991–1997թթ., որն ուղեկցվում էր թալանով ու իշխանության եկած նորեկուկների, նրանց մերձավորների կողմից ջրի գնով Հայաստանի ազգային հարստության իսպառվաճառքով, ՀՀ-ական ռեժիմին անհարմար գործիչների պատվերով սպանություններով (նկատի ունեն Հայոց համազգային շարժման կառավարման տարիները՝ ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի գլխավորությամբ), բայց ոչինչ էլ չսովորեցին, քանի որ Նիկոլ Փաշինյան և ԿՕ-ն իրենց գործողություններով ամեն բան անում են նոր կերպարանքով ՀՀ հանցավոր ռեժիմի վերականգնման համար՝ ինչպես գործադիր, այնպես էլ օրենսդիր իշխանությունը զավթելով, որն ապահովվում է ՀՀ Ազգային ժողովում «Իմ քայլը» խմբակցության էական մեծամասնությամբ: Ավաղ, դա հնարավոր դարձավ ՀՀ նախագահներ Ռ.Քոչարյանի և Ս.Սարգսյանի բացթողումների պատճառով, որոնց կառավարման տարիներին տերպետրոսյանական ռեժիմը այդպես էլ համարժեք քաղաքական գնահատական չստացավ, և որ ավելի կարևոր է՝ չստացավ իրավական գնահատական:

Այսքան մանրամասն պարզաբանումներից հետո վերադառնանք վերը նշված թեմային և նշենք, որ 2018թ. սեպտեմբերի 17-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակել է իմ հոդվածը՝ «Ն.Փաշինյանի հակապետական հեղաշրջումը դատապարտված է տապալման. և դրանում է հայոց պետականության փրկությունը» վերնագրով: Մտաբերում եմ, որ այդ ոչ այնքան հեռավոր ժամանակներում «հակապետական հեղաշրջում» բնորոշումը որոշակի ականջների համար, հատկապես սորոսյան լափակերների, բավական «սրբապիղծ» էր հնչում, քանի որ հայ հասարակությունում այդ օրերին դեռևս տիրապետում էր էյֆորիկ վիճակ, հատկապես պետական հեղաշրջման առաջնիկների՝ «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի, ԼԳԲՏ հանրույթի, սորոսյան բազմաթիվ լափակերների և Հայաստանի կարիքից կամազրկված ու նախկին իշխանություններից հիասթափված քաղաքացիների շրջանում, իհարկե, ոչ առանց արտասահմանի համակարգային քարոզչության, ինչպես նաև Հայաստանին ու հայ ժողովրդին բնավ ոչ թշնամական ուժերի տեղեկատվական արտանետումների, այսինքն՝ ելնելով ներհայկական իրավիճակային նկատառումներից: «Ժողվարչապետ» Ն.Փաշինյանի ագրեսիվ պոպուլիզմը կուրացրել էր Հայաստանի ծայրի իրավունք ունեցող քաղաքացիների ավելի քան մեկ երրորդին (ինչի վկայությունն էին 2018թ. դեկտեմբերի 9-ին Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրություններին մասնակցությունը և Ն.Փաշինյանի «Իմ քայլը» դաշինքին տրված ձայները): Այո, հարգելի ընթերցող, մեր քաղաքացիների մի մասն իրականության զգացողությունը կորցնե-

լու աստիճանի դյուրված էր նորահայտ կեղծ քաղաքական մեսիայով՝ Նիկոլ Վոլակիչով: Այսպիսի տխուր եզրակացության ապացույցը մեր քաղաքացիների մի մասի կողմից եղավ այն, որ ընդունեց Նիկոլ Վոլակիչի կողմից հայ հասարակությունը «սպիտակների» (իմա՝ նիկոլվոլակիչականների «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդից, սորոսյան լափակերներից՝ գումարած երկնագույն LQPS հանրույթը), որոնք, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» (այսինքն՝ պետական հեղաշրջման) մասնակիցներն էին, և մյուսների, որոնց կոչեցին «սևեր» կամ, ինչպես Հայաստանի ներկայիս իշխանություններն են նրանց անվանում՝ ռևանշիստներ, բաժանումը: Դեռ լավ է, որ ժամանակի ընթացքում «թավշյա հեղափոխություն» բնորոշումը Հայաստանի մեղսունակ քաղաքական գործիչների կողմից սկսեց ավելի ու ավելի շատ փոխարինվել «իշխանափոխություն» արտահայտությամբ: Եվ հանկարծ անորոշության ու ապատիայի այս իրադրությունում, ասես ամպրոպ պարզ երկնքում, հնչեցին Արցախի ազգային հերոս, մինչև վերջերս Արցախի Հանրապետության Ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղար Վիտալի Բալասանյանի հայտնությունները, որը ինտերնետ պորտալին տված հարցազրույցում, ըստ իս, միանգամայն օբյեկտիվորեն հայտարարեց, որ «Նիկոլ Փաշինյանի բոլոր գործողությունները քրեորեն հետապնդելի են»: Ավելին, Արցախի մարտական գեներալը քաղաքականապես վտանգավոր է համարում ՀՀ կառավարության ս.թ. օգոստոսի 22-ի որոշումը ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից 33 միլիոն 680 հազար դրամ (\$71 հազ.) հատկացնելու մասին՝ Արցախում տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մոնիթորինգի համար, որոնք տեղի կունենան ս.թ. սեպտեմբերի 8-ին: Նշենք, որ ընտրությունների մոնիթորինգը կիրականացնեն երկու ոչ կառավարական կազմակերպություններ՝ «Իրազեկ քաղաքացիների միավորման» Ստեփանակերտի գրասենյակը (նրանց կհատկացվի 16 մլն 200 հազար դրամ) և »Transparency International» հակակոռուպցիոն կենտրոնը (կհատկացվի 17 մլն 480 հազար դրամ): Հարցի քաղաքական կողմի և վերոնշյալ կազմակերպությունների մասին խոսելով՝ Վ.Բալասանյանը միանգամայն արդարացիորեն ասաց. «Այդ երկու կազմակերպությունները Հայաստանում իշխանաբռնազավթման գործիքներից են (նկատի ունի 2018թ. ապրիլ– մայիսի պետական հեղաշրջումը – Ս. Գ.): Դա դրսից ներդրված ծրագիր է, օտարերկրյա ներդրումներով նախագիծ (նշենք, որ 2017–18թթ. Transparency International հակակոռուպցիոն կենտրոնը ստացել է \$231,4 հազար, իսկ «Իրազեկ քաղաքացիների միավորումը» (Union of Informal Citizens)՝ \$231,4 հազար Սորոսի ֆոնդի Հայկական մասնաճյուղից, իսկ 2019թ. այդ կազմակերպությունների ֆինանսավորումը «Բաց հասարակության», այսինքն՝ Սորոսի հայկական գրասենյակի կողմից էապես ավելացել է – Ս. Գ.): ՀՀ-ն՝ ի դեմս վարչապետի, որպեսզի այդ գումարներն այլ խողովակներով չներմուծվեն Արցախ, կառավարության միջոցով է դա անում: Կգա օրը և կտեսնեք, որ այդ երկու

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կազմակերպությունները ներմուծվում են Արցախ: Այո, ժամանակին ես չեմ խոսել՝ հարգելով ՀՀ պետականությունը, հիմա ասում եմ՝ ՀՀ-ի և՛ խորհրդարանն է բռնազավթվել, և՛ իշխանությունը, և՛ 2018 թվականի ԱԺ ընտրությունները եղել են անօրինական (հանուն արդարության նշենք, որ դա համառորեն չեն ցանկանում տեսնել ԱՄՆ և Եվրամիության դեմոկրատիայի ջատագովները, իսկ մեր բարեկամները նախընտրում են չմիջամտել ինքնիշխան Հայաստանի ներքին գործերին, թե ինչ անդրադարձ դա կարող է ունենալ ՀԱՊԿ-ում և ԵԱՏՄ-ում՝ հավանաբար, բարձրաձայն այդ մասին խոսելու հարմար ժամանակը չէ – Ա. Գ.): Բոլոր այն գործողությունները, որոնք կատարել է Նիկոլ Փաշինյանը, քրեորեն հետապնդելի արարքներ են... ՀՀ պետականությունը հիմա կասկածի տակ է, ինչը փորձում են տեղափոխել Արցախի Հանրապետություն, բայց դա թույլ չի տրվելու, քանի որ յուրաքանչյուր անհատ Արցախում իր վրա տարել է պետականություն կերտելու ծանրությունը»: Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանի այս տազնապալի եզրակացությունները թանկ արժեն: Դրանք հատկապես հասկանալի են ինձ՝ REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում մի շարք հրապարակումների (դիցուք՝ «Կանխել Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի անվտանգության սպառնալիքը», 21 մարտի 2019թ., «Լինել, թե չլինել հայոց պետականությանը», 9 ապրիլի 2019թ., «Արցախ. երբ պետության շահերը նենգափոխվում են կույր ատելությամբ, աղետն անխուսափելի է», 14 մայիսի 2019թ., «Իշխանությունների անհամարժեքությունը սպառնալիք է Հայաստանի ազգային անվտանգությանը», 17 հունիսի 2019թ., «Հապաղումը բռնապետությունը վերացնելու հարցում սպառնալիք է Հայաստանի Հանրապետությանը», 4 օգոստոսի 2019թ.) հեղինակիս: Մինչև Վիտալի Բալասանյանի հայտարարությունները կարող էր տպավորություն ստեղծվել, թե իմ հոդվածներում ներկայացված գնահատականներն ու եզրակացությունները ծայն բարբառո հանապատի էին: «Անապատ» ասելով պետք է հասկանալ ՀՀ իշխանությունների կողմից «սև» անվանյալ Հայաստանի քաղաքական ուժերի խիստ զուսպ արձագանքը, ի տարբերություն զգալի (Հայաստանի չափանիշներով) ընթերցողական լսարանի, որոնք մի քանի տասնյակ հազարից ավելին են, հատկապես Shame.am ինտերնետ պորտալում, «Իրավունք» և «Комсомольская правда в Армении» թերթերում, որտեղ այդ հոդվածները հրապարակվել են:

Հարգելի ընթերցողը, բնականաբար, կարող է հարց տալ. իսկ ո՞վ կամ ի՞նչն է դրդում, ավելի շուտ՝ ստիպում Հայաստանում իշխանավորներին նման հակապետական քաղաքականություն վարել, որն օբյեկտիվորեն առաջ է բերում այսքան լուրջ տազնապ: Խնդիրն ավելի լավ պատկերացնելու համար հիշենք ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Ջոն Բոլթոնի այցը Հայաստան, որը տեղի է ունեցել 2018թ. հոկտեմբերի 25-ին: Նշենք, որ «Ժողվարչապետ» Ն.Փաշինյանը,

ողջունելով ԱՄՆ պատվիրակության այցը Հայաստան, ասաց. «Ուրախ եմ ընդունել նման բարձր մակարդակի պատվիրակություն, ինչը Հայաստանի համար պատմական իրադարձություն է (համաձայնեք, որ հայ ժողովրդի համար «պատմական իրադարձության» բավական խեղճ բնորոշում է – Ա. Գ.): Շատ կարևոր է շփումներ ունենալ ԱՄՆ-ի հետ բարձր մակարդակով, և մեր կառավարությունը կարևոր նշանակություն է տալիս հայ-ամերիկյան ակտիվ երկխոսությանը և սերտ համագործակցությանը»: Եվ ահա, Հայաստանի համար այս «պատմական իրադարձության» ընթացքում Զ.Բոլթոնը, ըստ էության, նշեց, որ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների քաղաքականությունը Հայաստանի Հանրապետության հանդեպ որոշվում և թելադրվում է Հայաստանն առաջին հերթին որպես հայ-ռուսական հարաբերությունների բաղկացուցիչ ընկալմամբ: Եվ եթե Զ.Բոլթոնի այցը գնահատենք այս դիրքերից, ապա, ըստ իս, դրա արդյունքների սպառնիչ մեկնաբանությունը տրվել է Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին գործերի նախարարության կողմից: Այսպես, Ջոն Բոլթոնի հայտարարությունը Հայաստանի իշխանություններից Ռուսաստանի հետ ավանդական բարեկամությունից հրաժարվելու փաստացի պահանջի մասին ՌԴ ԱԳՆ-ն որակել է այսպես. «Թվում էր, թե ներքին գործերի ուղղակի միջամտությունից չտարբերվող ավելի մեծ անպատկառություն էլ չի լինում: Բայց պարզվում է՝ այդպես չէ... Օրերս Երևան այցելած՝ ԱՄՆ նախագահի օգնական Բոլթոնը հրապարակավ պահանջեց, որպեսզի Հայաստանը հրաժարվի միջազգային հարաբերությունների իր «պատմական կլիշեներից» (հատկապես չէր թաքցվում, որ խոսքը Ռուսաստանի հետ ավանդական բարեկամության մասին է): Նա նաև ասաց, որ սպասում է (Հայաստանի վարչապետի պաշտոնակատար Նիկոլ Փաշինյանից) խորհրդարանական ընտրություններից հետո երկրում նախաձեռնողական քայլեր դարաբաղյան կարգավորման վերաբերյալ: Բնականաբար (Զ.Բոլթոնը – Ա. Գ.) չի մոռացել գովազդել ամերիկյան զենքը, որը Հայաստանը հարկ է, որ գնի ռուսականի փոխարեն», – նշվում էր ՌԴ ԱԳՆ մեկնաբանությունում:

Ահա Ջոն Բոլթոնի որոշ հայտնություններ հայ-ռուսական հարաբերությունների վերաբերյալ. «Դա իսկապես հիմնարար հարց է Հայաստանի համար, որպեսզի նա լիարժեք օգտագործի իր ինքնիշխանությունն ու կախված չլինի կամ չենթարկվի արտաքին ազդեցությանը (հասկանալի է՝ բացի ԱՄՆ ազդեցությունից – Ա. Գ.): Ժողովրդի համար ավելի նախընտրելի է ունենալ լայն հնարավորություններ միջազգային ասպարեզում և չկաշկանդվել պատմական շաբլոններով (կլիշեներով)»: Իսկ այժմ դիտարկենք, թե ինչպես է Նիկոլ Վոլակիչը կատարում Ջոն Ռոբերտ Բոլթոնի պատգամները ռուս-հայկական հարաբերությունների առումով: Այսպես, Nouvelles d'Arménie ամսագրին վերջերս տված հարցազրույցում Նիկոլ Փաշինյանը Զ.Բոլթոնին յուրօրինակ հաշվետվություն է տվել՝ մասնավորապես ասելով. «Ռուսաստանի հետ հարաբերությունների մասին: Ինչո՞ւ ոչ ոք չի մտածում՝ կա՞ն արդյոք

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պատասխան կասկածներ հայ-ռուսական հարաբերություններում: Օրինակ, երբ Ռուսաստանը զենք է վաճառում Ադրբեյջանին, դա կասկածի առարկա՞ է, թե՞ ոչ: Սրանով ես ուզում եմ ասել, որ մենք պետք է ազատվենք բազմադարյա կոմպլեքսներից: Հայաստանը և Ռուսաստանը ինքնիշխան գործընկերներ են, և եթե Մոսկվայում իրավունք ունեն կասկածների, ապա նման իրավունք ունի նաև Երևանը (իսկապես, ինչո՞ւ պետք է Հայաստանի բարեկամ լինելու մեջ Մոսկվան կասկածի, եթե, օրինակ, ՀՀ Ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղարն այդ պաշտոնին իր նշանակումից երկու տարի առաջ այրում էր Ռուսաստանի Դաշնության դրոշը և ՀՀ-ում ՌԴ դեսպանության շենքի վրա ձվեր գցում – Ա. Գ.): Համոզված եմ, որ այսօր մեր հարաբերությունները նշանավորվում են «նման արժանապատվությամբ» [«նման արժանապատվության» հերթական դրսևորումը սորոսյան լափակեր, «թավշյա հեղափոխության» գծով Ն.Փաշինյանի գինակից, «Հայաստանի իրազեկ քաղաքացիների միավորման» համակարգող Դանիել Իոաննիսյանի անպատկառ գրառումն էր (որին, կրկնում եմ, հայ հարկատուների փողերով վստահված է Արցախի տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մոնիթորինգը) Facebook-ի իր էջում, որը հետևել էր Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի շնորհավորանքին Ռոբերտ Քոչարյանի ծննդյան 65-ամյակի առիթով. «Եթե Վլադիմիր Պուտինը ցանկանում է բանտում հանդիպի Ռոբերտ Քոչարյանին, ապա թող զգույշ լինի, որ հետևից դուռը չփակենք»]: Այնուհետև Նիկոլ Վոլակիչը, տիեզերական մասշտաբի աշխարհաստրատեգ լինելով, Ռուսաստանին քննելու անթաքույց ցանկությամբ դուրս է տալիս լրիվ անկապ, էկլեկտիկ դատողություններ՝ կտրված այսօրվա իրողություններից: Այս ամենում կարևորն այլ բան է. այն, որ Նիկոլ Վոլակիչը շփոթված է, նա քանիցս ցանկանում է և՛ ծուկ ուտել, և՛ ոտքերը չթրջել, բայց նրա մտավոր կարողություններն աշխատում են իր իսկ դեմ: Կատարման համար հատկապես դժվար թվաց մեկ այլ առաջադրանքը, որ տվել էր Զ.Բոլթոնը Նիկոլ Վոլակիչին: Այսպես, 2018թ. հոկտեմբերի 25-ին Երևանում կայացած մամուլի ասուլիսում Զ.Բոլթոնն ասաց. «Եթե Հայաստանում հանրային կարծիքի կանխատեսումները հաստատվեն, ապա ընտրություններից հետո վարչապետը (Ն.Փաշինյանը) շատ ուժեղ մանդատ կունենա վճռական և որոշիչ քայլերի իրականացման և դարաբաղյան հարցի կարգավորման ջանքերի կատարման համար: Եթե պատրաստակամություն լինի, ապա մենք էլ պետք է աշխատենք, որպեսզի ադրբեյջանական կողմից նման ռեակցիա լինի»: Դե ինչ, փաստենք. 2018թ. դեկտեմբերի 9-ին կայացած ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրություններում «Իմ քայլը» դաշինքը, որը ղեկավարում է Ն.Փաշինյանը, ստացավ քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների ծայների 70,42%-ը: Այստեղ մենք չենք դիտարկում ընտրությունների անցկացման լեգիտիմության հարցը, քանի որ դա առանձին վերլուծության թեմա է: Այսինքն՝ արտահայտվելով Զ.Բոլթոնի խոսքերով՝ ՀՀ վարչապետը

ստացավ «շատ ուժեղ մանդատ», ինչին հաջորդեցին «վճռական և որոշիչ քայլեր և դարաբաղյան հարցի կարգավորմանն ուղղված ջանքերի իրականացում»։ Ընթերցողներին հիշեցնենք, թե ինչ հաջորդականությամբ են դրանք իրականացվել։ ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ նիստում (2018թ. հունիսի 7-ին) վարչապետ Ն.Փաշինյանն ասաց. «Ռոբերտ Քոչարյանը Ղարաբաղի նախագահն էր, իսկ Սերժ Սարգսյանը՝ Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության կազմակերպիչներից մեկը։ Հետևաբար, նրանք կարող էին ունենալ կամ իրենց վերագրել բանակցությունների մանդատ, անկախ այն բանից, թե ինչպես ենք դրան վերաբերվել։ Ես, անգամ ամենամեծ ցանկության դեպքում, չէի կարող ինքս ինձ վերագրել բանակցություններ վարելու մանդատ, որովհետև դրա համար չկան ոչ իրավական, ոչ քաղաքական, ոչ բարոյական հիմքեր»։ Արդեն 2019թ. մարտի 12-ին, հավանաբար որդեգրելով Զ.Բոլթոնի օրհնությունը, Նիկոլ Փաշինյանը Հայաստանի և Արցախի Անվտանգության խորհուրդների համատեղ նիստում, անդրադառնալով Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացին, մասնավորապես ասաց. «Բայց գլխավոր հարցը հետևյալն է. իսկ բանակցային գործընթացում ո՞վ է ներկայացնում Արցախի ժողովրդին կամ, ինչպես որոշ դեպքերում ասվում է, Ղարաբաղի հայությանը։ Խնդիրն այն է, որ բանակցային գործընթացում այսօր Արցախի ժողովրդին ներկայացնելու լիազորություն, լեգիտիմություն ունեցող որևէ ներկայացուցիչ չկա, որովհետև բանակցային սեղանի շուրջ ներկա չէ Արցախի ժողովրդի կամ, ինչպես մեր որոշ գործընկերներ գերադասում են ասել, Ղարաբաղի հայության քվեն, լիազորությունն ստացած որևէ սուբյեկտ։ Բազմիցս ասել եմ, որ Հայաստանի վարչապետը չի կարող նման լիազորություն կատարել՝ այն պարզ պատճառով, որ Արցախի ժողովուրդը Հայաստանի ընտրություններին չի մասնակցում, չի քվեարկում և, ուրեմն Հայաստանի վարչապետը չի մտնում Արցախի ժողովրդին ներկայացնելու լիազորություն ունեցող անձանց շրջանակի մեջ։ Եվ սա ոչ թե քմահաճույքի, նախապայմանի, այլ սովորական լեգիտիմության հարց է, իսկ լեգիտիմությունը ժամանակակից հարաբերությունների առանցքային գործոն է՝ ոչ միայն ներքաղաքական, այլև միջպետական և միջազգային հարաբերություններում»։ Բնականաբար, այդ ի սկզբանե անիրականանալի, չեմ թաքցնի՝ Նիկոլ Փաշինյանի բավական բնական ու տրամաբանական առաջարկությունները հասցեագրված էին ներքին լսարանին։ Ինչպես և պետք էր սպասել, ՀՀ «Ժողովարչապետի» այս հայտարարությունից երեք օր անց, ս.թ. մարտի 15-ին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի կայքում անգլերեն հրապարակվեց “Press Statement by the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group on the Upcoming Meeting of President Aliyev and Prime minister Pashinyan” հաղորդագրությունը, որում գրված է. «...Համանախագահները համառորեն կոչ են անում կողմերին ձեռնպահ մնալ հայտարարություններից և գործողություններից, որոնք ենթադրում են իրավիճակի՝ ելքը կանխագործող

էական փոփոխություններ տեղերում կամ ապագա բանակցությունները սահմանող պայմաններ, որոնք պահանջում են ձևաչափի միակողմանի փոփոխություններ՝ առանց մյուս կողմի համաձայնության, կամ մատնանշում են ակտիվ մարտական գործողությունները վերսկսելու պատրաստակամության մասին»։ Այսպիսով, ԵԱՀԿ ՄԽ-ն մերժել է Նիկոլ Վոլակիչի առաջարկությունը՝ Արցախի Հանրապետությունը բանակցային գործընթացին ներգրավելու մասին։ Միևնույն ժամանակ, կարևոր է նշել նաև մեսիջն Ադրբեջանի հասցեին, որը պարբերաբար սպառնում է նախաձեռնել հակամարտության ուժային լուծումը։ Այլ խոսքով՝ Ն.Փաշինյանը պատասխանատվությունից չի խուսափի Ղարաբաղյան կարգավորման շուրջ բանակցային գործընթացի համար, և նրան օվկիանոսի այն կողմից կարգադրված է սկսել «վճռական և որոշիչ քայլեր և իրականացնել Ղարաբաղյան կարգավորման ջանքերը» Զ.Բոլթոնի պատգամներով։ Դատելով Ն.Փաշինյանի հետագա գործողություններից՝ «ժողվարչապետի» համար պարզ է, որ Բոլթոնի կողմից նրան տրված հանձնարարությունները պարտադիր են և վերանայման ենթակա չեն։ Այսպես, ս.թ. օգոստոսի 5-ին Արցախի Հանրապետության մայրաքաղաք Ստեփանակերտում, Վերածննդի հրապարակում Նիկոլ Վոլակիչը ելույթ ունեցավ, որն այլ կերպ, քան սադրանք, որն անիմաստ է դարձնում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գործունեությունը, ինչպես նաև սպառնում է Հայաստանի և Արցախի դեմ պատերազմի սանձազերծմամբ Ադրբեջանի կողմից, դժվար է բնութագրել (տե՛ս REGNUM, 17 օգոստոսի 2019թ., Արտաշես Գեղամյան, «Փաշինյանի սադրանքը Ստեփանակերտում սպառնում է Հայաստանի և Արցախի դեմ պատերազմով»)։ Չեմ կարծում, թե առողջ դատող որևէ հայ դեմ կլիներ հանրահավաքում Նիկոլ Վոլակիչի հայտարարություններին այն մասին, որ «Արցախը Հայաստան է, և վերջ»։ Իսկ եթե այս հարցում, անկասկած, համահայկական կոնսենսուս կա, ապա այդ ժամանակ միանգամայն օրինաչափ է հարցը. ի՞նչն է խանգարում Ն.Փաշինյանին, որը ՀՀ Ազգային ժողովում ճնշող մեծամասնություն ունի, Արցախի Հանրապետության ղեկավարության հետ համատեղ, Միջազգային իրավունքի նորմերին լիակատար համապատասխանությամբ, սկսել անհրաժեշտ օրենսդրական ընթացակարգեր հայկական երկու պետությունների վերամիավորման համար։

Հիրավի, եթե Ն.Փաշինյանն անկեղծ է իր այս ձգտման մեջ, այդ դեպքում ինչպես բացատրել Արցախի Հանրապետության պետական հիմքերի քայքայման, նրա անկախությունը նվաճած մարտական գեներալների, Արցախի հերոսների վարկաբեկման նրա հետևողական աշխատանքը։ Ինչպես հասկանալ ՀՀ իշխանությունների անթաքույց դիվերսիոն աշխատանքը, որոնք իրենց հայտարարություններով նպաստում են անվստահության մթնոլորտի ստեղծմանը հայկական երկու պետությունների միջև, ընդ որում՝ հիանալի գիտակցելով, որ դա անխուսափելիորեն կհանգեցնի հայ ժողովրդի՝ Հայաստանի, Արցախի և Սփյուռքի հայության բարոյա-

հոգևոր միասնության, Ադրբեջանի կողմից հնարավոր ագրեսիային դիմակայելու միավորված ներուժի թուլացմանը:

Կարելի է Ն.Փաշինյանի ելույթներից այլ գոհարներ էլ մեջբերել, որոնք մանրագնին դիտարկման դեպքում մերկացնում են դրանց իսկական նշանակությունը. նախ՝ ներսից խափանել Արցախի հերոս ժողովրդի միասնությունն ու միասնականությունը, սասանել նրա հավատն առաջնորդների հանդեպ, որոնք բախտորոշ դեր են ունեցել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախության նվաճման գործում, պառակտում մտցնել հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության միջև, խախտել Հայաստանի, Արցախի ու Սփյուռքի եռամիասնությունը: Ավելին, անել հնարավոր ամեն ինչ Արցախի Հանրապետության ղեկավարությունից 1992–1994թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսներին ու ակտիվ մասնակիցներին հեռացնելու համար, որոնք նվաճել են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախությունը՝ դրանով իսկ պարարտ հող ստեղծելով Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ նոր պատերազմ սանձազերծելու համար: Չարժե կասկածել, որ նման քաղաքականություն վարելով Ն.Փաշինյանը կատարում էր Զ.Բոլթոնի տնային առաջադրանքը: Իսկ ինչ վերաբերում է «պատմական կլիշեներից» հրաժարվելուն, այսինքն՝ Ռուսաստանի հետ դաշնակցային հարաբերությունները խզելուն, ապա այդ նպատակին հասնելու համար Նիկոլ Վոլակիչը «հաջողություններ» ունի: Այսպես, վերջերս հայտնի դարձավ, որ Հայաստանի միգրացիոն ծառայությունը ապաստան և փախստականի կարգավիճակ է տրամադրել Ռուսաստանի քաղաքացի Վիտալի Շիշկինին, ինչի մասին ասել է ինքը՝ Շիշկինը, Facebook-ի իր էջում: Ընթերցողներին տեղեկացնելով այն մասին, որ սույն գործիչը հայտնի է իր ծայրահեղ աջ ազգայնական հայացքներով, մասնակցել է «ժողովրդական հավաքներին» Արգամասում, որոնց արդյունքում մի քանի հայ ընտանիքներ ստիպված են եղել տեղափոխվել: Ինքը՝ Շիշկինը, «հակահայկական ժողովրդական հավաքներին» մասնակցելու համար Արգամասի քաղաքային դատարանի որոշմամբ ձերբակալվել է 7 օրով: Կարելի է այլ փաստեր էլ բերել, որոնք բնութագրում են սույն կերպարի խավարամտությունը, որոնք չէին կարող չարժանանալ ժողովրդով քողարկվող, բայց ըստ էության իրենց իսկ ժողովրդին թշնամական՝ ՀՀ գործող իշխանությունների երախտագիտությանը: Այսպես, «ազատամտության» խոսափող, այսինքն՝ «Ազատություն» ռադիոյի հայկական բաժինը ս.թ. սեպտեմբերի 4-ին հաղորդում է. «Հայաստանի միգրացիոն ծառայությունը ռուս ընդդիմադիր, հասարակական-քաղաքական գործիչ Վիտալի Շիշկինին ձանաչել է փախստական և նրան ապաստան տրամադրել»: Պաշտոնական փաստաթղթում կարդում ենք. «Գոյություն ունի իրական և հիմնավորված վտանգ, որ նա Ռուսաստանի Ղաշնություն վերադարձի դեպքում, իր քաղաքական հայացքների պատճառով, կենթարկվի այնպիսի վերաբերմունքի, որը կհակասի «Փախստականների և

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ապաստանի մասին» օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված պահանջին, այն է՝ չվերադարձնելու սկզբունքը փախստականին այն տարածք չվերադարձնելն է, որտեղ կարող է գոյություն ունենալ սպառնալիք նրա կյանքին կամ ազատությանը որոշակի ցեղային, կրոնական, ազգային, սոցիալական խմբին պատկանելության, քաղաքական համոզմունքների կամ մի շարք այլ հիմքերով»:

Պետք է կարծել, որ Հայաստանի իշխանությունները, իմանալով այն մասին, որ V Kontakte-ում կա Վիտալի Շիշկինի խումբ, որը բազմաթիվ հակազգային հրապարակումներ ունի, այդ թվում և հայերի վերաբերյալ, ինչպես նաև հետևյալ տիպի մեկնաբանություններ, ինչպիսին է. «Գուցե ես կրկնեմ, բայց հանցագործությունների մեծ մասը կատարվում է հենց ներգաղթողների կողմից: Չի՛ կարելի չնշել վերլուծաբանների դիտարկումները, որոնք ասում են այն մասին, որ եթե տաքարյուն հյուրերը չլինեին, հանցավորությունը Մոսկվայում նվազագույն մակարդակի կլիներ: Այսինքն՝ հենց միգրանտներին ենք մենք պարտական մեր հանցավորության բարձր մակարդակով», ես չեմ զարմանա, հարգելի ընթերցող, եթե վաղը-մյուս օրը Հայաստանի իշխանություններն արդարացնեն սույն բացահայտ հակառուսական դեմարշը ինչ-որ բարի նպատակներով. իբր, Շիշկինին փախստականի կարգավիճակ տալով և նրան Հայաստանում թողնելով նրանք դրանով իսկ ապահովել են մեր հայրենակիցների՝ Ռուսաստանի այսօրվա ներգաղթյալների անվտանգությունը: Այլ կերպ, քան նողկալի չես անվանի նսեմ հակառուսական, իսկ խոշոր հաշվով՝ հակահայկական հրապարակումները Հայաստանի՝ օվկիանոսի այն կողմից շռայլորեն ֆինանսավորվող ինտերնետ պորտալներում, հատկապես Ռ.Քոչարյանի ծննդյան 65-ամյակի առիթով ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի շնորհավորանքի հետ կապված: Մի օրինակ ես արդեն ներկայացրի, ուրիշները չեմ նշի, որպեսզի չտարածեմ այդ հակահայկական ու հակառուսական տեղեկատվական վարակը: Ռ.Քոչարյանին շնորհավորելու հետ կապված եզրակացություններիս օբյեկտիվությունը ցույց տալու համար մեջբերում անեմ Վ.Պուտինի հեռագրի տեքստից. «Ընդունեք անկեղծ շնորհավորանքներս 65-ամյակի առիթով: Ձեր բազմամյա պետական գործունեությամբ Ղուբ վաստակած հարգանք եք ձեռք բերել հայրենակիցների շրջանում և արտասահմանում, զգալի ավանդ ներդրել արդի Հայաստանի զարգացման, Անդրկովկասում անվտանգության և կայունության ապահովման գործում»: Խորհեք, հարգելի ընթերցող, «Անդրկովկասում անվտանգության և կայունության ապահովման գործում» բառերի շուրջ: Այդքան բարձր գնահատականը, ըստ իս, նրբանկատորեն հուշում է Նիկոլ Վովակիչին և ԿՕ-ին, առաջին հերթին, Հայաստանի Հանրապետության լուրջ իրավասուբյեկտության մասին Ռ.Քոչարյանի նախագահության տարիներին, որը կարող էր ապահովել անվտանգություն ոչ միայն Հայաստանում, այլև Անդրկովկասում, բնականաբար՝ շնորհիվ Ռուսաստանի հետ կայուն ռազմավարական հարաբերու-

յունների: Եվ այդ փաստը բնավ ամերիկյան էմիսարների սրտով չէ, որոնք մեզ՝ հայերիս, կոչ են անում ազատվել «պատմական կլիշեներից» և «որակով ավելի լավ ամերիկյան զենք գնել ռուսականի փոխարեն»:

Միանգամայն սպասելի էր, որ Հայաստանի գործող իշխանությունների նման երկերեսանի քաղաքականությունը, որը, չարժե կասկածել, մշակվում է հեռավոր օվկիանոսի այն կողմում, չէր կարող աննկատ մնալ ինչպես ռուսական քաղաքական մեկնաբանների, այնպես էլ Ադրբեջանի բարեկամների կողմից: Այսպես, 2019թ. օգոստոսի 8-ին բացահայտ ռուսատյաց 1in.am ինտերնետ պորտալն իր կայքում տեղադրել է հոդված՝ «Գրիգորի Տրոֆիմչուկ. Եթե Հայաստանը պատրաստ է նորից գնալ կործանման ճանապարհով, ապա դա նրա անձնական գործն է» վերնագրով: Մանրամասն չեմ ներկայացնի այդ հոդվածը, մանավանդ որ Գ.Տրոֆիմչուկին առաջադրած հարցերը շատ ավելի ընդարձակ էին, քան դրանց հակիրճ պատասխանները: Դա որքան հայտնի, նույնքան էլ պարզունակ խմբագրական հնարք է, դիցուք. ամբողջ հոդվածը կարդալով՝ ընթերցողների ենթագիտակցության մեջ մնում են թղթակցի հնչեցրած հարցերը, այս դեպքում՝ բացահայտ հակառուսական բովանդակությամբ, որոնք հետագայում ասոցիացվում են ռուս քաղաքական մեկնաբանի անվան հետ: Սակայն, Գրիգորի Տրոֆիմչուկի դեպքում 1in.am-ի ռուսատյացների հնարքը չանցավ: Բերեմ ընդամենը առանձին կտորներ նրա հարցազրույցից. «Ռուսաստանը չի պաշտպանում Ռոբերտ Քոչարյանին, պարզապես ունի իր տեսակետն այս խնդրի վերաբերյալ: Իսկ դա, Հայաստանի համար, հիմա արդեն հենց խնդիր է, այլ ոչ թե պարզապես ընթացիկ խնդիր: Հակառակ դեպքում Մոսկվան կգտներ Քոչարյանին պաշտպանելու գործնական հնարավորություն: Բայց առայժմ Մոսկվան հետևում է տեղի ունեցողին՝ անելով իր հետևությունները: Ռուսաստանը նաև ոչ մի կերպ չի միջամտել Փաշինյանի իշխանության գալու գործընթացին, հակառակ դեպքում կգտնվեին նաև այստեղ ներագդելու գործիքներ, ես կարծում եմ, քչերն են այս հարցում կասկածում: Իսկ եթե հայերը՝ Փաշինյանով հիացած, ցանկանում են լրիվ կտրել Ռուսաստանից բոլոր խողովակները, ներառյալ հումքայինները, ապա երբեք ուշ չէ անել դա: Ես անձամբ ոչ մեկին երբեք ոչ մի բանում չեմ համոզել: Բայց Ռուսաստանի ղեկավարությունը գործում է ծայրահեղ պատասխանատու՝ Հայաստանը չմատնելով ձակատագրի կամայականությանն անգամ այս քիչ հասկանալի, ինչպես արդեն ասացի, նոր իշխանության հետ: Նիկոլ Վոլանիչի դարաբաղյան քաղաքականության մասին երկար խոսելն իմաստ չունի, քանի որ այն չի եկել որևէ բան «հանձնելու»: Այն ակնհայտորեն եկել է փոխելու հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացի ողջ ընթացքը, և բոլոր փոփոխությունները, հայտարարություններն այս հաշվով վկայում են միայն մի բանի մասին. տարածաշրջանը նորից ներքաշում են պատերազմի մեջ»:

Ասված է արդար և ազնիվ, ուստի և բոլոր հայրենասիրական ուժերի պարտքն է համախմբվել, որպեսզի թույլ չտրվի Հայաստանն ու Արցախը

ներքաշել Ադրբեջանի հետ նոր արյունահեղ պատերազմի մեջ: Հարգելի ընթերցողներին այլ հեղինակների կողմից տրված նման գնահատականներով չհոգնեցնելու համար միայն մեկ մեջբերում կատարեմ, որը պերճախոս վկայում է Ռուսաստանի հայտնի քաղաքագետների՝ Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո ստեղծված իրավիճակի ընկալման մասին, որոնք ծայրահեղ տհաճ, բայց, ավաղ, ազնիվ գնահատական են հնչեցնում այսօրվա հայկական իրողությունների մասին: Այսպես, ս.թ. սեպտեմբերի 3-ին «Մոսկվա-Բաքու» ինտերնետ պորտալը հրապարակեց հարցազրույց՝ «Ռազմական փորձագետ. Եթե Փաշինյանը շանտաժի ենթարկի Մոսկվային, ապա կոշտ պատասխան կստանա» վերնագրով: Ընթերցողը միանգամայն արդարացիորեն կարող է հարց տալ. այդ ինչի՞ համար են ես մեջբերումներ կատարում մի հարցազրույցից, որը հրապարակվել է Հայաստանի և Արցախի հանդեպ բացահայտ թշնամական ինտերնետ պարբերականում: Պատասխանը պարզ է. կարևոր է իմանալ տարբեր գնահատականների մասին, որոնք տրվել են Նիկոլ Վոլակիչի ելույթներին ու հնչել բնավ ոչ մեր վայ-հեղափոխականի երկրպագուների կողմից: Այսպես, վերոնշյալ հարցազրույցում ոչ անհայտ ռազմական փորձագետ Իգոր Կորոտչենկոն ասել է. «Փաշինյանը ոչինչ չունի և ոչինչ չի կարող առաջարկել իր ժողովրդին՝ կարգախոսներից բացի: Հայաստանի վարչապետը փորձառու դեմագոգ է, խորամանկ, հմուտ, որ կարողացել է իշխանության վագոն թռչել ոչ թե ընտրությունների, այլ հեղաշրջման ճանապարհով: Հայաստանի ժողովուրդը, հավանաբար, նույնպես կույր է, ինչպես Ուկրաինայի ժողովուրդն է կույր, որն իշխանության բերեց Պորոշենկոյին, իսկ հիմա բացականչում է, թե երբ են վերջապես այդ Պորոշենկոյին նստեցնելու: Եթե Հայաստանում իրենց համար այդպիսի առաջնորդ են ընտրել, ինչ կարող են անել... Ակնհայտ է, որ Փաշինյանը Հայաստանը դեպի աղետ է տանում՝ աշխարհաքաղաքական, տնտեսական: Դա տրիբուն է, որը խոսում է ինչ-որ հաջողությունների մասին, ինչ-որ բան խոստանում: Իսկ հաջողություններ նման առաջնորդի հետ չկան և չեն լինի: Տնտեսության ոչ մի աճ չի լինի»:

Որքան ցավալի ու վիրավորական է նման բան կարդալ Նիկոլ Վոլակիչի մասին, այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի՝ խոսելով ցավի ու վիրավորվածության մասին՝ կարդալով այս տողերը նրա՝ իր իսկ սիրեցյալ կերպարի մասին, բայց Հայաստանի քաղաքացիներից յուրաքանչյուրը պարտավոր է իրեն հաշվետվություն տալ այն մասին, որ սա յուրօրինակ դատավճիռ է Հայաստանի ողջ քաղաքական դասի համար: Արդար դատավճիռ... Կարևոր է, որ մենք բոլորս հասկանանք, որ Փաշինյանին Հայաստանն աղետի բերել թույլ չտալը կենսական անհրաժեշտություն է հայոց պետականության պահպանման համար:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով: Զե՞ որ պատեհապաշտ-

ների իշխանություն լինում է ոչ միայն Հայաստանում, այլև ցանկացած այլ երկրում: Իսկ անանցը, հավերժը հայ ժողովրդի համար մեր քրիստոնեական արժեքներն են, որ պահում է Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցին, դրանք մեր հնագույն մանրանկարներն են, ձեռագրերը, բարություն ճառագող, մարդկանց մեջ կարեկցանք ու գթասրտություն դաստիարակող հայկական ազգային մշակույթը, մեր օրինաբանված վերաբերմունքն է ընտանիքի ու ավագների հանդեպ: Ուստի մենք պետք է հատկապես խնամքով վերաբերվենք մեր տաղանդավոր հայրենակիցների գործերին ու հիշողությանը: Ս.թ. հոկտեմբերին լրանում է Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ, լուսահոգի Սլավիկ Բաղդասարի Պարոնյանի ծննդյան 90-ամյակը: Մտաբերում եմ, թե ինչպես էին մեր ռուսաստանցի խորհրդարանական հյուրերը ՌԴ Ղաշնային ժողովից, ծանոթանալով հարգարժան մատենորոյի կտավներին (այդպես էին մեծարում Սլավիկ Բաղդասարովիչին նրա արվեստի բազմաթիվ երկրպագուները), ծանոթ չլինելով նրա հետ (այն ժամանակ նա դեռ ողջ էր), միաձայն հաստատում, որ նրա կտավները դիտելիս, որոնք վերարտադրում են հայոց աշխարհի բնության անասելի կոլորիտը, չի կարելի չսիրահարվել Հայաստանին, նրա սիգապանծ լեռներին ու կոթողային եկեղեցիներին, որ լուսարծակում են արևի լույսի ներքո՝ ասես թափանցիկ-թափանցիկ բարձրլեռնային աղբյուրներ: Նրանց խոստովանությամբ՝ անգամ ձյունը լեռնագագաթներին, ծմռան արևի տակ, հեքիաթային ջերմություն է հաղորդում: Կարելի է երկար գրել հայոց հողի գույների տաղանդավոր այս տաղերգուի մասին, մեր հիասքանչ բնության մասին: Կցանկանայի հույս հայտնել, որ ՀՀ նախագահ Արմեն Վարդանի Սարգսյանը, ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանը ըստ արժանվույն, պետական մակարդակով կկազմակերպեն մեր նշանավոր գեղանկարչի՝ Սլավա Բաղդասարի Պարոնյանի 90-ամյա հոբելյանը: Եվ թող դա ինքնատիպ պատիժ լինի ինձ, որ իմ նախորդ հոդվածներում կշտամբել եմ Հայաստանի իշխանություններին մեր տաղանդավոր հայրենակիցների հանդեպ անտարբեր վերաբերմունքի համար, որոնք իրավամբ դարձել են Հայաստանի Հանրապետության ազգային խորհրդանիշեր:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ
Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ОТСТРАНЕНИЕ ПАШИНЯНА – ГЛАВНОЕ УСЛОВИЕ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ АГРЕССИИ АЗЕРБАЙДЖАНА

Поводыри «революционных властей» через своих ставленников в очередной раз поставили граждан Армении перед выбором между «белыми», то есть властями и их приспешниками из числа активистов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», ЛГБТ-сообщества и соросовских выкормышей, с одной стороны, а с другой – «черными», представителями прежних властей и теми, кто не в восторге от действующих правителей страны. Далее ими была развернута оголтелая кампания по дискредитации героев Арцаха.

Вот уже полтора года самые разные слои населения Республики Армения (далее – РА) вкушают плоды государственного переворота, совершенного в апреле–мае 2018 года. В данной статье я не стану в очередной раз приводить примеры полного соответствия действий нынешних властей Армении рекомендациям, изложенным в ставшей бестселлером книге сотрудника Бостонского института Альберта Эйнштейна Джина Шарпа, изданной аж в 1993 году под заглавием «От диктатуры к демократии». Замечу лишь, что приложение этой книги «198 методов ненасильственных действий» (Gene Sharp. »The 198 Methods of Non Violent Action») стало практическим пособием для главарей государственного переворота в Армении, а точнее, для их закулисных кукловодов.

Об этом, уважаемый читатель, более подробно можно ознакомиться в статьях «Арташес Гегамян: Армении не быть жертвой слепых поводярей слепых», опубликованной 18 мая 2018 г. в еженедельнике «Аргументы недели в Армении», «Подрыв основ армянской государственности» от 29 марта 2019 г. в ИА REGNUM. Однако утверждать, что после государственного переворота власти РА приступили к созидательной работе, было бы равнозначно абсолютному непониманию процессов, происходящих в наши дни в Армении. Государственный переворот или «бархатная революция», как ее именуют «народный премьер» РА Никол Воваевич и К^О, вступила в завершающую стадию – стадию разрушения армянского государства. Уважаемые читатели могут с недоумением спро-

силь: а с какого это перепугу они разрушают государство, в котором обладают полнотой законодательной и исполнительной властей? И такой вопрос будет вполне уместным, хотя бы с учетом того, кто сейчас находится у власти в Армении. Ответ будет прост: полная некомпетентность, усугубляемая ангажированностью со стороны центра силы мировой политики и его приспешников в нашем регионе, кому стратегический союз России и Армении, дружественные отношения нашей страны с Исламской Республикой Иран сильно препятствуют реализации их гегемонистских устремлений в регионе Южного Кавказа. Так, всего лишь несколькими годами ранее даже в кошмарном сне нельзя было представить, что в стране, которая в 301 году нашей эры первой в мире приняла христианство как государственную религию, к власти придут совершенно неадекватные занимаемым должностям персоны во главе с воинственным популистом Николом Пашиняном, ласково именуемым своими почитателями «народным премьером».

Думается, полная неадекватность нынешних властей РА была вполне обоснована в моей статье (да простит меня читатель за нескромность) «Неадекватность властей – угроза национальной безопасности Армении», опубликованной 17 июня 2019 г. ИА REGNUM. Подтверждением изложенных в статье тревог явились новые протестные волнения, охватившие часть армянского общества из-за крайне необдуманных, а скорее, срежиссированных из-за океана действий правительства РА. Имеется в виду протестное движение граждан Армении, несогласных с продолжением работ по освоению Амулсарского золотоносного месторождения. Чтобы читателям было понятно, в чем заключается суть вопроса горы Амулсар (в переводе с армянского на русский язык означает «Бесплодная гора»), расскажем его предисторию. По официальной версии, в 2006 году на юго-востоке РА, в долине между реками Арпа и Воротан, в окрестностях известного курортного и оздоровительного города Джермук геологами было обнаружено крупнейшее в Армении золото-содержащее месторождение. Справедливости ради отметим, что на самом деле еще задолго до этого нашим геологам, как и властям Армянской ССР, было доподлинно известно о содержимом наших недр буквально по квадратным метрам по всей территории Армении. Однако официальный Ереван не только не афишировал эту информацию, но, более того, на её освещение было наложено табу, так как руководство Советской Армении прекрасно осознавало губительность экологических последствий промышленной эксплуатации недр республики. Уже по прошествии более чем трех десятков лет все отчетливее приходит на память моя беседа с выдающимся государственным деятелем Армянской ССР, первым секретарем ЦК КП Армении светлой памяти Кареном Серо-

бовичем Демирчяном. Будучи в те годы помощником Карена Серобовича, по сложившемуся порядку в начале рабочего дня я докладывал ему о новостях прессы. Как-то воспользовавшись случаем, я спросил: правда ли, что в недрах юго-востока Армении – Мегринском, Азизбековском, Ехегнадзорском районах (именно в этом регионе расположено Амулсарское месторождение) – есть крупные залежи золота и урана? Карен Серобович с озабоченностью во взгляде поинтересовался, где я об этом прочитал. Тогда я ему признался о беседе, прошедшей накануне с моим зятем Рудольфом Арамаисовичем Арутюняном, который долгие годы был руководителем геологоразведывательной экспедиции в Мегринском районе, а впоследствии и заместителем начальника Управления геологии, главным геологом Армянской ССР. Замечу, что Рудольф Арамаисович был высококвалифицированным геологом и еще в 1972 году защитил диссертацию на соискание ученой степени кандидата геолого-минералогических наук по теме «Геология золоторудниковых месторождений и рудопроявлений Мегринского рудного района Армянской ССР». К. С. Демирчян, выслушав мои объяснения, с присущей ему доброжелательной иронией поручил, чтобы я передал своему зятю наказ – забыть эту тему. Сказано это было на понятном мне сочном ереванском сленге, что в литературном переводе означало – перестаньте утужить голову и пудрить мозги. Прекрасно зная о возможных невосполнимых экологических потерях для республики, руководство Советской Армении будущее промышленного развития страны видело в широком внедрении радиоэлектронной промышленности и открытии предприятий по разработке и производству вычислительной техники. И надо с удовлетворением признать, что в этом плане Армения была в авангарде союзных республик СССР. Да простит меня уважаемый читатель эти ностальгические воспоминания о тех славных годах. Я не стал бы столь подробно рассказывать о них, если бы сегодня мы не стали очевидцами актуальности предвидений лидеров Армянской ССР, которые, увы, в наше смутное время не оспаривались ... нашими американскими партнерами. Да, да, уважаемый читатель. Так, еще в июле 2018 года в беседе с корреспондентом радио «Азатутюн» (армянский отдел радио «Свобода») посол США в РА Ричард Миллс подчеркнул, что для потенциальных инвесторов также очень важно, как правительство во главе с Николом Пашиняном решит существующие в экологической сфере проблемы. В качестве примера Р. Миллс привел вопрос эксплуатации золотого рудника в Амулсаре: «Американские потенциальные инвесторы хотят посмотреть, как правительство относится к проблемам, связанным как с американскими, так и местными компаниями. Удостаиваются ли они справедливого отношения, когда расследуют их налоговые процедуры. Они также следят за вопро-

сами, связанными с компанией Lydian, и за тем, как правительство решает подобные чувствительные и спорные вопросы, удостоится ли компания Lydian справедливого отношения в ходе этого процесса» («Посол США заговорил об эксплуатации золотого рудника в Амулсаре». – Новости). Еще более умилительную заботу и одновременно недоумение на сей счет проявила Американская торговая палата в Армении (Am Cham), которая недавно обратилась с письмом к премьер-министру Николу Пашиняну по поводу ситуации, длительное время складывающейся вокруг Амулсарского месторождения компании Lydian Armenia. В письме, в частности, отмечается: «Уверены, что справедливое и правомерное отношение к инвестициям чрезвычайно важно не только для местных и зарубежных компаний, являющихся членами Am Cham, но также для обеспечения развития экономики и благоденствия народа ... Мы сожалеем по поводу того, что после проведения 3-го аудита и при том, что вы подтвердили (имеет в виду Никола Воваевича, себя любимого. – А. Г.) факт соответствия Lydian Armenia высоким экологическим стандартам (ссылка на компетентность «народного премьера» и руководимого им правительства в вопросах экологии вызывает чувство гордости за наше правительство и осознание исключительности его «профессионализма», в чём читатель убедится далее. – А. Г.), ее доступ на территорию программы все еще не восстановлен, и, более того, обсуждается возможная необходимость проведения еще одной оценки воздействия на окружающую среду ... Это направляет однозначно негативные импульсы потенциальным инвесторам (которые, надо полагать, стали в очередь как бы пораньше инвестировать в экономику Армении и которая за 28 лет независимости все еще не доходит. – А. Г.) и делает Армению страной, непривлекательной для инвестиций. С учетом того, что государство не жалеет усилий по привлечению инвестиций в Армению (справедливости ради отметим, что благодаря усилиям правительства РА за полтора года прямые иностранные инвестиции в экономику Армении существенно сократились. – А. Г.), потенциальные инвесторы в то же время отмечают, что иностранные компании, осуществившие инвестиции, не защищены в Армении и удостоиваются несправедливого отношения». Не правда ли, завидная забота о привлечении инвестиций в Армению («Ситуация вокруг Амулсара делает Армению непривлекательной для инвестиций». – Am Cham, 2 сентября 2019 г.). Проинформируем читателей о том, что немало специалистов называют идею эксплуатации Амулсарского месторождения неоправданной для ее реализации, при этом информация о наличии запасов урана, то ли по незнанию, то ли в силу других причин, умалчивается. Отметим также, что на сегодняшний день доказанные и вероятные запасы Амулсара составляют 2,42 млн унций золота (около 75

тонн) и 11,29 млн унций (около 351 тонны) серебра. Заметим, что компания Lydian International, согласно представленной программе, планирует извлекать 0,7 грамма золота из тонны руды, обещая выплачивать в государственный бюджет РА \$30 млн в год.

Думаю, читатель вправе задаться еще одним вопросом: с чего это вдруг в последние месяцы случилась такая резкая активизация протестного движения вокруг освоения Амулсарского золотоносного месторождения? Ведь проблема эта не нова. Чтобы ответить на этот вопрос, сделаем некоторые пояснения из недавнего прошлого. Так, в ноябре 2018 года (то есть после государственного переворота апреля-мая 2018 г. в Армении) в Главном управлении по расследованию особо важных дел Следственного комитета РА (далее – СК) было объявлено о процедуре международной оценки воздействия на окружающую среду при эксплуатации Амулсарского золотоносного кварцитового месторождения, а также «для экспертизы отчетов оценки воздействия на окружающую среду и оценки экологического и социального воздействия при эксплуатации рудника». Ранее сообщалось, что в СК от гражданина поступило сообщение о загрязнении окружающей среды при эксплуатации ЗАО «Lydian Armenia» Амулсарского месторождения золотоносных кварцитов. Видимо, заявители хорошо осведомлены, что в Следственном комитете немало высокопрофессиональных специалистов не только по расследованию надуманных «политических преступлений» по части свержения конституционного строя в Армении, но и в области экологии. Примечательно и сообщение СК на сей счет: «В ходе подготовки материалов были получены данные о том, что соответствующие должностные лица Министерства охраны природы РА, будучи осведомлены об опасных рисках химического загрязнения окружающей среды в случае эксплуатации данного комплекса, намеренно скрывали от населения информацию о загрязнении окружающей среды химическими веществами, опасными для жизни и здоровья людей». Похвально, подумает читатель, что СК докопался-таки до истины. Дальше – больше. Как подчеркивает СК: «Учитывая, что в подготовленных материалах налицо признаки преступления, предусмотренного частью 1 статьи 282 Уголовного кодекса РА, возбуждено уголовное дело (статья 282. Соккрытие или умышленное искажение сведений о загрязнении окружающей среды 1. Соккрытие от населения должностным лицом сведений о загрязнении окружающей среды радиоактивными, химическими, бактериологическими или иными биологическими веществами, опасными для жизни и здоровья людей, или иных сведений об этой опасности либо умышленное сообщение заведомо ложных сведений о таком загрязнении – наказываются штрафом в размере от трехсоткратного до пятисоткратного размера минимальной заработной

платы либо лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью на срок от двух до пяти лет). Разработан следственный план и предпринимаются необходимые следственные действия для обеспечения всестороннего, объективного и полного расследования». Так и хочется воскликнуть, возрадуйтесь граждане Армении, СК, опекаемый лично «народным премьером», ассоциирующийся в сознании граждан Армении со состряпанным в отношении второго президента РА Роберта Кочаряна уголовным делом, наконец-то вернулся в законодательное поле... и результаты не заставили себя долго ждать. Так, уже 28 августа т. г. Никол Воваевич провел видеоконференцию с международной экспертной группой Earth Link Advancad Resources Development (ELARD), которая накануне, 15 августа т. г., в рамках уголовного производства СК за весьма скромную для «богатой» Армении сумму в \$400 тысяч обнародовала свое заключение, из которого следовало, что экологических угроз от разработки Амулсара нет, а возможные риски контролируемы. Неутомимый Никол Воваевич 9 сентября т. г. в очередном прямом эфире на своей странице в Facebook заявил, что на данный момент нет правовых оснований для запрета разработки месторождения Амулсар, а посему призвал жителей Джермука разблокировать все ведущие к Амулсарскому руднику дороги. Заметим также, что 5 сентября т. г. лидеры партии с откровенно террористическим духом «Сасна црер» («Сасунские удалцы»), которые свою политическую деятельность начали с вооруженного захвата полка службы патрульно-постового полиции г. Еревана с последующим убийством трех полицейских, были на аудиенции у самого Никола Воваевича и, со слов их руководителя Жирайра Сефиляна, предупредили бесстрашного «народного премьера» о том, что многие с нетерпением ждут, когда Пашинян снимет запрет на разработку, потому что сразу начнутся беспорядки и волнения, придется задействовать полицию, и тогда рейтинг Пашиняна упадет до нуля. Любопытно, что Сефилян при этом признал, что «Сасна црер» также взбунтуются, если Амулсар разрешат эксплуатировать. Не менее любопытно и то, что откровенный русофоб, депутат Национального Собрания РА Арман Бабаджанян еще 20 августа т. г. на своей странице в Facebook написал: «Абсолютное бездействие властей на протяжении вышеуказанных полутора лет (после государственного переворота. – А. Г.) делает обоснованной версию о том, что у революционной власти (имеет в виду Никола Воваевича и К^О. – А. Г.) изначально было решение о разрешении эксплуатации рудника и заказная сомнительная международная экспертиза была всего лишь способом выиграть время. Неудачным способом. Власти вместо того, чтобы вести диалог с обществом по этому крайне важному вопросу, пойти на реальный диалог, пошли по сути теневым путем, в

результате чего основой для властей стало не мнение общества, а сомнительная международная экспертиза». Напомним читателям, что этот же деятель двумя-тремя днями ранее в прямом эфире на своей странице в Facebook заявил: «Мои соотечественники из Лос-Анджелеса, призываю вас отбросить в сторону все ваши разногласия и несогласие с властями Армении и, как один человек, принять участие во встрече с премьер-министром Николом Пашиняном, которая состоится 22 сентября 2019 г. в Grand Park-е Лос-Анджелеса». Какое у Бабаджаняна представление о размерах Grand Park-а, куда он созывает на митинг около 1 миллиона лос-анджелесских армян, только ему одному известно. Хотя не буду столь строг в оценках, может он фантаст, как и французский писатель-фантаст Ив Гандон. Это, конечно, спорное утверждение, однако мы вправе предположить, что на самом деле в одном он прав, а именно в том, что «у революционной власти изначально было решение о разрешении эксплуатации рудника и заказная сомнительная международная экспертиза была всего лишь способом выиграть время». Жаль, что он не продолжает свою мысль далее с полным на то основанием утверждать, что все выступления подопечных Посольства США в РА и большинства из числа прихлебателей соросовских фондов – имитация, призванная «героизировать» решительные действия «народного премьера», идущего против взбурдаженных ими же граждан Армении. Чтобы у читателей не сложилось мнение, что я до конца не раскрываю свое личное отношение к вопросу об эксплуатации Амулсара, скажу следующее. Любой здравомыслящий человек, прежде чем дать исчерпывающий ответ на вопрос о целесообразности эксплуатации Амулсарского месторождения, должен тщательно проанализировать имеющиеся научные исследования на сей счет, особенно с точки зрения экологической безопасности Армении. Так, еще в 2015 году издательством «Гитутюн» («Наука») Национальной академии наук РА под авторством докторов наук С. Н. Назаретяна, Р. Р. Дургаряна, Т. А. Шахбекяна, А. Г. Григоряна и Л. Б. Мирзояна была издана книга «Региональные разломы территории Армении по геофизическим данным и их сейсмичность», утвержденная к печати Научно-техническим советом Агентства службы сейсмической защиты Министерства территориального управления и по чрезвычайным ситуациям РА. В этой монографии на научной основе изучены региональные разломы территории Армении на основе комплекса геофизических данных, выяснения их роли в генерации сильных землетрясений, оценки сейсмической опасности с учетом возможности некоторых методов среднесрочного сейсмопрогноза. В частности, на стр. 77 на рис. 5.4 изображена схема расчленения региональных разломов на фрагменты по важным гравитационным характеристикам, а на стр. 100 (все той же монографии) на рис. 7.3 изоб-

ражена карта эпицентров землетрясений и активных разломов территории Армении. Так вот регион, охватывающий Амулсарское месторождение, находится в группе сейсмоактивных разломов с возможной силой землетрясений с магнитудой более 6,6 в эпицентре по шкале Рихтера.

Заслуживают серьезного изучения тревоги, высказанные руководителем Центра эколого-ноосферных исследований НАН РА, доктором геологических наук, профессором Арменом Сагателяном, которые он высказал в интервью интернет-порталу Hetq.am. Отвечая на вопрос корреспондента о возможных последствиях эксплуатации Амулсарского месторождения для испытывающих воздействие соседних общин, уважаемый профессор А. Сагателян сказал: «А почему только для испытывающих воздействие общин. Я бы сказал, для всей республики. Амулсарское месторождение богато токсичными веществами I и II классов опасности, которые после разрушения горы очень быстро мобилизуются. Они весьма активно вовлекаются в геолого-углехимический состав и благодаря своей токсичности становятся доминантными.

Это явление наблюдается на всех сульфидных месторождениях Капана, Каджарана, Арманиса. На нетронутом месторождении руда находится в своем природном состоянии, в руде эти элементы находятся в «дремлющем» состоянии, но как только мы начинаем разрушать, они мобилизуются, заражая всю окружающую среду. Под воздействием их агрессивности в системе почва-вода-растительность основные элементы руды отодвигаются на второй план. Природа не имеет механизма самоочищения от тяжелых металлов. Их воздействие на человека ощущается не сразу, так как они не имеют ни запаха, ни вкуса. Воздействие токсичных продуктов питания проявляется через десятки лет и в крайне негативной форме: онкологические заболевания, поражение репродуктивной и наследственной функций. Тяжелые металлы эмбриотоксичны, то есть воздействуют на беременных женщин, мутагенны, то есть влияют на наследственность, канцерогенны – вызывают рак. Эту проблему мы фактически имеем в различных районах Армении, но, не решая ее, спешим создать новую в виде Амулсарского месторождения». В этой связи нельзя не упомянуть статью иностранного члена Российской академии наук, Заслуженного деятеля науки РА профессора Л. Н. Мкртчяна. Так, в своей статье «Медицина будущего – это предохранительная медицина», опубликованной в июньском номере журнала «Будущий врач» Ереванского государственного медицинского университета имени Мхитара Гераци, Левон Никитович прямо указывает на то, что «опасной причиной роста онкологической заболеваемости является тотальное ухудшение экологии, приведшее к прогрессирующему ослаблению противоопухолевой устойчивости взрослых и пожилых людей». Более того, являясь создате-

лем «Эмбрионального противоопухолевого модулятора (ЭПОМ – LM) Мкртчяна, способа получения и применения», защищенного патентом Российской Федерации № 22/080, профессор Л. Н. Мкртчян пишет: «Нет объяснения тому – почему высокоэффективное средство профилактики рака, готовое к промышленному производству, годами остается невостребованным. Неужели так всемогущен нездоровый корпоративный интерес в противораковой борьбе?!» Однако это тема отдельного анализа, причем весьма актуальная, так как в Армении за последние 20 лет зарегистрирован 70% рост онкологических заболеваний. Более того, в начале 2016 года издание World Life Expectancy («Продолжительность жизни в мире») опубликовало доклад по проблематике рака, согласно которому в 2014 году среди 172 стран Армения заняла «почетное» первое место по показателю смертности от онкологических заболеваний. Увы, «революционным» властям Армении не до подобных «бытовых» проблем, тем более министру здравоохранения РА Арсену Торосяну, который усердствует лишь в поиске своих «врагов», причем в лице весьма заслуженных и пользующихся большим уважением в Армении специалистов здравоохранения.

Уважаемый читатель вполне резонно может подумать, что я уж слишком отвлекся от главной темы. Вполне возможно, однако не скрою, что в этом был умысел. Так, ни одно из вышеуказанных исследований, касающихся экологических рисков эксплуатации Амулсарского месторождения, и близко не упоминается в отчетах ELARD и других организаций, осуществляющих мониторинг. Ответ на этот, мягко говоря, казус сколь циничен, столь и ясен: «народный премьер» готовится к визиту в США, причем не только с тем, чтобы 22 сентября т. г. поучаствовать на митинге в Grand Park-е Лос-Анджелеса, а чтобы, что для его болезненного самолюбия чрезвычайно важно, наконец-то пообщаться с президентом США Дональдом Трампом и рассказать ему о нестигаемости «армянского Манделы», а скорее всего, недавно приказавшего долго жить Роберта Мугабе (официально заявленные кумиры Никола Воваевича), при исполнении указаний дяди Сэма, а заодно доложить, что выполнил поручения экс-посла США Ричарда Миллса и настоятельные рекомендации Американской торговой палаты Армении Am Cham. А если американская сторона копнет глубже, то выяснит, что Никол Воваевич скромно промолчал о том, что своим решением о возобновлении эксплуатации Амулсарского золотоносного месторождения пошел против воли Чрезвычайного и Полномочного посла Российской Федерации в РА Сергея Павловича Копыркина, который «глубоко вмешался во внутренние дела суверенного армянского государства» тем, что в социальной сети Facebook опубликовал семейные фотографии с сообщением: «Первый отпуск провели с

семьей в стране аккредитации – в Джермуке. Были впечатлены красотой и богатством природы. Желаем Армении успехов в развитии курортного и туристического потенциала. Рады, что он по достоинству оценивается многими россиянами». И далее расскажет о том, что после этих благодарственных слов посла была развернута очередная низкопробная анти-российская информационная трескотня. Так, 12 сентября т. г. этому событию была посвящена передовица в печально известном антироссийском информационном рупоре Посольства США в РА газете «Жаманак» (ru.1in.am/1268002.html) под заглавием «Какова мудрость армянского народа? Мнение и фото посла РФ». «Аналитики» из 1in.am, в частности, написали: «Вопрос Амулсара является внутренней проблемой Армении и должен быть решен, с одной стороны, чтобы не навредить рейтингу страны, с другой, по логике, не навредить природе, – заявил посол РФ в Армении Сергей Копыркин, отметив, что уверен, армянский народ достаточно мудр, чтобы найти с правительством решение этого вопроса». Далее 1in.am задается вопросом: «А учитывая то, что посол РФ является довольно умелым дипломатом (с чем нельзя не согласиться. – А. Г.) для представления атмосферы и нюансов, несомненно, он очень хорошо представлял себе, так сказать, смысл и восприятие своей фотографии (и в этом также не приходится сомневаться. – А. Г.). Почему посол РФ не высказался открыто против эксплуатации Амулсарского месторождения, обуславливается, пожалуй, тем, что это рассматривалось бы как вмешательство во внутренние дела. Конечно, здесь есть обстоятельство американских дипломатов, которые открытым текстом озабочены судьбой месторождения (в отличие от посла РФ, который озабочен сохранностью природы этого чудного края. – А. Г.). Но они озабочены обоснованием бизнес-инвестиционного рейтинга Армении (сколь трогательно, столь и фальшиво. – А. Г.), а также перспективой внешних инвестиций, считая, что блокирование работы Lydian может заблокировать инвестиционную перспективу Армении». Я приведу ангажированное и нелепое умозаключение авторов передовицы, усмотревших в этом мастер-классе от российского посла аж целый заговор, как-то: «В экономике Армении достаточно большое представительство имеет именно российский капитал – либо непосредственным, либо олигархическим ассоциативным вариантом. Естественно, что у Москвы нет большого желания менять этот статус-кво. Это политическое желание – на уровне Кремля, или корпоративное, на обслуживание которого свою подтекстовую услугу сослужил посол РФ, сказать трудно, однако, несомненно, есть серьезная проблема политической и экономической конкуренции, и Россия или, по крайней мере, российские круги вместе со своими армянскими «провайдерами», мягко говоря, не заинтересованы в такой конкуренции в Армении. В то

время как суверенный интерес Армении требует совершенно противоположного». Надо полагать, что Никол Воваевич, как уже писалось ранее, будучи стратегом галактического масштаба, вполне по-американски осознает, в чем «суверенный интерес Армении».

Чтобы понять столь нескрываемую заинтересованность американской стороны в эксплуатации Амулсарского золотоносного месторождения, приведем некоторые данные об акционерах Lydian International. Так, в числе 8 основных акционеров компании есть офшорная компания Orion Mine Finance Managment I-A Limited, среди акционеров которой значится Red Kite Partners Limited. Согласно информации, размещенной на официальном сайте правительства Бермудских островов, директором Red Kite Partners Limited является лорд Майкл Фармер, характеризующийся как «набожный христианин», Красный коршун и Мистер медь – личность довольно известная в Великобритании: британский бизнесмен, донор Консервативной партии Великобритании с 2001 года, бывший казначей партии, «пожизненный пэр» в Палате лордов. С учетом этого обстоятельства мы вправе предположить, что кардинальная перемена позиции со стороны Никола Воваевича, видимо, не в последнюю очередь объясняется большим интересом весьма влиятельных заправил западного бизнеса, согласно терминологии 1in.am, «олигархически ассоциативно» связанных с сильными мира сего – известным центром силы мировой политики.

Я специально столь подробно остановился на проблеме Амулсара, так как все происходящее вокруг этой темы в конечном счете порождает теперь уже новую пропасть в армянском обществе между сторонниками и противниками эксплуатации Амулсарского золотоносного месторождения на фоне полного отсутствия сколько-нибудь научно обоснованных разъяснений о возможных экологических рисках и угрозах национальной безопасности Армении. Да, да, уважаемый читатель – об угрозах национальной безопасности армянского государства. Ведь если вдуматься, что происходило в Армении в течение последних полутора лет, то неизбежно можно прийти к выводу: делалось все для потери армянской государственности. Поводыри «революционных властей» через своих ставленников поставили граждан Армении перед выбором между «белыми», то есть властями и их приспешниками из числа активистов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», ЛГБТ-сообщества и соросовских выкормышей, с одной стороны, а с другой – «черными», представителями прежних властей и теми, кто не восторге от действующих правителей страны. Далее ими была развернута оголтелая кампания по дискредитации героев Арцахской национально-освободительной войны 1992–1994 гг., сопровождаемая попытками властей РА экспортировать «бархатную революцию» в Республику Арцах посредством целенаправленной работы

по созданию атмосферы недоверия у населения к властям Нагорно-Карабахской Республики, расколу между двумя армянскими государствами... В наши дни Никол Воваевич и сотоварищи пытаются расколоть армянское общество, разделив его на сторонников и противников освоения Амулсарского золотоносного месторождения. Причем следует особо отметить, что планы заокеанских поводырей властей предержащих Армении настолько серьезны, что они приступили к формированию ложной оппозиции из числа вчерашних сподвижников Никола Воваевича. Более того, ими проводится изощренная политика в информационном поле, имеющая целью формировать в сознании наших граждан безальтернативность «революционным» властям РА, ибо политическим противовесом им, благодаря их стараниям, выступают прежние коррумпированные власти. При этом отметим, что имеющийся информационный ресурс, не подконтрольный Пашиняну и К^О, используется также жестко регламентированно, с предоставлением своих возможностей лишь доверенному «кругу избранных», к которым лично у меня нет претензий. Однако сей факт опять-таки играет в пользу николвоваевской пропаганды, нацеленной на разделение армянского общества на «черных» и «белых». Поэтому было вполне ожидаемо, что такое положение дел в Армении не осталось незамеченным в апшеронском султанате. И вовсе не был случайным тот факт, когда на вопрос придворного журналиста о ближайших планах Азербайджана по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта Ильхам Алиев выразился предельно лаконично, сказав, что с этим делом спешить не надо, так как сегодня Армения вместо Азербайджана выполняет необходимую султанату работу. Здесь, однако заметим, что апшеронский султан несколько слукавил, намекая на бездеятельность азербайджанских властей в этом вопросе. Так, 13 сентября т. г. в интернет-издании Minval. az была опубликована статья под заглавием «Репетиция войны: Азербайджан проведет масштабные военные учения», в которой отмечается: «ВС Азербайджана 16–20 сентября проведут широкомасштабные оперативно-тактические учения с привлечением различных видов и родов войск... В учениях примут участие до 10 тыс. человек личного состава военнослужащих, более 100 единиц танков и бронетехники, 120 ракетно-артиллерийских установок разного калибра, реактивных систем залпового огня и минометов, до 20 единиц армейской и фронтовой авиации, а также беспилотные летательные аппараты различного назначения. В ходе учений, которые будут проводиться в сложных условиях, горно-лесистой, скалистой местностях (точь-в-точь совпадающих с рельефом Нагорно-Карабахской Республики. – А. Г.) и радиоэлектронной обстановке, будут выполняться задачи по организации слаженности действий передовых, обходящих отрядов во взаимодействии с

основными ударными группировками, а также артиллерией, авиацией и другими элементами боевого порядка». Увы, признаемся, что заглавие данной публикации выбрано вполне к месту. Но нам отчаиваться вовсе не следует, ибо наш верховный главнокомандующий Никол Пашинян (в военное время) еще загодя подготовил асимметричный ответ: не случайно же 22 сентября т. г. будет созван митинг в Grad Park'e Лос-Анджелеса и уже заявлено о 30 тысячах участников предстоящего митинга. А далее, будьте уверены, уважаемые читатели, услышав пламенную речь непревзойденного популиста Никола Воваевича, участники митинга, полные патриотических чувств, сделают марш-бросок по направлению американских Скалистых гор, а далее выйдут к побережью Атлантического океана (хотя до Тихого океана было бы ближе), а оттуда... до Нагорного Карабаха рукой. Главное, чтобы ветер был попутный... Словом, знай наших.

Уважаемый читатель, будь снисходителен за столь вольное отступление от обсуждаемой темы, оно вынужденное, ибо я не нашел иного способа рельефно представить преступную беспечность Пашиняна и его клики, когда в столь сложное время вместо мобилизации потенциала всего армянства – Армении, Арцаха и Диаспоры, сей стратег занят Facebook-овскими посиделками и оттачиванием словесных бредней по переливанию из пустого в порожнее. Неделей ранее в ИА REGNUM была опубликована моя статья под заглавием «Провокация Пашиняна в Степанакерте угрожает войной против Армении и Арцаха». Теперь же мы должны констатировать новую непреложную истину – отстранение Н. Пашиняна от власти и создание объединенного комитета обороны РА и Республики Арцах с привлечением в ее состав всех и по сей день боеспособных героев национально-освободительной войны 1992–1994 годов – непременное условие предотвращения новой военной агрессии Азербайджана против двух армянских государств. Отстранение же Никола Воваевича можно будет оформить как служебную командировку в США для более подробного ознакомления с его стороны налогоплательщиков наших американских партнеров о «достижениях» по разрушению армянской государственности, бесспорно, имеющих место в РА после государственного переворота. Естественно, предварив свое выступление коротким отчетом о проделанной работе по реализации заветов Джона Болтона, Ричарда Миллса и Американской торговой палаты в Армении.

Вместо послесловия. 15 сентября т.г. ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Отстранение Пашиняна – главное условие предотвращения агрессии Азербайджана». В течение лишь одного дня на сайте Shame.am количество просмотров этой статьи превысило 26680, при этом из 80% оценивших статью читателей оценили ее на «отлично»

(74,29%) и «хорошо» (5,71%). Вместе с тем многие читатели попросили подробнее разъяснить мельком упомянутую в статье информацию о наличии запасов урана в Амулсарском золотоносном месторождении. Чтобы у читателей не сложилось впечатление, что ранее я лишь ради красного словца упомянул о жесткой реакции выдающегося государственного деятеля Армении Карена Серобовича Демирчяна на мою информацию о наличии урана в недрах Армении (полученную мной от высокопрофессионального специалиста в области геологии Рудольфа Арамаисовича Арутюняна), приведу некоторые подробности на сей счет. Так, еще в 2007 году в № 6 «Горного журнала» (к сведению читателей, «Горный журнал» – старейшее, основанное в 1825 году по указу Александра I российское периодическое издание в области горного дела и горных наук) была опубликована статья доктора геолого-минералогических наук Г. П. Алояна под заглавием «Ресурсный потенциал радиоактивного сырья Армении и перспективы его освоения». Также отметим, что «Горный журнал» является весьма авторитетным в области горного дела и горных наук, а в 2018 году решением ВАК Министерства образования и науки РФ журнал включен в «Перечень ведущих рецензируемых научных журналов и изданий, в которых должны быть опубликованы основные научные результаты диссертаций на соискание ученой степени доктора и кандидата наук». Так вот в вышеупомянутой статье Г. П. Алояна (http://prouran.blogspot.com/2011/05/blog-post_1139.html) читаем: «Согласно данным армянских и российских специалистов, в республике выявлено 34 месторождения урана (и частично тория), которые расположены в разных геологических и формационных условиях и, будучи в разной степени или даже мало изученными, могут явиться мощным рудным потенциалом для решения в дальнейшем ряда задач энергетической сферы. ...Вайоцзорская группа представлена Вардемесским, Гортунским, Зовашенским, Елпинским, Амулсарским, Гетапским, Вернашенским, Вайкским и Восточным рудопроявлениями. Наиболее перспективными представляются Вайкское и Амулсарское проявления. ... Амулсарское проявление урана находится в 4 км к юго-востоку от с. Кечут и в 5 км к северо-западу от вершины одноименной горы. Участок сложен порфиритами эоцена, на отдельных участках они превращены в кварциты и гидротермально измененные и окварцованные породы, образующие зону окисления мощностью до 50 м, местами – до 100 м. Отложения эоцена прорываются штоками измененных габбро, габбро-диоритов, гранодиоритов, кварцевых монцонитов и порфиroidных гранит-аплитов. Подземными выработками и буровыми скважинами околонушено 15 участков с вторичным урановым оруденением (минерализацией) в виде отенита, торбернита и метаторбернита (подчеркнуто мною. – А. Г.). Минерализация прослежена на глубину 50–60 м, предполагается,

что она затухает на глубине 100 м. Оконтуренные участки отличаются содержанием урана, размерами, количественным соотношением вторичных минералов. Вторичная минерализация во вмещающих порфировидных гранит-аплитах образует вкрапленность различной густоты и примазки по плоскостям трещин. Содержания урана колеблются в широком пределе – от тысячных долей до 0,5 при среднем содержании 0,025–0,03 % для пяти наиболее значительных по площади участков. *По пяти участкам Амулсарского проявления подсчитано ориентировочно 76 тонн урана, а с учетом урана на ториевом участке общие его запасы могут быть оценены в 100 тонн* (подчеркнуто мною. – А. Г.)».

Я специально ничего не редактировал, чтобы моими возможными оппонентами не был обвинен в приведении «вырванных из общего контекста цитат». Вдумайтесь, уважаемый читатель, «По пяти участкам Амулсарского проявления подсчитано ориентировочно 76 тонн урана, а с учетом урана на ториевом участке общие его запасы могут быть оценены в 100 тонн». Таким образом, эксплуатация Амулсарского золотоносного месторождения, тая в себе риски экологической катастрофы в плане отравления воды озера Севан (Lydian Armenia планирует использовать около 100 тонн цианида натрия в год. То есть в ходе десятилетнего срока освоения Амулсарского месторождения в гидросферу Армении будет сброшено 1000 тонн цианида), таит в себе куда более опасную угрозу радиоактивного заражения населения Республики Армения. То есть мы вправе утверждать, что под угрозой само существование армянской государственности. Увы, это не преувеличение, а всего лишь констатация реальных угроз и вызовов национальной безопасности. В этих условиях, если смотреть правде в глаза, не будет преувеличением утверждение о том, что отстранение Никола Воваевича Пашиняна от должности премьер-министра – не только главное условие предотвращения агрессии Азербайджана, но и гарант существования армянского государства – Республики Армения. То есть разговоры относительно потери инвестиционной привлекательности РА и т. д. и т. п. – всего лишь банальное словоблудие, призванное отвлечь внимание от истинных геополитических замыслов известного центра силы мировой политики и его ближайшего союзника на Ближнем Востоке.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՓԱՇԽՆՅԱՆԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՀԵՌԱՑՆԵԼՈ ԱՂՐԲԵԶԱՆԻ ՈԱԶՄԱԿԱՆ ԱԳՐԵՍԻԱՅԻ ԿԱՆԽՄԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՊԱՅՄԱՆՆ Է

Ահա արդեն մեկուկես տարի Հայաստանի Հանրապետության ամենատարբեր շերտերը ճաշակում են պետական հեղաշրջման պտուղները, որը տեղի ունեցավ 2018թ. ապրիլ–մայիսին: Սույն հոդվածում ես հերթական անգամ օրինակներ չեմ բերի հաստատելու համար, որ Հայաստանի ներկա իշխանությունների գործողությունները լիովին համապատասխանում են Բոստոնի Ալբերտ Էյնշտեյնի ինստիտուտի աշխատակից Ջին Շարփի բեսթսելեր դարձած գրքում շարադրված հանձնարարականներին. գիրքը լույս է տեսել 1993թ. «Բռնապետությունից ժողովրդավարություն» վերնագրով: Նշեմ միայն, որ այդ գրքի հավելվածը «Ոչ բռնի գործողությունների 198 մեթոդ» (Gene Sharp. »The 198 Methods of Non Violent Action») վերնագրով դարձել է գործնական ձեռնարկ Հայաստանում պետական հեղաշրջման պարագլուխների, ավելի ճիշտ՝ նրանց անդրկուլիսյան տիկնիկավարների համար: Այս մասին հարգելի ընթերցողն ավելի մանրամասն կարող է ծանոթանալ 2018թ. մայիսի 18-ին «Аргументы недели в Армении» շաբաթաթերթում հրապարակված «Արտաշես Գեղամյան. Հայաստանը չի՞ դառնա կույրերի կույր ուղեվարների գոհը» (iravunk.com/ru/news/8429), 2019թ. մարտի 29-ին հրապարակված «Հայոց պետականության հիմքերի խափանումը» (regnum.ru/news/polit/2601722.html) հոդվածներում:

Սակայն պնդել, թե պետական հեղաշրջումից հետո ՀՀ իշխանությունները ձեռնամուխ են եղել ստեղծարար աշխատանքի՝ կնշանակեր բացարձակապես չհասկանալ այն գործընթացները, որոնք մեր օրերում տեղի են ունենում Հայաստանում: Պետական հեղաշրջումը կամ «թավշյա հեղափոխությունը», ինչպես այն անվանում են ՀՀ «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչն ու ԿՕ-ն, մտել է եզրափակիչ փուլ՝ հայոց պետականության քայքայման փուլ: Հարգելի ընթերցողները կարող են տարակուսած հարցնել. իսկ այդ ի՞նչ վախից դրված են նրանք քանդում պետությունը, որտեղ ունեն լիակատար իշխանություն օրենսդիր և գործադիր մարմիններում: Եվ հարցը միանգամայն տեղին կլինի, թեկուզև այն հաշվառմամբ, թե ով է Հայաստանում հիմա իշխանությունում: Պատասխանը կլինի շատ պարզ. լիակատար անձեռնհասությունը, որը խորանում է մեր տարածաշրջանում համաշ-

խարհային քաղաքականության ուժի կենտրոնի և նրա կամակատարների կողմնակալությամբ, որին Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքը, մեր երկրի բարեկամական հարաբերություններն Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ խիստ խանգարում են իրականացնել իր հեգեմոն նկրտումները Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում: Այսպես, ընդամենը մի քանի տարի առաջ անգամ մղծավանջային երազում հնարավոր չէր պատկերացնել, որ մի երկրում, որը մեր թվականության 301 թվականին աշխարհում առաջինն է ընդունել Քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն, իշխանության կգան իրենց զբաղեցրած պաշտոններին միանգամայն անհամարժեք անձինք՝ ռազմաշունչ պոպուլիստ Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորությամբ, որին երկրպագուները քնքշորեն «ժողվարչապետ» են ասում: Կարծում ենք, որ ՀՀ ներկայիս իշխանությունների լիակատար անհամարժեքությունը լիովին հիմնավորված է իմ (թող ների ինձ ընթերցողն անհամեստության համար) «Իշխանությունների անհամարժեքությունը սպառնալիք է Հայաստանի ազգային անվտանգությանը» հոդվածում, որը հրապարակվել է 2019թ. հունիսի 17-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում (regnum.ru/news/polit/2649024.html): Հոդվածում ներկայացված տազնապների հաստատումն են նոր բողոքի հուզումները, որոնք ընդգրկել են հայ հասարակության մի մասին ՀՀ կառավարության չափից ավելի չկշռադատված, իսկ ավելի շուտ՝ օվկիանոսի այն կողմից թելադրված գործողությունների պատճառով: Նկատի ունեն Հայաստանի այն քաղաքացիների բողոքի շարժումը, ովքեր համաձայն չեն Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման աշխատանքների շարունակման հետ: Որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի որն է հարցի էությունը, նշենք, որ Ամուլսարում, որը գտնվում է Հայաստանի հարավ-արևելքում, Արփա և Որոտան գետերի մեջտեղում, հայտնի Ջերմուկ առողջարանային քաղաքի մոտ, 2006թ. պաշտոնական վարկածի համաձայն, երկրաբանները հայտնաբերեցին Հայաստանում ոսկու ամենախոշոր հանքավայրը: Հանուն արդարության նշենք, որ իրականում դրանից առաջ էլ մեր երկրաբաններին ու նաև Հայկական ԽՍՀ իշխանություններին ստույգ հայտնի էր մեր ընդերքի յուրաքանչյուր քառակուսի մետրի պարունակությունը Հայաստանի ողջ տարածքում: Սակայն պաշտոնական Երևանը ոչ միայն չի ազդարարել այդ տեղեկությունը, այլև, ավելին, դրա լուսաբանման վրա տաբու դրվեց, քանի որ Խորհրդային Հայաստանի ղեկավարությունը հիանալի հասկանում էր հանրապետության ընդերքի արդյունաբերական շահագործման կործանարար էկոլոգիական հետևանքները: Արդեն ավելի քան չորս տասնամյակ անց ավելի հստակ են մտաբերում իմ գրույցը Հայկական ԽՍՀ ականավոր պետական գործիչ, Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար, լուսահոգի Կարեն Սերոբի Դեմիրճյանի հետ: Այդ տարիներին Կարեն Սերոբովիչի օգնականը լինելով, ընդունված կարգի համաձայն, աշխատանքային օրվա սկզբին ես զեկուցում էի նրան մամուլի նորությունների

մասին: Մի անգամ, օգտվելով առիթից, ես հարցրի. իսկ ճիշտ է՞, որ Հայաստանի հարավ-արևելքում, Մեղրիի, Ազիզբեկովի, Եղեգնաձորի շրջանների ընդերքում (հենց այստեղ է գտնվում Ամուլսարի հանքը) կան ոսկու և ուրանի հանքեր: Կարեն Սերոբովիչը մտահոգ հայացքով նայեց ինձ և հետաքրքրվեց, թե որտեղ են կարդացել այդ մասին: Այդ ժամանակ ես նրան խոստովանեցի գրույցի մասին, որը նախօրեին ունեցել էի փեսայիս՝ Ռուդոլֆ Արամայիսի Հարությունյանի հետ, որը երկար տարիներ եղել էր Մեղրիի շրջանի երկրաբանահետախուզական արշավախմբի ղեկավարը, իսկ հետագայում՝ Երկրաբանության վարչության պետի տեղակալ, Հայկական ԽՍՀ գլխավոր երկրաբան: Նշեմ, որ Ռուդոլֆ Արամայիսովիչը բարձրորակ երկրաբան էր ու դեռևս 1972թ. երկրաբանահանքաբանական գիտությունների թեկնածուի թեզ էր պաշտպանել՝ «Հայկական ԽՍՀ Մեղրիի շրջանի ոսկու հանքավայրերի և հանքակուտակումների երկրաբանությունը» թեմայով: Կ. Ս. Դեմիրճյանը, բացատրություններս լսելով, իրեն հատուկ բարյացակամ հեզմանքով հանձնարարեց, որ փեսայիս հաղորդեմ իր խրատը՝ մոռանալ այդ թեման: Դա ասվել էր ինձ համար հասկանալի՝ երևանյան համուիստով խոսվածքով, որը գրականի թարգմանած նշանակում էր՝ գլուխս մի արդուկեք, ուղեղս էլ մի պուդրեք: Հիմնալի իմանալով հանրապետության համար անվերականգնելի հնարավոր էկոլոգիական կորուստների մասին՝ Խորհրդային Հայաստանի ղեկավարությունը երկրի արդյունաբերական զարգացման ապագան տեսնում էր ռադիոէլեկտրոնային արդյունաբերության լայն ներդրման և հաշվողական տեխնիկայի մշակման ու արտադրության ծեռնարկություններ բացելու մեջ: Եվ պետք է գոհունակությամբ խոստովանել, որ այս առումով Հայաստանը ԽՍՀՄ միութենական հանրապետությունների ավանգարդում էր: Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողն այս նոստալգիական հուշերիս համար այն փառապանծ տարիների մասին: Այսքան մանրամասն չէի ներկայացնի դրանք, եթե այսօր մենք չդառնայինք Հայկական ԽՍՀ առաջնորդների կանխատեսումների ակտուալության ականատեսները, որոնք, ավաղ, մեր խառնակ ժամանակներում վիճարկվում են մեր ամերիկյան գործընկերների կողմից: Այո, այո, հարգելի ընթերցող: Դեռևս 2018թ. հուլիսին «Ազատություն» ռադիոյի թղթակցի հետ գրույցում ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպան Ռիչարդ Միլսն ընդգծեց, որ պոտենցիալ ներդրողների համար նաև շատ կարևոր է, թե ինչպես կառավարությունը՝ Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորությամբ, կլուծի էկոլոգիական ոլորտում առկա խնդիրները: Որպես օրինակ Ռ. Միլսը ներկայացրեց Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործումը. «Ամերիկացի պոտենցիալ ներդրողները ցանկանում են տեսնել, թե ինչպես է կառավարությունը վերաբերվում այն խնդիրներին, որոնք կապված են ինչպես ամերիկյան, այնպես էլ տեղի ընկերությունների հետ: Արժանանո՞ւմ են արդյոք դրանք արդարացի վերաբերմունքի, երբ քննում են դրանց հարկային գործունեությունը: Նրանք նաև հետևում են այն հարցերին, որոնք կապված են Lydian ընկերության և

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

այն բանի հետ, թե ինչպես է կառավարությունը լուծում նման զգայուն և վիճելի հարցերը, արժանանում է արդյոք Lydian ընկերությունը արդարացի վերաբերմունքի այդ գործընթացում» («ԱՄՆ դեսպանը խոսեց Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման մասին – Նորություններ», <http://dialogorg.ru/news/071818-snchfutoy/>): Էլ ավելի խանդավառալի հոգատարություն և միաժամանակ տարակուսանք այս հաշվով դրսևորեց Հայաստանում Ամերիկյան առևտրային պալատը (Am Cham), որը վերջերս նամակով դիմել է վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանին այն իրավիճակի առիթով, որը երկար ժամանակ ստեղծվել է «Lydian Armenia» ընկերության Ամուլսարի հանքի շուրջ: Նամակում, մասնավորապես, նշվում է. «Համոզված ենք, որ ներդրումների հանդեպ արդարացի և իրավաչափ վերաբերմունքը չափազանց կարևոր է ոչ միայն տեղի և արտասահմանյան ընկերությունների համար, որոնք Am Cham-ի անդամներ են, այլև տնտեսության զարգացումն ու ժողովրդի բարեկեցությունն ապահովելու... Մենք ափսոսում ենք այն առիթով, որ 3-րդ աուդիտի անցկացումից հետո և այն դեպքում, երբ դուք հաստատեցիք (նկատի ունի իրեն՝ Նիկոլ Վոլակիչին, իրեն սիրելիին – Ա. Գ.) Lydian Armenia-ի համապատասխանության փաստը էկոլոգիական բարձր չափորոշիչներին (հղումը «Ժողվարչապետի» և նրա ղեկավարած կառավարության ձեռնհասությանը էկոլոգիայի հարցերում հպարտության զգացում է առաջացնում մեր կառավարության համար և նրա «պրոֆեսիոնալիզմի» բացառիկության գիտակցում, ինչում ընթերցողը կհամոզվի ստորև – Ա. Գ.), նրա իրավունքը ծրագրի տարածքի հանդեպ դեռևս չի վերականգնվել և, ավելին, քննարկվում է ևս մեկ՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատականի անցկացման հնարավոր անհրաժեշտությունը... Դա միանշանակ բացասական ազդակներ է ուղղում պոտենցիալ ներդրողներին (որոնք, պետք է կարծել, հերթ են կանգնել, որ որքան հնարավոր է շուտ ներդրումներ անեն Հայաստանի տնտեսությունում և որոնք անկախության 28 տարիների ընթացքում դեռ չեն հասել – Ա. Գ.) և Հայաստանը դարձնում երկիր, որը իրապուրիչ չէ ներդրումների համար: Հաշվի առնելով այն, որ պետությունը ջանքեր չի խնայում Հայաստան ներդրումներ ներգրավելու համար (հանուն արդարության նշենք, որ ՀՀ կառավարության ջանքերի շնորհիվ մեկուկես տարում ուղղակի օտարերկրյա ներդրումները Հայաստանի տնտեսությունում էապես կրճատվել են – Ա. Գ.), պոտենցիալ ներդրողները միևնույն ժամանակ նշում են, որ ներդրումներ կատարող օտարերկրյա ընկերությունները Հայաստանում պաշտպանված չեն և արժանանում են անարդարացի վերաբերմունքի»: Իրոք նախանձելի հոգատարություն է, չէ՞, Հայաստանում ներդրումների ներգրամվան մասին («Իրավիճակն Ամուլսարի շուրջ Հայաստանն անհրապույր է դարձնում ներդրումների համար, Am Cham», 2 սեպտեմբերի 2019թ., <https://news-armenia.am/news/economy/situatsiya-vokrug-amulsara-delaet-armeniy-neprivlekatelnoy-dly-investitsiy-amcham>): Ընթերցողներին տեղեկացնենք

այն մասին, որ քիչ չեն մասնագետները, ովքեր Ամուլսարի հանքի շահագործումն անվանում են չարդարացված իրագործման համար, ընդ որում՝ ուրանի պաշարների առկայության մասին տեղեկությունը, չիմացությամբ, թե՞ այլ պատճառներով, լռության է մատնվում: Նշենք նաև, որ այսօրվա դրությամբ Ամուլսարի ապացուցված և հավանական պաշարները կազմում են 2,42 մլն ունցիա ոսկի (մոտ 75 տոննա) և 11,29 մլն ունցիա (մոտ 351 տոննա) արծաթ: Նշենք, որ Lydian International ընկերությունը, համաձայն ներկայացված ծրագրի, նախատեսում է 0,7 գրամ ոսկի կորզել մեկ տոննա հանքանյութից՝ խոստանալով ՀՀ պետական բյուջե վճարել տարեկան \$30 մլն:

Կարծում եմ, որ ընթերցողն իրավունք ունի տալու ևս մեկ հարց, այն է. այդ ինչո՞ւ է հանկարծ վերջին ամիսներին բողոքի շարժման նման կտրուկ ակտիվացում տեղի ունեցել Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման շուրջ: Չէ՞ որ խնդիրը նոր չէ: Այս հարցին պատասխանելու համար որոշ պարզաբանումներ կատարենք ոչ հեռավոր անցյալից: Այսպես, 2018թ. նոյեմբերին (այսինքն՝ Հայաստանում 2018թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո) ՀՀ Քննչական կոմիտեի (այսուհետ՝ ՔԿ) հատկապես կարևոր գործերի հետաքննության Գլխավոր վարչությունում հայտարարվեց Ամուլսարի ոսկեբեր կվարցիտային հանքի շահագործման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության միջազգային գնահատականի ընթացակարգի մասին, ինչպես նաև «շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատականի և հանքի շահագործման ժամանակ էկոլոգիական և սոցիալական ազդեցության գնահատականի հաշվետվությունների փորձաքննության համար»: Մինչ այդ տեղեկացվել էր, որ ՔԿ-ում քաղաքացուց ստացվել էր տեղեկություն շրջակա միջավայրի աղտոտման մասին »Lydian Armenia» ՓԲԸ-ի կողմից Ամուլսարի ոսկեբեր կվարցիտների հանքի շահագործման ժամանակ: Ըստ երևույթին, հայտատուները լավ տեղեկացված են, որ Քննչական կոմիտեում քիչ չեն բարձրադրոժեսիոնալ մասնագետները ոչ միայն Հայաստանում սահմանադրական կարգի տապալման մասով մտացածին «քաղաքական հանցագործությունների» հետաքննության գծով, այլև էկոլոգիայի ոլորտում: Հատկանշական է նաև ՔԿ հաղորդումն այս հաշվով. «Նյութերի պատրաստման ընթացքում տվյալներ ստացվեցին այն մասին, որ ՀՀ Բնության պահպանության նախարարության համապատասխան պաշտոնատար անձինք, տեղեկացված լինելով շրջակա միջավայրի քիմիական աղտոտման վտանգավոր ռիսկերի մասին՝ սույն համալիրի շահագործման դեպքում, միտումնավոր թաքցրել են բնակչությունից շրջակա միջավայրի աղտոտման մասին տեղեկությունը քիմիական նյութերով, որոնք վտանգավոր են մարդկանց կյանքին և առողջությանը»: Գովելի է, կմտածի ընթերցողը, որ ՔԿ-ն ի վերջո հասել է ճշմարտությանը: Հետո ավելի հետաքրքիր է: Ինչպես ընդգծում է ՔԿ-ն, հաշվի առնելով, որ պատրաստված նյութերում ակնհայտ են հանցագործության նշանները,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

որոնք նախատեսված են ՀՀ Քրեական օրենսգրքի 282 հոդվածի 1-ին մասում, քրեական գործ է հարուցվել (ինչը կենցաղային լեզվի թարգմանած նշանակում է շրջակա միջավայրի աղտոտման մասին տեղեկությունների թաքցնում կամ միտումնավոր աղավաղում): Մշակված է քննչական պլան, և նախաձեռնվում են անհրաժեշտ քննչական գործողություններ՝ ապահովելու համար համակողմանի, օբյեկտիվ և լիակատար հետաքննություն»: Ուզում ես բացականչել՝ ցնծացե՛ք, Հայաստանի քաղաքացիներ, ՔԿ-ն, որն անձամբ «Ժողվարչապետի» խնամարկյալն է, և որը ցայժմ ասոցացվում էր Հայաստանի քաղաքացիների գիտակցությունում ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ մոգոնված քրեական գործի հետ, վերջապես վերադարձել է օրենսդրական դաշտ... և արդյունքները երկար սպասել չտվեցին: Այսպես, արդեն ս.թ. օգոստոսի 28-ին Նիկոլ Վովակիչը տեսակոնֆերանս անցկացրեց Earth Link Advanced Resources Development (ELARD) միջազգային փորձագիտական խմբի հետ, որը նախօրեին՝ ս.թ. օգոստոսի 15-ին, ՔԿ քրեական վարույթի շրջանակում «հարուստ» Հայաստանի համար բավական համեստ գումարով՝ \$400 հազարով հրապարակեց իր եզրակացությունը, որից հետևում է, որ էկոլոգիական սպառնալիքներ Ամուլսարի շահագործումից չկան, իսկ հնարավոր ռիսկերը վերահսկելի են: Անդադրում Նիկոլ Վովակիչը ս.թ. սեպտեմբերի 9-ին Facebook-ի իր էջում հերթական ուղիղ եթերով ասաց, որ ներկա պահին չկան իրավական հիմքեր արգելելու Ամուլսարի հանքի շահագործումը, ուստի կոչ արեց Ջերմուկի բնակիչներին ապաշրջափակել Ամուլսարի հանք տանող բոլոր ճանապարհները: Նշենք նաև, որ ս.թ. սեպտեմբերի 5-ին բացահայտ ահաբեկչական հովեր ունեցող «Սասնա ծռեր» կուսակցության ղեկավարները, որոնք իրենց քաղաքական գործունեությունն սկսել են Երևան քաղաքի պարեկապահակային ծառայության գնդի զինված զավթմամբ և երեք ոստիկանի սպանությամբ, ընդունվել են իր՝ Նիկոլ Վովակիչի կողմից, և նրանց ղեկավար Ժիրայր Սեֆիլյանի խոսքով՝ նախազգուշացրել են անվախ «Ժողվարչապետին» այն մասին, որ շատերն անհամբերությամբ սպասում են, թե երբ է Փաշինյանը հանելու հանքի շահագործման արգելքը, որովհետև անմիջապես կսկսվեն անկարգություններ և հուզումներ, ստիպված կլինեն գործի դնել ոստիկանությունը, և այդ ժամանակ Փաշինյանի վարկանիշը կհասնի գրոյի: Հետաքրքիր է, որ Սեֆիլյանը, ընդ որում, խոստովանել է, որ «Սասնա ծռերը» նույնպես կապստամբի, եթե Ամուլսարը թույլ տան շահագործել: Պակաս հետաքրքիր չէ նաև այն, որ անթաքույց ռուսատյաց, ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր Արման Բաբաջանյանը դեռևս ս.թ. օգոստոսի 20-ին Facebook-ի իր էջում գրել էր. «Իշխանությունների բացարձակ անգործությունը վերոնշյալ մեկուկես տարում (պետական հեղաշրջումից հետո – Ա. Գ.) հիմնավորված է դարձնում այն վարկածը, որ հեղափոխական իշխանությունը (նկատի ունի Նիկոլ Վովակիչին և ԿՕ-ին – Ա. Գ.) սկզբից ևեթ ուներ հանքի շահագործման հանգուցալուծման մասին

որոշումը, և պատվիրված կասկածելի միջազգային փորձաքննությունն ընդամենը ժամանակ չափելու միջոց էր: Անհաջող միջոց: Իշխանությունները, հասարակության հետ այս չափազանց կարևոր հարցի վերաբերյալ երկխոսություն վարելու, իրական երկխոսության գնալու փոխարեն գնացին ըստ էության ստվերային ճանապարհով, ինչի արդյունքում իշխանությունների համար հիմք դարձավ ոչ թե հասարակության կարծիքը, այլ կասկածելի միջազգային փորձաքննությունը»: Հիշեցնենք ընթերցողներին, որ այս նույն գործիչը երկու-երեք օր առաջ Facebook-ի իր էջի ուղիղ եթերով ասել էր. «Իմ հայրենակիցներ Լոս Անջելեսից, կոչ եմ անում ձեզ մի կողմ դնել ձեր բոլոր տարածայնությունները Հայաստանի իշխանությունների հետ և անհամաձայնությունը, և մի մարդու պես մասնակցել վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հետ հանդիպմանը, որը տեղի կունենա 2019թ. սեպտեմբերի 22-ին Լոս Անջելեսի Grand Park-ում»: Թե ինչ պատկերացում ունի Բաբաջանյանը Grand Park-ի չափերի մասին, որտեղ հանրահավաքի է կանչում մոտ 1 մլն լոսանջլեցցի հայերին, միայն իրեն է հայտնի: Թեև այդքան խիստ չեմ լինի գնահատականներիս հարցում, գուցե նա ֆանտաստ է, ինչպես և ֆրանսիացի ֆանտաստ գրող Իվ Գանդոնը: Սա, իհարկե, վիճելի պնդում է, բայց մենք իրավունք ունենք ենթադրելու, որ իրականում մի բանում նա իրավացի է՝ այն հարցում, որ «հեղափոխական իշխանությունը սկզբից ևեթ ուներ հանքի շահագործման հանգուցալուծման մասին որոշումը, և պատվիրված կասկածելի միջազգային փորձաքննությունն ընդամենը ժամանակ չափելու միջոց էր»: Ափսոս, որ նա չի շարունակում միտքն այնուհետև՝ պնդելու լիակատար հիմնավորմամբ, որ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության հովանավորյալների ու սորոսյան ֆոնդերի լափակերների մեծ մասի բոլոր ելույթները իմիտացիա են, որ կոչված է «հերոսացնելու» «ժողվարչապետի» վճռական քայլերը, որ դեմ է գնում իր կողմից խռովված քաղաքացիներին: Որպեսզի ընթերցողները կարծիք չկազմեն, թե ես մինչև վերջ չեմ բացահայտում իմ անձնական վերաբերմունքը Ամուլսարի շահագործման հարցում, ասեմ հետևյալը: Ցանկացած առողջ դատող մարդ, նախքան սպառիչ պատասխան տալը Ամուլսարի հանքի շահագործման նպատակահարմարության հարցին, պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրի դրա վերաբերյալ գիտական հետազոտությունները, հատկապես Հայաստանի էկոլոգիական անվտանգության տեսակետից: Այսպես, դեռ 2015թ. ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի «Գիտություն» հրատարակչությունը՝ գիտությունների դոկտորներ Ս.Ն. Նազարեթյանի, Ռ.Ռ. Դուրգարյանի, Տ.Ա. Շահբեկյանի, Ա.Գ. Գրիգորյանի և Լ.Բ. Միրզոյանի հեղինակությամբ, հրատարակեց «Հայաստանի տարածքի տարածաշրջանային բեկվածքները ըստ երկրաֆիզիկական տվյալների և դրանց սեյսմիկության» գիրքը <http://www.geokniga.org/bookfiles/geokniga-regionalnye-razlomy-territorii-armenii-po-geofizicheskim-dannym-i-ih-seysmi.pdf>, որը տպագրման է երաշխավորվել ՀՀ Տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ների նախարարության Սեյսմիկ պաշտպանության ծառայության գործակալության գիտատեխնիկական խորհրդի կողմից: Այդ գրքում գիտական հիմքերի վրա ուսումնասիրված են Հայաստանի տարածքի տարածաշրջանային բեկվածքները երկրաֆիզիկական տվյալների համալիրի, ուժեղ երկրաշարժերի գեներացման հարցում դրանց դերի, սեյսմիկ վտանգի հիման վրա, հաշվի առնելով միջնաժամկետ սեյսմիկ կանխատեսման որոշ մեթոդներ: Մասնավորապես, 77-րդ էջի 5.4 նկարում պատկերված է «Տարածաշրջանային բեկվածքների»՝ ըստ կարևոր ձգողական բնութագրերի մասնատման սխեման, իսկ 100-րդ էջում (նույն գրքի), 7.3 նկարում պատկերված է «Երկրաշարժերի էպիկենտրոնների և Հայաստանի տարածքի ակտիվ բեկվածքների» քարտեզը: Եվ ահա, տարածաշրջանը, որն ընդգրկում է Ամուլսարի հանքը, գտնվում է սեյսմաակտիվ բեկվածքների խմբում՝ էպիկենտրոնում Չարլզ Ռիխտերի սանդղակով ավելի քան 6,6 մագնիտուդ ուժգնությամբ երկրաշարժի հնարավորությամբ:

Լուրջ ուսումնասիրության են արժանի այն տազնապները, որոնք արտահայտել է ՀՀ ԳԱԱ Էկոլոգանոոսֆերային հետազոտությունների կենտրոնի ղեկավար, երկրաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արմեն Սաղաթեյանը, որոնք նա հայտնել է Hetq.am ինտերնետ պորտալի հարցազրույցում: Պատասխանելով թղթակցի՝ հարևան համայնքների վրա Ամուլսարի հանքի շահագործման ազդեցության հնարավոր հետևանքների մասին հարցին՝ հարգարժան պրոֆեսոր Ա.Սաղաթեյանն ասել է. «Իսկ ինչո՞ւ միայն ազդեցության ենթակա համայնքները: Ես կասեի՝ ամբողջ հանրապետությունը: Ամուլսարի հանքը հարուստ է I եւ II դասի վտանգավորության թունավոր նյութերով, որոնք լեռան քանդելուց հետո շատ արագ կմոբիլիզացվեն: Դրանք շատ ակտիվ կներգրավվեն երկրաբանաքիմիական կազմում և իրենք թունավորության շնորհիվ կդառնան գերիշխող: Այս երևույթը նկատվում է Կապանի, Քաջարանի, Արմանիսի բոլոր սուլֆիդային հանքերում: Անձեռնմխելի վիճակում հանքն իր բնական վիճակում է գտնվում, հանքաքարում այդ տարրերը «քնած» վիճակում են, բայց հենց որ մենք սկսենք քանդել, դրանք կմոբիլիզացվեն՝ վարակելով ողջ շրջակա միջավայրը: Դրանց ազդեցիվության ազդեցությամբ ընդերք-ջուր-բուսականություն համակարգում հանքի տարրերը երկրորդ պլան են մղվում: Բնությունը չունի ծանր մետաղներից ինքնամաքման մեխանիզմ: Դրանց ազդեցությունը մարդու վրա զգացվում է ոչ անմիջապես, քանի որ դրանք ոչ հոտ ունեն, ոչ համ: Թունավոր սննդամթերքների ազդեցությունն ի հայտ է գալիս տասնյակ տարիներ հետո և չափազանց բացասական ձևով. օնկոլոգիական հիվանդություններ, վերարտադրողական և ժառանգական ֆունկցիայի ախտահարումներ: Ծանր մետաղները էմբրիոթունավոր են, այսինքն՝ ազդում են հղի կանանց վրա, մուտացիա են ծնում, այսինքն՝ ազդում են ժառանգականության վրա, քաղցկեղածին են՝ քաղցկեղ են առաջացնում: Այս խնդիրը մենք փաստորեն ունենք Հայաստանի տարբեր շրջաններում,

բայց, այն չլուծելով, շտապում ենք ստեղծել նորը՝ Ամուլսարի հանքի տեսքով»: Այս առնչությամբ չի կարելի չհիշատակել Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի արտասահմանյան անդամ, ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր Լ.Ն. Մկրտչյանին: Այսպես, իր «Ապագայի բժշկությունը դա կանխարգելիչ բժշկությունն է» հոդվածում, որը հրապարակվել է Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի «Ապագա բժիշկ» ամսագրի հունիսյան համարում, Լևոն Նիկիտովիչն ուղղակի մատնանշում է այն մասին, որ «Օնկոլոգիական հիվանդությունների աճի վտանգավոր պատճառը էկոլոգիայի համատարած վատթարացումն է, որը հանգեցնում է մեծահասակների և տարեց մարդկանց հակաուռուցքային կայունության խորացող թուլացման»: Ավելին, լինելով Մկրտչյանի «Սաղմնային հակաուռուցքային մոդուլատորի (ՍՀՈՄ - LM) ստացման և կիրառման միջոցի» ստեղծողը, որն ամրագրվել է Ռուսաստանի Դաշնության N 22/080 պատենտով, պրոֆեսոր Լ. Ն. Մկրտչյանը գրում է. «Բացատրություն չկա, թե ինչու է «քաղցկեղի կանխարգելման բարձրարդյունավետ միջոցը, որը պատրաստ է արդյունաբերական արտադրման համար», տարիներ մնում չպահանջված: Մի՞թե այդքան ամենագոր է անառողջ կորպորատիվ շահը հակաքաղցկեղային պայքարում»: Սակայն սա առանձին ուսումնասիրության թեմա է, ընդ որում՝ բավական արդիական, քանի որ Հայաստանում վերջին 20 տարիներին գրանցվել է օնկոլոգիական հիվանդությունների 70% աճ: Ավելին, 2016թ. սկզբին World Life Expectancy («Կյանքի տևողությունն աշխարհում») պարբերականը հրապարակել է զեկույց քաղցկեղի խնդրի վերաբերյալ, որի համաձայն՝ 2014թ. 172 երկրների շարքում Հայաստանը զբաղեցրել է «պատվավոր» առաջին տեղն օնկոլոգիական հիվանդություններից մահացության ցուցանիշով: Ավաղ, Հայաստանի «հեղափոխական» իշխանությունները նման «կենցաղային» խնդիրներով զբաղվելու ժամանակը չունեն, մանավանդ ՀՀ առողջապահության նախարար Արսեն Թորոսյանը, որը ջանադիր է միայն իր «թշնամիներին» որոնելիս, ընդ որում՝ հանձինս բավական արժանի և Հայաստանում առողջապահության ոլորտում մեծ հարգանք վայելող մասնագետների:

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է մտածել, որ ես շատ շեղվեցի գլխավոր թեմայից: Միանգամայն հնարավոր է, սակայն, չեն թաքցնի, որ դրանում իմաստ կար: Այսպես, վերոնշյալ հետազոտություններից ոչ մեկը, որոնք վերաբերում են Ամուլսարի հանքի շահագործման էկոլոգիական ռիսկերին, անգամ չի էլ հիշատակվում ELARD-ի և մոնիթորինգ իրականացնող այլ կազմակերպությունների հաշվետվություններում: Այս, մեղմ ասած, կազուսի պատասխանը որքան ցինիկ, նույնքան էլ պարզ է. «Ժողվարչապետը» պատրաստվում է այցելել ԱՄՆ, ընդ որում՝ ոչ միայն որպեսզի ս.թ. սեպտեմբերի 22-ին մասնակցի լուսանջելեսյան Grand Park-ի հանրահավաքին, այլև որպեսզի, ինչը նրա հիվանդագին ինքնա-

Ա. զԵՂԱՄՅԱՆ

սիրության համար չափազանց կարևոր է, վերջապես շփվի ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի հետ և պատմի նրան «հայ Մանդելայի», ավելի շուտ՝ վերջերս մահկանացուն կնքած Ռոբերտ Մուզաբեի (Նիկոլ Վովակիչի պաշտոնապես հայտարարված կուռքերը) աննկունության մասին քեռի Սեմի ցուցումները կատարելու գործում, հետևել գեկուցի, որ կատարել է ԱՄՆ նախկին դեսպան Ռիչարդ Միլսի հանձնարարությունները և Հայաստանի Ամերիկյան առևտրային պալատի՝ Am Cham-ի համառ հանձնարարականները: Իսկ եթե ամերիկյան կողմն ավելի խորանա, ապա կպարզի, որ Նիկոլ Վովակիչը համեստորեն լռել է այն մասին, որ Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման վերականգնման իր որոշմամբ դեմ է գնացել ՀՀ-ում Ռուսաստանի Դաշնության Արտակարգ և լիազոր դեսպան Սերգեյ Կոպիրկինի կամքին, որը «խորապես միջամտել է ինքնիշխան հայկական պետության ներքին գործերին» նրանով, որ Facebook սոցիալական ցանցում հրապարակել է ընտանեկան լուսանկարներ՝ մակագրությամբ. «Առաջին արձակուրդս անցկացրի ընտանիքիս հետ հավատարմագրման երկրում, Զերմուկում: Տպավորված էինք բնության գեղեցկությամբ և հարստությամբ: Ցանկանում ենք Հայաստանին հաջողություններ ամառանոցային և առողջարանային զբոսաշրջային պոտենցիալի զարգացման գործում: Ուրախ ենք, որ այն ըստ արժանվույն է գնահատվում շատ ռուսաստանցիների կողմից»: Եվ այնուհետև կպատմի այն մասին, որ դեսպանի այս երախտագիտական խոսքերից հետո ծավալվել է հերթական ցածրահարգ հակառուսական տեղեկատվական բարբաջանքը: Այսպես, ս.թ. սեպտեմբերի 12-ին այդ իրադարձությանը նվիրվեց ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության տխրահռչակ հակառուսական տեղեկատվական խոսափողի՝ «Ժամանակ» թերթի առաջնորդողը (ru.1in.am/1268002.html)՝ «Որն է հայ ժողովրդի իմաստությունը. ՌԴ դեսպանի կարծիքն ու լուսանկարը» վերնագրով: 1in.am-ի վերլուծաբանները, մասնավորապես, գրել են. «Ամուլսարի հարցը Հայաստանի ներքին խնդիրն է և պետք է լուծվի մի կողմից երկրի վարկանիշը, մյուս կողմից՝ բնությունը չվնասելու տրամաբանությամբ, հայտարարել է Հայաստանում ՌԴ դեսպան Սերգեյ Կոպիրկինը՝ նշելով, որ վստահ է՝ հայ ժողովուրդը բավական իմաստուն է կառավարության հետ այդ հարցի լուծումը գտնելու համար»: Այնուհետև 1in.am-ը հարց է տալիս. «Իսկ հաշվի առնելով այն, որ ՌԴ դեսպանը բավականին հմուտ դիվանագետ է (ինչին չի կարելի չհամաձայնել – Ա. Գ.) մթնոլորտն ու նրբերանգները պատկերացնելու համար, թերևս անկասկած է, որ նա շատ լավ էր պատկերացնում իր լուսանկարի, այսպես ասած, տողատակային ընկալումն ու իմաստը (և այստեղ նույնպես կասկածելու հարկ չկա – Ա. Գ.): Թե ինչու ՌԴ դեսպանը բաց չէր արտահայտվում Ամուլսարի հանքի շահագործման դեմ, պայմանավորվում է թերևս նրանով, որ դա կդիտվեր ներքին գործերին միջամտություն: Իհարկե, այստեղ կա ամերիկյան դիվանագետների հանգամանքը, որոնք բաց տեքստով մտահոգվում են հանքի ճակատագրով (ի

տարբերություն ՌԴ դեսպանի, որը մտահոգ է այս հիասքանչ շրջանի բնության պահպանությամբ – Ա. Գ.): Բայց նրանք մտահոգվում են Հայաստանի բիզնես, ներդրումային վարկանիշի հիմնավորմամբ (որքան հուզիչ, նույնքան էլ կեղծ – Ա. Գ.), նաև արտաքին ներդրումների հեռանկարի՝ համարելով, որ «Լիդիանի» աշխատանքի արգելափակումը կարող է արգելափակել Հայաստանի ներդրումային հեռանկարը»: Ես կներկայացնեմ առաջնորդողի հեղինակների ևս մեկ կանխակալ և անհեթեթ մտահանգումը, որոնք ՌԴ դեսպանի այս մաստեր-կլասում մի ամբողջ դավադրություն են տեսել, դիցուք. «Հայաստանի տնտեսության մեջ բավական մեծ ներկայացվածություն ունի հենց ռուսական կապիտալը՝ կամ անմիջական, կամ օլիգարխիկ ասոցիատիվ տարբերակներով: Բնական է, որ Մոսկվան չունի այդ ստատուս-քվոյի փոփոխության մեծ ցանկություն: Քաղաքակա՞ն է այդ ցանկությունը՝ Կրեմլի մակարդակով, թե՞ կորպորատիվ, որի սպասարկմանն իր տողատակային ծառայությունն է բերել ՌԴ դեսպանը, դժվար է ասել, սակայն անկասկած է, որ կա քաղաքական ու տնտեսական մրցակցության լուրջ խնդիր, և Ռուսաստանը կամ առնվազն ռուսական շրջանակներ, իրենց հայաստանյան «պրովայդերների» հետ միասին, մեղմ ասած, չահագորգված չեն Հայաստանում այդպիսի մրցակցությամբ: Այն դեպքում, երբ Հայաստանի ինքնիշխան շահը պահանջում է լրիվ հակառակը»: Պետք է կարծել, որ Նիկոլ Վոլակիչը, ինչպես արդեն գրել ենք, լինելով տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ, լրիվ ամերիկյան ձևով է հասկանում, թե որն է «Հայաստանի ինքնիշխան շահը»:

Հասկանալու համար ամերիկյան կողմի այսքան անթաքույց չահագորգվածությունը Ամուլսարի ոսկու հանքի չահագործման հարցում՝ մեջբերեմ որոշ տվյալներ »Lydian International«-ի բաժնետերերի մասին: Այսպես, ընկերության 8 հիմնական բաժնետերերի թվում է »Orion Mine Finance Managment I-ALimited« օֆշորային ընկերությունը, որի բաժնետերերից է Red Kite Partners Limited-ը: Համաձայն Բերմուդյան կղզիների կառավարության պաշտոնական կայքում տեղադրված տեղեկության՝ Red Kite Partners Limited-ի տնօրենը լորդ Մայքլ Ֆարմերն է, որը բնութագրվում է որպես «բարեպաշտ քրիստոնյա», Կարմիր ուրուր ու Միստր պղինձ՝ բավական հայտնի անձնավորություն է Մեծ Բրիտանիայում. բրիտանացի գործարար է, Մեծ Բրիտանիայի Պահպանողական կուսակցության դոնորը 2001 թվականից, կուսակցության նախկին գանձապետը, Լորդերի պալատի «ցմահ պերը»: Այս հանգամանքը հաշվի առնելով՝ մենք իրավունք ունենք ենթադրելու, որ Նիկոլ Վոլակիչի կողմից դիրքորոշումը փոխելը, հավանաբար, ոչ վերջին հերթին բացատրվում է արևմտյան բիզնեսի բավական ազդեցիկ պարագլուխների մեծ շահով, համաձայն 1in.am-ի տերմինաբանության՝ «օլիգարխիկ ասոցիատիվ» ձևով կապված աշխարհիս հզորների՝ համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի հետ:

Ես հատուկ այսքան մանրամասն կանգ առա Ամուլսարի խնդրի վրա, քանի որ այս թեմայի շուրջ տեղի ունեցող ամեն ինչ վերջին հաշվով առաջ է

բերում այժմ արդեն նոր անդունդ հայ հասարակությունում Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման կողմնակիցների և հակառակորդների միջև՝ հնարավոր էկոլոգիական ռիսկերի և Հայաստանի ազգային անվտանգության սպառնալիքների մասին հիմնավորված բացատրությունների լիակատար բացակայության ֆոնին: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, հայոց պետության ազգային անվտանգության սպառնալիքների: Չէ՞ որ, եթե մտածենք, թե ինչ էր տեղի ունենում Հայաստանում վերջին մեկուկես տարում, ապա անխուսափելիորեն կարելի է գալ այս եզրահանգման. ամեն բան արվել է հայոց պետականության կորստի համար: «Հեղափոխական իշխանությունների» ուղեվարներն իրենց դրածոների միջոցով Հայաստանի քաղաքացիներին կանգնեցրել են ընտրության առջև մի կողմից՝ «սպիտակների», այսինքն՝ իշխանությունների ու «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի, ԼԳԲՏ հանրույթի և սորոսյան լափակերների ակտիվիստ-կամակատարների, մյուս կողմից «սևերի»՝ նախկին իշխանությունների ներկայացուցիչների և նրանց միջև, ովքեր հիացած չեն երկրի գործող իշխանավորներից: Նրանք Արցախի 1992–1994թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսների վարկաբեկման վայրի քարոզչություն են սկսել, որն ուղեկցվում է ՀՀ իշխանությունների՝ «թավշյա հեղափոխությունն» Արցախի Հանրապետություն արտահանելու փորձերով, բնակչության շրջանում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության իշխանությունների հանդեպ անվստահության մթնոլորտի ստեղծմանը, հայկական երկու պետությունների միջև պառակտում մտցնելուն ուղղված նպատակաուղղված աշխատանքի միջոցով... Մեր օրերում Նիկոլ Վոլակիչն ու ընկերակիցները փորձում են մասնատել հայ հասարակությունը՝ այն բաժանելով Ամուլսարի ոսկու հանքի յուրացման կողմնակիցների և հակառակորդների: Ընդ որում՝ հարկ է հատկապես նշել, որ Հայաստանի իշխանավորների անդրօվկիանոսյան ուղեվարների պլաններն այնքան լուրջ են, որ սկսել են կեղծ ընդդիմություն ձևավորել Նիկոլ Վոլակիչի երեկվա զինակիցներից: Ավելին, նրանք վարում են հնուտ քաղաքականություն տեղեկատվական դաշտում, որի նպատակն է՝ մեր քաղաքացիների գիտակցության մեջ ձևավորել ՀՀ «հեղափոխական» իշխանությունների անայլընտրանքայնությունը, քանի որ որպես վերջիններիս քաղաքական հակակշիռ, շնորհիվ նրանց ջանքերի, հանդես են գալիս նախկին կոռումպացված իշխանությունները: Միևնույն ժամանակ նշենք, որ Փաշինյան և ԿՕ-ի վերահսկողությանը չենթարկվող առկա տեղեկատվական ռեսուրսը նույնպես օգտագործվում է կոշտ կանոնակարգված ձևով, այն է՝ իրենց հնարավորությունները տրամադրելով միայն «ընտրյալների վաստահելի շրջանակին», որոնց հանդեպ անձամբ ես պահանջներ չունեմ: Սակայն սույն փաստը նորից նիկոլվոլակիչյան քաղաքական օգտին է խաղում՝ ուղղվելով հայ հասարակությունը «սևերի» ու «սպիտակների» բաժանելուն: Ուստի, միանգամայն սպասելի էր, որ նման իրավիճակը Հայաստանում աննկատ չմնաց ափշերոնյան սուլթանությունում:

Եվ բնավ պատահական չէր այն փաստը, երբ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման Ադրբեջանի առաջիկա պլանների մասին պալատական լրագրողի հարցին Իլիան Ալիևը պատասխանեց որքան հնարավոր է հակիրճ՝ ասելով, որ այդ գործում շտապել պետք չէ, քանի որ այսօր Հայաստանն Ադրբեջանի փոխարեն կատարում է սուլթանատին անհրաժեշտ աշխատանքը: Այստեղ, սակայն, նշենք, որ ափշերոնյան սուլթանը մի փոքր խորամանկել է՝ ակնարկելով ադրբեջանական իշխանությունների անգործությունն այս հարցում: Այսպես, ս.թ. սեպտեմբերի 13-ին Minval.az ինտերնետ պորտալում հրապարակվեց հոդված «Պատերազմի փորձ. Ադրբեջանը կիրականացնի մասշտաբային զորավարություններ» վերնագրով (<https://minval.az/news/123919909>), որում նշվում է. «Ադրբեջանի ԶՈւ-ն սեպտեմբերի 16–20-ին լայնամասշտաբ օպերատիվ-տակտիկական զորավարություններ կանցկացնի տարբեր զորատեսակների մասնակցությամբ... Զորավարություններին կմասնակցի 10 հազար մարդ զինծառայողների զորակազմից, ավելի քան 100 միավոր տանկ և զրահատեխնիկա, տարբեր տրամաչափի 120 հրթիռահրետանային սարքավորում, համազարկային կրակի ռեակտիվ համակարգեր և ականանետեր, մինչև 20 միավոր բանակային և ճակատային ավիացիա, ինչպես նաև տարբեր նշանակության անօդաչու թռչող սարքեր: Զորավարությունների ընթացքում, որոնք կանցկացվեն բարդ պայմաններում, լեռնային, անտառային, ժայռապատ տեղանքներում (ճիշտ ինչպես Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ռելիեֆը – Ա. Գ.) և ռադիոէլեկտրոնային իրադրությունում, կկատարվեն առաջնագծի, հիմնական հարվածող խմբավորումների հետ փոխգործակցող շրջանցող ջոկատների, ինչպես նաև հրետանու, ավիացիայի և մարտակարգի այլ տարրերի հարթ գործողությունների կազմակերպման խնդիրներ»: Ավաղ, պետք է խոստովանենք, որ այդ հրապարակման վերնագիրը շատ տեղին է ընտրվել: Բայց մենք բնավ չպետք է հուսահատվենք, քանզի մեր գերագույն գլխավոր հրամանատար Նիկոլ Փաշինյանը (ռազմական ժամանակ) նախօրոք ասիմետրիկ պատասխան է պատրաստել. պատահական չէ, որ ս.թ. սեպտեմբերի 22-ին կիրավիրվի հանրահավաք Լոս Անջելեսի Grad Park-ում, և արդեն հայտարարվել է գալիք հանրահավաքի 30 հազար մասնակիցների մասին: Իսկ հետո, համոզված եղեք, հարգելի ընթերցողներ, լսելով անկրկնելի պոպուլիստ Նիկոլ Վովակիչի բոցավառ խոսքը՝ հանրահավաքի մասնակիցները՝ լի հայրենասիրական զգացումներով, կնետվեն դեպի ամերիկյան ժայռոտ լեռներ, իսկ հետո դուրս կգան Ատլանտյան օվկիանոսի ափ (թեև Խաղաղ օվկիանոսն ավելի մոտ է), իսկ այնտեղից էլ... դե, մինչև Լեռնային Ղարաբաղ մոտիկ է ու մոտիկ: Գլխավորը, որպեսզի քամին համընթաց լինի ... Մի խոսքով, ճանաչի՜ր մերոնց:

Հարգելի ընթերցող, ներողամիտ եղիր քննարկվող թեմայից այսքան ազատ շեղումիս համար, այն հարկադրյալ է, քանզի ես Փաշինյանի ու նրա խառնամբոխի հանցավոր անհոգությունը ռելիեֆային ներկայացնելու այլ

Ա. գԵՂԱՄՅԱՆ

միջոց չգտա, երբ ողջ հայության՝ Հայաստանի, Արցախի և Սփյուռքի պո-տենցիալի համախմբման փոխարեն սույն ստրատեգիա գրառված է Face-
book-յան դատարկաբանություններով և ջուր ծեծելով: Մեկ շաբաթ առաջ
REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակվեց իմ հոդ-
վածը՝ «Փաշինյանի սադրանքը Ստեփանակերտում սպառնում է պատե-
րագնով Հայաստանի և Արցախի դեմ» վերնագրով ([https://regnum.ru/news/
polit/2692788.html](https://regnum.ru/news/polit/2692788.html)): Հիմա մենք պետք է փաստենք նոր անվիճելի ճշմար-
տությունը՝ Ն.Փաշինյանի հեռացումն իշխանությունից և ՀՀ-ի ու Արցախի
Հանրապետության պաշտպանության միավորված կոմիտեի ստեղծումը՝
դրա կազմում 1992–1994թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմի ցայս-
օր մարտունակ բոլոր հերոսների ներգրավմամբ, հայկական երկու պետութ-
յունների դեմ Ադրբեջանի նոր ռազմական ագրեսիայի կանխման պարտա-
դիր պայմանն է: Իսկ Նիկոլ Վոլակիչի հեռացումը կարելի է ձևակերպել որ-
պես ծառայողական գործուղում ԱՄՆ՝ ավելի մանրամասն ծանոթացնելու
հայոց պետականության կործանման գծով ամերիկացի մեր գործընկերների
հարկատուներին այն «ծեռքբերումներին», որոնք տեղի են ունեցել ՀՀ-ում
պետական հեղաշրջումից հետո: Բնականաբար, իր ելույթից առաջ կարճ
հաշվետվություն ներկայացնելով Ջոն Բոլթոնի, Ռիչարդ Միլսի և Հայաստա-
նում Ամերիկյան առևտրային պալատի պատգամների իրականացման գծով
կատարած աշխատանքի մասին:

Հետգրության փոխարեն: Ա.թ. սեպտեմբերի 15-ին REGNUM տեղե-
կատվական գործակալությունը հրապարակեց հոդված՝ «Փաշինյանի հեռա-
ցումը Ադրբեջանի ագրեսիայի կանխման գլխավոր պայմանն է» վերնա-
գրով: Ընդամենը մեկ օրվա ընթացքում Shame. am կայքում դիտումների
թիվը գերազանցել է 26680-ը, ընդ որում՝ հոդվածը գնահատող ընթերցողնե-
րի 80% թվից այն «գերազանց» գնահատել է 74,29%-ը, «լավ»՝ 5,71%-ը:
Միևնույն ժամանակ, ընթերցողներից շատերը խնդրել են ավելի մանրա-
մասն պարզաբանել հոդվածում հպանցիկ հիշատակված տեղեկությունն
Ամուլսարի ոսկու հանքում ուրանի պաշարների առկայության մասին: Որ-
պեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, որ ավելի վաղ ընդամենը
գեղեցիկ խոսքի համար էի հիշատակել Հայաստանի ականավոր պետական
գործիչ Կարեն Սերոբի Դեմիրճյանի կոշտ արձագանքը Հայաստանի
ընդերքում ուրանի առկայության մասին իմ տեղեկատվությանը (որ ստացել
էի երկրաբանության ոլորտի բարձր պրոֆեսիոնալ մասնագետ Ռուդոլֆ
Արամյանի Հարությունյանից), որոշ մանրամասներ ներկայացնեմ այս
հաշվով: Այսպես, դեռևս 2007թ. «Горный журнал»-ի թիվ 6-ում (ի գիտություն
ընթերցողների՝ «Горный журнал»-ը լեռնագործության և հանքագիտության
ոլորտի հնագույն պարբերականն է՝ հիմնադրված 1825թ. Ալեքսանդր I-ի
հրամանով) հրապարակվեց երկրաբանահանքաբանական գիտությունների
դոկտոր Գ. Պ. Ալոյանի հոդվածը՝ «Հայաստանի ռադիոակտիվ հումքի ռե-

սուրսային պոտենցիալը և դրա յուրացման հեռանկարները» վերնագրով: Նշենք նաև, որ «Горный журнал»-ը բավական հեղինակավոր ամսագիր է լեռնագործության և հանքագիտության ոլորտում, իսկ 2018թ. ՌԴ Կրթության և գիտության նախարարության ԲՈՀ-ի որոշմամբ ամսագիրը ներառվեց «Առաջատար գրախոսական գիտական ամսագրերի և պարբերականների ցուցակում, որոնցում պետք է հրապարակվեն գիտությունների դոկտորի և թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցորդների ատենախոսությունների հիմնական գիտական արդյունքները»: Եվ ահա, Գ. Պ. Ալոյանի վերոնշյալ հոդվածում կարդում ենք. «Համաձայն հայ և ռուս մասնագետների տվյալների՝ հանրապետությունում հայտնաբերվել է ուրանի (և մասամբ թորիումի) 34 հանք, որոնք գտնվում են երկրաբանական ու կազմաբանական տարբեր պայմաններում և, լինելով տարբեր աստիճանի կամ անգամ սակավ ուսումնասիրված, կարող են հզոր հանքային պոտենցիալ հանդիսանալ էներգետիկ ոլորտի մի շարք խնդիրների հետագա լուծման համար: ...Վայոց ձորի խումբը ներկայացված է Վարդենիսի, Գորտունի, Զովաշենի, Ելփինի, Ամուլսարի, Գետափի, Վերնաշենի, Վայքի և Արևելյան հանքակուտակումներով: ...Ամուլսարի ուրանի հանքակուտակումը գտնվում է Կեչուտ գյուղից 4 կմ հարավ-արևելք և համանուն սարից 5 կմ հյուսիս-արևմուտք: Տեղամասը կազմված է էոցենի ծիրանաքարից, առանձին հատվածներում դրանք վերածվել են կվարցիտների և հիդրոջերմային առումով փոփոխված ու կվարցի վերածված հանքատեսակների, որոնք ձևավորել են օքսիդացման գոտի՝ 50 մ, տեղ-տեղ՝ 100 մ հզորությամբ: Էոցենի շերտերը ձեղքելով դուրս են գալիս փոփոխված գաբրոների, գաբրո-դիորիտների, գրանոդիորիտների, կվարցային մոնցոնիտների և ծիրանաքարե գրանիտ-ապլիտների ապարազանգվածներով: Ստորգետնյա մշակումներով և հորատանցքերով ուրվագծված է 15 տեղամաս՝ ուրանային երկրորդային հանքայնացմամբ օտենիտի, տորբերնիտի և մետատորբերնիտի տեսքով (ընդգծումն մերն է – Ա. Գ.): Հանքայնացումը ուսումնասիրվել է 50–60 մ խորության վրա: Ենթադրվում է, որ այն հանգում է 100 մ խորության վրա: Ուրվագծված տեղամասերն աչքի են ընկնում ուրանի պարունակությամբ, չափերով, երկրորդային հանքանյութերի քանակական հարաբերակցությամբ: Երկրորդային հանքայնացումը ծիրանաքար պարունակող գրանիտ-ապլիտներում ձևավորում է տարբեր խտության երակավորումներ և ըստ ձեղքերի հարթությունների ծեփոններ: Ուրանի պարունակությունը տատանվում է լայն սահմաններում՝ հազարերորդականից մինչև 0,5%, 0,025–0,03% միջին պարունակության դեպքում՝ մակերեսով հինգ առավել նշանակալի տեղամասերի համար: Ամուլսարի հանքակուտակումների հինգ տեղամասերից յուրաքանչյուրում հաշվարկված է մոտավորապես 76 տոննա ուրան, իսկ թորիումի տեղամասերում ուրանի պարունակության հաշվառմամբ՝ դրա պաշարները կարող են գնահատվել 100 տոննա (ընդգծումն մերն է – Ա. Գ.):»:

Ես հատուկ ոչինչ չեմ խմբագրել, որպեսզի իմ հնարավոր ընդդիմախոսների կողմից չմեղադրվեն «ընդհանուր համատեքստից պոկված

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կտորներ» մեջբերելու մեջ: Մտածեք միայն, հարգելի ընթերցող. «Ամուլսարի հանքակուտակումների հինգ տեղամասերից յուրաքանչյուրում հաշվարկված է մոտավորապես 76 տոննա ուրան, իսկ թորիումի տեղամասերում ուրանի պարունակության հաշվառմամբ՝ դրա պաշարները կարող են գնահատվել 100 տոննա»: Այսպիսով, Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործումը, իր մեջ էկոլոգիական աղետի ռիսկեր թաքցնելով Սևանա լճի ջրերի թունավորման առումով (Lydian Armenia-ն ծրագրում է տարեկան օգտագործել մոտ 100 տոննա նատրիումի ցիանիդ: Այսինքն՝ Ամուլսարի հանքի շահագործման տասը տարվա ընթացքում Հայաստանի ջրոլորտ կարտանետվի 1000 տոննա ցիանիդ), իր մեջ թաքցնում է Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ռադիոակտիվ վարակման շատ ավելի վտանգավոր սպառնալիք: Այսպիսով՝ մենք իրավունք ունենք պնդելու, որ սպառնալիքի տակ է հենց հայոց պետականության գոյությունը: Ավաղ, սա չափազանցություն չէ, այլ ընդամենը ազգային անվտանգության իրական սպառնալիքների և մարտահրավերների փաստում: Այս պայմաններում, եթե նայենք ճշմարտության աչքերին, ապա չափազանցություն չի լինի պնդել, որ Նիկոլ Վովակիչ Փաշինյանի հեռացումը վարչապետի պաշտոնից ոչ միայն Ադրբեջանի ագրեսիայի կանխման գլխավոր պայմանն է, այլև հայկական պետության՝ Հայաստանի Հանրապետության գոյության երաշխիքը: Այսինքն՝ խոսակցությունները ՀՀ ներդրումային գրավչության կորստի վերաբերյալ և այլն, և այլն, ընդամենը սովորական խոսելամարմաջ են, որը կոչված է շեղելու ուշադրությունը համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի և Մերձավոր Արևելքում նրա մերձավորագույն դաշնակցի աշխարհաքաղաքական իսկական մտադրություններից:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

«ԻՐԱՎՈՒՆՔ» ԹԵՐԹԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ ՊԱՐՈՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱԼԱՋՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Գալաշյան

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահությունը սրտանց շնորհավորում է «Իրավունք» թերթի հարգանքի արժանի կոլեկտիվին 30-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ, մաղթում է բեղմնավոր աշխատանք և նորանոր արարումներ ի փառս Հայաստանի ու Արցախի Հանրապետությունների:

Մեծ գոհունակությամբ արձանագրում ենք, որ այսօր Հայաստանի Հանրապետության լրատվական դաշտը դժվար է պատկերացնել առանց «Իրավունք» թերթի: Անցած երեք տասնամյակում «Իրավունք»-ը եղել և մնում է իր կոչմանն ու անցած փառահեղ ճանապարհին հավատարիմ, մշտաբեր լինելով Հայաստանին և Արցախին հայտարարված հիբրիդային պատերազմի մարտահրավերների դիմագրավմանն ուղղված պայքարի առաջնագծում:

Ձեր խորաթափանց հրապարակումները մշտապես միտված են եղել հայոց պետականության ամրապնդմանը, ազգի առաջ ծառացած կենսահույզ խնդիրների լուծմանը:

Հաջողություններ և նվաճումներ, թանկագին բարեկամներ:

Ջերմագին ողջույններով՝

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության
նախագահ

ГЛАВНОМУ РЕДАКТОРУ ГАЗЕТЫ «ИРАВУНК»
ГОСПОДИНУ ОВАННЕСУ ГАЛАДЖЯНУ

Уважаемый господин Галаджян

Президиум партии «Национальное Единение» от всего сердца поздравляют достойный уважения коллектив газеты «Иравунк» («Право») по случаю 30-летнего юбилея, желают плодотворной работы и новых свершений во славу Республики Армения и Республики Арцах.

С большим удовлетворением констатируем, что сегодня трудно представить информационное поле Республики Армения без газеты «Иравунк». За прошедшие три десятилетия газета «Иравунк» оставалась верной своему призванию и пройденному славному пути, постоянно находясь на передовой в борьбе по преодолению угроз гибридной войны, объявленной Армении и Арцаху.

Ваши глубоко проникновенные публикации были постоянно нацелены на упрочение армянской государственности, решение животрепещущих задач, стоящих перед нацией.

Удачи и успехов, дорогие друзья!

С горячим приветом,
АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

«Иравунк», 18. 09. 2019.

ОТСТРАНИТЬ ПАШИНЯНА ОТ ВЛАСТИ – СПАСТИ АРМЕНИЮ ОТ САМОРАЗРУШЕНИЯ

«Бесспорно одно: Пашинян – это угроза национальной безопасности Республики Армения. И все его последние действия – тому убедительное доказательство. Мне уже приходилось об этом писать в статье под заглавием «Отстранение Пашиняна – гарантия выживания Армении» (ИА REGNUM, 17 сентября 2019 г.). Теперь же с еще большей уверенностью могу добавить, что противостоять этой угрозе, отстранить Пашиняна от власти – значит спасти Армению от саморазрушения. И это не преувеличение».

Итак, 21 сентября 1991 года народ Армении на всенародном референдуме проголосовал за выход Армянской ССР из состава Советского Союза и провозглашение независимости, а 23 сентября Верховный Совет Армянской ССР провозгласил Армению независимым государством, 24 сентября ВС Армянской ССР решил переименовать Армянскую Советскую Социалистическую Республику в Республику Армения (РА). Характеризовать пройденный нашим народом путь к независимости – дело отнюдь не из легких, но о главных вехах и сегодняшних реалиях подумать мы обязаны. Ибо не будет преувеличением, если характеризовать современные реалии словами из Декларации Законодательного собрания Франции от 11 июля 1792 года, которая гласила: «Отечество в опасности» (фр. – La patrie en danger). Как известно, эта Декларация была принята в ответ на угрозы, нависшие в этот период над Французской революцией как от внешних врагов (коалиции Пруссии и Австрии), так и от внутренних (бывшие дворяне и неприсягнувшие священники). В случае с Республикой Армения нашему Отечеству угрожает опасность, обусловленная полной неадекватностью действующих властей вызовам и угрозам национальной безопасности. Это положение усугубляется тем, что после государственного переворота, совершенного в апреле–мае 2018 года в РА, наша страна фактически оказалась под внешним управлением. Да, да, уважаемый читатель, это не есть преувеличение, а данность. Достаточно поименно проанализировать деятелей из ближайшего окружения «народ-

ного премьера», будь то в исполнительной или законодательной властях, чтобы убедиться в объективности данной мною оценки. Ведь уже не является секретом, что главной движущей силой государственного переворота были уже не одно десятилетие окопавшиеся в РА выкоремыши разного рода соросовских фондов, представители тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», ну и, как это сейчас широко пропагандируется, представители ЛГБТ-сообщества (которые во всем своем мерзопакостном обличьи 21 сентября т. г. «блеснули» на праздновании Дня независимости в Гюмри, когда мужчиноподобные особи, нарядившись в женские юбки, плясали на сцене перед ликом самого «народного премьера» Никола Воваевича, себя любимого. Закулисные кукловоды властей специально включили этот содомистский номер в программу праздничного концерта. Ведь среди приглашенных на сие мероприятие был и Его Святейшество, Верховный Патриарх и Католикос Всех Армян Гарегин Второй, убежденный защитник священных христианских традиций армянского народа от гнусных посягательств местных апологетов Стамбульской конвенции, которую Никол Воваевич и К^О подвесили как дамоклов меч над Арменией и армянским народом. Да, отщепенцы от Армянской Апостольской Святой церкви (далее – ААЦ), дорвавшиеся до власти в РА, никак не могут простить Его Святейшеству Гарегину Второму, под верховенством которого в июле т. г. было принято заявление епископов и правящих архиереев ААЦ против ратификации Стамбульской конвенции. В заявлении ААЦ, в частности, говорилось: «Ортодоксальное христианское восприятие прав и свобод человека исключает искажение или изменение богосозданной сущности. Подтекст конвенции «О свободе выбора пола» вызывает серьезное недоумение и становится поводом для трактовок требование искоренить традиции, основанные на стереотипных представлениях о роли женщин и мужчин для изменений в социальных и культурных моделях поведения женщин и мужчин». Вместе с тем в заявлении ААЦ говорилось: «В конвенции содержатся положения и понятия, вызывающие серьезную озабоченность с точки зрения национально-духовной идентичности и безопасности. Мы призываем ответственные органы власти воздержаться от ратификации конвенции».

Я специально столь подробно привел эти выдержки из заявления ААЦ, потому что Никол Воваевич эту горькую пилюлю не смог проглотить. Ведь благодаря принципиальной позиции ААЦ, ее последовательных приверженцев, а также любого здравомыслящего гражданина РА, не одурманенного зельем (читай американскими долларами из соросовских фондов), Никол Воваевич и К^О, несмотря на грубое давление на ААЦ, персонально на Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян, были вынуждены перенести сроки ратификации Стамбульской конвенции на

2020 год. Вот и с целью оправдаться перед заокеанскими кукловодами уже 22 сентября т. г. в Лос-Анджелесе, как метко выразилось патриотическое издание (shame.am/ru/news/viesco/67614.html), «Никол Пашинян объявил о войне против церкви (от имени народа)». Так, отвечая на вопрос одного американского армянина, Пашинян выдал на-гора очередную еретическую ахинею: «Мы хотим, чтобы правительство заходило в дела церкви? Если выяснится, что армянский народ хочет, чтобы правительство вмешалось в дела ААЦ, то правительство обсудит возможности этого». Естественно, стратег галактического масштаба, коим является Никол Воваевич, в очередной раз, разглагольствуя о желании народа, подразумевал активистов религиозной тоталитарной секты «Слово жизни», близость с которой Никола Воваевича и его ближайшего окружения в более или менее сведущих кругах РА не является секретом. Далее наш стратег (в области расшатывания устоев армянской государственности) продолжил: «Когда мы говорим, что не вмешиваемся во внутреннюю жизнь церкви, а некоторые священнослужители говорят, что это правительство не похоже на прежнее, это слабое правительство, давайте копать под ним, то они получают сильный контрудар – мы их поставим на колени». Подобная воинственность Никола Воваевича вынужденная. Хозяева из-за океана требуют ратификации Стамбульской конвенции, а тут поперек дороги встала ААЦ, надо что-то делать, на что есть давно заготовленные рецепты. Так, по трафаретной схеме Никол Воваевич приписывает священнослужителям ААЦ слова, которые ими никогда и нигде не произносились, и тут сей «темный рыцарь» – нет, уважаемый читатель, здесь речь вовсе не о Бэтмане из супергеройского боевика режиссера Кристофера Нолана, а о нашем Николе Воваевиче, – подобно Зевсу, правда, не с Олимпа, а из Калифорнии, мечет гром и молнии в адрес священнослужителей ААЦ. Естественно, это не случайно, а является неотъемлемой частью сценария по подрыву одной из главных опор армянской государственности, каковой по праву является Армянская Апостольская Святая церковь во главе с Гарегином Вторым, пастырем с чувством высокой гражданственности и любви к армянскому народу. Чтобы не показаться уж слишком высокопарным в своих оценках Его Святейшества, приведу короткую историческую справку. Так, согласно официальному сообщению, Первопрестольный Эчмиадзин, услышав о столкновениях между полицией и митингующими, которые произошли 1 марта 2008 года в 6:30 по ереванскому времени, поступил следующим образом, читаем: «В эти минуты экс-президент Левон Тер-Петросян был препровожден в свою резиденцию. Однако эта мера не способствовала разрядке напряженности, и вскоре по Еревану прокатилась волна погромов. Между тем, когда было еще не поздно остановить беспорядки в сто-

лице, то есть 1 марта в 11:00 по местному времени, Гарегин Второй поехал в резиденцию экс-президента, чтобы уговорить к примирению, благоразумию и отказу от тех шагов, которые бы привели к кровопролитию и раздору среди собственного народа. Однако этот шаг Католикоса потерпел неудачу: Тер-Петросян отказался принять находившегося уже у дверей его дома Гарегина Второго». Ранее среди участников митинга на площади Свободы (площадь, прилегающая к зданию Театра оперы и балета г. Еревана), отмечается в заявлении ААЦ, осуществлялся сбор подписей об отставке Католикоса (katolik.ru/pod-odnim-nebom/1016-archive/96221-st29582.html, «Левон Тер-Петросян отказался принять Гарегина II», 4 марта 2008 г.). Напомним читателям, что в то смутное время одним из ближайших соратников Л. Тер-Петросяна по части возбуждения митингующих и призывов к неподчинению властям был наш любимец, Никол Воваевич собственной персоной. Для Католикоса Всех Армян каждая капля пролитой крови своих соотечественников очень дорогого стоит. Собственно, это и привело его к резиденции Левона Тер-Петросяна.

Чтобы не утомлять уважаемых читателей дальнейшими подробностями, характеризующими предысторию нынешней смуты, приведу выдержки из поздравительных посланий второго и третьего президентов Армении по случаю 28-летия Дня независимости РА, в которых, на мой взгляд, дана весьма емкая оценка положения, в котором оказалась Армения в наши дни. «Наш путь к независимости был чрезвычайно трудным и полным испытаний. Все началось с войны, разрушения экономики и энергетического кризиса (последние две напасти явились следствием полной неадекватности Л. Тер-Петросяна и его команды занимаемым должностям. – А. Г.), что принесло большие страдания всем нашим гражданам. Однако, несмотря на эти испытания и вопреки им, именно в эти годы были заложены основы нашей государственности. Мы заплатили слишком большую цену за независимость и должны ее беречь. Сегодня страна встала перед угрозой безответственного уничтожения того, что было создано на протяжении многих лет кровью и потом. В «революционной» лихорадке рушатся институциональные основы государства, уничтожаются традиционные национальные ценности, распространяются нетерпимость и взаимная ненависть ...». Увы, эти горькие оценки Роберта Седраковича Кочаряна являются сущей правдой. Приведу выдержку из поздравительного послания третьего президента РА Сержа Азатовича Саргсяна: «Независимость не абстрактна, а конкретна и осязаема. Это наш язык, наша вера, традиционная семья, культура, тот кусок земли в пределах нашего суверенного государства, который пропитан кровью и потом наших свободлюбивых братьев и сестер. Потому мы все обязаны, и особенно сего-

дня, в эти смутные времена, свято сохранять эти ценности, защищать их от разных посягательств, быть бдительными, когда в наши двери стучатся (я бы сказал вламываются. – А. Г.) пропагандисты фальшивых ценностей и нравов, сохранять, развивать и обогащать наши национальные ценности и передать их будущим поколениям». Такова объективная картина современных реалий, во всеуслышание заявленная Героями Арцах Робертом Кочаряном и Сержем Саргсяном. Согласиться с этими, бесспорно, объективными и тревожными оценками – должно стать лишь первым шагом на пути спасения нашего Отечества, которое в опасности. Да, да, уважаемый читатель, по спасению от диктатуры воинствующего невежества властей РА и лично Никола Воваевича, будь то в геополитике или в экономике, а стало быть, и в государственном управлении.

Чтобы у читателей не сложилось мнение, что я огульно охаиваю Никола Воваевича и К^О, сошлюсь на совершенно новый факт, красноречиво свидетельствующий о неадекватности властей РА. Так, 20 сентября т. г. на сайте www.rtv.com была опубликована статья под заглавием «Россия готовится досрочно прекратить обслуживание железной дороги Армении. Это связано с уголовным делом против дочки РЖД», в которой, в частности, отмечается: «Государственная компания «Российские железные дороги» (РЖД) готовится разорвать соглашение с властями Армении, утверждая, что они блокируют работу ее дочернего предприятия «Южно-Кавказская железная дорога» (ЮКЖД), которое управляет армянскими железными дорогами». Об этом RTVI рассказал источник, знакомый с ходом переговоров России и Армении ... То, что переговоры ни к чему не привели, официально признают в Минтрансе России. «Армения создала ситуацию, при которой ЮКЖД не может нормально работать: изъяты (в августе 2018 г. – А. Г.) все документы за 10 лет (то есть со дня учреждения ЮКЖД. – А. Г.), предъявлены бездоказательные обвинения и не дано никаких гарантий. Наши аргументы о том, что ранее проверки не выявили нарушений и доводы о выполнении условий концессии игнорируются», – сказал RTVI заместитель министра транспорта РФ Владимир Токарев, он также подтвердил, что российская сторона начала «серьезную проработку вопроса «О досрочном расторжении договора об управлении железной дорогой Армении». Чтобы читателям было понятно, что для экономики, а более шире для обеспечения национальной безопасности РА означает ЮКЖД, приведу выдержки из интервью первого заместителя генерального директора РЖД и председателя совета директоров ЮКЖД Александра Мишарина под заглавием «РЖД за 10 лет инвестировала в железнодорожную сферу Армении больше 230 млн долларов» (06. 08. 2018 <https://arm-portal.ru/news/conomy/rzhd-za-10-let-investirovalo-v-zheleznodorozhnuyu-sferu-armenii-bolshe-230-mln-dollarov.html>).

Вот некоторые выдержки из этого интервью: «За эти 10 лет удалось решить три, на мой взгляд, основные задачи. Первая задача – железная дорога работает сегодня устойчиво, безопасность обеспечивается на уровне мировых стандартов. Вторую задачу, которую нам удалось решить, это выход на рентабельную работу за счет ежедневного наращивания объемов перевозок. Мы не допустили серьезных сокращений штата и держим его стабильным – более трех тысяч человек. За эти годы в полтора раза выросла производительность труда. Среди железных дорог стран СНГ ЮКЖД по уровню зарплат находится в первой пятерке. Третья задача – это внедрение на железной дороге современных технологий, которые будут способствовать росту эффективности экономики Армении ... За эти 10 лет было обеспечено более 100 млрд драмов инвестиций (230 млн долл.). Это почти две трети той суммы, которая должна быть инвестирована за 30 лет, в соответствии с концессионным соглашением. Из указанной суммы более 80 млрд драмов было направлено в обновление инфраструктуры, и 27 млрд – на ремонт подвижного состава Благодаря модернизации инфраструктуры и подвижного состава нам также удалось увеличить скорость движения. Вместо прежних 25 км/ч скорость сейчас составляет 60 км/ч, а на отдельных участках, где осуществляются пассажирские перевозки, она достигает 110 км/ч». Можно привести и другие подробности, характеризующие весьма эффективную работу ЮКЖД: за 10 лет отремонтировано 463 км пути, причем капитальный ремонт осуществлен на 160 км пути. Заменено порядка 877 тысяч шпал, отремонтировано 52 переезда, 412 км контактной сети. Заметим, что успехи ЮКЖД в последние годы во многом стали столь ощутимыми благодаря слаженной работе трехтысячного коллектива железнодорожников Армении во главе с генеральным директором ЮКЖД Сергеем Геннадьевичем Валько, высокопрофессиональным менеджером железнодорожного транспорта, потомственным железнодорожником. И с учетом этих фактов есть нечто зловещее в том, что власти РА под чутким менеджментом Никола Воваевича делают все от них зависящее, чтобы на корню подорвать нормальное функционирование ЮКЖД. По этому вопиющему произволу властей весьма сдержанно выступил торговый представитель России в Армении Андрей Бабко, который заявил, что держать вопрос ЮКЖД в подвешенном состоянии нельзя. «Никто не против справедливых и законных решений, если действительно было совершено правонарушение. Но выдвигать обвинения, оставлять их в подвешенном состоянии – так нельзя обращаться с любым предприятием, а тем более – с крупным, системообразующим для республики, где работают три тысячи человек. Если кто-то виноват – пусть наказывают, а если не виноват – нужно заявить, что нарушения нет и что компания перед законом чиста», – добавил Андрей Бабко.

Мракобесие властей РА и впрямь зашкаливает. Вредоносная абсурдность положения, сложившегося в отношениях властей РА и ЮКЖД, дошла до того, что к вящему удовольствию апшеронских аналитиков это как елей на душу. Так, 22 сентября т. г. рано утром в 02:52 часов известный проправительственный интернет-портал Азербайджана (<https://haqqin.az/news/158788>) опубликовал статью (по горячим следам) под заглавием «Россия отменяет еще одно стратегическое соглашение с Арменией», в которой автор статьи, не без злорадства, поучает Никола Воваевича: «Неразумной политике стареющей революционной власти Армении haqqin.az посвятил немало острых аналитических материалов в надежде, что советы «врагов» хоть как-то помогут Николу Воваевичу Пашиняну и его успевшей наломать немало дров команде [заметьте, уважаемый читатель, что слово «врагов» поставлено в кавычки, что ж, здесь трудно упрекнуть автора статьи в необъективности. Ведь Н. Пашинян – своеобразная находка для врагов (без кавычек) Армении. – А. Г.]. Дружеские советы и острая критика в адрес «революционной» команды звучат во многих СМИ мира, однако, к сожалению, все эти советы и предупреждения воспринимаются в Ереване в штыки. Ну никак в армянском правительстве не могут осознать, что им выгодно, а что и вовсе ведет страну в пропасть». Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: чем обусловлена подобная сердобольность азербайджанских аналитиков? И читатель будет прав, если выкинуть из памяти самую малость, а именно: статью Никола Пашиняна под заглавием «Землю сохраняют любовью, знайте», опубликованную 22 мая 2001 года в газете «Айкакан жаманак», редактором которой тогда был он сам, Никол Воваевич. Приведу лишь одну выдержку из этой статьи: «И стало быть, меня удивляет, что в нашей стране еще есть люди, которые имеют иллюзии относительно захваченных, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий (имеет в виду зону безопасности вокруг Республики Арцах. – А. Г.). Давайте деликатно обойдем данную болезненную сторону вопроса и рассмотрим вопрос с точки зрения правил игры. Я не принимаю такую точку зрения, что хорошая дипломатия может сделать так, чтобы эти территории не были бы возвращены Азербайджану... Ведь эта страна (имеет в виду Армению. – А. Г.) не имеет хозяина (справедливости ради отметим, что в то время Сорос и сотоварищи были напрочь лишены властных полномочий в РА, а ЛГБТ-сообщество находилось в стадии выхода из подполья, тоталитарные же религиозные секты только-только давали о себе знать, а тер-петросьяновская камарилья еще не успела оправиться от отстранения с активной политической арены. – А. Г.), и мы, кто должны быть хозяевами этой страны (ай да провидец, ай да удалец и впрямь стратег галактического масштаба. – А. Г.), оставив наше,

хотим стать хозяевами чужого (подчеркнуто мною. – А. Г.)». Н. Пашинян уже полтора года, как стал, по его же терминологии, «хозяином» страны, и что-то не помнится, чтобы он публично отрекся от этой предательской позиции или же, на худой конец, раскаялся хотя бы в поддержке секты «Слово жизни» (ведь священнослужителям ААЦ он уже фактически объявил войну). Видать, именно по этой причине апшеронские обозреватели столь трогательно пекутся о судьбе «народного премьера» Армении. Ведь только «сильный» Пашинян в состоянии выполнить данное им в 2001 году обещание отказаться от крамольной идеи «стать хозяином чужого». Чтобы быть до конца объективным, нужно всерьез задуматься над концовкой вышеуказанной статьи в haqqin.az, сколь бы суровой она ни была, ибо статья отражает восприятие Армении со стороны апшеронского султаната: «... ясно, что это для России скорее политический, нежели экономический вопрос (имеется в виду ЮКЖД. – А. Г.). А политический раскол в отношениях двух стран (имеет в виду между Россией и Арменией. – А. Г.) с приходом к власти Пашиняна все углубляется (не без удовлетворения отмечается в статье. – А. Г.) ... Что касается конкретно железных дорог, то они действуют исключительно благодаря российским финансовым вливаниям. И никому они, кроме Москвы, не нужны». Оговоримся, разве что Турции вкупе с США и Израилем, чтобы добавить еще одно недостающее звено в кольцо «доброжелателей», сжимающемся вокруг Исламской Республики Иран. Не говоря уже о губительных последствиях, не приведи Господь, для Армении. Об этом даже страшно подумать. Вместе с тем, уважаемый читатель, было бы непростительным упрощенчеством все эти антигосударственные деяния правительства «народного премьера» относить лишь к абсолютной некомпетентности исполнительной власти. Скорее всего мы имеем дело с тщательно продуманной и изощренной стратегией нагнетания в Армении антироссийских настроений (ведь более 3000 железнодорожников с расторжением концессионного договора со стороны ЮКЖД останутся без работы, то бишь без средств к существованию). При этом не приходится сомневаться, что николвоваевская пропаганда всю ответственность за это возложить на российские власти.

Анализируя события последних недель, все более склоняешься к выводу, что Никол Воваевич уж больно спешит. Доказательством тому перипетии, разворачивающиеся вокруг бывшего директора Службы национальной безопасности РА Артура Ванецяна. Напомним читателям, что 16 сентября т. г. он объявил об отставке. Для ясности представим выдержку из текста его заявления об отставке: «... Это решение (об отставке. – А. Г.) я принял так же уверенно, как и то, когда на судьбоносном для нашей страны этапе (имеет в виду государственный переворот.

– А. Г.) согласился занять должность директора Службы национальной безопасности. Моя деятельность в течение полутора лет всегда была у всех на виду, каждый свой шаг я совершал лишь по одному принципу: Родина и честь офицера превыше всего (нельзя не согласиться. – А. Г.). В строительстве государства есть своя логика: стихийность решений, неуверенность в действиях, неумение отделять первостепенное от второстепенного, образ действий, не отличающий преходящее от вечного, не тот путь, который ведет к реализации целей. Это не имеет ничего общего с честью и достоинством офицера, погоны офицера и подобный ход событий несовместимы. Пусть моя отставка будет отрезвляющим шагом и призывом «Остановись!». Во всех остальных вариантах побеждает долг перед Родиной. Мира и безопасности нашей стране».

Не скрою, уважаемый читатель, что прочитав эти строки Артура Ванецяна, единственное, о чем подумал, так это о возможных гнусных провокациях и информационной травле в отношении генерал-майора А. Ванецяна. Ведь по существу он дал весьма емкий, а самое главное, объективный диагноз николвоваевсой камирилье. Что ж долго ждать не пришлось. То, что прихвостни Пашиняна развернут низкопробное очернительство бывшего директора СНБ, было вполне ожидаемо, но, естественно, многие ждали оценки его заявления со стороны Никола Воваевича. И ответ последовал с дальних берегов Тихого океана, из Лос-Анджелеса. Так, Н. Пашинян 22 сентября т. г. на пресс-конференции в Лос-Анджелесе, где он находился в связи с организацией «всеармянского» митинга в Grand Park-е, сказал: «В своем заявлении господин Ванецян говорил о чести офицера (откуда Н. Пашиняну знать о чести офицера, когда он «героически» отлынивал от службы в армии. – А. Г.). Но он, будучи де-юре директором СНБ, делает заявление, по сути, против своего верховного главнокомандующего, и более неуважительного отношения к чести офицера быть не может ... И такое совершил офицер. Вы знаете, что это значит? (сокрушался «дезертир» из армии Никол Воваеяич. – А. Г.). Это значит выбросить погоны в мусорную урну ... Это неуважение к Вооруженным силам Армении, и я очень рад, что армянская общественность дала очень четкую оценку этому явлению (видимо под «армянской общественностью» Пашинян имел в виду, к примеру, Давида Санасаряна, «грозно» осудившего А. Ванецяна, а также Санасаряну подобных. Еще 18 апреля т. г. СНБ Армении главе Государственной контрольной службы при премьер-министре Армении Давиду Санасаряну предъявила обвинение по части 1 статьи 308 Уголовного кодекса РА (статья 308. Злоупотребление служебным положением. «1. Использование должностным лицом своего должностного положения вопреки интересам службы, либо неисполнение служебных обязанностей исходя из корыстной, иной лич-

ной заинтересованности или групповых интересов, причинившие существенный вред правам и законным интересам лиц, организаций, законным интересам общества или государства ...»). Я специально столь подробно изложил содержание статьи 308 УК РА, так как подпевалы Никола Воваевича по части критики А. Ванецяна, которые в силу самостраховки заоткровенничали, за редчайшим исключением, в той или иной степени вполне могли оказаться в роли фигурантов уголовных дел, подпадающих под эту 308-ю статью УК РА. Заметим, что в ответ на слова Пашиняна о заявлении А. Ванецяна, в котором он «по сути, против своего верховного главнокомандующего», один популярный в Армении начинающий политик на своей странице в Facebook весьма к месту послал Никола Воваевича (нет, не догадались, уважаемый читатель, куда) внимательно прочитать Конституцию РА, где четко указано, что премьер-министр не является верховным главнокомандующим в мирное время. Видимо, наш начинающий коллега не учел, что после государственного переворота Никол Воваевич объявил войну армянскому народу. Факт, который могут не понять разве что ленивые. А раз объявлена война, то «свято место» верховного главнокомандующего пусто не бывает, тем более, повторюсь, если в наличии имеется стратег галактического масштаба. Что ж, чтобы не дать Николу Воваевичу скучать, Артур Ванецян не отмолчался и в знак уважения к «верховному главнокомандующему» ласково заявил: «В Лос-Анджелесе Пашинян вновь говорил о вещах, в которых мало что понимает. Несмотря на то что после отставки он продолжает посылать ко мне людей с просьбой молчать некоторое время, чтобы ситуация несколько успокоилась, сейчас вижу, что в очередной раз (Пашинян) нарушает договоренности и выступает с непонятными, популистскими заявлениями ни о чем ... Представьте, если вдруг я начну говорить, не задумываясь о последствиях своих слов ... Время покажет, кто или что окажется на свалке».

Не хотелось бы, уважаемый читатель, на грустной ноте завершать статью. И к моему удовлетворению на память пришло известное письмо Гая Петрония, прозванного Арбитром, римского сенатора, писателя и поэта императору Нерону, блестяще переданное в историческом романе Генрика Сенкевича «Камо грядеши» («Quo Vadis», «Куда идешь»). Представим уважаемому читателю текст этого письма, который весьма актуален в условиях нынешних армянских реалий. Итак: «Императору и повелителю Рима, Божественному Понтифу: Родиться во время Твоего правления – это большой просчет (да так оно и есть и в нашем случае, Никол Воваевич. – А. Г.), но умереть во время Твоего правления – это великая радость (не дожدهшься, Никол Воваевич. – А. Г.). Я могу простить Тебе то, что сжег наш любимый Рим (простить Николу Воваевичу, что в его правление 2800-летний Ереван стал мусорной свалкой, выше

моих сил. – А. Г.). И то, что Ты наполнил наш благоуханный край зловонием Своих преступлений (здесь я придерживаюсь принципа, многократно нарушаемого тобой, Никол Воваевич, презумпции невиновности. – А. Г.). Но я не могу простить Тебе одного – скуки, в которую Ты поверг меня, заставляя слушать Твои стихи (судить об этом участникам митинга от 22 сентября т. г. в Лос-Анджелесе, которые после бессмертных строк выдающегося поэта Армении Паруйра Севака были вынуждены выслушивать твои стихи, прочитанные с листа. – А. Г.). Твои жалкие песенки (нынче стон и стенания Никола Пашина песней зовутся. – А. Г.), смотреть Твои пошлые представления (оглашение на митинге в Ереване решения об отстранении с занимаемых должностей ряда тобой же назначенных министров РА. – А. Г.). Что касается Твоих особых талантов, Нерон, то они – поджог, предательство и террор (предательство, в отношении ААЦ налицо, вместо поджога – блокирование зданий Национального Собрания РА, судов, террор, судя по его действиям, еще предстоит. – А. Г.). Мучай Своих подданных, если так хочется (не дадим, Никол Воваевич. – А. Г.), но умоляю Тебя – не уродуй и не калечь Искусства (оставь в покое классиков литературы Армении, Никол Воваевич, и после их цитирования не смей читать свои стихи. – А. Г.). Прошу Тебя: не сочиняй больше музыки (не сочиняй больше стихов, Никол Воваевич. – А. Г.). Если хочешь – калечь людей, но не заставляй их умирать от скуки (повсеместно практикуемые по твоим указаниям маски-шоу по укладыванию на асфальт неугодных тебе лиц и размазывание их по стенам уже порядком надоели, Никол Воваевич. – А. Г.).»

Я не знаю, насколько мои комментарии созвучны недосказанным Артуром Ванецяном мыслям, но бесспорно одно: Пашина – это угроза национальной безопасности Республики Армения. И все его последние действия – тому убедительное доказательство. Мне уже приходилось об этом писать в статье под заглавием «Отстранение Пашина – гарантия выживания Армении» (ИА REGNUM, 17 сентября 2019 г.). Теперь же с еще большей уверенностью могу добавить, что противостоять этой угрозе, отстранить Пашина от власти – значит спасти Армению от саморазрушения. И это не преувеличение.

Вместо послесловия. Сквозь толщу мрачных новостей, которыми переполнено информационное поле Армении, подобно лучу света в темном царстве, но не в смысле заголовка статьи публициста-демократа Николая Александровича Добролюбова, посвященной драме А. Н. Островского «Гроза», прорезалась благая весть из Первопрестольной. Президент России Владимир Владимирович Путин подписал Указ о присвоении звания Героя труда РФ бывшему председателю Совмина СССР,

сенатору Николаю Ивановичу Рыжкову, которому 28 сентября 2019 года исполняется 90 лет. В документе, в частности, говорится: «За особые трудовые заслуги перед государством и народом присвоить звание Героя труда Российской Федерации Рыжкову Николаю Ивановичу...» Не скрою, это сообщение меня сильно взволновало, так как особой вехой в моей скромной биографии была совместная работа с Национальным героем Армении (с 2008 года) Николаем Ивановичем Рыжковым. Да, да, уважаемый читатель, в 2017–2018 годах судьба преподнесла мне совершенно неожиданный сюрприз: решением исполнительного органа Республиканской партии Армении, лидером которой был и есть третий президент Армении Серж Азатович Саргсян, я был рекомендован на работу сопредседателя Межпарламентской комиссии по сотрудничеству Федерального Собрания Российской Федерации и Национального Собрания Республики Армения VI созыва. Это назначение для меня было вдвойне почетно. Первое – это то обстоятельство, что сопредседателем Межпарламентской комиссии с российской стороны был утвержден Николай Иванович Рыжков. Второе – это осознание своей персональной ответственности в связи с тем, что правящая в то время в Армении Республиканская партия рекомендовала меня, председателя партии «Национальное Единение» Арташеса Гегамяна возглавить столь ответственное направление парламентской работы. Увы, государственный переворот в Армении не позволил довести до своего логического завершения многие совместно с Николаем Ивановичем выработанные планы. Однако я полон оптимизма, все еще впереди, убедительным свидетельством чему является жизненный подвиг Национального героя Армении и Героя труда Российской Федерации Николая Ивановича Рыжкова. С наступающим 90-летием со дня рождения, глубокоуважаемый Николай Иванович, многая лета, наш великий современник.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԵՌԱՑՆԵԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ՝ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ Է ՓՐԿԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԻՆՔՆԱՔԱՅՔԱՅՈՒՄԻՑ

«Մենք չափազանց մեծ գին ենք վճարել Անկախության համար և պետք է փայփայենք այն: Բայց հնարավոր չէ պահպանել Անկախությունը՝ առանց հզոր պետականության: Սակայն այսօր երկիրը կանգնել է տարիներ շարունակ արյամբ և քրտինքով կառուցածը անպատասխանատու կերպով քանդելու վտանգի առաջ: «Հեղափոխական» տենդով քանդվում են պետության ինստիտուցիոնալ հիմքերը, ոչնչացվում ավանդական ազգային արժեքները, անհանդուրժողականություն և փոխադարձ ատելություն է սերմանվում...»:

Անվիճելի է մեկ բան. Փաշինյանը սպառնալիք է Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգությանը: Եվ նրա բոլոր վերջին գործողությունները դրա համոզիչ ապացույցն են: Ես արդեն գրել եմ այդ մասին «Փաշինյանի հեռացումը Հայաստանի գոյատևման երաշխիքն է» վերնագրով հոդվածում (REGNUM տեղեկատվական գործակալություն, 17 սեպտեմբերի 2019թ.): Իսկ այժմ էլ ավելի մեծ համոզվածությամբ կարող եմ հավելել, որ այդ սպառնալիքին դիմակայելը, Փաշինյանին իշխանությունից հեռացնելը Հայաստանի փրկությունն է ինքնաքայքայումից: Եվ սա չափազանցություն չէ:

Եվ այսպես, 1991թ. սեպտեմբերի 21-ին Հայաստանի ժողովուրդը համաժողովրդական հանրաքվեում «այո» ասաց Խորհրդային Միության կազմից Խորհրդային Հայաստանի դուրս գալուն և անկախություն հռչակեց, իսկ սեպտեմբերի 23-ին Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհուրդը Հայաստանը հռչակեց անկախ պետություն, սեպտեմբերի 24-ին Հայկական ԽՍՀ ԳԽ-ն որոշեց Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը վերանվանել Հայաստանի Հանրապետություն (ՀՀ): Դեպի Անկախություն մեր ժողովրդի անցած ուղին բնութագրելը բնավ հեշտ գործ չէ, բայց պարտավոր ենք խորհել գլխավոր դարափուլերի և այսօրվա իրողությունների մասին: Քանզի չափազանցություն չի լինի, եթե արդի իրողությունները բնութագրենք Ֆրանսիայի Օրենսդիր ժողովի 1792թ. հուլիսի 11-ի Հռչակագրի խոսքերով, որում ասվում է. «Հայրենիքը վտանգված է» (ֆր.՝ La patrie en

danger): Ինչպես հայտնի է, այդ Հռչակագիրն ընդունվել է ի պատասխան այդ շրջանում Ֆրանսիական հեղափոխության գլխին կախված սպառնալիքների ինչպես արտաքին (Պրուսիայի և Ավստրիայի կռալիցիայի), այնպես էլ ներքին (նախկին ազնվականներն ու անհնազանդ հոգևորականները) ուժերի կողմից: Հայաստանի Հանրապետության պարագայում մեր Հայրենիքին սպառնում է վտանգ՝ պայմանավորված ազգային անվտանգության մարտահրավերներին ու սպառնալիքներին գործող իշխանությունների լիակատար անհամարժեքությամբ: Այս դրությունը խորանում է նրանով, որ ՀՀ-ում 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից (այսուհետ՝ պետական հեղաշրջում) հետո մեր երկիրը փաստորեն հայտնվեց արտաքին կառավարման ներքո: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, սա չափազանցություն չէ, այլ իրողություն: Բավական է անուն առ անուն վերլուծել «Ժողվարչապետի» մերձավոր շրջապատի գործիչներին՝ լինեն նրանք գործադիր, թե օրենսդիր իշխանությունում, որպեսզի համոզվեք իմ գնահատականի օբյեկտիվության մեջ: Զէ՞ որ ներկայումս գաղտնիք չէ, որ պետական հեղաշրջման գլխավոր շարժիչ ուժն արդեն քանի տասնամյակ ՀՀ-ում պատասպարված տարատեսակ սորոսյան ֆոնդերի լափակերներն են, «Կյանքի խոսք» կրոնական աղանդի, և, իհարկե, ինչպես հիմա լայնորեն քարոզվում է, ԼԳԲՏ հանրության ներկայացուցիչները (որոնք իրենց ողջ նողկալի կերպարանքով հանդերձ ս.թ. սեպտեմբերի 21-ին «փայլատակեցին» Գյումրիում «Անկախության օրվա» տոնակատարության ժամանակ, երբ տղամարդակերպ առանձնյակները՝ կանացի կիսաշրջագծեստներ հագած, պարում էին հե՛նց «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի հայացքի առջև): Իշխանությունների անդրկուլիսյան տիկնիկավարները հատուկ ներառել էին սողոմական այդ համարը տոնական համերգի ծրագրում: Զէ՞ որ սույն միջոցառմանը հրավիրվածների թվում էր նաև Նորին Սուրբ Օծություն Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Տեր Տեր Գարեգին Երկրորդը, որը Ստամբուլյան կոնվենցիայի տեղի ջատագովների ուսնձգություններից քրիստոնեական սուրբ ավանդույթների պահպանման համոզված մարտիկ է, կոնվենցիա, որը Նիկոլ Վովակիչը և ԿՕ-ն Դամոկլեսյան սրի նման կախել են Հայաստանի և հայ ժողովրդի գլխին: Այո, Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու (այսուհետ՝ ՀԱԵ) հերձվածողները, որ իշխանության են հասել ՀՀ-ում, ոչ մի կերպ չեն կարողանում ներել Նորին Սրբություն Գարեգին Երկրորդին, որի գլխավորությամբ ս.թ. հուլիսին ընդունվեց եպիսկոպոսների և ՀԱԵ թեմակալ առաջնորդների հայտարարությունն ընդդեմ Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացման: ՀԱԵ հայտարարությունում, մասնավորապես, ասվում էր. «Մարդու իրավունքների և ազատությունների քրիստոնեական ուղղափառ ընկալումը բացառում է մարդու աստվածաստեղծ ինքնության աղճատումը կամ փոփոխությունը: Հաշվի առնելով «Սեռն ընտրելու ազատության» կոնվենցիայի ենթատեքստը՝ լուրջ տարակուսանքների և մեկնաբանությունների

տեղիք է տալիս նաև կոնվենցիայի պահանջը մասնակից պետություններից՝ արմատախիլ անելու այն ավանդույթները, որոնք հիմնված են «կանանց և տղամարդկանց կարծրատիպային դերաբաժանման գաղափարի վրա»՝ կանանց և տղամարդկանց վարքագծի սոցիալական և մշակութային վարվելակերպերում փոփոխություններ մտցնելու նպատակով»:

Միևնույն ժամանակ, ՀԱԵ հայտարարությունում ասվում էր. «Կոնվենցիայում առկա են խիստ մտահոգիչ դրույթներ ու հասկացություններ ազգային-հոգևոր ինքնության և անվտանգության տեսակետից: Մենք հորդորում ենք հայրենի իշխանության պատասխանատու մարմինների՝ զերծ մնալ փաստաթղթի վավերացումից»:

Ես հատուկ մանրամասն մեջբերեցի ՀԱԵ հայտարարության այս հատվածները, որովհետև Նիկոլ Վոլակիչն այս դառը դեղահաբը չկարողացավ կուլ տալ: Չէ՞ որ ՀԱԵ սկզբունքային դիրքորոշման, նրա հետևողական հավատավորների, ինչպես նաև ՀՀ առողջ դատող, «կանաչով» (իմա՝ սորոսյան ֆոնդերի ամերիկյան դուլարներով) ուղեղները չմթագնած քաղաքացիների շնորհիվ Նիկոլ Վոլակիչը և K^O, չնայած ՀԱԵ-ի ու անձամբ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի վրա կոպիտ ճնշման, այնուամենայնիվ, հարկադրված եղան Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացումը տեղափոխել 2020 թվական: Եվ ահա անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների առջև արդարանալու նպատակով էլ արդեն ս. թ. սեպտեմբերի 22-ին Լոս Անջելեսում, ինչպես դիպուկ արտահայտվել էր հայրենասիրական պարբերականը, «Նիկոլ Փաշինյանը հայտարարել է եկեղեցու դեմ պատերազմի մասին (ժողովրդի անունից)»: Այսպես, պատասխանելով մի ամերիկահայի հարցին՝ Փաշինյանն ի լուր աշխարհի բարբաջեց հերթական հերետիկոս անհեթեթությունը. «Մենք ուզո՞ւմ ենք, որպեսզի կառավարությունը մտնի եկեղեցու գործերի մեջ: Եթե հայ ժողովուրդն ուզում է, որպեսզի կառավարությունը մտնի ՀԱԵ գործերի մեջ, ապա կառավարությունը կքննարկի դրա հնարավորությունը»:

Բնականաբար, տիեզերական մասշտաբի ստրատեգը, ինչպիսին է Նիկոլ Վոլակիչը, հերթական անգամ խոսելով ժողովրդի ցանկության մասին, նկատի ուներ «Կյանքի խոսք» կրոնական տոտալիտար աղանդի ակտիվիստներին, որի հետ Նիկոլ Վոլակիչի ու նրա մերձավոր շրջապատի սերտությունը ՀՀ քիչ թե շատ տեղեկացված շրջանակներում գաղտնիք չէ: Այնուհետև մեր ստրատեգը (հայոց պետականության հիմքերի սասանման ոլորտում) շարունակել է. «Երբ մենք ասում ենք, որ եկեղեցու ներքին կյանքի մեջ չենք մտնում, որոշ եկեղեցականներ սրանից եզրակացնում և ասում են, որ սրանք նախկին կառավարության նման չեն, եկեք քանդենք այս կառավարության ոտքերի տակ: Նրանք շատ ուժեղ հակահարված կստանան և ծնկի կբերվեն՝ բառի թե՛ բուն, թե՛ փոխաբերական իմաստով»:

Նիկոլ Վոլակիչի նման ռազմատենչությունը հարկադրյալ է: Օվկիանոսի այն կողմի տերերը պահանջում են վավերացնել Ստամբուլյան կոնվենցիան, իսկ այստեղ նրա ճանապարհին կանգնել է ՀԱԵ-ն, պետք է

ինչ-որ բան անել, ինչի համար վաղուց պատրաստված դեղատոմսեր կան: Այսպես, տրաֆարետային սխեմայով Նիկոլ Վովակիչը ՀԱԵ եկեղեցականների վերագրում է խոսքեր, որոնք նրանք երբեք և ոչ մի տեղ չեն արտաբերել, և այստեղ «սույն սև ասպետը», չէ՛, հարգելի ընթերցող, այստեղ խոսքը բնավ Բեթմենի մասին չէ՝ ռեժիսոր Քրիսթոֆեր Նոլանի սուպեր հերոսի մասին մարտաֆիլմից, այլ մեր Նիկոլ Վովակիչի, որը Ջևաի նման, իհարկե, ոչ Օլիմպոսից, այլ Կալիֆոռնիայից, շանթ ու որոտ է արձակում ՀԱԵ հոգևորականների հասցեին: Բնականաբար, սա պատահական չէ, այլ ընդամենն անքակտելի մասն է հայոց պետականության գլխավոր հենարաններից մեկի խարխլման սցենարի, ինչպիսին իրավամբ համարվում է Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցին Գարեգին Երկրորդի գլխավորությամբ: Որպեսզի չափից ավելի վերամբարձ չթվամ Նորին Սրբազանության գնահատականներին մեջ, կարճ պատմական տեղեկանք ներկայացնեն: Այսպես, համաձայն պաշտոնական հաղորդագրության, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, լսելով ոստիկանության և ցուցարարների բախումների մասին, որոնք տեղի են ունեցել 2008թ. մարտի 1-ին, Երևանի ժամանակով առավոտյան ժամը 6.30-ին, հետևյալ կերպ վարվեց, կարդում ենք. «Այս պահին նախկին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը ուղեկցվեց դեպի իր նստավայր: Սակայն այս միջոցը չնպաստեց լարվածության թուլացմանը, և շուտով Երևանով անցավ ջարդարարությունների ալիքը: Այնինչ, երբ դեռ ուշ չէր կանգնեցնել անկարգությունները մայրաքաղաքում, այսինքն՝ մարտի 1-ին, տեղի ժամանակով ժամը 11.00-ին, Գարեգին Երկրորդը գնաց նախկին նախագահի նստավայր, որպեսզի համոզի հաշտության, ողջամտության գալ և հրաժարվել այն քայլերից, որոնք կհանգեցնեին արյունահեղության և պառակտման սեփական ժողովրդի մեջ: Սակայն կաթողիկոսի այդ քայլը անհաջողության մատնվեց. Տեր-Պետրոսյանը հրաժարվեց ընդունել արդեն իր տան դռների մոտ գտնվող Գարեգին Երկրորդին: Մինչ այդ Ազատության հրապարակի (Երևանի Օպերայի և բալետի թատրոնի շենքի հարակից հրապարակը – Ա.Գ.) հանրահավաքի մասնակիցների մեջ, – նշվում է ՀԱԵ հայտարարությունում, – ստորագրահավաք էր իրականացվում կաթողիկոսի հրաժարականի մասին» («Լևոն Տեր-Պետրոսյանը հրաժարվեց ընդունել Գարեգին II-ին», 4 մարտի 2008թ.):

Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այն խառնակ ժամանակներում Լ.Տեր-Պետրոսյանի մերձավոր զինակիցներից մեկը ցուցարարներին գրգռելու և իշխանություններին չինազանդվելու կոչերի մասով մեր սիրեցյալ Նիկոլ Վովակիչն էր իր սեփական անձով: Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի համար հայրենակիցների թափված արյան ամեն մի կաթիլը շատ ու շատ թանկ արժեք: Ըստ էության, դա էլ նրան տարել էր Լևոն Տեր-Պետրոսյանի տուն:

Հարգելի ընթերցողներին հետագա մանրամասներով չհոգնեցնելու համար, որոնք ներկայացնում են ներկա խառնակչության նախապատմությունը, մեջբերումներ կատարեմ Հայաստանի երկրորդ և երրորդ նախագահի-

ների շնորհավորական ուղերձներից ՀՀ Անկախության 28-րդ տարեդարձի առիթով, որոնցում, ըստ իս, տրված է բավական տարողունակ գնահատական այն դրության, որի մեջ հայտնվել է Հայաստանը մեր օրերում:

«Դեպի Անկախություն տանող մեր ճանապարհը չափազանց դժվար էր ու լի փորձություններով: Այն սկսվեց պատերազմով, տնտեսության փլուզմամբ և էներգետիկ ճգնաժամով (վերջին երկու դժբախտությունները իրենց զբաղեցրած պաշտոններին Լ. Տեր-Պետրոսյանի ու նրա թիմի լիակատար անհամարժեքության հետևանքն էին – Ա. Գ.), ինչը մեծ տառապանք պատճառեց մեր բոլոր քաղաքացիներին: Սակայն, չնայած այդ փորձություններին և ի հեճուկս դրանց, այդ տարիներին դրվում էին մեր պետականության հիմքերը: Մենք չափազանց մեծ գին ենք վճարել Անկախության համար և պետք է փայփայենք այն: Բայց հնարավոր չէ պահպանել Անկախությունը՝ առանց հզոր պետականության: Սակայն այսօր երկիրը կանգնել է տարիներ շարունակ արյամբ և քրտինքով կառուցածը անպատասխանատու կերպով քանդելու վտանգի առաջ: «Հեղափոխական» տենդով քանդվում են պետության ինստիտուցիոնալ հիմքերը, ոչնչացվում ավանդական ազգային արժեքները, անհանդուրժողականություն և փոխադարձ ատելություն է սերմանվում...»: Ավաղ, Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի այս դառը գնահատականները զուտ ճշմարտություն են:

Մեջբերում կատարեմ ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի շնորհավորական ուղերձից. «Անկախությունը վերացական չէ, այլ շատ առարկայական է ու շոշափելի. այն մեր լեզուն է՝ որպես հազարամյակների մեր գոյության և ինքնության առհավատյալ, մեր հավատքն է, ավանդական ընտանիքը, մշակույթը, ինքնիշխան մեր պետության սահմաններում ամփոփված այն հողակտորը, որ մեր ազատատենչ եղբայրների ու քույրերի արյամբ և քրտինքով է ներծծված: Ուստի, բոլորիս պարտականությունն է հատկապես այսօր՝ այս խառնակ ժամանակներում, սրբորեն պահպանել և պաշտպանել այդ արժեքները տարատեսակ ոտնձգություններից, զգոն լինել, երբ անհայրենիք, շինծու արժեքներ և բարքեր քարոզողները մեր դուռն են ծեծում (ես կասեի՝ դուռը կոտրելով ներխուժում – Ա. Գ.), անաղարտ պահել, զարգացնել ու հարստացնել մեր ազգային արժեքները և փոխանցել հետագա սերունդներին»:

Այսպիսին է արդի իրողությունների օբյեկտիվ պատկերը՝ ի լուր ամբողջ աշխարհի հայտարարված Արցախի հերոսներ Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի կողմից: Այս, անշուշտ, որքան օբյեկտիվ, նույնքան էլ տազնապալի գնահատականների հետ համաձայնելը պետք է դառնա լոկ առաջին քայլը մեր Հայրենիքի փրկության ճանապարհին, որը վտանգի մեջ է: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ՀՀ իշխանությունների և անձամբ Նիկոլ Վոլակիչի ռազմաշունչ տգիտության, լինի աշխարհաքաղաքականության, թե տնտեսության, ուրեմն և պետական կառավարման մեջ, բռնապետությունից փրկության:

Որպեսզի ընթերցողների մոտ կարծիք չստեղծվի, թե ես հախուռն պարսավում եմ Նիկոլ Վոլակիչին և ԿՕ-ին, վկայակոչեմ միանգամայն նոր փաստ, որը պերճախոս վկայում է ՀՀ իշխանությունների անհամարժեքության մասին: Այսպես, ս.թ. սեպտեմբերի 20-ին www.rtv.com կայքում հրապարակվեց հոդված «Ռուսաստանը պատրաստվում է ժամկետից շուտ դադարեցնել Հայաստանի երկաթուղու սպասարկումը» վերնագրով: Դա կապված է ՌԵՈՒ դուստր ձեռնարկության դեմ քրեական գործի հետ, որում, մասնավորապես, նշվում է. «Ռուսական երկաթուղիներ» (ՌԵՈՒ) պետական ընկերությունը պատրաստվում է խզել համաձայնագիրը Հայաստանի իշխանությունների հետ՝ պնդելով, որ նրանք արգելակում են նրա դուստր ձեռնարկության՝ «Հարավկովկասյան երկաթուղու» (ՀԿԵՈՒ) աշխատանքը, որը կառավարում է հայկական երկաթուղին»: Այս մասին RTVI-ին ասել է Ռուսաստանի և Հայաստանի բանակցությունների ընթացքին ծանոթ աղբյուրը... Այն, որ բանակցությունները ոչ մի բանի չեն հանգեցրել, ընդունում են Ռուսաստանի տրանսպորտի նախարարությունում: «Հայաստանը ստեղծել է մի իրավիճակ, երբ ՀԿԵՈՒ-ն չի կարող նորմալ աշխատել. առգրավվել են (2018թ. օգոստոսին – Ա. Գ.) 10 տարվա բոլոր փաստաթղթերը (այսինքն՝ ՀԿԵՈՒ հիմնադրման օրվանից – Ա. Գ.), ներկայացվել են անապացույց մեղադրանքներ, և չի տրվել ոչ մի երաշխիք: Մեր փաստարկներն այն մասին, թե ավելի վաղ ստուգումները խախտումներ չեն հայտնաբերել, և փաստարկները կոնցեսիայի պայմանների կատարման մասին անտեսվում են», – RTVI-ին ասել է ՌԴ տրանսպորտի փոխնախարար Վլադիմիր Տոկարևը:

Նա նաև հաստատել է, որ ռուսական կողմը սկսել է «լրջորեն մշակել «Հայաստանի երկաթուղու կառավարման պայմանագրի ժամկետից շուտ խզման մասին» հարցը»: Որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի, թե տնտեսության, իսկ ավելի լայն՝ ՀՀ ազգային անվտանգության ապահովման համար ինչ է նշանակում ՀԿԵՈՒ-ն, մեջբերումներ կատարեն ՌԵՈՒ գլխավոր տնօրենի տեղակալ և ՀԿԵՈՒ տնօրենների խորհրդի նախագահ Ալեքսանդր Միշարինի հարցազրույցից՝ «ՌԵՈՒ-ն 10 տարում Հայաստանի երկաթուղային ոլորտում ներդրել է ավելի քան 230 մլն դոլար» վերնագրով (06. 08. 2018 <https://arm-portal.ru/news/conomy/rzhd-za-10-let-investirovalo-v-zheleznodorozhnuyu-sferu-armenii-bolshe-230-mln-dollarov.html>): Ահա որոշ մեջբերումներ այդ հարցազրույցից. «Այդ 10 տարիներին հաջողվել է լուծել, ըստ իս, երեք հիմնական խնդիր: Առաջին խնդիրը. երկաթուղին այսօր աշխատում է կայուն, անվտանգությունն ապահովվում է համաշխարհային չափորոշիչների մակարդակով: Երկրորդ խնդիրը, որը մեզ հաջողվել է լուծել, շահութաբեր աշխատանքի դուրս գալն է ի հաշիվ փոխադրումների ամենօրյա աճող ծավալների: Մենք թույլ չենք տվել հաստիքի լուրջ կրճատումներ և այն կայուն ենք պահում՝ ավելի քան երեք հազար մարդ: Այդ տարիներին մեկուկես անգամ բարձրացել է աշխատանքի արտադրողա-

կանությունը: ԱՊՀ երկրների երկաթուղիների շարքում ՀԿԵՈՒ-ն աշխատավարձերի մակարդակով առաջին հնգյակում է: Երրորդ խնդիրը երկաթուղում արդիական տեխնոլոգիաների ներդրումն է, որոնք կնպաստեն Հայաստանի տնտեսության արդյունավետության աճին ... Այդ 10 տարիներին ապահովվել է ավելի քան 100 մլրդ դրամի ներդրումներ (230 մլն դոլար): Դա այն գումարի մոտ երկու երրորդն է, որը պետք է ներդրվի 30 տարում, կոնցեսիոն համաձայնագրի համապատասխան: Նշված գումարից ավելի քան 80 մլրդ դրամ ուղղվել է ենթակառուցվածքի թարմացմանը, և 27 մլրդ՝ շարժակազմի նորոգմանը ... Շնորհիվ ենթակառուցվածքի և շարժակազմի արդիականացման մեզ հաջողվել է նաև ավելացնել շարժման արագությունը: Նախկին 25 կմ/ժ-ի փոխարեն այժմ արագությունը կազմում է 60 կմ/ժ, իսկ առանձին տեղամասերում, որտեղ իրականացվում են ուղևորափոխադրումներ, այն հասնում է 110 կմ/ժ-ի»:

Կարելի է այլ մանրամասներ էլ նշել, որոնք բնութագրում են ՀԿԵՈՒ-ի բավական արդյունավետ աշխատանքը, դիցուք. 10 տարում նորոգվել է 463 կմ ճանապարհ, ընդ որում՝ հիմնանորոգվել է 160 կմ: Փոխարինվել է 877 հազար փայտակոճ, նորոգվել են 52 անցուղի, 412 կմ կոնտակտային ցանց: Նշենք, որ ՀԿԵՈՒ հաջողությունները վերջին տարիներին հիմնականում այդքան շոշափելի են եղել շնորհիվ Հայաստանի երկաթուղայինների երեքհազարանոց կոլեկտիվի սահուն աշխատանքի՝ ՀԿԵՈՒ գլխավոր տնօրեն, երկաթուղային տրանսպորտի բարձր պրոֆեսիոնալ մենեջեր, տոհմիկ երկաթուղային Սերգեյ Գենադևիչ Վալկոյի գլխավորությամբ: Եվ հաշվի առնելով այս փաստերը՝ մի չարագուշակ բան կա նրանում, որ ՀՀ իշխանությունները՝ Նիկոլ Վոլակիչի զգոն մենեջմենթի ներքո, իրենցից կախված ամեն ինչ անում են, որպեսզի արմատից կտրեն ՀԿԵՈՒ նորմալ գործառնությունը: Իշխանությունների այս աղաղակող կամայականության առիթով բավական զուսպ արտահայտվել է Հայաստանում Ռուսաստանի առևտրային ներկայացուցիչ Անդրեյ Բաբկոն, որն ասել է, որ ՀԿԵՈՒ հարցն առկախ վիճակում պահել չի կարելի:

«Ոչ ոք դեմ չէ արդար և օրինական որոշումներին, եթե իսկապես իրավախախտում է կատարվել: Բայց մեղադրանքներ առաջադրել, դրանք թողնել առկախ վիճակում՝ այդպես չի կարելի վարվել ցանկացած, առավել ևս՝ խոշոր, հանրապետության համար համակարգաստեղծ ծեռնարկության հետ, որտեղ աշխատում է երեք հազար մարդ: Եթե ինչ-որ մեկը մեղավոր է, թող պատժեն, իսկ եթե մեղավոր չէ, պետք է ասել, որ խախտումներ չկան, և որ ընկերությունն օրենքի առջև մաքուր է», – ավելացրել է Անդրեյ Բաբկոն:

ՀՀ իշխանությունների խավարամտությունն իսկապես չափն անցնում է: ՀՀ-ի և ՀԿԵՈՒ-ի հարաբերություններում ստեղծված դրության վնասաբեր անհեթեթությունը հասել է այնտեղ, որ ի գոհունակություն ափշերոնյան վերլուծաբանների՝ դա իսկական հոգու սպեղանի է դարձել նրանց համար:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Այսպես, ս.թ. սեպտեմբերի 22-ի վաղ առավոտյան, ժամը 02.52-ին Ադրբեջանի հայտնի իշխանամետ ինտերնետ պորտալը (<https://haqqin.az/news/158788>) հրապարակեց հոդված (թեժ հետքերով)՝ «Ռուսաստանը չեղարկում է ևս մեկ ռազմավարական համաձայնագիր Հայաստանի հետ» վերնագրով, որում հոդվածի հեղինակը, ոչ առանց չարախնդության, խրատում է Նիկոլ Վոլակիչին։ «Հայաստանի ծերացող հեղափոխական իշխանության ոչ խելամիտ քաղաքականությանը haqqin. az-ը նվիրել է ոչ քիչ սուր վերլուծաբանական նյութեր՝ այն հույսով, որ «թշնամիների» խորհուրդներն ինչ-որ կերպ կօգնեն Նիկոլ Վոլակիչին ու նրա ծախող թիմին [նկատեք, հարգելի ընթերցող, որ «թշնամիներ» բառը դրված է չակերտներում, դե ինչ, այստեղ դժվար է մեղադրել հոդվածագրին օբյեկտիվ չլինելու մեջ։ Չէ՞ որ Ն.Փաշինյանը ինքնատիպ գտածո է Հայաստանի թշնամիների (առանց չակերտների) համար – Ա. Գ.]։ Բարեկամական խորհուրդները և սուր քննադատությունը «հեղափոխական» թիմի հասցեին հնչում են աշխարհի շատ ԶԼՄ-ներում, սակայն, ցավոք, այդ բոլոր խորհուրդները և նախազգուշացումները Երևանում ընդունվում են սվիններով։ Դե, ոչ մի կերպ հայկական կառավարությունում չեն կարողանում հասկանալ, թե ինչն է իրենց շահավետ, իսկ ինչը երկիրը տանում է դեպի անդունդ»։

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ ինչո՞վ է պայմանավորված ադրբեջանցի վերլուծաբանների նման սրտացավությունը։ Եվ ընթերցողն իրավացի կլինի, եթե հիշողությունից ջնջի մի փոքր բան, այն է. Նիկոլ Փաշինյանի հոդվածը՝ «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» վերնագրով, հրապարակված 2001թ. մայիսի 22-ին «Հայկական ժամանակ» թերթում, որի խմբագիրն այն ժամանակ ինքը՝ Նիկոլ Վոլակիչն էր։ Միայն մեկ մեջբերում կատարեմ այդ հոդվածից. «Եվ ուրեմն, ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իլյուզիաներ ունեն գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ (նկատի ունի Արցախի Հանրապետության շուրջ անվտանգության գոտին – Ա. Գ.)։ Եկեք նրբանկատորեն շրջանցենք հարցի ամենացավոտ կողմը և հարցը դիտարկենք խաղի կանոնների տեսակետից։ Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ տարածքները չվերադարձնենք Ադրբեջանին ... Ախր, էս երկիրը (նկատի ունի Հայաստանի Հանրապետությունը – Ա. Գ.) տեր չունի (հանուն արդարության նշենք, որ այն ժամանակ Սորոսը և համքարակիցները իսպառ զրկված էին իշխանական լիազորություններից ՀՀ-ում, իսկ ԼԳԲՏ հանրույթը գտնվում էր ընդհատակից դուրս գալու փուլում, տոտալիտար կրոնական աղանդներն էլ նոր-նոր էին հայտարարում իրենց մասին, իսկ տերապետոսյանական խառնամբոխը դեռ չէր հասցրել բուժել ակտիվ քաղաքական ասպարեզից հեռանալու վերքերը – Ա. Գ.), և մենք, որ պետք է լինենք այս երկրի տերը (տես, է, ինչ խելոք է ու ճարպիկ, ուղղակի

իրոք տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ է – Ա. Գ.), մերը թողած ուզում ենք տեր լինել ուրիշին (ընդգծումը մերն է – Ա. Գ.)»:

Ն.Փաշինյանն արդեն մեկուկես տարի է, ինչ դարձել է, իր տերմինաբանությամբ, երկրի «տերն», ու ինչ-որ չեմ հիշում, որ հրապարակավ հրաժարվել այս դավաճանական դիրքորոշումից կամ էլ, գոնե, զղջար «Կյանքի խոսքը» աղանդի կրոնական հաստատություններում (չէ՞ որ ՀԱԵ հոգևորականներին նա արդեն փաստորեն պատերազմ է հայտարարել): Թերևս, հենց այդ պատճառով են ավիչերոնյան մեկնաբաններն այդքան սրտացավ հոգում Հայաստանի «ժողվարչապետի» ձակատագրի համար: Չէ՞ որ միայն «ուժեղ» Փաշինյանն է ի վիճակի կատարելու 2001թ. տված խոստումը՝ հրաժարվել «ուրիշին տեր լինելու» դավադիր մտքից: Որպեսզի մինչև վերջ օբյեկտիվ լինենք, պետք է մտածենք haqqin. az-ի վերոնշյալ հոդվածի վերջաբանի շուրջ, որքան էլ որ այն դաժան լինի, քանի որ հոդվածն արտացոլում է Հայաստանի ընկալումն ավիչերոնյան սուլթանության կողմից. «... պարզ է, որ Ռուսաստանի համար սա ավելի շուտ քաղաքական, քան թե տնտեսական հարց է (նկատի ունի ՀԿԵՈՒ-ն – Ա. Գ.): Իսկ քաղաքական խզումը երկու երկրների հարաբերություններում (նկատի ունի Ռուսաստանի և Հայաստանի միջև – Ա. Գ.) Փաշինյանի իշխանության գալով ավելի է խորանում (ոչ առանց գոհունակության նշվում է հոդվածում – Ա. Գ.) ... Ինչ վերաբերում է կոնկրետ երկաթուղուն, ապա այն գործում է բացառապես շնորհիվ ռուսական ֆինանսական ներարկումների: Եվ ոչ մեկին այն Մոսկվայից բացի պետք չէ»:

Վերապահություն անենք. երևի թե Թուրքիային, ԱՄՆ-ին ու Իսրայելին, որպեսզի ավելացնեն ևս մեկ՝ պակասող հանգույցը «բարին կամեցողների» օղակում, որը սեղմվում է Իրանի Իսլամական Հանրապետության շուրջ: Էլ չեմ ասում Հայաստանի համար կործանարար հետևանքների մասին, Աստված մի արասցե, եթե նման բան պատահի: Այս մասին անգամ սարսափելի է մտածել: Միևնույն ժամանակ, հարգելի ընթերցող, աններելի պարզեցում կլիներ «ժողվարչապետի» կառավարության այս բոլոր հակապետական արարքները վերագրել միայն գործադիր իշխանության բացարձակ անձեռնհասությանը: Ավելի շուտ, մենք գործ ունենք Հայաստանում հակառուսական տրամադրությունների սրման լավ մտածված և հմուտ ռազմավարության հետ (չէ՞ որ ավելի քան 3000 երկաթուղայիններ ՀԿԵՈՒ-ի կողմից կոնցեսիոն պայմանագրի խզումից հետո կմնան առանց աշխատանքի, այսինքն՝ առանց գոյության միջոցների): Միևնույն ժամանակ, իմաստ չունի կասկածել, որ նիկոլվովակիչյան քարոզչությունը դրա ողջ պատասխանատվությունը կրնի ռուսական իշխանությունների վրա:

Վերլուծելով վերջին շաբաթների իրադարձությունները՝ ավելի ու ավելի եմ հակվում այն եզրակացությանը, որ Նիկոլ Վովակիչը չափից ավելի է շտապում: Դրա ապացույցն են այն հանկարծական փոփոխությունները,

որոնք ծավալվում են ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության նախկին տնօրեն Արթուր Վանեցյանի շուրջ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ս.թ. սեպտեմբերի 16-ին նա հրաժարական տվեց: Պարզության համար մեջբերում կատարենք հրաժարականի մասին նրա հայտարարության տեքստից. «... Այս որոշումը (հրաժարականի մասին – Ա. Գ.) ես կայացրել եմ նույնքան վստահ, որքան այն մեկը, երբ մեր երկրի համար բախտորոշ փուլում (նկատի ունի պետական հեղաշրջումը – Ա. Գ.) համաձայնվեցի ստանձնել Ազգային անվտանգության ծառայության տնօրենի պաշտոնը: Մեկուկես տարվա իմ գործունեությունը միշտ բոլորիդ աչքի առջև է եղել, և ամեն քայլ արել եմ մեկ սկզբունքով՝ Հայրենիքն ու սպայի պատիվը վեր են ամեն ինչից (չի կարելի չհամաձայնել – Ա. Գ.): Պետականաշինությունն իր տրամաբանությունն ունի՝ որոշումների տարբերայնությունը, գործողությունների հախուռնությունը, առաջնայինը երկրորդականից, իսկ անցողիկը մնայունից չտարբերելու գործելաոճն այն ճանապարհը չէ, որը տանում է դեպի նպատակների իրականացում: Այն ընդհանուր ոչինչ չունի սպայի արժանապատվության հետ. սպայի ուսադիրներն ու զարգացումների նման ընթացքն անհամատեղելի են: Իմ հրաժարականը թող լինի «Կանգ առ»-ի կոչ ու սթափեցնող քայլ: Մնացած բոլոր տարբերակներում կհաղթանակի Հայրենիքի հանդեպ պարտքը: Խաղաղություն ու անվտանգություն մեր երկրին»:

Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ կարդալով Արթուր Վանեցյանի այս տողերը՝ միակ բանը, ինչի մասին մտածեցի, հնարավոր նողկալի սադրանքների ու տեղեկատվական հալածանքի մասին էր գեներալ-մայոր Ա. Վանեցյանի հանդեպ: Չէ՞ որ, ըստ էության, նա բավական տարողունակ, և որ գլխավորն է՝ օբյեկտիվ ախտորոշում է տվել նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխին: Դե ինչ, երկար սպասելու հարկ չեղավ: Այն, որ Փաշինյանի քուս արբանյակները ցածրահարգ պիտակներ պիտի փակցնեին ԱԱԾ նախկին տնօրենին, միանգամայն սպասելի էր, բայց բնական էր, որ շատերն սպասում էին նրա հայտարարության գնահատականին Նիկոլ Վոլակիչի կողմից: Եվ պատասխանը հետևեց Խաղաղ օվկիանոսի հեռավոր ափերից, Լոս Անջելեսից: Այսպես, Ն. Փաշինյանը ս. թ. սեպտեմբերի 22-ին Լոս Անջելեսում հրավիրված մամուլի ասուլիսում, որտեղ նա գտնվում էր Grand Park-ում «համահայկական» հանրահավաքի կազմակերպման առիթով, ասաց. «Իր հայտարարությունում պարոն Վանեցյանը խոսում է սպայի պատվի մասին (որտեղի՞ց պետք է Ն. Փաշինյանն իմանա սպայի պատվի մասին, եթե «հերոսաբար» խուսափել է բանակում ծառայելուց – Ա. Գ.): Բայց նա հայտարարություն անելու պահին դե յուրե լինելով ԱԱԾ տնօրեն, հայտարարություն է արել իր գլխավոր գերագույն հրամանատարի դեմ, լինելով վարչապետին ենթակա մարմնի ղեկավար, հայտարարություն է անում իր ղեկավարի դեմ, դրանից ավելի մեծ անարգանք սպայի պատվի համար չկա... Եվ նման բան արել է սպան: Դուք գիտե՞ք՝ դա ինչ է նշանակում (զայրացել է բանակի

«դասալիք» Նկոլ Վոլակիչը – Ա. Գ.): Դա նշանակում է ուսադիրները նետել աղբանոց ... Դա անհարգալից վերաբերմունք է Հայաստանի Զինված ուժերի հանդեպ, և ես շատ ուրախ եմ, որ հայ հասարակությունը շատ հստակ դրա գնահատականը տվել է»:

Հավանաբար, «հայ հասարակություն» ասելով Փաշինյանը նկատի ուներ, օրինակ, Դավիթ Սանասարյանին, որն «ահարկու» դատապարտեց Ա.Վանեցյանին, ինչպես նաև սանասարյանակերպերին: Դեռևս ս.թ.ապրիլի 18-ին Հայաստանի ԱԱԾ-ն վարչապետին առընթեր Պետական վերահսկողական ծառայության ղեկավար Դավիթ Սանասարյանին մեղադրանք ներկայացրեց ՀՀ Քրեական օրենսգրքի 308-րդ հոդվածի 1-ին մասով (հոդված 308. Պաշտոնեական դիրքի չարաշահում. «1. Պաշտոնատար անձի կողմից իր պաշտոնական դիրքի օգտագործում՝ հակառակ ծառայության շահերի, կամ ծառայողական պարտականությունների չկատարում՝ ելնելով շահադիտական, այլ անձնական շահագրգռությունից կամ խմբային շահերից, որոնք էական վնաս են պատճառել անձանց, կազմակերպությունների իրավունքներին և օրինական շահերին, հասարակության կամ պետության օրինական շահերին...»): Ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի ՀՀ Քր. օր. 308-րդ հոդվածի բովանդակությունը, քանի որ Նիկոլ Վոլակիչի դամքաշները Ա.Վանեցյանի քննադատության մասով, որոնք ինքնապահովագրման պատճառով անկեղծացել են, հազվադեպ բացառությամբ, այս կամ այն չափով լիովին կարող էին հայտնվել ՀՀ Քր. օր. 308-րդ հոդվածով անցնող քրեական գործերի ֆիզիուրանտների դերում: Նշենք, որ ի պատասխան Ա.Վանեցյանի հայտարարության մասին Փաշինյանի խոսքերի, որում նա, ըստ էության, դեմ է «իր գլխավոր գերագույն հրամանատարին», Հայաստանում պոպուլյար մի սկսնակ քաղաքական գործիչ Facebook-ի իր էջում բավական տեղին Նիկոլ Վոլակիչին ուղարկել էր (չէ, գլխի չընկաք, հարգելի ընթերցող, թե ուր) ուշադիր կարդալու ՀՀ Սահմանադրությունը, որտեղ հստակ նշված է, որ վարչապետը խաղաղ ժամանակ գլխավոր գերագույն հրամանատար է: Ըստ երևույթին, մեր սկսնակ գործընկերը հաշվի չէր առել, որ պետական հեղաշրջումից հետո Նիկոլ Վոլակիչը պատերազմ է հայտարարել հայ ժողովրդին: Փաստ, որը կարող են չհասկանալ միայն հավես չունեցողները: Իսկ քանի որ պատերազմ է հայտարարված, ուրեմն «գերագույն գլխավոր հրամանատարի սուրբ տեղը» դատարկ չէ, մանավանդ որ, կրկնում եմ, եթե ունենք տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ: Դե ինչ, որպեսզի Նիկոլ Վոլակիչը չծանձրանա, Արթուր Վանեցյանն ի նշան հարգանքի «գերագույն գլխավոր հրամանատարի» հանդեպ՝ քնքրորեն հայտարարեց. «ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը Լոս Անջելեսում տեղի ունեցած ասուլիսի ընթացքում կրկին խոսել է բաների մասին, որոնցից քիչ է հասկանում: Չնայած իմ հրաժարականից հետո նա դեռ շարունակում է մարդիկ ուղարկել ինձ մոտ, խնդրանքով՝ որոշ ժամանակ լռեմ, որպեսզի

իրավիճակը հանդարտվի, բայց հիմա տեսնում եմ, որ հերթական անգամ (Փաշինյանը) խախտում է պայմանավորվածությունները և հանդես գալիս անհասկանալի, ըստ էության՝ ոչ մի բանի մասին պոպուլիստական հայտարարություններով: ... Պատկերացնո՞ւմ եք, եթե հանկարծ ես սկսեմ խոսել առանց հետևանքների մասին մտածելու ... ժամանակը ցույց կտա, թե ով կամ ինչը կհայտնվի աղբանոցում»:

Չէի ցանկանա, հարգելի ընթերցող, տխուր նոտայով ավարտել հոդվածս: Եվ ի գոհունակություն ինձ՝ մտաբերեցի Արթուր անվանյալ Գայոս Պետրոնիոսի՝ Հռոմի սենատորի, գրողի և բանաստեղծի հայտնի նամակը կայսր Ներոնին, որը հիանալի ներկայացված է Հենրիկ Սենկևիչի «Յո՞ւ երթաս» («Quo Vadis») պատմավեպում: Հարգելի ընթերցողին ներկայացնենք այդ նամակի տեքստը, որը բավական արդիական է ներկայիս հայկական իրողությունների պայմաններում: Եվ այսպես. «Հռոմի կայսր և տիրակալ, Աստվածային Պոնտիֆ. ծնվել քո կառավարման օրոք՝ մեծ վրիպում է (այդպես է որ կա մեր պարագայում, Նիկոլ Վոլակիչ – Ա. Գ.), բայց մեռնել Քո կառավարման օրոք՝ մեծ ուրախություն է (մտքովդ չանցնի, Նիկոլ Վոլակիչ – Ա. Գ.): Ես կարող եմ ներել Քեզ այն, որ այրեցիր մեր սիրելի Հռոմը (ներել Նիկոլ Վոլակիչին, որ նրա կառավարման օրոք 2800-ամյա Երևանը դարձավ աղբատեղի, ուժերիցս վեր է – Ա. Գ.): Եվ այն, որ Դու մեր անուշաբույր երկրամասը լցրիր Քո հանցագործությունների գարշահոտությամբ (այստեղ հավատարիմ կմնամ քո կողմից բազմիցս խախտված սկզբունքին, Նիկոլ Վոլակիչ, անմեղության կանխավարկածին – Ա. Գ.): Բայց ես չեմ կարող ներել Քեզ մեկ բան՝ ծանծրայթը, որին Դու դատապարտեցիր մեզ՝ ստիպելով լսել Քո ոտանավորները (այդ մասին թող դատեն ս.թ. սեպտեմբերի 22-ին Լոս Անջելեսի հանրահավաքի մասնակիցները, որոնք Հայաստանի նշանավոր բանաստեղծ Պարույր Սևակի անմահ տողերից հետո ստիպված էին լսել քո ոտանավորները, թղթից քո իսկ ընթերցմամբ – Ա. Գ.): Քո խղճուկ երգերը (այժմ Նիկոլ Վոլակիչի տրտունջներն ու հառաչանքները երգ են կոչվում – Ա. Գ.), նայել Քո գարշելի ներկայացումները (Երևանում քո իսկ կողմից նշանակված ՀՀ նախարարների՝ զբաղեցրած պաշտոններից հեռացնելու որոշումների ընթերցումը հանրահավաքի ժամանակ – Ա. Գ.): Ինչ վերաբերում է Քո առանձնահատուկ տաղանդներին, Ներոն, ապա դրանք հրդեհումներն են, դավաճանությունն ու տեռորը (դավաճանությունը ՀԱԵ-ի հանդեպ ակնհայտ է, հրդեհման փոխարեն՝ ՀՀ Ազգային ժողովի շենքի, դատարանների շրջափակումը, տեռորը, դատելով քո գործողություններից՝ դեռ առջևում է – Ա. Գ.): Տանջիր հպատակներիդ, եթե այդպես ես ուզում (չենք թողնի, Նիկոլ Վոլակիչ – Ա. Գ.), բայց աղաչում եմ Քեզ, մի այլանդակիր ու մի հաշմիր Արվեստները (հանգիստ թող հայ գրականության դասականներին, Նիկոլ Վոլակիչ, և նրանց մեջբերելուց հետո չհամարձակվես քո ոտանավորները կարդալ – Ա. Գ.): Խնդրում եմ Քեզ, ողջ եղիր, բայց մի՛

երգիր (էլ ուտանավորներ մի գրիր, Նիկոլ Վովակիչ – Ա. Գ.): Եթե ուզում ես՝ հաշմիր մարդկանց, բայց մի ստիպիր նրանց մեռնել ձանձրույթից (ամենուրեք քո ցուցումներով գործադրվող՝ քեզ անհարմար անձանց ասֆալտին փռելու ու պատին ծեփելու դիմակ-շոուները արդեն կարգին ձանձրացրել են, Նիկոլ Վովակիչ – Ա. Գ.):»:

Զգիտեմ՝ որքանով են մեկնաբանություններս համահունչ Արթուր Վա-նեցյանի մինչև վերջ չասած մտքերին, բայց անփիճելի է մի բան. Փաշինյանը սպառնալիք է Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգությանը: Եվ նրա բոլոր վերջին գործողությունները դրա համոզիչ ապացույցն են: Ես արդեն գրել եմ այդ մասին «Փաշինյանի հեռացումը Հայաստանի գոյատև-ման երաշխիքն է» վերնագրով հոդվածում (REGNUM տեղեկատվական գործակալություն, 17 սեպտեմբերի 2019թ.): Իսկ այժմ էլ ավելի մեծ համոզ-վածությամբ կարող եմ հավելել, որ այդ սպառնալիքին դիմակայելը, Փաշին-յանին իշխանությունից հեռացնելը Հայաստանի փրկությունն է ինքնաքայ-քայունից: Եվ սա չափազանցություն չէ:

Վերջաբանի փոխարեն: Մթին նորությունների հաստ շերտի միջից, որոնցով լիքը լցված է Հայաստանի տեղեկատվական դաշտը, խավարի թա-գավորությունում լույսի շողի նման, բայց ոչ դեմոկրատ-հրապարակախոս Նիկոլայ Ալեքսանդրովիչ Ղոբրոյուբովի հոդվածի վերնագրի իմաստով՝ նվիրված Ա. Ն. Օստրովսկու «Ամարոպը» դրամային, ստացվեց ավետիս Մոսկվայից: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը ստորագրել է հրամանագիր ԽՍՀՄ Նախարարների խորհրդի նախկին նա-խագահ, սենատոր Նիկոլայ Իվանովիչ Ռիժկովին ՌԴ Աշխատանքի հերոսի կոչում շնորհելու մասին, ով 2019թ. սեպտեմբերի 28-ին կդառնա 90 տա-րեկան: Փաստաթղթում, մասնավորապես, ասվում է. «Պետության և ժողո-վրդի առջև հատուկ աշխատանքային վաստակի համար շնորհել Ռուսաս-տանի Դաշնության Աշխատանքի հերոսի կոչում Նիկոլայ Իվանովիչին...»: Զեմ թաքցնի, որ այս տեղեկությունն ինձ խիստ հուզեց, քանի որ իմ համեստ կենսագրության հատուկ շրջափուլ էր համատեղ աշխատանքը Հայաստա-նի Ազգային հերոս (2008-ից) Նիկոլայ Իվանովիչ Ռիժկովի հետ: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, 2017–2018թթ. բախտն ինձ միանգամայն անսպասելի անակնկալ մատուցեց. Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության, որի նախագահն էր և է Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սար-գսյանը, գործադիր մարմնի որոշմամբ ես երաշխավորվեցի կատարելու Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի և Հայաստանի Հանրապե-տության VI գումարման Ազգային ժողովի միջև համագործակցության Միջ-խորհրդարանական հանձնաժողովի համանախագահի աշխատանքը: Այդ նշանակումն ինձ համար կրկնակի պատվաբեր էր: Առաջինն այն հան-գամանքն էր, որ ռուսական կողմից Միջխորհրդարանական հանձնաժողովի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

համանախագահին էր Նիկոլայ Իվանովիչ Ռիժկովը: Երկրորդը անձնական պատասխանատվության գիտակցումն էր՝ կապված այն բանի հետ, որ այն ժամանակ Հայաստանում կառավարող Հանրապետական կուսակցությունն ինձ՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահիս, երաշխավորեց գլխավորելու խորհրդարանական աշխատանքի այդքան պատասխանատու ուղղությունը: Ավաղ, պետական հեղաշրջումը Հայաստանում թույլ չտվեց տրամաբանական ավարտին հասցնել Նիկոլայ Իվանովիչի հետ համատեղ մշակված պլանները: Սակայն ես լիահույս եմ, որ ամեն բան դեռ առջևում է, ինչի համոզիչ վկայությունն է Հայաստանի Ազգային հերոս և Ռուսաստանի Դաշնության Աշխատանքի հերոս Նիկոլայ Իվանովիչ Ռիժկովի կենսական սխրանքը: Շնորհավոր Ձեր ծննդյան 90-ամյակը, մեծարգո Նիկոլայ Իվանովիչ, բազում տարիների կյանք, մեր մեծ ժամանակակից:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ОТСТАВКА ПРАВИТЕЛЬСТВА И НОВЫЕ ВЫБОРЫ – УСЛОВИЕ ЖИЗНИ АРМЕНИИ И АРЦАХА

Аннотация

В наши дни состояние армянской государственности вызывает серьезные опасения за ее будущее. Отставка Правительства и роспуск Национального Собрания РА VI созыва, проведение новых досрочных выборов, а вернее – восстановление в правах НС РА VI созыва, распущенного в результате насильственных действий Н. Пашиняна и К^О, пожалуй, самая злободневная задача, стоящая перед нацией, более того, безальтернативное условие сохранения независимости двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах.

1 октября 2019 г. в Ереване состоялось заседание Высшего евразийского экономического совета (далее – ВЕЭС), в работе которого приняли участие президенты Российской Федерации, Республики Беларусь, Республики Казахстан, Кыргызской Республики, премьер-министр Республики Армения, председатель коллегии Евразийской экономической комиссии, а также президент Республики Молдова в качестве главы государства-наблюдателя при Евразийском экономическом союзе (далее – ЕАЭС), почетные гости – Президент Исламской Республики Иран и премьер-министр Республики Сингапур. Проинформируем читателей о том, что по итогам работы ВЕЭС в Ереване было принято 20 документов (14 решений, 3 распоряжения и 3 акта). Я не стану подробно излагать итоги ВЕЭС, раскрывать актуальность принятых документов, необходимых для дальнейшего поступательного развития Евразийского экономического союза (об этом уже было немало публикаций в СМИ), замечу лишь, что, на мой взгляд, главный идеологический прорыв нынешнего заседания ВЕЭС заключается в том, что в еще недавнем прошлом самые непримиримые противники ЕАЭС в Ереване были вынуждены признать востребованность и безальтернативность этой организации в современном мире (насколько их признания откровенны – это тема отдельного анализа). Чтобы не томить читателей загадочными недосказками, перейду непосредственно к персоналиям, кого я имею в виду.

Итак, блок «Елк» («Выход»), руководимый депутатом Национального Собрания Республики Армения VI созыва (далее – НС РА) Николом Пашиняном, 11 сентября 2017 года в день начала осенней сессии парламента VI созыва ввел в обращение проект решения НС РА «О формировании временной комиссии по представлению в НС РА проекта резолюции «О начале процедуры прекращения действия Договора о Евразийском экономическом союзе по части Армении». Докладчиком по данному вопросу был утвержден руководитель блока «Выход», наш неугомонный Никол Воваевич Пашинян.

Чтобы во всей красе представить читателям проект данного решения НС РА, приведем отдельные выдержки из него. Так, в Обосновании (так озаглавлена вводная часть проекта решения) этого документа читаем: «НС РА 4 декабря 2014 года подавляющим большинством голосов (103 «за», 7 «против», 1 «воздержавшийся») ратифицировало подписанный 10 октября 2014 года в Минске Договор о присоединении Республики Армения к Договору о Евразийском экономическом союзе от 29 мая 2014 г. В течение около трех лет этот союз (имеется в виду ЕАЭС. – А. Г.) доказал свою нежизнеспособность и подтвердил тот довод, что членство Армении в этом союзе никоим образом не выгодно для нашего государства ... Уже несколько лет самое крупное государство – член ЕАЭС Российская Федерация находится под санкциями США и европейских государств. Российская экономика последние несколько лет по всем показателям продолжает падение, а русский рубль почти наполовину обесценился. Львиная доля экспорта из Армении доходит до России, где в силу отмеченных факторов покупательная способность сильно упала, по этой причине во многом страдает импорт».

Н. Пашинян уже тогда очень хотел обосновать скандальный вывод из ежегодного выступления президента США Барака Обамы (21 января 2015 года) «О положении страны» перед Конгрессом США. «В прошлом году, когда мы и наши союзники тяжело трудились над тем, чтобы наложить санкции, некоторые предполагали, что агрессия господина Путина была примером мастерской стратегии и силы. Ну а сегодня Америка сильна и едина с нашими союзниками, в то время как Россия изолирована, а ее экономика – разорвана в клочья», – поведал тогда миру Барак Хусейнович Обама. Дальше в Обосновании, представленном Николом Воваевичем, говорилось о благах, снизошедших на Грузию и Украину, подписавших Соглашение об ассоциации с Европейским Союзом. Заметим, что пример этих стран отнюдь не является случайностью, однако это не предмет сегодняшнего анализа.

Можно привести с десяток других якобы конкретных доводов в обоснование необходимости прекращения действия Договора о ЕАЭС по

части Армении, которых объединяет банальная лживость и подтасовка фактов, предвзятость приведенных аргументов и, конечно, их нескрываемая антироссийская направленность, желание любой ценой настроить неискушенных граждан Армении на надуманную вредоносность и опасность всего того, что связано с Россией. В конце этих злобных мыслей, нашедших место в Обосновании, читаем: «Подытоживая вышеизложенное, считаем необходимым подчеркнуть, что членство Республики Армения в Евразийском экономическом союзе в социально-экономическом плане оказалось для нее (имеется в виду для Армении. – А. Г.) куда более неблагоприятным условием, чем до этого. Более того, были упущены исключительные возможности для создания благоприятных условий для экономики, членство (в ЕАЭС) даже не предоставило минимальные возможности нашим гражданам для обеспечения сохранности целого ряда важнейших социальных прав. Вместо гарантий по обеспечению военной безопасности, Апрельская (2016 г.) война явно показала не благоприятствующую для Армении позицию наших партнеров по ЕАЭС. Сопоставляя все имеющиеся показатели, видим, что как в экономической, как в политической, так и в плане безопасности членство Армении в ЕАЭС в ощутимой мере было вредоносным для нашего государства, нейтрализуя почти все ранее приведенные доводы в пользу членства Армении в ЕАЭС».

Чтобы у читателей не сложилось мнение, что автор этих строк, будучи тогда депутатом НС РА VI созыва, читая вышеизложенную галиматью, промолчал, представляю вашему вниманию выдержку из моего выступления от 3 октября 2017 г. на заседании парламента при обсуждении этого вопроса: «Уважаемые коллеги, вопрос более чем серьезный. Приведу несколько статистических данных. В прошлом году Республика Армения импортировала 1 млрд 900 млн куб. м газа по цене \$150 за 1000 куб. м (на границе). Если мы выходим из ЕАЭС, то нет сомнений, что цена импортируемого Арменией газа будет приравнена к ценам для других стран СНГ, в частности, Молдовы, которая за 1000 куб. м платит \$339,9. То есть будем платить за 1000 куб. м, как минимум, на \$190 больше. В годовом измерении это около \$361 млн. И эти \$361 млн лягут на плечи наших производителей, энергетиков и граждан. А если они лягут на плечи энергетиков, естественно, повысятся энерготарифы. Более того, Армянская атомная электростанция работает на атомных реакторах ВВЭР (водо-водяной энергетический реактор), которые используют ядерное топливо исключительно российского производства. Очевидно, что в случае повышения энерготарифов себестоимость отечественной продукции возрастет, а конкурентоспособность крайне снизится. Это приведет к сокращению производства: это закон экономики – если нет реализации,

то производство сокращается. А сокращение производства стимулирует рост безработицы – со всеми вытекающими отсюда последствиями» («Арташес Гегамян: Стратегический союз России и Армении – на века», Ереван, Тигран Мец, 2018, стр. 461).

В порядке информации замечу также, что накануне обсуждения этого вопроса на внеочередном заседании НС РА, 2 октября 2017 года Государственное информационное агентство «Арменпресс» опубликовало мою статью под заглавием «Арташес Гегамян: Армения – достояние всего армянства и беречь ее – наш священный долг», в которой каждый из разделов Обоснования, представленного Н. Пашиняном, был предметно, мягко выражаясь, разнесен в пух и прах, более того, была развенчана лживость и беспредметность суждений коллег из блока «Елк» в пользу выхода РА из ЕАЭС. Не скрою, уважаемый читатель, что мне не терпится приступить к изложению фактов, свидетельствующих о благом преображении «народного премьера» уже в рамках не НС РА, а евразийского масштаба, ведь не случайно его считают стратегом галактического масштаба. Для этого достаточно привести выдержку из выступления Н. Пашиняна от 1 октября 2019 года на открытии заседания Высшего евразийского экономического совета.

«Наша организация крепнет из года в год (спасибо, Никол Воваевич, что не упомянул о том, что у истоков становления и укрепления «нашей организации» стоял руководимый тобой блок «Елк», при этом не без оснований надо полагать, что название блока подразумевало выход РА из ЕАЭС и ОДКБ. – А. Г.). Он (ЕАЭС) доказал свою жизнеспособность и привлекательность в качестве международного интеграционного объединения (что правда, то правда, ведь Соросом и его поделщиками была потрачена не одна сотня миллионов долларов на дискредитацию и уничтожение ЕАЭС, и все впустую. – А. Г.). Армения, председательствуя в этом году в ЕАЭС, вносит посильный вклад в это дело (будь в его силах, так Никол Воваевич отозвал бы и Тиграна Саркисяна с должности председателя Евразийской экономической комиссии, как это имело место быть в случае с генерал-полковником Юрием Хачатуровым, отозванным с должности генерального секретаря ОДКБ. – А. Г.)», – с гордостью заявил Н. Пашинян.

Будучи стратегом галактического масштаба, Никол Воваевич также одобрительно высказался относительно расширения географии внешне-экономических связей ЕАЭС, вступления в силу соглашения с Ираном и Китаем, более того, успокоил китайских и иранских коллег, заявив, что реализация соглашения о присоединении этих стран к Зоне свободной торговли является приоритетом для Армении. Не правда ли, мы являемся свидетелями благотворного кардинального изменения взглядов не

какого-то там рядового политика, а самого Никола Воваевича, себя любимого, словом, знай наших! Внимательно проанализировав события последнего месяца, я пришел к весьма неожиданному выводу: Николу Воваевичу следует почаще наведываться в США. Нет-нет, уважаемый читатель, я вовсе не злорадствую. Посудите сами. Ведь на заранее объявленный «грандиозный митинг» 22 сентября в Grand Park-е Лос-Анджелеса вместо заявленных 30–40 тысяч ожидаемых участников хотя и собралось не более 10 тысяч человек, зато митинг своим присутствием и выступлениями скрасили губернатор Калифорнии и мэр Лос-Анджелеса, а также испытанный друг армянского народа конгрессмен-демократ Адам Шифф, кстати, единственный из около полусотни конгрессменов США, который принял приглашение Н. Пашиняна. Здесь оговорюсь, не хочется верить, что уважаемый в Армении конгрессмен Адам Шифф, выслушав пламенную речь Никола Воваевича на митинге в Лос-Анджелесе, «заразился» бациллой революционности и днями позже возглавил расследование по импичменту в отношении президента США Дональда Трампа, более того, предложил арестовать его за «измену». Так вот триумфальное пребывание Никола Воваевича этим только и начиналось. Уже в Нью-Йорке случилось невероятное. Да, да, уважаемый читатель, вы не поверите, но это факт: Никол Воваевич с супругой в кулуарах 74-й Генассамблеи ООН сфотографировались с Дональдом Трампом и первой леди США (к сожалению, до селфи дело не дошло). Что же касается выступления «народного премьера» на самой 74-й Генассамблее ООН, то, чтобы не оставить впечатление предвзятости моих оценок, порекомендую читателям ознакомиться с ранее имевшими место выступлениями Дональда Трампа, Сергея Лаврова, Реджепа Эрдогана, Хасана Рухани, а затем проанализировать выступление Никола Воваевича. Прочитав внимательно указанные выше выступления, а затем и пламенную речь Н. Пашиняна, в очередной раз убеждаешься в абсолютной неадекватности Никола Воваевича к восприятию вызовов безопасности, стоящих перед регионом Южного Кавказа и вокруг него.

«В результате событий прошлого года международные СМИ назвали Армению надеждой демократии (так Никол Воваевич, выставив государственный переворот как «надежду демократии», лишил мир этой самой надежды. – А. Г.) ... Наши СМИ полностью свободны от контроля и вмешательства правительства (здесь трудно не согласиться с «народным премьером», так как значительная часть масс-медиа Армении финансируется соросовскими фондами и фондами разного рода заокеанских демократических институтов, а стало быть, подконтрольна заокеанским спонсорам, а не правительству РА. – А. Г.)».

Можно привести и другие перлы из выступления Н. Пашиняна, красноречиво свидетельствующие о том, что в его лице мировая общественность получила нового буревестника мировой революции. Ну прямо как Макар Нагульнов из «Поднятой целины» Михаила Шолохова, буревестник революции наших дней (речь о секретаре партийной ячейки в Гремячем Логе, которого влечет светлая мечта о свершении мировой революции, в нашем случае «бархатной революции»). Естественно, что «окрыленный» своим американским вояжем, влетевшим армянскому налогоплательщику в копеечку (только за чартерный перелет в США и обратно было потрачено \$345 тысяч), Никол Воваевич в ходе многочасового перелета из США в РА, должно быть, отрезвел, осознав, что единственное светлое воспоминание от поездки в США – совместное фото с Трампом и первой леди. Поэтому было вполне ожидаемо, что в отместку за гостеприимство заокеанских хозяев он сделал все необходимое для нормальной организации заседания ВЕЭС в Ереване, за что был удостоен хвалебных слов со стороны президента России Владимира Владимировича Путина.

Теперь хотелось бы привести статистику, которая, думается, весьма уместна, так как красноречиво характеризует сложные процессы, происходящие в последние годы в армянской Диаспоре США и России. Так, в 2017 году чистый приток денежных средств по банковской линии физическим лицам Армении из других государств составил всего \$731 млн 492 тыс., при этом чистый приток денежных средств из России, соответственно, \$688 млн 853 тыс., или 94,17% от общей суммы чистых поступлений (Вестник ЦБ РА, январь 2018 г., стр. 84.). Заметим, что в январе-декабре 2017 года чистый приток денежных средств из США в Армению составил минус \$13 млн 68 тыс. (приток \$183 млн 253 тыс., отток \$196 млн 322 тыс.). Так, в январе-декабре 2018 года чистый приток денежных средств физическим лицам Армении по банковской линии из других государств составил \$285 млн 659 тыс., причем из России – соответственно \$279 млн 469 тыс., или 97,8%. При этом чистый приток денежных средств из США составил лишь \$16 млн 68 тыс. (Вестник ЦБ РА, январь 2019 г., стр. 16). Для полноты картины отметим, что в январе-июле 2019 г. чистый приток денежных средств физическим лицам Армении по банковской линии из других стран составил всего \$274 млн. 290 тыс., при этом чистый приток денежных средств из России составил \$323 млн 255 тыс., этот же показатель из США был отрицательный (то есть в суммарном итоге был отток денежных средств из Армении в США) и составил минус \$12 млн 121 тыс. Здесь следует отметить, что за 8 месяцев 2019 года отток денежных средств из Армении в США составил \$161 млн 188 тыс. (за 8 месяцев 2018 года этот показатель составил \$106 млн 413 тыс.). То есть за 8 меся-

цев т.г. из Армении в США было направлено на \$54 млн 775 тыс. больше денежных средств, чем за аналогичный период прошлого года (Вестник ЦБ РА, июль 2019 г., стр. 24). Надо полагать, что определенная часть граждан РА весьма своеобразно поняла суть объявленной Николом Воваевичем «экономической революции», да и «бархатной революции» в целом, или же в свою очередь постаралась всеми доступными силами помочь нашим соотечественникам в США в организации «исторического», как его именовали приспешники Н. Пашиняна, митинга в Grand Park-e Лос-Анджелеса.

Таким образом, приведенная статистика показывает, что мы вправе утверждать: финансовые средства, поступающие из России в Армению, в основном используются для удовлетворения первоочередных жизненных потребностей населения, чего не скажешь относительно оттока финансовых средств из Армении в США, которые в 2017 году составили \$196 млн 322 тыс., в 2018 году, соответственно, \$92 млн 235 тыс., а за январь-июль 2019 г., соответственно, \$161 млн 188 тыс. Я не склонен упрощать этот вопрос, который, бесспорно, многоплановый. Однако не вызывает сомнений, что не будь столь мощной финансовой поддержки из России, тем более в условиях сокращения прямых иностранных инвестиций, имеющегося большого дефицита торгового баланса, Армения оказалась бы перед фактом обвала национальной денежной единицы из-за неминуемого возникновения огромного дефицита платежного баланса РА. Чтобы не быть голословным в своих утверждениях, сошлюсь на официальные статистические показатели. Так, согласно данным Статистического комитета РА, в январе-июне 2019 года внешняя торговля РА характеризовалась следующими показателями: экспорт товаров (по цене FOB) в денежном выражении составил \$1 млрд 173,8 млн, импорт (в ценах СИФ), соответственно, \$2 млрд 321,4 млн. Дефицит торгового баланса за этот период составил \$1 млрд 147,6 млн («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-июне 2019 г.», стр. 117). За это же время, опять-таки согласно официальным данным, инвестиции (всего) в экономику РА составили \$202 млн. 573,9 тыс., в том числе прямые инвестиции составили \$16 млн 126 тыс. («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-июле 2019 г.», стр. 113). Одни эти показатели весьма убедительно свидетельствуют о наличии огромного дефицита платежного баланса РА, а также о его значительной зависимости от притока в Армению денежных переводов из России. Однако это также тема отдельного анализа. Здесь же отметим, что финансовая система РА под сладостные завывания о старте экономической революции, о ее якобы первых успехах (видимых одному лишь Николу Воваевичу, окружающим его борзописцам и разного рода соросовским прихлебателям,

членам тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и активистам ЛГБТ-сообщества, а простым гражданам РА их не узреть) скатывается к коллапсу. Словом, успехи в Армении зримы лишь для основной политической опоры властей, между тем экономика РА в случае непринятия действенных мер скатывается к финансовой катастрофе. Таким образом, вполне очевидно: вместо того чтобы «бить баклуши» непрерывными прямыми эфирами на своей странице в Facebook или же уже набившими оскомину увещеваниями о все еще не понятном историческом значении неоцененной «бархатной революции» аж с трибуны 74-й Генеральной Ассамблеи ООН, Николу Воваевичу пора стать серьезнее. То есть перестать пудрить мозги, путая государственный переворот апреля–мая 2018 года в Армении (совершенный в полном соответствии с рекомендациями Джина Шарпа, изложенными в его книге «От диктатуры к демократии: Стратегия и тактика освобождения») с так называемой «бархатной революцией» и, наконец-то, заняться делом. Пишу эти строки в ожидании от Никола Воваевича проявления самой малости – трезвомыслия, логическим исходом которого должно стать его добровольное прошение об отставке. И не надо тешить себя мыслями о том, что если Никол Воваевич, себя любимый, этак «час-полтора пообщался (в аэропорту «Звартноц») с президентом России Владимиром Владимировичем Путиным», то нет в отношениях России и Армении никаких вопросов, а уж проблем тем более. Словом, согласно Н. Пашиняну, в отношениях наших стран тишь да гладь, да божья благодать. При этом Никол Воваевич почему-то забывает что президент России родом из Питера, Петрова града, поэтому напрасно сбрасывает со счетов имеющую право на существование гипотезу о том, что, выслушивая его самозабвенные речи, тем паче без заранее заготовленной шпаргалки, быть может, Владимир Путин терпеливо изучал «народного премьера» РА, помня знаменитую фразу Петра I: «Указую на ассамблеях и в присутствии господам сенаторам говорить токмо словами, а не по писаному, дабы дурь каждого всем видна была». Такие вот дела, господа хорошие, нашенские псевдореволюционеры.

Читателям может показаться, что я излишне драматизирую положение дел в РА. Увы, к сожалению, я всего лишь констатирую имеющиеся на поверхности опасные развития, которые в случае их непресечения могут обернуться гибелью для армянской государственности. Взять хотя бы и другие данные из недавнего исследования миграционных процессов в России, проведенного Институтом экономической политики Е. Гайдара и РАНХ и ГС, опубликованного в журнале «Мониторинг экономической ситуации в России» №12 (95), июль 2019 г. в статье «Миграционный прирост: аномальные показатели». В ней, в частности, отмечается, что в январе-апреле 2019 г. резко увеличился «миграционный прирост населе-

ния России с 57,1 тыс. человек до 98 тыс. в январе-апреле 2019 г. Этот рост был полностью обеспечен увеличением числа прибывших в страну 218,6 тыс. граждан против 177,3 тыс. за соответствующий период прошлого года, при этом число выбывших практически не изменилось ... В январе-апреле 2019 г. миграционный прирост населения России увеличился с подавляющим большинством стран, в том числе со странами СНГ – на 57,4% по сравнению с соответствующим периодом 2018 г., с другими странами – в 5,2 раза. Из стран – крупных миграционных партнеров России *в наибольшей мере увеличился миграционный прирост с Арменией и Украиной* (подчеркнуто мною. – А. Г.). Основными миграционными донорами России становятся Казахстан, Украина, Таджикистан и Армения».

Для полноты картины заметим, что в январе-апреле 2016 г. миграционный прирост населения России из Армении составил 2,4 тыс., за соответствующий период 2018 г. – 4,9 тыс., 2019 г. – 12,8 тыс. человек. Я специально привел данные последних четырех лет, ибо об «ужасном» положении дел в России в 2016 и 2017 годах Никол Воваевич упомянул, как уже отмечалось ранее, в Обосновании, говоря о необходимости выхода Армении из ЕАЭС. А о причинах более чем пятикратного роста потока мигрантов из Армении за полтора года после захвата Н. Пашиняном власти в РА и его правления пусть на досуге поразмышляет самолично «народный премьер», прежде чем выдавать очередную чушь в прямом эфире на своей странице в Facebook.

В наши дни состояние армянской государственности вызывает серьезные опасения за ее будущее. Отставка Правительства и роспуск Национального Собрания РА VI созыва, проведение новых досрочных выборов, а вернее – восстановление в правах НС РА VI созыва, распущенного в результате насильственных действий Н. Пашиняна и К^О, пожалуй, самая злободневная задача, стоящая перед нацией, более того, безальтернативное условие сохранения независимости двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Промедление в этом вопросе чревато потерей государственности. Увы, это не преувеличение.

Вместо послесловия. Уважаемый читатель, не хотелось бы в обоснование вышеприведенного вывода завершать статью перечислением многочисленных противоправных и антиконституционных действий Н. Пашиняна и сотоварищи: будь то судебный произвол и политическое судилище в отношении первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента РА Роберта Кочаряна. Или же откровенные попытки отстранения от должности председателя Конституционного суда РА Гайра Товмасына, по-мужски, с полным осознанием своей граж-

данской ответственности за судьбы Армении и Арцаха отказавшегося исполнять опасные бредни Н. Пашиняна, поэтому сегодня подвергающегося грубым нападкам посредством вопиющего нарушения конституционных норм РА. К сожалению, примеров противоправных действий Н. Пашиняна множество. Хотелось бы написать о чем-то светлом. Благо даже в это смутное время наши будни нет-нет да озаряют и светлые праздники. Вот и недавно 2 октября 2019 года в Актовом зале Научно-исследовательского института древних рукописей имени Месропа Маштоца, именуемого также хранилищем древних рукописей Матенадаран, состоялось торжественное мероприятие, посвященное памяти великого друга армянского народа, непревзойденного знатока полуторатысячелетней мудрости армянского народа, спрессованной в древних армянских манускриптах, Кима Наумовича Бакши. Этот выдающийся русский интеллигент караимского происхождения более полувека своей жизни посвятил изучению истории и культуры армянского народа. Выступившие на этом мероприятии уважаемые в Армении люди были очень честны, когда в один голос признавались, что вклад культурного посла Армении и мирового армянства Кима Бакши в сокровищницу мировой культуры посредством освещения и распространения духовного наследия нашего народа настолько глубок, профессионален и многообразен, что охватить в одном выступлении хотя бы отдельные вехи этого великого сподвижничества было бы несерьезно.

5 марта 2019 года не стало Великого армянина караимского происхождения, русского интеллигента Кима Бакши. Его вклад в культурную сокровищницу мировой цивилизации неоценим, а его память останется вечно в сердцах благодарного и благородного (за небольшим исключением) армянского народа. Память об этом незаурядном светлом человеке, уверен, будет передаваться из поколения в поколение, и никакая «бархатная революция» не сможет расшатать этот чудом сохранившийся код живучести армянского народа. Здесь, уважаемый читатель, можно было бы поставить точку, но мысль моя была бы незавершенной, если бы я не упомянул о завещании Кима Наумовича Бакши, переданном им за пять года до кончины почитателю его таланта и благодарному своей судьбе за дружбу с Кимом Бакши Сурену Фридриховичу Саргсяну. Не скрою, уважаемый читатель, что без волнения трудно воспроизводить это завещание: «Конечно, мне бы не хотелось торжественных похорон и элитного кладбища, лучше бы прах развеять в ущелье Гарни и в городе Шуши, в ущелье, где дом Георгия Аркадьевича Габриелянца. Этим моим письмом и последней волей я еще раз подтверждаю мою неизменную любовь к Армении, Арцаху, которую, думаю, доказал за 50 лет служения армянскому народу. Ким Бакши. 04.11. 2014 г.».

Когда пишутся эти строки, в Гарнийском ущелье, что в 28 километрах от Еревана, где находится сказочный величественный горный ансамбль, прозванный «Симфонией камней», проходит церемония исполнения завещания Кима Наумовича Бакши – урна с прахом великого летописца культурного наследия Армении и Арцаха будет встроена в «базальтовый музыкальный орган» Гарнийского ущелья. Уверен, что со временем благодарные потомки воспетой Кимом Наумовичем Армении, посещая храм Гарни (языческий храм в Армении, построенный в I веке н. э.), непременно спустятся в долину реки Азат и пройдут к загадочной «Симфонии камней», где с миром в веках будет покоиться урна с прахом Кима Наумовича Бакши.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ ԵՎ ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒ ԱՐՑԱՆԻ ԿԵՆՍԱՊԱՅՄԱՆ

2019թ. հոկտեմբերի 1-ին Երևանում տեղի ունեցավ Եվրասիական բարձրագույն տնտեսական խորհրդի նիստը (ԵԲՏԽ), որի աշխատանքին մասնակցեցին Ռուսաստանի Դաշնության, Բելառուսի Հանրապետության, Ղազախստանի Հանրապետության, Ղրգստանի Հանրապետության նախագահները, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը, Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի նախագահը, ինչպես նաև Մոլդովայի Հանրապետության նախագահը՝ որպես Եվրասիական տնտեսական միությունում դիտորդ երկրի ղեկավար, պատվավոր հյուրեր՝ Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահը և Սինգապուրի Հանրապետության վարչապետը: Ընթերցողներին տեղեկացնենք, որ Երևանում ԵԲՏԽ աշխատանքի արդյունքներով ընդունվեց 20 փաստաթուղթ (14 որոշում, 3 կարգադրություն և 3 ակտ): Մանրամասն չեմ ներկայացնի ԵԲՏԽ արդյունքները, ընդունված փաստաթղթերի հրատապությունը, որոնք անհրաժեշտ են Եվրասիական տնտեսական միության (ԵԱՏՄ) հետագա առաջանցիկ զարգացման համար (այդ մասին արդեն բավական թվով հրապարակումներ եղել են լրատվամիջոցներում), նշեմ միայն, որ, ըստ իս, գլխավոր գաղափարախոսական բեկումը ԵԲՏԽ ներկա նիստում այն էր, որ դեռ բոլորովին վերջերս ԵԱՏՄ ամենաանհաշտ հակառակորդները Երևանում ստիպված էին ընդունել այդ կազմակերպության պահանջվածությունն ու անայլընտրանքայնությունն արդի աշխարհում (թե որքանով են նրանց արտահայտած մտքերն անկեղծ՝ առանձին վերլուծության թեմա է): Ընթերցողներին հանելուկային թերասացություններով չհոգնեցնելու համար անցնեմ անմիջականորեն այն անձանց, ում նկատի ունեմ:

Եվ այսպես, «Ելքը», որը ղեկավարում էր Հայաստանի Հանրապետության VI գումարման Ազգային ժողովի (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ) պատգամավոր Նիկոլ Փաշինյանը, 2017թ. սեպտեմբերի 11-ին՝ VI գումարման խորհրդարանի աշնանային նստաշրջանի բացման օրը, շրջանառության մեջ մտցրեց ՀՀ ԱԺ «Հայաստանի մասով Եվրասիական տնտեսական միության պայմանագրի գործողության դադարեցման ընթացակարգի սկսման մասին» բանաձևի նախագիծը ՀՀ ԱԺ ներկայացնելու ժամանակավոր հանձնաժողով

ծնավորելու մասին» ՀՀ ԱԺ որոշումը: Հարցի վերաբերյալ զեկուցողը «Ելք» դաշինքի ղեկավար, մեր անդադրում Նիկոլ Վովակիչ Փաշինյանն էր:

Որպեսզի ընթերցողներին ողջ պերճությամբ ներկայացնեն ՀՀ ԱԺ այս որոշման նախագիծը, առանձին մեջբերումներ կատարեն դրանից: Այսպես, այդ փաստաթղթի Հիմնավորման մեջ (այդպես է վերնագրված որոշման նախագծի ներածականը) կարդում ենք. «ՀՀ ԱԺ-ը 2014թ. դեկտեմբերի 4-ին ձայների ճնշող մեծամասնությամբ (103 «կողմ», 7 «դեմ», 1 «ձեռնպահ») վավերացրեց 2014թ. հոկտեմբերի 10-ին Մինսկում ստորագրված «2014թ. մայիսի 29-ի Եվրասիական տնտեսական միության պայմանագրին Հայաստանի Հանրապետության միանալու մասին պայմանագիրը»: Մոտ երեք տարվա ընթացքում այդ միությունը (նկատի ունի ԵԱՏՄ-ն – Ա.Գ.) ապացուցեց իր անկենսունակությունը և հաստատեց այն փաստարկը, որ Հայաստանի անդամակցությունն այդ միությանը ոչ մի կերպ չափեկան չէ մեր պետության համար... Արդեն մի քանի տարի ԵԱՏՄ անդամ ամենամեծ պետությունը՝ Ռուսաստանի Դաշնությունը, գտնվում է ԱՄՆ և Եվրոպական պետությունների պատժամիջոցների ներքո: Ռուսական տնտեսությունը վերջին մի քանի տարիներին բոլոր ցուցանիշներով շարունակում է անկումը, իսկ ռուսական ռուբլին գրեթե կիսով չափ արժեզրկվել է: Հայաստանից արտահանման առյուծի բաժինը Ռուսաստանին է, որտեղ նշված գործոններից ելնելով՝ գնողունակությունը խիստ ընկել է, այդ պատճառով շատ բանով տուժում է ներմուծումը»:

Ն.Փաշինյանն արդեն այն ժամանակ շատ էր ցանկանում հիմնավորել ԱՄՆ նախագահ Բարաք Օբամայի սկանդալային եզրահանգումը (2015թ. հունվարի 21) «Երկրի դրության մասին» ԱՄՆ Կոնգրեսի առջև: «Անցած տարի, երբ մենք ու մեր դաշնակիցները ծանր աշխատանք էինք տանում, որպեսզի պատժամիջոցներ դնենք, ոմանք ենթադրում էին, թե պարոն Պուտինի ագրեսիան հնուտ ռազմավարության և ուժի օրինակ է: Դե, իսկ այսօր Ամերիկան ուժեղ է և միասնական մեր դաշնակիցների հետ, այն դեպքում, երբ Ռուսաստանը մեկուսացված է, իսկ նրա տնտեսությունը՝ բզկտված», – հիշում են՝ այն ժամանակ աշխարհին տեղեկացրեց Բարաք Հուսեյնովիչ Օբաման: Այնուհետև, Նիկոլ Վովակիչի ներկայացրած Հիմնավորման մեջ ասվում էր այն բարիքների մասին, որոնք լցվել են Վրաստանի և Ուկրաինայի գլխին, որոնք ստորագրել են Եվրոպական միության հետ ասոցացման համաձայնագիրը: Նշենք, որ այդ երկրների օրինակը պատահականություն չէ, բայց սա այսօրվա վերլուծության առարկան չէ:

Կարելի է Հիմնավորման տասնյակ այլ, իբր կոնկրետ փաստարկներ բերել ԵԱՏՄ պայմանագրի գործողության դադարեցման անհրաժեշտության մասին Հայաստանի մասով, որոնց միավորում են բանալ կեղծությունն ու փաստերի խեղաթյուրումը, ներկայացված փաստարկների կանխակալությունը, և, իհարկե, դրանց անթաքույց հակառուսական ուղղվածությունը, ցանկացած գնով Հայաստանի գործից անտեղյակ քաղաքացիներին տրա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մադրելու ցանկությունը այն ամենի վնասակարության և վտանգավորության մասին, ինչը կապված է Ռուսաստանի հետ: Այս չարամիտ արտահայտությունների վերջում, որոնք տեղ են գտել Հիմնավորման մեջ, կարդում ենք. «Ամփոփելով վերը ներկայացվածը՝ անհրաժեշտ ենք համարում ընդգծել, որ Հայաստանի Հանրապետության անդամակցությունը Եվրասիական տնտեսական միությանը սոցիալ-տնտեսական առումով մեզ համար (նկատի ունի Հայաստանի համար – Ա. Գ.) շատ ավելի անբարենպաստ պայման է, քան մինչ այդ: Ավելին, բաց թողնվեցին բացառիկ հնարավորություններ տնտեսության բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու համար, անդամակցությունը (ԵԱՏՄ-ին) անգամ նվազագույն հնարավորություն չընձեռեց մեր քաղաքացիներին մի ամբողջ շարք կարևորագույն սոցիալական իրավունքների պահպանումն ապահովելու համար: Ռազմական անվտանգության ապահովման փոխարեն Ապրիլյան (2016թ.) պատերազմը պատկերավոր ցույց տվեց Հայաստանի համար ԵԱՏՄ գծով մեր գործընկերների անբարենպաստ դիրքորոշումը: Համադրելով առկա բոլոր ցուցանիշները՝ ակնհայտ է դառնում, որ ինչպես տնտեսական, այնպես էլ քաղաքական և անվտանգության առումով Հայաստանի անդամակցությունը ԵԱՏՄ-ին զգալիորեն վնասակար է եղել մեր պետության համար՝ չեզոքացնելով մինչ այդ ներկայացված գրեթե բոլոր փաստարկները հոգուտ ԵԱՏՄ-ին Հայաստանի անդամակցության»:

Որպեսզի ընթերցողների մեջ կարծիք չստեղծվի, թե տողերիս հեղինակը, այն ժամանակ ՀՀ ԱԺ VI գումարման պատգամավոր լինելով, կարդալով այս բարբաջանքը, լռել է, ձեր ուշադրությանն են ներկայացնում 2017թ. հոկտեմբերի 3-ի իմ ելույթից մի հատված խորհրդարանի նիստում այս հարցի քննարկման ժամանակ. «Հարգելի գործընկերներ, հարցն ավելի քան լուրջ է: Բերեմ մի քանի վիճակագրական տվյալներ: Անցած տարի Հայաստանի Հանրապետությունը ներմուծել է 1 մլրդ 900 մլն խոր. մետր գազ 1000 խոր. մետրը \$150-ով (սահմանին): Եթե մենք դուրս ենք գալիս ԵԱՏՄ-ից, ապա կասկած չկա, որ Հայաստանի կողմից ներմուծվող գազի գինը կհավասարեցվի ԱՊՀ մյուս երկրների գներին, մասնավորապես՝ Մոլդովային, որը 1000 խոր. մ-ի համար վճարում է \$339,9: Այսինքն՝ մենք կվճարենք 1000 խոր. մ-ի համար, առնվազն, \$190-ով ավելի: Տարեկան չափմամբ դա մոտավորապես \$361 մլն է: Եվ այդ \$361-ն կընկնի մեր արտադրողների, էներգետիկների ու քաղաքացիների ուսերին: Իսկ եթե դա ընկնի էներգետիկների ուսերին, բնականաբար, կբարձրանան էներգազները: Ավելին, Հայկական ատոմակայանն աշխատում է ԶԶԷՌ (ջրա-ջրային էներգետիկ ռեակտոր) ատոմային ռեակտորներով, որոնք օգտագործում են բացառապես ռուսական արտադրության միջուկային վառելիք: Ակնհայտ է, որ էներգազների բարձրացման դեպքում հայրենական արտադրանքի ինքնարժեքը կաճի, իսկ մրցունակությունը չափազանց կնվազի: Դա կհանգեցնի արտադրության կրճատման. դա է տնտեսության օրենքը. եթե չկա իրացում,

ապա արտադրությունը կրճատվում է: Իսկ արտադրության կրճատումը խթանում է գործազրկության աճը՝ այստեղից բխող հետևանքներով» («Արտաշես Գեղամյան. Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքը դարերի համար է», Երևան, 2018, էջ 459):

Որպես տեղեկություն նշեմ նաև, որ ՀՀ ԱԺ արտահերթ նիստում այս հարցի քննարկման նախօրեին՝ 2017թ. հոկտեմբերի 2-ին, «Արմենարես» պետական տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Արտաշես Գեղամյան. Հայաստանը պատկանում է բովանդակ հայությանը և նրա պահպանումը մեր սրբազան պարտքն է» վերնագրով, որում Հիմնավորման բաժիններից յուրաքանչյուրը, որ ներկայացրել է Ն.Փաշինյանը, առարկայորեն, մեղմ ասած, հոդս է ցնդեցվել, ավելին՝ պսակագերծվել է «Ելք» դաշինքի գործընկերների՝ հոգուտ ԵԱՏՄ-ից ՀՀ-ի դուրս գալու դատողությունների սնանկությունն ու չհիմնավորվածությունը: Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ չեմ համբերում սկսել ներկայացնել փաստեր, որոնք վկայում են «Ժողվարչապետի» «երանելի» փոխակերպման մասին արդեն ոչ թե ՀՀ ԱԺ շրջանակում, այլ Եվրասիական մասշտաբով, չէ՞ որ պատահական չէ, որ նրան համարում են տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ: Դրա համար բավական է մեջբերում կատարել Ն.Փաշինյանի 2019թ. հոկտեմբերի 1-ի ելույթից Եվրասիական բարձրագույն տնտեսական խորհրդի բացման ժամանակ:

«Մեր կազմակերպությունը տարեցտարի ուժեղանում է (շնորհակալություն, Նիկոլ Վովակիչ, որ չհիշատակեցիր այն մասին, թե «մեր կազմակերպության» կայացման և ուժեղացման ակունքներում կանգնած է եղել քո ղեկավարած «Ելք» դաշինքը, ընդ որում՝ ոչ առանց հիմնավորման պետք է կարծել, որ դաշինքի անվանումը ենթադրում էր ՀՀ-ի ելքը ԵԱՏՄ-ից և ՀԱՊԿ-ից – Ա.Գ.): Այն (ԵԱՏՄ-ն) արդեն ապացուցել է իր կենսունակությունն ու գրավչությունը՝ որպես միջազգային ինտեգրացիոն միավորում (ինչ ճիշտ է՝ ճիշտ է, չէ՞ որ Սորոսն ու նրա համբարակիցները միլիոնավոր դոլարներ են ծախսել ԵԱՏՄ-ն վարկաբեկելու համար, և բոլորն ապարդյուն – Ա.Գ.): Այս տարի Հայաստանը նախագահում է ԵԱՏՄ-ում: Մենք գործադրել ենք բոլոր ջանքերը՝ այս պատասխանատու գործառույթն արդյունավետ իրականացնելու համար (եթե ուժը պատեր, Նիկոլ Վովակիչը հետ կկանչեր նաև Տիգրան Սարգսյանին Եվրասիական տնտեսական հաճնաժողովի կոլեգիայի նախագահի պաշտոնից, ինչպես դա տեղի ունեցավ գեներալ-գնդապետ Յուրի Խաչատուրովի դեպքում, որին հետ կանչեցին ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղարի պաշտոնից – Ա.Գ.), – հպարտությամբ հայտարարել է Ն.Փաշինյանը:

Լինելով տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ՝ Նիկոլ Վովակիչը նաև դրական է արտահայտվել ԵԱՏՄ արտաքին տնտեսական կապերի աշխարհագրության ընդլայնման, Իրանի և Չինաստանի հետ համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու մասին, ավելին՝ հանգստացրել է չինացի և իրանցի գործըն-

կերներին՝ ասելով, որ Ազատ առևտրի գոտուն այդ երկրների միանալու համաձայնագրի իրականացումը գերակայություն է Հայաստանի համար: Արդյո՞ք վկաները չենք ոչ թե մի ինչ-որ շարքային քաղաքական գործչի, այլ հենց Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալ անձի հայացքների բարերար արմատական փոփոխության: Մի խոսքով՝ իմացի՞ր մերոնց: Ուշադիր վերլուծելով վերջին ամսվա իրադարձությունները՝ ես եկա բավական անսպասելի եզրակացության, այն է. Նիկոլ Վոլակիչը պետք է հաճախ այցելի ԱՄՆ: Չէ, չէ, հարգելի ընթերցող, բնավ չեմ չարախնդում: Ինքներդ դատեք: Չէ՞ որ Լոս Անջելեսում Grand Park-ի սեպտեմբերի 22-ի նախապես հայտարարված «վիթսարի հանրահավաքը» 30–40 հազարի փոխարեն հավաքել էր ոչ ավելի, քան 10 հազար մարդ, բայց փոխարենը այն իրենց ներկայությամբ և ելույթով պատվեցին Կալիֆոռնիայի նահանգապետն ու Լոս Անջելեսի քաղաքապետը, ինչպես նաև հայ ժողովրդի փորձված բարեկամ, ԱՄՆ կոնգրեսական դեմոկրատ Ադամ Շիֆը, ի դեպ, միակը ԱՄՆ մոտ հիսուն կոնգրեսականներից, որն ընդունել է Ն.Փաշինյանի հրավերը: Այստեղ վերապահությամբ կնշեմ. չեմ ցանկանում հավատալ, թե Հայաստանում հարգված կոնգրեսական Ադամ Շիֆը, լսելով Նիկոլ Վոլակիչի բոցաշունչ ճառը Լոս Անջելեսի հանրահավաքում, «վարակվեց» հեղափոխականության բացիլով և մի քանի օր հետո գլխավորեց ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի իմփիչմենթի հետաքննությունը, ավելին՝ առաջարկեց ձերբակալել նրան «դավաճանության» համար: Եվ ահա, Նիկոլ Վոլակիչի հաղթական ժամանումը ԱՄՆ դրանով էլ միայն սկսվեց: Արդեն Նյու Յորքում տեղի ունեցավ անհավանականը: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, չեք հավատա, բայց դա փաստ է. Նիկոլ Վոլակիչը տիկնոջ հետ ՄԱԿ Գլխավոր վեհաժողովի կուլուարներում լուսանկարվեց Դոնալդ Թրամփի և ԱՄՆ առաջին տիկնոջ հետ (ցավոք, բանը սելֆիի չհասավ): Իսկ ինչ վերաբերում է «ժողվարչապետի» ելույթին ՄԱԿ Գլխավոր վեհաժողովի 74-րդ խորհրդաժողովում, ապա, իմ գնահատականների կանխակալության տպավորություն չստեղծելու համար ընթերցողներին խորհուրդ կտամ ծանոթանալ Դոնալդ Թրամփի, Սերգեյ Լավրովի, Ռեջեփ Էրդողանի, Հասան Ռոհանիի ավելի վաղ կայացած ելույթներին, և հետո վերլուծել Նիկոլ Վոլակիչի ելույթը: Ուշադիր կարդալով վերը նշված ելույթները, իսկ հետո նաև Ն.Փաշինյանի բոցաշունչ ելույթը, հերթական անգամ համոզվում ես Նիկոլ Վոլակիչի բացարձակ անհամարժեքությանը անվտանգության մարտահրավերների ընկալման հարցում, որոնք կանգնած են Հարավային Կովկասի տարածաշրջանի առջև ու նրա շուրջ:

«Անցած տարվա իրադարձությունների արդյունքում միջազգային ԶԼՄ-ները Հայաստանն անվանեցին դեմոկրատիայի հույս (այսպես է Նիկոլ Վոլակիչը, պետական հեղաշրջումը ներկայացնելով որպես «դեմոկրատիայի հույս», գրել աշխարհին այդ հույսից – Ա.Գ.)... Մեր ԶԼՄ-ները լիովին ազատ են վերահսկողությունից և կառավարության միջամտությունից» (այստեղ դժվար է չհամաձայնել «ժողվարչապետի» հետ, քանի որ Հայաստանի

լրատվամիջոցների զգալի մասը ֆինանսավորվում է սորոսյան ֆոնդերից ու տարատեսակ անդրովկիանոսյան դեմոկրատական ինստիտուտներից, ասել է թե՛ ենթակա է անդրովկիանոսյան հովանավորներին, ոչ թե կառավարությանը – Ա.Գ.)»:

Կարելի է Ն.Փաշինյանի ելույթից այլ գոհարներ էլ ներկայացնել, որոնք պերճախոս վկայում են այն մասին, որ հանձին նրա համաշխարհային հանրությունը ստացավ համաշխարհային հեղափոխության նոր մրրկահավի: Դե, իսկը Մակար Նազուլնով՝ Միխայիլ Շոլոխովի «Հերկած խոպանից», մեր օրերի հեղափոխության մրրկահավ (խոսքը Գրեմյաչի Լոգի կուսակցական քարտուղարի մասին է, որին համակել է համաշխարհային հեղափոխության, մեր դեպքում՝ «թավշյա հեղափոխության» լուսավոր երազանքը): Բնականաբար, իր ամերիկյան ճամփորդությունից «թև առած», որը հայ հարկատուի վրա «կոպեկներ էր նստել» (միայն չարթերային թռիչքը ԱՄՆ և հակառակը արժեք \$345 հազար), Նիկոլ Վոլակիչը ԱՄՆ-ից ՀՀ բազմաժամյա թռիչքի ընթացքում հավանաբար սթափվել է՝ գիտակցելով, որ միակ լուսավոր հիշողությունը ԱՄՆ ուղևորությունից համատեղ լուսանկարն էր Թրամփի ու առաջին տիկնոջ հետ: Ուստի, միանգամայն սպասելի էր, որ ի հատուցումն անդրովկիանոսյան տերերի հյուրընկալության՝ նա արեց անհրաժեշտ ամեն բան Երևանում ԵԲՏԽ նիստի նորմալ կազմակերպման համար, ինչի համար արժանացավ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի գովասանքին:

Այժմ կցանկանայի ներկայացնել վիճակագրություն, որը, կարծում եմ, բավական տեղին է, քանի որ պերճախոս բնութագրում է դժվար գործընթացները, որոնք վերջին տարիներին տեղի են ունենում հայկական Սփյուռքում և Ռուսաստանում: Այսպես, 2017թ. դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը բանկային գծով Հայաստանի ֆիզիկական անձանց այլ պետություններից կազմել է ընդամենը \$731 մլն 492 հազ., ընդ որում՝ դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը Ռուսաստանից, համապատասխանաբար՝ \$688 մլն 853 հազ. կամ զուտ մուտքերի ընդհանուր գումարի 94,17%-ը (ՀՀ ԿԲ Տեղեկագիր, 2018թ. հունվար, էջ 84): Նշենք, որ 2017թ. հունվար-դեկտեմբերին դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը ԱՄՆ-ից Հայաստան կազմել է մինուս \$13 մլն 68 հազ. (ներհոսքը՝ \$183 մլն 253 հազ., արտահոսքը՝ \$196 մլն 322 հազ.): Այսպես, 2018թ. հունվար-դեկտեմբերին դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը Հայաստանի ֆիզիկական անձանց բանկային գծով այլ պետություններից կազմել է \$285 մլն 659 հազ., ընդ որում, Ռուսաստանից՝ համապատասխանաբար \$279 մլն 469 հազ. կամ 97,8%: Միևնույն ժամանակ, դրամական միջոցների զուտ ներհոսքն ԱՄՆ-ից կազմել է ընդամենը \$16 մլն 68 հազ. (ՀՀ ԿԲ Տեղեկագիր, 2019թ. հունվար, էջ 16): Որպեսզի պատկերն առավել ամբողջական լինի, նշենք, որ 2019թ. հունվար-հուլիսին դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը Հայաստանի ֆիզիկական անձանց բանկային գծով այլ երկրներից կազմել է ընդամենը \$274 մլն 290 հազ., ընդ

Ա. ՊԵՐԱՍՅԱՆ

որում՝ զուտ դրամական միջոցների ներհոսքը Ռուսաստանից կազմել է \$323 մլն 255 հազ., այդ նույն ցուցանիշը ԱՄՆ-ից բացասական է եղել (այսինքն՝ ամփոփ արդյունքում եղել է դրամական միջոցների արտահոսք Հայաստանից ԱՄՆ) և կազմել է մինուս \$12 մլն 121 հազ.: Այստեղ պետք է նշել, որ 2019թ. 8 ամիսներին դրամական միջոցների արտահոսքը Հայաստանից ԱՄՆ կազմել է \$161 մլն 188 հազ. (2018թ. 8 ամսում այդ ցուցանիշը կազմել է \$106 մլն 413 հազ.): Այսինքն՝ ս.թ. 8 ամսում Հայաստանից ԱՄՆ ուղարկվել է \$54 մլն 775 հազ.-ով ավելի դրամական միջոց, քան անցած տարվա նույն ժամանակամիջոցում (ՀՀ ԿԲ Տեղեկագիր, 2019թ. հուլիս, էջ 24): Պետք է կարծել, որ ՀՀ քաղաքացիների որոշակի մասը բավական յուրովի է հասկացել Նիկոլ Վոլակիչի հայտարարած «տնտեսական հեղափոխության» և առհասարակ «թավշյա հեղափոխության» էությունը կամ էլ իր հերթին ջանացել է բոլոր հնարավոր ուժերով օգնել մեր հայրենակիցներին ԱՄՆ-ում՝ կազմակերպելու «պատմական», ինչպես այն կոչեցին Ն.Փաշինյանի սխրակիցները, հանրահավաքը Լոս Անջելեսի Grand Park-ում:

Այսպիսով, կարելի է ասել, որ ներկայացված վիճակագրությունը ցույց է տալիս, որ մենք իրավունք ունենք պնդելու, որ Ռուսաստանից Հայաստան եկող ֆինանսական միջոցները, հիմնականում, օգտագործվում են բնակչության առաջնահերթ կենսական պահանջմունքների բավարարման համար, ինչը չես ասի Հայաստանից ԱՄՆ ֆինանսական միջոցների արտահոսքի մասին, որոնք 2017թ. կազմել են \$196 մլն 322 հազ., 2018թ., համապատասխանաբար, \$92 մլն 235 հազ., իսկ 2019թ. հունվար-հուլիսին, համապատասխանաբար, \$161 մլն 188 հազ.: Հակված չեմ պարզեցնելու այս հարցը, որը, անշուշտ, բազմապլան է: Բայց կասկած չի հարուցում, որ եթե չլիներ Ռուսաստանի այսքան հզոր ֆինանսական աջակցությունը, մանավանդ ուղղակի օտարերկրյա ներդրումների կրճատման, առկա առևտրային հաշվեկշռի մեծ դեֆիցիտի պայմաններում, Հայաստանը կկանգներ ազգային դրամական միավորի փլուզման փաստի առջև ՀՀ վճարային հաշվեկշռի անխուսափելի հսկայական դեֆիցիտի պատճառով: Որպեսզի պնդումներս մերկապարանոց չհնչեն, հղում կատարեմ պաշտոնական վիճակագրական ցուցանիշներին: Այսպես, համաձայն ՀՀ Վիճակագրական կոմիտեի տվյալների՝ 2019թ. հունվար-հունիսին ՀՀ արտաքին առևտուրը բնութագրվել է հետևյալ ցուցանիշներով. ապրանքների արտահանումը (FOB գներով) դրամական արտահայտությամբ կազմել է \$1 մլրդ 173,8 մլն, ներմուծումը (SIF գներով)՝ համապատասխանաբար \$2 մլրդ 321,4 մլն: Առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը այդ շրջանում կազմել է \$1 մլրդ 147,6 մլն («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019թ. հունվար-հունիսին», էջ 117): Այդ ընթացքում, կրկին համաձայն պաշտոնական տվյալների, ներդրումները (ընդամենը) ՀՀ տնտեսությունում կազմել են \$202 մլն 573,9 հազ., այդ թվում ուղղակի ներդրումները կազմել են \$16 մլն 126 հազ. («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019թ.

հունվար-հուլիսին, էջ 113): Միայն այս ցուցանիշները բավական համոզիչ վկայում են ՀՀ վճարային հաշվեկշռի հսկայական դեֆիցիտի առկայության, ինչպես նաև Հայաստանում Ռուսաստանից դրամական փոխանցումների հոսքից զգալի կախվածության մասին: Սակայն դա նույնպես առանձին վերլուծության թեմա է: Այստեղ նշենք, որ ՀՀ ֆինանսական համակարգը տնտեսական հեղափոխության մեկնարկի, դրա իբր առաջին հաջողությունների (որոնք տեսանելի են միայն Նիկոլ Վոլակիչի, նրան շրջապատող իմաստակաների ու տարատեսակ սորոսյան լափակերների, «Կյանքի խոսք» կրոնական տոտալիտար աղանդի անդամների և ԼԳԲՏ հանրույթի ակտիվիստների համար, իսկ ՀՀ սովորական քաղաքացիները դրանք չեն տեսնում) քաղցրալուր դայլայների ներքո Հայաստանը գլորվում է կոլապսի գիրկը: Մի խոսքով՝ հաջողությունները Հայաստանում տեսանելի են միայն իշխանությունների հիմնական քաղաքական հենարանի համար, այնինչ ՀՀ տնտեսությունը, գործուն միջոցներ չձեռնարկելու դեպքում, կգլորվի ֆինանսական աղետի գիրկը: Այսպիսով, միանգամայն ակնհայտ է հարցը. Facebook-ի իր էջում անընդհատ ուղիղ եթերներով «ջուր ծեծելու» կամ էլ արդեն կարգին ծանծրացրած ծանուցումների փոխարեն՝ չզնահատված «թավշյա հեղափոխության» դեռևս անհասկանալի պատմական նշանակության մասին անգամ ՄԱԿ Գլխավոր վեհաժողովի 74-րդ նստաշրջանի ամբիոնից, ժամանակն է, որ Նիկոլ Վոլակիչը լրջանա: Այսինքն՝ դադարի գլուխ արդուկել՝ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը Հայաստանում (որը կատարվեց Զին Շարփի «Բռնապետությունից դեպի ժողովրդավարություն. ազատագրման ռազմավարություն և մարտավարություն» գրքում ներկայացված երաշխավորություններին լիակատար համապատասխանությամբ) շփոթելով, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» հետ, և, ի վերջո, գործով զբաղվի: Գրում եմ այս տողերը՝ Նիկոլ Վոլակիչից ակնկալելով ընդամենը մի փոքր բան՝ սթափ մտածողություն, որի տրամաբանական ելքը պետք է դառնա նրա կամովին հրաժարականը: Եվ չարժե մխիթարվել մտքերով, թե Նիկոլ Վոլակիչը «մեկ-մեկուկես ժամ չփվել է («Զվարթնոց» օդանավակայանում) Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հետ», ուստի չկան Ռուսաստանի և Հայաստանի հարաբերություններում հարցեր, խնդիրներ՝ առավել ևս: Մի խոսքով՝ համաձայն Ն.Փաշինյանի, մեր երկրների հարաբերություններում ամեն բան հարթ է յուրի պես: Ընդ որում՝ Նիկոլ Վոլակիչը, չգիտես ինչու, մոռանում է, որ Ռուսաստանի նախագահը ծնունդով Պիտերից է, Պյոտրի քաղաքից, ուստի իզուր հաշվի չի առնում գոյության իրավունք ունեցող հիփոթեզն այն մասին, որ, լսելով նրա ինքնամոռաց ճառերը, առավել ևս՝ առանց նախապես պատրաստված շարքավկաների, գուցե Վլադիմիր Պուտինը համբերատար ուսումնասիրում էր ՀՀ «ժողվարչապետին»՝ հիշելով Պետրոս 1-ինի հանրահայտ ֆրազը՝ «Հրամայում եմ ասամբլեաներում և պարոնայք սենատորների ներկայությամբ խոսել միայն բանավոր, այլ ոչ թե

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գրավոր, որպեսզի յուրաքանչյուրի հիմարությունը բոլորը տեսնեն»: Ահա այսպիսի բաներ, մեր պարոնայք վայ-հեղափոխականներ:

Գուցե ընթերցողներին թվա, թե շատ եմ դրամատիզացնում իրավիճակը ՀՀ-ում: Ավաղ և ցավոք, ես ընդամենը փաստում եմ մակերեսին առկա վտանգավոր իրողությունները, որոնք չկասեցվելու դեպքում կարող են վերածվել հայոց պետականության կորստի: Վերցնենք թեկուզ Ռուսաստանում միգրացիոն գործընթացների վերջին հետազոտությունների տվյալները՝ կատարված Ե.Գալդարի տնտեսական քաղաքականության ինստիտուտի և ԺՏՌԱ-ի ու ՌԴ նախագահին կից ՊԾ-ի կողմից, որոնք հրապարակվել են «Տնտեսական իրավիճակի մոնիթորինգը Ռուսաստանում» ամսագրում, 2019թ. հուլիսի №12 (95) համարում, «Միգրացիոն աճ. անոմալ ցուցանիշներ» հոդվածում: Դրանում, մասնավորապես, նշվում է, որ 2019թ. հունվար-ապրիլին կտրուկ ավելացել է «Ռուսաստանի բնակչության միգրացիոն աճը՝ 57,1 հազար մարդուց հասնելով 98 հազարի 2019թ. հունվար-ապրիլին: Այդ աճը լիովին ապահովվել է երկիր եկած 218,6 հազար քաղաքացիների թվի ավելացմամբ 177,3 հազարի դիմաց անցած տարվա նույն ժամանակամիջոցում, ընդ որում՝ հեռացածների թիվը գրեթե չի փոխվել ... 2019թ. հունվար-ապրիլին Ռուսաստանի բնակչության միգրացիոն աճն ավելացել է երկրների ճնշող մեծամասնությունից, այդ թվում ԱՊՀ երկրներից՝ 57,4% 2018թ. համապատասխան ժամանակաշրջանի համեմատ, մյուս երկրներից՝ 5,2 անգամ: Ռուսաստանի խոշոր միգրացիոն գործընկերներից միգրացիոն աճն առավել չափով ավելացել է Հայաստանից և Ուկրաինայից (ընդգծումը մերն է – Ա.Գ.): Ռուսաստանի հիմնական միգրացիոն դոնորներ են դառնում Ղազախստանը, Ուկրաինան, Տաջիկստանը և Հայաստանը»:

Պատկերի ամբողջականության համար նշենք, որ 2016թ. հունվար-ապրիլին Հայաստանից Ռուսաստանի բնակչության միգրացիոն աճը կազմել է 2,4 հազ., 2018թ. նույն ժամանակամիջոցում՝ 4,9 հազ., 2019թ.՝ 12,8 հազ. մարդ: Ես հատուկ ներկայացրի վերջին չորս տարիների տվյալները, քանզի Ռուսաստանում 2016 և 2017թթ. «ահավոր» վիճակի մասին Նիկոլ Վոլակիչը հիշատակել էր, ինչպես արդեն վերը նշվեց, ԵԱՏՄ-ից Հայաստանի դուրս գալու անհրաժեշտության Հիմնավորման մեջ: Իսկ Հայաստանից միգրանտների հոսքի ավելի քան հնգակի աճի պատճառների մասին Ն.Փաշինյանի կողմից իշխանազավթման ու կառավարման մեկուկես տարվա ընթացքում ազատ ժամանակ թող մտորի անձամբ «ժողվարչապետը», նախքան հերթական անհետքությունը Facebook-ի իր էջի ուղիղ եթերով մատուցելը:

Հայոց պետականության վիճակը մեր օրերում լուրջ երկյուղներ է առաջացնում նրա ապագայի համար: Կառավարության հրաժարականը և ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ցրումն ու նոր արտահերթ ընտրությունների անցկացումը, իսկ ավելի անկեղծ՝ ՀՀ Աժ VI գումարման իրավունք-

ների վերականգնումը, որը ցրվել էր Ն.Փաշինյան և ԿՕ-ի բռնի գործողությունների հետևանքով, թերևս, ազգի առջև կանգնած ամենաօրախնդիր հարցն է, ավելին՝ հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի անկախության պահպանման այլընտրանք չունեցող պայմանը: Հապաղումն այս հարցում հղի է պետականության կորստով: Ավաղ, սա չափազանցություն չէ:

Հետգրության փոխարեն: Հարգելի ընթերցող, չէի ցանկանա որպես վերը նշված եզրակացության հիմնավորում հողվածս ավարտել Ն.Փաշինյան և ԿՕ-ի բազմաթիվ հակաիրավական ու հակասահմանադրական գործողությունների թվարկմամբ, դիցուք՝ դատական կամայականությունը կամ քաղաքական հաշվեհարդարը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ: Կամ էլ պաշտոնից ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասյանին հեռացնելու բացահայտ փորձերը, որը տղամարդավարի, իր քաղաքացիական պատասխանատվության լիակատար գիտակցմամբ Հայաստանի ու Արցախի ճակատագրի համար՝ հրաժարվեց կատարել Ն.Փաշինյանի վտանգավոր անհեթեթությունները, ուստի այսօր ենթարկվում է կոպիտ հարձակումների ՀՀ սահմանադրական նորմերի աղաղակող խախտումների միջոցով: Ցավոք, Ն.Փաշինյանի հակաիրավական գործողությունների օրինակները բազմաթիվ են: Բայց կցանկանայի մի ինչ-որ լուսավոր բանի մասին գրել: Փառք Աստծո, որ մեր խառնակ ժամանակներում լինում են նաև լուսավոր տոներ: Դե, ահա վերջերս՝ 2019թ. հոկտեմբերի 2-ին Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հնագույն ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտի, որը կոչվում է նաև հնագույն ձեռագրերի Մատենադարան, Հանդիսությունների սրահում տեղի ունեցավ հանդիսավոր միջոցառում՝ նվիրված հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ, հայ ժողովրդի՝ հայերեն հնագույն մանրանկարներում խտացված մեկուկեսհազարամյա իմաստության անգերազանցելի գիտակ Կիմ Նաումի Բակշիի հիշատակին: Կարաիմյան ծագում ունեցող այդ ականավոր ռուս մտավորականն իր կյանքի ավելի քան հիսուն տարին նվիրել է հայ ժողովրդի պատմության ու մշակույթի ուսումնասիրմանը: Այդ միջոցառմանը ելույթ ունեցողները՝ Հայաստանում մեծ հարգանք ունեցող մարդիկ, շատ ազնիվ էին, երբ միաձայն խոստովանում էին, որ Հայաստանի ու համայն հայության մշակութային դեսպանի ավանդը համաշխարհային մշակույթի գանձարանում մեր ժողովրդի հոգևոր ժառանգության լուսաբանման ու տարածման միջոցով այնքան խորն է, պրոֆեսիոնալ ու տարատեսակ, որ մեկ ելույթում ընդգրկել այդ մեծ սխրանքի անգամ իսկ առանձին դարափուլերը՝ լուրջ չէր լինի:

2019թ. մարտի 5-ին վախճանվեց կարաիմյան ծագման Մեծ հայը, ռուս մտավորական Կիմ Բակշին: Նրա ավանդը համաշխարհային քաղաքակրթության մշակութային գանձարանում անգնահատելի է, իսկ նրա հիշա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տակը հավերժ կմնա հայ ժողովրդի երախտապարտ ու վեհանձն (չնչին բացառություններով) սրտերում: Այս անկրկնելի լուսավոր մարդու հիշատակը, համոզված եմ, կփոխանցվի սերնդեսերունդ, և ոչ մի «թավշյա հեղափոխություն» չի կարող սասանել հրաշքով պահպանված հայ ժողովրդի կենսունակության այդ կողը: Այստեղ, հարգելի ընթերցող, կարելի կլինե՞ր վերջակետ դնել, բայց միտքս անավարտ կլինե՞ր, եթե չհիշատակեի Կիմ Նաումովիչ Բակշիի կտակի մասին, որը նա մահվանից հինգ տարի առաջ հանձնել էր իր տաղանդի երկրպագու, ճակատագրին Կիմ Բակշիի հետ բարեկամության համար երախտապարտ Սուրեն Ֆրիդրիխի Սարգսյանին: Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ առանց հուզմունքի դժվար է վերարտադրել այդ կտակը. «Իհարկե, ես չէի ուզենա հանդիսավոր հուղարկավորություն և էլիտար գերեզմանոց, ավելի լավ կլինի աճյունը ցրել հետևյալ տեղերից մեկում՝ Գառնիի կիրճում, կամ Շուշի քաղաքում, կիրճում, որտեղ Գեորգի Արկադևիչ Գաբրիելյանցի տունն է: Իմ այս նամակով և վերջին ցանկությամբ ես կրկին հաստատում եմ Հայաստանի, Արցախի հանդեպ իմ անդավաճան սերը, որը, կարծում եմ, ապացուցել եմ հայ ժողովրդին հիսուն տարի ծառայելու ընթացքում: Կիմ Բակշի: 04.11.2014թ.»:

Երբ գրվում էին այս տողերը, Գառնիի կիրճում, որը Երևանից 28 կմ է հեռու, որտեղ հեքիաթային վեհասքանչ լեռնային անսամբլ կա, որը կոչվում է «Քարե սիմֆոնիա», տեղի էր ունենում Կիմ Նաումի Բակշիի կտակի կատարման արարողությունը՝ Հայաստանի ու Արցախի մշակութային ժառանգության մեծ տարեգրի աճյունը ներկառուցվում է Գառնիի կիրճի «բազալտե երաժշտական երգեհոնում»: Համոզված եմ, որ ժամանակի ընթացքում Կիմ Նաումի Բակշիի օրհնաբանած Հայաստանի երախտապարտ սերունդները, այցելելով Գառնիի տաճար (հեթանոսական տաճար Հայաստանում՝ կառուցված մ.թ. 1-ին դարում), անպայման կիջնեն Ազատ գետի հովիտ ու կմոտենան առեղծվածային «Քարե սիմֆոնիային», որտեղ խաղաղությամբ դարեդար կհանգչի Կիմ Նաումի Բակշիի աճյունասափորը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АЗЕРБАЙДЖАН И АРЦАХ В ЕАЭС И ОДКБ – ГАРАНТИЯ ИХ БЕЗОПАСНОСТИ. АЛЬТЕРНАТИВА ВОЙНЕ

Читая публикации последнего месяца в азербайджанских медиа, невольно хочется восторженно воскликнуть – наконец-то свершилось, дожили до того дня, когда судьба «народного премьера» Армении Никола Воваевича Пашиняна стала предметом особой заботы ведущих азербайджанских политологов, формально являющихся гражданами Российской Федерации. Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился. Это так, и отныне азербайджанская политическая мысль на защите безопасности «нашего» Никола Воваевича. Чтобы не томить читателей пребыванием в трепетном ожидании подтверждения объективности моего наблюдения, приведу лишь заглавия статей последнего времени в азербайджанских интернет-порталах. Вот некоторые из них: «Сергей Марков: Пашинян готов на компромиссы, но он боится», «Россия не против войны Азербайджана в Карабахе – Сергей Марков», «Марков: Вы помните расстрел в парламенте Армении. Пашинян не хочет такой же участи». Можно привести с десяток статей со столь же провокационными заглавиями, но их авторство, как правило, будет за гражданами Азербайджана, и ничего кроме информационной пустышки они в себе не содержат. А тут излагает свои мысли сам Сергей Марков, которого Media.az представляет не иначе, как «известный российский общественный деятель, генеральный директор Института политических исследований, член Общественной палаты РФ и доверенное лицо президента России Владимира Путина».

Приведу лишь отдельные выдержки из вышеупомянутых статей. Так, 7 октября т. г. С. Марков, находясь в Баку, провел пресс-конференцию. «Премьер-министр Армении Никол Пашинян хочет деблокировать Армению, готов согласиться с Казанским планом решения проблемы (снятие блокады, начало экономических отношений с Азербайджаном, предоставление Карабаху временного статуса в обмен на возвращение семи районов вокруг него. – ред.), но Пашинян боится радикальных армянских группировок, которые могут его взорвать, расстрелять, как поступили с армянским парламентом в 1999 году (более гнусной провокации, основанной на лжи, себе не позволяли даже оголтелые, специализи-

рующиеся на клевете азербайджанские пропагандисты, но это тема отдельного анализа. – А. Г.), или захватить отделение полиции (группировка «Сасна црер» – ред.). Пашинян опасается ливанских и сирийских боевиков армянской национальности (видимо, Марков имеет в виду армянские патриотические силы Сирии и Ливана, ведущие смертельно опасную борьбу против «Исламского государства», террористической организации, ибо армянских боевиков в регионе нет. – А. Г.), поэтому решение карабахской проблемы перекладывает на руководство Карабаха. Там в будущем году выборы президента, следовательно, ждать, когда там установится стабильная власть, но Азербайджан устал ждать», – так говорил на пресс-конференции Марков. Первое, на что подвели слова С. Маркова, так это поздравить президента Азербайджана Ильхама Алиева с новым штатным (хотя, судя по многочисленным публикациям в прессе, высокооплачиваемым) пресс-секретарем в лице Маркова, который сетует: «но Азербайджан устал ждать». Не скрою, что это назначение в интересах Армении и Арцаха, так как в не столь уж отдаленное время хотя бы политическое сообщество государств-сопредседателей Минской группы ОБСЕ в очередной раз может убедиться в простой истине – вся официальная пропаганда апшеронского султаната построена на лжи. В подтверждение моих слов приведем выдержки из интервью прославленного Героя Арцаха, легендарного генерала-майора Виталия Баласаняна. Так, 9 октября т.г. бывший секретарь Совета безопасности Арцаха генерал-майор Виталий Баласанян в интервью интернет-изданию news.am, касаясь недавней встречи Никола Воваевича с лидерами партии «Сасна црер» (упоминаемой С. Марковым), охарактеризовал это рандеву как попытку оказать давление на инакомыслящих. «Никол Пашинян пытается терроризировать всех, в том числе и меня, говоря: «Вот, смотрите, у меня есть боевое крыло, которое по первому щелчку пальца с вами разберется физически». Я хочу сказать Пашиняну и «Сасна црер», чтобы вообще не пытались вести такие разговоры, они за это ответят. Труссы – это Пашинян и его сторонники... В 2016 году мы простили этих террористов и не убили, но сейчас я заявляю – всех физически уничтожим, если они попытаются осуществить провокации и террористические действия против меня, нашего народа, государства, государственности». Что ж, понять боевого генерала и поддержать его – это наш долг, ведь для В. Баласаняна понятия народ, государство и государственность ассоциируются с тысячами жизней патриотов Арцаха, Армении и армянской Диаспоры, положенных в годы Арцахской национально-освободительной войны 1992–1994 гг. на алтарь свободы Республики Арцах, сохранение армянской государственности – Республики Армения и Республики Арцах. Комичность суждений азербайджанского агитпропа в данном случае в

образе С. Маркова может вызвать разве что усмешку, на большее вся эта пропагандистская клоунада не тянет. Вызывает беспокойство другой факт. В публикации от 7 октября т. г. «Россия не против войны Азербайджана в Карабахе – Сергей Марков» читаем: «Россия не запрещает Азербайджану воевать в Карабахе, использовать купленное у РФ оружие. Более того, президент Владимир Путин неоднократно говорил, что ОДКБ уполномочена защищать территориальную целостность Армении, и не собирается участвовать в вооруженном конфликте в Нагорном Карабахе». И такую ахиною относительно молчаливого поощрения Россией войны в Карабахе несет азербайджанский политолог С. Марков, который по определению не мог не знать, что министр иностранных дел РФ С. В. Лавров на сессии, посвященной российской политике, Международного дискуссионного клуба «Валдай» в Сочи 2 октября 2019 года, отвечая на вопрос: «Как высоко вы оцениваете риски военного конфликта с Ираном в Персидском заливе и в целом риски «расконсервации» военных конфликтов в большом регионе, в частности в Нагорно-Карабахском?» – сказал: «Что касается Нагорного Карабаха, то в последнее время ситуация на линии соприкосновения достаточно спокойная, инцидентов мало, они не очень крупные. Состоялся обмен телами погибших, готовится обмен удерживаемыми лицами – в небольшом количестве, но процесс идет. Сопредседатели Минской группы ОБСЕ по Нагорному Карабаху – Россия, Франция и США – работают тесно и дружно. В этом году уже встречались трижды с министрами иностранных дел, в том числе в апреле в Москве с моим участием мы проводили встречу с министрами иностранных дел Азербайджана, Армении с подключением сопредседателей. Что же касается обстановки «на земле», сейчас она гораздо спокойнее, чем год назад. Но политический процесс заторможен, пока не получается сняться с этого тормоза. Стороны делают достаточно серьезные заявления, в том числе звучали слова о том, что Карабах – это Армения, так же как из Тираны премьер-министр Албании Э. Рама заявил, что Косово – это Албания. Это, конечно, не помогает создавать атмосферу для возобновления политического процесса. Но мы как сопредседатели вместе с американцами и французами работаем в унисон. Здесь одна из немногих ситуаций, где у нас единое видение. У нас есть базовые документы, не хотим их ревизовать. Мы хотим на основе базовых принципов, которые многократно обсуждались, искать развязку. Но ее нужно находить через прямой диалог. Контакты есть, но диалог об урегулировании пока не возобновляется. Не вижу здесь явной или неявной опасности возобновления крупномасштабных боевых действий. Будем делать все, чтобы этого не произошло». Уважаемый читатель, я специально изложил полный текст ответа С. В. Лаврова с тем, чтобы стало доподлинно ясно, что в лице С.

Маркова мы имеем персонаж, который, по сути, своими пресс-конференциями и их последующим освещением в азербайджанских масс-медиа вбивает в сознание азербайджанских обывателей мысль о том, что «Россия не запрещает Азербайджану воевать в Карабахе, использовать купленное у РФ оружие». То есть в данном конкретном случае мы имеем банального провокатора-лжеца. Однако оговорюсь, что сторонники «народного премьера» РА, особенно из числа соросовских прихлебателей, должны поблагодарить С. Маркова, да, да уважаемый читатель, поблагодарить за то, что он фактически подтвердил ранее высказанную Н. Пашиняном благоглупость: Апрельской войны (2016 г.), развязанной Азербайджаном против Республики Арцах, не было, если бы Москва на это не дала своего согласия. Более того, вызывает умиление старание С. Маркова объяснить азербайджанским читателям откровенно вредоносное, а по сути льющее воду на азербайджанскую пропаганду провокационное высказывание «народного премьера» о том, что «Карабах – это Армения, и точка», сделанное в выступлении 5 августа т. г. на митинге в Степанакерте. В чем же суть провокации, может задаться вопросом уважаемый читатель. Об этом я имел возможность подробно писать в ранее опубликованных ИА REGNUM статьях – «Провокация Пашиняна в Степанакерте угрожает войной против Армении и Арцаха» (ИА REGNUM, 17 августа 2019 г.) и «Не дать Пашиняну втянуть Армению и Арцах в войну!» (8 сентября 2019 г.). И было вполне ожидаемо, что на всю опасность этой пашиняновской провокации указал и генерал-майор Виталий Баласанян в своем интервью интернет-изданию news.am. Справедливости ради отметим, что Герой Арцаха к этому вопросу подошел с совершенно неожиданной стороны, упомянув о том, что в случае войны у николвоваевской команды может случиться массовое несварение желудка с известными дурно пахнущими последствиями в санитарно-эпидемиологическом плане. Во всей этой истории умиляет то, что в лице Сергея Маркова президент Азербайджана и премьер-министр Армении заимели «мужественного», с претензиями на мышление галактического масштаба адвоката.

И было вполне прогнозируемо, что советами С. Маркова: «но Азербайджан устал ждать. Выборы, революция, формирование армянского правительства и т. д.. Сколько можно ждать?! На этой почве российская дипломатия к проявляющему стратегическое терпение Азербайджану относится с большим уважением (взяв на себя функции уважаемой Марии Захаровой, так изрек С. Макаров. – А.Г.)». А уже 12 октября т. г. в интернет-издании Minval.az была опубликована статья под заглавием «Азербайджан должен использовать в Карабахе созданный Турцией прецедент «антитеррористической зачистки»», в которой автор Нурани, более известная как Тофигаханум, пишет: «Турция по сути дела создала,

точнее подтвердила прецедент трансграничной военной антитеррористической операции (имеет в виду военную операцию вооруженных сил Турции «Источник мира» в Сирии. – А.Г.). И еще заручилась для ее проведения согласием и Вашингтона, и Москвы одновременно. И если боевики РКК из Сирии действительно побегут по иранскому коридору в Армению и оккупированный Карабах, то не пройдет ли следующая «зачистка» уже здесь? Тем более, что Анкара вполне может еще раз заручиться поддержкой и Вашингтона, и Москвы одновременно? Но даже если этого не произойдет, велика вероятность, что в Азербайджане просто воспользуются созданным Анкарой прецедентом. Турция, напомним, дала старт антитеррористической операции на основе статьи 51 Устава ООН (гласящей о неотъемлемом праве на индивидуальную или коллективную самооборону. – А. Г.) и антитеррористических резолюций Совета Безопасности ООН. А в случае с оккупацией Карабаха наличествуют и четыре резолюции СБ ООН, принятые еще в первую половину девяностых, но так и оставшиеся на бумаге, и уж тем более – право на самооборону. Именно на «карабахские» резолюции СБ ООН в своем программном выступлении на Валдайском форуме сослался президент Азербайджана Ильхам Алиев. А Валдайский форум – это «российская» площадка, что уже совсем страшно для Еревана. Наконец, есть серьезные данные о существовании здесь инфраструктуры террора. Им можно верить или не верить, но вот угрозы задействовать «диверсионно-штурмовые подразделения» и «устроить Азербайджану хаос в тылу», нанеся удары по нефтепроводам и железным дорогам, по ту сторону линии фронта озвучивали вполне официально. И все это складывается в единую картину: «У Азербайджана есть все основания провести в Карабахе свою «зачистку». Да простит меня уважаемый читатель за столь пространную цитату из статьи Тофигаханум. Это мера вынужденная, так как сказанное ею непосредственно указывает на то, что Азербайджан готовит информационную базу для развязывания новой войны против Республики Арцах. Собственно агитпроп апшеронского султаната особо и не скрывает своих подобных воинственных намерений. В подтверждение этого вывода процитируем концовку этой же статьи Тофигаханум: «Здесь, конечно, предположения и версии (относительно наличия в РА инфраструктур террора. – А.Г.) все еще доминируют над фактами (не беда для Маркова и Тофигаханум, их придумают, был бы хорошо оплачиваемый заказ. – А.Г.). Было ли выступление президента Азербайджана Ильхама Алиева на Валдайском форуме анонсом уже азербайджанского антитеррористического рейда? Обсуждался ли этот вопрос на переговорах Ильхама Алиева и Владимира Путина? (здесь вне всякого сомнения, что эти строки предназначены не столько для внутренней аудитории апшеронского султаната,

сколько для сподвижников Никола Воваевича из числа выкормышей сороковских фондов и разного рода заокеанских национальных демократических институтов, особенно щедро финансируемых за их круглосуточные антироссийские и откровенно русофобские бдения, а тут такой подарок. – А. Г.). И если да, то удалось ли Азербайджану заручиться согласием Кремля? Будет ли эта операция азербайджанской или совместной с Турцией? Тем более что в последнее время вооруженные силы двух стран регулярно проводят совместные учения. Обо всем этом остается только гадать. Но в чем нет сомнения, так это в том, что на фоне безответственного поведения Армении региону остро необходим свой «источник мира». Такие вот дела. Для полноты картины заметим, что в этой статье досталось и Исламской Республике Иран: «Общей границы с Сирией у Армении, правда, нет, «просочиться» через турецкую территорию вряд ли получится, но «коридор» может предоставить Иран. Тот самый Иран, чьи власти ну очень обеспокоены действиями Турции в северной Сирии и еще устроили у сирийской границы свои военные учения. Наконец, по иранской территории террористы могут просочиться и в Армению, и в оккупированный Карабах». Если Тофигаханум имеет в виду членов ИГИЛ, до недавнего времени находящихся под охраной курдских военных формирований, то это действительно должно настораживать. Ведь еще недавно сами азербайджанские интернет-издания писали об этом. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на статью под заглавием «Азербайджанцы – сыновья известных бизнесменов – уезжали в ИГИЛ. Эксперт из РФ», опубликованную на азербайджанском интернет-портале 28 ноября 2018 года. Так, в беседе с корреспондентом Охи.az эксперт Российского общества политологов (РОП), ведущий специалист Центра изучения современного Афганистана (ЦИСА) Андрей Серенко сказал следующее: «Согласно официальным оценкам силовиков, за время активной фазы проекта ИГИЛ на территории Ирана и Сирии погибло 100 боевиков-азербайджанцев. Думаю, реальная цифра существенно выше. По известным мне оценкам, к ИГИЛ в 2013–2016 годах присоединилось до одной тысячи азербайджанцев. Причем речь идет как о гражданах Азербайджанской Республики, перебравшихся в Сирию через соседнюю Турцию напрямую, так и об азербайджанцах, живущих в России и ставших радикалами уже в РФ». Собеседник Охи.az подчеркнул, что ему известны случаи, когда в ряде российских регионов молодые азербайджанцы – студенты российских вузов, сыновья довольно преуспевающих бизнесменов – уезжали в Сирию, чтобы присоединиться к ИГИЛ. «Повторюсь, это были далеко не бедные и достаточно образованные люди, которые, тем не менее, восприняли радикальную салафитскую пропаганду и оставили своих родных ради «джихада»», – отметил А. Серенко. В своем выводе о

наличии азербайджанцев в ИГИЛ А. Серенко далеко не одинок. Так, в статье под заглавием «Сколько граждан Азербайджана сражаются на стороне ИГ?», опубликованной 20 сентября 2016 года, читаем: «Среди стран СНГ Азербайджан занимает третье место по численности граждан, принимающих участие в террористической группировке «Исламское государство» (ИГ). Об этом Echo.az заявил профессор, доктор философских наук Рафик Алиев. «В начале текущего года в группировке «Исламское государство» состояло около 1000 граждан Азербайджана. В настоящее время примерно 300–400 граждан Азербайджана сражаются на стороне ИГ». Видать, говоря об «инфраструктуре террора», Тофигаханум имела в виду именно этих игиловцев – граждан Азербайджана, окопавшихся в лагерях, до недавнего времени контролируемых курдскими вооруженными формированиями на северо-востоке Сирии, которых и поспешила спастись турецкая военщина.

Не хотелось бы оставить без реагирования также опус из речи И. Алиева на заседании Совета глав государств СНГ в Ашгабаде (10–11 октября 2019 г.). Как сообщает РИА Новости, И. Алиев отметил, что главы СНГ неоднократно выступали против героизации фашистов. «К сожалению, такое происходит на пространстве СНГ, в частности, в Армении, где прежняя власть установила в центре Еревана памятник фашистскому палачу и предателю Гарегину Тер-Арутюняну, служившему у немецких фашистов под кличкой Гарегин Нжде ... К сожалению, новая власть Армении не демонтировала этот памятник. Считаю, что героизации фашизма нет места на пространстве СНГ», – гневно заявил апшеронский султан. Увы, на этот очередной, мягко выражаясь, некорректный выпад И. Алиева можно было не реагировать. Автору этих строк уже приходилось обращаться к этой теме. Приведу лишь небольшую выдержку из моей статьи под заглавием «Арташес Гегамян: Не посягайте на национальных героев Армении», опубликованной 7 февраля 2018 года Государственным информационным агентством «Арменпресс». В ней, в частности, было отмечено: «Ангажированные Азербайджаном политики будут и впредь стараться вбить клин в армяно-российские отношения. Выдающегося армянского полководца, государственного деятеля и мыслителя Гарегина Нжде турки в свое время нарекли именем Нжде Ажда-паша, что означает наводящий ужас паша. Он действительно наводил ужас на убийц и врагов армян, заставляя трепетать янычаров. Но и спустя 63 года после своей смерти национальный герой Армении продолжает наводить трепет на врагов Армении, которые все еще не оставляют попыток извратить историю, очернить человека, являющегося бесспорным патриотом и глубоко чтимым в своей стране героем... Не вызывает сомнений, что обращение к этим событиям требует более глубокого профессионального

изучения и должной компетенции. В данном случае, думается, можно было ознакомиться с официальной оценкой МИД России, данной в связи с установлением памятника Гарегину Нжде в Ереване, озвученной официальным представителем Марией Захаровой. Она прозвучала 4 мая 2016 года: Захарова сопровождала министра иностранных дел РФ Сергея Лаврова, прибывшего в Ереван на заседание Совета министров иностранных дел ОДКБ. Так, отвечая на вопрос радио «Азатутюн» (армянская служба радио «Свобода») о том, считает ли она по-прежнему, что установка в Ереване памятника Гарегину Нжде является «попыткой героизации нацизма», ответила буквально следующее: «Насчет памятника, это, безусловно, внутреннее дело Армении и Еревана. Я очень прошу вас найти мой комментарий и дословно на радио «Свобода» его процитировать и больше его не перевирать. Потому что, перевирая мои слова, вы делаете хуже, и, естественно, все это работает на пользу тем людям, которые не являются друзьями Армении». Думается, что более убедительно не скажешь. Что ж, уважаемый читатель, на этом можно было поставить точку или в крайнем случае, по вкусу апшеронского султана, восклицательный знак. Ан нет, не тут-то было. Все на том же заседании после, прямо скажем, эмоционально-любительского ответа Никола Воваевича на слова Ильхама Алиева последний воспрял духом. После Н.Пашиняна на заседании Совета глав государств СНГ должен был выступить президент Беларуси Александр Лукашенко, однако И. Алиев, видимо, на правах его старого друга, обратился к нему с просьбой дать ему ответить на выступление премьера Армении. В порыве доселе неизвестного новоявленного прокурора «Нюрнбергского процесса по-азербайджански» апшеронский султан гневно заявил: «В статье под названием «Деятельность военной контрразведки в завершающий период войны», опубликованной в 6-м томе издания «Тайная война, разведка и контрразведка в годы Великой Отечественной войны» говорится: «В рамках агентурного дела на обергруппу 114 Дромедар (примечательно, что И. Алиев придумал новое название абвергруппе, называя ее обергруппой. – А. Г.) контрразведчики выявили и арестовали бывшего генерала дашнакской армии, эмигранта Тер-Арутюняна, служившего у немцев под псевдонимом Нжде. В период Великой Отечественной войны он завербовал на территории Болгарии более 30 агентов, армян по национальности, участвовал в их диверсионной подготовке и переброске в тыл Красной Армии для подрывной деятельности. 17 диверсантов – сотрудники СМЕРШ задержали, остальных объявили в розыск. Нжде также участвовал в Холокосте еврейского населения Европы. В 1942 году он организовал армянский легион, воевавший против Советского Союза...». Можно было бы привести продолжение очернительства из выступления

апшеронского султана и далее, но здесь важно другое: Ильхам Алиев свою отсебятину приписывает этому изданию, где, повторяюсь, написано следующее: «В рамках агентурного дела на абвергруппу – 114 («Дромедар») контрразведчики выявили и арестовали бывшего генерала дашнакской армии эмигранта Тер-Арутюняна, служившего у немцев под псевдонимом Нжде. В период Великой Отечественной войны он завербовал на территории Болгарии более 30 агентов, армян по национальности, участвовал в их диверсионной подготовке и переброске в тыл Красной Армии для подрывной деятельности. 17 диверсантов сотрудники СМЕРШ задержали, не допустив ими совершения диверсионных актов, а остальных объявили в розыск». Именно за это Гарегин Нжде был арестован и судим. Соверши он то, что ему приписывает И. Алиев в своем «пламенном» выступлении, не приходится сомневаться, что Гарегин Нжде военным трибуналом Советского Союза был бы приговорен к расстрелу. Сомневающиеся в достоверности моих слов могут убедиться относительно приписок Ильхама Алиева, прочитав статью «Деятельность военной контрразведки в завершающий период войны».

Уважаемый читатель, мне вовсе не хочется злоупотреблять вашим терпением, но для полноты информации о том, с кем мы имеем дело, приведу конкретные исторические факты, которые, помимо прочего, быть может, внесут определенную ясность в вопросе о том, почему Ильхам Алиев на заседании Совета глав государств СНГ в Ашгабаде пошел на умышленное искажение всем хорошо известных исторических фактов. Итак, 24 июня 2018 года появилась статья под заглавием «Азербайджанский легион против СССР во время Второй мировой». В статье, в частности, написано: «Азербайджанский легион – военное формирование, участвовавшее во Второй мировой войне на стороне германского вермахта. Начало создания легиона было положено еще в 1941 году, но тогда формирование называлось «кавказско-мусульманский легион», в которое входили не только азербайджанцы, но и представители Дагестана и некоторых других кавказских республик, исповедующих ислам. Однако постепенно количество азербайджанцев стало в разы превышать представителей других кавказских народов, и в июле 1942 года было принято решение о создании отдельного азербайджанского легиона, который состоял исключительно из азербайджанцев, а остальные национальности были переведены в другие воинские части... Количество бойцов азербайджанского легиона достигало примерно 40 тысяч человек. Но помимо 40-тысячного легиона на стороне германского вермахта были и другие воинские формирования, состоящие из азербайджанцев, – это различные роты охраны и ССовские подразделения, численность которых трудно установить, данные разнятся. Части азербайджанского легио-

на принимали участие в боях как на восточном фронте, против Красной Армии, так и на западном, против войск союзников (американцев, канадцев, британцев, австралийцев, новозеландцев). До 1943 года легион воевал на восточном фронте. Азербайджанцы отметились в боях на Украине, в Кавказском регионе (Нальчик и Моздок), Краснодарском крае (Туапсе, Анапа, Новороссийск), в Абхазии (Сухуми), а также активно участвовали в борьбе против партизан в Украине, Польше и Белоруссии. В 1943–1944гг. части азербайджанского легиона были переведены на западный фронт – в Данию, Италию, Словакию и Францию. Там они тоже использовались в борьбе с местными партизанами, а после высадки союзников во Франции воевали и с ними. Одним из самых известных исторических событий Второй мировой, в котором принимал участие азербайджанский легион, было знаменитое Варшавское восстание 1944 года. В столице Польши была предпринята попытка свержения оккупационного режима, однако оно (имеется в виду восстание. – А. Г.) было жестоко подавлено, в частности, представителями азербайджанского легиона (видимо, И. Алиев, разглагольствуя об участии Гарегина Нжде в Холокосте, перепутал его со злодеяниями палачей из азербайджанского легиона, массово истребивших узников Варшавского гетто. – А. Г.), которые принимали активное участие в подавлении восстания. Германское командование не раз положительно отзывалось об азербайджанском легионе, а многие его офицеры и солдаты получили железные кресты... Некоторые азербайджанские легионеры сражались на стороне вермахта вплоть до самого конца войны. Например, в обороне Берлина против советских войск в 1945 году принимали участие около 700 азербайджанцев. После капитуляции Германии участники азербайджанского легиона старались сдаваться исключительно в плен американцам и англичанам и надеялись на невыдачу их Советскому Союзу». Как сказал бы И. Алиев, комментарии тут излишни. Так что вместо рассказней о преподнесении Гитлеру торта, на котором было написано на немецком «Каспийское море», и последующего умильного описания в своем выступлении подробностей относительно содержимого «в этом углублении» черного шоколада, было бы неплохо, если бы Ильхам Гейдарович несколькими предложениями ознакомил участников заседания Совета глав государств СНГ, к примеру, со зверствами, чинимыми одним из создателей азербайджанского легиона Абдурахманом Фаталибейли. Вот что об этом палаче евреев Варшавского гетто было написано 20 ноября 2016 года в статье под заглавием «Абдурахман Фаталибейли Дуденгинский», опубликованной интернет-изданием Minval.az/news/123640616: «О героизме, храбрости А. Фаталибейли легионер Шамиль Атабек писал: «Начиная с 1942 года, А. Фаталибейли вместе с легионерами находился на фронте. Вскоре героизм

находящихся под его командованием легионеров начал восхищать немцев. Батальоны NN 805, 806, 807, 816, 818, 819, 1/111, 2/111 и 370 действовали на Кавказе, Украине, в Крыму, Белоруссии и Польше». Можно привести с десятков известных азербайджанских интернет-порталов, этак похитрому тиражирующих хвалебные здравицы легионера Шамиля Атабека в адрес А. Фаталибейли, причем речь об интернет-изданиях, которые имеют в Азербайджане имидж рупоров президентской администрации апшеронского султаната. Ограничимся лишь информацией о финале его жизни: «После окончания войны Фаталибейли оказался в плену у британских войск. После освобождения был в Италии, два года он жил в Египте, а затем отправился в Западную Германию. Два месяца провел в Турции и снова вернулся в Мюнхен. Находясь в Италии, Фаталибейли написал письмо премьер-министру Великобритании Клементу Эттли, в котором изложил свои мысли о скором начале Холодной войны и необходимости продолжить войну против СССР, однако его письмо осталось без ответа... В ноябре 1954 года он бесследно исчез, а спустя несколько дней в одной из мюнхенских квартир был обнаружен труп некоего Михаила Исмаилова. В ходе следствия было выяснено, что труп принадлежит самому Фаталибейли, а Исмаилов – агент КГБ, который был направлен в Западную Германию для устранения Фаталибейли. Спустя некоторое время Михаил Исмаилов был найден повешенным в своем доме в Баку». В порядке информации заметим, что «в марте 1952 года Гарегина Нжде привезли в Ереван. Летом 1953 года, перед тем как перевести Нжде во Владимирскую тюрьму, по распоряжению министра госбезопасности Армянской ССР Гарегина Нжде повезли на автомашине показать Ереван, возведенные постройки, различные достопримечательности... В сентябре 1955 года его вновь отправили во Владимирскую тюрьму, где он умер 21 декабря того же года».

После моих раздумий вокруг этих событий, не скрою, очень тяжелых, до сих пор кровоточащих ран нашей общей истории, истории СССР, не понимаю одного: зачем понадобилось президенту Азербайджана Ильхаму Алиеву, живущему в стеклянном дворце, бросаться камнями по соседям. Почему президент Азербайджана, которого наш взыскательный в оценках «народный премьер» Никол Воваевич после тридцати секунд общения с ним в лифте в Душанбе (хочется верить, что лифт из-за неисправности не останавливался между этажами) назвал апшеронского султана образованным человеком, озвучивает такую откровенную ложь на заседании Совета глав государств СНГ. Более того, повторяюсь, будучи, со слов Никола Воваевича, человеком образованным, неужели И. Алиев из Библии не запомнил простую и мудрую истину: «И что ты смотришь на сучок в глазе брата твоего, а бревна в твоём глазе не чувствуешь? Или

как скажешь брату твоему: «дай, я выну сучок из глаза твоего», а вот, в твоём глазе бревно? Лицемер! вынь прежде бревно из твоего глаза и тогда увидишь, как вынуть сучок из глаза брата твоего» (Евангелие от Матфея, гл. 7, ст. 3, 4, 5).

Признаюсь, уважаемый читатель, что писать заключительную часть статьи дается мне особенно трудно. И вовсе не потому, что мыслей нет, как раз наоборот. Причина в другом: слишком велико желание наконец-то писать о перспективах мирного созидания двух армянских государств, о возобновлении чисто человеческого общения с соседями, с азербайджанцами, талышами, лезгинами, представителями других национальностей, проживающих в Азербайджанской Республике. И чтобы это случилось в возможно близкой перспективе, чтобы в очередной раз не приходилось писать и доказывать полное соответствие процесса обретения независимости Нагорно-Карабахской Республики нормам международного права. Вновь упоминать о том, что 30 августа 1991 года Верховный Совет Азербайджанской Республики принял Декларацию «О восстановлении государственной независимости Азербайджанской Республики 1918–1920 гг.». Что Верховный Совет Азербайджанской Республики, основываясь на Декларации о независимости, принятой Национальным Советом Азербайджана 28 мая 1918 года, и руководствуясь Декларацией Верховного Свeta Азербайджанской Республики от 30 августа 1991 года «О восстановлении государственной независимости Азербайджанской Республики», принял «Конституционный акт Азербайджанской Республики о государственной независимости Азербайджанской Республики», в котором учредил основы государственного, политического и экономического устройства независимой Азербайджанской Республики, в статье 1 которой написано: «Статья 1. Вторжение 27–28 апреля 1920 года XI армии РСФСР в Азербайджан, аннексия территории республики, свержение Азербайджанской демократической республики, являющейся субъектом международного права, считать оккупацией России независимого Азербайджана». А в статье 2 читаем: «Статья 2. Азербайджанская Республика является преемницей, существовавшей с 28 мая 1918 года по 28 апреля 1920 года Азербайджанской Республики». Упомянем и статью 3: «Статья 3. Договор об образовании СССР от 30 декабря 1922 года является недействительным с момента подписания в части, относящейся к Азербайджану». Так вот, уважаемый читатель, Нагорно-Карабахская Республика никогда не входила в состав Азербайджанской Демократической Республики. Не было такого в истории, а посему говорить о территориальной целостности современной Азербайджанской Республики, подразумевая в ее составе Республику Арцах, по меньшей мере с точки зрения Международного права полнейшая юридическая безграмотность. В то же время еще раз

напомним уважаемому читателю, что 10 декабря 1991 года в Нагорно-Карабахской Республике состоялся референдум, а в бюллетень для голосования был внесен следующий вопрос: «Согласны ли вы, чтобы провозглашённая Нагорно-Карабахская Республика была независимым государством, самостоятельно определяющим формы сотрудничества с другими государствами и сообществами?». Из 132 328 имеющих право голоса приняли участие в голосовании 108 736 человек (82,6 %), «за» проголосовали 108 615 человек (99,89 % от числа голосующих). Такова реальность, которую упорно не хотят видеть апшеронские правители, более того, тратят сотни миллионов нефтедолларов для ввода в заблуждение мировое сообщество. Есть ли выход из создавшего положения, вполне резонно может задаться вопросом уважаемый читатель, и он, конечно, вправе сделать это. Да, выход есть! Если правители Азербайджанской Республики искренни в своих заявлениях о необходимости мирного разрешения Нагорно-карабахского конфликта, пусть с властями Республики Армения и Республики Арцах выступят с совместным заявлением о готовности начать процесс вхождения Азербайджанской Республики и Республики Арцах как самостоятельных субъектов международного права в Евразийский экономический союз (ЕАЭС) и Организацию договора о коллективной безопасности (ОДКБ). Только в условиях одновременного вхождения Азербайджана и Арцаха в эти авторитетные международные организации откроются реальные перспективы обеспечения безопасности и создания условий для динамичного социально-экономического развития независимых государств Южного Кавказа. Иначе регион может оказаться в эпицентре борьбы за доминирование в этом столь важном геополитическом пространстве. Выражаясь попроще, превратится в очаг постоянного военного противостояния центров силы мировой политики с перерастанием в кровопролитные войны. Увы, такова логика современных процессов, происходящих в Закавказье и вокруг него. Альтернатива совместному вхождению Азербайджана и Республики Арцах в ЕАЭС и ОДКБ в качестве самостоятельных субъектов международного права – это война, в то время как членство Азербайджанской Республики и двух армянских государств в этих международных организациях – гарантия мира и безопасности. Не считаться с этим, как образно выразился на казнь герцога Энгиенского, совершенную по приказу Наполеона I, председатель Законодательной комиссии, разработавшей знаменитый Гражданский кодекс Наполеона, Антуан Буле де ла Мёрт: это больше, чем преступление, это – ошибка!

Словом, пришло время отказаться от амбиций и направить имеющиеся финансовые, организаторские, интеллектуальные ресурсы не на решение конъюнктурных задач, а на совместную работу по достижению

благородной цели, а именно: обеспечения безопасности, если хотите, спасения Отечества – Республики Армения и Республики Арцах от потери государственности. Ибо не будет никакого оправдания и снисхождения любым другим действиям, какими бы благими намерениями они ни прикрывались, которые, можно с уверенностью утверждать, в конечном итоге приведут к углублению раскола в армянском обществе, подрыву возможностей национального единения. И главной движущей силой в этом востребованном процессе общенационального примирения должна стать консолидирующая роль трех президентов Республики Армения – Левона Акоповича Тер-Петросяна, Роберта Седраковича Кочаряна и Сержа Азатовича Саргсяна. А тем временем Никол Воваевич, подобно персонажу пьесы знаменитого немецкого поэта Иоганна Фридриха Шиллера «Заговор Фиеско в Генуе» – мавру (после того как он помог графу Фиеско организовать восстание против дожа Дория, тирана Генуи, и вскоре обнаружил свою ненужность заговорщикам, которые видели в нем инструмент для достижения своих целей), должен уйти. Правда, Никол Воваевич не оправдал надежды «заговорщиков», не сумел-таки подорвать изнутри единство арцахцев, не решился подписаться под антиармянскими проектами по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, составленными «по лекалам» Джона Болтона. Читатель может недоуменно поинтересоваться: почему я обо всем этом говорю как о свершившемся факте? Ответ прост: предназначенная Николу Воваевичу подобная миссия невыполнима, даже если ему помогли совершить государственный переворот, безнаказанно с грубым применением силы и угроз добиться роспуска Национального Собрания РА VI созыва с дальнейшим обеспечением квалифицированного большинства в НС РА VII созыва.

Да, уважаемый читатель, необходимость консолидации трех президентов РА – это актуальное веление времени. И это вовсе не потому, что весь армянский народ молится на них или не видит альтернативы им, а по той причине, повторяюсь, что альтернатива их консолидации – потеря государственности. Этот вывод, уважаемый читатель, основан на всестороннем анализе процессов, происходящих в регионе Ближнего Востока и Южного Кавказа. Такая консолидация достойна светлой памяти сотен тысяч наших соотечественников, погибших в годы Великой Отечественной войны, тысяч погибших в годы Арцахской национально-освободительной войны 1992–1994 гг. Такая консолидация будет данью памяти погибших 105 военнослужащих и безвинно убиенных мирных граждан Республики Арцах в Апрельской (2016 г.) войне, развязанной Азербайджаном против Республики Арцах.

Я более чем убежден, что если инициатива двух армянских государств об одновременном вступлении Азербайджана и Республики Арцах в качестве самостоятельных субъектов международного права офици-

ально будет выдвинута, то нашими союзниками, и в первую очередь Россией, будет, вне всякого сомнения, поддержана. Уверенности в этом придает и выступление русского патриота-державника, депутата Государственной Думы, руководителя Института стран СНГ, кавалера ордена «Григор Лусаворич» («Григорий Просветитель») Республики Арцах Константина Федоровича Затулина 11 октября т.г. в Степанакерте на Международном форуме друзей Арцаха, проходившем под девизом «Сотрудничество во имя справедливости и мира». Вдумаемся в слова из выступления Константина Федоровича на этом форуме: «Россия проводит самостоятельную политику. Несмотря ни на какие угрозы и санкции, мы признали самоопределение Абхазии и Южной Осетии – я вижу здесь в первом ряду своего доброго друга Дмитрия Медоева, министра иностранных дел Республики Южная Осетия, – мы поддержали возвращение Республики Крым в родную гавань, мы вовлечены в усилия по урегулированию гражданской войны на Востоке Украины, потому что мы не можем допустить дальнейшего насилия над нашими соотечественниками на земле Донбасса. Я уверен, что Российская Федерация как государство не допустит несправедливое решение карабахского конфликта. Русский народ в первую очередь ценит совесть и справедливость. А они на вашей стороне». И с этими определениями, как нельзя более глубоко характеризующими величие русского народа, невозможно не согласиться.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԱՂՐԲԵՋԱՆԻ ՈՒ ԱՐՑԱԽԻ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՏՄ-ԻՆ ԵՎ ՀԱՊԿ-ԻՆ՝ ՆՐԱՆՑ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԱԿՈՐՆ Է: ԱԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է

Կարդալով վերջին ամսվա հրապարակումներն ադրբեջանական լրատվամիջոցներում՝ ակամա ուզում ես հիացնունքով բացականչել՝ վերջապես կատարվեց, հասանք այն օրվան, երբ Հայաստանի «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչ Փաշինյանի ձակատագիրը դարձել է ձևականորեն Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացի հանդիսացող առաջատար ադրբեջանական քաղաքագետների առանձնակի հոգածության առարկան: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի: Այդպես է, և այսուհետ ադրբեջանական քաղաքական միտքը կանգնած է «մեր» Նիկոլ Վոլակիչի պաշտպանության դիրքերում: Որպեսզի ընթերցողներին չհոգնեցնեմ իմ դիտարկման օբյեկտիվության հաստատման սրտատրոփ սպասման մեջ, ներկայացնեմ միայն ադրբեջանական ինտերնետ պորտալների վերջին ժամանակվա հոդվածների վերնագրերը: Ահա դրանցից մի քանիսը. «Սերգեյ Մարկով. Փաշինյանը պատրաստ է փոխգիշումների, բայց վախենում է», «Ռուսաստանը դեմ չէ Դարաբաղում Ադրբեջանի պատերազմին. Սերգեյ Մարկով», «Մարկով. Դուք հիշում եք գնդակահարությունը Հայաստանի խորհրդարանում: Փաշինյանը չի ցանկանում նույն ձակատագրին արժանանալ»: Կարելի է տասնյակ հոդվածներ մեջբերել՝ նույնքան սադրիչ վերնագրերով, որոնց հեղինակները, որպես կանոն, Ադրբեջանի քաղաքացիներ կլինեն, և տեղեկատվական սնամեջ «փուչիկից» բացի այլ բան դրանք չեն պարունակի: Իսկ այստեղ իր մտքերն է արտահայտում ինքը՝ Սերգեյ Մարկովը, որին Media.az-ը ներկայացնում է ոչ այլ կերպ, քան «ռուսաստանցի հայտնի հասարակական գործիչ, Քաղաքական հետազոտությունների ինստիտուտի գլխավոր տնօրեն, ՌԴ Հանրային պալատի անդամ և Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի վստահված անձ»: Բերեմ միայն որոշ մեջբերումներ վերոնշյալ հոդվածներից: Այսպես, ս.թ. հոկտեմբերի 7-ին Ս.Մարկովը, գտնվելով Բաքվում, մամուլի ասուլիս է տվել: «Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը ցանկանում է ապաշրջափակել Հայաստանը, պատրաստ է համաձայնել խնդրի լուծման Կազանի պլանին (շրջափակման վերացում, տնտեսական հարաբերությունների հաստատում Ադրբեջանի հետ, Դարաբաղին ժամանակավոր կարգավիճակի տրամադրում

նրան հարակից յոթ շրջանները վերադարձնելու դիմաց – *խմբ.*), բայց Փաշինյանը վախենում է հայ արմատական խմբավորումներից, որոնք կարող են պայթեցնել նրան, գնդակահարել, ինչպես վարվեցին հայկական խորհրդարանի հետ 1999թ. (ավելի ստոր սադրանք՝ հիմնված կեղծիքի վրա, իրենց թույլ չէին տա անգամ ամենամոլի, զրպարտության մեջ մասնագիտացող ադրբեջանցի քարոզիչները, բայց դա առանձին վերլուծության թեմա է – *Ա.Գ.*) կամ գավթել ոստիկանության բաժանմունքը («Սասնա ծռեր» խմբավորումը – *խմբ.*):

Փաշինյանը վախենում է ազգությամբ հայ լիբանանյան և սիրիական գրոհայիններից (հավանաբար, Մարկովը նկատի ունի Սիրիայի և Լիբանանի հայկական հայրենասիրական ուժերը, որոնք մահացու վտանգավոր պայքար են մղում «Իսլամական պետության» դեմ՝ ահաբեկչական կազմակերպություն, որն արգելված է Ռուսաստանում, քանզի տարածաշրջանում այլ «հայ գրոհայիններ» չկան – *Ա.Գ.*), ուստի դարաբաղյան խնդրի լուծումը դնում է Ղարաբաղի ղեկավարության վրա: Այնտեղ եկող տարի տեղի են ունենալու նախագահի ընտրություններ, հետևաբար, հարկ է սպասել, մինչև այնտեղ հաստատվի կայուն իշխանություն, բայց Ադրբեջանը հոգնել է սպասել», – այսպես է ասել Մարկովը մամուլի ասուլիսում: Առաջին բանը, ինչին հանգեցրին Ս.Մարկովի խոսքերը, այն էր, որ պետք է շնորհավորել Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևին նոր արտահաստիքային (թեև, դատելով մամուլում բազմաթիվ հրապարակումներից՝ բարձր վարձատրվող) մամուլի քարտուղարի առիթով՝ հանձին Մարկովի, որը տրտնջում է, թե «Ադրբեջանը հոգնել է սպասել»: Չեմ թաքցնի, որ այդ նշանակումը բխում է Հայաստանի և Արցախի շահերից, քանի որ ոչ այնքան հեռավոր ժամանակում գոնե ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող պետությունների քաղաքական հանրույթը հերթական անգամ կարող է հանդգնել մի պարզ ճշմարտության մեջ. ափշերոնյան սուլթանության ողջ պաշտոնական քարոզչությունը կառուցված է կեղծիքի վրա: Ի հաստատումն իմ խոսքերի՝ մեջբերեմ հատվածներ Արցախի պանծալի հերոս, լեգենդար գեներալ-մայոր Վիտալի Բալասանյանի հարցազրույցից: Այսպես, ս.թ. հոկտեմբերի 9-ին Արցախի Անվտանգության խորհրդի նախկին քարտուղար, գեներալ-մայոր Վիտալի Բալասանյանը LIVEnews.am ինտերնետ պարբերականին տված հարցազրույցում, անդրադառնալով Նիկոլ Վոլակիչի վերջերս տեղի ունեցած հանդիպմանը «Սասնա ծռեր» կուսակցության (Ս.Մարկովի հիշատակած) ղեկավարների հետ, սույն հանդիպումը բնութագրել է որպես այլախոհների վրա ճնշում բանեցնելու փորձ: «Նիկոլ Փաշինյանը փորձում է ահաբեկել բոլորին, ինչու չէ, և ինձ, և իմ նմաններին, որ տեսեք՝ «ես ունեմ մարտական թև, կարող եմ մեկ փոքր հրաման տալ, և «Սասնա ծռերը» կամ մնացածը ձեր հարցերը ֆիզիկապես լուծեն», ուզում եմ լուր տամ բոլորին, մանավանդ Նիկոլ Փաշինյանի կողմնակիցներ «Սասնա ծռերին»՝ ընդհանրապես թող

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

չփորձեն նմանատիպ խոսակցություններ ծավալեն կամ քննարկեն, թույլ տալով պատասխան են տալու: Վախկոտները Փաշինյանն ու նրա կողմնակիցներն են... 2016-ին մենք ներեցինք այդ ահաբեկիչներին և չսպանեցինք, բայց հիմա ես հայտարարում եմ. բոլորին ֆիզիկապես կոչնչնացնենք, եթե նրանք փորձեն սադրանքներ իրականացնել և ահաբեկչական գործողություններ իմ, մեր ժողովրդի, պետության, պետականության դեմ»: Ղե ինչ, մարտական գեներալին հասկանալը և նրան աջակցելը մեր պարտքն է, չէ՞ որ Վ.Բալասանյանի համար ժողովուրդ, պետություն և պետականություն հասկացությունները զուգորդվում են Արցախի, Հայաստանի և հայկական Սփյուռքի հազարավոր հայրենասերների կյանքերի հետ, որոնք նրանք դրել են 1992–1994թթ. Արցախյան ազգային-ազատագրական պայքարի տարիներին Արցախի Հանրապետության ազատության, հայոց պետականության՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության պահպանման զոհասեղանին: Ադրբեջանական ագիտարոպի դատողությունների կոմիկականությունն՝ այս դեպքում Ս.Մարկովի կերպարանքով, կարող է միայն քմծիծաղ առաջացնել, այս քարոզչական կլոունադան ավելին չարժե: Անհանգստացնում է այլ փաստ. ս.թ. հոկտեմբերի 7-ի «Ռուսաստանը դեմ չէ Ղարաբաղում Ադրբեջանի պատերազմին. Սերգեյ Մարկով» հրապարակման մեջ կարդում ենք. «Ռուսաստանը չի արգելում Ադրբեջանին կռվել Ղարաբաղում, օգտագործել ՌԴ-ից գնած զենքը: Ավելին, նախագահ Վլադիմիր Պուտինը քանիցս ասել է, որ ՀԱՊԿ-ը լիազորված է պաշտպանել Հայաստանի տարածքային ամբողջականությունը, և չի պատրաստվում մասնակցել Լեռնային Ղարաբաղում զինված հակամարտությանը»: Եվ այսպիսի բարբառանք Ղարաբաղում պատերազմի՝ Ռուսաստանի լռելյայն խրախուսման մասին արտահայտում է ադրբեջանական քաղաքագետ Ս.Մարկովը, որը, ըստ էության, չէր կարող չիմանալ, որ ՌԴ արտաքին գործերի նախարար Ս.Վ. Լավրովը «Վալդայ» միջազգային բանավիճային ակումբի ռուսական քաղաքականությանը նվիրված նիստում, Սոչիում, 2019թ. հոկտեմբերի 2-ին, պատասխանելով՝ «Որքանով է բարձր Պարսից ծոցում Իրանի հետ ռազմական հակամարտության և առհասարակ մեծ տարածաշրջանում ռազմական հակամարտությունների, մասնավորապես՝ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության «ապաստանեցման» ռիսկերը» հարցին, ասել է. «Ինչ վերաբերում է Լեռնային Ղարաբաղին, ապա վերջին ժամանակներս իրավիճակը շփման գծում բավական հանգիստ է, միջադեպերը քիչ են, դրանք այնքան էլ մեծ չեն: Տեղի է ունեցել զոհվածների մարմինների փոխանակում, պատրաստվում են փոխանակել կալանավորված անձանց՝ ոչ մեծ թվով, բայց գործընթացն ընթանում է: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի Լեռնային Ղարաբաղի գծով համանախագահները՝ Ռուսաստանը, Ֆրանսիան և ԱՄՆ-ը, աշխատում են սերտորեն և բարեկամաբար: Այս տարի արդեն երեք անգամ հանդիպել են արտաքին գործերի նախարարների հետ, այդ թվում ապրիլին

Մոսկվայում՝ իմ մասնակցությամբ, մենք հանդիպել ենք Ադրբեջանի, Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարների հետ՝ համանախագահների ներկայությամբ: Իսկ ինչ վերաբերում է «հողի վրա» իրադրությանը, այժմ այն շատ ավելի հանգիստ է, քան մեկ տարի առաջ: Բայց քաղաքացիական գործընթացն արգելակված է, առայժմ չի ստացվում հանել արգելակները: Կողմերը բավական լուրջ հայտարարություններ են անում, այդ թվում հնչել են խոսքեր այն մասին, որ Ղարաբաղը Հայաստան է, ճիշտ այնպես, ինչպես Տիրանայից Ալբանիայի վարչապետ Է. Ռաման ասաց, որ Կոսովոն Ալբանիա է: Ղա, իհարկե, չի օգնում ստեղծել մթնոլորտ քաղաքական գործընթացի վերսկսման համար: Բայց մենք՝ որպես համանախագահներ, ամերիկացիների և ֆրանսիացիների հետ միասին ենք աշխատում: Այստեղ այն քիչ իրավիճակներից մեկն է, որտեղ մենք միասնական տեսլական ունենք: Մենք ունենք բազային փաստաթղթեր, չենք ցանկանում ռիզիկայի ենթարկել դրանք: Մենք ցանկանում ենք բազային սկզբունքների հիման վրա, որոնք բազմիցս քննարկվել են, փնտրել հանգուցալուծումը: Բայց այն պետք է գտնել ուղղակի երկխոսության միջոցով: Շփումներ կան, բայց երկխոսությունը կարգավորման մասին առայժմ չի վերսկսվում: Չեմ տեսնում այստեղ լայնածավալ մարտական գործողությունների ակնհայտ կամ ոչ ակնհայտ վերսկսման վտանգ: Կանենք ամեն բան, որպեսզի դա տեղի չունենա»: Հարգելի ընթերցող, ես հատուկ ներկայացրի Ս.Վ. Լավրովի պատասխանի ամբողջական տեքստը, որպեսզի մինչև վերջ հասկանալի լինի, որ հանձին Ս.Մարկովի մենք ունենք մի պերսոնաժ, որը, ըստ էության, իր մամուլի ասուլիսներով ու դրանց հաջորդող լուսաբանմամբ ադրբեջանական լրատվամիջոցներում ադրբեջանցիների ուղեղներում մտցնում է միտքն այն մասին, որ «Ռուսաստանը չի արգելում Ադրբեջանին կռվել Ղարաբաղում, օգտագործել ՌԴ-ից զնված զենքը»: Այսինքն՝ կոնկրետ այս դեպքում մենք ունենք սովորական սադրիչ-սուտասան: Բայց չեմ սխալվի, եթե ասեմ, որ ՀՀ «Ժողվարչապետի» կողմնակիցները, հատկապես սորոսյան լափակերների թվից, պետք է շնորհակալություն հայտնեն Ս.Մարկովին, այո, այո, հարգելի ընթերցող, շնորհակալություն հայտնեն այն բանի համար, որ նա փաստորեն հաստատեց մինչ այդ Ն.Փաշինյանի արտահայտած բարեհիմարությունը. Ապրիլյան պատերազմը (2016թ.), սանձազերծված Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ, չէր լինի, եթե Մոսկվան չտար իր համաձայնությունը: Ավելին, հիացմունք է առաջացնում Ս.Մարկովի ձգտումը՝ ադրբեջանցի ընթերցողներին բացատրել «Ժողվարչապետի» արտահայտած բացահայտ վնասաբեր, իսկ ըստ էության՝ ադրբեջանական քարոզչության ջրաղացին ջուր լցնող արտահայտությունն այն մասին, որ «Ղարաբաղը Հայաստան է, և վերջ», որը Նիկոլ Վոլակիչն ասել է ս.թ. օգոստոսի 5-ին, Ստեփանակերտի հանրահավաքի իր ելույթում: Ո՞րն է սադրանքի էությունը, կարող է հարցնել հարգելի ընթերցողը: Այդ մասին հնարավորություն ունեցել

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Եմ մանրամասն գրել ավելի վաղ REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված հոդվածներում՝ «Փաշինյանի սադրանքը Ստեփանակերտում սպառնում է պատերազմով Հայաստանի և Արցախի դեմ» (REGNUM, 17 օգոստոսի 2019թ.) և «Թույլ չտալ Փաշինյանին Հայաստանը և Արցախը ներքաշել պատերազմի մեջ» (8 սեպտեմբերի 2019թ.): Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ փաշինյանական այս ողջ սադրանքի վտանգավորությունը մատնանշել է գեներալ-մայոր Վիտալի Բալասանյանն LIVENews.am ինտերնետ պարբերականին տված հարցազրույցում: Հանուն արդարության նշենք, որ Արցախի հերոսն այս հարցին մոտեցել է նաև միանգամայն անսպասելի կողմից՝ հիշատակելով այն մասին, որ պատերազմի դեպքում նիկոլվոլակիչյան թիմը կարող է ստամոքսի խանգարում ունենալ՝ հայտնի գարշահոտ հետևանքներով, սանիտարահամաճարակաբանական առումով: Այս ամբողջ պատմության մեջ զմայլելին այլ բան է, այն, որ հանձին Սերգեյ Մարկովի՝ Ադրբեջանի նախագահը և Հայաստանի վարչապետը ձեռք են բերել «քաջարի», տիեզերական մասշտաբի մտածողության հավակնող փաստաբանի:

Եվ միանգամայն կանխատեսելի էր, որ Ս.Մարկովի խորհուրդներից, հեծծումներից ու հիացմունքից, թե՛ «Ադրբեջանն արդեն հոգնել է: Ընտրություններ, հեղափոխություն, հայկական կառավարության ձևավորում և այլն: Ինչքա՞ն կարելի է սպասել: Այս հողի վրա ռուսական դիվանագիտությունը ռազմավարական համբերություն ցուցաբերող Ադրբեջանին վերաբերվում է մեծ հարգանքով (իր վրա վերցնելով հարգելի Մարիա Զախարովայի դերը՝ այսպես է մարգարեացել Ս.Մարկովը – Ա.Գ.)», կօգտվի սուլթանության ագիտարոպը: Իսկ արդեն ս.թ. հոկտեմբերի 12-ին Minval.az ինտերնետ պարբերականում հրապարակվեց հոդված՝ «Ադրբեջանը Ղարաբաղում պետք է օգտագործի Թուրքիայի ստեղծած «հակաահաբեկչական գտման» նախադեպը» վերնագով, որում հեղինակ Նուրանին, որն ավելի հայտնի է որպես Թոֆիգախանում, գրում է. «Թուրքիան, ըստ էության, ստեղծեց, ավելի ճիշտ՝ հաստատեց անդրսահմանային ռազմական հակաահաբեկչական գործողություն (նկատի ունի Սիրիայում Թուրքիայի զինված ուժերի «Խաղաղության ակունք» ռազմական գործողությունը – Ա.Գ.): Եվ դրա անցկացման համար ձեռք բերեց և՛ Վաշինգտոնի, և՛ Մոսկվայի համաձայնությունը միաժամանակ: Եվ եթե PKK գրոհայինները Սիրիայից իսկապես իրանական միջանցքով փախչեն Հայաստան ու օկուպացված Ղարաբաղ, ապա արդյո՞ք հաջորդ «մաքրումը» արդեն այստեղ տեղի չի ունենա: Մանավանդ որ Անկարան լիովին կարող է ևս մեկ անգամ ձեռք բերել և՛ Վաշինգտոնի, և՛ Մոսկվայի աջակցությունը միաժամանակ: Բայց եթե անգամ դա տեղի չունենա, մեծ է հավանականությունը, որ Ադրբեջանում պարզապես կօգտվեն Անկարայի ստեղծած նախադեպից: Թուրքիան, հիշեցնենք, տվել է հակաահաբեկչական գործողության մեկնարկը ՄԱԿ Կանոնադրության

Հոդված 51-ի (որում ասվում է անհատական կամ հավաքական ինքնապաշտպանության անքակտելի իրավունքի մասին – Ա.Գ.) և ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի հակաահաբեկչական բանաձևերի հիման վրա: Իսկ Ղարաբաղի օկուպացիայի դեպքում առկա են նաև ՄԱԿ Ան չորս բանաձևերը, որոնք ընդունվել են դեռևս իննսունականների առաջին կեսին, բայց այդպես էլ մնացել են թղթի վրա, և առավել ևս՝ ինքնապաշտպանության իրավունքը: Հենց ՄԱԿ Ան «ղարաբաղյան» բանաձևերին է Վալդայի համաժողովի իր ծրագրային ելույթում հղում կատարել Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևը: Իսկ Վալդայի համաժողովը «ռուսական» հարթակ է, որն արդեն լրիվ սարսափելի է Երևանի համար: Վերջապես, կան լուրջ տվյալներ այստեղ ահաբեկչական ենթակառուցվածքի գոյության մասին: Դրանց կարելի է հավատալ կամ չհավատալ, բայց ահա սպառնալիքները՝ գործի դնել «դիվերսիոն-գրոհային ստորաբաժանումները» և «Ադրբեջանի թիկունքում քառս» ապահովել՝ հարվածներ հասցնելով նավթատարներին ու երկաթուղիներին, ճակատի գծի մյուս կողմում հնչել են միանգամայն պաշտոնապես: Եվ այս ամենը տեղավորվում է միասնական պատկերում. «Ադրբեջանն ունի բոլոր հիմքերը՝ Ղարաբաղում իրականացնելու իր «մաքրումը»: Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողն այսքան ընդարձակ մեջբերման համար Թոֆիգախանումի հոդվածից: Սա հարկադրյալ միջոց է, քանի որ նրա ասածն անմիջականորեն մատնանշում է այն, որ Ադրբեջանը պատրաստում է տեղեկատվական հենք Արցախի Հանրապետության դեմ նոր պատերազմի սանձազերծման համար: Ըստ էության, ափշերոնյան սուլթանության ագիտարողը առանձնապես չի էլ թաքցնում իր նմանատիպ ռազմաշունչ մտադրությունները: Ի հաստատումն այս եզրահանգման՝ մեջբերենք Թոֆիգախանումի նույն հոդվածի վերջաբանը. «Այստեղ, իհարկե, ենթադրություններն ու վարկածները (<<-ում ահաբեկչական ենթակառուցվածքի առկայության մասին – Ա.Գ.) դեռևս գերակշռում են փաստերի հանդեպ (ի՛նչ խնդիր Մարկովի ու Թոֆիգախանումի համար. չկա՝ կհորինեն, միայն թե լավ վճարվող պատվեր լինի – Ա.Գ.): Արդյո՞ք Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի ելույթը Վալդայի համաժողովում արդեն ադրբեջանական հակաահաբեկչական ռեյդի ազդարարումն էր: Քննարկվե՞լ է արդյոք այդ հարցը Իլհամ Ալիևի և Վլադիմիր Պուտինի բանակցություններում (այստեղ կասկածից վեր է, որ այս տողերը նախատեսված են ոչ այնքան ափշերոնյան սուլթանության ներքին լսարանի, որքան Նիկոլ Վոլակիչի սխրակիցների համար սորոսյան ֆոնդերի ու տարատեսակ անդրօվկիանոսյան ազգային դեմոկրատական ինստիտուտների լափակերների թվից, որոնք հատկապես շռայլ ֆինանսավորվում են իրենց շուրջօրյա հակառուսական և բացահայտ ռուսատյաց հսկումների համար, ու ահա այսպիսի նվեր – Ա.Գ.): Եվ եթե այո, ապա հաջողվե՞լ է արդյոք Ադրբեջանին ստանալ Կրեմլի համաձայնությունը: Կլինի՞ արդյոք այդ գործողությունն ադրբեջանական,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Թե՞ Թուրքիայի հետ համատեղ: Մանավանդ որ վերջին ժամանակներս երկու երկրների զինված ուժերը կանոնավորապես համատեղ զորավար-
ժություններ են անցկացնում: Այս ամենի մասին մնում է միայն կռահել: Բայց
կասկած չկա, որ Հայաստանի անպատասխանատու վարքագծի ֆոնին
տարածաշրջանն ունի սեփական «խաղաղության ակունքի» անհրաժեշ-
տություն»: Ահա այսպիսի բաներ: Պատկերի ամբողջականության համար
նշենք, որ այդ հոդվածում բաժին է հասել նաև Իրանի Իսլամական Հան-
րապետությանը. «Հայաստանը Սիրիայի հետ ընդհանուր սահման, իհարկե,
չունի, «սողոսկել» թուրքական տարածքով հագիվ թե ստացվի, բայց «մի-
ջանցք» կարող է տրամադրել Իրանը: Այն նույն Իրանը, որի իշխանություն-
ներն անհանգստացած են Թուրքիայի գործողություններով Սիրիայում և դեռ
սիրիական սահմանին իրենց զորավարություններն են կազմակերպել:
Վերջապես, իրանական տարածքով ահաբեկիչները կարող են անցնել և՛
Հայաստան, և՛ օկուպացված Ղարաբաղ»: Եթե Թոֆիգախանումը նկատի
ունի ԻԼԻՊ անդամներին, որոնք մինչև վերջերս քրդական զինված կազմա-
վորումների պահպանության ներքո էին գտնվում, ապա դա իսկապես
մտահոգում է: Զե՞ որ դեռ վերջերս իրենք՝ ադրբեջանական ինտերնետ
պարբերականներն էին գրում այդ մասին: Որպեսզի ասածներս մերկա-
պարանոց չինչեն, հղում կատարեմ «Ադրբեջանցիները՝ հայտնի գործարար-
ների որդիները, գնացել են ԻԼԻՊ: Փորձագետ ՌԴ-ից» հոդվածին, որը
հրապարակվել է ադրբեջանական ինտերնետ պորտալում 2018թ. նոյեմ-
բերի 28-ին: Այսպես, Oxu.az-ի թղթակցի հետ զրույցում Քաղաքագետների
ռուսական ընկերության (ՔՐՈ) փորձագետը՝ ժամանակակից Աֆղանստա-
նի ուսումնասիրման կենտրոնի (ԺԱՈՒԿ) առաջատար մասնագետ Անդրեյ
Սերենկոն, ասել է հետևյալը. «Համաձայն ուժայինների պաշտոնական գնա-
հատականների՝ ԻԼԻՊ նախագծի ակտիվ փուլի ժամանակ Իրանի և
Սիրիայի տարածքում զոհվել է 100 ադրբեջանցի գրոհային: Կարծում եմ, որ
իրական թիվն էականորեն ավելի բարձր է: Ինձ հայտնի գնահատական-
ներով՝ ԻԼԻՊ-ում 2013–2016թթ. մինչև հազար ադրբեջանցի կար: Ընդ ո-
րում՝ խոսքը ինչպես Ադրբեջանի Հանրապետության քաղաքացիների, որ-
ոնք Սիրիա էին հասել ուղղակի հարևան Թուրքիայով, այնպես էլ Ռուսաս-
տանում ապրող և արդեն ՌԴ-ում արմատական դարձած ադրբեջանցիների
մասին է»: Oxu.az-ի զրուցակիցն ընդգծել է, որ իրեն հայտնի են դեպքեր, երբ
ռուսական մի շարք շրջաններում երիտասարդ ադրբեջանցիները՝ ռուսա-
կան բուհերի ուսանողները, բավական հաջողակ բիզնեսմենների որդիները,
մեկնել են Սիրիա, որպեսզի միանան ԻԼԻՊ-ին: «Կրկնում եմ, նրանք բնավ
աղքատ չէին և բավական ուսյալ մարդիկ էին, որոնք, այնուամենայնիվ,
ընդունել էին արմատական սալաֆիական քարոզչությունը և թողել էին
իրենց հարազատներին հանուն «ջիհադի», – նշել է Ա.Սերենկոն: ԻԼԻՊ-ում
ադրբեջանցիների առկայության մասին իր եզրահանգման մեջ Ա.Սերենկոն

բնավ միայնակ չէ: Այսպես, «Ադրբեջանի քանի՞ քաղաքացի է մարտնչում ԻՊ կողմից» հոդվածում, որը հրապարակվել է 2016թ. սեպտեմբերի 20-ին, կարդում ենք. «ԱՊՀ երկրների մեջ Ադրբեջանը գրավում է երրորդ տեղը քաղաքացիների թվով, որոնք մասնակցում են Իսլամական պետության (ԻՊ) ահաբեկչական խմբավորմանը: Այդ մասին Echo.az-ին ասել է փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Ռաֆիկ Ալիևը: «Ընթացիկ տարեսկզբին Իսլամական պետություն խմբավորումում կար Ադրբեջանի մոտ 1000 քաղաքացի: Ներկայում Ադրբեջանի մոտ 300 – 400 քաղաքացի մարտնչում է ԻՊ կողմից»: Հավանաբար, խոսելով «ահաբեկության ենթակառուցվածքի» մասին՝ Թոֆիգախանումը նկատի ուներ հենց այդ իլիպականներին՝ Ադրբեջանի քաղաքացիներին, որոնք խրամատավորվել էին մինչև վերջերս Սիրիայի հյուսիս-արևելքում քրդական զինված կազմավորումների կողմից վերահսկվող ճամբարներում, որոնց էլ շտապել է փրկել թուրքական ազրեսիվ զինվորականությունը:

Չէի ցանկանա անարձագանք թողնել նաև Ի.Ալիևի ելույթի հատվածը Ազգաբաղում ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների խորհրդի նիստում (2019թ. հոկտեմբերի 10–11): Ինչպես տեղեկացնում է ՌԻԱ «Նովոստի»-ն, Ի.Ալիևը նշել է, որ ԱՊՀ ղեկավարները քանիցս դեմ են հանդես եկել ֆաշիստների հերոսացմանը: «Ցավոք, նման բան տեղի է ունենում ԱՊՀ տարածքում, մասնավորապես՝ Հայաստանում, որտեղ նախկին իշխանությունը Երևանի կենտրոնում կանգնեցրել է ֆաշիստական դահիճ և դավաճան Գարեգին Նժդեհի կեղծամունդով Գարեգին Տեր-Հարությունյանի արձանը, որը ծառայել է գերմանական ֆաշիստներին... Ցավոք, Հայաստանի նոր իշխանությունը չի ապամոնտաժել այդ արձանը: Կարծում եմ, որ ֆաշիզմի հերոսացումը տեղ չպետք է ունենա ԱՊՀ տարածքում», – ցատումնալից ասել է ափշերոնյան սուլթանը: Ավաղ, Ի.Ալիևի հերթական, մեղմ ասած՝ անկոռեկտ հարձակմանը կարելի էր չարձագանքել: Տողերիս հեղինակն արդեն դիմել է այս թեմային: Կատարեմ միայն ոչ մեծ մեջբերում իմ «Արտաշես Գեղամյան. Մի՛ ունձգեք Հայաստանի ազգային հերոսների դեմ» հոդվածից՝ հրապարակված 2018թ. փետրվարի 7-ին «Արմենայրես» պետական տեղեկատվական գործակալության կողմից: Դրանում, մասնավորապես, նշված է. «Ադրբեջանի կողմից վարձված քաղաքական գործիչներն այսուհետև ևս ջանալու են սեպ խրել հայ-ռուսական հարաբերություններում: Հայ նշանավոր զորավար, պետական գործիչ և մտածող Գարեգին Նժդեհին թուրքերը ժամանակին տվել էին Նժդեհ-Աժդա փաշա անունը, որը նշանակում է ահուսարսափ տարածող փաշա: Նա իսկապես ահուսարսափ էր տարածում հայերին սպանողների և հայերի թշնամիների վրա՝ ստիպելով ենիջերիներին դողալ վախից: Բայց իր մահվանից 63 տարի անց էլ Հայաստանի Ազգային հերոսը շարունակում է սարսափեցնել Հայաստանի թշնամիներին, որոնք դեռ փորձում են խեղաթյուրել պատմությունը, մրոտել այն մարդու

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

անունը, ով եղել է անվերապահ հայրենասեր և խորապես երկրպագվող հերոս իր երկրում... Կասկածից վեր է, որ այդ իրադարձություններին անդրադառնալը պահանջում է ավելի խոր պրոֆեսիոնալ ուսումնասիրում և հավուր պատշաճի իրազեկություն: Սույն պարագայում, կարծում եմ, կարելի էր ծանոթանալ Ռուսաստանի ԱԳՆ պաշտոնական գնահատականին, որը տրվել է Երևանում Գարեգին Նժդեհի հուշարձանի տեղադրման առիթով և հնչեցվել է պաշտոնական ներկայացուցիչ Մարիա Զախարովայի կողմից 2016թ. մայիսի 4-ին. Զախարովան ուղեկցում էր ՌԴ արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովին, որը Երևան էր եկել՝ մասնակցելու ՀԱՊԿ արտգործնախարարների խորհրդի նիստին: Այսպես, պատասխանելով «Ազատություն» ռադիոյի («Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայություն) հարցին, թե արդյոք Մարիա Զախարովան նախկինի պես շարունակում է կարծել, որ Երևանում Գարեգին Նժդեհի հուշարձանի տեղադրումը «նացիզմը հերոսացնելու փորձ է», ասել է տառացիորեն հետևյալը. «Ինչ վերաբերում է հուշարձանին, դա, անշուշտ, Հայաստանի և Երևանի ներքին գործն է: Ես չատ եմ խնդրում ձեզ գտնել իմ մեկնաբանությունը և «Ազատություն» ռադիոյով տառացիորեն մեջբերել այն և այլևս այն չխեղաթյուրել: Որովհետև իմ խոսքերը խեղաթյուրելով դուք ավելի վատ եք վարվում և, բնականաբար, այդ ամենն աշխատում է այն մարդկանց օգտին, որոնք Հայաստանի բարեկամներ չեն հանդիսանում»: Կարծում եմ, ավելի համոզիչ չես ասի: Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, սրանով կարելի էր վերջակետ դնել կամ, գոնե, ավիշերոնյան սուլթանի ճաշակով, բացականչական նշան: Բայց չէ, վերջակետ չդրվեց: Այդ նույն նիստում Նիկոլ Վոլանկիչ՝ Իլիամ Ալիևի խոսքերին, այսպես ասենք, հուզական-սիրողական պատասխանից հետո վերջինը ոգեշնչվեց: Ն.Փաշինյանից հետո ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների Խորհրդի նիստում պետք է ելույթ ունենար Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն, բայց Ի.Ալիևը, ըստ երևույթին, նրա հին բարեկամի իրավունքով, դիմեց նրան՝ խնդրելով թույլ տալ իրեն պատասխանել Հայաստանի վարչապետի ելույթին: Ադրբեջանական ոճով «Նյուրնբերգյան դատավարության» ցայժմ անհայտ-նորահայտ դատախազի պոռթկմամբ ավիշերոնյան սուլթանը հայտարարեց. «Ռազմական հակահետախուզության գործունեությունը պատերազմի եզրափակիչ փուլում» հողվածում, որը իրապարակվել է «Գաղտնի պատերազմ, հետախուզությունը և հակահետախուզությունը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին» հրատարակության 6-րդ հատորում, ասվում է. «114 («Դրոմեդար») օբերխսբի գործակալների գործի շրջանակում (հատկանշական է, որ Ի.Ալիևը նոր անվանում է հորինել աբվերխսբի համար՝ այն անվանելով օբերխումբ – Ա.Գ.) հակահետախույզները պարզել և ձերբակալել են դաշնակցական բանակի նախկին գեներալ, տարագիր Տեր-Հարությունյանին, որը ծառայել է գերմանացիների մոտ՝ Նժդեհ կեղծանունով: Հայրենական մեծ պատերազմի շրջանում նա

Բուլղարիայի տարածքում հավաքագրել է ավելի քան 30 գործակալ, ազգությամբ հայեր, մասնակցել է նրանց դիվերսիոն պատրաստմանն ու Կարմիր բանակի թիկունք ուղարկելուն՝ խափանարար գործունեության համար: ՍՄԵՐՇ-ի աշխատակիցները կալանավորեցին 17 դիվերսանտի՝ թույլ չտալով կատարել դիվերսիոն ակտեր, իսկ մյուսների նկատմամբ հետախուզում հայտարարեցին: Նժդեհը մասնակցել է նաև Եվրոպայի հրեա բնակչության Հոլոքոստին: 1942թ. նա կազմակերպել է հայկական լեգեոնը, որը պայքարել է Խորհրդային Միության դեմ...»: Կարելի է էլի շարունակել ափշերոնյան սուլթանի սևացումները, բայց այստեղ կարևորն այլ բան է, կրկնեմ, այն է. «114 («Դրոմեդար») գործակալների գործի շրջանակում հակահետախույզները պարզել և ձերբակալել են դաշնակցական բանակի նախկին զեներալ, տարագիր Տեր-Հարությունյանին, որը ծառայել է գերմանացիների մոտ՝ Նժդեհի կեղծանունով: Հայրենական մեծ պատերազմի շրջանում նա Բուլղարիայի տարածքում հավաքագրել է ավելի քան 30 գործակալ, ազգությամբ հայեր, մասնակցել է նրանց դիվերսիոն պատրաստմանն ու Կարմիր բանակի թիկունք ուղարկելուն՝ խափանարար գործունեության համար: ՍՄԵՐՇ-ի աշխատակիցները կալանավորեցին 17 դիվերսանտի՝ թույլ չտալով կատարել դիվերսիոն ակտեր, իսկ մյուսների նկատմամբ հետախուզում հայտարարեցին»: Հենց դրա համար Գարեգին Նժդեհը ձերբակալվեց և դատվեց: Եթե նա կատարեր այն, ինչ սրանից զատ նրան վերագրում է Ի.Ալիևն իր «բոցաշունչ» ելույթում, չարժե կասկածել, որ Գարեգին Նժդեհը Խորհրդային Միության ռազմական տրիբունալով կդատապարտվեր գնդակահարության: Խոսքերիս հավաստիության մեջ կասկածողները կարող են համոզվել Իլիամ Ալիևի «լրացումների» մեջ՝ կարդալով «Ռազմական հակահետախուզության գործունեությունը պատերազմի եզրափակիչ փուլում» հոդվածը կայքում:

Հարգելի ընթերցող, բնավ չեմ ցանկանում չարաշահել ձեր համբերությունը, բայց որպեսզի տեղեկատվությունն ամբողջական լինի, թե ում հետ գործ ունենք, կոնկրետ պատմական փաստեր ներկայացնեմ, որոնք, ի թիվս այլոց, գուցե, որոշակի պարզություն կմտցնեն այն հարցում, թե ինչու Իլիամ Ալիևը Աշգաբադում ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների Խորհրդի նիստում գնաց բոլորին լավ հայտնի պատմական փաստերի միտումնավոր խեղաթյուրման: Եվ այսպես, 2018թ. հունիսի 24-ին հրապարակվեց հոդված՝ «Ադրբեջանական լեգեոնը ԽՍՀՄ-ի դեմ Երկրորդ համաշխարհայինի ժամանակ» վերնագրով: Հոդվածում, մասնավորապես, գրված է. «Ադրբեջանական լեգեոնը ռազմական կազմավորում է, որը Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ մասնակցել է գերմանական վերմախտի կողմից: Լեգեոնի ստեղծման սկիզբը դրվեց 1941թ., բայց այն ժամանակ կազմավորումը կոչվում էր «կովկասյան-մուսուլմանական լեգեոն», որի մեջ մտնում էին ոչ միայն ադրբեջանցիներ, այլև Դաղստանի և կովկասյան որոշ այլ

հանրապետությունների իսլամ դավանող ներկայացուցիչներ: Բայց ադրբեջանցիների թիվն աստիճանաբար սկսեց քանիցս գերազանցել կովկասյան մյուս ժողովուրդների ներկայացուցիչներին, և 1942թ. հուլիսին ընդունվեց որոշում առանձին ադրբեջանական լեզուն ստեղծելու մասին, որը բաղկացած էր բացառապես ադրբեջանցիներից, իսկ մյուս ազգությունները տեղափոխվեցին այլ գործնասեր... Ադրբեջանական լեզունի մարտիկների թիվը հասավ մոտավորապես 40 հազար մարդու: Բայց 40 հազարանոց լեզունից բացի, գերմանական վերմախտում կային նաև այլ գորակազմավորումներ՝ բաղկացած ադրբեջանցիներից՝ պահապանների տարբեր դասակներ և ՍՍ-ական ստորաբաժանումներ, որոնց թվաքանակը դժվար է պարզել, տվյալները տարբեր են: Ադրբեջանական լեզունի գործնասերը մասնակցում էին մարտերին ինչպես արևելյան ճակատում, Կարմիր բանակի դեմ, այնպես էլ արևմտյանում՝ դաշնակիցների գործերի դեմ (ամերիկացիների, կանադացիների, բրիտանացիների, ավստրալացիների, նորգելանդացիների): Մինչև 1943թ. լեզունը մարտնչում էր արևելյան ճակատում: Ադրբեջանցիներն աչքի են ընկել Ուկրաինայի, Կովկասյան շրջանի (Նալչիկ և Մոզդոկ), Կրասնոդարի երկրամասի (Տուապսե, Անապա, Նովոռոսիյսկ), Աբխազիայի (Սուխում) մարտերում, ինչպես նաև ակտիվորեն մասնակցել են պարտիզանների դեմ պայքարում Ուկրաինայում, Լեհաստանում ու Բելոռուսիայում: 1943–44թթ. ադրբեջանական լեզունի գործնասերն ուղղվեցին դեպի արևմտյան ճակատ՝ Դանիա, Իտալիա, Սլովակիա և Ֆրանսիա: Այնտեղ նրանք նույնպես օգտագործվեցին տեղի պարտիզանների դեմ պայքարում, իսկ Ֆրանսիայում դաշնակիցների ափհանումից հետո կռվեցին նրանց դեմ: Երկրորդ համաշխարհայինի ամենահայտնի պատմական իրադարձություններից մեկը, որին մասնակցել է ադրբեջանական լեզունը, 1944թ. հանրահայտ Վարշավյան ապստամբությունն է: Լեհաստանի մայրաքաղաքում նախաձեռնվեց օկուպացիոն ռեժիմի տապալման փորձ, բայց այն (նկատի է առնվում ապստամբությունը – Ա.Գ.) դաժանաբար ճնշվեց, մասնավորապես, ադրբեջանական լեզունի ներկայացուցիչների կողմից (հավանաբար, Ի.Ալիևը Հոլոքոստին Գարեգին Նժդեհի մասնակցության մասին ճամարտակելով՝ շփոթել է նրան ադրբեջանական լեզունի դահիճների հետ, որոնք զանգվածաբար ոչնչացնում էին Վարշավյան գետոյի կալանավորներին – Ա.Գ.), որոնք ակտիվ մասնակցություն են ունեցել ապստամբության ճնշման գործում: Գերմանական հրամանատարությունը քանիցս դրական է արտահայտվել ադրբեջանական լեզունի մասին, իսկ նրա շատ սպաներ և զինվորներ երկաթե խաչեր են ստացել... Որոշ ադրբեջանցի լեզունականներ կռվել են վերմախտում ընդհուպ մինչև պատերազմի ավարտը: Օրինակ, Բեռլինի պաշտպանությունում 1945թ. խորհրդային զորքերի դեմ մասնակցել է մոտ 700 ադրբեջանցի: Գերմանիայի կապիտուլյացիայից հետո ադրբեջանական լեզունի մասնակիցները ձգտել են գերի

հանձնվել միայն ամերիկացիներին ու անգլիացիներին և հույս ունեին, որ իրենց չեն հանձնի Խորհրդային Միությանը»: Ինչպես կասեր Ի.Ալիևը, մեկնաբանություններն այստեղ ավելորդ են: Այնպես որ, Հիտլերին տորթ մատուցելու ասեկոսներին, որի վրա գերմաներեն գրված էր «Կասալից ծով», և իր ելույթում «այդ խորությունում» սև շոկոլադի պարունակության մասին զմայլելի մանրամասների նկարագրության փոխարեն վատ չէր լինի, եթե Իլիամ Հեյդարովիչը մի քանի նախադասությամբ ծանոթացներ ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների Խորհրդի նիստի մասնակիցներին, օրինակ, այն վայրագությունների մասին, որոնք կատարել է «Ադրբեջանական լեգեոնի» ստեղծողներից մեկը՝ Աբդուռահման Ֆաթալիբեյլին: Ահա թե ինչ է Վարչապետի գետոյի հրեաների այդ դահճի մասին գրված 2016թ. նոյեմբերի 20-ին այդ նույն ոչ անհայտ Minval.az ինտերնետ պարբերականում՝ «Աբդուռահման Ֆաթալիբեյլի Դուդենգցի» վերնագրով հոդվածում. «Ա.Ֆաթալիբեյլիի հերոսության, խիզախության մասին լեգեոնական Շամիլ Աթաբեկը գրել է. «Սկսած 1942 թվականից՝ Ա.Ֆաթալիբեյլին լեգեոնականների հետ միասին գտնվել է ճակատում: Շուտով նրա հրամանատարության տակ գտնվող լեգեոնականների հերոսությունը սկսել է հիացնել գերմանացիներին: NN 805, 806, 807, 816, 818, 819, 1/111, 2/111 և 370 գումարտակները գործում էին Կովկասում, Ուկրաինայում, Ղրիմում, Բելոռուսիայում և Լեհաստանում»: Կարելի է տասնյակ հայտնի ադրբեջանական ինտերնետ պորտալներ վկայակոչել, որոնք խորամանկորեն արծարծում են լեգեոնական Շամիլ Աթաբեկի բաժակաճառերը Ա.Ֆաթալիբեյլիի հասցեին, ընդ որում՝ խոսքը ինտերնետ պարբերականների մասին է, որոնք Ադրբեջանում ունեն ավիշերոնյան սուլթանության նախագահական աշխատակազմի խոսափողները լինելու իմիջ: Բավարարվենք միայն նրա կյանքի ավարտի մասին տեղեկությամբ. «Պատերազմի ավարտից հետո Ֆաթալիբեյլին գերի է ընկել բրիտանական զորքերի մոտ: Ազատվելուց հետո եղել է Իտալիայում, երկու տարի ապրել է Եգիպտոսում, իսկ հետո ուղևորվել Արևմտյան Գերմանիա: Երկու ամիս անցկացրել է Թուրքիայում և նորից վերադարձել Մյունխեն: Գտնվելով Իտալիայում՝ Ֆաթալիբեյլին նամակ է գրել Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Քլեմենտ Էթլին, որում ներկայացրել է իր մտքերը Սառը պատերազմի սկսվելու և ԽՍՀՄ-ի դեմ պատերազմը շարունակելու անհրաժեշտության մասին, բայց նրա նամակն անպատասխան է մնացել... 1954թ. նոյեմբերին նա անհետ կորել է, իսկ մի քանի օր անց, մյունխենյան բնակարաններից մեկում հայտնաբերվել է ոմն Միկաիլ Իսմայիլովի դին: Քննության ընթացքում պարզվել է, որ դա հենց Ֆաթալիբեյլիի դին է, իսկ Իսմայիլովը ԿԳԲ զործակալ էր, որն ուղարկվել էր Արևմտյան Գերմանիա Ֆաթալիբեյլին վերացնելու համար: Որոշ ժամանակ անց Միկաիլ Իսմայիլովը կախված է գտնվել իր տանը Բաքվում»: Որպես տեղեկություն նշենք, որ «1952թ. մարտին Գարեգին Նժդեհին բերել են Երևան: 1953թ. ամռանը, Վլադիմիրի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

բանտ տեղափոխելուց առաջ, Հայկական ԽՍՀ պետանվտանգության նախարարի կարգադրությամբ Գարեգին Նժդեհին մեքենայով տարել են ցուցադրելու Երևանը, վեր հառնող կառույցները, տարբեր տեսարժան վայրեր... 1955թ. սեպտեմբերին նրան նորից ուղարկել են Վլադիմիրի բանտ, որտեղ նա մահացել է նույն թվականի դեկտեմբերի 21-ին»: Այս իրադարձություններից, չեմ թաքցնի, շատ ու շատ ծանր, մինչև օրս արնահոսող մեր ընդհանուր պատմության, ԽՍՀՄ պատմության վերքերի շուրջ իմ խորհրդածություններից հետո մի բան չեմ հասկանում. ինչո՞ւ Ադրբեջանի նախագահ Իլիամ Ալիևին, որն ապրում է ապակե պալատում, պետք եկավ քար նետել հարևանների վրա: Ինչո՞ւ է Ադրբեջանի նախագահը, որին գնահատականների մեջ խստապահանջ մեր «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչը, նրա հետ Դուշանբեում, վերելակում երեսուն վայրկյան շփվելուց հետո (ուզում եմ հավատալ, որ վերելակը անսարքության պատճառով կանգ չի առել հարկերի միջև), անվանել էր կիրթ մարդ, այսքան բացահայտ սուտ է հնչեցնում ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների խորհրդի նիստում: Ավելին, կրկնում եմ, Նիկոլ Վովակիչի խոսքերից ելնելով՝ կիրթ մարդ լինելով՝ մի՞թե Ի.Ալիևն Աստվածաշնչից չի իշխեց որքան պարզ, նույնքան էլ իմաստուն ճշմարտությունը. «Եվ ինչո՞ւ քո եղբոր աչքի միջի շյուղը տեսնում ես, և քո աչքի միջի գերանը չես նշմարում: Կամ ինչպե՞ս կասես քո եղբորը. «Թող շյուղը աչքիցդ հանեմ, և ահա քո աչքի մեջ գերան կա: Կեղծավո՞ր, առաջ քո աչքից գերանը հանիր, և հետո մտիկ կտաս քո եղբոր աչքից շյուղը հանելու» (Մատթեոսի Ավետարան, գլուխ 7, էջ 3, 4, 5):

Խոստովանում եմ, հարգելի ընթերցող, որ հողվածի ամփոփիչ մասը գրելն ինձ համար առանձնապես դժվար է: Եվ բնավ ոչ այն պատճառով, որ մտքեր չկան, ճիշտ հակառակը: Պատճառն այլ է. չափից ավելի մեծ է ցանկությունը վերջապես գրելու հայկական երկու պետությունների խաղաղ արարման հեռանկարների, հարևանների՝ ադրբեջանցիների, թալիշների, լեզգիների, Ադրբեջանի Հանրապետությունում ապրող ազգային մյուս փոքրամասնությունների ներկայացուցիչների հետ զուտ մարդկային շփման վերականգնման մասին: Եվ որպեսզի դա տեղի ունենա հնարավորինս մոտ հեռանկարում, որպեսզի հերթական անգամ ստիպված չլինեմ գրել և ապացուցել Միջազգային իրավունքի նորմերին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ձեռքբերման գործընթացի լիակատար համապատասխանությունը: Նորից ու նորից հիշատակել այն մասին, որ 1991թ. օգոստոսի 30-ին Ադրբեջանի Հանրապետության Գերագույն խորհուրդն ընդունեց Հռչակագիր «Ադրբեջանի Հանրապետության պետական անկախության վերականգնման մասին»: Որ Ադրբեջանի Հանրապետության Գերագույն խորհուրդը, հենվելով Անկախության մասին հռչակագրի վրա, որն ընդունվել էր Ադրբեջանի Ազգային խորհրդի կողմից 1918թ. մայիսի 28-ին, և առաջնորդվելով Ադրբեջանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի 1991թ. օգոս-

տոսի 30-ի «Ադրբեջանի Հանրապետության պետական անկախության վերականգնման մասին» հռչակագրով՝ ընդունել է «Ադրբեջանի Հանրապետության սահմանադրական ակտը Ադրբեջանի Հանրապետության պետական անկախության մասին», որում հաստատել է Ադրբեջանի Հանրապետության պետական, քաղաքական և տնտեսական կարգի հիմքերը, որի Հոդված 1-ում գրված է. «Հոդված 1. 1920թ. ապրիլի 27–28-ին ՌԽՖՍՀ 11-րդ բանակի ներխուժումը Ադրբեջան, հանրապետության տարածքի անեքսիան, Ադրբեջանական Դեմոկրատական Հանրապետության տապալումը, որը միջազգային իրավունքի սուբյեկտ է հանդիսանում, համարել անկախ Ադրբեջանի օկուպացիա Ռուսաստանի կողմից»: Իսկ Հոդված 2-ում կարդում ենք. «Հոդված 2. Ադրբեջանի Հանրապետությունը հանդիսանում է 1918թ. մայիսի 28-ից մինչև 1920թ. ապրիլի 28-ը գոյություն ունեցած Ադրբեջանի Հանրապետության իրավահաջորդը»: Հիշատակենք նաև Հոդված 3-ը. «Հոդված 3. 1922թ. դեկտեմբերի 30-ի ԽՍՀՄ կազմավորման մասին պայմանագիրը անվավեր է համարվում ստորագրման պահից՝ Ադրբեջանին վերաբերող մասով»: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը երբեք չի մտել Ադրբեջանի Դեմոկրատական Հանրապետության կազմի մեջ: Չկա նման բան պատմության մեջ, ուստի խոսել ժամանակակից Ադրբեջանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության մասին, նրա կազմում ենթադրելով Արցախի Հանրապետությունը, առնվազն Միջազգային իրավունքի տեսակետից լիակատար իրավաբանական անգրագիտություն է: Միևնույն ժամանակ, մեկ անգամ ևս հիշեցնենք հարգելի ընթերցողին, որ 1991թ. դեկտեմբերի 10-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում տեղի է ունեցել հանրաքվե, իսկ քվեաթերթիկում եղել է հետևյալ հարցը. «Համաձայն եք արդյոք, որպեսզի հռչակված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը լինի անկախ պետություն, որն ինքնուրույն է որոշում այլ պետությունների և ընկերակցությունների հետ համագործակցության ձևերը»: 132 328 ձայնի իրավունք ունեցողներից քվեարկությանը մասնակցել է 108 736 մարդ (82,6%), «կողմ» քվեարկել է 108 615 մարդ (քվեարկողների թվի 99,89%): Այսպիսին է իրողությունը, որը համառորեն չեն ցանկանում տեսնել ափշերոնյան կառավարողները, ավելին, հարյուր միլիոնավոր նավթադուարներ են ծախսում համաշխարհային հանրությանը մոլորության մեջ գցելու համար: Կա՞ արդյոք ելք ստեղծված իրավիճակից՝ միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարցնել հարգելի ընթերցողը, և նա, իհարկե, իրավունք ունի անելու դա: Այո, ելք կա՛: Եթե Ադրբեջանի Հանրապետության կառավարողներն անկեղծ են Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման անհրաժեշտության մասին իրենց հայտարարություններում, թող Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության իշխանությունների հետ հանդես գան համատեղ հայտարարությամբ Ադրբեջանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության՝ որպես

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Միջազգային իրավունքի ինքնուրույն սուբյեկտների, Եվրասիական տնտեսական միություն (ԵՏՄ) և Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպություն (ՀԱՊԿ) մտնելու գործընթաց սկսելու պատրաստակամության մասին: Միայն այդ հեղինակավոր միջազգային կազմակերպություններին Ադրբեջանի և Արցախի միաժամանակյա անդամակցության դեպքում կբացվեն Հարավային Կովկասի անկախ պետությունների սոցիալ-տնտեսական զարգացման իրական հեռանկարներ: Այլապես տարածաշրջանը կարող է հայտնվել այս բավական կարևոր աշխարհաքաղաքական տարածքում գերիշխանության համար մղվող պայքարի էպիկենտրոնում: Ավելի պարզ ասած՝ կվերածվի համաշխարհային քաղաքականության ուժի կենտրոնների մշտական ռազմական դիմակայության օջախի՝ արյունահեղ պատերազմի վերաճելու հեռանկարով: Ավաղ, այսպիսին է Անդրկովկասում և նրա շուրջ ժամանակակից գործընթացների տրամաբանությունը: ԵՏՄ-ին և ՀԱՊԿ-ին Ադրբեջանի ու Արցախի Հանրապետության՝ որպես Միջազգային իրավունքի ինքնուրույն սուբյեկտների, համատեղ անդամակցության այլընտրանքը պատերազմն է, այն դեպքում, երբ Ադրբեջանի Հանրապետության և հայկական երկու պետությունների անդամակցությունն այդ միջազգային կազմակերպություններին խաղաղության ու անվտանգության երաշխիքն է: Հաշվի չնստել սրա հետ, ինչպես պատկերավոր արտահայտվել է Էնգիենի հերցոգի մահապատժի ժամանակ (Նապոլեոն I-ի հրամանով) Օրենսդիր հանձնաժողովի նախագահ, Նապոլեոնի հանրահայտ Քաղաքացիական օրենսգրքի հեղինակ Անտուան Բուլե դը լա Մյորթը, դա ավելին է, քան հանցագործությունը. դա սխալ է:

Մի խոսքով՝ եկել է հավակնություններից հրաժարվելու և առկա ֆինանսական, կազմակերպչական, մտավոր ռեսուրսները ոչ թե կոնյունկտուրային խնդիրների լուծմանն ուղղելու, այլ ազնիվ նպատակին հասնելու ուղղությամբ աշխատելու ժամանակը, այն է՝ հասնելու Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անվտանգության, եթե կուզեք՝ պետականության կորստից փրկության ապահովմանը: Քանզի չի լինի ցանկացած այլ գործողությունների ոչ մի արդարացում և ներում, որքան էլ որ բարի մտադրություններով քողարկվեն դրանք, որոնք, կարելի է վստահաբար ասել, վերջնարդյունքում կհանգեցնեն հայ հասարակության պառակտմանը, ազգային միասնության հնարավորությունների խափանմանը: Եվ գլխավոր շարժիչ ուժը համազգային հաշտեցման այս պահանջված գործընթացում պետք է դառնա Հայաստանի Հանրապետության երեք նախագահների՝ Լևոն Հակոբի Տեր-Պետրոսյանի, Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի և Սերժ Ազատի Սարգսյանի համախմբող դերը: Իսկ մինչ այդ Նիկոլ Կոլակիչը, գերմանացի հռչակավոր պոետ Յոհան Ֆրիդրիխ Շիլլերի «Ֆիեսկոյի դավադրությունը Ջենովայում» պիեսի կերպարի՝ մավրի նման (այն բանից հետո, երբ օգնեց կոմս Ֆիեսկոյին ապստամբություն կազմակերպել

դոժ Դորիայի՝ Ջենովայի բռնակալի դեմ և շուտով պարզեց, որ այլևս պետք չէ դավադիրներին, որոնք նրա մեջ տեսնում էին իրենց նպատակներին հասնելու գործիքի), պետք է հեռանա: Իհարկե, Նիկոլ Վովակիչը չարդարացրեց «դավադիրների» հույսերը, չկարողացավ ներսից քանդել արցախցիների միասնականությունը, չհամարձակվեց ստորագրել Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հակահայկական նախագծերի տակ, որոնք կազմվել էին Ջոն Բոլթոնի «գծաքանոններով»: Ընթերցողը կարող է տարակուսած հետաքրքրվել, իսկ ինչո՞ւ եմ այս ամենի մասին խոսում որպես կատարված փաստի: Պատասխանը պարզ է. Նիկոլ Վովակիչի համար նախանշված նման առաքելությունն անիրականանալի է, անգամ եթե նրան ապահովված էր կատարել պետական հեղաշրջում, անպատիժ, ուժի և սպառնալիքի կոպիտ կիրառմամբ հասնել ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ցրմանը՝ ՀՀ VII գումարման ԱԺ-ում որակյալ մեծամասնության ձևավորմամբ:

Այո, հարգելի ընթերցող, ՀՀ երեք նախագահների համախմբման անհրաժեշտությունը ժամանակի հրատապ հրամայականն է: Եվ բնավ ոչ այն պատճառով, որ ողջ հայ ժողովուրդը աղոթում է նրանց համար կամ նրանց այլընտրանք չի տեսնում, այլ այն պատճառով, կրկնում եմ, որ նրանց համախմբման այլընտրանքը պետականության կորուստն է: Այս եզրահանգումը, հարգելի ընթերցող, հիմնված է Մերձավոր Արևելքի և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում տեղի ունեցող գործընթացների համակողմանի վերլուծության վրա: Նման համախմբումն արժանի է Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին զոհված մեր հարյուր հազարավոր հայրենակիցների, Արցախի 1992–94թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմի տարիներին զոհված հազարավոր զոհվածների լուսավոր հիշատակին: Նման համախմբումը կլինի հիշատակի տուրք Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված Ապրիլյան (2016թ.) պատերազմում զոհված 105 զինվորականներին և Արցախի Հանրապետության անմեղ նահատակված խաղաղ քաղաքացիներին:

Ես ավելի քան համոզված եմ, որ հայկական երկու պետությունների նախաձեռնությունը՝ Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության՝ որպես Միջազգային իրավունքի ինքնուրույն սուբյեկտների, միաժամանակյա անդամակցության մասին եթե պաշտոնապես առաջադրվի, ապա մեր դաշնակիցների, և առաջին հերթին՝ Ռուսաստանի կողմից, առանց որևէ կասկածի, կաջակցվի: Այս համոզվածությունը տալիս է նաև ռուս հայրենասեր-դերժավնիկ, Պետական դումայի պատգամավոր, ԱՊՀ երկրների ինստիտուտի տնօրեն, Արցախի Հանրապետության «Գրիգոր Լուսավորիչ» շքանշանի ասպետ Կոնստանտին Ֆյոդորովիչ Ջատուլինի ելույթը ս.թ. հոկտեմբերի 11-ին Ստեփանակերտում, Արցախի բարեկամների միջազգային համաժողովում, որը տեղի էր ունենում «Համագործակցություն հանուն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

արդարության և խաղաղության» կարգախոսի ներքո: Խորհենք համաժողովում Կոնստանտին Ֆյոդորովիչի ելույթի հետևյալ տողերի շուրջ. «Ռուսաստանը վարում է ինքնուրույն քաղաքականություն: Չնայելով ոչ մի սպառնալիքի և պատժամիջոցի՝ մենք ճանաչել ենք Աբխազիայի և Հարավային Օսիայի ինքնորոշումը (ես այստեղ առաջին շարքում տեսնում եմ իմ լավ բարեկամ Դմիտրի Մեդուսին՝ Հարավային Օսիայի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարին), մենք աջակցել ենք Դրիմի Հանրապետությանը վերադառնալու հայրենի հանգրվան, մենք մասնակցում ենք Ուկրաինայի արևելքում քաղաքացիական պատերազմի կարգավորման ջանքերին, որովհետև մենք չենք կարող թույլ տալ հետագա բռնություններ հայրենակիցների հանդեպ Դոնբասի հողում: Ես վստահ եմ, որ Ռուսաստանի Դաշնությունը՝ ոպես պետություն, թույլ չի տա դարաբաղյան հակամարտության անարդար լուծում: Ռուս ժողովուրդն առաջին հերթին գնահատում է խիղճն ու արդարությունը: Իսկ նրանք ձեր կողմում են»: Եվ այս բնորոշումների հետ, որոնք ավելի քան խորն են բնութագրում ռուս ժողովրդի մեծությունը, անհնար է չհամաձայնել:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI

գումարումների պատգամավոր,

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРМЕНИЯ: В ОТСТРАНЕНИИ ПАШИНЯНА ОТ ВЛАСТИ ВРЕМЯ НЕ ЖДЁТ

Аннотация

Мы имеем дело с изощренной системной работой по изменению генетического кода армянского народа. Итогом проведения подобной антинациональной диверсии, совершаемой «образованными» отбросами армянского общества, явится разрыв стратегического союза с Россией и как следствие – потеря Арменией государственности.

Анализируя публикации последних двух месяцев (после летних отпусков и каникул), все более убеждаешься в том, что на примере Республики Армения происходит некая модернизация технологий цветных революций, апробирование совершенно новых форм разрушения государства. Я не стану нагромождать статью фактами, которые со всей убедительностью свидетельствуют о том, что к апрелю–маю 2018 года, когда в Республике Армения был совершен государственный переворот, в стране за последние два десятилетия были созданы условия для реализации рекомендаций Джина Шарпа, изложенных в труде, раскрывающем технологии цветных революций и государственных переворотов. Речь о его книге «От диктатуры к демократии. Концептуальные основы освобождения», ставшей впоследствии политическим бестселлером, особенно приложение к ней, вышедшее под заглавием «198 методов ненасильственных действий». В арсенале гегемонов государственного переворота в Армении, почему-то именуемого «бархатной революцией», нашли место также и рекомендации от Стивена Манна, которые были опубликованы еще в 1992 году в статье «Теория хаоса и стратегическая мысль». Уже не приходится упоминать о последовательном применении другой небезызвестной технологии уничтожения устоев государственности, известной как «Окно Овертона». Причем технология «Окно Овертона», или, как ее часто называют, легализация греха в наши дни особенно востребована со стороны «народного премьера» Никола Пашиняна и К^О, а было бы справедливо заметить, что не столько с его стороны лично, сколько со стороны его заокеанских кукловодов.

Думается, читателю будет интересно узнать о том, что имелось в виду, когда говорилось о создании благоприятных условий, сделавших возможным государственный переворот апреля–мая 2018 года. Так, в 1997 году был создан Армянский филиал фонда «Открытое общество» Джорджа Сороса (Open Society Foundation, OSF). Следует отметить, что уже в 2003 году около 60 организаций, зарегистрированных в РА и финансируемых Фондом Сороса, объединились в инициативу под названием «Партнерство ради открытого общества». В дальнейшем уже на регулярной основе наиболее рьяные поборники распространения западных ценностей, то бишь местные наймиты, в обязанности которых входило разрыхление основ армянской государственности под самыми благовидными предложениями, были щедро вознаграждены. На их головы, как из рога изобилия, посыпались вожаемые ими доллары США, более того, между этими холуями завязалась острая конкуренция за гонорары от дедушки Дьёрдя Шороша-Шварца, нынче известного как Джордж Сорос. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретные примеры. Так, 24 января 2018 г. общественная организация «Союз информированных граждан» получила грант на сумму 39 млн 21 600 драмов, или около \$81 000. Причем цели проекта, осуществляемого данной организацией, таковы: «Подготовка 50 журналистов для освещения деятельности по мониторингу и защите интересов организаций гражданского общества в области прав человек, уголовного правосудия и социальной справедливости». В рамках этого проекта также предполагалось «обучение 75 молодежных активистов, которые должны были быть вооружены знаниями и навыками для участия в мониторинге и пропаганде организаций гражданского общества». Следует признать, что замысел авторов данного проекта полностью удался. Спустя два-три месяца мы стали очевидцами практической реализации указанными молодежными активистами полученных навыков, при самом активном участии которых срывались учебные занятия в школах, практиковалось подстрекательство старшеклассников к неповиновению руководству школ, происходило перекрытие дорог в Ереване, захват здания Общественного радио Армении. Их усилия не остались незамеченными. Так, 1 июля 2018 г. «Союз информированных граждан» получает второй грант на сумму \$91 000, нацеленной на: «а) мониторинг и анализ пропаганды и популизма в социальных и традиционных СМИ, проведение дискуссий с представителями СМИ и гражданского общества о дезинформационных кампаниях; б) проведение исследований о коллективной памяти с 1991 года по настоящее время; в) проведение пропагандистских поездок для поддержки процессов демократизации в Армении». Что ж, следует признать, что и этот проект вполне успешно реализовался. Большинство масс-медиа, обслуживающих интересы

западных архитекторов цветных революций, хорошо усвоили основы пропаганды и популизма. Справедливости ради отметим, что в этом действе сильно преуспел «народный премьер» Никол Воваевич. Этот непревзойдённый популист, которого, увы, вовремя не остановили (хотя бы после захвата здания Общественного радио Армении), своей ложью загнал обезволенных нуждой граждан Армении в массовый психоз. Первая попытка Никола Воваевича на этом поприще, прямо скажем, удалась, а чтобы убедиться в этом, достаточно внимательно всмотреться в видеокдры, где запечатлены выражения лиц участников многотысячных митингов, имевших место в апреле–мае 2018 года в Ереване. Увы, сия опасная для государства болезнь массового психоза граждан уж слишком медленно отступает. Надо также признать, что приспешники Никола Воваевича преуспели также и в проведении дезинформационных кампаний. Так, эфирное время большинства телеканалов, передачи интернет-порталов и публикации в масс-медиа перенасыщены разного рода дискуссиями, ничего общего не имеющими со злободневными задачами, стоящими перед Республикой Армения (РА). При этом нашим гражданам навязывается тематика, которая нацелена на разобщение армянского народа, особенно на возведение стены отчуждения между жителями Армении и Арцаха. Результатом же «исследований о коллективной памяти с 1991 года по настоящее время», указанных в целях этой программы, стала навязанная обществу гнусная дискуссия якобы по выявлению заказчиков трагедии 27 октября 1999 года, когда в результате террористического акта в Национальном Собрании РА были убиты выдающиеся сыны нашего народа – спикер НС РА Карен Демирчян, премьер-министр Вазген Саркисян, вице-спикеры НС РА Юрий Бахшян и Рубен Мироян, министр по оперативным вопросам Леонард Петросян, депутат НС РА Армен Арменалян, академик Национальной академии наук РА, депутат НС РА Микаел Котанян, а также находившийся во время теракта в зале здания парламента председатель редакционного совета газеты «Айастан» («Армения»), депутат Национального Собрания РА Генрик Абраамян, который умер от сердечного приступа. В преддверии 20-й годовщины со дня их гибели хотелось вновь сказать – вечная память и вечная слава безвинно убиенным славным сынам армянского народа. Писать о цинизме публикаций, которыми в наши дни насыщено медиа-пространство РА, поверьте, уважаемый читатель, мне очень и очень трудно. Дело не в эмоциях, которые захлестывают все мое сознание, а в осознании того, насколько стали нелюдями те, кто эту общенациональную трагедию стремятся подчинить достижению губительной для армянского народа цели – подрыву веры в святую память об убиенных, что в конечном счете является прямой дорогой разрушения армянской государственности. Да, да,

уважаемый читатель, сказанное не есть преувеличение. Многие публикации на эту тему неискушенного читателя подводят к ложному, кощунственному и опасному выводу о том, что за террористическим актом стоят второй президент РА Роберт Седракович Кочарян и высшее руководство России. Причем подобную галиматью пишут открыто, к примеру, в рупоре Джорджа Сороса (в данном случае читай Посольства США в РА), информационном интернет-издании 1in.am и газете «Жаманак» («Время»). Вызывает озабоченность, а точнее – гнев осознание того, что дать адекватный отпор этой системной информационной диверсии, преследующей далеко идущие цели, в сегодняшней Армении представляется почти невозможным.

Положим, что об этом я могу написать статью, которая в лучшем случае может быть опубликована в ИА REGNUM, армянском интернет-портале Shame.am, в газетах «Иравунк» и «Комсомольская правда в Армении», другие политики, прекрасно понимающие подлинный замысел информационной диверсии, тоже напишут об этом или выступят по чудом уцелевшим от тисков николвоваевской цензуры телеканалам. Но ведь этого крайне недостаточно. К примеру, телеэфир полностью закрыт для меня, даже те единичные телеканалы, которые в целом объективно рассказывают о реалиях современного положения в РА, критикуют опасную для Армении политику пашиняновской камарильи, к сожалению, при этом не развенчивают системный характер действий врагов Армении, а стало быть, на системной основе не нейтрализуют их опасные последствия. Пусть такое положение дел останется на совести подлинных хозяев этих масс-медиа. Хотя психологически объяснить их действия можно. Ведь указанные масс-медиа, уважаемый читатель, аж с 2000 года и до государственного переворота апреля–мая 2018 года весьма добросовестно критиковали вашего покорного слугу, навешивали оскорбительные ярлыки, клеветали. Естественно, это не оставалось без ответа с моей стороны, однако Бог нас рассудит, сейчас вовсе не время сведения личных счетов и выяснения отношений, а об этом упоминается лишь с одной целью: все, кому дороги судьбы Армении и Республики Арцах, обязаны объединиться, чтобы преодолеть навязанные нам извне опасные угрозы существованию двух армянских государств.

Дальнейшие художества Фонда Сороса по финансированию «Союза информированных граждан» на перечисленном ранее не заканчиваются. Так, 31 октября 2018 года сей враждебной армянскому народу организации был выделен очередной грант на сумму \$67 500 с целью обеспечения якобы объективной информации. Видимо, под объективной информацией предполагается широкое освещение благоглупостей откровенно русофобской направленности и, что не менее существенно, полное

отсечение от возможности использования масс-медиа со стороны инакомыслящих, то есть политиков, развенчивающих антинациональную сущность николвоваевской пропаганды. Что ж, признаемся, уважаемый читатель, что и эта задача, поставленная перед «Союзом информированных граждан», успешно реализуется, поэтому было вполне ожидаемо очередное денежное вливание. Так, 9 июля 2019 года сия антиармянская организация получила очередной транш от Фонда Сороса на сумму \$137 500. Причем цели данного проекта проливают свет на многие вопросы. Так, заявлено, что «целью проекта является содействие формированию общественного мнения в послереволюционной Армении» (имеют в виду государственный переворот). Для достижения этого, как пишут заокеанские заказчики, необходимо «проведение систематического мониторинга социальных и традиционных СМИ, для картирования развития и изменений в создании новостей (оказывается, новости, которые нам преподносятся, вовсе не являются таковыми в обычном понимании, а создаются. – А. Г.) для проверки фактов, анализа и публикации результатов для информирования граждан и содействия формированию фактов на основе общественного мнения» (вдумайтесь, уважаемый читатель: факты подводятся под сформированное, причем на ложных посылах, общественное мнение). Во-вторых, на пути к ожидаемым крупным демократическим реформам в стране проект направлен «на организацию публичных обсуждений, чтобы помочь сформировать информационный общественный спрос на реформы и на открытое пространство для реальных общественных проблем (видимо, политическое судилище над вторым президентом РА Робертом Кочаряном, а также циничное третирование членов семьи председателя Конституционного суда РА Грайра Товмасяна и его самого, следуя этим подсказкам от Сороса, должно быть представлено обществу не иначе, как слагаемые информированного общественного спроса на судебную реформу. – А. Г.)». Я специально столь подробно изложил главные цели, преследуемые заокеанскими кукловодами Н. Пашиняна в разрезе всего лишь одной-единственной организации – «Союза информированных граждан». А таких организаций, которые, к примеру, финансировались Фондом Сороса в 2018 году, было 50, а на 30 сентября 2019 года финансирование от Фонда Сороса получили 34 организации. Заметим, что в своей совокупности все соросовские выкормыши в конечном итоге работают на достижение одной цели – изменения генетического кода армянского народа путем последовательного вытравливания из сознания наших граждан формировавшиеся на протяжении тысячелетий черты национального характера: привязанность к семье и детям, что для армян святое, особое уважение и почитание к старшим, ярко выраженная национальная гордость и достоинство, особая любовь к Родине – Республике Армения и Республике Арцах, трудо-

любие, осознанное следование на протяжении всей своей жизни христианским ценностям, носителем которых является Армянская Апостольская Святая церковь. Между тем, внимательно анализируя цели, преследуемые заокеанскими кукловодами и местными грантоедом, приходишь к однозначному выводу – мы имеем дело с изощренной системной работой, повторюсь, по изменению генетического кода армянского народа. Итогом проведения подобной антинациональной диверсии, совершаемой «образованными» отбросами армянского общества, явятся разрыв стратегического союза с Россией и как следствие этого – потеря Арменией государственности. Увы, это не есть преувеличение.

Читатель вполне резонно может задаться вопросом: неужели все приводимые выше установочные цели зарубежных кукловодов являются открытой информацией или это является предположением автора данной статьи? Да, уважаемый читатель, армянское государство разрушается в открытую. Достаточно заглянуть на официальный сайт Армянского филиала Фонда Сороса Osf.am, чтобы убедиться в том, что, к примеру, дено и ночью охаивающая прежние власти РА и при этом, естественно, позиционирующая себя как антироссийская, русофобская организация «Хельсинкская гражданская ассамблея – Ванадзор» 7 января 2019 г. получила грант на сумму \$220 900, Информационный центр «Фактор» 31.07.2019 г. получил грант на сумму \$94 317, причем заметим, что в январе 2018 г. эта организация получила грант на сумму \$100 000. В данном случае непонятно, почему в текущем году финансовое вливание в эту организацию сократили на \$5683. Ведь достаточно войти в видеохостинг You Tube на территории РА, чтобы убедиться в том, что недостатка в самых разных откровенно предвзятых передачах с антироссийским душком в репортажах Factor.am не наблюдается, более того, они в избытке. Естественно, прочитав вышеизложенное, читатель недоумевая может поинтересоваться: почему власти Армении в лице второго и третьего президентов РА столь долгие годы терпели у себя под носом существование этих откровенно антинациональных организаций? И читатель, безусловно, будет прав. Ведь соросовские прихлебатели, подтачивая основы армянской государственности, одновременно разрыхляли и саму власть, кульминацией чего и стал государственный переворот апреля–мая 2018 года в Армении и немедленно последовавшее за этим политическое судилище над первым президентом Нагорно-Карабахской Республики, вторым президентом РА Робертом Кочаряном. Дать однозначный ответ на сей вопрос, кажется, будет выглядеть не вполне корректно. И это тема отдельного анализа.

Для полноты картины скажем, что руководитель пресловутой организации «Союз информированных граждан» Даниел Иоаннисян на днях высветился – где бы вы думали, уважаемый читатель? – в Конгрессе

США. Так, 23 октября 2019 года патриот Армении, координатор движения «ВЕТО» Нарек Малян, выступающий против засилья в стране выкормленной Сороса, на своей странице в Facebook обратил внимание официальных лиц РА на то, что во время слушаний в Конгрессе США на тему «Реформы в Армении: оценивая прогресс и возможности для политики США» была озвучена тревожная информация из выступления на этом мероприятии Даниела Иоаннисяна: «Будет очень полезным, если Федеральное бюро расследований или другие правоохранительные органы США поделятся своим опытом с армянскими коллегами, поскольку подобные тренинги (по разрушению основ армянского государства. – А. Г.) эффективны для постсоветских стран».

Другой деятель из той же когорты «народного премьера», преуспевший русофоб Арсен Харатян (бывший советник по внешнеполитическим вопросам премьер-министра РА Никола Пашиняна) поблагодарил США: «Нет сомнений в том, что революция («бархатная», то есть государственный переворот. – А. Г.) осуществлялась исключительно внутренними силами Армении, однако она была бы невозможна без огромной поддержки гражданского общества и Соединенных Штатов».

Что называется приехали. Автор этих строк с апреля 2018 года приводил множество доводов в подтверждение сего откровенного признания николовца. И все мои доводы, как «глас вопиющего в пустыне», растворялись в огромном потоке информации, представляющей антигосударственный переворот как некую «бархатную революцию», преследующую лишь благие цели, конечно, в понимании Сороса и его местных прихлебателей. Огромная благодарность ИА REGNUM за публикацию моих статей на эту тему, которые в дальнейшем публиковались также в тех же Shame.am, газетах «Иравунк» и «Комсомольская правда в Армении». Вызывает возмущение другой факт, что на этих же слушаниях в Конгрессе США генеральный директор Национального фонда демократии (США) Мириам Ланская разоткровенничалась до того, что прямо заявила: «Армения судит своего бывшего президента – это огромное достижение. До сих пор ни в одной постсоветской стране президентов не судили (надо же, новое мерило демократии в устраивании судилища над президентом страны. – А. Г.). Кочарян – друг Путина, и никто не ожидал, что его могут осудить».

Такие вот дела, уважаемый читатель, такая вот поддержка Николу Воваевичу из-за океана.

Было вполне ожидаемо, что власти РА никак не отреагируют на это хамское высказывание Мириам Ланской. Заметим, что сия особа уже не первый год специализируется на насаждении в сознание граждан Армении антироссийских, русофобских настроений. Еще в октябре 2016 года (после захвата вооруженной террористической группой «Сасна

црер» в составе 31 человека 17 июля 2016 года полка ППС в Ереване и гибели троих полицейских) в Вашингтоне организация Policy Forum Armenia организовала обсуждения по внутривластической ситуации в Армении, сложившейся в связи с событиями, которые, со слов организаторов этого мероприятия, дают повод для серьезного беспокойства. В числе докладчиков, как сказал бы известный персонаж из комедии А. С. Грибоедова «Горе от ума»: «Ба! Знакомые все лица!». Так вот директор Национального фонда содействия демократии России и Европы все та же неугомонная Мириам Ланская в своем выступлении отметила: «Армения зависит от России в плане безопасности, однако в апреле я находилась в Армении и могла видеть, как в Армении изменилось восприятие России, в котором в настоящее время преобладает огромное разочарование, так как Армения резко отказалась от соглашения с Евросоюзом, вступив вместо этого в Евразийский экономический союз. Однако во время военных событий нынешнего года (имеет в виду четырехдневную Апрельскую войну 2016 г. – А. Г.) Армения не почувствовала поддержки России (о том, что кровопролитие было остановлено 5 апреля 2016 г. после встречи в Москве начальников Генеральных штабов Армении и Азербайджана, состоявшейся при посредничестве и по настоянию МО России, естественно, ни слова. – А. Г.). Наоборот, Россия поставляет оружие Азербайджану, и это чувство предательства и неопределенность дальнейшего пути действительно чувствуется в Армении».

Видимо, эти антироссийские изыски Мириам Ланской взял на вооружение Никол Воваевич, когда, как минимум, дважды публично заявлял о том, что Азербайджан начинал войну (в апреле 2016 года) против Республики Арцах лишь после согласования с Россией, причем подобная провокационная ересь была произнесена им и с трибуны Национального Собрания РА.

Не буду нагромождать статью приведением других фактов, свидетельствующих об антироссийской сущности политики, проводимой действующими властями РА, при этом последовательно размывающими фундамент армянской государственности, начало которого было положено после насильственного антиконституционного роспуска Национального Собрания РА VI созыва, а продолжением стал арест второго президента РА Роберта Кочаряна. По существу, николвоваевская камарилья Роберта Седраковича держит в заложниках для политического торга с Российской Федерацией – будь то по экономическим или по оборонным вопросам. Из этой же серии циничные посягательства на членов семьи председателя Конституционного суда РА Грайра Товмасына. Не говоря уже о возмутительном поведении пашиняновских гангстеров от правосудия в отношении живой гордости армянской медицины, детского хирурга-уролога с мировым именем, доктора медицинских наук, профессора Ара

Саеновича Баблояна, который был председателем Национального Собрания РА VI созыва. Так вот николвоваевские скоморохи от Фемиды привлекли Ара Саеновича в качестве подозреваемого по делу «Об узурпации власти группой лиц», возбужденному на основании сообщения, а если точнее – низкопробного доноса депутата НС РА Армана Бабаджаняна, того самого, кто руководит антироссийским, русофобским интернет-изданием 1in.am и газетой «Жаманак». Не буду вдаваться в подробности этой нечистоплотной стряпни заокеанского политического подкидыша, в заявлении которого оспаривается законность пребывания действующего главы Конституционного суда Армении Гайра Товмасына в этой должности. Напомним читателям, что Г. Товмасын впал в немилость Пашиняна за свою все еще непоколебимую приверженность действующей Конституции РА и признание Конституционным судом РА незаконным вердикт суда первой инстанции на арест Роберта Кочаряна.

Пишу эти строки, чувствуя при этом и собственную вину. Ведь, по сути, моя борьба с антинародным режимом Н. Пашиняна пока сводилась лишь к написанию статей и в последнее время к участвовавшим встречам с активом, к счастью, все еще многочисленными членами партии «Национальное Единение», которые все более осознают, что в лице «народного премьера» Армении мы имеем откровенного разрушителя армянского государства. Вместе с тем многие из них недоумевают, почему подлинные патриоты нашей страны, которые безопасность и процветание Армении видят исключительно в тесном военно-политическом и экономическом союзе с Россией, по сути, оказались беспомощными перед разрушительной системной работой, проводимой заокеанскими кукловодами Никола Воваевича и К^О, причем посредством их же самих. При этом у всех еще теплится надежда, что политические сумерки, которые уже более полутора лет накрыли небосвод армянской государственности, наконец-то озарятся Северной перспективой, долгожданным восходом солнца над Родиной мирового армянства – Республикой Армения и Республикой Арцах. Альтернатива этому – не только потеря государственности двух армянских государств, но и угроза развязывания новой крупномасштабной войны в регионе Ближнего Востока и Южного Кавказа. Ведь не секрет, что западным стратегам ой как не по душе с большим трудом прокладываемое российско-турецкое сотрудничество. Да, да, уважаемый читатель, не удивляйтесь сказанному, я не ошибся, и скоро мы станем очевидцами, как было в начале XX века. Вновь всплывает в мировую повестку Армянский вопрос: актуальность признания мировым сообществом Геноцида армян в Османской империи в 1915–1923 гг. Не приходится сомневаться, что жажда справедливости всколыхнет как Армению, так и всю армянскую Диаспору, весь армянский народ, что заокеанскими стратегами будет коварно перенаправлено против России, против политики ее выдающего-

ся лидера, президента Владимира Владимировича Путина, который во имя прекращения кровопролития в Сирии, установления мира в этой многострадальной, дружественной Армении стране, давшей приют чудом уцелевшим от турецкого ятагана сотням тысяч армян, пошел на переговоры с турецким президентом. Не приходится сомневаться, что, в армянских СМИ, щедро финансируемых из-за океана, развяжется очередной виток информационной войны против Владимира Владимировича, который с их же подачи «взял под защиту Роберта Кочаряна» и плюс к этому стал «дружить с президентом Турции Реджепом Тайипом Эрдоганом». Можно не сомневаться, что десятки других чувствительных для армян вопросов будут заложены в разного рода целевые проекты соросовских гадюшников, обосновавшихся в Армении.

По удивительному стечению обстоятельств 24 октября 2019 года на своей странице в Twitter член Палаты представителей США, сопредседатель комиссии по армянским вопросам Фрэнк Паллоне написал: «На следующей неделе Палата представителей США проведет историческое голосование об официальном признании Геноцида армян. Америка должна высказаться против преступлений против человечности, тем более что Турция в Северной Сирии угрожает новой кампанией по этнической чистке». Замечу, что в искренности Фрэнка Паллоне я не сомневаюсь, однако ... К этому добавим также, что члены Комитета Конгресса США по армянским вопросам заявили: «Мы рады сообщить, что резолюция о признании Геноцида армян будет направлена на голосование. Геноцид, совершенный в 1915–1923 годах, в результате которого было убито 1,5 миллиона армян, а также представителей других этнических групп и народов, в реальном времени был зафиксирован американскими дипломатами». Заметим, что американские СМИ считают вероятным, что демократы Палаты представителей США на следующей неделе ратифицируют данную резолюцию. Казалось бы, возрадуйся армянский народ, на наших глазах наконец-то свершится историческая справедливость – конгрессмены-демократы, в течение 8 лет имевшие своего однопартийца Барака Хусейновича Обаму в должности президента США, в те годы так и не смогли провести через Конгресс США резолюцию «О Геноциде армян в Османской империи», сейчас при президенте-республиканце сделали это. Читатель может вполне резонно утверждать – вот и хорошо. Мои опасения в другом: чтобы уязвленное самолюбие страдающего самомнением нынешнего османского правителя Эрдогана не дало бы волю его неоосманским амбициям и в отместку американцам, чтобы вдруг не случилось непоправимое, чтобы он, поддавшись соблазну, не дал бы отмашку своему коллеге – апшеронскому султану Ильхаму Алиеву на начало широкомасштабной войны против Республики Арцах. Тем более что информационный фон для начала подобной военной агрессии создан, притом

не без помощи армянских властей, о чем уже приходилось писать в ранее опубликованных ИА REGNUM статьях: «Провокация Пашиняна в Степанакерте угрожает войной против Армении и Арцаха» (17 августа 2019 г.), «Не дать Пашиняну втянуть Армению и Арцах в войну!» (8 сентября 2019 г.), «Отстранить Пашиняна от власти – спасти Армению от разрушения» (24 сентября 2019 г.). Пишу эти строки, и на память, как навязчивая идея, приходят слова премьер-министра Великобритании Роберта Гаскойна – Сесила Солсбери, который в 1896 году, выступая в Палате лордов с речью, в которой разъяснял невозможность остановить резню армян Западной Армении в Османской империи посредством военного вмешательства, цинично заявил: «Британские корабли не могут подняться на горы Тавра» ... Не наступить бы нам, армянам, вновь на те же грабли.

Вместо послесловия. Не хотелось завершать статью на грустной ноте, благо представилась возможность написать и о светлом, вспомнить о выдающемся гражданине Армении и Арцаха, Народном артисте СССР, Народном депутате СССР (1989–1991) Сосе Арташесовиче Саркисяне. Так, 24 октября 2019 года коллектив созданного Сосом Арташесовичем театра «Амазгаин» организовал торжественное мероприятие, посвященное 90-летию светлой памяти Соса Саркисяна. Не скрою, что в ходе этого мероприятия благодаря полной самоотдаче и таланту артистов театра, их неподдельной любви к Мастеру я испытал немало волнительных минут. Перед глазами представилась картина 34-летней давности: приём в 1985 году первым секретарем ЦК КП Армении Кареном Серобовичем Демирчяном Соса Саркисяна в связи с присуждением ему звания Народный артист СССР. После приема, будучи помощником Карена Серобовича, я проводил Соса Арташесовича к машине первого секретаря ЦК КПА, которая подъехала к подъезду N 1. После проводов я в приподнятом настроении доложил Карену Серобовичу о впечатлениях Соса Саркисяна от беседы с ним, о чем он успел поделиться со мной по дороге к машине. Внимательно выслушав меня, с улыбкой в глазах К. Демирчян проронил: «Сос – великий актер и очень порядочный человек». По прошествии ряда лет, вспоминая слова Карена Серобовича, я пришел к простому выводу – только великие люди способны оценить величие других. Судьба сложилась так, что 24 октября 2019 г. отмечали 90-летие со дня рождения великого армянина – Соса Арташесовича Саркисяна, а 27 октября граждане Армении отметят скорбную дату – двадцатую годовщину гибели другого великого армянина – Карена Серобовича Демирчяна. Можно было бы продолжить мои воспоминания о Сосе Арташесовиче, о его незабываемом выступлении на заседании Совета народных депутатов Еревана в ноябре 1989 года в защиту моей скромной кандидатуры, выдвинутой Бюро ЦК КП Армении и лично первым секретарем ЦК КП

Армении светлой памяти Суреном Гургеновичем Арутюняном на должность мэра Еревана. Подумайте только, уважаемый читатель, что во времена безудержной травли всех членов КПСС, разгула демократии на должность председателя Исполкома Ереванского городского Совета народных депутатов выдвигается первый секретарь Маштоцкого райкома Компартии Армении Арташес Гегамян. Тогда случилось, казалось бы, невообразимое: из более чем 400 депутатов лишь 6 депутатов проголосовали «против», все остальные проголосовали «за», поддержав предложение Соса Саркисяна. На память пришли и другие события. Так, в сентябре 1990 года я навестил в Москве (в гостинице «Москва») группу Народных депутатов СССР из Армении и НКАО, которые в знак протеста против упразднения М. Горбачевым конституционной власти в Нагорно-Карабахской автономной области объявили политическую голодовку. Напомню читателям, что в числе объявивших голодовку были Народные депутаты СССР, ученый с мировым именем, президент Академии наук Армянской ССР Виктор Амбарцумян, Народный артист СССР Сос Саркисян, ведущий идеолог Нагорно-Карабахского национально-освободительного движения, известный публицист Зорий Балаян, руководители Нагорно-Карабахской автономной области Вачик Григорян и Семен Бабаян. Увидев изможденное лицо Соса Арташесовича, вначале я смутился, но всмотревшись в его лучистые глаза и услышав уверенный голос мастера, несколько успокоился, а после и вовсе пришел в изумление, когда он своим баритоном поинтересовался о том, как моя семья, жена и дети, родители. Не скрою, обычно за словом в карман я не лезу, но в тот момент меня ударило как молнией. Благо обстановку разрядил вошедший в гостиничный номер Соса Арташесовича Народный депутат СССР от Армении светлой памяти Генрих Суренович Игитян, невообразимый оберегатель и пропагандист армянского изобразительного искусства, ангел-хранитель юных и молодых талантливых живописцев, выдающийся патриот Армении и Арцаха. Поймав на себе мой, видимо, вопросительный взгляд, Генрих Суренович спросил – ты, наверно, думаешь, а чего это я не присоединился к политической голодовке? Не дождавшись ответа, он продолжил – это Виктор Амазаспович силой своего авторитета с Зорием и Сосом запретили мне и Сергею Александровичу Амбарцумяну, выдающемуся ученому-механику с мировым именем, ректору Ереванского государственного университета, присоединиться к голодовке. Доводы были бесспорны: кто же тогда будет с трибуны Съезда народных депутатов СССР поднимать и отстаивать волю народа Нагорного Карабаха к независимости, как единой возможности избежать геноцида со стороны властей Азербайджана. Надо признать, что и Генрих Суренович, и Сергей Александрович блестяще справились с возложенной на них миссией. Помнится ставший притчей во языцех упрек Г.

Игитяна в адрес М. Горбачева, да простит меня уважаемый читатель, за дословный перевод его слов, произнесенных с трибуны съезда: проститутке (имел в виду М. Горбачева) достается то, что положено проститутке. Генрих Суренович подразумевал зачитанное ранее на XXVIII съезде КПСС заявление первого секретаря Московского горкома КПСС Бориса Ельцина о выходе из КПСС. Да, ничего так не задает армян, как предательство, принесшее неисчислимые беды нашему народу на протяжении всей его многотысячелетней истории.

В завершение статьи хотелось бы привести выдержки из письма Соса Саркисяна азербайджанскому интеллигенту (2011 год): «Вы что, всерьез готовитесь начать войну? Драгоценные мои соседи, не выйдет ничего, кроме невинных жертв. Почему? Вполне ясно: для вас Карабах – территория, а для нас – святая Родина. Мотивы для войны абсолютно разные, и психологический настрой солдат также разнится ... О Карабахе окончательно забудьте». Вспоминая эти события из недавней истории, все более утверждаюсь в понимании простой истины: грядущее поколение строго осудит нас, если мы и впредь будем терпеть антинародный режим Пашиняна, коварно навязанный армянскому народу заокеанскими архитекторами государственных переворотов, нынче называемых цветными или бархатными революциями. Как и в заглавии романа Джека Лондона «Время не ждет», уверен, что в вопросе отстранения Пашиняна от власти время не ждет, ибо это единственный путь спасения армянской государственности.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՀԵՌԱՑՆԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՉԻ ՍՊԱՍՈՒՄ

Անոտացիա

Մենք գործ ունենք հայ ժողովրդի գենետիկ կոդը փոխելու հմուտ համակարգային աշխատանքի հետ: Հայկական հանրության «ուսյալ» թափփուկների կողմից իրականացվող նման հակազգային դիվերսիայի արդյունքը Ռուսաստանի հետ ռազմավարական դաշինքի խզումն է և, որպես հետևանք, պետականության կորուստը Հայաստանի համար:

Վերլուծելով վերջին երկու ամիսների (ամառային արձակուրդներից և հանգստից հետո) իրապարակումները՝ ավելի ու ավելի ես համոզվում, որ Հայաստանի Հանրապետության օրինակով տեղի է ունենում գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգիաների մի ինչ-որ արդիականացում, պետության քանդման միանգամայն նոր ձևերի փորձարկում: Չեմ ծանրաբեռնի հոդվածը փաստերով, որոնք իրենց համոզությամբ վկայում են այն մասին, որ 2018թ. ապրիլ-մայիսին, երբ Հայաստանի Հանրապետությունում կատարվեց պետական հեղաշրջում, երկրում վերջին երկու տասնամյակում ստեղծվել էին պայմաններ Ջին Շարփի հանձնարարականների իրականացման համար, որոնք ներկայացված են մի աշխատությունում, որը բացահայտում է գունավոր հեղափոխությունների ու պետական հեղաշրջումների տեխնոլոգիաները: Խոսքը նրա «Բռնապետությունից ժողովրդավարություն. ազատագրման հայեցակարգային հիմքերը» գրքի մասին է, որը հետագայում դարձավ քաղաքական բեսթսելեր, հատկապես դրա հավելվածը, որը լույս տեսավ «Ոչ բռնի գործողությունների 198 մեթոդ» վերնագրով:

Հայաստանում պետական հեղաշրջման հեգեմոնների զինանոցում, հեղաշրջում, որը, չգիտես ինչու, անվանվեց «թավշյա հեղափոխություն», տեղ գտան նաև Սթիվեն Մանի հանձնարարականները, որոնք իրապարակվել են դեռևս 1992թ. «Քաոսի տեսությունը և ռազմավարական միտքը» հոդվածում: Էլ չեմ հիշատակում պետականության հիմքերի քայքայման մեկ այլ ոչ անհայտ տեխնոլոգիայի հետևողական կիրառման մասին, որը հայտնի է որպես «Օվերթոնի պատուհան»: Ընդ որում՝ «Օվերթոնի պատուհանը», կամ, ինչպես այն հաճախ անվանում են՝ մեղքի լեգալացումը, մեր օրերում հատկապես պահանջված է «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյան և K^O-ի

կողմից, և արդարացի կլիներ նկատել, որ ոչ այնքան անձամբ նրա, որքան նրա անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների կողմից:

Կարծում եմ, որ ընթերցողին հետաքրքիր կլինի իմանալ այն մասին, թե ինչ նկատի ունենք, երբ խոսում ենք նպաստավոր պայմանների մասին, որոնք հնարավոր դարձրին 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը: Այսպես, 1997թ. ստեղծվեց Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի (Open Society Foundation, OSF) հայկական մասնաճյուղը: Հարկ է նշել, որ արդեն 2003թ. մոտ 60 կազմակերպություն՝ գրանցված ՀՀ-ում, որոնք ֆինանսավորվում էին Սորոսի հիմնադրամի կողմից, միավորվեցին մի նախաձեռնության մեջ՝ «Գործակցություն հանուն բաց հասարակության» անվան տակ: Հետագայում արդեն կանոնավոր հիմունքներով արևմտյան արժեքների տարածման առավել մոլի ջատագույնները, այսինքն՝ տեղի նայմիսները, որոնց պարտականությունների մեջ էր մտնում հայոց պետականության հիմքերի քայքայումը ամենաբարեհունչ պատրվակների ներքո, շռայլորեն վարձատրվեցին: Նրանց գլխին առատության եղջյուրից լցվեցին բաղձալի ԱՄՆ դոլարները, ավելին՝ այդ պնակալեզների միջև սուր մրցակցություն սկսվեց Դյորդ Շորոշ-Շվարց պապիկի հոնորարների համար, որն այժմ հայտնի է որպես Ջորջ Սորոս: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չհնչի, հղում կատարեմ կոնկրետ օրինակների: Այսպես, 2018թ. հունվարի 24-ին «Իրազեկ քաղաքացիների միավորում» հասարակական կազմակերպությունը ստացավ 39 մլն 21 600 դրամ կամ մոտ \$81000 գրանտ: Ընդ որում՝ այդ կազմակերպության կողմից իրականացվող նախագծի նպատակները հետևյալն են. «50 լրագրողի պատրաստում քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների մոնիթորինգի և շահերի պաշտպանության գործունեության լուսաբանման համար մարդու իրավունքների, քրեական արդարադատության և սոցիալական արդարության ոլորտներում»: Այս նախագծի շրջանակում ենթադրվում էր նաև «75 երիտասարդ ակտիվիստների ուսուցում, որոնք պետք է զինված լինեին գիտելիքներով և հմտություններով քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների մոնիթորինգին և քարոզչությանը մասնակցելու համար»: Հարկ է ընդունել, որ այս նախագծի հեղինակների մտահղացումը լիովին հաջողվեց: Երկու-երեք ամիս հետո մենք դարձանք նշված երիտասարդ ակտիվիստների ստացած հմտությունների գործադրման վկաները, որոնց ամենաակտիվ մասնակցությամբ խափանվում էին դասերը դպրոցներում, իրականացվում էր բարձր դասարանցիներին դպրոցների ղեկավարությանը չենթարկվելու սադրանքը, տեղի ունեցավ ձանապարհների փակում Երևանում, Հայաստանի Հանրային ռադիոյի շենքի զավթում: Նրանց ջանքերն աննկատ չմնացին: Այսպես, 2018թ. հուլիսի 1-ին «Իրազեկ քաղաքացիների միավորումը» երկրորդ գրանտն է ստանում՝ \$91000 գումարով՝ ուղղված. «ա) սոցիալական ու ավանդական ԶԼՄ-ներում մոնիթորինգ և քարոզչության ու պոպուլիզմի վերլուծություն անցկացնելուն, բանավեճերի անցկացում ԶԼՄ-ների և քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների հետ

ապատեղեկատվական քարոզարշավների մասին, բ) հետազոտությունների անցկացմանը հավաքական հիշողության մասին 1991-ից մինչև մեր օրերը, գ) քարոզչական ուղևորությունների անցկացմանը Հայաստանում դեմոկրատացման գործընթացներին աջակցելու համար»: Դե ինչ, պետք է խոստովանել, որ այս նախագիծը նույնպես միանգամայն հաջող իրականացվեց: Մաս-մեղիաների մեծ մասը, որոնք սպասարկում են գունավոր հեղափոխությունների արևմտյան ճարտարապետների շահերը, լավ են յուրացրել քարոզչության և պոպուլիզմի հիմքերը: Հանուն արդարության նշենք, որ այս արարում խիստ հաջողել է «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչը: Այդ անգուգական պոպուլիստը, որին, ավաղ, ժամանակին չկանգնեցրին (գոնե Հայաստանի Հանրային ռադիոյի շենքի զավթումից հետո), իր ստով Հայաստանի կարիքից կամագուրկ դարձած քաղաքացիներին նետել է զանգվածային փսիխոզի գիրկը: Նիկոլ Վովակիչի առաջին փորձն այս հարթությունում, ուղղակի ասենք, հաջողվեց, իսկ որպեսզի համոզվենք դրանում, բավական է ուշադիր նայենք տեսանյութերը, որտեղ երևում են Երևանում 2018թ. ապրիլ-մայիսին տեղի ունեցած բազմահազարանոց հանրահավաքների մասնակիցների դեմքերի արտահայտությունները: Ավաղ, պետության համար քաղաքացիների վտանգավոր զանգվածային փսիխոզի այս հիվանդությունը չափից ավելի դանդաղ է նահանջում: Պետք է նաև խոստովանել, որ Նիկոլ Վովակիչի կամակատարները հաջողել են նաև ապատեղեկատվական քարոզչություն իրականացնելիս: Այսպես, հեռուստաալիքների մեծամասնության եթերաժամանակը, հաղորդումները և ինտերնետ պորտալների հրապարակումները գերհագեցած են տարատեսակ բանավեճերով, որոնք ոչ մի ընդհանուր բան չունեն Հայաստանի Հանրապետության (<<) առջև կանգնած օրախնդիր հարցերի հետ: Միևնույն ժամանակ, մեր քաղաքացիներին պարտադրվում է թեմատիկա, որն ուղղված է հայ ժողովրդի տարանջատմանը, հատկապես Հայաստանի և Արցախի բնակիչների միջև օտարացման պատ քաշելուն: Իսկ «1991-ից մինչև մեր օրերը հավաքական հիշողության մասին հետազոտությունների անցկացման» արդյունքը՝ նշված այդ ծրագրի նպատակներում, դարձավ հասարակությանը պարտադրված ստոր բանավեճը, իբր, 1999թ. հոկտեմբերի 27-ի ողբերգության պատվիրատուների բացահայտման վերաբերյալ, երբ << Ազգային ժողովում ահաբեկչական գործողության հետևանքով սպանվեցին մեր ժողովրդի ականավոր զավակները՝ << Աժ նախագահ Կարեն Դեմիրճյանը, վարչապետ Վազգեն Սարգսյանը, << Աժ փոխնախագահներ Յուրի Բախշյանը և Ռուբեն Միրոյանը, օպերատիվ հարցերի նախարար Լեոնարդ Պետրոսյանը, << Աժ պատգամավոր Արմենակ Արմենակյանը, << Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս, << Աժ պատգամավոր Միքայել Քոթանյանը, ինչպես նաև ահաբեկչության ժամանակ խորհրդարանի նիստերի դահլիճում գտնվող «Հայաստան» թերթի խմբագրական խորհրդի նախագահ, << Ազգային ժողովի պատգամավոր Հենրիկ Աբրահամյանը, որը մահացավ սրտի նոպայից: Նրանց զոհվելու 20-րդ տարելիցի նախաշեմին

կցանկանայի նորից ու նորից ասել՝ հավերժ հիշատակ ու հավերժ փառք հայ ժողովրդի անմեղ սպանված փառավոր զավակներին: Գրել հրապարակումների ցինիզմի մասին, որոնցով հարուստ է մեր օրերում ՀՀ մեդիա-տարածքը, հավատացեք, հարգելի ընթերցող, ինձ համար շատ ու շատ դժվար է: Բանը հույզերը չեն, որոնք համակում են գիտակցությունս, այլ գիտակցումն այն բանի, թե որքան անմարդկային են դարձել նրանք, ովքեր համազգային այդ ողբերգությունը ջանում են ենթարկեցնել հայ ժողովրդի համար կործանարար նպատակին՝ խափանել զոհերի սուրբ հիշատակի հանդեպ հավատը, ինչը վերջին հաշվով հայոց պետականության քայքայման ուղղակի ճանապարհն է: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ասվածը չափազանցություն չէ: Այս թեմայի վերաբերյալ բազմաթիվ հրապարակումները անտեղյակ ընթերցողին տանում են կեղծ, սրբապիղծ և վտանգավոր եզրակացության այն մասին, որ ահաբեկչական գործողության հետևում կանգնած են ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը և Ռուսաստանի բարձրագույն իշխանությունը: Ընդ որում՝ նման բարբաջանքը գրում են բաց, օրինակ՝ Ջորջ Սորոսի (սույն պարագայում իմա՝ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության) խոսափող 1in.am տեղեկատվական ինտերնետ պարբերականում և «Ժամանակ» թերթում: Մտահոգություն, ավելի ճիշտ՝ ցասում է առաջացնում այն գիտակցումը, որ այդ համակարգային տեղեկատվական դիվերսիային, որը հետապնդում է հեռուն գնացող նպատակներ, համարժեք հակահարված տալը այսօրվա Հայաստանում գրեթե անհնար է թվում:

Ենթադրենք, թե այդ մասին ես կարող եմ գրել հոդված, որը լավագույն դեպքում կարող է հրապարակվել REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, Shame.am ինտերնետ պորտալում, «Իրավունք» և «Комсомольская правда в Армении» թերթերում, մյուս քաղաքական գործիչները, որոնք հիանալի հասկանում են տեղեկատվական դիվերսիայի մտահղացումը, նույնպես կգրեն այդ մասին կամ հանդես կգան նիկոլվովակիչյան գրաքննության ճիրաններից հրաշքով պահպանված հեռուստաալիքներով: Բայց չէ՞ որ դա չափազանց քիչ է: Օրինակ, հեռուստաեթերը լրիվ փակ է ինձ համար, անգամ այն եզակի հեռուստաալիքները, որոնք ընդհանուր առմամբ օբյեկտիվորեն են պատմում ՀՀ-ում արդի դրության իրողությունների մասին, քննադատում են փաշինյանական թայֆայի՝ Հայաստանի համար վտանգավոր քաղաքականությունը, ցավոք, դրանով հանդերձ չեն պսակագերծում Հայաստանի թշնամիների գործողությունների համակարգային բնույթը, ասել է թե՛ համակարգային հիման վրա չեն չեզոքացնում նրանց վտանգավոր հետևանքները: Թող նման իրադրությունը մնա այդ մաս-մեդիաների իսկական տերերի խղճին: Թեև հոգեբանորեն նրանց գործողությունները կարելի է բացատրել: Չէ՞ որ նշված մաս-մեդիաները, հարգելի ընթերցող, 2000 թվականից մինչև 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը բավական բարեխղճորեն քննադատել են ծեր խոնարհ ծառային, վիրավորական պիտակներ փակցրել, զրպարտել: Բնականաբար, դա անպատասխան չի մնացել իմ կողմից, բայց Աստված մեզ դատավոր, հիմա բնավ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

անձնական հաշիվներ և հարաբերություններ պարզելու ժամանակը չէ, այդ մասին հիշատակվում է միայն մի նպատակով. բոլորը, ում համար թանկ է Հայաստանի և Արցախի ձակատագիրը, պարտավոր են միավորվել, որպեսզի հաղթահարվեն մեզ դրսից պարտադրված հայկական երկու պետությունների գոյատևման սպառնալիքները:

«Իրազեկ քաղաքացիների միավորմանը» Սորոսի հիմնադրամի ֆինանսավորման հետագա հատկացումները վերը թվարկվածով չեն ավարտվում: Այսպես, 2018թ. հոկտեմբերի 31-ին հայ ժողովրդի համար այսքան թշնամական այս կազմակերպությանը հատկացվել է հերթական դրամաշնորհը՝ \$67500 գումարով, իբր օբյեկտիվ տեղեկատվություն ապահովելու համար: Ըստ երևույթին, օբյեկտիվ տեղեկատվություն ասելով նկատի ունեն բացահայտ ռուսաստյաց ուղղվածության բարեհիմարությունների լայն լուսաբանումը, և որ պակաս էական չէ, այլախոհներին, այսինքն՝ նիկոլվոժակիչյան քարոզչության հակազգային էությունը պակասեցնող քաղաքական գործիչներին լրատվամիջոցների օգտագործման հնարավորությունից լիովին կտրելը: Դե ինչ, խոստովանում ենք, հարգելի ընթերցող, որ այս խնդիրը ևս, որ դրվել է «Իրազեկ քաղաքացիների միավորման» առջև, հաջողությամբ իրագործվում է, ուստի միանգամայն սպասելի էր հերթական դրամական ներարկումը: Այսպես, 2019թ. հուլիսի 9-ին այս հակահայկական կազմակերպությունն ստացավ Սորոսի հիմնադրամի հերթական տրանշը՝ \$137500 գումարով: Ընդ որում՝ այս նախագծի նպատակները լույս են սփռում շատ հարցերի վրա: Այսպես, հայտարարված է, որ «նախագծի նպատակն է հանրային կարծիքի ձևավորմանն աջակցելը հետհեղափոխական Հայաստանում» (նկատի ունեն պետական հեղաշրջումը): Դրան հասնելու համար, ինչպես գրում են անդրօվկիանոսյան պատվիրատուները, անհրաժեշտ է «իրականացնել սոցիալական և ավանդական ԶԼՄ-ների պարբերական մոնիթորինգ՝ քարտեզագրելու համար զարգացումները և փոփոխությունները նորություններ ստեղծելիս (պարզվում է՝ նորությունները, որոնք մեզ մատուցվում են, բնավ այդպիսին չեն սովորական ըմբռնմամբ, այլ ստեղծվում են – Ա. Գ.), փաստերի ստուգման, վերլուծության և արդյունքների հրապարակման համար՝ քաղաքացիներին իրազեկելու և փաստերի ձևավորմանն աջակցելու նպատակով՝ հանրային կարծիքի հիման վրա» (պատկերացնո՞ւմ եք, հարգելի ընթերցող, որ փաստերը հարմարեցվում են ձևավորված, ընդ որում՝ կեղծ ուղերձների հիման վրա, հանրային կարծիքին): Երկրորդ՝ երկրում ակնկալվող խոշոր ժողովրդավարական բարեփոխումների ձանապարհին նախագիծն ուղղված է «հանրային քննարկումների կազմակերպմանը, որպեսզի օգնի ձևավորել բարեփոխումների և իրական հանրային խնդիրների համար բաց տարածքի տեղեկատվական հանրային պահանջարկ (հավանաբար, քաղաքական դատաստանը ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ, ինչպես նաև ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասյանի ընտանիքի անդամների ու անձամբ իր հանդեպ լաիրշ քամահրանքը, հետևելով Սորոսի այդ հուշում-

ներին, պետք է հասարակությանը ներկայացվեն ոչ այլ կերպ, քան դատական բարեփոխման հանրային պահանջարկի բաղկացուցիչներ – Ա.Գ.)»։ Ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի գլխավոր նպատակները, որոնք հետապնդում են Ն.Փաշինյանի անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարներն ընդամենը մեկ կազմակերպության՝ «Իրագել քաղաքացիների միավորման» օրինակով։ Իսկ այդպիսի կազմակերպությունները, որոնք, օրինակ, ֆինանսավորվել են Սորոսի հիմնադրամի կողմից 2018թ., 50-ն են եղել, իսկ 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Սորոսի հիմնադրամից ֆինանսավորում ստացել է 34 կազմակերպություն։ Նշենք, որ ընդհանուր առմամբ սորոսյան բոլոր լափակերները վերջնարդյունքում աշխատում են մեկ նպատակի հասնելու համար՝ փոխել հայ ժողովրդի գեներտիկ կոդը՝ մեր քաղաքացիների գիտակցությունից հետևողականորեն հազարամյակների ընթացքում ձևավորված ազգային բնավորության գծերը ջնջելու միջոցով, ինչպիսին են՝ կապվածությունն ընտանիքին և երեխաներին, ինչը հայերի համար սուրբ է, հատուկ հարգանքը և ակնածանքը ավագների հանդեպ, վառ արտահայտված ազգային հպարտությունը և արժանապատվությունը, առանձնակի սերն առ Հայրենիք՝ Հայաստանի Հանրապետություն և Արցախի Հանրապետություն, աշխատասիրությունը, կյանքի ողջ ընթացքում քրիստոնեական արժեքներին գիտակցված հետևելը, որոնց կրողն է Հայ Առաքելական եկեղեցին։ Այնինչ, ուշադիր վերլուծելով անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների և տեղի գրանտակերների հետապնդած նպատակները՝ գալիս ես միանշանակ եզրակացության. մենք գործ ունենք հայ ժողովրդի գեներտիկ կոդը փոխելու հմուտ համակարգային աշխատանքի հետ։ Հայկական հանրության «ուսյալ» թափթիուկների կողմից իրականացվող նման հակազգային դիվերսիայի արդյունքը Ռուսաստանի հետ ռազմավարական դաշինքի խզումն է և, որպես հետևանք, պետականության կորուստը Հայաստանի համար։ Ավաղ, սա չափազանցություն չէ։

Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. մի՞թե օտարերկրյա տիկնիկավարների վերը նշված բոլոր նպատակները բաց ինֆորմացիա են, թե՞ դա հողվածի հեղինակի ենթադրությունն է։ Այո, հարգելի ընթերցող, հայկական պետությունը բացահայտ է քանդվում։ Բավական է նայել Սորոսի հիմնադրամի հայկական մասնաճյուղի կայքը՝ Coroca Osf.am, համոզվելու համար, որ, օրինակ, ՀՀ նախկին իշխանություններին գիշերուզօր պարսավող և միևնույն ժամանակ, բնականաբար, հակառուսական, ռուսատյաց կազմակերպություն ներկայացող «Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեա-Վանաձոր»-ը 2019թ. հունվարի 7-ին \$220900 գրանտ ստացավ, «Factor» տեղեկատվական կենտրոնը 2019թ. հուլիսի 31-ն ստացավ \$94317 գրանտ, ընդ որում՝ նշենք, որ 2018թ. հունվարին այդ կազմակերպությունը ստացել էր \$100000 գրանտ։ Այս դեպքում անհասկանալի է, թե ինչու ընթացիկ տարում այդ կազմակերպության ֆինանսական ներարկումը կրճատեցին \$5683-ով։ Զէ՞ որ բավական էր մտնել You Tube տեսահոսքինգ ՀՀ տարածքում՝ համոզվելու համար, որ կանխակալ ամեն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տեսակ հաղորդումների պակաս՝ հակառուսական ոգով, Factor. am-ի ռեպորտաժներում չի նկատվում, ավելին՝ դրանք մի բան էլ չատ են: Բնականաբար, կարդալով վերոշարադրյալը՝ ընթերցողը տարակուսելով կարող է հետաքրքրվել. ինչո՞ւ են Հայաստանի իշխանությունները՝ հանձինս ՀՀ երկրորդ և երրորդ նախագահների, այդքան երկար տարիներ հանդուրժել իրենց քթի տակ այդ բացահայտ հակազգային կազմակերպությունների գոյությունը: Եվ ընթերցողը, անշուշտ, իրավացի կլինի: Չէ՞ որ սորոսյան լափակերները, խարխուլելով հայոց պետականության հիմքերը, միաժամանակ քայքայել են նաև իշխանությունը, ինչի գագաթնակետն էլ դարձավ 2018թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումը Հայաստանում և դրան անմիջապես հաջորդած քաղաքական դատաստանը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ: Այս հարցին միանշանակ պատասխան տալը, թվում է, այնքան էլ կոռեկտ չի լինի: Եվ սա առանձին վերլուծության թեմա է:

Պատկերի ամբողջության համար ասենք, որ Դանիել Իոաննիսյանի «Իրագել քաղաքացիների միավորում» անվանյալ կազմակերպությունը օրերս երևացել է, ինչ էք կարծում՝ որտե՞ղ, հարգելի ընթերցող, ԱՄՆ Կոնգրեսում: Այսպես, 2019թ. հոկտեմբերի 23-ին Հայաստանի հայրենասեր, «ՎԵՏՈ» շարժման համակարգող Նարեկ Մալյանը, որը հանդես է գալիս ընդդեմ երկրում Սորոսի լափակերների տիրապետության, Facebook-ի իր էջում ՀՀ պաշտոնական անձանց ուշադրությունն է հրավիրել այն հանգամանքին, որ ԱՄՆ Կոնգրեսում «Բարեփոխումները Հայաստանում. գնահատելով առաջընթացը և հնարավորություններն ԱՄՆ քաղաքականության համար» թեմայով լսումների ժամանակ հնչեցվել է տազնապալի տեղեկություն այդ միջոցառմանը Դանիել Իոաննիսյանի ելույթից. «Շատ օգտակար կլինի, եթե Հետաքննությունների դաշնային բյուրոն կամ ԱՄՆ այլ իրավապահ մարմիններ իրենց փորձը կիսեն հայ գործընկերների հետ, քանի որ նման թրենինգները (հայոց պետության հիմքերի քայքայման – Ա.Գ.) արդյունավետ են հետխորհրդային երկրների համար»:

«Ժողվարչապետի» այս նույն կոհորտայի մեկ այլ գործիչ, մոլի ռուսատյաց Արսեն Խառատյանը (ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի արտաքին քաղաքական հարցերի գծով նախկին խորհրդականը) շնորհակալություն է հայտնել ԱՄՆ-ին այն բանի համար, որ «Կասկած չկա, որ հեղափոխությունը («թավշյա», այսինքն՝ պետական հեղաշրջումը – Ա.Գ.) իրականացվել է բացառապես Հայաստանի ներքին ուժերով, բայց այն անհնար կլինեք առանց քաղաքացիական հասարակության և Միացյալ Նահանգների հսկայական աջակցության»:

Ինչպես ասում են՝ տեղ հասանք: Տողերիս հեղինակը 2018թ. ապրիլից բազմաթիվ փաստարկներ է ներկայացրել ի հաստատումն նիկոլականի այս անկեղծ խոստովանության: Եվ իմ բոլոր փաստարկները, որպես «ծայն բարբառո հանապատի», տարրալուծվել են տեղեկատվության հսկայական

հոսքի մեջ, որը հակապետական հեղաշրջումը ներկայացնում է որպես մի ինչ-որ «թավշյա հեղափոխություն», որը հետապնդել է լոկ բարի նպատակներ, իհարկե, Սորոսի ու նրա տեղի լափակերների պատկերացմամբ: Հսկայական երախտագիտություն REGNUM տեղեկատվական գործակալությանը այս թեմայով իմ հոդվածները հրապարակելու համար, որոնք հետազայում հրապարակվել են նաև այդ նույն Shame. am-ում, «Իրավունք» և «Комсомольская правда в Армении» թերթերում: Վրդովեցուցիչ է մեկ այլ փաստ, որ ԱՄՆ Կոնգրեսի այդ նույն լսումներում ժողովրդավարության ազգային հիմնադրամի (ԱՄՆ) գլխավոր տնօրեն Միրիամ Լանսկայան անկեղծացել է այն աստիճան, որ ուղղակի ասել է. «Հայաստանը դատում է իր նախկին նախագահին, դա վիթխարի ձեռքբերում է: Մինչև հիմա հետխորհրդային ոչ մի երկրում նախագահներին չեն դատել (տեսեք, է, դեմոկրատիայի նոր չափորոշիչը երկրի նախագահի դատաստանն է – Ա.Գ.): Քոչարյանը Պուտինի ընկերն է, և ոչ ոք չէր սպասում, որ նրան կարող են դատել»:

Ահա այսպիսի բաներ, հարգելի ընթերցող, ահա այսպիսի աջակցություն Նիկոլ Վոլանկիչին օվկիանոսի այն կողմից: Միանգամայն սպասելի էր, որ ՀՀ իշխանությունները ոչ մի կերպ չեն արծազանքելու Միրիամ Լանսկայայի այս անտաշ արտահայտությանը: Նշենք, որ սույն անձնավորությունն առաջին տարին չէ, որ մասնագիտանում է Հայաստանի քաղաքացիների գիտակցության մեջ հակառուսական, ռուսատյաց տրամադրությունների սերմանմամբ: Դեռևս 2016թ. հոկտեմբերին («Սասնա ծռեր» զինված ահաբեկչական խմբի կողմից՝ 31 մարդուց բաղկացած, 2016թ. հուլիսի 17-ին Երևանի ՊՊԾ գունդը զավթելու և երեք ոստիկանի զոհվելու իրադարձություններից հետո) Վաշինգտոնում Policy Forum Armenia կազմակերպությունը կազմակերպեց Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակի քննարկումներ, այն իրավիճակի, որն ստեղծվել էր իրադարձությունների հետ կապված, որոնք, այդ միջոցառման կազմակերպիչների խոսքով, լուրջ անհանգստության տեղիք են տալիս: Ջեկուցողների մեջ, ինչպես կասեր Ա. Ս. Գրիբոյեդովի «Խելքից պատուհասը» կատակերգության հայտնի կերպարը, բա՛, բոլորը հայտնի դեմքեր են: Եվ ահա, Ռուսաստանի և Եվրոպայի դեմոկրատիայի աջակցության Ազգային հիմնադրամի տնօրեն, այդ նույն աննկուն Միրիամ Լանսկայան իր ելույթում նշեց. «Հայաստանը կախված է Ռուսաստանից անվտանգության առումով, բայց ապրիլին ես Հայաստանում էի և կարողացա տեսնել, թե ինչպես է Հայաստանում փոխվել Ռուսաստանի ընկալումը, որի մեջ ներկայում գերակշռում է հսկայական հիասթափությունը, քանի որ Հայաստանը կտրուկ հրաժարվել էր Եվրամիության հետ համաձայնագրից՝ դրա փոխարեն Եվրասիական տնտեսական միություն մտնելով, այս տարվա ռազմական գործողություններից հետո (նկատի ունի 2016թ. Ապրիլյան քառօրյա պատերազմը – Ա.Գ.) Հայաստանը չզգաց Ռուսաստանի աջակցությունը (այն մասին, որ արյունահեղությունը դադարեցվեց 2016թ. ապրիլի 5-ին Մոսկվայում Հայաստանի և Ադրբեջանի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Գլխավոր շտաբների պետերի հանդիպումից հետո, որը տեղի ունեցավ Ռուսաստանի ՊՆ միջնորդությամբ և անդամաբ, բնականաբար, ոչ մի խոսք – Ա.Գ.): Ընդհակառակը, Ռուսաստանը զենք է մատակարարում Ադրբեյջանին, և դավաճանության այդ զգացումն ու հետագա ճանապարհի անորոշությունն իսկապես զգացվում է Հայաստանում»:

Հավանաբար, Միրիամ Լանսկայայի հակառուսական այս ճիգերն էր որդեգրել Նիկոլ Վոլակիչը, երբ առնվազն երկու անգամ հրապարակավ հայտարարեց այն մասին, որ Ադրբեյջանը Արցախի Հանրապետության դեմ պատերազմը (2016թ. ապրիլին) սկսել է միայն Ռուսաստանի հետ համաձայնեցնելուց հետո, ընդ որում՝ նման սադրիչ հերետիկոսությունը նա արտաբերել է նաև ՀՀ Ազգային ժողովի ամբիոնից:

Չեմ ծանրաբեռնի հողվածը այլ փաստեր ներկայացնելով, որոնք վկայում են ՀՀ գործող իշխանությունների վարած քաղաքականության հակառուսական էության մասին, միևնույն ժամանակ՝ հետևողականորեն սասանելով հայոց պետականության հիմքերը, որի սկիզբը դրվեց ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի հակասահմանադրական բռնի ցրումից հետո, իսկ շարունակությունը դարձավ ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ձերբակալությունը: Ըստ էության, նիկոլական ամբոխը Ռոբերտ Սեդրակովիչին պատանդ է պահում Ռուսաստանի Ղաշնության հետ քաղաքական սակարկության համար՝ լինի տնտեսական, թե պաշտպանական հարցերի վերաբերյալ: Այս նույն շարքից են ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասյանի ընտանիքի անդամների դեմ ցինիկ ոտնձգությունները: Էլ չեմ ասում փաշինյանական զանգստերների (արդարադատության ոլորտից) գայրացուցիչ վարքի մասին հայկական բժշկության կենդանի հպարտություն, համաշխարհային համբավի տեր մանկական վիրաբույժ-ուրուլոգ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արա Սայենի Բաբլոյանի հանդեպ, որը եղել է ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի նախագահը: Եվ ահա, Թեմիսի բնագավառի այս խեղկատակները Արա Սայենովիչին որպես կասկածյալ ընդգրկել են «Անձանց խմբի կողմից իշխանության բռնազավթման մասին» գործում, որը հարուցվել է ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Արման Բաբաջանյանի (այն նույն մարդու, որը ղեկավարում է հակառուսական, ռուսատյաց 1in. am ինտերնետ պարբերականը և «Ժամանակ» թերթը) տեղեկության, իսկ ավելի ճիշտ՝ ցածրահարգ մատնության հիման վրա: Չեմ խորանա անդրօվկիանոսյան քաղաքական ընկեցիկի անմաքուր հերյուրանքի մանրամասների մեջ, որի հայտարարությունում վիճարկվում է Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի գործող նախագահ Հրայր Թովմասյանի՝ այդ պաշտոնում գտնվելու օրինականությունը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Հ. Թովմասյանը Փաշինյանի աչքից ընկել է ՀՀ գործող Սահմանադրությանն իր դեռևս անհողդողդ հավատարմության և ՀՀ Սահմանադրական դատարանի կողմից Ռոբերտ Քոչարյանի ձերբակալության մասին առաջին ատյանի դատարանի կայացրած վճիռն ապօրինի համարելու պատճառով:

Գրում եմ այս տողերը՝ միաժամանակ սեփական մեղքս զգալով: Չէ՞ որ, ըստ էության, իմ պայքարը Ն.Փաշինյանի հակաժողովրդական ռեժիմի դեմ առայժմ հանգել է միայն հողվածներ գրելուն և վերջին ժամանակներս, բարեբախտաբար, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության դեռևս մեծաթիվ ակտիվի հետ հաճախակի դարձած հանդիպումներին, ովքեր ավելի ու ավելի են գիտակցում, որ հանձին Հայաստանի «ժողվարչապետի» մենք ունենք հայոց պետականության անթաքույց խափանարարի: Միևնույն ժամանակ, նրանցից շատ-շատերն են տարակուսում, թե ինչու մեր երկրի իսկական հայրենասերները, որոնք Հայաստանի անվտանգությունն ու բարգավաճումը տեսնում են բացառապես Ռուսաստանի հետ սերտ ռազմաքաղաքական և տնտեսական դաշինքի մեջ, ըստ էության, անօգնական են ավերիչ համակարգային աշխատանքի առջև, որը վարվում է Նիկոլ Վոլակիչ և ԿՕ-ի անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների կողմից, ընդ որում՝ իրենց իսկ միջոցով: Ընդ որում՝ բոլորը հույս են փայփայում, որ քաղաքական աղջամուղջը, որն արդեն ավելի քան մեկուկես տարի մթագնել է հայոց պետականության երկնականարը, վերջապես կցրվի Հյուսիսային հեռանկարով, աշխարհի հայության Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության վրա երկար սպասված արևածագով: Դրա այլընտրանքը ոչ միայն հայկական երկու պետությունների կորուստը, այլև Մերձավոր Արևելքի և Հարավային Կովկասի տարածաշրջաններում նոր լայնածավալ պատերազմի ծավալումը կլինի: Չէ՞ որ գաղտնիք չէ, որ արևմտյան ստրատեգների սրտով չէ մեծ դժվարությամբ հաստատվող ռուս-թուրքական համագործակցությունը: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, մի զարմացեք ասվածից, ես չսխալվեցի, և շուտով վկան կդառնամք, ինչպես եղավ XX դարասկզբին, որ նորից համաշխարհային օրակարգ կմտնի Հայկական հարցը՝ համաշխարհային հանրության կողմից Օսմանյան կայսրությունում 1915–1923թթ. Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հրատապությունը: Չարժե կասկածել, որ արդարության տենչը կհամակի ոչ միայն Հայաստանին, այլ նաև ողջ սփյուռքահայությանը, ողջ հայ ժողովրդին, որ անդրօվկիանոսյան ստրատեգները սրբապղծորեն կվերուղղորդեն դա Ռուսաստանի դեմ, նրա նշանավոր առաջնորդի՝ նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի դեմ, որը հանուն Սիրիայում արյունահեղությունը դադարեցնելու, այդ բազմաչարչար, Հայաստանի բարեկամ երկրում (որն ապաստանեց թուրքական յաթաղանից հրաշքով փրկված հարյուր հազարավոր հայերի) խաղաղություն հաստատելու՝ բանակցությունների գնաց թուրքիայի նախագահի հետ: Չարժե կասկածել, որ շռայլորեն օվկիանոսի այն կողմից ֆինանսավորվող հայկական ԶԼՄ-ներում սկիզբ կառնի Վլադիմիր Վլադիմիրովիչի դեմ հերթական տեղեկատվական պատերազմի ալիքը, որը նրանց իսկ մատուցմամբ՝ «պաշտպանության տակ է վերցրել Ռոբերտ Քոչարյանին», և դա էլ քիչ էր, սկսել է «բարեկամություն անել թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի հետ»: Կարելի է չկասկածել, որ հայերի համար տասնյակ

այլ զգայուն հարցեր կդրվեն Հայաստանում հիմնավորված սորոսյան որջերի նպատակային նախագծերում:

Հանգամանքների զարմանալի բերումով 2019թ. հոկտեմբերի 24-ին Twitter-ի իր էջում ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատի անդամ, հայկական հարցերի հանձնաժողովի համանախագահ Ֆրենկ Փալոնեն գրել է. «Հաջորդ շաբաթ ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատը պատմական քվեարկություն կանցկացնի Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչման մասին: Ամերիկյան պետք է դեմ արտահայտվի մարդկության դեմ հանցագործություններին, մանավանդ որ Թուրքիան Հյուսիսային Սիրիայում սպառնում է էթնիկ գտման նոր արշավով»: Նշեմ, որ Ֆրենկ Փալոնեի անկեղծությանը չեմ կասկածում, բայց ... Դրան հավելենք նաև, որ ԱՄՆ Կոնգրեսի հայկական հարցերի կոմիտեի անդամները հայտարարել են. «Մենք ուրախ ենք տեղեկացնել, որ Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձևը կուղարկվի քվեարկության: 1915–1923թթ. իրականացված Ցեղասպանությունը, որի հետևանքով սպանվեցին 1,5 միլիոն հայ, ինչպես նաև էթնիկ այլ խմբերի և ժողովուրդների ներկայացուցիչներ, իրական ժամանակում գրանցվել է ամերիկյան դիվանագետների կողմից»: Նշենք, որ ամերիկյան ԶԼՄ-ները հավանական են համարում, որ ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատի դեմոկրատները հաջորդ շաբաթ կվավերացնեն այս բանաձևը: Թվում է՝ ցնծա՜, հայ ժողովուրդ, մեր աչքերի առջև վերջապես իրականանում է պատմական արդարությունը. դեմոկրատ կոնգրեսականները 8 տարի իրենց կուսակից Բարաք Հուսեյնի Օբամային ԱՄՆ նախագահի պաշտոնում ունենալով, այդ տարիներին այդպես էլ չկարողացան ԱՄՆ Կոնգրեսով անցկացնել «Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության մասին» բանաձևը, հիմա, հանրապետական նախագահի օրոք՝ խնդրե՛մ: Ընթերցողը կարող է միանգամայն իրավացիորեն պնդել՝ դե շատ լավ է: Իմ երկյուղներն այլ բանից են. որպեսզի ինքնահավանությամբ տառապող օսմանյան ներկա կառավարիչ Էրդողանի խոցվող ինքնասիրությունն ազատություն չտա իր նեոօսմանյան հավակնություններին և ամերիկացիներին հակառակ՝ հանկարծ չպատահի անուղղելին, որպեսզի նա տրվի գայթակղությանն ու գործընկերոջը՝ ափշերոնյան սուլթան Իլհամ Ալիևին լայնածավալ պատերազմի սկիզբ չարտոնի Արցախի Հանրապետության դեմ: Մանավանդ որ տեղեկատվական ֆոնը նման ռազմական ագրեսիա սկսելու համար ստեղծվել է, ընդ որում՝ ոչ առանց հայկական իշխանությունների օգնության, ինչի մասին արդեն գրել եմ ավելի վաղ REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված իմ հոդվածներում. «Փաշինյանի սադրանքը Ստեփանակերտում սպառնում է պատերազմով Հայաստանի և Արցախի դեմ» (2019թ. օգոստոսի 17), «Թույլ չտալ Փաշինյանին՝ Հայաստանը և Արցախը ներքաշել պատերազմի մեջ» (2019թ. սեպտեմբերի 8), «Հեռացնել Փաշինյանին իշխանությունից՝ նշանակում է փրկել Հայաստանը կործանումից» (2019թ. սեպտեմբերի 24): Գրում եմ այս տողերը և մտաբերում, սևեռուն մտքի պես, Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Ռոբերտ Գասքոյն –

Սեսիլ Սոլսբերիի խոսքերը, որը 1896թ., ելույթ ունենալով Լորդերի պալատում, որում բացատրում էր Օսմանյան կայսրությունում արևմտահայերի կոտորածը կանգնեցնելու անհնարինությունը ռազմական միջամտության օգնությամբ, ցինիկաբար ասել է. «Բրիտանական նավերը չեն կարող բարձրանալ Տավրոսի լեռները»... Արդո՞ք մենք՝ հայերս, նորից նույն փոցխի վրա չենք փորձում կանգնել:

Հետգրության փոխարեն: Չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով, լավ է, որ հնարավորություն ընձեռվեց գրելու նաև լուսավորի մասին, հիշելու Հայաստանի և Արցախի կարկառուն քաղաքացի, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավոր (1989 – 1991թթ.) Սոս Արտաշեսի Սարգսյանի մասին: 2019թ. հոկտեմբերի 24-ին Սոս Սարգսյանի ստեղծած «Համազգային» թատրոնի կոլեկտիվը կազմակերպել էր հանդիսավոր միջոցառում՝ նվիրված լուսահոգի Սոս Սարգսյանի 90-ամյակին: Չեմ թաքցնի, որ այդ միջոցառման ընթացքում, շնորհիվ թատրոնի դերասանների ինքնանվիրման ու տաղանդի, Վարպետի հանդեպ անկեղծ սիրո՝ հուզմունքի քիչ պահեր չապրեցի: Աչքերիս առջև հառնեց 34-ամյա վաղեմության պատկեր. Սոս Սարգսյանի ընդունելությունը 1985թ. Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար Կարեն Սերոբի Դեմիրճյանի մոտ՝ նրան ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստի կոչում շնորհելու առիթով: Ընդունելությունից հետո, լինելով Կարեն Դեմիրճյանի օգնականը, ես Սոս Սարգսյանին ուղեկցեցի դեպի ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղարի մեքենան, որը մոտեցել էր N 1 մուտքին: Ուղեկցելուց հետո ես բարձր տրամադրությամբ զեկուցեցի Կարեն Դեմիրճյանին իր հետ Սոս Սարգսյանի զրույցի տպավորությունների մասին, որոնք նա հասցրեց կիսել ինձ հետ դեպի մեքենան ուղեկցելու ժամանակ: Ինձ ուշադիր լսելով, ժպիտն աչքերին՝ Կ.Դեմիրճյանն ասաց. «Սուը մեծ դերասան է և շատ կարգին մարդ»: Տարիներ անց, հիշելով Կարեն Դեմիրճյանի խոսքերը, մի պարզ եզրակացության հանգեցի. միայն մեծ մարդիկ կարող են գնահատել մյուսների մեծությունը: Ճակատագիրն այնպես դասավորվեց, որ 2019թ. հոկտեմբերի 24-ին նշեցին մեծ դերասանի՝ Սոս Արտաշեսի Սարգսյանի ծննդյան 90-ամյակը, իսկ հոկտեմբերի 27-ին կնշեն ցավալի օրը՝ մեկ այլ մեծ հայի՝ Կարեն Սերոբի Դեմիրճյանի մահվան քսաներորդ տարելիցը: Կարելի էր շարունակել հուշերս Սոս Արտաշեսի Սարգսյանի մասին, նրա անմոռանալի ելույթի մասին 1989թ. նոյեմբերին Երևանի ժողովրդական պատգամավորների խորհրդի նիստում՝ ի պաշտպանություն իմ համեստ թեկնածության, որն առաջադրել էր Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի բյուրոն և անձամբ ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղար, լուսահոգի Սուրեն Գուրգենի Հարությունյանը Երևանի քաղաքապետի պաշտոնում: Մտածեք միայն, հարգելի ընթերցող, որ ԽՍՀՄ բոլոր անդամների անզուսպ հալածանքի, անսահմանափակ դեմոկրատիայի ժամանակներում Երևանի ժողպատգամավորների քաղխորհրդի գործադիր կոմիտեի նախագահի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պաշտոնին առաջադրվում է Հայաստանի Կոմկուսի Մաշտոցի շրջկոմի առաջին քարտուղար Արտաշես Գեղամյանը: Այդ ժամանակ տեղի ունեցավ, թվում է, աներևակայելի. ավելի քան 400 պատգամավորից միայն 6-ն էր «դեմ» քվեարկել, մնացած բոլորը «կողմ» էին՝ աջակցելով Սոս Սարգսյանի առաջարկին: Մտաբերեցի նաև այլ իրադարձություններ: Այսպես, 1990թ. սեպտեմբերին ես Մոսկվայում («Մոսկվա» հյուրանոցում) այցելեցի Հայաստանից և ԼՂԻՄ-ից ԽՍՀՄ ժողպատգամավորների խմբին, որոնք ի նշան բողոքի Մ.Գորբաչովի կողմից Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում սահմանադրական իշխանության լուծարման՝ քաղաքական հացադուլ էին հայտարարել: Ընթերցողներին հիշեցնեմ, որ հացադուլ հայտարարածների մեջ էին աշխարհահռչակ մեծ գիտնական, Հայկական ԽՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահ Վիկտոր Համբարձումյանը, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Սոս Սարգսյանը, Լեռնային Ղարաբաղի ազգային-ազատագրական շարժման առաջատար գաղափարախոս, հայտնի հրապարակախոս Զորի Բալայանը, Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի ղեկավարներ Վաչիկ Գրիգորյանը և Սեմյոն Բաբայանը: Տեսնելով Սոս Սարգսյանի հոգնատանջ դեմքը՝ սկզբում շփոթվեցի, բայց նրա լուսավոր աչքերին նայելով ու լսելով Վարպետի համոզիչ ծայրը՝ փոքրինչ հանգստացա, իսկ հետո զմայլվեցի, երբ նա իր բարիտոնով հետաքրքրվեց, թե ոնց են ընտանիքս, կինս և երեխաներս, ծնողներս: Չեմ թաքցնի, սովորաբար խոսքաշեն եմ, բառերի պակաս չունեմ, բայց այդ պահին ասես կայծակնահար եղա: Լավ է, որ իրավիճակը լիցքաթափեց Սոս Սարգսյանի հյուրանոցահամար մտած ԽՍՀՄ ժողպատգամավոր, լուսահոգի Հենրիկ Սուրենի Իգիթյանը՝ հայկական կերպարվեստի աներևակայելի պահապանն ու քարոզողը, պատանի ու երիտասարդ տաղանդավոր գեղանկարիչների պահապան հրեշտակը, Հայաստանի ու Արցախի մեծ հայրենասերը: Որսալով, հավանաբար, հարցական հայացքս՝ Հենրիկ Իգիթյանը հարցրեց. դու երևի մտածում ես, թե ինչու չեմ միացել քաղաքական հացադուլին: Պատասխանի չսպասելով՝ նա շարունակեց. Վիկտոր Համբարձումյանն է Զորիի ու Սոսի հետ իր հեղինակության ուժով արգելել ինձ ու Սերգեյ Ալեքսանդրի Համբարձումյանին՝ ականավոր մեխանիկ, հանրահռչակ գիտնականին, Երևանի պետական համալսարանի ռեկտորին միանալ հացադուլին: Փաստարկներն անվիճելի էին. այդ դեպքում ո՞վ պետք է ԽՍՀՄ ժողպատգամավորների համագումարի ամբիոնից բարձրացներ և պաշտպաներ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի անկախության կամքը որպես Ադրբեջանի իշխանությունների կողմից ցեղասպանությունից խուսափելու միակ հնարավորություն: Պետք է ընդունել, որ թե՛ Հենրիկ Իգիթյանը, թե՛ Սերգեյ Համբարձումյանը փայլուն կատարեցին իրենց վրա դրված առաքելությունը: Մտաբերում եմ Հ. Իգիթյանի ասույթ դարձած կշտամբանքը Մ.Գորբաչովի հասցեին, թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը համագումարի ամբիոնից նրա խոսքերի տառացի թարգմանության համար. բոզին բոզություն է հասնում (խոսքը Մ. Գորբաչովի մասին էր): Հենրիկ Իգիթյանը

նկատի ունենալով խՄԿԿ XXVIII համագումարում մինչ այդ կարդացված խՄԿԿ Մոսկվայի քաղկոմի առաջին քարտուղար Բորիս Ելցինի հայտարարությունը խՄԿԿ-ից դուրս գալու մասին: Այո, հայերին ոչինչ այնպես չի խոցում, ինչպես դավաճանությունը, որն անթիվ փորձանքներ է բերել մեր ժողովրդին նրա բազմահազարամյա պատմության ընթացքում:

Հոդվածն ավարտելով ցանկանում եմ մեջբերում կատարել ադրբեջանցի մտավորականին Սոս Սարգսյանի գրած նամակից (2011թ.). «Դուք ինչ է, լրջորեն պատրաստվում եք պատերա՞զմ սկսել: Թանկագին իմ հարևաններ, ոչինչ չի՝ ստացվի, բացի անմեղ զոհերից: Ինչո՞ւ: Շատ պա՛րզ. ձեզ համար Ղարաբաղը տարածք է, իսկ մեզ համար՝ սուրբ Հայրենիք: Պատերազմի դրդապատճառները բացարձակ տարբեր են, և զինվորների հոգեբանական տրամադրվածությունը նույնպես տարբեր է ... Ղարաբաղի մասին վերջնականապես մոռացեք»: Հիշելով ոչ վաղ անցյալի այս իրադարձությունները՝ ավելի ես համոզվում մի պարզ ճշմարտության մեջ. գալիք սերունդը խստորեն կդատապարտի մեզ, եթե այսուիետ ևս հանդուրժենք Փաշինյանի հակաժողովրդական ռեժիմը, որը նենգաբար պարտադրվեց հայ ժողովրդին պետական հեղաշրջումների անդրովկիանոսյան ճարտարապետների կողմից, որոնք այժմ անվանվում են գունավոր կամ թավշյա հեղափոխություններ: Ինչպես և Զեկ Լոնդոնի վեպի վերնագրում՝ «Ժամանակը չի սպասում», համոզված եմ, որ Փաշինյանին իշխանությունից հեռացնելու ժամանակը չի սպասում, քանզի դա է հայոց պետականության փրկության միակ ճանապարհը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

КОНСОЛИДАЦИЯ ЗДОРОВЫХ СИЛ АРМЕНИИ И АРЦАХА – УСЛОВИЕ СОХРАНЕНИЯ ГОСУДАРСТВА

Аннотация

В весьма сложных условиях, в которых оказалась Армения, – единственно приемлемый выход из сложившегося положения заключается в консолидации всех здоровых сил Армении и Арцаха на основе совместно выработанной программы инклюзивного экономического развития двух армянских государств с широким использованием в них SMART-технологий. Одновременное вступление Азербайджана и Республики Арцах в качестве самостоятельных субъектов международного права в ОДКБ и ЕАЭС явится гарантией безопасности.

События последних недель, разворачивающиеся в Армении, могли бы стать блестящим сценарием для крутого голливудского триллера. Уже не приходится сомневаться в том, что возьмись за экранизацию сценария, основанного на жизни Армении наших дней, к примеру, величайший кинорежиссер современности мэтр Мартин Чарльз Скорсезе, то, бесспорно, этот фильм принес бы очередной «Оскар» этому выдающемуся мастеру кино. По аналогии с фильмом М. Скорсезе «Отступники» фильм про Армению можно было пустить в прокат под названием «Отступник из Иджевана». Да, уважаемый читатель, наверно, уже догадались, что главным героем такого фильма по праву должен стать «народный премьер» Армении Никол Воваевич Пашинян, себя любимый. А что же такого героического совершил Пашинян, чтобы его деяния обессмертили, как в фильме «Подвиги Геракла», и тем самым украсили бы сокровищницу мирового кинематографа.

Увы, сей антигерой за полтора года после государственного переворота апреля–мая 2018 года и захвата власти в Армении преуспел во многом. Он нанес и продолжает наносить тяжелые раны самосознанию армянского народа, нашей национальной идентичности, на протяжении тысячелетий сформировавшемуся генетическому коду армянской нации. Не буду утомлять читателей напоминанием подробностей о хамских выпадах его сторонников в адрес Армянской Апостольской Святой церкви,

Его Святейшества Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян Гарегина II; о циничных и кощунственных действиях николвоваевских обожателей, которые вот уже полтора года при попустительстве (читай при поощрении) властей творят на глазах сотен и тысяч наших граждан. Граждан Армении, которые пребывают в каком-то оцепенении, трансе от сатанинских действий антинациональных молодчиков, питаемых их кумиром – Николом Воваевичем. Увы, оглядываясь в недалекое прошлое, приходишь к заключению, что творимое зло – это всего лишь первые проявления планомерного подрыва трепетно охраняемых традиций армянского народа, расшатывания незыблемых моральных устоев нашего общества, опирающихся на нашу веру в Армянскую Апостольскую Святую церковь (ААСЦ). Теперь уже главенствующее место в повестке дня заняла новая антинациональная идея николвоваевского правительства. Так, днями ранее Министерство образования, науки, культуры и спорта (далее – МОНКС) Армении разработало проект закона «О высшем образовании и науке», по которому предметы «Армянский язык», «История Армении» и «Армянская литература» для студентов негуманитарных факультетов перестанут быть обязательными. К этому добавим, что на прошлой неделе заместитель МОНКС А. Анапиосян сказала в интервью, что нужно интегрировать предмет «История армянской церкви» в «Историю Армении». Все это было ожидаемо, во всяком случае для автора этих строк, который все действия «народного премьера» и К^О соотносит к известной пословице «Каков поп – таков и приход, а какова попадья – такова и кутья!».

Думается, очень важно отметить: а как среагировал на эти благоглупости наш Никол Воваевич?

«Мы должны иметь общую историю, чтобы сами себя лучше изучали со всеми нашими удачами и неудачами. На заседании Верховного духовного совета (который проходил днями ранее под председательством Его Святейшества Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян Гарегина II. – А. Г.) я сказал, что история армянской церкви должна быть должным образом представлена в общей истории Армении», – в ходе прямого эфира в Facebook 4 ноября т. г. сказал Н. Пашинян.

«Сегодня с утра хочу перевести английское выражение open minded (ничего не скажешь, занятой человек наш Никол Воваевич, притом с широким кругозором, поэтому приходится обращаться к английским выражениям. Ну что с того, что он с неполным высшим образованием, зато какой полет мыслей. Словом, знай наших. – А. Г.). Мы должны находить ответы в обсуждениях, взвешивать аргументы, использовать удачный международный опыт».

Он также призвал не называть перформансы «сатанизмом» (умен, ведь обо всем осведомлен) и терпимо относиться к язычникам (он имел в

виду низкопробный спектакль, постановка которого была проплачена государством, который вызвал праведный гнев горожан). «Так мы постепенно докатимся до инквизиции, начнем жечь людей», – оседлал он водопад своих оценок на сей счет, совершенно не к месту ссылаясь в качестве примера на выдающегося армянского поэта Егише Чаренца, отдельные произведения которого в советское время считались вне цензуры. Что касается преподавания предметов «Армянский язык», «История Армении» и «Армянская литература», то Никол Воваевич отметил: «Какую задачу мы ставим перед нашей вузовской системой? Ставим задачу, чтобы наша вузовская система была конкурентоспособной. В долгосрочной перспективе должна быть конкурентоспособной с ведущими вузами (изучение «Армянского языка», «Истории Армении» и «Армянской литературы», по мнению «народного премьера», видать, «здорово» тормозит достижение этой цели. – А. Г.). Теперь рассмотрим обязательное преподавание «Армянского языка», «Истории Армении» и «Армянской литературы» в наших вузах. Вопрос – считаются ли английский язык и история США обязательными предметами в Гарвардском университете (не зря же Никола Воваевича его приверженцы по праву считают политиком галактического масштаба, ну прямо как из фильма «Берегись автомобиля», когда режиссер самодеятельного театра в исполнении блистательного Евгения Евстигнеева многозначительно заявляет: «Не пора ли, друзья мои, замахнуться нам на Вильяма, нашего Шекспира»: словом, Пашинян призывает равняться на Гарвард и никак не ниже. – А. Г.) и все студенты обязательно должны их изучать вне зависимости от выбранной специальности?».

Читая эту муру новоявленного грамотея Тараса, хотелось бы раскрыть ему азбучные истины о том, что сегодня, как никогда ранее, важно привитие нашим студентам способности осмысления эволюции армянского народа, проходившей на протяжении тысячелетий, тем более в наши дни глобализации и бурно протекающих цивилизационных процессов. Чрезвычайно важно формировать у них умение выработки навыков противодействия вызовам армянской идентичности. Но откуда знать сверхзанятому Facebookовскими поделками Николу Воваевичу, что эти вопросы сегодня приобретают исключительную актуальность в условиях грубейшей фальсификации истории армянского народа, осуществляемой на системной государственной основе со стороны Турции и Азербайджана. Ведь именно в наше тревожное время особую значимость приобретают вопросы глубокого знания предыстории формирования армянской политической мысли, которая в XVII–XIX веках объективно привела армянский народ к судьбоносной политической ориентации, а именно: на братский союз с Россией, с великим русским народом. Безусловно, полноценное владение этим инструментарием обеспечения национальной

безопасности невозможно без глубокого осмысления в этих процессах роли Армянской Апостольской Святой церкви и армянского языка. В этом процессе трудно переоценить необходимость знания истоков возникновения Армянского вопроса, его места в истории международной дипломатии в годы Первой мировой войны. В этой связи непременно следует говорить о необходимости овладения надлежащими знаниями для непредвзятого анализа исторических процессов, предшествующих Геноциду армян 1915–1923 гг. в Османской империи, особенно в свете Февральской (1917 г.) и Октябрьской (1917 г.) революций в России, истории образования и падения Первой Республики Армения и навязанных Армении со стороны Кавбюро РСДРП (б) территориальных аннексий в 1920–1921 гг. И наконец, очень важно для молодого поколения знание исторического значения Армянской ССР для всестороннего развития созидательного потенциала армянского народа, приведшего к процветанию ее науки и культуры, обеспечившего всеобщую грамотность и заложившую основы для бескровного становления третьей армянской государственности – Республики Армения, независимого суверенного государства, во многом содействовавшего всенародному национально-освободительному движению по спасению армянского населения Нагорно-Карабахской автономной области от геноцида и провозглашению Нагорно-Карабахской Республики.

Осознавая всю опасность потери своих должностных кресел, авторы законопроекта из МОНКС 6 ноября 2019 г. были вынуждены выступить с официальным заявлением, в котором говорилось: «После принятия проекта (речь о законопроекте «О высшем образовании и науке». – А. Г.) научный совет любого университета будет вправе решить, что эти предметы в обязательном порядке должны преподаваться на всех факультетах».

Читатель вполне уместно может задаться вопросом: неужели в столь сложной международной обстановке, складывающейся в регионе Южного Кавказа и Ближнего Востока, в условиях безудержной гонки вооружений в Азербайджане (заметим, что бюджетные расходы на оборону и укрепление национальной безопасности Азербайджана в 2020 году намечено довести до \$2 млрд 266,8 млн, что на 20,9% больше показателя на 2019 год) и прямых угроз о военном решении Нагорно-карабахского конфликта вопросы преподавания истории армянского народа и религии, армянского языка и литературы являются наиболее актуальными? Отнюдь не умаляя их исключительную важность, думаю, трудно не согласиться с тем, что для наиболее разумного разрешения этой навязанной властями задачи необходимым условием является обеспечение безопасности существования двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. В любом другом случае нагнетание общественных

страстей вокруг вышеотмеченных вопросов, повторюсь, навязанных властями армянскому народу, чревато дальнейшим углублением раскола внутри армянского общества, что станет очередным вожделенным подарком апшеронскому султанату.

И вот на этом фоне Посольство США в Республике Армения распространило заявление, согласно которому: «В этом году помощь (имеется в виду со стороны США Армении. – А. Г.) составила \$60 млн, что на 40% больше по сравнению с прошлым годом. Это финансирование наряду со средствами, предоставляемыми Государственным департаментом США и Агентством по международному развитию, также включает программы Министерства энергетики США, Лесной службы США и Министерства обороны США. Правительство США этими средствами оказало содействие развитию демократии по многим направлениям, в частности: борьба с коррупцией, безопасность, энергетика, образование, обучение языку, лесные службы, права человека, гражданское общество, укрепление подотчетного и прозрачного госуправления, включая правоохранные органы, правосудие и судебную систему».

Дальше–больше.

«США за последние 27 лет содействовали Армении в развитии демократических процессов и развитии демократических институтов, и мы не намерены менять это особенно сейчас, когда демократия, как никогда, крепка в Армении. Именно поэтому с гордостью сообщаем, что в этом году содействие составляет более чем \$60 млн», – процитировали в диппредставительстве посла США в Армении Линн Трейси.

Весьма любопытная интерпретация и представление о «крепкости, как никогда, демократии в Армении» в представлениях американского посла, видимо, ассоциируется с хамскими нападками, имевшими место 6 июня 2018 года, на резиденцию Его Святейшества Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян Гарегина II в Св. Эчмиадзине со стороны бесчинствующих молодчиков – сторонников «народного премьера», выступающих с лозунгами типа «Новая Армения, новый Патриарх»; или же беспрецедентным налётом 14 августа 2018 года представителей ЛГБТ-сообщества на отделение полиции в Ереване с нанесением телесных травм двум сотрудникам полиции. Чем же, как не проявлением «крепкой демократии» по-американски, следует характеризовать действия приверженцев Никола Воваевича, незаконно проникших на территорию Национального Собрания РА 2 октября 2018 года и блокировавших выходы из здания парламента РА. Апогеем же проявления демократии по-американски, безусловно, следует признать призыв Пашиняна 20 мая 2019 года блокировать здания судов, расположенных в г. Ереване. На этом фоне не приходится говорить о беспрецедентном давлении на пред-

седателя Конституционного суда Республики Армения (КС РА) Грайра Товмасына, который не поддался шантажу властей, которые для достижения своих пагубных целей опустили до иезуитских преследований членов семьи председателя КС РА лишь за то, что Грайр Товмасын проявил высокую гражданственность, политическую волю и честность в исполнении своего служебного долга по защите Конституции РА от разного рода антинациональных по своей сути посягательств на Основной Закон страны. Можно привести и другие «жемчужины» проявления «крепкости демократии» в Армении по-американски: нападение 18 мая 2019 года сторонников Н. Пашиняна на одного из руководителей АРФ «Дашнакцутюн», патриота Армении и Арцаха Гранта Маргаряна, который в тот день прогуливался с внуками на площади, прилегающей к зданию Театра оперы и балета, или же заявление, прозвучавшее в тот же день там же, на митинге, из уст одного из его организаторов, активных и агрессивных сподвижников Пашиняна, с требованием пожизненного заключения второго президента РА Роберта Кочаряна. Причем сей бравый пашиняновский ободрот заявил, что «камнем размозжит голову президента Арцаха Бако Саакяна». На этом фоне нападение николвоваевской шпаны на пресс-клуб «Аели» («Зеркало») покажется лишь небольшим ростком проявления «крепкости демократии» со стороны представителей пашиняновской «зондеркоманды». Поясним читателям, о чем разговор. Так, 5 октября 2019 г. группа из четырех человек устроила нападение на пресс-клуб «Зеркало», руководимый Анжелой Товмасын, чудом уцелевшей оппозиционной журналисткой, являющейся автором и ведущей популярной телепередачи «Перед зеркалом». Нападавшие молодчики, условно определим как особей мужского рода, забросали яйцами двери пресс-клуба и обклеили их плакатами. Низость сих особей вызывает омерзение, ведь напали на офис, руководимый женщиной. Сама Анжела Товмасын случившееся охарактеризовала весьма лаконично: «Это посягательство на сайт, пресс-клуб и меня лично связано с моей оппозиционной позицией. Меня предупреждали, что на нашу семью могут оказать давление (Анжела Товмасын является родной сестрой председателя КС РА Грайра Товмасына. – А. Г.), учитывая ситуацию вокруг моего брата. Это полностью в стиле нынешней власти. Сегодняшнее хулиганство доказало это. Все участники должны понести наказание». Думается, что в приведении дальнейших свидетельств неоспоримости вывода Посольства США в РА о «крепкости, как никогда, демократии в Армении» нет нужды. Как говорится, доказательства налицо.

В продолжение темы об американской помощи отметим и то, что на 30 сентября 2019 г. отдельно от вышеназванной суммы в \$60 млн, полу-

ченных от правительства США, дополнительное финансирование в объеме более \$2 млн получили из Фонда Сороса 34 разного рода общественные организации для реализации все тех же задач «по поддержанию демократии в Армении, становлению гражданского общества, борьбе с коррупцией и пр., и пр.» Не приходится сомневаться в искренности оценок посла США в Армении Линн Трейси, так как «крепкость демократии» в Армении, к счастью, пока не оборачивается трагедией, как это имеет место быть в Соединенных Штатах. Не сомневаюсь, что в Посольстве Америки прекрасно осведомлены о том, что полиция США убивает больше американцев, чем их гибнет в Ираке, так озаглавлена и соответствующая статья, в которой, в частности, написано: «Начиная с 2015 года полицейские в Штатах убивают в среднем трех граждан в день. В 2018 году полиция США убила 992 человека. Среди убитых было 452 белых и 229 чернокожих, а также 164 латиноамериканцев и 40 представителей других рас (в 107 случаях расовую принадлежность определить не удалось). Учитывая то, что чернокожих в населении США всего 12,3%, а испаноязычных 16,3%, оказывается, что в афроамериканцев полиция в 2018 году палила в три раза чаще, а в латиноамериканцев – в полтора раза чаще, чем в белых жителей. Эта цифра – около тысячи убитых полицией американцев за год продолжала оставаться стабильной вот уже пять последних лет. Однако за шесть с половиной месяцев текущего года полицией в США было убито 566 человек».

Не приходится сомневаться, что реализация всех предложенных рекомендаций, которые щедро финансируются правительством США и разного рода соросовскими и подобными «благотворительными» фондами, приблизит нас к «заветному» идеалу, к наглядному олицетворению победы демократии и гражданского общества, становлению независимой судебной системы, словом, сделает Армению ближе, роднее Соединенным Штатам Америки. Пишу эти строки, и сердце наполняется гордостью за то, что благодарный народ Армении в меру своих скромных сил старается смягчить бремя американских властей. Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился. Так, в январе-июле 2019 года по банковской линии денежные поступления из США в РА составили \$151 млн 67 тыс., а отток денежных средств из Армении в США за тот же период составил \$163 млн 188 тыс., то есть чистый приток финансовых средств в РА из США составил минус \$12 121. Для сравнения заметим, что в январе-июле 2019 г. по банковской линии денежные поступления физическим лицам из России в Армению составили \$556 млн 135 тысяч, а отток финансов в Россию составил \$232 млн 880 тысяч, таким образом, чистый приток составил \$323 млн 255 тысяч (Вестник ЦБ РА, июль 2019 г., стр. 24). Такая вот статистика, уважаемый читатель.

При этом, естественно, возникает вопрос: чем обусловлено столь заботливое отношение наших американских коллег к Николу Воваевичу, себя любимому? Попробуем разобраться.

Итак, 18 января 2018 года в Кракове сопредседатели Минской группы ОБСЕ Игорь Попов (Россия), Стефан Висконти (Франция) и Эндрю Шофер (США) вместе с личным представителем действующего председателя ОБСЕ Анджеем Каспшиком после встречи с министрами иностранных дел Армении и Азербайджана распространили предложения по Нагорно-карабахскому урегулированию. В них, в частности, отмечалось:

- Возвращение Азербайджану семи районов – Агдама, Физули, Джебраила, Зангелана, Кубатлы, Кельбаджара и Лачина – при условии, что сохраняется коридор, связывающий Нагорный Карабах с Арменией.

- Решение окончательного правового статуса Нагорного Карабаха путем проведения всеобщего голосования, являющегося свободным волеизъявлением всего населения Нагорного Карабаха под эгидой ООН и ОБСЕ в согласованные между сторонами сроки, которые будут обязательными в правовом плане и будут соответствовать нормам и принципам международного права, учитывая, что поставленный на голосование вопрос или вопросы не должны ограничиваться и могут включить все варианты, касающиеся статуса.

- Полное урегулирование политических, торговых, экономических и гуманитарных связей в регионе.

- Восстановление добрососедского сотрудничества.

- Обеспечение полной стабильности региона Южного Кавказа.

В предложениях также отмечается: «Переселенцы (имеются в виду переселенцы из Армении. – А. Г.) при содействии международного сообщества покинут территории пяти районов (Агдама, Физули, Джебраила, Зангелана, Кубатлы). Гражданские власти Азербайджана войдут на указанные территории после того, как будут размещены международные миротворческие силы и выведены находящиеся сейчас в этих районах вооруженные силы. Международные миротворческие силы будут размещены вдоль административных границ бывшей Нагорно-Карабахской автономной области (НКАО), за исключением частей, входящих в состав Кельбаджарского и Лачинского районов. Кельбаджарский район останется под переходным мониторингом ОБСЕ».

Далее отмечалось: «В то же время, параллельно с принятием вышеуказанных мер, до определения окончательного статуса Нагорный Карабах должен быть наделен временным статусом, гарантирующим организацию его повседневной жизнедеятельности».

Напомним читателям, что за 8 месяцев до распространения указанных предложений Минской группы ОБСЕ в Армении состоялись выборы в

Национальное Собрание РА VI созыва, по итогам которых в парламент прошли Республиканская партия Армении, которая получила 49,12% (771 247 голосов), партия «Дашнакцутюн» – 6,57% (103 173), блок «Царукян» с 27,32% (428 965) и блок «Елк» – 7,77% (122 049). Так вот в предвыборной программе ни одной из этих партий и блоков по части Нагорно-карабахского урегулирования трудно найти положения, схожие по содержанию с предложениями МГ ОБСЕ. Отдельные формулировки, общие с предложениями МГ ОБСЕ, подходы по урегулированию конфликта были лишь у оппозиционного блока Армянский национальный конгресс – Народная партия Армении (АНК-НПА). Заметим, что по итогам выборов в НС РА VI созыва блок АНК-НПА получил 1,65%, или 25 975 голосов избирателей. Я вовсе не случайно привел эти данные. Они убедительно свидетельствуют о крайней непопулярности предложений МГ ОБСЕ среди избирателей Армении. Вместе с тем особо отметим, что содержащееся в этом распространенном документе положение: «Международные миротворческие силы будут размещены вдоль административных границ бывшей Нагорно-Карабахской автономной области (НКАО), за исключением частей, входящих в состав Кельбаджарского и Лачинского районов», – по сути предполагало размещение миротворческих сил вдоль 105-километровой границы, контролируемой вооруженными силами Республики Арцах, с Исламской Республикой Иран. Можно представить, какой бы была реакция дружественного Ирана, согласись армянская сторона с этими предложениями МГ ОБСЕ, в случае реализации которых Иран на своих границах увидел бы миротворцев из США, страны, являющейся сопредседателем Минской группы ОБСЕ. Не трудно было бы угадать и реакцию нашего стратегического союзника России, окажись американские миротворцы в этом регионе. Однако мы вправе предположить, что на это власти Армении не могли бы пойти. Окажись же в зоне конфликта лишь российские миротворцы, что, по моему глубокому убеждению, в сложившихся условиях является единственно разумным выходом, не приходится сомневаться, что такой ход развития событий вызвал бы острую негативную реакцию с американской стороны. Подобное утверждение, вне всякого сомнения, имеет под собой основу. В обоснование сказанного приведу выдержку из интервью президента Республики Беларусь Александра Лукашенко, которое косвенно подтверждает сказанное. Так, 14 декабря 2018 года президент Беларуси на встрече с российскими журналистами рассказал о предложениях по участию России и Беларуси в разрешении Нагорно-карабахского конфликта. Обращаясь к президенту Армении Сержу Саргсяну, он отметил: «Откровенно сказал: слушай, как они говорят (имеет в виду азербайджанскую сторону. – А. Г.), оккупировали 7 районов. И мы с В. Путиным заняли консолидированную позицию (это было 14 ок-

тября 2016 г. в Ереване на сессии ОДКБ с участием глав государств-участников. – А. Г.): Серж, отдай эти 5 районов. Какая причина не вернуть их, они же пустуют. Он говорит: если я возвращаю, они там дорогу переобрежут, оккупируют Карабах и прочее. И мы с В. Путиным четко пообещали, что мы введем свои войска и это не позволим (при азербайджанцах это говорили). Он сказал: нет, мы на это не пойдем. Мы этого не хотим».

Что же, уважаемый читатель, делать какие-то выводы лишь на основании доступной нам информации в столь сложном вопросе, думаю, будет контрпродуктивно. Я уверен лишь в одном: ни второй президент Армении Роберт Седракович Кочарян, ни третий президент РА Серж Азатович Саргсян в урегулировании Нагорно-карабахского конфликта ни при каких обстоятельствах не пошли бы на какой-либо компромисс, который не гарантировал безопасность Республики Арцах. Ведь с обретением Нагорным Карабахом независимости связаны самые светлые страницы не только их биографий, но и новейшей истории армянского народа. Однако проведем аналогию с тем, как выразился в своей речи в Палате общин 1 марта 1848 года лорд Палмерстон: «Поэтому я утверждаю, что недальновидно считать ту или иную страну неизменным союзником или вечным врагом Англии. У нас нет неизменных союзников, у нас нет вечных врагов. Лишь наши интересы неизменны и вечны, и наш долг – следовать им».

Так вот «вечные интересы» США, почему бы нет, и Израиля диктуют им следовать по курсу, обеспечивающему размещение американских миротворцев вдоль 105-километровой границы соприкосновения вооруженных сил Республики Арцах, сосредоточенных в зоне безопасности, с Ираном. И именно в этом свете следует рассматривать один из главных побудительных мотивов поддержки Западом государственного переворота, совершенного в Армении в апреле–мае 2018 года. Надо полагать, что заокеанскими стратегами была поставлена задача любой ценой привести к власти своего, образно выражаясь, «сукиного сына», который без оглядки подмахнет и поставит свою подпись под документом, открывающим путь к размещению американских миротворцев в зоне конфликта. А такого «лидера» и искать-то не пришлось, так как его готовили загодя, рукотворно «творили» его революцию и биографию на протяжении последних десяти лет. Оговоримся, что из действующих политиков на сие действие были готовы лишь соратники первого президента РА, лидера АНК Левона Тер-Петросяна. И как тут было не вспомнить Никола Воваевича, который 22 мая 2001 года в своей статье под заглавием «Землю сохраняют любовью, знайте» в газете «Айкакан жаманак» написал: «Меня удивляет, что в стране есть люди, которые питают иллюзии касательно взятых, если хотите освобожденных, если хотите оккупированных территорий. Я не

принимаю точки зрения, что хорошая дипломатия может добиться того, чтобы эти территории не были сданы Азербайджану. Оставив свое, хотим быть хозяевами чужого».

Заметим, что от этих своих крамольных мыслей Никол Воваевич и в дальнейшем публично так и не отрекся, в отличие от «обличительных» определений касательно членства Армении в ЕАЭС и ОДКБ. Словом, Никола Воваевича при самом деятельном участии многочисленных сороковских выкормышей, активистов ЛГБТ- сообщества, членов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и десятков тысяч жаждущих перемен граждан Армении далеко не случайно привели к власти. В должности премьер-министра, когда вопрос касался урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, он изворачивался как уж на сковородке. Сперва сварганил глупость, сказав, что граждане Республики Арцах за него не голосовали, а стало быть, не наделили его полномочиями вести от их имени переговоры по Нагорно-карабахскому урегулированию. В скором времени, поняв, что этот номер не проходит, он уже в августе 2019 года в Степанакерте заявил, что «Карабах – это Армения, и точка», тем самым определив ненужность МГ ОБСЕ, то есть нанеся сокрушительный удар по переговорному процессу. Заметим, уважаемый читатель, что неделей ранее, 3 ноября т. г., в прямом эфире на своей странице в Facebook «народный премьер» превзошел самого себя разными витиеватыми предложениями, ничего общего не имеющими с действительностью. Так, ему показалось, что сработает испытанный прием – озвучить в эфире далекие от реальности постулаты в надежде, что само их озвучивание окажет на подсознание зрителей нужное ему самому, Николу Воваевичу, себя любимому, воздействие: «Сейчас вводят в обращение тезис о том, что, поскольку правительство или премьер-министр, я лично, не соглашаются пойти на уступки, или, извините, если скажу очень грубо, не соглашаются сдать земли, это означает, что переговоры зашли в тупик, и вот начали пугать людей войной, и конкретно под эти темы выделяются конкретные бюджеты, проводится пропаганда и так далее».

Расчет Пашиняна прост – ведь удалось же ему единожды своими популистскими заявлениями оболванить сотни тысяч наших граждан, более того, полтора года пудрить их мозги разного рода «сенсационными» разоблачениями и заявлениями о заговоре против него, «народного премьера» то в Арцахе, то в Армении некими реваншистами. Обуреваемый подобными мыслями, наш герой, видать, призадумался: а почему бы не попробовать сделать это еще раз, теперь уже спекулируя на Карабахском конфликте. В том же прямом эфире он сказал: «Переговоры ведутся по той логике, что любое решение вопроса должно быть приемлемым для народов Армении, Карабаха и Азербайджана, а его задача

– достижение решения приемлемого для армянского народа». Обратите внимание, уважаемый читатель, что его последнее утверждение напрочь перечеркивает в том же предложении ранее выраженную мысль. Но ему важно другое – уйти от какой-либо ответственности в этом вопросе.

«Решения должны приниматься в общенациональном формате, вплоть до проведения референдума, но эти обсуждения не столь уместны, поскольку мы говорим о стратегии (согласитесь, уважаемый читатель, что, бесспорно, это слова стратега галактического масштаба. – А. Г.), то есть наша задача – добиться в переговорном процессе такого решения, которое будет приемлемым для нашего народа», – подчеркнул Никол Воваевич.

Признаемся, уважаемый читатель, что это «новое слово» в Карабахском урегулировании. По его логике второй и третий президенты Армении Роберт Кочарян и Серж Саргсян, прошедшие через горнило Нагорно-Карабахской национально-освободительной войны и внесшие неоценимый вклад в победу, в течение 20 лет руководства РА били в баклуши и даже не могли представить себе, догадаться, что решение должно быть приемлемо для армянского народа – граждан Республики Арцах и Республики Армения, более того, оно не должно разочаровать армянскую Диаспору, которая в 1992–1994 годах, сплотившись воедино, оказала существенную помощь в достижении победы.

Заметим уважаемому читателю, что примитивные художества Никола Воваевича, преследующие цель всеми способами увилить от конкретных шагов, которых заокеанские кукловоды от него ждут по Нагорно-карабахскому урегулированию, изначально были обречены на провал. Так, 1 марта 2019 года сопредседатели МГ ОБСЕ вновь выступили с совместным заявлением, в котором, как и в заявлении от 18 января 2019 года, говорится: «Ссылаясь на некоторые противоречивые недавние публичные заявления по существу процесса Минской группы (видимо, не без участия Никола Воваевича. – А. Г.), сопредседатели подтверждают, что справедливое и прочное урегулирование должно основываться на основных принципах Хельсинкского Заключительного акта, включая, в частности, неприменение силы или угрозы силой, территориальной целостности и равных прав и самоопределения народов. В него также должны быть включены дополнительные элементы, предложенные президентами стран-сопредседателей в 2009–2012 годах, в том числе: возвращение территорий, окружающих Нагорный Карабах, под контроль Азербайджана; временный статус Нагорного Карабаха, обеспечивающий гарантии безопасности и самоуправления; коридор, соединяющий Армению с Нагорным Карабахом; будущее определение окончательного правового статуса Нагорного Карабаха посредством юридически обязательного волеизъ-

явления; право всех внутренне перемещенных лиц и беженцев на возвращение в свои прежние места жительства; международные гарантии безопасности, которые будут включать миротворческую операцию».

При этом сопредседатели подчеркивают, что эти принципы и элементы должны быть основой любого справедливого и прочного урегулирования конфликта и должны рассматриваться как единое целое. Особо подчеркивается, что любая попытка поставить одни принципы или элементы над другими сделает невозможным достижение сбалансированного решения. То, что это заявление было распространено еще в марте 2019 года, далеко не случайно. Месяцами ранее, 9 декабря 2018 года, состоялись внеочередные выборы в Национальное Собрание РА VII созыва, по итогам которых блок «Мой шаг», руководимый Николом Пашиняном, получил 88 мандатов, или 66,67% от общего числа депутатов, и, естественно, те силы, которые собственно и привели его к власти, ожидали долгожданного решения, о котором еще 24 октября 2018 года на пресс-конференции по итогам визита в Азербайджан заявил советник президента США по вопросам национальной безопасности Джон Болтон: «Я приехал сюда, чтобы более детально ознакомиться с вопросом. США понимают, что урегулирование нагорно-карабахского конфликта представляет стратегическую важность ... *Мой визит не означает изменения позиции США, или что я привез новые предложения* (подчеркнуто мною. – А. Г.) ... Если Пашинян и его политическая партия по итогам выборов получат сильный мандат, это будет хорошей возможностью для решительных шагов в вопросе урегулирования».

Думается, дальнейшие комментарии излишни и именно с этих позиций следует рассматривать последние заявления посла США в РА Линн Трейси, которая восторженно отозвалась «о крепкости, как никогда, демократии в Армении», особо отметила о 40-процентном росте финансовой помощи со стороны Соединенных Штатов Армении в 2019 году. Складывается впечатление, что продление ареста второго президента РА Роберта Кочаряна было вполне ожидаемым, как, впрочем, и посещение послом США в РА Республиканской партии Армении, критика со стороны лидеров которой популиста Никола Воваевича, видимо, недопустима, так как ослабляет его волю «для решительных шагов в вопросе урегулирования».

Вместе с тем, уважаемый читатель, хочу обратить ваше внимание на то, что я не готов утверждать о полном отсутствии консенсуса между вторым и третьим президентами РА, с одной стороны, и «народным премьером» – с другой во всех без исключения вопросах. Консенсус такой имеется. Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился. Политика Никола Воваевича в некотором роде перекликается с политикой Роберта

Седраковича и Сержа Азатовича в одном, правда, при разных побудительных мотивах, а именно: в полном нивелировании политического поля Армении, создании обстановки, формирующей в сознании хотя бы думающей общественности ошибочного мнения, что будущее Армении обусловлено исключительно тем, на кого из них троих сделает выбор наше общество. Именно этой цели в конечном итоге служит создание все новых и новых партий, причем в основном с весьма образованными учредителями, которые, однако, в силу объективных причин не смогут в короткие сроки заручиться поддержкой существенной части армянского общества. Такое положение дел, безусловно, на руку Пашиняну, который уже возомнил, что является таким единственным, безальтернативным лидером нации. Не говоря уже о том, что динамика политических процессов, сложившаяся в Республике Армения и Республике Арцах, позволяет нашему стратегу галактического масштаба оправдаться перед заокеанскими кукловодами за затягивание процесса «для решительных шагов в вопросе урегулирования» Карабахского конфликта. Конечно, можно было более детально остановиться на этих вопросах, но это тема отдельного анализа. А так Никол Воваевич, подобно калифу на час, продолжает кайфовать в должности премьер – министра Республики Армения.

А где же выход? Естественно, что в весьма сложных условиях, в которых оказалась Республика Армения, единственно приемлемый выход из сложившегося положения заключается в консолидации всех здоровых сил Армении и Арцаха на основе совместно выработанной программы инклюзивного экономического развития двух армянских государств с широким использованием в них SMART-технологий с четким определением:

- 1) поставленных перед двумя армянскими государствами конкретных целей социально-экономического развития;
- 2) доступных для широких слоев населения разъяснений возможности их достижения;
- 3) обоснований первоочередности и важности поставленных целей;
- 4) указаний этапов и сроков достижения поставленных целей;
- 5) оглашением конкретных результатов, на которые может рассчитывать наше общество в случае достижения поставленных целей.

Не хочется сомневаться, что такой подход будет по душе и послу США в РА уважаемой госпоже Линн Трейси, так как при реализации подобного подхода в решении назревших задач мы станем свидетелями укрепления демократии в Армении не на словах, а на деле; дальнейшего развития гражданского общества, придания системности в борьбе с коррупцией. Использование \$60 млн американской помощи для осуществления и воплощения в жизнь подобной программы, уверен, убедит даже

ныне колеблющихся наших граждан, которые сомневаются в бескорыстности этой помощи, наглядно покажет всем сомневающимся, что США на самом деле готовы содействовать достижению ими же задекларированных благородных целей, не буду повторяться, каких именно. Все остальное, не созвучное сказанному, воспримется сознательными гражданами Армении не иначе, как перенятие столь уважаемой страной, каковой являются Соединенные Штаты Америки, николвоваевского популизма. Увы, сказанное не есть преувеличение.

Уверен, что читатель может вполне резонно задаться вопросом: а как же с обеспечением вопросов безопасности двух армянских государств? И он, конечно, будет прав. Что ж, визит в Армению министра обороны России Сергея Шойгу и достигнутые 29 октября т. г. договоренности с министром обороны РА Давидом Тонояном об увеличении мощности и боевого потенциала 102-й российской военной базы, дислоцированной в Армении, почти в два раза, говорят сами за себя. Более того, в случае принятия Пашиняном «решительных шагов в вопросе урегулирования» Карабахского конфликта по лекалам Джона Болтона, не приходится сомневаться, что роль 102-й российской военной базы для реализации исчерпывающей миротворческой миссии, исключающей допущение в зону конфликта вооруженных сил стран-сопредседателей МГ ОБСЕ, одновременно являющихся членами НАТО, трудно будет переоценить. Что же касается вопросов обеспечения безопасности Республики Арцах, то я убежден, что одновременное вступление Азербайджана и Республики Арцах в качестве самостоятельных субъектов международного права в ОДКБ и ЕАЭС явится гарантией безопасности и альтернативой войне. Более подробно с моими подходами по данному вопросу читатель может ознакомиться в статье, опубликованной 14 октября 2019 г. в ИА REGNUM под заглавием «Азербайджан и Арцах в ЕАЭС и ОДКБ – гарантия безопасности. Альтернатива войне».

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на тревожной ноте. Благо в Армении еще не перевелись люди, которые черпают в себе силы, осмысливая жизненный подвиг выдающихся сынов армянского народа, которые в суровые годы Великой Отечественной войны 1941–1945 гг. ковали победу, затем своим самоотверженным трудом создавали будущее могучей страны – Союза Советских Социалистических Республик. Уважаемый читатель, это не ностальгия по годам моей молодости, а внутреннее убеждение в том, что осмысление ратного и трудового подвига советского народа поможет нам понять все происходящее сейчас. На днях состоится презентация второго издания книги воспоминаний выдающегося государственного деятеля Советской

Армении, ветерана Великой Отечественной войны, с честью прошедшего боевой путь со скамьи курсанта военного училища из подмосковного Нахабино до Будапешта, Алексана Матевосовича Киракосяна под заглавием «Воспоминания и раздумья на пороге заката». Я имел счастье со школьных лет быть знакомым с Алексеем Матвеевичем (так его величали родные и близкие ему люди), так как после окончания войны он работал и дружил с моим отцом, Мамиконом Арташесовичем Гегамяном, известным партийным и государственным деятелем Советской Армении. Алексей Матвеевич, этот незаурядный армянин, занимая высокие государственные должности (министра, заведующего отделом организационно-партийной работы ЦК КП Армении, первого заместителя председателя Совета Министров Армянской ССР), воспринимался в народе как ревностный защитник наших семейных, христианских традиций, как ангел-хранитель талантливых армянских деятелей культуры – писателей, поэтов, художников, артистов, а также начинающих политиков. Запомнился связанный с ним примечательный случай. Как-то захворал талантливый народный поэт Армении Амо Сагиян. Мастера пера поместили в небольшой палате бывшей в советские времена престижной больницы. Алексей Матвеевич позвонил мне, к этому времени отставному мэру г. Еревана (дело было летом 1991 года), и попросил заехать за ним, чтобы мы вместе навестили в больнице Амо Сагияна. Будучи не ахти каким водителем, зато за рулем собственных «Жигулей» 07-й марки, мы с Матвеевичем поехали навестить незаурядного воспевателя земли армянской. По дороге в больницу от Алексея Матвеевича я узнал, что Амо Саакович сильно хандрит и находится в полной апатии, и передо мной была поставлена задача суметь каким угодно способом убедить его выйти на свежий воздух, благо рядом с больницей было живописное ущелье реки Раздан. При встрече с мастером я прибегнул к хитрости, за что все еще каюсь, хотя мое лукавство пошло во благо, и сказал мастеру, что нуждаюсь в совете старших, а больница – не лучшее место для откровенных бесед. Видимо, Амо Сааковичу показалось, что я тяжело переживаю свою отставку, когда, будучи полон энергии и планов по развитию города Еревана, я подал заявление об увольнении с должности мэра г. Еревана. Однако разговор сейчас не об этом. Амо Сагиян поверил мне и буквально преобразился на глазах, сказав: – Матвеевич, Арташесу надо помочь, поедem куда-нибудь посидим и обсудим, что будем делать. Мы провели более трех часов вместе и при этом обсуждали животрепещущие проблемы – нет, нет, уважаемый читатель, не касательно меня, а Республики Армения в целом. Ведь время было тревожное. К власти в Армении пришли аодовцы во главе с Левоном Тер-Петросяном. Не скрою, что из общения с этими великими армянами я извлек большой жизненный урок. За плечами Алексея Мат-

веевича к тому времени были сотни созданных предприятий легкой, пищевой и местной промышленности, десятки, если не сотни, построенных сельских школ, детских садов, домов культуры, десятки тысяч гектаров освоенных земель. А самое главное – большая плеяда воспитанных им партийных, советских и хозяйственных руководителей. Про подлинно национальную, идущую из глубины веков мудрую поэзию Амо Сагияна написана не одна диссертация. Я всего лишь могу сказать, что напиши он свое одно стихотворение «При слове Армения» («Հիշիւնքի փութի»), то уже этим обессмертил бы себя, ну прямо как Маргарет Митчелл, которая обессмертила себя своим единственным романом «Унесенные ветром».

И сейчас, раздумывая об этой незабываемой встрече, хочу передать свои ощущения, сравнить их с чем-то понятным и родным для советского, русского человека, россиянина. И на память приходит глубоко философский советский художественный фильм «Всё остается людям». Так вот до последней минуты своей жизни эти выдающиеся сыны армянского народа, Алексан Киракосян и Амо Сагиян, как и герой фильма академик Дронов, роль которого блестяще исполнил Николай Черкасов, боялись не успеть довести дело всей своей жизни до конца – увидеть сильную духом, сплоченную воедино армянскую нацию, безопасно создающую в двух армянских государствах – Республике Армения и Нагорно-Карабахской Республике. В случае с Алексеем Матвеевичем имеем то, что его жизненный подвиг описан в книге «Воспоминания и раздумья на пороге заката», причем в этой книге непредвзято описаны документальные факты из его военных и трудовых будней. Убежден, что прочитав ее второе издание, приуроченное к 100-летию со дня рождения А. М. Киракосяна, у читателей взойдет на душе солнце. Читая же стихи Амо Сагияна, невольно будешь испытывать чувство гордости за то, что ты армянин, за тернистую, но всепобеждающую историю, историю армянского народа, который на протяжении веков черпал силу в армянском языке, в своей незыблемой вере в Бога, в Армянскую Апостольскую Святую церковь, не будь которой, наш народ не смог бы столь достойно пройти сквозь тернии истории и создать свою независимую государственность – Республику Армения и Республику Арцах. И в конце хотелось бы сказать: «Со 100-летним юбилеем, Алексей Матвеевич!».

P.S. Когда писались эти строки, мне позвонил известный публицист Артем Хачатурян и пригласил на концерт Камерного оркестра Армении с участием своего одиннадцатилетнего сына, талантливого и виртуозного скрипача Александра Хачатуряна, который состоится 23 ноября т. г. Поинтересовавшись о творческих планах Алика, я еле сдержал свои эмоции. В настоящее время это юное дарование денно и ночью готовится к

концерту с Берлинским филармоническим оркестром, на котором мечтает исполнить Концерт для скрипки с оркестром № 1 Дмитрия Шостаковича, который должен состояться в Берлине в день 75-летия Великой Победы советского народа в Великой Отечественной войне. Пожелаем же удачи Алику Хачатуряну – этому юному таланту из Армении.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ԱՌՈՂՋ ՌԺԺԵՐԻ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄԸ՝ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆ

Հայաստանում վերջին շաբաթներին ծավալվող իրադարձությունները կարող էին դառնալ հոլիվուդյան հետաքրքրաշարժ թրիլերի փայլուն սցենար: Եվ կասկածից վեր է, որ մերօրյա Հայաստանի կյանքի վրա հիմնված սցենարի էկրանավորումը եթե հանձն առներ, օրինակ, արդիականության մեծագույն ռեժիսոր, մետր Մարտին Չարլզ Սկորսեզեն, ապա, անշուշտ, այդ ֆիլմը հերթական «Օսկարը» կբերեր կինոյի այդ նշանավոր վարպետին: Մ.Սկորսեզեի «Ուրացողները» ֆիլմի նմանողությամբ Հայաստանի մասին ֆիլմը կարելի էր կինովարձույթ մտցնել «Ուրացողը Իջևանից» վերնագրով: Այո, հարգելի ընթերցող, արդեն հավանաբար կռահեցիք, որ այդ ֆիլմի գլխավոր հերոսն իրավամբ պետք է դառնա Հայաստանի «ժողվարչապետ»՝ իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վովակիչ Փաշինյանը: Իսկ այդ ի՞նչ հերոսական բան է արել Փաշինյանը, որպեսզի նրա արարքներն անմահացնեն, ինչպես «Հերակլեսի սխրանքները» ֆիլմում, և դրանով իսկ հարստացնեն համաշխարհային կինեմատոգրաֆի գանձարանը: Ավաղ, այս հակահերոսը 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից և Հայաստանում իշխանությունը զավթելուց հետո անցած մեկուկես տարում շատ բան է հասցրել անել: Նա ծանր վերքեր է հասցրել և շարունակում է հասցնել հայ ժողովրդի ինքնագիտակցությանը, մեր ազգային ինքնությանը, հայ ազգի՝ հազարամյակների ընթացքում ձևավորված գեներտիկ կոդին: Չեն հոգնեցնի ընթերցողներին Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու, Նորին Սուրբ Օծություն, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին II-ի հասցեին նրա կողմնակիցների անկիրթ հարձակումների մանրամասների, նիկոլվովակիչյան երկրպագուների ցինիկ ու սրբապիղծ գործողությունների մասին հիշատակումով, որոնք ահա արդեն մեկուկես տարի իշխանությունների թողտվությամբ (իմա՝ խրախուսմամբ) կատարվում են մեր հարյուր հազարավոր քաղաքացիների աչքերի առջև: Հայաստանի քաղաքացիների, որոնք մի ինչ-որ ընդարմացման, տրանսի մեջ են հակազգային ջահելների սատանայական գործողություններից, որ քաջալերվում են իրենց կուռքի՝ Նիկոլ Վովակիչի կողմից:

Ավաղ, նայելով ոչ վաղ անցյալին՝ գալիս ես այն եզրակացության, որ գործվող չարիքը լոկ առաջին դրսևորումներն են հայ ժողովրդի գորովանքով պահպանվող ավանդույթների պլանաչափ խափանման, մեր հասարա-

կության անսասան բարոյական հիմքերի խարխլման, որ հենվում են Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու (ՀԱԵ) հանդեպ մեր հավատի վրա: Այժմ արդեն օրակարգում գլխավոր տեղ է զբաղեցրել նիկոլվովակիչյան կառավարության նոր հակազգային գաղափարը: Այսպես, մի քանի օր առաջ Հայաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը (ԿԳՄՍՆ) մշակեց օրենք «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին», ըստ որի՝ «Հայոց լեզու», «Հայոց պատմություն» և «Հայ գրականություն» առարկաները ոչ հումանիտար ֆակուլտետների ուսանողների համար այլևս պարտադիր չեն լինի: Դրան հավելենք, որ անցած շաբաթ ԿԳՄՍ փոխնախարար Ա.Անափիոսյանը հարցազրույցում ասաց, որ պետք է միացնել «Հայ եկեղեցու պատմություն» առարկան «Հայոց պատմությանը»: Այս ամենը սպասելի էր, համենայն դեպս՝ տողերիս հեղինակի համար, որը «Ժողովարչապետի» և ԿՕ-ի բոլոր գործողությունները բացատրում է «ոնց որ տերն է, նույնն էլ խերն է» ասացվածքով:

Կարծում եմ, շատ կարևոր է նշել, թե ինչպես արձագանքեց այս բարեհիմարություններին մեր Նիկոլ Վովակիչը: «Մենք պետք է ունենանք ընդհանուր պատմություն, որպեսզի ինքներս մեզ ավելի լավ ուսումնասիրենք մեր բոլոր հաջողություններով և անհաջողություններով: Գերագույն հոգևոր խորհրդի նիստում (որը տեղի էր ունեցել մի քանի օր առաջ Նորին Սուրբ Օծություն, Ծայրագույն պատրիարք, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին II-ի նախագահությամբ – Ա. Գ.) ես ասացի, որ հայ եկեղեցու պատմությունը պետք է պատշաճ ձևով ներկայացված լինի Հայաստանի ընդհանուր պատմության մեջ», – Facebook-ի ուղիղ եթերում ս.թ. նոյեմբերի 4-ին ասաց Ն.Փաշինյանը: «Այսօր առավոտվանից ցանկանում եմ թարգմանել open minded անգլերեն արտահայտությունը (բան չես կարող ասել, զբաղված մարդ է մեր Նիկոլ Վովակիչը, ընդ որում՝ լայն մտահորիզոնով, ուստի ստիպված է դիմել անգլերեն արտահայտությունների: Դե, ինչ անենք, որ թերի բարձրագույն կրթություն ունի, փոխարենը մտքի թռիչքը տեսնեք: Մի խոսքով՝ իմացիր մերոնց – Ա. Գ.): Մենք պետք է գտնենք պատասխանները քննարկումներում, կշռադատենք փաստարկները, օգտագործենք հաջող միջազգային փորձը»:

Նա նաև կոչ արեց պերֆորմանսները «սատանայականություն» չանվանել (խելացի է, ախր ամեն ինչից տեղյակ է) և հանդուրժողաբար վերաբերվել հեթանոսներին (նկատի ունեք ցածրահարգ ներկայացումը, որի բեմականացման համար վճարվել է պետության կողմից, որն առաջ է բերել քաղաքացիների արդարացի ցասումը): «Այսպես մենք աստիճանաբար կգլորվենք մինչև ինկվիզիցիա, կսկսենք այրել մարդկանց», – գնահատականների իր ջրվեժն այսպես սանձեց այս հաշվով՝ միանգամայն անտեղի որպես օրինակ վկայակոչելով հայ մեծ բանաստեղծ Եղիշե Չարենցին, որի առանձին ստեղծագործություններ խորհրդային ժամանակներում համարվել են ցենզուրայից դուրս: Ինչ վերաբերում է «Հայոց լեզու», «Հայոց պատ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մություն» և «Հայ գրականություն» առարկաների դասավանդմանը, ապա Նիկոլ Վովակիչը նշեց. «Ի՞նչ խնդիր ենք մենք դնում մեր բուհական համակարգի առաջ: Խնդիր ենք դնում, որպեսզի մեր բուհական համակարգը մրցունակ լինի: Երկարաժամկետ հեռանկարում պետք է լինի մրցունակ առաջատար բուհերի հետ («Հայոց լեզվի», «Հայոց պատմության» և «Հայ գրականության» ուսուցումը, «Ժողովարչապետի» կարծիքով, հավանաբար խստիվ արգելակում է այդ նպատակին հասնելը – Ա. Գ.): Հիմա դիտարկենք «Հայոց լեզվի», «Հայոց պատմության» և «Հայ գրականության» պարտադիր դասավանդումը մեր բուհերում: Հարց. համարվո՞ւմ են արդյոք անգլերենը և ԱՄՆ պատմությունը պարտադիր առարկաներ Հարվարդի համալսարանում (իզուր չէ, որ Նիկոլ Վովակիչի երկրպագուները իրավամբ նրան համարում են տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործիչ, դե, իսկապես, ոնց որ «Զգուշացիր ավտոմեքենայից» ֆիլմից լինի, երբ ինքնագործ թատրոնի ռեժիսորը՝ Եվգենի Եվստիգնևի փայլուն կատարմամբ, բազմանշանակ հայտարարում է. «Ժամանակը չէ՞, արդյոք, բարեկամներս, ձեռնամուխ լինենք Վիլյամին, մեր Շեքսպիրին»: Մի խոսքով՝ Փաշինյանը կոչ է անում հավասարվել Հարվարդին, ոչ՝ ավելի ցածր – Ա. Գ.), և բոլոր ուսանողները պարտադիր պետք է ուսումնասիրեն դրանք՝ անկախ ընդունած մասնագիտությունից»:

Կարդալով այս նորահայտ ուսյալ Տարասի դատարկաբանությունը՝ ուզում ես նրա համար բացել այբբենական ճշմարտություններ այն մասին, որ այսօր, ինչպես երբևէ, կարևոր է մեր ուսանողների մեջ սերմանել հայ ժողովրդի հազարամյակների էվոյուցիայի իմաստավորման կարողությունները, մանավանդ գլոբալացման և բուռն ընթացող քաղաքակրթական գործընթացների մեր օրերում: Չափազանց կարևոր է ձևավորել նրանց մեջ հայ ինքնությանը սպառնացող մարտահրավերներին դիմակայելու հմտություններ մշակելու կարողությունը: Բայց որտեղի՞ց իմանա Facebook-յան օյիններով գերգբադված Նիկոլ Վովակիչը, որ այդ հարցերն այսօր ձեռք են բերում բացառիկ հրատապություն հայ ժողովրդի պատմության կոպտագույն կեղծումների պայմաններում, որը համակարգային պետական հիմքի վրա իրականացվում է Թուրքիայի և Ադրբեջանի կողմից: Չէ՞ որ հենց մեր տազնապալի ժամանակ են հատուկ նշանակություն ստանում հայ քաղաքական մտքի ձևավորման նախապատմության խոր գիտելիքները, այն մտքի, որը XVII–XIX դարերում հայ ժողովրդին օբյեկտիվորեն բերեց բախտորոշ քաղաքական կողմնորոշման, այն է՝ եղբայրական դաշինքի Ռուսաստանի, ռուս մեծ ժողովրդի հետ: Անշուշտ, ազգային անվտանգության այս գործիքանու լիակատար տիրապետումն առանց այս գործընթացներում Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու և հայոց լեզվի դերի իմաստավորման՝ անհնար է: Այդ գործընթացում դժվար է գերազնահատել Հայկական հարցի առաջացման ակունքների, Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին միջազգային դիվանագիտության պատմության մեջ դրա տեղի իմա-

ցության անհրաժեշտությունը: Այս առնչությամբ անպայման պետք է խոսել պատշաճ գիտելիքների տիրապետելու անհրաժեշտության մասին՝ պատմական գործընթացների, որոնք նախորդել են 1915–1923թթ. Օսմանյան կայսրությունում իրականացված Հայոց ցեղասպանությանը, հատկապես Ռուսաստանում Փետրվարյան (1917թ.) և Հոկտեմբերյան (1917թ.) հեղափոխությունների լույսով, Հայաստանի առաջին Հանրապետության կազմավորման ու անկման և ՌՍԴ(Բ)Կ Կապբյուրոյի կողմից 1920–21թթ. Հայաստանին պարտադրված տարածքային անեքսիաներն անկանխակալ վերլուծելու համար: Եվ վերջապես, շատ կարևոր է, որ երիտասարդ սերունդն իմանա Հայկական ԽՍՀ պատմական նշանակության մասին՝ հայ ժողովրդի ստեղծարար պոտենցիալի համակողմանի զարգացման համար, որը բերեց նրա գիտության ու մշակույթի բարգավաճման, ապահովեց համընդհանուր գրագիտություն և դրեց երրորդ հայկական հանրապետության՝ Հայաստանի Հանրապետության, անկախ ինքնիշխան պետության անարյուն կայացման հիմքերը, շատ բանով օժանդակելով համաժողովրդական ազգային-ազատագրական շարժմանը Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի հայ բնակչությանը ցեղասպանությունից փրկելու և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հռչակման համար:

Գիտակցելով իրենց զբաղեցրած աթոռները կորցնելու վտանգը՝ ԿԳՄՍՆ օրինագծի հեղինակները 2019թ. նոյեմբերի 6-ին ստիպված էին հանդես գալ պաշտոնական հայտարարությամբ, որում ասվում է. «Նախագծի ընդունումից հետո (խոսքը «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» օրինագծի մասին է – Ա. Գ.) ցանկացած համալսարանի գիտական խորհուրդ իրավունք կունենա որոշել, որ այդ առարկաները պարտադիր կարգով պետք է դասավանդվեն բոլոր ֆակուլտետներում»:

Ընթերցողը միանգամայն տեղին կարող է հարց տալ. մի՞թե այսքան բարդ միջազգային իրադրությունում, որն ստեղծվել է Հարավային Կովկասի և Մերձավոր Արևելքի տարածաշրջաններում, Ադրբեջանում անգուսպ սպառազինությունների մրցավաքի (նշենք, որ Ադրբեջանի պաշտպանության և ազգային անվտանգության ամրապնդման բյուջետային ծախսերը 2020թ. ծրագրված է հասցնել \$2 մլրդ 266,8 մլն-ի, ինչը 20,9%-ով ավելի է 2019թ. ցուցանիշից) և Ղարաբաղյան հակամարտությունը ռազմական ճանապարհով լուծելու ուղղակի սպառնալիքների պայմաններում հայ ժողովրդի և կրոնի պատմության, հայոց լեզվի ու հայ գրականության դասավանդման հարցերն առավել հրատապ են: Բնավ չնսեմացնելով դրանց բացառիկ կարևորությունը՝ կարծում եմ, որ դժվար է չհամաձայնել այն բանի հետ, որ իշխանությունների պարտադրած խնդրի առավել բանիմաց լուծման համար անհրաժեշտ պայման է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության գոյության անվտանգության ապահովումը: Ցանկացած այլ պարագայում հանրային կրթերի բորբոքումը վերոնշյալ հարցերի շուրջ, կրկնում եմ, պարտադրված

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

իշխանությունների կողմից հայ ժողովրդին, հղի է հայ հասարակության ներսում հետագա պառակտման խորացմամբ, ինչը կդառնա հերթական բաղձալի նվերը ավիշերոնյան սուլթանությանը:

Եվ ահա այս ֆոնին Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ դեսպանությունը տարածել է հայտարարություն, որի համաձայն. «Այս տարի օգնությունը (նկատի ունեն Հայաստանին ԱՄՆ-ի կողմից – Ա. Գ.) կազմել է \$60 մլն, ինչը 40%-ով ավելին է անցած տարվա համեմատ: Այդ ֆինանսավորումը, ԱՄՆ Պետական դեպարտամենտի և Միջազգային զարգացման գործակալության տրամադրած միջոցների հետ միասին, ներառում է նաև ԱՄՆ էներգետիկայի նախարարության, ԱՄՆ անտառային ծառայության և ԱՄՆ պաշտպանության նախարարության ծրագրերը: ԱՄՆ կառավարությունն այս միջոցներով աջակցություն է ցուցաբերել դեմոկրատիայի զարգացմանը բազմաթիվ ուղղություններով, մասնավորապես՝ կոռուպցիայի դեմ պայքարին, ավտանգությանը, էներգետիկային, կրթությանը, լեզվի ուսուցմանը, անտառային ծառայություններին, մարդու իրավունքներին, քաղաքացիական հասարակությանը, հաշվետվողական և թափանցիկ պետկառավարմանը, ներառյալ իրավապահ մարմինները, արդարադատությանը և դատական համակարգին»:

Հետո ավելի հետաքրքիր է: «ԱՄՆ-ը վերջին 27 տարիներին Հայաստանին աջակցել է դեմոկրատական գործընթացների զարգացման և դեմոկրատական ինստիտուտների զարգացման գործում, և մենք մտադիր չենք փոխել դա հատկապես հիմա, երբ դեմոկրատիան, ինչպես երբեք, ամուր է Հայաստանում: Հենց դրա համար հպարտությամբ տեղեկացնում ենք, որ այս տարի աջակցությունը կազմում է ավելի քան \$60 մլն», – դիվանագիտական ներկայացուցչությունում մեջբերել են Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Լին Թրեյսիի խոսքը:

Ամերիկյան դեսպանի բավական հետաքրքիր մեկնաբանությունը և պատկերացումը «Հայաստանում ինչպես երբեք դեմոկրատիայի ամրության մասին» հավանաբար զուգորդվում է 2018թ. հունիսի 6-ի բռի հարձակումների հետ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս, Ծայրագույն պատրիարք Գարեգին II և Սբ Էջմիածնի վրա «ժողվարչապետի» կողմնակից սանձարձակ ջախելների կողմից, որոնք հանդես էին գալիս «Նոր Հայաստան, նոր հովվապետ» կարգախոսներով, կամ էլ 2018թ. օգոստոսի 14-ին ԼԳԲՏ հանրույթի ներկայացուցիչների կողմից Երևանի ոստիկանական բաժանմունքի վրա աննախադեպ հարձակմամբ, երբ մարմնական վնասվածքներ հասցվեցին ոստիկանության երկու աշխատակիցների: Ինչո՞վ, ուրեմն, եթե ոչ ամերիկյան ձևով «ամուր դեմոկրատիայի» դրսևորմամբ պետք է բնութագրել Նիկոլ Վոլակիչի կողմնակիցների գործողությունները, որոնք ապօրինաբար թափանցեցին ՀՀ Ազգային ժողովի շենքի տարածք 2018թ. հոկտեմբերի 2-ին և շրջափակեցին ՀՀ խորհրդարանի ելքերը: Իսկ ամերիկյան ձևով դեմոկրատիայի դրսևորման գագաթնակետը, անշուշտ, պետք է համարել Փա-

շինյանի 2019թ. մայիսի 20-ի կոչը՝ շրջափակել Երևան քաղաքի դատարանների շենքերը: Այս ֆոնին չես կարող չխոսել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական դատարանի (ՀՀ ՍԴ) նախագահ Հրայր Թովմասյանի հանդեպ աննախադեպ ճնշման մասին, որը չտրվեց իշխանությունների շանտաժին, որոնք իրենց կործանարար նպատակներին հասնելու համար հասան այնտեղ, որ ճիզվիտական հետապնդումների ենթարկեցին ՀՀ ՍԴ նախագահի ընտանիքի անդամներին միայն այն բանի համար, որ Հրայր Թովմասյանը բարձր քաղաքացիականություն, քաղաքական կամք և ազնվություն դրսևորեց երկրի Հիմնական օրենքի դեմ ըստ էության տարատեսակ հակազգային ոտնձգություններից ՀՀ Սահմանադրության պաշտպանության իր ծառայողական պարտքը կատարելիս: Կարելի է այլ «գոհարներ» էլ բերել Հայաստանում ամերիկյան ձևով «ամուր» դեմոկրատիայի դրսևորման մասին, դիցուք. 2019թ. մայիսի 18-ին Ն.Փաշինյանի կողմնակիցների կողմից ՀՅԴ ղեկավարներից մեկի՝ Հայաստանի և Արցախի հայրենասեր Հրանտ Մարգարյանի դեմ հարձակումը, որն այդ օրը զբոսնում էր թոռնիկի հետ Օպերայի և բալետի շենքին հարակից հրապարակում կամ էլ այդ նույն օրը հնչած հայտարարությունը նույն տեղում, հանրահավաքում, դրա կազմակերպիչներից և Փաշինյանի ազդեցիկ գինակիցներից մեկի կողմից, որը պահանջում էր ցմահ բանտարկել ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին: Ընդ որում՝ սույն քաջարի փաշինյանական լակոտն ասաց, որ «քարով կցխի Արցախի նախագահ Բակո Սահակյանի գլուխը»: Այս ֆոնին նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխի հարձակումը «Հայելի» մամուլի ակումբի վրա դեմոկրատիայի «ամրության» դրսևորման ծիլ կթվա փաշինյանական «զոնդերկոմանդի» ներկայացուցիչների կողմից: Ընթերցողներին բացատրենք, թե ինչի մասին է խոսքը: Այսպես, 2019թ. հոկտեմբերի 5-ին չորս հոգուց բաղկացած խումբը հարձակվեց «Հայելի» մամուլի ակումբի վրա, որը ղեկավարում է Անժելա Թովմասյանը, որը հրաշքով փրկված ընդդիմադիր լրագրող է և հանրահայտ «Հայելու առաջ» հեռուստահաղորդման հեղինակն ու հաղորդավարն է: Հարձակվող ջահելներին պայմանականորեն անվանենք արական սեռի առանձնյակներ, որոնք ծվեր են նետել մամուլի ակումբի դռներին և դրանց վրա պաստառներ փակցրել: Սույն առանձնյակների նսեմությունը զգվանք է առաջացնում, չէ՞ որ հարձակվել են կնոջ ղեկավարած գրասենյակի վրա: Ինքը՝ Անժելա Թովմասյանը, պատահածը բնորոշել է բավական հակիրճ. «Այս ոտնձգությունը կայքի, մամուլի ակումբի և անձամբ իմ դեմ կապված է իմ ընդդիմադիր դիրքորոշման հետ: Ինձ զգուշացրել էին, որ մեր ընտանիքին կարող են սկսել ճնշել (Անժելա Թովմասյանը ՀՀ ՍԴ նախագահ Հրայր Թովմասյանի հարազատ քույրն է – Ա.Գ.), հաշվի առնելով եղբորս շուրջ ստեղծված իրավիճակը: Դա լիովին մեր իշխանությունների ոճով է: Այսօրվա խուլիգանությունն ապացուցեց դա: Բոլոր մասնակիցները պետք է պատժվեն»: Կարծում եմ, որ «Հայաստանում, ինչպես երբևէ, դեմոկրատիայի ամրության» դրսևորման մասին ՀՀ-ում

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ԱՄՆ դեսպանության եզրակացության անվիճելիության հետագա վկայությունների ներկայացման կարիք չկա: Ինչպես ասում են, ապացույցներն ակնհայտ են:

Ամերիկյան օգնության թեման շարունակելով՝ նշենք և այն, որ 2019թ. սեպտեմբերի 30-ին վերոնշյալ \$60 մլն-ից առանձին, որ ստացվել է ԱՄՆ կառավարությունից, ավելի քան \$2 մլն հավելյալ ֆինանսավորում ստացել են Սորոսի հիմնադրամից 34 տարբեր տեսակի հասարակական կազմակերպություններ՝ «Հայաստանում դեմոկրատիայի աջակցության, քաղաքացիական հասարակության կայացման, կոռուպցիայի դեմ պայքարի և այլն» այդ նույն նպատակների իրագործման համար: Կասկածից վեր է Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Լին Թրեյսիի գնահատականների անկեղծությունը, քանի որ Հայաստանում դեմոկրատիայի ամրությունը, բարեբախտաբար, առայժմ ողբերգության չի վերածվում, ինչպես դա տեղի է ունենում Միացյալ Նահանգներում: Չեմ կասկածում, որ Ամերիկայի դեսպանությունում հիանալի տեղեկացված են այն մասին, որ ԱՄՆ ոստիկանությունը սպանում է ավելի շատ ամերիկացիների, քան նրանք գոհվում են Իրաքում, այսպես է վերնագրված նաև համապատասխան հոդվածը, որում, մասնավորապես, գրված է. «Սկսած 2015 թվականից՝ ոստիկանները Նահանգներում օրական սպանում են միջինը երեք քաղաքացի: 2018թ. ԱՄՆ ոստիկանությունը սպանել է 992 մարդու: Սպանվածների մեջ են 452 սպիտակամորթ և 229 սևամորթ, ինչպես նաև 164 լատինամերիկացի և 40 այլ ռասաների ներկայացուցիչ (107 դեպքում ռասայական պատկանելությունը որոշել չի հաջողվել): Հաշվի առնելով այն, որ ԱՄՆ բնակչության մեջ սևամորթներն ընդամենը 12,3% են կազմում, իսկ իսպանախոսները՝ 16,3%, ստացվում է, որ ոստիկանությունը 2018-ին աֆրոամերիկացիներին կրակել է երեք անգամ ավելի հաճախ, իսկ լատինամերիկացիներին՝ մեկուկես անգամ ավելի հաճախ, քան սպիտակ բնակիչներին: Այս թիվը՝ մեկ տարում ոստիկանության կողմից սպանված մոտ հազար ամերիկացի, շարունակել է մնալ կայուն վերջին ահա արդեն հինգ տարիներին: Բայց ընթացիկ տարվա անցած վեցուկես ամսում ԱՄՆ-ում ոստիկանության կողմից սպանվել է արդեն 566 մարդ»:

Կասկածելու հարկ չկա, որ բոլոր առաջարկված երաշխավորությունների կատարումը, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են ԱՄՆ կառավարության և սորոսյան տարատեսակ ու համանման «բարեգործական» հիմնադրամների կողմից, մեզ կմոտեցնեն «բաղձալի» իդեալին՝ դեմոկրատիայի և քաղաքացիական հասարակության հաղթանակի վառ մարմնավորմանը, անկախ դատական համակարգի կայացմանը, մի խոսքով՝ Հայաստանն ավելի մոտ, ավելի հարազատ կդարձնեն Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներին: Գրում եմ այս տողերը, և սիրտս լցվում է հպարտությամբ այն բանի համար, որ Հայաստանի երախտապարտ ժողովուրդն իր համեստ ուժերի ներածին չափով ջանում է մեղմել ամերիկյան իշխանությունների բեռը: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի: Այսպես, 2019թ. հունվար-

հուլիսին բանկային գծով ԱՄՆ-ից ՀՀ դրամական մուտքերը կազմել են \$151 մլն 67 հազ., իսկ Հայաստանից ԱՄՆ դրամական միջոցների արտահոսքը այդ նույն ժամանակաշրջանում կազմել է \$163 մլն 188 հազ., այսինքն՝ ՀՀ-ում ԱՄՆ-ից ֆինանսական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել է մինուս \$12 121: Համեմատության համար նշենք, որ 2019թ. հունվար-հուլիսին բանկային գծով Ռուսաստանից Հայաստանի ֆիզիկական անձանց դրամական մուտքերը կազմել են \$556 մլն 135 հազ., իսկ ֆինանսների արտահոսքը Ռուսաստան կազմել է \$232 մլն 880 հազ., այսպիսով, զուտ ներհոսքը կազմել է \$323 մլն 255 հազ. (ՀՀ ԿԲ Տեղեկագիր, 2019թ. հուլիսի, էջ 24): Ահա այսպիսի վիճակագրություն, հարգելի ընթերցող:

Ընդ որում, բնականաբար, հարց է ծագում. իսկ ըստ էության ինչո՞վ է պայմանավորված մեր ամերիկացի գործընկերների այսքան հոգատար վերաբերմունքը Նիկոլ Վովակիչի՝ իր իսկ սիրելիի հանդեպ: Փորձենք պարզել:

Եվ այսպես, 2018թ. հունվարի 18-ին Կրակովում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներ Իգոր Պոպովը (Ռուսաստան), Ստեֆան Վիսկոնտին (Ֆրանսիա) և Էնդրյու Շոֆերը (ԱՄՆ) ԵԱՀԿ գործող նախագահի ներկայացուցիչ Անջեյ Կասպշիկի հետ միասին, Հայաստանի և Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարների հետ հանդիպումից հետո տարածեցին առաջարկություններ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ: Դրանցում, մասնավորապես, նշվում էր.

– Ադրբեջանին վերադարձնել յոթ շրջանները՝ Աղդամը, Ֆիզուլին, Ջեբրաիլը, Ջանգելանը, Կուբաթլին, Քելբաջարը և Լաչինը, պայմանով, որ պահպանվի միջանցք, որը Լեռնային Ղարաբաղը կկապի Հայաստանի հետ:

– Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական իրավավիճակի որոշում համընդհանուր քվեարկության անցկացման միջոցով, որը կլինի Լեռնային Ղարաբաղի ողջ բանկչության կամարտահայտությունը ՄԱԿ և ԵԱՀԿ հովանու ներքո՝ կողմերի միջև համաձայնեցված ժամկետներում, որոնք կլինեն պարտադիր իրավական առումով և կհամապատասխանեն Միջազգային իրավունքի նորմերին և սկզբունքներին՝ հաշվի առնելով, որ քվեարկության դրված հարցը կամ հարցերը չպետք է սահմանափակվեն և կարող են ներառել կարգավիճակին վերաբերող բոլոր տարբերակները:

– Տարածաշրջանում քաղաքական, առևտրային, տնտեսական և հումանիտար կապերի լիակատար կարգավորում:

– Բարիդրացիական հարաբերությունների կարգավորում:

– Հարավային Կովկասի տարածաշրջանի լիակատար կայունության ապահովում:

Առաջարկություններում նաև նշվում է, որ «Վերաբնակները (նկատի ունեն Հայաստանից վերաբնակները – Ա. Գ.) միջազգային հանրության աջակցությամբ կհեռանան հինգ շրջանների (Աղդամ, Ֆիզուլի, Ջեբրաիլ, Ջանգելան, Կուբաթլի) տարածքից: Ադրբեջանի քաղաքացիական իշխանությունները կմտնեն նշված տարածքներ այն բանից հետո, երբ կտեղա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կայվեն միջազգային խաղաղարար ուժեր և դուրս կբերվեն այժմ այդ շրջաններում գտնվող զինված ուժերը: Միջազգային խաղաղարար ուժերը կտեղակայվեն նախկին Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի (ԼՂԻՄ) վարչական սահմանների երկայնքով, բացի այն մասերից, որոնք մտնում են Քելբաջարի և Լաչինի շրջանների կազմի մեջ: Քելբաջարի շրջանը կմնա ԵԱՀԿ անցումային մոնիթորինգի ներքո»:

Այնուհետև նշվում էր, որ. «Միևնույն ժամանակ, վերոնշյալ միջոցների ընդունմանը զուգահեռ, մինչև վերջնական կարգավիճակի սահմանումը, Լեռնային Ղարաբաղը պետք է ճշտված լինի ժամանակավոր կարգավիճակով, որը երաշխավորելու է նրա ամենօրյա կենսագործունեության կազմակերպումը»:

Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ մինչև ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի վերոնշյալ առաջարկությունների տարածումը, 8 ամիս առաջ Հայաստանում տեղի էին ունեցել ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ընտրությունները, որոնց արդյունքներով խորհրդարան անցան Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունը, որն ստացավ 49,12% (771 247 ձայն), «Դաշնակցությունը»՝ 6,57% (103 173), «Ծառուկյան» դաշինքը՝ 27,32% (428 965) և «Ելք» դաշինքը՝ 7,77% (122 049): Եվ ահա, այս կուսակցություններից և դաշինքներից որևէ մեկի նախընտրական ծրագրում դարաբաղյան կարգավորման մասով դժվար է գտնել դրույթներ, որոնք բովանդակությամբ նման լինեն ԵԱՀԿ ՄԽ առաջարկներին: ԵԱՀԿ ՄԽ առաջարկությունների հետ ընդհանուր առանձին ձևակերպումներ, հակամարտության կարգավորման մոտեցումներ ունեցել է միայն Հայ ազգային կոնգրես – Հայաստանի ժողովրդական կուսակցություն (ՀԱԿ-ՀԺԿ) ընդդիմադիր դաշինքը: Նշենք, որ ՀՀ VI գումարման ԱԺ ընտրությունների արդյունքներով ՀԱԿ-ՀԺԿ դաշինքը ստացավ 1,65% կամ 25 975 ձայն: Բնավ պատահական չէ, որ ներկայացնում են այս տվյալները: Դրանք համոզիչ կերպով վկայում են ԵԱՀԿ ՄԽ առաջարկությունների չափից ավելի չընդունվածությունը Հայաստանի ընտրողների շրջանում: Միևնույն ժամանակ, հատկապես նշենք, որ տարածված փաստաթղթում պարունակվող՝ «Միջազգային խաղաղարար ուժերը կտեղակայվեն նախկին Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի (ԼՂԻՄ) վարչական սահմանների երկայնքով, բացի այն մասերից, որոնք մտնում են Քելբաջարի և Լաչինի շրջանների կազմի մեջ» դրույթը, ըստ էության, ենթադրում է խաղաղարար ուժերի տեղակայում Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ սահմանի 105 կիլոմետրանոց սահմանի երկայնքով, որը վերահսկում են Արցախի Հանրապետության զինված ուժերը: Կարելի է պատկերացնել, թե ինչպիսին կլինի բարեկամական Իրանի արձագանքը, եթե հայկական կողմը համաձայնի ԵԱՀԿ ՄԽ այս առաջարկություններին, որոնց իրականացման դեպքում Իրանն իր սահմաններին կտեսներ խաղաղարարներ ԱՄՆ-ից, երկիր, որը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահն է: Դժվար չէր լինի կռահել նաև մեր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանի արձա-

զանքը, եթե ամերիկյան խաղաղարարները հայտնվեին այս տարածաշրջանում: Բայց մենք իրավունք ունենք ենթադրելու, որ Հայաստանի իշխանությունները սրան չէին գնա: Եթե հակամարտության գոտում հայտնվեին միայն ռուսաստանցի խաղաղարարները, ինչը, իմ խորին համոզմամբ, ստեղծված իրավիճակում միակ բանական ելքն է, չարժեր կասկածել, որ իրադարձությունների զարգացման նման ընթացքը առաջ կբերեր ամերիկյան կողմի սուր բացասական արձագանքը: Նման պնդումը, անկասկած, հիմք ունի: Ի հաստատումն ասվածի՝ մեջբերումներ կատարեմ Բելառուսի Հանրապետության նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի հարցազրույցից, որն անուղղակիորեն հաստատում է ասվածը: Այսպես, 2018թ. դեկտեմբերի 14-ին Բելառուսի նախագահը ռուսաստանցի լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ խոսել է Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանը Ռուսաստանի և Բելառուսի մասնակցության վերաբերյալ առաջարկությունների մասին: Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանին դիմելով՝ նա նշել է. «Անկեղծ ասացի. լսիր, ինչպես նրանք են ասում (նկատի ունի ադրբեջանական կողմին – Ա. Գ.), զավթել եք 7 շրջան: Եվ մենք Վ.Պուտինի հետ համերաշխ դիրքորոշում ենք որդեգրել (դա 2016թ. հոկտեմբերի 14-ին էր, Երևանում, ՀԱՊԿ նստաշրջանում, մասնակից պետությունների ղեկավարների մասնակցությամբ – Ա. Գ.) Սերժ, տուր այդ 5 շրջանները: Ի՞նչ պատճառ կա դրանք չհանձնելու, դրանք ախր դատարկ են: Նա ասում է. եթե ես վերադարձնեմ, նրանք այնտեղ ձանապարհը կփակեն, կզավթեն Ղարաբաղը և այլն: Եվ մենք Վ.Պուտինի հետ հստակ խոստացանք, որ կմտցնենք մեր զորքերը, և դա թույլ չենք տա (ադրբեջանցիների ներկայությամբ ենք դա ասել): Նա ասաց. չէ, մենք դրան չենք գնա: Մենք դա չենք ուզում»:

Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, ինչ-որ եզրակացություններ անել միայն մեզ հասանելի ինֆորմացիայի հիման վրա այսքան բարդ հարցում, կարծում եմ, արդյունավետ չի լինի: Ես միայն համոզված եմ մի բանում, որ ոչ Հայաստանի երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը, ոչ ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում ոչ մի պարագայում չէին գնա որևէ փոխզիջման, որը չէր երաշխավորի Արցախի Հանրապետության անվտանգությունը: Չէ՞ որ Լեռնային Ղարաբաղի անկախության ծեռքերման հետ են կապված ոչ միայն նրանց կենսագրության, այլև հայ ժողովրդի նորագույն պատմության ամենալուսավոր էջերը: Բայց այնպես, ինչպես ասել է իր ելույթում 1848թ. մարտի 1-ին Համայնքների պալատում լորդ Փալմերսթոնը, «Ուստի, ես պնդում եմ, որ հեռատեսական չէ համարել այս կամ այն երկիրն Անգլիայի համար անփոփոխ դաշնակից կամ հավերժական թշնամի: Մենք չունենք հավերժական դաշնակիցներ, մենք չունենք հավերժական թշնամիներ: Միայն մեր շահերն են անփոփոխ և հավերժ, և մեր պարտքն է՝ հետևել դրանց»:

Եվ ահա, ԱՄՆ, ինչու ոչ՝ նաև Իսրայելի «հավերժական շահերը» նրանց թելադրում են հետևել այն ուղեգծին, որն ապահովում է ամերիկյան

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

խաղաղարարների տեղակայում Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի շփման գծի 105 կիլոմետրանոց սահմանին, անվտանգության գոտում, Իրանի սահմանի մոտ: Եվ հենց այս լույսով պետք է դիտարկել Հայաստանում 2018թ. ապրիլ–մայիսին տեղի ունեցած պետական հեղաշրջման գլխավոր դրոպապատճառներից մեկը, որը պաշտպանում է Արևմուտքը: Պետք է կարծել, որ անդրօվկիանոսյան ստրատեգներն առաջադրել են խնդիր՝ ցանկացած գնով իշխանության բերել իրենց, պատկերավոր ասած՝ «շան որդուն», որն առանց հետ նայելու ձեռքը կթափահարի և կստորագրի փաստաթղթի տակ, որը ճանապարհ կբացի հակամարտության գոտում խաղաղարարների տեղակայման առջև: Իսկ նման «լիդեր» փնտրելու կարիք էլ չկար, քանի որ նրան նախապես էին պատրաստել, «կերտել» էին նրա հեղափոխությունն ու կենսագրությունը վերջին տասը տարում: Նշենք, որ գործող քաղաքական գործիչներից սույն գործողություն անելուն պատրաստ էին միայն ՀՀ առաջին նախագահ, ՀԱԿ առաջնորդ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի զինակիցները: Եվ ինչպես այստեղ չհիշեի Նիկոլ Վոլակիչին, որը 2001թ. մայիսի 22-ին «Հայկական ժամանակ» թերթի իր «Հողը սիրելով են պահում, իմացե՛ք» հոդվածում գրել է. «Ինձ զարմացնում է, որ մեր երկրում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իլյուզիաներ ունեն գրավյալ, եթե կուզեք՝ ազատագրված, եթե կուզեք՝ օկուպացված տարածքների վերաբերյալ: Ես չեմ ընդունում այն տեսակետը, թե լավ դիվանագիտությունը կարող է այնպես անել, որ տարածքները չվերադարձնենք Ադրբեյջանին: Մերը թողած՝ ուզում ենք տեր լինել ուրիշին»:

Նկատենք, որ իր այս նենգ մտքերից Նիկոլ Վոլակիչը հետագայում ևս հրապարակավ այդպես էլ չհրաժարվեց, ի տարբերություն ԵՏՄ-ին և ՀԱՊԿ-ին Հայաստանի անդամակցության «մերկացուցիչ» բնորոշումների: Մի խոսքով՝ Նիկոլ Վոլակիչին սորոսյան բազմաթիվ լափակերների, ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստների, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի և փոփոխություններ տենչացող հազարավոր հայաստանցի քաղաքացիների գործուն մասնակցությամբ բնավ ոչ պատահականորեն բերեցին իշխանության: Վարչապետի պաշտոնում, երբ հարցը վերաբերում էր Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանը, նա արդեն պտույտ էր տալիս ասես իժը տապակի մեջ: Սկզբում հիմարություն դուրս տվեց՝ ասելով, թե Արցախի Հանրապետության քաղաքացիները նրա համար չեն քվեարկել, ուրեմն և նրան չեն օժտել իրենց անունից բանակցություններ վարել Ղարաբաղյան կարգավորման վերաբերյալ: Շուտով, հասկանալով, որ այդ համարը չի անցնելու, արդեն 2019թ. օգոստոսին Ստեփանակերտում հայտարարեց, որ «Ղարաբաղը Հայաստան է, և վերջ»՝ դրանով իսկ սահմանելով ԵԱՀԿ ՄԽ անախտանությունը, այսինքն՝ ջախջախիչ հարված հասցնելով բանակցային գործընթացին: Նշենք, հարգելի ընթերցող, որ մեկ շաբաթ առաջ՝ ս.թ. նոյեմբերի 3-ին, Facebook-ի իր էջի ուղիղ եթերում «ժողվարչապետը» գերազանցեց ինքն իրեն տարբեր խճճված նախադասություններով,

որոնք ոչ մի ընդհանուր բան չունեն իրականության հետ: Այսպես, նրան թվացել է, թե կաշխատի փորձված հնարքը, այն է. եթերում հնչեցնել իրականությունից հեռու դրույթներ՝ այն հույսով, թե դրանց հնչեցումն իսկ հանդիսատեսի ենթագիտակցության վրա կունենա իրեն՝ իր իսկ սիրելի Նիկոլ Վովակիչին հարկավոր ազդեցություն: Նրան թվացել է, թե՝ «Հիմա շրջանառության մեջ են մտցնում թեզիսն այն մասին, որ, քանի որ կառավարությունը կամ վարչապետը, ես անծամբ, չեմ համաձայնում զիջումների գնալ, կամ, ներողություն, եթե կոպիտ ասեմ՝ չեմ համաձայնում հողերը հանձնել, դա նշանակում է, որ բանակցությունները փակուղի են մտել, և ահա սկսել են մարդկանց վախեցնել պատերազմով, և կոնկրետ այդ թեմաներով առանձնացվում են բյուջեներ, քարոզչություն է վարվում և այլն» թեման ազդեցություն կունենա:

Փաշինյանի հաշվարկը պարզ է. չէ՞ որ նրան հաջողվեց մի անգամ իր պոպուլիստական հայտարարություններով հիմարացնել հարյուր հազարավոր քաղաքացիների, ավելին՝ մեկուկես տարի արդուկել նրանց ուղեղները տարբեր տեսակի «սենսացիոն» մերկացումներով ու հայտարարություններով իր՝ «ժողվարչապետի» դեմ դավադրության մասին մեկ Արցախում, մեկ Հայաստանում, ինչ-որ ռևանշիստների կողմից: Նման մտքերով համակված՝ մեր հերոսը հավանաբար մտածել է. իսկ ինչո՞ւ չփորձի դա մեկ անգամ էլ անել, հիմա արդեն շահարկելով դարաբաղյան հակամարտությունը: Այդ նույն ուղիղ եթերում նա ասաց. «... բանակցությունները վարվում են այն տրամաբանությամբ, որ հարցի ցանկացած լուծում պետք է ընդունելի լինի Հայաստանի, Ղարաբաղի և Ադրբեջանի ժողովուրդների համար, իսկ իր խնդիրն է՝ հասնել ընդունելի լուծման հայ ժողովրդի համար»: Ուշադրություն դարձրեք, հարգելի ընթերցող, որ նրա վերջին պնդումը իսպառ ջնջում է այդ նույն նախադասությունում ավելի վաղ արտահայտած միտքը: Բայց նրա համար կարևոր է այլ բան. հեռանալ որևէ պատասխանատվությունից այս հարցում:

«Որոշումները պետք է ընդունվեն համազգային ձևաչափով, ընդհուպ մինչև հանրաքվեի անցկացումը, բայց այդ քննարկումներն այնքան էլ տեղին չեն, քանի որ մենք խոսում ենք ռազմավարության մասին (համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ, անշուշտ, սա տիեզերական մասշտաբի ստրատեգի խոսք է – Ա. Գ.), այսինքն՝ մեր խնդիրն է բանակցային գործընթացում հասնել այնպիսի լուծման, որն ընդունելի կլինի մեր ժողովրդի համար», – ընդգծել է Նիկոլ Վովակիչը:

Խոստովանենք, հարգելի ընթերցող, որ դա «նոր խոսք» է Ղարաբաղյան կարգավորման մեջ: Նրա տրամաբանությամբ Հայաստանի երկրորդ ու երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանը և Սերժ Սարգսյանը, որ անցել են դարաբաղյան ազգային-ազատագրական պատերազմի բովով և անգնահատելի ավանդ ներդրել հաղթանակի կերտման գործում, ՀՀ ղեկավարման 20 տարիների ընթացքում ջուր են ծեծել և անգամ պատկերացնել,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գլխի ընկնել չեն կարողացել, որ լուծումը պետք է ընդունելի լինի հայ ժողովրդի՝ Արցախի Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների համար, ավելին՝ այն պետք է չհուսահատեցնի հայ Սփյուռքին, որը 1992–94թթ., մեկտեղվելով, էական օգնություն է ցուցաբերել հաղթանակը նվաճելու գործին:

Նկատենք, հարգելի ընթերցող, որ Նիկոլ Վոլակիչի պարզունակ մտավարժանքները, որոնք հետապնդում են բոլոր միջոցներով կոնկրետ քայլերից խույս տալու նպատակ, որոնք անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարները նրանից սպասում են դարաբաղյան կարգավորման հարցում, սկբից ևեթ դատապարտված են ձախողման: Այսպես, 2019թ. մարտի 1-ին ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահները հանդես եկան համատեղ հայտարարությամբ, որում, ինչպես և 2019թ. հունվարի 18-ի հայտարարությունում, ասվում է. «Վկայակոչելով վերջերս որոշ հրապարակային հակասական հայտարարությունները Մինսկի խմբի գործընթացի էության մասին (հավանաբար, ոչ առանց Նիկոլ Վոլակիչի մասնակցության – Ա.Գ.), համանախագահները հաստատում են, որ արդար և ամուր կարգավորումը պետք է հիմնվի Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի հիմնական սկզբունքների վրա, ներառյալ, մասնավորապես, ուժի կամ ուժի սպառնալիքի չկիրառումը, տարածքային ամբողջականությունը և հավասար իրավունքները և ժողովուրդների ինքնորոշումը: Դրանում պետք է ներառվեն լրացուցիչ տարրեր, որոնք առաջարկվել են համանախագահող երկրների նախագահների կողմից 2009–2012թթ., այդ թվում. Լեռնային Ղարաբաղի հարակից տարածքների վերադարձը Ադրբեջանի վերահսկողությանը, Լեռնային Ղարաբաղի ժամանակավոր կարգավիճակը, որը անվտանգության և ինքնակառավարման երաշխիքներ կապահովի, Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղի հետ կապող միջանցքը, Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական կարգավիճակի ապագա սահմանումն իրավակա-նորեն պարտադիր կամարտահայտման միջոցով, բոլոր ներքին տեղահանվածների և փախստականների վերադարձի իրավունքն իրենց նախկին բնակության վայրեր, անվտանգության միջազգային երաշխիքները, որոնք կներառեն խաղաղարար գործողությունը»:

Ընդ որում՝ համանախագահներն ընդգծում են, որ այս սկզբունքները և տարրերը պետք է լինեն հակամարտության ցանկացած արդար և ամուր կարգավորման հիմքը և պետք է դիտարկվեն որպես մեկ ամբողջություն: Հատկապես ընդգծվում է, որ մեկ սկզբունքը կամ տարրը մյուսից վեր դնելու ցանկացած փորձ անհնար է դարձնում հավասարակշռված լուծման հասնելը: Այն, որ այս հայտարարությունը տարածվել է դեռևս 2019թ. մարտին, բնավ պատահական չէ: Ամիսներ առաջ՝ 2018թ. դեկտեմբերի 9-ին, տեղի ունեցան ՀՀ VII գումարման Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրությունները, որոնց արդյունքներով «Իմ քայլը» դաշինքը, որը ղեկավարում է Նիկոլ Փաշինյանը, ստացավ 88 մանդատ կամ պատգամավորների ընդհանուր թվի 66,67%-ը և, բնականաբար, այն ուժերը, որոնք էլ նրան իշխանության

բերեցին, ակնկալում էին երկար սպասված լուծումը, որի մասին դեռևս 2018-ի հոկտեմբերի 24-ին մամուլի ասուլիսում, Ադրբեջան կատարած այցի արդյունքներով հայտարարեց ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով այն ժամանակվա խորհրդական Ջոն Բոլթոնը. «Ես եկել եմ այստեղ, որպեսզի ավելի մանրամասն ծանոթանամ հարցին: ԱՄՆ-ը հասկանում է, որ դարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը ռազմավարական կարևորություն ունի... Իմ այցը չի նշանակում ԱՄՆ դիրքորոշման փոփոխություն կամ որ ես նոր առաջարկություններ եմ բերել ... Եթե Փաշինյանը և նրա քաղաքական կուսակցությունը ընտրությունների արդյունքներով ուժեղ մանդատ են ստանում, դա լավ հնարավորություն է վճռական քայլերի համար կարգավորման հարցում»:

Կարծում եմ, որ հետագա մեկնաբանություններն ավելորդ են, և հենց այս դիրքերից պետք է դիտարկել ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպան Լին Թրեյսիի վերջին հայտարարությունը, որը հիացմունքով է արտահայտվել «Հայաստանում դեմոկրատիայի, ինչպես երբևէ, ամրության մասին»՝ հատկապես նշելով Հայաստանին 2019 թվականին Միացյալ Նահանգների ֆինանսական օգնության 40 տոկոսանոց աճի մասին: Տպավորություն է ստեղծվում, որ ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ծերբակալման երկարացումը միանգամայն սպասելի էր, ինչպես և ԱՄՆ դեսպանի այցելությունը Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն, որի առաջնորդների կողմից պոպուլիստ Նիկոլ Վոլակիչի քննադատությունը, ըստ երևույթին, անթույլատրելի է, քանի որ թուլացնում է նրա կամքը «վճռական քայլերի համար կարգավորման հարցում»:

Միևնույն ժամանակ, հարգելի ընթերցող, ցանկանում եմ Ձեր ուշադրությունը հրավիրել այն բանին, որ ես պատրաստ չեմ պնդել, որ լիակատար կոնսենսուս չկա ՀՀ երկրորդ և երրորդ նախագահների՝ մի կողմից, և մյուս կողմից՝ «Ժողվարչապետի» միջև անխտիր բոլոր հարցերում: Նման կոնսենսուս կա: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի: Նիկոլ Վոլակիչի քաղաքականությունն ինչ-որ իմաստով զուգակցվում է Ռոբերտ Սեդրակովիչի և Սերժ Ազատովիչի քաղաքականության հետ մի բանում, իհարկե՝ տարբեր դրդապատճառներով, դիցուք. Հայաստանի քաղաքական դաշտի լիակատար համահարթեցմամբ, իրադրության ստեղծմամբ, որը գոնե մտածող հասարակության մեջ ձևավորում է սխալ կարծիք, թե Հայաստանի ապագան պայմանավորված է բացառապես նրանով, թե երեքից ում կընտրի մեր հասարակությունը: Հենց այդ նպատակին է վերջնարդյունքում ծառայում նորանոր կուսակցությունների ստեղծումը, ընդ որում՝ հիմնականում բավական կրթված հիմնադիրների կողմից, որոնք, սակայն, օբյեկտիվ պատճառներով չեն կարողանա կարճ ժամկետներում ձեռք բերել հայ հասարակության էական մասի աջակցությունը: Նման իրավիճակը, անշուշտ, ձեռնադրում է Փաշինյանին, որն արդեն երևակայում է, թե ազգի միակ անայլընտրանք առաջնորդն է: Ել չեմ խոսում այն մասին, որ քաղաքական

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գործընթացների դինամիկան, որ ստեղծվել են Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում, թույլ է տալիս տիեզերական մասշտաբի մեր ստրատեգին արդարանալ անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների առջև Ղարաբաղյան հակամարտության «կարգավորման հարցում վճռական քայլերը ձգձգելու համար»: Իհարկե, կարելի էր ավելի հանգամանալից կանգ առնել այս հարցերի վրա, բայց դա առանձին վերլուծության թեմա է: Իսկ այս պարագայում Նիկոլ Վոլակիչը մեկ ժամվա խալիֆի նմանությամբ շարունակում է վայելել Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի պաշտոնը:

Իսկ ո՞րն է ելքը: Բնականաբար, բավական բարդ պայմաններում, որոնցում հայտնվել է Հայաստանի Հանրապետությունը, միակ ընդունելի ելքը ստեղծված վիճակից Հայաստանի և Արցախի բոլոր առողջ ուժերի համախմբումն է հայկական երկու պետությունների ներառական տնտեսական զարգացման համատեղ մշակված ծրագրերի հիման վրա՝ դրանցում SMART-տեխնոլոգիաների լայն օգտագործմամբ, հստակ սահմանմամբ.

1) հայկական երկու պետությունների առջև դրված սոցիալ-տնտեսական զարգացման կոնկրետ նպատակներով,

2) բնակչության լայն շերտերի համար դրանց հասանելիության հնարավորության բացատրմամբ,

3) առաջադրված նպատակների առաջնահերթության և կարևորության հիմնավորումներով,

4) առաջադրված նպատակներին հասնելու փուլերի և ժամկետների նշմամբ,

5) կոնկրետ արդյունքների հրապարակմամբ, որոնց վրա կարող է հույս ունենալ մեր հասարակությունն առաջադրված նպատակներին հասնելու դեպքում:

Չէի ցանկանա կասկածել, որ նման մոտեցումը նաև ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպան, հարգելի տիկին Լին Թրեյսիի սրտով կլինի, քանի որ օրախնդիր հարցերի լուծմանը նման մոտեցման իրագործման դեպքում մենք կդառնանք վկան Հայաստանում դեմոկրատիայի ամրապնդման ոչ թե խոսքով, այլ գործով, քաղաքացիական հասարակության հետագա զարգացման, կոռուպցիայի դեմ պայքարին համակարգային բնույթ հաղորդելուն: \$60 մլն դոլար ամերիկյան օգնության օգտագործումը նման ծրագրի իրականացման և մարմնավորման համար, վստահ եմ, կհամոզի անգամ ներկայում տատանվող մեր քաղաքացիներին, որոնք կասկածում են այդ օգնության անաչառության մեջ, բոլոր կասկածողներին ցույց կտա, որ ԱՄՆ-ը իրականում պատրաստ է աջակցել իր իսկ հռչակած ազնիվ նպատակներին հասնելուն, չեմ կրկնի, թե հատկապես որոնց: Մնացած ամեն ինչ, որ համահունչ չէ ասվածին, Հայաստանի գիտակից քաղաքացիների կողմից կընկալվի ոչ այլ կերպ, քան այնպիսի հարգված երկրի կողմից, ինչպիսին Միացյալ Նահանգներն է, նիկոլվոլակիչյան պոպուլիզմի փոխառում: Ավաղ, ասվածը չափազանցություն չէ:

Համոզված եմ, որ ընթերցողը կարող է միանգամայն իրավացիորեն հարց տալ. իսկ ինչպե՞ս պիտի լինի հայկական երկու պետությունների անվտանգության ապահովման հարցը: Եվ նա, իհարկե, իրավացի կլինի: Դե ինչ, Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Սերգեյ Շոյգուի այցը Հայաստան և ս.թ. հոկտեմբերի 29-ին ձեռք բերված պայմանավորվածությունները ՀՀ պաշտպանության նախարար Դավիթ Տոնոյանի հետ Հայաստանում տեղակայված 102-րդ ռուսական ռազմակայանի հզորության և մարտական պոտենցիալի ավելի քան կրկնակի մեծացման վերաբերյալ խոսում են իրենք իրենց մասին: Ավելին, Փաշինյանի կողմից Ղարաբաղյան հակամարտության «կարգավորման հարցում վճռական քայլերի» ընդունման դեպքում՝ բոլթոնյան գծանշումներով, իմաստ չունի կասկածել, որ 102-րդ ռուսական ռազմակայանի դերը սպառնիչ խաղաղարար առաքելության իրագործման համար, որը բացառում է հակամարտության գոտում ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահ երկրների զինված ուժերի հայտնվելը, որոնք միաժամանակ նաև ՆԱՏՕ անդամներ են, դժվար կլինի գերազնահատել: Իսկ ինչ վերաբերում է Արցախի Հանրապետության անվտանգության ապահովման հարցերին, ապա ես համոզված եմ, որ Ադրբեյջանի և Արցախի Հանրապետության միաժամանակյա անդամակցությունը որպես Միջազգային իրավունքի ինքնուրույն սուբյեկտներ ՀԱՊԿ-ում և ԵՏՄ-ում կդառնա անվտանգության երաշխիք ու պատերազմի այլընտրանք: Այս հարցի վերաբերյալ իմ մոտեցումներին ավելի մանրամասն ընթերցողը կարող է ծանոթանալ 2019թ. հոկտեմբերի 14-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված իմ «Ադրբեյջանը և Արցախը ԵՏՄ-ում և ՀԱՊԿ-ում՝ անվտանգության երաշխիք: Այլընտրանք պատերազմին» հոդվածում:

Հետգրության փոխարեն: Ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տազնապալի նոտայով: Լավ է, որ Հայաստանում դեռ կան մարդիկ, ովքեր իրենց մեջ ուժ են գտնում իմաստավորելու հայ ժողովրդի ականավոր զավակների կենսական սխրանքը, ովքեր Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին՝ 1941–45թթ., կռեցին հաղթանակը, այնուհետև իրենց անձնուրաց աշխատանքով կերտեցին հզոր երկրի՝ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության ապագան: Հարգելի ընթերցող, սա իմ երիտասարդ տարիների հանդեպ նոստալգիա չէ, այլ ներքին համոզմունք, որ Խորհրդային ժողովրդի տքնաջան ու աշխատանքային սխրանքի իմաստավորումը կօգնի մեզ հասկանալ այժմ տեղի ունեցողը: Եվ ահա, օրերս տեղի կունենա Խորհրդային Հայաստանի նշանավոր պետական գործիչ, Հայրենական մեծ պատերազմի վետերան (որը պատվով անցել է մարտական ուղին մերձմոսկովյան Նախաբինոյի ռազմական ուսումնարանի կուրսանտի նստարանից մինչև Բուդապեշտ) Ալեքսան Մաթևոսի Կիրակոսյանի գրքի երկրորդ հրատարակության շնորհանդեսը՝ «Հուշեր և մտորումներ մայրամուտի շեմին» վերնագրով: Ես բախտ եմ ունեցել դարո-

ցական տարիներից ծանոթ լինել Ալեքսեյ Մատվեևիչի հետ (այդպես էին դիմում նրան հարազատներն ու մտերիմ մարդիկ), քանի որ պատերազմի ավարտից հետո նա աշխատել և ընկերություն է արել հորս՝ Մամիկոն Արտաշեսի Գեղամյանի հետ, որը խորհրդային Հայաստանի հայտնի կուսակցական և պետական գործիչ էր։ Այդ անգուգական հայր՝ Ալեքսեյ Մատվեևիչը, պետական բարձր պաշտոններ զբաղեցնելով (նախարար, Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպչական-կուսակցական բաժնի վարիչ, Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի առաջին փոխնախագահ), ժողովրդի մեջ ընկալվում էր որպես հայկական ընտանեկան, քրիստոնեական ավանդույթների նախանձախնդիր պաշտպան, որպես պահապան հրեշտակ մշակույթի տաղանդավոր հայ գործիչների համար՝ գրողների, բանաստեղծների, նկարիչների, դերասանների, ինչպես նաև սկսնակ քաղաքական գործիչների համար։ Մտաբերեցի նրա հետ կապված մի հատկանշական դեպք։ Մի անգամ հիվանդացել էր Հայաստանի ժողովրդական բանաստեղծ Համո Սահյանը։ Գրչի վարպետին տեղավորել էին խորհրդային ժամանակներում հեղինակավոր հիվանդանոցի ոչ մեծ հիվանդասենյակում։ Ալեքսեյ Մատվեևիչը զանգահարեց ինձ՝ այդ ժամանակ Երևանի պաշտոնաթող քաղաքապետիս (1991թ. ամռանն էր) և խնդրեց, որ մենք միասին այցելենք հիվանդանոց՝ Համո Սահյանին։ Մի կարգին վարորդ չլինելով, փոխարենը սեփական «Ժիգուլի» 07-ի դեկին նստած՝ մենք Մատվեևիչի հետ գնացինք այցելելու հայոց հողի անգուգական երգչին։ Հիվանդանոցի ճանապարհին Ալեքսեյ Մատվեևիչից իմացա, որ Համո Սահյանը խիստ մեղմադծության և լիակատար ապատիայի մեջ է, և իմ առջև խնդիր դրվեց ինչ միջոցով ուզում է լինի՝ համոզել նրան դուրս գալ մաքուր օդի, դռն լավ է, որ հիվանդանոցի կողքին Հրազդանի գեղատեսիլ կիրճն էր։ Վարպետի հետ հանդիպման ժամանակ ես խորամանկեցի, ինչի համար մինչ օրս զղջում եմ. թեև խորամանկությունս բարիք ծառայեց, և վարպետին ասացի, որ ավագների խորհրդի կարիքն ունեմ, իսկ հիվանդանոցը անկեղծ զրույցների ամենալավ տեղը չէ։ Հավանաբար, Համո Սահակովիչին թվաց, թե ես խիստ ցավում եմ հրաժարականի համար, երբ էներգիայով ու Երևան քաղաքի զարգացման ծրագրերով լի՝ Երևանի քաղաքապետի պաշտոնից հրաժարականի դիմում տվեցի։ Բայց խոսակցությունն այժմ այդ մասին չէ։ Համո Սահյանը հավատաց ինձ և տառացիորեն վերափոխվեց աչքներիս առջև՝ ասելով. Մատվեևիչ, Արտաշեսին պետք է օգնել, գնանք մի տեղ նստենք ու քննարկենք, թե ինչ ենք անելու։ Մենք ավելի քան երեք ժամ միասին անցկացրինք և քննարկեցինք կենսական խնդիրներ, չէ, չէ, հարգելի ընթերցող, ոչ իմ մասին, այլ ընդհանրապես Հայաստանի Հանրապետության։ Չէ՞ որ ժամանակը տազնապալի էր։ Հայաստանում իշխանության էին եկել ՀՀԸ-ականները՝ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի գլխավորությամբ։ Չեմ թաքցնի, որ այս մեծ հայերի հետ հաղորդակցվելուց բազում կենսական դասեր քաղեցի։ Ալեքսեյ Մատվեևիչի թիկունքում այդ ընթացքում արդեն

հարյուրավոր ստեղծված ձեռնարկություններն էին թեթև, սննդի և տեղական արդյունաբերության ոլորտներում, տասնյակ, եթե ոչ հարյուրավոր կառուցված գյուղական դպրոցները, մանկապարտեզները, մշակույթի տները, տասնյակ հազարավոր հեկտար բերի դարձած նախկինում անմշակ հողերը: Եվ որ գլխավորն է՝ նրա դաստիարակած կուսակցական, խորհրդային և տնտեսական ղեկավարների մեծ համաստեղությունը: Համո Սահյանի հի-րավի ազգային, դարերի խորքը գնացող իմաստուն պոեզիայի մասին մի ատենախոսություն չէ, որ գրվել է: Ընդամենը կարող եմ ասել, որ միայն մի բանաստեղծություն եթե գրեր՝ «Հայաստան ասելիս»-ը, արդեն կանմահաց-ներ իրեն, դե ինչպես Մարգարեթ Միտչելը, որն անմահացավ իր միակ վե-պով՝ «Քամուց քշվածներով»:

Եվ հիմա, խորհրդածելով այդ անմոռանալի հանդիպման մասին, ցան-կանում եմ զգացողություններս փոխանցել, համեմատել նրանց խորհր-դային, ռուս, ռուսաստանցի մարդու մի ինչ-որ հասկանալի ու հարազատ բանի հետ: Եվ մտաբերում եմ խորապես փիլիսոփայական խորհրդային գեղարվեստական ֆիլմը՝ «Ամեն բան մնում է մարդկանց»: Եվ ահա, մինչև իրենց կյանքի վերջին պահը հայ ժողովրդի այս ականավոր զավակները՝ Ալեքսան Կիրակոսյանը և Համո Սահյանը, ինչպես և ֆիլմի հերոս, ակա-դեմիկոս Դրոնովը, որի դերը փայլուն է կատարել Նիկոլայ Չերկասովը, վախենում էին չհասցնել իրենց ողջ կյանքի գործն ավարտին՝ տեսնել ոգով ու ժեղ, միասնական հայ ազգին, որն անվտանգ կերտում է հայկական երկու պետությունները՝ Հայաստանի Հանրապետությունը և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը: Ալեքսեյ Մատվենիչի պարագայում ունենք այն, որ նրա կյանքի սխրանքը նկարագրված է «Հուշեր և մտորումներ մայրամուտի շեմին» գրքում, ընդ որում՝ այդ գրքում անաչառ նկարագրված են նրա զինվորական և աշխատանքային առօրյայի վավերագրական փաստերը: Համոզված եմ, որ կարդալով նրա երկրորդ հրատարակությունը՝ նվիրված Ա.Ս.Կիրակոսյանի ծննդյան 100-ամյակին, ընթերցողների հոգում արև կճառագի: Իսկ Համո Սահյանի բանաստեղծությունները կարդալով ականա հպարտություն կզգաս այն բանի համար, որ հայ ես, փշոտ, բայց ամե-նահաղթ պատմության համար, հայ ժողովրդի պատմության, որը դարեր շա-րունակ ուժ է վերցրել հայոց լեզվից, Աստծո հանդեպ իր աներկբա հավա-տից, Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցուց, որը եթե չլիներ, մեր ժողովուրդը չէր կարողանա այդքան արժանապատվորեն անցնել պատմության տա-տասկների միջով և ստեղծել իր անկախ պետականությունը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը և Արցախի Հանրապետությունը: Եվ վերջում կցան-կանայի ասել. «Շնորհավոր 100-ամյա հոբելյանդ, Ալեքսեյ Մատվենիչ»:

Հ.Գ. Երբ գրում էի այս տողերը, զանգահարեց հայտնի հրապարա-կախոս Արտյոմ Խաչատրյանը և հրավիրեց Հայաստանի կամերային նվագախմբի համերգին՝ իր տասնմեկամյա որդու՝ տաղանդավոր և վիրտու-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ոգ ջութակահար Ալեքսանդր Խաչատրյանի մասնակցությամբ, որը տեղի է ունենալու ս.թ. նոյեմբերի 23-ին: Հետաքրքրվելով Ալիկի ստեղծագործական պլանների մասին՝ հազիվ զսպեցի հույզերս: Ներկայում այդ պատանի տաղանդը օրուգիշեր պատրաստվում է համերգին Բեռլինի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հետ, որտեղ երազում է կատարել Դմիտրի Շոստակովիչի Ջութակի № 1 կոնցերտը նվագախմբի հետ, որը պետք է կայանա Բեռլինում Հայրենական մեծ պատերազմում խորհրդային ժողովրդի տարած մեծ հաղթանակի 75-ամյակի օրը: Հաջողություններ մաղթենք Ալիկ Խաչատրյանին՝ հայաստանցի այս տաղանդաշատ պատանուն:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI
գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НИКОЛ ВОВАЕВИЧ, НЕ ПРОИЗНОСИ ИМЯ ГОСПОДА ВСУЕ

Аннотация

Пришло время бить во все колокола и предупредить наш народ, воззвав: армяне, будьте бдительны, ибо в нашем общем доме – Республике Армения, уже не первый год свирепствует Князь тьмы, толкающий армянский народ на путь духовной гибели. В этих тревожных условиях девизом нашей борьбы должно стать предостережение – осторожно, в Республике Армения обосновался сатана.

События минувшей недели не оставили сомнений в том, что Армения стала главным полигоном совершенствования современных технологий разрушения государств. Происходящее характерно тем, что главные исполнители разрушения армянской государственности в силу своей необразованности и ангажированности являются лишь тупым инструментом воплощения в жизнь этого трагического сценария, уже не первый год реализуемого заокеанскими стратегами. Справедливости ради отметим, что режиссура разрушения Республики Армения проработана на высоком профессиональном уровне. Чтобы убедиться в этом, достаточно внимательно проанализировать из года в год совершенствующиеся целевые проекты, заложенные в основу деятельности множества общественных организаций, щедро финансируемых Фондом Сороса и разного рода демократическими институтами стран Запада. Читатель вполне резонно может задаться вопросом, а именно: в апреле-мае 2018 года в Армении при самом активном участии прихлебателей Фонда Сороса, активистов ЛГБТ-сообщества и тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» произошел государственный переворот, лукаво именуемый «бархатной революцией», чего же им более этого надо? Весь ход событий последних полутора лет не оставляет сомнений в том, что государственный переворот – всего лишь первый шаг на пути реализации вожделенной цели заокеанских стратегов. А цель у них одна – создание зоны постоянной нестабильности и хаоса в южном подбрюшье России.

Напомним читателям, что 18 декабря 2017 года Белый дом опубликовал обновленную Стратегию национальной безопасности США (National Security Strategy или NSS), в которой четко обозначено: США противостоят Россия и Китай – «ревизионистские державы», которые бросают вызов процветанию США и стремятся подорвать их безопасность. Более того, подчеркивается, что они «намерены сделать экономику менее свободной и честной (видимо, под этим подразумевают стремление России и Китая во взаимной торговле осуществить постепенный переход на национальные валюты своих стран. – А. Г.), нарастить свой военный потенциал, контролировать информацию и данные, репрессировать свои общества и распространять свое влияние». В этом документе Россию обвиняют в попытках «изменить статус-кво в Грузии и на Украине». Дальше – больше. Уже 19 января 2018 года Пентагон обнародовал новую Стратегию национальной обороны США (National Defense Strategy – NDS). В этом документе было заявлено, что главной проблемой для национальной безопасности США впредь будет рассматриваться не терроризм, а стратегическое соперничество между государствами. Пятью главными угрозами американской безопасности в NDS были названы четыре государства (Китай, Россия, КНДР и Иран) и продолжающаяся активность террористических группировок. Далее, уже 17 января 2019 г. президент США Дональд Трамп представил обновленную стратегию развития американской системы ПРО, в которой исходящая от России угроза увеличена на порядок в сравнении с аналогичными документами прошлых лет. Примечательно, что в этом документе помимо России среди соперников и неприятелей Соединенных Штатов выделены опять же Китай, КНДР и Иран. Я специально несколько подробно обратил внимание читателей на эти основополагающие документы национальной безопасности США, в каждом из которых Россия и Иран в обязательном порядке упоминаются и характеризуются не иначе, как угроза национальной безопасности Соединенных Штатов. А посему, уважаемый читатель, было вполне ожидаемо то, свидетелями чего мы являемся, в частности, тревожные события последнего времени в дружественных нашей стране Грузии и Исламской Республике Иран, а также на Украине, то есть в тех странах, которые так или иначе были упомянуты в приведенных выше Стратегиях. Удивляться этому, думается, не следует и как во французской пословице “À la guerre comme à la guerre” – «На войне как на войне». Меня беспокоит другое, что политический класс Армении, быть может, за редчайшим исключением, сам того не осознавая, становится инструментом в этой изощренной, необъявленной нам информационной войне, нацеленной на расшатывание основ армянского государства. Да,

да, уважаемый читатель, я не оговорился. Другое дело, что даже подлинные патриоты Армении, очень справедливо, подчас эмоционально и гневно развенчивающие антинациональную сущность политики, проводимой «народным премьером» Н. Пашиняном и его сподвижниками (разного рода соросовскими выкорышками, ЛГБТ-активистами и сектантами тоталитарной религиозной секты «Слово жизни»), сами становятся исполнителями предназначенной им западными стратегами незавидной роли по отвлечению внимания общественности от подлинной сути происходящего. В итоге мы вправе констатировать, что фактически весь телеэфир, все масс-медиа РА наполнены разного рода политическими дискуссиями, интервью, показом «творческих вечеров», в которых, с одной стороны, тиражируются взаимоисключающие «суровые разоблачения» в предательстве национальных интересов со стороны «контрреволюционеров», «реваншистов», называемых властями силами тьмы, то бишь «черными», а с другой стороны, им в ответ звучат куда более убедительные аргументы, развенчивающие антинациональную сущность николвоваевской камарилы, посягнувшей на святая святых мирового армянства – Армянскую Апостольскую Святую Церковь, армянский язык и историю армянского народа. В итоге обе эти противоборствующие стороны, вне всякого сомнения, гарантированно достигают одной из целей, поставленных заокеанскими кукловодами Никола Воваевича, а именно: способствуют еще большему углублению раскола армянского общества, целенаправленному отчуждению многих и многих неискующих в хитросплетениях этой грязной политики наших граждан от своих христианских цивилизационных корней, семейных и культурных традиций. Пишу эти строки и на память приходят слова персидского царя Дария: «Армян нельзя победить, армян можно только разделить», – которые, увы, взяты на вооружение, кто бы мог подумать, заокеанскими стратегами, которые, судя по их нынешним действиям в отношении Исламской Республики Иран, тем не менее являются большими знатоками истории Персидской империи. Тем самым поводыри Н. Пашиняна и К^О последовательно добиваются изменения цивилизационного, если хотите, генетического кода армянской нации. Мне об этом уже приходилось ранее писать в статьях «Отстранение Пашиняна – гарантия выживания Армении» и «Отстранить Пашиняна от власти – спасти Армению от разрушения», опубликованных Российским информационным агентством REGNUM, соответственно 17 и 24 сентября 2019 г. Увы, я вынужден вновь обратить внимание читателей на ставшую хронической болезнью многих представителей политического класса Армении, сомневаться в патриотичности которых не приходится, которые страстно борются не с причинами столь опасного развития собы-

тий в Армении, угрожающими потерей государственности, а со следствиями куда более опасной стратегии, нацеленной, вновь повторюсь, на создание зоны нестабильности и хаоса на южных рубежах России – главного «геополитического конкурента», «ревизионистской страны» и «противника», угрожающей США потерять мировую гегемонию. Это, в свою очередь, как прекрасно понимают идеологи американского гегемонизма, чревато обернуться потерей американским долларом статуса мировой резервной валюты, что является обязательным условием не только сохранения высокого уровня жизни своих граждан, но и дальнейшего процветания Америки, державы, государственный внешний долг которой на 15 января 2019 года перевалил за \$21 трлн 959 млрд (заметим, что, согласно данным Международного валютного фонда, ВВП США в 2019 г. составит \$21 трлн 482 млрд), то есть печатные станки Федеральной Резервной Системы США и в ближайшее время будут работать в три смены, чтобы сохранить высокий жизненный уровень американских граждан.

Уважаемый читатель, я не буду углубляться в описание подробностей, увы, изначально обреченной на неудачу борьбы моих коллег по оппозиции с рецидивами политики заокеанских стратегов, повторюсь, нацеленной в конечном итоге против России. И, чтобы ненароком не обидеть никого из лагеря оппозиции и не поставить под сомнение их побудительные рыцарские мотивы, приведу лишь выдержку из романа испанского писателя Мигеля де Сервантеса Сааведры «Хитроумный идальго Дон Кихот Ламанчский»: «Сражаться с ветряными мельницами – бесперспективно и бессмысленно искать, и ожидать справедливости там и от тех, кто ее обеспечить не может и не хочет».

Рассказывая о событиях минувшей недели, нельзя не упомянуть об очередных перлах «народного премьера», выданных им на-гора в Италии. Я затрону лишь политические аспекты отдельных его мыслей, присущих ему, как политику галактического масштаба. Почему я подчеркнул лишь о политических аспектах его мыслей, так как другие грани выступлений Никола Воваевича, по мнению специалистов известной области здравоохранения, наглядно демонстрируют симптомы клиники определенного недуга. Так вот, еще 17 февраля 2018 года на втором съезде партии «Светлая Армения» будущий «народный премьер» изрек: «Это неслучайно, ни одна просветительская деятельность (то есть деятельность и его самого, Никола Воваевича, себя любимого. – А. Г.) не была комфортной, начиная от Иисуса Христа и до Григория Просветителя. Это был путь лишений, страданий, отчуждения, непонимания, отверженности. Это тернии, через которые должен пройти каждый считающий себя просветителем боец». Прочитав столь кощунственные сравнения «деяний Никола», жизненный путь которого, с его слов, оказывается,

до этого был «путем лишений, страданий, отчуждения, непонимания, отверженности», невольно призадумываешься над смыслом сих изречений Никола Воваевича. Видимо, неведомо от всех нас, простых мирян, он страдал, когда в бытность редактором газеты писал заказные клеветнические статьи в адрес политических оппонентов, исполняя заказ его тогдашних покровителей в лице АОД во главе с Левоном Тер-Петросяном (АОД – Армянское общенациональное движение. – Ред.), уже не приходится говорить о его «лишениях», когда он, якобы, находился в подполье, место нахождения которого с самого первого дня было доподлинно известно Службе национальной безопасности РА, которая не задерживала его с одной-единственной целью: узнать все его связи с «внешним» миром. В этой связи на память приходит известный гюмрийский анекдот о великом конспираторе, агенте одной из спецслужб Запада, ласково именуемом жителями Гюмри «шпион Оник». Так вот заезжие в Гюмри связные из закордонных спецслужб хотят найти место его тайной отсидки, которое по их агентурным данным расположено рядом с городской пекарней. Расспрашивая горожан о месте нахождения пекарни, жители города упоминают о школе, которая расположена недалеко от пекарни или Дома культуры, расположенного уж совсем близко. Но эта наводка связным ни о чем не говорит, ведь они в Гюмри впервые. Тогда один из находчивых гюмрийцев упрекает горожан в том, что те уж слишком усложняют место нахождения пекарни, указывая на известную всем горожанам данность, а именно: пекарня расположена в первом этаже дома, где живет «шпион Оник» и дело с концом. Вот приблизительно в аналогичном подполье пребывал и наш герой, «отчужденный, непонятый» (ну прямо схожая судьба с непонятым людьми четвероногим мечтателем, о ком прекрасно изложил Виктор Гюго в своем романе «Человек, который смеется»). Правда, Никола Воваевича и «отверженным» уж никак не назовешь, во всяком случае в плане восприятия этого слова в представлении все того же великого французского классика Виктора Гюго, который в образе Жана Вальжана, неповторимого героя одного из величайших романов XIX века «Отверженные», раскрыл подлинный смысл слова «отверженные». Почитатели Никола Воваевича могут не согласиться со мной, ведь их кумир, в отличие от Жана Вальжана, хотя и не был беглым каторжником, но ведь скрывался-таки от правосудия, отсидел в тюрьме, правда, не девятнадцать лет, как герой Гюго, но где-то чуть более полутора лет и не за воровство хлеба, а по более тяжким статьям УК РА. Так вот «тернии, через которые должен пройти каждый считающий себя просветителем боец», Никол Воваевич прошел сполна. И после этого как ему не уподобиться священномученику Григорию Просветителю Армении и

первому Католикусу Всех Армян? Для полноты восприятия образа Никола Воваевича приведем некоторые сведения из жизни Григория Просветителя, которые позволят лучше представить, с кем наш уважаемый читатель имеет дело в лице Никола Пашиняна. Так, священномученик Григорий Просветитель происходил из древней династии Аршакидов, которая правила в Парфии, Армении, Атропатене, Иберии и Кавказской Албании. Чтобы искупить грех своего отца, убившего отца Тиридата (Трдата), он вступил в его свиту и был ему верным слугой. Царевич Тиридат любил Григория как друга, но не терпел его христианского вероисповедания. По восшествии на армянский престол Тиридат принуждал Святого Григория к отречению от Христа. Непреклонность Святого ожесточила Тиридата и он предал своего верного служителя Григория Просветителя жестоким мукам: его подвесили вниз головой с камнем на шее, несколько дней обкуривали смрадным дымом, били, издевались, принуждали ходить в железных сапогах с гвоздями. Во время этих страданий Святой Григорий пел псалмы ... Тогда Тиридат велел бросить его в глубокий ров, «Хор Вирап», где тот был в заточении 13 лет. Между тем Божья кара настигла его мучителя: Тиридат впал в безумие, но был исцелен Святым Григорием, после чего в 301 году крестился и провозгласил Христианство государственной религией в Армении. Таковы исторические факты, описанные известным автором V века Агафангелом в труде «Житие Св. Григория». Я специально привел эти отрывки из жития Св. Григория, чтобы читателям стало доподлинно известно, «сколь органичны» параллели жития Никола Воваевича и священномученика Святого Григория Просветителя, а если без иронии, чтобы всем стало доподлинно понятно, в каком душевном состоянии находится «народный премьер» Армении. Мне могут возразить, дескать, человек в своем выступлении сболтнул не столь далекую от него очередную чушь. Не скрою, что, будь это так, я был бы только рад, но увы. Не буду томить читателя, приведу выдержку из выступления Н. Пашиняна от 20 ноября т.г. в армянской церкви Сорока Святых Младенцев в Милане. Процитирую строки из статьи, бесспорно, одаренного публициста и политического обозревателя Гагика Мкртчяна, опубликованной 21 ноября 2019 года в интернет-портале «Голос Армении» под заглавием «Кого ищет Пашинян в подвале Ватикана»: «Новость о том, что Никол Пашинян, выступая в Милане перед армянской общиной, сравнил себя с Иисусом Христом, пришла в особенно неудачный момент. Я даже некоторое время сомневался: а точно ли это Пашинян (видимо, уважаемый Гагик Александрович не знал о его, Никола Воваевича, былом подобном же сравнении, о котором было изложено выше. – А. Г.)? Нет, думаю, это не он. Это темные силы исхит-

рились, изготовили «дубля», как у Стругацких, и поместили его в Армянской Апостольской Церкви Сорока Святых Младенцев в Милане вместо Пашиняна». Далее приводится цитата из выступления Н. Пашиняна: «Мы проповедуем любовь, мы находимся в церкви, я сам, как Иисус Христос, который проповедовал любовь, но когда пришло время, он вошел на территорию храма и опрокинул столы, сказав, что этот святой храм вы превратили в место торговли». Здесь Никол Воваевич с присущей ему кротостью и скромностью уподобил себя с Всевышним, сие деяние которого описано евангелистами Матфеем и Иоанном. И как сказано в Святом писании: «И вошел Иисус в храм Божий и выгнал всех продающих и покупающих в храме, и опрокинул столы меновщиков и скамьи продающих голубей, и говорил им: написано, – дом Мой домом молитвы наречётся, а вы сделали его вертепом разбойников» (Евангелие от Матфея, 21:12–13). Но тут наш «провидец» не остановился и, поддавшись экстазу, продолжил: «Сегодня в Италии прячутся все самые известные коррупционеры (нет, нет да в голову приходит шальная мысль, что он в тайной переписке с ними и получает информацию о месте их нахождения, а также получает инструктаж о своих дальнейших действиях, о том, где и о чем говорить. – А. Г.), и пусть они не надеются, что ускользнут, рука правосудия Армении (читай карающая длань «праведника» Никола Воваевича. – А. Г.) настигнет их. Всех прячущихся в подвалах Ватикана мы схватим за шею и предадим суду» (так возликуйте же, «гордые граждане Армении» – сподвижники Н. В., ибо отныне николвоваевской Фемиде оказывается подвластен и Святой Престол, а утверждение юрисдикции Армении в Святом Престоле Никол Воваевич прозорливо начнет с фундамента Ватикана, с его подвалов). Хочется лишь уповать, что николвоваевская Фемида не потревожит покоящийся «в подвале» Ватикана прах апостола Петра. Уважаемый читатель может подумать, что, быть может, не следует реагировать на несусветные глупости нашего споткнувшегося «ангела», Никола Воваевича, себя любимого, дабы предать сию кощунственную благоглупость забвению. Однако не тут-то было. Буквально на следующий день после этих кощунственных благоглупостей «народного премьера» возликовали азербайджанские масс-медиа. Я не стану приводить разного рода оскорбительные выпады апшеронских борзописцев, которые не то что высмеяли «народного премьера», почитателя образованного Ильхама Алиева, но между строк оскорбляли чувство национального достоинства каждого уважающего себя армянина. И здесь трудно не согласиться с ироническим наблюдением одного из азербайджанских авторов, который, увы, не без сарказма заметил: «Трудно сказать, как слова сакрального Никола повлияют на

Святое учение, но то, что эти заявления будут способствовать укреплению отношений Армения – Италия и Армения – Ватикан – это однозначно». До боли обидно, что за последние годы (имеется в виду до государственного переворота апреля-мая 2018 года) отношения Ватикан – Армения, благодаря высокопрофессиональной работе нашего Посольства в Святом Престоле, были подняты на качественно новый, весьма высокий уровень межгосударственных отношений. Напомним читателям хотя бы визит Папы Римского Франциска в Армению, который проходил под девизом «Паломничество в первую христианскую страну» в 2016 году. Уже не приходится говорить о визите президента Армении Сержа Саргсяна в Ватикан в 2015 году и его участие в отслуженной Папой Римским, Его Святейшеством Франциском в соборе Святого Петра литургии, которая воистину стала исторической в силу того, что гениальному сыну армянского народа Святому Григорию Нарекаци в феврале 2015 года был присвоен почетный титул «Учителя Вселенской церкви» и он был признан одним из 36 величайших мыслителей католической церкви. Увы, экс-посол Армении в Ватикане Микаэл Минасян 2 ноября 2018 года президентом Армении А. Саргсяном, принимая за основу предложение «народного премьера», был отозван с должности Чрезвычайного и Полномочного Посла Республики Армения в Ватикане. Надо полагать, что у Микаэла Араевича напрочь отсутствовало стремление воспринимать «подвалы Ватикана» в качестве убежища для правонарушителей, а воспринималось как святое место, освященное прахом Святого апостола Петра, поэтому он и не пришелся ко двору Никола Воваевича. Но это тема другого анализа. А сейчас, уважаемый читатель, согласитесь с моим правом утверждать, что процессы, происходящие на наших глазах, не могут не вызывать чувство глубокой тревоги за судьбу Отечества. Можно дать разные политические формулировки подрывным, антинациональным по своей сути действиям «народного премьера», можно в очередной раз на конкретных примерах разоблачать происки западных стратегов-поводырей действующих властей Армении, подтачивающих основы армянской государственности путем изменения генетического кода армянской нации, ее христианских, цивилизационных основ, но, увы, это не нейтрализует угрозы национальной безопасности РА. Вместе с тем убежден, что в условиях, когда наш народ стоит перед опасностью самоуничтожения, политкорректность в развенчивании этих угроз не только не уместна, но и пагубна. Пришло время бить во все колокола и предупредить наш народ, воззвав: армяне, будьте бдительны, ибо в нашем общем доме – Республике Армения – уже не первый год свирепствует Князь тьмы, толкающий армянский народ на путь духовной гибели. В этих тре-

возможных условиях девизом нашей борьбы должно стать предостережение – осторожно, в Республике Армения обосновался сатана. И долг любого честного гражданина еще и еще раз проанализировать, откуда берут начало истоки этой тщательно разработанной стратегии разрушения армянской государственности, каковы их подлинные цели. И лишь после этого и в свете этого анализа продолжить страстные полемические дискуссии с легионом Сатаны. Читатель может упрекнуть меня за мое, на первый взгляд, кажущееся молчание по телевидению. Вынужден вновь повторить, что уже не первый год армянский телеэфир для меня закрыт, причем независимо от политических предпочтений подлинных владельцев телеканалов. В этой связи, нет-нет, да сомневаешься, что, быть может, их нелюбовь к Николу Воваевичу показная и рассчитана на тех из наших сограждан, которые изначально раскусили всю фальшь «народного премьера» и свое отношение к нему выразили политическим бойкотом – неучастием в досрочных парламентских выборах в декабре 2018 года и с доверием относятся к словам оппонентов «народного премьера». Напомним читателям, что более 50% от общего числа избирателей не приняли участие в досрочных выборах в Национальное Собрание РА VII созыва.

На фоне вышенаписанного, думается, выступление третьего президента Республики Армения Сержа Азатовича Саргсяна на 24-м съезде (20 ноября т.г.) Европейской народной партии (ЕНП) в Загребе приобретает особый смысл. Поясню, что я имею в виду. Вдумаемся в слова из речи Сержа Саргсяна: «Пришедшие к власти под именем революции, в действительности в течение прошедших полутора лет не внесли никакого революционного изменения или революционного прорыва во внешней и внутренней политике. Более того, в стране происходят опасные, угрожающие демократии процессы. Подорваны основы конституционности. Не действует принцип разделения и сбалансированности властей. Многочисленными фактами очевидно нарушена независимость судебной власти. Осуществляются политические преследования. Регулярными стали агрессивные действия в отношении оппозиционных средств информации и активистов, нетерпимость и слова ненависти достигли тревожных размеров».

Уважаемому читателю напомним также, что 5–6 марта т.г. «народный премьер» Армении в Брюсселе провел переговоры с главой Европейского совета Дональдом Туском, председателем Еврокомиссии Жан-Клодом Юнкером, главой европейской дипломатии Федерикой Могерини и еврокомиссаром по расширению и политике европейского соседства Йоханнесом Ханом. Так вот в заявлениях этих должностных лиц красной нитью проходила мысль о том, что произошедшие в Армении

политические изменения, то есть государственный переворот, могут способствовать дальнейшей активизации связей с Евросоюзом. Более того, Брюссель выразил готовность «ускорить переговоры по таким ключевым темам, как либерализация визового режима, финансовая и техническая помощь в реформах». Сам «народный премьер», говоря о подробностях своего визита в Брюссель, скромно заявил: «Впервые у ЕС вообще нет вопросов к Республике Армения относительно состояния демократии. В Евросоюзе не сомневаются, что новое армянское правительство решительно настроено довести до конца демократические преобразования».

Итоги проделанной в этом направлении работы, как было отмечено выше, весьма лаконично подвел Серж Саргсян в своем выступлении в Загребе. Речь С. Саргсяна многие в Армении интерпретируют как некий приговор режиму Н. Пашиняна, а ваш покорный слуга, уважаемый читатель, считает, что это в деликатной форме приговор, выраженный нашим европейским партнерам, которые сделали губительную для Армении ставку на Никола Воваевича, «светоча» демократии, деятельность которого Серж Саргсян весьма справедливо продолжил разъяснять авторитетной европейской аудитории: «Однако сегодня уже всё более и более отчётливо звучат голоса тех людей, которые обвиняют меня (Сержа Саргсяна. – А. Г.) в том, что уступил власть популистам. И сейчас я здесь, чтобы озвучить эти тревоги, чтобы защитить ту веру и ожидания, которые имели тысячи людей в ходе смены власти».

Читая эти строки, я, как истинный армянин, подумал о том, что заявление новоизбранного президента Европейской народной партии Дональда Туска далеко не случайно, особенно после произнесенных столь близких нашему сердцу слов: «Я вступаю в борьбу с популистами, – заявил Дональд Туск. – С другой стороны находятся партии безответственного популизма (с чем можно поздравить Никола Воваевича, что о нем и руководимой им партии косвенно вспомнили на 24-м съезде ЕНП. – А. Г.), а с другой – наша партия, которая несет ответственность за популярность».

Завершая свои наблюдения о событиях последней недели в Армении и вокруг нее, невольно осознал, что вот уже более полутора лет ни в одной из своих статей я не сказал ни одного доброго слова в адрес «народного премьера» Армении. Читатель вполне резонно может упрекнуть меня в предвзятой оценке действий Никола Воваевича. Признаюсь, что в этом случае читатель будет прав. Так, «народного премьера» трудно упрекнуть, да что там упрекнуть, когда он похвалы достоин в одном. Не могу не выразить своего удовлетворения тем, что с 8 февраля т.г. армянские саперы и врачи в составе 83 специалистов Армении прибыли в Сирию: это специалисты по разминированию, медицинский персонал и

бригады, обеспечивающие охрану специалистов. Заметим, что Армянская гуманитарная миссия и по сей день (вторая группа из Армении, пришедшая на смену первой, в составе 80 человек отправилась в Сирию 16 июня т.г.) занимается разминированием, противоминным оповещением населения и оказанием медицинской помощи исключительно в тех районах, в которых не ведутся боевые действия. Заметим также, что оборудование для их работы, а также поддержку в обеспечении их безопасности предоставила российская сторона. Не скрою, что я всецело поддерживаю подобное решение правительства РА, наверно единственное правильное решение за полтора года после государственного переворота.

Вместо послесловия. Каждый раз, излагая свои тревоги о процессах, протекающих в Республике Армения, я убеждался в том, что на фоне провалов внутренней и внешней политики, нарастающего разочарования граждан, осознающих, что они стали жертвами изощренных популистских лозунгов Никола Пашиняна, в наших буднях тем не менее не редки и светлые дни. Так, 24 ноября т.г. в кругу родных, друзей и коллег отмечалось 75-летие со дня рождения известного государственного и общественного деятеля, Заслуженного деятеля культуры Республики Армения, поэта Корюна Вардановича Аракеляна. Всматриваясь в озаренные светлой улыбкой лица собравшихся, при этом не понаслышке зная, что многие из них обременены изматывающими каждодневными бытовыми заботами, я заряжался какой-то необъяснимой внутренней энергией. У читателя может сложиться неверное восприятие моих слов, дескать какой циник, что черпает энергию от осознания трудностей у окружающих. И читатель в случае такого восприятия будет не прав. Внутреннюю силу мне придавали полные оптимизма глаза гостей. Их не сломили ложь и циничное отношение властей к простым гражданам, их традициям и семейным ценностям, выражающиеся на каждом шагу: будь то финансирование сатанинских спектаклей, нынче именуемых перформансами, или бюджетное финансирование фильма, главным героем (иней) которого является особь неопределенного пола, или же приобретение за бюджетные деньги бронированных служебных машин за не одну сотню тысяч долларов, чартерные перелеты за океан Никола Воваевича и К^О за \$400 тысяч и другие проявления хамской вакханалии. И вдруг на этом фоне звучит прекрасная мелодия, песня, написанная на музыку Народного артиста Республики Армения Сасуна Паскевичяна на слова Корюна Аракеляна «Случилось бы чудо». Уважаемый читатель, быть может, подумал, что в современной Армении чудом явилось бы отстранение от власти николвоваевской антинациональной клики. Нет, песня о куда более светлом – о глубокой тоске по безвременно ушедшей из жизни

матери автора. Проникновенное и честное исполнение этой песни талантливой певицей Анной Хачатрян никого из присутствующих не оставило равнодушным. Расчувствовался и однокурсник Корюна Аракеляна, непревзойдённый исполнитель армянских народных песен, Народный артист Республики Армения Рубен Матевосян. Он не мог удержаться и экспромтом исполнил два армянских народных хита, которые взволновали всех участников юбилейного вечера. Однако меня переполнили трудно описуемые чувства, когда на наших глазах буквально выстроилась очередь из числа гостей, которые хотели во что бы то ни стало поздравиться и сфотографироваться с выдающимся мастером современного кинематографа, всемирно известным режиссером художественного и документального кино, Заслуженным деятелем искусств Российской Федерации и Армении Артаваздом Ашотовичем Пелешяном. И казалось, в этих кратковременных общениях гостей юбилейного вечера с великим мастером кино (о творчестве которого были изданы книги в Италии, Австрии, Германии, Чехии, США, Мексике, Бразилии, Колумбии, Японии, Южной Корее, не говоря о том, что о Пелешяне были созданы фильмы в Голландии, в России, во Франции и в Италии) люди преображались на глазах, их лица становились более одухотворенными. И наконец, их переполняло чувство гордости, что они, как и Артавазд Ашотович, армяне – представители древнейшей христианской цивилизации ...

Однако минувшая неделя запомнилась и другим незабываемым праздником, когда 21 ноября т.г. в Екатерининском зале Кремля состоялась церемония вручения государственных наград выдающимся гражданам России. Да, да, уважаемый читатель, этот день станет незабываемым праздником для людей моего поколения и поколения наших детей. Как было не растрогаться, когда видишь, как звезду Героя Труда России получает Национальный герой Армении Николай Иванович Рыжков, с именем которого связано возрождение из руин многих десятков разрушенных Спитакским (1988 года) землетрясением городов и деревень Армении, когда в числе награжденных несравненная русская красавица Татьяна Доронина, блестящая исполнительница главной роли, Нюры, из фильма режиссера Татьяны Лиозновой «Три тополя на Плющихе», трепетно исполнившая вот уже более полувека наполняющую сердце радостью песню «Нежность» на музыку Александры Пахмутовой. И конечно, не оставили равнодушным и слова благодарности самой Александры Николаевны Пахмутовой, награжденной высшей наградой России – орденом «Святого апостола Андрея Первозванного». Так, обращаясь к президенту Российской Федерации Владимиру Владимировичу Путину, Александра Николаевна сказала: «Вы возглавляете легендарную страну, потрясающую страну. И поэтому мы не допустим, чтобы все было

хуже, все должно быть хорошо. Талантливые люди, великолепная страна, и Вы это знаете и любите». К этим проникновенным словам великой Александры Пахмутовой, создавшей музыку «где звучит эпоха» (из слов приветствия В. В. Путина), можно от всей души добавить, что легендарную, потрясающую страну, имя которой Россия, глубоко любят и чтут все армяне, кому дорога судьба двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, то есть все честные сыны разбросанного по миру одиннадцатимиллионного армянского народа. И это не патетическая здравица в адрес талантливых людей России, а проявление у каждого армянина генетической связи времен, берущей свое начало с далекого 988 года, когда киевский князь Владимир со своей супругой Анной (армянкой по происхождению, дочерью Византийского императора Романа II) в водах Днепра и его притока Почайны крестили Русь.

P.S. Статья была готова к печати, когда поступила печальная новость: на 94-м году жизни скончалась знаменитая советская разведчица-нелегал Гоар Левоновна Вартанян, вдова Героя Советского Союза Геворка Вартаняна. «Ушёл из жизни близкий нам человек. Он – Герой Советского Союза! Она – героиня всех его свершений! Он ушёл первым. Сегодня не стало её» – сообщило пресс-бюро Службы внешней разведки (СВР) Российской Федерации. Услышав эту печальную весть, мне пришла на память незабываемая встреча с этой удивительной женщиной в конце октября 2014 года, накануне Дня народного единства в Посольстве РФ в Республике Армения. В этот день был организован праздничный концерт. В числе приглашенных была и гостившая тогда в Еревана Гоар Левоновна Вартанян. В тот памятный день я был на концерте с моим внуком Арташесом Гегамяном-младшим. Увидев в зале Гоар Левоновну, я начал было рассказывать ему об этой легендарной разведчице, когда он прервал меня на полуслове и сказал, – это из фильма «Тегеран–43», чем меня приятно удивил. Во время приема, последовавшего за концертом, я познакомил его с Гоар Левоновной и с первой леди Армении Ритой Александровной Саргсян и при этом с гордостью сообщил, что Арташ готов в подробностях рассказать о героях фильма «Тегеран–43». Гоар Левоновна и Рита Александровна улыбнулись, а по блеску в глазах внука уловили его взволнованное состояние. И тогда с присущей им доброжелательностью поинтересовались: где он учится, чем увлекается. По завершении приёма я сопровождал Гоар Левоновну к машине. Уже ближе к лестничному маршу Гоар Левоновна взяла меня под руку и вполголоса сказала: «Как хорошо, что Геворка нет с нами». Я с недоумением посмотрел на нее, и тогда удивительная улыбка озарила ее лицо и она продолжила свою мысль: «Арташес, я бы не хотела, чтобы он увидел меня

А. ГЕГАМЯН

такой, прихрамывая спускающейся по лестнице». Теперь уже, размышляя над ее словами, я совершенно по-другому воспринял сообщение пресс-бюро СВР: «Он – Герой Советского Союза! Она – героиня всех его свершений!». На память об этой легендарной разведчице-нелегале, удивительной женщине осталось фото, на котором запечатлены человек яркой судьбы Гоар Левоновна Вартанян, пользующаяся любовью нашего народа, Рита Александровна Саргсян, ваш покорный слуга и мой внук, Арташес Гегамян-младший.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԶՈՒՐ ՄԻ՝ ՏՈՒՐ ՏԻՐՈՋ ԱՆՈՒՆԸ, ՆԻԿՈՒ ԿՈՎԱԵՎԻՉ

Անոտացիա

Եկել է զանգեր հնչեցնելու և մեր ժողովրդին նախազգուշացնելու ժամանակը՝ գոչելով. հայեր, զգո՛ւն եղեք, քանզի մեր ընդհանուր տանը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում, արդեն ոչ առաջին տարին մոլեգնում է խավարի տիրակալը, որը հայ ժողովրդին հրում է դեպի հոգևոր կործանման ուղի: Այս տազնապալի պայմաններում մեր պայքարի կարգախոսը պետք է դառնա նախազգուշացումը՝ զգույշ, Հայաստանի Հանրապետությունում բնակություն է հաստատել սատանան:

Անցած շաբաթվա իրադարձությունները կասկածներ չթողեցին, որ Հայաստանը դարձել է պետությունների քայքայման արդի տեխնոլոգիաների կատարելագործման փորձադաշտ: Տեղի ունեցողը հատկանշական է նրանով, որ հայոց պետականության կործանման գլխավոր իրականացողներն իրենց անկիրթ ու կանխակալ լինելու պատճառով լոկ բութ գործիք են այդ ողբերգական սցենարի կենսագործման մեջ, որն արդեն ոչ առաջին տարին իրագործվում է անդրօվկիանոսյան ստրատեգների կողմից: Հանուն արդարության նշենք, որ Հայաստանի Հանրապետության քայքայման ռեժիսուրան մշակվել է բարձր պրոֆեսիոնալ մակարդակով: Դրանում համոզվելու համար բավական է ուշադիր վերլուծել տարեցտարի կատարելագործվող նպատակային նախագծերը՝ դրված Սորոսի հիմնադրամի ու Արևմուտքի երկրների տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտների կողմից շռայլորեն ֆինանսավորվող հասարակական բազմաթիվ կազմակերպությունների գործունեության հիմքում: Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. 2018թ. ապրիլ-մայիսին Հայաստանում Սորոսի հիմնադրամի լափակերների, ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստների և «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի ամենաակտիվ մասնակցությամբ տեղի ունեցավ պետական հեղաշրջում, որը խորամանկորեն անվանվեց «թավշյա հեղափոխություն», ուրիշ էլ ի՞նչ են ուզում: Վերջին մեկուկես տարվա իրադարձությունների ողջ ընթացքը կասկած չի թողնում, որ պետական հեղաշրջումը ընդամենը առաջին քայլն էր անդրօվկիանոսյան ստրատեգների բաղձալի նպատակի իրականացման ճանապարհին: Իսկ նրանց

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նպատակը մեկն է՝ ստեղծել մշտական անկայունության և քաոսի գոտի Ռուսաստանի հարավային մատույցներում:

Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2017թ. դեկտեմբերի 18-ին Սպիտակ տունը հրապարակեց ԱՄՆ Ազգային անվտանգության թարմացված ռազմավարությունը (National Security Strategy կամ NSS), որում հստակ նշված է. ԱՄՆ-ին դիմակայում են Ռուսաստանը և Չինաստանը՝ «ռևիզիոնիստական տերություններ», որոնք մարտահրավեր են նետում ԱՄՆ բարգավաճմանն ու ձգտում խափանել նրա անվտանգությունը: Ավելին, ընդգծվում է, որ նրանք «մտադիր են տնտեսությունը դարձնել պակաս ազատ և ազնիվ (ըստ երևույթին, այդ ասելով նկատի ունեն Ռուսաստանի և Չինաստանի ձգտումը՝ փոխադարձ առևտրում իրականացնել աստիճանական անցում իրենց երկրների ազգային արժույթներին. – Ա.Գ.), ավելացնել իրենց ռազմական պոտենցիալը, վերահսկել տեղեկատվությունը և տվյալները, բռնաճնշել իրենց հասարակություններին և տարածել իրենց ազդեցությունը»: Այդ փաստաթղթում Ռուսաստանին մեղադրում են «Վրաստանում և Ուկրաինայում ստատուս-քվոն փոխելու» փորձերի մեջ: Հետո ավելի հետաքրքիր է: Արդեն 2018թ. հունվարի 19-ին Պենտագոնը հրապարակեց ԱՄՆ Ազգային պաշտպանության նոր ռազմավարությունը (National Defense Strategy – NDS): Այդ փաստաթղթում հայտարարված էր, որ գլխավոր խնդիրն ԱՄՆ ազգային անվտանգության համար այսուհետ կոհտարկվի ոչ թե ահաբեկչությունը, այլ ռազմավարական մրցակցությունը պետությունների միջև: Ամերիկյան անվտանգության հինգ սպառնալիքները NDS-ում նշված են չորս պետությունները (Չինաստան, Ռուսաստան, ԿԺԴՀ և Իրան) և ահաբեկչական խմբավորումների շարունակվող ակտիվությունը: Այնուհետև, արդեն 2019թ. հունվարի 17-ին ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփը ներկայացրեց ամերիկյան ՀՕՊ համակարգի զարգացման թարմացված ռազմավարությունը, որում Ռուսաստանից բխող սպառնալիքը մի կարգ բարձրացվել է անցած տարիների համեմատն փաստաթղթերի համեմատ: Հատկանշական է, որ այդ փաստաթղթում Ռուսաստանից բացի Միացյալ Նահանգների մրցակիցների և վատը կամեցողների մեջ կրկին առանձնացված են Չինաստանը, ԿԺԴՀ-ն և Իրանը: Ես հատուկ փոքր-ինչ հանգամանալիորեն եմ ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրում ԱՄՆ ազգային անվտանգության այս հիմնարար փաստաթղթերի վրա, որոնցից յուրաքանչյուրում Ռուսաստանը և Իրանը պարտադիր կարգով հիշատակվում ու բնութագրվում են ոչ այլ կերպ, քան սպառնալիք Միացյալ Նահանգների ազգային անվտանգությանը: Ուստի, հարգելի ընթերցող, միանգամայն սպասելի էր այն, ինչի վկաներն ենք մենք հանդիսանում, մասնավորապես՝ վերջին ժամանակների տագնապալի իրադարձությունները մեր բարեկամ Վրաստանում ու Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում, ինչպես նաև Ուկրաինայում, այսինքն՝ այն երկրներում, որոնք այս կամ այն կերպ հիշատակված են վերոնշյալ ռազմավարություններում: Զարմանալու հարկ, կարծում եմ,

չկա, և ինչպես ֆրանսիական ասացվածքն է ասում՝ «À la guerre comme à la guerre» («Պատերազմում՝ ինչպես պատերազմում»)։ Ինձ անհանգստացնում է այլ բան, որ Հայաստանի քաղաքական դասը գուցե հազվադեպ բացառությամբ, ինքն էլ դա չգիտակցելով, դառնում է գործիք այս հմուտ մտածված, մեզ չհայտարարված տեղեկատվական պատերազմում՝ ուղղված հայոց պետականության հիմքերի խարխլմանը։ Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի։ Այլ բան է, որ անգամ Հայաստանի իսկական հայրենասերները, որոնք շատ արդարացիորեն, երբեմն հուզական ու ցասումնալի պսակազերծում են «Ժողվարչապետ» Ն.Փաշինյանի ու նրա սխրակիցների (տարատեսակ սորոսյան լափակերների, ԼԳԲՏ ակտիվիստների ու «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի աղանդավորների) քաղաքականության հակազդային էությունը, իրենք էլ են դառնում արևմտյան ստրատեգների կողմից իրենց համար նախանշված աննախանձելի դերի կատարողները՝ հասարակության ուշադրությունը տեղի ունեցողի իսկական բովանդակությունից շեղելու գործում։ Արդյունքում՝ մենք իրավունք ունենք արձանագրելու, որ, փաստորեն, ողջ հեռուստաթերը, ՀՀ բոլոր մաս-մեդիաները լիքն են տարատեսակ քաղաքական բանավեճերով, հարցազրույցներով, «ստեղծագործական երեկոների» ցուցադրությամբ, որոնցում՝ մի կողմից, արծարծվում են փոխբացառող «դաժան մերկացումներ» «հակահեղափոխականների», «ռևանշիստների» կողմից ազգային շահերի դավաճանության վերաբերյալ, որոնց իշխանություններն անվանում են խավարի ուժեր, ասել է թե՛ «սևեր», իսկ մյուս կողմից՝ նրանց ի պատասխան հնչում են շատ ավելի համոզիչ փաստարկներ, որոնք պսակազերծում են նիկոլվովակիչյան խառնամբոխի հակազդային էությունը, որը ոտնձգել է համաշխարհային հայության սրբություն սրբոցի՝ Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու, հայոց լեզվի և հայ ժողովրդի պատմության դեմ։ Արդյունքում՝ այս երկու հակամարտող կողմերը, անկասկած, երաշխավորված հասնում են նպատակներից մեկին՝ դրված Նիկոլ Վովակիչի անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների կողմից, դիցուք՝ նպաստում են հայ հասարակության էլ ավելի պառակտմանը, այս կեղտոտ քաղաքականության խորամանկ հյուսվածքին անգիտակ մեր բազմաթիվ քաղաքացիների նպատակասլաց օտարմանը իրենց քրիստոնեական քաղաքակրթական արմատներից, ընտանեկան ու մշակութային ավանդույթներից։ Գրում են այս տողերը և մտաբերում պարսից Դարեհ թագավորի խոսքերը՝ «Հայերին չի կարելի հաղթել, հայերին կարելի է միայն մասնատել», ավաղ, որոնք վերցվել են ի գիտություն, ո՞վ կարող էր մտածել, անդրօվկիանոսյան ստրատեգների կողմից, որոնք, դատելով Իրանի Իսլամական Հանրապետության հանդեպ նրանց ներկա գործողություններով, այնուամենայնիվ, Պարսկական կայսրության պատմության մեծ գիտականեր են։ Դրանով իսկ Ն. Փաշինյան և ԿՕ-ի ուղեվարները հետևողականորեն փորձում են հասնել հայ ազգի քաղաքակրթական, եթե ուզում եք՝ գենետիկ կողը փոխելուն։ Ես այս մասին ավելի վաղ գրել են

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Փաշինյանի հեռացումը Հայաստանի գոյատևման երաշխիքն է» և «Հեռացնել Փաշինյանին իշխանությունից՝ նշանակում է փրկել Հայաստանը կործանումից» հոդվածներում, որոնք հրապարակվել են ռուսաստանյան REGNUM լրատվական գործակալությունում, համապատասխանաբար 2019թ. սեպտեմբերի 17-ին և 24-ին: Ավաղ, ես ստիպված եմ նորից ու նորից ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրել Հայաստանի քաղաքական դասի շատ ներկայացուցիչների քրոնիկական դարձած հիվանդության վրա, որոնց հայրենասիրությանը կասկածելու հարկ չկա, որոնք նախանձախնդրորեն պայքարում են ոչ թե Հայաստանում իրադարձությունների այդքան վտանգավոր զարգացման պատճառների (որոնք սպառնում են պետականության կորստով), այլ շատ ավելի վտանգավոր ռազմավարության հետևանքների դեմ՝ ուղղված, նորից եմ կրկնում, անկայունության և քաոսի գոտու ստեղծմանը Ռուսաստանի՝ ԱՄՆ-ի գլխավոր «աշխարհաքաղաքական մրցակցի», «ռևիզիոնիստական երկրի» ու «հակառակորդի», ԱՄՆ համաշխարհային հեգեմոնիան կորցնել սպառնացող երկրի հարավային մատույցներում: Դա, իր հերթին, ինչպես հիմնալի հասկանում են ամերիկյան հեգեմոնիզմի գաղափարախոսները, կարող է վերածվել ամերիկյան դուլարի՝ համաշխարհային պահուստային արժույթի կարգավիճակի կորստի, իսկ այդ կարգավիճակը պարտադիր պայման է ոչ միայն իրենց քաղաքացիների կենսամակարդակի պահպանման, այլ նաև Ամերիկայի հետագա բարգավաճման համար, տերություն, որի պետական արտաքին պարտքը 2019թ. հունվարի 15-ի դրությամբ գերազանցում էր \$21 տրլն 959 մլրդ-ը (նշենք, որ համաձայն Արժույթի միջազգային հիմնադրամի՝ ԱՄՆ ՀՆԱ-ն 2019թ. կազմելու է \$21 տրլն 482 մլրդ), այսինքն՝ ԱՄՆ Դաշնային Պահուստային համակարգի տպագրասարքերը առաջիկայում ևս աշխատելու են երեք հերթափոխով՝ պահպանելու համար ամերիկյան քաղաքացիների բարձր կենսամակարդակը:

Հարգելի ընթերցող, չեմ խորանա ընդդիմության գործընկերներիս, ավաղ, սկզբից եթե անհաջողության դատապարտված անդրօվկիանոսյան ստրատեգիաների քաղաքականության ռեցիդիվների դեմ պայքարի մանրամասների նկարագրության մեջ, կրկնում եմ՝ քաղաքականություն, որը վերջնարդյունքում ուղղված է Ռուսաստանի դեմ: Եվ որպեսզի ականա չվիրավորեմ որևէ մեկին ընդդիմության ճամբարից և կասկածի տակ չդնեմ նրանց դրդող ասպետական մղումները՝ միայն մեջբերում կատարեմ իսպանացի գրող Միգել դը Սերվանտես Սաավեդրայի «Հնարամիտ հիդալգո Դոն Զիշոտ Լամանչեցի» վեպից. «Պայքարել հողմադացների դեմ՝ նշանակում է անհեռանկար ու անիմաստ փնտրել և սպասել արդարություն այնտեղ ու նրանցից, ովքեր այն ապահովել չեն կարող և չեն ցանկանում»:

Պատմելով անցած շաբաթվա իրադարձությունների մասին՝ չի կարելի չհիշատակել «Ժողվարչապետի» հերթական գոհարների մասին, որ շաղ է տվել Իտալիայում: Կանդիդատնամ միայն նրա առանձին մտքերի

քաղաքական ասպեկտներին, որ բնորոշ են նրան որպես տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործչի: Ինչո՞ւ ընդգծեցի միայն նրա մտքերի քաղաքական ասպեկտների մասին, որովհետև Նիկոլ Վոլակիչի ելույթների մյուս ուղղությունները, առողջապահության հայտնի ոլորտի մասնագետների կարծիքով, ցայտուն ցուցադրում են որոշակի հիվանդության կլինիկայի ախտանշանները: Եվ ահա, դեռևս 2018թ. փետրվարի 17-ին «Լուսավոր Հայաստան» կուսակցության երկրորդ համագումարում ապագա «Ժողովրդավարական» բարբառեց. «Պատահական չէ, որ ոչ մի լուսավորչական գործունեություն (այսինքն նաև իր՝ Նիկոլ Վոլակիչի՝ սեփական սիրեցյալ անձի գործունեությունը – Ա.Գ.) հարմարավետ չի եղել՝ սկսած Հիսուս Քրիստոսից մինչև Գրիգոր Լուսավորիչ: Դա եղել է զրկանքների, տառապանքների, օտարման, չհասկացվելու, մերժվածության ճանապարհ: Դրանք փշալարերն են, որոնցով պետք է անցի իրեն լուսավորիչ համարող յուրաքանչյուր մարտիկ»: Կարդալով «Նիկոլի արարքների» այս սրբապիղծ համեմատությունները, որի կյանքի ուղին, նրա բառերից ելնելով, պարզվում է, եղել է «զրկանքների, տառապանքների, օտարման, չհասկացվելու, մերժվածության» ճանապարհ, ականա խորհում ես Նիկոլ Վոլակիչի սույն ասածների իմաստի շուրջ: Հավանաբար, մենք՝ պարզ մահկանացուներս, անտեղյակ ենք եղել, որ նա տառապել է, երբ թերթի խմբագիր եղած ժամանակ գրում էր պատվիրված զրպարտչական հոդվածներ քաղաքական ընդդիմախոսների հասցեին՝ կատարելով իր այն ժամանակվա հովանավորների պատվերները՝ հանձին ՀՀ-ի, Լևոն Տեր-Պետրոսյանի գլխավորությամբ, էլ չեմ ասում նրա «զրկանքների» մասին, երբ նա, իբր, գտնվում էր ընդհատակում, որի գտնվելու տեղը առաջին իսկ օրվանից ստույգ հայտնի էր ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայությանը, որը չէր կալանավորում նրան միայն մի նպատակով, որպեսզի իմանար «արտաքին» աշխարհի հետ նրա բոլոր կապերի մասին: Այս առնչությամբ մտաբերում եմ Գյումրվա հայտնի անեկդոտը մեծ կոնսպիրատորի՝ Արևմուտքի հատուկ ծառայություններից մեկի գործակալի մասին, որին Գյումրիի բնակիչները սիրալիր «Շափոն Օնիկ» են ասում: Եվ ահա, Գյումրի եկած արտասահմանյան հատուկ ծառայությունների կապավորները ցանկանում են գտնել նրա գաղտնավայրը, որը, նրանց գործակալական տվյալներով, գտնվում է քաղաքի փռի կողքին: Հարցուփորձ անելով փռի տեղի մասին՝ քաղաքացիները հիշատակում են դպրոցի մասին, որը գտնվում է փռից ոչ հեռու կամ մշակույթի տան մասին, որն արդեն շատ ավելի մոտիկ է գտնվում: Բայց այս մատնանշումները կապավորներին ոչինչ չեն ասում, ախր նրանք առաջին անգամ են Գյումրիում: Այդ ժամանակ սրամիտ գյումրեցիներից մեկը կշտամբում է քաղաքացիներին, որ սրանք չափից ավելի են բարդացնում փռի գտնվելու տեղը՝ ասելով բոլոր գյումրեցիներին հայտնի իրողությունը, այն է՝ փուռը գտնվում է տան առաջին հարկում, որտեղ ապրում է «Շափոն Օնիկը», և վերջ: Ահա մոտա-

վորապես նման ընդհատակում էլ ապրել է նաև մեր հերոսը՝ «օտարված, չհասկացված» (դե, ճիշտ նույն ճակատագիրը մարդկանց կողմից չհասկացված չորքոտանի երագողի հետ, որի մասին հիանալի գրել է Վիկտոր Հյուգոն իր «Մարդը, որը ծիծաղում է» վեպում): Իհարկե, Նիկոլ Վոլանկիչին ոչ մի կերպ «թշվառ» չես անվանի, համեմայնդեպս, նույն ֆրանսիացի դասական Վիկտոր Հյուգոյի պատկերացմամբ՝ այդ բառի ընկալման առումով, որը ժան Վալթանի՝ XIX դարի մեծագույն վեպերից մեկի՝ «Թշվառները», անկրկնելի հերոսի կերպարում բացահայտել է «թշվառները» բառի իսկական իմաստը: Նիկոլ Վոլանկիչի երկրպագուները կարող են չհամաձայնել ինձ հետ, չէ՞ որ իրենց կուռքը, ի տարբերություն ժան Վալթանի, թեև փախստական տաժանապարտ չէր, բայց չէ՞ որ թաքնվում էր արդարադատությանից, նստել էր բանտում, իհարկե՝ ոչ թե տասնինը տարի, ինչպես Հյուգոյի հերոսը, այլ մի ինչ-որ մեկուկես տարի, և ոչ թե հաց գողանալու, այլ ՀՀ ՔՕ շատ ավելի ծանր հանցանքների համար: Եվ ահա, «փշլալարերը, որոնցով պետք է անցնի իրեն լուսավորյալ համարող յուրաքանչյուր մարտիկ», Նիկոլ Վոլանկիչն անցել է ծայրեփծայր: Եվ դրանից հետո ինչպե՞ս չհամեմատի իրեն սուրբ տառապյալ, ամենայն հայոց առաջին կաթողիկոս Գրիգոր Լուսավորչի հետ: Նիկոլ Վոլանկիչի կերպարի ընկալման ամբողջականության համար որոշ տեղեկություններ ներկայացնենք Գրիգոր Լուսավորչի կյանքից, որոնք թույլ կտան ավելի լավ պատկերացնել, թե ում հետ գործ ունի մեր հարգելի ընթերցողը հանձին Նիկոլ Փաշինյանի: Այսպես, սուրբ տառապյալ Գրիգոր Լուսավորիչը Արշակունիների հնագույն տոհմից էր (ծագումով Պարթև), որ իշխել են Պարթևստանում, Հայաստանում, Ատրպատականում, Իբերիայում և Կովկասյան Աղվանքում: Իր հոր մեղքը քավելու համար, որն սպանել էր Տրդատի հորը, նա մտնում է վերջինիս մոտ արքունական ծառայության և դառնում նրա հավատարիմ ծառան: Արքայազն Տրդատը սիրում էր Գրիգորին որպես ընկեր, բայց չէր հանդուրժում նրա քրիստոնեական հավատքը: Հայոց գահին բարձրանալով՝ Տրդատը հարկադրում է Սուրբ Գրիգորին հրաժարվել Քրիստոսից: Սրբի անհողողող կեցվածքը խստացնում է Տրդատի սիրտը, և նա իր հավատարիմ սպասավոր Գրիգոր Լուսավորչին դաժան խոշտանգումների է ենթարկում. «ձեռքերը կապած, գայլ ի բերան, թիկունքին՝ աղի բեռ, կուրծքը բարձր գելարանից վար կախեցին, մեկ ոտքից կախելով՝ աղբ ծխեցրին և դալար բրերով ծեծեցին, ոտքերը կոճղերի մեջ ձգեցին»: Այս տառապանքների մեջ սուրբ Գրիգորը սաղմոսներ էր երգում... Այդ ժամանակ Տրդատը հրամայում է նրան նետել «Խոր Վիրապը», որտեղ նա մնում է 13 տարի: Այդ ընթացքում Աստծո պատիժը վրա է հասնում նրան տառապանքների մատնողին. Տրդատը դիվահարվում, բայց ապաքինվում է Սուրբ Գրիգորի կողմից, ինչից հետո 301 թվականին մկրտվում է և Քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակում Հայաստանում: Այսպիսին են պատմական փաստերը, որ նկարագրված են

V դարի պատմագիր Ագաթանգեղոսի կողմից «Պատմություն և վարք Սուրբ Գրիգորի» աշխատությունում: Ես հատուկ նշեցի Սբ. Գրիգոր Լուսավորչի վարքի այս հատվածները, որպեսզի ընթերցողներին ստույգ հայտնի լինի, թե որքան «օրգանական» են Նիկոլ Վովակիչի և սուրբ տառապյալ Գրիգոր Լուսավորչի վարքերի զուգահեռները, իսկ եթե առանց հեզմանքի, որպեսզի բոլորին հասկանալի լինի, թե ինչ հոգեվիճակի մեջ է գտնվում Հայաստանի «ժողվարչապետը»: Կարող են ինձ առարկել, իբր, մարդն իր ելույթում իրենից ոչ այնքան հեռու մի հերթական բան «բլթացրել» է: Չեմ թաքցնում, որ եթե այդպես լիներ, ես միայն ուրախ կլինեի, բայց ավաղ: Չեմ հոգնեցնի ընթերցողին, մեջբերում կկատարեմ Ն. Փաշինյանի ս. թ. նոյեմբերի 20-ի ելույթից Միլանի հայկական Սբ. Քառասուն մանկունք եկեղեցում: Մեջբերեմ տողեր տաղանդավոր հրապարակախոս և քաղաքական մեկնաբան Գագիկ Մկրտչյանի հոդվածից, որը հրապարակվել է 2019թ. նոյեմբերի 21-ին «Գոլոս Արմենիի» ինտերնետ պորտալում՝ «Ո՞ւմ է փնտրում Փաշինյանը Վատիկանի պաղվալում» վերնագրով. «Նորությունն այն մասին, թե Նիկոլ Փաշինյանը, ելույթ ունենալով Միլանում հայ համայնքի առջև, իրեն համեմատել է Հիսուս Քրիստոսի հետ, ստացվեց հատկապես անհաջող պահի: Ես անգամ որոշ ժամանակ կասկածում էի. իրո՞ք Փաշինյանն է (հավանաբար, հարգելի Գագիկ Ալեքսանդրովիչը չգիտեր նրա՝ Նիկոլ Վովակիչի նման վաղեմի համեմատության մասին, որի վերաբերյալ վերը ներկայացրի – Ա.Գ.): Չէ, մտածում եմ, սա նա չէ: Այդ մութ ուժերն են խորամանկել, «դուբլ» սարքել, ինչպես Ստրուգացկիների մոտ, և նրան դրել են Միլանի հայկական Սբ. Քառասուն մանկունք եկեղեցում Փաշինյանի փոխարեն»: Այնուհետև մեջբերվում է հատված Ն. Փաշինյանի ելույթից. «Մենք քարոզում ենք սեր, ես ինքս, ինչպես մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսն էր սեր քարոզում, բայց երբ որ եկավ ժամանակը, նա մտավ տաճարի տարածք և շուռ տվեց սեղանները՝ ասելով, որ այս սրբության տաճարը դուք դարձրել եք առևտրի և դալալության միջավայր», – ասաց Փաշինյանը»: Այստեղ Նիկոլ Վովակիչն իրեն հատուկ հեզությամբ և համեստությամբ իրեն համեմատեց Բարձրյալի հետ, որի սույն արարմունքը նկարագրված է Մատթեոս և Հովհան ավետարանիչների մոտ: Եվ ինչպես ասված է Սուրբ գրքում. «Եվ Հիսուսը մտավ Աստծո տաճարը և դուրս արավ տաճարի մեջ բոլոր ծախողներին և առնողներին, և փող փոխողների սեղանները և աղավնի ծախողների աթոռները կործանեց: Եվ ասաց նորանց. գրված է՝ Իմ տունը աղոթքի տուն պիտի կոչվի: Եվ դուք ավազակների այր եք արել դրան» (Ավետարան ըստ Մատթեոսի, 21:12-13): Բայց այստեղ մեր «ավետարանիչը» կանգ չի առժել և, էքստազիկ տրվելով, շարունակել է. «Իտալիայում այսօր թաքնված են բոլոր ամենահայտնի կոռուպցիոներները (քիչ է մնում գիտակցությանդ մեջ սողոսկի խենթ միտքը, թե նրանց հետ գաղտնի գրագրությամբ էլ ստանում է տեղեկատվություն նրանց գտնվելու վայրի մասին, ինչպես նաև հրահանգավորում է ստանում

իր հետագա գործողությունների, այն մասին, թե որտեղ և ինչ խոսի – Ա.Գ.), և որևէ մեկը հույս չունենա, թե պլստալու է, Հայաստանի արդարադատության ձեռքը (իմա՝ «մարգարե» Նիկոլ Վովակիչի պատժիչ ձեռքը – Ա.Գ.) հասնելու է նրանց, չգիտեմ՝ Վատիկանի որ պաղվալներում են պախկված, վզներից բռնելու ենք, հանենք, տանենք, կանգնեցնենք դատարանները...» (թող ուրեմն հրձվեն «Հայաստանի հպարտ քաղաքացիները»՝ Ն.Վ.-ի սխրակիցները, քանզի այսուհետ նիկոլվովակիչյան Թեմիսին ենթակա է նաև Սուրբ Աթոռը, իսկ Սուրբ Աթոռում Հայաստանի իրավագործության հաստատումը Նիկոլ Վովակիչը կսկսի Վատիկանի հիմքից, նրա «պաղվալներից»): Ուզում ես միայն հուսալ, որ նիկոլվովակիչյան Թեմիսը չի տազնապեցնի Վատիկանի «պաղվալներում» հանգչող Պետրոս առաքյալի աճյունը: Հարգելի ընթերցողը կարող է մտածել, որ, գուցե, չարժե արծագանքել մեր սայթաքած «հրեշտակի»՝ Նիկոլ Վովակիչի անհեթեթ հիմարություններին՝ այս սրբապիղծ բարեհիմարությունը մոռացության տալու համար: Բայց չէ: «Ժողվարչապետի» այս սրբապիղծ բարեհիմարություններից հետո տառացիորեն հաջորդ օրը հրձվանքի մեջ էին ադրբեջանական մաս-մեղիաները: Չեմ ներկայացնի ափշերոնյան գրչակների տարատեսակ վիրավորական հարձակումները, որոնք ոչ միայն ծաղրում էին «Ժողվարչապետին», կիրթ Իլիամ Ալիևի երկրպագուին, այլև տողերի արանքում վիրավորում էին իրեն հարգող յուրաքանչյուր հայի ազգային արժանապատվությունը: Եվ այստեղ դժվար է չհամաձայնել ադրբեջանցի հեղինակներից մեկի հեզնական դիտարկմանը, որը, ավաղ, ոչ առանց սարկազմի նկատել է. «Դժվար է ասել, թե ինչպես սրբազան Նիկոլի խոսքերը կազդեն Սուրբ ուսմունքի վրա, բայց այն, որ այդ հայտարարությունները կնպաստեն Հայաստան – Իտալիա և Հայաստան – Վատիկան հարաբերությունների ամրապնդմանը, միանշանակ է»: Ցավելու չափ վիրավորական է, որ վերջին տարիներին (նկատի ունեմ մինչև 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը) Վատիկան – Հայաստան հարաբերությունները, շնորհիվ Սուրբ Աթոռում մեր դեսպանության պրոֆեսիոնալ աշխատանքի, բարձրացվել էին որակապես նոր, միջպետական հարաբերությունների բավական բարձր մակարդակի: Ընթերցողներին հիշեցնենք թեկուզ և Հռոմի Ֆրանցիսկոս պապի այցելությունը Հայաստան, որը տեղի ունեցավ «Ուխտագնացություն դեպի քրիստոնեական առաջին երկիր» կարգախոսով, 2016թ.: Էլ չեմ ասում Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանի Վատիկան այցելության մասին 2015թ. և նրա մասնակցությունը Հռոմի պապ, Նորին Սրբազնություն Ֆրանցիսկոսի Սուրբ Պետրոսի տաճարում մատուցած պատարագին, որը հիրավի պատմական էր այն պատճառով, որ հայ ժողովրդի հանձարեղ զավակ Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին 2015թ. փետրվարին ստացավ «Տիեզերական եկեղեցու վարդապետ» պատվավոր տիտղոսը և ճանաչվեց կաթոլիկ եկեղեցու 36 մեծագույն մտածողներից մեկը: Ավաղ, Վատիկանում Հայաստանի նախկին

դեսպան Միքայել Մինասյանը 2018թ. նոյեմբերի 2-ին Հայաստանի նախագահ Ա. Սարգսյանի կողմից, հիմք ընդունելով «Ժողվարչապետի» առաջարկը, հետ կանչվեց Վատիկանում Հայաստանի Արտակարգ և լիազոր դեսպանի պաշտոնից: Պետք է ենթադրել, թե Միքայել Արակիչը բնավ ձգտում չուներ «Վատիկանի պաղվալներն» ընկալելու որպես իրավախախտների ապաստարան, այլ ընկալում էր որպես սուրբ վայր՝ օծված Պետրոս առաքյալի աճյունով, ուստի նա հարմար չէր Նիկոլ Վոլակիչի խառնամբոխին: Բայց սա այլ վերլուծության թեմա է: Իսկ այժմ, հարգելի ընթերցող, համաձայնեք պնդելու իմ իրավունքին, որ մեր աչքերի առջև տեղի ունեցող գործընթացները չեն կարող խոր տազնապի զգացողություն չառաջացնել Հայրենիքի ճակատագրի համար: Կարելի է քաղաքական տարբեր ձևակերպումներ տալ «Ժողվարչապետի» խափանարար, էությանը հակազգային գործողություններին, կարելի է հերթական անգամ կոնկրետ օրինակներով մերկացնել Հայաստանի գործող իշխանությունների արևմտյան ստրատեգիալուծվարների նկրտումները, որոնք խարխլում են հայոց պետականության հիմքերը, հայ ազգի գենետիկ կոդի, նրա քրիստոնեական, քաղաքակրթական հիմքերի փոփոխման ճանապարհով, բայց, ավաղ, դա չի չեզոքացնում ՀՀ ազգային անվտանգության սպառնալիքները: Միևնույն ժամանակ, համոզված եմ, որ այն պայմաններում, երբ մեր ժողովուրդը կանգնած է ինքնառնչացման վտանգի առջև, պոլիտկոռեկտությունը այդ սպառնալիքների մերկացման գործում ոչ միայն տեղին չէ, այլև կործանարար է: Եվել է զանգեր հնչեցնելու և մեր ժողովրդին նախազգուշացնելու ժամանակը՝ գոչելով. հայե՛ր, զգո՛ւ եղեք, քանզի մեր ընդհանուր տանը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում, արդեն ոչ առաջին տարին մոլեգնում է Խավարի տիրակալը, որը հայ ժողովրդին հրում է դեպի հոգևոր կործանման ուղի: Այս տազնապալի պայմաններում մեր պայքարի կարգախոսը պետք է դառնա նախազգուշացումը՝ զգույշ, Հայաստանի Հանրապետությունում բնակություն է հաստատել սատանան: Եվ յուրաքանչյուր ազնիվ քաղաքացու պարտքն է նորից ու նորից վերլուծել, թե որտեղից են սկիզբ առնում հայոց պետականության քայքայման այս մանրակրկիտ մշակված ռազմավարությունները, որոնք են դրանց իսկական նպատակները: Եվ միայն դրանից հետո ու այդ վերլուծության համատեքստում շարունակել բուռն բանավեճերը սատանայի լեգեոնի հետ: Ընթերցողը կարող է նախատել ինձ իմ, առաջին հայացքից, եթերից թվացյալ լռության պատճառով: Ստիպված եմ նորից կրկնել, որ արդեն ոչ առաջին տարին է հայկական հեռուստաեթերն ինձ համար փակ, ընդ որում՝ անկախ հեռուստաալիքների իսկական սեփականատերերի քաղաքական նախասիրություններից: Այս առնչությամբ քիչ է մնում կասկածես, որ Նիկոլ Վոլակիչին չսիրելը, գուցե, նրանց կողմից ցուցադրական է և հաշվարկված մեր այն քաղաքացիների համար, որոնք սկզբից ևեթ հասկացել են «Ժողվարչապետի» ողջ կեղծությունը և իրենց վերաբերմունքը նրա հանդեպ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

արտահայտել քաղաքական բոյկոտով՝ չմասնակցելով արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններին 2018-ի դեկտեմբերին, և վստահությամբ են վերաբերվում «Ժողվարչապետի» ընդդիմախոսների խոսքերին: Հիշեցնենք ընթերցողներին, որ ընտրողների ընդհանուր թվի ավելի քան 50 տոկոսը չմասնակցեց ՀՀ VII գումարման Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրություններին:

Վերը նկարագրվածի ֆոնին, կարծում եմ, որ Հայաստանի Հանրապետության երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի ելույթը Ջագրեբում ս.թ. նոյեմբերի 20-ին Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության (ԵԺԿ) 24-րդ համագումարում հատուկ իմաստ է ձեռք բերում: Բացատրեմ, թե ինչ նկատի ունեմ: Մտածենք Սերժ Սարգսյանի ելույթի բառերի շուրջ. «Հեղափոխության անվան տակ իշխանության եկածները իրականության մեջ անցած մեկուկես տարվա ընթացքում որևէ հեղափոխական փոփոխություն կամ երկրի արտաքին ու ներքին օրակարգերի հեղափոխական բեկում չեն մտցրել: Ավելին, երկրում ժողովրդավարությանը սպառնացող վտանգավոր զարգացումներ են տեղի ունենում: Խաթարվել են սահմանադրականության հիմքերը: Չի գործում իշխանությունների տարանջատման և հավասարակշռության սկզբունքը: Բազմաթիվ փաստերով ակնհայտ խախտված է դատական իշխանության անկախությունը: Իրականացվում են քաղաքական հետապնդումներ: Պարբերական են դարձել ընդդիմադիր լրատվամիջոցների և ակտիվիստների նկատմամբ ագրեսիվ գործողությունները, անհանդուրժողականությունը և ատելության խոսքը հասել են մտահոգիչ չափերի»:

Հարգելի ընթերցողին հիշեցնենք նաև, որ ս.թ. մարտի 5 – 6-ին Հայաստանի «Ժողվարչապետը» Բյուրեղում բանակցություններ վարեց Եվրախորհրդի ղեկավար Դոնալդ Տուսկի, Եվրահանձնաժողովի նախագահ Ժան-Կլոդ Զոնկերի, Եվրոպական դիվանագիտության ղեկավար Ֆեդերիկա Մոգերինիի և Եվրոպական հարևանության ընդլայնման քաղաքականության եվրահանձնակատար Յոհաննես Խանի հետ: Եվ ահա, այդ պաշտոնյաների հայտարարություններում կարմիր թելի պես անցնում էր այն միտքը, որ Հայաստանում տեղի ունեցած քաղաքական փոփոխությունները, այսինքն՝ պետական հեղաշրջումը, կարող են նպաստել Եվրամիության հետ կապերի հետագա ակտիվացմանը: Ավելին, Բյուրեղը պատրաստակամություն էր հայտնել «արագացնել բանակցություններն այնպիսի կարևոր թեմաների շուրջ, ինչպիսին էին վիզային ռեժիմի ազատականացումը, ֆինանսական և տեխնիկական օգնությունը բարեփոխումների հարցում»:

Ինքը՝ «Ժողվարչապետը», խոսելով Բյուրեղ կատարած այցելության մանրամասների մասին, համեստորեն ասում էր. «Առաջին անգամ ԵՄ-ը ընդհանրապես հարցեր չունի Հայաստանի Հանրապետությանը դեմոկրատիայի վիճակի վերաբերյալ: Եվրամիությունում չեն կասկածում, որ նոր հայկական կառավարությունը վճռականորեն է տրամադրված՝ մինչև վերջ հասցնելու դեմոկրատական վերափոխումները»:

Այս ուղղությամբ կատարված աշխատանքի արդյունքները, ինչպես վերը նշվեց, բավական հակիրճ ամփոփել է Սերժ Սարգսյանն իր զագրեթյան ելույթում: Ս. Սարգսյանի ելույթը շատերը Հայաստանում մեկնաբանում են որպես մի ինչ-որ դատավճիռ Ն. Փաշինյանի ռեժիմին, իսկ ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, կարծում է, որ դա նրբանկատ դատավճիռ է մեր Եվրոպացի գործընկերներին, որոնք Հայաստանի համար կործանարար դրույք կատարեցին հոգուտ Նիկոլ Վոլակիչի՝ դեմոկրատիայի «ջահակրի», որի գործունեությունը Սերժ Սարգսյանը բավական արդարացիորեն շարունակեց բացատրել Եվրոպական հեղինակավոր լսարանին. «Սակայն այսօր արդեն ավելի ու ավելի հնչել են դառնում այն մարդկանց ձայները, ովքեր ինձ (Սերժ Սարգսյանին – Ա.Գ.) մեղադրում են իշխանությունը պոպուլիստներին զիջելու մեջ: Եվ հիմա ես այստեղ եմ բարձրաձայնելու այդ մտահոգությունները, պաշտպանելու համար այն հավատն ու ակնկալիքները, որ ունեցել են հազարավոր մարդիկ տեղի ունեցած իշխանափոխության ընթացքում»:

Կարդալով այս տողերը՝ ես, որպես իսկական հայ, մտածեցի այն մասին, որ Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության նորընտիր նախագահ Դոնալդ Տուսկի հայտարարությունը բնավ պատահական չէր, հատկապես մեր սրտին այնքան մոտ խոսքերից հետո: «Ես պայքարի մեջ եմ մտնում պոպուլիստների դեմ, – ասաց Դոնալդ Տուսկը: – Մյուս կողմում գտնվում են անպատասխանատու պոպուլիզմի կուսակցությունները (կարելի է շնորհավորել Նիկոլ Վոլակիչին, որ նրա և նրա ղեկավարած կուսակցության մասին անուղղակիորեն հիշել են ԵԺԿ 24-րդ համագումարում – Ա.Գ.), իսկ մյուս կողմում՝ մեր կուսակցությունն է, որը պատասխանատվություն է կրում պոպուլյարության համար»:

Ավարտելով դիտարկումներս Հայաստանում և նրա շուրջ վերջին շաբաթվա իրադարձությունների մասին՝ ականա մտաբերեցի, որ ահա արդեն ավելի քան մեկուկես տարի հողվածներիցս և ոչ մեկում ոչ մի բարի խոսք չեմ ասել Հայաստանի «ժողվարչապետի» հասցեին: Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է նախատել ինձ Նիկոլ Վոլակիչի գործողությունների կողմնակալ գնահատականի համար: Խոստովանում եմ, որ այդ դեպքում ընթերցողն իրավացի կլինի: Այսպես, «ժողվարչապետին» դժվար է կշտամբել, երբ մի բանում նա միայն գովասանքի է արժանի: Չեմ կարող գոհունակությունս չհայտնել այն առիթով, որ ս.թ. փետրվարի 8-ից հայկական սակրավորները և բժիշկները Հայաստանի 83 մասնագետների կազմում մեկնել են Սիրիա. նրանք ականագերծողներ են, բուժանձնակազմ և մասնագետների պահպանությունն ապահովող բրիգադներ: Նշենք, որ հայկական մարդասիրական առաքելությունն այսօր էլ (երկրորդ խումբը Հայաստանից, որը մեկնել է փոխարինելու առաջինին, 80 հոգանոց կազմով ուղևորվել է Սիրիա ս.թ. հունիսի 16-ին) զբաղվում է ականագերծմամբ, բնակչության հակաականային իրազեկմամբ և բուժօգնության տրամադր-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մամբ բացառապես այն շրջաններում, որոնցում մարտական գործողություններ չեն վարվում: Նշենք նաև, որ նրանց աշխատանքի համար անհրաժեշտ սարքավորումները, ինչպես նաև նրանց անվտանգության ապահովման աջակցությունը տրամադրել է ռուսական կողմը: Չեն թաքցնում, որ լիովին աջակցում են ՀՀ կառավարության նման որոշմանը, երևի միակ ճիշտ որոշումը մեկուկես տարում պետական հեղաշրջումից հետո:

Հետգրության փոխարեն: Ամեն անգամ Հայաստանի Հանրապետությունում ընթացող գործընթացների մասին տազնապներս ներկայացնելով, համոզվում եմ, որ ներքին ու արտաքին քաղաքականության ծախողումների, քաղաքացիների աճող հուսահատության ֆոնին, որոնք գիտակցում են, որ դարձել են Նիկոլ Փաշինյանի հմուտ պոպուլիստական կարգախոսների զոհը, մեր առօրյայում, այնուամենայնիվ, հազվադեպ չեն նաև լուսավոր օրերը: Այսպես, ս.թ. նոյեմբերի 24-ին հարազատների, ընկերների ու գործընկերների նեղ շրջապատում նշվեց հայտնի պետական և հասարակական գործիչ, Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի վաստակավոր գործիչ, բանաստեղծ Կորյուն Վարդանի Առաքելյանի 75-ամյակը: Նայելով հավաքվածների լուսավոր ժպիտով ճառագող դեմքերին, ընդ որում՝ միայն լսածով չիմանալով, որ նրանցից շատերը կթած են ամենօրյա կենցաղային հոգսերի բեռնան տակ, մի ինչ-որ ներքին էներգիայով էի լիցքավորվում: Ընթերցողը կարող է ճիշտ չընկալել խոսքերս, իբր, ինչ ցինիկն է, որ էներգիա է քաղում շրջապատողների դժվարությունների գիտակցումից: Եվ ընթերցողը այսպես ընկալելու պարագայում իրավացի չի լինի: Ինձ ներքին ուժ էին հաղորդում հյուրերի լավատեսությամբ լի աչքերը: Նրանց չէին կոտրել կեղծիքն ու իշխանությունների գռեհիկ վերաբերմունքը սովորական քաղաքացիների հանդեպ, նրանց ավանդույթների ու ընտանեկան արժեքների հանդեպ, որ արտահայտվում է յուրաքանչյուր քայլափոխի՝ լինի սատանայական ներկայացումների, որոնք այժմ կոչվում են պերֆորմանսներ, ֆինանսավորումը, թե մի ֆիլմի բյուջետային ֆինանսավորումը, որի գլխավոր հերոսը (ուհին) անորոշ սեռի առանձնյակ է կամ էլ բյուջեի փողերով զրահապատ ծառայողական մեքենաների ձեռքբերումը ո՛չ մեկ հարյուր հազար դոլարով, Նիկոլ Վովակիչ և K^O-ի չարթերային թռիչքները օվկիանոսից այն կողմ \$400 հազարով և լաիրշ վաքխանալիայի այլ դրսևորումները: Եվ հանկարծ այս ֆոնին հնչում է հիասքանչ երաժշտություն, երգ՝ գրված Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդական արտիստ Սասուն Պասկեյանի երաժշտությամբ և Կորյուն Առաքելյանի խոսքերով՝ «Եթե հրաշք լիներ»: Հարգելի ընթերցողը գուցե մտածի, որ ժամանակակից Հայաստանում հրաշք կլիներ իշխանությունից նիկոլովովակիչյան հակազգային խառնամբոխի հեռացումն իշխանությունից: Ոչ, երգը շատ ավելի լուսավոր բանի մասին է, հեղինակի՝ ժամանակից շուտ կյանքից հեռացած մոր խոր կարոտի: Այս երգի սրտագին և ազնիվ կատարումը տաղանդավոր երգչուհի

Աննա Խաչատրյանի կողմից հուզեց բոլոր ներկաներին: Հուզվեց նաև Կորյուն Առաքելյանի համակուրսեցին՝ հայկական ժողովրդական երգերի անգլագական կատարող, Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդական արտիստ Ռուբեն Մաթևոսյանը: Նա չդիմացավ և էքսպրոմտ կատարեց հայկական ժողովրդական երկու հիթ, որոնք հուզեցին հորեյանական երեկոյի բոլոր մասնակիցներին: Սակայն ինձ համակել էին դժվար նկարագրելի հույզեր, երբ մեր աչքերի առջև տառաջիորեն հյուրերի հերթ գոյացավ, ովքեր ցանկանում էին ամեն գնով ողջունել և լուսանկարվել ժամանակակից կինոարվեստի ականավոր վարպետ, գեղարվեստական և վավերագրական կինոյի հանրահռչակ ռեժիսոր, Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի արվեստի վաստակավոր գործիչ Արտավազ Աշոտի Փելեշյանի հետ: Եվ թվում էր՝ կինոյի մեծ վարպետի (որի ստեղծագործության մասին հրատարակվել են գրքեր Իտալիայում, Ավստրիայում, Գերմանիայում, Չեխիայում, ԱՄՆ-ում, Մեքսիկայում, Բրազիլիայում, Կոլումբիայում, Ճապոնիայում, Հարավային Կորեայում, էլ չեն ասում, որ Փելեշյանի մասին ստեղծվել են ֆիլմեր Հոլանդիայում, Ռուսաստանում, Ֆրանսիայում և Իտալիայում) հետ հորեյանական երեկոյի հյուրերի այդ կարճ շփումներում մարդիկ աչքերիդ առջև վերափոխվում էին, նրանց դեմքերը դառնում էին ավելի ոգեշնչված: Եվ վերջապես, նրանց համակում էր հպարտության զգացումը, որ իրենք, ինչպես և Արտավազ Փելեշյանը, հայեր են, հնագույն քրիստոնեական քաղաքակրթության ներկայացուցիչներ ...

Սակայն անցած շաբաթը նշանավորվեց հիշարժան նաև այլ տոներով, երբ ս.թ. նոյեմբերի 21-ին Կրեմլի Եկատերինյան դահլիճում տեղի ունեցավ Ռուսաստանի նշանավոր քաղաքացիներին պետական շքանշանների հանձնման արարողությունը: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, այդ օրը անմոռանալի տոն կլինի իմ սերնդի մարդկանց և մեր երեխաների համար: Ինչպես չհուզվես, երբ տեսնում ես, թե ինչպես է Ռուսաստանի Աշխատանքի հերոսի կոչում ստանում Հայաստանի Ազգային հերոս Նիկոլայ Իվանովիչ Ռիժկովը, որի անվան հետ է կապված Սպիտակի կործանարար երկրաշարժից (1988թ.) ավերված մի քանի տասնյակ քաղաքների ու գյուղերի վերածնունդը, երբ պարգևատրվածների մեջ է ռուս անգլագական գեղեցկուհի Տատյանա Դորոնինան՝ Նյուրայի փայլուն դերակատարուհին ռեժիսոր Տատյանա Լիոզնովայի «Երեք բարդի Պյուշիխայում» կինոնկարից, որը սրտահույզ կատարում է Ալեքսանդրա Պախմուտովայի՝ ահա արդեն կես դար սիրտդ ուրախությամբ լցնող «Քնքշություն» երգը: Եվ իհարկե, հուզիչ էին նաև հենց Ալեքսանդրա Պախմուտովայի՝ Ռուսաստանի բարձրագույն պարգևով՝ «Սուրբ առաքյալ Անդրեյ Նախավկայի» շքանշանով պարգևատրվածի երախտագիտական խոսքերը: Դիմելով Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին՝ Ալեքսանդրա Նիկոլանան ասաց. «Դուք ղեկավարում եք լեգենդար երկիր, ապշեցուցիչ երկիր: Եվ դրա համար մենք թույլ չենք տա, որպեսզի ավելի վատ լինի, ամեն բան

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պետք է լավ լինի: Տաղանդավոր մարդիկ, հիասքանչ երկիր, և Դուք դա գիտեք ու սիրում եք»: Ալեքսանդրա Պախմուտովայի այս սրտահույզ խոսքերին, որ ստեղծել է երաժշտություն, «որտեղ հնչում է դարաշրջանը» (Վ.Վ. Պուտինի ողջույնի խոսքից), կարելի է ամբողջ սրտով ավելացնել, որ լեգենդար, ապշեցուցիչ երկիրը, որի անունն է Ռուսաստան, խորապես սիրում ու մեծարում են բոլոր հայերը, որոնց համար թանկ է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ճակատագիրը, այսինքն՝ աշխարհասփյուռ տասնմեկ միլիոնանոց հայ ժողովրդի բոլոր ազնիվ զավակները: Եվ սա վերամբարձ կենաց չէ Ռուսաստանի տաղանդավոր մարդկանց հասցեին, այլ յուրաքանչյուր հայի ժամանակների գենետիկ կապի դրսևորում է, որ սկիզբ է առնում հեռավոր 988 թվականից, երբ Կիևի իշխան Վլադիմիրը տիկնոջ՝ Աննայի (ծագումով հայ, Բյուզանդիայի կայսր Ռոմանոս II-ի դուստրը) հետ Դնեպրի ու նրա վտակ Պոչայնայի ջրերում մկրտեց Ռուսիան:

Հ.Գ. Հոդվածը պատրաստ էր հրապարակման, երբ տխուր լուր ստացվեց. կյանքի 94-րդ տարում մահացել է խորհրդային հայտնի անլեգալ հետախույզ Գոհար Լևոնի Վարդանյանը՝ Խորհրդային Միության հերոս Գևորգ Վարդանյանի այրին: «Կյանքից հեռացավ մեր մտերիմ մարդը: Նա՝ Խորհրդային Միության հերոս: Կինը՝ նրա բոլոր սխրագործությունների հերոսուհին: Նա հեռացավ առաջինը: Այսօր չկա նաև կինը», – տեղեկացրեց Ռուսաստանի Դաշնության Արտաքին հետախուզության ծառայության (ԱՀԾ) մամուլի գրասենյակը: Լսելով այս տխուր լուրը՝ մտաբերեցի անմոռանալի հանդիպումը այդ զարմանալի կնոջ հետ 2014թ. հոկտեմբերի վերջին, Հայաստանի Հանրապետությունում ՌԴ դեսպանությունում անցկացվող ժողովրդական միասնության օրվա նախօրեին: Այդ օրը տոնական համերգ էր կազմակերպվել: Հրավիրվածների մեջ էր նաև այդ ժամանակ Երևանում հյուրընկալվող Գոհար Լևոնի Վարդանյանը: Այդ հիշարժան օրը ես համերգին թռչանս՝ Արտաշես Գեղամյան-կրտսերի հետ էի: Դահլիճում տեսնելով Գոհար Լևոնովնային՝ ուզում էի նրան պատմել լեգենդար հետախույզի կնոջ մասին, երբ նա ընդհատեց ինձ կես խոսքից և ասաց. «Դա «Թեհրան-43» ֆիլմից է, ինչով ինձ հաճելիորեն զարմացրեց: Ընդունելության ժամանակ, որը հաջորդեց համերգին, ես նրան ծանոթացրի Գոհար Լևոնովնայի և Հայաստանի առաջին տիկին Ռիտա Ալեքսանդրովնա Սարգսյանի հետ ու հետո էլ հպարտությամբ տեղեկացրի, որ Արտաշը պատրաստ է մանրամասն պատմել «Թեհրան-43» ֆիլմի հերոսների մասին: Գոհար Լևոնովնան և Ռիտա Ալեքսանդրովնա ժպտացին, իսկ թռչանս աչքերի փայլի մեջ որսացին նրա հուզված վիճակը: Եվ այդ ժամանակ իրենց հատուկ բարյացակամությամբ հետաքրքրվեցին. որտե՞ղ է սովորում, ինչո՞վ է զբաղվում: Ընդունելության ավարտից հետո Գոհար Լևոնովնային ուղեկցեցի դեպի մեքենան: Արդեն սանդղահարթակի մոտ Գոհար Լևոնովնան

թեանցուկ արեց ինձ ու կիսաձայն ասաց. «Ինչ լավ է, որ Գևորգը մեզ հետ չէ»: Ես տարակուսած նայեցի նրան, և այդ ժամանակ զարմանալի ժպիտը պարուրեց նրա դեմքը, ու նա շարունակեց միտքը. «Արտաշես, ես չէի ցանկանա, որ նա ինձ այսպիսին տեսներ՝ կաղալով աստիճաններն իջնելիս»: Հիմա արդեն, մտորելով նրա բառերի շուրջ, միանգամայն այլ կերպ եմ ընկալում ԱՀԾ մամուլի գրասենյակի հաղորդագրությունը. «Նա՝ Խորհրդային Միության հերոս: Կինը՝ նրա բոլոր սխրագործությունների հերոսուհին»: Ի հիշատակ այդ լեգենդար անլեզալ հետախույզ կնոջ՝ մնացել է մի լուսանկար, որտեղ պատկերված են վառ ճակատագրի տեր Գոհար Լևոնովնա Վարդանյանը, մեր ժողովրդի սերը վայելող Ռիտա Ալեքսանդրովնա Սարգսյանը, ձեր խոնարհ ծառան և թոռս՝ Արտաշես Գեղամյան-կրտսերը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

КОНЕЧНАЯ ЦЕЛЬ – ВЫДАВИТЬ РОССИЮ ИЗ АРМЕНИИ И РЕГИОНА ЮЖНОГО КАВКАЗА

Аннотация

Армения оказалась в эпицентре совместной борьбы известного заокеанского центра силы мировой политики и Турции, направленной на создание условий для ввода «миротворческого» контингента НАТО в зону безопасности Нагорно-карабахско-азербайджанского конфликта, вдоль 105-километровой границы с Исламской Республикой Иран, которая в настоящее время контролируется вооруженными силами Республики Арцах. Их конечная цель – выдавливание России из Армении и региона Южного Кавказа

Итак, 2 декабря 2019 года на своей странице в Фейсбук премьер-министр Армении Никол Пашинян опубликовал видеоматериал, подготовленный Правительством Армении о проделанной работе в 2019 году и программах на 2020 год. В частности, там приводились данные Статистического комитета Республики Армения за январь – октябрь 2019 года. Не скрою, прочитав резюме «народного премьера» о том, что: «Таким образом, у нас есть все основания утверждать, что экономический рост в 2019 году будет близок к 7%. Надеемся, также пересечет границу в 7%», – у меня был велик соблазн по примеру своих коллег, имеющих солидный запас знаний в области макроэкономики, подсказать Николу Воваевичу о том, что слагаемые роста Валового внутреннего продукта (ВВП) в случае их критического осмысления выявят не столь уж радужную картину. К примеру, упоминаемый «народным премьером» рост услуг приобретает совершенно иное содержание, если учесть, что в общем объеме услуг 22,9% приходится на организацию азартных игр (деятельность казино, эксплуатация игровых автоматов и пр. пр., см. «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – сентябре 2019 г.», стр. 48). Вызывает вопросы и опережающий темп роста объема импорта в сравнении с темпом роста объема экспорта. Так, если в январе – октябре 2018 г. дефицит торгового баланса РА составил – \$2014,0 млн, то за тот же период 2019 г. дефицит торгового баланса составил уже

– \$2127,7 млн. Таким образом, рост дефицита торгового баланса РА составил \$113,7 млн, что отрицательно скажется на платежном балансе РА. Уже не приходится говорить о спаде в сельском хозяйстве, в производстве электроэнергии, как-то: в январе – октябре 2019 года объем производства электроэнергии составил 99,7% от уровня января – октября 2018 года («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-октябре 2019 г., стр. 19).

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: а в чем здесь упоминаемый мною выше соблазн? Так вот в январе 2018 года Всемирный экономический форум (ВЭФ) в Давосе признал необходимость вместо использования показателя ВВП на душу населения в качестве основной оценки экономического развития стран осуществить переход на новый показатель оценки состояния экономики стран, называемый индексом инклюзивного развития (inclusive development index, IDI). Примечательно, что, анонсируя IDI (далее – Индекс) на ВЭФ 2018 года в Давосе, экономисты отметили необходимость переориентации приоритетов экономической политики на более эффективное противодействие незащищенности и неравенству, которые сопровождают технологические изменения и глобализацию. Более того, Индекс ставит своей целью широкое раскрытие экономической информации, а также информирование общества о конкретных показателях, достижение которых поможет устойчивому экономическому развитию, обеспечит неуклонный рост благосостояния населения. На ВЭФ в Давосе было также четко обозначено, что устойчивый и всеобъемлющий прогресс, сопровождающийся ростом доходов населения наравне с ростом его экономических возможностей, уровня защищенности и качества жизни, должен быть признан политиками главной целью экономического развития. Одновременно было подчеркнуто, что Индекс базируется на 12 индикаторах, объединенных в три группы, которые значительно многограннее оценивают уровень экономического развития в сравнении с показателем роста ВВП. Как было отмечено выше, составляемые Индекса разделены на три основные группы.

В первую группу вошли такие показатели, как рост и развитие страны, включающий следующие показатели, как-то: ВВП на душу населения в долларах США, производительность труда; ожидаемая продолжительность активной жизни; занятость трудоспособного населения.

Вторая группа показателей определяет включенность (инклюзивность), а именно: коэффициент расслоения общества по доходам; уровень бедности; коэффициент расслоения общества по распределению средств.

Третья группа показателей определяет преемственность поколений и устойчивое развитие, а именно: интенсивность выбросов парниковых газов; государственный долг; коэффициент демографической нагрузки.

Уважаемый читатель, я специально столь подробно изложил параметры Индекса с тем, чтобы обратить ваше внимание на то обстоятельство, что в ходе завершившихся на днях прениях по обсуждению проекта бюджета Республики Армения на 2020-й год, в которых приняли участие более чем сто депутатов Национального Собрания РА, будь то на заседаниях комиссий или пленарных заседаниях НС РА, ни один из приведенных выше 12 параметров Индекса, за исключением показателя ВВП, так и не стал предметом рассмотрения, осмысления и обсуждения со стороны депутатов. Как показала практика последних полутора лет после государственного переворота апреля – мая 2018 года, властям предрежащим РА куда сподручнее критиковать прежние власти, говорить «о кознях реваншистов» или же демагогически разглагольствовать о только им самим понятной экономической революции, нежели обсуждать насущные проблемы социально-экономического развития страны. А зря и вот почему. Так, ВЭФ, беря за основу Индекс, определил сравнительный уровень развитости отдельно для 29 развитых, а также 78 развивающихся стран.

Заметим, что в рейтинге по Индексу инклюзивного развития развивающихся экономик мира Азербайджан занял почетное 3-е место из 78 стран, в то время как Армения заняла лишь 45-е место. В порядке информации заметим, что Россия заняла 19-е место среди развивающихся стран по Индексу инклюзивного развития. Для полноты картины приведем выдержку из доклада ВЭФ: «Десятилетия, в течение которых отдавался приоритет экономическому росту перед социальной справедливостью, привели к исторически высоким уровням неравенства в благосостоянии и доходах, что заставило правительства пропустить благотворный цикл, в котором рост усиливается благодаря более широкому распределению и генерируется без чрезмерного давления на окружающую среду или обременения будущих поколений». Читатель может упрекнуть меня в том, что обоснование необходимости широкого использования Индекса при составлении Государственного бюджета РА на 2020 год мне бы следовало изложить до начала обсуждения проекта Бюджета в Национальном Собрании РА. Предвосхищая возможность подобного упрека в свой адрес, замечу, что еще 19 января 2019 года ИА REGNUM опубликовало мою статью «Армении суждено первой взять огонь на себя», в которой для неподготовленной и профессионально неадекватной исполнительной власти Республики Армения на доступном им языке в статье была обоснована необходимость перевода экономики Армении на рельсы инклюзивного развития. Далее там же было объяснено, что это, в свою очередь, актуализирует задачу приведения структуры исполнительной власти в полное соответствие с новыми задачами по инклюзивному экономическому развитию Республики Армения. Более того, мною были упо-

мянуты уже имеющиеся конкретные наработки по этой теме, в частности, приводились ссылки на «Стратегию развития Армении 2030», а с целью подбадривания Никола Воваевича приводились выдержки из выступления (4 апреля 2018 года) президента РА Сержа Азатовича Саргсяна в ходе обсуждения этого документа. «В частности, хочу подчеркнуть необходимость устойчивого и высокого инклюзивного экономического роста, который должен быть ощутим для каждого гражданина Армении, а также для достижения наших общенациональных целей», – такую задачу поставил на указанном выше совещании Серж Саргсян. Но нашим псевдореволюционерам куда ближе нечто другое, весьма образно описанное в книге (романе-анекдоте) Владимира Войновича «Жизнь и необычайные приключения солдата Ивана Чонкина». Приведу небольшую выдержку из этой книги: «Если чего с мотором, так это можно помочь. Степан, – обратился он к Лукову, – ты бы пошуровал, чего там такое. Луков у нас на тракторе работает, – объяснил он летчику. – Любую машину разберет и опять соберет. – Ломать не строить, – подтвердил Луков и, достав из бокового кармана своей промасленной куртки разводной гаечный ключ, решительно двинулся к самолету».

Так и наш народный трибун, Никол Воваевич, себя любимый, в сопровождении дворняжки Чало с «посохом» в руках и ранцем за плечами в марте 2018 года направился из Гюмри в Ереван (пусть читатель не проводит аналогии с воспоминаниями Александра Сергеевича Пушкина, изложенными в «Путешествие в Арзрум (Эрзрум) во время похода 1829 года». – А. Г.) и не без помощи соросовских прихлебателей, активистов ЛГБТ-сообщества, членов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», а также тысяч и тысяч обездоленных нуждой людей, жаждущих перемен граждан Армении, организовал ряд многотысячных митингов при подозрительно толерантном отношении к их организаторам со стороны правоохранительных органов (ведь митинги были не санкционированными), а оттуда Никол Воваевич с «разводным гаечным ключом» прямоком захватил власть и стал с усердием разбирать фундамент армянского государства. Признаемся, что оболванивание народа популистскими лозунгами и обещаниями, подстрекательство граждан Армении к противоправным действиям – это его стихия и в этом Никол Воваевич большой знаток, а закулисные кукловоды, так те вообще поднаторели в организации цветных революций, но, как говорится, ломать не строить. Заокеанскими стратегами были тщательно отшлифованы все промахи и упущения, имевшие место во время революции роз в Тбилиси и на евромайдане в Киеве. Один только батона Михэил Саакашвили сколько раз выходил в социальных сетях в эфир с озвучиванием ценных подсказок для батона Никола, в частности, с увещеваниями о необходимости скорейшей смены

руководства силовых структур Армении, решительного освобождения от профессиональных управленцев старого режима, замены судебных органов, словом, полного набора указаний, реализация которых обеспечит достижение конечной цели – разрушение армянской государственности. Думается, что в этом вопросе «народный премьер» вполне оправдывает ожидания заокеанских стратегов и их воспитанников из соседней дружественной страны, выступающих в амплуа политических суфлеров. Более того, он не только оправдывает возлагаемые на него надежды, но и преуспел в этом. Взять хотя бы призыв действующего премьер-министра к своим согражданам блокировать здания судов в Ереване. Бесспорно, это новая веха, когда руководитель исполнительной власти призывает граждан руководимой им страны к совершению противоправных действий, что придает особый шарм, дополняет понятие революционер, столь близкое душе Никола Воваевича, в то же время недостаточно осмысленное им. И после этого было наивно полагать, что Н. Пашинян, рассуждая об экономике Армении, мог бы по существу сказать что-либо полезное. Не приходится сомневаться в том, что Индекс инклюзивного развития и само это выражение воспринимается «народным премьером» как нечто враждебное, если не сказать, как ругательство. Однако это лишь первая часть театра абсурда, в котором вот уже двадцать месяцев пребывает Республика Армения. Не менее тревожен тот факт, что на всевозможных телеканалах, страницах и интернет-порталах самых разнообразных масс-медиа, как властных, так и оппозиционных, ведутся острые дискуссии по Государственному бюджету РА на 2020 год, причем в полном отрыве от анализа динамики изменений индикаторов инклюзивного развития страны. Абсолютно нет понимания той вполне востребованной истины относительно того, а что означает тот факт, что, к примеру, апшеронский султанат в рейтинге развивающихся стран по Индексу инклюзивного развития занимает 3-е место среди 78 стран. И как в условиях этой данности нам, в Армении, к примеру, характеризовать предусмотренные в Государственном бюджете Азербайджана на 2020 год расходы на оборону и укрепление национальной безопасности в объеме \$2 млрд 266,6 млн, что на 20,9% больше показателя на 2019 год, или же, как сопоставить эти данные с расходами Госбюджета Армении, предусмотренными по этой статье расходов на 2020 год, в объеме лишь \$625 млн. Уже не приходится говорить об острой необходимости проведения скрупулезного анализа состояния экономики РА в разрезе 12 основных индикаторов, слагаемых Индекса инклюзивного развития, о которых нынешние власти Армении слыхом не слыхивали. Пишу эти строки и одновременно корю самого себя от осознания того, что политический класс Армении допустил, чтобы в Армении сложилась такая обстановка, когда столь есте-

ственная постановка этого вопроса сколь естественна, столь же в настоящее время оказалась не востребованной властями.

Николу Воваевичу, как не может не понимать уважаемый читатель, не до инклюзивного развития, ведь он политик галактического масштаба, как сказал бы Василий Иванович Чапаев, это еще тот стратег. Взять хотя бы его последний вояж, который нынче именуется рабочим визитом, в Республику Арцах, состоявшийся 30 ноября – 2 декабря т.г. Как и следовало ожидать, Никол Воваевич в Республике Арцах встретился с кандидатами в президенты Арцаха Араиком Арутюняном, Ашотом Гуляном и Масисом Маилян, в то же время не удостоил высокой чести лицезреть его, Никола Воваевича, себя любимого, Героя Арцаха, генерал-майора Виталия Баласаняна и Кристину Балаян, которые также являются кандидатами в президенты Республики Арцах. Хочется надеяться, что с Кристиной Балаян встретится хотя бы супруга Никола Воваевича, Анна Акопян, заодно тешу себя мыслью, что они обе пойдут на передовую линию разграничения вооруженных сил Арцаха и Азербайджана, а дальше, всматриваясь в бинокль, несомненно, приведут в ужас и трепет противников по ту сторону линии разграничения. Что же касается «игнорирования» Героя Арцаха Виталия Баласаняна, то это весьма и весьма глубоко характеризует внутренний мир и душевное состояние, не приведи Господь, в силу занимаемой должности потенциального Верховного главнокомандующего Вооруженными силами Республики Армения. Впрочем, надеюсь, что со временем мы будем благодарны Николу Воваевичу за его сей «волевой» и по недомыслию верный шаг, который, несомненно, нацелен в будущее.

Ведь выборы президента Республики Арцах состоятся в конце марта 2020 года, а к этому времени «народный премьер», не приходится сомневаться, предстанет перед гражданами двух армянских государств во всей своей красе, при этом успев наломать не один кубометр «дров», будь то во внутренней или тем паче во внешней политике. Уже не приходится говорить, что не исключен и такой сценарий развития событий, когда под давлением заокеанских поводырей, во многом способствовавших совершению в апреле – мае 2018 года государственного переворота в Армении, он, осознав невозможность исполнения изначально возложенной на него миссии по Нагорно-карабахскому урегулированию, будет имитировать обиду на народ, который, безусловно, не поддержит его поражение, настроения, изложенные им аж в 2001 году в соответствующей статье, и добровольно подаст в отставку. Справедливости ради отметим, что, случись такое, это будет вторым разумным решением Никола Воваевича в должности премьер-министра Республики Армения. Как уже отмечалось в предыдущих статьях, опубликованных ИА REGNUM, первое

правильное решение «народный премьер» принял в феврале 2019 года, когда в Сирию была отправлена группа армянских специалистов из 83 человек, в которую вошли эксперты по гуманитарному разминированию, медицинский персонал и ответственные за обеспечение безопасности самих специалистов. Заметим, что вторая группа (на замену первой) направилась в Сирию 4 июня т.г. и пробыла там четыре месяца.

Чтобы у читателя не сложилось мнение, что медиа-пространство Армении наполнено бесплодными дискуссиями лишь в области экономики, притом «вчерашнего» дня, заметим, что нечто подобное имеет место быть и в разного рода полемических дискуссиях, которыми насыщены передачи, интервью, где дается оценка действий правительства в области других сторон внутренней и внешней политики страны. Внимательно анализируя все это, мы и здесь становимся свидетелями «острых» дискуссий относительно тех или иных шагов правительства, приводящих к нежелательным последствиям, конечно, без анализа побудительных мотивов столь безответственной деятельности исполнительной власти Армении. При этом, как правило, со стороны оппозиционных политиков даются самые жесткие оценки тем или иным процессам, которые имеют место быть в результате непрофессионализма и неадекватности правительства Никола Воваевича, действующего по шпаргалкам заокеанских кукловодов без выявления закулисных авторов сей политики. В ответ на критику в адрес властей раздаются не менее грозные обвинения с их стороны в адрес оппозиции, которых ласково окрестили реваншистами. При этом по странному стечению обстоятельств ни критикующие, ни «обороняющиеся» то ли случайно, то ли по другим причинам не хотят осознать и признаться в одной банальной истине, а именно в том, что они являются всего лишь исполнителями заведомо отведенных им ролей в сценарии, написанном далеко-далеко за океаном. В случае усердного выполнения властями и оппозицией предоставленных им подобных ролей мы будем вправе утверждать, что их усердный труд даром не пропадет и дальнейший раскол армянского общества будет гарантирован, как и разделение его на «белых» и «черных». А это, в свою очередь, приведет к дальнейшему расшатыванию устоев армянского государства, созданию условий, которые напрочь исключают любую, даже мало-мальскую возможность консолидации армянского общества перед лицом угроз национальной безопасности. В этом сценарии заокеанские стратеги особое место отводят громким политическим судилищам, особенно над героями Арцахского национально-освободительного движения, что, конечно, не может не радовать вершителей судеб в апшеронском султанате. Осознавая опасность сложившегося положения дел в Республике Армения, президиум партии «Национальное Единение» 5 декабря т.г.

выступил с заявлением, в котором содержался призыв к гражданам Армении быть бдительными. Чтобы читателям было понятно, что имелось в виду под этим призывом, несколько подробнее остановимся на вопросах, которые, на наш взгляд, представляются очень и очень актуальными. Так, в заявлении партии «Национальное Единение» отмечалось, что Республика Армения оказалась в эпицентре совместной борьбы известного заокеанского центра силы мировой политики и Турции, направленной на создание условий для ввода «миротворческого» контингента НАТО в зону безопасности Нагорно-карабахско-азербайджанского конфликта, вдоль 105-километровой границы с Исламской Республикой Иран, которая в настоящее время контролируется вооруженными силами Республики Арцах. В принятом заявлении отмечалось, что конечная цель этой политики – выдавливание нашего стратегического союзника России из Армении и региона Южного Кавказа. Также особо было подчеркнуто, что именно в целях реализации этого сценария после государственного переворота апреля – мая 2018 г. действующие власти Армении развернули беспрецедентную травлю и начали масштабные противоправные уголовные преследования второго президента РА Роберта Кочаряна и других героев Арцахской национально-освободительной войны. При этом отмечалось, что в эту работу активно подключились многочисленные организации, щедро финансируемые Фондом Сороса, а также были мобилизованы мощные информационные ресурсы, как-то: армянское отделение радио «Свобода» – радио «Азатутюн» и др., финансируемые американскими налогоплательщиками. В очередной раз было особо подчеркнуто, что заокеанскими стратегами и их марионетками проводится системная работа по расшатыванию устоев армянской государственности, сопровождаемая антироссийской и русофобской истерией. В заявлении было также отмечено, что очередным мерзким проявлением подобной диверсионной политики явилось гнусное действие небезызвестного генетического русофоба, облившего краской памятник выдающемуся дипломату, ценой своей жизни спасшему тысячи и тысячи армян, Александру Сергеевичу Грибоедову в Ереване.

В этой связи считаю важным, уважаемый читатель, особо подчеркнуть, что выступление Сержа Саргсяна 20 ноября т.г. на съезде Европейской народной партии в Загребе сильно встревожило заокеанских поводырей Никола Воваевича. В частности, его заявление о том, что: «Подорваны основы конституционности, не действует принцип разделения и сбалансированности властей. Многочисленные факты указывают на очевидное нарушение независимости судебной власти. Осуществляются политические преследования ... Хочу, чтобы в Баку вновь услышали этот мой месседж: Арцах никогда не будет в составе Азербайджана, и

эта проблема не имеет военного решения», – стало фактическим ответом на встречу третьего президента РА с послом США в Армении Линн Трейси, состоявшуюся 5 ноября т.г. (по американской инициативе), что вовсе выбило из колеи заокеанских поводырей действующих властей Армении.

А посему ответная реакция со стороны Никола Воваевича и К^О не заставила себя долго ждать. Так, 4 декабря т.г. Специальная следственная служба РА, надо полагать, что в нарушение Конституции Республики Армения, которая наделяет президента РА неприкосновенностью, выдвинула обвинение против экс-президента Армении Сержа Саргсяна. Это столь поспешное действие властей РА, несомненно подстрекаемое заокеанскими поводырями «народного премьера» и его камарильи, явилось очередным шагом по созданию в Республике Армения обстановки правового беспредела и управляемого с их же стороны хаоса. Это, не приходится сомневаться, в свою очередь создаст соблазн и благоприятную почву для развязывания азербайджано-турецкой военщиной новой военной агрессии в зоне Нагорно-карабахского конфликта, а далее, по заранее спланированной схеме, послужит обоснованием для последующего ввода «миротворческого» контингента НАТО в зону безопасности Республики Арцах, повторюсь, вдоль 105-километровой границы с Ираном, которая в настоящее время контролируется вооруженными силами Арцаха.

В завершение заявления президиум партии «Национальное Единение» особо отметил, что над Республикой Армения и Республикой Арцах нависла серьезная опасность, которая требует всестороннего осмысления на основе выявления подлинных причин возникновения подобной ситуации, а самое главное, с указанием конкретных акторов из-за бугра и заказчиков дестабилизации положения в Республике Армения и Республике Арцах. Не вызывает сомнений, что в условиях грозных вызовов безопасности, нависших над двумя армянскими государствами, консолидация армянского народа есть единственный путь сохранения целостности Армении и Республики Арцах. А необходимым и безальтернативным условием для обеспечения безопасности двух армянских государств является дальнейшее углубление военно-политического и экономического союза с Российской Федерацией.

Вместо послесловия. На хотелось завершать статью на тревожной ноте, благо представилась хорошая возможность написать о светлом. Так, 6 декабря 2019 г. в Большом зале Армянской филармонии имени Арама Хачатуряна состоялся праздничный концерт, посвященный 91-й годовщине со дня рождения художественного руководителя и главного дирижера Государственной хоровой капеллы Армении Оганеса Арутю-

новича Чекиджяна. Выдающийся маэстро, живой классик Оганес Чекиджян в день своего рождения одарил благодарного армянского зрителя бесценным подарком: Государственная хоровая капелла Армении под управлением маэстро исполнила сочинение известного британского (валлийского) композитора и дирижера, Командора Превосходнейшего ордена Британской империи Карла Уильяма Дженкинса "SUMPHONIC ADIEMUS". После часового исполнения этого произведения переполненный Большой зал имени Арама Хачатуряна взорвался несмолкаемыми аплодисментами. Надо было видеть светящиеся, полные изумления и благодарности глаза и лица зрителей. Меня поразило другое: оказывается, месяцем ранее, 13 ноября т.г. маэстро Чекиджян и Капелла выступили с концертом в Cité Universitaire в Париже, в Доме Бельгии. Концерт был посвящен 150-летию со дня рождения великого Комитаса, 90-летию «Армянского дома», основанного египетским государственным деятелем армянского происхождения, первым премьер-министром Египта, Погосом Нубаром-пашой и 90-летию маэстро Оганеса Чекиджяна. В Париже благородные и благодарные зрители своими восхищениями и скандированием Bravo, по свидетельству очевидцев, долго не отпускали со сцены Оганеса Арутюновича Чекиджяна.

Справедливости ради отметим, что гастроли Государственной хоровой капеллы Армении во Франции стали возможны благодаря поддержке Правительства Армении. Что ж, засвидетельствуем – это второе правильное решение Никола Воваевича за время его работы в должности премьер-министра Республики Армения.

Хочу верить, что в скором времени наш народ с не меньшим ликованием воспримет сюрприз от классика современного кинематографа, нашего выдающегося соотечественника Артавазда Ашотовича Пелешяна. Но это тема отдельного анализа.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՎԵՐՋՆԱՆՊԱՏԱԿԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ ԵՎ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻՑ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ ԴՈՒՐՍ ՄԴԵԼՆ Է

Անոտացիա

Հայաստանը հայտնվել է համաշխարհային քաղաքականության հայտնի անդրովկիանոսյան ուժի կենտրոնի և Թուրքիայի համատեղ պայքարի էպիկենտրոնում՝ ուղղված դարաբաղա-ադրբեջանական հակամարտության անվտանգության գոտում, Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի երկայնքով (որը ներկայումս վերահսկում են Արցախի Հանրապետության զինված ուժերը) ՆԱՏՕ-ի «խաղաղարար» զորակազմ մտցնելու պայմանների ստեղծմանը: Նրանց վերջնական պատակը Հայաստանից և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանից Ռուսաստանը դուրս մղելն է:

Եվ այսպես, 2019թ. դեկտեմբերի 2-ին Ֆեյսբուքի իր էջում Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը հրապարակեց տեսանյութ՝ պատրաստված Հայաստանի կառավարության կողմից, 2019թ. կատարած աշխատանքի և 2020թ. ծրագրերի մասին: Մասնավորապես, այնտեղ բերվում էին Հայաստանի Հանրապետության Վիճակագրական կոմիտեի 2019թ. հունվար-հոկտեմբերի տվյալները: Չեն թաքցնի, կարդալով «Ժողովարչապետի» ամփոփումը, թե՛ «Այսպիսով, մենք հիմքեր ունենք պնդելու, որ տնտեսական աճը 2019թ. մոտ կլինի 7%-ին: Հույս ունենք, որ կանցնի 7%-ի սահմանը», գայթակությունս մեծ էր գործընկերներիս օրինակով, որոնք գիտելիքների պատկառելի պաշար ունեն մակրոտնտեսության ոլորտում, հուշել Նիկոլ Վովակիչին այն մասին, որ Համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) աճի գումարելիները դրանց քննադատական իմաստավորման դեպքում այդքան էլ զվարթ պատկեր չի հայտ չեն բերի: Այսպես, «Ժողովարչապետի» հիշատակած ծառայությունների աճը ձեռք է բերում միանգամայն այլ բովանդակություն, եթե հաշվի առնենք, որ ծառայությունների ընդհանուր ծավալում 22,9%-ը բաժին է ընկնում մոլախաղերի կազմակերպմանը (կազմիմունքի, խաղային սարքերի գործունեությանը և այլն, և այլն, տե՛ս «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019թ. հունվար – սեպտեմբերին», էջ 48): Հարցեր է առաջացնում նաև ներմուծման ծավալի

առաջանցիկ տեմպը արտահանման ծավալի աճի համեմատ: Այսպես, եթե 2018թ. հունվար – հոկտեմբերին ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը կազմել է \$2014,0 մլն, ապա 2019թ. նույն ժամանակամիջոցում առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը կազմել է արդեն \$2127,7 մլն: Այսպիսով, ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտի աճը կազմել է \$113,7 մլն, ինչը բացասաբար կանդրադառնա ՀՀ վճարային հաշվեկշռի վրա: Ել չեմ ասում գյուղատնտեսության, էլեկտրաէներգիայի արտադրության անկման մասին. դիցուք՝ 2019թ. հունվար – հոկտեմբերին էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը կազմել է 2018թ. հունվար – հոկտեմբերի մակարդակի 99,7%-ը («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019թ. հունվար – հոկտեմբերին», էջ 19):

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ ո՞րն է այստեղ իմ վերը հիշատակած գայթակղությունը: Եվ ահա, 2018թ. հունվարին Համաշխարհային տնտեսական համաժողովը (ՀՏՀ) Դավոսում ընդունեց բնակչության մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ ցուցանիշի օգտագործման փոխարեն որպես երկրների տնտեսական զարգացման հիմնական գնահատական երկրների տնտեսությունների վիճակի գնահատման նոր ցուցանիշի անցումն իրականացնելու անհրաժեշտությունը, որը կոչվում է ներառական զարգացման ինդեքս (inclusive development index, IDI): Հատկանշական է, որ 2018թ. Դավոսի ՀՏՀ-ում ազդարարելով IDI (այսուհետ՝ ինդեքս) մասին՝ նշվեց տնտեսական քաղաքականության գերակայությունների՝ չպաշտպանվածության և անհավասարության ավելի արդյունավետ հակազդեցության վերակողմնորոշվելու անհրաժեշտությունը, որոնք ուղեկցում են տեխնոլոգիական փոփոխություններին և գլոբալացմանը: Ավելին, ինդեքսը նպատակ է դնում տնտեսական տեղեկատվության լայն բացահայտումը, ինչպես նաև հասարակության իրազեկումը կոնկրետ ցուցանիշների մասին, որոնց ձեռքբերումը կօգնի կայուն տնտեսական զարգացմանը, կապահովի բնակչության բարեկեցության անշեղ աճը: Դավոսի ՀՏՀ-ում նաև հստակ նշվեց, որ կայուն և համապարփակ առաջընթացը, որն ուղեկցվում է բնակչության եկամուտների աճով՝ նրա տնտեսական հնարավորությունների, կյանքի պաշտպանվածության և որակի մակարդակի աճի կողքին, քաղաքական գործիչների կողմից պետք է ճանաչվի տնտեսական զարգացման գլխավոր նպատակ: Միաժամանակ, ընդգծվեց, որ ինդեքսը հենվում է 12 ցուցիչների վրա, որոնք միավորվում են երեք խմբում, և որոնք շատ ավելի բազմակողմանի են գնահատում տնտեսական զարգացման մակարդակը ՀՆԱ աճի ցուցանիշի համեմատ: Ինչպես վերը նշվեց, ինդեքսի գումարելիները բաժանված են երեք հիմնական խմբի:

Առաջին խմբում այնպիսի ցուցանիշներն են, ինչպիսին են երկրի աճն ու զարգացումը, որ ներառում են հետևյալ ցուցանիշները՝ բնակչության մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն ԱՄՆ դոլարով, աշխատանքի արտադրողականու-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յունը, ակնկալվող ակտիվ կյանքի տևողությունը, աշխատունակ բնակչության զբաղվածությունը:

Ցուցանիշների երկրորդ խումբը որոշում է ներառվածությունը (ներառականությունը), այն է՝ ըստ եկամուտների բնակչության շերտատման գործակիցը, աղքատության մակարդակը, ըստ միջոցների բաշխման՝ հասարակության շերտատման գործակիցը:

Ցուցանիշների երրորդ խումբը որոշում է սերունդների հաջորդականությունը և կայուն զարգացումը, այն է՝ ջերմոցային գազերի արտանետումների ինտենսիվությունը, պետական պարտքը, ժողովրդագրական բեռնվածության գործակիցը:

Հարգելի ընթերցող, հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի ինդեքսի պարամետրերը, որպեսզի ձեր ուշադրությունը հրավիրեմ այն հանգամանքի վրա, որ Հայաստանի Հանրապետության 2020թ. բյուջեի նախագծի՝ օրերս ավարտված քննարկումներում, որոնց մասնակցում էին ՀՀ Ազգային ժողովի ավելի քան հարյուր պատգամավորներ, լինի ՀՀ ԱԺ հանձնաժողովների, թե լիազումար նիստերում, վերը նշված ինդեքսի 12 պարամետրերից և ոչ մեկը, բացի ՀՆԱ ցուցանիշից, այդպես էլ չդարձավ պատգամավորների քննարկման, իմաստավորման ու դիտարկման առարկա: Ինչպես ցույց տվեց 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո անցած վերջին մեկուկես տարվա գործելակերպը, ՀՀ-ում իշխանավորներին շատ ավելի ձեռնտու է քննադատել նախկին իշխանություններին, խոսել «ռևանշիստների դավադրությունների» մասին կամ էլ դեմագոգաբար ճամարտակել միայն իրենց հասկանալի տնտեսական հեղափոխության մասին, քան թե քննարկել երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման օրախնդիր հարցերը: Իզուր, և ահա թե ինչու: Այսպես ՀՏՀ-ն, հիմք ընդունելով ինդեքսը, որոշել է առանձին 29 զարգացած, ինչպես նաև 78 զարգացող երկրների զարգացածության համեմատական մակարդակը:

Նշենք, որ աշխարհի զարգացող տնտեսությունների ներառական զարգացման ինդեքսի վարկանիշով Ադրբեյջանը զբաղեցրել է պատվավոր 3-րդ տեղը 78 երկրների մեջ, այն դեպքում, երբ Հայաստանը զբաղեցրել է ընդամենը 45-րդ տեղը: Որպես տեղեկություն նշենք, որ Ռուսաստանը զբաղեցրել է 19-րդ տեղը զարգացող երկրների մեջ ըստ ներառական զարգացման ինդեքսի: Որպեսզի պատկերն ամբողջական լինի, մեջբերում կատարենք ՀՏՀ զեկույցից. «Տասնամյակները, որոնց ընթացքում գերակայությունը տրվել է տնտեսական աճին սոցիալական արդարության հանդեպ, հանգեցրին բարեկեցության և եկամուտների անհավասարության պատմականորեն բարձր մակարդակների, ինչը ստիպեց կառավարություններին բաց թողնել նպաստավոր ցիկլը, որտեղ աճն ուժեղանում է շնորհիվ ավելի լայն բաշխման և գեներացվում է առանց չափից ավելի ճնշման շրջակա միջավայրի կամ ապագա սերունդների բեռն ավելացնելու վրա»: Ընթերցողը կարող է կշտամբել ինձ, որ ինդեքսի լայն օգտագործման հիմնավոր-

ման անհրաժեշտությունը ՀՀ 2020թ. պետական բյուջեի կազմման ժամանակ ես պետք է ներկայացնեի ՀՀ Ազգային ժողովում բյուջեի նախագծի քննարկումն սկսվելուց առաջ: Իմ հասցեին նման կշտամբանքի հնարավորությունը կանխելու համար նշեմ, որ դեռևս 2019թ. հունվարի 19-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ «Հայաստանին վիճակված է կրակն առաջինը վերցնել իր վրա» հոդվածը, որտեղ Հայաստանի Հանրապետության անպատրաստ և պրոֆեսիոնալ առումով ոչ ադեկվատ գործադիր իշխանության համար, իրենց իսկ մատչելի լեզվով, հիմնավորվել է Հայաստանի տնտեսությունը ներառական զարգացման հուն մտցնելու անհրաժեշտությունը: Այնուհետև նույն հոդվածում բացատրվել է, որ դա, իր հերթին, ակտուալացնում է գործադիր իշխանության կառուցվածքը Հայաստանի Հանրապետության ներառական տնտեսական զարգացման նոր խնդիրներին համապատասխանեցնելը: Ավելին, ես հիշատակել եմ արդեն առկա կոնկրետ անելիքներն այդ թեմայի վերաբերյալ, մասնավորապես՝ հղումներ եմ կատարել «Հայաստանի զարգացման ռազմավարություն 2030-ին», իսկ Նիկոլ Վոլակիչին քաջալերելու նպատակով մեջբերումներ եմ կատարել ՀՀ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի ելույթից (2018թ. ապրիլի 4) այդ փաստաթղթի քննարկման ժամանակ: «Մասնավորապես, ցանկանում եմ ընդգծել կայուն և բարձր ներառական տնտեսական աճի անհրաժեշտությունը, որը պետք է շոշափելի լինի Հայաստանի յուրաքանչյուր քաղաքացու համար, ինչպես նաև մեր համագլխին նպատակներին հասնելու համար».

այսպիսի խնդիր էր դրել վերը նշված խորհրդակցությունում Սերժ Սարգսյանը: Բայց մեր վայ-հեղափոխականների սրտին շատ ավելի մոտ է մի ինչ-որ այլ բան, որը բավական պատկերավոր նկարագրված է Վլադիմիր Վոյնովիչի «Ձինվոր Իվան Չոնկինի կյանքը և արտասովոր արկածները» գրքում (վեպ-անեկդոտում): Ոչ մեծ հատված մեջբերեմ այդ գրքից. «Եթե շարժիչի հետ բան է պատահել, դե, կարող եմ օգնել: Ստեպան, – դիմեց նա Լուկովին, – դու մի իրար արի, տեսնենք ինչ է եղել: Լուկովը մեզ մոտ տրակտոր է քշում, – բացատրեց նա օդաչուին: – Ցանկացած մեքենա կքանդի-նորից կհավաքի: – Քանդելը սարքել չէ, – հաստատեց Լուկովը, և, հանելով իր յուղոտ բաձկոնի կողքի գրպանից պտուտակաբանալին, վճռական գնաց դեպի ինքնաթիռը»:

Այսպես էլ մեր ժողովրդական տրիբունը՝ Նիկոլ Վոլակիչը, ինքն իր սիրելի անձը, Չալո բակապահ շան ուղեկցությամբ, «գավազանը» ձեռքին և պարկն ուսին, 2018թ. մարտին Գյումրիից ճամփա ընկավ դեպի Երևան [թող ընթերցողը համեմատություն չանցկացնի Ալեքսանդր Սերգեևիչ Պուշկինի հուշերի հետ, որ ներկայացված են «Ճանապարհորդություն դեպի Արգրում (Էրզրում) 1829թ. արշավի ժամանակ» ստեղծագործությունում – Ա.Գ.] և ոչ առանց սորոսյան լափակերների, ԼԳԲՏ հանրույթի, «Կյանքի խոսք» կրոնական տոտալիտար աղանդի անդամների, ինչպես նաև Հայաստանի՝ կարիքից խեղճացած, փոփոխության ձգտող հազարավոր քաղաքացիների

օգնության՝ կազմակերպեց մի քանի բազմահազարանոց հանրահավաքներ կազմակերպիչների հանդեպ իրավապահ մարմինների կասկածելի հանդուրժողականության պայմաններում (չէ՞ որ հանրահավաքները արտոնված չէին), և այդտեղից Նիկոլ Վովակիչը ուղղակի զավթեց իշխանությունն ու սկսեց «պտուտակաբանալիով» ջանասիրաբար քանդել հայոց պետականության ամրակապերը: Խոստովանենք, որ ամբոխահաճ կարգախոսներով ու խոստումներով ժողովրդին հիմարացնելը, Հայաստանի քաղաքացիներին հակաիրավական գործողությունների սադրելը նրա տարերքն են, և Նիկոլ Վովակիչը սրա մեծ գիտակն է, իսկ ինչ վերաբերում է անդրկուլիսյան տիկնիկավարներին, սրանք առհասարակ վարպետացել էին գունավոր հեղափոխությունների կազմակերպման մեջ, բայց, ինչպես ասում են, քանդելը հո սարքել չէ՞: Անդրօվկիանոսյան ստրատեգները մանրակրկիտ հղկեցին բոլոր վրիպումներն ու բացթողումները, որոնք տեղի էին ունեցել թբիլիսիում վարդերի հեղինակության և Կիևում եվրամայդանի ժամանակ: Միայն բատոնո Միխեիլ Սաակաշվիլին քանի անգամ եթեր դուրս եկավ սոցցանցերով՝ արժեքավոր հուշումներ անելով բատոնո Նիկոլին, մասնավորապես, Հայաստանի ուժային կառույցների ղեկավարության շուտափույթ փոփոխության, հին ռեժիմի պրոֆեսիոնալ կառավարիչներից վճռականորեն ազատվելու, դատական մարմիններին փոխելու անհրաժեշտության հորդորներով, մի խոսքով՝ ցուցումների մի ամբողջ համալիր, որոնց իրագործումը կապահովի վերջնանպատակը՝ հայոց պետականության կործանումը: Կարծում եմ, որ այս հարցում «ժողվարչապետը» լիովին արդարացնում է անդրօվկիանոսյան ստրատեգների և հարևան բարեկամական երկրի նրանց սաների ակնկալիքները, որոնք հանդես են գալիս քաղաքական հուշարարների ամալուայով: Ավելին, նա ոչ միայն արդարացնում է իր վրա դրված հույսերը, այլև դեռ մի բան էլ հաջողել է այդ հարցում: Վերցնենք թեկուզ գործող վարչապետի կոչը համաքաղաքացիներին՝ արգելափակել Երևան քաղաքի դատարանների մուտքերը: Անշուշտ, սա նոր ուղենիշ է, երբ գործադիր իշխանության ղեկավարը կոչ է անում իր ղեկավարժ երկրի քաղաքացիներին կատարել հակաիրավական գործողություններ, ինչը առանձնակի հմայք է հաղորդում, լրացնում հեղափոխական հասկացությունը, որն այդքան մոտ է Նիկոլ Վովակիչի սրտին, բայց միևնույն ժամանակ բավարար չափով չի իմաստավորվել նրա կողմից: Եվ դրանից հետո միամտություն կլինեք կարծել, թե Ն. Փաշինյանը, դատելով Հայաստանի տնտեսության մասին, կարող էր, ըստ էության, ասել ինչ-որ օգտակար բան: Չարժե կասկածել, որ ներառական զարգացման ինդեքսը և այդ արտահայտությունն իսկ «ժողվարչապետի» կողմից ընկալվում են որպես մի ինչ-որ թշնամական բան, եթե չասենք՝ հայիոյանք: Բայց սա աբսուրդի թատրոնի լոկ առաջին մասն է, որում ահա արդեն քսան ամիս գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունը: Պակաս տազնապալի չէ այն փաստը, որ բոլոր հնարավոր հեռուստաալիքներով, ամենատարբեր զանգվածային

լրատվամիջոցների էջերում ու ինտերնետ պորտալներում, ինչպես իշխանական, այնպես էլ ընդդիմադիր, սուր բանավեճեր են ընթանում ՀՀ 2020թ. պետական բյուջեի վերաբերյալ, ընդ որում՝ լրիվ կտրված երկրի ներառական զարգացման ցուցիչների փոփոխությունների դիմամիկայի վերլուծությունից: Բոլորովին չկա միանգամայն պահանջված այն ճշմարտության ընկալումը, թե ինչ է նշանակում այն փաստը, որ, օրինակ, ափշերոնյան սուլթանությունը զարգացող երկրների վարկանիշում ներառական զարգացման ցուցիչով զբաղեցնում է 3-րդ տեղը 78 զարգացող երկրների շարքում: Եվ ինչպե՞ս մենք այս իրողության պայմաններում, Հայաստանում, օրինակ, բնութագրենք Ադրբեջանի 2020թ. պետական բյուջեում նախատեսված ծախսերը պաշտպանության և ազգային անվտանգության ամրապնդման գծով՝ \$2 մլրդ 266,6 մլն ծավալով, ինչը 20,9%-ով ավելին է 2019թ. ցուցանիշից կամ էլ՝ ինչպե՞ս համադրենք այդ տվյալները Հայաստանի պետբյուջեի համանման հոդվածում ամրագրված ծախսերի հետ, որոնք 2020թ. բյուջեի ծախսերի այդ հոդվածով նախատեսված են ընդամենը \$625 մլն ծավալով: Էլ չեմ ասում ՀՀ տնտեսության վիճակի մանրակրկիտ ուսումնասիրություն կատարելու սուր անհրաժեշտության մասին 12 հիմնական ցուցիչների՝ ներառական զարգացման ինդեքսի գումարելիների կտրվածքով, որոնց մասին Հայաստանի ներկա իշխանություններն անգամ ականջի ծայրով չեն լսել: Գրում եմ այս տողերը և միաժամանակ նախատում ինքս ինձ այն գիտակցությունից, որ Հայաստանի քաղաքական դասը թույլ տվեց, որպեսզի Հայաստանում այնպիսի իրավիճակ ստեղծվի, որ այս հարցադրումը, որը որքան բնական, նույնքան էլ ներկայում պահանջված չէ իշխանությունների կողմից:

Նիկոլ Վովակիչը, ինչպես չի կարող չհասկանալ հարգելի ընթերցողը, ներառական զարգացման ժամանակը չունի, չէ՞ որ նա տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործիչ է, ինչպես կասեր Վասիլի Իվանովիչ Չապաևը՝ նա դեռ այն ստրատեգն է: Վերցնենք թեկուզ վերջին ճամփորդությունը, որն այժմ անվանվում է աշխատանքային այց Արցախի Հանրապետություն, որը տեղի ունեցավ ս.թ. նոյեմբերի 30 – դեկտեմբերի 2-ին: Ինչպես և պետք էր սպասել, Նիկոլ Վովակիչը Արցախի Հանրապետությունում հանդիպեց Արցախի նախագահի թեկնածուներ Արայիկ Հարությունյանի, Աշոտ Ղուլյանի և Մասիս Մայիլյանի հետ, միևնույն ժամանակ իր հետ հանդիպելու, իր իսկ սիրելիի՝ Նիկոլ Վովակիչի երեսը տեսնելու պատվին չարժանացրեց Արցախի հերոս, գեներալ-մայոր Վիտալի Բալասանյանին և Քրիստինա Բալայանին, որոնք նույնպես Արցախի Հանրապետության նախագահի թեկնածուներ են: Ուզում եմ հուսալ, որ Քրիստինա Բալայանի հետ կհանդիպի գոնե Նիկոլ Վովակիչի տիկինը՝ Աննա Հակոբյանը, հետո էլ ինձ մխիթարում եմ այն մտքով, որ նրանք երկուսն էլ կանցնեն Արցախի և Ադրբեջանի զինված ուժերի սահմանազատման առաջնագծով, իսկ հետո, հեռադիտակով նայելով, անկասկած, ահուսարսափի կմատնեն սահմանազատման գծի այն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կողմում գտնվող հակառակորդին: Իսկ ինչ վերաբերում է Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանին «արհամարհելուն», ապա դա խորապես բնութագրում է, Աստված մի արասցե, զբաղեցրած պաշտոնից ելնելով՝ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի պոտենցիալ Գերագույն զխավոր հրամանատարի ներաշխարհն ու հոգեվիճակը: Ի դեպ, հույս ունեմ, որ ժամանակի ընթացքում մենք երախտապարտ կլինենք Նիկոլ Վոլակիչին իր այս «կամային» և անհասկացողության պատճառով ճիշտ քայլի համար, ինչը, անշուշտ, միտված է ապագային:

Չէ՞ որ Արցախի Հանրապետության նախագահի ընտրությունները տեղի են ունենալու 2020թ. մարտի վերջին, իսկ այդ ընթացքում «ժողվարչապետը», չարժե կասկածել, հայկական երկու պետությունների քաղաքացիների առջև կկանգնի ողջ պերճաշուքությամբ, ընդ որում՝ հասցնելով կարգին «համը հանել» ոչ միայն ներքին, այլ նաև արտաքին քաղաքականությունում: Ել չեմ ասում այն մասին, որ չի բացառվում նաև իրադարձությունների զարգացման այնպիսի սցենար, երբ անդրօվկիանոսյան ուղեվարների ճնշմամբ, որոնք շատ բանով նպաստել են 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջմանը Հայաստանում, նա, գիտակցելով նախապես իր վրա դրված առաքելության կատարման անհնարինությունը Ղարաբաղյան կարգավորման հարցում, կծնացնի, թե նեղացել է ժողովրդից, որը, անշուշտ, չի աջակցի նրա պարտվողական տրամադրությանը՝ ներկայացված դեռևս 2001թ. իր հեղինակած համապատասխան հոդվածում, և ինքնական հրաժարական կտա: Հանուն արդարության նշենք, որ եթե նման բան պատահի, դա կլինի Նիկոլ Վոլակիչի երկրորդ խելամիտ որոշումը Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի պաշտոնում: Ինչպես արդեն նշվել է REGNUM տեղեկատվական գործակալության հրապարակած իմ նախորդ հոդվածներում, առաջին ճիշտ որոշումը «ժողվարչապետը» ընդունեց 2019թ. փետրվարին, երբ Սիրիա ուղարկվեց 83 հոգուց բաղկացած հայ մասնագետների խումբը, որի մեջ մտան հումանիտար ականագեթման փորձագետներ, բուժանձնակազմ և հենց մասնագետների անվտանգության ապահովության պատասխանատուներ: Նշենք, որ երկրորդ խումբը (որը պետք է փոխարիներ առաջինին) Սիրիա մեկնեց ս.թ. հունիսի 4-ին և այնտեղ անցկացրեց չորս ամիս:

Որպեսզի ընթերցողը կարծիք չկազմի, թե Հայաստանի մեդիա-դաշտը լիքն է տնտեսության ոլորտի, ընդ որում՝ «նախորդ օրվա», անպտուղ բանավեճերով, նշենք, որ նման մի բան տեղի է ունենում նաև տարատեսակ բանակազմներում, որոնցով հագեցած են հաղորդումները, հարցազրույցները, որոնցում տրվում է կառավարության գործունեության գնահատականը երկրի ներքին և արտաքին քաղաքականության այլ կողմերի մասին: Ուշադիր ուսումնասիրելով այս ամենը՝ մենք այստեղ էլ դառնում ենք «սուր» բանավեճերի վկաները կառավարության այս կամ այն քայլի վերաբերյալ, որոնք հանգեցրել են անցանկալի հետևանքների, իհարկե, առանց Հայաս-

տանի գործադիր իշխանության այդքան անպատասխանատու գործունեության դրդապատճառների վերլուծության: Ընդ որում, որպես կանոն, ընդդիմադիր քաղաքական գործիչների կողմից տրվում են ամենակոշտ գնահատականներն այս կամ այն գործընթացներին, որոնք տեղի են ունենում Նիկոլ Վոլակիչի կառավարության պրոֆեսիոնալ և ադեկվատ չլինելու պատճառով, որը գործում է անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների ծածկաթղթերով՝ առանց ի հայտ բերելու սույն քաղաքականության անդրօվկիանոսյան հեղինակներին: Ի պատասխան իշխանությունների հասցեին արվող քննադատության՝ պակաս ահեղ մեղադրանքներ չեն հնչում նրանց կողմից ընդդիմության հասցեին, որոնց քնքշանքով ռևանշիստ են կնքել: Ընդ որում՝ հանգամանքների տարօրինակ բերումով ոչ քննադատողները, ոչ «պաշտպանվողները», պատահաբար, թե այլ պատճառներով, չեն ցանկանում գիտակցել և խոստովանել մի պարզ ճշմարտություն, այն է՝ իրենք ընդամենը կատարողներն են իրենց նախապես հատկացված դերերի մի սցենարում, որը գրվել է հեռու-հեռավոր օվկիանոսի այն կողմում: Իշխանությունների ու ընդդիմության կողմից նրանց հատկացված նման դերերի ջանադիր կատարման դեպքում մենք իրավունք ունենք պնդելու, որ նրանց քրտնաջան աշխատանքը զուր չի անցնի, և հայ հասարակության հետագա պառակտումը երաշխավորված կլինի, ինչպես և նրա բաժանումը «սպիտակների» ու «սևերի»: Իսկ դա, իր հերթին, կհանգեցնի հայոց պետականության հիմքերի հետագա սասանման, պայմանների ստեղծման, որոնք իսպառ բացառում են հայ հասարակության համախմբման ցանկացած, անգամ ամենավոքը հնարավորությունը ազգային անվտանգության սպառնալիքին դեմ-հանդիման: Այս սցենարում անդրօվկիանոսյան ստրատեգները հատուկ տեղ են հատկացնում աղմկալի քաղաքական հաշվեհարդարներին, հատկապես Արցախի ազգային-ազատագրական շարժման հերոսների հանդեպ, ինչը, իհարկե, չի կարող չուրախացնել ափշերոնյան սուլթանության ղեկավարներին: Գիտակցելով Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծված իրավիճակի վտանգավորությունը՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահությունը ս.թ. դեկտեմբերի 5-ին հանդես եկավ հայտարարությամբ, որով Հայաստանի քաղաքացիներին զգոն լինելու կոչ արվեց: Որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի, մի փոքր ավելի մանրամասն անդրադառնանք այն հարցերին, որոնք, ըստ մեզ, շատ ու շատ ակտուալ են: Այսպես, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության հայտարարությունում նշվում է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը հայտնվել է համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի անդրօվկիանոսյան կենտրոնի և Թուրքիայի համատեղ պայքարի էպիկենտրոնում՝ ուղղված դարաբաղա-ադրբեջանական հակամարտության անվտանգության գոտում, Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի երկայնքով (որը ներկայում վերահսկում են Արցախի Հանրապետության զինված ուժերը) ՆԱՏՕ-ի «խաղաղարար» զորակազմ մտցնելու պայման-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ների ստեղծմանը: Հայտարարությունում նշվում էր, որ այդ քաղաքականության վերջնականատակը Հայաստանից ու Հարավային Կովկասի տարածաշրջանից մեր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանը դուրս մղելն է: Հատկապես ընդգծվել է, որ հենց այս սցենարի իրագործման նպատակով են 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո Հայաստանի գործող իշխանությունները ծավալել ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի և Արցախի ազգային-ազատագրական պատերազմի մյուս հերոսների աննախադեպ հալածանքն ու սկսել մասշտաբային հակաիրավական քրեական հետապնդումները: Ընդ որում՝ նշվում էր, որ այդ աշխատանքին ակտիվորեն միացել են բազմաթիվ կազմակերպություններ, որոնք շրայլորեն ֆինանսավորվում են Սորոսի հիմնադրամից, ինչպես նաև մոբիլիզացվել են հզոր տեղեկատվական ռեսուրսներ, ինչպիսին են «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայությունը և այլն, որոնք ֆինանսավորվում են ամերիկացի հարկատուների կողմից: Հերթական անգամ հատկապես ընդգծվեց, որ անդրովկիանոսյան ստրատեգները և նրանց խամաճիկները հայոց պետականության հիմքերի սասանման համակարգային աշխատանք են տանում, որն ուղեկցվում է հակառուսական և ռուսաստյաց հիստերիայով: Հայտարարությունում նաև նշված է, որ նման դիվերսիոն քաղաքականության հերթական զգվելի դրսևորումը դարձավ ոչ անհայտ գեներտիկ ռուսաստյացի նողկալի արարքը, որը ներկել էր ականավոր դիվանագետի՝ Ալեքսանդր Սերգեևիչ Գրիբոյեդովի արձանը Երևանում, գործչի, որն իր կյանքի գնով հազարավոր հայերի է փրկել:

Այս առնչությամբ կարևոր են համարում, հարգելի ընթերցող, հատկապես ընդգծել, որ Սերժ Սարգսյանի ս.թ. նոյեմբերի 20-ի ելույթը Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության համագումարում (Ջագրեբ) խիստ տագնապեցրել է Նիկոլ Վոլակիչի անդրովկիանոսյան ուղեվարներին: Մասնավորապես, նրա հայտարարությունն այն մասին, թե՝ «խաթարվել են սահմանադրականության հիմքերը, չի գործում իշխանությունների տարանջատման և հավասարակշռության սկզբունքը: Բազմաթիվ փաստերով ակնհայտ խախտված է դատական իշխանության անկախությունը: Իրականացվում են քաղաքական հետապնդումներ... Ուզում եմ, որ Բաքվում կրկին լսեն իմ այս ուղերձը. Արցախը երբեք չի լինելու Ադրբեջանի կազմում, և այս խնդիրը չունի ռազմական լուծում», դարձավ փաստացի պատասխանը Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Լին Թրեյսիի հետ ՀՀ երրորդ նախագահի հանդիպմանը, որը տեղի ունեցավ ս.թ. նոյեմբերի 5-ին (ամերիկյան նախաձեռնությամբ), ինչն առհասարակ հունից հանեց Հայաստանի գործող իշխանությունների անդրովկիանոսյան ուղեվարներին:

Ուստի, Նիկոլ Վոլակիչ և K^O-ի պատասխան ռեակցիան երկար սպասել չտվեց: Այսպես, ս.թ. դեկտեմբերի 4-ին ՀՀ Հատուկ քննչական ծառայությունը, պետք է կարծել, խախտելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը, որը ՀՀ նախագահին օժտում է անձեռնմխելիությամբ,

մեղադրանք առաջադրեց Հայաստանի նախկին նախագահ Սերժ Սարգսյանին: ՀՀ իշխանությունների այս հապճեպ գործողությունը, անշուշտ՝ սադրված «ժողվարչապետի» ու նրա խառնամբոխի անդրովկիանոսյան ուղեվարների կողմից, Հայաստանի Հանրապետությունում ամենաթողության ու իրենց իսկ կողմից կառավարելի քաոսի իրադրության ստեղծման հերթական քայլն էր: Դա, չպետք է կասկածել, իր հերթին, գայթակղություն և պարարտ հող կստեղծի աղբբեջանա-թուրքական ռազմական նոր ագրեսիայի ծավալման համար Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում, իսկ այնուհետև, նախապես ծրագրված սխեմայով, հիմք կծառայի Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտում ՆԱՏՕ-ի «խաղաղարար» զորակազմ մտցնելու համար, կրկնում եմ, Իրանի հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի երկայնքով, որը ներկայում վերահսկվում է Արցախի զինված ուժերի կողմից:

Հայտարարության վերջում «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահությունը հատկապես նշել է, որ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության վրա կախվել է լուրջ վտանգ, որը պահանջում է համակողմանի իմաստավորում՝ նման իրավիճակի ստեղծման իսկական պատճառների վերհանման հիման վրա, և որ գլխավորն է՝ Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում իրավիճակի ապակայունացման կոնկրետ արտասահմանյան դերակատարների ու պատվիրատուների մատնանշմամբ: Կասկածից վեր է, որ հայկական երկու պետությունների անվտանգության ահեղ մարտահրավերների պայմաններում հայ ժողովրդի համախմբումը Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության ամբողջականության պահպանման միակ ճանապարհն է: Իսկ հայկական երկու պետությունների անվտանգության պահպանման անհրաժեշտ ու այլընտրանք չունեցող պայմանը Ռուսաստանի Դաշնության հետ ռազմաքաղաքական և տնտեսական դաշինքի հետագա խորացումն է:

Հետգրության փոխարեն. Չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տագնապալի նոտայով: Դեռ լավ է, որ լուսավորի մասին գրելու լավ հնարավորություն կա: Այսպես, 2018թ. դեկտեմբերի 6-ին Հայաստանի Արամ Խաչատրյանի անվան ֆիլիարմոնիայի Մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ տոնական համերգ՝ նվիրված Հայաստանի Պետական երգչախմբի գեղարվեստական ղեկավար և գլխավոր դիրիժոր Հովհաննես Հարությունի Չեքիջյանի ծննդյան 91-ամյակին: Ականավոր մաեստրո, կենդանի դասական Հովհաննես Չեքիջյանն իր ծննդյան օրը երախտապարտ հայ հանդիսատեսին անգին նվեր մատուցեց. Հայաստանի պետական երգչախումբը մաեստրոյի ղեկավարությամբ կատարեց բրիտանացի (վալիական) հայտնի կոմպոզիտոր և դիրիժոր, Բրիտանական կայսրության օրդենի շքանշանի Կոմանդոր Կառլ Ուիլյամ Ջենքինսի “SUMPSONIC ADIEMUS”-ը: Այս ստեղծագործության մեկժամյա կատարումից հետո Արամ Խաչատրյանի անվան լեւի-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

լեցուն Մեծ դահլիճը պայթեց չդադարող ծափերից: Պետք էր տեսնել հանդիսատեսների փայլատակող, զմայլանքով ու երախտագիտությամբ լի աչքերն ու դեմքերը: Ինձ զարմացրեց այլ բան. պարզվում է՝ մեկ ամիս առաջ՝ ս.թ. նոյեմբերի 13-ին, մաեստրո Չեքիջյանը և Կապելլան համերգով հանդես են եկել Փարիզի Cité Universitaire-ում, «Բելգիայի տանը»: Համերգը նվիրված է եղել Մեծն Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյակին, Եգիպտոսի ծագումով հայ պետական գործիչ, նշանավոր Պողոս Նուբար Փաշայի՝ Եգիպտոսի առաջին վարչապետի հիմնած «Հայ տան» 90-ամյակին և մաեստրո Հովհաննես Չեքիջյանի 90-ամյակին: Փարիզում ազնվագարն ու երախտապարտ հանդիսատեսներն իրենց հիացմունքով և Bravo վանկարկումներով, ականատեսների վկայությամբ, Հովհաննես Հարությունի Չեքիջյանին երկար չեն թողել հեռանալ բեմից:

Հանուն արդարության նշենք, որ Հայաստանի պետական երգչախմբի հյուրախաղերը Ֆրանսիայում հնարավոր են դարձել Հայաստանի կառավարության աջակցության շնորհիվ: Դե ինչ, վկայենք. սա Նիկոլ Վովակիչի երկրորդ ճիշտ քայլն է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի պաշտոնում իր աշխատանքի ընթացքում:

Կցանկանայի հավատալ, որ շուտով մեր ժողովուրդը ոչ պակաս խանդավառությամբ կընդունի ժամանակակից կինեմատոգրաֆի դասականի՝ մեր նշանավոր հայրենակից Արտավազդ Աշոտի Փելեշյանի անակնկալը: Բայց դա առանձին վերլուծության թեմա է:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРМЯНЕ ОТЕЧЕСТВОМ НЕ ТОРГУЮТ

И СОБЛАЗНУ НЕ ПОДДАЮТСЯ

Итак, 13 декабря 2019 года в Ереване начнет свою работу третье заседание «Лазаревского клуба». На повестке один вопрос: «СМИ России и Армении: откровенный разговор». Не скрою, уважаемый читатель, что накануне ответственных мероприятий, а предстоящее заседание «Лазаревского клуба», бесспорно, является таковым, я просмотрел множество статей, научных исследований о роли в современных условиях средств массовой информации, да и информационных технологий в целом. Среди множества публикаций запомнились идеи французского революционера леворадикального толка, философа, историка, писателя, художника-авангардиста и режиссера Ги Дебора (Guy Debord), изложенные им в книге под названием «Общество спектакля», написанной еще в 1967 году. Так, в одной из рецензий этой книги, на мой взгляд, весьма справедливо отмечалось: книга написана более полувека назад и уже подзабыта, однако в ней много гениальных тезисов, которые заставляют задуматься над тем, что творится в современном мире, особенно в информационном пространстве. Очень и очень характерно, что под «спектаклем» Ги Дебор подразумевает ту «матрицу», которая заменила в нашей действительности все процессы на всех уровнях. «Спектакль» этот нынче взят на вооружение западными стратегами, специализирующимися в моделировании и реализации «цветных революций», к примеру, в Армении, почему-то скромно именуемой «бархатной революцией». Речь об имевшем место в РА государственном перевороте апреля – мая 2018 года. Ги Дебор обращает внимание на то обстоятельство, что насаждаемый в обществе плюрализм мнений приводит к тому, что сегодня само это общество, владея огромным богатством информации, оказалось не в состоянии понять тот мир, в котором живет, и те процессы, которые в нем происходят. Дебор пророчески задается вопросами: осознаем ли мы свою жизнь, влияем ли мы на происходящие в ней события? И приходит к выводу, что плюрализм мнений на практике скрывает за собой истину, в результате чего простой обыватель остается в дураках: «Многие уже с серьезным видом говорят,

что истина больше не существует или, что еще лучше, она существует, но только гипотетически. Неопровержимое вранье подмяло под себя общественное мнение: сначала ему заткнули рот, а затем и вовсе начали делать заявления от его имени. Общественного мнения больше не существует ...». Вдумайтесь, уважаемый читатель, в эти слова.

В свете событий, разворачивающихся в Армении за последние 20 месяцев, не менее интересными оказались и исследования, в которых достаточно убедительно раскрывается весьма и весьма существенная роль средств массовой информации как «системы», сыгравшей большую роль в разрушении советского государства. Так, в статье Евгения Гончарова «Путь к совершенству», анализируя эту проблему, автор приходит к выводу, что «вес» четвертой власти проявился во всей полноте в период перестройки и либеральных реформ в Советском Союзе. Если до этого момента советское общество «централизованного Зрелища» (по Ги Дебору) осуществляло свою социально информационную стратегию единым фронтом, – идеологические институты, властные структуры и информационно-культурное обеспечение, сознательно приравненное в советском обществе к идеологической пропаганде, действовали как одно целое ради осуществления общего проекта, – то по мере отхода от советской модели СМИ заявили о своем особом и во многом исключительном положении. И именно эта исключительность положения во многом предопределила переход от одного типа Общества Зрелища («централизованного») к другому («распыленному»). Менялись не просто сформулированные идеи, менялся весь язык, широкий массово-психологический фон, состоящий не столько из четких высказываний («это - благо», «это - зло, «так надо», «так не надо»), сколько из намеков, ассоциаций, интонаций, микрожестов теледикторов, нюансировки изложения информации и т.п. Вместо единой «централизованной» иллюзии советского общества складывалась «распыленная иллюзия» общества либерального. С того времени прошло уже около трех десятилетий, однако и сегодня мы являемся очевидцами применения более изощренных форм манипуляции сознанием граждан посредством СМИ, разного рода интернет-порталов, социальных сетей. Уже не первый год, как для подрыва основ государственности Республики Армения применяются ставшие практически руководством к действию бестселлеры Джина Шарпа («От диктатуры к Демократии. Концептуальные основы освобождения»), Стивена Манна («Теория хаоса и стратегическое мышление»), технология уничтожения «Окно Овертона», получившая такое название в честь Джозефа Овертона ее автора, и другие труды, примерно с десятков-другой, которые также являются практическими пособиями и руководством к действию по организации «цветных революций», государственных переворотов, ставящих

своей целью разрушение конкретного государства. Общее у них одно – эта неоспоримая роль СМИ и информационных технологий, которые, в свою очередь, положены в основу таких понятий, как «социальные технологии», «гуманитарные технологии». В случае применения «социальных технологий» речь идет о воздействии на социальные общности, в нашем случае в масштабе основных социальных групп отдельно взятой Республики Армения, в которой двадцатью месяцами ранее путем широкого применения «социальных и гуманитарных технологий», воздействовавших на социальные общности и отдельно взятых граждан Армении, индивида (индивидов), был совершен государственный переворот. Повторюсь, в Армении мы стали очевидцами одновременного применения как «социальных технологий», так и «гуманитарных технологий». А основным инструментом применения этих технологий, называемых также «мягкой силой», очень умело реализованной в Армении заокеанскими стратегами, стало широкое использование возможностей влияния как на общество в целом, так и на отдельного гражданина, современных информационных технологий – со скоростью и большими возможностями широкого распространения огромного массива «нужной» заокеанским кукловодам информации, ставившей себе цель – влиять на поведение самых разных слоев армянского общества, а также на отдельно взятого человека. При этом влияние подобных технологий было настолько велико, что они заставляли обычного гражданина Армении делать то, что в ином случае он никогда не сделал бы. Такая высокая эффективность манипулятивного воздействия на граждан настолько понравилась исполнителям государственного переворота, что, уже около 20 месяцев находясь у власти, они в своей практической работе продолжают активно применять инструментарий социальных и гуманитарных технологий. При этом «народный премьер» и его сподвижники, видимо, осознали, что указанные технологии – это не только технологии влияния, но и технологии современного управления обществом. Можно привести множество конкретных примеров в подтверждение сказанного, однако это тема другого анализа. Здесь же, уважаемый читатель, важно разобраться в том, достижению каких конкретных целей подчинено столь широкое применение этих технологий. Находящийся на поверхности ответ гласит: цель – сохранение власти, что, безусловно, имеет место быть. Вместе с тем ведь ни для кого не секрет, что не только ради этого были потрачены десятки и десятки (если не сотни) миллионов долларов, когда финансировались разного рода общественные организации фондами Сороса, демократическими институтами ведущих партий США, а также деньги американских налогоплательщиков (имеется в виду финансирование ставшего рупором армянских псевдореволюционеров армянское отделение радио «Свобода», именуемое радио «Азатютюн»).

В регионе Южного Кавказа западными стратегами преследуются куда более глобальные задачи, решение которых, судя по их действиям, возможно лишь на основе последовательного применения социальных и гуманитарных технологий, которые игнорируют культурные особенности объекта технологического воздействия (как не больно осознавать, но в качестве такого объекта выступает армянский народ), стремятся поработить его волю, исказить систему восприятия сложившихся веками христианских цивилизационных и традиционных семейных ценностей армян. Более того, изменить основанную на восприятии этих ценностей мотивацию их поступков и действий. Взять хотя бы представленный министерством с длинным названием образования, науки, культуры и спорта Республики Армения законопроект об отмене обязательного изучения предметов «Армянский язык», «История Армении» и «Армянская литература» в вузах. На этот счет весьма ясно и ёмко выразился доктор исторических наук, профессор, декан исторического факультета Ереванского государственного университета Эдик Гарегинович Минасян: «Это в первую очередь большой удар по нашей системе национальных ценностей. Если хотите дать национально ориентированное образование нашим студентам, то эти предметы крайне необходимы... Забывают, что есть определенный период возрастного развития, когда у молодых людей формируется мировоззрение и, кроме чувства любви к Родине, в студенческие годы формируется общая система ценностей». Ближайший сподвижник Никола Воваевича, имеется в виду Араик Арутюнян, возглавляющий это министерство с длинным названием, быть может, не понимает столь ясного предупреждения уважаемого профессора Эдика Минасяна. Если так, то это полбеда, тогда министра можно упрекнуть лишь в некомпетентности, что имманентно присуще подавляющему большинству членов правительства Никола Воваевича. Куда хуже, если он осознает всю пагубность этих своих откровенно предательских инициатив, но добровольно, а может и вынужденно, записался в качестве тупого инструмента для реализации указанных антинациональных проектов заокеанских стратегов. Так вот их замысел вполне очевиден – выхолащивание основ, составляющих суть армянской христианской национальной идентичности, создание человека «нового типа»: зомби-робота, не имеющего собственного суждения, с деформированной психикой. А это в свою очередь приведет к отказу от естественного права каждого человека, особенно молодежи, распоряжаться своим духом и сознанием. Весьма образно выразился один из политических аналитиков, охарактеризовав социальные и гуманитарные технологии, как своеобразную «добрую бомбу», которая не лишает общество или человека жизни, но вытесняет как кол-

лективную волю, так и волю отдельно взятого человека, размывает главный смысл существования человека, замещая их чужой волей и смыслом. И весь этот арсенал современных технологий разрушения армянского государства ставит своей задачей создание зоны нестабильности в южном подбрюшье России и не в последнюю очередь – в зоне безопасности Республики Арцах, имеющей 105-километровую границу с Исламской Республикой Иран. Напомним читателям, что в настоящее время вооруженные силы Арцаха контролируют этот участок границы зоны безопасности Республики Арцах с дружественным Ираном. Анализируя работу действующих властей Республики Армения, все отчетливее понимаешь помыслы их поводырей – лишив армянский народ базовых основ, источников его идентичности, добиться изменения семейных и цивилизационных традиций, религиозных норм, то есть генетического кода армянского народа. Лишившись базовых основ, источников своей идентичности, Армения прекратит свое существование в цивилизационном смысле и станет аморфным податливым субъектом для манипуляций. Особо отметим, что одним из главных препятствий на пути реализации этих коварных замыслов западных стратегов, если не самым главным препятствием, является стратегический союз России и Армении, членство РА в ОДКБ и Евразийском экономическом союзе. Это прекрасно понимают кукловоды Никола Воваевича, себя любимого, и поэтому главной целью поводырей правительства РА становится демонизация России с использованием самых изощренных технологий современной информационной войны, а конечная цель – выдавливание России из Армении и региона Южного Кавказа. Об этом ранее уже приходилось писать в статье «Конечная цель – выдавить Россию из Армении и региона Южного Кавказа», опубликованной 6 декабря 2019 г. ИА REGNUM.

Уважаемый читатель, я специально несколько подробно изложил свое видение опасных последствий информационной войны, уже не первый год объявленной Армении и осуществляемой известным центром силы мировой политики с опорой на многочисленный сонм соросовских прихлебателей местного разлива, активистов ЛГБТ - сообщества, тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и прочих антинациональных сил. Заметим, что вся их деятельность в конечном итоге сводится к созданию необратимых условий для внешнего управления Республикой Армения со всеми вытекающими из этого угрозами существования самого армянского государства. В этой подрывной работе, умело направляемой из-за бугра, трудно переоценить роль средств массовой информации. Тем более в условиях современной Армении, когда большинство СМИ, разного рода интернет-порталы и интернет-ТВ умело направляются и щедро финансируются со стороны Фонда Сороса и других, в основ-

ном заокеанских спонсоров. Поэтому представляется весьма актуальной тема третьего заседания «Лазаревского клуба» – «СМИ России и Армении: откровенный разговор». Думается, что в ходе обсуждений можно будет выработать платформу для нейтрализации этих угроз и выработать рекомендации по обеспечению информационной безопасности РА, что предотвратит наступление катастрофы. При этом считаю, что нелишне напомнить участникам заседания, что против Армении вот уже десятилетия ведущаяся информационная война основывается на тщательно разработанной системе. Для этого достаточно внимательно вчитаться в цели проектов, которые реализуются многочисленными общественными организациями РА, уже не первый год щедро финансируемыми из-за океана. Считаю важным особо отметить, что при внимательном изучении этих целевых проектов в их совокупности приходишь к выводу, что в своем единстве они составляют целостную программу разрушения Республики Армения. Применяемые для этого технологии и методология разрушения могут стать своего рода исходным материалом для разработки столь же целостной программы по противодействию и нейтрализации этих смертельно опасных вызовов и угроз национальной безопасности Республики Армения. Хотелось бы надеяться, что на предстоящем третьем заседании «Лазаревского клуба» дискуссия вокруг этих вопросов будет развернута в этом поле с учетом геополитических реалий, сложившихся на Южном Кавказе и на Ближнем Востоке. В противном случае мы будем вынуждены признать, что все наши усилия по разоблачению антинациональных действий армянских псевдореволюционеров и стоящих за ними кукловодов будут обречены на неудачу. Проводимому заокеанскими стратегами системному подрыву основ армянского государства следует противопоставить более совершенную, эффективную систему по ее безусловной нейтрализации. Альтернатива этому – окончательный подрыв основ государства Республика Армения.

Постскриптум. В статье я не упомянул о том судьбоносном времени, в котором пребывает Республика Арцах. Напомню уважаемым читателям, что в марте 2020 года там состоятся выборы президента. В этой связи особо хотелось подчеркнуть, что два армянских государства настолько глубоко и гармонично взаимосвязаны и взаимозависимы, что невозможно представить безопасное существование Республики Армения без безопасного существования Республики Арцах и наоборот. Статью хотелось бы завершить выдержками из выступления третьего президента Республики Армения Сержа Саргсяна на съезде Европейской народной партии 20 ноября т.г. в Загребе и интервью первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента Армении Роберта Кочаряна, данного корреспонденту газеты «Грапарак» от 11 декабря т.г.

Вспомним слова, произнесенные Сержем Саргсяном на съезде Европейской народной партии в Загребе: «Хочу, чтобы в Баку вновь услышали мой месседж: Арцах никогда не будет в составе Азербайджана, и эта проблема не имеет военного решения».

А теперь приведем другую выдержку. Так, в интервью под заглавием «Воображающий себя Иисусом Христом своенравный премьер-министр теряет адекватность» в ответ на вопрос корреспондента: «Впереди выборы в Арцахе, а переговорный процесс в тупике. Что должно делать руководство НКР и кого Вы видите на этом посту президента Арцаха в качестве наиболее достойного для этого периода правопреемника?», Роберт Кочарян сказал: «Лозунг Пашиняна о том, что решение должно удовлетворять все стороны конфликта, – пустая, ни о чем не говорящая банальная формула посредника. Это прямое свидетельство отсутствия у Армении плана действий... Подключение к выборам финансируемых внешними силами неправительственных организаций (которые и по сей день подтачивают основы Республики Армения. – А. Г.) вызывает вопросы. Таких организаций и пацифистских религиозных сект в Арцахе не должно быть вообще. Происходящее гораздо опаснее, чем военные инциденты на линии соприкосновения, поскольку размываются ценности, благодаря которым мы победили... В Карабахе недопустимо иметь президента, подыгрывающего чьим-либо прихотям (думается, что не только в Карабахе. – А. Г.), включая премьера Армении. Такие качества присущи убогим и слабым личностям, а такое «лидерство» может иметь катастрофические последствия для Арцаха. Там нужны закаленные войной отважные лидеры. Надеюсь, выбор карабахцев будет именно таким». Уверен, что эти мысли Героев Арцаха – второго и третьего президентов Армении Роберта Седраковича Кочаряна и Сержа Азатовича Саргсяна – следует рассматривать в единстве, а самое главное, отбросив в сторону абсолютно неприемлемое в данном случае модное определение – политкорректность, заявить во всеуслышание – в чем заключается главнейшая задача мирового армянства в наши тревожные дни? Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился, именно мирового армянства – граждан Республики Арцах, Республики Армения и Диаспоры. Уверен, что на столь востребованный вопрос любой патриот своей единой Родины, любой трезвомыслящий армянин непременно честно и открыто признается в том, что все кандидаты в президенты Республики Арцах – достойные граждане Нагорного Карабаха, однако в наше опасное время востребован лидер, который своим пройденным боевым путем, жизненным опытом еще и еще раз станет живым воплощением, напоминанием международному сообществу, главам государств-сопредседателей Минской группы ОБСЕ о той непреложной истине, что независимость и безопасность Республики Арцах –

это святое для любого честного армянина, не подверженного «чарам» соросовской и иже с ним заразы, независимо от его личных, быть может, и объективных амбиций. Посему не только избиратели Арцаха, но также граждане Армении и Диаспоры должны поддержать кандидатуру Героя Арцаха генерал-майора Виталия Баласаняна. Его избрание президентом на свободных и демократических выборах в Республике Арцах в очередной раз покажет центрам силы мировой политики, что если для Азербайджана Арцах – это «азербайджанская» территория, то для мирового армянства – это неотъемлемая часть нашей Родины. Я оставляю за собой право говорить об этом, так как на ежегодных сессиях Парламентской Ассамблеи ОБСЕ в Стамбуле (июнь-июль 2013 г.) и в Баку (июль 2014 г.), выступая (причем по 7 раз в ходе сессий) в качестве руководителя делегации Национального Собрания РА в Парламентской Ассамблее ОБСЕ, в присутствии более 300 депутатов из 57 стран не единожды в открытую отстаивал интересы Республики Арцах, правое дело народа Нагорного Карабаха, самоопределившегося в полном соответствии с Хельсинкским Заключительным актом (1975 года) СБСЕ. Сегодня, когда пишу эти строки, не могу не выразить слов благодарности российским коллегам, членам делегации Федерального Собрания Российской Федерации в ПА ОБСЕ, и в первую очередь в адрес руководителя делегации, генерала армии светлой памяти Николая Дмитриевича Ковалева и его коллег, которые буквально оберегали меня от весьма «дружелюбно» настроенных турецких и азербайджанских парламентариев. Впрочем, трудно представить душевное состояние азербайджанских и турецких парламентариев, когда в их же родных пенатах они были вынуждены, причем неоднократно, выслушивать озвученную мною мысль – Арцах для Армении и мирового армянства, в отличие от восприятия со стороны Азербайджана, – это не территория, а Родина. И ни один армянский политик, даже галактического масштаба, будь он десятикратно объявлен «народным премьером», не сможет выставить на торги нашу объединенную Родину – Республику Армения и Республику Арцах. Армяне Отечеством не торгуют.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ՉԵՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԵՎ ԳԱՅԹԱԿՐՈՒԹՅԱՆ ՉԵՆ ՏՐՎՈՒՄ

Եվ այսպես, 2019 թվականի դեկտեմբերի 13-ին Երևանում աշխատանքը կսկսի «Լազարյան ակումբի» երրորդ նիստը: Օրակարգում մեկ հարց է. «Ռուսաստանի և Հայաստանի ԶԼՄ-ները. անկեղծ խոսակցություն»: Չեն թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ պատասխանատու միջոցառման նախօրեին, իսկ «Լազարյան ակումբի» առաջիկա նիստը, անշուշտ, այդպիսին է, ես բազմաթիվ հոդվածներ, գիտական հետազոտություններ նայեցի արդի պայմաններում զանգվածային լրատվամիջոցների և առհասարակ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների դերի մասին: Բազմաթիվ հրապարակումների մեջ մտաբերեցի ձախ արմատական հոսանքի ֆրանսիացի հեղափոխական, փիլիսոփա, պատմաբան, գրող, նկարիչ-ավանգարդիստ և ռեժիսոր Գի Դեբորի (Guy Debord) գաղափարները, որոնք ներկայացրել է «Ներկայացման հասարակություն» գրքում՝ գրված դեռևս 1967թ.: Այսպես, գրքի գրախոսություններից մեկում, ըստ իս, բավական արդարացի նշվել է. գիրքը գրված է ավելի քան կես դար առաջ և արդեն մոռացվել է, բայց դրանում շատ հանճարեղ թեզեր կան, որոնք ստիպում են մտածել այն մասին, թե ինչ է կատարվում ժամանակակից աշխարհում, հատկապես տեղեկատվական դաշտում: Շատ ու շատ բնորոշ է, որ «ներկայացում» ասելով Գի Դեբորը նկատի ունի այն «մատրիցան», որը մեր իրականությունում փոխարինել է բոլոր գործընթացները բոլոր մակարդակներում: «Այդ «ներկայացումն» այժմ որդեգրվել է արևմտյան ստրատեգիաների կողմից, որոնք մասնագիտացել են «գունավոր հեղափոխությունների» մոդելավորման և իրականացման գործում, օրինակ, Հայաստանում, որը, չգիտես ինչու, համեստաբար անվանվում է «թավշյա հեղափոխություն»: Խոսքը ՀՀ-ում 2018թ. ապրիլ-մայիսին տեղի ունեցած պետական հեղաշրջման մասին է: Գի Դեբորը ուշադրություն է դարձնում այն հանգամանքին, որ հասարակությունում սերմանվող բազմակարծությունը հանգեցնում է այն բանին, որ այսօր ինքը՝ այդ հասարակությունը, ունենալով տեղեկատվության հսկայական հարստություն, հայտնվել է այն վիճակում, երբ ի վիճակի չէ հասկանալ այն աշխարհը, որտեղ ապրում է, և այն գործընթացները, որոնք այնտեղ տեղի են ունենում: Դեբորը մարգարեաբար հարց է տալիս. գիտակցո՞ւմ ենք

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

արդյոք մենք մեր կյանքը, ազդո՞ւմ ենք արդյոք դրանում տեղի ունեցող իրադարձությունների վրա: Եվ գալիս է եզրահանգման, որ բազմակարծությունը գործնականում թաքցնում է ճշմարտությունը, ինչի արդյունքում շարքային քաղաքացին մնում է հիմար վիճակում. «Շատերն արդեն լուրջ դեմքով ասում են, թե ճշմարտությունն այլևս գոյություն չունի, իսկ որ ավելի լավ է՝ այն գոյություն ունի, բայց միայն հիփոթետիկորեն: Անհերքելի սուտը ձգմել է իրենով հանրային կարծիքը. սկզբում փակեցին նրա բերանը, իսկ հետո առհասարակ սկսեցին հայտարարություններ անել նրա անունից: Հանրային կարծիքն այլևս գոյություն չունի...»: Խորհեք, հարգելի ընթերցող, այս խոսքերի շուրջ:

Հայաստանում վերջին 20 ամիսներին ծավալվող իրադարձությունների համատեքստում պակաս հետաքրքիր չէին նաև հետազոտությունները, որոնցում բավական համոզիչ բացահայտվում է զանգվածային լրատվամիջոցների (ԶԼՄ-ներ) միանգամայն էական դերը՝ որպես «համակարգ», որը մեծ դեր է խաղացել խորհրդային պետության փլուզման գործում: Այսպես, Եվգենի Գոնչարովի «Ճանապարհ դեպի կատարելություն» հոդվածում, վերլուծելով այդ խնդիրը, հեղինակը գալիս է այն եզրակացության, որ «չորրորդ իշխանության «քաշը» Խորհրդային Միությունում լիովին դրսևորվեց վերակառուցման և ազատական բարեփոխումների շրջանում: Եթե մինչ այդ պահը «կենտրոնացված հանդիսանքի» (ըստ Գի Դեբորի) խորհրդային հասարակությունը իրականացնում էր իր սոցիալական տեղեկատվական ռազմավարությունը միասնական ճակատով՝ գաղափարախոսական ինստիտուտներ, իշխանական կառույցներ և տեղեկատվական-մշակութային ապահովում, որոնք գիտակցաբար խորհրդային հասարակությունում հավասարեցված էին գաղափարախոսական քարոզչությանը, որպես մեկ ամբողջություն գործում էին հանուն ընդհանուր նախագծի իրականացման, ապա խորհրդային մոդելից հեռանալուն զուգընթաց՝ ԶԼՄ մոդելները հայտարարեցին իրենց հատուկ և հիմնականում բացառիկ դիրքի մասին: Եվ հենց այդ բացառիկ դիրքը շատ բանով կանխորոշեց անցումը հանդիսախաղի հասարակության տեսակից («կենտրոնացված») մեկ այլ տեսակի («ցրիվ»): Փոխվում էին ոչ միայն ձևակերպված գաղափարները, փոխվում էր ամբողջ լեզուն, լայն զանգվածային-հոգեբանական ֆոնը, որը բաղկացած էր ոչ այնքան հստակ արտահայտություններից («սա բարիք է», «սա չարիք է», «այսպես է պետք», «այսպես պետք չէ»), որքան հեռուստահաղորդավարների ակնարկներից, ասոցիացիաներից, ծայներանգից, միկրոժեստերից, տեղեկատվության ներկայացման նրբություններից և այլն: Խորհրդային հասարակության միասնական «կենտրոնացված» պատրանքի փոխարեն ստեղծվում էր ազատական հասարակության «ցրիվ պատրանքը»: Այդ ժամանակվանից արդեն մոտ երեք տասնամյակ է անցել, բայց այսօր էլ մենք վկաներն ենք ԶԼՄ-ների, տարատեսակ ինտերնետ պորտալների, սոցիալական ցանցերի միջոցով քաղաքացիների գիտակցության մանիպու-

լացման հմուտ ձևերի: Առաջին տարին չէ, որ Հայաստանի Հանրապետության պետականության հիմքերի քայքայման համար կիրառվում են Ջին Շարփի («Բռնապետությունից դեպի դեմոկրատիա: Ազատագրման հայեցակարգային հիմքեր»), Սթիվեն Մանի («Քառսի տեսությունը և ռազմավարական մտածողությունը»), Ոչնչացման տեխնոլոգիա կամ «Օվերտոնի պատուհանը» անվանում ստացած ի պատիվ դրա հեղինակ Ջոզեֆ Օվերտոնի՝ գրեթե գործողությունների ուղեցույց դարձած բեսթսելերները և այլ աշխատություններ, որոնք կարելի է տասնյակներով նշել, և որոնք նաև գործնական ձեռնարկներ և ուղեցույց են «գունավոր հեղափոխությունների», պետական հեղաշրջումների կազմակերպման համար, որոնք նպատակ են դնում կոնկրետ պետության քայքայումը: Նրանց համար ընդհանուրը մեկն է՝ ՋԼՄ-ների և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների անվիճելի դերը, որոնք, իրենց հերթին, դրված են այնպիսի հասկացությունների հիմքում, ինչպիսին են «սոցիալական տեխնոլոգիաները», «հումանիտար տեխնոլոգիաները»: «Սոցիալական տեխնոլոգիաների» կիրառման դեպքում խոսքը սոցիալական ընդհանրության վրա ներգործության մասին է, մեր դեպքում՝ առանձին վերցրած Հայաստանի Հանրապետության հիմնական սոցիալական խմբերի մասշտաբով, որտեղ քսան ամիս առաջ «սոցիալական և հումանիտար տեխնոլոգիաների» լայն կիրառման ճանապարհով, որոնք ազդեցին Հայաստանի սոցիալական ընդհանրության և առանձին վերցրած քաղաքացիների, անհատի (կամ անհատների) վրա, կատարվեց պետական հեղաշրջում: Կրկնում եմ, Հայաստանում մենք դարձանք ինչպես «սոցիալական տեխնոլոգիաների», այնպես էլ «հումանիտար տեխնոլոգիաների» միաժամանակյա կիրառման ականատեսները: Իսկ այդ տեխնոլոգիաների, որոնք կոչվում են նաև «փափուկ ուժ», կիրառման հիմնական գործիքը, ինչը հմտորեն իրագործվեց Հայաստանում անդրօվկիանոսյան ստրատեգների կողմից, դարձավ ինչպես ընդհանրապես հասարակության, այնպես էլ առանձին վերցրած քաղաքացու վրա արդի տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցության հնարավորությունների լայն օգտագործումը՝ անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարներին «հարկավոր» հսկայական զանգվածի արագությամբ և լայն տարածման մեծ հնարավորություններով, տիկնիկավարներ, որոնք իրենց առջև նպատակ էին դրել՝ ազդել հայ հասարակության ամենատարբեր շերտերի, ինչպես նաև առանձին վերցրած մարդու վարքի վրա: Միևնույն ժամանակ, նման տեխնոլոգիաների ազդեցությունն այնքան մեծ էր, որ դրանք ստիպում էին Հայաստանի սովորական քաղաքացուն անել այն, ինչն այլ պարագայում նա երբեք չէր անի: Քաղաքացիների վրա մանիպուլյատիվ ներգործության այդքան բարձր արդյունավետությունն այնքան դուր եկավ պետական հեղաշրջման (2018թ. ապրիլ-մայիսի) կատարողներին, որ արդեն մոտ 20 ամիս գտնվելով իշխանությունում՝ նրանք իրենց գործնական աշխատանքում շարունակում են ակտիվորեն կիրառել սոցիալական և հումանիտար տեխնոլոգիաների գործիքանին: Միևնույն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ժամանակ, «Ժողովարչապետը» և նրա սխրակիցները, ըստ երևույթին, գիտակցեցին, որ նշված տեխնոլոգիաները ոչ միայն ազդեցության տեխնոլոգիաներ են, այլև հասարակության ժամանակակից կառավարման տեխնոլոգիաներ: Կարելի է բազմաթիվ կոնկրետ օրինակներ բերել՝ ի հաստատումն ասվածի, բայց դա այլ վերլուծության թեմա է: Իսկ այստեղ, հարգելի ընթերցող, կարևոր է պարզել, թե կոնկրետ ինչ նպատակների է ենթարկված այդ տեխնոլոգիաների այդքան լայն կիրառությունը: Մակերեսին գտնվող պատասխանը հետևյալն է. դիցուք՝ նպատակը իշխանության պահպանումն է, ինչը, անշուշտ, իրականություն է: Միևնույն ժամանակ, չէ՞ որ ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ ոչ միայն հանուն դրա են ծախսվել տասնյակ ու տասնյակ (եթե ոչ հարյուրավոր) միլիոն դոլարներ, երբ ֆինանսավորվում էին տարատեսակ հասարակական կազմակերպությունները Սորոսի հիմնադրամների, ԱՄՆ առաջատար կուսակցությունների դեմոկրատական ինստիտուտների կողմից, ինչպես նաև ամերիկյան հարկատուների փողերը (նկատի ունենք հայկական վայ-հեղափոխականների խոսափող դարձած «Ազատություն» ռադիոյի հայկական բաժնի ֆինանսավորումը):

Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում արևմտյան ստրատեգները հետապնդում են շատ ավելի գլոբալ խնդիրներ, որոնց լուծումը, դատելով նրանց գործողություններից, հնարավոր է միայն սոցիալական և հումանիտար տեխնոլոգիաների հետևողական կիրառման հիման վրա, որոնք արհամարհում են տեխնոլոգիական ներգործության օբյեկտի մշակութային առանձնահատկությունները (որքան էլ ցավալի է գիտակցել, բայց որպես նման օբյեկտ հանդես է գալիս հայ ժողովուրդը), ձգտում են ստրկացնել նրա կամքը, խեղաթուրել հայերի՝ դարերի ընթացքում ստեղծված քրիստոնեական քաղաքակրթական և ավանդական ընտանեկան արժեքների ընկալման համակարգը: Ավելին, փոխել այդ արժեքների ընկալման վրա հիմնված նրանց արարքների ու գործողությունների մոտիվացիան: Վերցնենք թեկուզ երկար անվանում ունեցող նախարարության՝ Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակութի և սպորտի նախարարության օրինագիծը բուհերում «Հայոց լեզու», «Հայաստանի պատմություն» և «Հայ գրականություն» առարկաների պարտադիր ուսուցումը չեղարկելու մասին: Այս հաշվով բավական հստակ ու տարողունակ արտահայտվել է պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետի դեկան Էդիկ Գաբեգինի Մինասյանը. «Դա առաջին հերթին մեծ հարված է մեր ազգային արժեքների համակարգին: Եթե ցանկանում եք ազգային կողմնորոշման կրթություն տալ մեր ուսանողներին, ապա այդ առարկաները խիստ անհրաժեշտ են... Սոռանում են, որ կա տարիքային զարգացման որոշակի շրջան, երբ երիտասարդների մոտ ձևավորվում է աշխարհայացք և, բացի Հայրենիքի հանդեպ սիրուց, ուսանողական տարիներին ձևավորվում է արժեքների ընդհանուր համակարգը»: Նիկոլ Վովակիչի մերձավոր զինակիցը, նկատի ունեմ Արայիկ Հարություն-

յանին, որը գլխավորում է երկար անվանում ունեցող այդ նախարարությունը, գուցե, չի հասկանում հարգելի պրոֆեսոր Էդիկ Մինասյանի այսքան պարզ նախազգուշացումը: Եթե այդպես է, ապա դա դժբախտության կեսն է, այդ ժամանակ կարելի է նախարարին կշտամբել միայն անգիտության համար, ինչը ներհատուկ է Նիկոլ Վոլակիչի կառավարության անդամների մեծ մասին: Շատ ավելի վատ է, եթե նա գիտակցում է իր իսկ բացահայտ դավաճանական նախաձեռնությունների ողջ կործանարարությունը, բայց ինքնական, իսկ գուցե և հարկադրաբար, գրվել է որպես անդրօվկիանոսյան ստրատեգների նշված հակազգային նախագծերի իրականացման բուրժուազործիք: Եվ ահա, նրանց մտահղացումը միանգամայն ակնհայտ է՝ իմաստագրկել հայկական քրիստոնեական ազգային ինքնության էությունը կազմող հիմքերը, ստեղծել «նոր տիպի» մարդ՝ զոմբի-ռոբոտ, որը չունի սեփական դատողություն՝ շեղված հոգեբանությամբ: Իսկ դա իր հերթին կհանգեցնի յուրաքանչյուր մարդու, հատկապես երիտասարդների բնական իրավունքի հրաժարման՝ տնօրինելու սեփական ոգին ու գիտակցությունը: Եվ, ինչպես պատկերավոր արտահայտվել է քաղաքական վերլուծաբաններից մեկը, որը բնութագրել է սոցիալական և հումանիտար տեխնոլոգիաները որպես ինքնատիպ «բարի ռումբ», որը չի գրկում հասարակությանը կամ մարդուն կյանքից, բայց ճնշում է ինչպես հավաքական, այնպես էլ առանձին վերցրած մարդու կամքը, աղավաղում է մարդու գոյության գլխավոր իմաստը՝ փոխարինելով օտար կամքով ու իմաստով: Եվ հայոց պետականության քայքայման արդի տեխնոլոգիաների այդ ամբողջ զինանոցը խնդիր է դնում անկայունության գոտու ստեղծումը Ռուսաստանի հարավային մատույցներում և ոչ վերջին հերթին՝ Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտում, որը 105 կիլոմետրանոց սահման ունի Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ: Հիշեցնենք ընթերցողներին, որ ներկայում Արցախի զինված ուժերը վերահսկում են բարեկամական Իրանի հետ Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտու սահմանի այդ տեղամասը: Վերլուծելով Հայաստանի Հանրապետության գործող իշխանությունների աշխատանքը՝ ավելի ու ավելի հստակ են երևում դրանց ուղեվարների մտադրությունները. գրկելով հայ ժողովրդին իր ինքնության հիմքերից՝ հասնել ընտանեկան և քաղաքակրթական ավանդույթների, կրոնական նորմերի, այսինքն՝ հայ ժողովրդի գենետիկ կոդի փոփոխության: Զրկվելով իր ինքնության աղբյուրներից, բազային հիմքից՝ Հայաստանը կդադարի գոյություն ունենալ քաղաքակրթական իմաստով և կդառնա ամորֆ, հլու-հնազանդ սուբյեկտ մանիպուլյացիաների համար: Հատկապես նշենք, որ արևմտյան ստրատեգների այս նենգ մտահղացումների իրականացման ճանապարհին գլխավոր խոչընդոտներից մեկը, եթե ոչ ամենագլխավոր խոչընդոտը, Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքն է, ՀԱՊԿ-ին և ԵԱՏՄ-ին ՀՀ անդամակցությունը: Դա հիմնալի հասկանում են Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրելի տիկնիկավարները, ուստի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

և ՀՀ կառավարության ուղեվարների գլխավոր նպատակը դառնում է Ռուսաստանի դեմոնացումը՝ ինֆորմացիոն (տեղեկատվական) պատերազմի ամենաճարտար արդիական տեխնոլոգիաների օգտագործմամբ, իսկ վերջնանպատակը Հայաստանից և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանից Ռուսաստանին դուրս մղելն է: Այս մասին ավելի վաղ գրել են «Վերջնանպատակը Հայաստանից և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանից Ռուսաստանը դուրս մղելն է» հոդվածում, որը հրապարակվել է 2019թ. դեկտեմբերի 6-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում:

Հարգելի ընթերցող, ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի ահա արդեն քանի տարի Հայաստանին հայտարարված և համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնների (որոնք հենվում են տեղական արտադրության սորոսյան լափակերների, LQPS հանրույթի ակտիվիստների, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի և հակազգային այլ ուժերի մեծաթիվ քանակության վրա) կողմից իրականացվող տեղեկատվական պատերազմի վտանգավոր հետևանքների իմ տեսլականը: Նշենք, որ նրանց ողջ գործունեությունը վերջնարդյունքում հանգեցվում է անշրջելի պայմանների ստեղծմանը՝ Հայաստանի Հանրապետության արտաքին կառավարման համար՝ այստեղից հենց հայոց պետության գոյության համար բխող բոլոր սպառնալիքներով: Այս խափանարար աշխատանքում, որը հմտորեն ուղղորդվում է արտասահմանից, դժվար է գերազնահատել զանգվածային լրատվամիջոցների դերը: Մանավանդ արդի Հայաստանի պայմաններում, երբ ՁԼՄ-ների մեծ մասը, տարատեսակ ինտերնետ պորտալները և ինտերնետ - TV-ները վարպետորեն ուղղորդվում և շռայլորեն ֆինանսավորվում են Սորոսի հիմնադրամի և այլ՝ հիմնականում անդրօվկիանոսյան հովանավորների կողմից: Ուստի, բավական ակտուալ է թվում «Լազարյան ակումբի» երրորդ նիստի թեման՝ «Ռուսաստանի և Հայաստանի ՁԼՄ-ները. անկեղծ խոսակցություն»: Կարծում եմ, որ քննարկումների ընթացքում կարելի կլինի մշակել պլատֆորմ այդ սպառնալիքների վերացման և երաշխավորություններ ՀՀ տեղեկատվական անվտանգության ապահովման ուղղությամբ, ինչը կկանխի վերահաս աղետը: Ընդ որում՝ կարծում եմ, որ ավելորդ չէ հիշեցնել նիստի մասնակիցներին, որ Հայաստանի դեմ ահա արդեն տասնամյակներ վարվող տեղեկատվական պատերազմը հիմնվում է մանրակրկիտ մշակված համակարգի վրա: Դրա համար բավական է ուշադիր ընթերցել նախագծերի նպատակները, որոնք իրականացվում են ՀՀ բազմաթիվ հասարակական կազմակերպությունների և ֆինանսավորվում օվկիանոսի այն կողմից: Կարևոր եմ համարում հատկապես նշել, որ ամբողջության մեջ այդ նպատակային նախագծերի ուշադիր ուսումնասիրման դեպքում գալիս ես այն եզրահանգման, որ իրենց միասնության մեջ դրանք կազմում են Հայաստանի Հանրապետության քայքայման ամբողջական ծրագիրը: Դրա համար կիրառվող տեխնոլոգիաները և քայքայման մեթոդաբանությունը կարող են դառնալ ելակետային նյութ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության մահացու վտանգավոր մարտահրավերների և սպառնալիքների դիմակայության ու չեզոքացման նույնքան ամբողջական ծրագրի մշակման համար: Կցանկանալի հուսալ, որ «Լազարյան ակումբի» առաջիկա երրորդ նիստում բանավեճն այս հարցերի շուրջ կծավալվի այս դաշտում՝ հաշվի առնելով աշխարհաքաղաքական իրողությունները, որոնք ստեղծվել են Հարավային Կովկասում և Մերձավոր Արևելքում: Հակառակ դեպքում մենք ստիպված կլինենք խոստովանել, որ հայ վայ-հեղափոխականների ու նրանց թիկունքին կանգնած տիկնիկավարների հակազգային գործողությունների մերկացմանն ուղղված մեր բոլոր ջանքերը դատապարտված են անհաջողության: Հայոց պետության հիմքերի համակարգային խարխլման՝ անդրովկիանոսյան ստրատեգիաների քաղաքականությանը հարկ է հակադրել դրա անվերապահ չեզոքացման ավելի կատարյալ, արդյունավետ համակարգ: Դրա այլընտրանքը Հայաստանի Հանրապետության պետության հիմքերի վերջնական խափանումն է:

Հետգրություն: Հոդվածում ես չհիշատակեցի այն վճռորոշ ժամանակի մասին, որի մեջ գտնվում է Արցախի Հանրապետությունը: Հիշեցնեմ հարգելի ընթերցողներին, որ 2020թ. մարտին այնտեղ տեղի են ունենալու նախագահական ընտրություններ: Այդ առնչությամբ կցանկանալի ընդգծել, որ հայկական երկու պետություններն այնքան խոր ու ներդաշնակ են փոխկապակցված և փոխկախված, որ անհնար է պատկերացնել Հայաստանի Հանրապետության անվտանգ գոյությունն առանց Արցախի Հանրապետության անվտանգ գոյության, և հակառակը: Հոդվածը կցանկանալի ավարտել Հայաստանի Հանրապետության երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի՝ ս.թ. նոյեմբերի 20-ին Ջազրեբում, Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության համագումարում ունեցած ելույթից և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի՝ ս.թ. դեկտեմբերի 11-ին «Հրապարակ» թերթին տված հարցազրույցից մեջբերում կատարելով:

Հիշենք խոսքերը, որոնք ասաց Սերժ Սարգսյանը Ջազրեբում, Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության համագումարում. «Ուզում եմ, որ Բաքվում կրկին լսեն իմ այս ուղերձը. Արցախը երբեք չի լինելու Ադրբեջանի կազմում, և այս խնդիրը չունի ռազմական լուծում»:

Իսկ հիմա կատարենք մյուս մեջբերումը: Այսպես, «Իրեն Հիսուս Քրիստոս երևակայող անձնիշխան վարչապետը կորցնում է աղեկվատությունը» վերնագրված հարցազրույցում, «Առաջիկայում Արցախում ընտրություններ են, բանակցային պրոցեսը մտել է փակուղի: Ի՞նչ պետք է անի Արցախի ղեկավարությունը, և ո՞ւմ եք տեսնում Արցախի նախագահի պաշտոնին՝ որպես այս փուլում արժանի իրավահաջորդի» հարցին ի պատասխան Ռոբերտ Քոչարյանն ասաց. «Փաշինյանի այն լուզումը, թե լուծումը պետք է

բավարարի հակամարտության բոլոր կողմերին, դատարկ, ոչինչ չասող խոսք է, միջնորդի պարզամիտ բանաձև: Ղա ուղիղ ապացույցն է այն բանի, որ Հայաստանը չունի գործողությունների պլան... Ընտրություններին արտաքին ուժերի կողմից ֆինանսավորվող ոչ կառավարական կազմակերպությունների (որոնք այսօր էլ սասանում են Հայաստանի Հանրապետության հիմքերը – Ա.Գ.) ներգրավումը հարցեր է առաջացնում: Այդպիսի կազմակերպություններ և պացիֆիստական կրոնական աղանդներ Արցախում չպետք է լինեն ընդհանրապես: Տեղի ունեցողն ավելի վտանգավոր է, քան շփման գծում գրանցվող ռազմական միջադեպերը, քանի որ դրանով ոչնչացվում են հենց այն արժեքները, որոնց շնորհիվ մենք հաղթել ենք... Անընդունելի է Ղարաբաղում ունենալ քծնող նախագահ, ով հնազանդորեն տուրք է տալիս որևէ մեկի (կարծում եմ, որ ոչ միայն Ղարաբաղում – Ա.Գ.), ներառյալ Հայաստանի վարչապետի, քմահաճույքներին: Այդ որակները հատուկ են տկար և թույլ անձերին, իսկ այդպիսի «առաջնորդությունը» կարող է աղետալի հետևանքներ ունենալ Արցախի համար: Այնտեղ պետք են պատերազմով կոփված խիզախ առաջնորդներ: Հուսամ՝ Ղարաբաղցիների ընտրությունը հենց այդպիսին կլինի»: Համոզված եմ, որ Արցախի հերոսներ՝ Հայաստանի երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի ու Սերժ Ազատի Սարգսյանի այս մտքերը պետք է դիտարկել միասնության մեջ, և որ գլխավորն է՝ մի կողմ նետելով այս պարագայում միանգամայն անընդունելի մոդայիկ պոլիտոլոգիկություն բնորոշումը, ի լուր աշխարհի հայտարարել, թե որն է համայն հայության ամենագլխավոր խնդիրը մեր տագնապահույզ օրերում: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, հենց համայն հայության՝ Արցախի Հանրապետության, Հայաստանի Հանրապետության և Սփյուռքի քաղաքացիների: Համոզված եմ, այսքան պահանջված հարց առաջադրելով՝ իր միասնական Հայրենիքի ամեն մի հայրենասեր, ամեն մի սթափ դատող հայ անպայման ազնիվ ու անկեղծ կխոստովանի, որ Արցախի Հանրապետության նախագահի բոլոր թեկնածուները Լեռնային Ղարաբաղի արժանավոր քաղաքացիներ են, բայց մեր վտանգավոր ժամանակներում պահանջված է առաջնորդ, որն իր անցած մարտական ճանապարհով, կենսափորձով նորից ու նորից կդառնա կենդանի մարմնացում, հիշեցում միջազգային հանրությանը, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող պետությունների ղեկավարներին այն անվերապահ ճշմարտության մասին, որ Արցախի Հանրապետության անկախությունն ու անվտանգությունը սուրբ են ցանկացած ազնիվ հայի համար, որը չի գայթակղվել սորոսյան ու նրա նմանների «հմայություններով»՝ անկախ անձնական, գուցե օբյեկտիվ հավակնություններից: Ուստի, ոչ միայն Արցախի ընտրողները, այլև Հայաստանի ու Սփյուռքի քաղաքացիները պետք է աջակցեն Արցախի հերոս, գեներալ-մայոր Վիտալի Բալասանյանին: Արցախի Հանրապետությունում նրա նախագահ ընտրվելը ազատ և դեմոկրատական ընտրություններում հերթական անգամ ցույց կտա համաշխար-

հային քաղաքականության ուժի կենտրոններին, որ եթե Ադրբեջանի համար Արցախը «ադրբեջանական» տարածք է, ապա համայն հայության համար Հայրենիք է: Ես ինձ իրավունք եմ վերապահում խոսել այս մասին, քանի որ ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի ամենամյա նստաշրջաններում Ստամբուլում (2013թ. հունիս-հուլիս) և Բաքվում (2014թ. հուլիս), ելույթ ունենալով (ընդ որում՝ 7-ական անգամ նստաշրջանների ընթացքում) որպես ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովում ՀՀ Ազգային ժողովի պատվիրակության ղեկավար, 57 երկրների ավելի քան 300 պատգամավորների ներկայությամբ քանիցս բացահայտ պաշտպանել եմ Արցախի Հանրապետության շահերը, Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի արդար գործը, որն ինքնորոշվել է ԵԱՀԿ Հելսինկյան Եզրափակիչ ակտին (1975թ.) լիովին համապատասխան: Այսօր, երբ գրում եմ այս տողերը, չեմ կարող երախտագիտության խոսքեր չասել ռուս գործընկերներին՝ ԵԱՀԿ ԽՎ-ում Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի պատվիրակության անդամներին և, առաջին հերթին, պատվիրակության ղեկավար՝ բանակի գեներալ, լուսահոգի Նիկոլայ Դմիտրիևիչ Կովալյովի ու նրա գործընկերների հասցեին, ովքեր տառաջիորեն պահպանում էին ինձ բավական «բարեկամական» տրամադրված թուրք ու ադրբեջանցի խորհրդարանականներից, երբ իրենց իսկ հայրենի օջախներում ստիպված էին, ընդ որում՝ ոչ մեկ անգամ, լսել իմ քանիցս հնչեցրած միտքը՝ Արցախը Հայաստանի ու համայն հայության համար, ի տարբերություն Ադրբեջանի ընկալման, տարածք չէ, այլ Հայրենիք, որը ոչ մի հայ քաղաքական գործիչ, անգամ տիեզերական մասշտաբի, թեկուզև տասնապատիկ հայտարարված «ժողվարչապետ», չի կարող սակարկության դնել, չի կարող վաճառել մեր միավորված Հայրենիքը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը և Արցախի Հանրապետությունը: Հայերն իրենց Հայրենիքը չեն վաճառում:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ТЕКСТ ВЫСТУПЛЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА НА ТРЕТЬЕМ ЗАСЕДАНИИ РОССИЙСКО – АРМЯНСКОГО «ЛАЗАРЕВСКОГО КЛУБА»

(ЕРЕВАН, 13. 12. 2019 Г.)

Тема сегодняшнего обсуждения – «СМИ России и Армении: откровенный разговор». Уважаемые коллеги, чтобы вести откровенный разговор, думаю, надо прежде всего определить круг проблем и задач, вокруг которых и следует вести такой разговор. Так вот этот круг вопросов средствами массовой информации, щедро финансируемыми соросовскими фондами, навязан и России, и Армении. Что я имею в виду. Ни для кого не является секретом, что уже на протяжении, как минимум, одного десятилетия ведется активная информационная война против Республики Армения, зачинщики которой, в числе других побочных целей, поставили перед собой решение конкретной задачи, а именно: выдавливание России из Армении и региона Южного Кавказа. Достижению именно этой цели подчинена изошренная информационная война против Армении, которая осуществляется как с широким использованием средств массовой информации, так и посредством применения разного рода интернет-порталов и интернет-телевидения. Выступивший здесь один из наших сограждан сказал о том, что большинство средств массовой информации в Армении обслуживает оппозиционное поле. Да, если не считать десятки информационных интернет-порталов и интернет-телевидение, которые финансируются Фондом Сороса и служат решению вполне определенных задач, главенствующее место среди которых занимает демонизация России, всемерное расшатывание основ армяно-российского стратегического союза, а дальше, повторюсь, создание соответствующих предпосылок для выдавливания России из Армении и региона Южного Кавказа. Следующий фактор, который никоим образом не следует сбрасывать со счетов при определении задач патриотических СМИ, – обязательный учет факта неурегулированности Нагорно-карабахского конфликта, который крайне недобросовестно используется ангажированными из-за бугра СМИ с целью нагнетания страстей и дестабилизации

ситуации в южном подбрюшье России, будь то в Армении или в Республике Арцах. Выполнение этой задачи, безусловно, послужит дальнейшему нагнетанию напряженности вдоль линии соприкосновения вооруженных сил Республики Арцах, расквартированных в зоне безопасности, с азербайджанскими вооруженными силами. Весь вопрос упирается в реализацию стремления известных сил взять под контроль 105-километровую границу с Исламской Республикой Иран, в настоящее время контролируемую вооруженными силами Арцаха. Так вот наши заокеанские партнеры хотят, кровь из носу, обязательно дестабилизировать на этом участке границы обстановку, а потом, воспользовавшись мандатом государства-сопредседателя Минской группы ОБСЕ, ввести туда миротворческий контингент, как вы сами понимаете, НАТО. Это второй фактор, который следует учесть СМИ России и Армении.

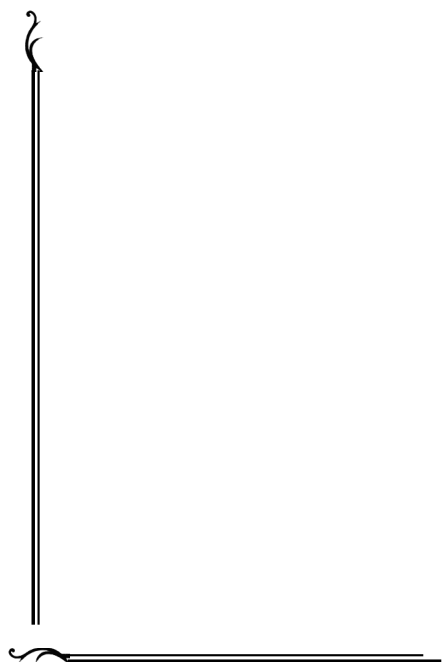
Третий фактор, который не может не настораживать нас, заключается в том, что идет беспрецедентное наращивание вооружения частей третьей пехотной армии Турции, расквартированных в Нахиджеване. Наш многоопытный и многоуважаемый коллега Зорий Гайкович Балаян провел специальное изучение этого вопроса, и оно обобщено в соответствующем видеоматериале (на DVD), который представлен участникам нашего заседания.

Уважаемые коллеги, пока мы четко не обозначим вызовы и угрозы национальной безопасности, которые стоят перед Россией и Арменией, говорить откровенно через средства массовой информации... вы извините, это будет пустой тратой времени. А вызовы и угрозы, стоящие перед нашими государствами, вполне выпукло обозначены. Взять хотя бы факт, например, имевший место позавчера, 11 декабря, в Сенате Соединенных Штатов Америки, когда по представлению сенатора Кори Гарднера была принята резолюция, адресованная секретарю Государственного департамента США Майку Помпео, в соответствии с которой он в течение 90 дней должен дать сенаторам США ответ на вопрос – является ли Россия спонсором терроризма. Вы думаете, что эта резолюция принята случайно? Конечно нет. И в настоящее время под эту написанную сенатором-республиканцем и принятую Сенатом США резолюцию будут готовить соответствующую фактуру, якобы подтверждающую эту клевету, уж в этом не приходится сомневаться. Более того, в обязательном порядке последуют провокации со стороны вооруженных сил Турции и Азербайджана на турецко-армянской и азербайджано-армянской границах, в том числе из Нахиджевана. Здесь не приходится говорить о попытках дестабилизации обстановки в зоне безопасности Республики Арцах, которые будут происходить на постоянной основе.

Мне кажется, что все это тот примерный перечень вопросов, которые нам надлежало бы обсудить. К счастью, в Армении все еще есть патристически настроенные СМИ, интернет-порталы, которые возьмутся за это дело, кстати, руководитель одного из таких интернет-порталов – shame.am – присутствует на нашем заседании. Именно этот интернет-портал накануне заседания «Лазаревского клуба» согласился опубликовать мои тревоги. Копию этой публикации я представил Вам, Константин Федорович, и надеюсь, что в ближайшее время эта статья будет опубликована также и другим патристическим изданием «Иравунк», а именно – в «Комсомольской правде в Армении». В то же время моих уважаемых коллег призываю прочитать статью «Конечная цель – выдавить Россию из Армении и региона Южного Кавказа», опубликованную в сегодняшнем номере «Комсомолки» в Армении.

Уважаемые коллеги, здесь говорилось о каких-то мозговых штурмах и прочее, прочее. Я не знаю, насколько эти мозговые штурмы могут подействовать на людей, у которых мозгов нет. А сегодня нам следует обозначить проблемы и вокруг этих проблем вести деловой, конкретный конструктивный разговор.

Спасибо за внимание.

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԻ ՏԵՔՍՏԸ ՈՌԻՍ – ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ԼԱԶԱՐՅԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻ» ԵՐՐՈՐԴ ՆԻՍՏՈՒՄ

(ԵՐԵՎԱՆ, 13. 12. 2019 Թ.)

Այսօրվա քննարկման թեման է՝ «Ռուսաստանի և Հայաստանի ԶԼՄ-ները. բաց խոսակցություն»։ Հարգելի գործընկերներ, բաց խոսակցության համար, կարծում եմ, պետք է նախևառաջ որոշել խնդիրների ու անելիքների շրջանակը, որոնց շուրջ էլ հարկ է վարել նման խոսակցությունը։ Եվ ահա, հարցերի այդ շրջանակը սորոսյան հիմնադրամների միջոցով շրայլորեն ֆինանսավորվող զանգվածային լրատվամիջոցների կողմից պարտադրված է և՛ Ռուսաստանին, և՛ Հայաստանին։ Ինչ նկատի ունեն։ Ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ արդեն առնվազն մեկ տասնամյակ ակտիվ տեղեկատվական պատերազմ է վարվում Հայաստանի Հանրապետության դեմ, որի հրահրողները, կողմնակի այլ նպատակների կողքին, իրենց առջև կոնկրետ խնդրի լուծում են դրել, դիցուք՝ Հայաստանից և Հարավկովկասյան տարածաշրջանից Ռուսաստանի դուրսմղումը։ Հենց այս նպատակին է ծառայում Հայաստանի դեմ նենգ տեղեկատվական պատերազմը, որն իրականացվում է ինչպես զանգվածային լրատվամիջոցների լայն օգտագործմամբ, այնպես էլ տարատեսակ ինտերնետ պորտալների և ինտերնետ հեռուստատեսության կիրառման միջոցով։ Այստեղ ելույթ ունեցած մեր համաքաղաքացիներից մեկը խոսեց այն մասին, որ Հայաստանում զանգվածային լրատվամիջոցների մեծ մասը սպասարկում է ընդդիմադիր դաշտին։ Այո, եթե չհաշվենք տասնյակ տեղեկատվական ինտերնետ պորտալներն ու ինտերնետ հեռուստատեսությունը, որոնք ֆինանսավորվում են Սորոսի հիմնադրամից և ծառայում են միանգամայն որոշակի խնդիրների լուծմանը, որոնց մեջ գլխավոր տեղը զբաղեցնում են Ռուսաստանի դեմոնացումը, հայաբնակալ ռազմավարական դաշինքի համակողմանի խարխուլումը, իսկ հետո, կրկնում եմ, համապատասխան նախադրյալների ստեղծումը Հայաստանից և Հարավկովկասյան տարածաշրջանից Ռուսաստանի դուրսմղման համար։ Հաջորդ գործոնը, որը ոչ մի կերպ չի կարելի անտեսել հայրենասիրական ԶԼՄ-ների անելիքները որոշելիս, Ռարաբաղյան հակամարտության չկարգավորվածության փաստի պարտադիր հաշվառումն է, որը չափազանց անբարեխիղճ կերպով է օգտագործվում արտասահմանից ֆինանսավորվող կանխակալ ԶԼՄ-ների կողմից՝ Ռուսաստանի հարավային

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մատույցներում կրքերի բորբոքման և իրավիճակի ապակայունացման նպատակով, լինի Հայաստանում, թե Արցախի Հանրապետությունում: Այս խնդրի կատարումը, անշուշտ, կծառայի լարվածության հետագա թեժացմանը աղրբեջանական զինված ուժերի հետ Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի շփման գծի երկայնքով, որ տեղակայված են անվտանգության գոտում: Ամբողջ հարցը հայտնի ուժերի ձգտումն է՝ վերահսկողության տակ վերցնել Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանը, որը ներկայում վերահսկվում է Արցախի զինված ուժերի կողմից: Եվ ահա, մեր անդրովկիանոսյան գործընկերները ցանկանում են, որ անապայման ապակայունացնեն իրավիճակը սահմանի այդ հատվածում, իսկ հետո, օգտվելով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համաձայնագահող երկրի մանդատից, այնտեղ մտցնեն խաղաղարար զորակազմ, ինչպես ինքներդ եք հասկանում՝ ՆԱՏՕ-ի: Այս է երկրորդ գործոնը, որը պետք է հաշվի առնեն Ռուսաստանի և Հայաստանի ՋԼՄ-ները:

Երրորդ գործոնը, որը չի կարող չմտախոգել մեզ, այն է, որ ընթանում է Նախիջևանում տեղակայված Թուրքիայի երրորդ հետևակային բանակի ստորաբաժանումների սպառնազինության աննախադեպ ավելացում: Մեր բազմափորձ ու մեծարգո գործընկեր Ջորի Հայկի Բալայանը հատուկ ուսումնասիրել է հարցը, և այն ընդհանրացվել է համապատասխան տեսանյութում (DVD-ով), որը ներկայացված է մեր նիստի մասնակիցներին:

Հարգելի գործընկերներ, քանի դեռ մենք հստակ չենք նշել ազգային անվտանգության մարտահրավերներն ու սպառնալիքները, որոնք կանգնած են Ռուսաստանի և Հայաստանի առջև, բաց խոսակցության մասին խոսելը զանգվածային լրատվամիջոցներով, կներեք, ժամանակի իզուր վատնում կլինի: Իսկ մեր պետությունների առջև կանգնած մարտահրավերներն ու սպառնալիքները շատ ցայտուն նշված են: Վերցնենք թեկուզ այն փաստը, որը, օրինակ, տեղի ունեցավ երեկ չէ առաջին օրը՝ դեկտեմբերի 11-ին, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Սենատում, երբ սենատոր Քորի Գարդների ներկայացմամբ ընդունվեց բանաձև՝ հասցեագրված ԱՄՆ Պետական դեպարտամենտի քարտուղար Մայք Պոմպեոյին, որի համաձայն՝ նա 90 օրվա ընթացքում պետք է ԱՄՆ սենատորներին պատասխանի՝ արդյո՞ք Ռուսաստանը ահաբեկչության հովանավոր է: Դուք կարծում եք՝ այդ բանաձևը պատահական է, իհարկե, ոչ: Եվ ներկայում հանրապետական սենատորի գրած և ԱՄՆ Սենատի կողմից ընդունված բանաձևի տակ կպատրաստեն համապատասխան հենք, որը, իբր, կհաստատի այդ զրպարտությունը, սրանում արդեն կասկածելու հարկ չկա: Ավելին, պարտադիր կարգով կհաջորդեն սադրանքներ Թուրքիայի ու Ադրբեջանի զինված ուժերի կողմից թուրք-հայկական և ադրբեջանա-հայկական սահմաններին, այդ թվում Նախիջևանից: Այստեղ էլ չեն ասում իրավիճակն ապակայունացնելու փորձերի մասին Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտում, որոնք տեղի ունեն մշտապես:

Ինձ թվում է, որ այս ամենը հարցերի այն մոտավոր ցանկն է, որոնք մենք պետք է, որ քննարկեինք: Բարեբախտաբար, Հայաստանում դեռևս կան հայրենասիրաբար տրամադրված ՁԼՄ-ներ, ինտերնետ պորտալներ, որոնք կստանձնեն այդ գործը, ի դեպ, նման ինտերնետ պորտալներից մեկի՝ shame.am-ի ղեկավարը ներկա է մեր նիստին: Հենց այդ ինտերնետ պորտալն է, որ «Լազարյան ակումբի» նիստի նախօրեին համաձայնեց հրապարակել իմ տագնապները: Այդ հրապարակման պատճենը ներկայացրել եմ Ձեզ՝ Կոնստանտին Ֆյոդորովիչ, և հույս ունեմ, որ առաջիկայում այդ հոդվածը կհրապարակի նաև հայրենասիրական մեկ այլ պարբերական՝ «Իրավունքը», այն է՝ «Комсомольская правда в Армении»-ն: Միևնույն ժամանակ, իմ հարգելի գործընկերներին կոչ եմ անում կարդալ «Վերջնապատակը Հայաստանից և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանից Ռուսաստանը դուրսմղելն է» հոդվածը, որը հրապարակվել է Հայաստանում «Կոմսոմոլկա»-ի այսօրվա համարում:

Հարգելի գործընկերներ, այստեղ խոսվեց ինչ-որ ուղեղային գրոհների և այլնի մասին: Չգիտեմ՝ որքանով այդ ուղեղային գրոհները կարող են ազդել մարդկանց վրա, որոնք ուղեղ չունեն: Իսկ այսօր մենք պետք է նշենք խնդիրներն ու այդ խնդիրների շուրջ վարենք գործնական, կոնկրետ կառուցողական խոսակցություն:

Շնորհակալություն ուշադրության համար:

«ՀԱՅԵԼՈՒ ԱՌԱՋ» ԾՐԱԳՐԻ ՀՅՈՒՐԸ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆՆ Է

(16.12. 2019 Թ., ARMNEWS TV)

ԱՆԺԵԼԱ ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ – Բարև Ձեզ, Դուք «Հայելու առաջ» եք: Ձեզ հետ է Անժելա Թովմասյանը: Այսօր իմ հյուրն է «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես Գեղամյանը: Բարև Ձեզ, պարոն Գեղամյան:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ – Բարև Ձեզ:

Ա. Թ. – Շնորհակալ եմ, որ ընդունեցիք իմ հրավերը: Երկուսուկես տարին, կարծեմ, բավական մեծ ժամանակահատված է քաղաքական գործչի, Ազգային ժողովի պատգամավորի, կուսակցության ղեկավարի համար, երկուսուկես տարի ընդմիջում, էսպես ասեմ, որովհետև երկուսուկես տարի, մոտավորապես, կարծես, եթերում չեք եղել: Ես ճիշտ գիտեմ, որ այդքան ժամանակ 2017-ից՝ հիմա 2019-ի վերջն է, ինչո՞վ էր պայմանավորված:

Ա. Գ. – Նախ՝ շնորհակալություն հրավերի համար: Միանգամայն ճիշտ եք նկատել՝ դա իմ կամքով չէր: Այդ ընթացքում, չստացվի թե, ինչ-ինչ կաշկանդվածություն ունեմ, հասցրել եմ երկու գիրք ստեղծել, սակայն եթերից զրկվել ...

Ա. Թ. – Այս գրքի համար էլ, որը ինձ նվիրեցիք, շնորհակալություն:

Ա. Գ. – Սա նախավերջին գիրքս է, իսկ հաջորդը մոտ օրերս տպագրության կհանձնեն: Այսինքն, այս կերպ իմ քաղաքացիական և քաղաքական դիրքորոշումից չեմ հրաժարվել, հստակ հայտնել եմ: Ուրիշ բան, որ ոմանք նպատակահարմար չեն գտել եթեր տալ ինձ պարզ պատճառներով. մի մասը «իմքայլականների» եթերն է և, բնականաբար, այնտեղ ես խիստ անցանկալի հյուր եմ: Մյուս մասը, որ ընդդիմադիր դաշտին է պատկանում, ձեռնպահ է մնացել, երևի որ, իբր, ավելի չսրվեն Արտաշես Գեղամյան – «ժողվարչապետ», «իմքայլականների» հարաբերությունները:

Ա. Թ. – 2017 թ. հետո, Դուք ասում եք՝ եթերում չեմ եղել: Ա՛յ, Ձեր եթերում չլինելը, ի՞նչ եք կարծում, ինչպես հիմա նշեցիք, արդյոք չի՞ սրի «ժողվարչապետի», «իմքայլականների» հետ Ձեր հարաբերությունների լարվածությունը: Հիմա, երբ արդեն եղաք մեր եթերում, այդ լարվածության թուլացման արդյո՞ւնքն է:

Ա. Գ. – Հիմա, երբ դիտեցինք 2018 թ. հոկտեմբերին վերաբերող հեռուստակադրերը՝ կապված հայտնի միջադեպի հետ, հիշեցնեմ՝ «Ժողվար-չապետն» այն ժամանակ կատեգորիկ դեմ էր Հայաստանի Հանրապետության անդամակցությանը Եվրասիական տնտեսական միությանը: Բնականաբար, ես՝ որպես այդ միությանը անդամակցելու ջատագով, Ելույթներ ունեցա Ազգային ժողովում, իսկ մինչ այդ էլ՝ նաև համապատասխան հանձնաժողովում: Ելույթներիս բովանդակությունը խեղաթյուրելով՝ Փաշինյանը փորձեց «քննարկման» այլ դաշտ տեղափոխել՝ ինչ-ինչ անպարկեշտ համեմատություններ անելով: Ես բացատրեցի նրան, որ դա ճիշտ ճանապարհ չէ: Կարծեմ՝ հասկացավ ...

Ա. Թ. – *Ամբիոնից միայն բացատրեցիք, թե՞ նաև միջանցքներում շարունակեցիք ...*

Ա. Գ. – Միջանցքներում բացատրեցի ...

Ա. Թ. – *Միջանցքներում ...*

Ա. Գ. – Ի՞նչ տարբերություն: Կարևորը՝ բացատրական աշխատանք տարվեց:

Ա. Թ. – *Ամբիոնից չէի՞ք կարող բացատրել:*

Ա. Գ. – Նորից եմ կրկնում, այսօր դա չէ կարևորը:

Ա. Թ. – *Այդ թեման, ուզում եմ հասկանալ, փակվա՞ծ է այլևս ...*

Ա. Գ. – Այդ թեման բացված էլ չի եղել:

Ա. Թ. – *Լարվածություն կա, թե՞ չկա:*

Ա. Գ. – Կրկնեմ՝ այդ թեման բացված էլ չի եղել: Սխալ է թույլ տրվել, սխալը բացատրել ենք, որ էլ չկրկնվի: Մյո՞ւս հարցը:

Ա. Թ. – *Մյո՞ւս հարցը: Ընդունում եք, որ երկրում կա որոշակի լարվածություն: Ինձ հետաքրքիր է, ա՛յ, Ձեր տպավորությամբ, էդ ամեն ինչը նստվածք թողել է Արտաշես Գեղամյանի նկատմամբ այսօրվա իշխանությունների մոտ: Թե՞ Դուք դա չեք նկատում:*

Ա. Գ. – Այսօրվա իշխանությունների վերաբերմունքն անձիս նկատմամբ ինձ ընդհանրապես չի հետաքրքրում: Ինձ հետաքրքրում է այն մարդկանց և այն ուժերի վերաբերմունքը, որոնց նկատմամբ ես հարգանք եմ տածում: Բայց ինձ չի կարող չմտահոգել այն, որ բառիս բուն իմաստով անպատրաստ, ոչ ադեկվատ անձինք այս ներկա, բարդ իրավիճակում ստանձնել են երկրի ղեկավարումը, և երկիրը, առանց չափազանցության, տանում են դեպի կործանում:

Ա. Թ. – *Տեսեք, շատ են մեղադրվում այսօրվա իշխանության ղեկավարը՝ Նիկոլ Փաշինյանը, ինչպես նաև հատկապես 2008 թվականից հետո ակտիվ դրսևորումներով ի հայտ եկած ընդդիմադիր գործիչները, թե Սերժ Սարգսյանին հաջողվեց իրենց դարձնել իր՝ գործող նախագահի «հաճախորդներ», այդ թվում, կրկնեմ, նաև Նիկոլ Փաշինյանին են մեղադրում: Իրավունք ունե՞ն նման պնդումներ հնչեցնել:*

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ա. Գ. – Երեք տարի եթերում չես եղել, հիմա էլ, ահա, հարկադրված ես եթերում բամբասանքներ մեկնաբանել ...

Ա. Թ. – *Ղա բամբասանքի մակարդակ է ...*

Ա. Գ. – Իհարկե: Բամբասանքների մեկնաբանությունն անես, կմտածեն՝ ճիշտ էլ արել են, որ էս մարդուն եթեր չեն կանչել: Երկիրը ծեռքից գնում է, և դա վերին աստիճանի ակներև է, քանզի մենք ոչ ադեկվատ վարչապետ ունենք, որը, օրինակ, կանգնում և, դիցուք, դեկտեմբերի 12-ին կառավարության նիստում հայտարարում է, թե ամբողջ պետական համակարգը հակադրվում է «հեղափոխությանը»: Այստեղ կրկնակի, եռակի սուտ կա: Այսպես՝ սուտ առաջին. 2018 թ. ապրիլ-մայիսին ոչ մի հեղափոխություն էլ չի եղել: Եղել է հեղաշրջում: Հեղաշրջում, որի բաղկացուցիչները և երաշխավորությունները նշված են Ջին Շարփի հանրահայտ աշխատությունում՝ «Դիկտատուրայից դեպի դեմոկրատիա: Ոչ բռնի իշխանափոխության 198 մեթոդ»: Այդ 198 մեթոդներից 43-ը կիրառվել է Հայաստանում: 1960-70-ականներին Երևանում ընդամենը մեկ համասեռական կար, անունը՝ Գուրգենչիկ: Ողջ քաղաքում՝ մի հոգի: Նա վախենում էր փողոց դուրս գալ: Հիմա այն աստիճանի է ամեն ինչ պղծվել, որ ...

Ա. Թ. – *Ժամանակները, բարքերը փոխվել են, պարոն Գեղամյան ...*

Ա. Գ. – Հիմա այն աստիճան է ամեն ինչ պղծվել, որ համասեռամոլները, ԼԳԲՏ հանրույթը ոստիկանության բաժանմունք են զավթում: Այս և նման այլ արտառոց դրսևորումները, ի վերջո, գալիս, համալրում են երկրների կործանմանն ուղղված տեսական հիմնավորումներն ու երաշխիքները:

Ա. Թ. – *Պարոն Գեղամյան, Ղուք երեկ չէ, որ այդ ամենի մասին կարդացել, իմացել եք:*

Ա. Գ. – Ես քանիցս անդրադարձել եմ դրանց իմ հրապարակումներում:

Ա. Թ. – *Կարո՞ղ ենք ասել, որ Արտաշես Գեղամյանը վերջին տարիներին իշխանության բարեկամն էր: Այսինքն, եթե բարեկամը չլինեիք, պատգամավորական թեկնածուների ցուցակի առաջին տասնյակում չէիք լինի:*

Ա. Գ. – Բնականաբար, կարող ենք ասել: Իսկ ի՞նչ, կարո՞ղ ա, բան ա փոխվել: Այո, սխալներ եղել են, սխալների ամենախիստ գնահատականը Սերժ Սարգսյանն է տվել: Ես էլ իմ կողմից եմ տվել, հատկապես տնտեսական քաղաքականության վերաբերյալ: Արտաքին քաղաքականությունը, հավատացնում եմ, եղել է շատ և շատ ճիշտ, հավասարակշռված: Առհավատչյան, որ հենց թեկուզ Անդրանիկ Միհրանյանը՝ բավականաչափ փորձառու քաղաքագետ, աշխարհաքաղաքականության փորձառու մասնագետ այն աստիճանի, որ Ռուսաստանից ժամանակին գործուղել են ԱՄՆ-ում աշխատելու որպես Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարության հովանու ներքո գործող ժողովրդավարության և համագործակցության ինստիտուտի Նյու Յորքի ներկայացուցչության տնօրեն, բարձր է գնահատել Հայաստանի Հանրապետության վարած արտաքին քաղաքականությունը:

Ա. Թ. – *Մի մոռացեք, որ նա Էդուարդ Նալբանդյանի մտերիմ ընկերն է*

և ամիթը բաց չի թողնում ասելու, որ փայլուն արտաքին քաղաքականություն է եղել:

Ա. Գ. – Բա ճի՛շտ ա անում, բա եթե ընկե՛րն է ...

Ա. Թ. – Հա, բայց մյուս կողմից էլ, երբ «և – և»-ի մասին պարոն Մնացականյանը, հիշում եք, հարցազրույցի ժամանակ ակնարկեց, հեզնեցին, թե այնպես չի լինում, որ միանգամից երկու ձի հեծնեք. երկու ձի հեծնողը, տեսա՞ք, ինչ վիճակում հայտնվեց: Արդյոք էդ վիճակում չհայտնվե՞ց ամբողջ նախկին իշխանությունը: Երկու ոտքը դնելով ...

Ա. Գ. – Ամբողջ խնդիրն այն է, թե որքան պրոֆեսիոնալ է ձի հեծնողը. կարող է երեքին էլ նստել, անգամ կանգնել դրանց վրա: Բայց եթե ...

Ա. Թ. – Բայց՝ «եթե». պատկերացնում եք, չէ՞, ինչ կարող է լինել:

Ա. Գ. – Բայց եթե բացարձակապես տարրական տեսական գիտելիքներ չունես, բնականաբար, քեզ անգամ էշ էլ չի կարելի վստահել, ուր մնաց երկու ձի ...

Ա. Թ. – Հիմա ուզում եմ ասել՝ նախկին իշխանությունները «և – և»-ի տակ չմնացի՞ն երկու ձի հեծնելով. ինչ-որ իմաստով մեր բարեկամ Ռուսաստանը, օրինակ, իշխանափոխությունից հետո մի ժամ էլ չհամբերեց ու միանգամից շնորհավորեց: Սա արդյոք չի՞ նշանակում, որ այդ «և – և»-ը էնքան էլ տպավորիչ չէր եղել մեր բարեկամ երկրի համար ու շտապեց շնորհավորել:

Ա. Գ. – Թե՛ Ռոբերտ Քոչարյանը, թե՛ Սերժ Սարգսյանը կարող էին տարբեր և շատ սխալներ թույլ տալ, բայց մի հարցում միակարծիք էին. նրանք ոչ մի գործողություն չեն ձեռնարկել, որը հարվածի տակ կոներ Արցախի անկախությունը, Արցախի պետականությունը: Դա արքիմանտիկ ճշմարտություն է: Դատել այդ աստիճանի բարձր քաղաքական պաշտոնյաների մասին կարելի է միայն այն պարագայում, երբ ինքդ լիարժեք տիրապետում ես այն տեղեկատվությանը, որին իրենք տիրապետում են: Փոքր-ինչ հետ գնանք. եթե հիշում եք՝ Ազգային ժողովի 2017 թվականի ընտրություններին մասնակցում էր նաև ՀԱԿ-ը: Եվ նրա արտաքին քաղաքականության ծրագիրը, ավելի ճիշտ՝ Լեռնային Ղարաբաղի ապագայի հետ կապված ծրագիրը, տրամագծորեն տարբերվում էր ընտրություններին մասնակցող բոլոր կուսակցությունների և դաշինքների ծրագրերից: Եվ արդյունքում ...

Ա. Թ. – Լևոն Տեր-Պետրոսյանի մոտեցումը հայտնի է:

Ա. Գ. – Ահա՛, միանգամայն իրավացի եք: Եվ արդյունքում նրանք ստացան ընտրողների մեկուկես տոկոս ձայնը: Սերժ Սարգսյանին դա իրավունք վերապահեց ասելու՝ ա՛յ, տեսե՛ք, այն, ինչ ուզում եք Հայաստանի վզին փաթաթել, լավագույն դեպքում ժողովրդի, ընտրողների մեկուկես տոկոսի կողմից է հավանության արժանանալու:

Ա. Թ. – Երբ «Իսկանդերի» հետ կապված պայմանագիր պետք է կնքվեր, Նիկոլ Փաշինյանը շատ խիստ քննադատում էր, ասում, թե մեր ինքնիշխանությունը հատ-հատ մեզնից տանում են ռուսները: Սա ի՞նչ է նշանակում, թե նրանք հետո պիտի գան, տեղում ճշտեն, նայեն, թե ինչ է կատարվում ...

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ա. Գ. – Սա նշանակում է, որ այդ մարդը բացարձակապես չի հասկացնում, թե ինչի մասին է խոսում:

Ա. Թ. – *Հետո այլ կարծիք հայտնեց, ասաց, որ այո ...*

Ա. Գ. – Հետո սովորեցրին, գիտելիքների բացը լրացրին, փոքր-ինչ բացատրեցին, հասկացրին, որ «Իսկանդեր» համակարգը այն վահանն է, որը կսթափեցնի ոչ միայն Ադրբեջանին, այլ նաև դրա թիկունքին կանգնած Թուրքիային:

Ա. Թ. – *Ձեզ էլ ինքը մեղադրեց, թե ավելի լավ է լենինիզմից, մարքսիզմից խոսես ...*

Ա. Գ. – Եվ դա ամենևին պատահական չէր ...

Ա. Թ. – *Գնացեք, խոսեք լենինիզմից, մարքսիզմից կամ էլ ...*

Ա. Գ. – Ինքը ինձ մեծ կոմպլիմենտ արեց, ինձ հուշեց, որ ինքն ընդհանրապես այդ մասին էլ գաղափար չունի: Սա՝ մեկ: Երկրորդը ...

Ա. Թ. – *Ղարսը, Արդահանը հիշեցրեց, ասաց՝ հիմա չգիտեմ՝ Ղուք մարքսիզմ-լենինիզմի հետևորդ եք, թե՞ Հայ հեղափոխական դաշնակցության:*

Ա. Գ. – Գիտեք, դա մեծ կոմպլիմենտ էր, որովհետև գոնե ականջի ծայրով լսել է ու գիտի, որ մարքսիզմ-լենինիզմ կա. նա, բնականաբար, չգիտի, որ Միլտոն Ֆրիդման կա, Ջոզեֆ Ստիգլից կա, Էմմանուել Վալլերսթայն կա, Գի Ղեբոր կա...

Ա. Թ. – *Նախորդ հարցը չավարտեցի. որ ասում էիք՝ սա, սա, սա, այս թեզերը կան, այս մեթոդները կիրառեցին և կարողացան Հայաստանում հեղափոխություն, չէ՞, իրականացնել:*

Ա. Գ. – Հեղափոխություն չեղավ, հեղաշրջում էր:

Ա. Թ. – *Հեղաշրջում. Ձեր խոսքով եմ ասում՝ հեղաշրջում իրականացրին: Հարցս տվեցի ու չավարտեցի. Ղուք իշխանության բարեկամն էիք, իշխանության հետ, իշխանության ցուցակում, այն էլ՝ տասնյակում, բա այդ ամեն ինչը, վստահաբար, մի ժամում և մեկ օրում, մի տարում էլ տեղի չի ունեցել, բա որ այդքան խելոք էր իշխանությունը, Ղուք էլ իրենց կողքին էիք, ինչո՞ւ էս դարպասներն ու դռները բացեցիք, և այս ամեն ինչը տեղի ունեցավ: Ղուք ասում էիք՝ գրում էի, հուշում էի՝ ահա՛, չարիքը գալիս է:*

Ա. Գ. – Միանգամայն տեղին է Ձեր հարցը: Իշխանության խելքը երևաց հենց այնտեղ, որ ոչ ոքի չխոչընդոտեց, արյան ճանապարհով չկանխեց, որ գան իշխանության:

Ա. Թ. – *Թո՛ղ ...*

Ա. Գ. – Մի րոպե. հարցը տվեցիք՝ մինչև վերջ պատասխանեմ:

Ա. Թ. – *Պարոն Գեղամյան, դա ...*

Ա. Գ. – Չէ՛ ...

Ա. Թ. – *Հեղաշրջումը, հասկացա, բա մինչև էդ ...*

Ա. Գ. – Ղուք հարցը տվեցիք ...

Ա. Թ. – *Լավ, ասեք:*

Ա. Գ. – Չխոչընդոտեցին, օրենքով նախատեսված միջոցները չկիրառեցին, որ նա գա իշխանության, հետո՝ նույնը, որ Ազգային ժողովում 70 տոկոս ունենա, և հիմա էլ շարունակի ասել, ինչպես իր հայտնի հողավածում էր համոզմունք հայտնել, թե կողմնակից է շրջանները հանձնելուն, Լեռնային Ղարաբաղին էլ, Լևոն Տեր-Պետրոսյանի պես, բարձր ինքնավարություն տալուն: Դե թող անի: Բայց եկավ, տեսավ, որ չէ, չի կարող անել: 70 տոկոս ծայն ունես, բարի եղիր, ուրեմն, մինչև վերջ քո գիծը առաջ տար, որ Լեռնային Ղարաբաղը դառնա բանակցային գործընթացի մասնակից: 70 տոկոս ծայն ունես, ասֆալտին փռելու փոխարեն դեմդ գիրք դիր, կարդա, գոնե էս ընթացքում լրացրու գիտությունների, պետական կառավարման առարկայի իմացության հսկայական վիճը, որ չստացվի այնպես, ինչը եղավ դեկտեմբերի 12-ի կառավարության նիստի ժամանակ. քո ձևավորած պետական ապարատը, որի ղեկավարների աշխատավարձը երկու-երեք ամիս առաջ երկու անգամ բարձրացրիր, հիմա հակահեղափոխական ես անվանում, ժողովրդի թշնամի հանում: Իհարկե, այդ ամենը կատարվում է մի պատճառով. ինքը եկել է, ղեկավարում է մի բնագավառ, որից ընդհանրապես ոչինչ չի հասկանում: Եթե որևէ բան հասկանար, ապա նման անհեթեթություն չէր ասի: Եթե ուզում ես պետական կառույցն աշխատի, դու պետական կառույցի առջև խնդիր դիր: Մինչդեռ ինքդ ամենամեծ վատությունն ես անում՝ լինելով անիրազեկ, ոչ ադեկվատ, և ստանձնել ես վարչապետի պաշտոնը:

Ա. Թ. – Արցախի թեման: Վտանգավոր հայտարարություններ հնչեցին, թե՞ ոչ: Թե՞ Բրատիսլավայում Մնացականյան – Մամեդյարով հանդիպումից հետո ներկայացված 7 կետը հանգստացրեց, և շատերն ասացին՝ ինչ լավ է, որ վերադարձել են Սերժ Սարգսյանի մոտեցումներին: Դուք համաձայն եք դրան, թե՞ համաձայն չեք: Եվ վտանգ տեսնո՞ւմ եք արտգործնախարարի վերջին հարցազրույցում, որտեղ խոսել է փախստականների վերադարձի մասին: Թեպետ մեր արտգործնախարարությունն արձագանքեց:

Ա. Գ. – Փաշինյանն ասաց՝ Արցախը Հայաստան է և վե՛րջ: Դա էլ քաղաքականություն է: Այդ քաղաքականության հիմքում այն է, որ անպայման դադարեցվի Մինսկի խմբի համանախագահների ինստիտուտի գործունեությունը, իսկ դրա ավտերնատիվը, հակակշիռը, պատերազմն է: Այսինքն ...

Ա. Թ. – Դա ծրագրվա՞ծ էր, թե՞ անփութություն էր, թե՞ անպատրաստություն: Ձեր կարծիքով, ի՞նչ էր դա:

Ա. Գ. – Ուրեմն, իմ կարծիքով, Նիկոլ Փաշինյանը բացառությամբ զուտ ֆիզիոլոգիական հարցերից (չնայած այդտեղ էլ կասկածներ ունեն), ինքը թելադրվում է այն ուժերի կողմից, ովքեր իրեն բերել են իշխանության:

Ա. Թ. – Բայց երբ Մամեդյարովը խոսում էր Լավրովի պլանի մասին, կարծեմ, էդ պլանը չի մշակվել երեկ կամ այսօր, Նիկոլ Փաշինյանի օրոք: Դա մոտավորապես, երեք, երեքուկես տարվա պատմություն ունի: Այսինքն՝ մշակվել է շատ ավելի վաղ: Եվ հիմա, հիշատակելով էս կետերը՝ առաջ է մղվում Ռուսաստանը. շատ փորձագետներ դա համարում են Ռուսաստանի և Ադրբեյջանի համատեղ մշակած պլան:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ա. Գ. – Բացարձակապես: Դա անտեղյակների հետևությունն է: Յուրաքանչյուր կարգավորման ծրագիր, որն այսօր գոյություն ունի, որը դրված է բանակցային սեղանին, Մադրիդյան հիմնարար սկզբունքների շառավիղն է: Մադրիդյան սկզբունքների մեջ (2018 թ. մարտի 18-ին տպագրվեց մամուլում) առանցքային երեք հարց կա. առաջին՝ ուժի և ուժի սպառնալիքի բացառում, երկրորդ՝ տարածքային ամբողջականություն և երրորդ՝ ժողովուրդների ինքնորոշում:

Ա. Թ. – Հավասար իրավունքների և ժողովուրդների ինքնորոշման սկզբունքի հիման վրա:

Ա. Գ. – Միանգամայն իրավացի եք: Դուք ճշգրիտ ձևակերպումը բերեցիք Հելսինկյան (1975 թ.) եզրափակիչ ակտից:

Ա. Թ. – Ի՞նչ է այդ դեպքում լավրոլյան պլանը:

Ա. Գ. – Լավրոլյան պլանը, այսպես թե այնպես, պետք է լինի միայն ու միայն հիշատակածս հարցերի շրջանակում: Նրբերանգները, որպիսիք կան, զուտ բանակցողների խնդիրն են: Ժողովրդին չձանրաբեռնենք տերմիններով: Խնդիրը մեկն է՝ Հայաստանը կբանակցի յուրաքանչյուր պլանի շրջանակներում, որի արդյունքում Հայաստանը երբեք չի լինի Ադրբեջանի մաս, և՛ վերջ:

Ա. Թ. – Արցախը երբեք չի լինի:

Ա. Գ. – Անշուշտ, Արցախը, Ադրբեջանն էլ ավելի շուտ կմտնի Հայաստանի կազմի մեջ: Իսկ Արցախը երբեք չի լինի Ադրբեջանի մաս: Մնացածն արդեն դիվանագիտական նրբերանգներ են և բացարձակապես ոչ մեկին ոչինչ չասող: Ես նկատի ունեմ լայն հասարակայնությանը: Ինչ էլ լինի, սա է մեր գերխնդիրը:

Ա. Թ. – Այսինքն, Դուք համաձայն չեք, որ այդ 7 կետը մոտեցում էր Սերժ Սարգսյանի ժամանակներին ... Նույն հանրապետականները ևս ողջունեցին, ասացին՝ այո:

Ա. Գ. – Ամեն մարդ գնահատական է տալիս իր պատկերացումների համաձայն: Այնպես չի, որ եթե ողջունեցին, ուրեմն ես համաձայն եմ:

Ա. Թ. – Արցախի ընտրությունների վերաբերյալ Ձեր դիտարկումը: Ի՞նչ է մեզ սպասում: Կանխորոշված ինչ-որ բան կա, թե՞ ոչ: Եվ ինչքանով եք ողջունում Արցախի այսօրվա իշխանությունների պահվածքը: Օրինակ, հանդիպում կայացավ, որտեղ թեկնածուներից մեկը ներկա չէր, պետք է բոյկոտեի՞ն: Օրինակ, Վիտալի Բալասանյանը ներկա չէր ...

Ա. Գ. – Հարգելի Անժելա, նախ՝ վարչապետը չհանդիպեց երկու թեկնածուի հետ՝ Վիտալի Բալասանյանի և մի կին թեկնածուի: Ես, առիթից օգտվելով, շնորհակալություն եմ հայտնում վարչապետին, որ չի հանդիպել Վիտալի Բալասանյանի հետ, որովհետև ավելի վարկաբեկիչ բան Վիտալի Բալասանյանի համար չէր կարող լինել: Ինչո՞ւ եմ այսպես համոզված ասում. առաջիկա ամիսներին բոլորը կհամոզվեն: Իսկ ինչպիսի՞ նախագահ ես կուզեի տեսնել: Նախ, ի սկզբանե ասեմ, որ բոլոր թեկնածուներին հար-

զանքով եմ վերաբերվում, սակայն ստեղծված իրավիճակում, երբ մենք լսում ենք իրարամերժ հայտարարություններ, ռազմատենչ կոչեր Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարի կողմից, որն ասում է, թե ադրբեջանական բանակը պատրաստ է վաղը ևեթ ծեռնարկել ռազմական գործողություններ և սպասում են լոկ քաղաքական որոշման, էդ պարագայում պահանջված է նա, ով սկզբից մինչև վերջ հերոսական դրսևորում է ունեցել ազատագրական պատերազմում: Գործող, ներողություն, ասպարեզում եղած թեկնածուների մեջ լոկ գեներալ-մայոր, Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանն է:

Ա. Թ. – *Դուք պատկերացնում եք երկու երկիր՝ Արցախ ու Հայաստան, և Վիտալի Բալասանյանն այնտեղ ընտրվում է նախագահ. էն հայտարարությունները, որ արվեցին Նիկոլ Փաշինյանի կողմից Վիտալի Բալասանյանի հասցեին և Վիտալի Բալասանյանի պատասխան հայտարարությունները ... Ինչպե՞ս եք պատկերացնում, ի վերջո, նրանց համագործակցությունը ...*

Ա. Գ. – Շատ լավ:

Ա. Թ. – *Ո՞նց՝ շատ լավ:*

Ա. Գ. – Ասեմ՝ ինչու: Նիկոլ Փաշինյանն իր վերջին հայտարարությամբ, փաստորեն, հող ստեղծեց ...

Ա. Թ. – *Ո՞ր հայտարարության մասին է խոսքը:*

Ա. Գ. – Խոսքս դեկտեմբերի 12-ի ելույթն է, թե ամբողջ պետական համակարգն ընդդիմանում է վարչապետի բարեփոխումներին, հեղափոխությանը:

Ա. Թ. – *Կա՞պր:*

Ա. Գ. – Կա՞պր: Ասեմ: Նա հող ստեղծեց արդարանալու համար, քանի որ վաղը կամ մյուս օրը Արցախի հարցում ինքը չի կարողանա կատարել այն ուժերի թելադրանքը, հանուն ինչի իրեն դրել են վարչապետի աթոռին: Իսկ չի կարողանա, բնականաբար, որովհետև ժողովուրդը չի սատարի իրեն: Նա արդեն նեղացածի կեցվածք կընդունի և հրաժարական կտա՝ հիմնավորելով, ինչպես նախօրոք դրա համար հող էր պատրաստել, ինչպես հուշել էին սուֆյորները, ասելով, թե ժողովուրդ, դուք եք որոշում, ես ընդամենը ձեզնից մեկն եմ: Մեկ գումարած մեկ, գումարած մեկ և այլն, և այլն: Հիմա, բնականաբար, ժողովուրդը չի պաշտպանի այն, ինչ ցանկանում են Ջորջ Սորոսի թիկունքում կանգնած աշխարհաքաղաքական լրջագույն ուժերը:

Ա. Թ. – *Այսինքն, մոբիլիզացիա կլինի: Դուք պատկերացնո՞ւմ եք, որ մոբիլիզացիա կլինի այս հարցում և նա հրաժեշտ կտա:*

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք, որովհետև ...

Ա. Թ. – *Իսկ եթե դա տեղի չունենա, պարոն Գեղամյան ...*

Ա. Գ. – Մի բոպե...

Ա. Թ. – *... և այնտեղ ընտրվի Վիտալի Բալասանյա՞նը:*

Ա. Գ. – Ասեմ: Ուրեմն, դա պարտադիր տեղի կունենա, որովհետև համաշխարհային քաղաքականության ուժի կենտրոններն արդեն շտապում

Ա. ՊԵՐԱՍՏԱՆ

են: Իրենց օդի, ջրի պես պետք է, որ Արցախի զինուժի կողմից վերահսկվող անվտանգության գոտին, մասնավորապես, Զանգեզուր, Զեբրայիլ, Ֆիզուլի, այդ 105 կիլոմետրանոց սահմանը Իրանի հետ, վերահսկվի, համապատասխանաբար, ամերիկացիների կողմից՝ ՆԱՏՕ-ի հովանոցի ներքո: Այդ պարագայում, բնականաբար, Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը կփակի Հայաստանի հետ սահմանը, Վրաստանում էլ, հանկարծակի, էլի մի կամուրջ, եզակի՝ կամուրջ կայացեցնեն, և Հայաստանը շնչառություն կունենա: Հիմա, ինչո՞ւ են համոզված ասում, որ ժամանակը չի ներում իրենց՝ այդ ուժերին, այն պարզ պատճառով, որ հիմա էլ երկրորդ փուլով են սկսում ապակայունացնել իրավիճակը Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում:

Ա. Թ. – *Ինչպե՞ս եք գնահատում հայ-ռուսական հարաբերությունները, իսկապե՞ս այդ ազդեցությունը կա Հայաստանի վրա, երբ շարունակում է փակի տակ մնալ Վլադիմիր Պուտինի ընկերը և բարեկամը: Դա ընդհանրապես ազդեցություն ունենո՞ւմ է այդ հարաբերությունների վրա, թե՞ ռուսներն էլ խորամանկություն բանեցնելով՝ գուցե ինչ-որ բաներ են ուզում պոկել այսօրվա իշխանությունից:*

Ա. Գ. – Հարգելի Անժելա, եթե Փաշինյանը խոսում է բարեկամության մասին և ասում, թե Վլադիմիր Պուտինն իր բարեկամն է, ուրեմն եթե իրոք բարեկամն է, ապա ինչո՞ւ են Պուտինի հասցեին ամենագեղեցիկ արտահայտություններ ասողին, Ռուսաստանի պետական դրոշմն այրողին մինչև օրս, մինչև էս ժամը պահում Անվտանգության խորհրդի քարտուղար: Նրանք հո այդքան միամիտ չեն: Ինչ վերաբերում է ռուս-հայկական հարաբերություններին ...

Ա. Թ. – *Միամիտ-միամիտ ողջունում են, ասում են ...*

Ա. Գ. – ... մի րոպե, նրանք ողջունելով՝ ցույց են տալիս իրենց երկրի՝ Ռուսաստանի Դաշնության և անձամբ Վլադիմիր Պուտինի խորը հարգանքն առ հայ ժողովուրդ, առ Հայաստան:

Ա. Թ. – *Մեկնաբանության բան է, մեկնաբանելու խնդիր է:*

Ա. Գ. – Ո՛չ, ո՛չ ...

Ա. Թ. – *Դե, հիմա ...*

Ա. Գ. – Ո՛չ: Եվ քանիցս ասել են: Եվ ոչ միայն ասել են, այլև գործնականում արել. Հայաստանն առաջին պետությունն էր, որին իրենք «Իսկանդերներ» մատակարարեցին, այդ պահին գերիզոր ու ամենաժամանակակից այդ զենքը: Եթե Հայաստանում տեղակայված Ռուսաստանի Դաշնության յուրաքանչյուր սահմանապահ ուղեկալում նույնիսկ ընդամենը մեկ ռուսական պետական դրոշ ծածանվի, հարյուր Ադրբեջան չէ, Թուրքիան էլ (в придачу) ոչինչ չեն կարողանա անել:

Ա. Թ. – *Ընդամենը կարող են մի քանի ժամ ուշանալ կամ շարունակել զենք վաճառել ...*

Ա. Գ. – Բացարձակապես, դա չի լինի: Երբեք: Ուրիշ բան, որ շահարկ-

վում է հիմա: Այսօրվա դրությամբ ամբողջ արաբական արևելքը զինվում է Միացյալ Նահանգների զենքով՝ 70 – 78 տոկոսը ամերիկյան զենք է: Իսրայելը Միացյալ Նահանգների ամենասերտ դաշնակիցն է Մերձավոր արևելքում և, ընդհանրապես, աշխարհում: Մի օր դուք լսե՞լ եք, որ Բինյամին Նեթաֆայահուն հանկարծ մուննաթ- սուննաթ գար, ասեր՝ Ջորջ, անունը ո՞նց էր, հա՛ Ղոնալդ Իվանովիչ Թրամփ, ինչո՞ւ ես դու արաբական արևելքին զենք վաճառում ...

Ա. Թ. – Ռուբեն Հայրապետյանը վերջերս խոսեց: Ինչպե՞ս կգնահատեք իր հրապարակ գալը:

Ա. Գ. – Ես հարգանքով եմ վերաբերվում Ռուբեն Հայրապետյանին: Ինչպես նաև մեծ հարգանք եմ տածում Խաչատուր Սուքիասյանի ծնողների հանդեպ, Ալբերտ Սուքիասյանի՝ Ալբերտ Ազիզովիչի, ոնց ասում էինք, և տիկին Անժիկի: Եվ ես այս իրավիճակը բնութագրելիս, բնականաբար, բարոյական պատասխանատվություն եմ կրում Խաչատուրի հոր՝ Ալբերտի և մոր՝ տիկին Անժիկի հիշատակի առաջ, և իմ ու Ռուբեն Հայրապետյանի փոխադարձ հարգանքի, հարգալից վերաբերմունքի համար: Շատ ջուր կտանի այս խմորը և, վերջին հաշվով, կհանգեցնի նրան, որ երկու բավականաչափ ինքնաբավ ձեռներեցներ, բիզնեսմեններ կբախվեն, երկու կողմից էլ կներքաշվեն տարբեր ուժեր, իսկ որոշ սրիկաներ վարագույրի ետևից կնայեն, կուրախանան ու կխնդան, թե ինչպես են երկու երևանցի իրար կոտորում: Ես կարծում եմ, որ անհապաղ պետք է ...

Ա. Թ. – Ղա՞ եք կանխատեսում: Ղուք այդպիսի բա՞ն եք կանխատեսում:

Ա. Գ. – Ես կարծում եմ, անհապաղ պետք է անպայման, լինի երեք հոգով, լինի չորսով, հինգով, պիտի հավաքվեն և վիճելի հարցերին ոչ հրապարակային լուծում տան:

Ա. Թ. – Ասում են՝ էդ նախկինում էր, հիմա գոյություն ունի օրենք, օրենքով պիտի էդ արվի, Նիկոլ Փաշինյանի ժամանակաշրջանում ամեն ինչ, բոլոր հարցերը լուծվում են օրենքով:

Ա. Գ. – Ո՞ր օրենքի մասին է խոսքը:

Ա. Թ. – Չգիտեմ, որ օրենքով, այն օրենքով, որ ...

Ա. Գ. – ... այն օրենքի, երբ երկրի դե ֆակտո ղեկավարն ասում է՝ շրջափակեք դատարանները, շրջափակեք Սահմանադրական դատարանը. է՞դ օրենքի մասին է ...

Ա. Թ. – Ունենք այն, ինչ ունենք, պարոն Գեղամյան: Մենք առաջնորդվում ենք, առայժմ, էդ օրենքներով, դրանցով:

Ա. Գ. – Դրա համար, ես իմանալով, որ ...

Ա. Թ. – Ասում եք՝ թող ընտանիքները նստեն, խոսեն կամ ինչ-որ մեկը

...

Ա. Գ. – Չէ, նրանք երկուսն էլ կայացած տղամարդիկ են, կնստեն, կխոսեն, լավ էլ լուծումներ կգտնեն: Կարևորը կողքից չխառնեն ...

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ա. Թ. – Վտանգավոր բան ասացիք:

Ա. Գ. – Վտանգավոր բան ասացի, որ սթափվեն, որովհետև ես ցավ եմ ապրելու երկուսի համար էլ, ուստի մտնելու եմ իրենց արանքը, որ կարողանամ համոզել, ասել՝ գիտե՞ք ինչ կա՝ ուրիշի խաղը մի խաղացեք: Սա ուրիշի խաղն է ...

Ա. Թ. – Ուրիշի խաղ է, թե՞ սեփականության հարց:

Ա. Գ. – Սեփականություն ...

Ա. Թ. – Մարդն ասում է՝ իմ սեփականությունը խլել են ...

Ա. Գ. – Նա էլ ասում է՝ ինչ ...

Ա. Թ. – Նա էլ ասում է՝ ես փող եմ տվել ...

Ա. Գ. – Մի բոլակ. ավելին, նա ասում է՝ էն, ինչ գումար տվել եմ, պետությունից գնել եմ, խնդրեմ տուր, դու ետ վերցրու:

Ա. Թ. – Բայց էդ պետության, էդ իշխանության ...

Ա. Գ. – Եկեք իրենց վեճի մեջ չխորանանք ...

Ա. Թ. – Օրենքի մասին եմ ուզում խոսել, նա էլ ասում է՝ ապօրինաբար իմ ձեռքից խլել են ժամանակին:

Ա. Գ. – Օրենքը չի՞ գործում:

Ա. Թ. – Ճիշտ է ասում, թե ապօրինաբար իմ ձեռքից խլել են:

Ա. Գ. – Օրենքը չի՞ գործում: Ես ոչ ...

Ա. Թ. – Ես նախկինի մասին եմ խոսում, պարոն Գեղամյան:

Ա. Գ. – Ես ասեմ, ոչ Ռուբեն Հայրապետյանի ...

Ա. Թ. – Չէ, ես խաչատուր Սուքիասյանի մասին եմ ասում: Ասում է՝ ինձանից խլել են ժամանակին, և ես իմ եղածի համար չեմ ...

Ա. Գ. – Ես ոչ Ռուբեն Հայրապետյանի, ոչ խաչատուր Սուքիասյանի դատապաշտպանը չեմ ...

Ա. Թ. – Դատապաշտպանի հարցը չի, ես օրենքն եմ ասում ...

Ա. Գ. – Ես ընդամենը կարող եմ Ձեզ մի բան էլ ասել, որ այս խոսակցությունն ավարտենք: Սրանից տարիներ առաջ մեր Ալբերտ Սուքիասյանը՝ երջանկահիշատակ Աբոն, մահացել էր. հոգեհանգստին գնացել էի, բնականաբար: Գնացել էր նաև Ռուբեն Հայրապետյանը: Մեզ դիմավորեց այդ գերդաստանի քավորը՝ Վարդգեսը Վարդանյան: Երևանցիները գիտեն՝ Կոնդի Վարդգեսը, մեծ անձնավորություն է: Համբուրվեցինք, դեսից դենից խոսեցինք, ասացի՝ Վարդգես ջան, դու Ռուբենենց հետ մտերի՞մ ես: Մենք սաղս՝ Աբոն, Ռուբոյի պապան, ես, հարազատ ընկերներ ենք, մոտիկ ենք:

Ա. Թ. – Հետո՞, հետո՞:

Ա. Գ. – Հետո, էն ...

Ա. Թ. – Բայց էդ մարդը ասում ա՝ խլել են ինձնից:

Ա. Գ. – ... հետո, էն, որ սրբություններ կան, պետք ա դրանք պահպանենք:

Ա. Թ. – Նա ասում է՝ իմ սեփականությունն է, սրբություն: Իմ սեփականությունը խլել են:

Ա. Գ. – Անժելա, Դուք ինձ «разборка» - ի եք կանչել իրենց հարաբերությունները ճշտելու ...

Ա. Թ. – «Разборка» չի, օրենքի մասին եմ ասում:

Ա. Գ. – Դա այն հարցը չի, երբ Հայաստանը կործանման եզրին է, երկու լավ մարդու կռիվն եք քննում: Օրենք գոյություն չունի: Օրենք գոյություն ունենար՝ երկրի վարչապետը չէր ասի՝ դատարաններ շրջափակեք ու ...

Ա. Թ. – Իրենք էլ ասում են, թե նախկինում էլ օրենք գոյություն ունենար, ինձնից չէին խլի:

Ա. Գ. – Ինձ չի հետաքրքրում՝ ով ինչ է ասում, ես ասացի իմ տեսակետը:

Ա. Թ. – Դուք համաձայն եք, որ եթե նախկինում օրենք գոյություն ունենար, իրենից չէին խլի էդ ամենը:

Ա. Գ. – Ուրեմն, նորից եմ ասում՝ խլել-չխլելու մասին խոսել հիմա՝ հետին թվով, պետք չի: Ժամանակին դիմեին դատարան, եթե չբավարարեր, դիմեին Վերաքննիչ դատարան, չբավարարեր, դիմեին Վճռաբեկ, չբավարարեր, դիմեին Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան:

Ա. Թ. – Շատ լավ: Տեսեք, պարոն Չեղամյան, հիմա ասում եք՝ թող զնան, նստեն, չգիտեմ՝ երրորդ մարդ, չորրորդ մարդ կամ էլ թե՛ հասում մարդիկ են, կհասկանան, թե ինչ է տեղի ունենում, որովհետև վտանգ եք տեսնում: Ասում եք՝ բախումներ կլինեն:

Ա. Գ. – Այո, ես վտանգ եմ տեսնում, ասեմ՝ ինչ առումով: Բոլոր տեսակի նմանատիպ հարաբերությունները երբեք լավ բանի չեն հանգեցնի: Երկրի ներսում, այն էլ այս իրավիճակում, երբ Արցախի մի հերոսին դատում են, Արցախի մյուս հերոսին կալանքի տակ պահում, երբ Արցախի երրորդ հերոսի հետ՝ ի դեմս Վիտալի Բալասանյանի, քաղաքական դեմարշներով են փորձում խոսել, էս պարագայում, եթե նաև էս մարդկանց միջև, էս երևանցիների, նորմալ մարդկանց, դուխով տղերքի միջև բախում լինի ...

Ա. Թ. – Կապ չունի, որտեղացի ուզում է լինեն:

Ա. Գ. – Չէ՛, չէ՛, մեծ կապ ունի: Նրանց ամեն մեկի թիկունքում հարյուրավոր մարդիկ են կանգնած:

Ա. Թ. – Հա՛, դա՛ նկատի ունեք:

Ա. Գ. – Եթե այդ բախումն էլ լինի, երկիրը քաոսի կմատնվի:

Ա. Թ. – Ճիշտ է:

Ա. Գ. – Իսկ էդ քաոսը ադրբեջանցիների ու թուրքերի սրտին թիզով բալզամ կնստեցնի:

Ա. Թ. – Ըհր: Հիմա ասում եք՝ թող նստեն, խոսեն, դա շատ բնորոշ էր նախկին իշխանություններին: Արդյոք էսպես հարց լուծելու ճանապարհը, օրենքներն ու վարքաբարքերը չէի՞ն, որ մերժողականություն բերեցին հասարակության կողմից և նախկիններին ասացին՝ ցտեսություն: Հիմա Դուք, որ առաջարկում եք, այ է՛ս, է՛ս, է՛ս ճանապարհը, մենք արդյոք նույնը չե՞նք կրկնում ...

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ա. Գ. – Կոնկրետ դեպքի համար, կոնկրետ անձանց մասին ես իմ կարծիքն ասացի ... Ավելացնեմ՝ այս ամենը հրահրել է անձամբ Նիկոլ Փաշինյանը:

Ա. Թ. – Ինչո՞ւ:

Ա. Գ. – Մի պարզ պատճառով. եթե նա բարեկամություն է անում Խաչատուր Սուքիասյանի հետ, իսկ ինքը տարիներ շարունակ, գոնե թշնամություն չի արել, բարեկամություն է արել, և եթե անկեղծ է իր պնդումների մեջ, թե՛ վե՛րջ, արդեն օրենքն է գերիշխելու, հնարավոր չի, որ չունենար ինֆորմացիա, թե, իբր, այդ գործարանը ժամանակին անօրեն է օտարվել Խաչատուր Սուքիասյանից: Նա պետք է ինքն սկսեր դատական գործ, ավելին, ամեն կողքից արված միջամտություն, այդ թվում նախկին սեփականատիրոջ կողմից, տեղում կանխեր: Որովհետև դա կդիտարկվեր որպես ազդեցություն դատարանի վրա: Քանի որ դա չի արել, նշանակում է հրահրել է. հիմա ո՛չ Ռուբենը, ո՛չ Խաչիկը չպետք է, շատ ներողություն, էդ ծուղակի մեջ ընկնեն: Դա ոչ իրենց անցած ճանապարհին ա սազում, ոչ երևանցի լինելուն ա սազում, ոչ էլ սազում ա նրան, երբ յուրաքանչյուրի թիկունքում իրենց հավատացող, իրենց վստահող հարյուրավոր մարդիկ կան:

Ա. Թ. – Այսինքն, պարոն Գեղամյան, կարո՞ղ ենք այսպես ասել. եթե Սուքիասյան ընտանիքը սպասում է հարցի օրենքով լուծմանը, ապա սին հույսեր է փայփայում, այսօրվա իշխանության օրոք խնդիրը չի՞ լուծվի:

Ա. Գ. – Ես ասում եմ, որ սա հրահրել է Նիկոլ Փաշինյանը:

Ա. Թ. – Դե էդ ա, էլի, հետևաբար ...

Ա. Գ. – Իսկ թե կլուծվի-չի լուծվի, Ձեզ հետ միասին մենք ականատես կդառնանք, կանխագուշակումներով չզբաղվենք:

Ա. Թ. – Շատ լավ: Եվ վերջին հարցը: Դուք մասամբ խոսեցիք այդ մասին, չնայած որ, ցավոք, ժամանակ չունենք, ես կուզեի ավելի ամբողջական անդրադառնալ այս թեմային. երբ դեկտեմբերի 12-ին կառավարության նիստում, ինչպես Դուք նշեցիք, վարչապետը համակարգային լուրջ խնդիրների մասին խոսեց, որոնք Դուք, որպես մասնագետ, վերլուծեցիք: Բայց տեսակետ կա, որ անգամ վերլուծաբաններն էին ասում՝ կտեսնեք, որ հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին վարչապետը, երբ տեսնի ծախողումը, ինքն այլևս կասի՝ ես շատ էի ուզում, ես ամեն ինչ արեցի, բայց էսպես, իմ կառավարության անդամները պիտանի չեն կամ համակարգը սխալ է գործում և սրանով իսկ ժողովրդին, էսպես ասած, կասի՝ նորից սպասեք, չգիտեմ, ևս չորս ամիս, հինգ ամիս, և ես կկարողանամ կարգի հրավիրել, ու մեխանիզմը կսկսի աշխատել: Արդյո՞ք սա չէ:

Ա. Գ. – Ուրեմն, ամբողջ հարցն այն է, որ Նիկոլ Փաշինյանը շատ լավ հասկանում է իր ծախողումը: Ինքը հիմա պետք է սիրուն հեռանա: Հակառակ պարագայում հարկադրված կլինի ամիսներ անց մի նոր Չալո գտնելու, էլի ուսապարկը շալակն առնելու և արդեն մի լրիվ ուրիշ առաքելությամբ գնալու գյուղից գյուղ: Էդ մարդն ասել է՝ ինքը Քրիստոսի նման ճակատագիր

ունի: Չէ որ ասել է: Ինքն ասել է նաև, որ Հռոմի պապի նման ճակատագիր է իրեն սպասում ...

Ա. Թ. – Ուրեմն:

Ա. Գ. – Ուրեմն ինքը պետք է քավության վիթխարի, զրկանքներով լի ճանապարհ անցնի, որ մարդիկ ասեն՝ ճիշտ էլ ասում էր, էս մարդը տառապանքի պատրաստ մարդ էր, էս մարդը հանուն գաղափարի տեսե՛ք՝ ինչ զրկանքներ կրեց. հոժարակամ զրկվեց կառավարական դաշայից, հոժարակամ զրկվեց 45 միլիոնանոց ինքնաթիռից, 300 հազար դոլարանոց վերանորոգված ապարանքից ...

Ա. Թ. – Չի՞ զրկվեց, ո՞նց զրկվեց, չի՞ զրկվել ... Եվ ո՞ր կգնա, ի՞նչ կանի ...

Ա. Գ. – Եվ այլն, և այլն, և այլն ... Էդ մարդը հազիվ սովորելա: Հիմա ամեն օրը իր համար գտածա, որովհետև, ոնց ասեմ, լա՛վ, առակներով չխոսեմ՝ բիրդան աղայի հոգեբանությամբ երկիր չեն ղեկավարում: Մարդ չպետք է չտես լինի: Չտեսությունը պայմանավորված չի ստամոքսի պարունակությամբ և քաշային կատեգորիայով:

Ա. Թ. – Դե նախկիններին էլ էին ասում՝ ագահ մի եղեք, չտես մի եղեք:

Ա. Գ. – Չտեսությունը գիտելիքների պակասով է պայմանավորված: Փոքր-ինչ գիտելիք ունեցողն այս իրավիճակում, իմանալով իր անբավարար կրթական ցենզը, երբեք չէր համաձայնի դառնալ երկրի վարչապետ այս ծայրաստիճան վտանգավոր փուլում, որովհետև երկրի վարչապետ լինելու համար գոնե մի բան է պետք, որ գիտակցես, թե ինչ պատասխանատվություն ես ստանձնում:

Ա. Թ. – Կարևորը ժողովրդական է, պարոն Գեղամյան, ասում է՝ ժողովրդական եմ: Ժողովրդական է, ժողովրդի՛ց ընտրված:

Ա. Գ. – Ժողովրդական էր, թող դառնար երկրի նախագահ, թող դառնար Ազգային ժողովի նախագահ: Այնտեղ խոսելով յուր կտաներ: Իսկ այստեղ ...

Ա. Թ. – Ահա ...

Ա. Գ. – Կխաբե՛ր էլի ... Ուրիշ բան, որ այդ պաշտոններում նա չէր կարողանա «маски-шоу»-ներ սարքել:

Ա. Թ. – Այսինքն, Դուք նրան առաջարկում եք քավության ճանապարհո՞վ անցնել, հա՞ ...

Ա. Գ. – Ոչ թե առաջարկում եմ, այլ համոզված եմ, էդպես էլ կլինի: Նա կգա այդ եզրահանգման: Ամբողջ խնդիրն այն է, որ մինչև այդ եզրահանգման գալն անդառնալի կորուստներ չկրի Հայաստանի Հանրապետությունը, անդառնալի վտանգավոր զարգացումների հորձանուտում չհայտնվի Արցախի Հանրապետությունը: Խնդիրը դա է, իսկ նա սպառել է իրեն:

Ա. Թ. – Շատ լավ, Դուք հիմա ի՞նչ եք անում, հնարավո՞ր է, որ նորից ակտիվ քաղաքականություն վերադառնաք, հրապարակային ելույթներ ունենաք: Ասացիք՝ ստեղծագործում եք, ուրի՞շ ...

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ա. Գ. – Դա ստեղծագործություն չէ, դա մեր երկրի իրավիճակի ռենսուզենն է:

Ա. Թ. – *Շարունակելո՞ւ եք այդ գործը, թե՞ հնարավոր է առավել հրապարակային գործեր:*

Ա. Գ. – Երկուսուկես տարվա ընդմիջումից հետո կանչեցիք, լավ է, որ վերջում թողեցիք խոսեմ:

Ա. Թ. – *Հըր չթողեցի, հա՞, պարոն Գեղամյան:*

Ա. Գ. – Իհարկե, չթողեցիք: Էնքա՛ն բան կա ասելու: Իսկ ամեն ասածիս, հավատացնում եմ Ձեզ, տերն եմ: Ամեն ասածս դատավճիռ է գործող իշխանություններին. խոսքս գործադիրի մասին է: Հավատացնում եմ Ձեզ, այնքա՛ն բաներ կան, որոնց մասին ձեռնպահ եմ մնում ասել հրապարակավ, քանի որ զենք կդառնա ադրբեջանցիների ձեռքին:

Ա. Թ. – *Շատ լավ: Այսինքն, եթե Ձեր գրքերը ժամանակին նախկին իշխանությունները կարդային, մի քիչ խելք հավաքեին, իշխանությունը չէի՞ն հանձնի: Հիմա Դուք խորհուրդ եք տալիս, որ այսօրվա իշխանությունները լսե՞ն:*

Ա. Գ. – Իշխանությունները լավ էլ խելոք էին, ամբողջ հարցը ...

Ա. Թ. – *Ինչո՞ւ այդպես անփառունակ հեռացան:*

Ա. Գ. – Ամբողջ խնդիրն այն է, որ, հավանաբար, ստեղծված աշխարհաքաղաքական իրավիճակում և Արցախի շուրջն ընթացող զարգացումների պայմաններում Սերժ Սարգսյանն ընտրեց ամենաօպտիմալ որոշումը:

Ա. Թ. – *Շատ լավ: Ես հույս ունեմ, որ մենք (իսկապես, ասելիքը շատ-շատ էր, կուտակումները բազմաթիվ էին) առաջիկայում էլի կհանդիպենք, ավելի մանրամասն կխոսենք:*

ГОСТЬ ПРОГРАММЫ «ПЕРЕД ЗЕРКАЛОМ» – АРТАШЕС ГЕГАМЯН

(16.12. 2019 Г., ARMNEWS TV)

АНЖЕЛА ТОВМАСЯН. – Здравствуйте. Вы «Перед зеркалом». С вами Анжела Товмасян. Сегодня у меня в гостях – председатель партии «Национальное Единение» Арташес Гегамян. Здравствуйте, господин Гегамян.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН. – Здравствуйте.

А.Т. – Спасибо, что приняли мое приглашение. Думаю, два с половиной года молчания – достаточно длительный период для политика, депутата Национального Собрания, лидера партии. Я права? Вас не было в эфире примерно два с половиной года, с 2017 года, а теперь уже конец 2019 года. С чем это было связано?

А. Г. – Прежде всего благодарю за приглашение. Вы совершенно верно заметили – это было не по моей воле. И дело вовсе не в том, что я чем-то был стеснен, скован. За это время успел создать две книги, но эфира был лишен ...

А.Т. – Да, и за эту книгу, которую Вы мне подарили, спасибо.

А. Г. – Это предпоследняя моя книга, следующую я сдам в печать в ближайшие дни. Иначе говоря, таким образом я не отказался от своей гражданской и политической позиции, я ее ясно высказал. Иное дело, что некоторые сочли нецелесообразным предоставлять мне эфир по одной простой причине: часть эфира – это время «мойшаговцев», и, разумеется, я там уж очень нежелательный гость. Другая часть, которая принадлежит оппозиционному полю, воздержалась, возможно, чтобы не обострять отношения Арташес Гегамян – «народный премьер», «мойшаговцы».

А.Т. – Вот Вы говорите, что не были в эфире с 2017 года. А как Вы думаете, Ваше отсутствие в эфире, как Вы только что отметили, не обострило Ваши напряженные отношения с «народным премьером», с «мойшаговцами»? И то, что Вы сейчас в нашем эфире – это показатель ослабления этой напряженности?

А. Г. – Сейчас, когда мы только посмотрели кадры октября 2017 года, связанные с известным инцидентом, напомним – в то время «народный

А. ГЕГАМЯН

премьер» был категорически против вступления Армении в Евразийский экономический союз. Естественно, как поборник членства в ЕАЭС, я выступал в Национальном Собрании, а до этого – в соответствующем комитете. Искажая содержание моих выступлений, Пашинян пытался перевести «обсуждение» в иное поле, делая совершенно непозволительные сравнения. Я объяснил ему, что это неверный путь. Думаю, понял...

А.Т. – А Вы только с парламентской трибуны объяснили или продолжали в коридорах?..

А. Г. – В коридорах объяснил ...

А.Т. – В коридорах?

А. Г. – Какая разница? Главное, разъяснительная работа была проведена.

А.Т. – А с трибуны не могли объяснить?

А. Г. – Повторяю еще раз – не это сегодня главное.

А.Т. – Хочу понять: эта тема уже закрыта?

А. Г. – Эта тема и не открывалась.

А.Т. – Так есть напряженность или нет?

А. Г. – Повторяю: эта тема и не открывалась. Он допустил ошибку – ему её объяснили, чтобы она не повторилась. Следующий вопрос?

А.Т. – Следующий вопрос. Вы принимаете, что в стране есть определенная напряженность? Меня интересует Ваше мнение, Ваше впечатление: какой осадок все это оставило у нынешних властей, каково их отношение к Арташесу Гегамяну? Или Вы этого не замечаете?

А. Г. – Отношение нынешних властей к моей личности меня не интересует вообще. Меня интересует отношение тех людей и тех сил, к которым я испытываю уважение. Но меня не может не беспокоить то, что некомпетентные, неподготовленные – во всех смыслах этого слова, неадекватные личности в нынешней весьма сложной ситуации взяли на себя руководство страной и ведут ее к краху – говорю без всякого преувеличения.

А.Т. – Смотрите, многих, в том числе главу нынешней власти Никола Пашиняна, а также оппозиционных деятелей, особенно активно проявивших себя после 2008 года, обвиняют в том, что Сержу Саргсяну удалось сделать их «клиентами» его – действующего президента, и, повторю, обвиняют в том числе и Никола Пашиняна. Вправе ли они утверждать такое?

А. Г. – Вот так, три года не появлялся в эфире и теперь вынужден в этом самом эфире комментировать сплетни ...

А.Т. – Это на уровне сплетен?

А. Г. – А как же! Начнешь комментировать сплетни, люди подумают – правильно и делали, что не давали эфира. Страну теряем, и это более чем очевидно, ибо имеем неадекватного премьера, который может, к

примеру, взять и заявить (как 12 декабря на заседании Правительства), что вся государственная система противится «революции». Это ложь двойная, тройная. Вот ложь первая: в апреле – мае 2018 года никакой революции не было. Был переворот. Переворот, составляющие которого даны в известном труде Джина Шарпа «От диктатуры к демократии. 198 методов ненасильственных действий». 43 из этих методов были применены в Армении. В 1960 – 70-х годах в Ереване был известен всего один гомосексуалист, звали его Гургенчик. Один – во всем городе! Он на улицу боялся выходить! А теперь все извратилось настолько, что ...

А.Т. – Времена, нравы изменились, господин Гегамян ...

А. Г. – А теперь все извратилось настолько, что гомосексуалисты, представители ЛГБТ-сообщества врываются и захватывают отделение полиции. Вот это и подобные из ряда вон выходящие явления, в конце концов, и создают теоретические основы и предпосылки, ведущие к краху государств.

А.Т. – Можем ли мы сказать, что Арташес Гегамян в последние годы был другом власти? То есть если бы Вы не были другом, то не вошли бы в первую десятку списка кандидатов в депутаты?

А. Г. – Конечно, можем сказать. А что, может, что-то изменилось? Да, были ошибки, и самую серьезную оценку ошибок дал Серж Саргсян. И я со своей стороны дал свою оценку, особенно в плане экономической политики. Уверяю вас, внешняя политика была очень, очень правильной, сбалансированной. Свидетельством томуто, что даже Андраник Мигранян – опытный политолог, многоопытный эксперт по геополитике, причем настолько, что в свое время был направлен из России на работу в США в качестве главы нью-йоркского представительства Института демократии и сотрудничества при Министерстве иностранных дел РФ, высоко оценил внешнюю политику Армении.

А.Т. – Не забывайте, что он близкий друг Эдварда Налбандяна и никогда не упускает случая уверять, что проводилась блестящая внешняя политика.

А. Г. – И ведь правду говорит, если он его друг ...

А.Т. – Да, но, с другой стороны, помните, когда господин Мнацаканян во время интервью сказал о принципе «и – и», стали иронизировать – мол, так не бывает, на двух лошадях не усидишь, смотрите, что случилось с тем, кто хотел оседлать двух лошадей. Не в такой ли ситуации оказалась вся прежняя власть? Обеими ногами ...

А. Г. – Все дело в том, насколько профессионален тот, кто седлает двух лошадей. Он может и на трех усидеть, даже встать на них. Но если ...

А.Т. – Но «если» – представляете, что будет?

А. Г. – Но если у тебя напрочь отсутствуют элементарные теорети-

А. ГЕГАМЯН

ческие познания, то тебе, естественно, и осла доверить нельзя, не то что двух лошадей ...

А.Т. – Я вот что хочу сказать: разве прежняя власть не завязла в этом принципе «и – и», оседлав двух лошадей? В каком-то смысле, например, наш друг Россия после смены власти, не медля ни минуты, сразу же поздравила. Не означает ли это, что «и – и» было не так уж впечатляюще для дружественной нам страны, поспешившей поздравить?

А. Г. – И Роберт Кочарян, и Серж Саргсян могли допустить множество разных ошибок, но в одном вопросе они единодушны: они не предприняли ни одного шага, который поставил бы под удар безопасность Арцаха, государственность Арцаха. Это аксиоматичная истина. Судить о политиках столь высокого уровня можно только в том случае, если ты сам владеешь той информацией, которой владеют они. Вернемся немного назад в прошлое: если помните, в парламентских выборах 2017 года участвовал и АНК (Армянский национальный конгресс). И его программа внешней политики, вернее – программа, связанная с будущим Арцаха, в самом худшем смысле диаметрально отличалась от программ всех партий и блоков, участвовавших в выборах. И в результате ...

А.Т. – Позиция Левона Тер-Петросяна известна.

А. Г. – Вот! Вы совершенно правы. И в результате они получили полтора процента голосов избирателей. И это дало Сержу Саргсяну право сказать: вот видите, то, что вы хотите навязать Армении, в лучшем случае получит поддержку лишь полутора процентов избирателей.

А.Т. – Когда предстояло подписать договор об «Искандерах», Никол Пашинян резко критиковал его, говорил – нашу идентичность русские отбирают по зернышку. Что это означает – они потом придут, на месте посмотрят, обмозгуют, что происходит ...

А. Г. – Это означает, что этот человек абсолютно не понимает, о чем говорит.

А.Т. – Потом выразил другое мнение. Сказал, что да ...

А. Г. – Потом они подучились, восполнили пробел в знаниях, немного им объяснили со стороны, дали понять, что система «Искандер» – это тот щит, который отрезвит не только Азербайджан, но и стоящую за ним Турцию.

А.Т. – И Вас тоже он обвинил – мол, лучше уж Вам говорить о ленинизме, марксизме...

А. Г. – И это было отнюдь не случайно ...

А.Т. – Идите, мол, говорите о ленинизме, марксизме или же ...

А. Г. – Он сделал мне большой комплимент, он дал нам понять, что и в этом он вообще ничего не смыслит. Это раз. Второе ...

А.Т. – Припомнил Карс, Ардаган... сказал, теперь не понимаю, Вы – последователь марксизма-ленинизма или «Дашнакцутюн»?

А. Г. – Знаете, это был большой комплимент, означающий, что он хотя бы краем уха слышал, что существует такое учение – марксизм-ленинизм. Но, естественно, понятия не имеет, что существуют Милтон Фридман, Джозеф Стиглиц, Иммануил Валлерстайн, Ги Дебор ...

А.Т. – *Я не закончила предыдущий вопрос... Вы говорили, есть эти и другие тезисы, применялись те и другие методы, и в итоге сумели совершить в Армении революцию.*

А. Г. – Не было революции, был переворот.

А.Т. – *Переворот. Я повторяю Ваши слова: совершили переворот. Я не закончила свой вопрос: Вы были другом власти – Вы были с властью, в списках власти (в десятке первых)... но ведь все это, без сомнения, сложилось не за час, не за день, и даже не за год... Так если власть была столь мудра, и к тому же с ней были Вы, что же Вы перед ними распахнули все двери, раскрыли все ворота – почему все это произошло? Вы ведь утверждаете: я писал, я подсказывал – зло наступает...*

А. Г. – Ваш вопрос вполне уместен. Мудрость руководства проявилась именно в том, что никому не препятствовали, не допустили, чтобы они пришли к власти ценой крови.

А.Т. – Пусть...

А. Г. – Минуточку, Вы задали вопрос, дайте ответить на него до конца.

А.Т. – *Господин Гегамян, это ...*

А. Г. – Нет...

А.Т. – *Переворот – это понятно, а до этого ...*

А. Г. – Вы же вопрос задали ...

А.Т. – *Ладно. Говорите.*

А. Г. – Не остановили, не применили предусмотренные законом методы, чтобы он пришел к власти, и потом тоже – чтобы набрал в Национальном Собрании 70 процентов и теперь продолжал говорить (как утверждал в своей известной статье), что он сторонник сдачи районов, а для Нагорного Карабаха, согласен, совсем как Левон Тер-Петросян, на широкую автономию. Так пусть делает! Но нет, он пришел, посмотрел и понял, сделать это не может. Но у тебя же 70 процентов! Так будь добр, тяни свою линию до конца – пусть Нагорный Карабах станет стороной переговоров.

У тебя 70 процентов голосов! И вместо того, чтобы всех «по асфальту размазывать», положи перед собой книгу, почитай, восполни эту зияющую бездну недостающих наук, знаний об управлении государством ... чтоб не повторилось то, что случилось 12 декабря на заседании Правительства, когда сформированный тобой же государственный аппарат, руководителям которого ты пару месяцев назад удвоил зарплату, сам же и назвал контрреволюционерами, врагами народа. Конечно, все

это делается с одной целью: он дорвался и взялся руководить областью, в которой ровным счетом ничего не смыслит. Если бы он хоть что-нибудь понимал, то не сказал бы такого вздора. Если хочешь, чтобы государственная система работала, поставь перед этой системой ясную задачу. А между тем самый большой вред наносишь ты сам – взявшись быть премьером, будучи некомпетентным, неадекватным.

А.Т. – Арцахская тема. Прозвучали опасные заявления, да? Или нет? Или прочитав 7 пунктов, представленных после встречи Мнацаканян – Мамедъяров в Братиславе, многие выдохнули – дескать, хорошо, что вернулись к позиции Сержа Саргсяна. Вы согласны с этим? Не видите ли Вы опасности в последнем интервью министра иностранных дел, где он говорил о возвращении беженцев? Хотя, впрочем, наше Министерство иностранных дел отреагировало.

А. Г. – Пашинян сказал: Арцах – это Армения, и все! Это тоже политика. Эта политика зиждется на том, чтобы непременно прекратить деятельность института сопредседателей Минской группы, а ведь альтернатива этому – война. То есть ...

А.Т. – Это была запланированная вещь или просто небрежность, а может – неподготовленность? Что это было, по-Вашему?

А. Г. – Значит, так. На мой взгляд, Никол Пашинян, кроме чисто физиологических вопросов (впрочем, у меня и здесь есть некоторые сомнения), управляется теми силами, которые и привели его к власти.

А.Т. – Но когда Мамедъяров упоминал о «плане Лаврова», если не ошибаюсь ... этот план разрабатывался не вчера и не сегодня, при Николе Пашиняне. Этой истории примерно три-три с половиной года. То есть план разрабатывался намного раньше. И сегодня, упоминая эти пункты, вперед выдвигается Россия. Многие эксперты считают его совместным планом, разработанным Россией и Азербайджаном.

А. Г. – Отнюдь. Это резюме непосвященных. Любой план по урегулированию, который сегодня имеет место быть на столе переговоров, это производное основополагающих Мадридских принципов. В Мадридских принципах (опубликованы в прессе 18 марта 2018г.) есть три стержневых вопроса: неприменение силы и угрозы применения силы, территориальная целостность и самоопределение народов.

А.Т. – На основе принципа равных прав и самоопределения народов.

А. Г. – Совершенно верно. Вы привели точное определение из Хельсинкского Заключительного акта (1975 г.)

А.Т. – В таком случае – что же такое «план Лаврова»?

А. Г. – «План Лаврова», так или иначе должен быть только и только в рамках упомянутых мной вопросов. Нюансы, каковые в них имеются, суть задача переговорщиков. Не будем перегружать слушателей терми-

нами. Проблема одна: Армения будет вести переговоры в рамках любого плана, в результате которого Арцах никогда не будет частью Азербайджана – и все.

А.Т. – Арцах никогда не будет...

А. Г. – Разумеется, Арцах ... скорее Азербайджан войдет в состав Армении. А Арцах никогда не станет частью Азербайджана. Остальное – это уже дипломатические нюансы, абсолютно никому ничего не дающие. Я имею в виду широкую общественность. Что бы ни было, это и есть наша сверхзадача.

А.Т. – То есть Вы не согласны, что эти 7 пунктов приближают к временам Сержа Саргсяна ... Те же республиканцы тоже приветствовали, сказали – да.

А. Г. – Каждый дает свои оценки соответственно своим представлениям. Приветствовали – еще не значит согласны.

А.Т. – Ваши наблюдения относительно выборов в Арцахе. Чего Вы от них ждете? Предопределено ли что-либо? И насколько Вы приветствуете поведение нынешней власти Арцаха? К примеру, состоялась встреча, на которой не было одного из кандидатов. Надо ли было бойкотировать? Ведь не было Виталия Баласаняна ...

А. Г. – Уважаемая Анжела. Прежде всего премьер-министр не встретился с двумя кандидатами – Виталием Баласаняном и одной женщиной-кандидатом. Пользуясь случаем, благодарю премьера, что он не встретился с Виталием Баласаняном, ибо ничего более компрометирующего для Виталия Баласаняна не могло бы быть. Почему говорю столь уверенно? В ближайшие месяцы все в этом убедятся.

А какого президента я хотел бы видеть? Во-первых, скажу с самого начала: ко всем кандидатам отношусь с уважением. Однако в сложившейся ситуации, когда мы слышим столь взаимоисключающие заявления и воинствующие призывы от министра обороны Азербайджана, утверждающего, что азербайджанская армия готова хоть завтра начать военные действия и ждёт только политического решения – в такой ситуации востребован тот, кто с самого начала и до конца освободительной войны проявлял героизм. Среди действующих ... извините, имеющихся в перспективе кандидатов лишь генерал-майор Виталий Баласанян – Герой Арцаха.

А.Т. – Вы представляете себе, два государства – Арцах и Армения, и Виталий Баласанян избирается там президентом ... заявления, которые прозвучали со стороны Никола Пашиняна в адрес Виталия Баласаняна, и ответные заявления Виталия Баласаняна ... Как Вы представляете себе, в конце концов, их сотрудничество?

А. Г. – Очень хорошо.

А.Т. – Как это – очень хорошо?

А. ГЕГАМЯН

А. Г. – Скажу. Своим последним заявлением Никол Пашинян фактически подготовил почву ...

А. Т. – *О каком заявлении речь?*

А. Г. – Речь о выступлении 12 декабря о том, что вся государственная система противится реформам премьер-министра, революции.

А. Т. – *Связь?*

А. Г. – Связь? Скажу. Он подготовил почву к тому, что завтра-послезавтра в вопросе Арцаха он не сможет исполнять указания тех сил, ради чего они и посадили его в кресло премьера. А не сможет, естественно, потому, что народ не поддержит его. Он встанет в позу обиженного и подаст в отставку, аргументировав это тем, к чему он и готовил почву, и как подсказывали ему суфлеры, провозгласив: народ, люди, решаете вы, я всего лишь один из вас. Один плюс один, плюс один и так далее, и так далее. Теперь уже народ, разумеется, не поддержит то, чего желают серьезнейшие геополитические силы, стоящие за Джорджем Соросом.

А. Т. – *Значит, будет мобилизация. Вы полагаете, в этом вопросе будет мобилизация и он подаст в отставку?*

А. Г. – Вы совершенно правы, потому что...

А. Т. – *А если этого не произойдет, господин Гегамян ...*

А. Г. – Минуточку ...

А. Т. – *... и там выберут Виталия Баласаняна.*

А. Г. – Скажу. Значит так, это случится непременно, потому что центры силы мировой политики уже торопятся. Им как вода и воздух нужно, чтобы контролируемая арцахскими вооруженными силами зона, в частности Зангелан, Джебраил, Физули (это 105-километровая граница с Ираном), контролировалась, соответственно, американцами – под эгидой НАТО. В этом случае Исламская Республика Иран, естественно, закроет границу с Арменией, а в Грузии «вдруг» взорвется еще один мост – какой-нибудь уникальный мост, и Армения задохнется в блокаде. Вот почему я так уверенно говорю, что время уже поджигает эти силы – по той простой причине, что начинается второй этап расшатывания, дестабилизации ситуации в Иране.

А. Т. – *Как Вы оцениваете армяно-российские отношения: действительно ли есть это влияние на Армению, когда друг и товарищ Владимира Путина остается под арестом? И вообще, влияет ли это на отношения или же русские своей хитростью хотят, может быть, получить что-то от сегодняшних властей?*

А. Г. – Уважаемая Анжела, раз уж он говорит о дружбе и утверждает, что Владимир Путин его друг, если он действительно его друг, то почему же человека, который отличился самыми вульгарными высказываниями в адрес Владимира Путина и сжег российский флаг, он до сих пор дер-

жит на посту секретаря Совета безопасности? Они же там не столь наивные. Что же касается российско-армянских отношений ...

А.Т. – Наивно-наивно так приветствуют, говорят ...

А. Г. – ... минуточку, приветствуя, они показывают глубокое уважение Российской Федерации и лично Владимира Путина к Армении.

А.Т. – Это как прокомментировать, вопрос только в комментариях.

А. Г. – Нет, нет!

А.Т. – Ну, теперь ...

А. Г. – Нет! Я не раз говорил об этом. И не только говорил, но и на деле доказал: Армения первое государство, которое они снабдили «искандерами» – на тот момент сверхмощным и сверхсовременным вооружением. Если на каждой пограничной заставе Армении будет реять всего лишь один российский флаг, то даже сто Азербайджанов и Турция в придачу ничего не смогут сделать.

А.Т. – Могут только на пару часов запоздать или продолжать продавать оружие ...

А. Г. – Вовсе нет. Этого не будет. Никогда. Другое дело, что на этом продолжают спекулировать. На сегодняшний день весь Арабский Восток на 70–78 процентов снабжается Соединёнными Штатами Америки – американским оружием. Израиль – ближайший союзник Соединённых Штатов на Ближнем Востоке, да и вообще в мире. А вы когда-нибудь слышали, чтобы Бениамин Нетаньяху вдруг встал в позу обиженного и сказал бы: Джордж (как его звали-то), да – Дональд Иванович Трамп, что же ты, друг мой, оружие продаешь Арабскому Востоку?

А.Т. – Недавно заговорил Рубен Айрапетян. Как Вы оцениваете его выход на публику?

А. Г. – Я с уважением отношусь к Рубену Айрапетяну. Равно как и испытываю уважение к родителям Хачатура Сукиасяна – Альберту Сукиасяну (Альберту Азизовичу, как мы его называли) и тикин Анжик. И, оценивая эту ситуацию, я, естественно, чувствую моральную ответственность перед памятью Альберта Азизовича и тикин Анжик и за взаимное уважение в наших отношениях с Рубеном Айрапетяном. Это тесто еще много воды заберет и, в конце концов, приведет к тому, что два вполне самостоятельных предпринимателя, состоявшихся бизнесмена столкнутся друг с другом, с обеих сторон вовлекутся разные силы, а иные негодяи будут следить исподтишка, злорадствовать и смеяться, глядя, как два ереванца расправляются друг с другом. Я думаю, что непременно нужно ...

А.Т. – Вы это предвидите? Именно такое?

А. Г. – Я думаю, непременно нужно – будь то втроем, вчетвером, впятером ... обязательно нужно собраться и непублично, между собой, решить этот вопрос.

А. ГЕГАМЯН

А.Т. – Говорят, так было в прошлом. Сейчас существует закон. Именно по закону и должно все решиться. Во времена Никола Пашиняна все – любой вопрос – решается по закону.

А. Г. – О каком именно законе идет речь?

А.Т. – Ну, не знаю, по какому ... по тому закону, что ...

А. Г. – ... это по тому закону, когда де-факто глава государства говорит – окружите суды, окружите Конституционный суд Республики Армения ... об этом законе идет речь?

А.Т. – Имеем то, что имеем, господин Гегамян. Мы пока руководствуемся этими законами.

А. Г. – Поэтому я, узнав ...

А.Т. – Вы говорите – пускай соберутся семьи, поговорят, или кто-то

...

А. Г. – Нет, они оба – вполне состоявшиеся мужчины. Сами встретятся, поговорят и найдут прекрасное решение. Главное, чтоб со стороны не мешали ...

А.Т. – Опасную вещь Вы сказали.

А. Г. – Я сказал опасную вещь, чтоб отрезвить их, пусть придут в себя. Мне больно за них обоих, так что я встану между ними, помогу, уговорю, скажу – знаете, ребята, не разыгрывайте чужую игру. Это же чужая игра ...

А.Т. – Чужая игра или вопрос собственности?

А. Г. – Собственности?

А.Т. – Человек утверждает, что его лишили собственности ...

А. Г. – А он что?..

А.Т. – А он говорит – я расплатился деньгами ...

А. Г. – Минуточку. Более того, он говорит: то, за что я заплатил, я купил у государства, пожалуйста – отдай и возьми обратно.

А.Т. – Но этого государства, этой власти ...

А. Г. – Давайте, не углубляться в их спор ...

А.Т. – Я о законе хочу сказать: он говорит, что в свое время у него незаконно отобрали ...

А. Г. – Не работает закон?

А.Т. – Он правду говорит, что незаконно отобрали?

А. Г. – Не работает закон? Я не...

А.Т. – Я о прошлом говорю, господин Гегамян.

А. Г. – Я скажу вам, что я Рубену Айрапетяну не ...

А.Т. – Нет, я о Хачатуре Сукиасяне говорю. Говорит, в свое время у меня незаконно отобрали, и я не о моем ...

А. Г. – Я не адвокат ни Рубену Айрапетяну, ни Хачатуру Сукиасяну

...

А.Т. – Дело не в адвокате, я о законе говорю ...

А. Г. – Я могу сказать только одно, чтобы закончить этот разговор. Несколько лет тому назад скончался наш Альберт Сукиасян – светлой памяти Або. Естественно, я был на панихиде. Был и Рубен Айрапетян. Встретил нас их кум – Вардгес Варданян. Ереванцы знают – Конди Вардгес, личность выдающаяся. Обнялись, расцеловались, поговорили о том о сем. Я и сказал: Вардгес джан, ты близок с семьей Рубена? Мы все близкие друзья – Або, папа Рубо, я.

А. Т. – *Дальше, дальше ...*

А. Г. – А дальше то, что ...

А. Т. – *Но этот человек говорит, что у него отобрали ...*

А. Г. – ... а дальше то, что есть святое, и его нужно чтить.

А. Т. – *Он говорит, святое – это моя собственность. У меня собственность отобрали.*

А. Г. – Анжела, вы меня на «разборку» позвали, их отношения выяснять?

А. Т. – *Это не «разборка», я о законе говорю.*

А. Г. – Это не тот вопрос. Армения на пороге краха, а мы спор двух хороших людей разбираем. Закона не существует. Если бы он существовал, премьер-министр страны не сказал бы «окружайте суды» и ...

А. Т. – *Они говорят, если бы и в прежние времена существовал закон, не отобрали бы...*

А. Г. – Меня не интересует, кто что говорит, я высказал свое мнение.

А. Т. – *Вы согласны, что если бы в прежние времена существовал закон, у них не отобрали бы все?*

А. Г. – Говорю еще раз: о том, что «отобрали – не отобрали», говорить сейчас, задним числом, не нужно. Пусть бы в свое время обратились в суд, не удовлетворил бы суд – обратились бы в Апелляционный суд, не удовлетворил бы Апелляционный – в Европейский суд по правам человека обратились бы ...

А. Т. – *Очень хорошо. Смотрите, господин Гегамян, сейчас Вы говорите, пусть посидят, поговорят... не знаю – третий человек, четвертый... или же – солидные люди, сами поймут, что происходит. Потому что Вы видите опасность, говорите – будут столкновения?*

А. Г. – Да, я вижу такую опасность и скажу, в каком плане. Все подобного типа отношения никогда ни к чему хорошему не приводят. Внутри страны, причем в ситуации, когда одного Героя Арцаха судят, другого Героя Арцаха держат под арестом, а с третьим Героем Арцаха в лице Виталия Баласаняна пытаются говорить на языке демаршей – если в этой ситуации, среди этих людей, этих ереванцев, нормальных людей, среди «духовитых» парней случится столкновение ...

А. Т. – *Не имеет значения, откуда они. Откуда бы ни были ...*

А. ГЕГАМЯН

А. Г. – Нет, нет, имеет большое значение! За каждым из них стоят сотни людей.

А.Т. – *Ах вот что Вы имеете в виду.*

А. Г. – ... если будет и это столкновение, то страна ввергнется в хаос.

А.Т. – *Явно.*

А. Г. – А этот хаос станет щедрым слоем бальзама на душу азербайджанцев и турок.

А.Т. – *Ага. Вот Вы говорите – сядут, потолкуют... как это присуще прежним властям! А ведь эти нравы, законы, пути решения вопроса, собственно, и были отвергнуты народом, который сказал всему этому «давай, до свидания». А теперь, когда Вы предлагаете этот или тот путь, не повторяем ли мы то, что уже было?*

А. Г. – Относительно конкретного случая и конкретных людей я свое мнение сказал... Добавлю только: все это спровоцировал лично Никол Пашинян.

А.Т. – *Почему?*

А. Г. – По одной простой причине: если он дружит с Хачатуром Сукиасяном (а он годами дружил, не враждовал, во всяком случае) и если он искренен в своих утверждениях – дескать, ну все, дальше будет верховенствовать закон... то просто невозможно, чтобы у него не было информации о том, что когда-то этот завод был отнят у Хачатура Сукиасяна незаконно. Он должен был сам начать судебное дело, и более того – на месте пресечь любое вмешательство со стороны, в том числе и прежнего владельца. Потому что это расценивалось бы как давление на суд. И поскольку он этого не сделал, значит – спровоцировал. И теперь ни Рубен, ни Хачик не должны (прошу прощения) попасть в эту ловушку. Это недостойно ни пройденного ими пути, ни их имиджа настоящих ереванцев, ни того, что за каждым из них стоят сотни людей, которые им верят и доверяют.

А.Т. – *То есть, господин Гегамян, можем ли мы сказать так: если семья Сукиасян ждет законного решения вопроса, то это пустые ожидания, ибо при нынешней власти вопрос не решится?*

А. Г. – Я утверждаю следующее: это спровоцировал Никол Пашинян.

А.Т. – *Ну вот, следовательно ...*

А. Г. – А вот решится или не решится, мы с вами станем тому свидетелями, не будем заниматься прогнозами.

А.Т. – *Очень хорошо. И последний вопрос. Вы об этом частично говорили, но, к сожалению, у нас нет времени, я хотела бы более полно обсудить эту тему: на заседании Правительства 12 декабря, как Вы упомянули, премьер-министр говорил о серьезных системных проблемах,*

которые Вы, будучи специалистом, проанализировали. Но есть мнение, о котором говорят даже эксперты: вот увидите, в октябре-ноябре, когда премьер-министр убедится в провале, он будет говорить, что он так хотел. Я сделал все, но члены моего правительства оказались ни на что не годны, или система работает и тем самым скажет людям, чтобы подождали еще, я не знаю, еще четыре месяца, пять месяцев, когда он наведет порядок и механизм начнет работать. Не так?

А. Г. – Значит, так. Все дело в том, что Никол Пашинян прекрасно понимает свою несостоятельность. Теперь он должен уйти – красиво уйти. В противном случае через несколько месяцев ему придется искать нового Чало, снова закинуть рюкзак за спину и опять отправиться по городам и весям, но уже с совершенно иной миссией. Этот человек сказал, что у него судьба как у Христа. Он же сказа́л? Он также сказал, что его ждет судьба Папы Римского.

А.Т. – И стало быть ...

А. Г. – Стало быть, ему придется пройти через великий путь искупления, полный лишений, чтобы люди говорили: он был прав, этот человек был готов к страданиям, ради идеи он пошел на невероятные лишения – добровольно отказался от государственной дачи, добровольно лишился самолета за 45 миллионов долларов, великолепных хором, один ремонт которых обошелся в 300 000 долларов ...

А.Т. – Ничего он не лишился ... да и куда пойдет, что станет делать?..

А. Г. – ... и так далее, и тому подобное... Этот человек только-только стал привыкать к роскоши. Теперь каждый прожитый на этом посту день для него – дар небес, потому что ... как бы это сказать, ну, если не говорить притчами, с его психологией нувориша (как у нас говорят – бирдан ага) страной не управляют. Нельзя, чтобы человеку, который никогда ничего не видел, вдруг ... все свалилось в руки. И это чувство ненасытности не обусловлено ни содержимым желудка, ни весовой категорией.

А.Т. – Раньше тоже говорили – не будьте ненасытными, не будьте алчными.

А. Г. – Ненасытность обусловлена недостатком или отсутствием знаний. Человек, мало-мальски обладающий какими-то знаниями и понимающий их удручающе низкий уровень, никогда не согласится стать премьер-министром этой страны в столь опасный период ее развития. Чтобы стать премьер-министром, нужно осознавать, по крайней мере, одну вещь – ответственность, которую ты берешь на себя.

А.Т. – Главное, что он народный, господин Гегамян. Он же сам говорит: я народный, избран народом и из народа.

А. Г. – Вот пусть как народный и действует. Пусть бы стал президентом или председателем Национального Собрания. Там он пустыми разговорами как-нибудь продержался бы. А тут ...

А. ГЕГАМЯН

А.Т. – Ага ...

А. Г. – Юлил бы как-нибудь, всех обманывал. Но вот проблема – там бы он не смог устраивать маски-шоу.

А.Т. – То есть Вы предлагаете ему встать на путь искупления ...

А. Г. – Я не предлагаю, я просто уверен, что это будет. Он придет к такому выводу. Вся проблема заключается в том, чтобы до того, как он придет к такому выводу, Республика Армения не понесла необратимых потерь и Республика Арцах не оказалась в водовороте опасных событий. Вот в чем проблема, а он ... он себя исчерпал.

А.Т. – Очень хорошо. А что Вы сейчас делаете? Возможно ли Ваше возвращение в активную политику, будут ли публичные выступления? Вы говорите, пишете ... а что еще?

А. Г. – Это не просто творчество, это рентген, это сканирование ситуации в нашей стране.

А.Т. – Так и продолжите или будете действовать более публично?

А. Г. – Пригласили на эфир через два с половиной года... хорошо, что хоть под конец дали говорить.

А.Т. – Это я не дала Вам говорить?!

А. Г. – Конечно, не дали. Столько всего хотелось сказать... Но я отвечаю за каждое сказанное слово, уверяю вас. Каждое мое слово – это приговор власти. Исполнительной власти. И поверьте, еще столько всего есть, о чем воздержусь говорить публично, чтобы это не стало оружием в руках азербайджанцев.

А.Т. – Хорошо. Получается, если бы прежнее руководство вовремя прочитало Ваши книги, набралось ума – оно не отдало бы власть?

А. Г. – Руководство было очень даже разумное, весь вопрос в том...

А.Т. – Почему так бесславно ушли?

А. Г. – ... весь вопрос в том, что, вероятно, в сложившейся геополитической ситуации и в свете событий, разворачивающихся вокруг Арцаха, Серж Саргсян принял наиболее оптимальное решение.

А.Т. – Очень хорошо. В самом деле, многое надо было бы сказать, много всего накопилось ... Надеюсь, что в ближайшее время встретимся еще, поговорим более подробно.

СКОЛАЧИВАЕМЫЙ АНТИРОССИЙСКИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛ В АРМЕНИИ НЕ ПРОЙДЁТ

Аннотация

Наблюдающаяся в последнее время чрезмерная активизация анти-российских сил в Армении, их безудержные нападки на убежденных приверженцев армяно-российского стратегического союза свидетельствуют о том, что планам заокеанских поводырей так называемой «бархатной революции» не суждено сбыться.

Близится к завершению 2019 год. Не скрою, уважаемый читатель, что в эти предновогодние дни трудно было настроиться на изложение все новых и новых фактов, свидетельствующих о непрекращающейся диверсии против основ армянского государства со стороны не только и не столько проплаченных Фондом Сороса и разного рода демократическими институтами из-за океана, сколько самими властями предержащими сегодняшней Армении, изнутри разрушающими страну. Уважаемый читатель вполне резонно может упрекнуть меня, с чего это я вдруг начал разъединять соросовских прихлебателей от действующих властей? Ведь по сути они были изначально вместе и стояли у истоков государственного переворота апреля – мая 2018 года в Армении, более того, были организаторами и главными действующими лицами в его совершении. Такое наблюдение, бесспорно, имеет право на существование. Но в сложившейся в настоящее время в Армении ситуации меня настораживает другое, а именно: видимо с реализацией далеко идущих планов сценаристов и финансистов государственного переворота действующие власти запаздывают. Надо полагать, что политическое судилище над первым президентом Нагорно-Карабахской Республики, вторым президентом Республики Армения (РА) Робертом Кочаряном, уголовное преследование третьего президента, Героя Арцаха Сержа Саргсяна, экс-министров обороны РА Микаела Арутюняна, Героя Арцаха Сейрана Оганяна, бывшего начальника Генштаба Министерства обороны РА Юрия Хачатурова, бывшего заместителя министра обороны РА Героя Арцаха Манвела Григоряна – это далеко не то, на что рассчитывали кукловоды нынешних властей. Не

говоря уже об откровенном политическом провале в отношении Героя Арцаха бывшего секретаря Совета безопасности Республики Арцах, генерал-майора Виталия Баласаняна (до физической расправы над ним руки не доходят). Атмосфера откровенной клеветы и лжи, которой насыщено информационное поле Армении в отношении героев Арцахского национально-освободительного движения, лишь частично способствует достижению поставленных целей. Денно и ночью проводимая информационная война постепенно подтачивает сознание молодого поколения, а тем более юношей призывного возраста, укореняя в них ложное, извращенное представление о героях Арцаха, о патриотизме, мужестве и самоотверженности. При этом сценаристы государственного переворота, то есть поднаторевшие на цветных революциях бессменные поводыри действующих властей Армении, на этом не останавливаются. Ими создаются образы новых кумиров, к примеру, из числа трансгендеров и разного рода извращенцев.

Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился. Так, из позорно нищенского государственного бюджета РА на 2019 год была выделена кругленькая сумма в 20 млн армянских драмов в помощь создателям фильма о Мелине Далузян – двукратной чемпионке Европы (2007, 2008), призере чемпионата мира (2009, 2010) по тяжелой атлетике. Казалось бы, что в этом плохого. Беда-то в другом. Создателей фильма интересует не дальнейшая ее (его) судьба. Им важно на примере сей особы показать, как тяжело в Армении живет сексуальным меньшинствам. Выставлять как нечто достойное возвеличивания не участие, к примеру, в героическом подвиге армянских воинов в ходе четырехдневной Апрельской (2016 г.) войны, навязанной Азербайджаном Республике Арцах, а «жизненный подвиг» поменявшего пол некоего (ей) трансгендера в первом ЛГБТ-форуме, организованном Pink Armenia в Армении аж в 2015 году. И создателям фильма вовсе неважно, что 22 декабря 2018 года пресс-служба IWF опубликовала результаты перепроверки допинг-пробы спортсменки, взятой на Олимпиаде 2012 года, где был обнаружен запрещенный препарат туринабол и 10 мая МОК дисквалифицировал спортсменку. Дело и не в том, что «народный премьер» Армении Никол Пашинян заявил: «Мелине Далузян (которая нынче зовется Мел) под моей личной защитой». Другой вопрос, что ни один самодостаточный армянин не захотел бы оказаться в ситуации, когда он «под личной защитой» самого Никола Воваевича, себя любимого.

Посудите сами, уважаемый читатель, в условиях, когда, как минимум, каждый четвертый гражданин Армении находится за чертой бедности, когда тысячи и тысячи наших сограждан в поисках источников существования вынуждены покидать свои родные очаги, могилы своих предков в Армении, вдруг под особой защитой Никола Воваевича оказываются

ся разного рода трансгендеры и гомосексуалисты, про которых снимают фильмы, а вовсе не крайне нуждающиеся в помощи правительства РА граждане Армении. «Сегодня он (имеется в виду поменявшая пол Мелине Далузян. – А. Г.) сбежал и не хочет возвращаться (в Армению. – А. Г.), потому что видит, что происходит. Опять каждый день режут его тупым ножом – начинают с этого каждый день и этим же заканчивают. И я говорю – правильно делали, что профинансировали фильм, я доволен нашим министерством культуры. Да здравствуют они!».

Здесь, конечно, следует и с положительной стороны оценивать слова «народного премьера», а именно: сказанное им свидетельствует о том, что Никол Воваевич человек благодарный и не забыл, что активисты ЛГБТ-сообщества Армении были в авангарде «бойцов» государственного переворота. Умиляет другое, галактический масштаб дерзаний «народного премьера», который, видимо, не до конца доверяя правительству Нидерландов, где уже четыре года живет Мелине-Мел, взялся защищать его (ее) и в Амстердаме. Словом, знай наших, скоро Никол Воваевич уж наверняка возьмет под свою опеку трансгендеров и прочих гомосексуалистов с улицы «Красных фонариков» нидерландской столицы. Чтобы завершить эту тему, приведу выдержку из интервью известного режиссера-мультипликатора, заслуженного деятеля культуры Армении Давида Саакянца информагентству Pastinfo: «Для меня это неприемлемо. Считаю, что есть намного более важные исторические герои, о которых можно рассказать, в том числе в спорте есть больше достижений, чем смена пола ... Наш фильм об участии царя Вараздата (374–378 гг. н. э.) в Олимпийских играх (чемпион 291-й Олимпиады по боксу, которая состоялась в Древней Греции в 385 г. нашей эры. – А. Г.) получал финансирование 4 года, однако в этом году нам отказали. Ничего странного, пришло время новых героев: отныне новыми героями являются не Вараздат или другие исторические личности, а Мелине. Я выражаю свое отношение не к личности, а к факту, из-за чего вышел из Союза кинематографистов».

Минувшие дни декабря запомнятся и другим, не менее тревожным проявлением неадекватности занимаемой должности «народного премьера». Так, 12 декабря 2019 г. в ходе заседания правительства Н. Пашинян заявил о том, что государственный аппарат Армении противодействует революции. Несколько подробнее остановлюсь на некоторых подробностях с этого заседания правительства РА.

Итак, в ходе обсуждений, состоявшихся на этом заседании, Н. Пашинян затронул текущие вопросы государственного управления. «Сегодня у нас нет способной нормально функционировать системы государственного управления. ... Возможно ли сегодня получить в Армении нормальную информацию о нашем экономическом росте и текущем

состоянии экономики? Нет, невозможно. Например, я не могу получить нужную мне информацию. Возможно ли получить оценку наших государственных органов, которые будут более или менее близкие друг другу, относительно нашей экономической ситуации, потенциала нашей экономики, нашего экономического роста? Следовательно, почему же мы работаем так? Потому что единственный способ работать – это делать политический акцент и подталкивать государственную систему к тому, чтобы пошли и решили какую-либо проблему», – заявил 12 декабря т. г. на заседании правительства Никол Воваевич.

Услышав такое в прямой интернет-трансляции с заседания правительства, я облегченно вздохнул, наивно предположив, что далее Никол Воваевич, признав свою полную неадекватность в вопросах государственного управления, заявит о своей отставке. Ведь по сути «народный премьер» признается в том, что решения, принимаемые правительством РА, составлены настолько непрофессионально, что на практике их выполнение невозможно проконтролировать, это с одной стороны. С другой стороны, становится очевидно, что руководящий состав министерств и других подотчетных правительству государственных учреждений работают до того непрофессионально, что абсолютно не обладают инструментарием оценки своей деятельности или, выражаясь словами «народного премьера», «относительно нашей экономической ситуации, потенциала нашей экономики, нашего экономического роста».

Более того, мне показалось, что за сим признанием «народного премьера» последует его раскаяние за то, что в столь судьбоносное для Армении и Арцаха время он взялся руководить экономикой страны, которая вот уже 25 лет после перемирия 1995 года оказалась в состоянии необъявленной войны со стороны Азербайджана. В этой связи в моем подсознании пробудилось и объяснение тому, почему Никол Воваевич в одном из своих выступлений уподобил себя не с кем-нибудь, а с Всевышним, Господом Богом нашим Иисусом Христом (да простит меня Господь за мое кощунство, вынужденно поставившего Его Светлое имя рядом с именем Никола Воваевича). Мне, человеку вроде бы не наивному, показалось, что после вышеупомянутых слов Н. Пашинян начнет свой тяжкий путь раскаяния по городам и весям Армении в сопровождении верного ему Чало (дворняжки, прямого сподвижника нашего псевдореволюционера), все с тем же рюкзаком за плечами, который он нес на себе всю дорогу к власти. Правда, в своем новом, как мне кажется, неизбежном «скитании» он не останется в одиночестве. Во всяком случае его на новеньком тридцатитысячедолларовом Nissan'e, купленном на бюджетные деньги, будут сопровождать члены его семьи. Да и Чало не останется одинок, а будет бегать за хозяином в сопровождении многих десятков

(если не сотен) столь же бездомных собак, которые после «бархатной революции» заполонили улицы моего родного Еревана, представляя в ночное время серьезную опасность для жителей столицы.

Впрочем, похвалим этих четвероногих, тем более что есть за что: эти псы настолько шустры и бодры, что даже в ночное время легко передвигаются по городу, умело маневрируя сквозь многочисленные бугорки мусора, этой своеобразной достопримечательности столицы новой Армении. Словом, сопровождение новых скитаний экс-премьера будет еще не то. Увы, велико было мое разочарование, когда во всех провалах, являющихся неизбежными в силу его же, Никола Воваевича, некомпетентности, Н. Пашинян нашел виноватых на стороне. По его словам, всех результатов, всех экономических показателей и успехов (только ему одному известно, о каких успехах он говорит) правительство достигло в этом году вопреки системе государственному управлению и министерствам. «Не обижайтесь, но борьба с коррупцией в Армении тоже ведется вопреки государственного управления, потому что всей правоохранительной системе время от времени нужно говорить, что же произошло. И всегда найдется причина, всегда есть причина: проводится судебно-медицинская экспертиза (вы представляете, какая наглость со стороны правоохранителей сомневаться в том, о чем им поведал сам Никол Воваевич. Обнаглели до того, что подвергают судебно-медицинской экспертизе данное «народным премьером» поручение. – А. Г.), тот сбежал, другой хочет сбежать, третий не дает показаний (ну и неучи же эти правоохранители, что до сих пор не переняли опыт охранников иракской тюрьмы в Абу-Грейбе. – А. Г.) ... И давайте признаем, что вся государственная система сопротивляется революции (читай государственному перевороту. – А. Г.). И я сломаю это сопротивление, другого выхода нет, потому что народ Армении проголосовал лично за меня и мою политическую команду, чтобы в этой стране произошли изменения, а не для того, чтобы мы из-за разных причин постоянно кружили на месте. Хватит жить постоянно в этой лжи», – гневно заявил Н. Пашинян. Для полноты картины по части театра абсурда, в который превратил Никол Воваевич работу аппарата государственного управления, заметим, что месяцами ранее, прежде чем озвучите столь суровые оценки деятельности министерств, «народный премьер» своим тайным распоряжением почти удвоил зарплаты высокопоставленных государственных чиновников, то есть тех, о которых он сказал: «Все экономические показатели этого года достигаются вопреки государственной системе управления. Все успехи и достижения на сегодня – все на 100% делается вопреки системе управления».

Не менее примечательны были и высказывания Никола Воваевича, себя любимого, относительно тонкостей и наличия тормозов экономиче-

ского развития в понимании им же подобранных руководящих кадров исполнительной власти, которые в кабинете премьер-министра разоткровенничались с ним до такой степени, что «народный премьер» стал цитировать их: «Поговаривают, мол, из-за того, что перекрываете откаты [речь, конечно, не о многомиллионных пожертвованиях в армянской денежной единице в благотворительный фонд City of smile («Город улыбок») супруги «народного премьера». – А. Г.], в результате этого в этом году разразится экономический коллапс. Лучше, мол, чтобы капитальные расходы каким-то способом производились, деньги «крутились» бы и приносили хоть какой-то результат».

Такой вот высочайший интеллектуальный уровень дискуссий Никола Воваевича и его ближайших экономических советников. А большего ожидать и не следовало. Властям придерживающим глубоко безразличны совершенно новые подходы при оценке социально-экономической деятельности правительств, рекомендованных еще в январе 2018 года на Всемирном экономическом форуме в Давосе. Для них не существуют современные разработки, изложенные, к примеру, в трудах основателя и бессменного президента Всемирного экономического форума Клауса Мартина Шваба, в книгах «Четвертая промышленная революция» (2016 г.) и «Технологии Четвертой промышленной революции» (2018 г.). Или же откуда им знать о существовании особо актуальной для сегодняшней Армении книги Джозефа Стиглица «Цена неравенства. Чем расслоение общества грозит будущему» (2013 г.), в которой раскрывается вся подноготная тех процессов, при которых расслоение общества принимает угрожающие размеры. При этом, уважаемый читатель, было весьма символично, что 27 ноября 2019 г. Клаус Мартин Шваб на встрече с президентом России Владимиром Владимировичем Путиным подарил ему свою книгу «Четвертая промышленная революция».

Для Никола Воваевича – какая еще там четвертая промышленная революция или технологии этой революции, ведь у него на данном этапе есть проблемы куда поважнее, как-то: последовательные шаги по полному развалу судебной системы посредством принятия на заседании Национального Собрания РА политической командой Н. Пашиняна Законопроекта о социальных гарантиях судьям Конституционного суда в случае их досрочного выхода на пенсию. Примечательно, что этот закон, который противоречит сразу нескольким статьям действующей Конституции Республики Армения, уже окрестили как «Закон о легальном подкупе судей КС Армении» или «Закон о законной взятке судьям Конституционного суда». Принятие парламентом РА этого закона было архиважно для Никола Воваевича, когда после узурпации им исполнительной и законодательной властей Армении, получившей одобрение со

стороны разнокалиберных радетелей укрепления гражданского общества, защиты прав человека, он решительно взялся за слом системы конституционного правосудия. Для достижения этой цели ему было крайне важно подчинить себе выдерживающих его же, николаеваевское, давление членов Конституционного суда РА, чему и должен послужить принятый закон, конечно, в случае утверждения со стороны президента РА. Можно было более подробно раскрыть всю опасность сей разрушительной для армянской государственности затеи «народного премьера», но это тема отдельного анализа. Здесь же хотелось обратить внимание читателей на безудержную поспешность действий Н. Пашиняна, направленных на слом фундамента государства Республики Армения. В сложившихся условиях обращает на себя внимание на первый взгляд непосредственно не связанная с этим событием чрезмерная активность русофобов всех мастей.

В доказательство сказанного за примерами далеко ходить не приходится. Так, неделей ранее после продолжительного молчания подал признаки жизни крайне безынтесный с точки зрения журналистики президент Ереванского пресс-клуба Борис Навасардян. Ему, видите ли, не понравилась критика в адрес действующих властей со стороны российского политолога, профессора МГИМО Андраника Миграняна и вашего покорного слуги – Арташеса Гегамяна. Представляете, что Навасардяна возмутил факт критики «бархатной революции» и всех прочих благоглупостей, имевших место в Армении после государственного переворота Никола Воваевича, со стороны А. Миграняна и А. Гегамяна на недавно состоявшемся международном форуме в Армении, когда события 2018 года нами были определены не как революция, а как банальный государственный переворот. От себя замечу, что остаюсь при своем убеждении, что произошедшая в апреле – мае 2018 года смена власти в Армении, повторяюсь еще и еще раз, это банальный государственный переворот, преследующий вполне конкретные цели. В числе главных целей – создание благоприятных условий для начала Азербайджаном новой военной агрессии против Республики Арцах с последующим вводом в зону безопасности вдоль 105-километровой границы с Исламской Республикой Иран (ныне контролируемой Вооруженными силами Арцаха) миротворческого контингента НАТО. Турция давно готовится к такому сценарию, при этом мощно наращивая вооружение частей третьей пехотной армии, расквартированной в Нахичевани [напомним читателям, что сразу после установления Советской власти в Армении Советский Азербайджан Декларацией от 1 декабря 1920 года признал так называемые спорные (на самом деле бесспорно армянские) территории – Зангезур, Нахичевань и Нагорный Карабах – неотъемлемыми частями Советской Армении]. Беспрецедент-

ное наращивание турецких вооруженных сил в Нахичевани стало предметом тщательного исследования одного из идеологов Нагорно-карабахской национально-освободительной войны (1992–1994 гг.), незаурядной судьбы человека Зоря Гайковича Балаяна. Так вот нападки Бориса Навасардяна в мой адрес, которые были опубликованы в известном русофобском издании 1in.am, финансируемом из-за океана, и газете «Жаманак», именуемой стенгазетой соросовского фонда, с моей стороны были ожидаемы. Ведь мы так и не услышали от этого деятеля, выставляющего себя в роли защитника российско-армянских отношений, отповеди своим же воспитанницам, которые годом ранее организовали «многолюдный» митинг протеста у здания Посольства Российской Федерации в Республике Армения с требованием вывода 102-й Российской военной базы из Гюмри. Сборище, сопровождаемое разными антироссийскими репликами из уст присутствующих 15–20 участников сего митинга. Но весьма любопытно, что этот якобы спонтанный дешевый антироссийский шабаш освещали около 20 вооруженных видеокамерами журналистов из милых взору и сердцу властей «новой Армении», представителей масс-медиа, являющихся соросовскими стипендиатами, а попросту, на понятном для читателей языке – выкормыши дедушки Дьердя Шороша. Так вот сей новоявленный ангел-хранитель, стоящий на страже налаживающихся российско-армянских отношений, Борис Навасардян в дни антироссийского митинга у здания Посольства России в Ереване и прочие ему подобные промолчали в тряпочку. Наблюдая за подобной трансформацией двуликих армянских (условно) борзописцев, нет-нет да в сознание прокрадывается крамольная мысль – видимо в данном конкретном случае молчание если и не золото, то действо, щедро одашиваемое зелененькими дяди Сэма: как в 2018, так и в текущем году, как из рога изобилия, посыпались из Фонда Сороса на озаренные русофобством головы околожурналистских сект десятки тысяч долларов. Так, «Клуб общественной журналистики» 1 марта 2018 года получил из Фонда Сороса \$60 тысяч, или же ратный труд «Международной сети журналистов» 27 июля 2018 года Соросом был оценен на \$106 700 за фоторепортажи и прочую информационную гниль, когда после митинга протеста (повторюсь, от силы с двадцатью участниками) через все те же соросовские масс-медиа распространялись репортажи, появлялись многочисленные новостные колонки о митинге протеста у Посольства России.

Впрочем, следует признать, что в непоследовательности действий соросовских грантодателей упрекнуть трудно. К примеру, уже 28 февраля 2019 г. все тот же «Клуб общественной журналистики» получил новый грант на сумму \$60 тысяч, а вот общественная организация «Журналисты расследователи» (Investigative Journalists, NGO) в тот же

день получила грант на сумму \$139 966, предназначенный на расширение журналистских расследований, направленный на поддержку антикоррупционных усилий в стране. Я не берусь утверждать, что руководитель Ереванского пресс-клуба является прямым стипендиатом этих соросовских подачек, но то, что он косвенно содействует им, клевета на тех политиков, которые публично разоблачают нечистоплотность и ангажированность разного рода общественных организаций, щедро финансируемых из-за океана, разрушителей основ армянского государства, так это – непреложный факт. Примем, уважаемый читатель, эту информацию как неопровержимую данность. Однако утверждать, что этим нападки на убежденных сторонников армяно-российского стратегического союза кончились (других подобных примеров не счесть), было бы наивно. В последние дни уж очень активизировались публичные выступления по интернет-телевидению русофобов уже из преступного мира. Увы, уважаемый читатель, из преступного мира, я не оговорился. Так, совершенно недавно с нападками на Зория Гайковича Балаяна и на все того же «грешного» Арташеса Гегамяна выступил несостоявшийся убийца Аркадий Варданян, который меня и Зория Гайковича в прямом эфире интернет-телевидения назвал вассалами России, агентами Кремля, которые в угоду России подтачивают устои независимости Республики Армения, ввергая страну в колониальное иго.

Чтобы у читателей сложилось более полное представление о действующих в информационном поле политических соратниках «народного премьера» Никола Пашиняна, а Аркадий Варданян в ходе каждого из своих еженедельных выступлений по интернет-телевидению позиционирует себя именно таковым, как правило, заявляя о своей решительной поддержке Никола Воваевича во всех его действиях, продолжу представление читателям этого антигероя. Так, сия персона призывает Никола Воваевича быть более решительным в борьбе с коррупционерами и прочими нарушителями закона. А самое ценное, что во всех своих подобных лизоблюдских проявлениях он предлагает Николу Воваевичу смело надеяться на него, этакого бесстрашного рыцаря, поборника справедливости, а на деле банального преступника, представляемого ведущим интернет-телевидения не иначе, как политологом. Так кто же этот рыцарь духа, нескромно претендующий записаться в сподвижники Никола Воваевича, а самое главное – выяснить, по чьей указке он действует. Вот в чем вопрос. Помнится, 30 октября 2000 года Аркадий Варданян после пикета возле резиденции главы государства РА был приговорен к административному аресту, однако как гражданин иностранного государства (России) был выдворен из Армении, а в дальнейшем, распродав активы, со своим семейством некоторый период отсиделся, подальше от греха, в Испании.

Заметим, что сей обычный жулик со стажем, перенарядившийся в тогу политолога, в конце 80-х годов уже успел быть судимым и был в местах не столь отдаленных в Астраханской области. Там он, как еще неведомый для тех краев о существовании подобной категории особей, этакий Альфонс из Еревана, вскружил голову весьма авторитетной даме из правоохранительных органов, которая, как гласила молва весьма и весьма осведомленных людей из компетентных органов, приютила этого страдальца, забрав его в Москву. Дальше в годы правового беспредела в начале 90-х наш антигерой нажил себе в Москве состояние, расстался с покровительницей и жил вольготно, на широкую ногу, по-барски. Но в начале 2000 года к власти в России пришел Владимир Владимирович Путин, положивший конец царившей тогда в России правовой вакханалии. Вот именно в это же самое время его покровитель Борис Березовский откомандировал Аркадия Варданяна в Ереван для организации смуты, которую к тому времени уже отстраненный от государственной службы и находящийся в опале Борис Березовский взялся бы за пару-тройку дней утихомирить взбунтовавшихся армян, подтвердив тем самым новому российскому руководству миф о своей незаменимости. Однако этот номер не прошел. Не приходится сомневаться, что президент РА Роберт Седракович Кочарян был осведомлен об этом и вовсе неслучайно выслал его обратно в Россию. Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом – а откуда у меня такая информация? Ответ прост, будучи в те годы в оппозиции второму президенту РА Роберту Кочаряну, замечу, что внешнеполитическая ориентация партии «Национальное Единение» нацелена на углубление стратегического союза Армении и России, была незыблемой, поэтому мои друзья из России подсказали, что из себя представляет сей персонаж. Далее в 2009 году А. Варданян вновь возвращается в Армению и подключается к бурной «революционной» деятельности. Однако тяга к преступлениям и авантюризм опять-таки дали о себе знать и уже в мае 2013 года А. Варданяна и его помощника Арсена Аветяна арестовывают за попытку заказного убийства отца Арсена Аветяна с целью присвоения имущества последнего. В итоге несостоявшийся революционер и, слава богу, чуть не состоявшийся убийца при наличии неопровержимых доказательств, представленных суду сотрудниками Службы национальной безопасности РА, получает 10-летний срок лишения свободы. Далее 3 марта 2014 года Апелляционный суд Армении оставляет в силе приговор Аркадию Варданяну. Напомним читателям, что в распоряжении Апелляционного суда РА оказались неопровержимые доказательства, предоставленные СНБ Армении о том, что А. Варданян предлагал бросить с моста отца Арсена Аветяна, а потом согласился отравить его с помощью смертельной дозы психотропных

препаратов. Об этом и другой «революционной» деятельности Аркадия Варданяна после его выхода по амнистии из заточения документально было изложено в статье патриотического интернет-издания «Воскананат» под заглавием «Политический мертвец и его паноптикум», опубликованной 17 октября 2018 года. «Варданян получает 10-летний срок и оказывается в тюрьме «Армавир», откуда начинает на регулярной основе строчить слезливые статьи антиправительственной и откровенно русофобской направленности в финансируемый Фондом Сороса флагман антироссийской пропаганды в Армении – издание «Лрагир», подписывая их не иначе как «политзаключенный пророссийского режима узурпаторов», – далее в этой же статье приводятся выдержки из публикаций этого двуликого политического хамелеона Аркадия Варданяна: «С каждым очередным громким заявлением своего лидера Россия все глубже загоняет себя в тупик международной изоляции. Теперь, когда определение «нерукопожатный» в его адрес невольно выскакивает даже из уст самых оголтелых пиарщиков путинизма, это печальное обстоятельство становится очевидным и для собственных граждан. Мир единогласно осуждает агрессивную внешнюю политику России, нередко переходящую границы откровенного хамства. Ведь пухлое криминальное досье чекистского режима содержит огромное количество инцидентов, леденящих кровь. Тут и взрывы жилых домов в собственных городах, и Норд-Ост, Беслан, где, кроме прочего, погибло много детей, и геноцид в Чечне ...».

Можно было привести и другие не менее гнусные клеветнические измышления этого политического оборотня, но, думается, и написанного достаточно, чтобы составить представление об авангарде сторонников Пашиняна, действующих на передовой информационной войны, объявленной армянскому народу.

Уважаемый читатель невольно призадумается над тем, а с какой это стати я столь подробно расписываю этого несостоявшегося убийцу. Согласитесь, что из недели в неделю на одном и том же интернет-телевидении тиражируется ложь этим несостоявшимся убийцей, мерзкая русофобская клевета, очернительство России и ее выдающегося лидера, большого друга армянского народа Владимира Владимировича Путина, озвучиваются самые гнусные измышления в адрес политического заключенного, второго президента РА Роберта Седраковича Кочаряна. Это, уважаемый читатель, не есть случайность. Впрочем, далеко неслучайно, что этот клеветник с упорством, присущим благородному карабахскому ослу (хотелось хоть что-то положительное сказать об этом антигерое), предлагает себя в помощники «народному премьеру». Ведь по существу это заодно и своеобразный тест для Никола Воваевича в плане его отношения к отъявленным русофобам, которые безнаказанно тиражируют

дезинформацию о нашем стратегическом союзнике – России и ее лидере, подрывая при этом основы информационной безопасности Республики Армения.

На этом фоне совершенно по-другому воспринимается интервью бывшего начальника Главного управления по защите Конституции, общественного порядка, борьбе с терроризмом Службы национальной безопасности РА, генерал-майора в отставке Тиграна Барсеяна интернет-изданию Armlur от 20 декабря 2019 г. Даже не будучи юристом, не приходится сомневаться в том, что это интервью Т. Барсеяна неоценимо дорогой подарок Посольству США в Республике Армения, куда дороже рождественской индейки, взрывающий изнутри Службу национальной безопасности РА. Любопытное совпадение, что сей генерал-майор выступил буквально на следующий день после выступления Пашиняна, имевшего место 19 декабря т. г., перед руководящим составом СНБ по случаю Дня сотрудников органов безопасности Армении. Примечательно, что «народный премьер» в своем выступлении заявил о своей доверии к СНБ, сказав, что для этого есть причины. Интересно и то, что сей генерал-майор в отставке в своем интервью, подрывая основы деятельности СНБ РА, заявляет о своей решимости поддерживать «народного премьера», более того, добиться реанимации всех реализуемых ранее многомиллионных проектов, безвозмездно предоставляемых Армении из США, а ныне закрытых, объясняя свою уверенность тем, что он знает, как подобрать ключ к их реанимации. Еще бы, уж кому, если не ему, не знать, какую огромную услугу он оказал ЦРУ, раскрыв подробности деятельности СНБ Армении. Дальше–больше: в своем интервью он намекнул, что еще ой как много может рассказать. Словом, сей, мягко выражаясь, нечестный человек в генеральских погонах в открытую заявляет, что мог бы оказаться весьма полезным для правительства Никола Воваевича. Однако, уважаемый читатель, это тема отдельного анализа, с которым, хочу надеяться, выступит экс-директор Службы национальной безопасности РА генерал-майор в отставке Артур Ванецян, которому, хочется верить, очень и очень дорога честь офицера.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хочется завершать статью на грустной ноте. Так, 18 декабря 2019 года ваш покорный слуга, уважаемый читатель, был приглашен в Посольство Российской Федерации в Республике Армения. Приглашая меня, сотрудница Посольства сказала, что в Ереване находится делегация Совета Федерации Федерального Собрания Российской Федерации во главе с председателем Комитета Совета Федерации по международным делам Константином Иосифовичем Косачевым. Не буду томить читателей. Как выразил-

ся на нашей встрече в Посольстве РФ в РА Константин Иосифович, на него председателем Совета Федерации высокоуважаемой Валентиной Ивановной Матвиенко возложена приятная миссия – вручить Арташесу Мамиконовичу Гегамяну медаль Совета Федерации «Совет Федерации. 25 лет».

Не скрою, уважаемый читатель, что эта награда Совета Федерации придала мне и моим соратникам по партии «Национальное Единение» много сил. Сил от осознания того, что политическая партия, которая со дня своего основания в 1997 году незыблемо стояла на защите армяно-российского стратегического союза, в наше тревожное время уж очень нуждалась в поддержке. Ведь после государственного переворота апреля – мая 2018 года, когда к власти в Армении дорвались ставленники из-за бугра, вдохновляющим меня и моих соратников единственным сообщением с Большой земли было благосклонное отношение к моим статьям, которые публиковались в ИА REGNUM, что и создавало возможность их дальнейшей публикации (со ссылкой на ИА REGNUM) в чудом уцелевших единичных патриотических масс-медиа Армении. Проще говоря, мне и моим единомышленникам по партии придало уверенности, силы и энергии от осознания того, что великая Россия, руководимая выдающимся лидером современности Владимиром Владимировичем Путиным, друзей России не забывает, а уж тем более не сдает.

Наблюдающаяся в последнее время чрезмерная активизация анти-российских сил в Армении, их безудержные нападки на убежденных приверженцев армяно-российского стратегического союза свидетельствуют о том, что планам заокеанских поводырей так называемой «бархатной революции» не суждено сбыться. А это залог того, что сколачиваемый антироссийский интернационал в Армении обречен на небытие.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ԻՐԱՐ ԳԼԽԻ ՀԱՎԱՔՎՈՂ ՀԱՎԱՌՈՒՄԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՉԻ՝ ԱՆՑՆԻ

Անոտացիա

Վերջին ժամանակներս Հայաստանում հակառուսական ուժերի ակտիվացումը, դրանց անգուսպ հարձակումները հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի համոզված կողմնակիցների վրա վկայում են այն մասին, որ, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» անդրօվկիանոսյան ուղեվարների ծրագրերին վիճակված չէ իրականանալ:

Ավարտին է մոտենում 2019 թվականը: Չեմ թաքցնում, հարգելի ընթերցող, որ նախաամանորյա այս օրերին դժվար էր տրամադրվել նորանոր փաստեր ներկայացնել, որոնք վկայում են հայկական պետության հիմքերի դեմ չղաղարող դիվերսիայի մասին ոչ միայն և ոչ այնքան Սորոսի հիմնադրամից ու օվկիանոսի այն կողմում գտնվող տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտներից վարձատրվողների, որքան հենց այսօրվա Հայաստանի իշխանավորների կողմից, որոնք ներսից են քանդում երկիրը: Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է կշտամբել ինձ, թե ինչու հանկարծ սկսեցի բաժանել սորոսյան լափակերներին գործող իշխանություններից: Չէ՞ որ, ըստ էության, նրանք ի սկզբանե միասին էին ու կանգնած էին Հայաստանում 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջման ակունքների մոտ, ավելին՝ դրա իրականացման կազմակերպիչներն ու գլխավոր գործող անձինք էին: Բայց ներկայում Հայաստանում ստեղծված իրավիճակում ինձ մտահոգում է այլ բան, այն է. ինչպես երևում է, պետական հեղաշրջման սցենարիստների ու ֆինանսավորողների հեռուն գնացող պլանների իրականացման հարցում գործող իշխանություններն ուշանում են: Պետք է կարծել, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության (<<) երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի քաղաքական դատաստանը, << երրորդ նախագահ, Արցախի հերոս Սերժ Սարգսյանի, << պաշտպանության նախկին նախարարներ Միքայել Հարությունյանի, Արցախի հերոս Սեյրան Օհանյանի, << պաշտպանության նախարարության Գլխավոր շտաբի նախկին պետ Յուրի Խաչատուրովի, << պաշտպանության նախկին փոխնախարար, Արցախի հերոս Մանվել Գրիգորյանի քրեական հետապնդումները բնավ էլ

այն չեն, ինչի հույս ունեին ներկա իշխանությունների տիկնիկավարները: Ել չեն ասում Արցախի հերոս, Արցախի Հանրապետության Անվտանգության խորհրդի նախկին քարտուղար, գեներալ-մայոր Վիտալի Բալասանյանի հանդեպ վերաբերմունքի բացահայտ քաղաքական ծախսողման մասին (ծեռքները չի հասնում ֆիզիկական հաշվեհարդար տեսնել նրա հետ): Բացահայտ զրպարտության և ստի մթնոլորտը, որով հագեցած է Հայաստանի տեղեկատվական դաշտը Արցախի ազգային-ազատագրական շարժման հերոսների հանդեպ, միայն մասամբ է նպաստում առաջադրված նպատակներին հասնելուն: Զօրուգիշեր իրականացվող տեղեկատվական պատերազմն աստիճանաբար թուլացնում է երիտասարդ սերնդի, առավել ևս՝ գորակոչային տարիքի պատանիների գիտակցությունը՝ նրանց մեջ արմատավորելով կեղծ, խեղաթուրված պատկերացում Արցախի հերոսների, հայրենասիրության, տղամարդկության և անձնագոհության մասին: Միևնույն ժամանակ, պետական հեղաշրջման սցենարիստները, այսինքն՝ Հայաստանի իշխանությունների՝ գունավոր հեղափոխությունների մեջ հմտացած անփոփոխ ուղեվարներն այսքանով կանգ չեն առնում: Նրանք ստեղծում են նոր կուռքերի կերպարներ, օրինակ՝ տրանսգենդերներից ու տարատեսակ այլասերվածներից:

Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի: Այսպես, ՀՀ 2019թ. խայտառակ աղքատ պետական բյուջեից կլորիկ՝ 20 մլն հայկական դրամ է հատկացվել Մելինե Դալուզյանի՝ ծանր ատլետիկայի Եվրոպայի կրկնակի չեմպիոնի (2007, 2008թթ.), աշխարհի մրցանակակրի (2009, 2010թթ.) մասին ֆիլմ ստեղծողներին: Թվում էր, թե ինչ վատ բան կա սրանում: Բայց դժբախտությունն այլ է: Ֆիլմը ստեղծողներին չի հետաքրքրում աղջկա (տղայի) հետագա ճակատագիրը: Նրանց համար կարևոր է սույն առանձնյակի օրինակով ցույց տալ, թե որքան ծանր է Հայաստանում ապրում սեռական փոքրամասնությունը: Որպես մի ինչ-որ արժանապատիվ մեծարում ներկայացնել ոչ թե, օրինակ, հայ զինվորների հերոսական սխրանքը Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետությանը պարտադրված քառօրյա պատերազմի (2016թ.) ընթացքում, այլ սեռը փոխած ոմն տրանսգենդերի «կենսական սխրանքը» առաջին LQPS-համաժողովում, որը կազմակերպել էր Pink Armenia-ն Հայաստանում 2015թ.: Եվ ֆիլմը ստեղծողների համար բնավ կարևոր չէ, որ 2018թ. դեկտեմբերի 22-ին IWF մամուլի ծառայությունը հրապարակեց մարզուհու կողմից խթանիչներ օգտագործելու վերստուգման արդյունքները, որ կատարվել էր Օլիմպիադա-2012-ում, և հայտնաբերվել էր արգելված տուրինաբոլ խթանիչը, ու մայիսի 10-ին ՄՕԿ-ը որակազրկել էր նրան: Բանն անգամ այն չէ, որ Հայաստանի «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանն ասաց. «Մելինե Դալուզյանը (որն այժմ անվանվում է Մել) իմ անձնական պաշտպանության տակ է»: Այլ հարց է, որ ոչ մի ինքնաբավ հայ չէր ցանկանա հայտնվել մի իրավիճակում, երբ կլիներ իր՝ իր իսկ սիրելի Նիկոլ Վովակիչի «անձնական պաշտպանության տակ»:

Ինքներդ դատեք, հարգելի ընթերցող, այն պայմաններում, երբ Հայաստանի առնվազն յուրաքանչյուր չորրորդ քաղաքացի գտնվում է աղքատության շեմից անդին, երբ մեր հազարավոր քաղաքացիներ գոյության միջոցներ գտնելու հույսով ստիպված են լքել իրենց հայրենի օջախները, նախնիների գերեզմանները Հայաստանում, հանկարծ Նիկոլ Վովակիչի հատուկ պաշտպանության տակ են հայտնվում ամեն տեսակ տրանսգենդերներ ու համասեռամուլներ, որոնց մասին ֆիլմեր են նկարում, այլ ոչ թե ՀՀ կառավարության օգնության կարիքը խիստ զգացող Հայաստանի քաղաքացիները: «Այսօր նա (նկատի ունի սեռը փոխած Մելինե Դալուզյանին – Ա.Գ.) փախել է և չի ուզում վերադառնալ (Հայաստան – Ա.Գ.), որովհետև տեսնում է, թե ինչ է կատարվում: Նորից ամեն օր մորթում են նրան բութ դանակով. դրանով սկսում են ամեն օր ու դրանով էլ վերջացնում: Եվ ես ասում եմ՝ լավ են արել, որ ֆինանսավորել են ֆիլմը, ես գոհ եմ մեր մշակույթի նախարարությունից: Կեցցեն նրանք»:

Այստեղ, իհարկե, արժե դրական կողմից գնահատել «Ժողվարչապետի» խոսքերը, դիցուք. նրա ասածը վկայում է այն մասին, որ Նիկոլ Վովակիչ-մարդը երախտագետ է և չի մոռացել, որ Հայաստանի ԼԳԲՏ հանրությանը պետական հեղաշրջման «մարտիկների» ավանգարդում էր: Ձմայլում է այլ բան՝ «Ժողվարչապետի» հանդգնության տիեզերական մասշտաբը, որը, ըստ երևույթին, մինչև վերջ չվստահելով Նիդեռլանդների կառավարությանը, որտեղ արդեն չորս տարի ապրում է Մելինե-Մելը, սկսել է տղային (աղջկան) պաշտպանել նաև Ամստերդամում: Մի խոսքով՝ իմացիր մերոնց, շուտով Նիկոլ Վովակիչը հաստատ իր խնամքի տակ կվերցնի տրանսգենդերներին ու մնացած համասեռամուլներին Հոլանդիայի մայրաքաղաքի «Կարմիր լապտերների» փողոցից: Այս թեման ավարտելու համար մեջբերում կատարեմ հայտնի ռեժիսոր-մուլտիպլիկատոր, Հայաստանի մշակույթի վաստակավոր գործիչ Դավիթ Սահակյանցի հարցազրույցից, որ նա տվել է Pastinfo տեղեկատվական գործակալությանը. «Ինձ համար, բնականաբար, դա անընդունելի է, համարում եմ, որ իսկապես, ավելի կարևոր պատմական հերոսներ կան, որոնց կարելի էր անդրադառնալ, և առհասարակ, եթե վերցնենք սպորտի ոլորտը, ապա սպորտում շատ ավելի կարևոր ձեռքբերումներ կան, քան սեռափոխությունը... Մեր ֆիլմը Վարազդատ արքայի (մ. թ. 374 – 378թթ.)՝ Օլիմպիական խաղերին մասնակցության մասին է (291-րդ Օլիմպիադայի բռնցքամարտի չեմպիոն, Օլիմպիադան տեղի է ունեցել Հին Հունաստանում մ. թ. 385 թվականին – Ա.Գ.), ֆինանսավորում ուներ 4 տարի, սակայն այս տարի ֆինանսավորումից զրկվեցինք և մեկ տարի չունենք այդ ֆինանսավորումը այլևս: Ես տարօրինակ բան չեմ տեսնում, որովհետև նոր հերոսների ժամանակ է եկել. այլևս հերոսը ոչ թե Վարազդատն է կամ այլ պատմական անձինք, այլ Մելինեն է: Ես իմ վերաբերմունքն եմ հայտնում ոչ թե անձին, այլ փաստին՝ քարոզին, ինչի պատճառով էլ դուրս եմ եկել կինեմատոգրաֆիստների միությունից»:

Դեկտեմբերի անցած օրերը հիշարժան կմնան մակ այլ՝ զբաղեցրած պաշտոնին «Ժողվարչապետի» անհամարժեքության ոչ պակաս տազնապալի դրսևորմամբ: Այսպես, 2019թ. դեկտեմբերի 12-ին կառավարության նիստի ընթացքում Ն.Փաշինյանը հայտարարեց այն մասին, որ Հայաստանի պետական ապարատն ընդդիմանում է հեղափոխությանը: Մի փոքր հանգամանալից կանգ առնեն ՀՀ կառավարության այդ նիստի մանրամասների վրա:

Եվ այսպես, այդ նիստում տեղի ունեցած քննարկումների ընթացքում Ն.Փաշինյանն անդրադարձավ պետական կառավարման ընթացիկ հարցերին՝ նշելով, որ «այսօր մեզ մոտ չկա նորմալ գործելու ունակ պետական կառավարման համակարգ... Հնարավոր է արդյոք այսօր Հայաստանում ստանալ նորմալ տեղեկատվություն մեր տնտեսական աճի և տնտեսության ընթացիկ վիճակի մասին: Ոչ, հնարավոր չէ: Օրինակ, ես չեմ կարող ստանալ ինձ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը: Հնարավոր է արդյոք ստանալ մեր պետական մարմինների գնահատականը, որոնք քիչ թե շատ մոտ կլինեն միմյանց, մեր տնտեսական իրավիճակի, մեր տնտեսության պոտենցիալի, մեր տնտեսական աճի վերաբերյալ: Հետևաբար, ինչո՞ւ ենք ուրեմն մենք աշխատում այդպես: Որովհետև աշխատելու միակ միջոցը քաղաքացիական շեշտադրում անելն է և պետական համակարգը այն բանին մղելը, որպեսզի գնան ու որոշեն ինչ-որ խնդիր», – աս. թ. դեկտեմբերի 12-ի կառավարության նիստում ասաց Նիկոլ Վոլակիչը:

Նման բան ինտերնետում ուղիղ հեռարձակմամբ լսելով կառավարության նիստից՝ ես թեթևացած շունչ քաշեցի՝ միամտորեն ենթադրելով, որ այսուհետև Նիկոլ Վոլակիչը, ընդունելով իր լիակատար անհամարժեքությունը պետական կառավարման հարցերում, կհայտարարի իր հրաժարականի մասին: Չէ՞ որ, ըստ էության, «Ժողվարչապետը» խոստովանում է, որ ՀՀ կառավարության ընդունած որոշումները կազմված են այնքան ոչ պրոֆեսիոնալ, որ գործնականում դրանց կատարումը անհնար է վերահսկել, սա մի կողմից: Մյուս կողմից՝ ակնհայտ է դառնում, որ նախարարությունների և կառավարությանը հաշվետու մյուս պետական հաստատությունների ղեկավար կազմը աշխատում է այնքան ոչ պրոֆեսիոնալ, որ բոլորովին չի տիրապետում իր գործունեության գնահատականի գործիքանուն կամ, «Ժողվարչապետի» խոսքերով, «մեր տնտեսական իրավիճակի, մեր տնտեսության պոտենցիալի, մեր տնտեսական աճի վերաբերյալ»:

Ավելին, ինձ թվաց, որ «Ժողվարչապետի» այս խոստովանությանը հաջորդելու է նրա ապաշխարումն այն բանի համար, որ Հայաստանի ու Արցախի համար այսքան բախտորոշ ժամանակ նա ստանձնել է ղեկավարել երկրի տնտեսությունը, որն ահա արդեն 25 տարի 1995թ. հրադադարից հետո հայտնվել է Ադրբեջանի կողմից չհայտարարված պատերազմի վիճակում: Այս առնչությամբ իմ ենթագիտակցության մեջ արթնացավ մակ բացատրությունը, թե ինչու Նիկոլ Վոլակիչն իր ելույթներից մեկում իրեն

նմանեցրեց ոչ ավելի, ոչ պակաս՝ Բարձրյալի, մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի հետ (թող ների ինձ Տերը սրբապղծությանս համար, որ ստիպված նրա Սուրբ անունը դնում եմ Նիկոլ Վովակիչի անվան կողքին): Ինձ, որ կարծես թե միամիտ մարդ չեմ, թվաց, թե վերը նշված խոսքերից հետո Ն.Փաշինյանը կսկսի ապաշխարանքի իր ծանր ճանապարհը՝ անցնելով Հայաստանի քաղաքներով ու գյուղերով՝ հավատարիմ Չալոյի ուղեկցությամբ (բակային շուն, մեր վայ-հեղափոխականի հավատարիմ զինակիցը) այդ նույն ուսապարկն ուսին, որը կրում էր դեպի իշխանություն տանող ամբողջ ճանապարհին: Իհարկե, իր նոր, ինչպես ինձ թվում է՝ անխուսափելի «թափառումներում» նա մենակ չի լինի: Համենայն դեպս, նրան նոր երեսուն հազար դոլարանոց Nissan-ով, որ գնվել է բյուջեի փողերով, կուղեկցեն իր ընտանիքի անդամները: Եվ Չալուն էլ մենակ չի մնա, այլ կվազի տիրոջ հետևից՝ տասնյակ (եթե ոչ հարյուրավոր) նույնքան անտուն շների ուղեկցությամբ, որոնք «թավշյա հեղափոխությունից» հետո լցրել են իմ հայրենի Երևանի փողոցները՝ գիշերային ժամերին լուրջ վտանգ ներկայացնելով մայրաքաղաքի բակիչների համար:

Ի դեպ, գովենք այդ չորքոտանիներին, մանավանդ որ արժե. այդ շներն այնքան աչքաբաց ու ժիր են, որ անգամ գիշերային ժամերին հեշտությամբ տեղաշարժվում են քաղաքում՝ հմուտ մանևրելով աղբի բազմաթիվ բլուրների՝ նոր Հայաստանի մայրաքաղաքի այդ ինքնատիպ տեսարժան վայրերի միջով: Մի խոսքով՝ նախկին վարչապետի նոր թափառումներին էլի ուղեկցողներ կլինեն: Ավաղ, մեծ էր հուսահատությունս, երբ բոլոր ծախողումներում, որոնք անխուսափելի են իր իսկ՝ Նիկոլ Վովակիչի անհրավասության պատճառով, Ն.Փաշինյանը մեղավորներ գտավ կողքից: Նրա խոսքով՝ «բոլոր արդյունքներին, բոլոր տնտեսական ցուցանիշներին և հաջողություններին (միայն իրեն են հայտնի այն հաջողությունները, որոնց մասին խոսում է կառավարությունը այս տարի հասել է հակառակ պետական կառավարման համակարգի և նախարարությունների: «Մի նեղացեք, բայց պայքարը կոռուպցիայի դեմ Հայաստանում նույնպես վարվում է հակառակ պետական կառավարման, որովհետև ամբողջ իրավապահ համակարգին ժամանակ առ ժամանակ պետք է ասել, թե ինչ է տեղի ունեցել: Եվ միշտ պատճառ կգտնվի, միշտ պատճառ կա. անցկացվում է դատաբժշկական փորձաքննություն (պատկերացնո՞ւմ եք ինչ լկտիություն է իրավապահների կողմից կասկածել, թե ինչի մասին նրանց պատմեց ինքը՝ Նիկոլ Վովակիչը: Այնքան են լկտիացել, որ դատաբժշկական փորձաքննության են ենթարկում «ժողվարչապետի» տված հանձնարարականը – Ա.Գ.), սա փախել է, էն մյուսն է ուզում փախչել, երրորդը ցուցմունք չի տալիս (այ թե անգետներ են այդ իրավապահները, որ մինչև հիմա չեն փոխառել Իրաքի Աբու Գրեյբ բանտի պահապանների փորձը – Ա.Գ.)... Եվ եկեք ընդունենք, որ ամբողջ պետական համակարգն ընդդիմանում է հեղափոխությանը (իմա՝ պետական հեղաշրջմանը – Ա.Գ.): Եվ ես կկոտրեմ այդ դիմա-

դրությունը, ուրիշ ելք չկա, որովհետև Հայաստանի ժողովուրդը քվեարկել է անձամբ ինձ և իմ քաղաքական թիմի համար, որպեսզի այս երկրում տեղի ունենան փոփոխություններ, ոչ թե նրա համար, որ մենք տարբեր պատճառներով մշտապես տեղում պատվենք: Բավական է ապրենք մշտապես այդ ստի մեջ», – ցատումնալից ասաց Ն.Փաշինյանը: Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի աբսուրդի թատրոնի մասով, որին վերածել է Նիկոլ Վոլակիչը պետական կառավարման ապարատի աշխատանքը, նշենք, որ ամիսներ առաջ, մինչև նախարարությունների գործունեության այսքան խիստ գնահատական հնչեցնելը, «Ժողվարչապետը» իր գաղտնի կարգադրությամբ գրեթե կրկնապատկել էր բարձրաստիճան պետական պաշտոնյաների, այսինքն՝ նրանց աշխատավարձերը, որոնց մասին ասել էր. «Այս տարվա բոլոր տնտեսական ցուցանիշները ձեռք են բերվում հակառակ կառավարման պետական համակարգի: Բոլոր հաջողություններն ու ձեռքբերումներն այսօր, ամբողջ 100%-ը արվում է կառավարման համակարգին հակառակ»:

Պակաս հատկանշական չեն նաև Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրելի արտահայտությունները տնտեսական զարգացման նրբությունների և արգելակների առկայության մասին գործադիր իշխանության իր իսկ ընտրած ղեկավար կադրերի ընկալմամբ, որոնք վարչապետի աշխատասենյակում անկեղծացան այն աստիճան, որ «Ժողվարչապետը» սկսեց մեջբերել նրանց. «Ասում են, իբր, այն պատճառով, որ փակում եք «օտկատները» [խոսքը, իհարկե, հայկական դրամական միավորով բազմամիլիոնանոց նվիրատվությունների մասին չէ «Ժողվարչապետի» տիկնոջ բարեգործական City of smile («Ժպիտների քաղաք») հիմնադրամին – Ա.Գ.], դրա արդյունքում այս տարի տնտեսական կոլապս կսկսվի: Ավելի լավ է, իբր, որպեսզի կապիտալ ծախսերը ինչ-որ կերպ կատարվեն, փողերը «պտտվեն» ու բերեն գոնե ինչ-որ արդյունք»:

Ահա Նիկոլ Վոլակիչի ու նրա մերձավոր տնտեսական խորհրդականների բանավեճերի այսպիսի բարձրինտելեկտուալ մակարդակը: Իսկ ավելին սպասել չարժեր էլ: Իշխանավորները խորապես անտարբեր են կառավարությունների սոցիալ-տնտեսական գործունեության միանգամայն նոր մեթոդների հանդեպ, որոնք երաշխավորվել են դեռևս 2018թ. հունվարին Դավոսի Համաշխարհային տնտեսական համաժողովում: Նրանց համար գոյություն չունեն ժամանակակից մշակումները, որոնք ներկայացված են, օրինակ, Համաշխարհային տնտեսական համաժողովի հիմնադիր և անփոփոխ նախագահ Կլաուս Մարտին Շվաբի աշխատություններում՝ «Զորրորդ արդյունաբերական հեղափոխությունը» (2016թ.) և «Զորրորդ արդյունաբերական հեղափոխության տեխնոլոգիաները» (2018թ.) գրքերում: Կամ էլ որտեղի՞ց նրանք իմանան այսօրվա Հայաստանի համար հատկապես հրատապ Զոգեֆ Սթիվենսի «Անհավասարության գինը: Ինչո՞վ է հասարակության շերտատումը սպառնում ապագային» (2013թ.) գրքի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գոյության մասին, որում բացահայտվում է այն գործընթացների ողջ ներսակողմը, որոնց պարագայում հասարակության շերտատումը ընդունում է սպառնալի չափեր: Միևնույն ժամանակ, հարգելի ընթերցող, բավական խորհրդանշական էր, որ 2019թ. նոյեմբերի 27-ին Կլաուս Մարտին Շվաբը Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հետ հանդիպման ժամանակ նրան նվիրեց իր գիրքը՝ «Զորրորդ արդյունաբերական հեղափոխությունը»:

Նիկոլ Վովակիչի համար ի՞նչ չորրորդ արդյունաբերական հեղափոխություն կամ այդ հեղափոխության տեխնոլոգիաներ, չէ՞ որ այս փուլում կան շատ ավելի կարևոր խնդիրներ, ինչպիսին են՝ դատական համակարգի լիակատար փուլզման հետևողական քայլերը ՀՀ Ազգային ժողովի նիստում Ն.Փաշինյանի քաղաքական թիմի կողմից Սահմանադրական դատարանի դատավորների սոցիալական երաշխիքների մասին օրինագծի ընդունման միջոցով՝ նրանց վաղաժամ կենսաթոշակի ուղարկելու դեպքում: Հատկանշական է, որ այդ օրենքը, որը հակասում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության միանգամից մի քանի հոդվածներին, արդեն կնքել են որպես «Հայաստանի ՍԴ դատավորների լեգալ կաշառքի օրենք» կամ «Սահմանադրական դատարանի դատավորներին օրինական կաշառքի մասին օրենք» անուններով: ՀՀ խորհրդարանի կողմից այս օրենքի ընդունումը խիստ կարևոր էր Նիկոլ Վովակիչի համար, երբ նրա կողմից Հայաստանում գործադիր և օրենսդիր իշխանությունների բռնազավթումից հետո, որն արժանացավ քաղաքացիական հասարակության ամրապնդման, մարդու իրավունքների պաշտպանության տարբեր տրամագծի ջատագովների հավանությանը, նա սկսեց քանդել սահմանադրական արդարադատության համակարգը: Այս նպատակին հասնելու համար նրան խիստ անհրաժեշտ էր իրեն ենթարկեցնել իր իսկ՝ նիկոլովովակիչյան ճնշմանն ընդդիմացող ՀՀ Սահմանադրական դատարանի անդամներին, ինչին էլ պետք է ծառայի ընդունված օրենքը, իհարկե, ՀՀ նախագահի կողմից հաստատվելուց հետո: Կարելի էր ավելի մանրամասն բացել հայոց պետականության համար կործանարար այս մտահղացման ողջ վտանգավորությունը, բայց դա առանձին վերլուծության թեմա է: Իսկ այստեղ կցանկանայի ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրել Ն.Փաշինյանի գործողությունների անգույն շտապողականության վրա՝ ուղղված Հայաստանի Հանրապետության պետության հիմքերի խարխլմանը: Ստեղծված պայմաններում ուշադրություն է գրավում բոլոր տեսակի ռուսատյացների, առաջին հայացքից, անմիջականորեն այս իրադարձության հետ չկապված չափազանց մեծ ակտիվությունը:

Որպես ասվածի ապացույց՝ օրինակների հետևից հեռուն գնալ պետք չէ: Այսպես, երկար լռությունից հետո մեկ շաբաթ առաջ կյանքի նշաններ ցուցաբերեց ժուռնալիստիկայի տեսակետից չափազանց անհետաքրքիր՝ Երևանի մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանը: Պատկերաց-

նո՞ւմ եք, նրան դուր չէր եկել ռուսաստանցի քաղաքագետ, ՄՄՀՊԻ պրոֆեսոր Անդրանիկ Միհրանյանի ու ձեր խոնարհ ծառայի՝ Արտաշես Գեղամյանի քննադատությունը գործող իշխանությունների հասցեին: Պատկերացնո՞ւմ եք, որ Նավասարդյանին վրդովեցրել է «թավշյա հեղափոխության» և Հայաստանում Նիկոլ Վոլակիչի պետական հեղաշրջումից հետո կատարված բոլոր բարեփոխությունների քննադատության փաստը Ա.Միհրանյանի ու Ա.Գեղամյանի կողմից վերջերս Հայաստանում տեղի ունեցած համաժողովի ընթացքում, երբ 2018թ. իրադարձությունները մենք բնորոշեցինք ոչ որպես հեղափոխություն, այլ սոսկ պետական հեղաշրջում: Իմ կողմից նշեմ, որ մնում են իմ համոզմունքին, որ 2018թ. ապրիլ-մայիսին իշխանափոխությունը Հայաստանում, կրկնում են նորից ու նորից, սոսկ պետական հեղաշրջում էր, որը հետապնդում էր միանգամայն կոնկրետ նպատակներ: Գլխավոր նպատակների թվում են նպաստավոր պայմանների ստեղծումն Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ նոր ռազմական ագրեսիա սկսելու համար՝ հետագայում անվտանգության գոտի, Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի երկայնքով (որն այժմ վերահսկվում է Արցախի զինված ուժերի կողմից) ՆԱՏՕ-ի խաղաղարար զորակազմ մտցնելով: Թուրքիան վաղուց պատրաստվում է նման սցենարի, ընդ որում՝ հզորացնելով Նախիջևանում (ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատումից անմիջապես հետո Խորհրդային Ադրբեջանը 1920թ. դեկտեմբերի 1-ի հռչակագրով, այսպես կոչված, վիճելի տարածքները՝ իրականում, անկասկած, հայկական տարածքները՝ Ջանգեզուրը, Նախիջևանը և Լեռնային Ղարաբաղը, ճանաչեց Խորհրդային Հայաստանի անքակտելի մաս) տեղակայված երրորդ հետևակային բանակի իր զինված զորամասերը: Նախիջևանում թուրքական զինված ուժերի աննախադեպ հզորացումը դարձավ Լեռնային Ղարաբաղի ազգային-ազատագրական պատերազմի (1992 – 1994թթ.) գաղափարախոսներից մեկի՝ անզուգական ճակատագրի տեր մարդու՝ Ջորի Հայկի Բալայանի մանրակրկիտ ուսումնասիրության առարկան: Եվ ահա, Բորիս Նավասարդյանի հարձակումներն իմ հասցեին, որոնք հրապարակվեցին հայտնի ռուսատյաց 1in. am ինտերնետ պորտալում, որ ֆինանսավորվում է օվկիանոսի այն կողմից, և «Ժամանակ» թերթում, որը անվանվում է սորոսյան հիմնադրամի պատի թերթ, ինձ համար սպասելի էին: Զէ՞ որ մենք այդպես էլ չլսեցինք այդ գործչից, որը ներկայանում է ռուս-հայկական հարաբերությունների պաշտպանի դերում, խիստ պատասխանն իր իսկ սանուհիներին, որոնք մեկ տարի առաջ «բազմամարդ» հանրահավաք էին կազմակերպել Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանության շենքի մոտ՝ պահանջելով դուրս բերել 102-րդ ռուսական ռազմակայանը Գյումրիից: Խառնամբոխ, որն ուղեկցվում էր տարբեր հակառուսական ռեպլիկներով՝ սույն հանրահավաքին ներկա գտնվող 15–20 մասնակիցների կող-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մից: Բայց բավական հետաքրքիր է, որ այս իբր ինքնաբուխ, էժան հակա-ռուսական «հավաքը» լուսաբանեցին տեսախցիկներով գինված, «նոր Հայաստանի» սրտին ու մտքին դուրեկան մաս-մեղիաների մոտ 20 լրագրողներ, որոնք սորոսյան թոշակառուներ են, իսկ ավելի պարզ, ընթերցողների համար հասկանալի լեզվով՝ Ղյորդ Շորոշ պապիկի կերակրատաշտից օգտվողներ: Եվ ահա, սույն նորահայտ պահապան հրեշտակը, որ կանգնած է կարգավորվող ռուս-հայկական հարաբերությունների պահպանության դիրքերում, Բորիս Նավասարդյանը, Երևանում Ռուսաստանի դեսպանության շենքի մոտ հակառուսական հանրահավաքի օրերին, ինչպես և իր նմանները, փալասի պես լռեցին: Հետևելով երկդիմի հայ (պայմանական) գրչակների նման տրանսֆորմացիային՝ գլխումս մի նենգ միտք է սողոսկում, դիցուք. ըստ երևույթին, այս կոնկրետ դեպքում լռությունը, եթե ոսկի էլ չէ, ապա արարք է, որը շռայլորեն վարձատրվում է քեռի Սեմի կանաչներով, որոնք ինչպես 2018-ին, այնպես էլ ընթացիկ տարում, ասես առատության եղջյուրից, լցվեցին Սորոսի հիմնադրամից ռուսատյացությամբ ճառագող մերձլրագրողական աղանդների գլխին տասնյակ հազար դոլարներով: Այսպես, «Հանրային լրագրության ակումբը» 2018թ. մարտի 1-ին Սորոսի հիմնադրամից ստացավ \$60 հազար կամ «Լրագրողների միջազգային ցանցի» տքնաջան աշխատանքը 2018թ. հուլիսի 27-ին գնահատվեց \$106 700 ֆոտոռեպորտաժների և այլ տեղեկատվական աղբի համար, երբ բողոքի հանրահավաքից հետո (կրկնում են, հազիվ 20 հոգու մասնակցությամբ) այդ նույն սորոսյան լրատվամիջոցներով տարածվեցին ռեպորտաժներ, հայտնվեցին բազմաթիվ լրատվական սյունակներ Ռուսաստանի դեսպանության մոտ տեղի ունեցած հանրահավաքից:

Ի դեպ, պետք է խոստովանել, որ դժվար է կշտամբել սորոսյան գրան-տակերներին գործողությունների անհետևողականության մեջ: Օրինակ, արդեն 2019թ. փետրվարի 28-ին այդ նույն «Հանրային լրագրության ակումբը» ստացավ նոր գրանտ՝ \$60 հազարի չափով, իսկ ահա «Լրագրողական հետաքննիչներ» (Investigative Journalists, NGO) հասարակական կազմակերպությունը նույն օրը ստացավ \$139966 գրանտ՝ նախատեսված լրագրողական հետաքննությունների ընդլայնման համար՝ ուղղված երկրում հակակոռուպցիոն ջանքերի աջակցությանը: Չեն փորձի պնդել, որ Երևանի մամուլի ակումբի ղեկավարը սորոսյան այդ ողորմությունների ուղղակի թոշակառու է, բայց որ նա անուղղակիորեն օժանդակում է նրանց՝ զրպարտելով այն քաղաքական գործիչներին, որոնք հրապարակավ մերկացնում են տարատեսակ հասարակական կազմակերպությունների կանխակալությունն ու կողմնապահությունը, և որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են օվկիանոսի այն կողմից, հայոց պետականության հիմքերը խարխալողներին, դա անժխտելի փաստ է: Ընդունենք, հարգելի ընթերցող, այս տեղեկությունն իբրև անհերքելի իրողություն: Բայց պնդել, որ սրանով հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի համոզված կողմնակիցների վրա հարձակումներն

ավարտվեցին (այլ օրինակները քիչ չեն)՝ միամտություն կլիներ: Վերջին օրերին չափից ավելի են ակտիվացել ռուսատյացների հրապարակային ելույթները ինտերնետ հեռուստատեսությամբ արդեն հանցավոր աշխարհից: Ավաղ, հարգելի ընթերցող, հանցավոր աշխարհից, ես չսխալվեցի: Այսպես, բոլորովին վերջերս Ջորի Հայկի Բալայանի ու այդ նույն «մեղսավոր» Արտաշես Գեղամյանի դեմ հանդես եկավ չկայացած մարդասպան Արկադի Վարդանյանը, որն ինձ ու Ջորի Հայկովիչին ինտերնետ հեռուստատեսության եթերում անվանեց Ռուսաստանի վասալներ, Կրեմլի գործակալներ, որոնք հոգուտ Ռուսաստանի խարխուլում են Հայաստանի Հանրապետության անկախության հիմքերը՝ երկիրը մատնելով գաղութատիրական լծի:

Որպեսզի ընթերցողներն ավելի լիակատար պատկերացում կազմեն «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի՝ տեղեկատվական դաշտում գործող քաղաքական զինակիցների մասին, իսկ Արկադի Վարդանյանը ինտերնետ հեռուստատեսությամբ իր ամենաշաբաթյա ելույթներից յուրաքանչյուրի ընթացքում ներկայանում է որպես հենց այդպիսին, որպես կանոն, հայտարարելով Նիկոլ Վովակիչին վճռական աջակցության մասին իր բոլոր գործողություններում, շարունակեմ ներկայացնել ընթերցողներին այս հակահերոսին: Այսպես, սույն անձը Նիկոլ Վովակիչին կոչ է անում լինել ավելի վճռական կոռուպցիոներների և մյուս օրինախախտների դեմ պայքարում: Իսկ ամենակարևորն այն է, որ իր բոլոր նման անակալեզ դրսևորումներում նա առաջարկում է Նիկոլ Վովակիչին համարձակ հույսը դնի իր՝ այդ անվախ ասպետի, արդարության ջատագովի, այլ ոչ թե բանալ հանցագործի վրա, որը ինտերնետ հեռուստատեսության հաղորդավարի կողմից ներկայացվում է ոչ այլ կերպ, քան քաղաքագետ: Եվ ո՞վ է այս ոգու ասպետը, որն անհամեստաբար հավակնում է զինակից գրվել Նիկոլ Վովակիչին, և որ զլխավորն է՝ պարզել, թե ում ցուցումով է գործում նա: Այս է խնդիրը: Հիշում եմ, 2000թ. հոկտեմբերի 30-ին Արկադի Վարդանյանը ՀՀ պետության ղեկավարի նստավայրի մոտ պիկետից հետո դատապարտվեց վարչական կալանքի, բայց, որպես օտարերկրյա պետության (Ռուսաստանի) քաղաքացի, արտաքսվեց Հայաստանից, իսկ հետագայում, վաճառելով իր ակտիվները, իր գերդաստանի հետ որոշ ժամանակ հանգրվանեց Իսպանիայում, շառից-փորձանքից հեռու: Նշենք, որ սույն սովորական ստաժավոր ժուլիկը, որ քաղաքագետի պատմուճան է հագել, 1980-ականների վերջին արդեն հասցրել էր դատված լինել և եղել էր Աստրախանի մարզի ոչ այնքան հեռավոր տեղերում: Այնտեղ նա, որպես Երևանցի Ալֆոնս, որի նմանների գոյության մասին այդ տեղերում դեռ տեղյակ չէին, պատեցրեց իրավապահ մարմինների ոլորտից բավական հեղինակավոր մի կնոջ զլուխը, որը, իրավասու մարմինների բավական քաջատեղյակ մարդկանց ասելով, պատսպարեց այս տառապալին՝ նրան Մոսկվա տանելով: Հետո, իրավական ամենաթողության տարիներին, 90-ականների սկզբին, մեր հա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կահերոսը Մոսկվայում կարողություն դիզեց, հրաժեշտ տվեց հովանավոր կնոջն ու ապրեց ազատ, ինչպես ուզում էր, աղայավարի: Բայց 2000-ականների սկզբին Ռուսաստանում իշխանության եկավ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը, որը վերջ դրեց Ռուսաստանում տիրող իրավական վաթխանալիային: Հենց այդ ժամանակ էլ Արկադի Վարդանյանի հովանավոր Բորիս Բերեզովսկին նրան գործուղեց Երևան՝ խառնակչություն կազմակերպելու, որից հետո արդեն պետական ծառայությունից հեռացված և շնորհագրկված Բորիս Բերեզովսկին իր վրա կվերցնեք պարտավորություն՝ երկու-երեք օրում հանդարտեցնել ապստամբած հայերին՝ դրանով իսկ հաստատելով նոր ռուսաստանյան ղեկավարությանն իր անփոխարինելիության մասին առասպելը: Բայց այդ համարը չանցավ: Չարժե կասկածել, որ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը տեղեկացված էր այդ մասին, և բնավ պատահական չէր, որ նրան հետ ուղարկեց Ռուսաստան: Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ որտեղից՞ գիտեմ այս մասին: Պատասխանը պարզ է. այն տարիներին լինելով ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ընդդիմությունում՝ նշեմ, որ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության արտաքին քաղաքական դիրքորոշումն ուղղված էր Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմավարական դաշինքի ամրապնդմանը, և այն անսասան էր, ուստի իմ ընկերները Ռուսաստանից հուշում էին, թե ինչ է ներկայացնում սույն կերպարը: Այնուհետև, 2009-ին Ա.Վարդանյանը նորից վերադառնում է Հայաստան և միանում բուռն «հեղափոխական» գործունեությանը: Բայց հանցագործության հակումը և արկածախնդրությունը նորից իրենց մասին իմաց են տալիս, և արդեն 2013թ. մայիսին Ա.Վարդանյանն ու նրա օգնական Արսեն Ավետյանը ձերբակալվում են վերջինիս հոր սպանության փորձի համար՝ նրա գույքը յուրացնելու նպատակով: Արդյունքում՝ չկայացած հեղափոխականը և, փառք Աստծո, համարյա թե չկայացած մարդասպանն անհերքելի ապացույցների առկայությամբ, որոնք դատարան ներկայացվեցին ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության աշխատակիցների կողմից, դատապարտվում է 10 տարվա ազատազրկման: Այնուհետև, 2014թ. մարտի 3-ին Հայաստանի Վերաքննիչ դատարանը ուժի մեջ է թողնում Արկադի Վարդանյանի դատավճիռը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Վերաքննիչ դատարանի տրամադրության տակ են հայտնվել անհերքելի ապացույցներ, որոնք ներկայացրել է Հայաստանի ԱԱԾ-ն այն մասին, որ Ա.Վարդանյանն առաջարկել է կամրջից ցած նետել Արսեն Ավետյանի հորը, իսկ հետո համաձայնել է թունավորել նրան՝ հոգեմետ դեղամիջոցների մահացու չափաբաժնով: Արկադի Վարդանյանի այս և այլ «հեղափոխական» գործունեության մասին համաներմամբ նրա ազատ արձակումից հետո վավերագրորեն ներկայացված է հայրենասիրական «Ոսկանապատ» ինտերնետ պարբերականում՝ «Քաղաքական դիակը և նրա պանոպտիկումը» հոդվա-

ծում, որը հրապարակվել է 2018թ. հոկտեմբերի 17-ին: «Վարդանյանը ստանում է 10 տարվա ժամկետ և հայտնվում «Արմավիր» ՔԿՀ-ում, որտեղից սկսում է կանոնավոր հիմքով հակակառավարական և բացահայտ ռուսատյաց ուղղվածության լացկան հոդվածներ գրել Սորոսի հիմնադրամի կողմից ֆինանսավորվող՝ Հայաստանում հակառուսական քարոզչության դրոշակակիր «Լրագիր» պարբերականում, դրանք ստորագրելով ոչ այլ կերպ, քան «բռնազավթիչների ռուսամետ ռեժիմի քաղբանտարկյալ», այնուհետև վերոհիշյալ հոդվածում մեջբերում է կատարվում այդ նույն երկդիմի քաղաքական քամելեոն Արկադի Վարդանյանից. «Իր առաջնորդի յուրաքանչյուր հերթական աղմկոտ հայտարարությամբ Ռուսաստանն ավելի խոր է մտնում միջազգային մեկուսացման փակուղի: Այժմ, երբ «անպարկեշտ» բնորոշումը նրա հասցեին ականա դուրս է թռչում անգամ պուտինականության ամենամոլի փիառ անողների շուրթերից, այդ տխուր հանգամանքը դառնում է ակնհայտ նաև սեփական քաղաքացիների համար: Աշխարհը միաձայն դատապարտում է Ռուսաստանի ագրեսիվ արտաքին քաղաքականությունը, որը հաճախ անցնում է բացահայտ անտաշության սահմանները: Չէ՞ որ չեկիստական ռեժիմի հաստ քրեական դոսիեն պարունակում է արյունոտ սառեցնող միջադեպերի հսկայական քանակություն: Այստեղ և՛ բնակելի տների պայթեցումներ են սեփական քաղաքներում, և՛ Նորդ Օստ, և՛ Բեսլան, որտեղ ի թիվս այլոց շատ երեխաներ մահացան, և՛ Չեչնիայի ցեղասպանություն ...»:

Կարելի էր այս քաղաքական փոխակերպուկի զգվելի զրպարտչական այլ մտավարժանքներ էլ ներկայացնել, բայց, կարծում են, գրվածն էլ բավական է, որպեսզի պատկերացում կազմվի Փաշինյանի զինակիցների ավանգարդի մասին, որոնք գործում են հայ ժողովրդին հայտարարված տեղեկատվական պատերազմի առաջնագծում:

Հարգելի ընթերցողն ականա կմտածի, թե ինչու են այսքան մանրամասն ներկայացնում այս չկայացած մարդասպանին: Համաձայնեք, որ շաբաթ առ շաբաթ այդ նույն ինտերնետ հեռուստատեսությունում այս չկայացած մարդասպանը սուտ է տիրաժավորում, ստոր ռուսատյաց զրպարտություն, սևացնում է Ռուսաստանն ու նրա նշանավոր առաջնորդին, կատարում է ամենազգվելի մտավարժանքներ քաղբանտարկյալ, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի հասցեին: Եվ դա, հարգելի ընթերցող, բնավ պատահական չէ, քանզի այդ զրպարտիչը ազնվացեղ դարաբաղյան էշի համառությամբ (ուզում էի գոնե դրական մի բան ասել այս հակահերոսի մասին) իրեն առաջարկում է «ժողվարչապետի» օգնական: Չէ՞ որ, ըստ էության, դա նաև ինքնատիպ թեստ է Նիկոլ Վոլակիչի համար՝ մոլի ռուսատյացների հանդեպ վերաբերմունքի առումով, որոնք անպատիժ տարածում են ապատեղեկատվություն մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ Ռուսաստանի ու նրա առաջնորդի մասին, միաժամանակ խարխուլելով Հայաստանի Հանրապետության տեղեկատվական անվտանգության հիմքերը:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Այս ֆոնին միանգամայն այլ կերպ է ընկալվում ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության Սահմանադրության, հասարակական կարգի պահպանության, ահաբեկչության դեմ ուղղված պայքարի գլխավոր վարչության նախկին պետ, պաշտոնաթող գեներալ-մայոր Տիգրան Բարսեղյանի հարցազրույցը Armlur ինտերնետ պարբերականին 2019թ. դեկտեմբերի 20-ին: Անգամ իրավաբան չլինելով՝ կասկածելու հարկ չի լինում, որ Տ.Բարսեղյանի հարցազրույցը անգնահատելի թանկ նվեր է Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ դեսպանությանը, շատ ավելի թանկ, քան սուրբ-ծննդյան հնդկահավը, նվեր, որը ներսից պայթեցնում է ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայությունը: Հետաքրքիր համընկնում. սույն գեներալ-մայորը հանդես եկավ Փաշինյանի ելույթի տառացիորեն հաջորդ օրը, որը տեղի էր ունեցել ս.թ. դեկտեմբերի 19-ին ԱԱԾ ղեկավար կազմի առջև Հայաստանի Անվտանգության մարմինների աշխատակիցների օրվա առիթով: Հատկանշական է, որ «ժողվարչապետն» իր ելույթում հայտարարեց, որ վստահում է ԱԱԾ-ին, որ դրա համար կան պատճառներ: Հետաքրքիր է նաև այն, որ սույն պաշտոնաթող գեներալ-մայորն իր հարցազրույցում, խարխլելով ՀՀ ԱԱԾ գործունեության հիմքերը, հայտարարում է իր վճռականության մասին՝ աջակցելու «ժողվարչապետին», ավելին՝ հասնելու ավելի վաղ իրականացվող բոլոր բազմամիլիոնանոց նախագծերի վերակենդանացմանը, որոնք անհատույց Հայաստանին են տրամադրվել ԱՄՆ-ից, իսկ այժմ փակված են, իր համոզվածությունը բացատրելով նրանով, որ ինքը գիտի՝ որտեղից վերցնել վերակենդանացման բանալին: Դե իհարկե, ուրիշ էլ ով, եթե ոչ ինքը պետք է իմանար, թե ինչ հսկայական ծառայություն է մատուցել ԱՄՆ ԿՀԿ-ին՝ մանրամասներ բացելով Հայաստանի ԱԱԾ գործունեության մասին: Մի խոսքով՝ սույն, մեղմ ասած, անազնիվ մարդը գեներալական ուսադիրներով բացահայտ հայտարարում է, որ կարող էր բավական օգտակար լինել Նիկոլ Վոլակիչի կառավարության համար: Բայց, հարգելի ընթերցող, սա առանձին վերլուծության թեմա է, որով, ցանկանում եմ հուսալ, հանդես կգա ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության նախկին տնօրեն, պաշտոնաթող գեներալ-մայոր Արթուր Վանեցյանը, ում համար, ուզում եմ հավատալ, շատ թանկ է սպայի պատիվը:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով: Այսպես, 2019թ. դեկտեմբերի 18-ին Ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, հրավիրվել էր Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանություն: Ինձ հրավիրելիս՝ դեսպանության աշխատակցուհին ասաց, որ Երևանում է գտնվում Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Դաշնության խորհրդի պատվիրակությունը՝ Դաշնության խորհրդի միջազգային հարաբերությունների կոմիտեի նախագահ Կոնստանտին Իոսիֆովիչ Կոսաչովի գլխավորությամբ: Չեմ ծանծրացնի ընթերցողներին: Ինչպես ՀՀ-ում ՌԴ դես-

պանությունում մեր հանդիպման ժամանակ ասաց Կոնստանտին Իոսիֆովիչը, Ղաշնության խորհրդի նախագահ, մեծարգո Վալենտինա Իվանովնա Մատվիենկոն նրան հաճելի առաքելություն էր հանձնարարել՝ Արտաշես Մամիկոնի Գեղամյանին հանձնել Ղաշնության խորհրդի «Ղաշնության խորհուրդ: 25 տարի» մեդալը:

Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ Ղաշնության խորհրդի այդ պարզև ինձ ու «Ազգային Միաբանության» իմ գինակիցներին շատ ուժ տվեց: Ուժ այն գիտակցումից, որ քաղաքական կուսակցությունը, որը հիմնադրման օրվանից՝ 1997 թվականից, անխախտ կանգնած է հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի պաշտպանության դիրքերում, մեր տագնապալի օրերում աջակցության խիստ կարիք ունի: Չէ՞ որ 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո, երբ Հայաստանում իշխանությունը բռնազավթեցին արտասահմանի դրածոները, ինձ ու իմ գինակիցներին ոգեշնչող միակ մեսիջը Մեծ հողից իմ հողվածների հանդեպ բարեհաճ վերաբերմունքն էր, որոնք հրապարակվում են REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, ինչն էլ դրանց հրապարակման հնարավորություն էր ստեղծում (հղում կատարելով REGNUM տեղեկատվական գործակալությանը) Հայաստանում հրաշքով մնացած եզակի հայրենասիրական լրատվամիջոցներում: Ավելի պարզ ասած՝ ինձ ու իմ կուսակից համախոհներին վստահություն, ուժ և էներգիա էր տալիս այն, որ մեծ Ռուսաստանը, որը ղեկավարում է արդիականության նշանավոր առաջնորդ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը, բարեկամներին չի մոռանում, առավել ևս՝ անպաշտպան չի թողնում:

Վերջին ժամանակներս նկատվող հակառուսական ուժերի ակտիվացումը Հայաստանում, դրանց անզուսպ հարձակումները հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի համոզված կողմնակիցների վրա վկայում են այն մասին, որ, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» անդրօվկիանոսյան ուղեվարների ծրագրերին վիճակված չէ իրականանալ: Իսկ դա այն բանի գրավականն է, որ իրար գլխի հավաքվող հակառուսական ինտերնացիոնալը Հայաստանում դատապարտված է չգոյության:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ЛУЧШЕ, ЧЕМ ПАШИНЯН, НИКТО НЕ СФОРМУЛИРОВАЛ ВНУТРИПОЛИТИЧЕСКИЕ ИТОГИ ГОДА

«Если премьер говорит о том, что госаппарат торпедирует решения Правительства, это его вина и его беда», – заявил в интервью «Голосу Армении» председатель партии «Национальное Единение» Арташес ГЕГАМЯН.

КОРРЕСПОНДЕНТ. – Попробуем подвести итоги уходящего 2019 года с точки зрения положения дел в нашей внешней и внутренней политике. Начнем с внешней, в частности, с переговорного процесса по Карабаху.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН. – К сожалению, должен охарактеризовать внешнеполитическую ситуацию в контексте нашей переговорной позиции по урегулированию Карабахского конфликта как откат назад и полную передачу инициативы в руки Азербайджана. Налицо также провал всех тех договоренностей, что были достигнуты после Апрельской войны 2016 года, речь о Венских и Санкт-Петербургских договоренностях. О них ввиду отсутствия профессионализма со стороны премьера Пашиняна вовсе забыли. А ведь это были очень ощутимые положительные договоренности, касающиеся, в частности, необходимости усиленного мониторинга на линии разграничения вооруженных сил Азербайджана и Арцаха, – шаг, который сделал бы невозможными демагогические заявления азербайджанского руководства о якобы агрессивных действиях со стороны ВС Арцаха и обнажил перед сопредседателями Минской группы ОБСЕ всю лживость азербайджанской пропаганды.

Сегодня же мы, напротив, являемся свидетелями исключительной активизации президента Азербайджана Ильхама Алиева на тех международных форумах, где он, по существу, является лишь приглашенным. Это свидетельствует о неблагоприятном восприятии армянского руководства со стороны наших коллег по ЕАЭС и ОДКБ. А что делает премьер Пашинян? То организует митинг в Арцахе, в ходе которого заявляет, что «Арцах – это Армения, и все», тем самым сводя на нет сам факт существования МГ ОБСЕ. То, потратив более 350 тысяч долларов бюджетных денег, совершает вояж за океан в США и опять же организует митинг с пламенными

выступлениями. При этом из 46 приглашенных конгрессменов приглашение, по сути, принимает лишь один: давнишний друг армянского народа, член палаты представителей Конгресса Адам Шифф.

Не говоря уже о перманентно и громогласно озвучиваемых претензиях «народного премьера» к лидерам западных стран, дескать, они не оценили по достоинству имевшую место в Армении так называемую «бархатную революцию», а по сути – госпереворот, совершенный по рекомендациям небезызвестного Джина Шарпа. Можно еще долго говорить о невнятных действиях, именуемых нынешними властями новой внешнеполитической платформой, но факт остается фактом: на сегодняшний день мы имеем полное отсутствие перспективы в ключевых внешнеполитических вопросах, стоящих перед Арменией. И это не остается незамеченным ни со стороны нашего стратегического союзника – России, ни со стороны США и Запада в целом.

К. – При этом на Южном Кавказе они преследуют диаметрально противоположные цели – не так ли?

А. Г. – Совершенно верно. Заокеанские поводыри надеются получить добро на вхождение в зону безопасности – речь об арцахско-иранской границе, контролируемой сегодня ВС Арцаха, с тем чтобы разместить там контингент НАТО со всеми губительными для Армении последствиями. Потому что сомневаться не приходится, что, случись такая беда, Иран немедленно закроет границу с РА. А там, глядишь, произойдет «случайный» взрыв на мосту на территории Грузии – и Армения окажется в полной изоляции. Все эти возможные угрозы национальной безопасности никоим образом не отражаются в конкретных практических действиях, реализуемых премьером Пашиняном и внешнеполитическим ведомством. Более того, вместо того чтобы использовать авторитетные международные площадки, такие как, например, ООН для поднятия перед международным сообществом насущных проблем Армении, очередного разъяснения сути Арцахского вопроса и констатации неоднократных фактов военной агрессии со стороны Азербайджана, Пашинян и площадку Генассамблеи ООН умудряется использовать для разговоров о «революции». Что сказать? Когда у руля Правительства находятся непрофессиональные люди, в условиях, когда Республика Армения и Республика Арцах находятся в состоянии «ни войны, ни мира», это может оказаться фатальным для судеб двух армянских государств.

К. – Что скажете о внутриполитических итогах года?

А. Г. – Лучше, чем Никол Пашинян, это никто не сформулировал. 12 декабря текущего года на заседании Правительства премьер откровенно заявил, что все положительное, что имеет место быть в стране, делается вопреки государственному аппарату. И начал распространяться о том, что даже борьба с коррупцией вызывает торпедирование со стороны пра-

воохранительных органов, которые ссылаются то на необходимость проведения какой-то судебно-медицинской экспертизы, то еще на что-то. Представляете, до чего обнаглели наши правоохранительные органы, что берут под сомнение глубочайшие мысли «народного премьера»! И, когда он велит поймать такого-то «негодяя», они, вместо того чтобы сразу взять да и поймать, требуют проведения судебно-медицинской экспертизы! При этом Пашинян не отдает себе отчета в том, что если его поручения госаппарат не выполняет или он не может от двух разных ведомств получить идентичные ответы на один и тот же поставленный вопрос, то это его вина и его беда. Значит, эти поручения настолько размыты и расплывчаты, далеки от конкретики и профессионализма, что вводят в полнейший ступор исполнителей. Конечно, премьер в смятении – это и понятно, особенно если учесть, что тремя месяцами ранее он своим тайным распоряжением поднял в два раза и более оклады высокопоставленным чиновникам. А спустя три месяца говорит о том, что они торпедируют решения правительства, а все «хорошее», что делается, только его, премьера, заслуга, достигнутая вопреки госаппарату. Это, извините, уже просто клиника.

К. – Каково ваше мнение о пертурбациях в Общественном совете, назначении главой ОС Степана Сафаряна и членом ОС – Даниела Иоаннисяна?

А. Г. – Надо это приветствовать, я серьезно. Потому что наличие вышеупомянутых персон в руководстве и составе Общественного совета раскроет глаза многим и многим думающим гражданам, обнажив тот факт, что мы имеем дело с руководимым извне государственным аппаратом управления. Почему извне? Достаточно посмотреть на финансирование Фондом Сороса общественной организации, руководимой Д. Иоаннисяном, чтобы понять: он будет делать то, что ему приказывает Джордж Сорос. Это очередное доказательство того, что Армения находится под внешним управлением. Говорить о Степе Сафаряне тоже не приходится – опять же достаточно вспомнить «светлые» страницы его трудовой биографии в составе небезызвестной партии «Жарангутюн», руководимой соответствующим подразделением Госдепа США, а проще говоря, чиновниками из американского посольства. И это опять-таки в очередной раз свидетельствует о внешнем управлении Арменией со стороны Посольства США и аффилированных с ним организаций.

ЗАРА ГЕВОРКЯН

ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՑ ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ ՈՉ ՈՔ ՉԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊԵԼ ՏԱՐԿԱ ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

*«Եթե վարչապետը խոսում է այն մասին, որ պետապարատը արգելա-
կում է կառավարության որոշումները, դա նրա մեղքն ու նրա դժբախտությո-
ւունն է», – «Գոլոս Արմենի»-ին տված հարցազրույցում ասաց «Ազգային
Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես ԳԵՂԱՄՅԱՆԸ:*

*ԼՐԱԳՐՈՂ – Փորձենք ամփոփել անցնող 2019 թվականի արդյունքնե-
րը մեր ներքին ու արտաքին քաղաքականությունում տիրող իրավիճակի
տեսակետից: Սկսենք արտաքինից, մասնավորապես՝ Ղարաբաղի վերա-
բերյալ բանակցային գործընթացից:*

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ – Ցավոք, Ղարաբաղյան հակամարտության
կարգավորման մեր բանակցային դիրքերի համատեքստում արտաքին քա-
ղաքական իրավիճակը պետք է բնութագրեն որպես հետընթաց և նախա-
ձեռնության հանձնում Ադրբեջանին: Ակնհայտ է նաև այն բոլոր պայմանա-
վորվածությունների ծախսողունը, որոնք ձեռք էին բերվել 2016թ. Ապրիլյան
պատերազմից հետո, խոսքը Վիեննայի և Սանկտ Պետերբուրգի պայմանա-
վորվածությունների մասին է: Դրանց մասին, վարչապետ Փաշինյանի պրո-
ֆեսիոնալ չլինելու պատճառով, լիովին մոռացել են: Բայց չէ՞ որ դրանք
շատ շոշափելի դրական պայմանավորվածություններ էին, որոնք վերաբե-
րում էին, մասնավորապես, ուժեղացված մշտադիտարկման անհրաժեշ-
տությանը Ադրբեջանի ու Արցախի զինված ուժերի սահմանազատիչ գծում,
քայլ, որն անհնար կդարձներ ադրբեջանական ղեկավարության դեմագոգիկ
հայտարարություններն Արցախի ԶՈՒ իբր ագրեսիվ գործողությունների
մասին և ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների առջև կբացահայտեր
ադրբեջանական քարոզչության ողջ կեղծությունը:

Իսկ այսօր մենք, ընդհակառակը, վկաներն ենք Ադրբեջանի նախա-
գահ Իլիհամ Ալիևի բացառիկ ակտիվացման միջազգային այն համաժողով-
ներում, որտեղ նա, ըստ էության, միայն հրավիրյալ է: Դա վկայում է այն մա-
սին, որ ԵԱՏՄ և ՀԱՊԿ մեր գործընկերները բարեհաճորեն չեն ընկալում
հայկական ղեկավարությանը: Իսկ ի՞նչ է անում վարչապետ Փաշինյանը:
Մեկ հանրահավաք է կազմակերպում Արցախում, որի ընթացքում հայտա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րարում է, որ «Արցախը Հայաստան է, և վերջ»՝ դրանով իսկ գրոյի հանգեցնելով ԵԱՀԿ ՄԽ գոյության փաստն իսկ: Մեկ, ավելի քան 350 հազար դոլար բյուջետային փողեր ծախսելով, ուղևորություն կատարելու համար թռչում է օվկիանոսից այն կողմ՝ ԱՄՆ, ու նորից կազմակերպում հանրահավաք բոցաշունչ ելույթներով: Ընդ որում՝ հրավիրված 46 կոնգրեսականներից հրավերը, ըստ էության, ընդունում է միայն մեկը՝ հայ ժողովրդի վաղեմի բարեկամ, Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի անդամ Ադամ Շիֆը:

Էլ չեն ասում «Ժողվարչապետի» կողմից շարունակ ու բարձրածայն հնչեցվող հավակնությունների մասին՝ ուղղված արևմտյան երկրների դեկավարներին, թե նրանք, իբր, ըստ արժանվույն չեն գնահատել Հայաստանում տեղի ունեցած, այսպես կոչված, թավշյա հեղափոխությունը, իսկ, ըստ էության, պետական հեղաշրջումը, որը տեղի ունեցավ ոչ անհայտ Ջին Շարփի երաշխավորություններով: Կարելի է երկար խոսել անհասկանալի գործողությունների մասին, որոնք նոր իշխանություններն անվանում են արտաքին քաղաքական պլատֆորմ, բայց փաստը մնում է փաստ. այսօրվա դրությամբ մենք ունենք հեռանկարների լիակատար բացակայություն Հայաստանի առջև կանգնած կարևոր արտաքին քաղաքական հարցերում: Եվ դա աննկատ չի մնում ո՛չ մեր ռազմավարական գործընկերոջ՝ Ռուսաստանի, ո՛չ ԱՄՆ-ի ու ընդհանրապես Արևմուտքի կողմից:

Լ. – Ընդ որում՝ Հարավային Կովկասում նրանք հետապնդում են տրամագծորեն հակադիր նպատակներ, այդպես չէ՞:

Ա. Գ. – Միանգամայն իրավացի եք: Անդրօվկիանոսյան ուղեվարները հույս ունեն անվտանգության գոտի (խոսքն արցախա-իրանական սահմանի մասին է, որն այսօր վերահսկվում է Արցախի ԶՈւ կողմից) մտնելու հավանություն ստանալ, որպեսզի այնտեղ տեղակայեն ՆԱՏՕ-ի զորակազմ՝ Հայաստանի համար կործանարար բոլոր հետևանքներով: Որովհետև կասկածից վեր է, որ եթե նման բան տեղի ունենա, Իրանն անհապաղ կփակի սահմանը ՀՀ-ի հետ: Եվ մեկ էլ տեսար Կրաստանի տարածքում տեղի կունենա «պատահական» պայթյուն կամրջի վրա, ու Հայաստանը կհայտնվի լիակատար մեկուսացման մեջ: Ազգային անվտանգության այս բոլոր հնարավոր սպառնալիքները ոչ մի կերպ չեն արտացոլվում վարչապետ Փաշինյանի և արտաքին քաղաքական գերատեսչության կողմից իրականացվող կոնկրետ գործողություններում: Ավելին, հեղինակավոր միջազգային հարթակներն օգտագործելու փոխարեն, ինչպիսին է, օրինակ, ՄԱԿ-ը, միջազգային հանրության առջև Հայաստանի օրախնդիր հարցերը բարձրացնելու, հերթական անգամ Արցախյան հարցի էությունը պարզաբանելու և Ադրբեյջանի կողմից ռազմական ագրեսիայի բազմակի փաստերը ներկայացնելու համար, Փաշինյանը հաջողեցնում է ՄԱԿ-ի Գլխավոր վեհաժողովի հարթակը նույնպես օգտագործել «հեղափոխության» մասին խո-

սելու համար: Ի՞նչ ասեն: Երբ կառավարության ղեկին ոչ պրոֆեսիոնալ մարդիկ են, այն պայմաններում, երբ Հայաստանի Հանրապետությունը և Արցախի Հանրապետությունը գտնվում են «ոչ պատերազմի, ոչ խաղաղության» վիճակում, դա կարող է ճակատագրական լինել հայկական երկու պետությունների համար:

Լ. – Ի՞նչ կասեք տարվա ներքաղաքական արդյունքների մասին:

Ա. Գ. – Նիկոլ Փաշինյանից ավելի լավ դա ոչ ոք չի ձևակերպել: Սույն թվականի դեկտեմբերի 12-ին կառավարության նիստում վարչապետը բացահայտ հայտարարեց, որ ամեն դրական բան, որ կատարվում է երկրում, արվում է հակառակ պետական ապարատի: Եվ սկսեց ծավալվել այն բանի շուրջ, որ անգամ կոռուպցիայի դեմ պայքարն է արգելակվում իրավապահ մարմինների կողմից, որոնք մեկ վկայակոչում են ինչ-որ դատաբժշկական փորձաքննության անցկացման անհրաժեշտությունը, մեկ էլի ինչ-որ բան: Պատկերացնո՞ւմ եք, ինչքան են լկտիացել մեր իրավապահ մարմինները, որ կասկածի տակ են առնում «Ժողվարչապետի» խորագույն մտքերը: Եվ երբ նա կարգադրում է բռնել այսինչ «սրիկային», նրանք, փոխանակ անմիջապես վերցնեն ու բռնեն նրան, պահանջում են դատաբժշկական փորձաքննություն անցկացնել: Ընդ որում՝ Փաշինյանը իրեն հաշիվ չի տալիս այն մասին, որ եթե պետապարատը հանձնարարությունները չի կատարում կամ նա չի կարողանում ստանալ երկու տարբեր գերատեսչություններից նույն պատասխանները նույն հարցի վերաբերյալ, ապա դա նրա մեղքն ու նրա դժբախտությունն է: Ուրեմն, այդ հանձնարարությունները այնքան լողված ու անհստակ են, հեռու որոշակիությունից ու պրոֆեսիոնալիզմից, որ կատարողներին լիակատար «ստուպորի» են մատնում: Իհարկե, վարչապետը մոլորված է, և դա հասկանալի է, մանավանդ եթե հաշվի առնենք, որ երեք ամիս առաջ նա իր գաղտնի կարգադրությամբ երկու և ավելի անգամ բարձրացրել էր բարձրաստիճան պաշտոնյաների աշխատավարձերը: Իսկ երեք ամիս հետո խոսում է այն մասին, որ նրանք արգելակում են կառավարության որոշումները, իսկ ամեն «լավ» բան, որ արվում է, միայն իր՝ վարչապետի վաստակն է՝ ձեռք բերված ի հեճուկս պետապարատի: Դա, կներեք, արդեն պարզապես կլինիկա է:

Լ. – Ի՞նչ կարծիքի եք Հանրային խորհրդի փոփոխությունների, Ստեփան Սաֆարյանին Հեռ նախագահ և Դանիել Իսաննիսյանին Հեռ անդամ նշանակելու մասին:

Ա. Գ. – Պետք է ողջունել դա, լուրջ եմ ասում: Որովհետև նշյալ անձանց առկայությունը Հանրային խորհրդի ղեկավարությունում և կազմում կբացի խորհող շատ ու շատ քաղաքացիների աչքերը՝ մերկացնելով այն փաստը, որ գործ ունենք դրսից ղեկավարվող կառավարման պետական ապարատի հետ: Ինչո՞ւ դրսից: Բավական է նայել Սորոսի հիմնադրամի ֆինանսավորած հասարակական կազմակերպությանը, որը գլխավորում է

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Դ. Իժաննիսյանը, որպեսզի հասկանանք. նա կանի այն, ինչ նրան հրամայում է Ջորջ Սորոսը: Դա հերթական ապացույցն է այն բանի, որ Հայաստանը գտնվում է արտաքին կառավարման ներքո: Ստյոպա Սաֆարյանի մասին խոսելու հարկ նույնպես չկա, նորից բավական է հիշել նրա աշխատանքային կենսագրության «լուսավոր» էջերը ոչ անհայտ «Ժառանգություն» կուսակցության կազմում, որը ղեկավարվում է ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի համապատասխան բաժանմունքի, ավելի պարզ ասած՝ ամերիկյան դեսպանության պաշտոնյաների կողմից: Եվ սա նորից հերթական անգամ վկայում է Հայաստանի արտաքին կառավարման մասին ԱՄՆ դեսպանության ու նրա հետ առնչակցվող կազմակերպությունների կողմից:

ԶԱՌԱ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

АРМЕНИЯ ГОТОВА СТАТЬ «РОССИЙСКИМ ИЗРАИЛЕМ»

На третьем заседании «Лазаревского клуба», которое на прошлой неделе состоялось в Ереване, произошел небольшой скандал. Его зачинщиком стал пресс-секретарь премьер-министра Армении Владимир Карапетян. Когда Карапетяну дали слово, он неожиданно заговорил по-армянски и тут же выразил пожелание, чтобы на следующем заседании клуба, в соответствии с законом о государственном языке, был обеспечен синхронный перевод выступлений на армянский язык.

Противники укрепления дружбы между нашими странами могут усмотреть в этом зловещий признак: ведь прежде армяне и русские как-то всегда обходились без переводчика. А сегодня не только в отдаленных селах, но и в самом центре Еревана можно встретить молодых людей, совершенно не понимающих по-русски. Конечно, дело обстоит не так драматично, как в соседней Грузии. Русский язык в школах Армении является обязательным предметом и изучается со второго класса – хотя он и определен как иностранный, а русских школ в республике с 1993 года нет совсем. Как нет и сколь-нибудь значительного русского населения: ведь Армения – практически моноэтническая страна.

Но армяне и русские всегда находили общий язык. Находясь во враждебном мусульманском окружении, именно в России армяне видели своего естественного союзника и защитника. Так было всегда. Но не изменится ли ситуация сейчас, когда после «бархатной революции» к власти в Ереване пришли силы, которых многие в РФ называют «прозападными»? Огонь в очаге российско-армянского диалога нуждается в поддержании, и с этой целью осенью 2018 года был создан «Лазаревский клуб» – неформальная площадка для встреч представителей гражданского общества двух стран. Клуб был назван в честь известного армянского рода Лазаревых, основатель которого за заслуги перед Россией был возведен Екатериной II в потомственное дворянство. Его сын основал в Москве Лазаревский институт восточных языков.

«Наша цель состоит в том, чтобы образ Армении в России и образ России в Армении был только положительным, – так сформулировал задачу форума председатель его оргкомитета, депутат Госдумы РФ

Константин Затулин. И призвал участников и журналистов быть аккуратными в высказываниях: – Мир населен теми, кто не желает добра российско-армянским отношениям. И за всем происходящим внимательно наблюдают не только наши друзья, но и противники».

К. Затулин сообщил, что подготовил к изданию сборник своих статей и выступлений на тему российско-армянских отношений. Книга выйдет в следующем году. И называться она будет провокативно: «Армения – российский Израиль на Кавказе». Эта фраза принадлежит покойному Вазгену Саркисяну, бывшему премьер-министру Армении и командиру добровольческих отрядов во время войны в Карабахе, погибшему нелепо – не на поле боя, а от руки террориста, устроившего стрельбу в парламенте. Вот такими виделись этому человеку, удостоенному звания Национального героя Армении, российско-армянские отношения. Впрочем, есть в Армении и те, кто считает, что она может стать кавказским Израилем для Америки ...

«СМИ России и Армении: откровенный разговор». Так была обозначена главная тема форума. Разговор действительно получился откровенным. Владимир Карапетян заверил гостей из Москвы, что после «бархатной революции» пресса в Армении обрела полную свободу, каковой не имела при прежних властях. И сегодня большинство СМИ остается под контролем оппозиции, в том числе – представителей ушедшей власти.

По мнению декана Высшей школы телевидения МГУ Виталия Третьякова, важнейшей проблемой сегодня является «двойная лояльность» журналистов и руководителей СМИ. «В России живут и работают, в том числе в средствах массовой информации, в первую очередь московских, самых влиятельных, не только русские журналисты, но и армяне, грузины, азербайджанцы, евреи. Татары... крымские, в частности, – тут г-н Третьяков сделал толстый намек в сторону нашего экс-коллеги Айдера Муждабаева. – Вот с одним заместителем главного редактора произошел такой кульбит в силу как раз этой проблемы двойной лояльности». И особенно ярко эта проблема проявилась во время войны в Южной Осетии: «08.08.08 это невозможно было не видеть – как грузинская диаспора активизировалась, и проблема двойной лояльности вышла в острую форму». Тогда СМИ должны были делать выбор – за Россию или за Грузию, за Москву или за Тбилиси. «Сейчас мы то же самое видим по отношению к русско-украинскому конфликту. Московская артистическая элита и примыкающая к ней журналистская проявляют минимальную лояльность по отношению к России и максимальную лояльность, даже всепрощенчество, по отношению к Украине и Киеву», – сказал Третьяков.

Кстати, российские участники все время подчеркивали, что не комментируют внутривнутриполитическую ситуацию в Армении. Что их интересуют

только и исключительно проблемы российско-армянских отношений. А все остальное – это внутреннее дело дружественной страны. Однако совсем остаться в стороне от «всего этого» было трудно. Это свойство всех небольших, но гордых стран: преувеличенное внимание к тому, что нам со стороны кажется мелочью. Вот год назад на первом заседании «Лазаревского клуба» выступил экс-президент Роберт Кочарян. Тот самый, который сейчас в тюрьме. Ну выступил и выступил – почему бы и не выступить бывшему президенту? Но в Армении это запомнили. И кое-кто сделал какие-то далеко идущие выводы. А ко мне в кулуарах подходили незнакомые люди: «Это вы были на встрече с премьер-министром в ноябре? Жесткие вопросы задавали, правильно».

А мне вдруг захотелось побеседовать с представителем оппозиции. Просто со многими представителями власти мы встречались месяц назад. А год назад тоже общались с членами команды Пашиняна, с министрами. Хорошо бы познакомиться с другим взглядом на ситуацию.

Я попросила об этом армянских друзей. И мне порекомендовали председателя партии «Национальное Единение» Арташеса Гегамяна. Бывший мэр Еревана, депутат 5 созывов Национального Собрания Армении. Как говорят злые языки, его отношения с Пашиняном задолго до революции чуть было не дошли до рукоприкладства. Политик принял меня у себя дома.

– Я не могу смириться с тем, что заокеанским стратегам удалось в Армении реализовать классическую «цветную революцию», – говорит Гегамян. – Этот государственный переворот осуществлялся по рецептам небезызвестного Джина Шарпа. В его книге приводятся 198 методов ненасильственных действий. А я подсчитал: 43 рекомендации Шарпа были реализованы во время революции в Армении. Также была использована теория управляемого хаоса Стивена Манна, который был даже представителем США в Минской группе ОБСЕ. И третья технология – «окна Овертона»: то, что казалось немыслимым лет 15 назад, теперь стало обыденным. Можно ли было представить, что кучка неучей может ворваться в резиденцию Католикоса Всех Армян Гарегина II и ставить какие-то ультиматумы?

– Как-то вы обидно характеризуете революционеров. Кто-то может сказать: «Ну, все понятно, это представитель ушедшей власти ...»

– Они ведомые, безликие люди. Кукловоды – за океаном. 64 неправительственные организации в Армении уже не первый год получают финансирование от Фонда Сороса, Национального фонда демократии, Международного республиканского института США, Национального демократического института и т.д. Армянское отделение радио «Свобода» – это их рупор. А кто платит деньги, тот и заказывает музыку.

– Недавно мы встречались с армянскими политологами. Они прямо нам сказали: нужно же где-то работать, кормить семьи, обучать детей. Ведь с распадом Союза исчезли достойные зарплаты, развалились научные институты ...

– Тогда пусть честно объявят: нам надо зарабатывать деньги на пропитание, и мы вынуждены выполнять пожелания заказчика. Но они этого не скажут ... Это пятая колонна, диверсионные группы, которые продали душу дьяволу.

– *Вы не преувеличиваете?*

– Нисколько. В стране, которая долгие годы находится в состоянии «ни мира, ни войны», заниматься такой деятельностью равносильно предательству. Ведь не секрет, что в США только и мечтают о том, чтобы направить миротворческий контингент НАТО в Арцах ...

– *Для чего?*

– С единственной целью: чтобы иметь контроль над 105-километровой границей с Ираном, которую сейчас контролируют Вооруженные силы Нагорного Карабаха.

– *А как в этом могут помочь армянские НКО?*

– Перед ними ставится задача: демонизация образа России в общественном сознании, чтобы любой ценой добиться выдавливания РФ из Армении и из переговорного процесса по Карабаху. А турки и азербайджанцы будут нагнетать напряженность. Не исключены и агрессивные вооруженные действия. Как на линии противостояния в Арцахе, так и на границе с Нахичеванью (это сегодня территория Азербайджана). В Нахичевани расквартированы подразделения третьей пехотной армии вооруженных сил Турции. За последние полтора-два года происходит наращивание этих подразделений. А оттуда 67 километров до Еревана, где сегодня сосредоточено де-факто две трети населения республики. Когда начнутся боевые действия в Арцахе, США поднимут вопрос о вводе миротворцев.

– *То есть Вы считаете, что это и есть сейчас главная цель Запада?*

– Главная цель – выдавить Россию из Армении и параллельно с этим создать зону нестабильности в Нагорном Карабахе и напряженность на армяно-турецкой границе. И в этой суматохе ввести миротворческие силы. Это нужно американцам для окружения Ирана со всех сторон. Затем – дестабилизация Ирана по образцу Ливии. А следующая цель – Северный Кавказ. Сейчас наши американские партнеры пока работают над созданием условий для ввода миротворцев в Карабах.

– *А как эти планы связаны с революцией в Армении?*

– Как вы думаете: сотни миллионов долларов были зря потрачены на этих свободолюбивых граждан?

– Я знаю, что они могут Вам ответить: деньги давались на защиту прав человека.

– Они своеобразно понимают права человека. Когда по их призыву перекрывают улицы по всему Еревану, не пропускают даже машины «скорой помощи» – это права человека? Когда они мобилизуют для участия в несанкционированных митингах старшеклассников – это они так соблюдали права человека? Они заходили в школы, будоражили сознание детей и выводили их на улицы. Блокирование и захват здания общественного радио и телевидения – это забота о свободе слова? Знаете, у нас есть поговорка: «Бешеный осел на трассе может обогнать «Мерседес». Она очень подходит для нашей ситуации.

МАРИНА ПЕРЕВОЗКИНА

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՊԱՏՐԱՍ Է ԴԱՌՆԱԼ «ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ԻՍՐԱՅԵԼ»

*Փորձագետ. «Ամերիկացիներին պետք է այստեղ խաղաղարարներ
մտցնել Իրանը շրջապատելու համար»*

«Լազարյան ակումբի» երրորդ նիստում, որն անցած շաբաթ կայացավ Երևանում, մի փոքր սկանդալ տեղի ունեցավ: Հրահրողը Հայաստանի վարչապետի մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Կարապետյանն էր: Երբ Կարապետյանին խոսք տվեցին, նա անսպասելի սկսեց խոսել հայերեն և անմիջապես ցանկություն հայտնեց, որ ակումբի հաջորդ նիստի ժամանակ, պետական լեզվի մասին օրենքին համապատասխան, ապահովվի ելույթների հայերեն համաժամանակյա թարգմանությունը:

Մեր երկրների միջև բարեկամության ամրապնդման հակառակորդները կարող են սրանում չարագուշակ նշան տեսնել. չէ՞ որ առաջ հայերն ու ռուսներն առանց թարգմանչի էին հաղորդակցվում: Իսկ այսօր ոչ միայն հեռավոր գյուղերում, այլև Երևանի ամենակենտրոնում կարելի է հանդիպել երիտասարդների, ովքեր բնավ չեն հասկանում ռուսերեն: Իհարկե, վիճակն այնքան էլ դրամատիկ չէ, ինչպես հարևան Վրաստանում: Ռուսերենը Հայաստանի դպրոցներում պարտադիր առարկա է և ուսուցանվում է երկրորդ դասարանից, թեև բնորոշված է որպես օտար լեզու, իսկ ռուսական դպրոցներ հանրապետությունում 1993 թվականից ընդհանրապես չկան: Ինչպես և չկա փոքրիշատե զգալի ռուս բնակչություն, չէ՞ որ Հայաստանը գրեթե մոնոէթնիկ երկիր է:

Բայց հայերը և ռուսները միշտ ընդհանուր լեզու են գտել: Գտնվելով մուսուլմանական թշնամական շրջապատում՝ հենց Ռուսաստանի մեջ են հայերը տեսել իրենց բնական դաշնակցին ու պաշտպանին: Այդպես եղել է միշտ: Բայց չի՞ փոխվի արդյոք իրավիճակն այժմ, երբ «թավշյա հեղափոխությունից» հետո Երևանում իշխանության են եկել ուժեր, որոնցից շատերին ՌԴ-ում անվանում են «արևմտամետ»: Կրակը ռուս-հայկական երկխոսության օջախում աջակցության կարիք ունի, և այդ նպատակով 2018թ. աշնանը ստեղծվեց «Լազարյան ակումբը»՝ ոչ պաշտոնական հարթակ երկու երկրների քաղաքացիական հասարակությունների հանդիպումների համար: Ակումբն անվանումն ստացել է ի պատիվ հայկական Լազարյան տոհմի, որի

հիմնադիրը Ռուսաստանի առջև ունեցած վաստակի համար Եկատերինա II-ի կողմից բարձրացվել է ազնվականի աստիճանի: Նրա որդին Մոսկվայում հիմնադրել է արևելյան լեզուների Լազարյան ինստիտուտը:

«Մեր նպատակն այն է, որպեսզի Հայաստանի կերպարը Ռուսաստանում և Ռուսաստանի կերպարը Հայաստանում միայն դրական լինի, – այսպես ձևակերպեց համաժողովի նպատակը կազմկոմիտեի նախագահ, ՌԴ Պետդումայի պատգամավոր Կոնստանտին Ջատուլինը: Եվ մասնակիցներին ու լրագրողներին կոչ արեց լինել զգույշ իրենց արտահայտություններում:– Աշխարհը բնակեցված է նրանցով, ովքեր բարի չեն ցանկանում հայ–ռուսական հարաբերություններին: Եվ տեղի ունեցողին հետևում են ոչ միայն մեր բարեկամները, այլև հակառակորդները»:

Ջատուլինը տեղեկացրեց, որ հրատարակման է պատրաստել ռուս-հայկական հարաբերությունների թեմայով իր հոդվածների և ելույթների ժողովածուն: Գիրքը լույս կտեսնի եկող տարի: Եվ ունենալու է սադրիչ վերնագիր. «Հայաստանը՝ ռուսաստանյան Իսրայել Կովկասում»: Այս միտքը պատկանում է Հայաստանի նախկին վարչապետ, Ղարաբաղի պատերազմի ժամանակ կամավորական ջոկատների հրամանատար, հանգուցյալ Վազգեն Սարգսյանին: Ով այնքան անհեթեթ զոհվեց, ոչ թե մարտում, այլ ահաբեկչի ձեռքից, որը հրաձգություն կազմակերպեց խորհրդարանում: Ահա այսպես էր պատկերացնում Հայաստանի Ազգային հերոսի կոչման արժանացած այդ մարդը ռուս-հայկական հարաբերությունները: Ի դեպ, Հայաստանում կան նաև մարդիկ, ովքեր կարծում են, թե այն կարող է կովկասյան Իսրայել դառնալ Ամերիկայի համար ...

«Ռուսաստանի և Հայաստանի ՋԼՄ-ները. անկեղծ խոսակցություն».

այսպիսին էր համաժողովի գլխավոր թեման: Խոսակցությունն իսկապես անկեղծ ստացվեց: Վլադիմիր Կարապետյանը մոսկվացի հյուրերին հավաստիացրեց, որ «թավշյա հեղափոխությունից» հետո մամուլը Հայաստանում լիակատար ազատություն է ձեռք բերել, ինչպիսին չի ունեցել նախկին իշխանությունների ժամանակ: Եվ այսօր ՋԼՄ-ների մեծ մասը մնում է ընդդիմության վերահսկողության տակ, այդ թվում՝ հեռացած իշխանության ներկայացուցիչների:

ՄՊՀ Հեռուստատեսության բարձրագույն դպրոցի դեկան Վիտալի Տրետյակովի կարծիքով՝ այսօր կարևորագույն խնդիր է լրագրողների և ՋԼՄ ղեկավարների «երկակի լոյալությունը»: «Ռուսաստանում ապրում և աշխատում են, այդ թվում՝ զանգվածային լրատվամիջոցներում, առաջին հերթին մոսկովյան ամենաազդեցիկ լրատվամիջոցներում, ոչ միայն ռուս լրագրողներ, այլև հայեր, վրացիներ, ադրբեջանցիներ, հրեաներ, թաթարներ ... Դրիմի՝ մասնավորապես, – այստեղ պարոն Տրետյակովը ընդգծված ակնարկ արեց մեր նախկին գործընկեր Այդեր Մուջաբաևին: – Ահա գլխավոր խմբագրի մի տեղակալի հետ նման կուլքիտ տեղի ունեցավ հենց երկակի լոյալության խնդրի հետ կապված: Եվ այդ խնդիրն առանձնապես ցայտուն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դրսևորվեց Հարավային Օսիայում պատերազմի ժամանակ. «08.08.08. անհնար էր չտեսնել, թե ինչպես ակտիվացավ վրացական սփյուռքը, և երկակի լոյալության խնդիրը սուր ձև ստացավ»: Այն ժամանակ ԶԼՄ-ները պետք է ընտրություն կատարեին՝ Ռուսաստանի, թե՞ Կրաստանի, Մոսկվայի, թե՞ Թբիլիսիի համար: «Հիմա մենք նույն բանը տեսնում ենք ռուս-ուկրաինական հակամարտության առնչությամբ: Մոսկովյան դերասանական էլիտան և նրան հարող լրագրողական վերնախավը նվազագույն լոյալություն են ցուցաբերում Ռուսաստանի հանդեպ և առավելագույն լոյալություն, անգամ՝ ամենամերողամտություն Ուկրաինայի ու Կիևի նկատմամբ», – ասաց Տրետյակովը:

Ի դեպ, ռուսաստանցի մասնակիցներն անընդհատ ընդգծում էին, որ չեն մեկնաբանում Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակը, որ իրենց հետաքրքրում են բացառապես միայն ռուս–հայկական հարաբերությունների խնդիրները: Իսկ մնացած ամեն ինչ բարեկամական երկրի ներքին գործն է: Սակայն բոլորովին կողմ քաշված մնալ «այդ ամենից» դժվար էր: Դա բոլոր ոչ մեծ, բայց հպարտ երկրների հատկությունն է. չափազանցված ուշադրություն այն ամենի հանդեպ, ինչը մեզ կողքից մանրուք է թվում: Ահա մեկ տարի առաջ «Լազարյան ակումբի» առաջին նիստում ելույթ ունեցավ նախկին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Նույն ինքը, որն այժմ բանտում է: Դե, ելույթ ունեցավ՝ ունեցավ, ինչո՞ւ պետք է նախկին նախագահը ելույթ չունենար: Բայց Հայաստանում դա հիշել են: Եվ ոմանք ինչ-որ հեռուն գնացող եզրակացություններ են արել: Իսկ միջանցքում ինձ էին մոտենում անծանոթ մարդիկ ու հարցնում. «Այդ դո՞ւք էիք վարչապետի հետ հանդիպմանը նոյեմբերին: Կոշտ հարցեր էիք տալիք, այդպես չէ՞»:

Իսկ ես հանկարծ ուզեցի զրուցել ընդդիմության ներկայացուցչի հետ: Պարզապես իշխանության շատ ներկայացուցիչների հետ մենք հանդիպել էինք մեկ ամիս առաջ: Իսկ մեկ տարի առաջ նույնպես շփվել էինք Փաշինյանի թիմի անդամների, նախարարների հետ: Լավ կլիներ ծանոթանալինք իրավիճակի վերաբերյալ այլ մոտեցման:

Ես այդ մասին խնդրեցի հայ ընկերներին: Եվ ինձ մատնանշեցին «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես Գեղամյանին: Երևանի նախկին քաղաքապետ, Հայաստանի 5 գումարումների Ազգային ժողովի պատգամավոր: Ինչպես ասում են չար լեզուները, նրա հարաբերությունները Փաշինյանի հետ հեղափոխությունից դեռ շատ առաջ քիչ էր մնացել հասնելին ձեռնամարտի: Քաղաքական գործիչն ինձ ընդունեց իր տանը:

– Չեմ կարող հաշտվել այն մտքի հետ, որ անդրօվկիանոսյան ստրատեգներին հաջողվեց Հայաստանում իրականացնել դասական «գումավոր հեղափոխություն», – ասում է Գեղամյանը:– Այդ պետական հեղաշրջումը իրականացվում է ոչ անհայտ Զին Շարփի դեղատոմսերով: Նրա գրքում ներկայացվում է ոչ բռնի գործողությունների 198 մեթոդ: Իսկ ես հաշվել եմ.

Շարփի 43 երաշխավորություն իրականացվել է Հայաստանում հեղափոխության ժամանակ: Օգտագործվել է նաև Սթիվեն Մանի կառավարելի քառսի տեսությունը, ով անգամ եղել է ԱՄՆ ներկայացուցիչը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում: Եվ երրորդ տեխնոլոգիան «Օվերտոնի պատուհանն» է. այն, ինչ աներևակայելի էր թվում 15 տարի առաջ, այժմ առօրեական բան է դարձել: Կարելի՞ էր արդյոք պատկերացնել, որ տգետների մի խումբ կարող է ներխուժել Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի վեհարան և ինչ-որ վերջնագրեր ներկայացնել:

– Մի տեսակ վիրավորական եք ներկայացնում հեղափոխականներին: Ինչ-որ մեկը կարող է ասել. «Դե, ամեն ինչ հասկանալի է, նախորդ իշխանության ներկայացուցիչն է ...»:

– Նրանք ուղղորդվող, անդեմ մարդիկ են: Տիկնիկավարներն օվկիանոսի այն կողմում են: Հայաստանում 64 հասարակական կազմակերպություն արդեն ոչ առաջին տարին ֆինանսավորվում է Սորոսի հիմնադրամից, ժողովրդավարության ազգային հիմնադրամից, ԱՄՆ միջազգային հանրապետական ինստիտուտից, Ազգային ժողովրդավարական ինստիտուտից և այլն: «Ազատություն» ռադիոյի հայկական բաժինը նրանց խոսափողն է: Իսկ ով փող է վճարում, նա էլ պատվիրում է երաժշտությունը:

– Վերջերս մենք հանդիպեցինք հայ քաղաքագետների հետ: Նրանք ուղղակի մեզ ասացին. պետք է, չէ՞, ինչ-որ տեղ աշխատել, ընտանիք կերակրել, ուսման տալ երեխաներին: Չէ՞ որ Միության փլուզմամբ անհետացան արժանապատիվ աշխատավարձերը, փակվեցին գիտական ինստիտուտները ...

– Այդ դեպքում թող ազնվորեն հայտարարեն. մենք պետք է ապրուստի փող վաստակենք, և մենք ստիպված ենք կատարել պատվիրատուի ցանկությունները: Բայց դա նրանք չեն ասի ... Դա հինգերորդ շարապյունն է, դիվերսիոն խմբերը, որոնք հոգիները սատանային են ծախել:

– Չե՞ք չափազանցնում:

– Բնավ: Երկրում, որը երկար տարիներ գտնվում է «ոչ խաղաղության, ոչ պատերազմի» վիճակում, նման գործունեությամբ զբաղվելը հավասարազոր է դավաճանության: Չէ՞ որ գաղտնիք չէ, որ ԱՄՆ-ում միայն երազում են, որպեսզի ՆԱՏՕ-ի խաղաղարար զորակազմ ուղարկեն Արցախ ...

– Ինչի՞ համար:

– Միայն մի նպատակով. որպեսզի վերահսկողություն ունենան Իրանի հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի հանդեպ, որն այժմ վերահսկում են Լեռնային Ղարաբաղի զինված ուժերը:

– Իսկ ինչպե՞ս կարող են այդ հարցում օգնել հայկական ՀԿ-ները:

– Նրանց առջև խնդիր է դրվում. դեմոնացնել Ռուսաստանի կերպարը հանրային գիտակցությունում, որպեսզի ցանկացած գնով հասնեն Հայաստանից և Ղարաբաղի վերաբերյալ բանակցային գործընթացից ՌԴ-ին դուրս մղելուն: Իսկ թուրքերը և ադրբեջանցիները կսրեն լարվածությունը: Չեն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

բացառվում նաև ագրեսիվ ռազմական գործողությունները: Ինչպես Արցախում դիմակայության գծում, այնպես էլ Նախիջևանի (դա այսօր Ադրբեջանի տարածքն է) հետ սահմանին: Նախիջևանում տեղակայված են Թուրքիայի զինված ուժերի երրորդ բանակային կորպուսի ստորաբաժանումները: Վերջին մեկուկես-երկու տարում տեղի է ունենում այդ ստորաբաժանումների հզորացում: Իսկ այդտեղից մինչև Երևան, որտեղ այսօր դե ֆակտո կենտրոնացված է հանրապետության բնակչության երկու երրորդը, 67 կիլոմետր է: Երբ մարտական գործողություններ սկսվեն Արցախում, ԱՄՆ-ը կբարձրացնի խաղաղարարներ մտցնելու հարցը:

– Այսինքն՝ Պուք կարծում եք, որ դա՞ է Արևմուտքի գլխավոր նպատակն այժմ:

– Գլխավոր նպատակը Ռուսաստանը Հայաստանից դուրս մղելն է և դրան զուգահեռ՝ անկայունության գոտու ստեղծումը Լեռնային Ղարաբաղում ու լարվածությունը հայ-թուրքական սահմանին: Դա ամերիկացիներին հարկավոր է Իրանը բոլոր կողմերից շրջապատելու համար: Հետո՝ Իրանի ապակայունացում կլինի Լիբիայի օրինակով: Իսկ հաջորդ նպատակը Հյուսիսային Կովկասն է: Մեր ամերիկացի գործընկերներն առայժմ աշխատում են Ղարաբաղ խաղաղարարներ մտցնելու պայմանների ստեղծման վրա:

– Իսկ ինչպե՞ս են այդ պլանները կապված Հայաստանում հեղափոխության հետ:

– Ի՞նչ եք կարծում՝ հարյուր միլիոնավոր դոլլարներ իզո՞ր են ծախսվել այդ ազատասեր քաղաքացիների վրա: Նրանք յուրովի են հասկանում մարդու իրավունքները: Երբ նրանց կոչով փակում են փողոցներն ամբողջ Երևանում, չեն թողնում անգամ անցնեն շտապօգնության մեքենաները, դրանք մարդու իրավունքնե՞ր են: Երբ նրանք չարտոնված հանրահավաքներին մասնակցելու համար մոբիլիզացնում են բարձր դասարանցիներին՝ այդպե՞ս են հավատարիմ եղել մարդու իրավունքներին: Նրանք մտնում էին դպրոցներ, գրգռում երեխաների գիտակցությունն ու դուրս բերում փողոցներ: Հանրային ռադիոյի և հեռուստատեսության շենքի արգելափակումը խոսքի ազատության մասին հոգա՞լ է: Գիտեք, մենք ասացվածք ունենք. «Կատաղած է չը մայրուղու վրա «Մերսեդեսին» կանցնի»: Այն շատ է սազում մեր իրավիճակին:

ՄԱՐԻՆԱ ՊԵՐԵՎՈՋԿԻՆԱ

ПОСЛАНИЕ ПУТИНА В РАВНОЙ МЕРЕ АДРЕСОВАНО И РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ

Аннотация

У «народного премьера» Армении в 2020 году совершенно иная повестка, которую он и озвучил на первом заседании Правительства РА 2020 года. Так, 9 января Никол Воваевич, выступая на первом заседании Правительства Армении, с присущей ему прозорливостью заметил, что в Армении одна из самых больших проблем касается состояния туалетов.

Прошло чуть более двух недель, как 2020 год вступил в свои права. Примечательное отличие начала текущего года от предыдущих лет в Армении и союзнической нам России, на мой взгляд, в осознании сложности положения, складывающегося в регионе Большого Ближнего Востока, особенно на южных рубежах Российской Федерации, вокруг Ирана и в мире в целом. В подтверждение сказанному своевременная, весьма представительная церемония оглашения исключительно актуального Послания президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина Федеральному Собранию РФ (далее – Послание). Особо подчеркнем, что на этом мероприятии присутствовали члены Совета Федерации, депутаты Государственной Думы, члены Правительства, руководители Конституционного и Верховного судов, губернаторский корпус, председатели законодательных собраний субъектов Российской Федерации, главы традиционных конфессий, общественные деятели, руководители крупнейших предприятий и банковской сферы, средств массовой информации. Я специально столь подробно изложил состав участников, потому что именно от их профессиональной работы во многом будет зависеть реализация масштабных задач, выдвинутых президентом России в Послании.

Не скрою, уважаемый читатель, что, внимательно выслушав выступление Владимира Путина, я и мои коллеги по партии «Национальное Единение» допоздна бурно обменивались мнениями и обсуждали все те вопросы, которые были близки и понятны и нам. Скажу откровенно, что в

Армении Послание не оставило равнодушным никого из нас, находящихся в двух тысячах километров от Москвы, поэтому мне нетрудно было представить состояние наших российских друзей и коллег, присутствовавших в Центральном выставочном зале «Манеж». Ведь каждый из них услышал из уст президента России оценку и своей личной работы, а главное – не мог не осознать персональную ответственность за судьбу своего Отечества, причем с самой первой минуты выступления Владимира Путина.

Напомним читателям первые предложения из Послания: «Послание Федеральному Собранию впервые оглашается в самом начале года. Нам нужно быстрее, не откладывая решать масштабные социальные, экономические, технологические задачи, перед которыми стоит страна ... Сегодня в нашем обществе четко обозначился запрос на перемены. Люди хотят развития и сами стремятся двигаться вперед в профессии, знаниях, в достижении благополучия, чтобы брать на себя ответственность за конкретные дела. Зачастую они лучше знают, что, почему и как надо менять там, где они живут, работают – в городах, районах, селах, по всей стране».

Убежден, что ни один думающий армянин (за исключением соросовских прихлебателей, активистов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», не говоря уже об активистах ЛГБТ- сообщества) не мог бы не согласиться с актуальностью многих и многих формулировок, содержащихся в Послании, для Республики Армения.

Ан нет, у «народного премьера» Армении в 2020 году совершенно иная повестка, которую он и озвучил на первом заседании Правительства РА 2020 года. Так, 9 января Никол Воваевич, выступая на первом заседании Правительства Армении, с присущей ему прозорливостью заметил, что в Армении одна из самых больших проблем касается состояния туалетов. Да, да, уважаемый читатель, я не ошибся.

«Эта важнейшая проблема цивилизованности, когда видишь в пятиэтажном ресторане позолоченные стулья, но когда открываешь дверь в туалет, кажется, что попал в зону бедствия», – сказал Никол Воваевич, себя любимый.

Это вам, уважаемый читатель, не какой-то там Сэмюэль Хантингтон со своей концепцией этнокультурного разделения цивилизаций, опубликованной им в статье «Столкновение цивилизаций?» Это наш «народный премьер», которого на всякую заграничную туфту не возьмешь и не проведешь. Будучи воплощением лидера-прагматика, прямо на этом же заседании премьер-министр на самом деле многострадальной Армении обратился к членам Правительства и приглашенным с вопросом на засыпку: «Существуют ли какие-то законодательные нормы и стандарты

в этой области?» Обескураженное от столь глубокомысленного вопроса Никола Воваевича соответствующее должностное лицо, тем не менее, успокоило членов Правительства, а также многочисленных поклонников «народного премьера», которые денно и нощно с неописуемым умилением ловят каждое его слово. Они не были разочарованы, так как в этот день в прямом эфире стали очевидцами захватывающего интеллектуального поединка. Бедолага, ответственный за санитарное состояние санузлов в ресторанах (оказывается, есть и такая должность в правительственных структурах), набравшись смелости, вымолвил, что совместно с Министерством здравоохранения разработан соответствующий проект и в скором времени будут определены необходимые санитарные стандарты. «После этого займемся законодательными изменениями по части штрафов – они будут увеличены вплоть до приостановки деятельности в случае несоблюдения норм», – сказал сей чиновник. После этих слов напряжение на заседании Правительства РА несколько поубавилось, надо полагать, что поубавилось напряжение и у воздыхателей «народного премьера». Далее премьер-министр РА с присущей ему последовательностью в действиях перешел к обсуждению вопросов состояния туалетов на автомобильных газозаправочных станциях: «Пришло время выдвигать требования в этом вопросе. Это очень важная цивилизационная проблема, речь идет о том, где мы себя представляем на карте мира. Деятельность всех тех объектов, которые не соответствуют нормам, должна быть прекращена или приостановлена до разрешения проблем».

Уверен, что уважаемые читатели, пожелавшие поглубже ознакомиться с подробностями этих острых дискуссий «цивилизационного характера», озвученных Николом Воваевичем, смогут это сделать, просмотрев соответствующий видеоматериал на электронном портале. Во всей этой ахинее вызывает то ли гнев, то ли тревогу, то ли глубокое разочарование и уныние подобная гнетущая неадекватность Никола Пашиняна, ставшего премьер-министром РА в результате безнаказанно совершенного государственного переворота в Армении в апреле – мае 2018 года. А сейчас «народный премьер», переодевшись в одеяния Филиппа Филипповича Преображенского, ученого медика, хирурга-экспериментатора, профессора, героя повести Михаила Булгакова «Собачье сердце», представляет армянский народ на всеобщее посмеище в образе такого Полиграфа Полиграфовича Шарикова. Невольно на память приходит все из этой же повести диалог профессора Преображенского с доктором Борменталем:

«– Разруха, Филипп Филиппович.

– Нет, – совершенно уверенно возразил Филипп Филиппович. – Что

такое эта ваша разруха? Старуха с клюкой? Ведьма, которая выбила все стекла, потушила все лампы? Да ее вовсе и не существует ... Это вот что: если я, вместо того чтобы оперировать каждый вечер, начну у себя в квартире петь хором, у меня настанет разруха. Если я, входя в уборную, начну, извините за выражение, мочиться мимо унитаза и то же самое будут делать Зина и Дарья Петровна, в уборной начнется разруха (читатель наверно догадался, что Никол Воваевич не просто так заговорил о туалетах, знание классической литературы глубоко заложено в его подсознании. – А. Г.). Следовательно, разруха не в клозетах, а в головах».

В своей предыдущей статье под заглавием «Сколачиваемый антироссийский интернационал в Армении не пройдет», опубликованной от 23 декабря 2019 года ИА REGNUM, мне уже приходилось приводить выдержки из выступления Н. Пашиняна, прозвучавшего в ходе заседания Правительства РА от 12 декабря 2019 г., когда он заявил: «Сегодня у нас (имеется в виду в Армении. – А. Г.) нет способной нормально функционировать системы государственного управления ... Возможно ли сегодня получить в Армении нормальную информацию о нашем экономическом росте и текущем состоянии экономики? Нет, невозможно. Например, я не могу получить нужную мне информацию».

Судя по последним событиям, Николу Воваевичу не дают нужной информации не только касательно экономического положения, санитарного состояния ресторанных туалетов, но и вопросов, касающихся национальной безопасности Армении. Вот и вынужден «народный премьер» озвучивать и черпать информацию на сей счет из уст своих родных и близких, будучи уверенным в полной правдивости озвучиваемой ими информации. Так, 12 января т.г. газета «Айкакан жаманак» (электронная версия), принадлежащая семье Н. Пашиняна, опубликовала статью, в которой говорилось, что бывший директор Службы национальной безопасности РА Артур Ванецян спонсирует кампанию против семьи премьер-министра Армении Никола Пашиняна. Чтобы придать нужную убедительность этой нечистоплотной стряпне, заметно активизировалась дочь «народного премьера», сделавшая запись на своей странице в Facebook, в которой представила некогда теплую близость с семьей А. Ванецяна. «Жаль, что эта теплота не была искренне и Ванецян организовал подобные заговоры против нашей семьи (то есть в семье Н. Пашиняна уже нет сомнений в объективности этой весьма и весьма сомнительной публикации газеты «Айкакан жаманак». – А. Г.)», – написала дочь Пашиняна. Дальше – больше. Депутат Национального Собрания РА от фракции правящего блока «Мой шаг» Грачья Акопян, который является родным братом супруги «народного премьера» Анны Акопян, заявил, что Ванецян

попытался осуществить государственный переворот: «Причиной увольнения Ванецяна с поста директора СНБ была не информационная кампания против семьи Пашиняна, а попытка осуществления государственного переворота. С этой целью он также распространял ложные сведения о семье Пашиняна».

Было вполне ожидаемо, что экс-директор Службы национальной безопасности Армении генерал-майор Артур Ванецян в весьма деликатной форме отреагировал на эти наскоки со стороны членов семьи «народного премьера». «Считаю нужным подчеркнуть, что все предположения в мой адрес – ложь, а последовавшие за ней спекуляции и фейковые нападения – обычное явление. Автор и заказчик этой публикации (читай Никол Воваевич Пашинян, себя любимый. – А. Г.) не первый раз пытается меня дискредитировать, исходя из скрытых страхов. Но то, что «борьба» будет опущена на такой уровень, было неожиданно даже для меня». Что же касается записи старшей дочери «народного премьера» на сей счет в Facebook, то Артур Ванецян «по-отечески» посоветовал ей: «Мариам джан, дочь моя, не вмешивайся, прошу, в непонятные игры взрослых».

Думается, что уважаемый читатель вполне может составить маломальское представление о воистину напряженных и интеллектуально насыщенных буднях «народного премьера», членов его семьи и Правительства Республики Армения. Вот такова, уважаемый читатель, политическая повестка дня нынешних властей РА. Между тем следует отметить, что демографические задачи, поднятые в Послании Владимира Путина, в более тревожной форме имеют место быть в Армении. Так, если в 2009 году общий коэффициент рождаемости в РА (среднегодовое соотношение новорожденных к числу постоянно проживающих граждан в расчете на 1000 жителей) составило 14,5%, то по итогам 2018 года этот показатель составил 12,3%, и это при том, что имело место сокращение численности населения РА («Демографический сборник Армении, 2019», стр. 62, Статистический комитет Республики Армения). Вызывает озабоченность и динамика численности постоянного населения Армении. Так, согласно официальной статистике, если численность населения РА на начало 2009 года составила 3 млн 77 тыс. человек, причем естественный прирост населения составил 16,8%, то на конец 2018 года численность населения составила 2 млн 965,3 тыс. человек, а естественный прирост составил 10,9%.

Однако, как убедился читатель, эта тревожная статистика отнюдь не беспокоит власти РА, так как у них есть дела куда важнее. Видать, «народный премьер» руководствуется совершенно неведомой доселе методологией подсчета численности населения. Так, 5 августа 2019 г.

Никол Воваевич, выступая на митинге, организованном в Степанакерте (столица Республики Арцах) по случаю 7-х Всеармянских игр, заявил: «До 2050 года мы должны решить следующие задачи: довести население Армении минимум до 5 млн человек, создать 1,5 млн рабочих мест».

Надо полагать, что сделать подобный радужный прогноз Никола Воваевича вдохновила вышеприведенная динамика изменений численности постоянного населения РА и факт того, что за 20 месяцев его нахождения во власти постоянное население РА убавилось, как минимум, на 15 тыс. человек. Или же как не упомянуть неописуемый восторг Никола Воваевича, связанный с докладом Международного валютного фонда, согласно которому доля ВВП на душу населения по итогам 2019 года в Армении составила \$4,76 тыс., в Азербайджане данный показатель составил \$4,72 тыс., а в Грузии – \$4,63 тыс. К сожалению, «народному премьеру» неведомо, что помимо показателя ВВП на душу населения по номиналу для более полного представления о реальном материальном благосостоянии жителей страны следует опираться на показатель ВВП на душу населения по паритету покупательной способности (ППС). Так вот, согласно сборнику The World Factbook ЦРУ США, на начало 2018 г. ВВП на душу населения по паритету покупательной способности в Азербайджане составил \$17 500 (101 место из 228 стран), по этому показателю Грузия на 138 месте с \$10 700, а в Армении ВВП на душу населения по ППС составил \$9500 и она заняла 142 место. Справедливости ради отметим, что на начало 2019 года ВВП на душу населения по ППС в Грузии составил \$10 152, в то время как в Азербайджане этот показатель по итогам 2019 года составил \$18 616. Однако вопрос совершенно в другом. Уже не единожды приходилось писать, что на Всемирном экономическом форуме (ВЭФ) в Давосе (январь 2018 года) была поставлена задача перехода экономик государств на рельсы инклюзивного развития, цель которой – обеспечить равный доступ для людей к экономической независимости и беспрепятственному взаимодействию между различными группами населения. Было особо подчеркнуто, что приоритеты экономической политики должны переориентироваться на более эффективное противодействие незащищенности и неравенству, что исключает однозначное полагание политиков и экономистов на ВВП как на показатель экономического развития в ущерб уровню жизни людей. Именно устойчивый, всеобъемлющий прогресс, сопровождающийся ростом доходов населения параллельно с ростом его реальных экономических возможностей, уровня защищенности и качества жизни, должен быть признан лидерами государств главной целью экономического развития, а вовсе не рост ВВП, говорилось в докладе ВЭФ. Это, в свою очередь, предполагает новые

инструменты для оценки эффективности такой политики – индекс инклюзивного развития (Inclusive Development Index, IDI). К сведению «народного премьера» – IDI базируется на 12 индикаторах и имеет три составные части. Перечислять их не стану, надеясь, что во время, свободное от контроля за ходом работ по ремонту туалетов и разного рода разборок козней, а также политического преследования председателя Конституционного суда РА и членов его семьи, его коллег, которые не поддались шантажу николвоваевской камарильи, Правительство Армении, наконец-то, удосужится заняться государственными делами. На первых порах поразмыслит над тем, что из 78 развивающихся стран по IDI Азербайджан занимает 3 место, Грузия – 32, а Армения по IDI занимает всего лишь 45 место между Гватемалой и Гондурасом. Пишу эти строки и ловлю себя на мысли, что действующим властям РА вовсе не нужна инклюзивная экономика, а Никол Воваевичу, политику галактического масштаба, занятому примирением США и Исламской Республики Иран, тем более не до какого-то перехода экономики РА на рельсы инклюзивного развития. Да, да, уважаемый читатель, я не оговорился, у «народного премьера» есть хлопоты куда важнее. Так, 5 января 2020 г. Никол Воваевич взойшел на гору Артаниш в Гегаркуникской области (для справки заметим, что высота горы 2461 метр над уровнем моря, а озеро Севан, которое опоясывает прекрасно асфальтированная дорога, расположено на высоте 1900 метров над уровнем моря) и с ее вершины обратился к президентам Ирана и США с мирным посланием (после эскалации между ними, связанной с убийством Касема Сулеймани, командующего специальным подразделением «Аль-Кудс» в составе Корпуса стражей Исламской революции). Подумайте только, уважаемый читатель, какую самоотверженность проявил Никол Воваевич, преодолев аж 561 метр. Самое поразительное в том, что нашлись пропагандисты сего крайне необдуманного акта со стороны «народного премьера». Посудите сами, уважаемый читатель.

Так, 3 января 2020 г. духовный лидер дружественной Армении Ирана аятолла Али Хаменеи объявил трехдневный общенациональный траур после убийства в Ираке иранского генерала Касема Сулеймани. И представьте реакцию иранских властей и народа, когда в эти траурные для Ирана дни, в то время как миллионы иранцев вышли на митинги осуждения и протеста, вдруг некто из соседней Армении с вершины бугра призывает лидера мировой сверхдержавы и лидера региональной державы к миру. Не буду продолжать далее, а всего лишь отмечу следующее: на днях экс-директор СНБ Армении Д. Шахназарян, выступая по ТВ, с сожалением констатировал весьма прискорбную данность. Так вот Давид Гургенович Шахназарян в прямом эфире напомнил телезрителям

Армении, что ранее, будучи в оппозиции ко второму и третьему президентам РА Роберту Кочаряну и Сержу Саргсяну, их жестко критиковал, но ему никогда не было стыдно за то, что они являются первыми лицами государства, увы, такого он не может сказать сейчас относительно действующего премьер-министра РА. Заметим, что Д. Шахназарян – серьезный политик.

Не скрою, уважаемый читатель, что, приступив к написанию данной статьи, я ставил перед собой задачу: выделить из Послания Владимира Владимировича Федеральному Собранию те сферы предстоящей работы, которые в рамках ЕАЭС можно будет перенести и на экономику РА. Тем более с учетом той данности, что на сегодняшний день в Республике Армения функционируют более двух тысяч предприятий с российским капиталом. Или хотя бы найти поле для совместной деятельности предприятий ВПК России и Армении в свете новых задач, выдвинутых президентом России. Увы, мои надежды изначально были обречены на неудачу, политическая, да и экономическая повестки как таковые в настоящее время в Армении напрочь отсутствуют. Иные нынче времена: в стране нагнетается атмосфера неуверенности и страха, убедительным проявлением этого являются политическая вендетта над вторым президентом РА Робертом Кочаряном, судебное преследование третьего президента РА Сержа Саргсяна, арест по надуманному предлогу владельца оппозиционного 5-го телеканала Армена Тавадяна, циничный шантаж председателя и членов Конституционного суда РА. Этот перечень противоправной вакханалии можно продолжить и далее, однако по сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте.

И вот на фоне закрытия школ-интернатов, прекращения финансирования услуг по родовспоможению медицинской амбулатории (роддома) в г. Маралике на память пришли славные страницы из недавней истории работы медицинских учреждений РА. Так, благодаря инициативе ветерана боевых миротворческих миссий, майора медицинской службы запаса Вигена Арноевича Татинцяна и главного врача медицинского центра «Святой Григорий Просветитель» профессора Ара Микаеловича Минасяна Правительство РА 19 ноября 2014 г. приняло изменения за N 1304 к порядку направления военнослужащих Российской Федерации, дислоцированных в Армении. Так вот принятие этих поправок возымело весьма положительное действие. Достаточно сказать, что в период с февраля 2015 года по сентябрь 2016 г. было осуществлено более 1600 госпитализаций военнослужащих и членов их семей Российской Федерации, расквартированных в Армении, в специализированные терапевтические и хирургические отделения медицинского центра «Святой Григорий

Просветитель» и другие клиники г. Еревана и г. Гюмри. При этом заметим, что все лечебно-диагностические мероприятия были произведены на безвозмездной основе. Увы, эта столь полезная инициатива после государственного переворота апреля – мая 2018 г. в Армении прекратила свое существование. А между тем возрождение и реализация этого проекта, несомненно, явятся красноречивым свидетельством избавления правительства РА от пут агрессивной русофобской соросовской пропаганды, не говоря уже о том, что в нынешние непростые времена добросовестное врачевание армянскими медиками военнослужащих и пограничников РФ, расквартированных в Армении, станет одной из наиболее крепких скреп, соединяющих народы наших стран. Вместе с тем хотелось бы откровенно признать, что, безусловно, руководство Армении как государства-члена Евразийского экономического союза и ОДКБ обязано, по примеру России, всесторонне и критически проанализировать все сферы жизнедеятельности армянского государства. Благо что есть славная методология для осуществления подобного анализа. Для этого достаточно скрупулезно еще и еще раз углубиться в текст Послания президента России Владимира Путина Федеральному Собранию Российской Федерации. Убежден, что Послание в равной мере адресовано и Республике Армения, думается, что и государствам-членам ЕАЭС и ОДКБ.

P.S. Завершая написание статьи, хотелось бы увидеть ее опубликованной на сайте ИА REGNUM, в «Комсомольской правде в Армении», интернет-портале Shame. am, а также, что немаловажно, в масс-медиа, поддерживающих исключительно только первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента Республики Армения Роберта Кочаряна. Пишу эти строки вовсе не случайно. На днях надеюсь сдать в типографию сборник моих выступлений и интервью за 2019 год, причем он будет издан на русском и армянском языках (в одном двуязычном томе уже сверстано 890 страниц текста без иллюстраций). В этом сборнике уважаемый читатель не найдет ни одной публикации из СМИ, поддерживающих Роберта Седраковича. Думается, что подобная «информационная блокада» вашего покорного слуги ошибочна хотя бы по той простой причине, что второй президент РА политзаключенный Роберт Седракович Кочарян выдвинул, на мой взгляд, безальтернативную и не терпящую промедления идею сплочения всех политических сил Армении для избавления от той катастрофы, к которой ведут страну нынешние власти предержащие Армении. А необходимое условие реализации этой благородной цели заключено в простой формуле – «Консенсус минус один». Поэтому не подлежит сомнению, что команда Р. Кочаряна

должна на практике показать, что это не просто лозунг по консолидации всех политических сил Армении, кому дорога судьба государства, а практическое поле для приложения совместных усилий в дело объединения всех здоровых сил общества для организации сокрушительной победы над навязанными из-за океана деструктивными силами зла. Такой подход, бесспорно, предполагает предоставление возможностей по использованию подконтрольных им информационных (притом немалых) ресурсов со стороны своих потенциальных партнеров. Не думаю, что в Армении найдется хотя бы один здравомыслящий гражданин, а тем более политик, кто поставил бы под сомнение искренность полного неприятия партией «Национальное Единение» и вашим покорным слугой действующих властей РА. Причем я и мои коллеги по партии с первого же дня после государственного переворота апреля – мая 2018 года подвергали и продолжаем подвергать жесткой, порой весьма опасной в плане собственной и семейной безопасности критике Никола Воваевича и К^О. Апеллируя конкретными фактами, мы последовательно бичуем и указываем адресатов крупных финансовых вливаний со стороны Фонда Сороса и других так называемых радетелей соблюдения прав человека (в их понимании активистов ЛГБТ- сообщества, тоталитарных религиозных сект и антигосударственной камарильи местного разлива). Увы, повторюсь, эфир по телеканалу, поддерживающему политического заключенного второго президента РА, для нас и вовсе недоступен, не говоря доселе о десятке других подконтрольных им информационных ресурсов. В этих условиях невольно в голове зарождаются крамольные мысли либо о непрофессионализме кураторов информационных ресурсов из команды второго президента РА, либо об их предвзятом отношении к партии «Национальное Единение» и лично к ее председателю. Я не исключаю, что это может быть следствием нашей наивности, серьезно воспринявшей вброшенный в политическое поле лозунг «Консенсус минус один». В любом случае можно с этим успехом в информационной блокаде поздравить «народного премьера». Заметим, что на днях Никол Воваевич цинично посоветовал двум оппозиционным телеканалам вместо их лого написать «коррупционное телевидение». По логике «народного премьера», те телеканалы, которые разоблачают коррупционные проявления со стороны действующих властей, уличают лично его в невыполнении десятков обещаний, данных в набивших оскомину многочисленных выступлениях, сами являются коррупционными. Чтобы у уважаемого читателя сложилось более полное мнение о востребованности моих статей и выступлений (да простят меня за нескромность), замечу, что к моменту написания этих строк, к примеру, мою последнюю статью «Сколачиваемый антирос-

сийский интернационал в Армении не пройдёт», опубликованную ИА REGNUM и 24 декабря 2019 г. помещенную на сайте в Shame.am, просмотрели 35 232 человека, а из оценивших статью 105 читателей – 77 (73,33%) сочли ее отличной, 12 или 11,43% оценили статью на «хорошо», а 16 читателей, или 15,24% признали статью очень плохой. И в конце хотелось бы попросить наших коллег из Федерального Собрания Российской Федерации изыскать возможность оказания помощи чудом уцелевшим русскоязычным газетам РА, будь то «Комсомольская правда в Армении», «Голос Армении» или «Новое время», причем на порядок более малую, чем миллионные долларовые вливания в антироссийские масс-медиа, щедро финансируемые со стороны Фонда Сороса.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Депутат Национального Собрания РА I, II, III, V и VI созывов,
председатель партии «Национальное Единение»

ՊՈՒՏԻՆԻ ՌԻԴԵՐՁԸ ՀԱՎԱՍԱՐԱՊԵՍ ՀԱՍՑԵԱԳՐՎԱԾ Է ՆԱԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ

Անոտացիա

Հայաստանի «Ժողովարչապետը» 2020 թվականին միանգամայն այլ օրակարգ ունի, որն էլ հնչեցրել է ՀՀ կառավարության 2020թ. առաջին իսկ նիստում: Այսպես, հունվարի 9-ին Նիկոլ Վոլակիչը, ելույթ ունենալով Հայաստանի կառավարության առաջին նիստում, իրեն բնորոշ խորաթափանցությամբ նկատեց, որ Հայաստանում ամենամեծ խնդիրներից մեկը վերաբերում է զուգարանների վիճակին:

Անցել է երկու շաբաթից մի փոքր ավելի, ինչ 2020 թվականը մտել է իր իրավունքների մեջ: Հայաստանում և մեր դաշնակից Ռուսաստանում, ըստ իս, ընթացիկ տարեսկզբի հատկանշական տարբերությունը նախորդ տարիներից այն դրության բարդության գիտակցումն է, որը ստեղծվել է Մեծ Մերձավոր Արևելքի տարածաշրջանում, հատկապես Ռուսաստանի Դաշնության հարավային սահմաններին, Իրանի շուրջ և աշխարհում առհասարակ: Ասվածի հաստատումն է ՌԴ Դաշնային ժողովին Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի բացառիկ հրատապ Ուղերձի (այսուհետ՝ Ուղերձ) ճիշտ ժամանակին հնչեցնելու միանգամայն ներկայացուցչական արարողությունը: Հատկապես ընդգծենք, որ այդ միջոցառմանը ներկա էին Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնության խորհրդի անդամներ, Պետական Դումայի պատգամավորներ, կառավարության անդամներ, Սահմանադրական և Գերագույն դատարանների ղեկավարներ, նահանգապետեր, ՌԴ սուբյեկտների օրենսդիր ժողովների նախագահներ, ավանդական դավանանքների ղեկավարներ, հասարակական գործիչներ, խոշոր ձեռնարկությունների և բանկային ոլորտի, զանգվածային լրատվամիջոցների ղեկավարներ: Ես հատուկ այսքան մանրամասն նշեցի մասնակիցների կազմը, որովհետև նրանց պրոֆեսիոնալ աշխատանքից է հիմնականում կախված լինելու Ուղերձում Ռուսաստանի նախագահի առաջադրած մասշտաբային անելիքների իրականացումը:

Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ, ուշադիր լսելով Վլադիմիր Պուտինի ելույթը, ես և «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության իմ գործընկերները մինչև ուշ երեկո կարծիքներ էինք փոխանակում և քննարկում այն

բոլոր հարցերը, որոնք մոտ ու հասկանալի էին մեզ: Անկեղծ ասեմ, որ Հայաստանում Ուղերձը անտարբեր չի թողել Մոսկվայից երկու հազար կիլոմետր հեռու գտնվող մեզանից ոչ մեկին, ուստի ինձ համար դժվար չէր պատկերացնել «Մանեթ» կենտրոնական ցուցասրահում ներկա մեր ռուս բարեկամների և գործընկերների վիճակը: Չէ՞ որ նրանցից յուրաքանչյուրը Ռուսաստանի նախագահից լսեց նաև իր անձնական աշխատանքի գնահատականը, և որ գլխավորն է՝ չէր կարող չգիտակցել անհատական պատասխանատվությունն իր Հայրենիքի ճակատագրի համար, ընդ որում՝ Վլադիմիր Պուտինի ելույթի առաջին իսկ պահից:

Ընթերցողներին հիշեցնենք Ուղերձի առաջին նախադասությունները. «Դաշնային ժողովին Ուղերձն առաջին անգամ հչեցվում է հենց տարեկազմին: Մենք պետք է ավելի արագ, անհապաղ լուծենք մասշտաբային սոցիալական, տնտեսական, տեխնոլոգիական խնդիրները, որոնց առջև կանգնած է երկիրը... Այսօր մեր հասարակությունում հստակ դրված է փոփոխությունների պահանջը: Մարդիկ ցանկանում են զարգացում և իրենք են ձգտում շարժվել առաջ մասնագիտության, գիտելիքների, բարեկեցություն ունենալու հարցում, որպեսզի պատասխանատվություն վերցնեն կոնկրետ գործերի համար: Հաճախ նրանք ավելի լավ գիտեն, թե ինչը, ինչու և ինչպես պետք է փոխել այնտեղ, որտեղ իրենք ապրում, աշխատում են՝ քաղաքներում, շրջաններում, գյուղերում, ողջ երկրում»:

Համոզված եմ, որ ոչ մի մտածող հայ (բացի սորոսյան լափակերներից, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի ակտիվիստներից, էլ չեմ ասում ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստների մասին) չէր կարող չհամաձայնել Հայաստանի Հանրապետության համար Ուղերձում պարունակվող շատ ու շատ ձևակերպումների ակտուալության հետ:

Բայց չէ, Հայաստանի «ժողվարչապետը» 2020թ. միանգամայն այլ օրակարգ ունի, որն էլ հնչեցրեց 2020թ. ՀՀ կառավարության առաջին իսկ նիստում: Այսպես, հունվարի 9-ին Նիկոլ Վոլակիչը, ելույթ ունենալով Հայաստանի կառավարության այդ նիստում, իրեն բնորոշ խորաթափանցությամբ նկատեց, որ Հայաստանում ամենամեծ խնդիրներից մեկը վերաբերում է զուգարանների վիճակին: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի:

«Դա քաղաքակրթվածության կարևորագույն խնդիրն է, երբ հինգհարկանի ռեստորանում տեսնում ես ոսկեզօծ աթոռներ, բայց երբ բացում ես զուգարանի դուռը, թվում է, թե հայտնվել ես աղետի գոտում», – ասաց իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վոլակիչը:

Սա ձեզ համար, հարգելի ընթերցող, մի ինչ-որ Սեմյուել Հանթինգթոն չէ՝ իր քաղաքակրթությունների էթնոմշակութային բաժանման հայեցակարգով, որը հրապարակել է «Քաղաքակրթությունների բախում» հոդվածում: Սա մեր «ժողվարչապետն» է, որին ամեն տեսակ արտասահմանյան «տուֆ-տայով» չես զարմացնի ու չես խաբի: Լինելով պրագմատիկ առաջնորդի

մարմնավորում՝ հենց այդ նիստում էլ իսկապես բազմաչափար Հայաստանի վարչապետը կառավարության անդամներին ու հրավիրվածներին դիմեց դժվարին հարցով. «Կա՞ն արդյոք օրենսդրական նորմեր և ստանդարտներ այս ոլորտում»: Նիկոլ Վոլակիչի այսքան խորիմաստ հարցից թևաթափ համապատասխան պաշտոնյան, այնուամենայնիվ, հանգստացրեց կառավարության անդամներին, ինչպես նաև «Ժողվարչապետի» հազարավոր երկրպագուներին, որոնք գիշերուզօր աննկարագրելի զմայլանքով որսում են նրա յուրաքանչյուր բառը: Նրանք հուսախաբ չեղան, քանի որ այդ օրը ուղիղ եթերում դարձան հետաքրքիր ինտելեկտուալ մենամարտի ականատեսները: Ռեստորաններում սանհանգույցների սանիտարական վիճակի համար խեղճուկրակ պատասխանատուն (պարզվում է, կա նաև նման պաշտոն կառավարական կառույցներում), համարձակություն հավաքելով, մրմնջաց, որ առողջապահության նախարարության հետ համատեղ մշակվել է համապատասխան նախագիծ, և շուտով կսահմանվեն անհրաժեշտ սանիտարական ստանդարտները: «Դրանից հետո կգբաղվենք տուգանքների մասով օրենսդրական փոփոխություններով, դրանք կավելացվեն ընդհուպ մինչև գործունեության դադարեցումը, եթե նորմերը չպահպանվեն», – ասաց սույն պաշտոնյան: Այս բառերից հետո լարվածությունը ՀՀ կառավարության նիստում մի փոքր թուլացավ, պետք է կարծել, որ պակասեց նաև «Ժողվարչապետի» երկրպագուների լարվածությունը: Այնուհետև ՀՀ վարչապետը իրեն բնորոշ գործողությունների հետևողականությամբ անցավ ավտոգազալցակայանների զուգարանների վիճակի հարցին. «Եկել է այս հարցում պահանջներ առաջադրելու ժամանակը: Սա շատ կարևոր քաղաքակրթական խնդիր է, խոսքն այն մասին է, թե որտեղ ենք մեզ պատկերացնում աշխարհի քարտեզի վրա: Այն բոլոր օբյեկտների գործունեությունը, որոնք չեն համապատասխանում նորմերին, պետք է դադարեցվի կամ կանգնեցվի մինչև խնդիրների լուծումը»:

Հանդգլած եմ, որ հարգելի ընթերցողները, ովքեր կցանկանան ավելի մանրակրկիտ ծանոթանալ Նիկոլ Վոլակիչի հնչեցրած «քաղաքակրթական բնույթի» այս սուր բանավեճերի մանրամասներին, կարող են դա անել՝ դիտելով համապատասխան տեսանյութը էլեկտրոնային պորտալում: Այս ամբողջ անհետքությունում ցատում ասեմ, թե՞ տագնապ, խոր հիասթափություն ու վիստություն է առաջացնում Նիկոլ Վոլակիչի ընկճող անհամարժեքությունը, որը ՀՀ վարչապետ դարձավ Հայաստանում 2018թ. ապրիլ-մայիսին անպատիժ տեղի ունեցած պետական հեղաշրջման հետևանքով: Իսկ հիմա «Ժողվարչապետը», հանդերձավորվելով գիտնական բժիշկ, փորձարար վիրաբույժ, պրոֆեսոր Ֆիլիպ Ֆիլիպովիչ Պրեոբրաժենսկու՝ Միխայլ Բուլգակովի «Շան սիրտը» վեպի հերոսի հանդերձներով, հայ ժողովրդին համընդհանուր ծիծաղի առարկա է սարքում Պոլիգրաֆ Պոլիգրաֆովիչ Շարիկովի կերպարանքով: Ակամա մտաբերում եմ այդ նույն վեպից պրոֆեսոր Պրեոբրաժենսկու և դոկտոր Բորմենտալի երկխոսությունը.

«– Քայքայում է, Ֆիլիպ Ֆիլիպովիչ:

– Ոչ,– միանգամայն վստահ առարկեց Ֆիլիպ Ֆիլիպովիչը... – Ի՞նչ ասել է ձեր այդ քայքայումը: Ձեռնափայտով պառա՞վ: Չար կախա՞րդն է, որ կոտրել է բոլոր ապակիները, հանգցրել բոլոր լամպերը: Ամենևին գոյություն չունի: Ի՞նչ եք ենթադրում այդ բառի տակ, – մոլեգնած հարցրեց Ֆիլիպ Ֆիլիպովիչը, ինքն էլ պատասխանեց: – Ահա թե ինչ է դա. եթե ես, վիրահատելու փոխարեն, ամեն երեկո իմ բնակարանում սկսեմ երգել, իմ տանը քայքայում կսկսվի: Եթե ես, մտնելով զուգարան, ներեցեք արտահայտությանս, սկսեմ միգել նստակոնքի կողքով, նույնն էլ անեն Ջինան և Դարյա Պետրովնան, զուգարանում քայքայում կսկսվի (ընթերցողը հավանաբար գլխի ընկավ, որ Նիկոլ Վովակիչը հենց այնպես չի խոսել զուգարանների մասին, դասական գրականության իմացությունն է խորապես դրված նրա ենթագիտակցության մեջ – Ա.Գ.): Հետևաբար, քայքայումն արտաքնոցների մեջ չէ, այլ գլուխներում»:

Իմ նախորդ հոդվածում՝ «Իրար գլխի հավաքվող հակառուսական ինտերնացիոնալը Հայաստանում չի՝ անցնի» վերնագրով, որը հրապարակվել է 2019թ. դեկտեմբերի 23-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալության կայքում, ես արդեն մեջբերումներ կատարել եմ Ն. Փաշինյանի ելույթից կառավարության 2019թ. դեկտեմբերի 12-ի նիստում, երբ նա ասաց. «Այսօր մեզ մոտ (նկատի ունի Հայաստանում – Ա.Գ.) չկա նորմալ գործելու ունակ պետական կառավարման համակարգ... Հնարավո՞ր է արդյոք այսօր Հայաստանում ստանալ նորմալ տեղեկատվություն մեր տնտեսական աճի և տնտեսության ընթացիկ վիճակի մասին: Ոչ, հնարավոր չէ: Օրինակ, ես չեմ կարող ստանալ ինձ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը»:

Դատելով վերջին իրադարձություններով՝ Նիկոլ Վովակիչին անհրաժեշտ տեղեկատվություն չեն տալիս ոչ միայն տնտեսական դրության, ռեսուրսների զուգարանների սանիտարական վիճակի, այլև այն հարցերի մասին, որոնք վերաբերում են Հայաստանի ազգային անվտանգությանը: Դե, «Ժողվարչապետն» էլ ստիպված է հնչեցնել և այս հաշվով տեղեկատվություն քաղել իր հարազատներից ու մերձավորներից լսելով՝ միանգամայն համոզված լինելով, որ նրանց տեղեկատվությունը ճշմարիտ է: Այսպես, ս.թ. հունվարի 12-ին «Հայկական ժամանակ» թերթը (էլեկտրոնային տարբերակ), որը պատկանում է Ն. Փաշինյանի ընտանիքին, հրապարակել է հոդված, որում ասվում է, որ ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության նախկին տնօրեն Արթուր Վանեցյանը հովանավորում է Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի ընտանիքի դեմ քարոզչությունը: Այս անմաքուր անհեթեթությանն անհրաժեշտ համոզչություն հաղորդելու համար նկատելիորեն ակտիվացել է «Ժողվարչապետի» դուստրը, որը գրառում է կատարել Facebook-ի իր էջում, որում ներկայացրել է Ա.Վանեցյանի ընտանիքի հետ երբեմնի ջերմ շփումը. «Բայց ցավալի է, որ այդ ջերմությունը անկեղծ չի եղել, և Վանեցյանի կողմից այսպիսի դավադրություններ են կազմա-

կերպվել մեր ընտանիքի դեմ (այսինքն՝ Ն. Փաշինյանի ընտանիքում արդեն կասկած չկա «Հայկական ժամանակ» թերթի այս բավական կասկածելի հրապարակման օբյեկտիվության վերաբերյալ – Ա. Գ.)», – գրել է Փաշինյանի դուստրը: Հետո ավելի հետաքրքիր է: ՀՀ Ազգային ժողովի «Իմ քայլը» խմբակցության պատգամավոր Հրաչյա Հակոբյանը, որը «Ժողվարչապետի» տիկնոջ՝ Աննա Հակոբյանի հարազատ եղբայրն է, ասել է, որ Վանեցյանը փորձել է պետական հեղաշրջում իրականացնել. «Վանեցյանի ազատման պատճառը ԱԱԾ տնօրենի պաշտոնից ոչ թե տեղեկատվական արշավն էր Փաշինյանի ընտանիքի դեմ, այլ պետական հեղաշրջում կատարելու փորձը: Այդ նպատակով էր նա տարածում կեղծ տեղեկություններ Փաշինյանի ընտանիքի մասին»:

Միանգամայն սպասելի էր, որ Հայաստանի Ազգային անվտանգության ծառայության նախկին տնօրեն, գեներալ-մայոր Արթուր Վանեցյանը բավական կիրթ ձևով է պատասխանել «Ժողվարչապետի» ընտանիքի անդամների այս վրաերթերին: «Հարկ եմ համարում ասել, որ նշված հրապարակման մեջ ինձ վերաբերող բոլոր դիտարկումներն ու ենթադրությունները ծայրից ծայր սուտ են, իսկ դրան հաջորդած շահարկումներն ու ֆեյքային հարձակումները՝ արդեն սովորական: Այդ հրապարակման հեղինակն ու պատվիրատուն (իմա՝ իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վովանիչ Փաշինյանը – Ա. Գ.) առաջին անգամ չէ, որ ինձ իր թաքուն վախերի հետ կապելով փորձում է վարկաբեկել, բայց այն, որ «պայքարը» կիջեցվեր այս մակարդակի, անսպասելի էր անգամ ինձ համար»: Իսկ ինչ վերաբերում է այս հաշվով «Ժողվարչապետի» ավագ դատեր գրառմանը Facebook-ում, ապա Արթուր Վանեցյանը «հայրաբար» նրան խորհուրդ է տվել. «Մարիամ ջան, աղջիկս, մի մտիր խնդրում եմ մեծերի անհասկանալի խաղերի մեջ»:

Կարծում եմ, հարգելի ընթերցողը կարող է փոքրիշատե պատկերացում կազմել «Ժողվարչապետի», նրա ընտանիքի անդամների և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հիրավի լարված ու ինտելեկտուալ, հագեցած առօրյայի մասին: Ահա այսպիսին է, հարգելի ընթերցող, ՀՀ ներկա իշխանությունների քաղաքական օրակարգը: Այնինչ, հարկ է նշել, որ ժողովրդագրական խնդիրները, որոնք բարձրացվեցին Վլադիմիր Պուտինի Ուլերծում, շատ ավելի տագնապալի ձևով առկա են Հայաստանում: Այսպես, եթե 2009թ. ՀՀ-ում ծնելիության ընդհանուր գործակիցը (նորածինների միջին տարեկան հարաբերակցությունը երկրում մշտապես ապրող քաղաքացիների թվին՝ 1000 բնակչի հաշվարկով) կազմում էր 14,5%, ապա 2018թ. արդյունքներով այդ ցուցանիշը կազմել է 12,3%, և այն էլ այն դեպքում, երբ ՀՀ բնակչության թվաքանակը կրճատվում է («Հայաստանի ժողովրդագրական տեղեկագիր», 2019, էջ 62, Հայաստանի Հանրապետության Վիճակագրական կոմիտե): Մտահոգություն է առաջացնում նաև Հայաստանի մշտական բնակչության դինամիկան: Այսպես, համաձայն պաշտոնական վիճակագրության, եթե ՀՀ բնակչության թվաքանակը 2009թ. սկզբին կազմում էր

3 մլն 77 հազար մարդ, ընդ որում՝ բնակչության բնական աճը կազմում էր 16,8%, ապա 2018թ. վերջին բնակչության թվաքանակը կազմում էր 2 մլն 965,3 հազ. մարդ, իսկ բնական աճը՝ 10,9%:

Սակայն, ինչպես համոզվեց ընթերցողը, այս տազնապալի վիճակագրությունը բնավ չի անհանգստացնում ՀՀ իշխանություններին, քանի որ նրանք շատ ավելի կարևոր գործեր ունեն: Ըստ երևույթին, «Ժողվարչապետն» առաջնորդվում է բնակչության հաշվարկի մինչ այժմ անհայտ մեթոդաբանությամբ: Այսպես, 2019թ. օգոստոսի 5-ին Նիկոլ Վովակիչը, ելույթ ունենալով Ստեփանակերտում (Արցախի Հանրապետության մայրաքաղաքում) կազմակերպված հանրահավաքում Համահայկական 7-րդ խաղերի առիթով, ասաց. «Մինչև 2050 թվականը մենք պետք է լուծենք հետևյալ խնդիրները՝ Հայաստանի բնակչությունը հասցնենք առնվազն 5 մլն մարդու, ստեղծենք 1,5 մլն աշխատատեղ»:

Պետք է կարծել, որ նման ոգևորիչ կանխատեսում անելու համար Նիկոլ Վովակիչը ոգեշնչվել է ՀՀ մշտական բնակչության թվաքանակի վերունշյալ դինամիկայից և այն փաստից, որ իշխանությունում իր գտնվելու 20 ամիսներին ՀՀ մշտական բնակչությունը պակասել է, առնվազն, 15 հազար մարդով: Կամ էլ՝ ինչպես չհիշատակենք Նիկոլ Վովակիչի աննկարագրելի հիացմունքը՝ կապված Արժույթի միջազգային հիմնադրամի զեկույցի հետ, որի համաձայն՝ բնակչության մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ-ն, 2019թ. արդյունքներով, Հայաստանում կազմել է \$4,76 հազ., Ադրբեջանում այդ ցուցանիշը կազմել է \$4,72 հազ., իսկ Վրաստանում՝ \$4,63 հազ.: Ցավոք, «Ժողվարչապետը» չգիտի, որ բնակչության մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ անվանական ցուցանիշից բացի, երկրի բնակիչների իրական նյութական բարեկեցության մասին լիակատար պատկերացում կազմելու համար պետք է հենվել բնակչության մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ-ի վրա՝ ըստ գնողունակության պարիտետի (ԳՈՒՊ): Եվ ահա, համաձայն ԱՄՆ ԿՀՎ The World Factbook ժողովածուի՝ 2018թ. սկզբին բնակչության մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ-ն ըստ գնողունակության պարիտետի Ադրբեջանում կազմում էր \$17 500 (101-րդ տեղ 228 երկրների շարքում), Վրաստանն այդ ցուցանիշով 138-րդ տեղում էր՝ \$10 700-ով, իսկ Հայաստանում բնակչության մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ-ն ըստ ԳՈՒՊ-ի կազմում էր \$9 500, և նա զբաղեցրել էր 142-րդ տեղը: Հանուն արդարության նշենք, որ 2019թ. սկզբին բնակչության մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ-ն ըստ ԳՈՒՊ-ի Վրաստանում կազմում էր \$10 152, այն դեպքում, երբ Ադրբեջանում այդ ցուցանիշը 2019թ. արդյունքներով \$18 616 էր: Սակայն հարցը սա չէ: Արդեն քանիցս գրել եմ, որ Դավոսի 2018թ. հունվարյան Համաշխարհային տնտեսական համաժողովում (ՀՏՀ) դրվել է պետությունների տնտեսությունների՝ ներառական զարգացման անցնելու խնդիրը, որի նպատակն է մարդկանց համար տնտեսական անկախության և բնակչության տարբեր խմբերի միջև անխոչընդոտ փոխգործակցության հասանելիություն ապահովելը: Հատկապես ընդգծվել է, որ տնտեսական քաղաքականության առաջնահերթությ-

յունները պետք է վերակողմնորոշվեն չպաշտպանվածությանն ու անհավասարությանն ավելի արդյունավետ դիմակայելուն, ինչը բացառում է քաղաքական գործիչների և տնտեսագետների կողմից ՀՆԱ-ն որպես տնտեսական զարգացման (ի վնաս մարդկանց կենսամակարդակի) ցուցանիշի միանշանակ ընդունումը: Հենց կայուն, համապարփակ առաջընթացը, ուղեկցվելով բնակչության եկամուտների ու նրա իրական տնտեսական հնարավորությունների, պաշտպանվածության և կյանքի որակի մակարդակի աճով, պետությունների ղեկավարների կողմից պետք է ճանաչվի տնտեսական զարգացման գլխավոր նպատակ, այլ ոչ թե ՀՆԱ աճը, ասվում է ՀՏՀ գեկույցում: Դա, իր հերթին, ենթադրում է նման քաղաքականության արդյունավետության գնահատման նոր գործիքներ, ինչպիսին է ներառական զարգացման ինդեքսը (Inclusive Development Index, IDI): Ի գիտություն «Ժողվարչապետի» IDI-ն հենվում է 12 ցուցիչների վրա և ունի երեք բաղադրիչ: Չեմ թվարկի դրանք՝ հուսալով, որ զուգարանների նորոգման աշխատանքների ընթացքին հետևելուց և ամեն տեսակ դավադրությունները պարզելուց, ինչպես նաև ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահին ու նրա ընտանիքի անդամներին, նրա գործընկերներին (որոնք չտրվեցին նիկովովակահյան խառնամբոխի շանտաժին) հետապնդելուց ազատ ժամանակ Հայաստանի կառավարությունը, վերջապես, կբարեհաճի զբաղվել պետական գործերով: Սկզբում կմտածի, որ 78 զարգացող երկրների մեջ Ադրբեջանը ըստ IDI-ի զբաղեցնում է 3-րդ, Վրաստանը՝ 32-րդ, իսկ Հայաստանը՝ ընդամենը 45-րդ տեղը Գլատեմալայի և Հոնդուրասի մեջտեղում: Գրում եմ այս տողերը և ինձ բռնում այն մտքի վրա, որ ՀՀ գործող իշխանություններին ներառական տնտեսությունը բոլորովին պետք չէ, իսկ Նիկոլ Վովակիչը՝ տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործիչը, որն զբաղված է ԱՄՆ-ին ու Իրանի Իսլամական Հանրապետությանը հաշտեցնելով, առհասարակ ՀՀ տնտեսության ներառական զարգացման անցնելու «հավեսը» չունի: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, «Ժողվարչապետը» շատ ավելի կարևոր հոգսեր ունի: Այսպես, 2020թ. հունվարի 5-ին Նիկոլ Վովակիչը բարձրացավ Արտանիշ սար, որը Գեղարքունիքի մարզում է (տեղեկանքի համար նշենք, որ լեռան բարձրությունը ծովի մակերևույթից 2461 մետր է, իսկ Սևանա լիճը, որը շրջանակում է հիանալի ասֆալտապատված ճանապարհը, գտնվում է ծովի մակերևույթից 1900 մետր բարձրության վրա) և նրա գագաթից դիմեց Իրանի ու ԱՄՆ նախագահներին՝ խաղաղության ուղերձով (նրանց միջև լարվածության թեժացումից հետո՝ կապված Ղասեմ Սուլեյմանիի՝ Իսլամական հեղափոխության պահապանների կորպուսի «Ալ Կուդս» հատուկ ստորաբաժանման հրամանատարի սպանության հետ): Պատկերացրեք միայն, հարգելի ընթերցող, թե ինչ ինքնագոհություն է դրսևորել Նիկոլ Վովակիչը՝ 561 մետր հաղթահարելով: Ամենացնցողն այլ բան է, այն, որ գտնվեցին «Ժողվարչապետի» սույն չափազանց անմտածված ակտի քարոզիչներ: Ինքներդ դատեք, հարգելի ընթերցող:

Այսպես, 2020թ. հունվարի 3-ին Հայաստանի բարեկամ Իրանի հոգևոր առաջնորդ ալաթուլլա Ալի Խամենեին եռօրյա համազգային սուգ հայտարարեց Իրաքում իրանցի գեներալ Ղասեմ Սուլեյմանիի սպանությունից հետո: Եվ պատկերացրեք իրանական իշխանությունների և ժողովրդի արձագանքը, երբ Իրանի համար այդ վշտալի օրերին, այն ժամանակ, երբ միլիոնավոր իրանցիներ դատապարտման ու բողոքի հանրահավաքի էին դուրս եկել, հանկարծ մեկը հարևան Հայաստանում լեռան գագաթից համաշխարհային գերտերության առաջնորդին ու տարածաշրջանային տերության առաջնորդին խաղաղության կոչ է անում: Չեմ շարունակի, ընդամենը կնշեմ հետևյալը. օրերս Հայաստանի ԱԱԾ նախկին տնօրեն Դ. Շահնագարյանը, ելույթ ունենալով հեռուստատեսությամբ, ցավով փաստեց բավական տխուր մի իրողություն: Դավիթ Գուրգենի Շահնագարյանը ուղիղ եթերում հիշեցրեց Հայաստանի հեռուստադիտողներին, որ ավելի վաղ, լինելով ՀՀ երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանին և Սերժ Սարգսյանին ընդդիմադիր ճամբարում, նա կոշտ քննադատել է նրանց, բայց երբեք չի ամաչել այն բանի համար, որ նրանք են պետության առաջին դեմքերը, ավաղ, նման բան չի կարող ասել հիմա ՀՀ գործող վարչապետի վերաբերյալ: Նշենք, որ Դ. Շահնագարյանը լուրջ քաղաքական գործիչ է:

Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ, սկսելով գրել այս հոդվածը, իմ առջև խնդիր էի դրել. Դաշնային ժողովին Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի Ուղերձից առանձնացնել սպասվող աշխատանքի այն ոլորտները, որոնք ԵԱՏՄ շրջանակում կարելի կլինի տեղափոխել ՀՀ տնտեսություն: Մանավանդ հաշվի առնելով այն իրողությունը, որ այսօրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետությունում գործում են ռուսական կապիտալով ավելի քան երկու հազար ձեռնարկություններ: Կամ թեկուզ գտնել Ռուսաստանի ու Հայաստանի ՌԱՀ ձեռնարկությունների համատեղ գործունեության դաշտ նոր անելիքների համատեքստում, որոնք առաջադրեց Ռուսաստանի նախագահը: Ավաղ, իմ հույսերը սկզբից ևեթ դատապարտված էին անհաջողության, քաղաքական, ինչու չէ, նաև տնտեսական օրակարգը որպես այդպիսին ներկայում Հայաստանում իսպառ բացակայում է: Ժամանակներն այսօր այլ են. երկրում խտացվում է անվստահության և վախի մթնոլորտը, որի դրսևորումն է քաղաքական վեներետան ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդեպ, ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի դատական հետապնդումը, «5-րդ ալիք» ընդդիմադիր հեռուստաընկերության սեփականատեր Արմեն Թավադյանի ձերբակալությունը մտացածին պատրվակով, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահի և անդամների ցինիկ շանտաժը: Հակաիրավական վաքխանալիայի այս ցանկը կարելի է էլի շարունակել, բայց, ստեղծված ավանդույթի համաձայն, չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով:

Եվ ահա մանկատների փակման, Մարալիկ քաղաքում ծննդօգնության բուժհաստատության (ծննդատան) սպասարկումների ֆինանսավորման

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դադարեցման ֆոնին մտաբերում են ՀՀ բուժհաստատությունների աշխատանքի վերջին շրջանի պատմության փառահեղ էջերը: Այսպես, շնորհիվ մարտական խաղաղարար առաքելությունների վետերան, բժշկական ծառայության պահեստի մայոր Վիգեն Առնոյի Տատինցյանի և «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» բժշկական կենտրոնի գլխավոր բժիշկ, պրոֆեսոր Արա Միքայելի Մինասյանի նախաձեռնության՝ ՀՀ կառավարությունը 2014թ. նոյեմբերի 19-ին N 1304 փոփոխությունը մտցրեց Ռուսաստանի Դաշնության՝ Հայաստանում տեղակայված զինծառայողների բժշկական սպասարկման վերաբերյալ: Եվ ահա, այդ փոփոխությունների ընդունումը բավական դրական ազդեցություն ունեցավ: Բավական է ասել, որ 2015թ. փետրվար – 2016թ. սեպտեմբեր ընթացքում իրականացվեց Ռուսաստանի Դաշնության՝ Հայաստանում տեղակայված զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների ավելի քան 1600 հոսպիտալացում «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» բժշկական կենտրոնի մասնագիտացված թերապևտիկ ու վիրաբուժական բաժանմունքներում, Երևան ու Գյումրի քաղաքների այլ կլինիկաներում: Միևնույն ժամանակ, նշենք, որ բոլոր բուժական-ախտորոշման միջոցառումները կատարվեցին անհատույց: Ավաղ, այսքան օգտակար նախաձեռնությունը 2018թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո դադարեց գոյություն ունենալ: Այնինչ, այդ նախագծի վերականգնումն ու իրականացումը, անկասկած, պերճախոս վկայությունը կլինեին այն բանի, որ ՀՀ կառավարությունն ազատվում է սորոսյան ագրեսիվ ռուսատյաց քարոզչության կապանքներից, էլ չեն ասում այն մասին, որ ներկայիս բարդ ժամանակներում հայ բժիշկների կողմից Հայաստանում տեղակայված ՌԴ զինծառայողների և ՌԴ սահմանապահների բարեխիղճ բուժումը կդառնա ամենամուր ամրաններից մեկը, որ միավորում է մեր երկրների ժողովուրդներին: Միևնույն ժամանակ, կցանկանայի անկեղծորեն խոստովանել, որ, անշուշտ, Հայաստանի ղեկավարությունը, որպես Եվրասիական տնտեսական միության և ՀԱՊԿ անդամ պետություն, պարտավոր է, Ռուսաստանի օրինակով, համակողմանի ու քննադատաբար վերլուծել հայկական պետության կենսագործունեության բոլոր ոլորտները: Դեռ լավ է, որ կա նման վերլուծություն իրականացնելու լավ մեթոդաբանություն: Դրա համար բավական է մանրակրկիտ նորից ու նորից խորանալ Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովին Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի Ուղերձի տեքստի մեջ: Համոզված են, որ Ուղերձը հավասարապես հասցեագրված է նաև Հայաստանի Հանրապետությանը, կարծում են, նաև ԵԱՏՄ և ՀԱՊԿ անդամ պետություններին:

Հ.Գ. Ավարտելով հոդվածս՝ կցանկանայի այն հրապարակված տեսնել REGNUM տեղեկատվական գործակալության կայքում, «Комсомольская правда в Армении»-ում, Shame. am ինտերնետ պորտալում, ինչպես նաև, ինչը պակաս կարևոր չէ, այն լրատվամիջոցներում, որոնք աջակցում են

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին: Գրում եմ այս տողերը բնավ ոչ պատահաբար: Օրերս, հույս ունեմ, որ կհասցնեմ տպագրության հանձնել 2019թ. ելույթներիս ու հարցազրույցներիս ժողովածուն, ընդ որում՝ այն կիրատարակվի ռուսերեն և հայերեն (երկլեզու մեկ հատորում արդեն էջադրված է տեքստի 890 էջ առանց լուսանկարների): Այդ ժողովածուում հարգելի ընթերցողը չի գտնի ոչ մի հրապարակում զանգվածային լրատվամիջոցներից, որոնք աջակցում են բացառապես միայն Ռոբերտ Քոչարյանին: Կարծում եմ, որ ձեր խոնարի ծառայի նման «տեղեկատվական շրջափակումը» սխալ է թեկուզև այն պարզ պատճառով, որ ՀՀ երկրորդ նախագահ, քաղաքատարկյալ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը առաջադրել է, իմ կարծիքով, Հայաստանի բոլոր քաղաքական ուժերի համախմբման անայլընտրանքային ու հապաղում չհանդուրժող գաղափար՝ ազատվելու համար այն աղետից, դեպի ուր երկիրը տանում են Հայաստանում ներկայում իշխողները: Իսկ այդ ազնիվ նպատակի իրականացման անհրաժեշտ պայմանը պարզ բանաձևն է՝ «Կոնսենսուս հանած մեկ»: Ուստի, կասկածից վեր է, որ Ռ. Քոչարյանի թիմը պետք է գործնականում ապացուցի, որ դա պարզապես Հայաստանի բոլոր քաղաքական ուժերի համախմբման կարգախոսն է, որոնց համար թանկ է պետության ճակատագիրը, այլ հասարակության բոլոր առողջ ուժերի միավորման գործում համատեղ ջանքերի գործադրման դաշտ՝ օվկիանոսի այն կողմից ապակառուցողական ուժերի պարտադրած չարիքի դեմ ջախջախիչ հաղթանակի կազմակերպման համար: Նման մոտեցումը, անշուշտ, ենթադրում է նրանց ենթակա տեղեկատվական (ընդ որում՝ ոչ քիչ) ռեսուրսների հնարավորությունների ընձեռում իրենց պոտենցիալ գործընկերներին: Չեմ կարծում, թե Հայաստանում կգտնվի գոնե մեկ առողջ դատող քաղաքացի, էլ չեմ ասում քաղաքական գործիչ, ով կկասկածի «Ազգային Միաբանություն» կուսակցությանը և ձեր խոնարի ծառային ՀՀ գործող իշխանությունների անկեղծ ու լիակատար չընդունման մեջ: Ընդ որում՝ ես ու իմ կուսակիցները 2018թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման առաջին իսկ օրվանից կոշտ, երբեմն՝ սեփական ու ընտանեկան անվտանգության տեսակետից բավական վտանգավոր քննադատության ենք ենթարկել ու շարունակում ենք ենթարկել Նիկոլ Վոլակիչ և ԿՕ-ին: Կոնկրետ փաստեր վկայակոչելով՝ մենք հետևողականորեն ծաղկում ու մատնանշում ենք Սորոսի ֆոնդի ու, այսպես կոչված, մարդու (նրանց ընկալմամբ՝ ԼԳԲՏ հանրության ակտիվիստների, տոտալիտար կրոնական աղանդների ու տեղական արտադրության հակապետական խառնամբոխի ներկայացուցիչների) իրավունքների ջատագովների խոշոր ֆինանսական ներարկումների հասցեատերերին: Ավաղ, կրկնում եմ, հեռուստաալիքի եթերը, որն աջակցում է քաղաքատարկյալին, ՀՀ երկրորդ նախագահին, մեզ համար լիովին անհասանելի է, էլ չեմ ասում նրանց ենթակա տասնյակ այլ տեղեկատվական ռեսուրսների մասին: Այս

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պայմաններում կամա-ակամա գլխունդ դավադիր մտքեր են ծագում՝ կամ ՀՀ երկրորդ նախագահի տեղեկատվական ռեսուրսի թիմի կուրատորների պրոֆեսիոնալ չլինելու, կամ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության ու անձամբ նրա նախագահի հանդեպ նրանց կանխակալ վերաբերմունքի մասին: Չեմ բացառում, որ դա կարող է լինել մեր միամտության հետևանք, որ լուրջ ենք ընդունել քաղաքական դաշտին նետված «Կոնսենսուս հանած մեկ» կարգախոսը: Համենայնդեպս, տեղեկատվական շրջափակման այս հաջողության հարցում կարելի է շնորհավորել «Ժողվարչապետին»: Նշենք, որ օրերս Նիկոլ Վոլակիչը ցինիկաբար խորհուրդ տվեց երկու ընդդիմադիր հեռուստաալիքների իրենց լոգոյի փոխարեն գրել «կոռուպցիոն հեռուստատեսություն»: «Ժողվարչապետի» տրամաբանությամբ, այն հեռուստաալիքները, որոնք մերկացնում են գործող իշխանությունների կոռուպցիոն դրսևորումները, անձամբ իրեն՝ արդեն ձանձրացնող բազմաթիվ ելույթներում տված տասնյակ խոստումների չկատարման հարցում, իրենք են կոռուպցիոն: Որպեսզի հարգելի ընթերցողը ավելի ամբողջական պատկերացում կազմի իմ հոդվածների ու ելույթների պահանջվածության մասին (թող ներեն ինձ անհամեստության համար), նշեմ, որ այս տողերը գրելու պահին, օրինակ, իմ վերջին հոդվածը՝ «Իրար գլխի հավաքվող հակառուսական ինտերնացիոնալը Հայաստանում չի՝ անցնի» վերնագրով, որը հրապարակվել է REGNUM տեղեկատվական գործակալության կայքում և 2019թ. դեկտեմբերի 24-ին տեղադրվել Shame.am կայքում, դիտել է 35232 մարդ, իսկ հոդվածը գնահատած 105 ընթերցողից 77-ը (73,33%) այն համարել է «գերազանց», 12 ընթերցող կամ 11,43%-ը հոդվածը գնահատել է «լավ», իսկ 16 ընթերցող կամ 15,24%-ը հոդվածը համարել է չատ վատ:

Եվ վերջում կցանկանայի Ռուսաստանի Ղաշնության Ղաշնային ժողովի մեր գործընկերներին խնդրել հնարավորություն գտնել օգնություն ցուցաբերելու հրաշքով փրկված ՀՀ ռուսալեզու թերթերին, դիցուք՝ «Комсомольская правда в Армении»-ին, «Голос Армении»-ին և «Новое Время»-ին, ընդ որում՝ շատ ավելի քիչ ծավալով, քան միլիոնավոր դոլարների ներարկումները հակառուսական մաս-մեդիաներում, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են Սորոսի հիմնադրամի կողմից:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատգամավոր,
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՒՍԱՆԻՈՐԵՆ ՊԱՇՏՊԱՆՎԱԾ ԵՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿՈՂՔԻՆ

ՀԱՄԱԿԱՐԳԶԱՅԻՆ ՇԱՐՎԱԾՔԸ, ԷԶԱԴՐՈՒՄԸ ԵՎ
ԴԻԶԱՅՆԸ ՄԱՐԻԱՄ ՊՈԴՈՍՅԱՆԻ

ՇԱՊԻԿԻ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԱՐԱՄ ՌԻՌԻՏՅԱՆԻ

ՀԱՄԱԿԱՐԳԶԱՅԻՆ ՇԱՐՎԱԾՔԸ ՍՈՆՅԱ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆԻ

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐ՝ ԽՈՆԱՐՀ ՔԱՐԱՌԻՂԱՆՅԱՆ, ՅԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՏԵՔՍՏԻ ՍՐԲԱԳՐԻՉ՝ ԹԱՄԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

АРМЕНИЯ И АРМЯНЕ НАДЁЖНО ЗАЩИЩЕНЫ РЯДОМ С РОССИЕЙ

КОМПЬЮТЕРНЫЙ НАБОР,
ПАГИНАЦИЯ И ДИЗАЙН – МАРИАМ ПОГОСЯН

ОФОРМЛЕНИЕ ОБЛОЖКИ – АРАМ УРУТЯН

КОМПЬЮТЕРНЫЙ НАБОР – СОНЯ ГАСПАРЯН

ПЕРЕВОДЧИКИ – ХОНАР КАРАУХЛАНЯН, ЯНА ПЕТРОСЯН

КОРРЕКТОР РУССКОГО ТЕКСТА – ТАМАРА МАРТИРОСЯН